

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 25. veebruar 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu (458 SE) kolmas lugemine
2. Riigikogu otsuse "Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (593 OE) esimene lugemine
3. Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (499 SE) teine lugemine
4. "Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015". 2013. aasta täitmise aruanne
5. Ehitusseadustiku eelnõu (555 SE) esimene lugemine
6. Planeerimisseaduse eelnõu (571 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku kuuenda tööpäeva teisipäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Kõnesoove ei ole.

Liigume edasi teadete juurde. Kolmapäeval, s.a 26. veebruaril osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, regionaalminister Siim Valmar Kiisler ja sotsiaalminister Taavi Rõivas.

Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: 1) Riigikogu riigikaitsekomisjoni s.a 19. veebruaril algatatud Eesti lipu seaduse § 6 muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 2) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud erakonnaseaduse § 12¹ täiendamise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 3) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud erakonnaseaduse § 12⁷ muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon;

4) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud Riigikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 5) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 6) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 7) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud Riigikogu liikme staatuse seaduse ja riigivaraseaduse täiendamise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 8) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; 9) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 19. veebruaril algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon. Jõudu nende eelnõude menetlemisel!

Liigume edasi. Riigikogu juhatus on edastanud järgmised Vabariigi Valitsuse s.a 20. veebruaril esitatud eelnõud Euroopa Liidu asjade komisjonile. Esiteks, Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõu kohta arvamust andma keskkonnakomisjoni ja majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 27. veebruar kell 16. Teiseks, Euroopa Liidu Nõukogu otsuse eelnõu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga Doha muudatuse sõlmimist käsitleva eelnõu ning Kyoto protokolliga tehnilist rakendamist käsitleva määruse eelnõu kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõu kohta arvamust andma kesk-

konnakomisjoni ja majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 13. märts kell 16. Kolmandaks, Euroopa Liidu õhusaaste vähendamise pakett. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõude kohta arvamust andma keskkonnakomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 13. märts kell 16.

Head ametikaaslased, viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 79 Riigikogu liiget, puudub 22.

Head ametikaaslased, enne kui me asume tänase päevakorra juurde, peame kõigepealt kinnitama päevakorra, mille juurde me asume, st kuuenda töönädala päevakorra. Alustame päevakorra kinnitamise hääletuse ettevalmistamist.

Head ametikaaslased, panen hääletusele Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kuuenda töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Päevakord on kinnitatud.

1. Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu (458 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Me võime nüüd minna teisipäevase päevakorra esimese punkti juurde, milleks on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu 458 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Võime alustada lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele eelnõu 458. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt 72 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi ja üks on erapooletu. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu 458 on seadusena vastu võetud. (Tabel 1.)

Esimene päevakorrapunkt on käsitletud.

2. Riigikogu otsuse "Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (593 OE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi teise päevakorrapunkti juurde, milleks on Eesti Panga Nõukogu esimehe Mart Laari esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 593 esimene lugemine. Ma palun Riigikogu kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Annan teile ülevaate Riigikogu otsuse eelnõust, mis kannab numbrit 593. Tegemist on eelnõuga, mis käsitleb Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamist ja tuleneb Eesti Panga seaduse § 8 lõikest 1. Selle paragrahvi järgi esitab Eesti Panga Nõukogu esimees Riigikogule otsuse eelnõu ettepanekuga nimetada nõukogu liikmed. Selle eelnõu järgi nimetatakse Eesti Panga Nõukogusse Kalev Kallo, Kaie Kerem, Enn Listra, Rein Minka, Jaanus Tamkivi, Liina Tõnisson ja Urmas Varblane. Kõik eeltoodud Eesti Panga Nõukogu liikme kandidaadid vastavad Eesti Panga seaduse §-s 8 sätestatud nõuetele. (Sumin saalis.)

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun vabandust! Head ametikaaslased, saalis on väga suur lärm. Ma väga palun vaikust! Austame ettekandjat ja neid, kes soovivad kuulata. Palun, ettekandja!

Sven Sester

Aitäh! Komisjon arutas eelnõu s.a 17. veebruari istungil, kus eelnõu tutvustas Eesti Panga Nõukogu esimees Mart Laar. Kõik kandidaadid on andnud kandideerimiseks nõusoleku ja on edukalt läbinud Eesti Panga seaduse § 11² alusel julgeolekukontrolli või on neil juba ametikohajärgselt õigus pääseda juurde Eesti Panga seaduse §-s 11² nimetatud taseme riigisaladustele. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõikest 1 arutatakse käesolevat Riigikogu otsuse eelnõu ühel lugemisel.

Komisjon langetas järgmised konsensuslikud otsused: võtta eelnõu esimene lugemine päevakorda teisipäeval, 25. veebruaril ja panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et eelnõu 593 esimesel lugemisel tuleb läbi viia ka lõpphääletus. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele eelnõu 593. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt on 70 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi ja üks on erapooletu. Eesti Panga Nõukogu esimehe Mart Laari esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 593 on otsusena vastu võetud. (Tabel 2.)

Teine päevakorrapunkt on käsitletud.

3. Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (499 SE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi kolmanda päevakorrapunkti juurde. Palun Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni esimehe Kaja Kallase! Me alustame Vabariigi Valitsuse algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 499 teist lugemist. (Sumin saalis.) Palun ühtlasi ka vaikust, saalis on ikka liiga suur lärm!

Kaja Kallas

Tere! Riigikogu majanduskomisjon arutas seda eelnõu üsna mitmel istungil, viimati 18. veebruaril 2014.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun vabandust! Head ametikaaslased, juhataja ei saa hakkama oma tööga, ma palun aidake juhatajat! Ma palun natukene vaiksemalt, sest muidu ei saa seda eelnõu 499 siin saalis tõesti arutada! Palun, ettekandja!

Kaja Kallas

See eelnõu puudutab peamiselt kahte küsimust, puuetega inimeste ligipääsu bussijaamadele ja reisijate õigusi reisi ärajäämise korral. Nendele küsimustele majanduskomisjoni arutelu keskenduski. Eelnõus on ka punkt, mis puudutab raudteeveol otselepingute lubamist,

aga see ei ole direktiiviga seotud. Küsimuste ja arutelu sisu oli see, et Euroopa Komisjon on algatanud rikkumismenetluse, kuna bussireisijate õigusi ja puuetega inimeste ligipääsu käsitlev direktiiv ei ole õigeaks ajaks üle võetud. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ametnikud selgitasid, et neil on olnud kohtumised Euroopa Komisjoni tarbijakaitse direktoraadiga ja nad on lubanud, et esimese kvartali jooksul võetakse see eelnõu vastu. Küsiti, kas juhul, kui me selle eelnõu vastu võtame, kaob alus rikkumismenetluse algatamiseks. Vastus oli, et see on olnud komisjoni tahtest. Komisjonil on iseenesest õigus taotleda trahvi direktiivi ülevõtmise tähtaja ületanud päevade eest. See tähendab, et isegi siis, kui eelnõu vastu võetakse, kujutab iga päev, mis läheb üle tähtaja, trahviriski.

Arutasime ka seda, millises seisus on otselepingute vaidlus Riigikohtus. Selle vaidluse tõttu olemegi ühistranspordiseaduse eelnõu arutelu pidevalt edasi lükanud. Meile vastati, et teadaolevalt teeb Riigikohus otsuse 5. märtsil. Komisjoni liikmete arvamused jagunesid siin kaheks. Ühed arvasid, et hiljem vastuvõetud seadus ei saa mõjutada käimasolevas kohtuasjas tehtavat otsust. Teine arvamus oli, et kohtuvaidlus käib selle üle, mis oli seadusandja tahe regulatsiooni kehtestamisel, ja kui seadusandja vahepeal oma tahet täpsustab, siis on see kindlasti signaal kohtule. Oli ka küsimus, kas selle eelnõu arutamist oleks võimalik edasi lükata, et oodata ära Riigikohtu otsus. Selle peale vastasid ametnikud, et võimalik trahv rikkumise eest suureneb iga päevaga, mille võrra me eelnõu vastuvõtmist edasi lükkame.

Küsimusi tekitas mõiste "oluline osa" ühistranspordiseaduse § 59 täiendava lõike 24 sõnastuses. Jutt on liinivedudest, mille oluline osa, sh vähemalt üks sõiduplaanijärgne peatus, on väljaspool Euroopa Liitu. Eelmisel arutelul jäi lahtiseks, mida tähendab mõiste "oluline osa", sest seda ei ole ka Euroopa aktides kuidagi defineeritud. Vastus oli, et olulise osana on kavas käsitleda liinivedu, kus vähemalt üks peatus on väljaspool Eestit, ja ainuke sisuline probleem puudutab tegelikult ühendust Venemaaga.

Arutati puuetega inimeste ligipääsu bussijaamadele, kuna eelnõu lisas on nimekiri bussijaamade kohta. Ministeriumi ametnikud ütlesid, et Euroopa Komisjon tunnistas, et bus-

sijaama nimetamise nõue ei ole üheselt selge, aga kindlasti ei ole määruse mõte see, et liikmesriik ei määra ühtegi määruse nõuete kohast bussijaama. Vastuvõetav ei ole ka teine äärmus, kus mõni liikmesriik on määranud ära kõik bussijaamad, kuigi need tegelikult määruse nõuetele ei vasta. Euroopa Komisjoni esindajad külastasid Eestit, sh Tallinna bussijaama, ja tekkis küsimus, miks teisi Eesti bussijaamasid peale Tallinna pole plaanis nimekirja lülitada. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium selgitas, et Narva bussijaam on sisuliselt soojak, Pärnu ja Tartu bussijaam lähivad ümberehitamisele. Tallinna bussijaam on küll erakätes, kuid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil on olemas eelkõikulepe, et omanikud astuvad kiiresti vajalikud sammud nõuetega vastavusse viimiseks.

On ka kaks muudatusettepanekut. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Juku-Kalle Raid ja see puudutab otselepingute sõlmimist raudteeliikluses. Komisjon otsustas arvestada seda ettepanekut täielikult (poolt oli 5 liiget, vastu 4, erapooletuid 1). Teine muudatusettepanek on otselepingute sõlmimise kohta reisijateveoteenuse osutamiseks teeliikluses. Komisjoni ettepanek on jätta see arvestamata (muudatusettepaneku poolt oli 2 liiget, vastu 7, erapooletuid 1). Otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 25. veebruaril, teha ettepanek teine lugemine lõpetada (see oli konsensuslik otsus), ja kui teine lugemine lõpetatakse, saata eelnõu kolmandale lugemisele 27. veebruariks 2014 ning viia läbi lõpphääletus. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Oma ettekandes ütlesite, et veel tegemata kohtuotsuse puhul võib seadusandja signaal olla nii- või teistpidine, st kui rääkida otselepingute punkti toetamisest. Juku-Kalle Raidi muudatusettepaneku toetamisega andsime ju ikkagi signaali, nüüd siis Edelaraudtee toetuseks. Kuidas sellesse signaali suhtuda? Kas võib arvata, et Edelaraudtee võis selle ettepaneku pooldajaid mingil moel mõjutada, kui me andsime nüüd sellise signaali?

Kaja Kallas

Ei andnud. Komisjoni istungi protokollis ja seletuskirjas on kajastatud seda arutelu, mis meil komisjonis oli. Me ei võtnud seisukohta otselepingute lubamise või mittelubamise kohta, sest meil on menetluses ka ühistranspordiseaduse terviktekst, kus sellesisuline muudatusettepanek on tehtud, ja kohasem oleks seda arutada koos sellega. Ka ministeeriumi ametnikud andsid komisjonis sellise selgituse. Kohtuotsuses on ju öeldud, et kaheks aastaks on otselepingud igal juhul lubatud. Selle aja jooksul me jõuame küsimuse ilusti ära menetleda.

Aseesimees Jüri Ratas

Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh! Mul on täpsustav küsimus. Suhete klaarimine või lõpetamine Edelaraudteega läks riigi poolt inetuks, nii nagu Eesti riik on väga paljudes asjades kippunud viimasel aastal eratevõtete suhtes inetult käituma. Juku-Kalle Raidi muudatusettepanek võib minu arusaamist mööda siiski väga selgelt mõjutada kohtupidamist. Kas ei oleks olnud mõistlik seda teemat seadusandja tasemel enne selguse saabumist üldse mitte käsitleda? Millistele ekspertidele te tuginesite, kui te Juku-Kalle muudatusettepanekut toetasite?

Kaja Kallas

See muudatusettepanek oli tehtud eelnõu kohta, mis räägib direktiivi ülevõtmisest, mitte otselepingutest. Eelnõu räägib kahest asjast: puuetega inimeste ligipääsust bussijaamadele ja reisijate õigustest. Otselepingute lubamise või mittelubamise säte sellesse konteksti ei sobinud. Miks seda ei oleks võinud hiljem arutada? Me küsisime ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajatelt, kas me ei võiks kohtuotsust ära oodata. Selle peale tuli see jutt, et iga viivitatud päevaga kaasneb trahvirisk.

Aseesimees Jüri Ratas

Eiki Nestor, palun!

Eiki Nestor

Minu meelest on siin hoopis tõsisem vaidlus, mille teema on, kas kõik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse paragrahvid peak-

sid olema meie seadustes kajastatud. Siis, kui seadusi kohendati, leiti, et ei pea. Kas selle eelnõu või selle teema raames on majanduskomisjon jõudnud mingile teisele järeldusele? Ja kui on nii, siis tuleks ju hoopis terve ühis-transportiseadus ümber kirjutada.

Kaja Kallas

Aitäh, väga hea küsimus! Tõepoolest, see säte, mida ministeerium soovib seadusesse sisse kirjutada, on tegelikult kirjas Euroopa otsekohaldavas määruses. Aga kuna on tekkinud vaidlus ja vaidluses on kohus asunud nagu sellele seisukohale, et kui seda sätet seaduses ei ole, siis see tähendab, et otselepingud on keelatud. Seetõttu oleks teatav selgus selles seaduses kindlasti vajalik. Küsimus on lihtsalt selles, kas selgus peaks tulema siis, kui vaidlus alles käib, või on mõistlik tuua asjasse selgust pärast seda, kui vaidlus on lõplikult lahendatud.

Aseesimees Jüri Ratas

Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Ma loen seletuskirjast, et Juku-Kalle Raidi muudatusettepanekut ei ole toetanud ei Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium ega Justiitsministeerium. Kas see tähendab, et kui Riigikogu hääletab selle sisse, nagu komisjon tegi, siis võtab valitsus eelnõu tagasi?

Kaja Kallas

Aitäh! Ma ei oska sellele küsimusele vastata.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita.

Asume läbi vaatama eelnõu 499 muudatusettepanekuid. On laekunud kaks muudatusettepanekut. Esimene muudatusettepanek on Juku-Kalle Raidilt, juhtivkomisjon on arvestanud täielikult. Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Palun Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel seda ettepanekut hääletada!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Alustame hääletamisprotseduuri ettevalmistamist.

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1, mille on esitanud Juku-Kalle Raid. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt on 30 Riigikogu liiget, vastu 36 ja 4 on erapooletud. Ettepanek ei leidnud toetust.

Muudatusettepaneku nr 2 on esitanud Eesti Keskerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud ettepaneku arvestamata.

Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni seisukoht on teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

4. "Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015". 2013. aasta täitmise aruanne

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi neljanda päevakorrapunkti juurde, milleks on "Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015" 2013. aasta täitmise aruanne. Ettekandja on siseminister Ken-Marti Vaher. Enne kui me läheme selle päevakorrapunkti juurde, lubage mul lühidalt tutvustada ka menetlemise korda. Kõigepealt on siseministri ettekanne kuni 30 minutit. Peale seda on Riigikogu liikmete küsimused, esitada võib ühe suulise küsimuse. Järgnevad läbirääkimised, mille käigus esinevad sõnavõttudega fraktsioonide esindajad. Arutelu lõppemisel Riigikogu otsust vastu ei võta. Palun Riigikogu kõnetooli siseminister Ken-Marti Vaheri!

Ken-Marti Vaher

Lugupeetud Riigikogu! Austatud Riigikogu juhataja! Head daamid ja härrad! Mul on suur rõõm seista teie ees ja anda järjekordselt ülevaade turvalisuspoliitika põhisuundade elluviimisest ning meile pandud ülesannetest, mille eesmärk on loomulikult muuta Eesti turvalisemaks paigaks. Lühidalt kokku võttes – see kokkuvõte on ära toodud ka turvalisuspoliitika aruande eessõnas kahel leheküljel – räägin sellest, kuidas me oleme turvalisust suurendanud viimastel aastatel ja eelkõige aastal 2013. Väga lühidalt on märksõnad sellised: vähem kuritegevust, rohkem säästetud inimelusid, rohkem võimekust päästa inimelusid ja vähendada vigastusi, rohkem motivatsiooni politseinikele

ja päästjatele ning rohkem vabatahtluse ja kogukonna kaasamist.

2011. aastal, kui ma seadsin Siseministriumile prioriteetsed tegevussuunad, oli eelkõige siht muuta elukeskkond ohutumaks, turvalisemaks ja ka sõbralikumaks. Viimaste aastatega oleme teinud palju tööd selle kõige nimel. 2013. aasta kohta võib öelda, et raha on panustatud ja tähelepanu on suunatud eelkõige ennetusele, inimeste säästmisele ja kindlasti ka siseturvalisuse töötajate motivatsiooni suurendamisele. Hea meelega tutvustangi teile täna kõige olulisemaid ülesandeid ja tulemusi.

Esiteks ennetuspoliitikast ja õnnetussurmade vähendamisest. 2013. aastal oli õnnetussurmade, st liiklus-, tule- ja uppumissurmade arv väikseim pärast Eesti taasiseseisvumist. Hukkus 184 inimest ehk 6% võrra vähem kui aasta varem. Ligi 20 aastaga oleme ühiste jõupingutuste tulemusel vähendanud hukkunute arvu enam kui neli korda, säästes pea 600 inimese elu. On selge, et iga inimesel on väärtuslik ning siit on võimalik minna ja me peamegi minema ainult edasi. Seetõttu oleme jätkanud märkimisväärset panustamist ennetustöösse ja suurendanud ennetuseks minevat raha 2011. aastaga võrreldes ligi kaks ja pool korda. Tules hukkunuid oli 2013. aastal samuti rekordiliselt vähe – 47, mis on seitsme inimese võrra vähem kui aastal 2012 ning kolm ja pool korda vähem kui 2006. aastal. Eriti hea meel on sellest, et jõudsalt on vähenenud eluhoonete tulekahjude arv, mis langes mullu 892-ni. Veel üle-eelmisel aastal oli see arv üle 1000. Jätkuvalt on aga probleemiks hooletu ümberkäimine lahtise tulega, mis põhjustas pooled tulekahjudest. Seetõttu on selge, et peame jätkama tuleohutusala ennetustööd. Käesoleval aastal on siin plaanitud märkimisväärne edasimineku: me suurendame rohkem kui kaks korda kodukülastuste arvu. See ulatub sellel aastal 8000-ni ja esmakordselt hakkavad vastava süsteemi alusel suuremas mahus ennetustööd tegema ka päästjad, eelkõige oma päästekomandode ümbruses. Nii et kodukülastused, mis on individuaalselt suunatud võimalikele riskikohtadele, on see võti, mille abil sel aastal tuleohutusvaldkonnas edasi liikuda.

Väga oluline teema on juba aastast 2012 olnud lähisuhtevägivald, rahvakeeli ka perevägivald, pidades eelkõige silmas politsei ja prokuratuuri suhtumist lähisuhtevägivalda juh-

tumitesse. Oleme viimasel kahel aastal lähtunud n-ö nulltolerantsi ehk täisleppimatuse põhimõttest, mis tähendab seda, et kriminaalmenetlust alustatakse alati, kui selleks on vähimigi seaduslik alus. Politsei on pööranud peamist tähelepanu just nimelt lastele, kes võivad olla lähisuhtevägivalla ohvrid. Eelmisel aastal olid ka mitmesugused Politsei- ja Piirivalveameti tegevused suunatud enam kui 20 000 lapsele ja ligikaudu 2400-le haridusasutuste töötajale. Lähiajal on eesmärk kujundada vägivalda ärahoidmist käsitlevatest projektipõhistest loengutest ja koolitustest vanema- ja koolihariduse süsteemne osa. Turvalisuspoliitika aruandes on eraldi peatükk, kust saate lähisuhtevägivallast põhjalikumalt lugeda.

Liikluse kohta saame öelda niipalju, et liiklusõnnetustes sai 2013. aastal surma 81 inimest, s.o seitsme võrra vähem kui eelmisel, 2012. aastal. Liiklusdistipliini tugevdamise kavaga oleme sihikindlalt tegelnud 2012. aasta kevadest. See on tähendanud märksa ulatuslikumat ennetusalast tegevust, selgemat ja läbimõeldumat liiklusjärelvalvet. Võib öelda niipalju, et 2012. aastaga võrreldes kontrolliti eelmisel aastal sõidukijuhte ligikaudu viiendiku võrra enam. Järelevalve maht kasvab ka edaspidi, sest sellest aastast rakendus kaks olulist suurt projekti: e-välimenetluse ja videotöendite projekt. See tähendab, et politseiametnikul kulub nüüd menetlusdokumentide täitmisele märksa vähem aega, mistõttu on võimalik pöörata enam tähelepanu liiklusjärelvalvele ja sellega seonduvalt ka võimalikele rikkujatele ja hälbivale käitumisele. Soovin aga teie tähelepanu pöörata sellele, et eelmisel aastal hukkunutest surid 37 juhi kuritahtliku tegevuse tõttu ja 18 kuritegeliku hooletuse tõttu. See on ligi kaks kolmandikku hukkunutest. Kuritegeliku liikluskäitumisega juht istub autorooli joobes peaga, sõidab vale kiirusega, ei kasuta turvavarustust, liikleb hooletult ja agressiivselt ega arvesta teistega. Need ongi peamised raskete liiklusõnnetuste põhjused, millesse ühiskond ei saa mingil juhul tolerantse suhtuda. Sellel aastal on selgelt sihikul kriminaalse joobega juhid. Me oleme viimase kahe aastaga kümnekordistanud näiteks sõidukite konfiskeerimist. See on meede, mida rakendatakse isikute suhtes, keda mingi muu sanktsioon sisuliselt ei mõjuta. Sellel aastal läheme nii karistuste karmistamise kui ka kri-

minaalne joobega juhtidele tähelepanu pööramisega edasi ja loodame saavutada kriminaalse joobe vähenemist. Eelmisel aastal liikluses kontrollitute seas oli joobnud juhte vähem, aga seda peamiselt väärtelise roolijoobe vähenemise tõttu.

Teine prioriteetne suund on võitlus raske varjatud kuritegevusega. Eelmisel nädalal oli teie ees ülevaade kriminaalpoliitikast. Ma tahan juhtida tähelepanu kriminaalpoliitika tõhusale elluviimisele. Siin saab eelkõige esile tuua keskkriminaalpolitsei tugevdamist. Viimastel aastatel, nii eelmisel kui ka üle-eelmisel aastal, oleme pööranud märksa enam tähelepanu ja eraldanud raha raske varjatud kuritegevuse vastasele võitlusele, st narkokuritegevuse, korruptsiooni ja majanduskuritegevuse tõkestamisele. Kuritegude uurimisel on põhimõtteks lahendada kõige mõjusamad kuriteod. Kolmekordselt on suurendatud kriminaaltulu tuvastamise võimekust, kasvanud on arestitud ja konfiskeeritud summad. Mida rohkem suudame konfiskeerida kuritegelikku tulu, seda väiksemaks jääb kurjategija innukus samalaadseid kuritegusid toime panna. Kriminaalne tulu on kuritegeliku maailma elujõu allikas. Eelmisel aastal tuvastati 163 menetluse käigus üle 7,2 miljoni euro kriminaaltulu. Keskkriminaalpolitsei kriminaaltulu tuvastamise büroo teeb väga head koostööd ka Maksu- ja Tolliameti ning kaitsepolitseiga. Eelmisel aastal arestiti näiteks Maksu- ja Tolliameti kriminaalasjades vara 4,3 miljoni euro ulatuses. Hea meel on, et 2014. aasta alguses tegi Riigikogu olulise seadusmuudatuse, võeti vastu karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu, mis muudab ebaseaduslikult saadud vara lähedastele kantimise ja kriminaalse vara legaliseerimise keerulisemaks. See konfiskeerimise ulatuse laiendamine võimaldab ära võtta kogu kurjategija vara, kui tema elustiili ja kuriteo olemuse alusel on põhjust eeldada, et vara on kuritegelikku päritolu.

Nüüd mõne sõnaga korruptsioonist. Kahe aasta eest keskkriminaalpolitseisse loodud korruptsioonikuritegude büroo töö tulemusel on paranenud kuritegude avastamine ja arestitud rohkem korruptiivset tulu nendes kuritegudes, mis on Politsei- ja Piirivalveameti pädevuses. 2012. aastaga võrreldes kasvas korruptsioonikuritegude büroost prokuratuuri saadetud menetluste arv 80-lt 293-le. See on märkimisvää-

ne kasv. Vara on arestitud ligi 0,3 miljoni euro ulatuses. Mullused suuremad korruptsioonirikid olid seotud ametiisikute rahaliste vahendite kasutamise, järelevalvetegevuse ja ka huvide konfliktiga. On selge, et meie koht Transparency Internationali koostatavas igaaastases korruptsiooni ühiskondliku tajumise indeksis on Kesk- ja Ida-Euroopa riikide seas üsnagi märkimisväärne. Oleme 32. kohalt liikunud 28. positsioonile, aga eks see näitaja on viimasel viiel-kuuel aastal suhteliselt sama olnud. Siit edasi minna on oluliselt raskem. On selge, et siin on korruptsioonivastane strateegia "Aus riik", mis sai eelmisel aastal ka järje, üks süsteemsemaid lähenemisi, mida järgides me võime loota, et see taju ühiskonnas paraneb ja kindlasti muutuvad läbipaistvamaks nii avalik, kohaliku omavalitsuse kui ka erasektor.

Kui liikuda siit edasi kaitsepolitsei kui vahest riigi mõjusaima korruptsioonivastase üksuse juurde, siis saab peale korruptsiooniküsimuste esile tuua nende selget ülesannet takistada Eesti riigi vastu suunatud luuretegevust. Kaitsepolitsei vastu suunatud vaenulik luuretegevus sai kinnitust ka 2013. aastal. Riigireetmises mõisteti süüdi Vladimir Veitman, kes andis salajast teavet Venemaa Föderatsiooni välisluureteenistusele. On selge, et Vene eriteenistuste huvi Eesti julgeolekuasutuste tegevuse vastu on püsiv ja kahjuks ka aktiivne. Sisejulgeoleku tagamisel tuleb üha rohkem keskenduda küberruumist tulenevatele ohtudele. 2013. aastal loodi Politsei- ja Piirivalveameti prefektuuridesse küberkuritegude ja digitaaltõendite teenistused. Küberkuriteod on kindlasti need kuriteod, mis on jätkuvalt tõusutrendis. Järelikult on selle kuritegevuse liigi tõkestamise investeeritud iga euro ühiskonna turvalisuse seisukohalt äärmiselt oluline.

Kolmandaks, elupäästevõimekuse tugevdamine. Võib julgelt öelda, et Eesti päästevõimekus saavutas 2013. aastal vabanemisejärgse aja parima taseme. Õnnetuses saab inimelusid päästa ainult täiskoosseisuline, vähemalt kolme päästjaga meeskond, kes suudab tulekahju korral suitsu sukelduda, päästa inimene veekogust või vabastada kannatanu sõidukist. 2012. aastal läbiviidud päästekomandode reformiga suurendasime elupäästevõimekusega komandode arvu 41-lt 66-le, rohkem kui 120 000 inimest saab elupäästeteenust selle võrra enam. Eelmisel aastal võtsime märkimis-

väärselt kasutusele ka innovaatilisi lahendusi inimeste elude päästmiseks. Need on näiteks termokaamerad, mille abil suudavad päästjad leida kannatanu suitsusest ruumist varasemast kümme korda kiiremini. 2013. aasta lõpuks oli termokaamera 32 komandos ja sellel aastal kasvab nende arv veelgi. Eelmisel aastal päästeti tulekahjust ligi 170 inimest, veeõnnetustest 33 inimest. Inimelude päästmisel on olulisel kohal päästekomando kiire kohalejõudmine ja oskuslik tegutsemine sündmuskohal. 2013. aastaks olime saavutanud selle, et komando keskmine kohalejõudmise kiirus on sama mis Soomes. Nüüd tuleb tagada, et suudaksime seda kiirust järjepidevalt hoida ja leida ka uusi võimalusi, et kohalejõudmise aega veelgi lühendada. Sel aastal on plaanis innovaatilise lahendusena võtta kasutusse geoinfosüsteem GIS-112, millega saab automaatselt määrata abivajaja asukohta. See uudne tehniline lahendus aitab kindlasti kiirendada ka päästemeeskonna kohalejõudmist õnnetuspai-gale ja päästa elusid.

Neljas teema on uimastisurmade ja narko-maania vähendamine. Aastatel 1999–2012 on Eestis narkootikumide üledoosi tõttu surnud kokku 1118 inimest, kelle seas on teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes erakordselt palju 15–39-aastaseid noori mehi. 2013. aastal pöördusid narkosurmad langustrendi. Kuigi meil ei ole veel lõplikku arvu, me eeldame ja on tõenäoline, et narkosurmade arv jääb enam-vähem 120 inimese juurde, st üledoosi tõttu elu kaotanud inimesi oli ligikaudu 50 võrra vähem kui 2012. aastal. Meie ühiskonnas teeb kõige suuremat laastamistööd väga ohtlik opioid – fentanüül. Viimastel aastatel on see põhjustanud suurema osa narkosurmades. Narkosurmasid aitas möödunud aastal vähendada selle aine väiksem kättesaadavus, lahjemad doosid ja aasta lõpul käivitatud nn naloksooniprogramm. 2013. aastal viis politsei läbi kuus narkosuunitlusega tänavaooperatsiooni ja narkokuriteos kahtlustatavana peeti kinni 67 inimest. Lõplikku konfiskeeritud fentanüüli kogust ei ole veel kokku arvatud, kuid seni tehtud ekspertiiside järgi on kätte saadud üle ühe kilogrammi fentanüüli, millest oleks jagunud vähemalt 35 000 – 40 000 doosiks.

Nagu te näete ka slaidi pealt, on tänaval kättesaadava fentanüüli kangus vähenenud ja selle üks põhjuseid on ilmselt politsei märksa

tõhusam töö nii fentanüüliidilerite kui ka raskete narkokuritegude toimepanijate tabamisel. Kui 2012. aastal oli keskmine puhta aine sisaldus fentanüüli grammis 6,6%, siis mullu oli see 11 kuu jooksul vähenenud 5,3%-ni. 2013. aasta lõpus käivitati riigis naloksooniprogramm, mille eesmärk on päästa üledoosis inimeste elu naloksooni manustamise teel, mis on just nimelt mõeldud kasutamiseks opioidsete uimastite puhul, ja osutada esmaabi kiirabi kohalejõudmiseni. Seda abi saavad osutada uimastisõltlaste pereliikmed ja tuttavad ning tänaseks on sellega reaalselt päästetud 15 inimelu. Ma rõhutan, et naloksooniprogramm käivitus alles läinud aasta viimastel kuudel. Loodame, et selle aasta jooksul võtavad sõltlased programmi üha enam omaks ja me näeme, et uimastisurmad vähenevad veelgi. Aga tagajärgede likvideerimise kõrval on muidugi äärmiselt olulisel kohal uimastiennetus. Näiteks liiklusjärelvalves tuleb alkoholi kõrval järjest enam pöörata tähelepanu ka uimastite tarvitamisele. Seetõttu testitigi eelmisel aastal uut ja täpsemat narkomeetrit, sest narkojoobes juhtide osakaal on kasvutrendis.

Kõige olulisem on uimastite tarvitamisest loomulikult üldse hoiduda. 2013. aasta lõpus käivitas Siseministerium esmakordselt ulatusliku lapsevanematele mõeldud kampaania, mille eesmärk on teavitada lapsevanemaid nende rollist uimastiennetuses, aga ka laiemalt sõltuvustega seonduvast. Teavituse sõnum on, et ennetusega tuleb alustada mitu aastat enne lapse murdeiga, ning me kutsume lapsevanemaid üles õppima, kuidas teha ennetust targalt. Kampaania esimestest tulemustest saab teha kokkuvõtteid selle aasta esimeses pooles, kui selguvad järeldusitluse tulemused. Selle teavituse tuum on eraldi veebileht www.tarkvanem.ee, kust kõik lapsevanemad saavad häid soovitusi ja võivad tutvuda ka teaduspõhiste uuringutega selle kohta, kuidas lapsevanemad peaksid oma lastega sõltuvustest rääkima, millal seda teha ja milliseid oskusi oleks selleks vaja. Lisaks investeeris Siseministerium eelmisel aastal üle 100 000 euro mitmesse ennetusprojekti. Näiteks toetasime uue tõendus-põhise koolikiusamisvastase programmi KiVa pilootprojekti rakendamist ligi 20-s Eesti koolis eelmise aasta sügisest alates. Sellel aastal on kavas ka Eestis käivitada Ameerika Ühendriikides ja Suurbritannias juba aastaid kasutu-

sel olnud spordiprogramm, mis Suurbritannias kannab nime Kickz. Selle raames korraldatakse koostöös spordiliigade, kohaliku omavalitsuse ja politseiga riskiperedest pärit lastele sporditreeninguid piirkondades, kus napib vaba aja veetmise võimalusi, et õpetada nendele lastele sotsiaalseid oskusi ja suurendada nende enesekontrolli võimet.

Uimastisurmade ja narkomaania vähendamise nõuab eri asutuste ühist kooskõlastatud jõupingutust ja selle tõttu loodigi 2012. aastal kõige kõrgemal tasemel uimastiennetuse valituskomisjon. Selle komisjoni töö tulemusena on äsja valminud ka uimastitarvitamise vähendamise valge raamat. See on poliitikadokument, mille alusel hakatakse planeerima igaaastaseid tegevusi ja kus on määratletud ühised tulemusnäitajad, mille saavutamisse panustavad väga mitmed asutused, vabakonnad, kohaliku omavalitsuse asutused ja ka eksperdid. See on kättesaadav Siseministeeriumi koduleheküljelt ja soovitan kõigil Riigikogu liikmetel sellega tutvuda.

Viies prioriteet on vabatahtlike kaasamine turvalisuse tagamiseks. On selge, et vabatahtlike kaasamisel on pikad traditsioonid. Meie eesmärk on kogukondade kaasamist ja vabatahtlust ühiskonnas märksa enam esile tuua. Potentsiaal on suur. Siseministeerium on viimase kahe aastaga suurendanud neli korda riigi toetust nii vabatahtlikele päästjatele, abipolitseinikele kui ka naabrivalvele. 2013. aastal ulatus toetus 1,3 miljoni euroni. Aktiivsete abipolitseinike puhul võib välja tuua märkimisväärse muudatuse näiteks töötundides, mille arv ulatus eelmisel aastal juba ligikaudu 72 000-ni. See võrdub umbes 45 elukutselise politseiniku aasta töötundidega. Politsei- ja Piirivalveameti prefektuurid võtsid 2013. aastal ka aega, et suhelda kõigi abipolitseinikega ning saada teada, millised on vabatahtlike soovid ja ootused oma teenistusele. Abipolitseinike ridu korrastati oluliselt ja võib öelda, et abipolitseinikke, keda me saame aktiivseks lugeda, on Eestis ligikaudu 830. Lisaks võib välja tuua, et aktiivsete abipolitseinike arv on viimase kolme aastaga kasvanud mitu korda ja meie selle aasta sihid on loomulikult veelgi kõrgemad.

Kui liikuda edasi tunnistusega vabatahtlike päästjate juurde, siis 2013. aasta oli samm edasi ka selles valdkonnas. Täna on meil

1281 vabatahtlikku päästjat, mis on ligi kaks korda rohkem kui 2012. aastal. Esmakordselt ületas päästekomandode arv 100 piiri ning lisaks Tallinna ja Lääne-Eesti reservpäästetühmadele alustas tegevust Tartu reservpäästetühm. Vabatahtlikud aitavad kaasa ka ennetustöös. 2013. aasta esimeses kolmes kvartalis panustati näiteks tuleohutusalasesse ennetusse üle 2500 töötunni. Vabatahtliku merepääste kohta võib samuti öelda, et valmisolek suureneb. Vabatahtlikud merepäästjad osalesid eelmisel aastal 31 päästeoperatsioonil – seda on kaheksa võrra enam kui 2012. aastal – ja nende kaasabil päästeti üle 50 hädasolija.

Kuuenda prioriteedina toon välja konservatiivse kodakondsus- ja migratsioonipoliitika jätkumise. Meie kodakondsuspoliitika vundament on arusaam, et sünniga omandatud kodakondsus on õigus, kodakondsuse andmine mittekodanikule on privileeg, millega kaasneb loomulikult usaldussuhe riigiga nii õiguste kui ka kohustuste näol. Seadusliku rände osas tegi parlament 2013. aastal märkimisväärse muudatuse. Suur tänu teile selle eest! See on järjekordne näide, et Eesti on paindlik ja soovib olla avatud nendele, kes Eesti ühiskonnale lisandväärtust loovad. Selle muudatuse järgi saavad tippspetsialistid, teadlased ja tudengid tulla Eestisse viisa alusel, alustada siin töötamist ja õppimist ning siis kohapeal taotleda ka elamisluba. Eestile kõige rohkem lisandväärtust loovad välismaalastest spetsialistid võib ettevõtte kohe tööle võtta, kui kokkulepitud tingimused on finantsnäitajate osas täidetud. Eelmisel aastal suurenes näiteks välistudengite arv 163 võrra, kuni 679-ni, ja alates 1. septembrist, kui jõustus uus välismaalaste seadus, on elamisluba väljastatud kaheksale välismaalastest tippspetsialistile. Ebaseadusliku rände juhtumitest niipalju, et on selge, et viimastel aastakümnetel on surve sisserändes Euroopa Liitu pidevalt suurenenud. Koos sellega on järk-järgult kasvanud ka Eesti piiri ebaseaduslike ületamiste arv. Möödunud aastal peeti kinni 26 ebaseaduslikku sisserändajat vähem kui üle-eelmisel aastal, kokku 267 välismaalast. Varjupaigataotluste arv kasvas mullu 20 võrra, 97 esmase varjupaiga taotluseni. Kõige rohkem taotlusi esitasid Vietnami kodanikud.

Viimane, aga mitte vähem prioriteetne suund on loomulikult siseturvalisuse kvaliteetne ja ka säästlik juhtimine. Siseministeeriumi

valitsemisala on üks keerukamaid ja suuremaid Eestis. Ligi 9500 töötajat pakuvad turvalisuse loomiseks 231 avalikku teenust. Kõige olulisem vara on loomulikult meie inimesed. 2012. aastaga võrreldes vähenes keskmine töötajate arv mullu 0,7% ehk 59 töötaja võrra, samas tõusis enamiku politseinike ja päästjate palk, ulatudes keskmiselt 1088 euronit kuus. Me jätkame palga tõstmist ka sellel aastal. Enamiku vahendeid oleme suunanud nendele töötajatele, kes puutuvad realselt kokku ohuga. Eesti on üks väheseid Euroopa Liidu riike, kus siseturvalisuse teenistujate palgad kasvavad sellises mahus teist aastat järjest. 2013. aastal tugevnes märgatavalt ka Siseministeeriumi valitsemisala juhtide meeskond: neli siseturvalisusasutust sai uue juhi. Uued juhid on pannud oma töös suurt rõhku asutuste tegevuse korraldamisele ja selgemaks muutmisele ning loomulikult sellele, et maksumaksja iga euro läheks kindla sihiga ja selge eesmärgi nimel käiku.

Mõned tähelepanekud valitsemisala kinnisvaraarenduste kohta. Möödunud aastal valmisid politsei ja päästkeskuse ühishoone Narvas ning lennusalga angaar Kuressaares. Tänavu saavad valmis Päästeameti ja Häirekeskuse ühishooned Tallinnas Lasnamäel ja Tartus Annelinnas. See on oluline eeldus, et viia ellu selle aasta üks suuremaid muudatusi, milleks on loomulikult hädaabinumbrile 112 üleminek alates 1. novembrist. Samuti valmivad politseijaoskonna hoone Keilas ja tuleval aastal komandohoone Vormsil ning politsei ja päästkeskuse ühishoone Hädameestel.

Lõpetuseks. Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma soovitan teil kõigil põhjalikult tutvuda meie aruandega, mis on ka välja jagatud. Ma ootan teilt häid ideid, diskussiooni, mõttearendusi, loomulikult ka kriitikat, et üheskoos edasi liikuda. Me saavutame midagi ainult siis, kui me tegutseme üheskoos. Mul on väga hea meel, et see meeskond, kes siseturvalisuse, ka turvalisuspoliitika elluviimise nimel vaeva näeb ja pingutusi teeb, on vägagi tugev. On selge, et turvalisuse tagamisse peavad oma panuse andma tegelikult kõik ühiskonnaliikmed. Kui sellesse vähegi, kas või mõni tund aastas panustatakse, siis muutub ühiskond kindlasti turvalisemaks, ohutumaks. Ja on selge, et siin on tähtis ka kolmanda sektori, vabakonna ja

erasektori roll. Ma väga loodan, et diskussioon tuleb elav. Aitäh teile tähelepanu eest!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu, austatud minister! Teile on ka küsimusi. Mati Raidma, palun!

Mati Raidma

Suur tänu, juhataja! Aitäh, hea minister, selle ülevaate eest! Eks mõtteid ja kriitikat ikka tuleb – ma võtan enda peale selle teise ülesande. Vabatahtlikud päästjad ja neid ühendav organisatsioon Päästeliit – ma ei leidnud raamatu põhiosast sõnagi selle organisatsiooni kohta. Leidsin tegevusaruandest lause, kus on kirjas, et Siseministeerium jätkas vabatahtlike esindusorganisatsiooni rahastamist ja tegevuskulud on 60 000 eurot. Kas mul on õige info, et sel aastal te nii enam ei jätkate ja see summa on kolmandiku võrra vähenenud? Teiseks, kas rahastamist on üldse alustatud? Minu informatsiooni järgi pole ministeerium veel kordagi suutnud selle esindusorganisatsiooni eelarvet avada ja kõik need aastad on see tulnud siit Riigikogust.

Ken-Marti Vaher

Suur tänu küsimuse eest! See on teema, mille üle me oleme päris mitu aastat Rahandusministeeriumiga vaielnud. Meie ettepanek on olnud, et vabatahtlike katusorganisatsiooni peaks püsivalt rahastama riigieelarvest. Rahandusministeerium ei ole ühelgi aastal – see on nüüd juba kolmas aasta – sellel seisukohal olnud. Sellele katusorganisatsioonile, nii nagu ka mitmele teisele mittetulundusühingule, kes aitavad näiteks turvalisust tagada või osalevad muude ühiskonnaelu teemade puhul, on pidanud leidma rahastuse kas või näiteks Riigikogust. Sama lugu on ka priitahtliku päästeliiduga. Ma väga loodan, et Rahandusministeeriumi arusaamad muutuvad. Igal juhul on meil olnud väga tuliseid vaidlusi ja ma tean, et ka Riigikogu liikmetel on olnud vaidlusi, aga kahjuks pole see põhimõte muutunud. Iga aasta on seda raha arvestatud ühekordse kuluna, mis tähendab, et järgmisel aastal võetakse see kuluna maha ja nende organisatsioonide jaoks oluline püsiv rahastus tuleb jälle justkui uuesti leida.

Aseesimees Jüri Ratas

Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Täna! Austatud härra minister! Rääkisite päris palju tuleohutuskeskkonna parandamisest, ennetustöö tõhustamisest ja raha juurdepanemisest. Aga millest on tulnud see, et näiteks selle aasta jaanuaris oli tulekahjusid palju rohkem kui varem ja inimesi on ka surma saanud? Teine pool küsimusest on päästemeeskondade, päästekomandode kohta. Meie rääkisime siin omal ajal vähendamisest, teie räägite suurendamisest. Näiteks Palamusele tehti ju ka vabatahtlik komando ja me olime väga selle vastu. Sel aastal, alles mõni päev tagasi oli seal aga päris ränk õnnetus. Kas me ikkagi tegime õige otsuse?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Mina arvan, et me tegime õige otsuse. Ma olen seda mitmel korral ka parlamendi ees selgitanud. Elupäästeteenust saab pakkuda ainult professionaalne elupäästemeeskond, selleks on vaja vähemalt kolme meest vahetuses. Meil oli päästekomandosid, kus heal juhul suudeti vahetuses välja panna kaks meest, mõnel juhul isegi mitte kahte. Probleemid, nagu te teate, olid ka selles, et ühes või teises paikkonnas ei olnud nendel meestel lihtsalt koormust, ei olnud piisavat väljakutset, et hoida alles oma oskusi. Päästekomandod, mida praeguse seisuga on üle Eesti 72, suudavad abi suurele hulgale inimestele kiiremini kohale tuua. Nagu me oleme öelnud, selle reformi järel on 120 000 inimest rohkem, kellele suudetakse 1–15 minuti jooksul osutada elupäästeteenust. Minu arust on see tähtis. Inimeste elusid me päästame ainult siis, kui vahetuses on vähemalt kolm meest. Vabatahtlike kohta ma mainisin, et nende pakutav toetus on viimase kahe-kolme aastaga mitmekordistunud. Me proovime neile pakkuda rohkem koolitust. Me oleme märgatavalt suurendanud ka varustust, mis vabatahtlikele välja jagatakse. Ma arvan, et need sammud on kindlasti ennast õigustanud.

Mis puudutab selle aasta esimest kuud ja eelmise aasta viimaseid kuid, siis on raske mustvalgelt öelda, mis põhjusel võivad tulekahjude arv ja tulekahjudes hukkunute arv ühel ajahetkel sellisel määral suureneeda. Ma võin välja tuua, et praeguse analüüsi kohaselt on üks märkimisväärne põhjus suitsetamine, samuti alkohol. Ma arvan, et teatud seos võib

siin olla ka võrdlemisi sooja talvega. Teiselt poolt on see, et need eelmise aasta viimasel kuul ja selle aasta esimesel kuul hukkunud inimesed ei kasutanud suitsuandurit. Üldine teadlikkus suitsuanduritest on Eestis väga suur. Kahjuks olid need hukkunud aga sellised inimesed, kes eriti ei hooli mitmesugustest ohutusnõuetest, mille järgimine inimeste elusid päästab, ja nii saidki neist oma käitumise ohvrid. Siin ma saan veel kord korrata: lisaks ennetusrahadele ja muule seisneb selle aasta kõige olulisem edasiminekuks selles, et me panustame väga palju kodukülastustele. Nagu ma mainisin, tehakse tänavu 8000 kodukülastust ja nendes hakkavad osalema ka päästekomandode liikmed. Püüame jõuda just nende kodude ja leibkondade juurde, kus risk võib eeldatavalt olla kõrgem, kus ohutaju on väiksem. Me loodame muuta inimeste hoiakuid, et nad suudaksid ennast ka ise tule eest kaitsta.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalvi Kõva, palun!

Kalvi Kõva

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea minister! Seda aastaraamatut sirvides jääb silma pilt, kus on Iisaku priitahtlike pritsimeeste 1986. aastal valmistatud Mercedes. See on üks uuemaid vabatahtlike päästjate töömasinaid Eestis, valdavalt on päästjate töömasinad valmistatud enne seda aega, kui ka teie sündisite. Ja ma arvan, et need vahendid, mis meil praegu autode hooldusse lähevad, on ca 500 eurot ühe ühingu kohta – see on raha, millega saab osta umbes 1,3 rehvi ühele autole. Samas teame, et vabatahtlikud päästjad ei saa mitte sentigi uue tehnika hankimiseks, neile tuleb piiritaguste sõprusvaldade ja meie elukutseliste päästjate kasutatud tehnika. Kas selline süsteem on jätkusuutlik?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Te võite jätkusuutlikkuse kohta vaadata leheküljelt 40. Aastal 2011 said vabatahtlikud päästjad Eesti Vabariigis toetust 330 000 eurot. Nüüdseks, kui möödab ainult kaks aastat, on see summa kasvanud 1,15 miljoni euroni. Ma kujutan ette, et Eestisuguses riigis on raske ette näha suuremat kui sisuliselt kolmekordset kasvu. Ma arvan, et see näitab kõige ehedamalt ja ilma liigsete sõnade-

ta, kuidas me vabatahtlikku päästet hindame. Loomulikult saab siia juurde öelda, et kunagi ei ole liiga palju, alati võiks olla ju rohkem. Mida me veel teeme? Me valmistume Euroopa finantsperspektiivi vahenditega välja vahetama elukutseliste päästjate sõiduvahendeid ja need saavad olema väga suured hanked. Kui vähegi võimalik, siis antakse elukutseliste päästjate küll vana, aga siiski hooldatud päästetehnika üle vabatahtlikele. Ma arvan, et aastail 2015–2020 me näeme seda, et elukutselised päästjad saavad endale uued sõidukid ja nende praegused sõidukid, millest päris suur hulk on endiselt kasutuskõlblikud, antakse vabatahtlikele päästjatele. Ka see on võimalus, kuidas päästjaid toetada.

Olen täiesti nõus, et alati võiks kõike rohkem olla, eriti võiks rohkem olla raha. Aga nagu me teame, tuleb raha just nimelt sellest tulust, mida teenib Eesti ühiskond, mida meile eraldavad maksumaksjad. Ma loodan, et see, mis vabatahtlike plokis on kirjutatud lehekülgedel 39–41, näitab ka ära, mida eelmisel ja üle-eelmisel aastal on tehtud. Nagu ma ütlesin, on hoolitsetud selle eest, et vabatahtlikud päästjad saaksid rõivastuse ja tehnilise varustuse. Loomulikult käib siia juurde ka hästi läbimõeldud koostöö. Paljud vabatahtlikud päästekomandod suhtlevad oma rahvusvaheliste partneritega ja ma olen ise näinud seda varustust, mida vabatahtlikele päästjatele on eraldanud näiteks Rootsi ja Taani sõsarorganisatsioonid. See on silmapaistev, väga suur abi. Meie saame omalt poolt sellist koostööd ainult toetada ja me toetame seda vabatahtlike koordinaatorite kaudu, kes Eestis seati ametisse esmakordselt 2011. aasta sügisel. Nemad on mõeldud tegutsema just selleks, et vabatahtlust edendada ja vabatahtlikke kõigiti aidata.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb.

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Võitlus korruptsioonikuritegude vastu on kindlasti üks Eesti turvalisuspoliitika suundadest, te rääkisite sellest pikalt. Statistika näitab, et korruptsiooni avastati riigi tasemel rohkem, 72%, samal ajal kui omavalitsustes oli see näitaja 22%. Üldse iseloomustab 2013. aastat suur

korduvate korruptsioonikuritegude arv. Härra minister, kas te võite kommenteerida seda olukorda? Kui me vaatame neid arve, siis on mul niisugune tunne, et riigiametnik ei karda midagi.

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Ma julgen öelda, et need on täiesti meelevaldsed järeldused, mis te teete. Ma arvan, et Eestis on väga tõsiseid probleeme mitmes omavalitsuses. Kui te küsite uurimisvõimekuse kohta, siis te teate suurepäraselt, et uurimisvõimekus kohaliku omavalitsuse korruptsiooni väljatoomisel ja avastamisel on aastaid olnud väga kehv. 2012. aasta algusest, kui me lõime keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroo, on seda võimekust kasvatatud, aga sellest on möödunud ainult kaks aastat. Kaitsepolitsei, mis on Eesti võimekaim asutus, tegeleb eelkõige avaliku sektori, õigussüsteemi ja riigi keskvalitsuse korruptsiooniga. Kindlasti muutub ka korruptsioonikuritegude büroo tegevus järgmistel aastatel märksa tõhusamaks. Kaitsepolitseil võttis vähemalt viis kuni seitse aastat aega heas mõttes euroopaliku taseme saavutamine, et koostöös prokuratuuriga ka raskemaid korruptsiooniskeeme avastada.

Ma arvan, et Eestis on omavalitsusi – eelkõige Ida-Virumaal, ka Tallinna linn –, mis on tõsiselt probleemsed ja kus te olete viimastel aastatel näinud väga märkimisväärseid korruptsioonijuhtumeid. Ega me ei saa siin muud loota, kui et ennetustöö võiks rohkem vilja kanda, et inimesed hoiduksid korruptiivsest tegevusest, saades aru huvide konfliktist. Justiitsministeeriumis ma lõin omal ajal kodulehe www.korruptsioon.ee, mille siht on just nimelt suurendada kogu ühiskonna teadlikkust, jagada soovitusi, näpunäiteid, häid kogemusi nii kohalike omavalitsuste ametnikele ja riigiametnikele kui ka vabakonnale ja erasektori töötajatele, et inimesed saaksid aru, mida me ühe või teise mõiste all mõtleme, mis on seaduste kohaselt lubatud ja mis mitte. Niisiis saab öelda ainult seda, et uus korruptsioonivastane strateegia "Aus riik", järjelt juba kolmas, kannab kindlasti seda sihti, et proovida ennetustöö kaudu korruptsiooni vähendada. Ma võin teile kinnitada, et prokuratuuri ja politsei uurimisvõimekus on viimastel aastatel märksa kasvanud.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Lausa hale on kuulata, kuidas te seisate ja järjekordselt valetate meile, jutustades korrupsioonist kohalikes omavalitsustes ja eriti Ida-Virumaal – see on teie lemmikteema. Narvas on kuue aastaga olnud poolteist juhtumit, Kohtla-Järvel uuritakse praegu linnapea juhtumit, kus tegemist on ühe euroga. Samas tutvusime eelmisel nädalal ülevaatega "Kuritegevus Eestis 2013", kus on selgelt välja toodud, et korrupsioonist kubisevad riigiasutused, riigi hallatavad asutused, eraõiguslikud riigiasutused – üle 75% korrupsioonijuhtumitest, kui vaadata neid andmeid. Millal te lõppude lõpuks lõpetate oma loba kohalikest omavalitsustest? Millal te hakkate tegelema korrupsiooniga seal, kus seda tegelikult on?

Ken-Marti Vaher

Aitäh küsimuse eest! Te suudate nagu alati pöörata kõik tagurpidi ja bluffida nii, et silm ka ei pilgu. Minu arust annab see kriminaalpoliitika ülevaade, mille te eelmisel nädalal tutvumiseks saite, ju selgelt tunnistust, et korrupsiooniga riigi tasemel, keskvalitsuse tasemel on Eestis tegeldud aastaid, selle korrupsiooni tõkestamisega. Nagu ma ütlesin, uurimisvõimekus on suur. Kohalike omavalitsuste skeemide avastamisega, eelkõige Ida-Virumaal, härra Stalnuhhin, on tegeldud vähe. Õnneks andis seesama valitsuskoalitsioon aastast 2007 kaitsepolitsei pädevusse kuus Eesti suuremat linna ja selle kaudu on avastatud märkimisväärsed, ausalt öeldes õõvastavad korrupsiooniskeemid, eelkõige Eesti suuremates linnades, mis jäävad põhjarannikule. Kaitsepolitsei jätkab kindlasti probleemsete kohtadega tegelemist ja suurendab oma võimekust korrupsioonijuhtumite uurimisel. Me oleme uurimisvõimekust tugevdades jõudmas ka ülejäänud ligikaudu 215 või 220 omavalitsuseni. See uurimine kuulub Politsei- ja Piirivalveameti pädevusse. Need on siis ülejäänud kohalikud omavalitsused, välja arvatud kuus Eesti suuremat linna.

Nagu ma ütlesin eelmises vastuses, selle võimekuse ülesehitamine võtab aega, sest korrupsioon on väga varjatud, see on raske kuri-

tegevuse liik. Kui te kuidagi üleolevalt viitate sellele, et mõne korrupsiooniskeemi tõestamine ja avastamine ning menetlemine võtab aega, siis ma arvan, et siin ei ole midagi, millesse võiks üleolevalt suhtuda. Te teate väga hästi ka teiste riikide praktikast, et see ongi nii. Varjatud ja raske kuritegevuse avastamine, samuti kohtumenetlused, eriti kui tegemist on üldmenetlustega, võtavad aastaid. Ja selles ei ole mitte midagi imelikku. See ei ole moosivargus, tegemist on suuremate vargustega. Kahjuks me peame leppima sellega, et asjad võtavad oma aja, see on õigusriigis igati loomulik.

Teile on vastumeelne rääkida nendest omavalitsustest, mis minu hinnangul kujutavad Eestis väga tõsist probleemi, seda on toodud esile väga mitmes aastaaruandes, alates rahvusvaheliste organisatsioonide omadest ja lõpetades siseriiklikega. Ma arvan, et teil ei ole mõtet sellist hoiakut võtta, ma soovitan võtta teistsugune hoiak. Ma soovitan teil vaadata ühiskonda tervikuna ja püüda liikuda läbipaistvuse suunas. See puudutab nii riigi keskvalitsust kui ka neid omavalitsusi, mida te ise väga kalliks peate.

Aseesimees Jüri Ratas

Olga Sõtnik, palun!

Olga Sõtnik

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Eelmisel aastal vahetasime siinsamas saalis teiega mõtteid algoritmilise profileerimise üle. Nüüd tuli eelmisel nädalal välja üks selline uudis, et Politsei- ja Piirivalveamet plaanib kasutusele võtta avaliku informatsiooni kogumise ja analüüsimise süsteemi, tõhusamaks enda tegevust eelkõige ennetuse valdkonnas. Samuti räägitakse, et demograafilised näitajad, inimeste käitumise muutumine, meediatekstitid, kommentaariumid, avalikud postitused sotsiaalmeedias on need, mida loodav rakendus võiks töötlemata hakata ja mille põhjal saaks inimeste käitumist ennustada. Öelge, palun, kas tegemist on sellise süsteemiga, kus iga inimese kohta saab olema mingisugune failike, kus on kõik tema kommentaarid, arvamused, info sotsiaalmeediast! Kuidas see aitab kaasa turvalisuse suurendamisele? Kas me ei riku siin inimeste privaatsust ja õigusi, mis neil peavad ka internetis olema?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Teie algsele küsimusele, mis puudutas profileerimist, ma vastasin, et ei, sellega Eesti riigis ei tegelda. Eesti riigis austatakse inimeste põhiõigusi ja loomulikult lähtutakse sellest, et kõigil on õigus privaatsusele ja sõnumisaladusele. Nii et ma võin seda teile siit puldist ainult üle kinnitada.

Aseesimees Jüri Ratas

Rein Randver, palun!

Rein Randver

Täna, lugupeetud juhataja! Austatud minister, täna teid selle ülevaate eest! Aga selles raamatus on ainult üks leheküljekene, suur pilt ja kaks tsitaati mereohutusest, mis on ka meie turvalisuspoliitika osa. Me teame, et Läänemere piirkonnas on meil merekeskkonna suhtes omad kohustused ja nõuded, on see siis ennetustöö, seire või reostustõrjevõimekus. Kuidas te hindate seni tehtud tööd ja kuidas me paistame võrdluses teiste piirkondadega? Millised on meie suurimad probleemid? Seda enam, et me oleme väga kõvasti välja kuulutanud, et sel aastal on Eestis Läänemere aasta.

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Leheküljelt 43 te leiate mõned olulisemad tähelepanekud merereostusohu kohta: 29 võimaliku reostuse juhtumit, reostus tehti kindlaks 16 juhul. 2012. aasta arvud olid vastavalt 33 ja 20 ehk seis on ligikaudu sama. Oleme teinud ka selle järelduse, et enamasti oli tegemist laevadelt tahtlikult merre lastud kerghaihtuvate naftatoodete või nende jääkidega, mis ei tekitanud püsivaid kahjustusi. Me teeme reostustõrjes väga tõsist koostööd Soome riigiga, sõlmimisel on ka leping Lätiga. Ma arvan, et meie võimekus on kindlasti suurenenud tänu finantsvahenditele, mis on tulnud Euroopa Liidust. Reostustõrjelaev Kindral Kurvits on konkreetse tehnilise vahendina suurendanud meie merereostustõrje võimekust.

Ka järgmise finantsperspektiivi perioodil me taotleme sellesse valdkonda raha. Kuna me oleme pisikene riik, siis on täiesti paratamatu ja loomulik, et mõnda laiema ulatusega merereostuse juhtumit saame lahendada ainult koostöös. Koostööd teeme eelkõige Soomega ja mingil kujul kindlasti ka Rootsigaga. Arenda-

da välja merereostustõrje võimekust suuremas mahu oleks meie väheste vahenditega raske, aga ma julgen arvata, et üldine seisund või võimekus on meil n-ö rahuldav. Alati võiks muidugi olla parem. Reostusjuhtumeid, nagu sai öeldud, ei ole õnneks palju. Aga kui on mõni suurem juhtum, siis Läänemeres on mõjud tõesti ulatuslikud, sest suures plaanis on tegu kinnise veekoguga. Selliseks teda ju loetakse. Ma olen täiesti kindel, et meie head partnerid Soome riigist on samuti huvitatud sellest, et Eesti oleks vähemalt reageerimise tasemel suuteline professionaalselt ümber käima nende tehniliste vahenditega, mida soomlased saavad meiega jagada. Nii et Läänemere üldine seisund on minu arvates enam-vähem rahuldav.

Aseesimees Jüri Ratas

Andres Anvelt, palun!

Andres Anvelt

Aitäh, härra juhataja! Hea minister! Sa rääkisid oma ettekandes ja ka meile antud materjalides on palju juttu personalipoliitikast. Samas on palju räägitud ka korrupsioonist. Siin on olnud päris emotsionaalne sõnavahetus. Seetõttu ma küsin sult kommentaari neid kahte asja ühendavale Euroopa Liidu korrupsioonivastase raporti lisa ühele lõigule. See räägib nimelt sellest, et poliitilise mõjutamise riski on tunda ka avaliku sektori kõrgete ametnike määramisel, ja näiteks tuuakse 2013. aasta kevade protsessid politsei- ja piirivalvejuhi määramisel. Kas sa kommenteeriksid seda lõiku, mis on Euroopa Liidu kõrgeastalt kantslist ette loetud, ja kommenteeriksid seda poliitilise korrupsiooni vaatevinklist?

Ken-Marti Vaher

Suur tänu! See väide, mis on ühe lausena sinna suurde raportisse kirja pandud, on täiesti arusaamatu. Minu hinnangul on 2013. aasta ka personalipoliitika poolest meie valitsemisalale edukas olnud. Me oleme sisukate ja tuliste diskussioonide tulemusel nimetanud ametisse neli tippjuhti. Minu üldine põhimõte on olnud ettepanekuid tehes ka see, et valitsemisalas, milles on kaks kõige suuremat avaliku sektori organisatsiooni – Politsei- ja Piirivalveamet ning Päästeamet –, ei ole vaja teha keskpäraseid valikuid. Meil ei ole kindlasti vaja ka vali-

kuid valiku pärast. Mul on väga hea meel, et nii Päästeameti kui ka Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor, kes on praegu ametis, on igati õigustanud nende pandud lootust. Ma arvan, et nad teevad väga head tööd, neil on väga tugev meeskonnavaim. Eks need vaidlused, mis eelmisel aastal said peetud, on meil sisse kirjutatud ka seadustesse. Teatud personalipoliitika käib Eesti Vabariigis läbi väga mitmest filtrist. On väga erinevaid arvamusi ja neid peab kindlasti arvestama. Maksu- ja Tolliameti peadirektori valimine on näiteks võrrelduna Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori valimisega sisuliselt rahandusministri ainupädevuses. Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori nimetamine on aga hoopiski mitmekihiline ja sellele on seadusandjal kindlasti olnud oma põhjendused.

Ma arvan, et personalipoliitikas sai eelmisel aastal tehtud häid ja õigeid otsuseid – see on minu lihtne vastus. Ma arvan, et diskussioon ja vaidlused on olnud head ja arendavad ning me oleme sellel aastal märkimisväärselt tugevamad, kui me olime eelmisel aastal ja varem. Personali tippjuhtidest sõltub väga palju, sellest sõltub äärmiselt palju ka Eesti suurimas avaliku sektori organisatsioonis (Politsei- ja Piirivalveametis on 5500 töötajat). Sellel ametil ei ole mitte ainult uus tippjuht, vaid sisuliselt on kogu juhtkond uus. Ma arvan, et see uus juhtkond on ennast selgelt õigustanud ja teeb tõesti paremat tööd, võrreldes varasemaga.

Aseesimees Jüri Ratas

Jüri Morozov, palun!

Jüri Morozov

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Vabatahtlike päästjate puhul te tõite välja, et nii päästekomandode kui ka päästjate arv on kasvanud plahvatuslikult, kui nii võib öelda. Ma näen siin selget rolli teil ja ministeeriumil, sest kui riiklike üksusi hakati kaotama, siis loomulikult kohalikud kogukonnad reageerisid ja riiklike asemele loodi vabatahtlikud päästeüksused. See, et vajadus piirkondlike päästeüksuste järele on olemas, väljendub ju ka selles, et te suurendasite oluliselt nende finantseerimist. Kuhu me siis välja jõuame? Tegelikult jõuame ringiga tagasi sinnasamasse, kust te alustasite. Aga minu küsimus on hoopis

selline. Kuna neid üksusi on nüüd nii palju, kas teil on siis mingisugune kava, kuidas nende n-ö inimvõimekust hoida või kasvatada?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Te juhtisite tähelepanu päästekomandode reformile ja seostasite seda vabatahtliku päästetegevuse toetamisega. Siin ei ole kindlasti sellist seost, nagu teile on võib-olla mulje jäänud. Vabatahtlike päästjate toetus on kasvanud märksa kiiremini ja märksa laialdasemalt kui ainult nendes paikkondades, kus toimus päästekomandode ümberformeerimine.

Ma tuletan meelde, et meil oli 2012. aasta alguses ametlikult 81 elukutselist päästekomandot. Ümberkorralduste käigus jäi neid alles 72. Vabatahtlike päästekomandode arv on kasvanud märksa rohkem, samuti on märkimisväärselt suurenenud rahalised vahendid, mis on suunatud vabatahtlusele. Me ei jõua kuidagi ühe ja sama koha peale tagasi, vaid oleme tegelikult seadnud sihiks jõuda selleni, et eelkõige hajaasustusega piirkondades elavatel inimestel tekiks suutlikkus ja tahe esimeses kriisiolukorras sekkuda. Parlament võttis selleks juba aastal 2010 vastu otsuse, mis annab võimaluse iseseisva pädevusega vabatahtlikuks päästetegevuseks. Valitsus ja Siseministerium eraldavad eelarvest vahendeid ja toetavad komandode teket.

Aga selles mõttes on teil õigus, et me tahame liikuda edasi just nimelt kvaliteedi suunas. Me ei pane kindlasti kätt ette, aga me ei tee midagi eripärast, et komandode arvu mehaaniliselt suurendada. Me tahame edasi minnes tõesti parandada kvaliteeti, et vabatahtlikud komandod, mis on moodustatud (neid on üle 100), oleksid jätkusuutlikud. Seetõttu oleme kordades suurendanud toetust, mida riik neile eraldab. Me pakume väljaõpet ja analüüsime võimalusi, kuidas anda vabatahtlikele päästjatele võib-olla rohkem õigusi ja parandada ka tehnilist varustust.

Üldiselt võib veel kord öelda välja põhimõtte: vabatahtlik pääste ei asenda mitte kunagi elukutselist päästet. Vabatahtlikud ainult täiendavad elukutseliste tegevust, see on võimalus väiksemamahulistest kriisisituatsioonides esmatasandil sekkuda. Vabatahtlikud päästjad teatavasti ei suuda praegu veel suitsu sukelduda. Aga ma jätkaksin õhku küsimuse, et miks

mitte anda aastate pärast võimalus ka nendele vabatahtlikele päästjatele, kes on huvitatud suitsusukeldumisest. Need võiksid olla näiteks elukutselised päästjad, kes on teenistusest lahkunud, aga jätkavad vabatahtlike päästjatena ja on vajaliku koolituse saanud. See peaks minu teada olema ligikaudu 200-tunnine koolitus, niisiis väga põhjalik ja pikk koolitus. Miks mitte anda mõnele vabatahtlikule päästekomandole ka selline õigus? Kui neil on vajalik tehniline varustus ja valves piisav arv mehi, miks nad ei võiks siis teha ka suitsusukeldumist? Me võime anda neile võimaluse. Aga loomulikult on see tulevikumuusika. See tähendab, et meil on paralleelselt olemas vabatahtlik pool ja samas ka tugev elupäästevõimekus, mis on praegu 72 elukutselisel päästekomandol. Ütlen veel lõpetuseks juurde, et nagu ma oma kõnes mainisin, on Eestis elupäästjate reageerimiskiirus sisuliselt sama mis Soomeski. Teiseks, elanikkonna suurust arvestades on meil elupäästjaid tegelikult isegi rohkem kui Soomes.

Aseesimees Jüri Ratas

Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Austatud minister! Mul on hea meel näha, et viimastel aastatel on Siseministerium väga tõsiselt tegelnud ennetustööga, võib öelda, et see on ilmselt üks teie südameasju. Samas me näeme ja teame, et väga palju inimesid me kaotame alkoholi liigtarvitamise tõttu. Selles vallas on ennetustöö küll suhteliselt lõputu. Eelmisel nädalal kinnitas Vabariigi Valitsus alkoholipoliitika rohelise raamatu, mis valmis väga paljude osapoolte kokkuleppel. Kuidas sina hindad, kas see raamat sai hea? Kas need põhiasjad, mida teie ministerium soovis sinna sisse panna, ka said sisse? Kuidas võiks sellega töö edasi minna?

Ken-Marti Vaher

Väga hea küsimus. See on tõesti lõputu töö. Otseselt alkoholikahjude tõttu, nagu me teame, kaotame aastas ligikaudu poolteist tuhat inimesi, mis võrrelduna narkoüledoosidega on kümme korda suurem arv. Aga me teame ka, et alkoholi kaudne mõju inimeste elule ja tervisele on veelgi suurem. Ma arvan, et roheline raamat on kindlasti edasiminekuks. Isiklikult olek-

sin võib-olla mõnes aspektis tahtnud näha suuremat edasiminekuks, aga kindlasti tuleb tunnustada Sotsiaalministeeriumi hea töö eest. Roheline raamat on samas soovituslik, erinevalt valgest raamatust ei ole tegemist mitte suunistega, vaid kokkulepitud poliitikasoovitustega, mille põhjal hakatakse välja töötama võimalikke seadusandlikke muudatusi ja konkreetsemaid poliitikasuuniseid.

Minu hinnangul võinuks mõni sõnastus, mis algab sõnaga "kaalumine", olla palju otsesem. Näiteks, kaaluda elustiili reklaami keelustamist. Minu meelest tekitab elustiili kaudu alkoholi reklaamimine ühiskonnale täiesti väärarvamuse mulje alkoholi põhjustatud kahjustustest ja tema negatiivsest mõjust. Me teame Euroopas riike, kus alkoholi on võimalik reklaamida vaid neutraalse tootereklaami kaudu. Antakse edasi toote omadusi ja ei seota seda elustiiliga, nagu näiteks, et ainuke tõeline mees on see, kes joob õlut x. Andke andeks, aga kui seda miljonite eurode eest teile, võib-olla mitte just teile kui väga teadlikele Riigikogu liikmetele, vaid natuke vähem teadlikele ühiskonnagruppidele sisendatakse ja ka sisestatakse, siis ma arvan, et see kannab vilja ja alkoholi tarbimine Eestis ei vähene.

Me teame, et Eesti, kus tuleb ligikaudu 11 liitrit absoluutset alkoholi elaniku kohta, on Euroopas teiste riikidega võrreldes vägagi negatiivsel kohal. Positiivse näitena saame tuua mõne teise pisikese, väiksema ühiskonna, näiteks Islandi, kus see näitaja on peaaegu kaks korda väiksem. Väga külmas ja karges põhjamaariigis Rootsis on alkoholi tarbimine samuti umbes 6 liitri peal. Positiivsest küljest võib siin nimetada veel mõnda Põhja-Euroopa riiki. Nii et ma arvan, et arenguruumi on meil vägagi palju. Mina siseministrina ja minu valitsemisala töötajad puutuvad uimasti- ja alkoholikahjudega kokku iga päev. Me näeme nende äärmiselt negatiivset mõju päästetöös, nii liiklus- kui ka tuleõnnetuste puhul.

Ma pean siinkohal tooma esile positiivse koostöö, mida me teeme erasektoriga ennetussõnumite edastamiseks ühiskonda. 2011. aastast olen näiteks kutsunud ümarlaua aruteludele erasektori esindajaid, kelle seas on jae- ja hulгимүүjad, et leppida kokku ühtses ennetussõnumis. Aga see puudutab ainult Siseministeriumi valitsemisala ja on seotud liiklus-, tule- ja veeõnnetuste ärahoidmisega. See ühtne

ennetussõnum, milles me oleme kokku leppinud, ütleb, et kui jood, siis ära juhi, ära mine ujuma. Ma arvan, et see on teatud edasiminekuks.

On selge, et meie riigi poliitika, meie ühiskonna poliitika, mille järgi tuleb eelkõige säästa alaealisi ükskõik millise sõltuvusaine tarbimise kahjust, on ülimalt tähtis. See on võtmetähtsusega küsimus, sest mida varem puutuvad alaealised kokku suitsu, alkoholi ja uimastitega, seda suurem on kahju nende ajule, seda suurem on kahju nende edasisele elule ja seda väiksem on võimalus edasises elus sõltuvust vältida. Kokku võttes on selle teavituse tuum koduleheküljel tarkvanem.ee, millele me oleme eelmisest aastast alates suunanud oma ennetuspüüdlused. See ei puuduta mitte ainult alkoholi, nagu ma ütlesin, vaid ka tubakat ja uimasteid.

Vastuseks küsimusele rohelise raamatu kohta ütlen, et see on samm õiges suunas. Minu arust võiksid sellised sammud olla isegi suuremad ja ma väga loodan, et kui rohelise raamatu hakatakse ellu viima, siis on ka parlament, enamik parlamendierakondi valmis andma oma märkimisväärse panuse, et alkoholikahjusid ühiskonnas tõesti vähendada. Mul on hea meel ka selle üle, et Sotsiaalministeerium ja Vabariigi Valitsus on otsustanud suunata järgmise finantsperspektiivi vahenditest vähemalt kümme miljonit eurot just nimelt alkoholiga seonduvate sõltuvuste vähendamiseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Helmen Kütt, palun!

Helmen Kütt

Täna, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! 2013. aasta täitmise aruandes on märgitud, et suurendatakse toetust sotsiaalprogramme pakkuvatele mittetulundusühingutele. Kui justiitsminister siin esines, siis tõi ta minu meelest väga positiivse näite. Ta rääkis, et ka nemad on välja kuulutanud selliste projektidega raha taotlemise ja raha ei anta mitte ühe, vaid koguni kahe aasta peale. Ühingud teavad siis juba ette, et rahastatakse kahe aasta tegevust. Kuidas on see korraldatud teie valdkonnas? Mittetulundusühingute ennetustöö toob selles vallas kindlasti väga palju kasu ja nende ebakindlust rahastamise suhtes oleks võimalik vähendada sellega, kui projektid oleksid paariaastased.

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Ma arvan, et see on igati mõistlik suund, kui raamlepingutega anda kindlust mittetulundusühingutele, vabakonna esindajatele, kes teevad väga head ennetustööd. Siseministeeriumil ei olnud varem sisuliselt rahalisi võimalusi ja võib-olla ei olnud see varasematel aastatel ka nii selge prioriteet. Alates 2012. aastast olen ma aga tõesti pidanud äärmiselt tähtsaks, et Siseministeerium ennetuses osaleks, sirutaks nende projektide kaudu, mida ma teile ettekandes tutvustasin, oma abikäe eelkõige nendele lastele, kes on pärit riskiperedest, keda me tegelikult ei suuda hõlmata isegi siis, kui me suurendaksime märkimisväärselt Eesti riigi toetust huviharidusele.

Miks see nii on? Meil on hulk lapsi, kes on pärit sellistest riskiperedest, kus vanemad ei ole huvitatudki laste huviharidusest. Meie küsimus on, kuidas jõuda nende noorteni, kes tänavatel hängivad ja kes, palun vabandust, võivad isegi kodust põgeneda, sest sealne kliima, keskkond on pigem eemaletõukav. Nad põgenevad tänavatele, põgenevad mingitesse gängidesse, neil on väga palju vaba aega. Meie siht on proovida ka neid noori heas mõttes hõlmata. Ma rääkisin teile atraktiivsest võimalusest kaasata neid noori mõnesse spordiprogrammi, näiteks jalgpallitreeningute kaudu, aga mitte selleks, et neist saaksid jalgpallurid, vaid loomulikult selleks, et anda neile sotsiaalseid oskusi, parandada nende enesekontrollivõimet, tegelda nendega reaalselt ja professionaalsel tasemel. Raamlepingud on minu arust hea võimalus.

Me püüame pakkuda ka suuremat kindlustunnet meie headele partneritele. Näiteks sellisena spordiprogrammi puhul, mis Inglismaal kannab nime Kickz – Eestis ei ole sellele veel vastet välja mõeldud –, on meie heaks partneriks Heateo Sihtasutus, mis on minu arust üks Eesti tugevamaid vabakonna esindajaid ja ennetustöösse panustajaid. Jah, me püüame samuti seda kindlustunnet luua. Suundumus on igal juhul see, et riik ei oleks oma valikutes hüplev ning annaks läbipaistvalt, hangete kaudu kolmandale sektorile selge signaali: jah, riik panustab, riigil on selle jaoks ka võimalused, see on meie jaoks tähtis teema ja me tahame, et see tegevus kestaks aastaid. Näitena saan tuua ka lapsevanematele suunatud teavituse, kus me proovime just nimelt sellise raam-

käsitluse kaudu sellel aastal selgust luua ja tekitada pikema partnerlussuhte konkreetse organisatsiooniga, kes meile heas mõttes *know-how'd* pakuks ja teenust osutaks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rait Maruste!

Rait Maruste

Härra minister! Kirjalikus turvalisuspoliitika ülevaates on lehekülgedel 23 ja 24 selline tekst, et "suurenenud on poliitiline korrupsioon, mõjuvõimuga kauplemine ning konkurentsikuritegude toimepanemise tõenäosus". Et konstateerida mingit tõenäosust, on vaja faktooloogilist baasi või andmestikku. Kas te selgitaksite, millisel faktoloogilisel andmestikul teie järeldus või prognoos põhineb? Teiseks, sealsamas on ka vastuluure ja põhiseadusliku korra kaitse teema. Väga lühidalt, kümmeaastal real on juttu riigireetmisest ja kaitsepolitsei tegevusest vastuluure alal. Samal ajal on Euroopas radikaliseerumas rahvusgrupid, religioossed grupid ja poliitilised grupeeringud. Miks ma ei leia midagi selle teema kohta?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Seda, mida te viimati nimetasite, käsitletakse iga-aastases kaitsepolitsei aastaraamatus. Seal käsitletakse radikaliseerumise teemat põhjalikult. Seda tehti 2013. aastal ja järgmine aastaraamat ilmub kevadel 2014. Radikaliseerumine on Euroopas tõesti probleem, Eestis me võime õnneks pidada seda pigem mõõdukaks probleemiks. Meil ei ole selliseid kogukondi, kus radikaalsetel meeleoludel põhinevad vägivaldaavaldused võiksid kinnistuda. Tuleb rõhutada, et ega probleemiks ei ole kunagi usk, probleem on sellesama usu varju peidetud vägivaldsus. Samuti on usulise radikaalsuse taha varjunud vägivald see, mille vastu me peame seisma ja mille tõkestamisega kaitsepolitsei ka tegeleb.

Kui tulla küsimuse alguse juurde, siis selles tsiteeritud lauses räägitakse ikkagi konkurentsikuritegude tõenäosusest ja poliitilise korrupsiooniga puutumuses oleva mõjuvõimuga kauplemise juhtumite arvust. Järeldused on tehtud politseieksperptide abil ja räägitaksegi konkreetsest arvust juhtumitest, mis puudutavad mõjuvõimuga kauplemist. Me teame, et mõjuvõimuga kauplemine on praegu äärmiselt

lahtine küsimus, kuna me oleme saanud sisuliselt ju Riigikohtu otsuse, mis puudutab konkreetset paragrahvi meie karistusseadustikus. Ma arvan, et üldiselt nähakse ka näiteks omavalitsuse tasemel levivas korrupsioonis vägagi tihti mõjuvõimuga kauplemise ilminguid. Küsimus on loomulikult alati selles, millise koosseisuga läheb prokurör kohtusse, millise koosseisuga esitatakse lõplik süüdistus. Ma arvan, et ülevaates räägitakse just nimelt sellest, et korrupsiooniga puutumuses oleva mõjuvõimuga kauplemise juhtumite arv on viimastel aastatel suurenenud. See on tõdemus, mida me ei tohiks jätta mitte vaka alla, see tuleks tuua välja, et avada probleemi olemus ja saada mõjuvõimuga kauplemise osas võimalikult kiiresti selgust. Ning selgust mitte ainult seaduste tasemel, sest nagu me teame, on keeruliste koosseisude puhul vaja selgust saada eelkõige kohtul.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud minister! Te ütlesite oma ettekandes, et kodakondsuse andmine on privileeg. Lõppenud Sotši olümpiamängudel nägime, kuidas üsna paljudele riikidele töid medaleid ja kuulsust inimesed, kes olid alles hiljuti saanud nende riikide kodakondsuse. Kas te selgitaksite, miks Vabariigi Valitsus ei andnud kodakondsust sellele Vene noormehele, kes koos Eesti kodanikust tütarlapsena oleks ilmselt toonud neilt olümpiamängudelt Eestile kõige kõrgema koha? Kas selles nähti mingit turvalisusriski või jäi äräütlemine ainult kultuuriministri tasemele ja teiega selles osas nõu ei peetud?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Vabariigi Valitsus on eriliste teenete eest kodakondsuse andnud ainult äärmiselt üksikutel juhtudel. Kui ma meenutan, siis viimase kolme aasta jooksul on seda minu teada tehtud ainult üks kord. Kultuuriministerium kujundas selle konkreetse isiku suhtes oma seisukoha. Täiendavat taotlust Vabariigi Valitsusele selle uisutaja kohta ei esitatud ja seetõttu ei ole olnud midagi otsustada.

Konservatiivne lähenemine eriliste teenete eest kodakondsuse andmisele on olnud viimaste aastate üldine põhimõte. Eks see põhimõte on kantud ka sellest, et eriliste teenete eest kodakondsuse andmine on tekitanud sedavõrd palju paksu verd, erimeelsusi, poleemikat. Eelkõige tekib küsimus, et kui ühele sportlasele on see antud, siis vabandage, aga milliste kriteeriumide alusel me ei anna seda siis teistele sportlastele, kes võib-olla on samuti nii tugeva sisemise potentsiaaliga, et saavutada olümpiamängudel medaleid ja tuntust. See on üldine kontekst, mida tahtsin teile selgitada ja kodakondsusega seonduvalt esile tuua.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, siseminister! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Palun, Andres Anvelt! Kaheksa minutit.

Andres Anvelt

Head kolleegid! Lugupeetud juhataja! Hea minister! Hakkan pihta sellest, et kiidan natuke ministrit. Nende kolme aasta jooksul, kui meie avalik sektor, sh ka ministeeriumid poliitikate elluvijatena, ei ole eelarvekasvu suurust arvestades just õitsenud, on Siseministeriumis üht-teist ära tehtud. Need graafikud, mida me nägime ja mida me saame ka siit raamatust vaadata, näitavad tõesti seda, et õnnetussurmade arv on Eestis vähenenud. Küll näitab aga selle aasta algus, et see trend võib pöörata natuke teise suunda. See osutab kindlasti ka sellele, et õnnetussurmade puhul on politsei- ja päästetegevuse kõrval oma osa inimeste sõltuvuskäitumisel ja teistel riskidel, mis tulenevalt sotsiaal-majanduslikust foonist esile kerkivad.

Tahan aga siit puldist ära märkida ka seda, kus mina näen jätkuvalt suuri probleeme, millelega Siseministerium on kindlasti tegelnud, aga kus lähiajal tuleks tegevust tõhustada. Siin on palju räägitud ühest olulisest prioriteedist, milleks on võitlus lähisuhtevägivalla vastu. Ministriga tuleb nõustuda selles, et politsei on ainult üks osis keerulises süsteemis, mis seda vägivalda peaks vähendama. Politsei- ja Piirivalveamet on oma ametkondlike tegevuste kaudu jõudnud tegelikult päris paljudest teistest riigiasutustest ette. Ta on välja töötnud juhendi, kuidas sellistel juhtudel reageerida, kuid kahjuks jääb juhendis kirjutatu täideviimine tihti peale kas spetsialistide vähesuse või

ka eri prefektuuride erinevate kogemuste taha. Tagajärg on see, et kui me vaatame perevägivalda statistikat, siis arvud on prefektuurides vägagi erinevad. Ei usu mina seda, et näiteks Põhja Prefektuuris, vaatamata kõige suuremale teenindatavale inimeste hulgale, on seda probleemi vähem kui näiteks Lääne Prefektuuris.

Tõsist muret teeb jätkuvalt see, et kui me vaatame väljakutsete, ütleme, registreeritud juhtumite ja algatatud menetluste arvu, siis isegi sellest paberi peal olevast statistikast on näha üpris suurt latentsust, mis, ma rõhutan, võib lähisuhtevägivalla puhul kanduda ka järgmisse põlvkonda. Ma väga loodan, et õiguskomisjonis arutatakse menetluses oleva karistus-seadustiku muutmise seaduse eelnõu puhul tõsiselt meie fraktsiooni pakutud seaduse muutmise ettepanekuid, eriti neid, mis puudutavad lapsi kui sekundaarseid ohvreid. Eesmärk on seaduses välja tuua, et kui laps näeb vägivaldajuhtu pealt, siis on see raskendav asjaolu.

Kui korruptsioonist rääkida, siis ühtepidi, jah, keskkriminaalpolitsei korruptsioonivastaste kuritegude büroo on hakanud pead tõstma. Kuid nende võimekust annab kindlasti veel arendada. Reageerida ei tule mitte ainult rasketele kuritegudele, vaid ka väärteokoosseisudele, mis meil tegelikult on mitmesse seadusesse kirja pandud ja mis puudutavad nii toimingupiiranguid kui ka igasugust ametkondade, kohalike omavalitsuste ametnike korruptiivset käitumist. Muret teeb see, et kuigi me loeme sellest väga huvitavast aruandest, et viimase kahe aasta jooksul on sellised valdkonnad nagu transport, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, kaitsetööstus, meditsiin ja, kui ma ei eksi, siis ka energeetika paremini hõlmatud, sest kaitsepolitsei pädevust uurida korruptsioonikuritegusid on laiendatud, siis kahjuks arvud, millest lugupeetud minister armastab väga rääkida, on liikunud teises suunas. 2013. aastal oli kaitsepolitsei süüdistuskokkuvõttega lõppenud korruptsioonijuhtumite arv tunduvalt väiksem kui aasta varem. Kui ma ei eksi, on see arv lausa ainult kolm.

Jätkuvalt rõhutan seda asjaolu, mille kohta ma ministrilt küsisin. Kõrgete politseiametnike määramine eelmisel aastal jättis ebaleva mulje. Ma arvan, et seda panid tähele ka Euroopa Komisjoni kõrged ametnikud, kes seda hindasid. Eesti Politsei- ja Piirivalveamet oli pea-aegu pool aastat ilma juhita. Vahepeal tehti

arusaamatuid manipulatsioonide ja ma ei arva, et sellise lõigu tekkimine Euroopa Liidu korrupsiooniraportisse oleks pelgalt juhus.

Peatun paari sõnaga ka narkosurmadel. See arv on 2013. aastal tõesti vähenenud. Aga ma tuletan lugupeetud ministrile meelde, et olen sellel teemal siit puldist 2011. aastast peale rääkinud, et kõik hakkab pihta sellest, kui vabalt narkodiiler fentanüüli, valget hiinlast tänaval müüb. Tallinnas Põhja Prefektuuris hakkas sellega tegelev rühm eelmise aasta alguses tööle ja me näeme seal narkosurmade suurt vähenemist. Kahjuks Ida-Virumaal selleni sisuliselt jõutud ei ole ja fentanüül haarab noori inimesi endiselt oma rüppe ning viib neid manalateele. Ma arvan, et noorte inimeste elu päästaks politsei ja piirivalve tegevus Ida-Viru suunal, aga see on suhteliselt lapsekingades.

Mainin veel ära konservatiivse kodakondsuspoliitika. Räägiti, et see on sisuliselt meie eelis. Ma tooksin ikkagi välja need selle ja eelmise aasta juhtumid, kus Eestile lojaalsed inimesed sattusid kodakondsusküsimustega seaduse keerdkäikudesse ja jäid kodakondsusest ilma või vähemalt oli selle saamine raskest. See olukord ei ole päris normaalne.

Lõpetuseks tahan öelda seda, mida ütles mulle eile vabariigi aastapäeva vastuvõtul meie Kaitseväge juhataja Riho Terras: kõige paremini marssisid paraadil Politsei- ja Piirivalveameti üksused. Aitäh, härra minister!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Austatud eesistuja! Kallid kolleegid! Eile, Eesti Vabariigi pidupäeval, nii nagu kolleeg Jüri Ratas ütles, meenutati ja tähistati toonaseid julgeid otsuseid ning tegusid. Tunnustasime ja mälestasime vapraid mehi ning naisi, kes tõid Eesti riigile vabaduse. Täna, rääkides Eesti turvalisuspoliitikast, tõstatub väga tõsine küsimus: mille järgi üldse mõõdetakse turvalisust? Siinkohal meenub mulle legendaarse laulja Bob Dylani ütlus: "Kangelane on see, kes mõistab vabadusega kaasnevat kohustuste hulka."

Eesti riigi kohustus on tagada kõigi siin elavate inimeste turvalisus. Meie ühiskonnas, mis on tulvil mitmesuguseid statistikanumbreid, kipuvad aga tõelised turvalisusega seotud

mured jääma tagaplaanile. Rõhutan, et jätkuvalt on Eestis kõige olulisem turvalisuspoliitika väljakutse politseinike arvu vähenemise peatamine. Ei möödu nädalatki, kus jälle mõni politseinikest ei meenutaks möödunud ega teavitaks oma kolleegi uute väljakutsete teele asumisest. Samas on iga selline kaotus nii noorele riigile, nagu seda on Eesti, väga raske.

Siseministri ettekande põhjal võib öelda, et statistilistes illusioonides, poolpettekujutuste maailmas osutub taas kord kangelaseks inimene, kelle suurima vorusena võib imetleda vaid turvalisusstatistika numbrite väänamist. Pole mõtet öelda, et anname endast parima, kui jätkuvalt on probleemiks ühteagu nii politseinike madal palk kui ka asutusesisene motivatsioonikriis. Olukorra parandamiseks on suurendatud vabatahtlike tegevuse toetust. Jah, me saame olla uhked nende inimeste abi üle, kes oma vabast tahtest aitavad põlevaid kodusid kustutada või tulevad vajaduse korral tänavale korda looma, kuid selline suund ei tohiks saada riigi turvalisuspoliitika peamiseks eesmärgiks. Seda kõike võiks võrrelda oma tervise usaldamisega kellegi kätte, kes on läbinud esmaabi kiirkursused. Millal jõutakse arusaamisele, et politseikooli lõpetanud spetsialistidest ei saa rekkamehed ja tuletõrjajatest ehitajad naaberriikides mitte seetõttu, et neile meeldib rohkem rooli keerata või vaaderpassiga seina loodida, vaid sellepärast, et meie valitsus ei suuda statistika väänamise asemel astuda tegelikke samme? Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Päevakorrapunkt on ammendunud. Suur tänu kõikidele, kes seda ette valmistasid!

5. Ehitusseadustiku eelnõu (555 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme tänase viienda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku eelnõu 555 esimene lugemine. Ja ma palun ettekandeks kõnetooli justiitsminister Hanno Pevkuri!

Hanno Pevkur

Austatud istungi juhataja! Head Riigikogu liikmed! Mul on au tutvustada teile Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku eelnõu, mis kannab siin majas numbrit 555. Olgu alustuseks öeldud, et ka selle eelnõu puhul, nagu ikka, on tegemist väga hea eelnõuga. Ja olgu lisatud, et selle eelnõuga on ka tihedalt seotud minu järgmised ettekanded, mis käsitlevad planeerimisseaduse eelnõu ja mõlema seaduse ehk ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu. Nende kolme eelnõu alus on laiaulatuslik ehitus- ja planeerimisõiguse kodifitseerimisprojekt, kuhu oli kaasatud ligi 70 osapoolt ja mis sai alguse juba 2008. aastal.

Kõigepealt lubage mul teile tutvustada ehitusseadustiku eelnõu, mille eesmärk on eri seadustes olevad ehitusvaldkonna reeglid ühte seadustikku koondada ning muuta järelevalve ehitustegevuse üle senisest tõhusamaks. Samas soovime vähendada näiteks ehitusprojekti esitamise ja kooskõlastamisega seotud bürokraatiat. Ehitusvaldkonna üks peamisi probleeme on üldise ehitusõiguse ja erivaldkondade killustatus, mille pärast ehitusõiguse kodifitseerimine ette võetigi. Killustatust esineb nii mõistetes kui ka näiteks loamenetluse kohaldamises. Tihtipeale eiratakse üldisest ehitusõigusest tulenevaid nõudeid ja põhimõtteid või tehakse nendest põhjendamatuid erandeid. Rakendaja jaoks toob see aga kaasa halduskoormuse, kus iga ehitise puhul on vaja järgida erinõudeid, kooskõlastada eraldi ehitusprojekt ja esitada taotlusi loamenetluste juurde.

On selge, et ehituse valdkond on viimasel kümnekonnal aastal kiiresti muutunud ja seda reguleerivad õigusaktid mõnevõrra ajale jalgu jäänud. Nii peab näiteks olemasolevasse elamurajooni uue elamu ehitamiseks koostama ka täiesti uue detailplaneeringu. Sellele järgneb loomulikult ehitus- ja kasutusloa menetlus, mis omakorda toob kaasa suure aja- ja ressursikulu. Samal ajal vajab tugevdamist just järelevalve, kuna praegu lasub valminud ehitiste järelevalve kohustus peamiselt kohalikel omavalitsustel, sellest aga teatud juhtudel ei piisa.

Nüüd lühidalt eelnõuga seotud põhilistest muudatustest. Esiteks suureneb eelnõu järgi järelevalve tõhustamiseks kontroll juba valminud ehitiste üle. Konkreetsemalt öeldes saab Tehnilise Järelevalve Amet rohkem volitusi

hoonete ohutuse kontrollimiseks. Eelnõu karmistab ka tegevusõiguse saamise tingimusi ja võrdsustab ettevõtjate konkurentsitingimusi. Kõik ehitusalal tegutsevad ettevõtjad peavad olema oma töös pädevad, kuid pädevuse nõudeid karmistatakse. Kui seni võis ehitusalal pädevaks pidada ka vastava hariduse ja töökogemusega isikut, siis edaspidi peab pädevus olema tõendatud.

Varasemast põhjalikumalt on reguleeritud projekteerimistingimuste andmist. Sätestatud on projekteerimistingimuste sisu, andmise alused, menetlus, sh menetlustähtajad ja kaasamis põhimõtted. Ehitamisega seotud dokumente menetletakse edaspidi elektroonilise registri kaudu, ja kui vaidlusi ei ole, siis ei tohiks ehitusloa saamiseks minna üle 30 tööpäeva. Kui praegu käib arhitekt või inimene ise omavalitsuses ehitusprojektile kooskõlastusi küsimas, et asjaga ühele poole saada, siis eelnõu järgi pannakse kogu protsess selgesse raami ja iga inimene saab jälgida, mis järgus tema menetlus on. Avalik asjaajamine on teatavasti parim vahend hämarate tehingute vastu.

Suure muudatusena eristatakse eelnõu järgi tulevikus vaba ehitustegevust ning teavitamisa ja loakohustuslikku ehitustegevust. Kõige lihtsama ehk vaba ehitustegevuse puhul tuleb järgida ehitusseadustiku põhimõtteid, et tegevus ei kujutaks ohtu inimesele, varale ega keskkonnale, ja muid nõudmisi ei esitata. Teavitamiskohustuslike ehitiste puhul tuleb ehitisregistri kaudu teavitada omavalitsust, et inimesel on soov ehitama asuda. Nii võib väiksemaid hooneid, näiteks kuure, abihooneid, koerakuute jms, ehitada teatise alusel. Seevastu keerukate ja suurte ehitiste puhul, st loakohustusega ehitustegevuse korral pädevusnõudeid aga karmistatakse.

Ehitusega seotud valdkondades on sätestatud ühtsed mõisted ja menetlusnormid. Eelkõige on toodud ühtsetele alustele ehitise kui erilise asja tunnused ja täpsustatud ehitamise mõistet. Menetlusnormidest on eemaldatud dubleerivad ja vastukäivad kohustused, mis eelduslikult peaks vähendama halduskoormust ning võimaldama üksikisikul seadust selgemini mõista. Ühtsed menetlusnormid vastavad haldusmenetluse seadusele ning arvestavad ehitusvaldkonnas olulist kohtupraktikat, mis peaks omakorda tagama üksikisikute õiguste parema kaitse. Kuna see õigusvaldkond puu-

dutab peaaegu kõiki Eesti elanikke, on loomulikult pööratud palju tähelepanu ka kaasamis-
sele.

Nagu alguses öeldud, küsiti arvamust ligi 70 asutuselt, organisatsioonilt ja huvirühmalt ning korraldati lugematu hulk kaasamisüritusi. Siinkohal tahangi tänada selles mahukas projektis osalenuid, nii vabakonna esindajaid kui ka häid kolleege teistest ministereid, eelkõige Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Siseministeeriumi esindajaid. Kokkuvõtvalt usun, et teie ette antud ehituseadustiku eelnõu on hea töövahend tulevikus nii eraisikule, kes plaanib püstitada midagi väiksemat, kui ka suurtele ehitajatele, kes vastutavad suurte projektide valmimise eest Eestis. Ja loomulikult toetame majanduskomisjoni ettepanekut esimene lugemine lõpetada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teie küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on konkreetne küsimus § 15 lõike 4 kohta, kui te saate seda vaadata. Selles on öeldud, et ehitusdokumendid tuleb üle anda ehitisregistrile, kohalikule omavalitsusüksusele või muule õigusaktiga määratud pädevale asutusele. Siin on küsimus selles, kas dokumendid tuleb anda üle ehitisregistrile ja kohalikule omavalitsusele või tuleb need anda üle kohalikule omavalitsusele. Ma selgitan. Väga tihti läheb ehitusinfot hiljem vaja näiteks notaril, kes vormistab ostu-müügilepingut, üht või teist fakti on vaja seoses müüdava-ostetava varaga kas tõestada või ümber lükata jne. Seejärel on väga tähtis, kas see andmestik läheb otse ehitisregistrisse või peab kohalik omavalitsus selle edasi andma. Kuidas sellega siin on?

Hanno Pevkur

Aitäh! Ma ei näe siin iseenesest probleemi, sest seaduse järgi, nagu te siit loete, tuleb dokumendid niikuinii ehitisregistrile üle anda. Ja kui dokumendid antakse üle omavalitsusele, siis edastab omavalitsus need samamoodi ehitisregistrile. Mis puudutab õigusaktiga määratud muud pädevat asutust, siis vaadake ehituse mõistet. Ehituse mõiste alla läheb väga suur

hulk hooneid, ehitisi ja ka rajatisi. Sellest tulevalt võib tõesti tekkida vajadus õigusaktis täpsustada, kellele üks või teine dokumentatsioon üle antakse. Kui rääkida notaritest, siis notarid saavad loomulikult kõik vajalikud andmed kätte. Kui nad ei saa seda dokumentatsiooni, mis neil tehingu sõlmimiseks vaja on, ehitisregistrist, siis saavad nad selle pädevalt asutuselt. Notaril on kohustus kõik tehingu sõlmimiseks vajalikud asjaolud selgeks teha ja vajaduse korral saavad ka tehingu osapooled notarit toimingute tegemiseks vajalike andmetega varustada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Te rääkisite bürokraatia vähendamise, aga tundub, et külaseltside elu see eelnõu vist väga palju lihtsamaks ei tee. Tedaolevalt on see vana probleem, et iga väikseimgi rajatis, pisirajatis, mis paigaldatakse kuskile külaväljakule või külaplatsile, nõuab ehitusluba. Isegi iga pargipink nõuab ehitusluba. Ka see eelnõu ütleb ilma erandeid tegemata, et avaliku kasutusega puhkerajatis nõuab kindlasti ehitusluba. Siin ei tehta mingisugust vahet, kas tegu on pisirajatisega, väikese rajatisega või millega tahes. Kuidas sellele külaseltside seisukohalt läheneda? Praegu tundub, et nende puhul bürokraatia ei vähene.

Hanno Pevkur

Aitäh! See on väga spetsiifiline küsimus. Ehituseadustiku tegemisel püüti lähtuda eelkõige kahest asjast: on n-ö oma tarbeks ja on avalikuks kasutuseks mõeldud ehitised ja rajatised. Mis puudutab oma tarbeks ehitamist, siis seal on püütud minna võimalikult lihtsat teed ja panna ehitise kvaliteedi eest vastutama eelkõige omanik ise omanikujärelevalve kaudu jne. Kui me räägime külaseltsidest, siis nemad rajavad tavaliselt midagi, mis on mõeldud avalikuks kasutamiseks. Kui see on näiteks kiigepiis, siis loomulikult peab kiik olema ohutu. Siin ongi avalikuks kasutamiseks ja oma tarbeks mõeldud ehitiste ja rajatiste vahe. Aga kui eelnõu teise lugemise ettevalmistamise käigus tekib tunne, et seda kohta võiks leevendada, siis ma usun, et majanduskomisjon on valmis

seda arutama. Tahan siiski veel kord südamele panna, et kõigi avalikuks kasutamiseks püstitud hoonete või rajatiste, eriti nende, mida võivad kasutada alaealised, turvalisusnõuded peavad olema väga ranged. Turvalisust saab tagada eeskätt loamenetluse kaudu. Arvestada tuleb kahte poolt – ühest küljest bürokraatia vähendamise soovi ja teisest küljest seda, et avalikuks kasutamiseks mõeldud rajatise või hoone turvalisusnõuded on palju rangemad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kaja Kallas!

Kaja Kallas

Aitäh! Minu küsimus puudutab ehitusseadustiku lisa 1, kus on väga ülevaatlik tabel selle kohta, millal on vaja esitada ehitusteatis, ehitusprojekt ja millal on ehitusluba kohustuslik. Kui tabel on nii detailne, kas siis ei ole ohtu, et midagi on sellest välja jäänud? Ja kui on jäänud, kas me peame siis sellisel juhul hakkama seadust muutma?

Hanno Pevkur

Aitäh! See loetelu on paljuski tingitud ka sellest, et rakendusseadusega me ju tunnistame kehtetuks valdkondade eriseadused, mis puudutavad elektripaigaldisi, survetorustikke, raudtee infrastruktuuri, lifte, köisteid jne. Kõik need eriseadustes olevad regulatsioonid on püütud tuua ühte kohta kokku ja sellest tulenevalt tekkis ka vajadus selgitada, millistel juhtudel on ehitusluba vaja ja millistel juhtudel seda vaja ei ole. Nii et me oleme lähtunud, esiteks, olemasolevate õigusaktide regulatsioonist ja, teiseks, 70 kaasatuga läbi käidud aruteluringidest. Loodetavasti on siin kõik sees. Ma väga loodan, et kõik teemad on läbi käidud. Kui midagi on kahe silma vahele jäänud, siis me saame seda veel vaadata. Mida siiski võib kaaluda – eksperdid ei pidanud seda küll vajalikuks, eeldades, et kõik on juba sees –, on kasutada seaduste analoogiat, kui on midagi sarnast. Aga siis tekib jälle probleem, et me hakkame tõlgendama, mis see analoogia täpselt on. Kui te vaatate, siis jah, tabeli detailsusaste on tõesti väga kõrge. Eks me peame siis esimese ja teise lugemise vahel selle teiega koos majanduskomisjonis läbi arutama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urve Palo!

Urve Palo

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Praegu tarbitakse ligi 40% kogu energiast hoonetes. Ma arvan, et riik ja kohalik omavalitsus peaksid maksumaksja rahaga säästlikult ümber käima, ja seetõttu on väga tähtis, et kõik objektid, olgu need administratiivhooned, koolid, haiglad või lasteaiad, oleksid ehitatud energiasäästlikena. Minu arvates peaks riik näitama eeskuju ja innustama ka teisi võimalikult energiasäästlikult ehitama. Euroopa Komisjon on niisugused juhised välja töötanud, kuid Eestis pole neid siiani rakendatud. Kas Eestis võiks avaliku raha eest ehitatavatele objektidele riigihankemenetluste korral kehtestada energiatõhususe miinimumnõuded ja kriteeriumid?

Hanno Pevkur

Aitäh! Kui lubate, siis ma jätan sellele küsimusele sisuliselt vastamata. Mul võib olla subjektiivne arvamus, aga ehitusseadustik, esiteks, sellega otseselt ei tegele ja teiseks peab seda n-ö sisueksperdina hindama Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Justiitsministeerium on seadustiku ettevalmistajana ja kodiifitseerimisprojekti juhina püüdnud sätestada eelkõige õigusliku raamistiku, kuidas ehitada. Selle kohta, kas me seame ehitistele täiendavad energiatõhususe nõuded, on teil võimalus esitada majandus- ja kommunikatsiooniministrile arupärimine või esitada näiteks küsimus infotunnis. Siis saate kindlasti vastuse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Härra minister! 2011. aastal kontrollis Riigikontroll pisteliselt üheksas Tallinna ja Tartu ümbruse vallas 85 värskest ehitatud objekti. Selgus, et 85-st 49 on ehitatud ebaseaduslikult, kuna neil ei olnud ehitusluba. Hiljuti tutvusime järelaruandega ning selgus, et enamikule neist on ehitusluba väljastatud tagantjärele, st siis, kui objekt on juba ammu-ammu valmis ehitatud. Niiviisi tagantjärele on palju kergem asju seadustada. Mul tekkis küsimus, kus selles seaduseelnõus on niisugune parag-

rahv, mille järgi selline protsess oleks seaduspärane. See on üks asi. Teiseks on mul repliik, et notaritele ei ole ehitusinfo praegu kättesaadav. Kui see on tulevikus kohaliku omavalitsuse ülesanne, siis peab sellel olema ka rahaline kate.

Hanno Pevkur

Aitäh! Kõigepealt küsimuse esimese poole juurde. Sellega on lugu väga lihtne: jah, see ongi järelevalve küsimus. Nagu ma ka oma kõnes ütlesin, ehitusjärelevalve on praegu omavalitsuste pädevuses. Sellest tulenevalt oleme selle eelnõuga näinud Tehnilise Järelevalve Ametile ette täiendavaid õigusi. Kindlasti peab omavalitsuse ehitusjärelevalve sellega arvestama, et kehtiva õiguse järgi ei ole ilma ehitusloata üldse võimalik ehitada. Uus seadus läheb teatud tingimustel natuke leebemaks, nagu ma oma kõnes ütlesin, aga ka vastutuse osa on seal selgelt kirjas. Kui te vaatate § 156, siis eraisiku vastutus on kuni 300 trahviühikut ja juriidilise isiku vastutus kuni 32 000 eurot.

Riikliku järelevalve teostaja on toodud eraldi 18. peatükis. Kui te tahate veel täpsemalt teada, kus see vastutus kirjas on, siis tuleb vaadata § 157 ja sellele järgnevaid paragrahve. Näiteks ehitusloata ehitamist käsitleb § 160 ja seal on samamoodi kirjas 300 trahviühikut ja kuni 32 000 eurot trahvi. Aga ette saab seda kontrollida loomulikult omavalitsus. Ma usun, et omavalitsustel võiks nii palju pädevust ja võimalusi olla. Kui järelevalvega tegelev omavalitsuse inimene oma territooriumil ringi sõidab ja näeb, et keegi on kuskile vundamendi-augu kaevanud, siis võiks ikka küsida, kas ehitusluba on või ei ole. Nõuded on omavalitsuse enda kehtestada. Notaritel, nagu ma ütlesin, on võimalik ka tehingu osapooltelt küsida ja saada lisainfot.

Aseesimees Jüri Ratas

Neeme Suur, palun!

Neeme Suur

Aitäh, härra juhataja! Paragrahv 72. Seni kehtis meil teeseadusest tulenevalt teomaniku õigus anda luba kasutada teed ka muuks peale liikluse. See on seni kehtinud kord. Paragrahv 72 ütleb aga väga selgelt, et teel ja teekaitsevööndis on keelatud korraldada spordivõistlust

ja muud rahvauritust. Eelmise punkti järgi on keelatud sinna paigaldada valgustusseadet, takistada jalakäijate liiklemist neid häiriva tegevusega. See jääb üsna arusaamatuks. Kas see tähendab, et kõik maanteejooksud jäävad ära? Kas enam ei tohi paigaldada tänavavalgustust teele või kaitsevööndisse ja kas autoliiklus võib jalakäijate liiklemist häirida? Kas te saaksite seda selgitada? Seletuskirjas ei ole selle kohta mitte midagi.

Hanno Pevkur

Aitäh! Ei, ärge nüüd niimoodi küll siit välja lugege. See on sätestatud juhtumiteks, kus ei ole antud eriluba. Teatavasti on omavalitsustel olemas ka teede-tänavate sulgemise kord ja seal tulenevad õigused, mis puudutavad teede kasutamist. Paragrahv 72 käsitleb selliseid olukordi, kui keegi soovib ilma loata korraldada teel spordivõistlust või rahvauritust. Väga selge ja lihtne põhimõte on, et ilma loata ei saa spordivõistlusi korraldada. Nii et ärge seda nii küll võtke, et spordivõistlused ära jäävad. Ei jää!

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Lillo, palun!

Kalev Lillo

Aitäh! Lugupeetud minister! Selle eelnõuga seoses on minu poole pöördunud mitu omavalitsusjuhti, kes on küsinud, kas nüüd võetakse neilt õigus seada koormatisi. Kas nüüd peavad nad hakkama ise kõnniteid puhtaks lükkama, mida siiani tegid võib-olla majaelanikud, ja kas sellega kaasnevad ka suurenevad kulutused? Kas te kinnitate seda või lükkate ümber?

Hanno Pevkur

Aitäh! Lihtne vastus: selleni me jõuame ülejäämise punkti ehk rakendusseaduse juures. Praeguse rakendusseaduse järgi peab omanik kõnnitee puhtaks lükkama ja see jääb kehtima.

Aseesimees Jüri Ratas

Kaja Kallas, palun!

Kaja Kallas

Aitäh! Minu küsimus puudutab § 23 ehk pädeva isiku definitsiooni ja temaga seotud

regulatsiooni. Siin on kirjas, et pädev isik ei või samal ajal tegutseda mitme ettevõtja pädeva isikuna. Meile on kirjutatud ehitusettevõtjate liit, kes on teinud ettepaneku, et samal ajal ei võiks tegutseda rohkem kui kolme ettevõtja juures, et ainult üks on liiga piirav. Kuidas te seda kommenteerite?

Hanno Pevkur

Praegu kommenteerin nii, et Eesti Ehitusettevõtjate Liit oli sellesse tööprotsessi kaasatud. Ma arvan, et põhimõtteliselt ei peaks seda ettepanekut välistama. Aga ütlen veel kord, et see töö on üks suur ekspertide kogumi kompromiss. Selle pika aja vältel, kui me seda tööd Riigikogu jaoks ette valmistasime, jõuti selliste arusaamadeni. Aga kui seadusandja näeb, et isik võiks ka mitme ettevõtte juures pädeva isikuna tegutseda, siis ei peaks seda välistama. Kuid siis me peaksime tulema selle konkreetse sätte, nende protokollide juurde, kus kajastub see, mis me ekspertide töörühmas läbi käisime, ja vaatama, miks selleni jõuti. Ma usun, et esimese ja teise lugemise vahel me võtame need materjalid komisjoni jaoks välja.

Aseesimees Jüri Ratas

Urve Palo, palun!

Urve Palo

Aitäh! Lugupeetud minister! Praegune Eesti ehitusjärelevalve süsteem päris hästi ei toimi. Minu arvates peaks riik siin palju rohkem oma rolli nägema ja ehitusjärelevalvet reguleerima. Praegune olukord, kus ehitaja ja arendaja tellivad sageli ise ka muusika, st järelevalve oma tööle, on viinud selleni, et tarbija ei saa hoonet ostes kindel olla, et teostus vastab projektile või et ehitustööd on tehtud kvaliteetselt. Sellepärast ma küsin nii: mis te arvate, kui oleks seatud selline kohustus, et kõik olulised tööetapid on dokumenteeritud ja ka fotografeeritud, enne kui need n-ö kinni kaetakse? Sel juhul saaks töö kvaliteeti hiljem tõestada. Mis te arvate?

Hanno Pevkur

Aitäh! Me käsitlesime sama küsimust ka komisjonis. Kui jutt on ehitise dokumenteerimisest, siis olen seda meelt, et omavalitsus saab ehitusloa väljaandmisel täiendavaid võimalusi kasutada. Teatavasti on iga ehitise

dokumenteerimiseks olemas objekti detailne ehituspäevik. Kui sinna lisatakse ka pilte, siis palun, kuid mina ütlen, et õiguslikult see inimestele kindlust juurde ei anna. Ehituspäevikusse tuleb ehitusjärelevalve jaoks sisse kanda kõik kasutatud materjalid. Ka siis, kui tahtakse teha projektist kõrvalekaldeid, peab see olema projekteerijaga kooskõlastatud, näiteks ühe materjali asendamine teisega vms. Ma ei näe, et pildistamine ehitusprojektile mingil moel lisandväärtust annaks. Pigem näen seda, et isikud, kes ehitusjärelevalvet teevad, peavad tegema seda korrektset. Loomulikult peavad ka ehitajad ehitusprojektist kinni pidama. Ehitusprojekt on ju omakorda omavalitsuses heaks kiidetud ja järelevalvaja on selle üle vaadanud.

Aseesimees Jüri Ratas

Jüri Morozov, palun!

Jüri Morozov

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Paragrahv 71 on minu arust nüüd laiendatud avalikuks kasutuseks olevat kaitsevööndit ülejäänud maanteedel. Varem oli see 10 meetrit, nüüd on kuni 30. Aga järgmises, §-s 72 tuuakse välja need olukorrad, kus omanik peab võimaldama ka igasuguste puude ja põõsaste likvideerimist kuni liiklusele ohtlike rajatisteni välja. Kes määrab, kas need rajatised on ohtlikud? Me teame ju, et isegi enamik elumaju on tavalistele teedele lähemal kui 30 meetrit. Seletuskirjas on kirjutatud, et omaniku nõudel võib alгатada kaitsevööndi vähendamist 10 meetrini. Kas siis nüüd, kui seadus hakkab kehtima, peavad kõik, kes on teele lähemal kui 30 meetrit, hakkama avaldusi esitama?

Hanno Pevkur

Aitäh! Nagu te näete, algab § 71 lõige 2 sellega, et Euroopa teedevõrgu maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on kuni 50 meetrit, ülejäänud maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on kuni 30 meetrit. Siin on mitu aspekti. Üks asi on Euroopa regulatsioon, teine on see, milles me oleme ekspertidega koostöös kokku leppinud. Kolmas on siin n-ö lisafilter, mis ütleb, et maantee omanik võib kaitsevööndi laiust vähendada ja minimaalne kaitsevööndi laius on

10 meetrit mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest küljest. Eks see olegi selline kolmeastmeline asi. Me oleme püüdnud viia selle kooskõlla ühest küljest praeguse olukorraga ja teisest küljest nende nõuetega, mis edaspidi tulevad. Kolmandaks tuleb loomulikult ära kuulata ka nende arvamus, kes seda kaitsevööndit kõige rohkem vajavad. Seal see säte on tulnud. Nii et ilmselt tuleb ikkagi lähtuda sellest, mis on siia kirja pandud. Kui tulla tagasi kaasamise juurde, siis tegelikult on need meetrid olnud ju avalikus kasutuses, kõik võivad sealt läbi käia. Põhjendusi, miks see on nii, on võimalik ka seletuskirjast lugeda, seal on seda rohkem lahti kirjutatud. Loodame, et praktikas sellega probleeme ei teki.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Lillo, palun!

Kalev Lillo

Aitäh! Härra minister! Ma loodan, et esitan oma küsimuse selle mahuka paketi juures õiges kohas. Mõned inimesed on tundnud muret sellepärast, et kui nad hakkavad oma kodu rajama, kas nad peavad siis võtma kõigi nn kodutükkide jaoks eraldi ehitusloa – aia jaoks üks ehitusluba, lipumasti jaoks teine ehitusluba, terrassi jaoks kolmas, kanalisatsiooni, puhta vee jaoks samuti jne. Kas muudatused teevad nüüd inimeste elu lihtsamaks, nii et ei pea enam mitut luba võtma ega ka mitmekordset riigilõivu tasuma?

Hanno Pevkur

Aitäh! Tuleb minna seaduseelnõu algusesse ehk § 3 juurde. Seal on toodud ehitise mõiste: ehitise on hoone või rajatis. Edasi tuleb vaadata, millistele ehitistele tuleb võtta ehitusluba. Nagu ma sissejuhatuses ütlesin, on hulk ehitisi ehk hooneid ja rajatisi, mille puhul ei pea enam klassikalisel moel ehitusluba võtma. Kui tegemist on eraldiseisvate rajatistega – lipumast ja värav on kindlasti eraldiseisvad –, siis praeguse korra ja eelnõu kohaselt tuleb võtta ka eraldi ehitusluba. Ma isegi ei kujuta praegu ette, kas oleks võimalik seda planeeritava alaga siduda. Lühidalt öeldes tuleb lähtuda sellest, et iga ehitise jaoks on vaja võtta ehitusluba. Mälu järgi tean öelda, et siin ei ole suuri muudatusi tehtud.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Riigihanke võitjad kasutavad tihti väikseid firmasid. Sageli ei ole väikses firmas töötavatel inimestel nõutavat kvalifikatsiooni, tihti kasutatakse inimesi, kes võib-olla ei oska labidagagi midagi teha. Minu küsimus ongi, kas uue eelnõu järgi on tõusnud ka iga päev ehitusel töötavate inimeste kvalifikatsiooninõuded.

Hanno Pevkur

Aitäh! Jah, pädevusnõudeid on tõstetud. Aga järelevalve ei kao loomulikult ka kusa-gile. Teoreetiliselt ei saa välistada, et keegi kusa-gil mõnda ehitajat ebaseaduslikult kasutab. Siin ongi tähtis järelevalve, kes tegelikult tuvastab, kas kõik objektidel töötavad inimesed on pädevad oma tööd tegema. Ega siin ei olegi muud öelda, kui et järelevalve peab olema tõhus, eelkõige omanikujärelevalve. Pädevusnõuded on seaduses täpselt kirjas. Pädevuseta isikuid ei tohi ehitusobjektidel olla.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks majanduskomisjoni esimehe Kaja Kallase!

Kaja Kallas

Hea juhataja! Head kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon arutas ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse eelnõu koos nende rakedamise seaduste eelnõuga esmaspäeval, 17. veebruaril. Kuna need eelnõud on kõik omavahel väga põimunud, siis olid ka küsimused läbisegi ühe, teise ja kolmanda kohta. Kõigepealt teemad, mis puudutavad konkreetset ehitusseadust. Küsiti ehituse järelevalve kohta. Vastati, et on suurendatud Tehnilise Järelevalve Ameti õigusi ja kohustusi ning eraehituses vastutab järelevalve korraldamise eest eelkõige omanik ise. Eristatakse kahte liiki järelevalvet. Suuremate objektide puhul on omanikujärelevalve objektiivne ning sõltumatu ehitajast ja projekteerijast. Peale omanikujärelevalve tehakse ka eelkontrolli, mis on loamenetlus, kontrollitakse ehitusprojekte ning järgneb riigi ja kohaliku omavalitsuse järele-

kontroll. Eelnõus toodud uuenduse kohaselt viiakse ohutuse järelevalve Tehnilise Järelevalve Ameti pädevusse.

Küsimusi ka seda, millised on eraomanikku puudutavad muudatused ehitusseadustiku kontekstis. Vastati, et omanikule muutub protseduur lihtsamaks, eelkõige avalikku bürokraatiat silmas pidades. Naabrite kohta kehtivad kohustuslikud kaasamisnormid. Külgnevate kinnistute omanikud tuleb menetlusse kaasata ja menetleja kohustus on kaasata ka huvitatud isikuid. Oli küsimus kasutusloa kohta. Vastati, et kasutusloa nõuded tulenevad hoopis rakendamisseadusest, millest me räägime hiljem. Esitati ka see küsimus, mida siin küsis kolleeg Kalev Lillo. Erateede avalikuks kasutamiseks andmine on kujunenud probleemiks. Samamoodi pole määratletud heakorratööde mõiste (sellest kirjutas meile ka Tartu Linnavalitsus). Erateede kasutamise kohta öeldi, et teede avalikku kasutamisse andmise regulatsiooni ei ole 20 aasta jooksul muudetud. Küsimus on siin selles, kuidas kohalikud omavalitsused seda sätet rakendavad. Mis puudutab tee seisundit, siis selle kohta vastati, et eelnõusse on jäetud praegune regulatsioon. Krundiga piirneva kõnnitee peab korras hoidma omanik ja kohalikul omavalitsusel endal on võimalik heakorranorme kehtestada ning neid lahti kirjutada.

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu räägib territooriumi valdajast, kes on tegelik kasutaja, mitte omanik. See tuleneb praktilistest kaalutlustest, sest omanik võib viibida või elada välisriigis ja sageli on teda keeruline leida. Garantii kohta näeb eelnõu ette, et ehitise garantii laieneb tarbijale võlaõigusseaduse tähenduses. Garantii regulatsiooni muutmise tingis Riigikohtu lahend. Nimelt ehitusseaduses on garantii praegu dispositiivne, st ei ole kohustuslik, kuigi alguses oli see ehitusseaduses kohustusena ette nähtud. Mõistlik on see üle viia võlaõigusseadusesse. Samas tuleb silmas pidada, et tarbija on võlaõigusseaduse mõttes ikkagi eraisik, mitte juriidiline isik. Seega on tähtis, et need sätted, mis puudutavad garantiid, oleksid poolte vahel lepingus kokku lepitud ja oleks tehtud ka märge võlaõiguslikku lepingusse. Ülejäänud teemad puudutasid planeerimist.

Ehitusseadustiku eelnõu otsustati võtta täiskogu istungi päevakorda 25. veebruariks, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja

määrata muudatusettepanekute tähtajaks 25. märts kell 17. Kõik otsused on tehtud konsensuslikult. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, tänan! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni seisukoht on eelnõu 555 esimene lugemine lõpetada. Määratud eelnõu 555 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 25. märtsi kell 17. Esimene lugemine on lõpetatud ja viies päevakorrapunkt käsitletud.

6. Planeerimisseaduse eelnõu (571 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme kuuenda päevakorrapunkti juurde. Palun ettekandeks kõnetooli justiitsminister Hanno Pevkuri! Tegemist on Vabariigi Valitsuse algatatud planeerimisseaduse eelnõuga, mis kannab numbrit 571, ja me oleme esimese lugemise juures. Palun, härra Pevkur!

Hanno Pevkur

Austatud aseesimees, ma väga tänan sellise ilusa sissejuhatus eest eelnõusse, mis on väga tähtis ja seondub eelmise seadusega! Loomulikult on ka see üks hea eelnõu. Uue planeerimisseaduse täisteksti koostamise vajaduse tingis asjaolu, et kõnealuse valdkonna ajakohastamine ja seaduse ühtlustamine eri valdkondadest tulenevate õigusnormidega oli võimalik vaid põhjalike ümberkorralduste tegemisel. Selguse huvides on eelnõu täiendatud rakendusanalüüsist ja aruteludest huvigruppidega kerkinud probleemide lahendustega.

Esiteks oleme sätestanud selged planeerimise põhimõtted, mille hulgas on avalikkuse osalemise ja teabe kättesaadavuse, huvide tasakaalustamise, kõikehaaravuse, otstarbeka, mõistliku ja säästliku maakasutuse ning elukvaliteedi parandamise printsiibid. On selge, et planeeringute puhul kehtivate põhimõtete sätestamine aitab piiritleda planeeringutega seonduvat laia diskretsiooniruumi ning annab paremad võimalused ka erinevate õiguste ja huvide kaalumiseks.

Seaduse kohaldamisala on selgelt laiendatud ka veekogudele, sh avalikele veekogudele

ja majandusvööndile. Samuti täpsustatakse konkreetse planeeringu kohaldamise ulatust liikide järgi. Planeerimismenetlus on ühtlustatud ka haldusmenetlusega. Näiteks on vastavalt haldusmenetluse seadusele piiritletud kolmandad ja puudutatud isikud ning eristatud nende kaasamist, samuti kooskõlastuse ja arvamuse andjaid. Arvestatud on avatud menetluse sätetega ning käsitletud planeeringut kui haldusakti. Ühtlustamine haldusõiguse üldosaga tähendab eelkõige, et planeerimismenetlus on sisustatud haldusmenetlusega ning korduvaid sätteid ei ole planeerimisseadusesse üle toodud. Planeerimisseaduses on sätestatud üksnes erisused või praktikas segadust tekitanud õigusnormid.

Suur muudatus praegusega võrreldes on see, et planeerimismenetlus on läbivalt ühtlustatud keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlusega. Menetlused on etappide kaupa integreeritud ning koostöö ja kaasamise nõuded on ühtlustatud. Teadete avalikustamine ja isikute kaasamine toimub samal ajal. See võimaldab ühest küljest puudutatud isikutel kavandatava tegevuse ja selle mõju kohta rohkem teavet saada, teisest küljest optimeerib haldusorgani ressursikasutust.

On muudetud planeeringute ülesandeid ning uue liigina on loodud riigi eriplaneeringu institut. Riigi eriplaneeringu regulatsioon võimaldab rahvusvaheliselt või riigi jaoks olulisi ehitisi planeerida erimenetluse kaudu. Riigi eriplaneering koostatakse eelkõige maakonnaüleste huvide väljendamiseks riigikaitse, julgeoleku, energeetika, gaasi, transpordi, jäätmemajanduse ja maavarade kaevandamise valdkonnas või eeltoodud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis. Riigi eriplaneering tuleb koostada riigi territooriumi või selle osa kohta näiteks riigimaantee, avaliku raudtee, liinirajatise, torujuhtme, sh gaasitrassi, samuti rahvusvahelise lennujaama, rahvusvahelise sadama, riigikaitse või julgeolekuasutuse ehitise, elektrijaama elektrilise nimivõimsusega alates 150 megavatti, kõrgepingeliini alates pingest 110 kilovolti ja ohtlike jäätmete lõpladustuspaija rajamiseks ning nende toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks.

Riigi eriplaneeringuga planeeritavate objektide loetelu ei ole lõplik ja Vabariigi Valitsus võib iga kord otsustada, et riigi eriplaneering

koostatakse sellise loetelus nimetatata ehitise püstitamiseks, mis vastab seaduses toodud tingimustele. Üldjoontes saab öelda, et riigi eriplaneeringuga planeeritavate ehitiste hulka kuuluvad ehitised, mille ehitamisest sõltub märkimisväärselt kogu riigi või selle suure osa majanduslik areng.

Lõpetuseks ütlengi, et minu hinnangul on tegemist seaduse väga loogilise ülesehitusega, kus planeeringumenetlus on viidud n-ö selgesse gradatsiooni, alates riigi eriplaneeringust kuni detailplaneeringuni välja. Ja kõigile, kes soovivad olla planeerimisprotsessi kaasatud, on selleks antud palju suurem võimalus. Me toetame majanduskomisjoni ettepanekut esimene lugemine lõpetada. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, austatud minister! Teile on ka küsimusi. Kaja Kallas, palun!

Kaja Kallas

Aitäh! Meile majanduskomisjoni on planeerimisseadusega seoses kirjutatud kõige rohkem § 118 lõike 5 kohta ehk siis selle kohta, et kohalikul omavalitsusel on võimalik lubada ehitist püstitada ilma detailplaneeringu kohustusega. Kuidas te kommenteerite hirme, mis on tingitud detailplaneeringu kohustuse kaotamisest?

Hanno Pevkur

Aitäh! Jah, seda me arutasime ka komisjonis. Paragrahvis 118 on kirjas, et detailplaneeringu koostamine on nõutav linnades, alevites ja alevikes ning nendega piirnevas avalikus veekogus ehitusloakohustusliku hoone püstitamiseks jne. Üldine põhimõte on ikkagi selline, et detailplaneering koostatakse juhul, kui ei muudeta olemasoleva hoonestuse põhitingimusi ega kruntide põhiasetust. Omavalitsustel on võimalik ehitusmääruste kaudu täiendavalt reguleerida teatud alal täpsemad ehitustingimused, seetõttu mõningatel juhtudel ei ole vaja ehituseks planeeringut koostada.

Tallinna inimestele on kõige rohkem tuntud Nõmme ehitusmäärus, mis sätestab konkreetset, kui suur peab Nõmmel krunt olema. Ja ehituspiirkondade kaupa on seal kehtestatud ehitustingimused: kui kõrge tohib olla aed, kui kõrge tohib olla maja, kui palju peab olema ruumi parkimiseks, kui soovatakse ehitada kor-

termaja jne. Nõmme on jaotatud eraldi ehituspiirkondadeks ja nende puhul kehtivad väga täpsed ehitusjuhised. Sellistel puhkudel enamasti ei ole vaja ehituseks detailplaneeringut koostada, sest üldised ehitustingimused on ehitusmääruses kirjas. Ka Tallinna linna üldplaneering on olemas. Nii et kui on tegemist väikeelamualaga ja ehitusmääruses on väikeelamuala täpsed ehitustingimused kirjas, siis ei ole vaja koostada detailplaneeringut tühjale krundile hoone ehitamiseks.

Loomulikult tuleb ehitusplaneering igal juhul koostada siis, kui minnakse nendest piiridest välja, samuti juhul, kui näiteks ehituse alguses on ehitusluba vaidlustatud – naabrid vaidlustavad ja nõuavad detailplaneeringu koostamist. Kogu kaasamisprotsess on läinud palju paremaks näiteks ka juhaks, kui teil on kuskil maapiirkonnas suvila, te ise ei ole seal püsivalt kohal, aga te tahaksite teada, mis 500 meetri raadiuses teie krundi ümber toimub. Võib ju juhtuda, et keegi tahab hakata sinna ehitama. Siis on võimalik omavalitsusele see info anda ja omavalitsus on kohustatud teile sellest teada andma.

Nii et ühest küljest on kaasamine laiem, teisest küljest, tõesti, kui omavalitsuses on täpsed ehitusreeglid ette antud, siis ei ole praktilist vajadust detailplaneeringut koostada. Küll kehtib üks oluline märksõna: naabritega on vaja alati kooskõlastada. Kui naabrid kooskõlastust ei anna ja ütlevad, et on vaja planeering teha, siis tuleb alustada planeerimisprotsessi.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Lillo, palun!

Kalev Lillo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Ma räägin ühe tõestisündinud loo, mis on aset leidnud praeguses õigusruumis. See puudutab planeerimist. Üks soliidne ettevõtte tahtis algatada detailplaneeringu ja viis paberid omavalitsusse, mis on ka loomulikult väga soliidne asutus, aga tolles omavalitsuses pandi need paberid sahtlisse. Kui need olid seal mõnda aega seisnud – see aeg ületas aastat, võib-olla isegi kahte –, siis pöördus ettevõtja kohtusse. Kohus menetles asja ja võttis vastu otsuse, et selline käitumine ei ole seadusega kooskõlas. Kuid omavalitsus pani ka selle kohtuotsuse

sahtlisse. Tegelikult seda ettevõtjat nõrritati, sest ta ei saanud mitte mingit vastukaja. Ta ei saanud algatada protsessi ega olnud ka teada, mis edasi saab. Kas praegu arutatav eelnõu, mille me peagi seadusena vastu võtame, välis- tab sellise olukorra, kus on võimalik ettevõtjat lõputult nõrritada, nii et ei täideta ei seadust ega ka kohtuotsuseid?

Hanno Pevkur

Aitäh! Kui seadust ja kohtuotsust ei täideta, siis ükski seaduspügal otseselt ei aita. Sel juhul tuleb täitemenetlus sunniraha ja muude halduskaitsevõimalustega, mis on seadustega kehtestatud. Aga kui nüüd mõelda sellele, kas selline olukord võiks tekkida, siis seadus paneb ju omavalitsustele kohustuse iga planeering ära menetleda hiljemalt kolme aasta jooksul. Ühegi planeeringu menetlus ei tohi kesta kauem kui kolm aastat. Ja ega väiksemates omavalitsustes tavaliselt seda muret ei olegi, detailplaneeringud kipuvad venima suuremates omavalitsustes. Kui on tegu pahatahtlikkusega, siis minu soovitus siit puldist ei saagi olla muu kui see, et tuleb kasutada neid õiguskaitsevahendeid, mis meil on. Haldusmenetluse seadus sätestab haldussunnivõimalusi. Omavalitsust saab ka trahvida – võib hakata rahalise kohustusega omavalitsust vastu nõrritama, nagu te ütlesite. Kahjuks on nii, et kui seadust ei täideta, siis tuleb minna õiguskaitset taotlema. Ja õiguskaitsevahendid on meil olemas, kuni rahatrahvideni välja.

Aseesimees Jüri Ratas

Neeme Suur, palun!

Neeme Suur

Aitäh, härra juhataja! Riigi eriplaneeringu institutsiooni loomine mõjutab otseselt ja muudab maakondliku ja kohaliku tasandi positsiooni planeerimistegevuses. See vähendab ka tuntavalt kohaliku omavalitsuse ja maakonna võimalusi planeerimistegevuses kaasa rääkida. Milline on tasakaalustav mehhanism tsentraliseerimisele, mis selle eelnõu kohaselt planeerimisprotsessis aset leiab?

Hanno Pevkur

Aitäh! Ma ei ole kindlasti nõus sellega, et tegemist on tsentraliseerimisega. Riigi eriplaneeringut on praktikas vaja. Kui me räägime

näiteks Rail Balticust, siis on seda kindlasti vaja. Ka riigikaitse objektide puhul on see vältimatu. Kui me räägime kas või mereala planeeringust – pean silmas vaidlust selle üle, kas Hiiumaa rannikule tohib või ei tohi tuuleparki rajada, kas Hiiumaa ja Saaremaa vahele tohib tuuleparki rajada või mitte –, siis sellistel puhkudel on minu hinnangul igati mõistlik, et me tekitame mereala tuulepargi planeeringu, kus määratakse kindlaks ala, kuhu võib Eestis tuuleparke rajada. Ja rohkem ei saagi teha. Näiteks kui on vaja rajada Tallinna–Tartu maantee mingi uus jupp, siis on see riigi eri-planeering, mis lähtub riigi vajadustest ja ega kaasamine ei kao iseenesest kusagile. Lihtsalt edaspidi on planeerimisprotsess ühes kohas koos.

Aseesimees Jüri Ratas

Mart Meri, palun!

Mart Meri

Aitäh! Hea minister! Ma mingis mõttes jätkan Neeme Suure küsimust. Arvatavasti te olete kursis poleemikaga riigiarhitekti ja riigiarhitekti institutsiooni ümber. Praeguses eelnõus seda mõistet ei ole, kuigi minu teada see põhimõtteline poliitiline kokkulepe on olemas, et midagi sellist võiks Eesti Vabariigis eksisteerida. Kui me kultuuripoliitika põhisuundi koostasime, siis viimase hetkeni oli riigiarhitekti mõiste selles dokumendis olemas, aga põhjusel, et ministriumid ei ole suutnud otsustada, kelle haldusalas ta võiks tegutseda, kukkus see kultuuripoliitika põhisuundadest välja. Kuidas teie hindate riigiarhitekti institutsiooni loomise vajalikkust? Ja kui see on teie arvates vajalik, siis kelle juurde ta võiks kuuluda?

Hanno Pevkur

Aitäh! Jah, see teema oli selle eelnõu menetlemisel pikalt arutelu all. Minu seisukoht on, et me peame lähtuma eelkõige funktsioonide vajalikkusest. Kui on vaja mingeid funktsioone täita, siis on tõesti riigiaparaadil kohustus määrata, kes seda tegema peab. Mõnikord saab valitsus määrata ministriumid, teatud planeeringute puhul on vaja ka riigi nõusolekut. Kui vaadata üldist suuniste andmist, millest on ka riigiarhitekti puhul räägitud – et tema põhiline funktsioon peaks olema anda

suuniseid, mis põhiväärtused planeerimisel kehtivad –, siis need me kirjutasime seadusesse sisse. See on §-s 8 ja me kirjutasime selle kokkuleppele Siseministriumiga. Eelkõige regionaalse poole pealt § 8 ütleb, mis on Siseministriumid õigused. Jah, valikus oli kolm võimalust: Siseministrium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministrium ning Keskkonnaministrium. Kultuuriministriumit ei olnud, valikus oli kolm mainitud ministriumit. Praegu on planeerimispädevus regionaalministril ja leidsime olevat põhjendatud, et see jääbki regionaalministri haldusalasse. See, kuidas regionaalminister oma ametkonda nõunike tööle võtab või kuidas ta oma struktuuri korraldab, on tema valik. Aga see n-ö delegatsiooninorm tuleneb §-st 8 ning see on antud Siseministriumile planeerimisprotsessi kordineerija rolli täitmiseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Kaja Kallas, palun!

Kaja Kallas

Aitäh! Minu küsimus puudutabki seda § 8, mis räägib juhenditest, mida Siseministrium saab anda. Seletuskirjast tuleb välja, et need juhendid ei ole kohustuslikud. Küsimus ongi, kuidas te näete selle paragrahvi rakendamist. Kui need juhendid kohustuslikud ei ole, siis mis kasu neist on? Palun selgitage, kuidas see rakendusprotsess käib!

Hanno Pevkur

Aitäh! Loomulikult, kui me räägime juhendite andmisest, siis juhised saaksid olla ka kohustuslikud. Aga juhendid on kooskõlas pigem tavadega. Planeerimisprotsessi hea tava juurde käib ka juhendite andmine. Selles mõttes ma siin probleemi ei näe. Jäiga ühe isiku kätte koonduva käskotsuse andmise võimaluse Eesti riigis ma välistaksin. Ma ei kujuta ette, et meil Eestis peaks olema üks inimene, kes ütleb, mis on õige ja mis on vale. Nii nagu juristid ei saa teinekord omavahel sisus kokkuleppele, ei saa kindlasti ka arhitektid kokkuleppele, et üksainus inimene võiks öelda, mis on õige. Seetõttu saab juhendeid koostada koostöös ja planeerimisprotsessi käigus anda kõigile võimalus kaasatud olla.

Aseesimees Jüri Ratas

Liisa-Ly Pakosta, palun!

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh! Eelnõu § 133 räägib otsapidi sellest, et planeeringud võiksid ka aeguda. Samas on asjaomane regulatsioon suhteliselt nõrk. Kas menetluse käigus oli arutelul, et meil on tuhandeid ja tuhandeid planeeringuid üle Eesti, mis on sisuliselt juba aegunud? Kuidas seda pilti sisulise poole pealt korrastada?

Hanno Pevkur

Aitäh! Korrastamine võiks iseenesest välja näha väga lihtne. Iga omavalitsus teeb revisjoni oma detailplaneeringutes. Need, mis on aktuaalsed ja nn aktiivsed, jäetakse alles, ja need, mis ei ole aktuaalsed, tunnistatakse uue planeeringuseaduse järgi kehtetuks. Ega seal midagi keerulist ei ole. Riigikogu menetluses on praegu õigusaktide revisjoni eelnõu, mis käsitleb kogu Eesti õiguskorda. Ma kujutan ette, et ühele omavalitsusele ei tohiks olla probleem üle vaadata kõik tema menetluses olevad planeeringud ja otsustada, mis neist jääb menetlusse ja mis mitte.

Aseesimees Jüri Ratas

Liisa-Ly Pakosta, palun!

Liisa-Ly Pakosta

Suur tänu selle selgituse eest! Ma esitan täpsustava küsimuse. Mõnes riigis on kasutusel n-õ automaatne ajaraamistus – kui teatud aja jooksul ei ole hakatud planeeringut ellu viima, siis see aegub, vabastades omavalitsuse halduskoormusest. Kas Eestis oleks võimalik seada selline ajaraamistus? Ehituses meil analoogne põhimõtte kehtib.

Hanno Pevkur

Aitäh! Planeeringute puhul oleme lähtunud eelkõige omavalitsusele kohustuse panemisest, et ta ei saaks planeeringu vastuvõtmisega venitada. Sellepärast on seal see kolmeaastane tähtaeg. Ma ei tahaks hakata praegu tähtaegu seadma selle põhjal, et kui näiteks kolme aasta jooksul ei ole ehitust alustatud, siis muutub planeering automaatselt kehtetuks. Arvestades hiljutist majanduskriisi, võib mõni planeering olla näiteks 2008. või 2009. aastast seisma jäänud puhtmajanduslikel kaalutlustel. Kuigi

tööd ei ole alustatud, on planeering ikkagi aktuaalne. Ei peaks võtma seda nii, et miski kaob automaatselt unustusehõlma. Pigem tekib võimalus see vajaduse korral kehtetuks tunnistada.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan! Rohkem küsimusi ei ole. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks majanduskomisjoni esimehe Kaja Kallase!

Kaja Kallas

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon arutas planeerimiseaduse eelnõu koos ehitusseadustiku eelnõu ja nende rakendamise seaduse eelnõuga 17. veebruaril ja otsustas võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda 25. veebruariks, teha ettepaneku eelnimetatud eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 25. märts 2014 kell 17.

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Teile on vähemalt üks küsimus. Nee-me Suur, palun!

Neeme Suur

Aitäh, härra juhataja! Kas kogu selle paketi menetlemisel on mingisugune põhjus kiirustada? Või on meil aega rahulikult ja süvitsi tegeleda nende eelnõudega nii, et need saaksid väga head? Need on ääretult tähtsad seadused ja me ei tohiks vigu läbi lasta. Siin on väga palju kriitikat olnud kõikide nende eelnõude kohta.

Kaja Kallas

Kindlasti! Sel põhjusel me andsime ka erakordselt pika muudatusettepanekute tähtaja. See on terve kuu, mis on tavapärasest palju pikem aeg. Ei, ma ei näe põhjust, miks me peaksime kiirustama. Meile on ka kirjutanud väga paljud ettevõtjad ja muud inimesed, asumiseltsid jne. Kindlasti me peaksime nendega põhjalikult tegelema. Tegemist on ikkagi uute terviktekstidega, mis puudutavad väga laia valdkonda.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan! Rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad

avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi avada ei soovita.

Juhtivkomisjoni seisukoht on, et esimene lugemine tuleks lõpetada. Määrán eelnõu 571 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 25. märtsi kell 17. Seega on esimene lugemine ja kuuenda päevakorrapunkti käsitlemine lõpetatud.

Head ametikaaslased, meil on tänasel istungil küll üks punkt veel, aga seda me ei jõua kahjuks enam avada. Tänapäevane istung on lõppe-

nud. Ma tänan teid ja soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 12.59.

Istungi kestus 2 tundi ja 59 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 26. veebruar 2014

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Ühine põllumajanduspoliitika
2. Maagümnaasiumide rahastamine
3. Perede toimetulek
4. Haldusreformi elluviimine

Istungi rakendamine

1. Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (532 SE) kolmas lugemine

2. Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (471 SE) kolmas lugemine

3. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu (572 SE) esimene lugemine

4. Meretöö seaduse eelnõu (552 SE) esimene lugemine

5. Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) teine lugemine

6. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktiivi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (491 SE) teine lugemine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister ja ministrid! Alustame tänast infotundi. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 37 Riigikogu liiget, puudub 64.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, regionaalminister Siim Valmar Kiisler ja sotsiaalminister Taavi Rõivas. Läheme küsimuste juurde. Head kolleegid, meil on registreeritud kuus küsimust, igäihe puhul saab esitada kaks lisaküsimust. Nii et läheb vaja kiireid näppe.

1. Ühine põllumajanduspoliitika

Esimees Ene Ergma

Alustame kolleeg Ester Tuiksoo küsimusega peaminister Andrus Ansipile. Palun, kolleeg Ester Tuiksoo! Mis on? Palun kolm minutit vaheaega! Mis seal juhtus? Kas ei tööta? Palun, kolleeg Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Ma ei tea, miks see tehniline probleem tekkis. Austatud peaminister, te olete viimasel ajal toetanud oma poolehoiduga Eesti põllumeeste võitlust võrdsemate toetustingimuste eest ühisel Euroopa turul. Selle eest teile muidugi suur tänu! Maaelu arengukava on aga lõpusirgel ja Rahandusministeerium on leidnud, et riigi toetust tuleks käesoleval finantsperioodil vähendada 25%-lt 15%-le. Selle peale on Eesti põllumeeste organisatsioonid avaldanud sügavat nõrdimust. Kuidas on teil plaanis peaministrina kahe ministeeriumi vastasseis lahendada?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma ei arva, et tegemist on mingisuguse kahe ministeeriumi vahelise vastasseisuga. Teatavasti esimene ettepanek, mis eelarvekava kohta tehti, nägi ette kaasfinantseerimise määraks liikmesriikides 25% nii ühtekuuluvusvahendite kui ka näiteks maaeluvahendite kasutamisel. Aga läbirääkimiste käigus jõuti küllalt kähku järeldusele, et ühtekuuluvusvahendite kasutamisel peaks Euroopa Liidu finantseerimine moodustama 85% ja liikmesriikide finantseerimine 15%. Tõtt-öelda oli üks nn ühtekuuluvussõprade eesmärke saavutada, et käibemaks kuulutataks abikõlblikuks ja liikmesriigi kaasfinantseerimise määraks kinnitatakse 15%. Need eesmärgid me Eesti jaoks saavutasime. Meie jaoks oli tähtis, et käibemaks oleks abikõlblik ja et Euroopa Liidu kaasfinantseerimise määr oleks 85%. See an-

nab suurema vabaduse riigieelarve raha kasutamiseks.

Kuid minu jaoks need eesmärgid ei olnud läbirääkimiste käigus prioriteetsed. Prioriteet oli saavutada maaelu arengu summade kasv absoluutmahus ja ka põllumajanduse otsetoetuste mahu kasv. Praegu saame öelda, et need eesmärgid me täitsime, ja teised eesmärgid, mis olid ka olulised, me saavutasime samuti. Maaelu arengu raha oli meil eelmises eelarvekavas 726 miljonit, praegu on 766 miljonit. Kasv on küllalt märkimisväärne. Samas otsetoetuste maht kasvas 503 miljonit ehk 1 miljardi ja 7 miljonini.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, esimene täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud peaminister! Kas te võite praegu, kui maaelu arengukava saab kohe-kohe kaante vahele, kinnitada, et teie valitsus ei vähenda üldse omapoolset finantseeringut? Aga kui vähendab, siis kui palju see võiks rahalises väljenduses olla?

Andrus Ansip

Eelmisele küsimusele vastates ma rääkisin läbirääkimistest Euroopa Liidu tasandil. Need läbirääkimised olid kahtlemata Eesti jaoks olulised ja ka edukad. Me saavutasime otsetoetuste mahu kasvu 100%: oli pisut üle 500 miljoni, nüüd on üle miljardi. Ja me saavutasime ka maaelu arengukava summade kasvu. Missuguseks kujuneb Eesti-poolne kaasfinantseering – kas see jääb tasemele, mida nõuavad Euroopa Liit ja Euroopa Komisjon, ehk siis miinimumtasemele või ületab seda miinimumtaset nii palju, kui see on lubatud, või jääb see tase kuhugi vahepeale –, see on riigi eelarvestrateegia koostamise küsimus, see on riigieelarvete koostamise küsimus. See pole Eesti Vabariigi ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitava partnerluslepingu küsimus. Kui suureks see kaasfinantseering jääb, seda saab austatud Riigikogu eelarve menetlemisel põhjalikult arutada – mida peetakse prioriteetseks, kas prioriteetsed on õpetajate palgad, politseinike palgad, maaelu arengukava summad või midagi muud. Kõiki neid küsimusi, ma loodan,

hakkab Riigikogu ülima põhjalikkusega arutama.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, teine täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud peaminister! Teadaolevalt meie naabrid lätlased leiavad eelseisval finantsperioodil võimaluse toetada oma põllumajandussektorit maksimaalses lubatud mahu. Soomes räägitakse 70%-sest toetusest. Miks Eesti valitsus toetab viimastel aastatel meie põllumajandussektorit vaid miinimumi ulatuses? Kas põllumajandusminister ei selgita valitsuse istungitel piisavalt oma sektori vajadusi?

Andrus Ansip

Eks riigipoolne toetus sõltub ka üldisest kulude suuruselt ja üldistest toetuste tasemetest. See on prioritseerimise küsimus, kas raha läheb lapsetoetustesse, huviringide rahasse või põllumajanduse toetamiseks. See on Riigikogu vaba valiku küsimus. Ma leian, et Euroopa Liidust põllumajanduse tarvis tulevad summad on väga kiiresti kasvanud. Me ei ole ikkagi rahul selle tasemega, mille me oleme saavutanud. Aga kui kasv on 500 miljonist ühe miljardini, siis pole kellelgi ka kõige pahatahtlikuma tõlgenduse korral alust öelda, et meil on läinud kehvemini kui seni. Läinud on ju tegelikult hästi. See, et tahaks veelgi rohkem raha saada, on täiesti mõistetav ja loomulik soov. Nüüd on kaalumise küsimus, kelle arvel vahendeid riigieelarvest veelgi leida, et ühte eluvaldkonda veelgi paremini rahastada. Minu jaoks on riik tervik. Meil on pensionärid, meil on puuetega inimesed, meil on õpetajad, meil on politseinikud. Tuleb leida optimaalne lahendus, mis arvestab meie riigi reaalsete võimalustega ja kõigi eluvaldkondade vajadustega.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Marika Tuus-Laul!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Maaelu arengukava on peaaegu valmis. Mis te arvate, kas meil ei võiks Põllumajandusminis-

teeriumi asemel olla Maaeluministeerium, mis kaitseks ehk maainimeste huvisid palju laiemalt. Põllumajandus on ju vaid üks maaelu tahk. Mis te arvate sellest ideest? Me oleme selle kunagi välja käinud, vahest võiks seda arendada ja edasi minna?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma väga ei vaimustu ministeeriumide ümbernimetamise ideest. Põllumajandusministeerium tegeleb tõesti eelkõige põllumajandusega. Maaelu on märksa laiem mõiste ja ma ei arva, et maal arendatav kultuurielu peaks olema eraldi ministeeriumi hallata või et sotsiaalvaldkond maal on lahutatud sotsiaalvaldkonna probleemidest linnades. Põllumajandusega tegelemine, põllumajanduse juhtimine on Põllumajandusministeeriumi ülesanne. Ma jääksin selle juurde, et ma selle tegevusvaldkonna ikkagi määratleksin konkreetse majandusharuga. Ma ei pea õigeks, et üks ministeerium tegeleks kõigega – tervishoiuga, haridusega, siseturvalisusega asukoha järgi. Võib-olla teie ettepanekus on mõte, seda tuleb põhjalikult arutada ja kui toetajaid on piisavalt palju, siis miks ka mitte. Aga seda teeb juba mõni järgmine valitsus.

Esimees Ene Ergma

Palun viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Nagu ma aru saan, on täna üks viimaseid infotunde, kui me saame teile siin vabas vestluses küsimusi esitada ja teiega asju arutada. Mul on hea meel, et te olete endiselt hästi heas vormis. Kõik on läinud paremini, kui loota võis. Ma küsin kokkuvõtteks niisuguse küsimuse. Kui te vaatate tagasi oma kümneaastasele valitsemisperioodile – Eesti külad on tühjaks jooksnud, poed on kinni pandud ja koole ei ole maal palju järele jäänud –, mis hind te oma põllumajanduspoliitikale praegu paneksite? Kas see on hinne 2, 3, 4 või 5?

Andrus Ansip

Tõepoolest on nii, et ma kavatsen 4. märtsil esitada Vabariigi Presidendile tagasiastumispalve. Aga see ei tähenda seda, et täna on mul viimane kord siin infotunnis teie ees seista.

Uue valitsuse formeerimine võtab mõnda aega, ilmselt on meil meeldiv võimalus üksteisega selles formaadis suhelda veel õige mitu korda.

Ei ole need Eesti külad sugugi tühjaks jooksnud. Kui see väide vastaks tõele, siis oleks Soomes, Rootsis või Taanis lood hoopis hullud. Teadupärast Eestis elab linnades 68% elanikest, Soomes 84%, Rootsis 85%, Taanis 86%. Nii et pilt on meie Läänemere naabrite juures hoopis kurvem, kui see Eestis on.

Paraku üks me kõik pea tunnistama, et linnastumine jätkub. Põllumajandus on võib-olla mõnele isegi suure üllatusena Eestis muutunud väga konkurentsivõimeliseks tootmisharuks. Minu meelest ei peaks selle üle üllatuma. Meie praegune põllumajandusliku tootmise tase on hoopis midagi muud, kui see oli 25 aastat tagasi või veelgi enam aega tagasi, kui me olime tõeliselt uhked oma põllumajanduse üle. Praegu on talinisu hektarisaak 9,6 tonni ja see ei ole üldse võrreldav omaaegsete 18-tsentriliste hektarisaakidega. Ja kui meil lehma piimaand on üle 8000 kilo, siis ka see ei ole omaaegsete keskmiste väljalüpsidega absoluutselt võrreldav.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Maagümnaasiumide rahastamine

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Kadri Simsonilt regionaalminister Siim Valmar Kiislerile. Palun!

Kadri Simson

Lugupeetud regionaalminister! 2010. aasta sügisel allkirjastasite te valitsuse nimel Oma-valitsusliitude Koostöökogu ja valitsuskomisjoni riigieelarve läbirääkimiste lõpp-protokoll. Selle dokumendiga nähti ette riigieelarve lõtkust lisaraha leidmine kooli tugisüsteemide rakendamise toetamiseks. Nimelt oli vastu võetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, millega pandi kohustus, et koolid peavad tagama sotsiaalpedagoogi ja logopeedi abi seda vajavatele õpilastele. Käesoleva aasta riigieelarves seda rahaeraldust pole. Miks te enam ei toeta riigieelarveliste vahendite eraldamist kooli tugispetsialistide teenuse rakendamiseks?

Siim Valmar Kiisler

Jah, koolide üldine rahastamismudel on aastatega muutunud ja seepärast ma panen kohalike omavalitsuste juhtidele südamele, et nad ei kavandaks oma piirkonna tulevikuarenguid mingi ühe aasta rahastamismudelil lähtuvalt. Peab olema pikem perspektiiv, kuidas inimesi kohapeal hoida, juurde saada, kuidas töökohti luua. See kõik on kokkuvõttes väga tähtis, ei tohi takerduda mingi ühe aasta riigipoolsete lisatoetuste ümberarvutamisse. Praegu on võetud suund, et riigi abil luuakse tugispetsialistide keskused. Selleks on ette nähtud ka struktuurifondide toetussummad. Ja miks see nii on? Meie õpilased ei ole vaatamata ka sellele lõtkule, mida te õigesti nimetasite, võrdses seisus. Mõnes koolis saab logopeedi abi ja mõnes koolis ei saa logopeedi abi. Olgem ausad, õpilased on tõesti ebavõrdses seisus. Me peame kuidagi seda tasandama. Lihtsalt teatud rahastamismudelitega vallale või linnale vastava lisaraha ettenägemine ei tähenda veel seda, et õpilasele on see abi reaalselt kättesaadav. Seepärast peab edasi mõtlema, kuidas olukorda parandada, et võimalused oleksid kõigi jaoks ühetaolisemad.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud regionaalminister! Oma valitsusliitude Koostöökogu oli siiski ka selle aasta riigieelarve osas seda meelt, et peaks jätkama riigieelarvest raha eraldamist kooli tugisüsteemide toetamiseks. Võib-olla on see ka põhjus, miks lepe valitsuse ja omavalitsuste vahel jäi selleks aastaks sõlmimata. Valitsuskomisjon seda ettepanekut ei toetanud. Ühe põhjendusena ütlesite te täna ja seda on ka varem selgitatud, et alates s.a septembrist saab direktor tugispetsialistide teenust tellida riigi sihtasutuselt, kes pakub koolidele vähemalt igas maakonnas eripedagoogi ja psühholoogi teenust. Te ütlesite, et lapsed peavad olema võrdses seisus. Aga tuleb silmas pidada, et väga paljud abi vajavad koolinoored elavad ja õpivad maakonnakeskustest eemal. Kes ikkagi garanteerib, et laps tugikeskusesse jõuab ja kes maksab sõidukulud?

Siim Valmar Kiisler

Kui me vaatame nii territooriumi kui õpilaste arvu poolest suuremaid maakondi, siis on selge, et tugispetsialist saab kooli ka kohapeale sõita. Me ei pea näiteks viit last toimetama maakonnakeskusesse, tugispetsialist saab vabalt mööda maakonda ringi liikuda. Ma arvan, et see on kokkuvõttes palju mõistlikum. Igal juhul ei oleks lahendus, kui me kannaks mõnele väikevallale teatud summa üle ja rahustaks ennast maha, et nüüd on kõik korras. Ei ole ju korras! Me teame, et mõned õpilased saavad abi, mõned ei saa. Paraku on nii, et kui me vaatame üldisi trende, siis just väiksemates valdades kipub olema nii, et me raha küll andsime ja võiksime vastu rinda taguda, et kõik on hästi, aga tegelikult ei ole. Järelikult tuleb võtta see ülesanne riigi kanda. Kui esimene variant oleks töötanud nii, et õpilased oleks abi saanud, siis võiks minu meelest vanaviisi jätkata, aga paraku nii ei ole olnud. Seepärast ma leian, et haridusministri otsus süsteem ümber korraldada on mõistlik.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, teine täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud regionaalminister! Te ütlesite, et hariduses võtab riik teatud ülesanded enda kanda. Nii peaminister kui ka haridus- ja teadusminister on rõhutanud, et Eesti koolihariduse aluseks peab olema kodulähedane põhikool ja see ei pea ilmingimata tähendada, et ka gümnaasium asugu kodu lähedal. Haridusministri plaan näib olevat väga paljude maagümnaasiumide sulgemine, kuid peaminister kinnitas siinsamas kõnetoolis mõni nädal tagasi, et enne koolide sulgemist tuleb lahendada õpilaskodude probleem. Kumma ministri seisukohta teie jagate? Kas enne koolide sulgemist tuleks lahendada õpilaskodude küsimus või ei? Ja kelle kohustus peaks olema finantseerida õpilaskodude loomist?

Siim Valmar Kiisler

Kõigepealt ma täpsustan, et nii peaminister kui ka haridusminister on kinnitanud, et enamik gümnaasiume on kohalike omavalitsuste pidada ja iga kooli asutamine või sulgemine on koolipidaja otsus. Lihtsalt teadmiseks nii palju,

et Eestis on 215 omavalitsust ja neist 215 omavalitsusest 94-s on gümnaasium. 121 omavalitsuses ei ole gümnaasiumi ehk siis enamik omavalitsusi on otsustanud mingil ajahetkel, et pole tark gümnaasiumi pidada ja gümnaasiumiharidust anda. Ilmselt see arv muutub. Usun, et selliseid omavalitsusi aja jooksul lisandub. Kõige väiksem gümnaasium on meil nelja õpilasega gümnaasium. Aga terve rida on selliseid, kus õpilasi on klassikomplektide peale kokku kümnekond. Arvestades, et õpilasi jääb pidevalt vähemaks, on ilmne, et ka gümnaasiume suletakse.

Ma arvan, et põhiküsimus on ikkagi transpordis. Muidugi on väga armas, kui lastel on kool kodu lähedal. Aga kas me räägime lastest või me räägime noortest inimestest? Toon võrdluseks kutsehariduse: sellegi puhul tekib küsimus, kas kool on kodu lähedal. Ei ole kodu lähedal, aga kindlasti kõik nõustuvad, et kutseharidus on praegu tunduvalt kvaliteetsem kui varem. Noored saavad parema hariduse ja üldiselt ma arvan, et seda reformi tagasi pöörata ei taheta. Siit võime tõmmata selge paralleeli gümnaasiumidega. Üldjuhul ei ole ju vahemaad pikad ja õpilaste arv väikestes gümnaasiumides ei ole suur, nii et piisab täiesti ühest koolibussist.

Esimees Ene Ergma

Nüüd siis kohapeal registreeritud küsimused. Kolleeg Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma ei saa mõnikord aru, kuidas te saate kuuluda haridus- ja teadusministriga ühte erakonda. Te ajate täiesti erinevat poliitikat. Haridus- ja teadusministri ülesanne on maakoole sulgeda, teie ülesanne on maal elu kuidagi säilitada. Praegu ei ole kohalikel omavalitsustel võimalik riigigümnaasiumidega konkureerida, sest riigigümnaasiume rahastab riik ja nagu me teame, riigil raha veel jätkub. Kuidas kohalik omavalitsus suudab riigigümnaasiumidega konkureerida selle rahastusmudeli korral, mis välja käidud on? See mudel on esimene samm sinnapoole, et maapiirkondades gümnaasiumid ära kaotada. Milline regionaalpoliitiline abinõu peaks olema gümnaasiumide kaotamine?

Siim Valmar Kiisler

Kui ma kohtun Euroopa Liidu regionaalministritega või OECD riikide regionaalpoliitika eest vastutavate ministritega, siis on väga huvitav, et seal keskendutakse linnade probleemistikule. Saadakse nimelt aru, et piirkond on tugev siis, kui selle keskus on tugev. Maal on hea elada, kui lähimas keskus on olemas inimesele kõik vajalik ja see on mõistlikus kauguses. Haridusministriga ei ole meil eesmärgid kindlasti mitte vastandlikud. Haridusministri eesmärk on, et igal pool üle Eesti saaksid noored hea gümnaasiumihariduse, mille nad suudaksid elus läbi lüüa. Need on noore inimese jaoks väga olulised kolm aastat, millest sõltuvad ilmselt järgmised 60 aastat tema elus – sõltub see, kui hästi ta hakkama saab. Me ei tohi seda alahinnata. Ei saa olla küsimus, kumb on kaalukausil tähtsam, kas kümme minutit bussisõitu või hea haridus. Lapsevanemana, viie lapse isana ma ütlen, et hea haridus on noorte inimeste jaoks igal juhul kõige tähtsam. Samas on kindel, et kui ka mõnes väiksemas kohas on lastele tagatud parem haridus, siis see tähendab seda, et meie maaelu on kindlatel alustel. Seda ka nende inimeste jaoks, kes elavad sellest tugevast gümnaasiumist eemal.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd viimane kohapeal registreeritud küsimus, mis on kolleeg Lembit Kaljuveelt!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea minister! Meie haridusreformi tõsisem pidur on reorganiseerimata koolivõrk. Kõetakse pooltühje maju ja vallad ütlevad, et nad ei suuda koolivõrku iseseisvalt korrastada. Sinna kulub väga palju raha. Õpetajatele korralikku palka maksta ei saa, sellepärast et peetakse üleval pooltühje koolimaju. Mis te arvate, kas regionaalminister ei peaks probleemiga tõsisemalt tegelema ja valdu aitama, et meie koolivõrk saaks korrastatud?

Siim Valmar Kiisler

Ma olen teie probleemitõstatusega väga väga nõus. Tõesti, hoitakse kinni mõttest, et meil on siin maja, meil on siin kool ja me peame leidma siia õpilased, mitte vastupidi, et sinna, kus õpilased tahavad haridust saada,

võiks kas või uue maja teha. Need asjad on meil kuidagi tagurpidi. Õpilasi jääb vähemaks ja õpetajaid jääb ka vähemaks, aga ikka kangelaslikult hoiame oma koolimaja – kütame, koristame, remondime, parandame katust. Raiskame hariduse raha selle peale ära ja siis kurdame, et õpetajatel on palk väike. Eks me ise ole tõepoolest selle olukorra tekitanud, aga kohaliku elu korraldamine on kohaliku omavalitsuse töö. Kui omavalitsused oleksid suuremad ja tugevamad, küllap nad siis võtaksid julgemaid otsuseid vastu. Elu on muutunud ja me peame sellega kohanema. Asi on pigem otsustusjulguses, mis siin ikka aidata. Kui omavalitsusjuht näeb, et tal on kümme õpilast terve gümnaasiumi peale, siis ütelgu inimestele ausalt välja, kuidas asi on. Sellest ju ei piisa gümnaasiumiks. Niisugune nõu ongi põhiline abi ja seda olen ma tõesti omavalitsustele pakkunud. Olen nii palju, kui olen jaksanud, neile rääkinud, et kuulge, me saame õpetada seal, kus on, keda õpetada. Mitte nii, et me muudkui õpetame, aga kedagi õpetada justkui ei olegi.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Perede toimetulek

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Helmen Kütilt sotsiaalminister Taavi Rõivasele. Palun!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Lugupeetud sotsiaalminister! Eelmisel aastal alustati vajaduspõhise peretoetuse maksmist ühe- ja kahelapseliste perede vanematele, kes peavad seda nn vaesustoetust käima aina uuesti omavalitsuses küsimas. See 9,59 eurot on ikka väga väike summa. Aga see selleks. Enne seaduse vastuvõtmist eeldati, et selle meetme kaudu saab seda toetust umbes 30 000 last. Kuus kuud hiljem on olukord selline, et vajaduspõhise peretoetust on saanud veidi rohkem kui 10% eeldatud lastest. Kui te nüüd tagasi vaatate, kas te leiate, et midagi oleks vaja muuta, teha teisiti, täiendada seda toetuse maksmise korda? Järsku te toetate sotsiaaldemokraate, kes on alustanud aktsiooni "Lapsetoetus kolmekord-

seks!""? Mul on muide teie jaoks see paber ka kaasas, pärast infotundi annan üle. Kas lapsed võiksid saada normaalset toetust?

Taavi Rõivas

Ma kõigepealt täpsustan, et vajaduspõhise peretoetust ei hakatud maksma mitte üksnes ühe- ja kahelapseliste peredele, vaid ikka kõikidele peredele. Ning kolme- ja enamalapseliste perede jaoks on see toetus märksa suurem ja see laekub nende arvetele automaatselt. Hinnanguid vajaduspõhise peretoetuse meetmele on kohane anda siis, kui see reform on täielikult käivitunud ehk peale 2015. aasta algust. Samas saab esialgsete tulemuste põhjal öelda, et kolmandaid, neljandaid ja järgmisi lapsi, kes juba vajaduspõhise peretoetust saavad, on ligikaudu 21 000. See on kindlasti märkimisväärne osa Eesti lastest. Seda toetust saavate perekondade arv on 3197. See arv on tõesti mõnevõrra väiksem, kui me prognoosisime, aga see on väga tugevas korrelatsioonis muude näitajatega. Kui me vaatame, kui paljud lastega pered taotleavad toimetulekutoetust, siis see arv on peaaegu sama. Seega perekonnad, kes majanduslikuks toimetulekuks vajavad kõige rohkem riigi tuge, on vajaduspõhise peretoetustki taotlenud ja selle ka saanud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt, esimene täpsustav küsimus!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister! Te vastasite nii, nagu teile meeldis vastata. Mina küsisin just nimelt ühe- ja kahelapseliste perede vajaduspõhise peretoetuse kohta. See, et kolme- ja enamalapseliste peredele see automaatselt juurde läheb, on suurepärane, aga vaatame üldisi arve. Iga neljas alaealise lapsega leibkond on üksikvanema leibkond, iga kuues laps elab suhtelises vaesuses. Kokku 37% Eesti lastest elab kas absoluutses või suhtelises vaesuses või sügavas materiaalses ilmajätuses. Need on laste heaolu uuringutest võetud andmed. Kas te tõesti leiate, et vajaduspõhine lapsetoetus suudab neid lapsi aidata? Toimetulekutoetus on vaesuse leevendamise toetus. See on õige ja selle piiri tõstmine on väga hea, aga lapsetoetus peaks olema kõigile Eesti lastele võrdne. Oleme ausad, ka teie,

kaks ministrit, kes te lapsetoetust saate, ei vaja ju seda vaesuse tõttu.

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen teiega nõus: see, et kolmandast lapsest alates peretoetused oluliselt tõusid, on suurepärase. Ja ma tänan teid selle positiivse hinnangu eest! Aga kui me räägime perede toimetulekust, siis see püsib kolmel sambal: need on tasuv töö, tugev tervis ja täpselt suunatud toetused. Teil on ka õigus, kui te ütlete, et näiteks ministrite või parlamendiliikmete lastele lapsetoetuse maksmine ei ole sama tähtis kui maksta seda peredele, kes riigi tuge kõige enam vajavad. Sellepärast ongi vajaduspõhine peretoetus ellu kutsutud. See on otsest adresseeritud peredele, kes vajavad toimetulekuks riigi abi. Vajaduspõhisuse üle otsustamisel lähtutakse piirmäärast, et kui peres on kaks last ja pere peale kokku saadakse vähem kui 627,9 eurot kuus, siis on neil õigus saada täiendavat toetust. Ma olen seda meelt, et kui me kavatsime lastetoetusi suurendada, siis mõistlik oleks seda planeerida nii, et tulevased suuremad toetused oleks adresseeritud eeskätt peredele, kes riigi tuge rohkem vajavad, kellel on ilma selleta raske toime tulla.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt, teine täpsustav küsimus!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister! Sotsiaaldemokraadid arvavad, et Eesti riigis vajavad kõik lapsed kolmekordset lapsetoetust, mida ei pea käima aina uuesti taotlemas. Olu-korda analüüsides on prognoositud, et aastaks 2040 väheneb inimeste arv Eestis veel 125 000 võrra. Lahenduseks on pakutud paindlikumat pensioniiga, aga mõttekam oleks kasvatada Eesti riigis võimalikult palju tulevase maksu-maksjaid, kelle maksudest tuleb ka pensioni-rahha. Viimase 12 kuu keskmine inflatsioon Eestis oli 3,1%. Eurostati andmetel on see Euroopa Liidu kõrgeim näitaja. Meile järgnesid Rumeenia 2,9% ja Suurbritannia 2,5%-ga. Kas teil on meetmeid, mis aitaksid peredel nii suurt inflatsiooni kergemini üle elada? Võib-olla leiate ka Euroopa Liidu vahenditest midagi? Eile see vist leidis kooskõlastamist?

Taavi Rõivas

Aitäh! Teie jutus on teatav vastuolu. Ühelt poolt väidate, et ministrite lapsed lisatoetust ei vaja – see oli teie eelmise küsimuse sisse-juhatuses –, nüüd aga ütlete, et kõikide laste toetust tuleks mitmekordistada. Loomulikult, kui raha oleks lõpmatult, siis võiks seda väga lahkelt lubada. Aga ma juhin tähelepanu, et kui viia ellu teie ettepanek suurendada kõigi laste toetust, mitte vajaduspõhiselt, siis tuleks riigi kulutusi suurendada umbes Justiitsministee-riumi eelarve võrra. Kui te arvate, et see on kohe tehtav, siis peaksite ka ütleva, kust te selle raha kavatsete võtta.

Mis on Eesti riigile kindlasti jõukohane ja millega minu meelest tuleks edasi minna, on see, et suurendada nende perede toetust, kellel on keerulisem toime tulla. Mul ei oleks mitte midagi selle vastu, kui nende toetust kolme-, nelja- või isegi viiekordistada sõltuvalt sellest, milline on pere reaalne olukord. Ma olen valmis arutama ka kõiki ettepanekuid, mis abi taotlemist lihtsamaks ja perede jaoks mugavamaks teevad. Samuti oleme valmis käsitlema kõiki neid probleeme, mis kujutavad Eestis endast iibe pudelikaela. Olles ka ise selles sihtrühmas, väidan ma, et Eestis pärsib iivet praegu kõige rohkem see, et noortel peredel ei ole kindlustunnet, kuidas nende laps hoitud saab. Väga paljudes piirkondades, sh Tallinnas ja teistes suuremates linnades, ka Tallinna ümbruses, on väga pikad lasteaiajärjekorrad. Selle pudelikaelaga me kindlasti tegeleme. Meil on plaanis Euroopa Liidu raha väga suures ulatuses suunata sellesse, et omavalitsused suudaksid lasteaedasi ehitada. Uskuge mind, kui me selle ära teeme, siis kindlasti noorte perede kindlustunne kasvab.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd kohapeal registreeritud küsimus kolleeg Heljo Pikhofilt!

Heljo Pikhof

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Sa ütlesid, et sotsiaaldemokraadid pole viidanud, kust võtta raha lapsetoetuse suurendamiseks. Aga loodetavasti on sul meeles, et riigieelarve arutelul tegid sotsiaaldemokraadid ettepaneku tulumaksu 2015. aastal mitte langetada. Selle rahaga oleks saanud lapsetoetust kas või kahekordistada. Aga minu küsimus puudutab laie-

mat pinda. Paljud inimesed elavad meil töises vaesuses, eriti naised, kes kasvatavad last üksi ja võib-olla isalt elatist raha ei saa. Nende perede olukord on väga kehv. Seega pole alust öelda, et kui inimesel on töö, siis ta elab igal juhul ära ja lapsed kasvavad selles peres hästi. Aga minu küsimus on vajaduspõhise peretoetuse kohta. Miks te arvate, et üheksa eurot on just see summa, mis mitte toime tuleva pere vajadused rahuldab?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma juhin teie tähelepanu sellele, hea küsija, et vajaduspõhise peretoetuse reform on maksimaalselt poole peal, kindlasti mitte kaugemal. 1. jaanuarist 2015 kasvab vajaduspõhine peretoetus praegusega võrreldes kahekordselt. Mulle väga meeldiks, kui meil oleks võimalik just nimelt nendele peredele, kes kõige rohkem riigi tuge vajavad, maksta veelgi suuremat toetust. Arvan, et selleks peaksime ühiselt võimalusi otsima. Teie väide, et üksikvanematel on majanduslikult raskem toime tulla, on loomulikult õige ja ka üksikvanemate probleemidega tuleb tegeleda, samuti elatisabi kättesaamisega, mis on väga tõsine teema.

Aga ma siiski rõhutan, et kõige esimene ja kõige tugevam samm, mis aitab vaesust ära hoida, on tasuv töö. Kui me vaatame vaesuse näitajate korrelatsiooni teiste näitajatega, siis kõige ilmsem on just see, et nendes peredes, kus vanematel tööd ei ole, on vaesusrisk kõige suurem. See, kas inimestel on tasuv töö, sõltub loomulikult väga palju üldisest majanduskonnast, sellest, kas riik ajab sellist majanduspoliitikat, mis töökohtade loomist soosib. Samas jah, töö peab olema ka tasuv. Rõhutasin kaht sõna: inimestel peab olema tasuv töö. Ja tasuva töö olemasolule aitab kindlasti kaasa üldine tööpuuduse vähenemine, mis meil teatud sektorites juba tööjõupuudust tekitab ja motiveerib ka palkasid tõstma. Muidugi mõjuvad ka otsused, mida riik saab teha, sh alampalga väga kiire tõus. On ju otsustatud, et lähimate aastate jooksul alampalk paarkümmend protsenti kasvab. Kõik sellised otsused mõjutavad perede toimetulekut väga suurel määral ja nende eesmärkide nimel tasub tegutseda.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Marika Tuus-Laul!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud sotsiaalminister! Ma kuulsin eile ühte uudistesaadet ja mul on kahju, et ma härra peaministrile ei saa seda küsimust esitada. Ta ütles, et mis puudutab suhtelist vaesust, siis meil on küllalt head näitajad, need on lausa Euroopa parimad. Aga ma räägiks selle kõrval ka absoluutsest vaesusest. Absoluutse vaesuses elab meil ju 9,5% lapsi – need on viimased, 2012. aasta andmed. Teame ka seda, et kõige vaesemad on just lastega pered, kus keegi ei tööta – neidki on väga palju. 66% sellistest peredest elab absoluutse vaesuses, suhtelises vaesuses aga ligi 84%. Lasteta inimestest, kes on vanemad kui 65 aastat, elab 50% suhtelises vaesuses. Keskerakond pakkus välja lausa lastetoetuse reformi, mille puhul need toetused kasvaksid kolmes järgus. Te seda ei toetanud. Miks te ei taha sellest probleemist jagu saada?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kui me võrdleme neid näitajaid, olgu suhtelise või absoluutse vaesuse näitajaid Euroopa Liidu teiste riikide omadega, siis näeme, et üldiselt oleme Euroopa Liidu keskmisele väga lähedal. Mõne näitajaga oleme Euroopa Liidu keskmisest eespool, mõnega taga pool, aga üldiselt on Euroopa Liidu keskmised näitajad meie omadega sarnased. Aga see ei ole meie ambitsiooni tipp. Meie ambitsiooni tipp peaks olema saavutada vähemalt Soome või Rootsi tase. Ja ma väidan, et vajaduspõhise peretoetust märksa suurendades on meil Soome ja Rootsi tase saavutatav, ja seda mõne aastaga. Selle nimel, ma arvan, tasub tööd teha küll.

Viimasel ajal hästi palju võrreldakse, milline oli üks või teine näitaja enne seda, kui peaminister Andrus Ansip asus ametisse, ja milline on see nüüd. Võtame näiteks laste absoluutse vaesuse näitaja – see on selle aja jooksul enam kui kaks korda väiksemaks muutunud. Ma arvan, et see on oluline saavutus.

Ja viimased andmed on meil tegelikult ju vajaduspõhise peretoetuse eelsest ajast. See toetus, mis on otseselt suunatud peredele, kus lapsed elavad vaesuses, vähendab kindlasti päris palju nii suhtelise kui absoluutse vaesuse näitajaid. Selleks, et riigi abi veelgi enam vaesust vähendaks, tuleb lastetoetusi just nimelt vajaduspõhiselt veelgi suurendada. Teine mee-

de, mis vajaduspõhise toetuse kõrval perede toimetulekut märksa parandaks ja aitaks absoluutse vaesuse näitaja kas või nulli viia, on toimetulekupiiri määra märgatav tõstmine. Eriti peame tõstma just seda toimetulekupiiri määra, mis puudutab lapsi – toetuse suuruse arvutamisel kasutatav koefitsient oleneb pere suurusest ja kui me seda koefitsienti suurendaksime, siis see aitaks ka.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Haldusreformi elluviimine

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Neeme Suurelt regionaalminister Siim Valmar Kiislerile. Palun!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Küsimus puudutab omavalitsuskorralduse reformi seaduse eelnõu. Selle seletuskiri ütleb, et pärast kõnesoleva eelnõu vastuvõtmist on plaanis analüüsida järgmisi teemasid: üldine kohalike omavalitsuste korraldus, kohalike omavalitsuste ülesanded ja tulubaas, funktsionaalsete teenuste piirkondade rakendamise võimalused jäätmekäitluse, ühistranspordikorralduse, sotsiaalteenuste, tervishoiu ja hariduse valdkonnas ning avalike teenuste standardiseerimine. Need teemad, mida on kavas analüüsida pärast eelnõu vastuvõtmist, moodustavad suure osa omavalitsusliku halduskorralduse sisust. Kuidas on võimalik kõigepealt otsustada n-ö pealisehitise kuju ehk haldusjaotuse vorm ja alles siis analüüsida sisu? Milline on siin loogika?

Siim Valmar Kiisler

Aitäh! See küll Eesti riigis mingi saladus ei ole, et meil asjade käiku analüüsitakse. Omavalitsuste ühinemisega seotud tegevusi ja haldusreformiga seotud tegevuste tulemusi on Eestis aastast aastasse analüüsitud viimased 15 aastat kindlasti. Näiteks Jaan Õunapuu võib teile pikalt rääkida, kuidas kõike on analüüsitud, kindlasti ka paljud teised. Analüüsides meil puudu ei tule. Aga muidugi on selge, et oleks hea, kui õnnestub radikaalsem muudatus

läbi viia. Maavalitsustelt oleks võimalik osa ülesandeid, mis on oma olemuselt selgelt omavalitsuslikud, näiteks ühistranspordi doteerimine ja maakonnaplaneering, delegeerida omavalitsuse tasemele. Need võimalused avanevad aga juhul, kui omavalitsused on suured ja tugevad. Kui omavalitsuses on vaid 700 elanikku ehk siis sama palju kui Lasnamäe korteriühistus, siis ei ole kahjuks erilist perspektiivi sinna mingeid ülesandeid juurde anda. See oleks tõesti keeruline.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Neeme Suur, esimene täpsustav küsimus!

Neeme Suur

Aitäh! See ühistranspordi puudutav arengusuund kõlas päris huvitavalt. Üldiselt ikkagi plaanitakse ühistranspordikorraldus viia regiooni tasemele. Kava, et ühistranspordikorraldus tuua veel madalamale, maakonna asemel omavalitsuse tasemele, kuulsin ma esimest korda. On arusaadav, et tõmbekeskuste mudeli korral ei kao vajadus omavalitsuste koostöö järele. Eelnõu kohaselt maakondlik tase omavalitsuste koostööks ei sobi. Milline on eelnõu kohaselt põhimõtteline lahendus omavalitsuste koostöö korraldamiseks?

Siim Valmar Kiisler

Päris hästi ma küsimusest aru ei saanud. Kõigepealt ühistranspordist. Saaremaalt ja Hiiumaalt laekunud ettepanekute kohaselt on seal tulevikus üks tõmbekeskus ja moodustub üks omavalitsus. Sel juhul on ju mõistlik, et ühistranspordi dotatsiooni korraldatakse selle omavalitsuse kaudu ja abil. Keegi ei kavatse selles kontekstis Saaremaa bussiliiklust näiteks Pärnumaa omaga sujuvalt ühendada. Selge, et ühistranspordi dotatsiooni jagamist vaadatakse ikkagi maakonnapõhiselt.

Koostöö loomulikult jääb, alati peab koostöö olema. Ükskõik kui suured ja võimekad meie omavalitsused ka pole, koostöö on alati vajalik. Ka see eelnõu ütleb, et näiteks Tallinnaga ühinemine ei ole kohustuslik. Vabatahtlikult on see võimalik, aga kohustuslik ei ole. Samas on selge, et Tallinna ümbritsevatel omavalitsustel on vaja teha head koostööd pealinna regioonis tervikuna. Ega siin väga ühtset reeglit ei ole, tähtis on teada, kuidas inimesed lii-

guvad. Meie avalik sektor peab kohanema sellega, kuidas inimesed liiguvad. Tõsi on ka see, et aja jooksul on maakondade piirid muutunud ja mõnes kohas on need ka nüüd elule jalgu jäänud. Piire on kohendatud nii enne okupatsiooni kui ka hiljem, taasiseseisvuse ajal. Tuleb uurida, kuidas inimesed iga päev liiguvad, ning panna ühistransport toimima elanikele võimalikult mugavalt. Avalik sektor peab kohanema rahva vajadustega, sest ta on inimeste jaoks, mitte vastupidi. Elanikud ei pea kohanema meie vallavalitsuste või muude institutsioonide soovidega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Neeme Suur, teine täpsustav küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Jah, Saaremaal ja Hiiumaal on tõesti üks tõmbekeskus, Lääne-Virumaal on neid aga kümme. Seal on mingite teenuste madalamale tasemele viimine päris huvitav. Aga suurem osa nendest teenustest, mille osutamisel praegu omavalitsustele suutmatust ette heidetakse, puudutagu need haridust, ühistransporti või planeerimist, nõuab omavalitsuste koostööd ja seda ka pärast liitumist. Juba praegu on riik jaotatud valdkondlikeks regioonideks, meil on kaheksa regioonilist struktuuri. Politsei- ja Piirivalveameti regionaalne struktuur ei kattu Maanteeameti struktuuriga, Keskkonnaameti oma ei kattu Põllumajandusameti omaga. Kas te ei arva, et kui me omavalitsuste koostöös läheme üle puhtalt valdkonnapõhiste koostööpiirkondadele, siis segadus suureneb veelgi?

Siim Valmar Kiisler

Mina olen sügavalt veendunud, et on väga hea, et regionaalne jaotus Eestis ei ole ühene. Paljud inimesed soovivad, et meil oleks tugev neljane jaotus, mis tähendaks seda, et Eestis keskendutaks neljale keskusele. Ka riigiasutused paikneksid sel juhul neljas keskuses. Ma arvan, et ka Viljandil võiks olla võimalus, ka Rakverel võiks olla võimalus. Selline kirjum pilt annab võimalusi igale maakonnakeskusele ja tänapäeva infotehnoloogiliste vahendite abil on ju võimalik korraldada mis tahes toiminguid terve Eesti jaoks ühest kohast. Riigiasutused seda ka teevad. Näiteks me viisime maa-

valitsuste raamatupidamise ja personaliarvestuse ühte kohta kokku. Viljandist osutatakse seda teenust tervele Eestile. Just nimelt Viljandist, ei pea Eestit alati neljaks jagama. Kindlasti see ei ole ka otstarbekas. Mõnes kohas on puud rohkem, mõnes kohas on õpilasi rohkem. Nii ongi selge, et näiteks haridussüsteemil võib ühesugune struktuur olla ning Riigimetsa Majandamise Keskusel teistsugune, vastavalt sellele, kuidas on optimaalne. Ma kindlasti ei poolda üldist unifikatsioonist.

Tõepoolest, kui rääkida omavalitsuskorraldusest, eks see häda on, et kui kõik on väga vabatahtlik ja soovitatav, et kõik on väga vabatahtlik, siis selle tagajärge me näeme täna: ühed on nõrgemad ja teised on tugevamad. See vabatahtlikkus kajastub ka maakondadelt saadud tõmbekeskusi puudutavates ettepanekutes. Lääne-Virumaal ei olnud otsustusjulgest ja joonistati mummusid igale poole, ka paikadesse, kus inimesed tegelikult tõmbekeskust ette ei kujuta.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Kolleeg Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Ma tulen eelmise küsimuse juurde tagasi. Te ilmselt solvasite maagümnaasiume, kus laste arv on väike. Ka väikesest maagümnaasiumist on võimalik väga head haridust saada, riigieksamite tulemused on seda näidanud näiteks Värska Gümnaasiumis. Ei pea alati keskus olema suur gümnaasium. Mis puutub haldusreformi, siis põhiküsimus on selles, kas viia läbi vabatahtlik või sunniviisiline ühinemine. Läti riik, meie naaber, valis sunniviisilise liitmise ja seal vähenes omavalitsuste arv viis korda. Mõni nädal tagasi me külastasime Läti parlamenti ja küsisime seal, kuidas reform õnnestus. Nad väitsid, et õnnestus päris hästi, kolm neljandikku on tehtuga rahul ja et nad lähevad sellega veel edasi. Härra minister, kas teate Euroopas mõnda riiki, kus vabatahtlik haldusreform on õnnestunud? On teil mõni näide tuua?

Siim Valmar Kiisler

Maagümnaasiumide teema täpsustuseks nendin, et Värska gümnaasium ei ole Eesti mõistes väike. Meil on palju pisemaid güm-

naasiume, kus õpilaste arv iga aasta väheneb. Selles kontekstis tundub Värska päris suur. Mis puutub Läti haldusreformi, siis seal oli niisugune mehhanism, et omavalitsustele anti võimalus otsida vabatahtlikult endale partnerid ja öeldi, et kui te ei ühine, siis riik langetab otsuse teie eest. Kui ma ei eksi, siis kaks omavalitsust käisid lõpuks läbi ka kohtutee ja pärast seda ikkagi ühendati. Ka Taanis oli samamoodi: anti võimalus vabatahtlikult ühineda ja lõpuks, kui ma ei eksi, oli üks omavalitsus, kes riigi käsul kohustuslikus korras kellegagi liideti, kuna ta ise endale partnerit ei leidnud. Ma arvan, et see on kokkuvõttes mõistlik võimalus. Lätis aga jäid mõned omavalitsused Seimis tehtud poliitiliste kokkulepete tulemusena tunduvalt väiksemaks kui teised. Seda ebaühtlust ongi Läti reformile ette heidetud – igal pool ei saavutatud ühtlast pilti. Teravikpilt joonistus välja parlamendi erakondade vahelise kompromissi tulemusena. Meil on paralleelina küsitud, et kui me oleks vabatahtliku rahareformi teinud, kas see oleks õnnestunud. Ilmselt mitte nii hästi kui nüüd. Ma arvan ja ka omavalitsusjuhid on selle selgelt välja öelnud, et keskvalitsuse ja Riigikogu suunav roll on vajalik. Siis sünnivad need otsused ka kohapeal kergemini.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Austatud regionaalminister! Te olete pika aja jooksul haldusreformiga mässanud, aga kahjuks on soorituse hinne ikkagi null. Viimati, kui see teema siin üleval oli, te ütlesite, et kahjuks ei ole poliitilist kokkulepet saavutatud. Jah, see on nii. Ma küsin teie käest järgmist. Kas selle asemel, et valitsuses juhtpartnerile selle eest tuhka pähe raputada, et nad ei ole teie reformiga nõus, ei peaks te hoopis omale tuhka pähe raputama ja tõdema, et kava, mida te olete pika aja jooksul ette valmistanud, ei ole valitsuses vastuvõetav?

Siim Valmar Kiisler

Jah, omale peaks ikka tuhka pähe raputama, olen teiega nõus. Samas me oleme saavutanud selle, et hoiakud on üldiselt väga tugevalt muutunud. Omavalitsusreformi toetajaid on kaks korda rohkem kui vastaseid. Hiljuti tehti

Keila linnas ja vallas küsitlus, kas pooldatakse Keila linna ja valla ühinemist. Kokku 53% elanikest toetas seda ja 17% oli vastu: Keila linnas 46% vastanutest toetas ja 19% oli vastu, Keila vallas 62% oli poolt ja 14% vastu. Toeks on olnud ühiskonna arvamusiidrite väljaütlemised, presidendi kõne vabariigi aastapäeval – hoiakud on selgelt muutunud. Kui minuga riideldi varem selle pärast, miks ma omavalitsusreformi teha tahan, siis nüüd küsitakse minult õigusega, miks see juba tehtud ei ole. Suhtumine on aja jooksul kindlasti päris palju muutunud. Usun, et arutelud on tänu küsimuse sellisele tõstatamisele olnud palju elavamad. Me nägime viimastel kohalikel valimistel oktoobrikuus, et omavalitsused ka ühinesid – 226 asemel oli neid 215 –, aga üldiselt see teema on üleval ning kohapeal tõesti sisuliselt ja väga tõsiselt arutletakse selle üle. Edasiminek on, aga olen nõus, et seda on vähe.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan ka selle küsimuse käsitlemise.

Head kolleegid, meie infotunni aeg on läbi. Suur tänu küsimuste esitamise eest ja suur tänu valitsusliikmetele küsimustele vastamise eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku kuuenda töönädala kolmapäevast istungit. Head kolleegid, nüüd on võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, kolleeg Urbo Vaarmann!

Urbo Vaarmann

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Soovin uuesti üle anda arupärimise Tapa Erikooli probleemide kohta. Nüüdseks on sellest möödunud kuu aega, kui me sel teemal eelmise arupärimise esitasime, ja selle aja jooksul on olukord hullemaks läinud. On avaldatud hulk artikleid selle kohta, et ka politsei on mures, mis toimub. Ministeeriumi inimesed ei suuda probleemi ära lahendada. Meie andmetel on tänaseks päris paljud kooli töötajad töö kaotanud, aga ministeeriumi inimesed on suhteliselt harva kohapeal käinud. Loodame, et

seekord suudab haridusministeerium meile paremad vastused anda ja sellele probleemile rohkem tähelepanu pöörata, kuna olukord on päris hulluks läinud. Palun koos teiste rahvasaadikutega see arupärimine haridusministrile edasi anda. Suur aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Olen juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, edastan selle otsekohe adressaadile. Täna teile teateid ei ole ja seetõttu teeme kohe kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Nüüd aga üks päevakorra täpsustus. Eile jäi alustamata Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu 572 esimene lugemine. See on lisatud tänasesse päevakorda kolmanda punktina.

1. Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (532 SE) kolmas lugemine

Esimees Ene Ergma

Läheme tänase päevakorra juurde, mille esimene punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu 532 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Me võime minna lõpphääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu 532. Palun hääletada!

Poolt hääletas 85 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 3.)

2. Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (471 SE) kolmas lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning puuetega inimeste sotsiaal-

toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu 471 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Läheme lõpphääletuse juurde.

Kolleegid, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu 471. Palun hääletada!

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastuolijaid polnud, erapooletuid oli 2. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 4.)

3. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu (572 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu 572 esimest lugemist. Ma palun ettekandjaks kõnepulti justiitsminister Hanno Pevkuri!

Hanno Pevkur

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Vanarahvas on öelnud, et tänasida toimetusi ära viska homse varna. Meie tõstisime eilsed toimetused tänasesse varna. Eile jäi istungi lõppemise tõttu ette kandmata ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu, mis kannab numbrit 572.

Nii nagu ehitusseadustik ja planeerimisseadus, on loomulikult ka tulevane nende seaduste rakendamise seadus väga hea seadus. Eraldi rakenduseseadus on vajalik eelkõige selguse ja arusaadavuse huvides, samuti seetõttu, et kõnealused rakendusnormid on omavahel tihedalt seotud ning nende jagamine kahe eelnõu vahel tekitaks rakendamisel arusaamatust, milline on nende normide omavaheline hierarhia.

Teie ees oleval tulevasel rakenduseseadusel on eelkõige kaks eesmärki: esiteks, kehtestada seoses uute seaduste kehtima hakkamisega üleminekunormid, ja teiseks, sätestada tulevalt ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse heakskiitmisest muudatused ka hulgas teistes seadustes. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse jõustumine on seotud rakenduseseaduse

jõustumisega, et valdkonnas tehtavad muudatused saaksid jõusse kõik ühel ajal. Rakendusseadusega tunnistatakse kehtetuks ehitusseadus, elektriohutusseadus, küttegaasi ohutuse seadus, lifti ja köistee ohutuse seadus, masina ohutuse seadus, planeerimisseadus, surveseadme ohutuse seadus ja teeseadus, sest nende seaduste nõuded on hõlmatud uute seadustega, eelkõige ehitusseadustikuga.

Üleminekunormidest nii palju, et enne kõnesoleva seaduse jõustumist algatatud planeeringute menetlemine viiakse lõpuni, lähtudes planeerimisseaduses seni kehtinud planeerimismenetluse nõuetest. Sellise lähenemise lihtne põhjus on see, et tulenevalt planeerimismenetluse ajamahukusest ning kulukusest on mõistlik juba algatatud planeeringud menetleda lõpuni varem kehtinud planeerimisseaduse kohaselt. Planeeringu koostamise korraldajal on aga diskretsiooniõigus planeerimismenetluse lõpetada, kui ta leiab, et menetletav planeering ei ole tulevikus õigusaktide muutmise tõttu elluviidav. Seda võib teha ka juhul, kui planeeringu koostamise korraldaja või seda ülesannet halduslepingu alusel täitev isik peaks muutunud menetluse tõttu tegema ebaproportsionaalseid kulutusi, et planeerimismenetluse lõpuni viia. Seda kaalutakse iga juhtumi korral eraldi ning alused selleks tulenevad uuest planeerimisseadusest.

On lisatud nõue, et enne käesoleva seaduse jõustumist algatatud detailplaneeringute menetlus tuleb lõpetada kolme aasta jooksul alates seaduse jõustumisest. Menetluse lõpuni viimine tähendab, et kohalikul omavalitsusel tuleb võtta vastu otsus, kas detailplaneering kehtestada või mitte. Seega ei tähenda säte, et detailplaneering tuleb ilmtingimata kehtestada. Tähtaeg on vajalik, et isikutel oleks selge, kuidas ja millistel tingimustel nad võivad oma omandit kasutada. Lisatud on säte, et detailplaneeringu koostamine võidakse lõpetada, kui uue planeerimisseaduse kohaselt detailplaneeringu koostamise kohustust pole. Nagu eilses ettekandes sai mainitud, pole tulevikus detailplaneeringut vaja koostada ehitiste puhul, mille püstitamisel ei nõuta enam ehitusluba. Selleks, et isikule langevat halduskoormust vähendada, ongi sellisel puhul mõistlik detailplaneeringu koostamine lõpetada.

Mõningast kõneainet seoses rakendusseaduse eelnõuga on tekitanud nn ebaseaduslikud

ehitised, mis on ehitatud enne selle seaduse jõustumist ja mida pole ehitisregistrisse kantud. Hoonete ehitisregistrisse kandmisel on eelkõige kohalikul omavalitsusel aktiivne roll. Kui avastatakse ehitisi, mida ei ole ehitisregistrisse kantud, tuleb kontrolli käigus selgitada välja ehitamise õiguslik alus ning muud järelevalvemenetluse läbiviimiseks olulised asjaolud. Nende asjaolude väljaselgitamiseks võib kasutada korrakaitseaduses ja ehitusseadustikus sätestatud järelevalvemeetmeid. Kui kinnisasja omanik ei esita piisavaid tõendeid ehitamise aja kohta, siis eeldatakse, et ehitis on ehitatud pärast ehitusseadustiku jõustumist. See säte on vajalik, et ehitise ehitamise aja kohta tõendite puudumise korral rakendataks ehitise ohutuse kontrollimisel rangemaid nõudeid. Rakendusseaduse jõustumise ajal kasutatav ehitis peab vastama ehitise ohutuse nõuetele, mis kehtisid ehitise ehitamise ajal. Nõuete sisustamisel tuleb arvestada ehitise ehitamise ajal kehtinud õigusakte, see tähendab, et nõudeid ei tohi sisustada isiku jaoks koormavamalt.

Ehitise ohutuse hindamisel võetakse aluseks ehitusprojekt, ehitusprojekti puudumise korral tehakse ehituse ohutuse hindamiseks audit. Audit asendab sellisel puhul loa- ja teavitamismenetluses ehitusprojekti. Kui konkreetset ehitist kasutatakse aktiivselt, siis tuleb see ehitisregistrisse kanda. Kui ehitis ei ole enam aktiivses kasutuses, tuleb pädeval asutusel hinnata, mida ehitisega teha. Võimalik on teha lammutusettekirjutus või nõuda ehitise konserveerimist. Kui auditi tulemusel selgub ehitise ümberehitamise, lammutamise või muu vajadus, teeb kohalik omavalitsusüksus ettekirjutuse ehitise nõuetega vastavusse viimiseks. Et sundida asjaomast isikut seda kohustust täitma, on sunniraha ülemmäär füüsilisele isikule 10 000 eurot ja juriidilisele isikule 100 000 eurot.

Ja lõpetuseks kõigi kolme seaduse jõustumise ajast. Me oleme kavandanud jõustumise ajaks jätta ka piisava *vacatio legis*'e, jõustumine on planeeritud 2015. aasta 1. juulile. Kui parlament jõuab mõlemad seadused koos rakendusseadusega vastu võtta enne jaanipäeva, siis peaks aastane ülemineku-aeg olema piisav, et kõik saaksid ennast uute seadussätetega kurssi viia. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Teile on küsimusi. Kolleeg Kaja Kallas, palun!

Kaja Kallas

Aitäh! Minu küsimus puudutab teede korrashoidu. Ehitusseadustiku eelnõu § 119 räägib tee omaniku kohustusest korraldada tee korrashoid, rakendamisseaduse eelnõu § 23 räägib linnas, alevis ja alevikus teega külgneva territooriumi kasutaja kohustusest teha heakorrad. Kuna meilt on selle kohta küsitud, siis ehk selgitate uuesti, kas praeguses korras muutub midagi? Kas kõnnitee peab korras hoidma kõrval oleva kinnistu omanik?

Hanno Pevkur

Kui me võtame asjaõigusseaduse ja normaalsed kohustused, mis on omanikule seatud – on ju normaalne, et omanik hoiab oma territooriumi korras –, siis on loogiline, et see kohustus on ka omavalitsusel ja riigil. Seega kõnniteed, mis on omavalitsuse territooriumil, hoiab korras omavalitsus, ja need, mis on riigi omandis, hoiab korras riik. Tiheasustusega aladel aga tõesti kehtiv seadus kohustab omaniku kinnistuga külgnevaid kõnniteid korras hoidma. Arvestades praegust toimivat lahendust, samamoodi seda, et oleks ebasealistlik omavalitsustele sellist koormust peale panna, sai otsustatud, et rakendusseadusesse lisatakse § 23, nagu te õigesti märkisite, mis võtab kehtiva seaduse sõnastuse üle ja sätestab, et kinnistu omanik kannab hoolt ka kõnniteede eest, mis külgnevad tema kinnistuga. Nii et kõnniteede korrashoiu osas jääb praegune kord kehtima ka uue ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse jõustumisel.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Teie kõnes kõlas fraas, et "ehitamise aeg jääb tõendamata". Mul on täpsustav küsimus, kuidas on võimalik, et ehituse aeg jääb tõendamata. See tähendab, et peab ehitama keegi, kes ei saa palka. Raha ei liigu üldse. Ehitusmaterjali telliskividest aknaplokkide ja usteni teeb ta algusest lõpuni oma kätega ja paigaldab ka ise, ise tegeleb torude valmistam

ise ja nende ühendamise, ehitab elektri- ja küttesüsteemi välja jne. Reaalses elus on alati inimesi, kes on ehitamisega seotud olnud, ja alati on võimalik tõendada, millal on ehitatud. Palun selgitage, mis ehitamine see on, mille aega ei ole võimalik tõendada!

Hanno Pevkur

Aitäh! Maailm on keerulisem kui ühe maja ehitamine. Kui kõik oleks nii lihtne, siis loomulikult võiks arvata, et lähtutakse ehitamise ajast ning vaadatakse, millised õigusaktid tollal kehtisid. Ehitis on nii ehitusseadustiku kui asjaõigusseaduse mõistes hoone või rajatis, mis tähendab seda, et tihtipeale ei ole ilmtingimata vaja osta uksi ja aknaid ja telliseid, millest maja üles ehitada. Ehitiseks saab pida ka rajatise. Toon näiteks olukorra, kus keegi otsustas millalgi endale ehitada väikese saunamaja pika aja jooksul kogunenud ehitusmaterjalidest. Ta ehitas selle täitsa ise. Kui ta sellest kellelegi teada pole andnud, siis võibki olla tegemist klassikalises mõistes ebaseadusliku ehitisega ja selle ehitamise aeg ei pruugi selge olla. Sellest tulenevalt oli vaja rakendussätet, mis ütleks, mida sellistel puhkudel teha. Rakendusseadus ütlebki, et kui ei ole võimalik ehitise rajamise aega tuvastada, siis rakendatakse uut seadust. Seda eelkõige ohutuse huvides. Nii et kuigi ideaalmaailmas me võiksime eeldada, et kõikide ehitiste ehitamise aeg on tuvastatav, siis praktikas tuleb siiski ette, et omavalitsused pole teada saanud, et keegi on kusagile midagi püstitanud. Olgu selleks kas või mõni väike saun mõne järve ääres või metsa sees.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaanus Tamkivi!

Jaanus Tamkivi

Täna, juhataja! Lugupeetud minister! Sa puudutasid oma sõnavõtus põgusalt ka ebaseaduslikke ehitisi. Neid on aastate jooksul ehitatud kümneid ja kümneid ning mõnda neist on üritatud tagantjärele seadustada. Teinekord on see õnnestunud, väga sageli ka ei ole. Ometi seisavad need ebaseaduslikud ehitised seal, kus nad on püstitatud, valdavas osas tänase päevani. Mis nendest hoonetest lõpuks edasi saab või mismoodi need vaidlused kunagi

lõpevad? Ma kordan, et osa hooneid on seisnud juba aastaid.

Hanno Pevkur

Pädevus otsustada, mis neist saab, on kohalikul omavalitsusel. Kohalik omavalitsus peab otsustama, kas ehitise lammutatakse või seadustatakse. Sellest, kumb valitakse, tulenevad erinevad edasised mehhanismid. Teatavasti on ka lammutamiseks vaja ehitisluba ja kui tarvis, siis tuleb see protsess ette võtta. Kui omanik – oletame, et on teada, kes on ehitise sinna püstitanud – ise lammutamist ette ei võta, siis on, nagu ma mainisin, võimalik kohaldada niisugust sundi, et omavalitsus laseb ehitise lammutada ja esitab arve selle eest omanikule. Aga igal juhul selguse peaks majja saama. Usun, et iga omavalitsus on huvitatud sellest, et kõik hooned ja rajatised, mis on tema haldusterritooriumil, oleksid legaalselt vormistatud.

Muidugi, suure tõenäosusega tuleb ka pärast uue seaduse jõustumist elus ette, et omanikud püstitavad midagi ilma igasuguse loata – kas teadmatusel, et selleks üldse luba on vaja, või siis teadlikult, mis on juba selge õigusrikkumine. Ning õigusrikkumise karistusena on mõlemas uues seaduses ette nähtud teatud summade maksmine. Püüan need kiiresti üle vaadata, et ma ei eksiks. Nii, kui me räägime sunniraha ülemmäärast, siis ehitusseadustiku eelnõu kehtestab selleks füüsilise isiku puhul kuni 6400 eurot ja juriidilise isiku puhul kuni 64 000 eurot. Kui me räägime juba konkreetset vastutusest ehk trahvimääradest, siis need on füüsilisele isikule kuni 300 trahviühikut ja juriidilisele isikule kuni 32 000 eurot. Nii palju sanktsioonidest.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Erki Nool!

Erki Nool

Aitäh, austatud esimees! Austatud minister! Kas selle probleemi puhul ei ole tegemist kohaliku omavalitsuse natukene subjektiivse hinnanguga? Ütleme, et tegemist on suurperega, kellel on mingi hoone, mille lammutamiseks tal ei ole seda raha kusagilt võtta. Kõrvalkrundil aga on keegi rikas, kes on teinud 25-ruutmeetrise põrandapinnaga sauna. Sellele ehk tehakse paberid ära. Kas selline mee-

valdne subjektiivsus ei tekita veelgi rohkem rahulolematust?

Hanno Pevkur

Sellise olukorran ei jõutaks, kui kõik omanikud loeksid seadust ja vormistaksid ehitamise kenasti ära. Selleks on vaja ehitisluba. Kui on vaja ka planeeringut, siis seegi tehakse. Kõik läheb seaduse järgi ja kellelgi ei tule mõttessegi anda lammutamiskäsk. Kui on siiski jõutud sunnirahani, siis see tähendab seda, et ehitise on ebaseaduslik. Ja selleks loomulikult omavalitsusüksus avaliku võimu esindajana ongi ellu kutsutud, et teha õiguskuulekuse tagamiseks vajalikke otsuseid. Küll peab iga haldusotsus olema põhjendatud ja kui otsuse subjekt otsusega rahul ei ole, siis on tal võimalik see vaidlustada. Õiguskaitsevahendid selleks on olemas.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Margus Hanson!

Margus Hanson

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister! Mul on küsimus kogu selle ehitusseadustiku paketi kohta. Kui seda kokku pandi, kas arutati ka üht teemat, mida eile Urve Palo samuti põgusalt puudutas? Me teame, et nii mõneski riigis kuuluvad projekteerimistingimuste hulka ka teatud oluliste sõlmede normid. Need peavad vastama kindlatele nõuetele, sh olema energiasäästlikud. See lihtsustab projekteerimist märksa. Kas sellise temaatikaga tegeleti ja kui mitte, siis võib-olla oleks tarvis tegeleda?

Hanno Pevkur

Me oleme üsna palju jätnud omaniku enda otsustada, millise tee ta valib. Mis puutub energiasäästu, siis ka kütteliigi valib omanik ise, vastavalt oma võimalustele loomulikult. Kui tegu on kaugküttepiirkonnaga, siis on ühed tingimused, kui piirkonnaga, kus ei ole tagatud mitte mingit liiki kütet, siis tuleb ise endale sobivaim valida. Omanikul on vabadus ise otsustada. Teatud piirid kehtivad vaid kaugküttepiirkonnas. Aga materjali valik, kas ehitada maja puidust või kivist, ja milline energiatõhusus valida, see on omaniku enda otsus. Me ei ole soovinud seadusega ette kirjutada näiteks, et kõik saunad, mis Eestis ehitatakse,

tuginegu vähemalt 120-millimeetristele prussidele. Võib ehitada ka peenematest või õhematest prussidest, kui on soov teha ainult suvine saun. On omaniku enda valik, millise energiatõhususe ta oma hoonele valib.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Erki Nool, teine küsimus!

Erki Nool

Aitäh! Ma täpsustaksin. On täiesti mõistetav, et kui hakatakse uut hoonet ehitama, siis peavad olema olemas ehitusluba ja kõik muud dokumendid. Aga võtame hooned, mis on püstitatud näiteks 30 aastat tagasi. Inimesed on majas sees elanud ja tahavad seda müüa, aga neil ei ole kasutusluba. Nad peavad nüüd hakama kõike seadustama, aga satuvad tupikteele, sest kohalik omavalitsus ei saa kasutusluba anda. Kuhu me peaks ikkagi selle piiri tõmbama? Meil on ilmselt suhteliselt palju individuaalmaju, millel ei ole kasutusluba.

Hanno Pevkur

Nagu ma ka oma ettekandes ütlesin, sellistel puhkudel aitab välja seesama n-ö ülevaatusaudit. Kui maja on püsti olnud 30 aastat, siis ma ei näe mingit vajadust, et omavalitsus peaks tegema otsuse, et nüüd tuleb hakata seda lammutama. Teine küsimus on muidugi see, kuidas maja on saanud 30 aastat püsti olla, ilma et omavalitsus sellest midagi teaks. Kui jutt on kinnistamisprotsessist, siis kinnistamise käigus kantakse kinnisturegistrisse kõik kinnistu olulised osad, sh hooned ja rajatised. Väga raske on ette kujutada, kuidas üks ehitis saab 30 aastat või ka vähem aastaid märkamatu püsti olla. Kui kaua, polegi oluline. Oluline on see, et alati, kui inimene midagi püstitab, on vaja vormistada kasutusluba. Ning kasutusloa vormistamiseks, kui omanikul ei ole ehitusprojekti ja ehitustingimusi alles, tuleb taotleda auditi tegemine, et tuvastataks hoone turvalisus. Ma ei näe küll mingit põhjust, miks kasutusloa saamine peaks väga problemaatiline olema.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Margus Hanson, teine küsimus!

Margus Hanson

Aitäh! Ma ka täpsustaksin oma eelmist küsimust. Mina pidasin silmas energiasäästu seisukohalt tähtsaid n-ö külmasildu. Neid puudutavad lahendused on näiteks Norras projekteerinud pädevad tegijad ja need on heaks kiidetud. Projektis märgitakse, kas on valitud esimene, teine või kolmas lahendus, ja nii võib hoone omanik alati kindel olla, et maja on soojapidav ja külmasildu sinna sisse projekteeritud ei ole. Just riik on tähtsaks pidanud asjad niimoodi korraldada, kuna energiasääst on kõigi ühine huvi. Kui meil ei ole seda veel silmas peetud, võib-olla tulevikus peaks pidama.

Hanno Pevkur

Kindlasti tasub selle peale mõelda, kui palju me peaksime seda seaduse tasandil reguleerima. Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega on ehituse n-ö üldtingimused reguleeritud. Mis puutub külmasildade probleematikasse, siis isegi kui on projektis ette nähtud, et tuleb nii või teisiti teha, siis ei saa välistada, et ehitaja paneb kuskil puusse ja külmasild tekib ikkagi. Soojuspildi abil on võimalik tuvastada, kas hoones on külmasildu või mitte. Aga ehituse üldised kvaliteedinõuded meil kehtivad. Tehnilise Järelevalve Ameti kodulehelt on korduma kippuvate küsimuste lingi alt võimalik neid leida. Mina ütlesin, et see ei ole asi, mida seaduse tasandil reguleerida. Kui üldse, siis on see alama akti küsimus. See on majandus- ja kommunikatsiooniministri hinnata, kas ta näeb selleks vajadust.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister! Kutsun nüüd ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni esimehe kolleeg Kaja Kallase. Palun!

Kaja Kallas

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Majanduskomisjon arutas ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu koos ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse eelnõudega oma istungil 17. veebruaril. Kuna neid eelnõusid puudutavad küsimused olid niivõrd läbi põimunud, siis tooksin eraldi välja just selle, mis puudutab rakendamist. Küsimus oli näiteks, kas kinnistuga külgnevaid kõnniteid ei pea enam kinnistu omanik hooldama.

Koostoiimes ehitusseadustikuga, nagu minister siin enne juba mainis, on see kohustus endiselt olemas.

Majanduskomisjon otsustas menetleda neid kolme eelnõu koos – mõtlen siis ehitusseadustiku, planeerimisseaduse ja nende rakendamise seaduse eelnõu. Otsustasime teha ettepaneku võtta ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse eelnõu täiskogu istungi päevakorda 25. veebruariks 2014, esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 25. märts 2014 kell 17. Kõik need otsused tegi komisjon konsensusega. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Vabandust, kas 25. või 26. märts?

Kaja Kallas

Majanduskomisjoni otsus oli teha ettepanek määrata tähtajaks 25. märts, aga täna on, jah, teine kuupäev. Ent ma ei saa siit majanduskomisjoni otsust muuta.

Esimees Ene Ergma

Täna! Tundub, et küsimusi ei ole. Siiski, on küll küsimusi. Palun, kolleeg Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Kas te arutasite ka teemat, mida käsitlevad ehitusseadustiku eelnõu 555 § 71 ja 72? Tee kaitsevöönd laiendatakse senise teeseaduses ette nähtud 10 meetri asemel 30 meetrini. Siin tekib ju probleem. Sellesse vööndisse jääb ka eluhooneid ja eelnõu § 72 ütleb, et omanik peab lubama nähtavust piiravad ohtlikud rajatised kõrvaldada. Ma kujutan ette, et eluhooned ongi selles mõttes ohtlikud, aga rakendusseaduses pole nende kõrvaldamise kohta midagi sätestatud.

Kaja Kallas

Aitäh! Me nii detailselt seda ei arutanud. Kui vaja, püüame seda selgitada eelnõu esimese ja teise lugemise vahel.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Kas komisjon käsitleb neid kolme eelnõu – ehitusseadustiku, planeerimisseaduse ja nende rakendamise seaduse oma – ühe tervikliku paketina või nähakse ette, et nende menetlemise tempod võivad olla erinevad? Kas mõnega läheb kauem ja mõnega kiiremini? Kuidas sellega on?

Kaja Kallas

Kuna eelnõud on olemuslikult omavahel seotud, siis me komisjonis oleme plaaninud neid ikkagi kogumis koos vaadata. Väga paljud teemad on omavahel põimunud. Igal juhul rakendamise seadus on nende mõlemaga seotud. Ma kujutan küll ette, et me läheme kõigiga edasi ühe tempoga. Meie poole on seoses nende eelnõudega palju pöördutud ning me kindlasti teeme kuulamisi, et eri teemadest parem pilt saada. Minu ettekujutus on küll, et käsitleks neid koos. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Kaja Kallas! Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Määratud eelnõu 572 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 25. märtsi kell 17.

Eelnõu 572 esimene lugemine on lõppenud.

4. Meretöö seaduse eelnõu (552 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud meretöö seaduse eelnõu 552 esimest lugemist. Ettekandeks palun kõnepulti sotsiaalminister Taavi Rõivase!

Taavi Rõivas

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tutvustan teile meretöö seaduse eelnõu. See eelnõu reguleerib reederid ja laevapere liikme vahelisi meretöölepingu alusel tekkinud suhteid ning viib Eesti õiguse kooskõlla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni meretöö konventsiooni ja kalandustöö konventsiooniga ning Euroopa Liidu Nõukogu direktiiviga. Tutvustan teile põhilisi muudatusi võrreldes kehtiva õigusega.

See eelnõu kohustab reederit sõlmima kõigi laeval töötavate inimestega ehk laevapere liikmetega meretöölepingu. Tänu sellele suureneb nende laevapere liikmete tööalane kaitetus, kes seni on töötanud ilma meretöölepinguta. Eelnõu keelab meretöölepingu sõlmimise alla 16-aastase noorega, kehtiva õiguse kohaselt on see lubatud. Tagatakse täiendav kaitse alaealistele, kes vajavad seda eelkõige seetõttu, et neil pole samasuguseid teadmisi, kogemusi, võimeid ning vaimset ja füüsilist tervist nagu täiskasvanutel. Ka peavad nad koolis käima. Samuti on eelnõu viidud kooskõlla täpse seadusega, et välistada kattuvat regulatsiooni ja vasturääkivusi.

Eelnõu täpsustab ka töötasu maksimisega seonduvat. Näiteks kohustab see reederit tagama laevapere liikmetele võimaluse oma töötasu üle kanda kolmandale isikule. Täiendatakse teavet, mis peab laevapere liikmele olema laeval kättesaadav. Näiteks peab teave olema esitatud eesti ja inglise keeles. Kui laeva töökeel on eesti keel, on reeder kohustatud esitama teabe ka laeva töökeeles. Veel muudab eelnõu nõudeid laevapere liikme majutamise tingimuste kohta. Määruse tasemel tuuakse detailset välja, millistele nõuetele peavad ruumid vastama, näiteks kui palju peab igapäev jaoks olema põrandapinda.

Eelnõu täpsustab ja reguleerib täiendavalt haigete või vigastatud laevapere liikmele arstiabi andmist. Näiteks peab olema tagatud nii eesti- kui ingliskeelne meditsiiniline kaugkonsultatsioon. Samuti kohustab eelnõu reederit maksma laevapere liikmetele haiguse ajal lisaks haiguse või vigastusega seotud kuludele edasi ka kokkulepitud töötasu, kuid seda kõige rohkem 16 nädala jooksul. Eelnõu täiendab ja täpsustab reederit ning ka riigi kohustusi laevapere liikme kojusõidu korraldamisel. Reederil peab olema tagatis vajalike kojusõidukulude hüvitamiseks. See suurendab märgatavalt laevapere liikme sotsiaalset kaitset. Veeteede Amet on kohustatud korraldama laevapere liikme kojusõidu erandjuhul, kui reeder ei suuda mingil põhjusel seda ise korraldada ega kanda kojusaatmise kulusid. Sellisel juhul kaetakse kulud Vabariigi Valitsuse reservist. Eelnõu reguleerib ka laevapere töösuhetest tulenevate kaebuste lahendamist laeval. Seni on see regulatsioon sootuks puudunud. Palun eelnõu toetada! Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Teile on ka küsimusi. Palun, kolleeg Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Hea minister! Sa ütlesid õigesti, et selle seaduseelnõu eesmärk on viia meie õigusaktid kooskõlla ka ILO meretöö konventsiooniga. Üks kohustuslik standard ütleb, et konventsiooni ratifitseerinud riigi reeder peab andma riigi õigusaktide, meretöölepingu või kollektiivlepingu sätete kohaselt finantstagatise, mis kindlustab hüvitise maksmise tööõnnetusest, kutsehaigusest või muudest ohuteguritest tingitud meremehe surma või pikaajalise töövõimetuse korral. Samas eelnõu § 37 ütleb, et reeder vastutab tööandjana laevapere liikmele tööõnnetusest ja kutsehaigestumisest põhjustatud tervisekahjustuse eest seaduses sätestatud alustel ja korras. Ma paraku ei leidnud sellest eelnõust viiteid teistele seadustele ega nimetatud korrale. Jääb arusaamatuks, kuidas on plaanis see eelnõu meretöö konventsiooniga kooskõlla viia.

Taavi Rõivas

Aitäh! See üsna spetsiifiline küsimus kindlasti väärrib põhjalikku vastust ja kui teile sobib, siis me vastaks sellele kirjalikult. Usun, et siin võib olla mingi nüanss, mida ma siin puldis kohe täpselt tabada ei suuda. Seetõttu pakun, et anname korrektse vastuse hiljem.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Küsimus on ebavõrdse kohtlemise kohta, täpselt isiklike asjade hävimisest tingitud kahju hüvitamise kohta laevapere liikmetele. Eelnõu § 20 lõike 3 kohaselt hüvitatakse laevapere liikmele tema isiklike asjade hävimine või kahjustumine ainult juhul, kui reeder on selle kahju põhjustanud. Selliseid juhtumeid praktikas ette ei tule. Näiteks reisijate vara hävimise või kahjustamise korral kohaldatakse reisijate ja nende pagasi puhul mereveo 1974. aasta Ateena konventsiooni, mille Eesti on ratifitseerinud 2002. aasta juunis. Selle konventsiooni artikli 3 punkti 1 kohaselt vastutab vedaja kahju eest, mis tuleneb reisija surma põhjusta-

misest või temale kehavigastuse tekitamisest ja pagasi kaotsiminekest või selle kahjustamisest, kui sellise kahju põhjustanud juhtum on toimunud veo kestel ja on tingitud sellest, et vedaja või tema teenistuja või agent on jätnud oma kohustused täitmata. Miks koheldakse laevapere liikmeid halvemini kui tavareisijaid, kes viibivad laeval ajutiselt, samal ajal kui laevapere liikmetele on laev elu- ja töökohaks pika aja vältel?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma usun, et te olete sama meelt, et reisijate õigused ja samas reederite kohustused nende suhtes ning laevapere liikmete õigused ja reederite kohustused nende suhtes on siiski mitmes mõttes erinevad. Neid ongi erinevate konventsioonide ja muude õigusaktidega reguleeritud. Usutavasti on igati loogiline, et kui reederite tegevus või tegevusetus on põhjustanud laevapere liikmete varale otsest kahju, siis selle kompenseerimine on igati õigustatud ja elementaarne. Samas, kui on täiendava kahju tekkimise oht, siis küllap on laevapere liikmetel nii nagu igapähele meist võimalik ennast selle vastu kindlustada. Toon paralleeli maal tegutsevate tööandjatega. Ei ole ju mõeldav, et absoluutselt igasuguse töötajatele tekkida või va varalise kahju eest vastutab ainuüksi tööandja. See viiks tööandjate ja töövõtjate suhted üsna tugevalt kreeni ja kui need suhted on väga kreenis, siis see toob kaasa halbu tagajärgi. Seetõttu ma usun, et säärase rahvusvaheliselt kokku lepitud loogika võiks ka Eestis üle võtta. Me peame arvestama, et mereõigus on olemuselt väga rahvusvaheline nähtus ja hakata selles vallas Eesti-siseselt eraldi loogikat välja töötama, muu hulgas püüdes näiteks laevapere õigusi kuidagi samasuguseks teha, nagu on reisijate õigused – sellel ei pruugi olla niisugust mõju, nagu me tegelikult taotleksime.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kalev Lillo!

Kalev Lillo

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud minister! Meretöö seaduse loogika on tegelikult kantud nendest laevadest, mis seilavad kuskil kaugemel meredel. Kuid on ka hulk laevu, mis tegutsevad tunduvalt lähemal, näiteks lootsilaevad ja

muud sadamate abilaevad. Miks me käsitleme kõiki laevapere liikmeid sarnaselt? Tõepoolest peab ookeanil töötavale laevapere liikmele tagama voodikoha, toidu ja hügieenitarbed, aga kas on õigustatud rakendada neidsamu nõudeid ka laevadel, mis on valdavalt sadamas, teevad lühikesi otsi ja tegelikult ei vaja selliseid tingimusi? Kas on kaalutud sätestada ka selliseid erisusi, mida tegelikult meretöö konventsioon võimaldab, ja ka neid erisusi, mis puudutavad näiteks kalalaevu?

Taavi Rõivas

Aitäh! Sellel teemal me peatusime õiguskomisjonis eelnõu esimeseks lugemiseks ette valmistades päris põhjalikult. Lisaks laevadele, mis ranniku lähistel kala püüavad, puudutab see küsimus ka näiteks saarte ja mandri vahel sõitvaid parvlaevu. Samuti puudutab see lähemaid ühest riigist teise viivaid mereliine, Eesti kontekstis näiteks Eesti ja Soome vahel sõitvaid laevu. Spetsialistide kinnitusele peavad teatud põhimõtted kehtima kõikidele laevadele, ka nendele, mis mandrist väga kaugemale ei sõida.

Samas, mis puutub tagatistesse, mis on seotud näiteks riskiga, et mõni laevapere liige tuleb laevafirma pankroti korral koju tagasi tuua, siis kindlasti saab Veeteede Amet, kelle vastutus selle seadusega märksa suureneb, kaalutusõigust kohaldada ning näiteks mandri ja saarte vahel seilavate laevade puhul hoopis väiksemaid tagatisi kehtestada kui kaugpüüki teostavatele laevadele kuskil Põhja-Atlandil. Needki laevad võivad sõita Eesti lipu all. Seda võimalust me tõesti puudutasime. Samas puhtteoreetiliselt on võimalus, et näiteks Eesti ranniku lähedal Eesti lipu all seilavatel laevadel on meremehi, kes on pärit kaugetest riikidest. Ja kui konkreetse reederiga peaks midagi juhtuma, nii et on vaja laevapere liikmed koju saata, siis see ei tähenda nende Eesti randa saatmist. Ka mõnest väga kaugest riigist pärit meremehed tuleb saata nende päriskoju. See teoreetiline võimalus ikkagi eksisteerib ja seetõttu on leitud, et tuleb ka niisugustele laevadele neid sätteid kohaldada.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Andres Anvelt, teine küsimus!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Hea minister! Ma tunnen ikkagi muret Eesti meremeeste töötingimuste pärast võrdluses teiste maade meremeestega. Konventsioonis on öeldud, et kojusaatmiskulud võib meremehe palgast kinni pidada juhul, kui meremees on oma olulised tööülesanded täitmata jätnud. Samas peavad need rikkumised olema tuvastatud kas konkreetse riigi õigusnormide kohaselt või siis kollektiivlepingu kohaselt. Selle seaduseelnõu § 55 lõige 6 ütleb aga väga üldsõnaliselt, et kojusõidukulud peab laevapere liige ise maksma, kui reeder ütleb tema meretöölepingu erakorraliselt üles töökohustuste rikkumise või haiguse või vigastuse tõttu, mida ei olnud enne teada. Miks on meie ees olevas eelnõus Eesti meremehed jälle pandud kehvemasse olukorda, kui konventsioonis ette nähtud?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma ei üldistaks, et Eesti lipu all seilavatel laevadel kehtivad tingimused on selle konkreetse punkti tõttu automaatselt kehvemad. Samas võib teise lugemise ettevalmistamisel neid teemasid õiguskomisjonis veel ükshaaval lahata, see pole välistatud. Ametnikud eri ametkondadest – mitte ainult Sotsiaalministeeriumist, kelle puutumus merendusega on üsna väike, see eelnõu on meie vedada seetõttu, et tegemist on tööõigusega – on kaasanud väga hästi merenduse spetsiifikat teadvaid eksperte. Loodan, et ma ei eksi, aga vist umbes neli aastat on selle eelnõu koostamisega tegeldud. See on tõesti hästi pikk käsitus olnud, on korraldatud väga-väga palju tõsiseid arutelusid. Usun, et kui eksperdid on jõudnud sellisele kompromiss- või kokkuleppelahendusele, siis seal on oma kindlad põhjused taga. Olen ka veendunud, et needsamad inimesed on valmis neid põhjusi õiguskomisjonile selgitama. Ja kui te suunate poliitiliselt teatud sätteid muutma, siis sedagi võib teha.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Morozov, teine küsimus!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Austatud minister! Selle eelnõu puhul on küsimus riikliku järelevalve vastuolus konventsiooni nõuetega. Meretöö konventsiooni eeskirja 2.2 kohaselt,

mille täitmist vastav punkt lisas peaks näitama, tasutakse kõigile laevapere liikmetele nende töö eest korrapäraselt ja täielikult vastavalt nende töölepingule. Seega ei piisa enne meretöötunnistuse väljastamist tehtud kontrolli tegemisel ainult töötasu maksmise tingimuste kontrollist. Ma küsin: kuidas tagatakse riikliku järelevalve viimine vastavusse konventsiooni tingimustega?

Taavi Rõivas

Aitäh! Lühike vastus on, et selle tagavad seadus ja rakendusaktid.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister! Kutsun ettekandeks kõnepulti õiguskomisjoni esimehe Marko Pomerantsi!

Marko Pomerants

Tere päevast, hea eesistuja! Head kolleegid! Ma luban, et ma ei tee komisjoni ettekannet väga pikalt. Lugupeetud minister Rõivas rääkis meile põhjalikult, milleks on vaja sellist uut seadust, nagu on meretöö seadus. Nendest põhjustest on teil nüüd ülevaade kenasti olemas.

Õiguskomisjon arutas seda eelnõu oma 17. veebruari istungil, kaasates lisaks ministrile ka Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna õigusnõuniku Teet Torgo. Nagu esimese lugemise ettevalmistamisele kohane, me kõigepealt tutvusime eelnõu üldise olemusega. Kes veel ei ole väga sügavalt eelnõu sisu uurinud ja küsivad ehk, miks on sellise pealkirjaga eelnõu õiguskomisjonis, siis neile teadmiseks, et tegemist on täiesti loogilise komisjoniga. Eelnõu lähtub nimelt töölepingu seaduse loogikast. On ainult üks põhiline erisus: reguleeritav töö toimub valdavalt merel. Seal võib lisaks igapäevase teenistuse erisustele teinekord olla probleem sellega, et inimesed ei saa koju tagasi.

Mis puutub vastavusse asjaomastele konventsioonidele ja direktiivile 2009/13/EÜ, mis ongi põhjustanud eelnõu koostamise, siis komisjon lähtub praegu eeldusest, et seaduse vastuvõtmisel saabki see direktiiv Eestis üle võetud. Kui siin tahetakse midagi muud väita, siis me saame neid väiteid komisjonis kindlasti kontrollida eelnõu teiseks lugemiseks ette val-

mistades. Siis selgub, kuidas nende väidetega tegelikult on.

Kui veel mõnda märksõna komisjoni arutelust esile tuua, siis meil oli üleval küsimus, kas see seadus peaks rohkem laevu Eesti lipu alla tooma või neid siit eemale peletama. Jõudsimise järelduseni, et seda on väga raske hinnata, aga pigem ei tohiks sellel Eesti laevaregistris olevate laevade arvu suurusele erilist mõju olla.

Peale eelnõuga tutvumist ja oma küsimustele vastuste saamist otsustas komisjon üksmeelselt, et see eelnõu on küps suurde saali esimesele lugemisele viimiseks. Teeme ettepaneku tänasel päeval see lugemine lõpetada. Ettepanek sündis konsensusega. Samamoodi arvasime konsensuslikult, et muudatusettepanekute tähtjaks tuleb määrata 12. märts 2014 kell 17. Linnar Liivamägi, meie komisjoni nõunik, korjab kõik need ettepanekud kokku. Me saame nendega tutvuda ja kui vaja, teatud sätteid arutada, kaasates ka osapooli, kes on juba sellele eelnõule reageerinud. Reageerinud on nii Eesti Meremeeste Sõltumatu Ametiühingu esindajad kui ka reederite esindajad. Küllap meil jätkub aega mõlemad osapooled ära kuulata. Minu poolt kõik.

Teise lugemise ettekanne ilmselt tuleb põhjalikum – arvatavasti on küsimusi, millel me rohkem peame peatuma. Aitäh teile!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Marko Pomerants! Tundub, et küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Määratud eelnõu 552 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 12. märtsi kell 17.

Eelnõu 552 esimene lugemine on lõppenud.

5. Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 549 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti õiguskomisjoni liikme kolleeg Igor Grä-

zini! Enne aga võtan juhataja vaheaja, kolm minutit.

V a h e a e g

Esimees Ene Ergma

Juhataja vaheaeg on läbi. Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 549 teist lugemist. Ettekandjaks palun kõnepulti õiguskomisjoni liikme kolleeg Igor Gräzini!

Igor Gräzin

Lugupeetud esimees! Lugupeetud kolleegid! Midagi hirmsat selles seaduseelnõus ei ole. Asi ei ole närvides, lihtsalt teist päeva järjest hakkab mul millegipärast ninast verd jooksuma ja ma ei saa seda päris kohe seisma. Palun vabandust! Näete, vatt on siin.

Õiguskomisjon arutas seda eelnõu viimati 18. veebruaril 2014 ja tegi selles teatud muudatused, mis on teile praegu juba teada, aga ma siiski juhin nendele veel tähelepanu. Esiteks, asendada eelnõu § 1 punktis 19 toodud äriseadustiku uue § 427⁵ sõnastuses läbivalt sõnad "asukoha registrisse" sõnaga "registrikaardile". Tähenab, asukoha registri asemel räägitakse registrikaardist, nii nagu see on teistes äriseaduslikes dokumentides.

Teine muudatus puudutab eelnõu § 9, mis käsitleb tulundusühistuseaduse muutmist. Eelnõus kavandatava muudatusega kehtestatakse sisuliselt jälle seesama kord, mis kehtis kuni 1. juulini 2009. See nägi ette, et tulundusühistu teatud liikmete arvu korral eraldi teadet kõikidele liikmetele ei saadeta, piisab sellest, kui teade avaldada ühes kohalikus lehes ja vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. See regulatsioon kehtis siis, kui oli tegemist väga suure hulga rahvaga ja suurte asjadega.

Ja kolmas, samuti arvesse võetud muudatusettepanek oli selline, et sarnaselt aktsiaseltsiga tuleks ka tulundusühistutele võimaldada kutsuda üldkoosolek kokku teate avaldamisega ajalehes, juhul kui ühistul on üle 50 liikme. Täiendavalt tuleks teade avaldada ühistu kodulehel, kui see olemas on. Enamikul ühistutel on kodulehekülg loodud. Lisaks tuleks ühistu liikme soovil saata üldkoosoleku kokkukutsu- mise teated – vaat nüüd on see *nota bene!* koht – elektronkirjaga, mis on suhteliselt uus asi. Aga selleks, et inimene saaks kutse kätte

elektronkirjaga, peab ta kirjutama ühistule sellesisulise avalduse. Ja elektronkirjad, milles on kutsed ja muud teated sees, tuleb soovijatele saata olenemata sellest, kas liikmeid on 5, 50, 5000 või 5 miljonit. Elektronkommunikatsioon saab vastavalt sellele seadusele olema iga ühistu liikme õigus ja iga ühistu kohustus. Juhin veel kord tähelepanu, et eraldi on selgust kirjas rõhutatud, et kokkukutsumise teate saatmine elektronpostiga on – vaat see on minu arvates tähtis läbimurre! – tulundusühistule kohustuslik. Nii et kui silmas pidada seda, et tulundusühistu on kogu selles mängus huvitatud pool – nemad tahavad ju igasuguseid otsuseid vastu võtta ja nendel on vaja, et inimesed kohale tuleksid –, siis peaks ühistu kasutama kõiki tema käsutuses olevaid elektroonilisi vahendeid, et vajalikud kvoorumid ja hääled kokku saada.

Viimane teema puudutab seda, et tõenäoliselt meil tuleb selle juurde tagasi tulla aasta, kahe või kolme pärast. Lõpetuseks tahan öelda, et nelja-viie aasta pärast kaob ajalehes avaldamise kohustus ära. Miks? Kui me räägime eriti just maal tegutsevatest ühistutest, siis peame arvestama järgmiste asjaoludega. Esiteks, kas te tahate või mitte, aga ajaleht on väga kallis, eriti inimesele, kes elab maal. Teiseks, ajaleht ei liigu enam nii kiiresti, nagu ta liikus vanasti. Sageli inimesed tellivad ainult ühe lehe, mis jõuab nende postkasti ehk paar-kolm päeva hiljem, või käiakse kord nädalas raamatukogus lehte lugemas. Teadete edastamise seisukohast on see lootusetult hilja. Ma arvan, et see üleliidulistes või üleriigilistes ja kohalikes lehtedes avaldamine on mingil määral jäänuk nendest aegadest, kui NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused tuli avaldada ajalehes Izvestija ja kaks päeva hiljem ajalehes Pravda. Kuna ei ole enam ei Izvestijat ega Pravdat ja isegi Kroonikat on hakatud lugema diagonaalis, siis tõenäoliselt see ajalehes avaldamise nõue kaob varem või hiljem ära. Aga praegu jääb see alles. Ajalehed on muidugi asjast huvitatud – reklaam on reklaam ja raha on raha. Usun aga, et me tuleme sellisama paragrahvi juurde varsti tagasi ettepanekuga, et me seda ajalehes informeerimist enam kohustuslikuks ei tee. Jääme lootma meie elektroonilise arengu peale. Aga see on ainult oletus, mis komisjonist läbi jooksis.

Kõik see, mida ma teile rääkisin, ei ole üldse minu jutt mitte ühestki kandist. Komisjon arvestas kõiki esitatud ettepanekuid – kolm neid oli – hääletega 10 poolt, 0 vastu, 0 erapooletut. Kõik otsused, sh ka arutelu jätkamise kohta, võeti vastu konsensusega. See on minu poolt kõik. Komisjonis ei olnud kellelgi midagi küsida, ma loodan, et suures saalis ka mitte. Tänan!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, Igor! Ka suures saalis ei ole küsimusi.

Igor Gräzin

Aitäh! Ja palun veel kord vabandust!

Esimees Ene Ergma

Palun! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Nii nagu kolleeg Gräzin ütles, oli selle seaduseelnõu kohta kolm muudatusettepanekut. Esimene oli õiguskomisjoni esitatud ja see on arvestatud täielikult. Teine oli Riigikogu liikme Igor Gräzini esitatud, juhtivkomisjon arvestas seda sisuliselt. Kolmas oli õiguskomisjoni muudatusettepanek ja see on arvestatud täielikult. Me oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud.

Seaduseelnõu 549 teine lugemine on lõppenud.

6. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (491 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Meie päevakorra viimane punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 491 teine lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli rahanduskomisjoni liikme kolleeg Tarmo Mänd!

Tarmo Mänd

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Nimetatud eelnõu oli siin saalis esimesel lugemisel möödunud aasta 23. oktoobril. Muuda-

tusetepanekute tähtjaks määrati 6. november 2013. Eelnõu eesmärk on vähendada maksu-
 pettusi kütusesektoris. Nimelt tuuakse praegu
 määrdeõli nime all üle piiri ja müüakse siin
 illegaalselt tooteid, mis on väga sarnased diis-
 likütuse ja bensiiniga. Euroopa Liidu kaupade
 klassifitseerimise reeglid võimaldavad tuua
 Eestisse keemiliste ja füüsikaliste omaduste
 poolest diislikütusega sarnaseid tooteid ning
 realiseerida neid illegaalselt mootorikütusena.
 Eelnõuga antakse Maksu- ja Tolliametile õigus
 pidada asjaolude selgitamiseks kinni vedel-
 kütus, sh vedelad põlevained aktsiisiseaduse
 tähenduses, mille puhul on alust arvata, et
 need ei vasta kehtestatud nõuetele või selle
 kütuse kohta esitatud dokumentidele või on
 kahtlus, et seda käideldakse väljaspool riikli-
 kule järelevalvele allutatud käitlemissüsteemi.
 Samuti on õigus kütus kinni pidada, kui selle
 mitte-eesmärgipärane kasutamine toob kaasa
 aktsiisimaksukohustuse tekkimise või suurene-
 mise. Muudatusega täiendatakse vedela põlev-
 aine definitsiooni, maksustamise sätteid ja
 antakse maksuhaldurile võimalus nõuda kinni-
 peetud kütuse korral tagatise maksmist. Kuni
 tagatise esitamiseni jääb kütus maksuhalduri
 kontrolli alla ja kui isik ei tõenda, et õli kasu-
 tatakse aktsiisiga mittemaksustataval otstarbel,
 siis pööratakse tagatis täitmisele. See oli lühi-
 dalt sisu, mida eelnõu algataja tutvustas ka
 esimesel lugemisel. Märkimisväärne on tõsi-
 asi, et praeguses olukorras on Maksu- ja Tolli-
 ameti andmetel kõnealusel põhjusel tekkiv iga-
 aastane summaarne maksuauk 9 miljonit eurot.

Komisjon arutas eelnõu 17. ja 25. veebruari
 istungil ning tegi koostöös algatajaga eelnõus
 konsensusega neli muudatust. Muudatusette-
 panek nr 1 täpsustab aktsiisiga maksustamisel
 vedela põlevaine käitleja definitsiooni. Muu-
 datus nr 2 täpsustab, et kõnealusel kontekstis
 on tegemist aktsiisi tagatisega, mis sätestab
 aluse maksuhalduri kinnipeetud kütuse reali-
 seerimiseks, kui kütuse käitleja ei esita maksu-
 de tasumise tagamiseks tagatist. Muudatus-
 ettepanek nr 3 on tehniline muudatus, mis on
 tingitud samu sätteid muutvate eelnõude paral-
 leelsest menetlemisest Riigikogus. Muudatus-
 ettepanek nr 4 pakub, et eelnõu jõustatakse

varem, st käesoleva aasta 1. aprillil. Hinnangu-
 liselt tooks see meie riigi tuludesse maksutulu
 1 miljoni võrra rohkem.

Menetluse käigus pöördus komisjoni poole
 Eesti Keemiatööstuse Liit, kes tundis muret
 keemiaettevõtete tarnekindluse pärast. Eelnõu-
 ga antakse nimelt Maksu- ja Tolliametile õigus
 asjaolude selgitamiseks vedelkütust, sh vedelat
 põlevainet kinni pidada. Rahandusministeeriu-
 mi esindaja kinnitusel on nad liidu esindaja-
 tega kohtunud, tõstatatud probleemid on läbi
 arutatud ja selgitatud eelnõus kavandatud
 regulatsioone. Ministeeriumi esindajad kinni-
 tasid komisjonile, et asjaomase vedela põlev-
 aine kaalutusõiguse alusel kinnipidamise eel-
 duseks peaksid olema põhjendatud kahtlused.
 Näiteks pikka aega tegutsenud tunnustatud
 keemiaettevõtete tavapäraseid veoseid ei ole
 Maksu- ja Tolliametil üldjuhul põhjust kinni
 pidada ega tagatisega koormata.

Komisjoni konsensuslik otsus oli teha ette-
 panek eelnõu teine lugemine lõpetada ja juhul,
 kui täna teine lugemine lõpetatakse, viia lõpp-
 hääletus läbi homme, 27. veebruaril. Täna
 tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Tarmo Mänd! Tundub, et
 küsimusi teile ei ole. Aitäh veel kord! Kas
 kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõne-
 soove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Nii nagu
 kolleeg ütles, on seaduseelnõu muutmiseks
 esitatud neli ettepanekut. Kõik on juhtivkomis-
 joni esitatud ja arvestatud täielikult. Vaatame
 need läbi. Esimene muudatusettepanek, teine,
 kolmas ja neljas muudatusettepanek. Seadus-
 eelnõu 491 teine lugemine on lõppenud.

Lugupeetud kolleegid, meie päevakord on
 läbi arutatud. Aitäh!

Istungi lõpp kell 15.11.

Istungi kestus 2 tundi ja 11 minutit.

Juhataja

E. Ergma
 Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 27. veebruar 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) kolmas lugemine

2. Isikut tõendavate dokumentide seaduse, riigilõivuseaduse ja riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu (550 SE) kolmas lugemine

3. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktiivse seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (491 SE) kolmas lugemine

4. Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (499 SE) kolmas lugemine

5. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena välispoliitika arutelu

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Austatud Riigikogu! Head külalised! Austatud diplomaatiline korpus! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku kuuenda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Ma palun Riigikogu kõnetooli Andres Herkeli!

Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Riigikogu kodukord võimaldab mul tulla siia pulti selleks, et anda koos rahvasaadik Juku-Kalle Raidiga üle üks seaduseelnõu. Selle eelnõu eesmärk on laiendada Eesti erakondade demokraatlikke vabadusi. Leiame, et need on mõnes aspektis piiratud. Konkreetsemalt soovib eelnõu valimisseadusi muuta nõnda, et nii kohalikel kui ka Riigikogu valimistel oleksid lubatud erakondade moodustatavad valimisliidud. Eriti kentsakas on olnud selle võimaluse kaotamine kohalikel valimistel. Ilmselt oli see kümme aastat tagasi põh-

justatud hooletusest. See toimus pärast seda, kui peeti suurt vaidlust valimisliitude võimalikkuse üle. Leiame, et see võimalus võiks olla ka Riigikogu valimistel, sest see võimaldaks suuremat paindlikkust ja koostööd valimisliitude tasandil. Praegu peavad erakonnad, kui nad tahavad esitada ühist valimisnimekirja, vältimatult ühinema.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun vabandust! Saalis on väga suur lärm. Head ametikaaslased, ma palun austada ettekandjat ja neid, kes soovivad kõnelejat kuulata! Ma palun anda esinejale kümme sekundit juurde!

Andres Herkel

Aitäh! Ma alustan siis otsast. Meie eesmärk on laiendada erakondade vabadusi just koostöö võtmes, et nad saaksid esitada ühisnimekirja nii Riigikogu kui ka kohalike omavalitsuste volikogude valimistel. Mõõnan, et see muudatus eeldaks ilmselt muudatusi ka erakonnaseaduses ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses, mida me pole jõudnud ette valmistada. Samuti tahaksime, et edaspidi oleksid Riigikogu valimistel võimalikud kodanike valimisliidud. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Heljo Pikhofi!

Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Mul on hea meel anda sotsiaaldemokraatide nimel üle arupärimine sotsiaalminister Taavi Rõivasele laste õiguste ja lastekaitse teemal. Hea uudis on see, et pika töö viljana on valminud uue lastekaitse seaduse eelnõu, aga kahjuks on selles terve hulk puudusi ja vajakajäämisi, mis tuleks sealt enne eelnõu seadusena vastuvõtmist kindlasti kaotada. Me ju kõik teame, et last kaitseb kõige paremini toime-

tulev pere. Kehtivale lastekaitse seadusele saab ette heita liigset deklaratiivsust. Eelnõu keskendub juba ohuolukorras olevatele lastele ega käsitle perede ja vanemluse toetamist. Paraku on ka seal ennetustegevusest räägitud liiga üldisõnaliselt. Vähe pööratakse tähelepanu kohaliku omavalitsuse lastekaitseametnike tööülesannetele, kuigi nende töötajate töökoormus suureneb. Raha kohalikele omavalitsustele juurde aga ei eraldata. Kõige imelikum on see, et ka rahandusminister ei kooskõlastanud seda eelnõu ja leidis, et lastele vajaminevat 6,4 miljonit eurot riigieelarves ei ole. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Elu on näidanud, et mida sügavamale sa kaevad, seda rohkem sa leiad. Riigikogu VEB Fondi uurimiskomisjon on tänaseks pidanud 30 istungit ja kuulunud 42 inimest. Me oleme kaasanud oma töösse lisaks Riigikontrollile Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi, kes on teinud mitmeid käekirja- ja dokumendiuuringuid. Kõik skeptikud, kes arvasid või koguni lootsid, et VEB Fondi uurimiskomisjon moodustatakse Riigikogus teema mahamatmiseks, on pidanud pettuma. Tänapäevaks on selge, et uurimiskomisjon edastab Riigiprokuratuurile materjalid, mis on seotud uurimiskomisjonile esitatud võltsitud kirjaga. Rõhutan, et kirja võltsimine õnnestus Eesti Kohtuekspertiisi Instituudil kindlaks teha ainult tänu sellele, et me üheskoos pikendasime komisjoni tegevuse tähtaega. Muidu oleks komisjon teinud järeldusi võltsitud dokumentide tuginedes, mis oleks olnud tõe väljaselgitamise seisukohalt väga kahetsusväärne.

VEB Fondi komisjon on pidevalt rõhutanud, et komisjon töötab koostöös Riigikontrolliga. Selleks et meie saaksime nende auditi tulemusi oma töös kasutada, on vaja komisjoni tööaeg ühtlustada Riigikontrolli auditi ajakavaga. 25. veebruaril ehk üle eile saatis Riigikontroll VEB Fondi uurimiskomisjonile ametliku kirja, teatades selles, et Riigikontroll muudab oma tööplaanis VEB Fondi kohta tehtava auditi valmimise tähtaega, sest auditi alusmaterjalide analüüsiks vajalike toimingute maht on esialgselt võrreldes oluliselt kasvanud. Infoks

ütlen, et läbi on töötatud 60 000 – 70 000 lehekülge esialgu kavandatud 20 000 lehekülje asemel. Komisjoni eesmärk on kontrollida kõiki väiteid ja dokumente. Näiteks avastasime alles hiljuti SEB-s üle 20 toimiku, igapäevaselt 500 lehte infot, mis heidab valgust panga eelkäijale.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, teie aeg on läbi. Palun andke otsuse eelnõu üle!

Rainer Vakra

Üks lause jäi ütlemata. Palun!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks eelnõu ja ühe arupärimise. Meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise.

Läheme teadete juurde. Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole.

Head ametikaaslased! Järgmise nädala esmaspäeval, 3. märtsil toimub siin saalis traditsiooniline Mudel Euroopa Parlamendi foorumi lõppüritus. Seoses sellega palun teil oma laudadelt ja sahtlitest materjalid kaasa võtta!

Nüüd teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

1. Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Alustame tänase päevakorra punktide menetlemist. Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 549 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita, võime alustada lõpphääletuse ettevalmistamist.

Head ametikaaslased! Eelnõu 549 vajab seadusena vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu hääaltenamust. Seetõttu teeme enne lõpphääletust kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

Panen lõpphääletusele eelnõu 549. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 85 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 549 on seadusena vastu võetud. (Tabel 5.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

2. Isikut tõendavate dokumentide seaduse, riigilõivuseaduse ja riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu (550 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume teise päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud isikut tõendavate dokumentide seaduse, riigilõivuseaduse ja riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu 550 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele eelnõu 550. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Vabariigi Valitsuse algatatud isikut tõendavate dokumentide seaduse, riigilõivuseaduse ja riigipiiri seaduse muutmise seaduse eelnõu 550 on seadusena vastu võetud. (Tabel 6.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

3. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (491 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume kolmanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 491 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada?

Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Võime minna lõpphääletuse ettevalmistamise juurde.

Panen lõpphääletusele eelnõu 491. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 491 on seadusena vastu võetud. (Tabel 7.)

Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

4. Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (499 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume neljanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 499 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele eelnõu 499. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 61 Riigikogu liiget ja vastu 1, erapooletuks ei jäänud keegi.

Vabariigi Valitsuse algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 499 on seadusena vastu võetud. (Tabel 8.)

Neljanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

5. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena välispoliitika arutelu

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume viienda päevakorrapunkti juurde. Algab olulise tähtsusega riikliku küsimusena välispoliitika arutelu. Head ametikaaslased! Enne kui me asume arutelu juurde, lubage lühidalt tutvustada selle päevakorrapunkti arutamise korda, mis tuleneb Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 153. Arutelu algab välisminister Urmas Paeti ettekandega, mis kestab kuni 30 minutit. Ettekandele järgnevad küsimused ja vastused, mis kestavad kuni 60 minutit. Seejärel on väliskomisjoni esimehe Marko

Mihkelsoni ettekanne, mis kestab kuni 20 minutit, küsimusi saab talle esitada 30 minuti jooksul. Riigikogu liige võib kummalegi ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Peale küsimuste voo on läbirääkimised, kus sõnavõttudega võivad esineda Riigikogu liikmed, komisjonide ja fraktsioonide esindajad. Väliskomisjoni palvel on Riigikogule ettepanek, et sõnavõttudega esineksid kõigepealt fraktsioonide esindajad. Pärast arutelu lõppemist Riigikogu otsust vastu ei võta. Väliskomisjon on teinud ettepaneku pikendada vajaduse korral istungi aega päevakorra ammendamiseni, kuid mitte kauem kui kella 14-ni. Head ametikaaslased, lubage tulla istungi aja pikendamise juurde tagasi siis, kui selleks tekib vajadus.

Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli välisminister Urmas Paeti!

Urmas Paet

Tere hommikust, head Riigikogu liikmed! Head külalised! Alustuseks avaldan sügavat kaastunnet Ukraina inimestele, kelle lähedased on viimastel nädalatel hukkunud Ukraina viimase 20 aasta kõige suuremas tragöödias. Ukraina ühiskond on katki ja ärevuses. Seda ohustavad inimeste pettumus ja napp usaldus poliitilise võimu vastu, korruptsioon, riigi majanduse nõrkus ja pinged riigi eri piirkondades, ennekõike Krimmis.

Ukraina ühiskonda saab tervendada vaid usalduse järkjärguline taastumine poliitika ja poliitikute vastu. Uue valitsuse kiire moodustamine ja selge suund erakorralistele vabadele valimistele Ukrainas on elementaarne, kuid pingete oluliseks vähendamiseks ainult sellest ei piisa. Vaja on kiireid ja tegelikke reforme, mis tugevdavad õigusriiki, vähendavad korruptsiooni, kindlustavad turumajanduse toimimist ja annavad jõudu kodanikuühiskonnale. See kõik peaks suurendama usaldust riigi ja kogu ühiskonna toimimise vastu.

Euroopa Liit ja tema liikmed ehk meie peame andma Ukrainale kõigeks selleks selget tuge, iseenesestmõistetavalt lähtudes Ukraina territoriaalse terviklikkuse printsiibist. Tugi saab olla praktiline, ma pean silmas eksperdiarvamusi ja reformikogemust. Tugi saab olla poliitiline, kui me oleme valmis tihendama Euroopa Liidu ja Ukraina suhteid, pidades selgelt silmas Euroopa perspektiivi. Tugi saab olla ka majanduslik, kui me oleme valmis sel-

gete reformiprogrammide alusel andma Ukrainale rahalist tuge, et vältida selle riigi majanduse kokkukukkumist.

Ma väga loodan, et Ukraina ühiskonna enamus ning selle riigi juhid mõistavad üheselt, et vaba ja demokraatlik ning korruptsioonivaba õigusriik peaks olema eesmärk, mille saavutamine on ka Ukraina julgeoleku ja heaolu eeldus. Samuti pean oluliseks, et kõik partnerid Euroopa Liidus saavad aru, kui oluline kõigile Ida-Euroopa üleminekuühiskondadele on Euroopa perspektiiv ning see, et Euroopa Liit selle selgelt välja ütleb. See oli ja on oluline näiteks Lääne-Balkani riikidele.

Eesti on Ukraina demokraatlikku arengut toetanud aastaid ja on valmis seda tegema edaspidigi. Me soovime, et Ukrainast saaks demokraatlik ja tugev õigusriik. Ukraina inimesed väärivad seda. Rääkisin üleele Kiievis arstipunktiks muudetud Ukraina hotellis vabatahtlike arstide juhi Olga Bogomoletsiga, kelle sõnul on Ukraina edasine normaalne areng võimalik ainult siis, kui valitsuse vahetus ei too lihtsalt senist opositsiooni võimule, vaid sellega kaasnevad tegelikud muutused vabaduste, demokraatia ja õigusriigi suunas. Tema sõnul hindab Ukraina ühiskond Eesti abi ja kogemusi kõrgelt.

Ukrainas on neil päevil palju kaalul. Paljud on seal toonud ohvriks oma elu, selleks et nende riik muutuks. Me peame olema neile vabadustele suunatud muutustele toeks.

Konkreetseid samme ootavad aga ka teised Euroopa Liidu idapartnerluse riigid. Euroopa Liit peab sel aastal sõlmima assotsiatsiooni- ja vabakaubanduslepingu Moldova ja Gruusiaga ning otsustama, kas anda viisavabadus Moldova kodanikele. Me oleme värskelt otsustanud saata Moldovasse alaliselt Eesti diplomaadi. Ka Aserbaidžani, Armeenia ja Valgevenega tuleb olusid arvestades leida konkreetseid koostöövõimalusi viisalihtsustusest kõikvõimaliku muu praktilise koostööni.

Head kolleegid! Kui vaadata lisaks Ukrainale teiste paikade poole, siis tuleb öelda, et paraku on maailmas praegu vaid mõni pikaajaline kriisikolle, kus võib täheldada selget pööret paremuse poole. Näiteks võib tuua arengu Birmas ning Serbia ja Kosovo suhted. Birmas aastakümneid väldanud sõjaväediktatuur lõppes 2011. aastal ja inimõiguste olukord on seal pärast seda aeglaselt, kuid järjekindlalt parane-

nud. Serbia ja Kosovo on asunud läbi rääkima, keskendudes tulevikule. Serbia ja Kosovo kõnelused on näide selle kohta, kuidas Euroopa Liidu liikmesuse perspektiiv paneb osapooli omavahel lahendusi otsima. Selline areng suurendab kogu Euroopa, sh Eesti julgeolekut.

Serbia, Kosovo ja Birma on aga kahjuks kaks eredat erandit. Teistes maailma konfliktikolletes on olukord paraku endiselt uinuv, külmutatud, ärev või suisa plahvatusohtlik. Mõelgem ohvriterohkele sõjale Süürias, Põhja-Korea vangilaagritele toetuvale tuumaprogrammile, Lõuna-Sudaanile või Kesk-Aafrika Vabariigile. Aastaid on edutult otsitud lahendusi Lähis-Ida konfliktile. Araabia kevadest haaratud riigid ei ole suutnud asuda stabiilse arengu teele. Kaukaasias pingestavad olukorda Mägi-Karabahhia, Lõuna-Osseetia ja Abhaasia. Loodetavasti pöördub olukord paremuse poole Iraanis. Nimetatud ja veel mitmed teised pingekolded mõjutavad rohkemal või vähemal määral ka Eestit. Birma ja Serbia-Kosovo näited sisendavad samas usku, et liikumine turvalisema maailma poole on siiski võimalik. Rahvusvaheline tähelepanu ja tugi saavad ummikusse jooksnud konfliktidele leevendust tuua. Vastutustundliku rahvusvahelise kogukonna liikmena peab ka Eesti tegutsema kaugete pingete lahendamise nimel.

Austatud Riigikogu! Esimene selline välispoliitika arutelu nagu täna oli iseseisvuse taastanud Eestis 20 aasta eest. 17. veebruaril 1994. aastal kõneles toonane välisminister Jüri Luik sellest, et tühi rabelemine ning oma seisukohtade pidev muutmine ei vii sihile. Just järjekindlus on meie tugevus. 20 aasta tagusel välispoliitika arutelul öeldi esimest korda riikliku eesmärgina välja soov NATO-ga liituda, sest NATO-t nähti kõige olulisema stabiilsust garanteeriva organisatsioonina Euroopas. Kümme aastat hiljem ühinesimegi alliansiga ning praegu saame endiselt kinnitada, et Põhja-Atlandi kollektiivkaitseruum on meie julgeoleku esmane ja olulisim garantii. Eesti jätkab tegutsemist selle nimel, et NATO kaitsekilp oleks tugev, Eesti on olnud usaldusväärne ja julgeolekut loonud liitlane. Meie kaitsekulutused küündivad 2%-ni SKT-st, mis on praegu liitlaste seas võrdlemisi ebatavaline. Septembris toimuval NATO tippkohtumisel soovime kinnitust, et NATO-l oleks selge siht ka tulevikuks. NATO peab jääma usutava ja selgelt

nähtava võimekusega kollektiivkaitseorganisatsiooniks. Ta peab suutma kohanduda uute ülesannetega, mistõttu tuleb arendada vajalikke võimeid, näiteks küberkaitse alal.

NATO tugevus ja efektiivsus sõltuvad olulisel määral transatlantilistest sidemetest. Euroopa ja Põhja-Ameerika peavad töötama koos ja tasakaalukalt. Niisamuti ei tohi kaitsekulutuste tase ning NATO ühistegevusse panustamine liigselt Ameerika Ühendriikide poole kalduda. Hoolimata sellest, et 2% SKT-st on alliansis kahjuks pigem erand, ei tohi ambitsiooni selgelt tasemelt madalamale viia.

Jätkuma peab ka NATO lahtiste uste poliitika. Eesti toetab Gruusiale liikmesuse tegevuskava ehk MAP-i andmist ning on avatud mõttele võtta ka Montenegro lähemas tulevikus liikmeks, kui see riik on selleks valmis. Samuti on vaja edasi liikuda NATO koostöös Makedoonia ning Bosnia ja Hertsegoviinaga. Äärmiselt oluline on senisest tihedam koostöö NATO-sse mittekuuluvate, kuid samu väärtusi jagavate riikidega, ennekõike Soome, Rootsi, Jaapani, Austraalia, Lõuna-Korea ja Uus-Meremaaga.

Pöördun nüüd NATO ja Venemaa suhete juurde. Neid võiks tulevikus iseloomustada suurem pooltevaheline usaldus. On valdkondi, kus koostöö toimib hästi ka praegu, näiteks Afganistani-transiid ning terrorismi-, narkootikumi- ja piraatlusvastane võitlus, kuid ometi on neis suhetes veel liigset usaldamatust, ükskõik kas rääkida relvastuskontrollist või õpustest.

Afganistani missiooni lõppemine seab meie ette mitmeid küsimusi, millest üks olulisemaid on õige tasakaalu leidmine kollektiivkaitse ning kriiside ohjeldamise vahel. NATO liikmena oleme Afganistani missioonist osa võttes panustanud nii Afganistani stabiilsusesse kui üldisemalt ka kogu maailma, seega väga otsest endagi julgeolekusse. Meie abi Afganistanile on algusest peale olnud mitmekülgne. Meie siht on julgeoleku tagamise kõrval valmistada oma võimaluste piires kohalikku ühiskonda ette toimiva riigi käivitamiseks. Eesti panus on olnud tulevikku vaatava loomuga, me oleme koolitanud tulevase koolitajaid.

Nagu on öelnud hariduse eest võitlejana tuntuks saanud ja Talibani käe läbi kannatanud Pakistani tüdruk Malala: "Üks laps, üks õpetaja, üks pliiats ja üks raamat võivad muuta

maailma." Eesti toel on koolitust saanud Afganistani tuletõrjujad, diplomaadid ja kooliõpetajad, aga ka tulevased ülikooli õppejõud. Kui Afganistan seda vajab ning ootab, oleme valmis toetamist jätkama, kas Afganistani enda julgeolekujõude välja õpetades või vahendeid arengukoostöösse suunates. Kuid selge on, et Afganistanil on oma kokkulepitud ülesanded ja kohustused ning alates juba selle aasta suvest on määrav roll riigi turvalisuse ja kogu tuleviku eest hea seismisel Afganistanil endal.

Eesti jätkab panustamist rahvusvahelisse rahuvalvesse. Paari nädala tagustel kohtumistel ÜRO peakorteris oli peateema kasvav mure Kesk-Aafrika Vabariigi olukorra pärast, samuti rahvusvaheline võimekus panustada olukorra leevendamisse. Eestit tunnustati kiire reageerimise eest.

Eesti mõistab selgelt hukka igasuguse vägivalla tsiviilisikute vastu ja rahvusvaheliste inimõiguskonventsioonide rikkumised. Kahjuks oleme pidanud tihti kuulma tapetud või sandistatud lastest Süürias ning vägistatud naistest Kesk-Aafrika Vabariigis. Me peame tegema kõik, et vältida uute relvakonfliktide puhkemist. Peamiselt vastutavad kriisi lahendamise eest vastava riigi võimud, kuid kui kõik lokaalsed kriisi maandamise meetmed on ammendatud, peab reageerima rahvusvaheline kogukond.

Maaailmas on üha enam olukordi, kus looduskatastroofide või relvakonfliktide tõttu satuvad ohtu paljude inimeste elud. Meie eesmärk on suurendada Eesti võimet reageerida humanitaarkatastroofidele. Oluline ei ole sealjuures niivõrd abisummade suurus, kui võrd toetus juba toimivale abisüsteemile ning humanitaarprintsiipide ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimisele. Möödunud aastal andis Eesti humanitaarabiorganisatsioonidele ning humanitaarkriiside ohjeldamiseks 2,4 miljonit eurot. Viiendiku sellest summast suunas Eesti Filipiinidele taifuuni tagajärgedega toimetulemiseks ning kolmandiku Süüria kriisis kannatanute abistamiseks. Samuti oleme humanitaarabi saatnud näiteks Kesk-Aafrika Vabariiki ja värskest ka Ukraina meelevaldustel kannatanute toetuseks.

Möödunud suve lõpus toimus Süürias keemiarünnak. Tegemist oli ühe brutaaalsema ja traagilisema keemiarünnakuga pärast teist maailmasõda. Eesti mõistis rünnaku kiiresti ja

ühemõtteliselt hukka. Ühtlasi olime esimeste hulgas, kes keemiarelva hävitamist rahaliselt toetasid. ÜRO põgenikeagentuuri andmetel vajas eelmise aasta lõpul Süüria 22 miljonit elanikust humanitaarabi 10 miljonit. Oma kodust on olnud sunnitud lahkuma 9 miljonit inimest. 140 000 inimest on tapetud. Tervet põlvkonda lapsi ähvardab sõja tõttu normaalsest haridusest ilmajäämine, rääkimata traumast, mida tekitab aastatepikkune elu põgenikelaagrites või pommihirmus. Süüria kodusõda on 21. sajandi suurim humanitaarkatastroof, mis nõuab rahvusvaheliselt kogukonnalt selgeid ja kiireid samme, et survestada konflikti osapooli läbirääkimistele asuma. Ka Euroopas näeme otseseid Süüria kodusõja tagajärgi, nagu kasvav immigratsioonisurve ning konfliktis vahetult osalevad Euroopa riikide kodanikud, kes seal sidemeid loovad ja kogemusi omandavad.

Meie ühine eesmärk peab olema vältida inimõiguste rikkumist ja konflikte. Me peame liikuma ennetuskeskse lähenemise poole. Kuid kuna sõjakuriteod ja inimõiguste rikkumised on saanud tõsiasjaks, siis tuleb neile kohe reageerida.

Head kuulajad! Aktiivsus kodust kaugel ei tähenda, et naabrussuhted soiku jääksid. Eesti ja Venemaa suhted on tõised, kuid on valdkondi, kus koostöö võiks olla palju parem. Näiteks tähendavad kaubanduspiirangud paraku muu arenguga vastupidises suunas liikumist. Kõikidele asjaosalistele oleks kasulik, kui piiranguid ei oleks.

Ühele lahtisele ja ebakindlale teemale oleme nüüd loodetavasti punkti panemas, sest 18. veebruaril allkirjastati piirilepingud. Piir on konkreetne ja selge nähtus, mis peab olema ka õiguslikult täpselt kindlaks määratud. See on otseselt julgeolekusse puutuv teema. Mul on hea meel, et Riigikogu ilmutas 2012. aasta sügisel üksmeelt, kui kõik Riigikogus esindatud erakonnad ühinesid ettepanekuga leida lahendus, mis võimaldaks piirilepetel jõustuda. Värskest on sõlmitud Eesti ja Venemaa diplomaatilise kinnisvara leping ning välisministeeriumide koostöölepe. Loodetavasti jõustuvad peatselt topeltmaksustamise vältimise leping, majanduskoostööleping ning paljud teised ettevalmistatavad Eesti ja Venemaa kokkulepped. Loomulikult loodame, et idanaabri juures areneb vaba kodanikuühiskond ning ka lähinaabritega suheldakse lahkelt ja avatult.

Nagu NATO liitlaste koostöö eesmärk Euroopas, nii on ka Euroopa Liidu naabruspoliitika eesmärk tegutseda kellegi poolt ja mitte kellegi vastu. Idapartnerluse kõige laiem eesmärk on suurendada julgeolekut, stabiilsust ja heaolu. Demokraatlike vabaduste tagamine ja inimõiguste kaitse on hoovad, mis muudavad sisemiselt tugevaks iga ühiskonna ning mõjutavad positiivselt ka vahetut ümbrust. Euroopa idapartnerite stabiilsus, heaolu ja julgeolek mõjutavad Euroopa Liitu, niisamuti Venemaad. Seetõttu ei ole idapartnerite sisemist lõhenemist soosiv surve kasulik ei Euroopa Liidule ega Venemaale. Mis kõige kurvem, enim kannatavad ebastabiilsuse tõttu idapartnerlusriigid ise. Euroopa Liit peab pärast Vilniuse tippkohtumist oma poliitikat põhjalikult uuendama, sest idapartnerlussidemed ei astunud edasi nii pikka sammu, kui loodeti. Kuid idapartnerlus Vilniuses kindlasti ei lõppenud. Probleemid said selgema vormi ja nüüd tuleb nende lahendamisel edasi liikuda, kasutades printsiipi "rohkem rohkema eest".

Hea Riigikogu! Täna võime täiesti kindlalt öelda, et kriisitupe Euroopas on vähenenud. Kõige hullem on seljataga: usaldus on taastumas ja Eurostat prognoosib selleks aastaks peaaegu kõikides liikmesriikides majanduskasvu. Keerulised ajad on Euroopat õpetanud ühiseid lahendusi otsima, mitte probleemidele neisse süvenemata selga keerama. Meile on endist viisi oluline, et tulevast Euroopat kujundades ei mindaks seniste aluspõhimõtete kallale, ma pean silmas näiteks nelja põhivabadust.

Eesti huvides on tugev ja avatud Euroopa Liit. Euroopa Parlamendil on Euroopa Liidu otsustusmehhanismis järjest suurem kaal, mistõttu peaks olema kõigile Eesti ja Euroopa kodanikele oluline, milliseks kujuneb europarlamenti uus koosseis. Ma loodan, et selle enamus toetab tugevat Euroopa Liitu ja arenemist selles suunas.

Euroopa Liidus on hulk asju, mida saab ja tuleb teha kohe ning milleks pole vaja mingeid olulisi leppeid muuta. Teenuste vaba liikumine, digitaalne ühisturg, ühtsem välis-, julgeoleku- ja energiapoliitika on mõned näited, kus on tublisti edasiliikumisruumi.

Efektiivsema Euroopa Liidu otsimine kujundab tugeva organisatsiooni, sellise, mis on ahvatlev ka seni Euroopa Liidust välja jäänud

riikidele. Euroopa Liidu atraktiivsust näitab see, et leidub mitmeid riike, kes on liitumisest huvitatud. Nende riikide suhtes tuleb olla avatud. Tänavu, kui möödub sada aastat esimese maailmasõja algusest, oleme positsioonis, kus liitumiskõnelused Serbia, Montenegro ja Türgiga peavad arenema tõrgeteta. Ma loodan, et Island naaseb liitumiskõnelustele ning Albaania, Kosovo ning Bosnia ja Hertsegoviina on samuti ühel heal päeval nende alustamiseks valmis. Muidugi eeldan ma, et Makedoonia nime küsimus saab lahenduse ja see riik saab nii Euroopa Liidu kui ka NATO suunas edasi liikuda.

Head Riigikogu liikmed! Suletud ja vaene ühiskond ei ole kunagi turvaline. Eesti majanduse kasvu toetab tihe välismajandussuhetus. Äri- ja majandusdiplomaatiast on saanud Eesti välissuhtluse üks nurgakive. Üha enam on Eesti diplomaatide töö seotud Eesti firmade aitamisega uutele turgudele ning välisettevõtetele Eesti turu omapära ja tingimuste tutvustamisega. Eestil on innovaatilise ja ettevõtjaid toetava riigi kuvand. See on mitmeid ettevõtjaid ajendanud Eestisse investeerima, oma tegevust siia tooma või siinsetest kogemustest õppima. Olgu näiteks toodud maailma juhtiv logistikafirma Kuehne+Nagel, kes Eestisse investeerides asutas siin oma infotehnoloogia arenduskeskuse.

Me otsisime Nokiat, aga leidsime Skype'i, GrabCadi, TransferWise'i, Erply, ZeroTurnaroundi ja paljud teised uudse lähenemisenurga IT-tiigid. Eesti infotehnoloogia edulugu on ehk meie viimase aja tuntuim visiitkaart, kuid infotehnoloogiaettevõtete kõrval panustavad ekspordile järjest julgemalt paljud firmad teisteltki aladelt. Möödunud aastal aasta ekspordititli pälvinud Baltimaade suurim ja tänapäevaseim teraviljatöötaja Tartu Mill on suurepärase näide selle kohta. Eesti ekspordi tugevaks küljeks ongi peetud just mitmekesisust, sest väljavedu toetub meil enam kui kümnele olulisemale kaubagrupid. Me soovime Eesti ettevõtjaid järjest tõhusamalt toetada. Välisministeerium kavatses oma võimekust äridiplomaatia alal edasi kasvatada.

Eesti on olnud kogu iseseisvusaja väga liberaalse kaubanduspoliitikaga riik. Me juba oleme avatud majandusest ja kaubandussuhetest palju võitnud ning kindlasti aitab piirangute

kadumine meie heaolu kasvule otseselt kaasa tulevikuski.

Eelmise aasta sügisel alustasid maailma kaks suurt kaubandusjõudu – Euroopa Liit ja USA – läbirääkimisi kaubandus- ja investeerimispartnerluse lepingu sõlmimiseks. Kui leping jõustub, on sel erakordne ajalooline tähendus, kusjuures mitte üksnes kaubandusele ja majandusele ega üksnes USA-le ja Euroopa Liidule. Kaupade liikumist hõlbustatakse tariifide ja mittetariifsete barjääride kaotamisega ning ka teenuste pakkumiselt eemaldatakse pärssivad tõkked. Lisaks püütakse ühtlustada mõlema poole reegleid ja norme. Selle põhjal saab ette kujutada, milliseks võib selle Euroopa Liidu ja USA tähelepanuväärse lepingu mõju kujuneda. Arvutuste kohaselt võib kõnelune leping tuua USA majandusse 90 miljardit ja Euroopa Liidu majandusse 120 miljardit eurot lisaraha aastas. USA ja Euroopa Liidu kaubanduslepingul on samuti selge üleatlantilist sidet tihendav julgeolekupoliitiline mõõde.

Maailmakaubanduses toimub mitmeid teisi meile olulisi arenguid. Euroopa Liit on lõpetanud läbirääkimised kaubanduslepingu üle Kanadaga. Sarnaseid läbirääkimisi peetakse Jaapani, Vietnami, Malaisia ja Taiga. Loodame, et edasi liiguvad kõnelused Indiaga ning läbirääkimised Hiinaga saavad hoo sisse.

Maailmakaubanduse nägu on viimastel aastakümnetel palju muutunud. Kui 20 aastat tagasi moodustasid sisse- ja väljavedu koos võetuna 20% kõigest, mida maailmas tarbiti, siis nüüd 40% ja arvatakse, et see protsent suureneb edaspidigi. Ühistel reeglitel põhinev üleilmne kaubandussüsteem on kõigile kasulik. Kahtlemata on hea, et Venemaa on Maailma Kaubandusorganisatsiooni liige. WTO raamistik saab oma potentsiaali täielikult ära kasutada aga vaid siis, kui osalised oma lubadusi täidavad. Eeldame, et Venemaa loobub üha uute tõkete veeretamisest vaba ja avatud kauplemise teele ning kaotab juba seatud lisabarjäärid. Eesti on tihedas kontaktis Venemaa kolleegide ja Euroopa Komisjoniga, et leida kaubandusvaidlustele lahendus.

Arengukoostöös oleme seadnud eesmärgi suurendada lähiaastatel arenguabi mahtu 0,17%-ni SKT-st. Nii toetame toimiva majandus- ja ettevõtluskeskkonna kujunemist nendes riikides. Samuti suureneb nende riikide hulk, kus oleme valmis korraldama arengukoostöö

projekte. Edukad projektid on tööle hakanud näiteks Tuneesias, Palestiinas ja Birmas. Me oleme valmis seda ringi laiendama nii Aafrikas kui ka Aasias. Selge on aga see, et koostöö kaugemate ja riskirohkemate piirkondadega nõuab kannatlikkust ja teadlikku lähenemist.

Arvestada tuleb, et Eesti esinduste võrk ei saagi kunagi päris valmis ning tasakaalu otsimine peab käima pidevalt. Minu hinnangul oleme praegu Eestist väljaspool oma diplomaatidega optimaalselt esindatud. Viimasest viiest esindustest, mille oleme avanud, paiknevad neli Aasias või Austraalias. Väga hästi on tööle hakanud viimati avatud saatkond Indias, mis tegeleb ärikontaktide ja konsulaarküsimustega, näiteks kinnipeetud Eesti kodanike probleemidega, aga ka poliitilise koostööga. Oluliselt on tihenend suhted Jaapaniga, kes osaleb ka meie piirkondlikus Põhja-Balti koostöös. Pekingis on kohe valmimas Eesti uus saatkonnahoone ning peagi avame saatkonna Brasiilias, kuhu suvel siirdub tööle ka suursaadik. Tegemist on esimese alaliselt kohapeal viibiva Eesti suursaadikuga Lõuna-Ameerikas. Tõsiasi, et kõik viimati avatud esindusted paiknevad Aasias, Austraalias või Lõuna-Ameerikas, vastab võrdlemisi hästi ootusele, et Eesti ei tohiks eemale jääda arengutest tõusva majandusega riikides.

Saatkonna või konsulaadi avamise põhjus on see, et kasvab vajadus pakkuda kodanikele konsulaarteenuseid ning ettevõtjatele tuge turule sisenemisel. Pärast käesoleval aastal Brasiilias saatkonna avamist on Eestil olemas esindusted kõikides riikides, mis kuuluvad meie 20 olulisima kaubanduspartneri hulka. Praeguse seisuga on Eestil saatkonnad riikides, millega kaupade vahetamine moodustab 94,3% väliskaubanduse kogukäibest.

Eesti väliskaubanduse omapära on aga see, et me kaupleme tihedamalt väikese hulga riikidega. See on olnud nii juba alates iseseisvuse taastamisest. Seega on meile edaspidigi keskse tähtsusega tihe koostöö oma võtmeturgudega, mis valdavalt paiknevad Läänemere piirkonnas.

Eesti ettevõtted ei konkureeri igas valdkonnas, sest Eesti väiksus seab oma piirid, kuid meil on head tooted ja oskus neid ekspordida. E-riigi tutvustamine on kesksel kohal ka suhtlemisel riikidega, kes alles valmistuvad oma e-riiki üles ehitama. Ene Ergma mäletab kindlas-

ti, kuidas ta koos Kõrgõzstani e-riigi delegatsiooniga käis rohkem kui kümme aastat tagasi puid istutamas, praegu aga vaatab Kõrgõzstan, kuidas Eesti eeskujul e-Kõrgõzstan üles ehitada.

See, mis Eesti on ja milliseid väärtusi me kanname, väljendub minu meelest ehedal kujul selles, et me oleme üks aktiivsemaid internetivabaduse eest seisjaid. Eesti arvates on internetivabadus inimõiguste lahutamatu osa. Turvalisus ja vabadus internetis ei välista teineteist. Lisaks sellele, et Eesti on ÜRO inimõiguste nõukogu liige, on Eesti praegu internetivabaduse koalitsiooni eesistuja, millest tulenevalt on meil hea võimalus, aga ka vastutusrikas ülesanne juhtida 22 riigist koosneva ühenduse tööd. Internetivabaduse koalitsiooni eesmärk on inimõiguste ja põhivabaduste kaitse küberruumis. Me korraldame aprilli lõpus Tallinnas kõrgetasemelise konverentsi "Vaba ja turvaline internet kõigile". ÜRO inimõiguste nõukogu liikmena panustame edaspidigi otseselt ka teistesse inimõiguste valdkondadesse. Meie erilise tähelepanu all on naiste ja laste õigused ning seda nii konfliktipiirkondades kui ka mujal.

Oluline areng küberjulgeoleku alal oli aga möödunud aastal Eesti ja USA allkirjastatud küberkoostöö ühisavaldus, mis annab kindla raami täiendavaks kahepoolseks tegevuseks ja koostööks rahvusvahelistes organisatsioonides. Interneti haldamisega ja üleilmse küberarhitektuuriga seotud probleemide ring jääb lähemas tulevikus meie oluliseks töövaldkonnaks.

Head kuulajad! Selle ülevaate lõpetuseks pöördun meie kodupiirkonda, Läänemere äärde. Piirkondliku koostöö ärgitamiseks saab Eesti sel aastal nii mõndagi ära teha. Me juhime ühel ajal kolme piirkondliku koostöö vormi: Põhjala ja Balti koostööd, Balti koostööd ning alates juulist ka Läänemeremaade Nõukogu. Läänemere aastal kinnitame Läänemere piirkonna rolli oma arengus. Juba järgmisel nädalal korraldab Eesti Narvas Põhja- ja Baltimaade ning Visegrádi riikide välisministrite kohtumise.

Nimetan ainult olulisemaid meie piirkonna ühiseid suuri teemasid. Esiteks, energiaprojektid. Meie eesmärk on saavutada, et kaoks Balti energiasaar. Selleks tuleb ehitada uusi ühendusi ja teha jõupingutusi, et uued tarnijad pääseksid ühisele turule ligi. Kindlasti liigub

sel aastal edasi töö seoses veeldatud gaasi regionaalse Balti terminaliga ning Eestit ja Soomet ühendava maagaasi torujuhtmega Balticconnector. Eesti ja Soome alalisvooluühendus Estlink 2 on alates 7. veebruarist elektrituru käsutuses. See kolmekordistab maksimaalse ülekandevõimsuse Eesti ja Soome vahel.

Teiseks, Balti riikide läbi aegade suurim taristuprojekt Rail Baltic. Tegemist on kogu Euroopa Liidu transpordivõrgustiku ühe olulisema liikumiskoridoriga. Balti riikide igakülgne koostöö on siin väga oluline.

Äärmiselt oluline areng oli Läti liitumine eurotsooniga. Loodetavasti teeb peatselt sama ka Leedu.

Kui vaadata põhja poole, isegi Soomest kaugemale, siis võib öelda, et on alanud tõsine arutelu, mis võiks pädida Eesti vaatelejustatusega Arktika Nõukogus. See piirkond ja organisatsioon muutuvad Arktikas toimuvate muudatuste tõttu järjest olulisemaks majanduse, julgeoleku ja loomulikult ka keskkonnanahoiu mõttes. Pealegi on Eesti Arktikale lähim riik, mis sinna nõukokku ei kuulu.

Austatud Riigikogu! Meie tugevus on olnud mõtestatud, järjekindel, kuid aina edasi arenev välispoliitika. Paratamatult on vahendid muutunud, olgu näiteks toodud äridiplomaatia rolli suurenemine või säutsumisdiplomaatia, aga ka kogu sotsiaalmeedia esilekerkimine. Kuid need on vahendid, mitte väärtused ja kaugeltki mitte eesmärgid. Me peame olema veendunud selles, mida me teeme, ja aitama neid, kes seda väga vajavad. Praegu vajab väga nii meie kui ka kogu Euroopa mõistmist, tuge ja abi Ukraina ühiskond. Ma tänan kuulamast!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu, austatud välisminister! Teile on tublisti küsimusi. Arto Aas, palun!

Arto Aas

Aitäh, härra minister! Suur tänu sisuka ettekande eest! Pöördun minagi oma küsimusega kõige aktuaalsema ja olulisema teema juurde ehk küsin Ukraina olukorra kohta. Suur tänu selle eest, et teie olete seal kohapeal käinud ja aktiivselt nendele arengutele kaasa aidanud! Millised on Euroopa Liidu ja võib-olla ka Ühendriikide praktilised võimalused ja järgmised sammud majandusliku abi, reformiabi and-

miseks Ukrainale? Ukraina on teadupoolest küllaltki raskes majandusseisus, ta on isegi pankroti äärel.

Urmas Paet

Jah, Ukraina riigi majandusolukord on praegu väga kriitiline, ilma välise abita see riik toime ei tule. Euroopa Liit on valmis koos Rahvusvahelise Valuutafondi, Ameerika Ühendriikide ja võimalik, et ka teiste rahvusvaheliste partneritega panema kokku abipaketti. Selle eeldus on muidugi see, et Ukrainal on taas valitsus ja valitsusel on selge visioon, kuidas seda raha kasutada. Sellega on otseselt seotud ka see, et peab olema ettekujutus, kuidas reforme läbi viima hakatakse, sest lihtsalt raha vastuvõtmine ja selle jooksvateks kuludeks kasutamine paraku pikemaajalist efekti ei anna. Nii et lühike vastus on see, et jah, valmisolek on Euroopa Liidul olemas, aga oluline on, et selle abi võtaks vastu selge visiooniga partner. Loodetavasti kinnitatakse täna Ukrainas ametisse uus valitsus. See valitsus peab kiiresti astuma samme, et pääseda välja kriitilisest majandusolukorrast ja pakkuda Euroopa Liidule, aga ka teistele rahvusvahelistele partneritele visiooni, mille alusel oleks võimalik hakata abi andma.

Aseesimees Jüri Ratas

Andres Herkel, palun!

Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Aitäh, välisminister, ettekande eest! Minu küsimus on samuti Ukraina kohta. Milline on meie plaan ja laiemalt Euroopa, demokraatliku maailma plaan juhuks, kui ohtu peaks sattuma Ukraina territoriaalne terviklikkus? Ma loodan, et seda ei juhtu, kuid mind huvitab, kas selle negatiivse stsenaariumiga tegeldakse. Küsin natuke laiemalt majanduse kohta, nagu ka Arto Aas. Kas on päevakorral mingid Euroopa Liidu sammud ja kas on võimalik, et avaneb selgem Euroopa Liiduga liitumise perspektiiv?

Urmas Paet

Ma olen sinuga nõus, et territoriaalse terviklikkuse teema ei peaks üldse päevakorda tulema ega tohiks tulla. On elementaarne, et riikide territoriaalne terviklikkus on oluline ja püha, ning see käib ka Ukraina kohta. Nii et

kõik arengud ja poliitika peavad väga selgelt lähtuma Ukraina territoriaalsest terviklikkusest. Kindlasti on Ukraina uue valitsuse ja kõigi poliitiliste jõudude ühtne ülesanne rahustada ärevaid piirkondi, ennekõike Krimmi. Loomulikult on oluline see, et Ukraina naabrid ja teised vastutustundlikud partnerid teeksid kõik, et toimuks rahunemine Ukraina eri piirkondades. Võimalike negatiivsete stsenaariumide peale kindlasti mõeldakse, aga praegu ei ole käes see faas, kus peaks neid asju hakkama detailselt arutama. Ma olen täiesti veendunud, et Ukraina saab sisemisest turbulentsusest üle ja riigi territoriaalne terviklikkus ei satu kuidagi küsimärgi alla.

Aseesimees Jüri Ratas

Mart Nutt, palun!

Mart Nutt

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra välisminister, tänan ettekande eest! Ma eeldan, et Ukraina kohta tuleb täna palju küsimusi ja küsin ka ühe valdkonna kohta, mis puudutab Ukrainat. Te mainisite, et inimõigused ja internetivabadus on üks Eesti välispoliitilisi prioriteete. Kas lähiajaks – võtame aastase või natuke kaugema perspektiivi – on kavandatud inimõigustealaseid üritusi?

Urmas Paet

Kas sa pead silmas seda teemat laiemalt, mitte ainult Ukrainaga seotult? Eestis toimub hea koostöö kolmanda sektori organisatsioonidega, nagu Inimõiguste Instituut, Eesti Välispoliitika Instituut ja Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus, kellel on minu teada ka sellel aastal kavas rahvusvahelisi üritusi, mis inimõiguste teemat puudutavad. Lisaks käsitleb Lennart Meri konverents kindlasti inimõigustega seonduvat. Ka minu kõnes nimetatud internetivabaduse koalitsiooni riikide kõrgetasemeline rahvusvaheline kohtumine aprilli lõpus on väga oluline ettevõtmine, mis käsitleb interneti, aga ka inimõigusi laiemalt. Siia alla kuulub ka rahvusvaheline tegevus ÜRO-s ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides, kus on kõne all väga erinevad inimõigusi puudutavad teemad. Lisaks vabadustele, sh internetivabadusele, on naiste ja laste õigused relvakonfliktides ning suurte rahvusvaheliste kuritegude ärahoidmine selles päevakavas või

agendas, mida me oma tähelepanu all hoiame, tehes seda nii oma sõnavõtude kui ka tegudega. Nii et lühike vastus on jah.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Imre Sooäär!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Hea välisminister! Äärmuslased on teid ja väliskomisjoni meedias Eesti-Vene piirilepingu kontekstis demoniseerinud. Nad on unustanud, et lisaks Eestile ja Jaapanile on veel üks riik, kellel puudub kehtiv piirileping Venemaaga. See on nimelt Gruusia. Me teame, kuhu Gruusia *de facto* piir on mitme asjaolu tõttu nihkunud. Minu küsimus on selle olukorra kohta, kui meie idapiiril peaks tekkima konflikt. Me loomulikult loodame, et seda kunagi ei juhtu. Aga kui see konflikt peaks tekkima ja meil kehtivat piirilepingut ei ole, siis mis garanteerib, et praegune *de facto* piir rahvusvahelistes kohtutes säilib? Kuidas me saaksime oma nõudmisi esitada, kui *de facto* piir nihkuks veel mõne kilomeetri meie kahjuks lääne suunas? Millise dokumendi alusel me *de facto* piiri kehtestamist nõuaksime, kui meil piirilepingut pole?

Urmas Paet

Nagu sa ka ise targalt ütlesid, me peame tegema kõik selle nimel, et mitte kunagi ei tekiks sellist olukorda, mida sa mainisid. Ma olen päris kindel, et nii ka läheb ja sellist asja ei juhtugi kunagi. Üks põhjus, miks ka parlament 2012. aastal tegi oma ettepaneku, et piirilepete teema saaks päevakorrast maha võtta ehk need lepped jõustuksid, oligi see, et meil on vaja õiguslikult selgelt määratud riigipiiri, mida mõlemad pooled aktsepteerivad. Kui vaadata maailmas ringi, siis näeme, et tihti on arusaamatused, pinged ja hullemadki asjad sündinud selle pärast, et on territoriaalsed vaidlused ega ole selge, kust piir täpselt läheb. Kõige selle ärahoidmiseks tulevikus ongi piirilepped ju sõlmitud. Mis puudutab vaidlusi piiri asukoha üle, siis üks argument on kindlasti olnudki *de facto* olukord, mida on aktsepteeritud. Aga ütlen veel kord, et minu arvates ei ole mõtet täna seda diskussiooni üldse alustadagi. Piirilepped on taas kord alla kirjutatud, need jõuavad õige pea siia ning Riigikogul on võimalus öelda välja oma seisukoht, mis loodeta-

vasti tähendab ratifitseerimisega nõustumist. Siis me saame lõplikult selle, ka meile julgeolekuaspektist olulise teema päevakorrast maha võtta ning riigipiiri õiguslikult ja mõlema poole aktseptiga paika.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urmas Klaas!

Urmas Klaas

Suur tänu, proua juhataja! Austatud välisminister, aitäh sisuka ettekande eest! Arusaadavalt ei ole võimalik kõiki nüansse ülevaatlisus kõnes kajastada, sellepärast küsin ma edasi Eesti-Vene piirilepingu teemal. Loomulikult, ratifitseerimine on parlamentaarne protsess ja kui valitsus toob lepingu siia, siis Riigikogu asub sellega tööle. Aga mind huvitavad teie suhtlemine, konsultatsioonid ja kontaktid Vene poolega. Kas te võite öelda, millise tempo näeb Venemaa ette piirilepingu ratifitseerimiseks? Seal peab parlamendis sellega tegelema ju kaks koda. Kas selle kohta on antud mindeid indikatsioone, lubadusi või midagi säärast?

Urmas Paet

Lubadusi selles mõttes keegi kindlasti anda ei saa. Parlament iseenesest on hästi tähtis, ta koosneb tervest hulgast poliitilistest jõududest, mis omakorda koosnevad konkreetsetest inimestest. Aga tegelikult on ju mõlemad pooled, nii Eesti kui ka Venemaa, väljendanud soovi, et see protsess kulgeks takistusteta. Vene poolelt on seda soovi väljendanud näiteks parlamendi mõlema koja väliskomisjoni juht. Sama soovi väljendas kohtumistel Moskvas Vene välisminister. Nii et mina olen saanud Venemaalt sellise sõnumi, et nad soovivad ratifitseerimisprotsessi tõrgeteta algamist ja kulgemist.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister, tänan teid ettekande eest! Minu küsimus on ajendatud ühest uudisest Uganda kohta, mida ma kuulsin eile. Nimelt, mitmed Euroopa riigid, näiteks Taani, Norra ja Holland, on otsustanud mitte toetada Uganda

valitsust, kuna seal on vastu võetud homoseksuaalsust kriminaliseeriv seadus. Milline on Eesti välispoliitiline seisukoht LGBT õiguste suhtes? Kas me peame geiõigusi inimõigusteks ning kas me peame oluliseks ja vajalikuks nende kaitset nii Eestis kui ka välismaal?

Urmas Paet

Jah, need on selgelt inimõiguste osa. Uganda valitsuse otsus on taunimiseväärne. Loodetavasti nad muudavad oma otsust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marko Mihkelson!

Marko Mihkelson

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Aitäh, minister, hea kõne eest! Mul on samuti küsimus Ukraina teemal, mis on ülimalt aktuaalne. Viimastel tundidel ennekõike Krimmis toimunud sündmused viitavad väga olulisele probleemile, mis käsitleb Ukraina territoriaalse terviklikkuse säilitamist. Ma usun, et sellele pööratakse rahvusvaheliselt praegu kindlasti tähelepanu. Sa ise käisid kaks päeva tagasi Ukrainas ja nägid, millist abi võiks Eesti Ukrainale anda, mida seal oodatakse. Viimastel kuudel või aastatel on Ukraina abistamise programmid olnud meil teatud mõttes piiratud ka kohapealsete tingimuste tõttu. Ma küll usun, et nüüd on neid võimalusi rohkem. Mida konkreetselt Eesti saaks praegu teha Ukraina abistamiseks?

Urmas Paet

Kõige olulisem asi, mida me saame teha ja mida me oleme valmis tegema, on üha ja üha aidata oma sõltumatute ekspertidega selle riigi administratsioonil poliitikat muuta. See on see, mida sealne kodanikuühiskond ja, ütleme, kaugemale edasi vaatav osa poliitikutest soovib. Ka praegune valitsuse vahetus Ukrainas ei peaks tähendama lihtsalt uute poliitikute asumist ministrikohtadele, vaid see peaks endaga kaasa tooma päris reformid, mille eesmärk on õigusriiki tugevdada, korrupsiooni vastu võidelda ja saavutada, et tegelikku demokraatiat oleks rohkem. Kui nende traagiliste sündmuste järel Ukrainas peaks realiseeruma tahe minna edasi päris reformidega, siis on Eesti eksperdid kindlasti seal oodatud. Seda öeldi mulle üleile Ukrainas ja seda on öeldud ka varem. See on kõige selgem lisapanus, mida me saame anda.

Kindlasti on ka väiksemaid asju, mida me võime teha. Me oleme otsustanud suurendada, sisuliselt kahekordistada nende stipendiumide arvu, mida me oleme valmis andma Ukraina tudengitele, kes tulevad Eesti ülikoolidesse õppima. Viimaste sündmuste valguses oleme teinud ka otsuseid humanitaarabi andmise kohta. Aga põhimõtteline teema on ikkagi riigi liikumine demokratiseerumise suunas. Proua Bogomolets, kes on kujunenud tsiviilühiskonna üheks juhiks ja autoriteediks, ütles otse, et tema arvates ei ole kiired ja põhimõttelised muutused võimalikud, kui ei kaasata sõltumatuid väliseksperthe, kes aitaksid neid muudatusi läbi viia. Eesti on selles mõttes autoriteetne, sest Eesti on ju teinud sarnased asjad läbi väga hiljuti. Seetõttu on meie kogemused ja nõuanDED, ütleme nii, kredibiilsemad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rait Maruste!

Rait Maruste

Täna! Härra minister, ka mina täna teid asjakohase ja realistliku ülevaate eest! Minu küsimus on kodakondsuspoliitika kohta. Me elame dünaamilises ja avatud maailmas. Samal ajal on Eesti kodakondsuspoliitika lähtekohad ja regulatsioon täiesti mõistetavalt olnud konservatiivsed. Kuid me peaksime siiski olema avatud ja otsima sõpru, mitte olema tõrjuvad. Milline on teie hoiak topeltkodakondsuse edasise regulatsiooni suhtes ja kuidas te sellele teemale lähenete?

Urmas Paet

Ma olen oma hoiakut viimasel paaril aastal väga selgelt väljendanud. Minu meelest tuleks Eesti kodakondsuse seadus viia ka sisuliselt põhiseadusega vastavusse. Põhiseadus ütleb, et sünnijärgset kodakondsust ei tohi kellelki ära võtta. Samas, kodakondsuse seadus ei luba topeltkodakondsust. Siin on minu meelest selge vastuolu. Vaadates ka nüüdisaegset maailma, on minu hoiak see, et vähemalt sünnijärgsetele Eesti kodanikele võiks topeltkodakondsust lubada. See puudutab neid inimesi, kelle vanemad või vanavanemad lahkusid Eesti riigist teise maailmasõja sündmuste ja Nõukogude okupatsiooni tõttu. Aga see puudutab järjest rohkem ka neid inimesi, kes on abiellunud teise riigi kodanikuga ja kellel on sündinud

lapsed. Need lapsed pannakse kodakondsuse mõttes valiku ette, mis minu meelest ei ole väga moraalne samm. Enamikus Euroopa Liidu riikides on just sünnijärgsete kodanike topeltkodakondsus aktsepteeritud, lubatud. Ma ei pea praegust süsteemi jätkusuutlikuks, sest me sunnime inimesi justkui seadust rikkuma, kuigi põhiseadus topeltkodakondsust lubab. Minu meelest ei peaks me seda olukorda Eesti õigusriigis pikalt aktsepteerima. Lühidalt öeldes toetan ma topeltkodakondsuse lubamist sünnijärgsetele Eesti kodanikele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mati Raidma!

Mati Raidma

Suur tänu, proua juhataja! Suur tänu, minister, ettekande eest! Ma liigun oma küsimusega ühte kaugemasse kriisikoldesse – Kesk-Aafrika Vabariiki. Ka siin saalis oli pikk debatt meie rahutagamissiooni sinna saatmise üle. Mulle jäi mulje, et on tekkimas võltsarusaam, nagu kaitsevaelaste ja rahutagamissioonidega suudetaks kriisikolletes probleemid lõplikult lahendada. Millisena Välisministeerium praegu näeb Kesk-Aafrika Vabariigi kriisikollet ja meie tsiviilpanust sellesse?

Urmas Paet

Praeguse seisuga vaatan ma Kesk-Aafrika Vabariigi poole ikka väga murelikult. Risk, et seal tekib suur vägivallapuhang, on endist viisi olemas. Praegu on rahvusvahelise kogukonna arvates kaks piirkonda, kus on võimalikud suured vägivallapuhangud: Kesk-Aafrika Vabariik ja Lõuna-Sudaan. Seda muret on avaldanud ÜRO, kus on esindatud kõik maailma riigid, ÜRO peasekretär, ÜRO Julgeolekunõukogu ja mitmed algorganisatsioonid. Kui rahvusvahelisel kogukonnal õnnestub ära hoida võimalik suur vägivallapuhang nendes riikides, sh Kesk-Aafrika Vabariigis, mille kohta sa küsisid, siis on hästi. Mis puudutab tsiviilpanust, siis on selge, et seda saab ratsionaalselt anda siis, kui akuutne julgeolekuprobleem on lahendatud. Kesk-Aafrika Vabariigis toimuvad need tegevused paralleelselt. Rahuvahendusfunktsioon on Aafrika Liidul ja Prantsusmaal, peatselt ka Euroopa Liidu missioonil ning loodetavasti annavad abi teisedki riigid. Paralleelselt sellega antakse humanitaarabi. Praegu

toimub humanitaarabi andmine nendele inimestele, kes on põgenikelaagrites või kelle ellujäämine sõltub ainult rahvusvahelisest humanitaarabist. Järgmist lehekülge pöörata, et hakata andma n-ö ülesehituslikku arenguabi, mis peaks olema eesmärk, saab ikkagi alles siis, kui julgeolekuolukord seda lubab. Praegu see veel võimalik ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helmen Kütt!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister, suur tänu põhjaliku ülevaate eest! Minu küsimus on India kohta. Meie kaasmaalased on seal juba päris pikka aega suhteliselt ebainimlikes tingimustes viibinud, mis hakkab varsti ka nende tervisele halvasti mõjuma. Kas te oskate mõne sõnaga öelda, millised arengud on selles asjas toimunud ja kas on lootust, et need inimesed varsti koju jõuavad?

Urmas Paet

Jah, ma olen teie hinnanguga täiesti nõus. Sellest on Riigikogus ka varem juttu olnud. Tuleb arvestada, et neile inimestele on süüdistuse esitanud suveräänse riigi ehk India kohtusüsteem India riigi nimel. Meie mure on see, et see protsess seal on väga aeglane. Mis kinnipidamistingimusi puudutab, siis India kontekstis ei ole need halvemad kui, ütleme, seal see tase on. Aga kui võrrelda kas või Eesti kinnipidamiskohtadega, siis on igapäevane olukord seal muidugi kehvem. Mida me saame teha? Meie ja britid (sama süüdistuse alusel on kinni peetud ka Suurbritannia ja Ukraina kodanikud) saame juhtida nii India võimude kui ka näiteks meie Euroopa Liidu liikmesriikidest partnerite tähelepanu sellele, et see protsess peaks olema võimalikult kiire ja läbipaistev. Selleks peame suhtlema otseselt kohtuvõimudega selles India osariigis ja nende poliitiliste ringkondadega, kes kohtute töö eest siiski vastutust kannavad. Tegemist on, ma julgen nii öelda, väga komplikseeritud olukorraga. Aga on selge, et meie eesmärk on, et see protsess saaks ruttu läbi ja tekitaks nendele inimestele võimalikult vähe kahju, see puudutab ka teie nimetatud kinnipidamistingimusi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Tulen veel kord tagasi Venemaa ja Eesti piirilepingu juurde. Eesti on parlamentaarne riik. Nagu teada, me võtame siin saalis vastu seadusi ja otsuseid, mis on justkui juhi-seks Vabariigi Valitsusele ja ministritele nende edasises töös. Te mainisite oma ettekandes, et olete tänulik kõikidele erakondadele, kes kaks aastat tagasi tegid avalduse või ettepaneku ja andsid teile justkui õiguse tegelda piiriküsimustega, mistõttu nüüd on jõutud sinna, kuhu on jõutud. Vaatame seda juriidilist alust. Kas siin ei ole tehtud viga? Äkki oleks kõikide nende kõnelustega pidanud alustama alles siis, kui Riigikogu oleks võtnud vastu otsuse, mis annab välisministrile mandaadi ja õiguse teutseda selles suunas ja lõppkokkuvõttes piirileping allkirjastada?

Urmas Paet

Ei, õiguslikus mõttes ei ole siin kindlasti mingit viga. See 2012. aastal kõigi Riigikogu fraktsioonide tehtud ettepanek ei olnud selles mõttes ju õiguslik dokument, vaid sellega väljendasid parlamendis esindatud erakonnad oma poliitilist tahet. Aluse selleks, et teiste riikidega sõlmitavaid lepinguid ette valmistada ja alla kirjutada, annab põhiseadus. Praegu on selgelt lähtutud põhiseadusest. Selle järgi on parlamendi roll rahvusvaheliste lepingute puhul väga selge: parlamendi ülesanne on teha otsus, kas üks või teine allakirjutatud leping ratifitseerida või mitte. See on see õiguslik pool. Teise riigiga peavad kõnelusi valitsus ja ministeeriumid. Kui see on mõistlik ja valitsus nii otsustab, siis sõlmitakse leping ja pärast seda Riigikogu selle kas ratifitseerib või ei ratifitseeri. Lepingud jõustuvad alles siis, kui Riigikogu on oma sõna öelnud. Ka Eesti ja Venemaa piirilepetega on kõik täpselt niimoodi olnud ja on edaspidigi. Ma tõin selle 2012. aasta arengu välja minu meelest väga positiivse näitena selle kohta, kuidas Riigikogu on olulistes asjades võimalik väljendada kõigi poliitiliste jõudude ühist selget poliitilist sõnumit.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Lang!

Rein Lang

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea Urmas! Sa peatusid põgusalt sellel, et meie panus arengubisse võiks järjest enam tähendada ka seda, et me võimaldame keerulises olukorras olevatest ühiskondadest pärit üliõpilastel meie ülikoolides õppida. Seda on Ukraina puhul tehtud. Aga ma tean, et me oleme sellisel moel arengubisse panustanud siiski piiratud määral. Ütlen kohe, et ma pean seda ülimalt mõistlikuks poliitikaks. Kas on võimalik, et me lähiaastatel saaksime seda suunda oluliselt rõhutada?

Urmas Paet

Jah, on täiesti konkreetne kava suurendada nende stipendiumide arvu, mida me maksame meie arengukoostöö partnerriikide tudengitele, kes tulevad Eesti ülikoolidesse õppima. Ma usun, et lähiaastatel nende stipendiumide arv mitmekordistub. See puudutab klassikalist ülikooliõpet, aga Euroopa Liidu idapartnerluse riikide puhul ka idapartnerluse keskust ja diplomaatide kooli.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mart Meri!

Mart Meri

Aitäh! Hea minister! Kuidas sa hindad meie välisestuse võimekust esindada Eesti välismajandushuve kõigis ilmakaartes? Milline on sinu hinnangul praegu meie välisestuse võimekus ja mis suunas seda tuleks edasi arendada? Ilmselt tugevdamise suunas.

Urmas Paet

Ma arvan, et areng on ka praegu selgelt toimunud võimekuse tugevnemise suunas. Kui võrrelda meie välisesindust praegust võimekust n-õ välismajanduspoliitikat teha, sh meie ettevõtteid abistada, mõne aasta taguse olukorraga, siis näeme, et tulemus on nüüd oluliselt parem. Aga kõiki asju saab teha veel paremini ja seda me püüamegi. Ka uute esinduste avamine väljaspool Euroopat, mida ma nimetasin, on toonud juurde kogemusi ja oskusteavet riikide kohta, millest meie teadmised varem olid palju napimad. See on arenev protsess. Ma olen täiesti kindel, et asju saab ajada veel

paremini ja professionaalsemalt. Aga nagu ma nimetasin, oleme lõpuks olukorras, kus 20 meie kõige olulisema väliskaubanduspartneri pealinnas on olemas Eesti esindus. Ehk kui vaadata kogu Eesti kaubavahetust, siis ligi 95% meie kaubavahetusturgudest on kaetud Eesti esindustega, mis, ma arvan, on päris hea tulemus. On hea, kui nendes riikides, kuhu Eesti ettevõtjate huvid põhiliselt on suunatud, on olemas ka Eesti esindus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud välisminister, tänan ettekande eest! Ma küsin nende võimaluste kohta, mis avanevad peale seda, kui Eesti ja Venemaa on ratifitseerinud piirileppe. Nimelt on jutt viisavabast tsoonist, mis annab Eesti ja Venemaa elanikele peale seda, kui piirileping on sõlmitud, võimaluse viisavabalt üle piiri liikuda. Mõned teie erakonna kaaslased on seda tuliselt toetanud, aga ma tean, et teie seda ei poolda. Kas oskate lühidalt põhjendada, miks te ei toeta viisavaba tsooni loomist peale piirilepingu sõlmimist?

Urmas Paet

Jutt on võimalusest, mille annavad ka Euroopa Liidu õigusaktid. Kas 30 või 50 kilomeetri ulatuses võib kehtestada lihtsustatud piiriületuskorra nendele inimestele, kes selles piiritsoonis elavad. Venemaa naabritest on mõni riik seda süsteemi rakendanud, näiteks Poola ja möödunud suvest alates ka Läti. Samas on riike, kes ei ole seda teinud, näiteks Soome ja Eesti. Aastaid tagasi, kui see võimalus õiguslikult tekkis, seda valitsuses arutati. Tolal oli Siseministeeriumi seisukoht väga selgelt eitav, sest seda peeti liiga ressursimahukaks. Uuesti ei ole seda arutatud. Minu hoiak ei ole jäigalt eitav, pigem olen ma kaalutlev. Suuremate riikide puhul on siin eelised selgemini arusaadavad, aga Eesti territoorium ei ole just väga suur. On keeruline kujutada ette olukorda, kus näiteks nendes kohtades elavad inimesed, mis jäävad Venemaa piirist 50 kilomeetri kaugusele, saavad viisavabalt Venemaa le minna, aga inimesed, kes elavad Venemaa piirist 60 kilomeetrit eemal, ei saa. Kas see ei tekitaks Eesti sees hoopis mingeid arusaamatu-

si? Meil on niigi väike riik, kas on vaja tõmata siia veel üks mõtteline joon? Taustaks on siin see, et praegu tehakse hoolega ettevalmistusi Euroopa Liidu ja Venemaa vahel läbirääkimiste alustamiseks viisavabaduse üle. See on kaugem perspektiiv.

Ütlen veel kord, et minu seisukoht ei ole jäigalt eitav. Ma arvan, et me peame seda teemat uuesti tõsiselt arutama, kui see soov on taas kõne alla tulnud. Argumente on siin ka just sellest samast mõistlikkusest lähtudes. Minu arvates on kõige suurem küsimärk see, kas sellises suhteliselt väikeses riigis nagu Eesti on mõistlik tõmmata uusi mõttelisi jooni, nii et osal elanikkonnast oleksid ühed õigused ja osal teised.

Ma palun vabandust Andres Herkelilt, et ma unustasin vastamata Euroopa Liidu perspektiivi kohta Ukrainas! Ma õiendan selle võla ära. Jah, Eesti seisukoht on kogu aeg olnud see, et kõikidel Euroopa riikidel, sh kõigil idapartnerlusriikidel, peab olema selge Euroopa Liidu perspektiiv. Reaalsus on see, et kahjuks Euroopa Liidus selles konsensust ei ole, nagu sa ilmselt hästi tead. Meie jätkame selgitustööd koos nende riikidega, kes jagavad seda vaadet, et Euroopa Liidu perspektiiv peab olema selge, sest see on kindel motivaator, nagu me oleme näinud näiteks Lääne-Balkanil. See peab olema ka Ida-Euroopa riikides nii, aga seni veel konsensust ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, välisminister Urmas Paet! Ma kutsun kõnetooli väliskomisjoni esimehe Marko Mihkelsoni.

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Austatud külalised! 20 aastat tagasi, 17. veebruaril 1994, peeti siin Riigikogus esimene debatt välispoliitika teemal. See toimus hetkel, kui Eestis viibis veel kaks ja pool tuhat Vene sõjaväelast ning meie unistus Euroopa Liidu ja NATO liikmesusest oli vaid julgete päralt.

Tänaseks kõneks valmistudes lugesin suure huviga toonase välisministri Jüri Luige ettekannet. Pean tõdema, et juba siis sõnastatud välispoliitika keskteemad on püsivad aktuaalsena siiani. Luik rääkis toona oma kõnes, et

me "peame paremini kasutama olemasolevaid võimalusi, et suurendada ja säilitada erinevate riikide huvi Eesti vastu ning leida kõige efektiivsemaid teid meie olemasolu kindlustamiseks nende riikide teadvuses". Teise olulise küsimusena tõi välisminister Luik meie välispoliitikas esile keskendumise julgeolekule. "Iga välispoliitilise sammu puhul on ilmselt asjalik endalt küsida, kas need sammud tugevdavad meie julgeolekut või nõrgendavad seda," rääkis Luik. Kolmanda põhimõttena pidas välisminister 1994. aastal vajalikuks pöörata senisest suuremat tähelepanu Eesti majandushuvidele. "Eesti majanduslikust heolust sõltub otseselt meie riigi tulevik, seetõttu on välispoliitika ülesandeks jälgida, et me ei satuks ühestki riigist majanduslikku sõltuvusse ja et Eesti kaupadel oleks piisavalt vabu turge," olid Luige sõnad. Juba 1990. aastate algul tajuti, et Eesti välispoliitika selgus, prioriteetidele suunatus ja järjepidevus on riigi eduka arengu oluline osa. Luik rõhutas siis, et "me peame langetama selge otsuse, milliste eesmärkide saavutamist võib edasi lükata, milliste saavutamisele tuleks koondada meie põhijõud" ning lisas, et "taasiseseisvunud Eesti riigi välispoliitika üldeesmärgiks on algusest peale olnud Eesti riikliku iseseisvuse kindlustamine".

Head kolleegid! Ka täna, 20 aastat hiljem, on Eestile väga oluline välispoliitika tegusus, keskendumine olulistele küsimustele ning tulemuslik koostöö partnerite ja liitlastega. Kui 1994. aastal tehti alles esimesed sammud liitumaks Euroopa Liiduga, sõlmides vabakaubanduslepingu, siis eeloleval kevadel tähistame juba kümne aasta möödumist Eesti liitumisest nii Euroopa Liidu kui ka NATO-ga. Liikmesust mõlemas organisatsioonis on raske üle hinnata. Nüüdseks on see loomulik osa meie rahvusvahelisest positsioonist ning käitumisest. Ma ei väsi kordamast, et mitte kunagi varem pole meil olnud nii palju sõpru ja liitlasi kui nüüd. See on hindamatu tähendusega Eesti välispoliitikale ja võimaldab julgelt tulevikku vaadata.

Järgmise kümnendi jooksul on Riigikogu väliskomisjoni meelest Eesti välispoliitika kaks kõige olulisemat strateegilist eesmärki töötada sihiteadlikult regionaalse julgeolekukeskkonna tugevdamise ning Eesti rahvusvahelise konkurentsivõime kasvatamise nimel.

Mõlemad on meie pikaajalise arengu üliolulised mõjutajad ning just eelolevatel aastatel tuleb meil sinna panustada kõvasti diplomaatilist kapitali ja töötunde.

Kõigepealt räägin julgeolekukeskkonnast. Pole mingi saladus, et meie pikaajaline välispoliitiline proovikivi, sh julgeoleku vallas, on ka edaspidi suhted Venemaaga. Eesti eesmärk on heanaaberlike, vastastikku lugupidavate ja kasutoovate suhete rajamine. See on mõistatavalt pikk protsess, kuid sellele pole alternatiivi. Sisemised arengud ning ikka veel raskepärane siirdeprotsess on teinud Venemaast rahvusvahelistes suhetes keerulise partneri nii väikestele naabritele kui ka maailma suurjõududele. Läänud aasta sügisel peetud suurõppuste Zapad 2013 kogemused kinnitavad, et Venemaa ei mõista piisavalt hästi NATO praegust olemust ega hinda alliansi heidutuse sisu. Ka Vene strateegiliste pommitajate õppused Läänemere kohal eelmisel aastal kuulusid samasse valdkonda. Miks on Venemaal vaja kulutada raha ja retoorikat maailma kõige rahumeelsema regiooni ähvardamiseks?

Nii tuleb meil silmas pidada, et eelolevad aastad kujunevad väga oluliseks Põhjala julgeolekukoostöö laiendamisel, idapartnerlusriikide lõimimisel euroatlandi ruumiga ning NATO kollektiivkaitsevõimekuse kasvatamisel, eriti pärast Afganistani missiooni lõppu. Usutavasti annab NATO sügisene tippkohtumine Cardiffis uue tõuke alliansi tugevnemisele ja laienemisele. Väliskomisjon on viimase kahe aasta jooksul kuulnud ülevaateid Põhjala ja Balti regiooni julgeolekualastest ülesannetest. Oma töö lõpptulemused tahame tuua siia saali arutelule veel selle aasta jooksul.

Lugupeetud kolleegid! Julgeolekukeskkonna tugevdamine meie regioonis ei tähenda siiski üksnes heidutusele panustamist. Olulisel kohal on kindlasti meie riigi huvidest lähtuv järjekindel diplomaatiline tegevus, sh suhetes Venemaaga. Eelmisel nädalal Moskvast allakirjutatud piirileping ja diplomaatilise kinnisvara leping on viimase paarikümne aasta üks tähelepanuväärsemaid diplomaatilisi sündmusi Eesti ja Venemaa suhetes. Mõlema lepingu saamislugu on olnud pikk ja keeruline ning nõudnud meie diplomaatidelt palju leidlikkust ja kannatlikkust. Rahvusvahelistes suhetes kehtib jagatud põhimõte, et piirid naaberriikidega on lepingutega kinnitatud. Seega on piiri-

lepingu olemasolu pigem reegel kui erand. Juba 1990. aastate alguses mõisteti Eestis, et Venemaaga piirilepingu sõlmimisel on meie julgeolekule positiivne mõju. See aitab suurendada stabiilsust ja ettearvatavust riikidevahelistes suhetes ning välistab arusaamatusi ja vääritimõistmisi nii olulisel teemal, nagu seda on riikide territooriumid. Selgelt paikapandud ja mahamärgitud piir on oluline julgeolekut kindlustav tegur. Eesti ei ole piirilepete kokkuleppimisel teinud Venemaale ühtegi põhimõtetist järeleandmist, kui mitte arvestada teise maailmasõja tulemustest tingitud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil. Ei maksa unustada, et Nõukogude Liiduga sõdinud Soomel tuli iseseisvuse säilitamise huvides loobuda enam kui 10%-st oma sõjaeelsest territooriumist. Juba Eesti Põhiseaduse Assamblee nägi 1992. aastal ette, et põhiseaduse § 122, mis käsitleb riigipiiri kulgemist, sõnastatakse viisil, mis võimaldab Tartu rahu järgset piiri korrigeerida põhiseadust ennast rikkumata. Seetõttu on eri aegadel piirilepete põhiseaduslikkust kinnitanud õiguskantslerid Eerik-Juhan Truuväli, Allar Jõks ja Indrek Teder.

Õigusliku järjepidevuse põhimõte oli eriti tähtis just viimaste piirikõneluste käigus, mis algasid 2012. aasta oktoobris pärast Riigikogu fraktsioonide ühispöördumist valitsuse poole. Kuna 2005. aastal sõlmitud lepped jätsid just õigusliku järjepidevuse osas liiga avara tõlgendamisruumi, saavutas Eesti nüüd lepete muutmise meile olulise lisaklausliga. Professor Lauri Mälksoo ettepanekul lisatud klausel, et leping puudutab eranditult riigipiiriga seonduvat, seisab vastu ohule, et sõlmitavat lepingut tõlgendatakse Eesti Vabariigi tahte ja ühtlasi meie põhiseaduse vastaselt. Pole üleliigne rõhutada, et õiguskantsler Tederi kinnitusel ei mõjuta Eesti-Vene riigipiiri lepingu sõlmimine eelnõus pakutud kujul Tartu rahulepingu keh tivust Eesti riikluse olulise alusena ja Eesti Vabariigi järjepidevuse kandjana. Seejuures ei maksa unustada, et Eesti idapiir on ka Euroopa Liidu ja NATO välispiir. Kui meie peame oluliseks liitlassuhete tugevdamist, siis täidab ka õiguslikult kindlaksmääratud piir Venemaaga just seda eesmärki. Poola välisminister Radoslaw Sikorski ütles piirilepete allakirjutamist kommenteerides tabavalt, et järjekordne külma sõja lahtine ots tehti korda.

Piirilepete sõlmimine ja lõplik jõustamine võimaldab keskenduda kahepoolsete suhete lepingulise baasi laiendamisele. Ainuüksi piirileppe artikkel 8 näeb ette, et mitmed riigipiiri praktilise toimimisega seotud küsimused (nt piiriesindajate tegevus, veekasutuseeskirjad, laevandus, piiril asuvate sildade ja hüdrotehniliste rajatiste ühine kasutamine, kalastustingimused) reguleeritakse eraldi kokkulepetega.

Riigikogu väliskomisjon on piirilepete lõpliku jõustamise heaks panustanud eeskätt riigisisese konsensuse saavutamise ning Eesti-Vene parlamentaarse dialoogi kaudu. Eelmise aasta aprillis külastas komisjoni delegatsioon Moskvat, eelmisel nädalal võõrustasime Tallinnas aga Venemaa Föderatsiooninõukogu väliskomisjoni delegatsiooni. Loodetavasti juba järgmisel kuul asub väliskomisjon ette valmistama piirilepingute ratifitseerimist Riigikogus.

Head kolleegid! Teine väga oluline strateegiline eesmärk eelolevatel aastatel on Eesti rahvusvahelise konkurentsivõime kasvatamine. Meie üks suurim riigisisene mure praegu on majanduse liiga aeglane kasv ning piiratud avatus maailmamajanduse tööjaotusele. Kui me tahame vähendada majandusolukorrast põhjustatud väljarännet Eestist ning suurendada tasuvate töökohtade arvu, siis peame eeloleva kümnendi jooksul rakendama kõige erinevamaid ressursse Eesti sidumiseks maailma dünaamiliste kasvukeskustega. Eesti majandus on küll turvaliselt seotud edukate Põhjala lähinaabrite ja laiema Euroopa Liiduga, kuid muutuv maailmas peaks riik olema senisest aktiivsemalt valmis toetama meie ettevõtjate sisenemist uutele kasvuturgudele. Pealegi võib meid näiteks Aasias või Lääne-Ameerikas saata suurem edu kui Lääne-Euroopa konkurentsitihedal turul.

Väliskomisjoni see koosseis on palju aega pühendanud välismajanduspoliitikale, algatades näiteks laiema diskussiooni Aasia tähtsuse üle meie rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamisel. Alles üleeile kuulas komisjon aruannet valitsuse tegevusest seoses Aasia strateegias antud soovitustega. Kindlasti jätkame teema käsitlemist, uurides täpsemalt, kuidas on meie valitsusasutused üldse valmis Aasia strateegia elluviimiseks. Eelmise aasta aprillis tegi väliskomisjoni delegatsioon töövisiidi Singapuri ja Indoneesiasse. See oli Eesti esimene parlamentaarne visiit nendesse

Kagu-Aasia riikidesse. Visiit võimaldas luua uusi poliitilisi kontakte ning suurendada meie teadlikkust piirkonna arengutest. Eesti aukonsulaadi avamine Jakartas suurendas Eesti kohalolekut piirkonnas.

Välismajanduspoliitika on olnud viimastel aastatel meie valitsuse tegevuse üks prioriteetne märksõna, kuid siiani on jäänud vajaka koordineerimisest ministriumide ja ametkondade vahel. Esimene samm siin võiks olla selline, nagu oli valitsuse julgeolekukomisjoni loomine: võiks nimelt luua väliskaubanduskomisjoni, et valitsuse tööd saaks paremini sidestada. Ka kõrgetasemeliste visiitide puhul peaks üks mõõdupuu olema see, kuidas need aitavad Eesti tuntust ja konkurentsivõimet maailmas kasvatada. Regulaarseid kõrgetasemelisi visiite on eriti oluline teha riikidesse, kus hinnatakse riiklikku huvi majanduskoostöö vastu ja sellesse panustamist. Pärast järgmisi parlamendivalimisi 2015. aastal võiks aga mõelda juba eraldi väliskaubandusministri ametikoha loomisele. See kindlasti ei piiraks ei välisministri ega majandus- ja kommunikatsiooniministri tegevust, küll aga võimaldaks ühel valitsusliikmel täielikult keskenduda Eesti positsiooni tugevdamisele välisturgudel. Team Finland ning Alexander Stubbi tegevus Soomes on siin päris hea eeskuju. Miks ei võiks meil olla Team Estonia?

Head kolleegid! Viimaste kuude sündmused Ukrainas on ilmeka näide selle kohta, kuidas tänapäeva dünaamiliselt muutuv maailmas on sündmuste kulgu äärmiselt raske ette näha. Veelgi enam, kes oleks võinud veel Vilniuse tippkohtumise ajal, eelmise aasta novembris, arvata, et Ukraina võimud korraldavad oma rahva massitapmise otse pealinna südames! Täna võimult tagandatud president Viktor Janukovõtši otsus peatada lõimumisprotsess Euroopaga oli sütik, mis tõi kaasa rahva meelepaha väljendamise. Kuid see polnud kaugeltki ainus põhjus, miks sündmused arenesid kümneid inimohvreid nõudnud vastasseisuni. Konflikti juured on palju sügavamal. Sisuliselt on Ukraina oma siirdearengus jõudnud väärtuskonflikti keskmesse. Nüüd on keskne küsimus see, kas suudetakse välja rabelda nõukogudeaegsest vassimisest ja varastamisest läbiimunud taagast ning samm-sammult siseneda euroopalikku väärtusruumi või jääb endiselt peale arengut pärssiv ringkäendussüsteem.

Kui ma jaanuari lõpul Kiievi kesklinnas Maidanil koos endise kaitseministri Anatoli Hrõtsenkoga ringi liikusin, andis ta mulle tabava seletuse protestijate meeltes toimuva kohta. Ukrainlased pole need, kes vilka kumminuia või isegi kuulide all kiirelt murduksid. See näitab, et oma õigusi nõudev ja kaitsev kodanikkond on Ukrainas olemas ning pigem laieneb, mitte ei ahene. Vaevalt 20 aastat oma riiki on süvendanud inimestes veendumust, et iseseisev Ukraina on miski, millest nii lihtsalt enam ei loobuta. Maailma silme all toimunud rahvarevolutsioon on avanud Ukrainale uue võimuluse tugevdada demokraatliku õigusriigi kohaselt oma sõltumatust, laiendada kodanikuühiskonna haaret ning edendada konkurentsivõimelist ja korrupsioonivaba majandust. Ukrainlased andsid viimasel nädalal kogu maailmale suure õppetunni: vabadus on väärtus, mille nimel julge ja tulevikku uskuv rahvas on valmis trotsima ka surma. Sellist jõudu on isegi kõige verisemal diktaatoril raske maha suruda.

Paljuski tänu Poola, Prantsusmaa ja Saksamaa välisministri kiirele vahendustegevusele ning USA asepresidendi sekkumisele õnnestus vägivald peatada ning Ukraina on tagasi pöördumas demokraatliku protsessi juurde. Käes on hetk, kus Kiievis oodatakse kiiret poliitilist ja majanduslikku tuge kõigilt nendelt, kes hoolivad ühtsest, iseseisvast ja edukast Ukrainast. Võimalikud edasised lahendused on esmajärjekorras olulised mõistagi ukrainlastele endile. Sellest saadakse Kiievis suurepäraselt aru. Samas teatakse väga hästi, et 45 miljoni elanikuga riik Euroopas on võimeline oma arenguvektoriga mõjutama hoopis suuremaid piiriüleseid protsesse. Seepärast ei tohi vaba maailm jääda pealtvaatajaks, vaid peab ulatama oma abikäe Ukraina kriisist väljaaitamiseks.

Riigikogu väliskomisjon on Ukraina sündmustel silma peal hoidnud juba eelmise aasta sügisest. Sündmuste eskaleerudes ei jäänud me kõrvaltvaatajaks. Ma tegin koos Läti ja Leedu parlamendi väliskomisjoni esimehega 23. jaanuaril Ukraina võimudele avalduse vägivald peatamise kohta. 26. ja 27. jaanuaril käisin Kiievis, et kohapeal olukorraga tutvuda ning kohtuda poliitiliste jõudude esindajatega. 30. jaanuaril tegi väliskomisjon konsensusliku avalduse demokraatliku Ukraina toetuseks.

Ukraina on olnud Eesti välispoliitika radari keskmes juba aastaid. Meie huvides on kõigiti toetada demokraatlike väärtuste juurdumist Ukrainas. Sõltumatu ja edukas Ukraina suurendab stabiilsust ja julgeolekut kogu Euroopas. Eesti peaks olema suhetes Ukrainaga aktiivsem. Koostöös meie partneritega Euroopa Liidus tuleks kujundada kiirelt ümber poliitika prioriteetidid, kusjuures Ukraina uuele ja Euroopa-meelsele valitsusele tuleb anda kiiret majanduslikku abi. Samuti peab Euroopa Liit andma Ukrainale selge signaali, et Ukrainast võib tulevikus saada Euroopa Liidu liikmesmaa, kui Ukraina seda soovib ning selle nimel vajalikud reformid ellu viib.

Head kolleegid! Armeenia septembrikuine otsus ühineda Venemaa juhitud tolliliiduga ja Ukraina novembrikuine otsus peatada Euroopa Liiduga sõlmitava assotsiatsioonileppe allakirjutamine viitavad muutuste vajalikkusele Euroopa Liidu senises idapartnerluspoliitikas. Kahjuks on selles poliitikas algusest peale olnud mitmeid tegureid, mis on takistanud strateegilist eesmärki saavutada. Toon välja neli peamist põhjust, miks minu arvates on senine idapartnerluspoliitika takerdunud. Need takistused vajavad korrigeerimist.

Esiteks erinevad idapartnerlusriigid üksteisest nii suuruse kui ka ajaloo- ja kultuuritausta poolest, mistõttu ei saa neid raamistada ühise poliitika ja tegevuste rahastamisega. Viimased vahendid on olnud pigem sümboolsed, mis pole vastavuses ühenduse seatud strateegilise eesmärgiga. Kui Euroopa Liit on viimase kolme aastaga kulutanud idapartnerlusele 2,5 miljardit eurot, siis näiteks ainuüksi Moldova võlg Venemaale gaasi eest oli 3 miljardit ning Venemaa iga-aastane abi Valgevenele 10 miljardit eurot. Teiseks pole Euroopa Liit olnud valmis pakkuma Euroopasse kuuluvatele idapartneritele liitumisperspektiivi. Arusaadavalt oleks see praegu pigem küll teoreetiline, kuid siiski täiesti legaalne ja Kopenhaageni kriteeriumidele vastav tulevikuvõimalus. Kolmandaks on Euroopa Liidu välispoliitika kohati liigselt bürokratiseerunud, mis takistab sõnastada strateegilisi eesmärke tervikpildi kohta ja neid saavutada. Poliitika hajub liikmesriikide kooris ning kokku lepatakse alati vähimas võimalikus. Neljandaks ei ole Euroopa Liidul ka praegu järjekindlat ning ühishuviseid arvestavat Venemaa-poliitikat. Tuleb rõhutada, et

vabade ja õigusriigi põhimõtteid järgivate riikide naabrus ei saa olla moderniseerumist taotlevale Venemaale ohuks.

Eespool käsitletud sündmused Ukrainas loovad hea võimaluse tugevdada idapartnerluspoliitikat. Siin on vaieldamatult oma roll Eestilgi. Riigikogu väliskomisjon on valitsusele olnud ja on ka edaspidi toeks uute poliitika-soovituste kujundamisel.

Head kolleegid! Riigikogu välissuhtlemine pole mõistagi vaid väliskomisjoni pärusmaa. Eesti parlamendiliikmed on aktiivsed nii välisdelegatsioonide ja sõprusrühmade liikmetena kui ka individuaalselt oma väliskolleegidega suhtlemisel. See on sageli märkamatu töö, kuid parlamentaarse diplomaatia osatähtsust ei tohi kuidagi alahinnata. Seepärast tänan kõiki kolleegide, kes on viimasel aastal panustanud Eesti huvide edendamisse laias maailmas! Tänan tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Läheme küsimuste juurde. Palun, Mart Nutt!

Mart Nutt

Aitäh, proua juhataja! Austatud ettekandja! Rohkem kui 20 aastat tagasi, kui endised Nõukogude vabariigid sõlmisid Belovežje lepingu ja selle tulemusena moodustati SRÜ, lepiti vähemasti vaikides kokku, et aktsepteeritakse endiste liiduvabariikide omavahelisi piire. See on täiesti mõistetav, sest on teada, millised on võimalikud konfliktiohud, kui tekivad piirivaidlused. Praegu on olukord, et Gruusia-Venemaa piiri ei ole muudetud, aga Gruusia territooriumile on tekitatud kaks riiki, mida Venemaa Föderatsioon tunnustab, ning üha enam räägitakse Ukraina võimalikust jagamisest ja mõne piirkonna ühendamisest Venemaaga. Kuidas sa hindad, kas see vaikiv kokkulepe püsib? Arvestada tuleb ka seda, et Venemaa ei ole ju siiani olnud aldis nendega piirilepingut sõlmima. Kas siin on uus potentsiaalne konfliktide allikas?

Marko Mihkelson

Aitäh! See on kindlasti väga oluline teema. Me ju teame, et 1990. aastate alguses, eriti pärast Nõukogude Liidu lagunemist, sõlmiti riikide vahel mitmeid kokkuleppeid, milles rõhutati territoriaalse terviklikkuse tähtsust.

Ma tuletan Ukraina sündmuste kontekstis meelde, et 1994. aastal kirjutasid Venemaa, Ameerika Ühendriigid ja Ühendkuningriik alla Budapesti memorandumile, mis nägi tegelikult ette toetada Ukraina otsust loobuda tuumarelvast. Teatavasti oli pärast Nõukogude Liidu lagunemist Ukraina territooriumil üle tuhande tuumalõhkepea. Selles memorandumis viidati muu hulgas Helsingi lõppaktile 1975. aastast ja rõhutati, et osapooled teevad kõik, et mitte seada kahtluse alla Ukraina riigi sõltumatust ja iseseisvust. Ka Venemaa Föderatsioon on oma välispoliitilistes avaldustes ja seisukohavõttudes korduvalt rõhutanud territoriaalse terviklikkuse olulisust rahvusvahelise õiguse ühe keskse küsimusena. Kindlasti on suur vastutus neil, kes teevad selliseid poliitilisi otsuseid, millega seatakse kahtluse alla ühe või teise riigi territoriaalne terviklikkus. Praegused sündmused Ukrainas, just nendel tundidel ennekõike Krimmis toimuv, on näide selle kohta, et tegelikult ei peeta väga kinni nendest seisukohtadest, mida on varem välja öeldud või dokumentides kinnitatud. Loodetavasti sündmused, mida Ukraina parlamendi spiiker ja ajutiselt, kuni valimisteni ametis olev president on hinnanud kui võimalikku agressiooni Ukrainas vastu, ei eskaleeru. On äärmiselt tähtis, et rahvusvaheline kogukond ja need, kelle huvides on ühtse Ukraina säilimine, teeksid kõik selleks, et sündmused ei eskaleeruks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja, tänan teid ettekande eest! Eriti meeldiv oli kuulda seda, et te samuti toetate ideed luua peale järgmisi valimisi uus ministrikoht, mille eesmärk oleks välismajanduspoliitikaga tegelemine. Ma eile jälgisin Twitterit ja nägin, kuidas Alexander Stubb väisas Mobile Worldi kongressi Barcelonas. Mul tuli lausa kadedus peale, sest mitte ükski Eesti minister ei ole seal, selleks et Eestit müüa ja Eesti ettevõtteid toetada. Seal oli Soome haridusminister, mis on ka väga sümpaatne. Sellest minu küsimus siis tulenebki. Mis te arvate, milline võiks olla Eesti parlamendi roll välismajanduspoliitikas? Kuidas meie Riigikogu liikmetena saaksime

kaasa aidata Eesti positsiooni tugevdamisele välisurgudel?

Marko Mihkelson

Aitäh hea küsimuse eest! Ma oma kõnes mainisin, et Riigikogu väliskomisjoni see koosseis ja ka varasemad koosseisud on väga palju aega pühendanud just sellele, kuidas Eesti saaks riigisiselt kõige paremal viisil koordineerida oma tegevust valitsuse ja ametkondade tasandil, aga samuti kõigi välisurgudele suunatud organisatsioonide tegevust koordineerida. Ma oma kõnes viitasin, et Soomes, riigis, mis näitab meile head eeskujut, on viimastel aastatel loodud organisatsioone ühendav platvorm nimega Team Finland. See on tõesti väärt, et sellest eeskujut võtta. Loomulikult on igal riigil omad kogemused, aga ma usun, et väga konkurentsitihedas maailmas, mis Eestit ümbritseb, ei ole me kindlasti ära kasutanud kõiki võimalusi ja vahendeid, mis meil on. Arvestades seda, et meie ressursid on piiratud ning inimesi on vähe, ka saatkondi ja esindusi maailmas on vähe, annaks just parem koordineeritus ühise eesmärgi nimel, kaasa arvatud valitsuse tasandil, paremaid tulemusi. Loomulikult on eksport Eesti majanduses üks väga olulisi tegureid, kuid see ei ole kindlasti mitte ainukene tegur, mis meie majanduskasvu mõjutab. Ka Vabariigi President tõi vabariigi aastapäeval välja mõtte, et nende sammudega, mida me oleme seni teinud, enam edasi liikuda võib-olla ei saa. Ma usun, et hoolimata pidevast valimiskampaaniast, mis Eestis kestab tõenäoliselt kuni järgmiste parlamendivalimisteni, oleks oluline läbi vaielda, kuidas Eesti saaks just nimelt välisurgudel ennast paremini kaitsta ja seal oma huvisid edendada.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Marko Mihkelson! Ma avan läbirääkimised. Palun, Enn Eesmaa! Kaheksa minutit.

Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Lugupeetud külalised! Tänapäeva maailmas toimub sedavõrd palju, et isegi kõige vaid mainimine võtaks ütlemata palju aega. Sellele viitas väga täpselt ka välisminister oma kõnes. Ainuüksi Euroopa Liidu poolt ja vastu on küllalt argumente. Island on ümber mõelnud ning pole enam huvitatud

Euroopa Liiduga ühinemisest. Osa ukrainlastest on palju teinud ja mõõtnatult palju kannatanud selle nimel, et nende riik saaks võimaluse Euroopa Liitu kuuluda. Šotlased ja katalaanid tahavad küll Euroopa Liitu jääda, kuid kuulutada end sõltumatuks Suurbritanniast ja Hispaaniast. Mina kasutan meie fraktsioonile ettenähtud aja selleks, et analüüsida Riigikogu käesoleva aasta üht põhisündmust, Eesti ja Venemaa vaheliste piirilepingute taasmenetlemist nende lepingute ratifitseerimiseks.

Pealiskaudse lähenemise korral võiks öelda, et Eesti ja Venemaa vaheliste piirilepingute sõlmimisega oleme jõudnud sinna, kus olime mais 2005. Allakirjutajad on samad, Paet ja Lavrov, kohtumispaik jällegi Moskva, lepingute sisu on sisuliselt muutmata. Ometi oleme vahepeal mitme kogemuse võrra rikkamaks saanud ning kahe riigi diplomaadid on kõvasti tööd teinud, et muuta lepingud, mille ratifitseerimine algul üsna ebatõenäoline tundus, mõlemale osapooltele vastuvõetavaks. Ärgem unustagem, et lepingute vastaseid on ka Venemaal. Emotsioonide tasandil mõistan ma üsna hästi skeptikute muret. See on ju olukord, kus kõigil on omamoodi õigus, kuid ometi mitte otsustavalt. Minulgi on lepingute suhtes, eriti veel Eesti-Vene suhete üldfooni, oma kõhk-lusi. Nende aluseks on pikaajaline elukogemus ja poliitiku mälu, mis peab olema pikk ja mitmekihiline. Ent ometi üllatab lepingute vastaste jäigalt mustvalge lähenemine. Arvan, et oleme Riigikogus viimasel ajal lähtunud sinimustvalgest põhimõttest ning pidanud lepingute teemat erakonnaüleseks. See aga välistab partei- ja sisepoliitika rammimise riiklikult tähtsa probleemi lahendusse.

Paraku polnud asjade seis samasugune aastal 2005. Venemaa läbirääkijad on aga kogunud ja väga professionaalsed inimesed. Usun meie diplomaatide sellekohaseid kinnitusi ja olen kindel, et ei olnud aastal 2005 ega oleks ka nüüd lootustki saavutada läbirääkimiste jätkamise korral praegusest erinevat tulemust. Asja panid paika ja otsustasid preambulis ja teksti lisatud lühikesed, aga sisuliselt mahukad laused selle kohta, et lepingud reguleerivad vaid piiriküsimusi ning kahel riigil pole teineteisele territoriaalseid nõudmisi.

Pikka aega vaagisime koos tippjuristidega lepingute vastavust Eesti põhiseadusele. Sätes-tab ju põhiseaduse § 122, et Eesti maismaapiir

on määratud 1920. aasta 2. veebruari Tartu rahulepinguga ja teiste riikidevaheliste piirilepingutega, Eesti mere- ja õhupiir määratakse aga rahvusvaheliste konventsioonide alusel. Pärast pikki vaidlusi on jõutud järeldusele, et otsustavat vastuolu piirilepete ja põhiseaduse vahel ei ole. Põhiseadus ei suuda ju kõiki riikidevahelisi suhteid lõpuni reguleerida. Pealegi peab kahepoolsete suhete kontekstis alati arvestama ka teise poole arvamusega, mis sageli tuleneb selle riigi põhiseadusest.

Eesti riigi sünnitunnistus pole minu arvates mitte Tartu rahuleping, vaid iseseisvusdeklaratsioon. Tartu rahulepingu artikkel II, milles Venemaa kinnitas Eesti iseseisvuse tunnustamist igaveseks ajaks, on tänase päevani pädev. See on kõige tähtsam. President Toomas Hendrik Ilves kinnitab, et piirilepped ei mõjuta Eesti Vabariigi õiguslikku järjepidevust ning vastavad meie põhiseaduse sättele ja vaimule. Sisuliselt on sama kinnitanud meie õiguskantsler. Kõik ülejäänud reguleerimist vajavad ja kahe naaberriigi suhteid kujundavad lepingud on uute läbirääkimiste teema. Kindel on aga see, et piirilepingute jõustumise korral avaneb mõlemale osapooltele mitmeid võimalusi kasulike majandus-, kaubandus- ja kultuurisuhete arenguks. Piirilepingud loovad neile soodsa õigusliku raamistiku. Piirikontrolljoonest *de facto* saab riigipiir *de iure*.

Juba on vihjeid oluliste visiitide toimumise kohta. Lisaks Venemaa välisminister Sergei Lavrovile on Eestisse tõenäoliselt oodata mitut naaberriigi ministrit ja olulise ameti juhti. Loodetavasti jõutakse Riigiduumas Eesti ja Venemaa vahelise topeltmaksustamise vältimise lepingu ratifitseerimiseni. Meie oleme Riigikogus seda juba teinud. Edasiminekut loodame hädaolukordade ja piiriülese koostöö lepinguga. Ootame, et piima- ja kalatoodete sisseveokeeld ning elusloomade ja sealihaga impordi keeld kaotatakse ja need pinged vähenevad. Loodan, et piirilepingute tõttu paranevad suhted loovad uusi võimalusi, et suureneks Venemaa kaupade vedu raudteel. Eesti raudteel ja sadamates on ju soodne infrastruktuur, kus pakutakse tasemel teenust. Kõik see loodetavasti elustab Eesti majandust, mis januneb väikesegi kasvu järele. Koos piirilepingutega allkirjastasid välisministrid diplomaatilise kinnisvara lepingu ja välisministeeriumide koos-

töölepe, mis hea tahtmise korral võib paljugi kasulikku kaasa tuua.

Arvan, et Riigikogu väliskomisjon on oma ülesandeid tõsiselt võtnud. Esiteks, üleskute valitsusele taas piirikõnelusi alustada tuli meilt. Oleme aastate jooksul komisjoni istungitel vahetanud mõtteid, kuulunud spetsialistide kommentaare ja ettekandeid ning pikka-mööda niimoodi lähenenud otsusele, mis võimaldas piirilepingud Moskvast allkirjastada. Nüüd tuleb Riigikogul tegelda piirilepingute tekstide ratifitseerimisega. Lepingud jõustuvad pärast 30 päeva möödumist ratifitseerimiskirjade vahetamisest. Võimalik, et see toimub Venemaa välisministri visiidi ajal Eestisse. Pärast lepingute jõustumist korraldab piirijoonemärkimis komisjon, mis luuakse piirilepingu artikli 5 alusel. Teatavasti lähevad praeguse kontrolljoonega võrreldes mõned maatükid üle teisele riigile, kokku puudutab see 128,6 hektarit maismaal ja 11,4 ruutkilomeetrit järvedel. Neist maatükkidest on tuntuim Saatse saabas, kus praegu elab kolm vanainimest. Pärast lepingute jõustumist võivad nad rahulikult oma kodukülas liigelda, kartmata vahepeal naaberriigi territooriumile sattuda. Venemaa saab väikese osa Meremäe ja Värska vallast. Seda maad on täpselt niisama palju või vähe, kui Eesti saab Venemaalt. Piiri füüsiline mahamärkimine võttis Lätil ja Leedul aastaid ning kiireid lahendusi pole tõenäoliselt meilgi oodata. Äsja kohtusin ma Tallinnas Venemaa Föderatsiooninõukogu väliskomisjoni liikmetega, kellega arutasime piirilepingute ratifitseerimist mõlema riigi parlamendis. Meie Vene kolleegid arvavad, et olulisi takistusi nad selles protsessis ei näe. Sama signaali oleme saanud Riigiduumi komisjonilt, kes on teadlik, et koos kahe riigi piirilepingute sõlmimisega saavad lõpliku, kõigi osapoolte tunnustatud piiri ka Venemaa ja NATO ning Venemaa ja Euroopa Liit. See on aga rahvusvahelist tähelepanu vääri saavutus, mida on tervitanud paljude riikide ja organisatsioonide liidrid. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun kõnetooli Margus Hansoni!

Margus Hanson

Austatud proua eesistuja! Head kolleegid! Külalised! Täna võime tõdeda, et Eesti välispoliitika on läbi aastate edukas olnud. Kõik suuremad välispoliitilised eesmärgid, mis on seatud, on ka saavutatud. Selle edu taga on olnud välis- ja kaitsepoliitiliste otsuste erakonnaülene konsensuspoliitika, aga mitte ainult. Välissuhtluses ei tohi alahinnata järjepidevuse kandjaid, Eesti sõnumi edasikandjaid, alates ministeeriumiametnikest ja diplomaatidest ning lõpetades riigi kõrgeima juhtkonnaga. Olgu öeldud, et peaminister ja välisminister on olnud ametis peaaegu kaks demokraatlikku valimistsüklit ja see on oluline.

Välispoliitika esmased eesmärgid on kindlustada riigi julgeolekut ja tagada elanike heaolu. Meil on siin märkimisväärseid saavutusi, mis väljenduvad kasvavas ekspordis ja reisivõimaluste avardamises viisavabaduse tõttu. Ehkki kunagi varem ei ole meil olnud nii palju sõpru ja liitlasi, tuleb julgeoleku kindlustamise nimel pidevalt pingutada. Me panustame heade partnerlussuhete hoidmisse nii NATO-s kui ka Euroopa Liidus. Seetõttu toetame kaitsejõude hoidmist praegusel tasemel, mis on 2% SKT-st, ja Eesti kaitseväelaste osalemist missioonidel. Siis oleme nähtavad ja meie kaitsevälased omandavad koostöökogemusi teiste riikide kaasvõitlejatega koos teenides.

Täna, kaitsekolledži 15. aastapäeval, on hea meel tõdeda, et oleme tõsiselt võetavalt panustamas ka rahvusvahelisse kaitsekoostöösse. Oleme esirinnas uute ohtudega võitlemisel küberkaitses, seda nii NATO-s kui ka laiemalt. Oleme aktiivsed Euroopa sõjalise koostöö vormi, Euroopa Liidu lahingugruppide kontseptsiooni toetajad. Me rõhutame, et on oluline seda edasi arendada, et lahingugruppe oleks võimalik kiirelt kasutada sellistes konfliktides, nagu on näiteks puhkenud Kesk-Aafrika Vabariigis.

Üha olulisemaks muutuvad äridiplomaatia ja edukas välismajanduspoliitika, mille eesmärk on tutvustada Eestit kui investeerimiskohta ja vahendada meie ettevõtjate kontakte. Globaalne riikidevaheline konkurents ju kasvab. Meie traditsioonilistel välisurgudel on olnud mitmeid majandusliku seisaku aastaid. See mõjutab otseselt ka meie väikese majanduse tervist. Ehkki olukord meie naabruses näitab paranemise märke, on just nüüd õige

aeg vaadata kaugemate, kasvavate turgude poole, näiteks Aasias. Oma väiksuse ja ressurside nappuse tõttu peame tagama, et ametkondade tegevus oleks paremini koordineeritud, ma pean silmas ministeeriume, EAS-i, kaubanduskoda jt. See on vajalik, et nendel kaugedel turgudel edu saavutada. Saatkondade avamine Aasia riikides ja sinna saadikute määramine on üks oluline samm sellel teel.

Viimaste kuude traagilised sündmused Ukrainas on tõstnud päevakorra Euroopa Liidu naabruspoliitika kitsaskohad ja tähtsuse. Idapartnerluspoliitika, mille eesmärk on juurutada meie saatusekaaslaste juures, Ida-Euroopa riikides, õigusriigi põhimõtteid ja inimõigusi järgivat valitsemistava, peaks olema aktiivsem ja täpsemini suunatud. Meie kogemused ning abi tänapäevase riigi ülesehitamisel saavad siin suureks toeks olla.

Eesti on Euroopa Liidus ja maailmas saavutanud selge kuvandi. Uuendusmeelsus, usaldusväärsus, efektiivsus ja ratsionaalsus on selle kuvandi osad. Meid on märgatud, meid teatakse, meid kuulatakse – see on kuvand, mida meil tuleb hoida. Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Mikser!

Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Eelkõneleja ettekanne algas rahulolu väljendamisega selle üle, et kõik Eesti välispoliitilised soovid ja eesmärgid on täitunud. Kuid rahulolu võib olla uinutav, isegi kui ta näib olevat põhjendatud. Ma olen siit kõnepuldist ka varem meenutanud Ameerika endist presidenti Jimmy Carterit, kes 1977. aasta jõulude ajal, võõrustades Valges Majas Iraani viimast šahhi, nimetas Iraani stabiilsuse oasiks muidu väga turbulentset Lähis-Idas.

Välisministri tänase ettekande kaks esimest lehekülge olid pühendatud traagilistele sündmustele Ukrainas. Ukraina teemal peatus pikalt ja sisukalt ka väliskomisjoni esimees. See on loomulik, põhjendatud ja vajalik. Aga ma vaatasin huvi pärast välisministri eelmise ja üle-eelmise aasta ettekandeid välispoliitika kui olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelul. Leidsin, et 2012. aastal mainiti Ukrainat kolm korda ja eelmisel aastal korra. Kaks aastat tagasi ütles välisminister nii: "Eelmisel

aastal jõudsid lõpule Ukrainaga sõlmitava assotsiatsioonilepingu läbirääkimised, kuid lepingule allakirjutamine sõltub ennekõike Ukraina sisearengust." 2013. aastal ütles ta, et idapartnerluses on olnud tagasilööke. Ta lisas: "Me loodame, et need on ajutised, ja saame lõpuks allkirjastada assotsiatsioonilepingu Ukrainaga. Kui läheb hästi, saame Vilniuses nentida, et vabakaubandusala laieneb kolme-nelja uue partneriga." Need seisukohad on loomulikult õiged, aga ütlemata passiivsed. Kui läheb hästi, siis ... Aga kui ei lähe? Me loomulikult jälgime arenguid Ukrainas ja teistes meile olulistes riikides ning loodame, et kõik läheb hästi. Oma tagasihoidlike vahenditega oleme aidanud ja nõustanud, keskendudes peamiselt demokraatia edendamisele ja majanduse toetamisele. Aga me peame peegliselt vaatama ja endalt väga kriitiliselt küsima, kui jõulised me oleme riigina olnud Euroopa Liidu ühtsete positsioonide kujundamisel neis meile erakordselt olulistes valdkondades.

Me oleme kogu aeg rääkinud liitlassuhete olulisusest. Oleme väga mitmel viisil pingutanud selle nimel, et meil oleks hea kahepoolne suhe kõigi oluliste liitlasriikide pealinnadega ja laitmatu pidev ligipääs nende pealinnade tähtsatele kabinetidele. Peame kriitiliselt küsima, milline on olnud saadud dividend. Miks ikkagi on idapartnerlus taandunud nii marginaalseks Euroopa Liidu teiste poliitiliste, sh välispoliitiliste prioriteetide seas? Ma olen eelkõnelejaga nõus, et julgeolekupoliitika on Eestile tema geograafilise asendi ja ajaloo tõttu välispoliitika keskne telg. Meie riigi iseseisvuse sünd, mille 96. aastapäeva me äsja tähistasime, aga samuti iseseisvuse hilisem kaotamine ja taastamine ei sündinud ei geograafilises ega ajaloolises vaakumis. Kõik need murrangulised sündmused, kõik need kataklüsmid said võimalikuks suurte muutuste, murrangute ja kriiside tõttu Euroopas, maailmas ja rahvusvahelises elus.

Ukrainas toimuva tähendus on meile kõigile erakordselt selge. Aga see peaks olema meie jaoks ka õppetund. Loomulikult on praegu keskne teema vägivalla lõpetamine, selle eest vastutajate reaalne vastutusele võtmine, humanitaarkriisi lahendamine ja riigi terviklikkuse säilitamine. Aga pikemas plaanis peab meie eesmärk olema senisest tunduvalt aktiivsemalt

mõjutada Euroopa Liidu ja NATO ühist poliitikat.

Palun lisaiega!

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit lisaks.

Sven Mikser

Pärast teist maailmasõda käivitas Ameerika Ühendriikide administratsioon mastaapse Euroopa abistamise programmi, mis sai Ühendriikide välisministri George Marshalli järgi nime Marshalli plaan. See oli plaan, mis nautis mõlema suure partei toetust, sest tajuti eksistentsiaalset ohtu, mis tulenes kommunistlike režiimide agressiivsest pealetungist Lääne-Euroopa suunal. See plaan tehti teoks, sest see oli eksistentsiaalselt oluline. Ka Euroopa Liit peab saama üle senisest passiivsusest, hoia-kust, et põhimõtteliselt on meie üks teile võib-olla kunagi kaugemas tulevikus pisut paokil, kui te ise enne seda kõik ära teete. Meie eestlastena ja Eesti Vabariigi poliitikutena peame endale tunnistama, et Ukraina on ka meie julgeolekule peaaegu eksistentsiaalselt oluline. Euroopas Eesti positsiooni, isegi Eesti liidripositsiooni kehtestamine selles küsimuses on meile oluline. See peab olema meie välispoliitika üks prioriteete. See ei pea olema prioriteet mitte üksnes siis, kui kriis on juba lahvanud, vaid ammu enne seda ja kindlasti ka siis, kui see praegune kriis saab lahendatud.

Piiratud aeg ei võimalda käsitleda kõiki olulisi välispoliitilisi teemasid. Lõpetuseks ütlen, et mul on hea meel selle üle, et piirilepe Venemaaga on saanud välisministrite allkirjad. Piirileppe sõlmimine oli sotsiaaldemokraatide programmiline põhimõte juba Riigikogu selle koosseisu valimiste eel. Ma tunnustan väliskomisjoni esimehe initsiatiivi kõigi parlamendierakondade koondamisel, et anda valitsusele mandaat taas alustada läbirääkimisi piirileppe üle. Ma tunnustan ka Välisministeeriumi ja diplomaatide tehtud tööd. Ma väga loodan, et me ei takerdu siin saalis sellistesse probleemidesse nagu kaheksa-üheksa aastat tagasi. Siis löid valitsuse lagunemine ja uue valitsuse tekkimine olukorra, kus piirileppe ratifitseerimise seadusele lisati preambul, mis andis teisele poolele ettekäände oma allkiri tagasi võtta. Ma usun, et me oleme sellest õppinud. Loodan, et see pikka aega meie riikide kahepool-

seid suhteid pärssinud tegemata jätmine saab parlamendi selle koosseisu jooksul joone alla. Ma ei arva, et see lahendaks kõik probleemid meie kahepoolsetes suhetes, ega usu, et see lahendaks kõik erimeelsused ajaloo tõlgendamisel ja geopoliitiliste huvide defineerimisel, aga kindlasti on tegemist olulise sammuga õiges suunas. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma palun kõnetooli Mart Nuti! Kaheksa minutit.

Mart Nutt

Austatud proua juhataja! Austatud kolleegid! Viimase kahe kümnendi jooksul on maailmas toimunud põhjanevad muutused. Sõjalisi konflikte riikide vahel on vähem. Venegruusia sõda on jäänud viimaseks sõjaks kahe riigi vahel. Loodan, et see jääbki viimaseks. Kas me saame sellest järeldada, et maailm on muutunud turvalisemaks kui 20 aasta eest? Pigem ei saa. Konfliktid on kandunud riikidesse, läbi on põimunud riigisisised rühmitused ja rahvusvahelised tegijad. Välispoliitika ja sisepoliitika vahe on kõikides maailma osades hägustunud. Omade ja vaenlaste vahel ei ole selgelt tõmmatavat piiri, tsiviilelanike turvalisuse, eriti naiste ja laste olukorras on toimunud muret tekitavaid nihkeid halvemuse poole. Kaks viimast maailma vapustanud genotsiidi – Bosnia ja Rwanda genotsiid – on jäänud 20 aasta taha, kuid see pole tähendanud lõppu inimsusvastastele kuritegudele. Lõuna-Sudaan ja Darfur, Libeeria, Kongo, Põhja-Korea, Süüria – seda loetelu saab kahjuks päris pikalt jätkata. Seega on praegugi, ehk isegi varasemast rohkem aktuaalne inimõiguste olukord kriisipiirkondades ja riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ning kodanikuühenduste ühised jõupingutused inimõiguste kaitsmiseks ja tagamiseks. Selle taustal tuleb tunnustada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tänuväärset tööd, milles Eesti on aktiivselt kaasa löönud. Tuleb tunnustada ka Eesti tegevust ÜRO inimõiguste nõukogus.

Viimastel aastatel on rahvusvaheline tähelepanu varasemaga võrreldes rohkem keskendunud Aafrikale. Paljud Aafrika riigid on olnud rahutud aastakümneid. Seal on olnud etnilisi konflikte, võimuvõitlust ning vaesusest tingitud kokkupõrkeid eri tegevusaladega ini-

meste vahel. Siiski annab Aafrikas üha enam tooni usuline, õigemini, usuliselt motiveeritud vägivald. Selle juured on osaliselt ajaloos, aga veelgi enam rahvusvahelises terrorismis. Olukord Malis on saadud kontrolli alla, kuid tasakaal on seal äärmiselt habras. Samas peame tunnustama, et see tasakaal sai võimalikuks tänu sellele, et rahvusvahelised väed toetasid Mali valitsust. Alles paari päeva eest hukkasid äärmuslased Nigeerias lapsed, kes ei olnud nõus painduma nende keskaegsete meetodite alla. Kesk-Aafrika Vabariigis on kujunenud konflikt, mis võib lahvatada genotsiidiks. Ka meil kostab hääli Kesk-Aafrika Vabariigi abistamise vastu: see riik olevat kaugel ega puutu meisse; seal on ohtlik; miks me peame riskima; olukord on sedavõrd lootusetu, et rahvusvaheline abi ei paranda midagi. Niimoodi võivad mõelda tavakodanikud, niisuguseid argumente ei tohiks aga kasutada poliitikud. Maailmas ei ole enam kaugeid paiku, kõik riigid, kus nad ka ei asuks, on tihedas seoses. Sündmustel Kesk-Aafrika Vabariigis on ehk küll kaudne, aga selge mõju ka Eestile. Muidugi on seal ohtlik, aga kui ei oleks ohtlik, poleks rahvusvahelist abi vajagi. Kas sellest abist on kasu? Me ei tea, kui palju sellest kasu on, aga inimelusid kaitsta ja inimõigusi tagada aitab see kindlasti. See on demokraatlikule riigile moraalküsimus. Eesti teeb õigesti, kui panustab rahu tagamisele kõikjal maailmas, mitte ainult oma naabruses.

Araabia kevad on jõudnud traagilise vaatuseni Süürias. Üle 100 000 ohvri viitab täie-mahulisele kodusõjale. Erinevalt Kesk-Aafrika Vabariigist ei ole seal välisel sõjalisel sekku-misel ilmselt tõesti positiivset efekti. Süüria-suguses riigis oleks lahenduseks ikkagi osapoolte ja samuti mõne suurriigi aktiivne püüd-lus rahu saavutamisele kaasa aidata.

Ukraina viimaste kuude sündmused on Ees-tis vapustanud kõiki inimesi. Nende sündmuste pööre vägivaldseks on ülimalt kahetsusväärne. Presidendi ametist lahkumine ja uute presiden-divalimiste väljakuulutamise on sellises olu-korras ainuvõimalik tee. Aga kas ka piisav? Vägivallaohet ei ole kahjuks möödas. Separatis-mi õhutamine jätkub Ukraina mitmes piir-konnas ja on lubamatu, et seda võimendatakse mõnelt poolt piiri tagant.

Peale Daytoni rahulepingut tekkis lootus, et Euroopas on sellised kriisid minevikku jäänud,

kuid kahjuks see nii ei ole. Julgeoleku kind-lustamise peab ka Euroopas endist viisi pa-nustama. Erinevalt NSV Liidu lagunemisest oleks Ukraina lõhenemine geopoliitiline ka-tastroof. Isamaa ja Res Publica Liit on alati Ukrainat toetanud, toetas oranži revolutsiooni ajal, toetab ka praegu. IRL toetab Ukrainas demokraatliku riigivõimu taastamist, ausat as-jaajamist ja korrupsiooni ohjeldamist. Ukraina vajab demokraatliku maailma toetust. Eesti on viimastel aastatel Ukraina toetamiseks palju teinud. Meile siiski tundub, et Euroopa Liidu toetus oleks pidanud olema tugevam. Võima-lik, et nüüd vajab Ukraina seda toetust rohkem kui kunagi varem. Seepärast kutsume Euroopa Liidu institutsioone, samuti liikmesriike aktiiv-semalt panustama ühtse Ukraina rahulikkude, demokraatlikusse ja õiglasesse tulevikku. Ilma vaba ja demokraatliku Ukrainata ei ole vaba-dus ja demokraatia kuskil Euroopas pilvitu.

Maailmas on mitmeid paiku, kus olukord on plahvatusohtlik või võib selliseks kujuneda. Kokkupõrked on taas laastamas Venezuelat. Põhja-Koreas hukkab diktaator tuhandeid ja orjastab kümneid tuhandeid oma riigi koda-nikke igal aastal. Maailm on liiga rahulikult pealt vaadanud inimõiguste rikkumist, diskri-mineerimist ja vägivalda paljudes piirkonda-des. Aga nii see olla ei tohiks. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Meie tänane kõnekoosolek välispoliitika tee-madel on mõistetavalt Ukraina suunas kaldu, sestap jätan ka mina mõnel teemal rääkimata. Nõustun väliskomisjoni esimehe märkustega idapartnerluse teemadel. Need riigid on tõesti väga erinevad ja nõuavad meilt märksa nüans-seeritumat lähenemist. Vähem nõustun ma sellega, mida eelkõnelejad on rääkinud piiri-lepingu kohta, kuid ma jätan ka selle teema puudutamata.

Lugupeetud välisminister avaldas oma ette-kande sissejuhatuses Ukraina rahvale ohvrite pärast kaastunnet. Ma arvan, et me kõik ühi-neme sellega. Oli tõesti õõvastav, kui meie lähedal toimusid niisugused sündmused, mis nõudsid nii arvukalt ohvreid. Sisuliselt põhjus-tas neid ohvreid riigivõimu käitumine. Aga

mõelgem hetkeks ka sellele, et kui president Janukovõtš oleks edasi võimul ja teda ei nimetataks tagaotsitavaks kurjategijaks, siis arvata-vasti peaksid lääneriigid teda partneriks, kelle-ga otsida arvamuste kokkupuutepinda, et olu-korda stabiliseerida. Nii habras on piir poliit-ikas. Ma arvan, et praegu on olukorrale antud adekvaatsed hinnangud, sest Ukraina toonasel juhtkonnal lasub veresüü.

Väljendan taas kord muret ka selle riigi territoriaalse terviklikkuse pärast. Kardan, et Venemaa geopoliitilised ambitsioonid ohusta-vad seda praegugi. Läänemaailmal peavad tagataskus olema võimalused, kuidas sellele vastu seista. Imetlen Ukraina rahva vaprust Euroopa-suunaliste püüdluste väljendamisel, mida tehti alates novembri lõpust, kui toimus ootamatu kannapööre tolliliidu suunas.

Esitan seni kõneldule lisaks mõne lisa- või ääremärkuse. Esiteks, poliitika järjepidevus. Jah, see kannapööre, mille Ukraina juhtkond Vilniuse tippkohtumise ajal tegi, oli nende otsus ja seda võib võtta formaalselt legitiim-sena. Ma rõhutan, et formaalselt legitiimsena, sest tegelikult asetati ohtu ju demokraatlik legitiimsus. Tehti midagi niisugust, mis oli täiesti ootamatu Ukraina avalikkusele ja rah-vale. See põhjustaski järgnenud sündmused. Olgu see õpetuseks kõigile neile, kes püüavad niisugusel moel, oma rahva tahte vastu, poliit-ikat teha. See on ohtlik.

Teiseks, parlamentarism. Sellest ei ole täna juttu olnud, aga ma arvan, et Riigikogu on kõi-ge õigem koht seda rõhutada. Mul on erakord-selt hea meel nende arengute üle, mis Ukraina Verkhovna Rada viimaste päevade jooksul on toimunud. Me oleme selle parlamendi valimisi ja töökultuuri kritiseerinud, kuid selle liikmetel jätkus otsustavust peatada diktaator, peatada ta enne, kui ta võib-olla oleks peatanud parla-mendi. See on erakordselt oluline. See kõneleb muu hulgas sellest, kui tähtis on parlament poliitikas üldse. Need olid ju just nimelt Re-gioonide Partei liikmed, kes pöörasid õigel ajal selja Janukovõtšile ja tema meetoditele.

Lõpuks peatun ka mina ...

Tõenäoliselt vajan ma pisut lisaaga.

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit.

Andres Herkel

... Euroopa riikide valmisolekul sekkuda ja aidata, jättes kõrvale selle, et Euroopa Liit ja Venemaa kasutavad oma arsenalis täiesti erine-vaid poliitikavõtteid. Mul on aeg-ajalt tunne, et üks pool ehk Euroopa Liit mängib intellek-tuaalset lauamängu, olgu see siis male või kabe, aga teine pool mängib hokit või midagi niisugust. Kuid jättes selle kõrvale, tuleb suu-rel määral nõustuda nende analüüsidega, mis siin on tehtud ja mis näitavad, et Venemaa agendas on Ukraina teema olnud olulisem kui Euroopa Liidu omas. Nii oleme suurel määral käest andnud initsiatiivi, mille õnneks nüüd Ukraina ise, Ukraina rahvas ja poliitikud on mingil määral meie jaoks tagasi võtnud. Tõe-näoliselt, nagu ka välisminister osutas, ei ole me suutnud oma Euroopa partneritele selgeks teha seisukohta, et Euroopa Liidu perspektiivi pisutki selgem avamine niisuguste riikide jaoks aitaks meid edasi ka nende riikide po-liitika mõjutamisel.

Ma nõustun suuresti ka sellega, mida rääkis Sven Mikser, esitades küsimusi, kui aktiivsed me tegelikult oleme olnud ja mis on need õppetunnid, mida me peaksime järel dama Uk-rainas toimunud. Kuid kasutades optimistliku-mat tooni rõhutan ma, et uus situatsioon on tegelikult ka väga suur võimalus. Selleks et veenda oma partnereid olema otsustavamad, tuleb tegutseda uue hooga ja selgemalt. Peale selle on avanenud täiesti uudne võimalus veen-da Ukraina poliitikuid kiiresti kõrvaldama puudusi riigi õigussüsteemis, millest on räägi-tud aastaid, tagama võimude lahusus ja kohtu-süsteemi sõltumatus ning astuma muid samme õigusriigi ülesehitamiseks. Neid samme on ammu oodanud Ukraina rahvas ja neid on oodanud partnerid Euroopas. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole, sul-gen läbirääkimised. Päevakorrapunkti käsitle-mine on lõppenud. Otsust me vastu ei võta. Täna kõiki, kes päevakorrapunkti ette valmis-tasid. Suur tänu ministrile, väliskomisjonile, kõikidele kuulajatele! Ilusat päeva jätku! Täna-ne istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 12.17.
Istungi kestus 2 tundi ja 17 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 5. märts 2014

Kell 12.00

S i s u

Kell 12.00

Istungi rakendamine

1. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena Ukraina olukorra arutelu

Kell 16.00

Istungi rakendamine

1. Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu (608 AE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu täiendavat istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Marko Mihkelson!

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Mul on hea meel anda 63 Riigikogu liikme nimel üle Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu. Selle avalduse eelnõuga, mida me täna menetleme, mõistab Riigikogu hukka Venemaa Föderatsiooni relvajõudude Ukrainavastase tegevuse, Krimmi okupeerimise ja Venemaa katsed Ukraina ühiskonda lõhestada. Samuti soovime Venemaa Föderatsiooni okupatsioonivägede viivitamatut lahkumist Ukraina territooriumilt ja kahepoolse sõjaväebaaside lepingu täitmist. Riigikogu taunib oma avalduse eelnõus Venemaa Föderatsiooni tegevust, mis on vastuolus rahvusvahelise õigusega, paljude õigusaktidega ning kohustustega, mida Venemaa ise on endale võtnud. Riigikogu tunnustab avalduse eelnõus Ukraina Ülemraadat kui rahva valitud võimuorganit, mille legitiimsuse kahtluse alla seadmine Venemaa poolt on otsene sekkumine Ukraina siseasjadesse. Samuti peame väga vajalikuks saata Ukrainasse,

sh Krimmi, viivitamatult vaatlusmissioone. Kutsume meie partnereid Euroopa Liidus, aga ka teisi rahvusvahelise kogukonna liikmeid üles andma Ukrainale kõigekülgset abi. Samuti kutsume Euroopa Liitu üles võimalikult kiiresti astuma samme, et Ukraina saaks Euroopa Liiduga sõlmida assotsiatsioonilepingu. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun kõnetooli Mihhail Stalnuhhi!

Mihhail Stalnuhhi

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Täna neid, tänu kellele me täna siin koos oleme! Nii tekkis mul võimalus istungivabal nädalal üks arupärimine üle anda. See arupärimine on Juhan Partsile, majandus- ja kommunikatsiooniministrile, ja minu arvates on see arupärimine küll tähtsam kui see avalduse eelnõu, mis siin eelnevalt üle anti. (Vile ja lärm.) Arupärimine on avalikult kasutatavate kohalike teede hoiuks eraldatud raha jaotuse kinnitamise kohta omavalitsusüksuste kaupa 2014. aastal. Kavandatud eraldis omavalitsusele võib olla kuni 600 000 eurot. Kaheksa omavalitsust, kus on tegemist transiitliiklusega, võisid selle raha saamiseks taotlusi esitada. Minu kodulinn Narva esitaski taotluse. Tegelikult vajab Narva transiitteenena kasutatavate tänavate korrastamiseks 4,9 miljonit eurot. Nimekirjas olnud kaheksast omavalitsusest saab Narvast vähem raha ainult Hiiu vald. Suurepärane, fantastiline! Võru linn, kus transiitõite on tõenäoliselt rohkem kui Narvas, saab 600 000 eurot, omafinantseering on 11%, Jõhvi vald saab 576 900 eurot, omafinantseering on 10%, Narva saab kahe tänavajupi jaoks 155 550 eurot. Siit on meil tekkinud paar küsimust. Tahame teada, mis põhimõttel seda raha jaotatakse ja kas vastab tõe väide, et selline jaotus on seotud järgmisel aastal toimuvate Riigikogu valimistega. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe avalduse eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab selle menetlusse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Samuti olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle viivitamatult adressaadile.

Nüüd, head kolleegid, võtan kümneks minutiks juhataja vaheaja, et juhatus saaks Riigikogu avalduse eelnõu menetlusse võtta. Me koguneme Riigikogu esimehe kabinetis.

V a h e a e g

Aseesimees Laine Randjärv

Head kolleegid! Juhataja võetud vaheaeg on lõppenud.

Läheme teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse s.a 5. märtsil 63 Riigikogu liikme esitatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu, mille juhtivkomisjon on väliskomisjon. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on s.a 5. märts kell 15.

Kuna Riigikogu juhatus on selle eelnõu menetlusse võtnud, siis toimub täna kell 16 teine täiendav istung, mille päevakorras on avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu 608 esimene lugemine. Avalduse eelnõu tekst ja seletuskiri tehakse teile kättesaadavaks esimesel võimalusel, juhtivkomisjoni menetlusdokumendid hiljemalt avalduse eelnõu arutamise alguseks.

Riigikogu juhatus on juba varem võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid. Esiteks, VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjoni s.a 27. veebruaril esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon. Teiseks, Riigikogu liikmete Andres Herkeli ja Juku-Kalle Raidi s.a 27. veebruaril algatatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja Riigikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon.

Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 27. veebruaril esitatud Euroopa Liidu ja USA vahelist andmevahetust puudutavad Euroopa Komisjoni teatised Euroopa Liidu asjade komisjonile. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja teatiste kohta arvamust andma põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. märts kell 16.

Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele.

Nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 80 Riigikogu liiget, puudub 21.

Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 55 lõikest 1 tuleb täiendava istungi päevakord istungi alguses kinnitada.

Nüüd, head kolleegid, panen hääletusele 5. märtsi täiendava istungi päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Päevakord on kinnitatud.

1. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena Ukraina olukorra arutelu

Aseesimees Laine Randjärv

Algab olulise tähtsusega riikliku küsimuse, Ukraina olukorra arutelu. Ettekandja on välisminister Urmas Paet. Lubage mul teile lühidalt tutvustada selle küsimuse arutamise korda. Kõigepealt on välisminister Urmas Paeti ettekanne, mis kestab kuni 20 minutit. Sellele järgnevad küsimused ja vastused, mis kestavad kokku kuni 60 minutit. Riigikogu liige võib ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Pärast ettekannet ja küsimustele vastamist avatakse läbirääkimised. Sõna võivad võtta Riigikogu liikmed, komisjonide ja fraktsioonide esindajad. Läbirääkimisteks on aega kuni 90 minutit. Väliskomisjoni palvel teen Riigikogule ettepaneku, et kõigepealt võtaksid sõna fraktsioonide esindajad. Pärast arutelu lõppemist Riigikogu otsust vastu ei võta. Ma palun kõnepulti välisminister Urmas Paeti!

Urmas Paet

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ukraina kriis on suurim julgeoleku- ja usalduskriis Euroopas pärast Balkani sõdu ja Gruusia konflikt. Venemaa on viinud väed Krimmi ja see on Ukraina-vastane agressioon. Seda ei ole võimalik aktsepteerida ja see on selgelt hukka mõistetud. Vene vägede tegutsemine Krimmis on Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse rikkumine. Venemaa peab lõpetama agressiooni Ukrainas ning taastama oma sõjaväelaste kriisieelse paiknemise. Samuti tuleb tühistada Venemaa parlamendi otsus, mis lubab Venemaa sõjaväge Ukrainas kasutada.

Venemaa on kasutanud sõjaliste jõudude Krimmi viimise ettekäändena seal valitsevat ohtu vene vähemusele. See on fabritseeritud ja vale eeldus. Äsja ametisse astunud Ukraina uue valitsuse peamine eesmärk on katki ja tugevalt raputada saanud Ukraina ühiskond taas toimima panna. Krimmi elanike probleemide lahendamiseks on hulgaliselt rahumeelseid võimalusi. Venemaa sekkumine sõjalise jõuga on vastuolus mitme rahvusvahelise kokkuleppega: ÜRO hartaga, Helsingi lõppaktiga, 1997. aasta Venemaa ja Ukraina baaslepingutega ning 1994. aasta Budapesti memorandumiga. Venemaa rikub selgelt rahvusvahelist õigust ja pingestab Ukraina kriitilist olukorda veelgi. See on täpselt risti vastupidi sellele, mida Ukrainal tegelikult vaja oleks. Olukorra teravdamist ei ole vaja kellelegi, seda ei ole vaja Ukrainale, Krimmi elanikele ega Venemaale.

Praeguseks on Ukraina valitsuse andmetel 1800 Vene sõjaväelast, 60 sõjaväemasinat ja 10 soomukit blokeeritud 11 Ukraina sõjaväebaasi. Ikka veel blokeerib Venemaa Musta mere laevastik Krimmis Ukraina mereväe laevu. Kokku on Venemaa territooriumilt sõjalaevade, helikopterite ja transpordilennukitega Krimmi saadetud 16 000 sõjaväelast. Vene sõdurid blokeerivad ja kontrollivad ka Krimmi olulisi valitsusasutusi ja sõjalisi objekte: Krimmi parlamenti, kõiki tsiviil- ja sõjaväelennuvälju, mõningaid siderajatisi, raadiojaamu, tolli-, sõjaväe- ja rannavalvebaase ning Ukraina mereväe peakorterit Krimmis. Venemaa peamine eesmärk on ilmselgelt saavutada muutusi Ukraina valitsuses ja soov saada Ukraina poliitika oma otsese mõju alla, et tagada

Ukraina liitumine Euraasia Liidu ja tolliliiduga, selleks et oma mõju seal kindlustada.

Me oleme Venemaa sammude pärast Krimmis äärmiselt pettunud. Päril selge, et tõsiselt on kannatada saanud koostöö ja usaldus rahvusvahelise kogukonna ja Venemaa vahel. Rahvusvaheline kogukond on Venemaa agressiooni Krimmis väga laialdaselt hukka mõistnud. Tugevaid avaldusi on teinud nii riigid eraldi kui ka rahvusvahelised organisatsioonid, nagu Euroopa Liit, NATO, ÜRO ja Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon. Olukorda ja edaspidiseid samme on arutanud ja arutavad veel Põhja-Atlandi Nõukogu, Euroopa Liidu välisministrid, ÜRO Julgeolekunõukogu, OSCE ja Euroopa Nõukogu. Homme kaaluvad Euroopa Liidu edasisi samme Euroopa Liidu riigipead ja valitsusjuhid. Me suhtleme pidevalt Eesti aukonsuliga Krimmis, et jälgida sealse eesti kogukonna olukorda ja vajaduse korral kiiresti abi osutada. Meie andmetel elab Krimmis 600 etnilist eestlast, kellest 14 on Eesti kodanikud.

Lugupeetud Riigikogu! Mida me saame Ukraina toetuseks ette võtta? Venemaa peab mõistma, et agressiooni Krimmis ei jääda pealt vaatama. Viimaste päevade sündmused ei tohi luua alust uuele külmutatud konfliktile lisaks Lõuna-Osseetiale, Abhaasiale ja Transnistriale. Venemaale on rahvusvaheline kogukond selge ja ühemõttelise sõnumi andnud. Edasi kaalub rahvusvaheline kogukond võimalusi piirangute või ka sanktsioonide rakendamiseks. Sellest on värskest kõnelnud näiteks USA Senat. Mitmed USA ja Venemaa koostööprojektid on peatatud. Peatunud on ka liikmesriikide ettevalmistused eelseisva G8 tippkohtumise jaoks. Samuti on USA peatanud sõjalised kontaktid ja kahepoolse majandusdialogi Venemaaga. Kuid selge on see, et suunatud piirangud Venemaa suhtes on seda efektiivsemad, mida enam USA ja Euroopa siin ühte jalga käivad. Nagu ma ütlesin, Euroopa Liidu riigipeadest ja valitsusjuhtidest koosnev Euroopa Ülemkogu koguneb homme. Kõne alla võivad seal tulla ka majanduslikud piirangud. Rakendada võib liikumispiirangute kehtestamine ühes Euroopa Liidu ja Venemaa vahelise viisavabaduslepingu üle peetavate kõneluste peatumisega. Ka Euroopa Liidu ja Venemaa uue raamlepingu ettevalmistamisega tuleb oodata olukorra normaliseerumiseni.

Ukraina ja Venemaa peavad omavahel sisuliselt rääkima hakkama. Ukraina valitsus on selleks korduvalt valmisolekut väljendanud. Rahvusvaheline kogukond on pakkunud oma abi kõneluste vahendamisel. Kapseldumine ja probleemiga tegelemata jätmine ei tee seda olematuks, vaid süvendab seda. Ukrainas viibivad kohal OSCE rahvusvähemuste volinik, eesistuja eriesindaja ja meediavolinik. Valmistatakse ette ka OSCE missiooni Ukrainasse lähetamist, mille eesmärk on kujunenud konfliktiki kohta andmeid koguda ja püüda selle süvenemist osapoolte dialoogi vahendades ära hoida. Ka Eesti on valmis selles missioonis osalema.

Probleem on aga selles, et kuigi on olemas mandaadi eelnõu, mis näeb ette saata konfliktipiirkonda OSCE ulatuslik, umbes 100 inimesest koosnev missioon, on selle heakskiitmiseks vaja OSCE-s konsensust. Seda on üsna ebatõenäoline saavutada, sest see vajab ka Venemaa nõusolekut. Praegu viibivad Ukrainas OSCE rahvusvähemuste volinik Astrid Thors, eesistuja esindaja Guldemann ja meediavolinik Mijatovic, kes eile õhtul püüdsid minna Krimmi faktituvastamissioonile. Täna hommikuse seisuga ei olnud neid veel Krimmi sisse lastud. Veel plaanitakse inimõiguste hindamise missiooni, poliitilise dialoogi missiooni ja sõjalist inspeksiooni. Sõjalises inspeksioonis on Eesti valmis osalema kahe vaatlejaga. See missioon peaks algama täna kogunemisega Odessas, kuid Venemaa on juba teatanud, et ei luba missiooni oma sõjaväeobjektidele. Arvestades seda, et OSCE-s on paraku Venemaal võimalik kõiki tegevusi blokeerida, peab Euroopa Liit olema valmis oma vaatlusmissiooni alustama. See on tõhusalt toimunud Gruusias.

Rahvusvaheline kogukond peab aitama Ukraina uut valitsust ka olukorra stabiliseerimisel. Läbi tuleb viia põhiseaduse reform ning vabad ja ausad presidendivalimised. Ukraina ühiskonna konsolideerimisel ja rahulikule arenguteele tagasipööramisel tuleb jälgida, et kaasataks kõik ühiskonna osad. Mitte ükski regioon, rahvuslik või sotsiaalne grupp ei tohi uue Ukraina arhitektuurist kõrvale jääda ega tunda, et tegemist ei ole nende riigiga. Ukraina ees seisvate tõsiste reformide tegemisel pakub oma abi ka Eesti.

Ukraina majandus on väga keerulises olukorras. Peaminister Arseni Jatsenjuk on viidanud sellele, et ta sai päranduseks 45 miljoni elanikuga riigi, mille riigikassa sularahas mõõdetavate likviidsete vahendite hulk on väga napp. Seetõttu on enam kui ilmne, et Ukraina vajab kiiresti rahvusvahelist finantsabi, muidu on selle riigi jalgedel püsimine äärmiselt küsitav. Rahvusvaheline Valuutafond on saatnud Ukrainasse juba oma eksperdid, kes selgitavad välja riigi täpsed vajadused. Ka Euroopa Liidu välisministrid on väljendanud selget toetust rahvusvahelisele abipaketile, mis suudaks leevendada Ukraina kiiret lahendust vajavaid probleeme.

Kogu olukorra edasises arengus on määrav telg küsimus Ukraina gaasiga varustamisest. Ukrainal on Venemaale tasumata gaasiarveid 1,5 miljardi USA dollari eest. Suure tõenäosusega lõpeb lähiajal gaasi pakkumine Ukrainale praeguse hinnaga, mis võib võlga veelgi kasvutada. Praeguses olukorras ei saa paraku välistada Venemaa teisi ja veelgi radikaalsemaid samme, ehkki sel juhul kannatavad tugevasti ka Venemaa enda sissetulekud. Seega on väga oluline töötada välja alternatiivstsenariumid selleks juhuks, kui nii peaks minema. Kaaluda tuleb ka teiste energiaallikate osakaalu kiire suurendamise võimalust Ukrainas.

Korruptsioon ja riigi raha väärkasutus on üks peamisi põhjusi, miks Ukraina kriisi on jõudnud. Katastroofiliste tagajärgedeni viinud valitsemisviis oli see, mille vastu Ukraina rahvas usalduse oli kaotanud. Endiste valitsejate hoolimatus oli süvendanud vaesust ja rahulolematust. Korruptsioon on Ukraina ühiskonda kaua lõhestanud. See on tunduvalt vähendanud paljude usku oma riigi juhtidesse ja institutsioonidesse. Korruptsioon on olnud nii vertikaalne kui ka horisontaalne. Euroopa Liidu välisministrite nõukogu otsustas esmaspäeval, et Ukraina riigikassa vahendeid kuritegelikult kasutanud või inimõiguste rikkumisi toime pannud isikute vara Euroopa Liidus külmütatakse.

On äärmiselt oluline, et Ukrainal oleks olemas selge Euroopa Liiduga liitumise perspektiiv. Euroopa Liit peab selle lõppude lõpuks suutma selgelt välja öelda. Inimesed hukkusid Maidanil snaiprite kuulide läbi sellepärast, et nad tahtsid, et nende riik jõuaks kiiremini lähemale meile ehk Euroopale. Viimastel päeva-

del on Euroopa Komisjon ja kaubanduse peadirektoraat alustanud tehnilisi ettevalmistusi ühepoolsete kaubandusmeetmete määramise vastuvõtmiseks, mis tähendab Ukraina kaupade tariifivaba pääsu Euroopa Liidu turule. Endist viisi hoiab Euroopa Liit laual pakkumist allkirjastada assotsiatsiooni- ja vabakaubanduslepingud, kui Ukraina selleks valmis on. Nimetatud valmisoleku eeldus on Ukraina uue presidendi ametisse valimine vabadel valimistel.

On hulk konkreetseid samme, mida Eesti on juba Ukraina toetuseks teinud. Me kavatsime seda suunda kindlasti jätkata. Viimasel paaril nädalal on Eesti eraldanud Ukraina rahutuste käigus kannatada saanutele 85 000 eurot. Kõik see kokku teeb Eestist ühe suurema Ukraina humanitaartoetaja Euroopas pärast viimaseid sündmusi. Nagu ma ütlesin vähem kui nädal tagasi siinsamas peetud välispoliitika arutelul, oleme otsustanud kahekordistada Ukraina tudengite stipendiumide arvu, et nad saaksid Eesti ülikoolidesse õppima tulla. Näiteks toetasime eelmisel aastal Ukrainas arengukoostöö raames mitmesuguseid projekte 340 000 euroga. Nüüd ja lähitulevikus on äärmiselt oluline jagada Ukrainale Eesti reformikogemusi ja eksperditeadmisi, sest Eesti on selles valdkonnas väga usaldusväärne.

Hea Riigikogu! Mõtleme ka sellele, millised on Ukraina sündmuste võimalikud mõjud Eestile. Ma eeldan, et nende sündmuste valguses ei taha enam keegi kahtluse alla seada kulutusi, mida Eesti teeb oma julgeoleku kindlustamiseks. 2% SKT-st kaitsekulutustele – selles väljendub realistlik hinnang olukorrale, sellele kohale ja ajale, kus ja millal me elame. Seda numbrit ei ole me ju nüüd ja Ukraina sündmuste tõttu välja mõelnud. Nii et võibolla peaksime pigem kaaluma kaitsekulutuste osakaalu suurendamist.

Iseseisva riigi suveräänsuse rikkumine väljamõeldud põhjustel ei ole vastuvõetav. Rahvusvaheline õigus on siduv kõigile osalistele ja sellest peab aru saama ka Venemaa. Küllap saabki. Muidu pöördume tagasi seaduste-eelsesesse aega, kus maksis üksnes tugevama õigus. Ma olen veendunud, et seda ei soovi tänapäeva maailmas mitte ükski inimene, riik ega rahvusvaheline organisatsioon. Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Läheme küsimuste juurde. Palun, Arto Aas!

Arto Aas

Aitäh, juhataja! Austatud minister, suur tänu väga selge ettekande eest ja veel suurem tänu teie aktiivse panuse eest rahvusvahelisel tasandil Ukraina kriisile lahenduste otsimisel! Mul on kaks küsimust. Esimene puudutab otsest sõjalist ohtu regioonidele, mis Venemaaga piirnevad. Kas on näha uusi kriisipiirkondi? Teiseks küsin teie hinnangut Keskerakonna esimehe Edgar Savisaare sõnavõttudele. Ta on väitnud, et Ukraina parlament ei ole legitiimne ja seal on võimul kuritegelikud kaikamehed. See ühtib Kremli propagandaga Ukraina teemal.

Urmas Paet

Aitäh küsimuste eest! Praegu küll otsest sõjalist ohtu ühelegi teisele regiooni riigile ei ole, kuigi on selge, et Ukraina-vastane agressioon mõjutab julgeolekulukorda nii Ukraina vahetus naabruses kui ka kogu Euroopas. Möödunud nädalal korraldas Venemaa oma riigi lääneosas ulatuslikke sõjaväeõppusi, mis olid erakorralise iseloomuga. Sellised arengud ei vähenda pinget, vaid pigem suurendavad seda. Aga Venemaa agressioon Krimmis jätkub. Tuleb püüda teha kõik, et taastuks konfliktieelne olukord ja Venemaa lõpetaks Krimmis kõigi nende objektide hõivamise, mida ma eelnevalt nimetasin. Loomulikult tuleb teha kõik selleks, et vältida sissetungi Ukraina teistesse osadesse. Sellel taustal, ma veel kord rõhutan, on äärmiselt oluline, et tühistataks Venemaa parlamendi otsus, mis annab volituse Venemaa sõjajõude Ukrainas ühepoolset kasutada. See otsus kehtib nüüd ja praegu ning kogu aeg. See, et parlament on andnud sellise mandaadi, ei ole normaalne. Mis puudutab avaldusi, justkui Ukraina parlament ja tema paikapandud valitsus ei ole legitiimsed, siis nendega ei ole ma mingil juhul nõus. Ukraina parlament on valitud vabadel valimistel ja uus valitsus on saanud selle parlamendi selge enamusetoetuse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marko Mihkelson!

Marko Mihkelson

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister, ka mina tänan teid väga selge ja aktuaalse ettekande eest, mille te pidasite! Ma täpsustan kolleeg Arto Aasa küsimust. Viimastel päevadel on paljud Eesti inimesed põhjendatud murega jälginud seda, mis toimub Ukrainas ja Ukraina ümber. Teadupärast, nagu sa ise mainisid, on nendel sündmustel väga suur, piire ületav mõju. Võib-olla sa veel kord täpsustad neile inimestele, kes seda ülekannet jälgivad, kui tõsiselt peaksid Eesti inimesed olukorra pärast mures olema? Kas Eestile on reaalselt julgeolekuohtu ja kuidas Eesti vastavad teenistused sinu hinnangul praeguses olukorras töötavad?

Urmas Paet

Eestile praegu otsest julgeolekuohtu ei ole, nii et ei maksa endale ega kogu ühiskonnale stressi juurde tekitada. Aga nagu ma ütlesin, ma usun, et kõik mõtleavad eurooplased on loomulikult mures Venemaa agressiooni pärast Ukrainas, kuna asjade käik on näidanud, et paraku on Venemaa sammud ka praegu ettearvamatud. Nii kaua, kuni agressioon kestab, on julgeolekuolukord kogu Euroopas teistsugune. Kuid ma veel kord ütlen, et otsest põhjust Eesti julgeoleku pärast nüüd ja praegu muretseda kindlasti ei ole. Eesti ametiasutused, samamoodi meie partnerid NATO-s, Euroopa Liidus ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides teevad oma tööd hästi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urmas Klaas!

Urmas Klaas

Aitäh, proua juhataja! Austatud välisminister! Ma tahan küsida meie kaasmaalaste kohta, eestlaste ja Eesti kodanike kohta Ukrainas ning eriti praegu aktuaalses piirkonnas Krimmis. Te põgusalt mainisite nende inimeste arvu ja ka aukonsuli tööd. Kas Välisministeeriumil on veel lisavõimalusi ja -kanaleid, mille kaudu meie inimeste olukorrast seal ülevaadet saada, et siis vajaduse korral neid inimesi kiiresti abistada?

Urmas Paet

Krimmis on meie otsesed infokanalid, jah, meie aukonsul Simferopolis ning samuti koha-

lik Eesti selts ja selle juhid, kellega meie saatkonnal Kiievis on pidev ühendus. Ka meie oleme Tallinnast nendega ühenduses olnud. Nii et otsekontakt meie kogukonnaga Krimmis on olemas. Mis puudutab ülejäänud Ukraina territooriumi, siis meie saatkond Kiievis, sh selle konsulaarosakond, töötab kogu aeg ning on valmis iga hetk meie kaasmaalasi ja kodanikke vajaduse korral aitama. Me oleme pidanud arutelusid, et kui on Eesti kodanikke, kes sooviksid Ukrainast lahkuda ja Eestisse tulla, siis me oleme kindlasti valmis neid aitama. Praegu selliseid inimesi ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud välisminister, ka mina tänan teid selle kõne eest! Te ütlesite muu hulgas, et enne assotsiatsioonilepingu sõlmimist Euroopa Liiduga peavad Ukrainas olema toimunud presidendivalimised. Ma tahan selle kohta natukene selgitust saada. Siin võib näha ohtu, et Euroopa Liit kaotab taas tempot. Aega on üle kahe ja poole kuu, kuid lepingu sõlmimisega võib olla tõeliselt kiire. Me ju kogu aeg rõhutame, et ülemraada otsused on legitiimsed, järelikult on ka valitsus legitiimne ja see, et presidendi kohusetäitja on nüüd härra Turtšõnov, on legitiimne.

Urmas Paet

Eesti seisukoht on, et me võiksime selle lepingu alla kirjutada juba täna. Ma oma sissejuhatavas kõnes vahendasin Euroopa Liidu konsensuslikku seisukohta. Praeguse seisuga on ühispositsioon, mida on olnud võimalik saavutada, see, et enne peaksid olema toimunud presidendivalimised. Eesti on valmis tegetsema rutem, aga Euroopa Liidu ühispositsioon vajab kõigi 28 liikmesriigi otsust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mart Nutt!

Mart Nutt

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra välisminister! Sa mainisid, et Euroopa Liit on katkestanud läbirääkimised Venemaaga viisavabaduslepingu üle. Aga me teame, et teenis-

tuspasside suhtes on Euroopa Liit viisavabaduse Venemaaga juba põhimõtteliselt ju kokku leppinud. Samas ei kasuta teenistuspassse mitte ainult tsiviilametnikud, vaid ka sõjaväelased, kes viibivad välisriikides. Kuidas on praegu seis teenistuspassidega? Kas viisavabaduslepingu üle peetavate läbirääkimiste katkestamine tähendab ka seda, et teenistuspassidega inimestele viisavabadust ei kehtestata?

Urmas Paet

Kõigepealt, see muudatus Euroopa Liidu ja Venemaa vahelises viisalihtsustuslepingus, mis käsitleb teenistuspassse ja viisavabadust, ei ole veel jõustunud. Nii et praeguse seisuga peavad ka teenistuspasside omanikud taotlema Euroopa Liitu reisimiseks viisat. Kui peatatakse kõikvõimalikud kõnelused edasise viisalihtsustuse üle, siis, jah, loomulikult peab see hõlma ka seda teemat.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud minister! Riigikogu valmistub avaldust vastu võtma. Mul ei ole sellega probleeme, mina kirjutasin sellele avaldusele alla kolmandana ja ma kuulun nende hulka, kes aitavad seda avaldust ette valmistada. Minu küsimus on aga järgmine. Kas Välisministeerium on tuvastanud maailmas mõne riigi, kes selgelt toetab Venemaa tegevust Ukrainas?

Urmas Paet

Ühemõttelist toetust Venemaa sissetungile Ukrainasse ei ole ma kuskil märganud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Mikser!

Sven Mikser

Aitäh! Austatud välisminister! Te rääkisite Eesti panusest selle kriisi tagajärgede leevendamisel. Me teame, et Ukraina majanduslik olukord on erakordselt keeruline. Viimastel päevadel on Venemaa teatanud mõningatest sammudest, mis võivad seda lähiajal veel keerulisemaks muuta. Nii ameeriklased kui ka eurooplased on pakkunud oma n-ö leevendavaid meetmeid. Kuidas te hindate rahvusvahe-

lise üldsuse praegust valmisolekut aidata Ukrainal akuutset majanduskriisi üle elada? Majanduskriis kindlasti komplitseerib nende võimet tulla toime võõrriigi invasiooniga oma territooriumil.

Urmas Paet

Ma hindan seda valmisolekut kõrgeks. See käib Euroopa Liidu ja IMF-i kohta, aga enne kõike Ameerika Ühendriikide kohta. Nagu ma nimetasin, on tänasest Kiievis ka Rahvusvahelise Valuutafondi missioon. Nad soovivad saada võimalikult täpset pilti, milline täpselt on Ukraina riigi rahaline olukord ning millised rahavood on vajalikud ja mis aja jooksul. Põhimõtteline valmisolek on kõrge, aga ühelt poolt tuleb täpsustada seda, millega seal tegeleb IMF-i missioon, ja teiselt poolt peab Ukraina valitsus esitama oma tegevuskava, mis hõlmab nii lühiajalisi tegevusi majandusolukorra stabiliseerimise eesmärgil kui tegelikult ka edasise põhimõttelisi tegevusi kogu majanduse reformimiseks. Ma olen päris kindel, et kui need asjad on tehtud, siis on võimalik selle abipaketi kohta otsus ära teha. Olen nõus, et selleks ei ole just liiga palju aega.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Aitäh, härra välisminister, ettekande eest! Minu küsimus koosneb kahest osast. Minu andmetel on Venemaa suursaadik käinud meie Välisministeeriumis selgitusi andmas. Millised on olnud Vene poole diplomaatilised selgitused Eesti Välisministeeriumile, kui neid üldse on olnud? Milline on olnud suhtlus sel teemal, mis toimub Ukrainas ja eriti Krimmis, ning kas on mingisuguseid vihjeid või tunnet, et Venemaa võib muuta oma suhtumist ka Eesti ja Venemaa piirilepingu ratifitseerimisse?

Urmas Paet

Ainus otsekontakt selle aja jooksul, kui Ukraina kriis on arenenud, ongi olnud see, et me palusime Venemaa suursaadikul tulla Välisministeeriumisse selgitusi andma. Rohkem kontakte ei ole olnud ja ka piirilepingute teemat ei ole Vene poolega selle aja jooksul puudutatud. Venemaa esindajad on mujal muidugi

selgitusi andnud. Nagu te ilmselt teate, selgitas Venemaa saadik ÜRO-s Venemaa seisukohti kõigile saadikutele, sh Eesti saadikule. Euroopa Liidu välisasjade kõrge esindaja kohtus eile Madridis Venemaa välisministriga. Nii et Euroopa Liit, kes esindab kõiki liikmesriike, Venemaaga suhtleb. Aga üldiselt ei ole Venemaa esindajate hoiak väga erinenud sellest, mida kogu maailm võis näha Venemaa riigipea pressiesinemisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister, tänan teid ülevaate eest! Minu küsimus on välisorganisatsioonide ja välismissioonide kohta. Te mainisite OSCE-d ja seda, milliste probleemidega see organisatsioon võib Ukrainasse missiooni saatmisel kokku puutuda. Aga on olemas ju ka ÜRO, Euroopa Nõukogu, samuti on nii OSCE-l kui ka NATO-l parlamentaarne assamblee. Milline on kõikide nende organisatsioonide seisukoht? Kas teil on infot selle kohta, et nad saadavad lähiajal Ukrainasse oma vaatlusmissiooni?

Urmas Paet

Aitäh! Kõigepealt, kõik teie nimetatud organisatsioonid on vaadanud selles küsimuses OSCE poole, kuna julgeolekuteema on selle organisatsiooni põhikirjaline tegevus, nagu tema nimigi ütleb. Aga kahjuks saab üks liikmesriik, ma pean praegu silmas Venemaad, selle organisatsiooni tegevust blokeerida ja on seda juba teinud. Ma nimetasin, et Euroopa Liidul on võimalus panna kokku oma vaatlusmissioon. Nagu me Gruusias nägime ja ikka veel näeme, on see ju ka aastaid pärast konflikti sisuliselt ainuke rahvusvaheline vaatlusmissioon, mis üldse tegutseda saab. Gruusias sunniti OSCE missioon samamoodi oma tegevust lõpetama. Ka Euroopa Nõukogu saaks kindlasti Ukrainasse oma vaatlejaid saata ja samuti parlamentaarsed assambleed. Nendel organisatsioonidel on praegu kaks tegevusliini. Esiteks, jälgida valmistumist presidendivalimisteks, mis toimuvad Ukrainas 25. mail. Need valimised peavad olema ausad ja vabad. Teiseks tuleb jälgida olukorda Krimmis, aga ilmselt ka Ukraina teistes piirkondades. Lühike

vastus on jah. Mida rohkem suudavad rahvusvahelised organisatsioonid oma esindajaid sellesse riiki saata, seda parem. Rahvusvahelise kogukonna võimalikult suur kohalolek Ukrainas on praegu väga vajalik.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister, kõigepealt tänan ka mina teid põhjaliku ja sisuka ettekande eest! Minu küsimus puudutab meie põhja- ja lõunapoolsete naaberriikide reaktsioone. Me oleme Riigikogu erakorraliselt kokku kutsunud, arutame Ukraina teemat ja plaanime vastu võtta avaldust. See on ilmselt üks kõige suuremaid asju, mida demokraatlikult valitud parlament teha saab. Mida on sinu andmetel ette võtnud Soome, Läti või Leedu parlament või näiteks ka Poola parlament?

Urmas Paet

Võimalik, et mul ei ole praegu kogu informatsiooni selle teema kohta. Minu teada on Leedus teinud ühisavalduse parlamendikomisjonid, kes tegelevad välis- ja julgeolekupoliitikaga. Soomes kogunes nädalavahetusel nõukogu, mis on meie riigikaitse nõukogu analoog. See nõukogu arutas Ukraina teemat ja ütles välja oma seisukohad. Läti riigi kõrgemad poliitilised juhid on teinud ühisavalduse. Ka Poola poliitilistelt juhtidelt on tulnud mitmeid konkreetseid seisukohavõtte. Mul ei ole informatsiooni, et mõne meie naaberriigi või lähinaabruses asuva riigi parlament oleks teinud avalduse parlamendi kui terviku nimel, kuid on tehtud parlamendikomisjonide avaldusi ja ühisavaldusi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Aitäh! Lugupeetud minister! Kuidas te hindate president Putini eile pressikonverentsil tehtud avaldust, et tema meelest on Ukraina Ülemraada osaliselt (*tšastitšno*) legitiimne? Mis võis olla põhjus, mis sundis president Putinit tegema sellist mööndust, mis selgelt erineb tema ja üldse Venemaa senisest ametli-

kust retoorikast selles küsimuses? Mida võiks üldse tähendada "osaline legitiimsus"? Või on tegemist lihtsalt president Putini suvalise improvisatsiooniga?

Urmas Paet

Mul on raske öelda, mida ta täpselt mõtles. Tavaloojika järgi võttes on see võimalus jätta üks uksekene lahti, et toimuks ka edasine elu, näiteks mingite läbirääkimiste või kõneluste vormis. Selleks, et neid kõnelusi või läbirääkimisi pidada, peab sul olema teises riigis partner, keda sa aktsepteerid. Aga see on tavaloojika. Ma ei oska öelda, mida ta tegelikult silmas pidas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Suur tänu, lugupeetud minister, nende seisukohtade eest! Te oma ettekandes rääkisite, et me teeme ettevalmistusi, korraldame arutelusid ja siis teeme ühised otsused. Aga võrreldes Euroopa Liiduga on USA teinud jõulisemalt konkreetseid otsuseid. Praegu on kriis ning Ukraina vajab riiklikult ja regionaalselt igakülgset abi probleemide lahendamiseks. Kas kriisi ajal on tekkinud ka ühine arusaam, et Euroopa Liidu 28 liikmesriiki peaksid operatiivsemalt nendele küsimustele reageerima, et edaspidi ei oleks otsuste langetamise aeg nii pikk? Teatavasti toimub alles homme ülemkogu, kus riigipead ja presidendid on koos.

Urmas Paet

Aitäh! Vastuse esimene osa tuleneb teie küsimusest. Ameerika Ühendriigid on üks riik ühe keskvalitsusega. Euroopa Liit on aga rahvusvaheline organisatsioon 28 riigi ja 28 keskvalitsusega ehk kõik Euroopa Liidu ühised otsused peavad olema viimase punkti ja komani heaks kiidetud kõigis 28 liikmesriigis. See oli lühike vastus erineva tempo kohta.

Mis puudutab põhimõttelist hoiakut, siis esmaspäeval avaldatud Euroopa Liidu välisasjade nõukogu seisukoht Ukrainas toimuva kohta oli minu meelest väga selge. Kõik Euroopa Liidu 28 liikmesriiki ütlesid, et see, mis toimub, on Venemaa agressioon Ukraina vastu, see on Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse

terviklikkuse rikkumine, mis tuleb lõpetada. Selles osas, kas astuda järgmine samm ning millised piirangud ja sanktsioonid kehtestada, on kõik võimalused veel avatud. Tuleb vaadata ka seda, mis on peamine eesmärk. See on see, et konflikt ei areneks edasi, vaid Venemaa sõjavägi naaseks baasidesse ja sõjaväelased läheksid tagasi sinna, kust nad tulid. Suure tõenäosusega peab selle eesmärgi saavutamiseks kõnelusi ja läbirääkimisi pidama.

Tervikpilt on see, et kui on kokku lepitud ühises lähtekohas, mida tänaseks on selgelt tehtud, siis hoiak Ukrainas toimuva suhtes ja hinnang sellele on Euroopa Liidu riikidel ühine. Seal tuleb liikuda edasi selle suunas, et olukorda paremuse poole muuta. Selleks on olemas vahendid. Venemaaga tuleb pidada kõnelusi rahvusvahelise kogukonna osavõtul. Mõjutusvahenditeks ongi need piirangud, sanktsioonid jms. Iga päev toimub tasakaalupunkti otsimine, kuidas paremini saavutada põhieesmärki. Tuleb otsustada, milline on läbirääkimisteks avatud uste ja survevahendite sobiv n-ö kompositsioon. Seda tuleb sisuliselt iga päev uuesti kaaluda, vaadates olukorda Ukrainas ja Venemaa käitumist seal. Nii et see, kas ja mil määral Euroopa Liit hakkab piiranguid ja sanktsioone rakendama, sõltub sellest, kuidas Venemaa lähiajal Ukrainas käitub.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud välisminister! Ma küsin määratluste kohta. Kuidas Ukrainas tekkinud olukorda määratleda? Kas tegemist on agressiooni, okupatsiooni või invasiooniga? Kuidas teie kui välisminister olukorda hindate? Millega on praegu tegemist?

Urmas Paet

Mina hindan seda nii, et kõik need kolm terminit sobivad olukorra kirjeldamiseks Krimmis. Invasioon ehk sissetung on toimunud. Ma enne lugesin ette ka arve, millist sõjatehnikat ja kui palju sõjaväelasi on sinna viidud. Okupatsioon tähendab seda, et kohalike võimuorganite toimimine ja kohalik elu on sisuliselt Venemaa kontrolli all. Agressioon hõlmab kõiki neid elemente. Nii et kõik need sõnad sobivad olukorra iseloomustamiseks.

Euroopa Liidu välisministrid kasutasid oma esmaspäevases avalduses sõna "agressioon", Ameerika Ühendriigid on kasutanud sõnu "invasioon" ja "okupatsioon". Kindlasti leiab veel erinevaid kombinatsioone. Ent selge on, et kõik saavad ühtemoodi aru, mis toimub: Ukrainasse tungiti sisse ja olukord Krimmis ei ole Ukraina kontrolli all.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Juku-Kalle Raid!

Juku-Kalle Raid

Aitäh, juhataja! Hea Urmas, suur tänu selge ja konkreetse kõne eest! Ma usun, et sa ühined tervitustega kuuele keskerakondlasele, kes julgusid Ukrainat toetavale kirjale alla kirjutada, hoolimata Keskerakonna juhi Edolfi sõnavõtust, kust mina loen välja, et Ukrainal ei ole õigust vabadusele. Need kuus keskerakondlast on Olga Sõtnik, Aivar Riisalu, Jüri Ratas, Mailis Reps, Enn Eesmaa ja Kadri Simson. Ma loodan, et sa mulle pärast nelja silma all ütled, mis sina arvad, kas nad on järgmised Keskerakonnast lahkujad. Aga minu küsimus on sõjalise koostöö kohta Venemaaga. Kanada katkestas selle koostöö. Mida saaksime meie teha, tegemaks Prantsusmaale ja Saksamaale selgeks, et võib-olla ei ole praegu Venemaale relvi müüa eriti ilus?

Urmas Paet

Jah, Eesti positsioon on olnud alates nädalavahetusest see, et Euroopa Liidul tuleks kehtestada relvaembargo, kuna tegemist on agressorriigiga. Euroopa Liit on 28 välisministri seisukohas ju selgelt öelnud, et tegemist on agressiooniga. Praegu veel konsensust ei ole. Mida teha? Me saame oma seisukohti ja arusaamu selgitada ning põhjendada. Ma ise väga loodan, et Venemaa ei tee rohkem midagi sellist, mis aitaks mõnele partnerile selgemaks teha, miks seda embargot vaja on.

Aseesimees Laine Randjärv

Margus Hanson, palun!

Margus Hanson

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Me näeme, et kõrvuti agressiooniga toimub massiivne infosõda, propagandasõda. Vene keskviimu rahastatud meedia kaudu paisatak-

se maailma lausa valet. Kuidas on sellest sõjast võimalik võitjana välja tulla?

Urmas Paet

Kõigi viimaste konfliktide puhul on koos sõjalise tegevusega kohe käivitunud propagandasõda. Seda me näeme ka praeguse kriisi puhul. Tõepoolest on lendu lastud kõikvõimalikke valesid ja valesüüdistusi. Aga mida meediaajastul teha saab? Tuleb olla järjekindel oma sõnumite ja faktide esitamisega ning väidete tõestamisega. Selge on see, et Vene pool kasutab kõiki oma kontrolli all olevaid vahendeid, meediaväljaandeid ja muid võimalusi, et maailma avalikku arvamust kujundada. Nii on see olnud ka varem, nii oli see kogu aeg ka otsuste konfliktide vahelisel ajal. Ega siin muud teha ei olegi, kui tuleb olla oma sõnumites kindel ja muidugi loota sellele, et ajakirjanikud teevad selget vahet, mis on mis ning mis motiividel üks või teine sõnum on edastatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Võimuvahetusprotsess Ukrainas algas sellest, kui Janukovõtš keeldus alla kirjutamast assotsiatsioonilepingule. Seda ka põhjendati. Muidugi, kes jõuab seda tuhandet lehekülge läbi lugeda, aga raada ametlikult internetileheküljelt lugesin ma kokkuvõtet sellest, mida see leping endast kujutab. Ausalt öeldes on see jube, täiesti jube! Euroopa suhtub Ukrainasse nagu mingisse oma kolooniasse Aafrikas. Mis te arvate, kas oleks mõistlik seda lepingut muuta ja pehmemaks teha, enne kui seda uuesti Ukrainale allakirjutamiseks pakkuda?

Urmas Paet

Ma ei ole nõus teie küsimuses olnud hinnanguga. Kindlasti ei suhtu Euroopa Liit Ukrainasse ega ühtegi teise oma lepingupartnerisse halvasti. Niikaua, kui leping on projekti faasis, on võimalik selle kallal tööd teha. Kui mõnel Euroopa Liidu liikmesriigil, Euroopa Komisjonil või Ukrainal endal on selle lepinguprojekti kohta ettepanekuid, siis on võimalik neid kindlasti arutada. Lõppude lõpuks oleme kõik ju inimesed. Aga seni ei ole keegi mingi-

sugust konkreetset ettepanekut selle lepinguprojekti kohta esitanud. Praegune Ukraina valitsus ütleb, et leping sellisel kujul Ukrainale sobib ja nad on valmis sellele alla kirjutama. Ukrainas, nagu me oleme viimaste kuude jooksul näinud, on, jah, erinevaid arvamusi, aga ma väidan, et need ei ole mitte niivõrd seotud selle lepinguga, vaid arvamuste lahknevus on põhimõttelisem. Erinevad arvamused on Ukraina tuleviku kohta Euroopas üldse, selle kohta, milliseid arengusuundi silmas peetakse ning kes võiksid olla lähemad sõbrad ja liitlased. See arusaamade erinevus on palju põhimõttelisem kui üks lepinguprojekt.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Juttu on olnud sellest, et Venemaa sõjajõud kontrollivad Krimmis lennualju, sadamaid, teatud ametiasutusi jne. Maismaal tegutsevad sõdurid on relvastatud, organiseeritud, kasutavad Vene sõjaväe numbrimärkidega sõidukeid ja Vene sõjaväe relvi, kuid neil ei ole seljas eraldusmärkidega vormi. Kuidas rahvusvaheline õigus defineerib neid sõdureid, kes praegu Krimmis avalikku ruumi kontrollivad?

Urmas Paet

Ka see on rahvusvahelise õiguse rikkumine, kui üks riik ründab teist sõjalise jõuga, aga ei identifitseeri selgelt oma sõjaväelasi. Praegu on ikkagi selge, et tegemist on Venemaa sõjalise sissetungiga Ukrainasse, täpselt nii seda käsitletakse. See ei ole küll selle konflikti peateema, aga ka see on oluline, et kui üks riik võtab ette teise riiki sisse tungida, siis peaksid tema sõjaväelased olema selgelt identifitseeritud ja mitte oma identiteeti varjama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Liisa-Ly Pakosta!

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja, tänan väga hea kõne ja põhjalike vastuste eest! Minu küsimus puudutab küberrünnakuid. Vene-Gruusia sõjast mäletame, et Venemaa küberrünnakud Gruusia vastu algasid juba en-

ne füüsilist sissetungi. Milline info on Eesti Välisministeeriumil Venemaa võimalike küberrünnakute kohta Ukraina vastu? Kas Eesti võimalik majandusabi Ukrainale võiks sisaldada ka küberturvalisuse oskusteavet ja abi selles vallas? Kui küberturvalisus ei ole tagatud, siis ju majandus tegelikult ei toimi.

Urmas Paet

Viimastel päevadel ei ole me saanud mingeid andmeid suurte küberrünnakute kohta. Mis puudutab meie abi, siis me oleme nagu varasematelgi aegadel valmis jagama Ukrainaga kõikvõimalikke kogemusi, mida nad meilt saada soovivad, sh infotehnoloogia valdkonnas. Kui olukord natukenegi stabiliseerub, siis oleme valmis kohtuma Ukraina esindajatega ja rääkima sellest, mida konkreetset Ukraina sooviks arengukoostöö raames Eestilt saada. Praeguses etapis oleme kindlasti valmis neile ka n-ö akuutset nõu andma. Samamoodi oleme valmis selleks, et meie inimesed osaleksid vaatlusmissioonidel. Nagu ma ütlesin, kaks meie sõjalist vaatlejat jõuavad loodetavasti varsti sinna koos teiste vaatlejatega kohale. Me oleme valmis andma ka praktilist abi. Ma vestlesin esmaspäeval Ukraina välisministriga ja me rääkisime sellest põgusalt. Ma ütlesin, et me oleme valmis andma neile kõikvõimalikku oskusteavet ja jagama oma reformikogemusi. Tema kommentaar oli, et kindlasti soovitakse mingis valdkonnas seda abi kasutada. Ta tänas Eestit aastatepikkuse koostöö ja abi eest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh, proua juhataja! Austatud minister, ka mina tänan teid hea ettekande ja küsimustele väga hästi vastamise eest! Oma ülevaates tõite välja teguri, mis sai Ukraina rahvale viimaseks piisaks karikas. See on korruptsioon, abiraha väärkasutamine jms. Mõni aasta tagasi, kui ma Ukrainas olin, siis kuulsin öeldavat, et liiklusmiilitsa autodele tuleks "GAI" asemel kirjutada "DAI". Eelmisel nädalal, kui välisministrid Brüsselis koos olid, räägiti palju sellest, et tuleks koostada nende Ukraina isikute nimekiri, kellele tuleks kehtestada viisakeeld ja kellele vara külmutada. Kas see nimekiri on nüüd olemas? Teiseks soovin teada teie hin-

nangut, kas Ukraina praegune juhtkond suudab kogu riigi elanikkonna ühe mütsi alla koondata.

Urmas Paet

Mis puudutab sanktsioone nende Ukraina inimeste vastu, kes on oma rahvale kurja teinud, siis viimane otsus tuli sel esmaspäeval Euroopa Liidu välisministrite kohtumiselt. See puudutab teatud isikute Euroopa Liidus oleva vara külmutamist ja see otsus peaks jõustuma alates homsest. Mis puudutab sissesõidukeeldu, siis see on osaliselt veel lahtine, kuna vaieldakse, mis selle keelu eesmärk on, kas heidutus või karistus. Heidutusaspekt enam aktuaalne ei ole. Seda arutati 20. veebruaril, kui viimased sündmused olid veel toimumata. Nii et sissesõidukeelu üle arutelud veel toimuvad. Aga varade külmutamise otsus on tehtud ja see jõustub homsest.

Valitsuse võimekust saab ennekõike hinnata muidugi Ukraina parlament, kes on selle valitsuse ametisse nimetanud. Ma loomulikult loodan, et nad samm-sammult suurendavad oma autoriteeti ja toetust kogu Ukrainas. Liitlaste leidmine on praegu igal juhul oluline, puudutab see siis üldist poliitilist spektrit, kodanikuühiskonda või Ukraina eri piirkondi. Me kõik saame aru, et Ukraina praeguse valitsuse sisuliselt üks peaülesandeid on suurendada usaldust ja oma riigi tunnet, mida on päris pika aja jooksul kõvasti laastatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Suur tänu, juhataja! Minagi tunnustan ja tänan välisministrit suurepärase ja selgesõnalise ettekande eest! Nüüd aga asjast. USA pooldab tugevaid meetmeid agressori vastu. Vene gaasi- ja naftasüstla otsas olev Euroopa Liit on klassikaliselt lõhki: osa liikmesriike on sanktsioonide poolt ja osa arvab ikka veel, et Venemaaga võiks tasa ja targu asju ajada. Teie ettekannet kuulates sain aru, et Eesti pooldab sanktsioone. Kui palju on neid liikmesriike, kes on sanktsioonide poolt? Kui edukas on Eesti olnud oma sõnumi levitamisel liikmesriikide seas?

Urmas Paet

Neid riike, kes arvavad, et oleks võinud mõne asja kohe ära teha, ikka on. Silmas on peetud viisakõneluste ja uue raamlepingu üle peetavate kõneluste kohest peatamist. Loogiliselt võttes kuulub siia ritta ka seesama relvaembargo, arvestades, et tegemist on agressiooniga. Need riigid, kes on valmis seda tegema nüüd ja kohe, moodustavad kõigist Euroopa Liidu riikidest ikkagi päris olulise osa. Aga nagu ma ütlesin, kõikide Euroopa Liidu otsuste jaoks on vaja konsensust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andre Sepp!

Andre Sepp

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea välisminister, suur tänu hea ülevaate eest täna siin Riigikogu saalis! Aga nii nagu oli Maidani sündmuste ajal, on ka praegustes Ukraina ja Venemaa suhetes ning rahvusvahelises suhtluses üks võtmesõna siiski legitiimsus. Ukraina on planeerinud presidendivalimised korraldada 25. mail. Kas on teada, et toimuvad ka uued parlamendivalimised? Kas teie hinnangul on neid üldse võimalik praegu korraldada ja kas nende kiirendatud korras toimumine võiks olukorra stabiliseerumisele kaasa aidata?

Urmas Paet

Ma käisin möödunud teisipäeval Kiievis ning kohtusin parlamendi koalitsiooni ja ka uue opositsiooni esindajatega. Nad väljendasid siis, rohkem kui nädal tagasi, ühist hoiakut, et uued parlamendivalimised tuleb suure tõenäosusega korraldada küll, aga et poliitilist segadust mitte suurendada, siis kõigepealt toimuvad 25. mail presidendivalimised. Pärast seda otsustatakse, kas hakata kiiremini korraldama parlamendivalimisi. Aga kõike korraga ei tehta, et selles riigis ei tekiks lisaks muude probleemide rägastikule veel mitmete valimistega seotud segadus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Aidma!

Rein Aidma

Aitäh, lugupeetud juhataja! Aitäh, lugupeetud minister, Ukraina olukorra ülevaate eest! Hiljaaegu andis ühe riigi juht pressikonve-

rentsi. See riik on selle konflikti üks osapool. Seal öeldi väga elegantsel moel, et Ukrainas ja eriti Krimmis tegutsevad omakaitseüksused on oma varustuse lihtsalt poest ostnud ja see on ainult juhuslikult Venemaa sõjaväe varustusega väga sarnane. Kas Ukrainasse tõepoolest viidi enne seda, kui Vene väed sinna sisse viidi või seal baasidest välja toodi, eraldusmärkideta varustust, et omakaitse saaks seda kasutada? Millised andmed on Ukrainal selle kohta?

Urmas Paet

Nagu ma ütlesin, nende sündmustega kaasneb igasuguseid imelikke jutte. Ma ei ole kunagi kuulnud ega näinud, et Ukrainas oleks kauplustest võimalik osta automaatrelevi, soomukeid ja muud sellist kaupa.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ene Ergma!

Ene Ergma

Suur tänu! Lugupeetud minister! Krimm on muidugi väga tähtis. See on, nagu öeldakse, lakmuspaber. Aga mind teeb murelikuks edasine stsenaarium Ida-Ukrainas, kus paiknevad just tööstusettevõtted. Kas seda on arutatud, arvestades seda, et lähenevad presidendivalimised? Milline võib olla edasine stsenaarium just seal, kus on ka väga tugevad venemeelsed meeled?

Urmas Paet

Muidugi on seda arutatud ja seda on tehtud väga murelikult. Esmane eesmärk on muidugi see, et Venemaa ei laiendaks oma agressiooni Ukraina territooriumil, sh Ida-Ukrainas. Viimastel päevadel on siiski peljatud, et Venemaa võib ka selle sammu astuda. Teiseks on loomulikult äärmiselt oluline, et Ukraina valitsus ja parlament pööraksid tähelepanu sellele, mis toimub Ida-Ukrainas, et ühiskonda seal rahustada. Nagu me enne siin rääkisime, käib propagandasõda, räägitakse igasuguseid õudusi, mis kohe-kohe juhtuma hakkavad. Väga tähtis on üritada temperatuuri ka selles piirkonnas alandada, et kõikvõimalike kuulujuttude ja valeinformatsiooni levitamine ning paanika külvamine ei areneks edasi. Ukraina võimud peavad pöörama tähelepanu ühiskonnas pingete vähendamisele. Kolmandaks on oluline rahvusvaheline aspekt, mida ma olen siin juba

nimetanud. Mida rohkem rahvusvahelise kogukonna esindajaid seal kohapeal on, seda parem. Lisaks sellele, et olukorda vaadeldakse Krimmis, on kindlasti oluline, et rahvusvaheline kohalolek tekiks Ida-Ukraina linnades, aga ka riigi teistes piirkondades.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mailis Repts!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Kui me püüame Ukraina olukorda hinnata, siis loomulikult on kõige olulisem Vene vägede olemasolu Krimmis. Aga selle kõrval on võtmesõna riigi ühendamine või ühendamine. Milline on olnud Euroopa Liidu teiste ministrite valmisolek selleks, et luua eraldi programme näiteks Donbassi või Donetski keskkoolinoortele? Ka ukrainlased ise on seda ideed välja toonud. Meie programmid on eelkõige olnud mõeldud Ukraina kui terviku jaoks. Loomulikult on nendes kõige rohkem osalenud Ukraina lääne- ja keskosa, ida on jäänud kõrvale.

Urmas Paet

Jah, sellest on juttu olnud, kuigi viimastel päevadel sellele liiga palju tähelepanu pööratud ei ole, sest akuutsed on olnud teised teemad. Aga vaieldamatult on see oluline teema. On oluline, et Ukraina ühiskond, sh seesama Ida-Ukraina, saaks aru näiteks sellest, kuidas Euroopa Liit toimib ja mis asi see Euroopa Liit üldse on. Selle kohta levib ju igasuguseid hirmsaid müüte. Mida rohkem on kodanikuühiskonnal ja lihtsalt inimestel võimalik näha, mis see Euroopa Liit tegelikult on, seda parem.

Ma kahe käega tervitan kõikvõimalikke projekte, mis aitaksid Ukraina inimestel reisida, ka Eestisse tulla. Seda saaks näiteks teha koolide ja omavalitsuste partnerlusprogrammide raames. Kõik see on väga teretulnud. Laiemas plaanis toetab Eesti selgelt seda, et Euroopa Liit liiguks kiiremini edasi viisalihtsustuskõnelustel Ukrainaga. Ka see on selles kontekstis oluline. Ukrainas on Euroopa Liiduga ühinemise kohta tehtud sellist kriitikat, et seda on nimetatud paljuski eliidi projektiks. Keegi on kuskil käinud, keegi peab mingeid läbirääkimisi, tähtsad inimesed suhtlevad Kiievis ja

Brüsselis, aga oluline osa Ukraina ühiskonnast ei ole mõistnud, mis kasu Ukraina inimesed saavad sellest, kui Euroopa Liiduga sõlmitakse vabakaubandusleping või üldse need suhted tihedamaks muutuvad. Seda arusaama, et tegemist on mingi eliidi projektiga, tuleb püüda võimalikult ruttu muuta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Igor Gräzin!

Igor Gräzin

Austatud minister! Juttu on olnud mitmest rahvusgrupist. Vist üleile CNN-ist kroonikafilmi vaadates märkasin, et ekraanil on hakanud ringi liikuma inimesed, keda ma natuke kardan. Jutt on grupeeringutest, kes kannavad Stepan Bandera sümboleid. Ma igaks juhaks tuletan meelde, et neil pole fašistidega mitte midagi ühist, bandeeralasi kohates SS-lane võpatas. Tegemist ei ole inimestega normaalses inimlikus mõttes ja seetõttu ei saa Banderat võrrelda ei Petljura, Mahno ega kellegagi. Ukrainas on ju kes teab kui vanad pogrommitraditsioonid. Seal elab praegu 70 000 juuti. Nüüd on hakatud sünagooge põletama ja esimesed juudid on tapetud. Mis saab edasi? Bandeeralased on praegu, kuidas nüüd öelda, kogemata nagu meie poolele sattunud.

Urmas Paet

Ma ei ole nõus sellega, et Ukraina ühiskonda võiks kuidagi meie ja nende pooleks jagama hakata. Põhimõtteline hoiak on ju see, et ei saa tolereerida mingit vägivaldset äärmuslust. Kõik kuritööd, ükskõik, kes neid toime paneb, kõik inimõiguste rikkumised, ükskõik, kes neid toime paneb, tuleb hukka mõista ja nende toimepanijaid tuleb karistada, hoolimata sellest, mis sildi all neid on tehtud. See on printsiipaalne hoiak.

Selge on, et kõikvõimalike äärmuslaste tegutsemist saab ohjeldada ainult see, kui olukord riigis võimalikult kiiresti stabiliseerub. Nagu me kõik aru saame, on segadus ja anarhia väga hea kasvulava äärmuslastele ja teistele sellistele tegelastele. Olukorra stabiliseerumine võimaldab, ma loodan, taas normaalselt tööle hakata Ukraina enda korrakaitsejõududel, neil, kes selle teemaga peaksid tegelema (kohtusüsteem jt). Nii kaua, kuni selles riigis kestab ebastabiilsus, nii kaua, kuni olukord on

anarhiline, on see vesi kõikvõimalike äärmuslaste veskile. Ma ka oma kõnes rääkisin sellest. Venemaa väidab, et ta läks Ukrainasse justkui midagi rahustama, mis on iseenesest juba absurdne. Selge on, et Venemaa sissetung on närvilisust, ärevust ja ebastabiilsust hoopiski suurendanud, mis omakorda, nagu ma ütlesin, on vesi kõikvõimalike äärmuslaste veskile. Kõik asjad on kõigega seotud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tiina Lokk-Tramberg!

Tiina Lokk-Tramberg

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister, tänan väga hea kõne ja väga heade vastuste eest! Minu küsimus puudutab taas kord Krimmi. Ees ootab referendum. Me teame, et Krimmi elanikud ei pruugi mitte sugugi olla selle resultaadi poolt, mida meie ootame, ja hääletavad Venemaa poolt. Samas toimub referendum olukorras, kus seal territooriumil asuvad võõrväed, ehk survestatud olukorras. Kas see referendum ja selle tulemused on legitiimsed?

Urmas Paet

Okupatsiooni tingimustes ei saa ükski referendum legitiimne olla.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Mul on mõnes mõttes sama küsimus mis eelküsijal. Krimmi olukorda on tõesti raske hinnata. Kui rääkida referendumist, siis me teame, et ka Lõuna-Ukraina omavalitsused tahavad sellel osaleda. Ma räägin Odessast, Hersonist ja teistest paikadest. Muidugi võib siin rääkida Vene mõjust, sellest, et need omavalitsused oponeerivad Kiievile. Aga Kiievile oponeerib ka Lviv ja siin ei saa kuidagi sellest mõjust rääkida. Kuidas te hindate, kui omavalitsused ei pea Kiievi täitevvõimu legitiimseks (ma räägin täitevvõimust, mitte parlamendist), kuidas siis parandada olukorda terves Ukrainas?

Urmas Paet

Siin ei olegi teist varianti kui see, et Ukraina valitsus, Ukraina keskvõim, peab avatud

suhtlemise kaudu usaldust samm-sammult taastekitama. Kindlasti ei ole aktsepteeritav kasutada suurt segadust ja ebastabiilset olukorda ära mingisuguste kohalike ambitsioonide rahuldamiseks, see on taunitav. Aga praegu on paljudes kohtades reaalsus, et on selliseid jõude, kes üritavad seda olukorda ära kasutada. Veel kord ütlen, et olukorra stabiliseerumisele ja sellele, et ka mõne muu Ukraina piirkonna arengus ei toimuks väga radikaalne pööre, on otsustav mõju ikkagi Ukraina keskvalitsuse tegevusel, kes peab usaldust enda vastu suurendama. Selleks et ka laiemalt oleks olemas mingigi objektiivne pilt sellest, mis tegelikult toimub, on väga oluline rahvusvahelise kogukonna kohalolek Ukrainas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Austatud minister! Te mainisite oma kõnes, et eelkõige info kogumiseks mõeldud rahvusvaheliste missioonide pääs Krimmi on takistatud. Millised võimalused siis rahvusvahelisel üldsusel on sellesse piirkonda pääseda ja kas neid võimalusi on maksimaalselt kasutatud? Praegu oleme ikkagi puhtalt Vene inforuumis.

Urmas Paet

Kui jõuga takistatakse OSCE esindajate pääsu Krimmi, siis see tähendab, et nad sinna minna lihtsalt ei saa. Analoogilist olukorda oleme ju näinud ka Lõuna-Osseetia ja Abhaasia puhul Gruusias, kuhu OSCE missioone ei ole kõigi nende aastate jooksul samamoodi lastud. OSCE missioon oli seal enne 2008. aasta konflikti, aga siis selle tegevus Venemaa vastu seisus tõttu lõpetati. Euroopa Liidu missioon Gruusias saab tegutseda ainult nendel aladel, mis on Gruusia keskvalitsuse kontrolli all, see ei saa tegutseda ei Abhaasias ega Lõuna-Osseetias. See on reaalsus.

Mida teha saab? Muidugi, peab olema järjekindel rahvusvaheline surve. Kui Venemaa räägib, et nende meelest on kõik justkui väga hästi, siis tekib küsimus, miks ei lasta rahvusvahelisi vaatlejaid ligi, kui kõik on nii, nagu räägitakse. Esiteks tuleb teha kõik selleks, et rahvusvahelised vaatlejad sinna piirkonda pääseksid, aga kui nad sinna ei pääse, siis peavad

nad piirduma Ukraina nende piirkondadega, kuhu on võimalik minna. Nagu ma nimetasin, neid piirkondi, kus rahvusvaheline kohalolek on vajalik, on Ukrainas küll ja veel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Annely Akkermann!

Annely Akkermann

Suur tänu, proua eesistuja! Suur tänu teile, härra minister, väga sisulise ja selge kõne ja põhjalike vastuste eest! Te ütlesite, et Euroopa Liidu poliitika kujundamine Ukrainas on jäänud eliidi projektiks. Kui te mõtlete ajale enne seda kriisi ja situatsioonile praegu, kriisi ajal, siis mis te arvate, kas Euroopa Liidu välispoliitika peaks olema tõhusam?

Urmas Paet

Mis puudutab Ukrainat ja teisi Ida-Euroopa riike, kes idapartnerlusprogrammis osalevad, siis lühike vastus on jah. Kui tahet oleks rohkem olnud, siis oleks Euroopa Liit kindlasti saanud teha rohkem positiivseid asju nii Ukrainas kui ka teistes riikides. Ka oma sissejuhatavas kõnes ma sellest rääkisin. Ma küll tean vastust, aga võin siiski retooriliselt küsida, miks Euroopa Liit ei suuda siiani selgelt öelda Ukrainale ega Moldovale, et neil on olemas Euroopa Liidu perspektiiv, kui nad täidavad kõik kriteeriumid. On olnud ju pikaegne põhimõte, et kõik Euroopa riigid võivad taotleda Euroopa Liidu liikmesust, kui nad täidavad nn Kopenhaageni kriteeriumid, kuid siiani ei ole suudetud saavutada konsensust, et seda öelda Ukrainale ja Moldovale. Kindlasti on see üks oluline poliitiline aspekt, aga on muid, ka praktilisi asju, mida oleks saanud paremini teha. Küüniline, aga klassikaline põhimõte on ju see, et iga kriisi puhul tuleb mõelda, kuidas me saame seda heas mõttes ära kasutada selleks, et pärast kriisi mingeid asju paremini teha. Eks see ole ka praegu nii. Ma usun, et see kõik, mis on viimastel nädalatel ja kuudel Ukrainas juhtunud, on nii mõnelegi mõjunud nagu äratuskell.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, välisminister Urmas Paet! Me asume läbirääkimiste juurde. Meil on olnud selline tava, et olulise tähtsusega riikliku küsimuse

arutelul saavad esiteks sõna fraktsioonide esindajad. Seda tava on palunud järgida ka väliskomisjon. Ma loodan, et aktsepteeritakse kõnede esitamise muudetud järjekorda. Nimelt on istungi juhatajal informatsioon, et Keskerakonna fraktsiooni nimel kõneleb Mailis Reps. Ma loodan, et seda muudatust aktsepteeritakse. Läheme sõnavõtude juurde. Reformierakonna fraktsiooni nimel palun kõnelema Rein Langi!

Rein Lang

Lugupeetud juhataja, palun igaks juhaks kaheksa minutit!

Aseesimees Laine Randjärv

Kaheksa minutit.

Rein Lang

Ikka ja jälle kõlab meie ümber selline maagiline sõna nagu "geopoliitika". Selle sõna ümber saab konstrueerida igasugu põnevaid ja verd tarretama panevaid teooriaid. Mitmest nendest saavad bestsellerid, mõnest vändatakse isegi film. Kõigi nende viimase aja geopoliitiliste analüüside autorite ühine nimetaja on uskumus, et kusagil on malelaud, mille taga istuvad mingid müstilised tegelased, kes liigutavad malendeid, millel endal puudub igasugune võime laual iseseisvalt samme astuda. Kosovo albaanlased, eestlased, krimmitatarlased ja teised väikerahvad olevat ainult etturid, kellel pole partiis muud rolli kui ainult saada lööduks. Aga isegi suured rahvad, sh 30 miljonit ukrainlast, on ainult malendid, keda liigutab kellegi käsi.

Tõsimeeli räägitakse täna sellest, et Krimmis toimuv on Venemaa õigustatud kättemaksalanduse eest Kosovos. Sõbrad! See mõtteviis pärineb 19. sajandist ega sobi 21. sajandisse. Poolteist aastat tagasi oli mul võimalus Iisraelis käies külastada Palestiina omavalitsuse pealinna Ram Allaht ja rääkida seal inimestega, kellel on kõrge ühiskondlik positsiooni. Mulle jäi seal kõrva üsna siiras usk Ameerika judivandenõusse, milles palestiinlaste roll on olla elav pomm, hoidmaks ülal tervet ülemaailmset konflikti, mille tulemus on nafta kõrgem hind. Selle peale meenus mulle reis Sahhalini saarele aastal 1985. Ohhoota mere rannal, kus lapsed liivalosse ehitasid, harjutasid otse nende kõrval Nõukogude sõjamehed merelt tuleva rünnaku tõrjumist. Neid juhendav ohvitser

pidas täiesti iseenesestmõistetavaks, et väikesed lapsed näevad maast madalast, kuidas neid vaenlase eest kaitstakse. Sama ohvitser oli siiralt üllatunud, kuuldes, et me oleme saanud aega Eestist nii kaugele sõita, kui meie maal kestab edasi võitlus fašismiga. See kõik tuleb praegu väga tuttav ette.

Üleeile ütles Venemaa propagandakanali RT saatejuht otse-eebris, et tema arvates käitub Venemaa valesti. Sajad kommentaatorid on seda kirjeldanud kui julgustükki, mida korda saates astuti vastu oma leivaisale. Vähem räägitakse aga sellest, et kõik inglise keeles töötavad ajakirjanikud, kes praegu RT palgal on, kaasa arvatud nimetatud saatejuht, on sinna valitud ühisosa alusel. Kõik nad on nimelt mingil moel levitanud vandenõuteooriat, et 11. septembri rünnakud New Yorgi kaksiktornide ja Pentagoni vastu olid tegelikult CIA ja Mossadi ühisoperatsioon, käivitamaks ülemaailmset sõda eesmärgiga teenida transnatsionaalsetele korporatsioonidele kasumit.

Tänapäeva meediaühiskonnas on piir ilukirjanduse ja tegelikkuse vahel üsna hägune. See, mis on kellegi arvates fakt, võib kergesti olla ilusasti esitatud väljamõeldis. Siis asuvad kriitikud analüüsima vale kunstilist külge, mitte ei räägi sellest, et tegemist on lihtsalt valega. Jah, käimas on sõda, kuid seda ei peeta mitte püsside ja pommidega. Liberaalne demokraatia, mille üks postulaat on olnud võimu valitavus, on maailmas ju formaalselt võitnud. Ei ole ainsatki tõsiselt võetavat jõudu, kes riskiks väita, et võim tuleneb jumalast, mitte ei kujune valimistulemuste põhjal. Samas teevad aga paljud kõik selleks, et veenda valijaid tänapäevaste turundusmeetoditega ühe või teise uskumuse õigsuses.

Mis on ühist Mister Properil ja Vladimir Putinil? Mõlemal on üleloomulik võime eemaldada plekke. Ometi on see niimoodi ainult telereklaamis. Nii nagu keeldub punaveini plekk eemaldumast siidilipsult, keeldub ka eestlane või ukrainlane uskumast seda jama, et nad kiusavat venelasi, olgu siis Narvas või Jaltas. Nii ei leiagi me igast kodust Mister Properit ega usu iga venelane Venemaa väiteid fašismi pealetungi kohta Ukrainas. Kui eile küsiti Soome avalik-õigusliku televisiooni erikorrespondendilt Kiievis, mida tavalised ukrainlased arvavad Venemaa presidendi pressiüritusel kõlanud väidetest venelaste ohustatuse

kohta Krimmis, vastas too, et üldise arvamuse järgi on Venemaa president nupust nikastanud. Soome keeles kõlas see isegi palju paremini: "Luullaan, että Putin on ihan tärähtänyt."

Kogu selles Venemaalt lähtuvas propagandas hakkab vähemalt minu arvates ilmne juba ka Odessa stiilis huumorit. Näiteks väitis Venemaa president eile, et vormirõivastust, mida kannavad nn Krimmi kaitsjad, saab vabalt poest osta. Mina kavatsen Viljandi Sangarite Seltsi näitemänguseltsi nimel Venemaa saatkonna kultuuriatašeelt küsida selle poe aadressi, kust saab osta spetsnazi varustust. Tahaksin väga seda järgmisel aastal muusikalis kasutada. Huumori valdkonda kuulub kindlasti ka retoorika juudiorganisatsioonide õhutavatest fašistlikest meeleoludest Ukrainas. Juut ja nats – tule jumal appi!

Reformierakond kindlasti toetab seda, et Riigikogu võtaks täna vastu asjakohase avalduse, ja hääletab selle avalduse vastuvõtmise poolt. Aga me soovime kõigil kaasmaalastel säilitada külma närvi ja rahu. Meid ei ohusta praegu otseselt keegi. Me toetame Eesti valitsuse poliitikat, mille eesmärk on see kriis positiivselt lahendada, ja loodame oma liitlaste adekvaatsele käitumisele.

Aga meil kõigil on võimalus aidata Ukraina Vabariiki ja Ukraina rahvast. Eestis on väga tegus Ukraina kogukond. Ukrainlasi on Eestis üle 20 000. See Ukraina kogukond on valmis vahendama kodumaale mis tahes abi. Kes tahab ja saab, võtku nendega ühendust. Igaüks, kes poodi läheb, võiks kaaluda kas või mõne Ukraina toote ostukorvi panemist. Iga euro, mis jõuab Ukraina majandusse, on väga tere tulnud. See on väike panus, aga see on see, mida me kõik teha saame. Kuid headele kolleegidele Keskerakonnast tahan soovitada, et nad ütleksid Edgar Savisaarele edasi, et Mister Properiga lipsu nühhkimine ei anna mitte mingisuguseid tulemusi. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Keskerakonna fraktsiooni nimel palun kõnepulti Mailis Repsi! Kaheksa minutit.

Mailis Reps

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ukrainas on haruldane noor demokraatia. Ta paistab väga paljude teiste noor-

te ja arenevate riikide hulgas silma just seetõttu, et tal on väga elav ja jõuline kodanikuühiskond. See kodanikuühiskond tegeleb kõikvõimalike probleemidega, alates vanurite ja puuetega inimeste muredest ning lõpetades demokraatia ja poliitika kujundamisega, mille-ga võib-olla kõige enam tegeldakse.

Kui meenutada eelmise presidendi Janukovõtši aegset Ukrainat, siis kindlasti oli kõige rohkem informatsiooni nii Janukovõtši plusside kui ka miinuste kohta võimalik saada just tänu sellele, et kümned ja kümned organisatsioonid analüüsisid Ukrainas toimuvat. Hiljem on püütud näidata, et tegemist on üsnagi radikaalse liikumisega. Olen nende aastate jooksul Ukrainaga pidevalt ühenduses olnud ja võin teile kinnitada, et nende organisatsioonide professionaalne tase on väga kõrge, sellesse tegevusse on kaasatud ülikoolid mitmete professorideni välja.

Nende väga erinevate organisatsioonide kaasatus Maidani protsessi oli väga erinev. Suuresti algas ikkagi kogu liikumine Ukrainas sellest, et lubatu ei olnud teoks saanud. Kolm korda järjest lubati valimistel Ukraina rahvale, nii ukraina- kui ka venekeelsetele inimestele, et riigi suund on Euroopa ja Euroopa Liiduga seotud reformid toovad probleemide lahendused. Läbirääkimised kestsid üle nelja aasta ja olid üsna detailsed. Nende sisu ei jõudnud võib-olla tõepoolest iga inimeseni. Küll aga oli Ukrainas üks selge siht: usuti, et Euroopasse liikumine toob kaasa läbipaistvama ühiskonna. Loodeti ühiskonda, mille lahutamatu osa ei oleks korruptsioon, kus oleks võimalik minna arsti juurde või haiglas kas või ülemisele kor-rusele, ilma et peaks sanitarile andma arvestatava osa oma kuupalgast, või kus lastel oleks võimalik saada koht sinna kooli, mille kõrval nad elavad. Lihtsad igapäevased küsimused olid lahendamata ja selle tõttu inimesed protesti avaldama hakkasidki.

Kui küsida, kas tõepoolest avaldas enamik Kiievi peaväljakul olnud inimestest protesti Janukovõtši vastu, siis vastus on, et kindlasti mitte. Igaühel oli oma sõnum. See sõnum oli see, et lootused, mida neile oli seitse-kaheksa aastat antud, olid läbi lõigatud. Oranži revolutsiooni aegseid liidreid tagasi ei ihaldatud. Siit tuleneb ka see, miks nüüd suhtutakse vahevalitsuse liikmetesse suhteliselt leigelt. Lihtsalt sellepärast, et kõik mäletavad, et lubatud de-

mokraatia tõi kaasa hoopis vastupidist: väiklust ja rohkem oligarhe. Seetõttu annab just Euroopa, see müstiline tugi, keda ka meie esindame, lootust suureks muutuseks Ukrainas. Nagu ma juba ütlesin, loodetakse, et Ukraina muutub läbipaistvamaks ja vähem korrumpeerunuks.

Aga täna oleme siin eelkõige seetõttu, et arvestataval osal Ukraina territooriumist on võõrväed. Ei ole kahtlustki, et tegemist on rahvusvahelise õiguse rikkumisega. Igasugused debatil selle ümber, kes need inimesed on ja mis relvastus neil on, ei ole viinud rahvusvahelist üldsust segadusse. Venemaa sekkumist Ukraina siseasjadesse on selgelt kõige kõrgemal tasandil taunitud. Ukrainlased ise on selgelt ja korduvalt öelnud, et tegemist on Venemaa agressiooniga nende territoriaalse terviklikkuse vastu.

Oluline on leida üheskoos lahendus küsimustele, mida Ukraina püüab kohati ka koos meiega lahendada. Peamine on leida võtmeid, mis aitaksid muuta Ukraina uuesti ühtseks riigiks. Kindlasti ei ole võimalik nii lihtsustatult vaadata, nagu on püütud näidata meediasõjas, et idapoolsed alad on vähem ukrainameelsed kui ülejäänud Ukraina. Tuleb meelde tuletada, et venekeelse elanikkonna müstifitseerimisega Ukrainas on juba näppu lõigatud. Täna on see kinnituse saanud, et Ukraina sõjaväebaasid ei ole alla andnud, seda hoolimata mitmest ultimaatumist. Need poisid seal on suuremalt jaolt venekeelsed. Enamik neist on kinnitatud andmetel pärit puhtalt venekeelsetest piirkondadest, aga nad hoiavad uhkelt Ukraina lippu ja ütlevad, et nad ei anna alla vägedele, keda nad peavad võõrvägedeks. See peaks näitama ka kõige skeptilisematele vaatlajatele, et Ukraina lihtsustatud lahterdamine venekeelseks ja ukrainakeelseks on enam kui pealiskaudne. Ukrainas ei ole lahknevust keele põhjal, ei ole lahknevust ka mentaliteedi ega regiooni põhjal. Loomulikult on vaja anda teatud piirkondadele kindlustunnet, kuid ei saa lihtsustades öelda, et kõik tööstuspiirkondade või kaevanduspiirkondade inimesed on vähem intelligentsed ega mõista tavalist kõnekeelt. See ei ole nii.

Millised on ootused ja lahendused? Ukraina ise on siin õigeks pidanud kolme sammu. Esimene ja kõige olulisem samm on konstitutsiooni täiendamine. 2004. aasta konstitutsioon

annab põhjust väga paljudeks vaidlusteks ja seda tuleb täiendada. Hea meel on öelda, et eilse päeva seisuga on selline töörihm ka kokku pandud. Veneetsia komisjon on lubanud ekspertiisi teha, nii et siin jõutakse lahendusele. Teine samm on kodifitseeritud valimis seadus ja nii parlamendi- kui ka presidendi valimiste korraldamine (täpsemalt öeldes toimuvad enne presidendi- ja siis parlamendi valimised). Kolmas väga oluline samm on edasiliikumine järgmiste reformidega, mis reformivad prokuratuuri ja kohtusüsteemi. Loomulikult on olulisel kohal korruptsioonivastane võitlus.

Kõige valusamate teemade käsitlemiseks ei jätku praegu aega. Me kindlasti jätkame täna seda debatti. Haavu aitab parandada ka rahvusvaheline eksperdigrupp, kes analüüsib Maidanil toimunud inimõiguste rikkumisi, mida võisid toime panna kõik osapooled. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel kõnelema Lauri Vahtre!

Lauri Vahtre

Proua juhataja! Austatud kolleegid! Loomulikult ei muuda meie tänane avaldus Venemaa hoiakuid ega sunni teda vaguralt Krimmist taanduma. Keegi ei loogi endale sellist illusiooni. Sellegipoolest on meie kohus seesinane avaldus teha, sest kui me seda ei teeks, siis tõlgendatakse meie vaikimist õigusega kui vaikivat heakskiitu agressorile. Niisiis on meie asi saata täna oma sõnum maailmale ja Ukrainale.

Palun aega juurde!

Aseesimees Laine Randjärv

Kaheksa minutit kokku.

Lauri Vahtre

Mis peaks saama Krimmist? Konkreetset praegu on küsimus just Krimmis. Seda küsimust meie ei otsusta. Kuid rahvusvahelise üldsuse osana on meigi asi välja öelda, et selleks, et seda küsimust üldse kuidagi lahendada saaks hakata ja püsiv lahendus leida, on vaja taastada *status quo* ehk olukord sellisena, nagu see oli, mida rõhutas ka välisminister. Tuleb ära kuulata kõik osapooled ja hakata lahendust otsima. Muidu saame olukorra, kus seadus-

rikkumine loob seadust, õigusrikkumine õigust ja vägivald maailmakorda.

Kuid mida ütleb selliste sõnumite peale Venemaa? Venemaa räägib selle peale mõttetusi, valet, küünilist valet, mida siin on juba korduvalt refereeritud. Ta räägib nii küünilist ja lolli juttu, vabandage väljendust, et tekib küsimus, kas on tegemist meie pilkamisega, terve mõistusega inimeste mõnitamisega. Kui aga Venemaa juhtkond tõepoolest ise usub seda, mida ta räägib, siis meenutagem proua Merkeli märkust, et president Putin näib olevat kaotanud sideme reaalsusega ja meil peab tekkima tunne, et Euroopa elab jälle kõrvuti Kuldhordiga või keskaegse, sultanaadiaegse Türgiga.

On paradoksaalne, kurb ja kahetsusväärne, et need, kes on meie arvates kaotanud sideme reaalsusega, arvavad omakorda, et meie oleme kaotanud sideme reaalsusega, sest reaalsus oleval kuskil mujal, seal, kus on jõud ja vägivald. Mida teha inimestega, kes elavad teises maailmas? See on raske küsimus. Mida teha inimestega, kelle maailmapilt tardus 1949. aasta paiku, kes elavad keset külma sõja aegseid viirastusi ja põhjendavad mida tahes rahvusvahelise imperialismi ja suur korporatsioonide vandenõudega? Mina ei oska siit puldist praegu öelda, mida selliste inimestega teha. Võin vaid nentida, et tegemist on kultuuriprobleemiga, nagu endine kultuuriminister ka esile tõi. Ma olen temaga täiesti nõus.

Me näeme oma silmaga tsivilisatsioonide kokkupõrget, millest juba mitukümmend aastat tagasi kõneles Samuel Huntington. Meie nägime seda enne teda 50 aastat iga päev oma silmaga Nõukogude okupatsiooni tingimustes ja kahetsusväärset sageli näeme seda ka praegu Tallinnas. Ühel pool on liberaalne demokraatia, teisel pool despotism, jõuõigus, tutvused ja pugemine.

Mida teha? Ka see küsimus jääb vastusetaks. Kuid ajaloost on teada, et sellise jõu vastu aitavad ainult teine jõud, meelegiindlus ja aeg. Ma ei kõnele siin tingimata sõjalisest jõust, Euroopa Liidul on küllalt ka majanduslikku jõudu. Sellisel maailmal on aga veel üks suur vaenlane. Hullunud diktaatori suurim vaenlane on alati seesama diktaator ise. Paraku võib olla nii, et enne, kui tõde temani jõuab, sunnib ta maailma tooma väga paljusid ohvreid. Praegu, ma arvan, on veel võimalik neid ära hoida.

Sestap me apelleerimegi Läänele. Me ei räägi seda kõike ju Venemaale, kes ei saa aru sellest keelest, mida meie kõneleme. Me räägime Läänega ja tegelikult võiks meie avalduses olla ainult neli sõna: "Me ütlesime ju kohe." Me oleme 20 või 25 aastat, kui arvestada ka meie pagulaste tegevust, siis üle poole sajandi, kogu aeg rääkinud, et on üks jõud, mida tuleb talitseda. Aga selline ninakus ei tuleks meie avaldusele loomulikult kasuks. Seetõttu väljendame ennast tsiviliseeritult ja, võiks öelda, isegi malbelt, kuid avalduse sisu on sellegipoolest tõsine. Tähtis on, kas Lääs ikkagi taipab. Ukraina ja ukrainlased on kindlasti juba taibanud ja seegi on suur asi.

Võib ju kurta, et Euroopa on vana, mugav, inertne ja kartlik, et Euroopa läheb põhja. Võib-olla läheb nii, aga võib-olla läheb põhja hoopis Venemaa. Võib-olla ühel ilusal päeval kaob üleolev muie president Putini huulilt, nii nagu kadus muie diktaator Ceausescu näolt ühel mälestusväärse päeval, kui tema võim murdus. Ma ei pea seda üldsegi võimatuks. Pole meie asi selle kohta midagi enam öelda. Me võime vaid nentida, et iga riigilae, mis sõidab hullumeelsel kursil, läheb ükskord põhja. Nii et võib-olla on see sõnum siiski natukene ka sõnum Venemaale. Ma tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel kõnelema Sven Mikseri!

Sven Mikser

Head kolleegid! Sellest ajast, kui eelmisel sajandil, 1993. aastal, ilmus Samuel Huntingtoni "Tsitivilisatsioonide kokkupõrge", on see teos, mis esialgu oli artikkel, pärast aga sai raamatuks kirjutatud esseeks, pälvinud ka rohkesti kriitikat. Ma arvan, et kui me vaatame maailma mustvalgelt ja peame neid poliitilisi või geopoliitilisi tsivilisatsioone muutumatuks, siis me triivime kindlasti apokalüptilise kokkupõrke kursil. Ma usun ja loodan, et ka Venemaa ühiskonnas on tugevad need jõud, kes tahavad oma riigi poliitika, poliitilise kultuuri ja geopoliitilise kursi muutumist, ning usun, et need jõud jäävad ühel päeval ka peale. Paraku on see päev praegu veel tulevik.

On palju räägitud geopoliitilisest heitlusest Venemaa ja Lääne vahel domineerimise pärast

Venemaa lähiümbruses. Me mäletame, et neil päevil, kui meie pürgisime Euroopa Liidu ja NATO liikmeks, räägiti Venemaa poliitilises propagandas palju sellest, et NATO ja Euroopa Liit üritavad meid värvata oma agendiks vahetult Venemaa piiri taga, justkui NATO ja Euroopa Liit oleksid püüdnud meid pehmeks rääkida, et me nende hulka läheksime. Meie toona teadsime – eriti hästi teadsid need, kes meie liikmesust nendes kahes organisatsioonis läbirääkimistel saavutada püüdsid –, et nii see tepts mitte ei olnud. Meil tuli täita väga karme tingimusi ja teha radikaalseid reforme, et oma kõlblikkust tõestada. Ka siis ei õnnestunud meil tegelikult mitte kõiki vanade liikmesriikide inimesi oma kõlblikkuses veenda.

Ka praegu arvab arvestatav hulk Venemaa poliitika kujundajaid, et Lääs, eriti Euroopa Liit, üritab Ukrainat värvata enda rüppe, et kasutada teda mingisugusel müstilisel viisil Venemaa vastu. Ma usun, et need, kes Kiievis ja mujal Ukrainas on teinud tööd selle nimel, et sõlmida assotsiatsioonilepingut Euroopa Liiduga, teavad, kui vähe neid tegelikult Euroopas oodatakse või vähemalt seni on oodatud. Väga selgelt on tegemist luuluga, mis paraku Venemaa paljude poliitiliste mõtlejate ja otsustajate peas on väga tugevalt juurdunud.

Meenutame, et kui Ukraina kriis puhkes, siis see sai alguse president Janukovõtši otsusest tõmmata pidurit integreerumisele Euroopa Liiduga. Euroopa Liidus arvati, et see oli vale otsus, aga valdav arvamus oli, et Ukraina võimudel on õigus sellist otsust langetada, kui nad seda soovivad. Ukraina rahvas andis ise sellele otsusele hinnangu ja mõistis sellise käitumise hukka. Valdav osa Ukraina rahvast otsustas, et Ukraina kurss peab jätkuvalt olema integreerumine Euroopa Liiduga. Ukraina valitud võim, kelle legitiimsust enne seda ka Lääs valdavalt küsimuse alla ei seadnud, delegitimiseeris iseennast, kasutades oma rahva protestide mahasurumiseks toorest vägivalda. Seejärel, kui president Janukovõtš oli riigist lahkunud, sai väga selgelt ilmsiks ka selle võimu korrumppeerumise kogu ulatus.

Ma usun, et ka Euroopa Liit on sellest kriisist saanud (või veel saab) väga olulise õppetunni. Jutt sellest, et Euroopa Liidu uks on selles maailmajaos kõigile soovijatele avatud, peab olema tõsiselt võetav. Ka meie enda valmidus aidata neid, kes on väljendanud soovi

Euroopa Liiduga rohkem integreeruda, peab olema senisest tunduvalt suurem. Ma usun, et Ukrainas on vajadus abi järele erakordselt pakiline, arvestades selle riigi väga keerulist majandusolukorda.

Palun lisaiega!

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit juurde.

Sven Mikser

Nii palju vahetult olukorrast Ukrainas ja nendest sündmustest, mis on täna toimuva istungi põhjustanud. Täna sel teisel täiendaval istungil hakkame arutama avalduse eelnõu, mis ei käsitle niivõrd väga keerulist olukorda Ukrainas, kui võrd Venemaa rääget rahvusvahelise õiguse alusprintsipi rikkumist.

Ma meenutan, et Ukraina on ÜRO liikmesriik alates 1945. aastast, ta on Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri liikmesriik 1957. aastast. Ta oli seda juba osana toonasest Nõukogude Liidust. Venemaa on tunnustanud Ukraina territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust mitmes rahvusvahelises leppes ja organisatsioonis. Meie avaldus viitab Helsingi lõppaktile. Me viitame ka 1994. aasta Budapesti memorandumile, millega Ukraina võttis kohustuse loobuda toona maailma suuruselt kolmandast tuumaarsenalist, mille eest algselt Venemaa Nõukogude Liidu õigusjärglasena, Suurbritannia ja Ameerika Ühendriigid, hiljem ka Prantsusmaa ja Hiina kohustusid garanteerima Ukraina territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust. Seda, et Venemaa on mõningatele Ukraina võimude sammudele viidates võtnud endale õiguse nendest kohustustest üle astuda ja korraldada agressiooni naaberriigi vastu, korraldada invasiooni kas eesmärgiga osa sellest riigist annekteerida või vähemalt kindlustada oma poliitilist kontrolli selle riigi arengute üle, ei saa meie ega rahvusvaheline üldsus aktsepteerida. Me kõik mõistame, kui tõsiselt sellised sammud ohustavad meie enda julgeolekut ja turvalisust.

Mida ühtsemalt ja selgemalt rahvusvaheline üldsus väljendab oma hukkamõistu, ütleb välja, et Venemaa selline käitumine ei ole aktsepteeritav ja sellel on tagajärjed, seda kiiremini koidab see päev, mil rahvusvaheline õigus saab taas jalule seatud, ning seda kindlamad võime olla meie, et selliseid pretsedente ei kasutata

tulevikus meie enda julgeoleku kahjustamiseks. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun kõnetooli Mihhail Stalnuhhini! Kaheksa minutit.

Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Võib-olla ma ei jaga kõrget poliitikat, aga võib-olla on asi minu suhtlusingis. Mul on suur koer, kellega on vaja jalutada, seetõttu kõnnin ma keskmiselt kolm tundi päevas mööda oma kodulinna. Viimastel nädalatel olen pigem seisnud kui liikunud, sest päevas on mul viis kuni kümme vestlust. Küsitakse tavaliselt ühte ja sama. Mõne kõige sagedamini esitatava küsimuse mainin ma siin ära.

Inimesed on vaadanud, mis toimub Kiievis, kuidas seal hõivatakse ministeeriume ja teisi riigiasutusi. Nad küsivad, kas see oleks ka Eestis võimalik. Mis toimuks Eestis, kui tuleks mingi punt Lõuna-Eestist, kes pole rahul piirilepingu sõlmimisega, ja üritaks näiteks Põllumajandusministeeriumi enda kätte võtta? Kas seda peetaks ka demokraatia väljenduseks? Ei peetaks, need inimesed saaksid peksta ja istuksid kinni D-terminalis või kuskil mujal. Meie riigis peetaks sellist hõivamist korrariikkumiseks. Miks seda aga nimetatakse demokraatia kõrgemaks ilminguks, kui see toimub Ukrainas? Kust see topeltstandard tuleb? Nii inimesed küsivad. Mida ma oskan neile vastata?

Kas te olete lugenud Ukraina põhiseadust? Kui minult seda küsiti, pidin ma ütleva, et ei ole, aga hiljem ma seda lugesin. Selle artikkel 106 või 108 räägib sellest, kuidas Ukraina president võib võimust ilma jääda. Selleks on neli võimalust. Esiteks, president sureb. Teiseks, president kaotab tervise, mille tuvastab ülemraada. Kolmandaks, president esitab tagasiastumisavalduse. Neljandaks, toimub *impeachment*. Kui ei ole tegemist ühegi variandiga neist neljast, siis on ta endiselt president. Põhiseaduse kohaselt ei saa talt võimu teisiti ära võtta ja tema asi on kinnitada peaminister, valitsus jne. Kui seda teeb keegi teine, asendades presidenti, siis ei ole ei see valitsus ega peaminister legitiimsed. Ka need kubernerid, kes praegu määratakse Ida-Ukrainasse, ei ole legitiimsed.

Kui me tahame siin Eestis ranget põhiseaduslikku korda, miks me siis toetame põhiseadusliku korra ränka rikkumist teises riigis? Väga tihti satun ma löögi alla ja mult küsitakse: "Miks teie seal nii teete?" Sageli nimelt arvatakse, et ka mina olen sellest osa võtnud. Küsitakse, miks Riigikogu ei mõista hukka seda, kui pommitatakse Jugoslaaviat, vaid istub vaikselt ja vaatab, kuidas pommitatakse, ning kõik on korras. Väljamõeldud ettekäändel rünnati Iraaki. Olgu diktaator ükstaspuha kui halb, aga ei või niiviisi, et ainult nafta pärast minnakse tapma. Miks üks kord on üks reaktsioon, teine kord aga teine? Kust see topeltstandard tuleb ja kas see on normaalne? Ma ei suuda vastata.

Selle kuu lõpus toimub Krimmis referendum. Ma ei kujuta ette, millised küsimused rahvahääletusele pannakse, aga seda ristitakse juba praegu ebaseaduslikuks protsessiks. Šotimaa korraldab, ma isegi ei tea, kas sellel või järgmisel aastal, analoogse referendumi. Ta kavatseb Suurbritannia koosseisust välja astuda ja eraldi riigi moodustada. Sama protsess toimub ühes Hispaania provintsis. Minult küsitakse, miks see, mis on lubatud ühes Euroopa nurgas, on keelatud teises. Proovi sa vastata.

Eriti palju vestlusi oli mul 21. veebruari õhtul ja järgmisel päeval. Janukovõtš istus koos opositsiooniga laua taha, kusjuures seal kõrval istusid Saksamaa, Prantsusmaa ja Poola välisminister, ja kirjutas alla oma tagandamise tingimustele. Aga rahulikku tagandamist ei olnud vaja ja läks mölluks lahti. Miks seda pealt vaadatakse ja kõiges süüdistatakse seda meest, keda mina isiklikult, pehmelt öeldes, ei armasta, aga kes siiski andis võimu käest? Milleks oli vaja agressiooni? Milleks oli vaja päevapealt vastu võtta keeleseadust, mis ajas ärevile Ida-Ukraina ja Krimmi? Kellel seda vaja oli ja kuhu vaatas Euroopa? Miks me oleme nendes küsimustes silmakirjalikud?

Mul on kodus konkus terve albumitais pilte Kiievi kesklinnast, mida ma viimased paar kuud kogunud olen. Nendel piltidel jalutavad mehed haakristiga ja stiliseeritud haakristiga (need on SS-pataljoni Nachtigall ja UNA-UNSO salgad). Bandera portreesid on Kiiev täis. BBC intervjuueris poissi, kes ütles: "Me seisame puhta rahva eest, siin peaksid olema ainult ukrainlased." Mitte päris selline nagu Hitleri põhimõte, aga umbes sama. Miks me

oleme nõus, et demokraatia eest võivad võidelda ka need neonatsid? Muuseas, praegu võetakse neid massiliselt tööle miilitsasse, moodustatakse neist eriuksusi. Mul on siin üks väga pikk nimekiri. Poolas on sellised kohad nagu Legnica, Huta Pieniacka, Kraków, Hel jt. Need on linnad, kus seisavad mälestusmärgid neile inimestele, kelle tapsid bandeeralased. Kõige võimsam on Wrocławis, kuhu on toodud 2000 kapslit mullaga nendest kohtadest, kus need mehed massiliselt poolakaid tapsid. Need mehed – see on see parempoolne sektor, mitte erakond, aga rühmitus. Need on need, kes peale 21. veebruari muutsid olukorda riigis.

Mul on veel palju vastamata küsimusi, aga aega on vähe. Ma toetan selle avalduse peal kirja. Mina ja need inimesed, kellega ma olen rääkinud, toetame Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust, aga me ei toeta seda silmakirjalikkust, millega mõned meist püüavad Ukraina asjadega tegelda. Alguses tekitatakse konflikt ja pärast hakatakse seda lahendama. Nii ei tohi. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Proua juhataja! Austatud kolleegid! Paistab, et kõigepealt pean ma saalist lahkuvale eelmisele kõnelejale appi tulema tema rahvahariduslikus töös, sest mulle tundub, et Riigikogu liige ilmselgelt ei oska valijate küsimustele vastata või ei taha seda osata. Vähemalt kaks eelmist esinejat tõid väga selgelt esile selle, mis on Ukraina sündmuste eskaleerumise põhjus. See toimus tõepoolest Vilniuse tippkohtumise ajal, kui president tegi seniste lubadustega võrreldes väga ootamatu pöörde. Lubatu ei saanud teoks ja sellises olukorras asetub demokraatlik legitiimsus tõepoolest küsimärgi alla. Kui ma otsiksin sellele mingisugust analoogi, siis võiks see olla umbes säärane, et keegi Eesti riigi tippjuhtidest ühel hetkel teatab rahvale, et nüüd on meie orientatsioon Sõltumatute Riikide Ühendus ja me hakkame Euroopast välja kolima. Ka sellele järgneks tõenäoliselt rahva väga tuline reaktsioon. Ammugi ei ole õige võrrelda Šotimaa referendumit ja teisi Euroopas toimuvaid demokraatlikke protseduure Krimmi sündmustega,

sest need kindlasti ei toimu võõrriigi sõjaväe kohaloleku ajal.

Nüüd aga asja juurde. Kui meil oli eelmisel nädalal välispoliitika arutelu, siis ma ühte parlamentaarset dimensiooni juba rõhutasin. See on seotud sellega, et Ukraina Ülemraada on võtnud endale praeguses protsessis keskse rolli. Ta on positiivselt üllatanud ja võtnud vastutuse kõigi edasiste protsesside eest. Tema otsused on kahtlemata legitiimsed.

Ma tahan aga täna rääkida väga praktilistest asjadest, mida meie saame teha, mida me saame just parlamendina teha. Parlamendirühmade ja rahvusvaheliste delegatsioonide kaudu, kuhu me kuulume, on meil selleks väljundit küll ja küll. Toimunud sündmused jäävad ju aktuaalseks ilmselt veel mõneks ajaks.

Kõigepealt, lugupeetud välisminister juba osutas sellele, et Venemaa Föderatsiooninõukogu on kiitnud heaks Vene vägede kasutamise Ukrainas, ta on sisuliselt kiitnud heaks rahvusvahelise õiguse rääge rikkumise, agressiooni ja okupatsiooni. Ma ei saa aru, kuidas sellisel juhul saavad föderatsiooninõukogu liikmed kuuluda näiteks Euroopa Nõukogu Parlamentaarsesse Assambleesse. Vähim, mida tuleks teha, on peatada nende volitused seniks, kuni see otsus on muudetud. Seni on siis, kui seda küsimust on tõstatatud, olnud üks vastuargument see, et parlamendiliikmed ei ole vastutavad, nad ei saa võtta endale süüd selle eest, mida riikide valitsused on teinud. Praegu on tegemist aga parlamendiga, mis sisuliselt on sanktsioneerinud agressiooni. Tuletage seda meelde kõigil võimalikel juhtudel, kui me suhtleme nendega inimestega või oma partneritega! Niisuguse parlamendi kuulumine demokraatliku maailma ühendustesse on enam kui kentsakas.

Nüüd räägin sanktsioonidest. Kui Euroopa Liidu sanktsioonid piirduvad viisaprotsessi peatamisega, viisalihtsustuslepingu läbirääkimiste peatamisega, siis on see ikka erakordselt pehme ja mitte midagi sellest ei juhtu. Rääkigem ka majandussanktsioonidest, rääkigem viisakeelust kui sanktsioonist! Ma arvan, et needsamad föderatsiooninõukogu liikmed peaksid pärast niisugust otsust olema sisuliselt sellise keelu subjektid. Lisaks Magnitski nimekiri kui sanktsioon Venemaa suhtes, mis on väga pika ajalooga küsimus. Uskuge, see on tohutult efektiivne. Ka seda on ...

Ma palun kolm lisaminutit!

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit lisaks.

Andres Herkel

... mõistlik meelde tuletada ja veenda partnereid selles, et niisugused asjad peavad rakenduma, kuni see agressioon ei lõpe.

Me peame kindlasti rääkima Euroopa Liidu riikide relvatarnetest Venemaale. Nende peatamine on üks võimalik sanktsioon. Esimese kiire analüüsi on Kaarel Kaas ja Tomas Jermalavicius Rahvusvahelisest Kaitseuringute Keskusest juba teinud. See puudutab eeskätt Prantsusmaad ja Saksamaad. Me ei saa siin olla viisakad. Me peame igal võimalusel oma partneritele ütleva, mida me sellest arvame. Me peame seda tegema siis, kui me suhtleme kas saadikutega või parlamentaarse välissuhtluse raames kolleegidega teistest riikidest. See on nende sündmuste valguses äärmiselt terav küsimus, mida tuleks esile tõsta.

Lõpetuseks tahan esile tõsta Mailis Repsi rolli Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee monitooringukomitee raportöörina Ukrainas. Meie parlamendil on see eelis, et meil on nendes küsimustes väga pikka aega tegutsenud väga kompetentne inimene. Tahaksin, et see jätkuks, sest siis on meie analüüsid usaldusväärsed ja pädevad. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma palun kõnetooli Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Hea eesistuja! Head kolleegid! Täna räägivad kõik Ukrainast, mis on väga selge ja loogiline. Mina tahan aga rääkida meist, sest Ukraina sündmuste valguses oleme ka meie oma olemuselt tähtsad ja olulised ning tähtsad ja olulised on ka needsamad Eesti riigi sisesed probleemid, mis Ukraina kontekstis ei ole ju kuhugi kadunud.

Niisama palju, kui on inimesi, on ka erinevaid arvamusi. Me tahame teatavasti olla normaalne ühiskond ja normaalses ühiskonnas on igalühel õigus sõnavabadusele. Kurb on see, et kui keegi kusagil midagi ütleb, siis sellel hetkel, kui me arutame mingit väga olulist ja sisulist probleemi, leidub alati inimesi, kes üri-

tavad sõnavabaduse tingimustes kellegi öeldut kasutada oma sisepoliitiliste ambitsioonide rahuldamiseks. Minu arvates tähendab see, et poliitikud, kes sellel hetkel etendavad parteisõduri rolli, ja partei kaaperdavad rahva arvamuse, sest kõigil inimestel Eestimaal on lõpude lõpuks täpselt samasugused õigused.

Ma loodan, et me oleme Ukraina sündmusest midagi õppinud. Me üsna veendunult loodame, et see kriis Ukrainas laheneb. Jutt käib Ukraina territoriaalsest terviklikkusest, seda ei saa kahtluse alla panna, see peab säilima. Kümnekond aastat tagasi oli Kertši väinas kriis. Siis võisime uudistest jälgida, kuidas Vene ja Ukraina väed võtsid vastastikku positsioonid sisse. Ma ei tea, kui paljud teist panid tähele, et nad sel ajal valmistasid täies mahus ette lahingupositsioone. Mina panin tähele. Peale seda hakkasin ma siseriingis inimestele rääkima, et järgmine tõsine konflikt, kus kaasatakse sõjavägi, võib toimuda Ukraina ja Venemaa vahel. Ütlesin, et samasugune stsenaarium on võimalik ka Eesti vastu. Väga paljud teist, siin saalis olijatest, on seepeale palunud mul arsti juurde minna ja lasta endale tablette välja kirjutada. Täna on nii mõnigi siin saalis olija mulle öelnud: "Aivar, me olime sinu suhtes ülekohtused, sul ei olegi tabletti vaja. Sul oli õigus."

Sellepärast tahan ma teile, lugupeetud poliitikud, veel kord öelda, et Eesti inimestele on tähtis Eesti iseseisvus. Meil kõigil on olemas ajalooline mälu. Aga ajaloolist mälu varjutab see, et ajalugu kirjutavad võitjad. Väga paljudel kordadel ei ole meie võitjate poolel olnud. Väga paljudel kordadel oleme olnud sunnitud möönma, et ühe või teise tõde, mis ei ole meile vastuvõetav, on ülim, sest see on võitjate tõde. Selleks, et selles olukorras selles saalis siin nimetada konkreetseid nimesid, kes tegi seda või kes tegi toda, teil, lugupeetud poliitikud, õigust ei ole. Ei ole sellepärast, et sellel hetkel te distantseerite ennast rahvast, kes on mures, mõtleb ja mäletab ajalugu, kes tahab, et Eesti oleks iseseisev, territoriaalselt terviklik ja kõikidele rahvastele elamisväärne koht.

Head Eestimaa inimesed, kes te otseülekandes mind praegu kuulete! Ainus võimalus kõike seda tagada on relvastatud rahvas. Eesti on andnud endale seadusliku õiguse oma rahvast relvastada ja sõjaväeliselt välja õpetada. See on tänapäeval ainus heidutuse vorm.

Ainult julgeid, tugevaid ja resoluutseid inimesi ei julgeta rünnata. Resoluutset rahvast ei julgeta rünnata.

Palun minut lisaks!

Aseesimees Laine Randjärv

Minut lisaks.

Aivar Riisalu

Selle tõttu kutsun ma taas kord üles teid, head Eestimaa inimesed! Te teate, kuidas oma riiki kaitsta. Selleks on meil olemas organisatsioonid, kuhu astumiseks te saate kirjutada avalduse. Seda tuleb teha just sellepärast, et relvastatud rahvas on ainus võti, mis hoiab Eestit iseseisvana. Kõik ülejäänud poliitilised spekulatsioonid, ka siin saalis, on üleelne päev. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Juku-Kalle Raid!

Juku-Kalle Raid

Aivarile ütlen niipalju, et ära kohe kuku tabletti pugima, ehkki sul on kalduvus karjuda. Rahustit võib muidugi ikka võtta.

Head kolleegid! Me teame, et situatsioon Ukrainas on pehmelt öeldes õudne. Ent ühe asja võiks endale kindlalt pealuusse raiuda: see ei ole õudne situatsioon mitte ainult kohalikele, vaid ka kõikidele teistele Euroopa riikidele, kusjuures mitte ainult Venemaa naaberriikidele. Me peame endale pealuusse raiuma, et Venemaa on pidevalt sülitanud, ta sülitab varem ja sülitab praegu ning sülitab ka tulevikus igasugustele inimõigustele, rahvusvahelistele tavadele, naaberriikide vabadusele ja ka omaenda kodanike vabadustele, üldse kõigele, millest rahumeelsed inimesed justkui aru saavad ja mida meie siin Euroopas enam-vähem kõik normaalseks peame. See tuletab meile ikka ja jälle meelde, et seltsimees Putin, kes on KGB vereringega robot, väidab, et "kaitseb" venelaste õigusi. Ta kaitseb neid tõesti igal pool, suvalises kohas, aga kindlasti mitte Venemaal.

Me oleme korduvalt endalt küsinud, mida me teha saame. Tõsi, see on keeruline, Eesti ju Venemaad ei ründa. Aga olles korduvalt ukrainlastega rääkinud – viimati rääkisin Eurovisioni kunagise võitja ja muusiku Ruslanaga –, olen ma täiesti kindel, et iga selline

avaldus, nagu see, millele me täna alla kirjutame, on sellele rahvale äärmiselt oluline. See on märgiliselt oluline, sest nad peavad teadma, et me ei räägi lihtsalt puhtast empaatiast ja kaastundest Ukraina rahva vastu, vaid me räägime ka sellest, et see on oht meile kõigile Euroopas. Ma arvan, et sellised konkreetseid avaldused annavad ukrainlastele kindlasti julgust ja teadmist, et me oleme nendega ja arvestame Venemaalt tulenevate ohtudega.

Ma kutsun ikkagi Euroopa Liitu, Euroopa Liidu liikmesriike üles algatama viivitamatuid sanktsioone Venemaa vastu, sest me ei kaota aega mitte iga mööduva päeva, vaid tunniga. Kutsun esiteks üles peatama igasuguse koostöö Venemaaga. See on eelkõige signaal Saksamaale ja Prantsusmaale, et tuleb lõpetada agressorile relvade tarnimine. On täiesti ajulage pidada läbirääkimisi riigiga, keda samas relvadega varustatakse. Ma kutsun üles aru saama, et Venemaaga ei saa rääkida tavainimesele mõistetavas keeles, normaalselt ja kultuuriselt, sest Vene võimudel on sellisest vestlusest, nagu nad ise ütlevad, absoluutselt *do lampotški* ehk suva. Ma kutsun üles külmutama vähemalt kõikide nende riigiduuma liikmete vara, kes andsid Putinile mandaadi sõjaliseks sekkumiseks Ukrainas. Võib-olla oleks paslik üle vaadata kõikvõimalikud kaubandussuhted Venemaaga. Venemaale tuleb saata signaal, et ta on kaugelt-kaugelt üle piiri läinud.

Me teame, et Venemaal õnnestub oma kõntsa levitada igal pool. Võtame kas või Eesti näite. Head keskerakondlased! Tervitage omaenda isiklikku Putinit Edolfit, kes ajab umbes niisama lolli juttu, nagu on Venemaa riiklik propaganda. Head Riigikogu liikmed! Me vähemalt täna tehtava avalduse põhjal näeme, et enamus parlamendist on koos ukrainlastega. Tühja sellest Stalnuhhinist või mõnest inimesest veel! See näitab, et lootust ei ole ainult Ukrainal, vaid lootust on ka Euroopal ja meil endal. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Koolajad! Üks on ilmselt kõigile selge: Ukrainas on pärast Vene sõjaväe sisenemist Krimmi tekkinud täiesti uus olukord. See on ohtlik olu-

kord, millel on laiem mõju kogu maailmale, Euroopale ja loomulikult ka meile siin Eestis. Venemaa kasutab sõjalisel sissetungil Ukrainasse läbiproovitud skeemi ja põhjendusi: on vaja kaitsta venelasi teise riigi tagakiusamise eest või selle teise riigi võimu nõrkuse tõttu tegutsevate nn natsionalistide, ekstremistide tegevuse eest. Kas siis eelnevalt või lausa samal ajal väljastatakse lihtsustatud korras Vene passe, et oleks rohkem neid, keda on vaja kaitsta. Analoogselt toimus see mõni aasta tagasi Georgias ja vähemas mahus on see toimunud ka teistes riikides. Täna saame öelda, et õnneks on rahvusvaheline surve Venemaale nii tugev olnud, et otsene sõjaline konflikt Vene ja Ukraina sõdurite vahel on suudetud ära hoida, aga pinged kasvavad edasi. Vene armee üksused on Ukraina sõjaväeüksused ümber piiranud, räägitakse vee ja elektri äravõtmisest. Venelased ilmselt loodavad, et uhke Ukraina rahvas, uhked Ukraina sõdurid annavad alla. Minu arvates on see küll väga naiivne lootus. Olen nõus sellega, et Eestile praegu otsest ohtu ei ole. Samas on kaudne oht suurem kui kunagi varem. Kui Venemaa president kordab kõigile – Barack Obamale, Angela Merkelile, Ban Ki-moonile ja eilsel pressikonverentsil kogu avalikkusele – oma nn õigust kaitsta venelaste huve tema enda valitud moel suvalises riigis, siis ei saa mitte ükski vene vähemusega riik end enam turvaliselt tunda.

Eesti riigi julgeolek põhineb lisaks meie enda kaitsevõimele, mida aitab tagada ka Kaitseliit, millega kolleeg Aivar Riisalu siin kõiki liituma kutsus, liikmesusel NATO-s ja Euroopa Liidus. Liitlasi suhetel põhinev julgeolek nõuab muu hulgas suutlikkust ohuolukorras liitlastega tihedalt suhelda ja seda väga erineval tasemel. Hea näide on meie välisminister ja kaitseminister, kes on lähimate liitlastega rääkinud, seisukohti ühtlustanud ja arvamusi vahetanud. Aga seda ootaks laiemalt meilt kõigilt. Minu arvates tuleks pühenduda kolleegidega suhtlemisele liitlasriikide parlamentides, seisukohtade ühtlustamisele, ühisarvamusele jõudmisele. Kui meie arvates on Prantsusmaa ja Saksamaa reaktsioonid liiga lebed, siis tuleks ilmselt nendega rääkida, vajaduse korral sõita Pariisi või Berliini kolleegidega kohtuma, arvamusi vahetama, neid kuulama ja veenma. Kui Eesti meedias esine-

mine on väga kasulik meie valija südame võitmiseks, siis riigile tõuseks tulu pigem sellest, kui mõni artikkel meie seisukohtadega ilmuks ajalehes Le Monde või Frankfurter Allgemeine Zeitung. Neid loevad need inimesed, kes peaksid mõjutama neid poliitikuid, kellelt me praegusest resoluutsemat tegutsemist ootame, et Eesti riigi julgeolek oleks veelgi paremini tagatud.

Teadaolevalt on NATO-s põhiline tegija USA, kus, tuleb tunnustada, on samuti väga erinevaid meeleolusid. Eelmisel nädalal räägiti ja on varasemaltki üha valjemalt räägitud sellest, kuidas see riik peab oma kaitsekulutusi otsustavalt kärpima, muu hulgas tuumarelvad Euroopast ühepoolset ära viima. Sellel nädalal oli rõõm kuulda, et meie presidendil Toomas Hendrik Ilvesel oli telefonivestlus USA asepresidendi Joe Bideniga. Toimus arvamuste vahetus ja ühtlustamine. Samamoodi tahaksime kuulda kontaktidest välisasjade eest vastutavate kongressi ja senati liikmetega.

Venemaa põhjendused, miks Ukrainasse sõjaväega siseneti, annavad põhjust järeldada, et ka meil ei ole võimalik analoogset olukorda välistada. Seega tuleks parlamendi tasemel harjutada neid protseduure, mis meid siis aitaksid: tihedat suhtlemist liitlastega, ühiste seisukohtade kujundamist, infomürast läbi-murdmist jne. Meil tuleks harjutada seda, mida meil kriisiolukorras vaja läheb.

Loodan, et kõik need, kes hiljuti rääkisid Eesti kaitsekulutuste kärpimisest, häbenevad nüüd silmad peast. Eesti panustab oma kaitsevõimesse ka edaspidi 2% SKT-st. Selle peale võib kindel olla. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu on ammendatud ja ka istung on lõppenud. Tuletan meelde, et teine täiendav istung algab kell 16.

Istungi lõpp kell 14.29.

Istungi kestus 2 tundi ja 29 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

Kell 16.00

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere, lugupeetud Riigikogu! Alustame 5. märtsi teist täiendavat istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Tunneb, et keegi ei soovi üle anda ei ühte ega teist. Teateid mul teile edastada ei ole. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 73 Riigikogu liiget, puudub 28.

Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 55 lõikest 1 tuleb täiendava istungi päevakord istungi alguses kinnitada.

Panen hääletusele 5. märtsi teise täiendava istungi päevakorra. Palun hääletada!

Poolt hääletas 74 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Päevakord on kinnitatud.

1. Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu (608 AE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab 63 Riigikogu liikme esitatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu 608 esimene lugemine. Aga enne, kui ma kutsun kõnepulti kolleeg Marko Mihkelsoni, räägin ma teile, kuidas me seda avalduse eelnõu menetleme. Kõigepealt on eelnõu esitajate esindaja ettekanne, mis kestab kuni 20 minutit. Järgneb juhtivkomisjoni esindaja ettekanne, mis kestab samuti kuni 20 minutit. Palun tähelepanu! Riigikogu liige võib kummalegi ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Läbirääkimistel võivad sõna võtta fraktsioonide esindajad. Järgneb muudatusettepanekute läbivaatamine ja lõpphääletus. Ma palun kõnepulti Riigikogu väliskomisjoni esimehe Marko Mihkelsoni!

Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Ärevad sündmused Ukrainas ei saa jätta Eestis kedagi ükskõikseks. Asjaolu, et meie naaberriik on taas kasutanud oma eesmärkide saavutamiseks sõjajõudu, on äärmiselt

muret tekitav. Me ei tohi mingil juhul jääda kõrvaltvaatajaks, sest Ukraina saatusest sõltub kogu Euroopa tulevik.

Riigikogu ei tee välispoliitilisi avaldusi sageli. See ei ole meie praktika. Siin saalis menetlesime välispoliitilist avaldust viimati 2008. aasta augustis, kui Venemaa tungis kallale Gruusiasse. Kui siis oli Moskva eesmärk peatada NATO laienemine, siis nüüd ei taha Venemaa kuidagi näha Ukrainat tõeliselt sõltumatu ja euroopalikke väärtusi juurutava riigina. Riigikogu väliskomisjon on viimastel kuudel väga tähelepanelikult ning reageerivalt jälginud sündmusi Ukrainas. Pärast esimesi ohvreid nõudnud kokkupõrkeid Kiievis tegi komisjon jaanuari lõpus avalduse, et vägivald kohe peatataks, soovisime selles, et Ukraina Euroopa-pürgimusi kõigekülgselt toetataks. Käisin ka ise jaanuari lõpul Kiievis, et paremini mõista sündmuste allhoovusi. Riigikogu välisdelegatsioonide liikmed on viimastel nädalatel Ukraina teemadel suhelnud partneritega Euroopa Liidus ja NATO-s. Eriti tahan esile tõsta meie kolleegi Mailis Repsi, kes on olnud tunnustamisväärselt aktiivne Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Ukraina raportöörina.

Head kolleegid! 63 Riigikogu liikme täna algatatud avalduse eelnõu on vahetu reageering Venemaa Föderatsiooni sõjalisele agressioonile Ukrainas ning üleskutse rahvusvahelisele üldsusele reageerida resoluutsemalt Venemaa tegevusele Ukraina suveräänsuse rikkumisel ja territoriaalse terviklikkuse ohustamisel. Me nõuame Venemaa okupatsioonivägede viivitamatut lahkumist Ukraina territooriumilt ja kahepoolse sõjaväebaaside lepingu täitmist. Tuues alusetult ettekäändeks Krimmis ja Ida-Ukrainas elava venekeelse elanikkonna kaitsmise, alustas Venemaa oma relvajõudude juurdetoomist Krimmis asuvatesse Venemaa sõjaväebaasidesse ning rikkus sellega kahe riigi vahel 1997. aastal sõlmitud ja 2010. aastal pikendatud kahepoolset lepingut Venemaa sõjaväebaaside viibimise kohta Ukraina territooriumil. Samuti on Krimmi elanikele kiirendatud korras jagatud Venemaa Föderatsiooni passe, nii nagu seda tehti ka enne agressiooni Gruusia vastu 2008. aastal Abhaasias ja Lõuna-Osseetias. Venemaa on valuliselt reageerinud Ukraina pealinnas Kiievis toimunud sündmustele, mille tagajärjel oli kümnete inimeste

hukkmise eest vastutav president Viktor Janukovõtš sunnitud riigist pagema ning varju otsima Venemaa Föderatsioonist. Ukraina Ülemraada tagandas senise presidendi ametist ning nimetas ajutiseks presidendiks ülemraada esimehe Oleksandr Turtšõnovi ja määras ametisse uue ajutise valitsuskabineti eesotsas peaminister Arseni Jatsenjukiga.

Vene meediakanalites on alustatud laiaulatuslikku ja sõna otseses mõttes hüsteerilist propagandakampaaniat Ukraina uute võimude legitiimsuse kahtluse alla panemiseks. Riigikogu avalduses rõhutame, et ülemraada on rahva valitud ja seetõttu kõigiti legitiimne võimuorgan. Alles eile nimetas Venemaa president Vladimir Putin Ukrainas toimunud relvastatud riigipöördeks ning Vene meedia ei hoi kokku sõnu, kujutades vabadust ihkavaid ukrainlasi fašistidena. Seejuures on propaganda ja sekkumispoliitika sageli palistatud ilmselgete valedega. Paraku on see aga väga ohtlik, sest massimanipulatsioon võib viia ettearvatute tagajärgedeni. Samuti alles eile tuli uudis, et üks Vene tunnustatud ajaloolasi professor Zubov on vallandatud Moskva rahvusvaheliste suhete instituudist, kuna ta julges Venemaa rünnakut Ukraina vastu võrrelda Hitleri tegevusega 1938. aastal Austrias.

Kolleegid! Venemaa president sai 1. märtsil 2014 toimunud Venemaa Föderatsiooninõukogu erakorralisel istungil loa viia Vene relvajõud Ukraina territooriumile. Rahvusvaheline üldsus on selle üheselt hukka mõistnud, tuleta des Venemaale meelde kohustust pidada kinni 5. detsembril 1994 allkirjastatud Budapesti memorandumist, millega Venemaa Föderatsioon, Ameerika Ühendriigid ja Suurbritannia ning memorandumiga hiljem liitunud Prantsusmaa ja Hiina kohustusid mitte kasutama jõudu tuumarelvast loobunud Ukraina vastu ning mitte ohustama selle territoriaalset terviklikkust. Ukraina kinnitusele on Venemaa kokkuleppeid rikkudes viinud Krimmi territooriumile täiendavalt ligikaudu 16 000 sõjaväelast ning suures koguses sõjatehnikat.

Maailma juhtivate tööstusriikide ühendus G7 mõistis oma 3. märtsi avalduses Venemaa käitumise hukka, G7 riigid peavad seda Ukraina suveräänsuse selgeks rikkumiseks. Avaldusele andsid allkirja ka Euroopa Komisjoni ja Euroopa Ülemkogu presidendid. Ameerika Ühendriikide välisminister John Kerry nimetas

Venemaa tegevust Ukraina territooriumil invasiooniks ja okupatsiooniks. Ta nõudis Vene vägede kohest lahkumist, samuti hoiatas ta Venemaa presidenti sanktsioonide rakendamise, sh varade külmutamisega. USA teatas Venemaaga peetavate kaubandus- ja investeerimisküsimuste läbirääkimiste ning kaitsealase koostöö peatamisest. 3. märtsil erakorralisele istungile kogunenud Euroopa Liidu välisministrid mõistsid hukka Venemaa agressiooni Ukrainas, samuti Venemaa Föderatsiooninõukogu otsuse kasutada Ukraina territooriumil relvajõude. Avalduses hoiatati Venemaad suhete halvenemise eest. Euroopa Liit otsustas peatada läbirääkimised Venemaaga viisaküsimustes ning uue raamlepingu üle.

Riigikogu avalduses rõhutame vajadust saata Ukrainasse viivitamatult rahvusvahelised vaatlusmissioonid, et fikseerida Venemaa tegevusega kaasnevat, eeskätt Krimmis ja Ida-Ukrainas. OSCE eesistuja Šveits kutsus 3. märtsil üles tegutsema ja tegema ettevalmistusi OSCE vaatlusmissiooni saatmiseks Ukrainasse. Nagu me täna kuulsime välisminister Urmas Paetilt, on selle missiooni tegevus Krimmis väga selgelt takistatud.

Vaid ühe nädalavahetusega muutuv olukord paneb meid küsima, kui kiirelt suudab näiteks Euroopa Liit või rahvusvaheline kogukond laiemalt sündmustele reageerida. Euroopa Liidu vaatlusmissioon võiks heal juhul reaalsuseks saada kuue kuuga. See on kiirelt muutuv maailmas liiga pikk aeg. Kas ei peaks Euroopa Liidul olema oma kiirreageerimiserühm just seesugustesse olukordadesse vaatlejajana sekkumiseks?

Head kolleegid! Ukraina tulevik sõltub suuresti temast endast, võtmeküsimus on riigi ühtsuse tagamine, reformide läbiviimine ja korruptsiooni vähendamine. Seepärast kutsume oma avalduses Euroopa Liidu liikmesriike üles toetama Ukrainat ühiskonna ning majanduse arenguks vajalike reformide tegemisel. Eesti peab vajalikuks, et Euroopa Liidu Vilniuse tippkohtumisel allkirjastamata jäänud assotsiatsioonilepe võimalikult kiiresti sõlmitaks, samuti on äärmiselt oluline anda Ukrainale kiiresti majandusabi. Täna me veel ei tea, kuidas lõpeb pingeline Ukraina ja Venemaa vastasseis, kuid kindel on see, et mida tugevam on rahvusvaheline surve Venemaale, seda enam on võimalusi takistada täiemahulise sõjatege-

vuse puhkemist ning saavutada poliitilise dialoogi taastamine. Riigikogu väliskomisjon jälgib olukorda ja osutab oma võimaluste raames Ukrainale kõigekülgselt abi ka edaspidi.

Head kolleegid, ma kutsun teid kõiki üles toetama avalduse eelnõu ning väljendama nii oma selget hoiakut Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse kaitsmise suhtes! Täna tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Marko Mihkelson! Asume küsimuste juurde. Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Vähem kui tund aega tagasi avaldati Postimehe võrguleheküljel artikkel pealkirjaga "Paet: Maidani snaibrid võis tellida keegi Ukraina uuest koalitsioonist". Te mainisite seda tulistamist oma kõnes. Meie välisminister (selle kõneluse lindistus on olemas) väidab, et on väga häiriv, et uus koalitsioon ei taha uurida, mis täpselt juhtus, ja järjest süvenev arusaam on, et snaiprite taga ei olnud Janukovõtš, vaid keegi uuest koalitsioonist. Äkki te kommenteerite seda materjali? Kui arvestada seda, et nii hakkabki praegu olema, et üks valeinformatsioon teise järel hakkab ära kukkuma, siis oleks võib-olla mõistlik mitte kiirustada? Võib-olla oleks mõistlik välja selgitada, mis Ukrainas tegelikult toimub? Kui te ei usu seda, et põletatakse sünagooge ja tapetakse juute, siis alustame sellest ja liigume siis edasi.

Marko Mihkelson

Aitäh selle küsimuse eest! Tegemist on tõesti väga aktuaalse uudisega. Ma olen kuulnud selle pealtkuulatud kõne lindistust. Te jätsite mainimata, härra Stalnuhhin, et see on pealtkuulatud kõne. See ei ole esimene kord, kui Youtube'i on ilmunud seesugused lindistused. Kui mu mälu ei peta, siis on see kolmas selline lääne diplomaatide kõne lindistus. Mul ei ole mingit kahtlust, et tegemist on Venemaa eriteenistuste pealtkuulatud kõnega. Esimesed seesugused kõned avaldati Youtube'is eelmise aasta suvel. Vahetult pärast seda, kui Leedu oli saanud Euroopa Liidu eesistujaks, ilmusid ootamatult Youtube'i kõned, kus Leedu diplomaadid rääkisid omavahel idapartnerluspoliiti-

kast. Teine kord, nagu te teate, ilmus Vene eriteenistuste pealtkuulatud kõne kõigi ette Youtube'i veebruari alguses. Selles kõnes rääkisid Ameerika Ühendriikide diplomaadid omavahel Ukraina olukorrast. Nüüd on kolmas selline juhtum, st on avaldatud meie välisministri ja Euroopa Liidu välisteenistuse juhi pealtkuulatud kõne.

Ma arvan, et me peame väga tõsiselt mõtlema, mida see tähendab ja millisel ajal me elame, kas see on külm sõda või midagi muud, mida Venemaa praegu maailmale, ennekõike läänemaailmale peale surub. Mis puudutab kõne sisu, siis kui te selle küsimuse esitate, te ilmselt teate, et see kõne toimus pärast välisminister Paeti visiiti Ukrainasse Kiievisse. Ta kirjeldas oma kõnes informatsiooni, mida tal oli võimalik saada selle ühe päeva jooksul, kui ta Kiievis viibis. Ka mina käisin jaanuari lõpus Kiievis, et paremini mõista, mis tegelikult toimub, mis toimub Maidanil, mis toimub teisel pool, mida arvavad ühed ja mida teised. Samamoodi kuulsin ma väga erinevaid arvamusi. Nagu ma olen aru saanud, rääkis minister Paet oma telefonivestluses paruness Ashtoniga just nimelt sellest, mida ta kuulis Kiievis. Minister Paet ei väljendanud, nagu ma olen aru saanud, omaenda seisukohti.

Ma võin teile öelda, et selle informatsiooni põhjal, mis on rahvusvahelistel analüütikutel, ja nende fotode põhjal, kus on näha need snaibrid, kes tulistavad Kiievi kesklinnas nii üht kui ka teist poolt, on relvastus, mida kasutati, tõenäoliselt seotud eeskätt Ukraina võimude kontrolli all olnud jõududega. Ma arvan, et kahtlemata on Ukraina valitsusele ja võimudele väga oluline, et korraldataks kõigekülgselt uurimine. Aga selle loo juures on äärmiselt oluline silmas pidada, kuidas selline informatsioon üldse lekkida saab. Üleüldse peame tulevikus rohkem mõtlema, mis on kaitstud informatsioon diplomaatilises läbikäimises, nagu me oleme sellega harjunud suhetes oma lääne partneritega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Mul on peaaegu samasugune küsimus nagu Stalnuhhinil, aga ma tahan täpsustada. Kas

Euroopa Liidu struktuurid ei näe võimalust ka omaette ja sõltumatult seda uurida? Ma räägin sündmustest, mis toimusid Kiievis. Kas selle eest peab keegi ka vastutama?

Marko Mihkelson

Aitäh! Ma arvan, et eeskätt on just Ukraina võimud huvitatud, et võimalikult täpselt uuritaks neid sündmusi, mis toimusid Kiievi kesklinnas, kui snaipritules hukkus kümneid inimesi. Nad on huvitatud, et kõik, kes nende sündmuste taga on, võetaks vastutusele. Minu teada on Ukraina võimud kuulutanud endise presidendi Janukovõtši rahvusvaheliselt tagaotsitavaks. Tema võimuses oli need sündmused peatada, mitte anda korraldusi selleks, mida Kiievi kesklinnas tehti. Minu arvates viitas ka Venemaa president Putin eile Moskvast toimunud pressikonverentsil, et ta justkui oleks soovitanud Janukovõtšil mitte kasutada jõudu oma kodanike vastu. Janukovõtš polnud teda kuulanud ja juhtuski see, mis juhtus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Ma lugesin vahepeal ka üht uudist ja palun teil seda kommenteerida. Selle allikaks on märgitud Ameerika Ühendriikide saatkond Moskvast. Saatkond annab teada, et Ukraina presidendi kohusetäitja on otsustanud mitte alla kirjutada ülemraadas vastuvõetud seadusele regionaalkeelte kasutamise keelustamise kohta. Vähemalt selle uudise põhjal otsustades Ameerika Ühendriikide saatkond kiidab seda otsust. Kas te oskate seda kommenteerida?

Marko Mihkelson

Teate, mina ei pea selliste uudiste teadasaamiseks lugema Ameerika Ühendriikide saatkonna kodulehekülge. Selle uudise, et president on vetostanud selle otsuse, mille parlament oli teinud, olid juba varem edastanud Ukraina avalikud uudistekanalid. Ma arvan, et see otsus, mille Turtšõnov tegi, on kõigiti õige.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Repts!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esinaine! Lugupeetud ettekandja, kas te oskate kommenteerida minu andmeid? Minule teadaolevalt on kokku pandud rahvusvaheline eksperdigrupp, kuhu kuuluvad Euroopa Liidu ja mitme teise, üsna tunnustatud organisatsiooni eksperdid. Selle grupi eesmärk on rahvusvaheliselt kõige kõrgemal tasemel uurida Maidani sündmusi novembrist kuni tänaseni. Kas teil on samasugune informatsioon?

Marko Mihkelson

Jah, minul on samasugune informatsioon.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Hea kolleeg! Ma ei kahtle mitte põrmugi selles, et Ukraina väärrib nii suveräänsust kui ka territoriaalset terviklikust, aga situatsioon pidevalt muutub, kogu aeg tuleb mingeid uusi asjaolusid päevavalgele. See toetusavaldus, mille me esitame, aga on ja jääb, sellest jääb jälg maha. Kas mõne teise Euroopa riigi parlament on teinud samasuguse avalduse või me jookseme teistest ees? Kui teised sellist avaldust teinud ei ole, kas siis ei ole tegemist olukorraga, kus meid heidetakse ambrasuurile ja teised vaatavad, mis meist saab?

Marko Mihkelson

Aitäh küsimuse eest! Poliitiliste avalduste tegemine ei ole spordivõistlus, ka riikide vahel mitte. Riigikogu ei ole esimene, kes sellekohase avalduse teeb. Eriti meie lõunanaabrid Leedu ja Läti on olnud viimastel nädalatel väga aktiivsed ka parlamentaarseid seisukohti võttes. Ka Riigikogu väliskomisjon, nagu ma oma ettekandes mainisin, esitas 30. jaanuaril oma seisukoha seoses jaanuari lõpus vallandunud vägivaldse vastasseisuga Maidanil Kiievi kesklinnas. Me võiksime kujutleda olukorda, kus on meil Eestis kriitiline situatsioon. Ma usun, et siis me ootaksime toetust väga erinevatelt tasanditelt, nii valitsuste kui ka parlamentide toetust. Ma arvan, et see toetusavaldus, mille Riigikogu täna vastu võtab, on tükike sellest rahvusvahelisest survest, mille eesmärk on just nimelt tagada rahu Ukrainas

ning toetada Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Infosõda käib täistuuridel. Ma lugesin hommikul venekeelsetest uudistest, et Janukovõtši residentsist on leitud dokumendid, mis viitavad, et hoopis Vene snaiprid olid need, kes Maidanil kuritegusid toime panid. Kõige selle valguses tahan esitada küsimuse, mille vastust ma ise muidugi tean. Kas me Riigikogus võtame vastu avaldust Maidani toetuseks või siiski Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks?

Marko Mihkelson

Aitäh! Lähtudes teie küsimuse esimesest pooldest tuleb mainida Venemaa praegust tegevust Krimmis, kus tegutsevad omakaitseüksused, kes on oma vormiriietuse ostanud kusagilt poest. Kui ma ei eksi, siis kolleeg Rein Lang soovis teada, kus see pood asub. Mina oleksin samamoodi huvitatud teadmisesest, kus sellist eriuksuste riietust müüakse. Küsimus ei ole isegi riietuses. Me teame ju väga hästi, mis on relvastus ja selle komponendid. Kõige olulisem on aga see, et need inimesed on ise vastustes ajakirjanikele otse väitnud, et tegemist on Venemaalt pärit Vene sõjaväelastega. Aga see selleks. Täna arutab Riigikogu loomulikult olukorda Ukrainas tervikuna. Meie huvides on sõltumatu ja territoriaalselt terviklik Ukraina. Selle toetuseks me oma tänast avaldust teemegi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Üks viimaste tundide uudis on ka härra Barroso teade, et Euroopa Liit on valmis toetama Ukrainat 11 miljardi euroga. Kas te olete selle uudisega kursis ja kas te oskate seda kuidagi kommenteerida?

Marko Mihkelson

Aitäh! Kõik küsimused on tulenenud viimastel tundidel tekkinud uudistest. See näitab veel kord, kui dünaamiliselt olukord muutub. Nagu ma ütlesin, me veel ei tea, millega see kõik lõpeb. Seepärast on ka meie toetusavalduks praegu väga oluline. Aga kindlasti need sõnumid, mis tulevad nii Ameerika Ühendriikidest kui ka, nagu te viitasite, Euroopa Liidust, mõjuvad julgustavalt praegusele Ukraina valitsusele, kes on silmitsi väga keerulise majandusolukorraga. Ma arvan, et mitte ühegi teise riigi, ka mitte Eesti huvides ei ole Ukrainas majanduskatastroof.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Urbo Vaarmann!

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma küsin siiski üle. Kolleeg küsis konkreetselt, kas täna on teada mõne Euroopa riigi parlament, kes on juba Ukrainale toetust avaldanud. Ta pidas silmas just parlamente.

Marko Mihkelson

Aitäh! Nagu ma mainisin, Leedu ja Läti parlament on mitu korda avaldusi teinud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kaia Iva!

Kaia Iva

Aitäh! Siin saalis on täna kõlanud küsimused, milles on olnud tunda soovi, et Eesti kui väikeriik peaks veel natuke aega ootama ja piiluma võib-olla põõsast, kuni teised, suuremad ja tublimad, on Ukrainale toetust avaldanud. Kuidas sulle tundub, kas aastaid tagasi, kui Eesti oli taasiseseisvumas, oli ka Islandil poliitikuid, kes soovitasid pisut oodata ja Eestit mitte toetada?

Marko Mihkelson

Aitäh selle küsimuse eest! Loomulikult, väikeriikidel ja eriti sellistel riikidel nagu Eesti on küllalt oluline roll just nendes sündmustes, mis praegu toimuvad Ukrainas. Meie roll on aktiivselt toetada Ukraina püüdlusi olla iseseisev ja vaba riik. Ma arvan, et meil tuleb olla eestvedaja paljudes debattides, mis toimuvad Euroopa Liidus ja näiteks Põhja-Atlandi Nõu-

kogus. Võin kinnitada, et Eesti on aktiivselt oma ettepanekuid esitanud. Ma usun, et viimaste päevade kohtumised Euroopa Liidu ja NATO tasandil on paljuski toimunud tänu sellele, et me oleme koos samamoodi mõtlevate riikidega aktiivsed olnud.

Ma tahan aga juhtida tähelepanu veel ühele väga olulisele aspektile, miks minu arvates on meile tähtis seista Ukraina eest, tema suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse eest. Tuletame meelde olukorda augustis 1991. Jah, siin saalis tehti 20. augustil 1991 väga oluline otsus, et Eesti riiklik iseseisvus taastatakse. Kuid ma arvan, et väga tähtis oli ka see samm, mille astus mõni päev hiljem ülemraada Kiievis, kuulutades Ukraina iseseisvaks riigiks. See oli väga oluline signaal, mis näitas rahvusvahelisele kogukonnale, et Nõukogude Liit laguneb ja on aeg tunnustada neid riike, kes soovivad saada iseseisvaks või taastavad oma iseseisvuse. Teatud mõttes on Eestil Ukraina selle sammu tõttu, mille see riik tegi 1990. aastate alguses, moraalne kohustus teda nüüd toetada. Ma arvan, et juba see allkirjade arv, mis on Riigikogu avalduse eelnõul, näitab, kui tõsiselt kolleegid seesugusesse seisukohavõttu suhtuvad.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Marko Mihkelson! Ma palun ettekandeks kõnepulti väliskomisjoni aseesimehe Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Ukraina teemad on väliskomisjoni fookuses olnud juba aastaid. Seetõttu kasutan mulle antud aega pisut panoramaamiseks ülevaateks. Suuresti on Ukraina probleemid ju seotud selle maa ja rahva erakordselt keeruka ajalooga. Kui isegi Kiievi-Vene riigi aegsed ning sellele järgnenud sündmused pikemalt meenutamata jätta, piisab ka läinud sajandi ajaloost tõestamiseks, kui palju valu, kaotusi ja vaeva on ukrainlased nägema ja kogema pidanud. Ukraina Rahvavabariiki püüti kehtestada juba aastal 1917. Saksa ja seejärel Nõukogude okupatsioon ning Nõukogude-Poola sõda kaotasid selle võimaluse ning Ukraina jagati Nõukogude Venemaa ja Poola vahel. Aastal 1939 okupeeris punavägi tollal Poolale kuulunud Ukraina alad ja nii tekkis

Ukraina NSV. Sõja käigus okupeeris Saksamaa uuesti Ukraina, kuid mitte kauaks. Nõukogude väed olid sealgi edukad ja Ukraina kuulumine NSV Liitu taastati. Koos selle liidu lagunemisega sai Ukraina võimaluse iseseisvuda, mida rahvas 24. augustil 1991. aastal ka kasutas. Mõneti veelgi värvikam ja dramaatilisem on Krimmi lähiajalugu: Krimmi Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik Vene NFSV koosseisus läinud sajandi 20. aastatel ja tänane seis, kus *de iure* kuulutakse Ukraina koosseisu, kuid *de facto*'ga on viimasel ajal probleeme.

Küllap mäletavad paljud veel hästi, kui aktiivselt me käsitlesime Ukraina probleeme oranži revolutsiooni päevil. Peaaegu pooled Riigikogu liikmed käisid tollal Kiievis ning suhtlesid Maidanil meelevaldajatega. Osaliselt rahvusvahelise surve tõttu tühistas Ukraina ülemkohus presidendivalimiste esialgsed tulemused, mille põhjal oli võitjaks kuulutatud Viktor Janukovõtš. See andis Viktor Juštšenkole võimaluse saavutada kordushääletusel märkimisväärne ülekaal ja riigipea staatus. Ukraina võttis suuna reformidele, mis lähendasid seda riiki ja rahvast Euroopa Liidule. Aastaks 2010 oli raske majanduskriis oma töö teinud ning presidendivalimised võitis Janukovõtš.

Tema valitsemisaja sündmuste ja probleemidega on kõik enam-vähem kursis, ennekõike on teada aga poliitilise kursi muutused, mis päädisid Euroopa Liidu Vilniuse tippkohtumise eel tehtud avaldustega. Suurele osale rahvast kursimuutus ei meeldinud. Lisaks süüdistati võime korrupsioonis ning mediavabaduse ja muudegi vabaduste kärpimises. See kõik tõi tuhanded inimesed uuesti Maidanile. Sündmused, mille käigus hukkus sadakond inimest, ei jätnud kedagi ükskõikseks. Ülemäärane jõu kasutus, mille fikseerisid kümned kaamerad, tõestas kogu maailmale, et Ukraina on kodusõja lävel, mis koos majanduslangusega on ohuks riigi püsimisele. Kohe pärast 21. veebruaril koos opositsiooni esindajatega toimunud lepingute allkirjastamist, mida tunnistasid ja tunnustasid kolme Euroopa Liidu liikmesriigi välisministrid, põgenes president Janukovõtš Venemaale. See tingis Ukraina Ülemraada otsuse tagandada senine riigipea ametist. Uueks, ajutiseks presidendiks nimetati ülemraada esimees Oleksandr Turtšõnov ja ametisse määrati uus valitsuskabinet. Venemaa reageeris sündmustele kiiresti ja aktiivselt ning

alustas tegutsemist, sh alustas ta militaarset tegevust, rikkudes Ukraina suveräänsust ja ohustades riigi territoriaalset terviklikkust.

Venemaa relvajõudude juurdetoomine Krimmis asuvasse sõjaväebaasidesse rikkus kahe naaberriigi vahel juba aastal 1997 sõlmitud ja 13 aastat hiljem pikendatud kahepoolset lepingut Vene sõjaväebaaside viibimise kohta Ukrainas. Kindlasti peame oluliseks ka 1994. aastal allkirjastatud Budapesti memorandumit, millega Venemaa Föderatsioon, Ameerika Ühendriigid ja Suurbritannia, samuti memorandumiga hiljem liitunud Prantsusmaa ja Hiina kohustusid mitte kasutama jõudu tuumarelvast selle kokkuleppega loobunud Ukraina vastu ning – see on väga oluline – mitte ohustama Ukraina territoriaalset terviklikkust. Mitu päeva jätkunud Venemaa tegevusele reageerisid jõuliselt paljud maailma riigid, rahvusvahelised organisatsioonid ja tipp-poliitikud. Tänapäevani pole Venemaa tegutsemist ametlikult heaks kiitnud ükski maailma riik, ka mitte need, kes võiksid esimesena meenuda.

Oma avalduses, mida me väliskomisjonis menetlesime mitmel sisutihedal koosolekul, rõhutame Riigikogu muret sündmuste pärast Ukrainas ja väljendame oma suhtumist nendes. Me taunime Venemaa tegevust, mis maailma üldsuse silmis rikub rahvusvahelist õigust ja mitmeid kokkuleppeid kahe naaberriigi vahel. Oleme arvamusel, et lisaks kiirele majandusabile peaks Euroopa Liit kaasa aitama demokraatlikele, majanduslikele ja sotsiaalsetele reformidele ning astuma samme assotsiatsiooni- ja vabakaubanduslepingu sõlmimiseks, millest Ukraina uus valitsuskabinet on eluliselt huvitatud. Arusaadavalt peame vajalikuks saata Ukrainasse, sh Krimmi, vaatlusmissioone, mis looks võimaluse vaidlusaluseid küsimusi käsitleda ja loodetavasti lahendada poliitilise dialoogi käigus.

Ülesanne on keeruline, sest Venemaa ei tunnista Ukraina praeguste võimude legitiimsust, pidades Ukraina riigipeaks endiselt Viktor Janukovõtšit. Ukraina poolel on aga raske kui mitte võimatu leppida Moskva arusaamaga, et läbirääkimiste aluseks peaks olema 21. veebruaril allkirjastatud lepped, mis Kiievi nägemust mööda kaotasid oma legitiimsuse koos president Janukovõtši põgenemisega Ukrainast ning ajutise riigipea nimetamisega. Ometi on läbirääkimiste alustamine ainus

rahvusvaheliselt vastuvõetav lahendus. Maailmas on ju küllalt diplomaate, kes on ka raskete ülesannetega toime tulnud. Kergeid ülesandeid esineb diplomaatias harva ja neist polekski mõtet rääkida.

Riigikogu väliskomisjon soovitab üksmeelselt Riigikogul avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu avaldusena vastu võtta. Avaldus on koostatud, lähtudes võimalusest, et Venemaa ja Ukraina suhted lähiajal muutuvad ning loodetavasti paranemise, mitte aga pingete suurenemise suunas.

Nüüd räägin konkreetset väliskomisjonis toimunud menetluse käigust. Me arutasime sündmusi Ukrainas oma erakorralisel istungil 3. märtsil. Komisjoni istungil osalenud Riigikogu liikmed otsustasid algatada Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu. Komisjoni liikmed otsustasid valmistada ette avalduse eelnõu esialgse teksti ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse sätete kohaselt esitada see ühe viiendiku Riigikogu liikmete nimel Riigikogu menetlusse. Komisjon tegi juhatusele ettepaneku Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-de 13 ja 153 ning Riigikogu väliskomisjoni 3. märtsi istungi otsuse alusel kutsuda kokku Riigikogu täiendav istung 5. märtsil algusega kell 12 ning võtta selle päevakorda olulise tähtsusega riikliku küsimusena Ukraina olukorra arutelu. Samuti tegi väliskomisjon ettepaneku kutsuda kokku Riigikogu täiendav istung 5. märtsil kell 16, mille päevakorras oleks Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 154 kohaselt Riigikogu liikmete algatatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu esimene lugemine.

Väliskomisjon sai 4. märtsi erakorralisel istungil Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi esindajatelt informatsiooni sündmuste kohta Ukrainas ning arutas esialgset avalduse eelnõu teksti. Istungil viibinud komisjoni liikmete täiendusi ja parandusi sisaldav tekst edastati Riigikogu liikmetele, pakkudes neile võimalust osaleda eelnõu algatamises. Komisjon arutas 5. märtsi erakorralisel istungil 63 Riigikogu liikme algatatud avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu. Muudatusettepanekuid ei olnud esitatud. Esialgse teksti viiendas lõigus on

tehtud keeleline parandus. Komisjon otsustas täna oma erakorralisel istungil kiita heaks eelnõu 608 esimese lugemise tekst ja seletuskiri. Seda tehti konsensusega. Komisjon teeb ettepaneku panna eelnõu 5. märtsil ehk täna Riigikogu täiendaval istungil pärast esimest lugemist lõpphääletusele. Ka see otsus sündis konsensusega. Täna!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Enn Eesmaa! Küsimusi teile ei ole. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Soovivad. Alustame. Kolleeg Marianne Mikko Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana.

Marianne Mikko

Kallid kolleegid! Aeg-ajalt on nii, et pole tarvis liigseid sõnu teha. Täna on just nii. Täna on see päev, mil me võime uhkusega olla Riigikogu liikmed ja ausalt oma valijatele silma vaadata. Me oleme vastu võtmas avaldust Ukrainas suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse kaitseks. 17 sotsiaaldemokraati on avaldusele allkirja andnud, neist kaks digitaalselt, sest nad ei viibi praegu Eestis. Samamoodi on oma käe alla pannud kõikide erakondade esindajad ja ka parlamendiliikmed, kes ühtegi erakonda ei kuulu. Selline ühine hingamine on ülimalt liigutav solidaarsuse märk, aga ka signaal Ukrainale ja Euroopale, et Eesti rahva valitud parlamendi liikmed peavad tähtsaks suveräänsust ja demokraatiat. Kuid see on ka märk sellest, et Eestil on kombeks raskel hetkel märgata ülekohtu ja sellele reageerida.

Me anname oma avaldusega vastulöögi agressorile. Asju tuleb nimetada õigete nimedega. Kui rahvusvahelist õigust on vägistatud, siis meie sõnum on konkreetne: Venemaa, jäta järele! Ei ole ühtegi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kuuluvat riiki, kellele ei kohalduks rahvusvahelised lepingud ja kes ei peaks nendest kinni pidama. Tuleb välja öelda seegi tõde, et gaasi- ja naftamaardlad ei anna mingilgi määral õigust kasutada sõjalist jõudu, ilma et see ei tooks kaasa sanktsioone. Lootus, et teenitud karistus jääb tulemata, on lollide lohus.

Täna on see päev, mil meie parlament käitub nagu küpsele demokraatiale kohane. Me kaitseme Ukraina suveräänsust, nagu oleks

tegemist meie enda iseseisvusega. See aga ei tähenda, et kõik, mis Ukrainas toimub, teeniks meie järgitavat heakskiitu. Meie kõik, 101 Riigikogu liiget, peame andma teada ülemraada liikmetele, Ukrainas otsuste langetajatele, et me ei nõustu korruptsiooniga, mis Ukrainas laialt levinud on. Just korruptsioon kõige laiemas tähenduses, rahulolematust sellega tõi paljud ukrainlased Kiievis Maidanile. Sestap on meie erakondade ülesanne selgitada oma Ukraina sõsarpartidele, mida tähendab aus valitsemine, mida Eesti puhul on maailmas positiivsena esile toodud.

Ent täna on meil, Riigikogu liikmetel, veel üks missioon. Me peame saatma sõnumi Euroopa Liidule: europarlamentidele, ülemkogule ja komisjonile. Me peame kõikidele Euroopa Liidu institutsioonidele meelde tuletama, et idapartnerlus pole sõnakõlks, selle lõppeesmärk ei ole ähmane eurointegratsioon. Eesti sõnum on, et iga Euroopa riik, kes täidab kolme Kopenhaageni kriteeriumit, peab saama õiguse astuda Euroopa Liidu liikmeks. Seega, kui Ukraina on demokraatlik vaba turuga õigusriik, siis pole Euroopa Liidul vähimatki õigust väita, et Ukrainat ei saa millegipärast Euroopa Liitu vastu võtta. See omakorda tähendab, et Ukraina, samamoodi, nagu kümme aastat tagasi pidi seda tegema Eesti, peab elu eest pingutama, et saada Euroopa Liidu liikmesriigiks. Siin me oleme, Eesti Riigikogu liikmed, kes me võime väita, et jah, see on võimalik. Nii et, armsad ukrainlased, me ootame teid endi hulka Euroopa Liitu ja seisame selle eest, et kolme Kopenhaageni kriteeriumi täieliku täitmise korral võetaks Ukraina Euroopa Liidu liikmesriigiks. Uks on lahti. Me ootame teid. Suur tänu!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Marianne Mikko! Palun kõnepulti kolleeg Mart Nuti Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Mart Nutt

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Isamaa ja Res Publica Liit jagab kogu demokraatliku maailma muret Ukrainas sündmuste pärast. Me mõistame hukka Venemaa Föderatsiooni agressiooni iseseisva riigi Ukraina vastu ja selle ühe osa Krimmi

okupeerimise. Selline barbaarne samm 21. sajandi Euroopas on uskumatu ja kohutav ning meenutab möödunud sajandi totalitaarsete riikide vägivaldseid meetodeid oma imperialistliku poliitika elluviimisel. Paratamatult tekivad paralleelid Natsi-Saksamaa ja NSV Liidu agressiivse poliitikaga 1930. aastate lõpus. Ühtlasi meenub hirmutav ükskõiksus, sinisilmsus ja usaldus diktaatorite vastu, mistõttu ei võetud midagi ette agressiooni peatamiseks.

Tol ajal arenes agressioon järgmiselt. 1936. aastal hõivas Saksamaa Reini demilitariseeritud tsooni, mis esimese maailmasõja järel oli muudetud relvajõuvabaks puhvertsooniks. Hitler proovis järele, kas Antanti riigid reageerivad, kui ta lepingut rikkudes tsooni sisse marsib. Midagi ei juhtunud, olgugi et tol ajal oli Prantsusmaal veel jõudu Saksamaa militariseerimine peatada. Märtsis 1938 hõivasid Saksa väed Austria. Natside kontrolli all ja okupatsiooni tingimustes korraldatud referendum andis rohelise tee Austria liitmisele Saksamaaga. Hitler kontrollis teist korda maailma reaktsiooni. Maailm tunnustas selle referendum tulemusi ja *Anschluss*'i.

1938. aasta suvel alustas Saksa propagandamasin ainsa demokraatliku Kesk-Euroopa riigi Tšehhoslovakkia tormilist süüdistamist saksa vähemuse tagakiusamises ja kavatsuses rahuarmastavale Saksamaale kallale tungida. Sudeedimaal alustati Hitleri toel paramilitaarsete üksuste loomist, kes terroriseerisid tšehhe ja haarasid oma kontrolli alla osa riigiasutusi. Hitler kontrollis maailma reaktsiooni kolmandat korda. Selle asemel et Tšehhoslovakkia toetada, sõlmisid suurriigid Münchenis 30. septembril kokkuleppe, millega sunniti Tšehhoslovakkia loovutama Sudeedimaa Saksamaale. 1939. aasta märtsis okupeeris Saksamaa kogu Tšehhimaa, samas kuus võeti Leedult ära Klaipeda. Demokraatlik maailm vaikus. Hitler oli saanud signaali, et ta võib teha, mida hing himustab, kartmata demokraatlike suurriikide vastusamme. Kui Stalin ja Hitler sõlmisid Molotovi-Ribbentropi pakti, oli juba hilja. 1. septembril ründas Saksamaa ja 17. septembril Nõukogude Liit Poolat. Teine maailmasõda oli alanud.

2008. aastal ründas Venemaa Gruusiat. Gruusia sõja ajal suutsid Euroopa liidrid üksnes tõdeda, et Venemaa sissetung on taunitav.

Välditi isegi sõnu "agressioon" ja "okupatsioon", kuigi toimu oli igapäevase ühemõtteliselt selge.

Demokraatliku maailma reaktsioon Krimmi hõivamisele on kurjakuulutavalt sarnane ükskõiksusega 1938. ja 2008. aastal. Retoorika Vene vägede Krimmi tungimisega seoses on olnud teravam. Eurooplastest otsekohesem on olnud USA välisminister Kerry, kes nimetas seda okupatsiooniks, mis on suurriikide retoorikas võrdlemisi tugev sõnum. Kuid sõnumitest ei piisa, et agressorit tagasi hoida. Vaja on selgeid samme Euroopa julgeoleku tugevdamiseks, on vaja suurendada USA panust Euroopa julgeolekusse, aga eeskätt Euroopa riikide enda panust omaenda julgeolekusse.

Ajalugu kordub. Võimalik, et kui Gruusiat oleks jõulisemalt toetatud ja asju õigete nimedega nimetatud, oleks sissetung Krimmi ära jäänud. Nüüd, kui Krimmi okupeerimist vaadatakse samuti üksnes retoorikaga esinedes pealt, on järgmisena ohus kogu Ukraina iseseisvus. Sellest võib kujuneda doominoefekt. Ei ole ju Venemaa kunagi loobunud kurikuulsast Karaganovi doktriinist, milles juba 1992. aastal sõnastati, et Venemaa eesmärk on taastada kontroll kogu lähivälismaa, s.o endise NSV Liidu territooriumi üle. Karaganovile sekundeeris aastaid hiljem Venemaa president Putin, nimetades NSV Liidu lagunemist 20. sajandi suurimaks geopoliitiliseks katastroofiks. Meenutame põgusalt meetmeid, mille abil Venemaa pidi oma kontrolli taastama: vene keel teiseks riigikeeleks, topeltkodakondsus, Vene relvajõudude õigus korraldada lähivälismaal rahuvalveoperatsioone, Venemaa õigus minna relvajõududega appi kaasmaalastele, kui neid Venemaa arvates ahistatakse, ja majanduslike hoobade kasutamine endiste liiduvabariikide poliitika mõjutamiseks.

NSV Liidu lagunemine ei olnud 20. sajandi suurim geopoliitiline katastroof, aga 21. sajandi suurimaks katastroofiks võib osutuda Ukraina lammutamine. See võib Euroopa keskmesse tuua tagasi sõdade ajastu, mil vägivalda ohjeldada ei ole enam võimalik ja kaos võib haarata kogu Euroopat, aga võib-olla ka maailma. Kui Ukrainat ei suudeta kaitsta, ei ole demokraatlik ja vabadusel eriline kindlust mujalgi Euroopas.

Austatud Riigikogu liikmed! Isamaa ja Res Publica Liit toetab vaba ja demokraatlikku Uk-

rainat ning hääletab Riigikogu avalduse poolt. Suur tänu!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Mart Nutt! Palun kõnepulti kolleeg Mailis Repsi Keskerakonna fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Mailis Reps

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eelmises sõnavõtus tõin ma välja mõne asja, mida ukrainlased ootavad. Selle avalduse teksti arutelul räägin mõnest nüansist veel.

Vaatame valdkondi, kus võiksime abi pakuda meie kui Eesti Vabariigi parlamendi liikmed, aga ka laiemalt Euroopa Liidu ja NATO liikmed. Kindlasti on väga oluline sisuline tööalane suhe Ukraina poliitikute ja ekspertidega. Ega ka meie omal ajal, kui me pidasime läbirääkimisi rahvusvaheliste organisatsioonidega, ei kujutanud täpselt ette, mida ja mis ulatuses on vaja reformida, ja ega meilegi väga ei meeldinud, kui välisriikide eksperdid käisid rääkimas, kuidas on vaja elada. Just seetõttu on ukrainlased äärmiselt sõbralikud endiste Nõukogude Liidu liikmesriikide esindajate vastu, et need ei räägi niivõrd manitsevalt ja pealetükkivalt. Kindlasti ei ole saladus kellelegi, kes on käinud Ukrainas ja poliitilisel tasandil vestelnud näiteks parlamendiliikmetega, et nad võtavad meie nõu ja arvamust palju rohkem kuulda.

Milliseid reforme Ukraina praegu läbi viib? Esiteks, väga suuri vaidlusi tekitanud 2004. aasta konstitutsiooni tagasitoomine, mida ma juba puudutasin. Kõikidele osapooltele on selge, et mingigi töörahu tekkimiseks on vaja vastu võtta oluliselt täiendatud uus põhiseadus. Kas piisab 2004. aasta konstitutsioonis tehtud muudatustest või on vaja koostada uus, selle otsustamine on tööruhma ülesanne. Nii või teisiti on tähtajad äärmiselt lühikesed. On kokku lepitud, et see tehakse ära kahe kuni kolme kuu jooksul.

Teiseks, väga oluline on ulatuslik valimiseaduste kodifitseerimine. Ma usun, et need, kes on jälginud Ukraina sündmusi pikema aja jooksul, on üsna harjunud sellega, et enne iga valimist on Ukrainas kehtestatud uus valimiskord. On ära katsetatud majoritaarsed, proportsionaalsed, majoritaar-proportsionaalsed ja

muud süsteemid nii kohalikel valimistel kui ka parlamendi- ja presidendivalimistel. Võib-olla kõige enam on tavainimest häirinud see, et kuigi valimised on lähestikku, peab ta iga kord minema erinevasse valimisjaoskonda. See on see, mida inimene reaalselt tunnetab, aga see tähendab ka seda, et valitakse väga erinevate süsteemide alusel. See tekitab segadust ega ole kindlasti läbipaistev. Uute süsteemide kasutusele võtmise põhjus on olnud lihtne: poliitilised jõud on otsinud reegleid, mis pakuvad eeliseid just neile.

Kolmas väga suure mõjuga küsimus on majandustugi. Selge on see, et Ukraina vajab äärmiselt kiiresti ressursse selleks, et õpetajate ja arstide palgad, aga ka puudega inimeste toetused ja pensionäride pensionid välja maksta. Selge on ka see, et revolutsioonilises olukorras on inimesed nõus mingi aeg üsna kitsalt läbi ajama, aga kui me tahame ühendada ja normaliseerida Ukraina ühiskonda, siis tuleb meeles pidada, et pikalt väljamaksmata toetused ei ole kindlasti ühendav jõud. Kui me peame silmas Ukraina idaalade tööstuspiirkondade tehaserahvast, siis näiteks üldstreik ei ole see, mida Ukraina praegu vajaks. Lisaks sellele on vaja majandustuge põhimõteteliseks reformideks. Ma ei ole kindel, kui paljud on kursis sellega, miks gaasi ümber käivad Ukrainas niivõrd suured vaidlused. Tavalise inimese küttearve on peaaegu 90% ulatuses subsideeritud. Inimesed ei olegi tegelikult tunnetanud, mida tähendab näiteks gaasi hinna kõikumine turul või lepingud sellesama Venemaaga. On vaja põhimõttelisi meetmeid, et üldsubsideerimise asemele tuleksid toetused teatud sihtrühmadele või tugi suurema palga kujul näiteks riigisektoris. Need protsessid tekitavad ühiskonnas kindlasti väga-väga suuri vaidlusi ja vastuolusid. Tugi ja kas või väikese Eesti eeskuju on see, mida kindlasti vajavad Ukraina poliitikud, kes reforme ette valmistavad.

Oluline on arvestada ka Krimmi poolsaare ümber toimuvaid vaidlusi. Me oleme täna rääkinud geopoliitilistest vaidlustest, võib-olla natuke vähem gaasitoru ümber toimuvatest poliitilistest vaidlustest. Ei ole saladus, et Krimmi poolsaar on eluliselt oluline mõne aasta pärast, kui Aserbaidžaanist ja kaugemas perspektiivis Iraanist peaks tulema alternatiivne gaasijuhe.

Me võime ka kolm sammu edasi mõelda ja küsida, milliseid lahinguid õnnetu Ukraina tegelikult oma pinnal peab ja mis on vägede liikumise reaalpoliitilised eesmärgid. Nii või teisiti, meie ülesanne on täna ühisel jõul hukka mõista teise riigi relvajõudude kasutamine Ukraina vastu. See on üheselt mõistetav, et vähemalt osa ühe riigi territooriumist on hõivatud. Kahjuks ei ole see toimunud ainult Krimmi poolsaarel, vaid sellest ka üsna mitmeid kilomeetreid väljaspool. Kõik need sündmused on väga tugevalt õhutanud Ukrainas vastuolusid, viha ja vaenu, sh vähemuste vastast vihavaenu. Neid probleeme peame üheskoos lahendama, seda tuleb teha nii Euroopa poole peal kui loomulikult ka Ukrainas endas. Selleks on pakutud väga kõrgel tasemel eksperdirühma, kes peab analüüsima sündmusi alates eelmise aasta novembri algusest ja 30. novembri esimesest väga valusast rünnakust kuni jaanuari keskel aset leidnud esimeste surmajuhtumiteni. Ta peab uurima ka neid müstilisi snaipreid, olid nad siis parlamendi katusel või hiljem Ukraina hotelli lähiümbruses. Nii või teisiti, üldiselt aktsepteeritud ja usaldusväärne ekspertiis on vajalik just Ukraina ühiskonnale endale. Ma loodan, et ka meie eksperdid on sellesse töösse kaasatud.

Igal juhul on oluline täna seda avaldust toetada, sest mis iganes vaidlused meil on legitiimsuse või tuleviku ümber, teise riigi annekteerimine ei ole aktsepteeritav. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Mailis Reps! Palun kõnepulti kolleeg Andre Sepa Reformierakonna fraktsiooni esindajana!

Andre Sepp

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ukraina on kogu maailma infokanalite ja rahvusvahe-

liste organisatsioonide tähelepanu keskmes. Oleme saanud piisavalt informatsiooni, et olukorda objektiivselt hinnata. Meil on kindlus, et Eesti rahvusriigina on teinud kõik vajalikud otsused meie riigi julgeoleku tagamiseks, aga tunnustust ja ühtsustunnet vajame kõik nii kodanike, rahvuste kui ka rahvusriikidena. Ärgem kaotagem pead selles propagandasõjas, millel pole mõõtmeid, ja austagem rahvusriikide suveräänsust otsustada oma riigi ees seisvaid küsimusi iseseisvalt! Eesti Reformierakond toetab ühtselt avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" vastuvõtmist. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Kuna kõik fraktsioonid on saanud kõnelda, lõpetan läbirääkimised. Me võime minna lõpphääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele 63 Riigikogu liikme esitatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu 608. Palun hääletada!

Poolt hääletas 75 Riigikogu liiget, vastu oli 1, erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu on avaldusena vastu võetud. (Aplaus.) (Tabel 9.)

Suur tänu, kolleegid! Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 17.01.

Istungi kestus 1 tund ja 1 minut.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 10. märts 2014

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Peaminister Andrus Ansipi poliitiline avaldus

2. Arupärimine Hispaania päevalehes El País ära toodud väidete kohta Eestist kui Lõuna-Ameerika narkokartellide uuest transiidimaast (nr 379)

3. Arupärimine tantsupeoliste seatud vanusepiirangute kohta (nr 382)

4. Arupärimine Rail Balticu arengute kohta (nr 378)

5. Arupärimine arvutite pahavara leviku kohta Eestis (nr 381)

6. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu seitsmenda töönädala esmaspäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kuus seaduseelnõu. Esiteks, kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu. Teiseks, Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise seaduse eelnõu. Kolmandaks, veeseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnimetatud kolme seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Neljandaks, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus. Viien-

daks, audiitortegevuse seaduse ja väärtpaberituruseaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduse eelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Ja kuundaks, Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ja Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduse eelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust välisminister Urmas Paet. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Lugupeetud proua esimees! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjoni nimel on mul hea meel üle anda ravimiseaduse, riigilõivuseaduse ja teravishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kui te mäletate, siis Riigikohus langetas eelmisel aastal otsuse, mis puudutab apteege asutamise piiranguid. Täna otsustas sotsiaalkomisjon ühel häälel selle seadusmuudatuse algatada. Ma loodan siin viljakat arutelu. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Palun, kolleeg Mailis Reps!

Mailis Reps

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid, Riigikogu liikmed! Keskerakonna fraktsiooni nimel annan üle põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Arvestades, et praegu arutatakse vähemalt järgmise poolteise aasta tulevikku, siis on igati paslik meelde tuletada, et meie koolilõuna maksab endiselt 0,78 eurot ja ka seda, et vahepeal on Eesti haridussüsteemi juurde tulnud sellised koolid nagu riigikoolid ja ka nende kohta käivat seadust tuleb täpsustada. Samuti tuleb arutada

kutseõppeasutuste koolilõunatoetust. Kindlasti ei ole vaja meile meelde tuletada, kui palju on toidu hinnad vahepeal tõusnud. Kõik, kes vähegi on pidanud poes ringi vaatama, teavad hästi, et 78 senti eest sooja koolilõunat pakkuda on vägagi keeruline. Sellest tulenevalt on meil terve hulk ettepanekuid. Nimelt soovime täpsustada riigikoolidesse puutuvat, kutsehari-
dusse puutuvat ning tõsta kõigi koolilõunatoe-
tuse alammäär ühele eurole ja laiendada seda ka gümnaasiumiõpilastele. Selline lihtne, loo-
giline ja kõigile arusaadav eelnõu. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatuse nimel olen vastu võtnud kaheksa seaduseelnõu ja kui need vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus nende menetluse kolme tööpäeva jooksul.

Nüüd teated. Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise majandus- ja kommuni-
katsiooniminister Juhan Partsile. Teiseks, pea-
minister Andrus Ansip on avaldanud soovi esineda tänasel Riigikogu istungil poliitilise avaldusega. Riigikogu juhatus nõustus sellega. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 56 lõike 1 punkti 9 ja lõike 2 alusel olen täiendanud tänase Riigikogu istungi päevakorda peami-
nister Andrus Ansipi poliitilise avaldusega. Ja kolmandaks, juhin tähelepanu, et pärast päeva-
korra projekti teatavaks tegemist on Riigikogu juhatus ettepanekul projekti lisatud päevakor-
rapunkt nr 2, s.o 11 Riigikogu liikme esitatud arupärimisele "Tantsupeolistele seatud vanuse-
piirangute kohta" (nr 382) vastamine.

Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 93 Riigikogu lii-
get, puudub 8.

Head kolleegid, nende täiendustega, mis ma teile ütlesin, panen selle nädala päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Poolt hääletas 92 Riigikogu liiget, vastuoli-
jaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. Peaminister Andrus Ansipi poliitiline avaldus

Esimees Ene Ergma

Läheme tänase päevakorra juurde, mille esimene punkt on peaminister Andrus Ansipi poliitiline avaldus. Ma seletan, kuidas selle

menetlus käib. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 155 lõike 4 järgi leppisid Riigikogu juhatus ja peaminister kokku, et pärast poliitilise avaldusega esinemist peaministrile küsimusi ei esitata. Pärast avalduse esitamist avatakse läbirääkimised, mille käigus võivad sõna võtta fraktsioonide esindajad. Palun nüüd Riigikogu kõnetooli lugupeetud peaministri Andrus Ansipi!

Andrus Ansip

Austatud proua Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsuse seaduse § 10 lõike 3 kohaselt peab peaminister teavitama Vabariigi Valitsuse tagasiastumisest ka Riigikogu. Teatan, et tegin 4. märtsil 2014. aastal Vabariigi Valitsuse istungil teatavaks oma otsuse astuda tagasi omal algatusel Vabariigi Valitsuse seaduse § 9 lõike 3 alusel. Sellest tulenevalt teatasin samal päeval Vabariigi Presidendile minu juhitava Vabariigi Valitsuse tagasiastumisest Eesti Vabariigi põhiseaduse § 92 punkti 2 alusel. Tänan!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad osaleda läbirääkimistel? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Härra peaminister, palun ärge minge veel ära! Teie avalduse on Riigikogu teadmiseks võtnud. Seaduse järgi jätkab tagasiastunud valitsus oma tegevust ajani, mil uus valitsus on ametisse astunud.

Kuid mul on veel üks pisike asi teile üle anda. Te olete olnud kümme aastat peaminister ja olete kogu aeg vaadanud seda saali siitpoolt. Me otsustasime teile kinkida ühe väikese mälestuseseme selle kümneaastase töö eest. (Sumin.) Või oli üheksa aastat? Ma panin aasta juurde. (Andrus Ansip: "Isegi üheksat aastat ei ole olnud.") (Andrus Ansipile antakse üle Riigikogu saali kujutav pilt. Aplaus.) Edaspidi on härra Ansipil võimalus vaadata saali teistpidi. (Andrus Ansip: "Ma teen seda.") Ta teeb seda. Veel kord aitäh koostöö eest!

Kuna nüüd on pidulik osa läbi, siis alustame arupärimistele vastamist.

2. Arupärimine Hispaania päevalehes El País ära toodud väidete kohta Eestist kui Lõuna-Ameerika narkokartellide uuest transiidimaast (nr 379)

Esimees Ene Ergma

Riigikogu liikmete Andres Anvelti, Kalev Kotkase, Helmen Küti, Mart Meri, Karel Rüütli, Marianne Mikko, Heljo Pikhofi, Indrek Saare, Rannar Vassiljevi, Jaan Öunapuu, Urve Palo, Jevgeni Ossinovski, Kalvi Kõva, Jaak Alliku, Eiki Nestori, Rainer Vakra, Rein Randveri ja Neeme Suure 20. jaanuaril s.a esitatud arupärimine Hispaania päevalehes El País ära toodud väidete kohta Eestist kui Lõuna-Ameerika narkokartellide uuest transiidimaast (nr 379). Palun nüüd kõnepulti lugupeetud kolleegi Andres Anvelti!

Andres Anvelt

Proua juhataja! Head kolleegid! 20. jaanuaril koostasime Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonis arupärimise siseminister Ken-Marti Vaherile. Tahaks ära öiendada ühe trüki-vea, mille ma avastasin selle arupärimise tekstis. Nimelt, 17. veebruari asemel peab esimesel real olema 17. jaanuar 2014, mil Eesti ajakirjanduses refereeriti üht Hispaania suurimat üleriigilist päevalehte El País. Ma loodan, et see näpuviga ei olnud põhjus, miks me pidime mitu kuud vastust ootama. Aga see päris presitiivne suur päevaleht andis edasi Peruu narkootikumidevaba arengu ja elu komisjoni nõuniku Alberto Harti sõnu, et Baltimaad, sh Eesti, on muutunud Lõuna-Ameerika narkokartellide uueks transiidimaaks Euroopas. Päris uskumatu lugu, kui ei oleks sellest ka ise El Paísist tõlgi vahendusel lugenud. Seda tõsist ja meie rahvusvahelist mainet halvendavat süüdistust põhjendati ka väitega, et viimastel aastatel on tunduvalt suurenenud Peruus kinni peetud ja Eestist pärit narkomuulade arv. Lõuna-Ameerikas on aeg-ajalt olnud selliseid üksikuid juhtumeid, nagu me tänu meie meediale teame. Viimane juhtum, millest te kindlasti olete kõik lugenud, puudutab kahte noort Eesti neitut, kes peavad Peruus kandma rohkem kui kaheksa-aastast vangistust.

Samas artiklis oli ka väga üksikasjalikult kirjeldatud, kuidas kogu see asi käib, kuidas

narkootikumi toodetakse. Nii et peale Alberto Harti, kelle tsitaat oli lehes ära toodud, oli ka ajakirjanik päris kõvasti vaeva näinud. Eesti on ühinenud, nagu me teame, ÜRO narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase 1988. aasta 20. detsembri Viini konventsiooniga. See seab meile väga kõrged standardid narkootikumidevastases võitluses, nagu ka meie liikmesus Interpolis ja Europolis. Seetõttu me fraktsioonis otsustasimegi küsida lugupeetud siseministrilt viis küsimust sama teema kohta, et ta kas kinnitaks neid päris tõsiseid väiteid või lükkaks need ümber. Me ju teame, kui suur on Lõuna-Ameerika narkokartellide käive ja millised tagajärgi nii majandusele kui ka kuritegevusele võib kaasa tuua sellise organiseeritud kuritegevuse esilekerkimine ühes või teises maailma osas. Palun lugupeetud siseministril nendele meie küsimustele vastata ja kui see tüli ei tee, siis ka küsimused ette lugeda, et siinolijail oleks parem jälgida. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Andres Anvelt! Palun kõnepulti lugupeetud siseministri Ken-Marti Vaheri!

Ken-Marti Vaher

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Suur tänu teile arupärimise eest! Küsimusi on viis, ma alustan kõige esimesest.

Kõigepealt küsitakse: "Milline on Siseministeeriumi seisukoht Peruu ametiisiku vastasisulise avalduse kohta? Kas Eesti õiguskaitseorganitel on olemas andmed Peruu ametiisiku väidete paikapidavuse kinnitamiseks või ümberlükkamiseks?" Arupärimises toodud ajakirjanduses esitatud väide, nagu kulgeks Lõuna-Ameerika narkootikumide Euroopasse toimetamisel uus suur kaubatee läbi Balti riikide, kust uimastid liiguvad edasi atraktiivsematele turgudele Lääne-Euroopas, on Siseministeeriumi kinnitusele alusetu ega vasta tõele. Me ei ole selliseid andmeid saanud ei rahvusvaheliste suhtluskanalite kaudu ega oma õiguskaitseorganitelt. Juba geograafiliselt ja logistiliselt oleks see väheusutav, kuna Eesti lennujaamadel ja sadamatel puudub otseühendus Peruuga. Selline olukord suurendab märkimisväärselt avastamisrisiki ja seega vähendab ka kriminaalse tulu saamise võimalusi. Narkokaubitsemise

analüüsimisel tuleks arvestada ka asjaolu, et pole mõtet vedada kokaiini vahemaandumiste ja ümberistumistega Hispaaniast, Portugalist või Prantsusmaalt Eestisse, et seda seejärel, uuesti riskides, tagasi Lääne-Euroopasse vedada. Euroopa Uimastiseire Keskuse analüüside põhjal on Euroopa turule suunatud Lõuna-Ameerika uimastite sisendpunktid mõned Lääne-Euroopa riigid. Balti riike ei mainita, aga on selge, et Lõuna-Ameerikast pärit kokaiini osakaalu kasv Euroopa riikides on muret tekitav.

Teine küsimus: "Kas Eesti õiguskaitseorganid on pöördunud koostööks ette nähtud rahvusvaheliste kanalite, nagu Interpol, kaudu oma Peruu partnerite poole selgitamiseks selliste väidete sisu, paikapidavust ja süüdistuste ulatust?" Interpoli kanal ei ole ette nähtud ajakirjanduses avaldatud üldistatud väidete kinnitamiseks ega ümberlükkamiseks, vaid mõeldud konkreetse politseilise info vahetamiseks. Seega arupärimises käsitletud ajakirjandusliku juhtumi kohta ei ole Interpoli päringut tehtud. Peruu ja Eesti on narkokuritegude vallas mitmesugust koostööd teinud. Näiteks võib tuua mõne aasta taguse hammasrattasse peidetud kokaiini juhtumi, samuti kokaiinikullerid, kes on Peruus kinni peetud. Keskkriminaalpolitsei on ka aeg-ajalt pöördunud Peruu poole, et tuvastada konkreetsete kinnipeetute süüdistuse ulatust.

Kolmas küsimus: "Milline on kirjeldatud piirkonnast (Peruu ja tema naaberriigid) Eestisse saabunud narkootiliste ainete konfiskeerimise osatähtsus üldises narkootiliste ainete leviku pildis meie vastavates kriminaalmenetlustes?" Kuna Eestis on kokaiiniturg võrdlemisi marginaalne ja globaalses kontekstis on kriminaalpolitsei leitud kogused tõesti äärmiselt väikesed, siis ei ole võimalik iga leitud koguse kohta konkreetset päritolumaad tuvastada. Viimastel aastatel on kokaiinikogused kordades väiksemad kui amfetamiini, marihuaana, GHB ning muude narkootiliste ja psühhotroopsete ainete kogused. Võib öelda, et 2011. aastal konfiskeeriti kokaiini 34 korral ja kokku 800 grammi; 2012. aastal 49 korral ja kokku ligikaudu 3,5 kilogrammi ning eelmisel aastal 47 korral, kokku ligi 1,8 kilogrammi.

Neljas küsimus: "Milline on Eesti elanikest kinnipeetute narkootikumidega seotud vahistamiste arv Peruus ja Lõuna-Ameerikas (sh

Mehhiko) tervikuna ning milline on viimaste aastate trend?" Siseministeriumile teadaolevalt on Peruus kokaiini salakaubaveo kahtlusega kinnipeetute arv viimase kolme aasta jooksul olnud stabiilne, võrreldes 2010. aastaga on Eesti elanikest kinnipeetute arv kolm korda vähenenud ja sama võib öelda ka teiste Ladina-Ameerika riikide kohta. 2010. aastal istus kuus Eesti inimest kinni Peruus; 2011., 2012. ja 2013. aastal kaks inimest, peale selle mõned isikud paaris teises riigis, näiteks 2013. aastal Trinidadis ja Tobagos kaks inimest. Seega ka see statistika ei toeta ühe Peruu ametniku väidet, et Eesti roll globaalses kokaiini salakaubaveos on kasvanud. Ja praegu ei ole meil ka andmeid kõigi Peruus kinnipeetud välismaalaste kohta.

Ja viimane küsimus: "Milliseid samme on Siseministeriumil kavas ette võtta reageerimaks Peruu ametiisiku tõsistele süüdistustele ja Eesti kui väidetava narkotransiidimaa maine parandamiseks?" Uimastikuritegevuse ohjeldamine on üks meie prioriteete ja me oleme ka siin saalis seda viimaste aastate jooksul mitmel korral käsitlenud. Viimane kord arutasime seda turvalisuspoliitika arengusuundade arutelu käigus alles üle-eelmisel nädalal. Ma julgen öelda, et selle ühe Peruu ametniku tõenäoliselt ekslik väide ei kaalu üles meie õiguskaitsete aastatepikkust koostööd ja tulemuslikku tegutsemist selles vallas. Ja see koostöö on eelkõige rahvusvaheline, kuna ainult nii saab korraldada tegevust uimastikaubitsemise vastu. Kui rääkida kriminaalpolitsei menetlusvõimekusest, siis viimase kolme aasta jooksul on märgatavalt kasvanud nii palgafondi kui ka eritehnika soetamise summad. Sellel aastal suurenes narkopolitsei palgafond vähemalt 10%. Kindlasti tuleks rääkida kriminaaltulu konfiskeerimisest. Enamik kriminaaltulust konfiskeeritakse just uimastikaubitsemise juhtumites. Kriminaaltulu tuvastamise büroo, mis on nüüdseks kaks aastat tegutsenud keskkriminaalpolitsei keskse büroona, tegeleb just niisuguste raskete varjatud kuritegudega, nagu on narkokaubitsemine. Selle büroo koosseisu on suurendatud, nüüdseks töötab seal kokku umbes 20 inimest. On võetud tööle tippeksperite, et suuta näiteks kriminaaltulu tuvastamiseks teha koostööd Maksu- ja Tolliametiga, kes samuti saab Eestis narkokaubitsemist tõkestada. Tähtis on ka see, et oleme viimastel aastatel kaasanud Politsei-

ja Piirivalveameti korrakaitse ja piirivalve töötajad, et nende abil paremaid tulemusi saavutada, märgata võimalikke narkoveo kanaleid. Alates 2012. aasta algusest on selge siht proovida lõhkuda tänavakaubitsemise võrgustikke. Puhtalt taktikalisel tasandil tegutseb narkokuritegude talituse operatiivgrupp, mis tegutseb Põhja Prefektuuris ja Ida Prefektuuris eelmise aasta teisest poolest. 2013. aastal on Ida Prefektuuris läbi viidud viis tänavaaoperatsiooni, Põhja Prefektuuris veelgi enam.

Üldiselt võib öelda, et uimastikaubitsemise tõkestamine on prioriteet ja rahvusvaheline koostöö on tõesti tähtis. Ma arvan, et tuleb tähelepanu pöörata ka sellistele juhtumitele, kui üks või teine riik kellegagi mõnes maailma meediaväljaandes segi aetakse. Selles mõttes ma kindlasti tänan selle arupärimise eest ja selle diskussiooni eest siin parlamendis. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra siseminister! Tundub, et teile küsimusi ei ole. Veel kord aitäh! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõne-soove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

3. Arupärimine tantsupeolistele seatud vanusepiirangute kohta (nr 382)

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise arupärimise juurde, see on Riigikogu liikmete Ester Tuiksoo, Lauri Laasi, Urbo Vaarmanni, Marika Tuus-Lauli, Yana Toomi, Peeter Võsa, Mailis Repsi, Tarmo Tamme, Valeri Korbi, Mihhail Stalnuhhini ja Viktor Vassiljevi 27. jaanuaril s.a esitatud arupärimine tantsupeolistele seatud vanusepiirangute kohta (nr 382). Palun kõnepulti kolleeg Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Lugupeetud proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Austatud minister! Tõepoolest, Keskerakonna fraktsiooni liikmed esitasid jaanuaris kultuuriministrile arupärimise, mis puudutab laulupeol osalevate eakamate rahvatantsijate vanusepiiranguid. Eelkõige on selle otsuse teinud Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, õigemini selle mentornõukoda. Mis põhjusel ja miks selline otsus on tehtud, selle

kohta me küsime kultuuriministrilt viis küsimust ja palume, et ta seda selgitaks. Kindlasti soovime veel juurde küsida. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Ester Tuiksoo! Palun nüüd kõnepulti lugupeetud kultuuriministri!

Urve Tiidus

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mul on hea meel, et te küsite tantsupeoliste vanusepiirangute kohta. Vastan meelsasti kõigile viiele küsimusele.

Esimene küsimus: "Tantsupeo naisrühmade vanusepiiriks seati 60 ja segarühmadele 65 aastat. Miks just sellised vanusepiirid ja millest selline vahe kahe tantsurühma liigi vahel?" Esmalt olgu öeldud, et isiklikult pean õigeks ja õiglaseks, et laulu- ja tantsupeol saavad tantsida kõik, sõltumata vanusest. On mõistlik, kui osalejad valitakse välja eelproovidel esinemise ja tantsuoskuse järgi. Ütlen kohe, et täpselt nii see ongi. Siiski olen tantsupeol osalejate vanuse teemal pöördunud Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse poole, et saada täpselt selgust, kuidas selline avalik teemapüstitus on tekkinud ja kas vastab tõele, et tantsupeol osalejatele on ikkagi kehtestatud mingi vanusepiirang. Sain laulu- ja tantsupeo korraldajatelt kinnituse, et sellist piirangut ei ole seatud. Ainus kriteerium peole pääsemisel on tantsuoskuse tase. Kuid selleks, et te mõistaksite avalikkusesse jõudnud infomüra paremini, selgitan teile pisut tantsupeole pääsemise tingimusi. Need tingimused on seatud kõikidele rühmadele. Esmane kohustus on muidugi õppida selgeks tantsupeo kava. Rahvatantsuga tegelejad teavad, et on kokku lepitud tantsurühmade jagamises kategooriatesse ehk liikidesse. Sellise jagamise eesmärk on valida rühmadele sobiv repertuaar eri tantsupidudeks. Lasterühmi määratletakse kooliklasside järgi, näiteks 3.-4. ja 5.-6. klasside tantsurühmad jne, kuni põhikooli lõpuastmeni välja. Erialaselt, nagu juba ütlesin, kutsutakse neid rühma liikideks. Täiskasvanute kollektiivid on aga jagatud rühmadeks: A-, B-, C-, D- ja N-rühmad. A-rühmad moodustavad n-õ valikrühmad, kes on suurte kogemuste ja väga kõrge kunstilise tasemega esindusrühmad, B-rühmad on täiskasvanute rühmad, C-rühmad on noored (nii gümnaasiumiõpilaste

sed kui ka üliõpilased), D-rühma moodustavad seniorid ning N-rühmas on naistantsijad. Nimetatud kategooriatesse jaotust ei võeta arvesse mitte ainult suurtel üleriigilistel tantsupidudel, vaid ka maakondlikel, meeste-, naiste- ja muudel tantsupidudel. Nõue, millele te viitate, lugupeetud küsimuste esitajad, on tantsurühma soovituslik keskmine vanus, mis on määratletud iga tantsurühma kategooria sees. Rühmadele on seatud ka teisi nõudeid peole pääsemiseks, näiteks on määratletud rühmade koosseisud ja suurus, rahvarõivaste olemasolu ja eelkõige korralikult omandatud repertuaar. Nii Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus kui ka tantsujuhid on mulle kinnitanud, et tantsupeolt mitte keegi vanuse tõttu kõrvale ei jää. Siinkohal tsiteerin Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse juhti Aet Maateed: "Veel kord kinnitame, et kõik rühmad tantsivad repertuaari ette ning peolepääsu kriteeriumiks on korrektselt omandatud ja ettetantsitud repertuaar."

Teine küsimus: "Tantsupeo korraldajatele heidetakse ette tantsijate vähest kaasamist ja puudulikku kommunikatsiooni vanusepiirangute küsimuse arutamisel ja vastavasisulise otsuse vastuvõtmisel. Miks ei kaasatud rahvatantsijaid niivõrd olulise ja neid otseselt puudutava otsuse tegemisse?" Lugupeetud arupärijad! Olen nõus, et inimestelt arvamuse küsimine nendega seotud küsimuste puhul on väga tähtis ja seda saab alati paremini teha. Aga praegusel juhul ei anna ma hinnangut kellegi tegevusele, vaid kirjeldan, kuidas tantsurühmasid puudutavad otsused on sündinud. Rahvatantsuvaldkonna edendamiseks tegeleb mittetulundusühing Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, kes koordineerib ligemale 1300 rahvatantsurühma ühist tegevust. Juba 2012. aasta 14. aprillil toimus Tallinnas ümarlaud, millel osalesid Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi mentornõukoda, tantsupeo kunstiline toimikond ja maakondade tantsujuhtide esindajad, kes iga kategooria puhul võtsid aluseks reaalse olukorra oma juhitas kategoorias ja sõnastasid veelgi selgemad tantsurühmade kirjeldused. Nagu mõistate, tegemist on Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi kui tantsuliikumist korraldava ja suunava keskseltsi läbiarutatud ettepanekutega, mitte tantsupeo korraldajate sooviga. Olgu veel öeldud, et kõik vajalikuks peetud muudatused arutati läbi ka tantsupeo kunstilise toimikonna

ja maakondade tantsujuhtide esindustega. Ma arvan, et on õigem, kui tantsijad, juhendajad, lavastajad ise otsustavad, kuidas tantsuvaldkonnas elu korraldada. Ministeerium sellistes otsustesse või valikutesse ei sekku. Olgu mainitud, et rühmaliikide täpsustamisel osales sada suurte kogemustega tantsujuhti.

Kolmas küsimus: "Vanuse tõttu tantsupeost eemale jätmise võib olla solvav ja eriti nendele inimestele, kes on kogu elu tantsimisega tegelenud. Missugune on Teie kui kultuuriministri hinnang tantsupeoliste seatud vanusepiirangute osas?" Ma kinnitan veel kord, et tantsupeoliste ei ole seatud vanusepiirangut, seega on mul raske anda hinnangut sellele, mida ei ole. Kuid kui te küsiksite minult, kas ma pean otstarbekaks sellise piirangu seadmist, siis vastan, et ma ei pea seda õigeks. Nagu ma esimesele küsimusele vastates märkisin, on rahvatantsupidu, nagu me teame, rõõmupidu ja meie sügavate rahvakultuuritraditsioonide pidu ning teatud vanus ei tohi küll tantsupeole pääsemise võimalusi ja tantsulusti vähendada. Ma tean isiklikult tantsijaid, kellel aastaid juba kõvasti üle 70, aga kes teevad silmad ette endast poole noorematele. Tsiteerin siin ühte tuntud ütlust, mida ma pole ise välja mõelnud: noorus on looduse kingitus, vanadus on kunstitöö. Väga kahju, et selline infosegadus on tekkinud. Ma arvan, et need inimesed, keda see eksitav arusaamatus puudutas, väärivad siirast vabanduse palumist.

Neljas küsimus: "Räägime väga palju elukestvast õppest, pensioniea tõstmisest ja eakate pikemast tööturul hoidmisest. Seega kõlbaksid eakad justkui tööhõiveks, aga näib, et mitte rahvapeol osalemiseks. Kas Te ei näe siin ebakõla?" Lugupeetud arupärijad! Ma ei näe ebakõla selles, kui tantsupeole on oodatud kõik tantsijad, kuid tõsi on see, et peole esinema pääsemiseks tuleb etteantud kava muidugi korralikult selgeks õppida. Kui jutt juba rahvatantsijate vanusele läks, siis rahva eluea kasvades ja tervise paranedes näeme tulevikus tantsupidudel tõenäoliselt veelgi rohkem kipes eas tantsijaid ja see on tore.

Viies küsimus: "Jääb mulje, et tantsupeo korraldajad ei soovigi leida lahendusi tantsupeol osaleda soovijate osaluse suurendamiseks. Küll tuuakse ettekäändeks tantsuväljaku väiksus jne. Mida saaks riik teha, et mitte ükski heal tasemel tantsupeo repertuaari omanda-

nud rahvatantsurühm ei peaks peost kõrvale jääma?" Praegu on laulu- ja tantsupeo ettevalmistuses tehtud kõik mis võimalik, et peole pääsejaid oleks võimalikult palju ja kõrvalejääjaid oleks võimalikult vähe. Näiteks on kaasatud isegi uus täiskasvanute tantsurühma liik, s.o B2. Need on nimelt vähese tantsukogemusega täiskasvanute rühmad. See samm avab uutele tulijatele tee tantsupeole. Korraldajad loodavad ka, et see leevendab pisut üha suurenevat konkurentsi naisrühmade seas. Loomulikult peavad naisrühmade tantsijad siis endale ka partnerid leidma. Tantsuhuvilised mehed on tantsupeol oodatud ja kõrges hinnas. Naisrühmad on kõige arvukam kategooria üldse ja neist võetakse tantsijaid peole kaks korda enam kui teistest kategooriatest.

Tõsi on ka see, et laulu- ja tantsupeol osalejate arvule on seatud üldarvu piirangud. Ligemale 38 000 osalejat on praeguse infrastruktuuri juures valmis vastu võtma laulukaar ja tantsuväljak, aga ka Tallinna koolimajad majutuskohadena, söögikohad, transport. Nii osalejate kui ka publiku maksimumpiir saavutati 2009. aasta laulu- ja tantsupeol. Selle piiri tõstmine tooks kaasa turva- ja logistikariske nii osalejatele kui ka publikule. Tõsi, uue tantsuväljaku rajamine on pooleli olev teema, sellega tuleb tegelda. Kuid tegu on siiski pigem vaid ühe osaga probleemist kui tervikust. Nagu me teame, suurte ürituste korraldajatel on kusagil alati piirid ees. Nii nagu staadionil on pealtvaatajate istekohad ühel hetkel otsas, tuleb ka osalejate puhul arvestada nii tantsupeo aastakümnete jooksul väljakujunenud spetsiifikat kui ka majutuskohade ja transpordi vastuvõtuvõimet. Korraldajad peavad tagama nii osalejate kui ka pealtvaatajate turvalisuse, korraldama nõuetekohase majutuse, toitlustuse, transpordi jne. Nii et küsimuse all on ikkagi inimvara ja ka tegutsemisruum. Mis puutub rolli, siis see on eelkõige meie kultuuritraditsioonide hoidmine ja edasikandmine uutele põlvkondadele, ka UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud traditsiooni kestmine ja säilitamine ning rahva vabatahtlikkuse põhineva tantsu- ja laulupeoliikumise hoidmine. Ma arvan, et selle traditsiooni hoidmine on väga tähtis ülesanne. Sealt edasi mõeldes aga ei pea ma õigeks, et riik hakkab laulu- ja tantsupeo stsenaariume ette kirjutama või väljakujunenud traditsioone muutma.

Meenutan siinkohal, et laulu- ja tantsupidu toimub 1.–6. juulini. Tantsupeole ja laulupeole on üle mitme aasta kaasatud 20 sümfooniaorkestrit.

Täna väga nende küsimuste eest ja võimaluse eest selgitada seda teemat!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud proua kultuuriminister! Aga kolleeg Ester Tuiksoo tahab siiski veel midagi küsida.

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud minister, suur tänu nende väga ilusate ja heade vastuste eest sellel piinlikul teemal! Ma loodan tõesti, et need selgitused rahustavad ka meie nooruslikke, aga natuke eakamaid rahvatantsijaid. Ma tahan peale tänast vastuste kuulmist veel küsida, kas te olete ka asjaosalisi teavitanud, et selline piinlik info ei lekiks enam ei avalikkuse ette ega ka rahvatantsijate sekka või ka muusse valdkonda, kus me räägime elukestvast õppest jne. Me ju ei soovi, et tulevikus selline solvang korduks.

Urve Tiidus

Suur tänu, proua Tuiksoo! Otseselt ei ole ministeerium mingit teavet välja saatnud. Ma väga loodan, et see info ka seoses teie tänase arupärimisega levib. Vajaduse korral me teeme seda. Täna ma lihtsalt kontrolliks helistasin mõnda maakonda nendele inimestele, kes tegelevad kultuurielu korraldusega, ja küsisin, kas see segadus on kuidagi mingeid tagasilööke kaasa toonud. Mulle kinnitati – toon Saaremaa näite –, et tantsijaid registrisse kandes pole kellegi vanuse tõttu mingit takistust ette tulnud, kõik on saanud registreeruda. Kogu see küsimus oli ehk infomüra. Kui keegi veel kahtleb, kas küps iga kuidagi takistab tantsimist, siis olen kindel, et Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus tegeleb sellega, et õige info kõigini jõuaks.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu veel kord, proua minister! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

4. Arupärimine Rail Balticu arengute kohta (nr 378)

Esimees Ene Ergma

Järgmine arupärimine on Riigikogu liikmete Lauri Laasi, Yana Toomi, Priit Toobali, Peeter Vösa, Urbo Vaarmanni ja Ester Tuiksoo 20. jaanuaril s.a esitatud arupärimine Rail Balticu arengute kohta (nr 378). Palun kõnepulti kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Proua juhataja! Head kolleegid! Austatud minister! Rail Balticu idee on peaaegu 20 aastat vana. Juba 1994. aastal avaldatud poliitilises dokumendis "Läänemere maade visioon ja strateegiad aastaks 2010" kajastati Baltimaid läbivat rongiliiklust kui tähtsat elementi Läänemere regiooni ruumilises arengus. Rail Balticu ühenduse valmimiseks kulub prognooside kohaselt veel kümme aastat. Ometigi on majandus- ja kommunikatsiooniminister olnud Rail Balticu ühenduse valmimise suhtes palju optimistlikum. Näiteks 2007. aastal teatas minister pärast kohtumist Läti, Leedu ja Poola transpordiministriga, et hiljemalt viie aasta pärast peaks Rail Baltic toimima. 2010. aasta suvel ütles majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts Rail Balticu teemalisel pressikonverentsil, et Tallinnast Varssavisse võib rongiga sõita umbes aasta pärast. Uue raudtee ehitus Eestis maksaks uuringu kohaselt ligikaudu 950 miljonit eurot. Trassi lõplik hind selgub pärast hangete korraldamist. Ehitus on võimalik ainult juhul, kui Euroopa Liidu kaasrahastamise osakaal kogu projekti elluviimisele on 75–85%. Omafinantseeringu osa kannavad kõik Balti riigid projektis ise. Kokku lähevad ehitustööd maksma 3,6 miljardit eurot. Euroopa Liidu kaasrahastamiseks peavad Balti riigid tegutsema kiiresti, sest kui Rail Balticu ehitamist pole alustatud 2016. aastaks, ähvardab oht eurorahast ilma jääda. Värske peaministrikandidaat Siim Kallas rääkis 2. märtsil toimunud Reformierakonna üldkogul, et on valmis tegema Rail Balticu suhtes rahvaküsitluse ja kui rahvas leiab, et seda pole vaja ehitada, siis jäetakse projekt katki. Eelmainituga seoses peatun eraldi viimasel osal, mis mind eriti huvitab. Meil on ministrile kolm küsimust.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Lauri Laasi! Palun nüüd kõnepulti majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed, head küsijad! Ma vastan neile kolmele küsimusele, aga sissejuhatavas sõnavõtus püüdsin kinni mõned viiteid eri tähtsusele. Ma kasutan lihtsalt võimalust, et Riigikogu saalis veel kord üle rääkida rahvusvaheliste kokkulepete taust. Nimelt tuleb vahet teha Rail Baltica arengus n-ö kolmel etapil. Rail Baltica esimene etapp – muide, ka rahvusvahelises kõnepruugis kasutati nime kujul Rail Baltica, ka inglise keeles – tähendas seda, et nt Tallinna–Tartu–Valga olemasolev raudtee infrastruktuur renoveeritakse nii, et seal on võimalik sõita kiirusega 120 kilomeetrit tunnis. Selle esimese etapi on Eesti läbinud. Rail Baltica teine etapp tähendas, et tuleks analüüsida majanduslikku mõttekust investeerida olemasolevasse raudtee infrastruktuuri nii, et võiks suurendada kiirust kuni 160 kilomeetrit tunnis, ka Tallinna–Tartu–Valga liinil. Rail Baltica kolmas etapp, nüüd juba õigema nime all Rail Baltic, nagu ka keeleteadlased on soovitanud, on käsitlenud algusest peale Euroopa raudtee laiusega uue infrastruktuuri rajamist, pidades silmas kiirust vähemalt 240 kilomeetrit tunnis. Teie arupärimine puudutab tõenäoliselt just nimelt Rail Balticut ehk varasemas kõnepruugis Rail Baltica kolmandat etappi.

Nüüd teie konkreetsed küsimused. Millises järgus on praegu Rail Balticu projekt? Rail Balticu projekt on maakonnaplaneeringute ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise etapis, mida Eesti alustas 2013. aasta kevadel. Praeguse ajagraafiku järgi peaks 2014. aasta suveks olema välja valitud üks eelistatud trassi alternatiiv, mille kohta hakatakse koostama n-ö eelprojekti, ja kokkulepete järgi peaks see valmis olema 2015. aasta lõpuks. Selle järel on võimalik minna järgmisse, investeerimisotsuste faasi ja hiljem juba ehitusfaasi. Täpselt samasugused ülesanded on püstitatud loomulikult meie partneritele ehk siis Lätile ja Leedule.

Teine küsimus: "Mitmel korral olete Te kohtunud Rail Balticu küsimustes oma kolleegidega Lätis ja Leedus? Kui kaugel ollakse

projekti ühiste põhimõtete kokkuleppest?" Peaaegu kõikidel Balti transpordiministrite, aga ka Põhjamaade ja Balti transpordiministrite regulaarsetel kohtumistel on Rail Baltic ühel või teisel moel arutlusel olnud. Et mitte liiga kaugele minna, räägin konkreetset kahest eelmise aasta kohtumisest – 11. aprillil Riias ja 16. septembril Vilniuses –, kus keskenduti Rail Balticu arengusuundade käsitlemisele. Mõlemal kohtumisel kirjutasime alla ka ühised deklaratsioonid edasiste tegevuste kohta, mis sel hetkel aktuaalsed olid. Peamiselt puudutasid need ühissettevõtete loomist 2013. aastal.

Mis puudutab iga liikmesriigi enda ettevalmistustöid, siis selleteemalised kokkulepped on 2011. aasta lõpus planeeringu keskkonnamõju hindamise eelprojekti faasis alla kirjutatud. See sai teoks pärast seda, kui ühine AECOM-i uuring oli valminud ja liikmesriikide valitsused olid selle läbi arutanud. Need on kokkulepped, mille alusel praegu koostööd tehakse. Kõikidele nendele kohtumistele on alati olnud kutsutud ka Soome ja Poola esindajad. 2013. aasta 16. septembri Vilniuse memorandumile on alla kirjutanud ka Soome ja Poola ministrid ning Euroopa Komisjoni esindaja. Lisaks on 2011. aasta kokkuleppe alusel moodustatud kõrgemate riigiametnike tasandil Rail Balticu rakkerühm, inglise keeles *task force*. Võib tuua näiteks, et septembris 2013 on toimunud kümme kohtumist ja ka varem on koos käidud sõltuvalt töö intensiivsusest vähemalt kord kuus ja võib-olla isegi tihemini. Viimane kohtumine toimus eelmisel nädalal, 5. märtsil. Paraku selgus, et Leedu delegatsioonil ei olnud mandaati arutada ühte kompromissettepanekut, mis puudutas Vilniuse lülitamist Rail Balticu trassi. Eesti ettepaneku mõte oli see, et Vilniuse ühendamine võiks kõne alla tulla kahel tingimusel. Esiteks peab Leedu tegema tasuvusanalüüsi, mis peab näitama vähemalt samasugust tasuvust nagu AECOM-i uuring.

Vahemärkusena: AECOM-i uuring ei ole siia kuskilt saadetud, vaid see on tellitud. See oli üks ettevalmistav etapp Rail Balticu projekti jaoks 2010. aastal. See kolme Balti riigi ja Euroopa Komisjoni ühise lähteülesande põhjal tehtud AECOM-i uuring on praegu ettevalmistustööde alus. Teisisõnu, selleks, et Vilniuse küsimust paremini käsitleda, on vaja

samal tasemel tasuvusanalüüsi ja selle peaks leedukad tegema.

Teiseks, pärast Vilniuse tasuvusanalüüsi peaks saama kinnituse Euroopa Komisjonilt, et Vilniuse ühendus on ka juriidiliselt aktsepteeritav Euroopa Liidu õigusakte arvestades. Tähtis on teada, et Euroopa Liit on määrusega kinnitanud TEN-T transpordikoridorid. Need on määratud väga konkreetset, linnade täpsusega, ja raudteekoridoride puhul ei ole Vilniust kaasatud. On vaja Euroopa Liidu nõusolekut, et seda määrust saaks vajaduse korral korrigeerida. Neid ettepanekuid toetas ka Läti. Leedu delegatsioon ütles, et neil ei ole mandaati seda kompromissettepanekut arutada.

Ka ühissettevõtte moodustamisel oli veel seitse lahkarvamust. Kui need kuidagi detailidesse laskumata kokku võtta, siis põhiküsimus on see, milleks asjaosaliste arvates ühissettevõtet vaja on. Euroopa Komisjoni soovitus ja rahvusvahelise kogemuse kohaselt on selliste infrastruktuuride sujuvaks arenguks vaja ettevõtet, kes arendaks kogu projekti, investeeriks sellesse – vajaduse korral osalisriikide valitsuste kaasabil, pean silmas finantsmeetmeid – ning hiljem ka opereeriks süsteemi. Sellisel juhul tekib üks äriühing ja kasvab võimalus, et projekt ka äriühingult ära tasub. Selline on olnud kõikide osapoolte arusaam. Ka Leedu valitsus, vähemalt eelmine valitsus, jagas seda. Praegu on Leedu positsioon teistsugune ning on väga keeruline seda selgitada või kaitsta. Julgen öelda, et erimeelsus on olemuslik – küsimus on selles, kuidas käsitleda ühissettevõtteid ehk kuidas oleks tänapäeval võimalik rajada piirideülest infrastruktuuri. Järgmine rakkerühma kohtumine on kokku lepitud aprilli alguseks ja peale seda peaksid ministrid taas kohtuma, et üles jäänud küsimusi lahendada.

Kuna teid huvitas ka valitsustevaheline suhtlus, siis juhin tähelepanu sellele, et Rail Balticu küsimus on ühel või teisel moel olnud arutlusel kõikidel peaministrite kohtumistel, viimast korda veebruaris. Meie seisukohalt on jätkuvalt tähtis ühissettevõtte loomine, see tuleks moodustada nii kiiresti kui võimalik. Esialgsete plaanide järgi oli ühissettevõtte loomise tähtajaks määratud 2012. aasta lõpp. Selline kokkulepe oli tegevuskavas, millele ma viitasin – 2007. aastal sõlmitud valitsustevahelises tegevuskavas. Sellest tähtajast me oleme

maha jäänud ja oleme selle üle ka muret väljendanud.

Kolmas küsimus: "Millised ohud võivad Teie hinnangul Rail Balticu projektile ohtlikuks osutada?" Rahvusvahelisel ehk Baltikumi tasandil võivad endast riski kujutada riikide erinevad seisukohad ja huvid projektide arendamisel. Viimase aasta jooksul oleme näinud, kui keeruline võib olla ühistes plaanides kokku leppimine, eriti siis, kui need plaanid on ülimalt konkreetseid ja on vaja langetada praktilisi otsuseid. Teine risk puudutab ettevalmistustööde õigeaegsust ja kvaliteeti. Ettevalmistustööde all pean silmas planeeringute ja keskkonnamõju hindamist ning eelprojekti. See töö peaks olema tehtud kvaliteetselt kõikides Balti riikides, mis annaks võimaluse konkureerida projekti arendades Euroopa Liidu investeerimistoetusele. Ma juhin veel kord tähelepanu asjaolule, et Rail Baltic saab oma investeerimisplaanis arvestada Euroopa Liidu investeerimistoetusega kuni 85% ulatuses siis, kui me konkureerime kõikide teiste Euroopa Liidu investeerimisprojektidega. Seal on üksikuid erandeid, aga põhimõtteliselt me peame teistega konkureerima. Selleks et konkureerida, peab olema tehtud väga kvaliteetne ettevalmistustöö. Kolm riiki peavad ajama ühist asja ja peab olema väga selge juriidiline keha, kes on selle projekti arendaja ja investeerija.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Asume küsimuste juurde. Palun, kolleeg Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Erinevalt mõnest teisest olen mina selle projekti veendunud pooldaja ja leian, et selle elluviimisel saaks Eesti ühe kiire ja tänapäevase lisäühenduse Euroopaga. Oleme kuulnud lahkavustest Leedu ja võib-olla ka teiste riikide vahel, kuid minule on jäänud mulje, et projekti vastaseid on piisavalt ka meil Eestis. Üks kolleeg valitsuses teeb kiiresti kaitseala trassi tee peale ette ja teised nõuavad trassi viimist ei tea kuhu, vallad ühinevad projekti vastu jne. Kui suureks te peate meie oma riigisisest vastuseisu sellele projektile? Kas on karta ka tõsiselt ohtu, et Rail Baltic võibki jääda lõpuks tulemata?

Juhan Parts

Aitäh! Iseenesest mõistatavalt, kui projekti ettevalmistus Eestis läks konkreetseks, sai tõsi- se hoo sisse ka ühiskondlik arutelu ja julgen öelda, et jumal tänatud. Sellest hetkest, kui algas reaalne planeerimisprotsess, kus tuli arvestada ka trassi puudutavaid alternatiive, on arutelu käima läinud ja minu arvates on see hästi vajalik. Viimasel aastal on sellest välja koorunud kaks küsimust. Üks küsimus on, kas trass peaks minema Pärnu või Tartu kaudu. Valitsus otsustas AECOM-i uuringutele tuginedes, et mõistlik on, kui trass läheb läbi Pärnu. Oleme selle valitsuse seisukoha aluseks võtnud. Loomulikult ma jälgin kogu diskussiooni, võimaluse korral vastan küsimustele ja osalen arutelul. Tartu küsimus on taas päevakorral. Veel kord, põhiprobleem on, et Tartu puhul muutub trass 100 kilomeetrit pikemaks ja sellel on oma hind. Seesama AECOM-i uuring andis üldiste tasuvusanalüüsidega, nagu sellise uuringu käigus teha saab, üsna ühemõttelise hinnangu, et iga kilomeeter pikemat teed teeb projekti tasuvuse tagamise keerukamaks. Peale selle juhin tähelepanu, et on olnud ka selliseid, ma julgen öelda, üsna läbimõtteliseid seisukohti. Mõned eksperdid on avaldanud arvamust, et kuigi Tartu kaudu kulgev trass on 100 kilomeetrit pikem, on see odavam, kui proovime selle ehitada vana infrastruktuuri kasutades. Veel kord: tehnikaekspertid on seisukohal, et olemasolev infrastruktuur ei vasta Rail Balticu vajadustele, kuna see peab võimaldama kiirust kuni 240 kilomeetrit tunnis, nagu ma alguses ütlesin. Igal juhul on vaja rajada uus infrastruktuur, mis eeldab ka kõiki tehnilise ohutuse lahendusi. Selle tõttu oleme valitsuses otsustamisel lähtunud AECOM-i uuringutest, aga ka varasematest planeeringutest. Seega arvestame Pärnu trassiga.

Järgmine küsimus on Pärnu trassi kohta. Minu arvates on need arutelud läinud vägagi tulemuslikult. Praeguse seisuga, kuigi otsustatud ei ole midagi lõplikku, võime öelda, et Pärnu ja Rapla maakonnas on peaaegu saavutatud ühe eelistatud trassialternatiivi kokkulepe. Olen ise käinud ka mitmel pool kohapeal, nii palju kui aeg on võimaldanud, aga ministriumini inimesed on osalenud kõikides avalikes aruteludes. Tahaks ümber lükata nende kahe maakonna kohta levinud arusaamise, et ei taheta trassi oma õuele. Pigem on inimeste

esmane natuke negatiivne reaktsioon tingitud informatsiooni puudusest. See on inimlikult mõistetav. Praeguseks julgen öelda, et kuigi mõned lõigud on veel jäänud, siis suures ulatuses on Pärnu ja Rapla maakonnas kokkulepe saavutatud. Ka nende kogukondadega, inimesetega, keda see mingil moel puudutab. Jah, kindlasti on vaja mõelda kompensatsioonimeetmete, praktilisematele lahendustele, aga ma arvan, et järgmistel etappidel on kindlasti võimalik see kõik läbi töötada.

Viimane küsimus puudutab Harju maakonda. Siin on keskne probleem, millele te ka oma küsimuses viitasite, Nabala looduskaitsealaga. Arusaadav, et kui on vaja loodust kaitsta, siis tuleb seda arvesse võtta. Meil on riigi palgal väga kogenud eksperdid, kes on võitnud hanke ja kellel on väga palju kogemusi säärase projektidega seotud küsimuste lahendamisel. Mind on teatud mõttes üllatanud minu kolleegi keskkonnaministri avaldused, et ükskõik, mida te teete, aga Nabala looduskaitsealal on kavandatud raudteetrass välistatud. Keskkonnaeksperdid, kes meie juristidega koostööd teevad, ütlevad, et sellised seisukohad on selgelt õigusvastased isegi olukorras, kus looduskaitseala pole veel lõplikult vormistatud. Ma ei hakka praegu sel teemal rohkem rääkima. Kui küsimusi on, siis võime detailidesse minna, mis seisus see looduskaitseala moodustamine on ja milliseid küsimusi see tekitab n-ö võimalike tarbijate seisukohast. Aga ma arvan, et see võib olla omaette pretsedent, mida tuleks palju tõsisemalt käsitleda siin saalis ja ka Rail Balticu toetusrühmas. Praegu ütlen oma talupojatarkusele tuginedes, et ma ei näe looduskaitse piiranguid, mis takistaks Nabala looduskaitsealast selle raudteetrassi läbiviimist. Ükski loodusväärtus ei saaks kahjustatud. See on meie ekspertide seisukoht. Mõneti tõesti üllatab Keskkonnaministeeriumi selline radikaalne seisukoht, et Nabala on igal juhul välistatud, minge kuhugi mujale. Aga ma loodan, et see töö jätkub, lahendusi tuleb otsida.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Euroopa Komisjoni volinik Siim Kallas on avaldanud arvamust, et Rail Balticu ehituse

vajalikkuse kohta võiks korraldada rahvaküsitluse. Ma küsin: kui mõistlikuks teie kui minister seda küsitlust peate ja kas see on ajaliselt üldse võimalik?

Juhan Parts

Ma olen selle peale mõelnud aastatel 2009 ja 2010 – siis, kui me tegime AECOM-i uurinut. See diskussioon oli võrdlemisi abstraktne, aga ka siis oli see aeg-ajalt avalikult üleval. Minu arvates tasub rahvaküsitlusi teha või rahva arvamust küsida siis, kui ühiskond on selgelt polariseerunud. Praegu ma julgen avalikule arvamusele toetudes öelda, et Eesti üldsus pigem väga toetab seda projekti. Sellel põhjusel oleks rahvaküsitlus minu arvates liiast.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Kolleeg Tarmo Tamm küsis mu küsimuse ära, aga ma küsin veel natukene üle. Te ise ütlesite talupojatarkusest lähtudes, et Eesti talupoeg pole kunagi raudteed tahtnud. Kundas on väga palju materjali selle kohta, kuidas talupojad sõdisid raudtee vastu. Kui tsaar poleks väevõimu ja mõisnike abiga seda Peterburi raudteed teinud, siis seda poleks olnud. Mina arvan, et ei ole vaja rahvaküsitlust, vaid tuleks inseneri kombel probleemid – nii tehnilised kui ka majanduslikud – läbi arutada. Ja kui raha antakse, siis hakkame tegema. Mis te sellisest suhtumisest arvate?

Juhan Parts

Põhimõtteliselt ma jagan seda seisukohta. Kindlasti pean vajalikuks – ja ilma igasuguse pateetikata –, et projekt oleks tehtud läbipaistvalt. See puudutab väga paljusid inimesi, väga paljusid piirkondi. Tähtis on, et me leiaksime selle aja ja vastaksime nende inimeste küsimustele, keda see projekt konkreetset puudutab. Ja minu meelest seda tööd me oleme viimase aasta jooksul teinud. Ma väga tervitan neid aktiivseid inimesi, kes on moodustanud asjaomase mittetulundusühingu. Nad aitavad väga palju kaasa ühelt poolt positiivse oponeerimisega. Peale selle on nad kindlasti head sidemehed, suheldes ka kõige tavalisemate inimestega, kes ühes või teises piirkonnas ela-

vad. Selline avalik arutelu, küsimuste tõstatamine, ekspertide vastused, aga ka väga professionaalsete inseneride olemasolu, kellel on selliste uute infrastruktuuride arendamise kogemused – kõik see on hädavajalik. Ega meil ei ole kerge leida selliseid insenere. Praegu on riigi partneriks n-ö Rootsi taustaga inseneride meeskond, kellel on päris head kogemused raudtee infrastruktuuri rajamisel. Me vajame selliseid inimesi, kellel on reaalseid kogemusi, kes ei pane kirja lihtsalt mingeid uitmõtteid raudtee infrastruktuurist. Sellised inimesed on meil praegu olemas ja loomulikult tuleb neid ka järgnevatel etappidel rohkem kaasata. See sama ühisettevõtte, millest me räägime, peaks kaasama endale tellijapoolseid insenere, kes on suutelised seda projekti rakendama. Nii et nende asjade peale oleme ka mõelnud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Aitäh, proua juhataja! Austatud minister! Ka mina olen selle projekti veendunud toetaja. Kuigi ma olen teie ministriametis oldud aja jooksul mõningate teie tehtud asjade suhtes kriitiline olnud, tahaksin ma selle projekti eest teid tunnustada ja kiidan teid selle eest, kuidas te olete seda asja ajanud. Aga ma tahan ka küsida. Eesti lähiajalooost on palju näiteid, kuidas mingi haruldase puu või loomaliigi pärast jäävad tähtsad investeeringud tegemata ja rahvale kasu toovad objektid rajamata. Kas võib juhtuda, et selle Nabala looduskaitseala pärast, millest siin juttu oli, võivad need Euroopa Liidu investeeringud käest minna ja me võime järjekordselt millestki ilma jääda?

Juhan Parts

Saan öelda, et see on Eestis üks lahtiseks jäänud küsimus. Küllap on lahendatav, kui ekspertidel on võimalik rääkida ekspertidega. Selles mõttes ekspertidel ekspertidega, et võivad olla mingid loodusväärtused, mida Eesti seaduste ja minugipärast ka Euroopa reeglite järgi ning mure tõttu tuleviku pärast on vaja kaitsta. Kogemus suuremate projektidega – Saaremaa silla ettevalmistustööde ja paljude muude selliste projektidega – näitab, et asjatundlikud keskkonnaspetsialistid suudavad leida lahendusi, mis ei välista kompensatsiooni-

meetmeid. Ma usun neid keskkonnaeksperte, kes praegu riigile keskkonnamõju hinnangut koostavad. Olen ise lasknud endale põhjalikult selgitada, millised loodusväärtused võivad ohus olla. Pean tunnistama, et nii nagu tõenäoliselt mitmele inimesele siin saalis, on ka minu jaoks üllatav see kiirus ja radikaalsus, kuidas seda looduskaitseala praegu moodustatakse ja ennekõike, kuidas seda vastandatakse raudteekoridorile. Ma loodan, et eksperdid saavad need asjad selgeks räägitud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Härra minister! Kui vahemaa ei ületa tuhandet kilomeetrit ja on valida, kas sõita lennukiga või kiirrongiga, siis mina eelistan kiirrongi. Mul on teatud kogemus, eelistan rongi mitmel põhjusel. Aga mõned korrad olen kokku põrganud sellise olukorraga, kus valik tuleb teha hinna järgi. Nimelt, esimese klassi pilet kiirrongis võib maksimaalselt sama palju kui lennukipilet, kuigi sõidu peale kulub paar tundi rohkem. Kas on arvestatud, mis vahekorras on näiteks tulevase Tallinna–Varssavi kiirrongi ja sama marsruudiga lennuki piletihind? Kas niisuguseid arvutusi on tehtud?

Juhan Parts

Aitäh! Praegune alus on ikkagi AECOM-i uuring, mille lisamaterjalides on kirjas ka võimalik sõiduplaan ja hinnad. On täiesti selge, et selle projekti arendamise jooksul tehakse veel mitu seda laadi uuringut, sh nõudlusuuringud – kas reisijate arv ei ole üle hinnatud, kas kaubavood ei ole üle hinnatud. Selliste infrastruktuuriprojektide puhul tuleb need mitu korda üle käia. Praegu on plaanis tellida märksa täpsem tasuvusanalüüs ja pärast seda, kui kolm riiki on oma kodused ettevalmistustööd teinud, tuleb kindlasti tegelda ka nende küsimustega. Teine asi. Targad inimesed, kellel on kogemusi, ütlevad, et Euroopas tavaliselt infrastruktuur mitte ei asetata olemasolevasse reaalsusse, vaid loob uut reaalsust. Võin tuua näite, ehkki see ei käi täpselt selle infrastruktuuri kohta, aga on hea siiski. Võtame laevaühenduse Tallinna ja Helsingi vahel, millise reisirajatevoo on see genereerinud. 20 aastat tagasi

oli sõitjaid aastas võib-olla 100 000, nüüd sõidab Tallinna ja Helsingi vahet 9 miljonit reisi-
jat. Ma ei alahindaks seda. Selle üle on aasi-
tud – ma ei mõtle teid, lugupeetud küsija –, et
milleks sõita rongiga Berliini või Varssavini,
kui selleks on juba lennuk. Ma ei alahindaks
ka selle projekti tähtsust regionaalses mõttes.
Eesti vaatepunktist parem ühendus Riiaga ja
miks mitte ka Leedu linnadega kindlasti soo-
dustab majandustegevuse arengut, turismi ja
inimeste liikumist, kui ühenduse kvaliteet on
selline nagu praegu. Kindlasti on sellel ka Bal-
ti riikide sisene regionaalne tähtsus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud mi-
nister! Kas te väidate, et Tartu suuna variant on
täiesti välistatud ja Pärnu suund on juba ära
otsustatud? Ja te ütlesite, et Rapla ja Pärnu
maakonnaga on kokkulepped olemas, aga kui-
das on Harjumaaga?

Juhan Parts

Veel kord, me räägime täna Rail Balticust –
infrastruktuurist, mis peab võimaldama rongi-
del sõita kiirusega 240 kilomeetrit tunnis.
Praegune valitsuse otsus AECOM-i uuringu-
tele toetudes on selline, et trass peaks minema
läbi Pärnu, kuna siis oleks see 100 kilomeetrit
lühem. See ei tähenda kindlasti seda, et Lõuna-
Eestil ei ole üldse rongiühendust. Minu arvates
me võiksime Eesti-siseselt arutada, kas on
mingisuguseid nn kompensatsioonimeetmeid
juhaks, kui Lõuna-Eestis rongiühendus halve-
neb ja Pärnu konkurentsivõime kasvab. Nende
meetmete hulka kuulub kindlasti seesama
Tartu–Riiaga parem ühendus. See infrastruktuur,
mis oli 2007. aastal Tartu ja Valga vahel, tuli
likvideerida, kuna seal ei olnudki ju raudteed.
Me oleme selle korda teinud ja plaanime järg-
mise kolme aasta jooksul suurendada kiirusi
Tallinna ja Tartu vahel. Muidugi peaks vaata-
ma muidki võimalusi, et ka Lõuna-Eesti ühen-
dumus paraneks, kuid mitte selle hinnaga, et
Rail Balticu projekti tasuvus muutub küsita-
vaks. Mida tähendab 100 kilomeetrit täienda-
vat raudteed? See tähendab, ütleme, kulutusi
suurusjärgus pool miljardit eurot, s.o 500 mil-
jonit eurot. See on väga suur raha, ka nii

suurejoonelise projekti puhul. Harjumaal kohta
ma vist vastasin eelmise küsimuse juures. Seal
on probleemiks too looduskaitseala ja sellega
seotu. Praegune seis on selline, et me oleme
omavalitsuste ja kogukondade ettepanekul võt-
nud kaalumisele ka need variandid, mis nõua-
vad alternatiivse raudteekoridori Tallinna tras-
si. Ma loodan, et aprilli lõpuks saavad analüü-
situd ka need täiendavad ettepanekud, mis
välistavad trassi läbimineku kavandatavalt loo-
duskaitsealalt. Vaja on analüüsida kaasnevat
mõju keskkonnale, aga ka sotsiaalset ja majan-
duslikku mõju. Pärast seda jõuavad need alter-
natiivid otsustajate ehk valitsuse laua peale.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister!
Ma küsin Leedu positsiooni ja Leedu valitsuse
seisukohtade kohta. Meie poolt on kõlanud
hästi palju kriitikat leedukate suunas. Samas
on nende mure märksa suurem kui meie mure,
kas rajada trass siit- või sealtpoolt kaitseala.
Neil on mure, et Vilnius ei saa trassiga ühen-
datud, see vahemaa on 100 kilomeetrit. Leedus
on ju ka see probleem, et neil on Rail Baltic 1
juba olemas, 300 miljonit eurot on nad sinna
alla pannud ja see lubab sõita 120 kilomeetrit
tunnis. Meie tahaksime, et Rail Baltic 2 või-
maldaks sõita vähemalt 200 kilomeetrit tunnis.
Samas me teame, et Poolast edasi on seis sel-
line, et kui väga hästi läheb, siis seal ehk hak-
kab rong sõitma kiirusega 100 või 120 kilo-
meetrit tunnis. Tegelikult on leedukatel seega
hulgaliselt argumente. Miks me nii kriitilised
oleme? Ehk katsume neid kuidagi aidata?

Juhan Parts

Ma ei ole selle kriitikaga nõus. Kõik sõltub
vaatenurgast. Minu arust on väga hea, et aru-
pärija, kes selle küsimuse ette kandis, tuletas
meelde ajalugu. See taust on väga tähtis ka
selles diskussioonis. Me räägime täna Rail
Balticu n-ö kolmandast etapist, 240-kilomeet-
rist tunnikiirust võimaldavast infrastruktuurist.
See on väga tähtis. Kui me hakkame rääkima
rongide kiirusest 120 kilomeetrit tunnis, siis
Eestis on see juba tagatud. Aga kui ma tulen
tagasi transpordi- ja miks mitte ka poliitiliste
kokkulepete juurde, kus on aastate jooksul

koostöös ekspertidega järjest detailsemaks mindud, siis me räägimegi Rail Balticu kolmandast etapist ja kiirusest 240 kilomeetrit tunnis. Seda esiteks.

Teiseks, mis puutub Vilniuse ühendusse, siis on arusaadav, et seisukohad võivad aja jooksul muutuda. Aga ma juhin tähelepanu, et kõik senised otsused, mille alusel seda projekti tehakse, on kolme Balti riigi vahelised kokkulepped – kuni trassi asukoha ja Euroopa Liidu vastavate määrusteni välja. Kõnealused seisukohamuutused on tulnud viimase aasta-poolteise ajal. Seisukohtade muutumisest võib ka aru saada. Kui esitatakse loogilised argumentid, siis on alust neid teemasid arutada. Me oleme alati olnud konstruktiivsed. Kui Vilnius on oluline küsimus, siis seda tuleb arutada. Aga arutada tuleks samal tasemel, nagu me seda projekti viimase viie aasta jooksul oleme arendanud. Nagu ma ütlesin, Vilniuse kohta tuleks teha tasuvusanalüüsid samal tasemel, nagu on tehtud AECOM-i uuring. Esiteks, nii saame uued arvud. Ja teiseks, Leedu kolleegid peaksid Euroopa Komisjoniga läbi rääkima, kuidas sellesse suhtutakse rahastamiskokkulepete seisukohast.

Kolmas punkt, te mainisite Poola küsimust. Ma ei ole absoluutselt nõus, et Poola endast üldse mingit probleemi kujutab. Poola valitsus on väga selgelt öelnud, et nende investeerimisprioriteetide hulgas on Varssavi ja Poola-Leedu piirile suunduvasse raudteesse investeerimine kiiruse tõstmiseks kuni 160 kilomeetrit tunnis. Arvestades Poola raudtee arengut, ei ole see poolakate jaoks prioriteet, vaid tõstetud prioriteediks poliitilistel kaalutlustel ja kolme Balti riigi palvel. Ka Poola peaminister härra Tusk kinnitas Tallinnas olles üle, et see on neil investeerimiskavades ja nad kavatsevad investeerida. Poola eksperdid on alati öelnud, et kui jõutakse raudteega sinnamaani, et 240 kilomeetrit tunnis tagav infrastruktuur on otsustatud, siis otsib Poola kindlasti ka võimalusi täiendavateks investeeringuteks. Mul ei ole mingit põhjust arvata, et nad seda ei tee. Selles mõttes ei ole Poola kaardiga vehkimine minu arvates poolakate suhtes aus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Tahaksin täpsustada. Te rääkisite ühise ettevõtte loomisest. Kas on võimalik ka variant, kus tuleb mängu erakapital, või on see võimatu?

Juhan Parts

See ei ole võimatu selles etapis, kui ühise ettevõtte on moodustatud ja kätte jõudnud investeerimisfaas. Kui infrastruktuuri investeerimine on äriiselt tasuv, siis miks mitte seda pakkuda ka n-ö turgudele. Nagu ma ka varem ütlesin, nii Poola kui ka Soome esindajad on alati projekti töörühmade kohtumistel osalenud. Kõikides põhimõttelistes projekti käsitlevates memorandumites oleme me deklareerinud ka Poola ja Leedu valitsuse osalemist ühissetevõttes, kui neil selle vastu huvi on. On selge, et see huvi ei ole praegu piisavalt konkreetne, et sellest võimalike investoritega rääkida. On väga palju kahtlusi, et see infrastruktuur on tasuv. Kui meie seda projekti asja tõsiselt ajame, siis me mõtleme kogu aeg ka selle peale, kuidas Eesti oma kohustuse kapitaliinvesteeringuna täita suudab, kuidas see oleks meile jõukohane. Praeguste majandusnäitajate põhjal võib öelda, et Eesti valitsus suudab seda täita, kui tekib ühissetevõtte, kes ka ise on krediitvõimeline ja saab paigutada võlakapitali raudtee infrastruktuuri. Aga osalisriikide valitsused peavad pakkuma piisavalt omakapitali ja võib-olla ka muid finantsgarantiisid. Praegu me peame arvestama minimaalse aktsionäride koosseisuga. Kui projekt edasi areneb, saab niisuguseid küsimusi märksa konkreetsemalt adresseerida. Aga üldiselt ei ole mingit dogmat ega põhjust, miks ei võiks kaasata erakapitali.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

5. Arupärimine arvutite pahavara leviku kohta Eestis (nr 381)

Esimees Ene Ergma

Järgmine ja viimane arupärimine on Riigikogu liikmete Priit Toobali, Kalev Kallo, Enn Eesmaa, Peeter Vösa, Vladimir Velmani, Valeri Korbi ja Mihhail Stalnuhhini 27. jaanuaril

s.a esitatud arupärimine arvutite pahavara leviku kohta Eestis (nr 381). Ma palun kõnepulti kolleeg Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Austatud eesistuja! Lugupeetud minister, lugupeetud kolleegid! Selle aasta jaanuari keskel teavitati Riigi Infosüsteemi Ametit ja politseid, et Eestisse on jõudnud CryptoLoceri nimeline pahavara, mis muudab andmed arvutis püsivalt loetamatuks. Riigi Infosüsteemi Ameti infoturbeeksperdi Triin Niguli hinnangul ei ole pahavaraga nakatunud arvutit ilma kurjategijata võimalik lahti teha, sest päästev krüptovõti asub küberkurjategija kontrollserveris. See, et keegi kontrollib ja suunab meie tegemisi internetis, ei ole paraku esimene juhtum. 2011. aastal, vahetult pärast Eestis toimunud Riigikogu valimisi avastasid Ameerika Ühendriigid väidetavalt DNS Changeri nimelise pahavara, mille tagajärjel oli seisuga 8. november 2011 nakatunud vähemalt 4 miljonit arvutit ca 100 riigis. USA andmetel võimaldas see programm selle haldajatel kontrollida nakatatud arvutite internetiseadeid, mille tulemusena oli võimalik interneti kasutajatega manipuleerida. Peale selle on esile toodud, et programm võimaldas suunata inimesi pahavara haldajate määratud lehtedele ja aadressidele või siis blokeerida kasutajatele teatud veebilehtede külastamine, samuti asendada veebilehtedel kasutajale nähtavat sisu. Avastamise vältimiseks oli ründevarale lisatud funktsioon, mis ei lasknud arvutitel vastu võtta viirusetõrjetarkvara ega operatsioonisüsteemi uuendusi, mis oleksid ründevara avastanud ja selle toimimise lõpetanud.

Eesti on e-riigina oma toimimise üles ehitanud suuresti interneti ja arvutite kasutamisele. Me ei räägi siin mitte pelgalt riiklikest registritest või ID-kaartidest, vaid ka valimistest ja pangandusest. Ei ole kellelegi uudiseks asjaolu, et vahel on kellegi võõra käe abil kontosid tühjendatud.

Eelmise aasta lõpus valmis Riigi Infosüsteemi Ameti tellitud uurimus, kus Eestil soovitatakse lähiaastatel kasutusele võtta näiteks tugevdatud lahendused ID-kaartidel olevate andmete kaitseks. Spetsialistide hinnangul on NSA praegu võimeline meie andmeid turvava süsteemi vaid mõne tunniga lahti murdma.

Üks riigi põhieesmärke peab olema tagada inimeste turvatunne. Eeltoodu ohustab Eesti julgeolekut ja see on loonud salajase tagaukse meie riigi kontrollimiseks. Sellest tulenevalt on meil ministrile neli küsimust.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kalev Kallo! Palun veel kord kõnepulti majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud küsijad! Vastan teie neljale küsimusele. Esiteks: "Kuidas on kaitstud inimestele eluliselt tähtsad teenused, nagu registrid või ID-kaardi kasutamine, pangandus ja ka e-valimistel hääle andmine?" Paar sõna küberturvalisusest. Kõigepealt, küberturvalisuse tagamine nii digitaalses maailmas kui ka füüsilises maailmas on pidev protsess. See ei ole midagi, mis on üks kord ära tehtud ja niimoodi ka jääb. Küberturvalisus ei sõltu ainult tehnoloogiast, vaid ka tehnoloogiat rakendavatest organisatsioonidest ja inimestest. Ühelt poolt teevad elutähtsate teenuste osutajad ja oluliste süsteemide eest vastutavad riigiasutused praktikas kõik selleks, et intsidente ära hoida. Näiteks süsteemiomanikel endil tuleb regulaarselt kontrollida süsteemide toimepidevust, terviklikkust ja konfidentsiaalsust. Kõrvuti intsidentide ärahoidmisega hoolitsetakse regulaarselt ka reageerimisvõimekuse ja taastevõimekuse eest juhuks, kui mõni intsident peaks aset leidma. Keskne riiklike andmekogude ja infosüsteemide turvalisuse platvorm on põhjalikud turvastandardid, nende rakendamine ja loomulikult efektiivne järelevalve. Meil on kehtestatud reegel, et kõik riigi andmekogudel baseeruvad lahendused peavad lähtuma turvastandardist ISKE. Pangad ja eraettevõtted kasutavad valdkonnapõhiseid turvastandardeid.

Teine turvalisuse küsimus puudutab inimest ennast. Turvalisuse tagamiseks peab ka inimene ise hoolitsema selle eest, et oleks järgitud kolm asja. Esiteks, et arvutis oleks kasutamise ulatuse kohane viirusetõrje – tarkvarasid müüakse tavaliselt koos asjaomaste seadmete ja juurdekuuluva tarkvaraga. Teiseks, et arvutites ja nutitelefonides oleksid kõik rakendused ja operatsioonisüsteemid uuendatud. Ja kolmas turvalisuse juhtnõor on, et iga inimene peab

hoidma ID-kaardi, mobiiltelefonide paroolid ja PIN-koodid ainult enda teada. Sama parooli ei tohi kasutada korraga mitmes keskkonnas. Need on tegelikult kolm lihtsat reeglit ja kui inimene neid täidab, siis ta juba ongi küberruumis palju turvalisemas situatsioonis. Sellesse ei tohi hooletult suhtuda.

Teine küsimus: "Kui palju on Eestis USA poolt väidetavalt avastatud DNS Changeri nimelise pahavaraga nakatunud arvuteid, mis ei lasknud vastu võtta viirusetõrjetarkvara?" Eesti ametkondades pole raporteeritud DNS Changeriga nakatunud arvutitest. See tähendab just seda, et ametkondades pole raporteeritud. Igal inimesel võib olla kodus arvuti ja informatsioon selle nakatumisest ei pruugi ametkondadeni jõuda. Kuigi, arvestades meie küberkogukonda ja tihedat infovahetust selles vallas, võib arvata, et info jõuab ka tavatarbija arvutist ametkondadeni. Kui keegi, kellel on kodus arvuti, pöördub mõne IT-spetsialisti poole abi saamiseks, siis jõuab teave maailmas unikaalse või lihtsalt uudse pahavara kohta ka riigi ametkondadeni. Praegu võime öelda, et teie viidatud pahavara kohta ei ole meil informatsiooni laekunud. Meie all ma mõtlen ennekõike Riigi Infosüsteemi Ametit, aga ka politseid.

Kolmas küsimus: "Eesti suunab üha enam oma inimesi kasutama interneti vahendusel pakutavaid e-riigi teenuseid. Mida võetakse ette, et kaitsta ka inimeste koduarvuteid programmide eest, kus isegi viirusetõrje ei aita?" Nagu ma juba ütlesin, riik ei lähe inimese koju vaatama, kuidas ta oma arvutit kasutab. Loomulikult tuleb rõhutada iga inimese enda vastutust ja sellest tulenevalt on hästi tähtis, et inimesed oleksid piisavalt teadlikud. Riigi tähelepanu peab olema turvakäitumise teadlikkuse tõstmisel. Interneti turvalisust tutvustatakse lastele juba maast madalast õpetajate ja koolide kaudu, samuti asutustes laiemate kampaaniate kaudu, näiteks SA Vaata Maailma Targalt Internetis. Informatsiooniks Riigikogule, et 2013. aasta sügisel algatasime koostöös erasektoriga ehk Vaata Maailma Sihtasutusega projekti Nutikaitse. Selle projekti eesmärk on ennekõike moodustada ühisrinne turvalise küberruumi kaitseks ja see on just tavakasutaja teadlikkuse tõstmisele suunatud. Me oleme kinnitanud riigi infoühiskonna strateegia järgmiseks kuueks aastaks ja julgen öelda, et riik

on selleks koostöös eraettevõtetega piisavalt raha andnud.

Neljasküsimus: "Kui turvaline on kasutada nii uusi kui ka vanu ID-kaarte?" ID-kaart ja mobiil-ID on võimalikest lahendustest kõige turvalisemad tööriistad nii elektrooniliseks isikutuvastuseks kui ka digiallkirja andmiseks. Need on lahendused, mis meid on hästi teeninud 2001. aastast alates. Selle aja jooksul on tehnoloogiat järk-järgult uuendatud, ent kõik need sammud on ennetava iseloomuga. Turvalisuse tagamiseks tuleb olla ohtudest sammu võrra ees. Ja täpselt samamoodi on tähtis, et ID-kaartide näol, niisamuti nagu ka X-tee puhul on tegemist e-ühiskonna baasinfrastruktuuri elementidega. Riik peab pidevalt investeerima nende süsteemide toimimisse ja ka arendamisse. Jällegi, mul on hea meel teatada, et me oleme järgmiseks seitsmeks aastaks näinud ette just baasinfrastruktuuri elementide, sh ka ID-kaardi ja mobiil-ID tarkvara uuendamise turvalisuse tagamiseks. Igaks aastaks on ette nähtud 500 000 eurot, s.o seitsme aastaga kokku 3,5 miljonit eurot. Me peame olema kindlad, et baasinfrastruktuurid käiksid kaasas tehnoloogia arenguga ja et riik selle rahaga tagab.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Asume küsimuste juurde. Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Härra minister, kurjad keeled väidavad, et selle DNS Changeri kirjutamisega said hakkama Eestist pärit programmeerijad, IT-spetsialistid. Väidetavalt on Ameerika Ühendriigid nõudnud nende väljaandmist, et neid karistada, aga see on veninud juba mitu aastat. Kas te oskate selgitada, mis põhjusel see nii on?

Juhan Parts

Aitäh! Mul puudub informatsioon, et see on Eestis kirjutatud ja et nende inimeste suhtes on esitatud väljaandmistootlus. Mul puudub selline informatsioon, aga ma ei pruugigi seda teada, kuna see on politsei töö. Kasutan siiski võimalust veel kord märkida, et igasugune pahavara levitamine on Eestis kriminaalkuritegu. Ka pahavara tootmine ja selle levitamine

on kuritegu. Seda tuleb kindlasti kõigil, ka väga andekatel IT-inimestel silmas pidada.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu! Mul on tunne, et soovitakse pidada läbirääkimisi. Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Austatud proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ega siin ei olegi suurt midagi. Siis, kui see arupärimine valmis sai ja ma sellele alla kirjutasin – mul on lihtsalt huvi selliste küsimuste vastu –, ei teadnud ma rohkem kui seda, mis seal kirjas on. Peale seda olen vestelnud paari IT-spetsialistiga. On isegi teada nende inimeste nimed, kes on selle programmi kirjutamise osa võtnud. Need on noorpõlves olnud väga andekad matemaatikud, pärast andekad IT-spetsialistid. Küsimus on selles, et see DNS Changer ei olegi tegelikult mingi viirus või pahavara, sest kõik need, kelle arvutisse see sattus, said selle omal soovil. Omavahel IT-rahvas hirnub selle peale, sest tõenäoliselt on see saadud kuskilt pornosaidilt. See protsess käib niiviisi, et inimene muudkui lehitseb ja temalt küsitakse kogu aeg, kas lähme sinna või lähme tänna jne. Ühel toredal hetkel ta saab aru, et on vaja vastata kas jah või ei. Ta vastab jah ja saabki selle oma kompuutrisse. Väidetavalt sellepärast see Eestis nii pikalt venib, et tegu on seadusliku tegevusega. Keegi ei roninud ebaseaduslikult võõrasse kompuutrisse. Igaüks, kes sellega nõustus, võttis ise selle endale.

Aga miks ma siia tulin? Mitte selleks, et teile neid poolmuinasjutte rääkida, vaid sellepärast, et neid inimesi, kes oskavad suvalisse süsteemi sisse murda, on sadu ja tuhandeid. Ei ole ühtegi turvalist süsteemi, kui me räägime näiteks internetis häälletamisest. See on müüt, et on võimalik midagi kaitsta. Me oleme mitu korda seda pakkunud ja lõppude lõpuks võiks kunagi selle probleemi ära lahendada. Näiteks niiviisi, et paneme preemia välja ja lubame ühe nädala jooksul häälletussüsteemi sisse murda. Vaatame siis, mitu inimest üle maailma sinna sisse murravad, et selle pealt mingi kopikas teenida. Ma arvan, et neid tuleb kümneid, kui mitte sadu.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Mihhail Stalnuhhin! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised.

6. Vaba mikrofon

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Kes soovib registreeruda esinemiseks vabas mikrofonis, palun seda teha peale minu haamrilööki! Nüüd jõudis ette Mihhail Stalnuhhin.

Mihhail Stalnuhhin

Austatud proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Nüüd on mul vähe tõsisem ja tähtsam teema kui eelmine. Möödunud nädala kolmapäeval, kui ma andsin sisse ühe arupärimise, ütlesin ma, et see teema on palju tähtsam kui see, mida me tollal arutasime ehk Ukraina sündmused. Ma arvan, et nii see ongi.

Ma sain mõned täiendavad materjalid Narva Linnavalitsuselt, mis kirjeldavad, kuidas ajalisel ja faktilisel toimus raha jaotamine. Ma tuletan teile meelde, et valitsus kuulutas välja, et on võimalik saada kuni 600 000 eurot teede remondiks ning seejuures peab olema kindlustatud 15% suurune omafinantseering. See oli seotud avaliku huviga. Linnas, kus ületatakse Eesti piir, kus on palju välismaalt tulevaid või välismaale sõitvaid autosid, on selge, et omavalitsusel peab olema võimalik teha teeremonti mitte ainult oma tuludest. See on kuidagi imelik, kui täidetakse riigi ülesannet, korraldatakse piiriületust, aga teid peab remontima oma raha eest. Niisiis tegi riik 18. novembril ettepaneku Eesti omavalitsustele. Ma ei hakka seda ette lugema, läheks pikale. Nendel omavalitsustel, kust lähevad läbi riigiteed, on võimalik raha taotleda. Juba 18. detsembril möödunud aastal esitas Narva Linnavalitsus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile oma taotluse, kus ta andis võimaluse ministeriumil endal valida mingi objekt. Tegemist on kokku viie objektiga, mille remondi kogumaksumus on 4,9 miljonit eurot. Remontida oleks vaja umbes 250 000 ruutmeetrit teekatet. Volikogu rahanduskomisjon tegi kiiresti iga projekti kohta otsuse, et kindlustatakse kaasfinantseering oma tuludest.

See on täiesti ebaadekvaatne tegevus, mida ma ei oska lihtsalt hinnata. Vaevalt et peale

Tallinna on Eestis veel mõni selline omavalitsus, keda puudutavad transiitveod rohkem kui Narvat. Kui arvestada meie territooriumi ja teede pikkust, siis kontsentratsioon on tohutu. Igal aastal sõidab meie linnast läbi ühele ja teisele poole 70 000 raskeveokit. Mõned meiega võrreldes pisikesed omavalitsused saavad täissumma, 600 000 eurot. Narva saab 155 000 eurot, et remontida üht väikest lõiku, mida tegelikult ei olegi transiidiks vaja. Põhjendus, millega Vabariigi Valitsus välja tuleb, on naeruväärne. Kahjuks mul ei ole jällegi võimalik seda ette lugeda, aga see, millele nad viitavad, on lihtsalt mõnitamine. Tahes-tahmata tekib küsimus, kas see vastab tõele ja kas tõesti niiviisi käiakse ringi Euroopa rahaga, kasutatakse seda sisepoliitiliste probleemide lahendamiseks. Ühed omavalitsused justkui on seda raha väärt, teised ei ole. Miks? Ega ometi sellepärast, et nende omavalitsuste elanikkond toetab erakonda, mis ei ole valitsuse soosik?

Igal juhul see on väga tõsine probleem ja ma hakkan sellest rääkima. Lihtsalt meil ei ole võimalik edasi majandada, kui niiviisi hakkabki toimuma, et sinna, kus on raha vaja, seda ei anta ja kuhu seda tegelikult vaja ei ole, sinna topitakse. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Palun, kolleeg Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Lugupeetud istungi juhataja! Kallid kolleegid! 79 aastat tagasi toimus Eestimaa V naiste kongress. Sel reedel, 7. märtsil toimus VI, ajalooline kongress, mis lõppes manifestiga. Ma ei seisaks siin teie ees ega räägiks sellest manifestist pikemalt, kui avalik-õiguslik ringhääling oleks seda oma "Aktuaalse kaamera" saates käsitlenud pikemalt kui 30 sekundit. Sestap ma kasutan võimalust. See, mis meid, poliitikuid, Riigikogu puudutab, on tegelikult Eestimaa VI naiste kongressi nõudmistega seotud. Sestap ma loen ette meie viis olulist nõudmist.

Esiteks, Riigikogu valimise seadusega tuleb luua nais- ja meeskandidaatidele võrdsed võimalused saada valituks. Selleks on vaja erakondadele kehtestada nn triibuliste nimekirjade esitamise nõue juba alates 2015. aasta Riigikogu valimistest. Teiseks nõuab Eestimaa VI naiste kongress, et kõigis avaliku võimu

moodustatud kollegiaalsetes kogudes, sh riigile kuuluvate äriühingute ja sihtasutuste juhtorganites, peab olema nii naisi kui ka mehi, kumbagi mitte vähem kui 40%. Sooline tasakaal peab olema tagatud ka Vabariigi Valitsuses. Kolmandaks, soolise võrdõiguslikkuse seaduse tegelikuks rakendamiseks peab Vabariigi Valitsus koos vabakonnaga ette valmistama erialastel teadmistel põhineva ja teiste riikide parimaid kogemusi arvestava soolise võrdõiguslikkuse strateegilise arengukava, mis püstitab konkreetsed eesmärgid ja meetmed soolise ebavõrdsuse vähendamiseks kõigis peamistes ühiskonnaelu valdkondades. Neljandaks, naiste ja meeste võrdväärse töö võrdse tasustamise saavutamiseks tuleb viivitamatult kehtestada riiklik järelevalve palgatingimuste ja palgakokkulepete üle, muuta palgasüsteemid läbipaistvaks ning võtta vastutusele tööandjad, kes naiste ja meeste võrdväärse töö eest võrdse tasustamise põhimõtet rikuvad. Viiendaks, tasakaalustamiseks vanemate töö- ja pereeluga seotud kohustusi ning parandamiseks naiste olukorda tööjõuturul, tuleb muuta lapsehoolduspuhkuse ja vanemahüvitise kasutamise tingimused paindlikumaks ning ka isadust toetavaks. Seadustada on vaja isadele individuaalne õigus olla vanemahüvitisega kaetud lapsehoolduspuhkusel. Naiste sotsiaalne ja poliitiline ebavõrdsus ning vaesus kanduvad üle meie lastele, vähendades nende heaolu ja arenguvõimalusi. Meie tütreid ja pojad on aga Eestimaa tulevik. Me pöördume lootusrikkalt kõigi naiste ja edumeelsete meeste poole ettepanekuga toetada manifestis väljendatud püüdlusi. Alla on kirjutatud: "7. märts, Tallinnas."

Manifesti vastu võtnud 350 naist esindavad (ma loen need ette) Eesti Naisliitu, Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsiooni, Eesti Juristide Liitu, Eesti Naisjuristide Liitu, Eesti Naisteühenduste Ümarlauda, Eesti Naistoimetajaid, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskust, Eesti Politsei Naisühendust, soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku bürood, Zonta rahvusvahelist klubi.

Omalt poolt tahan siin teie ees seistes öelda, et siinsamas saalis oleme me seisnud naiste eest, aga ma tunnistan ja ütlen otse, et liiga vähe. Sestap teen kõik, mis minu võimuses, et manifestis esitatud nõudmised ka ellu viia. Suur tänu tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. See tähendab, et istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 16.42.
Istungi kestus 1 tund ja 42 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 11. märts 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu (543 OE) esimene lugemine

2. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (569 SE) teine lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu seitsmenda töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kas Rait Maruste soovib midagi öelda?

Rait Maruste

Jaa.

Aseesimees Laine Randjärv

Selge! Siis oleks pidanud vajutama sinna ülespoole, aga tere tulemast! Palun, Rait Maruste!

Rait Maruste

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Põhiseaduskomisjon algatab Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega täpsustatakse ning korraldatakse hääletamise tehnilise läbiviimise korda Riigikogu, kohaliku omavalitsuse volikogu ja Euroopa Parlamendi valimistel ning rahvahääletusel. Seaduse eesmärk on valimis-seadused ajaga kooskõlla viia ning hääletamis- ja kandideerimisprotseduure lihtsustada. Ka on viimastel valimistel tekkinud seaduse rakendamisel küsimusi, mis vajaksid täpsustamist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe seaduseelnõu. Juhatus otsustab selle menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele.

Läheme teadete juurde. Kolmapäeval, 12. märtsil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ning kultuuriminister Urve Tiidus.

Head kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks on registreerunud 82 Riigikogu liiget, puudub 19.

1. Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu (543 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase päevakorra juurde. Esimene punkt on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu 543 esimene lugemine. Tutvustan teile eelnõu menetlemise korda. Kõigepealt on eelnõu esitaja ettekanne kuni 20 minutit, millele järgnevad küsimused. Siis tuleb juhtivkomisjoni esindaja ettekanne kuni 20 minutit, millele samuti järgnevad küsimused. Riigikogu liige võib kummalegi ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Seejärel on läbirääkimised, muudatusettepanekud ja lõpphääletus. Asume Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu esimese lugemise juurde. Ettekandeks palun kõnetooli Riigikogu liikme Olga Sõtniku!

Olga Sõtnik

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Kahjuks esineb Eestis endiselt juhtumeid, kus vastsündinud lapsed jäävad ilma vanemate hoolest. Seda põhjusel, et osa väiksema sissetulekuga perede jaoks on lapse saamine pelgalt

sissetulekuallikas. Nii tuleb ette, et lapsed jäävad hooletusse, nad on sunnitud kannatama tühja kõhtu ning taluma halba kohtlemist.

Põhiline tegur, mis ei lase lapsel inimväärset elu elada, on just vaesus. Statistikaameti andmetel elas 2011. aastal 17% Eesti lastest suhtelises vaesuses ja 9,5% absoluutses vaesuses. Tegemine on valusa probleemiga, mis ei puuduta üksnes vaesuses elavaid lapsi, vaid ka nende vanemaid ja teisi ühiskonnaliikmeid, kes laste eest vastutavad.

Tuleb püüda välistada, et vanemad plaanivad laste saamist vaid sotsiaaltoetuste saamise eesmärgil. Eesti laste, eriti väikelaste tervisekontrolli süsteem on üles ehitatud pelgalt vanema vastutustundele. Perearstid peavad küll lähtuma lapse tervise jälgimise juhendist, kus on detailselt kirjas, millistel lapseea etappidel tuleb läbivaatustel käia. Samas ei lasu vanematel kohustust oma lapsi arsti juurde läbivaatusele viia. Perearstide hinnangul on Eestis palju neid lapsi, kelle tervisest ja arengust neil ülevaade puudub. Eesti Perearstide Selts näeb probleemi ühe võimaliku lahendusena seda, et riiklikke ja kohalikke toetusi saavad vaid need vanemad, kes käivad oma lastega regulaarselt arstlikus kontrollis.

Sellest kõigest tulenevalt andis Eesti Keskerakonna fraktsioon möödunud aasta 20. novembril siin saalis üle otsuse eelnõu, millega soovatakse teha Vabariigi Valitsusele ettepanek luua meetmestik ning algatada seadusmuudatus, mis seoks riikliku vanemahüvitise saamise lapse arstlikus kontrollis käimisega.

Ma toon teile mõned näited teistest riikidest, kus niisuguseid meetmeid rakendatakse. Näiteks Austrias makstakse universaalset lapsetoetust vaid siis, kui tulevane ema käis raseduse ajal ja käib ka pärast lapse sündi kokku kümme korda tervisekontrollis. Ungaris makstakse universaalset sünnitoetust juhul, kui naine on käinud vähemalt neli korda sünnituseelisel arstlikul läbivaatusel. Soomes on universaalne sünnitoetus ja lapsetoetus seotud sünnituseelse meditsiinilise kontrolli nõudega. Naine, kelle rasedus on kestnud vähemalt 154 päeva, saab emadustoetust, kuid selleks peab ta olema arsti juures kontrollis käinud hiljemalt neljanda raseduskuu lõpul. Luksemburgis on lapsetoetus jagatud kolmeks võrdseks osaks, millest üks osa makstakse välja enne lapse sündi ja kaks osa sünnitustoetusena hil-

jem. Selle toetuse tingimus on, et ema ja laps peavad korduvalt käima arstlikul läbivaatusel: viis korda enne lapse sündi, neist esimene kord kolme esimese raseduskuu jooksul, ja pärast sünnitust veel kuus korda enne lapse teise eluaasta täitumist. Suurbritannias on toetus seotud tingimusega, et ema esitab tunnustatud tervishoiutöötaja allkirjaga tõendi selle kohta, et professionaalne meditsiinitöötaja on tutvustanud talle sünnituseelse arstiabi võimalusi ja nõudeid, mis on seotud vastsündinu tervise ja heaoluga. Prantsusmaal nõutakse vastsündinu kolme meditsiinilist kontrolli: esimesel nädalal pärast lapse sündi, lapse üheksandal elunädalal ja kaheaastaseks saamisel. Kontrolli alusel antav tõend võimaldab saada sissetulekupõhist lapsetoetust kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Samasugust tingimusliku lapsetoetuse poliitikat viiakse ellu ka Saksamaal ja Austraalias.

Nüüd tulen aga tagasi konkreetse otsuse eelnõu juurde. Sotsiaalministeerium on andnud hinnangu, et laste tervisekontroll on tõesti väga oluline, kuid laste tervisliku heaolu seisukohast tuleks seda teemat käsitleda osana laiemast, nn varasema sekkumise süsteemist. Teisisõnu, nad ei toeta seda seaduseelnõu ja arvad, et ka juba olemasoleva süsteemi raames on võimalik tagada varajane sekkumine, seda kohalike omavalitsuste sotsiaalametnike abil.

Paraku me teame väga hästi, et kuna meil ei ole kohustuslikku elukoha registreerimist, siis teinekord sotsiaalametnikud ei teagi, et nende territooriumil elavad pered, kelle lapsed vajaksid eritählepanu. Eestis on päris tihti avastatud hooletusse jäetud lapsi. Pered on rännanud ühest kohalikust omavalitsusest teise ning ei perearstid ega sotsiaalametnikud tea nende probleemidest mitte midagi. Meie pakutud rahaline stiimul paneks niisuguseid vanemaid rohkem muretsema oma laste tervise ja heaolu pärast.

Head kolleegid! Ma loodan südamest, et meil kõigil jagub tahet seda otsuse eelnõu konstruktiivselt arutada. Ka loodan ma, et te seda toetate. Eesti väikelaste hea käekäik peaks olema meie kõigi südameasi. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Peep Aru!

Peep Aru

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Kas te eelnõu ette valmistades ja tulevast Vabariigi Valitsuse seisukohta ette kujutades olete mõelnud ka sellele, et vahest peaks toetuse lisaks arsti juures kontrollis käimisele kuidagi siduma ka vaksineerimisega?

Olga Sõtnik

Täna küsimuse eest! Ei, me ei ole mõelnud sellele, et siduda vaksineerimine vanemahüvitise saamisega. Mina isiklikult olen küll oma lapsi vaksineerinud, ma pean seda õigeks ja vajalikuks. Ning vaksineerimisel on laiem mõju ainult siis, kui suurem osa inimesi on vaksineeritud. Aga kuna see praegu on vabatahtlik, siis me ei ole soovitanud seda siduda vanemahüvitise saamisega.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Järgmisena palun kõnetooli kaasettekandeks sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Lugupeetud juhataja! Head töökaaslased! Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas otsuse eelnõu 543 kahel komisjoni istungil: 28. jaanuaril ja 10. veebruaril. 10. veebruariks esitas Vabariigi Valitsus omapoolse seisukoha eelnõu suhtes. Ütlen juba ette ära, et komisjon otsustas teha ettepaneku viia saalis läbi eelnõu lõpphääletus. Kuna tegu on 51 hääle eelnõuga, siis saali otsus ongi, kas Vabariigi Valitsusele teha ettepanek või mitte.

Kui me räägime asja sisust, siis tõepoolest, üks põhilisi Eesti sotsiaalsüsteemi nõrkusi on see, et me tegelikult ei tea, millises olukorras meie lapsed on. Me teame nende sünnist, aga pärast seda kaob laps väga tihti meie vaateväljast. Seetõttu me peame silmas just neid peresid, kellel on toimetulekuga suuremad raskused – kas siis majanduslikel või sotsiaalsetel põhjustel, vanemate käitumishäirete tõttu. Viimased mõjuvad võib-olla isegi rohkem kui majanduslikud põhjused, sest arstiabi on meil ju tasuta. Perearsti juures saab ikka käia.

Tõepoolest on praegu nii, et päris paljud lapsed jäävad pärast sündi perearsti juurde registreerimata. See tähendab seda, et nad pole kantud ühtegi perearstinimistusse ja ühelgi

perearstil pole alust konkreetse lapse kohta uurida, kuidas tema tervis on või mis olukorras ta on.

Sotsiaalkomisjoni arutelul tõdeti, et me põhimõtteliselt mõistame seda muret. Otsuse ettepaneku tegijatel on selles mõttes õigus, et kui siduda vanemahüvitise või mõne teise peretoetuse saamine kohustusega käia lapsega teatud perioodi jooksul arstlikus kontrollis, siis see motiveeriks vanemaid oma last arstile näitama. Teistpidi aga on tänapäeva meetmed sellised, et perearst ja pereõde on võimelised teatud küsimuste esitamisel ja välise vaatluse tulemusel aru saama, milline sotsiaalne olukord ühes või teises kodus võiks valitseda. Mina isiklikult sisuliselt toetan seda ettepanekut. Kas see regulatsioon just selline saab olema, eks seda näe. Tegu on ettepanekuga Vabariigi Valitsusele, et teatud meetmed välja töötataks.

Kui me vaatame Vabariigi Valitsuse enda seisukohti, siis Sotsiaalministeerium nendib, et tõepoolest, probleem on olemas. Samas avaldatakse arvamust, et võib-olla oleks tegu liiga radikaalse sammuga, kui siduda vanemahüvitise saamine selle kohustusega. Ministeerium pakub välja natuke leebemaid variante, mis minu arvates on miinimum, mida me peame tegema. Tegu oleks kohustusega laps kas juba sünnitusmajas või lihtsalt pärast sündi registreerida mõne perearsti nimistusse. Perearst teaks siis selle lapse olemasolust ja kui vanem ei ilmu lapsega tema juurde, siis saaks perearst ta ise kohale kutsuda. Ma arvan, et see on miinimum, mida me peame tegema.

Tegelikult on juba olemasolevate õigusaktide baasil võimalik piirata eri peretoetuste väljamaksmist, kui lapsevanem ei kasuta seda raha lapse eest hoolitsemiseks. Kui on kindlalt teada, et vanemad oma lapse eest ei hoolitse, siis saab juba praegu piirata lapse- ja muude peretoetuste väljamaksmist.

Samas me räägime väga väikesest osast lapsevanematest ja lastest. Enamik vanemaid käib oma lastega arsti juures ja nad hoolitsevad nende eest. Konks on selles, et tegelikult pole lastekaitsjatel või sotsiaaltöötajatel informatsiooni, mille alusel teha olemasolevas seadustikus võimaldatud otsus piirata kellelegi toetuste väljamaksmist. Neil lihtsalt ei ole ülevaadet kõigi laste eluolust.

Seepärast tasub Keskerakonna tehtud ettepanekut väga tõsiselt kaaluda. Kas just toetada vaid sellisel juhul, nagu on pakutud siin Vabariigi Valitsusele tehtavas ettepanekus, see on teie otsustada. Aga ma loodan, et uus valitsus võtab selle teema käsile. Mulle tundub, et nendele inimestele, kellest me räägime, ja nende lastele on iga peretoetustest saadav euro väga tähtis ja võib-olla tänu sellele me saame laste olukorrast parema ülevaate.

Vahest veel üks mõte, mis on sotsiaalkomisjonist teiste teemade arutelul läbi käinud. Ja nimelt: me peaksime uuesti kehtestama perearstide või vähemalt pereõdede kohustuslikud koduvisiidid väikelaste juurde. Nii tagataks laste tervise kontroll ja nähtaks vahetult, milline olukord kodudes valitseb. Tänapäeva metoodika on arenenud nii kaugele, et kui pereõed ja perearstid on koolitatud, siis saab nende esitatavate suhteliselt lihtsate küsimuste abil kogu Eesti sotsiaalsüsteem päris adekvaatse pildi sellest, milline olukord meie kodudes valitseb.

Kui me vaatame, millele meie sotsiaalsüsteem on üles ehitatud, siis näeme, et väga tihti me reageerime tagajärgedele, mitte ei tee ennetavat ehk preventiivset tööd. Ma arvan, et kui see idee rakenduks, aitaks see meil päris paljudel juhtudel leevendada laste vaesust või nende sotsiaalselt kehva olukorda. Samuti võiks see aidata avastada pealtnäha täiesti normaalsetes perekondades valitsevat perevägivalda – koduvisiitidel kodudes ringi vaadates ja pereliikmeid küsitledes on võimalik hulgaliselt informatsiooni koguda.

Otsus, mis sellest konkreetsest ettepanekust saab, on teie käes. Sotsiaalkomisjoni esimehele tahan ma tänada Keskerakonna fraktsiooni, kes selle teema uuesti meie ette tõi. Kindlasti on see väärt kaasamõtlemist.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Te ütlesite, et te ise toetate seda seaduseelnõu. Kuidas siis sai nii juhtuda, et komisjon ei toetanud?

Margus Tsahkna

Komisjon ei võtnud seisukohta. Me oleme sotsiaalkomisjonis teinud nii, et kui kõne all on ettepanek Vabariigi Valitsusele, siis komisjon arutab seda ja paneb oma kommentaarid kirja. Kuna tegu on ühe lugemise ja nn 51 hääle eelnõuga, siis teeb saal otsuse, kas eelnõu otsusena vastu võtta või mitte. Seepärast komisjon ei võtnud seisukohta, kas ta on vastu või poolt.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Väino Linde!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Kui see väga suur saladus ei ole, siis milline on sinu kui komisjoni esimehe seisukoht selles küsimuses?

Margus Tsahkna

Nagu ma ütlesin, mina isiklikult pigem toetan riigi natuke konkreetsemat ja karmimat käitumist. Ühtepidi me ju toetame inimesi ning maksame pere- ja lastetoetusi. Valdav enamik lapsevanemaid käitub vastutustundlikult, kuid ka need, kes ei käitu vastutustundlikult, saavad laste- ja peretoetusi üldistel tingimustel. Ma leian, et selles osas peaks riik käituma karmimalt ja siduma toetuste väljamaksmise sellega, et lapsevanem täidaks oma kohustusi. See on minu isiklik seisukoht. Samas on küsimus, kas lahendada see probleem just Vabariigi Valitsusele ettepaneku tegemisega, et töötataks mingi regulatsioon välja. See on kaalumise koht ja eks igaüks teeb oma otsuse ise. Aga sisult istub see ettepanek mulle väga hästi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Lang!

Rein Lang

Aitäh! Hea sotsiaalkomisjoni esimees! Ma tahan küsida eelmise küsimuse jätkuks. Kas teie arvates on Eesti riigil õigus või isegi kohustus panna lapsevanematele mingisuguseid kohustusi, mis ei ole kooskõlas nende religioossete tõekspidamistega?

Margus Tsahkna

Hea küsija! Ma ei saa küll aru, kuidas see küsimus puudutab konkreetset eelnõu, aga

Eestis valitseb usuvabadus ja meil ei ole n-ö riigikirikut. Nii et kindlasti ei tohi me inimesi religioosetel põhjustel mõjutada ja ahistada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei laekunud. Juhtivkomisjoni ettepanek oli viia läbi eelnõu 543 lõpphääletus.

Head kolleegid, kuna see eelnõu nõuab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu hääletenamust, siis teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 54 Riigikogu liiget, puudub 47.

Head kolleegid, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu 543. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 33 Riigikogu liiget, vastu 4, erapooletuid on 4.

Ettepanek ei leidnud piisavalt toetust ja eelnõu langeb menetlusest välja. (Tabel 10.)

2. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (569 SE) teine lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu 569 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni aseesimehe Karel Rüütli!

Karel Rüütli

Austatud istungil osalejad! Eelnõu 569 algatas Vabariigi Valitsus 13. jaanuaril 2014. Esimene lugemine lõpetati 29. jaanuaril 2014, muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 12. veebruar 2014. Muudatusettepanekuid laekus Riigikogu liikmetelt Tõnis Kõivult ja Rein Randverilt kaks ning keskkonnakomisjoni vormistas omalt poolt samuti kaks ettepanekut.

Esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil on eelnõu käsitletud kahel keskkonnakomisjoni istungil. Esimene kord 17. veebruaril 2014, kus osalesid ka Keskkonnaministeeriumi

asekantsler Harry Liiv, veosakonna peaspetsialist Galina Danilišina ja õigusosakonna juhataja Eda Pärtel. Lisaks osales veel Keskkonnainvesteeringute Keskuse juhatuse esimees Veiko Kaufmann. Muudatusettepanekute esitajad tutvustasid komisjoni liikmetele oma ettepanekuid, millele järgnes diskussioon.

Kuna muudatusettepanekud puudutavad väga selgelt omavalitsusi ja võimalikke täiendavaid kohustusi neile ja nende allasutustele, siis üks ettepanek oli mitte eelnõuga enne edasi liikuda, kui on saadud nii omavalitsusliitude kui ka vee-ettevõtjate katusorganisatsiooni käest täiendavad seisukohad. Küsimus oli selles, kui kiire eelnõu menetlusega on ehk kas ministeerium on nõus, et sellega tekib väike viivitus. Ministeerium vastas positiivselt ehk oli nõus.

Tõsisem arutelu puhkes esimesel korral komisjonis selle üle, kui pikaks ajaperioodiks tuleks sotsiaal-majanduslikke näitajaid ennustada ja rahvastikuprognose teha. Vahest 12 aastat on liiga pikk aeg. Nii ministeeriumi kui ka Keskkonnainvesteeringute Keskuse esindajad tõid välja, et tegelikult on äärmiselt oluline, et oleks võimalik hinnata kogu üldpilti ja visiooni. Selle tõttu otsustati, et omavalitsusliitudest küsitakse ka, mida nad muudatusettepanekute arvavad.

Komisjonile oli laekunud kiri Tallinna Veelt. Tallinna Vesi tegi ettepaneku kaaluda eelnõu täiendamist viisil, mis võimaldaks leida lahenduse AS-i Tallinna Vesi ja Konkurentsiameti vahel peetavale kohtuvaidlusele. Tallinna Vesi tõi välja, et pooled on kohtuvaidluse käigus arutanud võimalikke kokkuleppeid, samas takistab lahenduse leidmist Konkurentsiameti hinnang, et kehtiv ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus ei võimalda neil juriidilistel põhjustel kompromissi sõlmida. Küsimuse lahendamiseks pöördus Tallinna Vesi keskkonnakomisjoni poole. Kuna aga Tallinna Vee kirjas ei olnud ühtegi konkreetset ettepanekut, leidis komisjon, et meil ei ole mõistlik sellesse kohtuvaidlusesse praegu sekkuda. Samas oleme kindlasti valmis selle temaga edasi tegelema ja kohtuma nii Konkurentsiameti kui ka Tallinna Vee esindajatega. Eelnõuga 569 me seda küsimust lahendada ei hakka. Otsustati kogu informatsioon teadmiseks võtta, Riigikogu liikmete muudatusettepanekud aga saata Eesti Linnade Liidule, Eesti

Maaomavalitsuste Liidule ja Eesti Vee-ettevõtete Liidule. Need otsused tehti kõik konsensusega. Ettepanek oli jätkata arutelu 25. veebruaril.

Teisel komisjoni istungil, mis toimus 25. veebruaril, olid Keskkonnaministeeriumist kohal asestantsler Harry Liiv, veosakonna projektide büroo peaspetsialist Rita Jürmann, Eesti Vee-ettevõtete Liidu tegevdirektor Vahur Tarkmees, Keskkonnainvesteeringute Keskuse juhatuse esimees Veiko Kaufmann, Eesti Linnade Liidu konsultant Irja Alakivi ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõunik Aare Vabamägi. Sellel istungil arutati juba konkreetset muudatusettepanekuid. Enamiku ettepanekute puhul oli ühisosa huvigruppide ja Keskkonnaministeeriumi vahel olemas. Taas tekitas tõsisemat diskussiooni küsimus, kui pikaks perioodiks peab võimalike mõjude prognoose tegema – kas 12 aastat on paras aeg või peaks hindama mõju lühemaks ajaks. Veel arutati, kas need prognoosid peaks olema maakonnavõi omavalitsuspõhised. Selle arutelu tulemusena tegi keskkonnakomisjoni esimees ettepaneku, et tekstis vahetatakse kohalik omavalitsus maakonna vastu ning jäädakse ikkagi tegema prognoose ja andma hinnanguid 12 aastaks. Lisaks oli vaidluse all, millal muudatussätted peaks jõustuma. Komisjoni istungi lõpuks lepiti kokku, et tähtaeg võiks olla 2015. aasta 1. jaanuar.

Istungil vormistati muudatusettepanekud, hääletati neid ja lõpuks võeti need vastu konsensusega. Menetlusotsused olid järgmised: teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu istungi 11. märtsi päevakorda, teha ettepanek teine lugemine lõpetada ja kui teine lugemine lõpetatakse, saata eelnõu kolmandale lugemisele 13. märtsiks 2014. Kõik otsused võeti vastu konsensusega. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teie küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma olen üsna palju tegeleenud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamisega oma linnas. Mind on alati imestama pannud, kui palju on mingite projektide koostamiseks kehtestatud niisuguseid tingimusi, mida tegelikult

keegi eriti ei vaja. See on üks asi. Aga teiseks, ei ole võimalik nii kaugele ette ennustada. Eelnõu esimesel leheküljel ütleb punkt 2, et ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas peab olema elanikkonna maksevõime prognoos vähemalt 12 aastaks aastate kaupa. No kellel seda vaja on? Muidugi mõeldakse midagi välja, muidugi pannakse mingid arvud kirja – hea küll, kui te seda tahate, siis me seda teeme –, aga milleks seda vaeva näha? Kas ei võiks regulatsiooni veidi lihtsustada, kui selline võimalus olemas on?

Karel Rütli

Nagu ma juba tähelepanu juhtisin, see oli keskkonnakomisjonis muudatuste arutelul üks põhiküsimusi. Aga Keskkonnaministeerium, eelkõige Keskkonnainvesteeringute Keskus toetas seda sätet väga. Eesmärk on saada Keskkonnainvesteeringute Keskuse programmi raames ning Euroopa Liidu fondidest ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise toetus. Asja mõte on see, et kui omavalitsused ja vee-ettevõtted hakkavad neid investeeringuid tegema, siis nad vähemalt võiksid proovida prognoosida ja analüüsida, milline on perspektiiv, kui mõistlik on konkreetne investering. Loomulikult mööndi seda, et 12 aasta peale prognoose teha on raske. Peab oskama toimuvat väga sügavalt tunnetada ja kõiki võimalusi kaaluma. Samas on eelnõus kirjas, et iga nelja aasta järel tehakse täpsemaid prognoose. Eeskätt oli tegu Keskkonnainvesteeringute Keskuse palvega, kuna selleks, et neid toetusi saada, on vaja enne teha korralikud analüüsid. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Erki Nool!

Erki Nool

Aitäh, austatud istungi juhataja! Austatud ettekandja! Kas sa võiksid üle korrata, kelle jaoks need tingimused kehtima hakkavad? Kas ainult nendele omavalitsustele, kes taotleavad Euroopa Liidu raha, või ka nendele, kes euroliidu toetusfondidest raha saada ei soovi?

Karel Rütli

Eelkõige on need seotud nende omavalitsuste ja ettevõtetega, kes soovivad saada toe-

tust kas Keskkonnainvesteeringute Keskusest või Euroopa Liidu struktuurivahenditest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Just sellest ma räägingi, et meil on tõeline püramiid kasvanud ja see aina suureneb. Kõik need ametnikud, bürokraadid toituvad sellest, et toodavad ennast ise. Neil on vaja, et dokumente ja igasuguseid nõudeid tuleks aina juurde, nii et tekiks lausaviin. See kõik vastab teatud politoloogiareeglitele. KIK ütleb, et on vaja sellist analüüsi. Jumal küll, kes seal töötab 12 aasta pärast? Kellele tuleb üldse pähe vaadata seda analüüsi? Mis te arvate, võib-olla rääkida sel teemal omavalitsustega, mitte KIK-iga?

Karel Rüütli

Aitäh! Praegu on olemas määrus, et 2013. aasta juulist tuleb need analüüsid teha ja esitada. Nüüd toodi see regulatsioon seaduse tasandile. Ma kordan veel, et eesmärk on eelkõige saada tervikpilt tehtavate ja tehtud investeeringute mõjust veeteenustele, vee hinnale ja võimalike tarbijate maksevõimele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Erki Nool, teine küsimus!

Erki Nool

Aitäh! Täpsustaks ühte sõna: kas eelkõige või ainult? Kas need tingimused kehtivad ainult nendele vee-ettevõtetele, kes taotleavad Euroopa Liidu struktuurifondidest raha, või eelkõige nendele?

Karel Rüütli

Just nendele, kes taotleavad seda raha.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Aitäh, Karel Rüütli!

Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Käesoleva eelnõu kohta on laekunud neli muudatusettepanekut, vaatame need läbi. Muudatusettepanek nr 1 on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni ettepanek on arvestada täielikult. Muudatusettepanek nr 2 on Riigikogu liikmete Tõnis Kõivu ja Rein Randveri esitatud, juhtivkomisjoni ettepanek – arvestada sisuliselt. Muudatusettepanek nr 3 on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni ettepanek – arvestada täielikult. Muudatusettepanek nr 4 on Riigikogu liikmete Tõnis Kõivu ja Rein Randveri esitatud, juhtivkomisjoni ettepanek – arvestada sisuliselt.

Muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu 569 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

Head kolleegid, tänane päevakord on amendunud ja istung lõppenud. Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 10.40.

Istungi kestus 40 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 12. märts 2014

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Estonian Air
2. Vaegkuuljate ja kurtide laste ja noorte hariduse võimalused
3. Treenerite sotsiaalsed garantiid
4. Hariduse tulevik
5. IMF-i soovitusel

Istungi rakendamine

1. Märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (518 SE) kolmas lugemine

2. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) teine lugemine

3. Kriminaalmenetluse seadustiku, karistusregistri seaduse, kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse, riigilõivuseaduse, riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigi õigusabi seaduse muutmise seaduse eelnõu (578 SE) esimene lugemine

4. Maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (589 SE) esimene lugemine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister ja valitsusliikmed! Alustame tänast infotundi.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 38 Riigikogu liiget, puudub 63.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ning kultuuriminister Urve Tiidus.

Head kolleegid, meil on täna viis registreeritud küsimust, aga sellegipoolest anname võimaluse ka kohapealt kaks küsimust esitada, ja kui jääb aega üle, siis on võimalik veel küsida.

1. Estonian Air

Esimees Ene Ergma

Alustame. Palun, kolleeg Kadri Simson, küsimus peaminister Andrus Ansipile!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Täna küsivad on natuke keerulises seisus, sest te olete teatanud ametist tagasiastumisest. Veelgi enam, ilmselt tahetakse rohkem kuulda hoopis teie arvamust mantlipärija osas kui suuri strateegilisi vaateid. Sellele vaatamata küsin ma teie erakonna juhatuse istungi kohta, mis toimus 21. veebruaril. Ma ei küsi Siim Kallase isiku kohta, vaid küsin selle kohta, mida avalikkusele edastas peasekretär, kes ütles, et koosolekul oli arutusel majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi küsimus, kuna Estonian Airi ähvardab pankrot. Eesti riigi lennufirma on ka meie jaoks tõsine murekoht, sest firma ei ole alates aastast 2005 teeninud kasumit ja suure tõenäosusega lõppes ka viimane majandusaasta kahjumiga. Milline on teile teadaolevalt Juhan Partsi haldusalas oleva Estonian Airi olukord ja kui tõenäoline on firma pankrot?

Andrus Ansip

Aitäh! Estonian Airi praegune olukord on hulga stabiilsem, kui see oli mõned aastad tagasi. Aga kõigile, nii opositsioonipoliitikutele kui ka koalitsioonipoliitikutele, on ju teada fakt, et Estonian Airi on tehtud väga arvestatavaid rahasüste. 2010. aastal investeeris riik Estonian Airi 17,8 miljonit eurot, 2011. aastal 30 miljonit eurot. Lisaks sellele oleme otsustanud anda Estonian Airile 37 miljonit eurot laenu, millest praeguseks on välja makstud 24,9 miljonit. Niisiis on koos aktsiakapitali laiendamise rahaga antud Estonian Airile juba praegu enam kui 70 miljoni euro ulatuses rahalist abi. See on väga suur summa. Estonian Air on suutnud oma restruktureerimisplaani suu-

resti täita, aga majandustulemused, niipalju kui me kõik teame, ei ole sugugi rõõmustavad. Olukord on kaunis tõsine. Samas kaalub Euroopa Komisjon praegu põhjalikult, kas riigi täiendav aktsiakapitalisüst ja Estonian Airile antud laen on kooskõlas riigiabi reeglitega või mitte. Milleni see Euroopa Komisjoni kaalumine viib, on meile paraku teadmata. Aga nagu ma juba ütlesin, praegune seis on märksa stabiilsem, kui see oli veel kolm aastat tagasi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Estonian Airi kahjum oli 2011. aastal 17,3 miljonit eurot ja üle-eelmisel, 2012. aastal koos ühekordsete kulutustega 49,2 miljonit eurot. Eelmisel nädalal valitsuses kinnitatud riigi äriühingute 2012. aasta koondaruandest selgub, et Estonian Air oli ainus riigiettevõtte, mille tegevus hinnati mitterahuldavaks. Prognooside kohaselt jõuab ettevõtte kasumisse ülejäägmisel aastal. Kes peaks vastutama Tero Taskila tehtud avantüüride eest, mis viisid ettevõtte sellisesse miinusesse?

Andrus Ansip

Aitäh! Jah, nii see on. Ka mina peaministri-na ei prognoosi Estonian Airile selleks aastaks kasumit ega arva, et Estonian Air oli kasumis möödunud aastal. Möödunud aasta majandustulemused ei ole praeguseks veel avalikustatud, kuid ilmselt ei ole meil põhjust oodata kasumlikkust, teades jooksvaid uudiseid Estonian Airi kohta. Samas tuleb tunnistada, et päris mitu Euroopa Liidu lennundusettevõtet, mis ei tegutse just Euroopa Liidu südamikus, on kahjumis. Mõneti võib öelda, et lennundusettevõtte kahjum on isegi objektiivsete põhjustega seletatav. Küll olen ma aga hea küsijaga nõus selles osas, mis puudutab Tero Taskila juhtimisel läbi viidud Estonian Airi ekspansiivseid laienemisplaanide. Nagu me teame, kukkusid need täielikult läbi. Täna teadmiste juures võib ju nii nimetada, nagu teie ütlesite, et tegemist oli avantüüriga, aga toonaste teadmiste juures see nii väga selge ei olnud. Ettevõtte oli kahjumis, oli vaja mingeid uusi lahendusi, uut lähenemist selleks, et ettevõtte

muutuks kasumlikuks. Paraku tuleb tunnistada, et investeeritud sai enam kui miljard krooni, kuid kasumisse pole ettevõtte jõudnud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, teine täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Teie juhitud erakond peab neil päevil koalitsiooniläbirääkimisi. Kõnelejad on öelnud, et on võimalik samal ajal alandada makse ja tõsta toetusi. Ainsaks katteallikaks, mis seni välja on käidud, on riigiettevõtete erastamise plaan. Mis te arvate, millised ettevõtted siis peaksid nende lubaduste katteallikaks maha müüdüd või börsile viidud saama? Aitäh!

Andrus Ansip

Aitäh! Nagu te teate, mina ei ole osalenud konsultatsioonidel, mis võiksid kunagi eelduslikult viia läbirääkimisteni valitsuse moodustamiseks. Minul on olnud võimalus juhtida konsultatsioone, koalitsiooniläbirääkimisi üheksa aasta jooksul ja ma ei pea kuidagimoodi võimalikuks jätkata uute valitsuste formeerimist ka kümnendaks või üheteistkümnendaks aastaks. Seetõttu olen mina ennast teadlikult distantseerinud kõikidest seni peetud konsultatsioonidest. Õige on minu meelest anda võimalus nendele inimestele iseseisvalt oma otsused langetada, kes on valmis võtma valitsusvastutust. Õige pole ametist lahkuval isikul jagada suuniseid võimaliku valitsuse moodustamiseks. Ma ei pea seda teie väidetud võimalust katta jooksvaid kulutusi riigiettevõtete erastamisest laekuvatest vahenditest kuidagi võimalikuks, sest ettevõtete erastamine eelarve mõttes on ju puhas finantseerimistehing ja selle arvel ei ole võimalik katta jooksvaid kulutusi. See mõjutab oluliselt eelarve tasakaalu ja negatiivses suunas. See pole minu hinnangul võimalik. Aga ma ei ole võimeline kinnitama seda, kas taoline meediakäsitus, mida teie praegu vahendasite, on ka kunagi mingite konsultatsioonide käigus arutelu teemaks olnud. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Palun kaks kohapealt registreeritud küsimust! Alustame kolleeg Marika Tuus-Laulist.

Marika Tuus-Laul

Suur tänu! Austatud härra peaminister! Seoses Estonian Airiga küsin Tartu lennuvälja kohta. Inimestele ei meeldi mitte üks põrm, et Tartu lennuväljal on rahvusvaheliste lendude osa jäänud minimaalseks. Mida te ütlete Tartumaa rahvale, miks see nii on ja millal olukord paraneb? Kas te peate seda normaalseks, et Tartu, Tartumaa ja selle ümbruse rahvas on lennuliiklusest ära lõigatud? Meil on Tartumaa inimesed rõdul ja tahavad teada.

Andrus Ansip

Aitäh! Ei nad ole lennuliiklusest ära lõigatud. Maailmas valitseb lennunduses üldiselt kolme tunni autosõidu reegel: kui lennuväljale on võimalik pääseda kolme tunniga, siis sellesse raadiusesse uut suurt lennuvälja, rahvusvahelist lennuvälja üldjuhul ei teki. Selliseid näiteid me võime Euroopast küll ja küll leida. Näiteks Strasbourgis on välja ehitatud suurepärase lennuala, kus oleks võimalik teenindada väga paljusid reisijaid ja lennukeid, aga paraku, kui te hakkate minema Tallinnast Strasbourgi, siis te lendate Frankfurti ja Frankfurtist viib teid edasi Lufthansa buss, lennuk Strasbourgi ei lenda. Miks ta ei lenda? Ikka sellesama kolme tunni reegli pärast. Buss on konkurentsivõimelisem kui lennuk. Lennundus on suuresti "mahubisnis", mahuettevõtlus, mida suurem on lennuvälja teenindusmaht, seda odavam on ühe reisija või lennuki teenindamine. Ma ei pea väga võimalikuks, et Eestimaal saaks tulevikuski olema mitu konkurentsivõimelist rahvusvahelist lennuvälja. Sellisteks *feeder*-lendudeks, nagu Tartu lennuvälja praegu kasutatakse, kasutatakse teda ilmselt ka kaugemas tulevikus, aga seda, et Tartust lähemal otselennud Euroopa suurematesse linnadesse, ei pea ma kuidagimoodi võimalikuks, arvestades Eesti rahva arvu ning Tartu ja Lõuna-Eesti rahva arvu.

Esimees Ene Ergma

Viimane kohapeal registreeritud küsimus. Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud peaminister! Kõigepealt lühike kommentaar. Te vastasite kolleegile, justkui oleks meedia riigiettevõtete müügi plaani välja

mõelnud. Selle ettepaneku käis välja Reformierakonna endine peaministrikandidaat Siim Kallas, seda ei ole meedia välja mõelnud.

Estonian Airi kohta te ütlesite, et majandustulemused pole endiselt rõõmustavad ja et üsna kindlasti peavad nende küsimustega tegelema ka järgmise valitsuse liikmed, sh peaminister. Kuna nüüd on üks võimalik Reformierakonna peaministrikandidaat Siim Kallas ära langenud, siis ma küsingi: kes on see järgmine reformierakondlane, kes peab läbirääkimiste laua taha istuma ja arutama ka Estonian Airi küsimusi?

Andrus Ansip

Aitäh! Teie küsimus pole kuidagi seotud Estonian Airiga, aga te saate sellele vastuse tänase päeva jooksul. Reformierakonna juhatuse koguneb täna kell kolm, et sellele küsimusele vastus anda.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Vaegkuuljate ja kurtide laste ja noorte hariduse võimalused

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Helmen Kütilt haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole. Palun!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Lugupeetud haridus- ja teadusminister! Eestimaal on antud kurtidele lastele kooliharidust alates aastast 1866. Praegu on üks riigikool ehk Tartu Hiie Kool ja Tallinna Heleni Kool, mis on munit-sipaalkool, kes teevad seda tööd väga hästi ja võimaldavad nendel lastel haridust saada (Tartu Hiie Koolis kuni 9. klassi lõpuni ja Tallinna Heleni Koolis kuni 12. klassi lõpuni). Muidugi on ka mõned ametikoolid, minu kodumaakonnas näiteks Vana-Võidu kutsekeskkool, kus teatud erialal on võimalus viipekeeleõlgi teenust saada. Millisena te näete võimalust edaspidi seda haridust saada? 26. veebruaril oli "Aktuaalses kaameras" uudis, et Heleni kooli ähvardab kas sulgemine või vähemalt ei saa 2014/2015. õppeaastal gümnaasiumiklassi avada.

Jaak Aaviksoo

Aitäh! Ka mina nägin seda uudist ja see tuli täiesti ebaseeldiva üllatusena. Kahetsusväärset ei ole Tallinna linn Haridus- ja Teadusministeeriumi sellel teemal informeerinud. Ma usun, et see otsus ei ole kaugeltki mitte lõplik. See saaks niimoodi olla ainult siis, kui gümnaasiumiastmes ei oleks reaalselt vajadust selle õppe järele, aga meile teadaolevalt sellise olukorraga me silmitsi ei ole. Teisest küljest on kuulumispuudega õpilaste võimalused haridust saada Eestis olnud üsna head. Te viitasite siin juba Tallinna Heleni Koolile ja Tartu Hiie Koolile, lisaks neile on veel Narva Paju Kool. Viimastel aastatel on laste arv nendes õppeasutustes kahanenud, kusjuures see on kahanenud kiiremini kui laste arv tervikuna. Sellel on kaks olulist põhjust. Esiteks on järjest enam neid kuulumispuudega lapsi, kes õpivad tavakoolis, kasutades tavakoolis tugiteenuseid ja õppetöös kohaldatavaid erisusi, aga peale selle on oluliselt arenenud ka implanteerimise võimalused. Seetõttu on kuulumispuudega lastel paljudel juhtudel lihtsam nii tavakoolis õppida kui ka üldse hariduselus osaleda. Niisiis usun, et meil ei ole põhjust mingiteks erakorralisteks sammudeks, tagamaks kuulumispuudega lastele haridust, ja loodan, et olukord Tallinna Heleni Koolis leiab ka mõistliku lahenduse.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt, esimene täpsustav küsimus!

Helmen Kütt

Täna! Ma pean oma küsimuse vist selgemini sõnastama. See puudutab tegelikult põhimõtet. Tallinnas tehakse seda tööd väga hästi ja see, et koolil on ka gümnaasiumiosa, on suurepärane. Kas ei oleks mõeldav, et gümnaasiumiosa oleks ka nn riiklikus koolis, st gümnaasiumihariduse saamine oleks analoogselt Tallinna Heleni kooliga riigi vastutusel?

Jaak Aaviksoo

Põhimõtteliselt võib seda loomulikult kaaluda, nii nagu me oleme rääkinud riigigümnaasiumide loomisest, ja kindlasti võib kaaluda ka kuulumispuuetega lastele riigigümnaasiumis eraldi tingimuste loomist. Seda ei saa põhimõtteliselt välistada, aga seda tuleb otsustada läbirääkimiste teel, nii nagu me oleme rajanud

riigigümnaasiume teistes maakondades või kohalikes omavalitsustes. Nii et päris kindlasti on see arutelu teema, ja kui see tõstatatakse, siis tuleb seda arutada.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt, teine täpsustav küsimus!

Helmen Kütt

Aitäh! Viimane küsimus puudutab kurtide võimalusi õppida ülikoolis. Teadupärast rahastavad ülikoolid seda õppimist praegu Archimedese Sihtasutuse ja projektide kaudu. Kuid suheldes kurtide üliõpilastega, olen kuulnud nende muret, et see raha ei võimalda kõikidest loengutest osa saada. Tõepoolest, osa loenguid on võimalik visuaalselt ja muud moodi jälgida. Kas on loota, et suureneb ka see raha, mis puudutab ülikoolis õppimise võimaluste tagamist?

Jaak Aaviksoo

Aitäh! See on nüüd terviklikum küsimus, mis puudutab ülikoolide rahastamist üldse. Me oleme loobunud ülikoolide rahastamisest kulu põhiseelt iga konkreetse funktsiooni jaoks. Tegemist on tervikliku rahastamisega ja ülikool peab oma autonoomia piires ise suutma tagada õppimistingimused kõikidele erivajadustega üliõpilastele. Tõsi, on riiklikke toetusprogramme, sh ka see, millele te viitasite, aga see ei puuduta mitte ainult kuulumispuudega üliõpilasi, vaid ka paljusid teisi ja mitte ainult hariduslike erivajadustega lapsi. Põhimõte on siiski üsna ühtne: ülikool saab tervikliku summa, mis ei ole ridadeks lahti kirjutatud, ja selle raha eest tuleb korraldada õppetöö niimoodi, et kõik haridusliku erivajadusega üliõpilased saaksid võrdsetel alustel haridust omandada.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kohapeal registreeritud küsimused. Alustab kolleeg Heljo Pikhof.

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud minister! Kas on üldse kaardistatud, kus elavad kurdid lapsed, vaegkuuljad jne? Kui rääkida konkreetset Tartust ja Lõuna-Eestist, siis seal puudub kurtidel ja vaegkuuljatest lastel tegelikult võimalus õppida erikoolis – ma mõtlen gümnaasiumiastet.

Loomulikult on võimalik panna need lapsed tavakooli, aga kas kõikides koolides on ikka olemas viipekeeletõlk, liiati kui klassis on üks selline laps? Mis te arvate, kas gümnaasiumiosa ei peaks olema ka Tartus kui Lõuna-Eesti keskuses, et ümbruskonna lapsed saaksid sinna õppima minna ega peaks Tallinna gümnaasiumisse minema?

Jaak Aaviksoo

Aitäh! Kuulmispuudega lapsi on Eestis statistiliselt 0,05–0,1% kõigist õpilastest, aastast aastasse see protsent natuke kõigub. Kui nad jagunevad ühtlaselt üle Eesti, siis on ju üsna arusaadav, et neid ei ole mitte ainult Tartus ja Tallinnas, vaid ka näiteks Pärnus ja Saaremaal. Missugune on mõistlik vajadus ja kus need tingimused luua, seda ei saa otsustada mitte üldiselt, vaid lähtudes konkreetsest olukorrast ja käsitledes igat juhtumit vastavalt vajadusele. Nende õpilaste üldarv jääb alla saja. Seetõttu ma ei usu, et oleks mõistlik luua igas maakonnakeskuses tingimused selliseks õppeks, mille järele puudub praktiline vajadus. Ma ei tea, et see oleks siamaani olnud probleemiks hariduse kättesaadavuse mõttes, vähemasti mitte niisuguseks üldprobleemiks, mida peab lahendamata ministeeriumis, rääkimata seaduse tasemest.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Reps!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud haridus- ja teadusminister! Minul on küll kurb kuulata, et te ei ole siamaani veel kuulnud, et vaegkuuljate ja kurtide laste gümnaasiumiharidus on väga tõsine probleem. See on tõsine probleem just sellepärast, et tegu on tõepoolest üksikjuhtumitega, aga praegu on need rahastatud üldise gümnaasiumihariduse tasemel. See tähendab, et neile, kes tulevad kooli kaugemalt, ei ole võimalik täisulatuses rahastada õpilaskodukohta. Praegu rahastatakse seda kas projektipõhiselt, omavalitsuse heatahtlikkuse põhised või siis lapsevanema toetusel. See olukord vajaks kindlasti läbivaatamist. Päris mitu aastat tagasi alustatigi ministeeriumi ja linna vahel läbirääkimisi, mis ei ole aga kuhugi jõudnud. Meil oli kahe komisjoniga kohtu-

mine, kus see teema paluti uuesti riigi tasandil üles võtta. Kas te olete sellest infost teadlik?

Jaak Aaviksoo

Loomulikult olen ma informatsioonist teadlik ja samamoodi olen ma teadlik Tallinna linna mitmesugustest katsetest, nii seaduslikest kui ka ebaseaduslikest, oma kohustustest kõrvale hiilida. Selles küsimuses on kahetsusväärne vastasseis. Siamaani on Tallinna linn kõik need kohtuvaidlused kaotanud. Ma loodan, et lähiajal hakatakse siiski konstruktiivselt suhtuma ka niisugustesse probleemidesse, mida me siin puudutasime, st vaegkuuljate gümnaasiumiharidusega seotud probleemidesse.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan küsimuse käsitlemise.

3. Treenerite sotsiaalsed garantiid

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Jüri Jaansonilt kultuuriminister Urve Tiidusele. Palun!

Jüri Jaanson

Aitäh! Mind huvitab viimasel ajal avalikuse ees olnud spordivaldkonna stipendiumide küsimus. Siinsamas Riigikogus toimus veebruari lõpus rahandus- ja kultuurikomisjoni ühisistung, kus osapooled arutasid stipendiumi maksmise põhimõtteid laiemalt. Sellega seoses tuli välja, et kõige põletavam probleem on muidugi noortetreeneritele sotsiaalsete garantiide tagamine. Sellel istungil lubas Kultuuriministeerium tegelda aktiivselt sellele probleemile lahenduse otsimisega. Kui kaugel see protsess praegu on?

Urve Tiidus

Tere päevast kõigile! Suur tänu selle küsimuse eest! Protsess on edasi liikunud. Rahandusministeerium menetleb praegu tulumaksuseaduse muutmise eelnõu ning üks osa tehtavatest muudatustest puudutab ka spordivaldkonna mittetulundusühenduste õigusi ja kohustusi treenerite töö tasustamisel. Kuna stipendiumi mõiste on seni seadustes puudunud, siis on praktiline elu toonud esile vajaduse stipendiumi maksmise tingimused selgemaks teha. Treenerite töö tasustamisel tuleb lähtuda

põhimõttest, et töö eest tasu ja selline tasu, millega noortetreeneritele on garanteeritud ka sotsiaalsed tagatised, sh pensionikindlustus ja tervisekindlustus. On olemas info, et kooskõlastusele jõuab see eelnõu aprillikuus. Kuid asjal on ka teine ehk rahaline pool. Nagu varasemast teada ja nagu on ka Vabariigi Valitsuse kabinetiistungil otsustatud, nähakse ette lisavahendid noortetreeneritele töö tasustamiseks, n-ö kompensatsioonimehhanismid, et sotsiaalsed garantiid oleksid kindlasti tagatud. Selleks on kavandatud rahalise toetuse mehhanism, antud sisendid riigieelarvesse, aga loomulikult lõpliku kinnituse saab see riigi eelarvestraategias.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Jaanson, esimene täpsustav küsimus!

Jüri Jaanson

Ma nii väga ei täpsustaks, pigem küsin natukene teisiti. Seoses sellesama stipendiumiprobleemiga on tõusetunud ka stipendiumi definitsiooni täpsustamise küsimus. Kas Kultuuriministeeriumil on plaanis selles suunas töötada või on juba töötatud, et täpsustada stipendiumi definitsiooni?

Urve Tiidus

Sellega tegeldakse tulumaksuseaduse muutmise eelnõus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Jaanson, teine täpsustav küsimus!

Jüri Jaanson

Ma tunnen huvi veel kohtunikele makstavate stipendiumide küsimuse lahendamise vastu. Meil on väga palju spordivõistlusi ja nende kohtunike tasustamisel kasutatakse ka stipendiume. Kas Kultuuriministeeriumil on plaanis sellega samuti mingit moodi tegelda?

Urve Tiidus

Mul on hea meel lisada eelmisele vastusele info, et me liigume edasi samm-sammult. Kohtunike tasustamise teema puhul on ministeeriumi ajagraafik selline, et ettepanekud valitsuskabinetile tehakse oktoobrikuuks. Kõike korraga ei jõua ja me oleme prioriteetseks

seadnud 5.–7. kategooria noortetreenerid, kes otseselt tegelevad meie noorte sportliku kasvatus ja tervisearenguga.

Esimees Ene Ergma

Kaks kohapeal registreeritud küsimust. Alustab Tarmo Tamm.

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud minister! Omal ajal valitses põhimõte, et spordikoolid tuleb kaotada, sest see on nõukogude aja pärand. Ometi on maailmas palju riike, kus tänapäevalgi spordikoolid tegutsevad, ja tegutsevad väga edukalt. Ka Eestis on omavalitsusi, kus spordikoole ei ole ära kaotatud, näiteks Põlva linn, Viljandi linn, Võru linn. Minu teada Tartu vald taastas spordikooli ja teatavasti plaanib Tallinn samuti sellel aastal spordikooli taastada. See annab võimaluse treeneritel ennast kindlalt tunda ja saada sotsiaalsed täisgarantiid. Kas spordikoolide kaotamine oli suur viga?

Urve Tiidus

Suur tänu selle küsimuse eest! Isiklikult ma ei arva, et see oli suur viga, aga ma saan aru, et teie küsimus on ajendatud noortetreenerite sotsiaalsete garantiide teemast. Rõhutan, et nende muudatustega, millest ma esimeses vastuses Jüri Jaanson küsimusele rääkisin, ei tehta vahet, kas noortetreenerid töötavad spordiklubis või spordikoolis. Te mainisite õigesti linnu, kus spordikoolid on säilinud. Kuressaarasena ütlen ma, et ka Kuressaares on spordikool alles, niisugune oli kohaliku omavalitsuse otsus. Teatavasti saab kohalik omavalitsus teha erinevaid valikuid. Aga kui anda hinnang sellele, siis on väga palju tugevaid spordiklubisid ning on väga tublisid spordikoole. Ma arvan, et vormiline osa on ainult üks pool asjast, sisulise töö teevad tegelikult ära ju treenerid. Kohaliku omavalitsuse hea toega saab noortele mitmesuguses vormis sportimisvõimalusi luua, suunata noori paremate saavutuste poole ja, mis kõige tähtsam, hea tervise poole.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud proua minister! Te ütlesite oma vastuses õigesti, et selle probleemi lahenda-

mine vajab lisaraha, ning avaldasite lootust, et see lahendatakse eelarvestrateegia vastuvõtmisel. Ma mäletan, et komisjonide ühisistungil oli juttu vist 3,5 miljonist eurost. Kas te võite täpsustada, kas see 3,5 miljonit on mõeldud käesolevaks aastaks, st see leitakse täiendavatest vahenditest, või on see mõeldud panna järgmise aasta eelarvesse? Kui nüüd tulumaksuseaduse muudatus jõustub, siis ta jõustub ilmselt sel aastal. Ka maksuameti tegevus spordiklubide suhtes ju jätkub. Kui mõeldud on järgmise aasta eelarvet, siis tekib auk sisse ja asi vajab kiiret lahendamist. Kuidas te seda kommenteerite?

Urve Tiidus

Suur tänu selle küsimuse eest! Rahanduskomisjoni ja kultuurikomisjoni ühisistungil oli jutuks ka kompensatsioonimehhanism ja see summa on tõesti 3,5 miljonit, selline on meie ministri ja spordiinimeste arvutuste tulemus. Riigi eelarvestrateegia puudutab ikkagi järgmist aastat. Ma arvan, et sel üleminekuajal, kuni tulumaksuseaduse muudatus hakkab kehtima ja kompensatsioonimehhanism rakendub, ükski treener tegevust ei lõpeta ja lapsed saavad edasi treenida. Saadakse aru, et kui üks asi tahab parandamist, siis see võtab natukene aega. Niisiis loodan, et järgmise aasta algusest on kõik asjad korras.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, proua minister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Hariduse tulevik

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise küsimuse juurde. Palun, kolleeg Mailis Repts, küsimus haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Meie vestlus on küll veidi teisest rakursist, aga on siiski väga oluline. Eelmisel neljapäeval oli Vabariigi Valitsuses kinnitamisel tasandus- ja toetusfondi määrus, mille järgi kohalikud omavalitsused saavad hariduskulude toetuseks 206 miljonit eurot. Enamik sellest, üle 166 miljoni euro on mõeldud munitsipaal- ja koolide õpetajate palgatoetuseks. Eelmisest

infotunnist tulenevalt oli meil ka kirjavahetus härra Jürgen Ligiga, kes ütles, et kogu see määrus on välja töötatud Haridus- ja Teadusministeeriumi ettepanekul. Siinkohal ongi mul küsimus. Miks gümnaasiumiastme õpetajate palgafond keskmiselt, erinevaid arve vaadates, väheneb alates 4%-st kuni 38%-ni?

Jaak Aaviksoo

Kõigepealt, kogu kohalikele omavalitsustele mõeldud palgafondi kasv läheb valdavalt selleks, et kõrvaldada aastate jooksul tekitatud ebakoht, kus väiksematele omavalitsustele on õpetaja kohta vahel eraldatud vähem raha kui suurematele linnadele. Edasi, määrus sätestab tõepoolest, et põhikooliõpetajate ja gümnaasiumiõpetajate palgafondid tuleb hoida eraldi, välja arvatud nendes olukordades, kus kohalik omavalitsus on teinud koolivõrgu korrastamise otsuse, mille tulemusel on võimalik gümnaasiumiaste järk-järgult sulgeda, kuna selle ülalpidamine ei ole ei kvaliteedist ega ka efektiivsusest lähtudes otstarbekas. Seega on loodud võimalused ka gümnaasiumiõpetajate rahastamiseks ettenähtud tasemel, 800 eurot + 20% ehk 960 eurot kuus iga täiskohaga töötava õpetaja kohta. Efektiivselt tegutsevad gümnaasiumid Tartus ja Tallinnas saavad õpetaja kohta oluliselt üle 1100 euro kuus, mis minu arvates on üsna hea, arvestades õpetajate keskmist palka.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Repts, esimene täpsustav küsimus!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud juhataja! Kindlasti võime selle retoorikaga jätkata, aga kui vaadata seda kolmeleheküljelist tabelit, siis sealt paistavad silma väga suured langused just teie nimetatud väikestes omavalitsustes. Loomulikult on suurus ka suhteline, olgu see siis Karksi, Kanepi või Kallaste, võttes K-tähe alt, või Lääne-Nigula või Loksa või Lihula – see on suhteline, kas nad on suured või väikesed, aga tõenäoliselt on nad Eesti mastaabis ikkagi suhteliselt väikesed kohad. Kui seal ei ole veel tehtud otsust gümnaasiumiaste sulgeda, seal on gümnaasiumid, mis on lahti ka järgmisel aastal, ja rahalised vahendid vähenevad 14%, 16%, 12% ja 17%, kuidas on siis realselt võimalik nen-

des gümnaasiumides edasi korralikku haridust anda?

Jaak Aaviksoo

Nendes gümnaasiumides on kooli pidaja kohustatud andma niisugust haridust, nagu on riiklike standarditega ette nähtud. Vahendid selleks on kooli pidajal olemas, kooli pidajad tegutsevad vastavalt nendele võimalustele, mis on loodud nii riikliku toetusega kui ka kohaliku omavalitsuse oma eelarvega. Aga loomulikult, kui gümnaasiumiastmes jääb igasse klassi juba alla kümne õpilase, siis on need materiaalsed vahendid, mis kohalik omavalitsus ehk kooli pidaja peab omalt poolt juurde panema, nii suured, et tõepoolest tuleks kaaluda niisuguse gümnaasiumiastme otstarbekust.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Reps, teine täpsustav küsimus!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Kui me läheme teie jutuga kaasa, siis põhimõtteliselt annab riik väga selge suuna, et väiksemad gümnaasiumid, kus on alla 28 õpilase klassi kohta, võiksid teha need koolikorralduslikud otsused ja gümnaasiumiastme sulgeda. Sellest tulenevalt on võetud ka suund arendada ja eelisarendada riigigümnaasiume. Kas te olete näinud ette piisavalt vahendeid, et iga riigigümnaasiumi juures oleksid ka õpilaskodud ja makstaks õppetootusi? Seda on vaja, et nende väiksemate kohtade noortel inimestel oleks tõepoolest võimalik, nii nagu see on kutsekoolide puhul, oma perekondlikule taustale vaatamata minna õppima keskusesse?

Jaak Aaviksoo

Loomulikult. Me jälgime pidevalt riigigümnaasiumides õppivate õpilaste toimetulekut ka selles mõttes, kuidas nad kooli saavad. Koostöös maavalitsustega korraldatakse ümber transporti. Õpilaskodude ülalpidamine on üldistatud kogu keskkooliastme peale, see hõlmab nii kutseõppeasutusi kui ka gümnaasiumiastet. See on iseenesestmõistetav ja loomulikult me tegeleme sellega. Ei ole ühtegi põhjust arvata, et ligipääs kvaliteetsele gümnaasiumiharidusele oleks seoses riigigümnaasiumide loomisega vähenenud. Pigem näitavad kõik

märgid nendes maakondades, kus riigigümnaasiumid on loodud, et ligipääs kvaliteetsele gümnaasiumiharidusele on oluliselt paranenud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt, kohapeal registreeritud küsimus!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister! Minu küsimus puudutab kõrgharidust, aga tulevikku vaadates on see ka väga oluline. Praegu on kõrgkoolides nn arvete kirjutamise aeg, st olenevalt punktide olemasolust, õigemini nende puudumise tõttu väljastatakse üliõpilastele, kellel on nõutust vähem punkte, arved. Kas ministeerium on teinud mingit statistikat ja analüüsi, kui palju üliõpilasi on need arved saanud ja milline on see summa? Kui palju üliõpilasi on eksmati võtnud? Millal võiks loota analüüsi, mida see tasuta kõrgharidus on kaasa toonud?

Jaak Aaviksoo

Analüüs tasuta kõrghariduse kohta algas kohe, kui see süsteem rakendus. Päril selge on see, et tasuta õppekohti tuli juurde üle 4000. See on üsna suur arv. Nii et sõltumata sellest, kui palju õppekulude osaliseks kompenseerimiseks arveid välja kirjutatakse, on kõrghariduse omandamine läinud Eesti leibkondadele mitu korda odavamaks. Suures plaanis ei ole kahtlustki, et tasuta kõrghariduse nime all tuntuks saanud kõrgharidusreform on parandanud leibkondade ligipääsu kõrgharidusele.

Nüüd teie kaks küsimust. Selle kohta, kui palju on arveid välja kirjutatud, mitu protsenti üliõpilastest on arve saanud ja kui suur summa see on, saab esimesi järeldusi teha umbes paari kuu pärast. Praegu on tõepoolest, nagu te ütlesite, arvete väljakirjutamise aeg. Kui arved on välja kirjutatud, siis saab neid ka analüüsima hakata. Esialgsed tulemused näitavad, et see puudutab suhteliselt väikest hulka üliõpilasi. Varasemaga võrreldes on üliõpilased, kui nii võib öelda, ka rohkem pingutanud, pööranud rohkem tähelepanu õppekava läbimisele ja seega on ülikoolide üldine efektiivsus kasvanud. Aga nii see väide, et efektiivsus on kasvanud, kui ka väide, et ta on oluliselt vähenenud, saavad kvantitatiivse sisu lähema paari kuu jooksul.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud minister! Viimasel kohtumisel meie fraktsiooniga, kui ma õigesti mäletan, te väitsite, et juunikuuks esitab haridusministeerium koolivõrgu arengukava Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Kas ma saan õigesti aru, et see tähtaeg on seotud Euroopa Liidu toetusfondide raha kasutamisega neile haridusobjektidele, kuhu Eestil on kavas seda raha kulutada? Kas see arengukava peab andma garantii ainult neile objektidele, mida me tahame finantseerida Euroopa rahaga, pidades neid jätkusuutlikeks, või peab ta andma detailse pildi kogu koolivõrgu jätkusuutlikkusest?

Jaak Aaviksoo

Aitäh! See uuring, mille me oleme tellinud jätku-uuringuna Praxise käest – esimene uuring valmis teatavasti 2005. aastal –, see koolivõrgu analüüs peaks andma tervikliku pildi koolivõrgu arengust ja seda siis ka ajalises perspektiivis, sest nagu juba öeldud, eelmine uuring oli aastal 2005. Selle uuringu põhjal on kindlasti võimalik teha üldisemaid järeldusi, mitte piirduda ainult investeeeringukavaga. Küll aga on tõepoolest see jaanipäeva tähtaeg seotud Euroopa struktuurifondide raha kasutuselevõtuga. Me tahame vältida olukorda, mis paraku ei olnud täiel määral välditud eelmisel finantsperioodil, et riiklikud, sh struktuurifondidest kaasrahastatud investeeeringud, oleksid jätkusuutlikud ka 10, 20 ja 30 aasta pärast. Kindlasti ei saa sellele küsimusele läheneda niimoodi, et alles jäävad ainult need koolid, mida toetatakse struktuurifondide vahenditest. Kindlasti on allesjäävaid koole palju rohkem. Vähetähtis ei ole ka asjaolu, et munit-sipaalkooli sulgemise otsuse saab langetada ikka kooli pidaja ise, riiklikult sekkuda ei ole kavas. Ma ei ole kuulnud ka Riigikogu saalist ettepanekuid, et keskvoim või keskvalitsus peaks hakkama otsustama, kas kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvaid koole pidada või mitte. Küll aga saab riik juhtida koolivõrgu kujunemist investeeeringuotsuste ja rahastamis-mudeli kaudu, mida me oleme ka sihikindlalt teinud.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan ka selle küsimuse käsitlemise.

5. IMF-i soovitused

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Aivar Sõerdilt peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Aivar Sõerd

Aitäh, austatud esimees! Austatud peaminister! Sellel nädalal lõpeb iga-aastane Rahvusvahelise Valuutafondi missioon Eestisse. Ma tean, et teie olete selle delegatsiooni liikmetega kohtunud ja ka Riigikogu rahanduskomisjon kohtus nendega eile. Millised on valitsuse järeldused kohtumisest valuutafondi delegatsiooniga? Milline on fondi hinnang meie majandusele ja meie aetud poliitikatele? Arvestades praegust kogu Euroopa majanduskeskkonna heitlikkust, on valuutafondi hinnangud erakordselt olulised.

Andrus Ansip

Aitäh! Põhijäreldus on ilmselt meie mõlema jaoks üks ja sama: Eesti riik peab jätkama konservatiivset eelarvepoliitikat. Võlgu elamine ei ole mitte kuidagi aktsepteeritav meie enda põhimõtetest lähtuvalt ja seda ei aktsepteeriks ka Rahvusvaheline Valuutafond. Konsultatsioonid Rahvusvahelise Valuutafondiga on Eesti jaoks alati olnud väga kasulikud. Selline kõrvaltvaataja pilk, kõrvaltvaataja analüüs aitab paremini mõista protsesse Eesti riigis ning tänu IMF-i soovitustele oleme suutnud langetada riigisisest häid ja õigeid otsuseid. Põhisoovitus on jätkata samal kursil. IMF on püstitanud mitmeid küsimusi, mis on seotud Eesti tööjõuturuga ja majanduskasvuga. Ilmselt peame nende teemadega ise põhjalikult edasi tegelema. Nad ei ole oma lõplikke seisukohti ja järeldusi praegu veel esitanud, kuid konsultatsioonide käigus on küsitud, miks Eestis on suhteliselt suur tööpuudus. Meie tööpuudus on küll märgatavalt madalam kui Euroopa Liidus keskmiselt, kuid on endiselt siiski üksjagu suur. Küsimus on, mida me saaksime teha paremini, et tööpuudust vähendada, sest selline suur tööpuudus ei sobi kokku muude indikaatoritega. Ehk kui otsida ühest lahendust, siis

lahendus peaks olema elukestvas õppes osalejate arvu märgatav suurenemine.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Aivar Sõerd, esimene täpsustav küsimus!

Aivar Sõerd

Aitäh selle ülevaate eest! Tavaliselt käsitletakse konsultatsioonidel valuutafondiga ka liikmesriigi poliitikaid, kavandatavaid otsuseid või juba tehtud otsuseid. Tavaliselt on tähelepanu all sellised sammud, mis kas suurendavad eelarvetulusid või vähendavad eelarvekulusid. Kas te peatusite nendel läbirääkimistel ka sellisel aktuaalsel teemal nagu lastetoetused, sellel, kas need võiksid olla universaalsed või vajaduspõhised?

Andrus Ansip

Aitäh! Kuna teema oli eile aktuaalne ja kohtumine toimus ka eile, siis muidugi me käsitlesime seda teemat. Rahvusvahelise Valuutafondi lähenemine on eelkõige seotud efektiivsusega. Rahvusvaheline Valuutafond soovib, et maksumaksjate raha kasutataks ühiskonna probleemide lahendamisel efektiivselt. Seetõttu olemuslikult eelistavad nad muidugi vajaduspõhiste toetuste maksmist ja mitte niivõrd universaaltoetusi. Samas on see siiski iga riigi enda otsustada, missuguseid toetusi eelistada. Põhiliselt on küsimus ikka selles, kuidas leida optimaalne tasakaal universaaltoetuste ja vajaduspõhiste toetuste vahel. Eestis tasakaal praktiliselt puudub. Meil on valitsevalt universaaltoetused ja vajaduspõhiste toetuste, peretoetuste osatähtsus on teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes väga pisikene. Kuid kindlasti ei sobi ka Rahvusvahelisele Valuutafondile niisugune bravuurne lähenemine, et kui on poliitiline tahe, küllap siis raha leitakse. Kõik langetatavad otsused peavad olema vastutustundlikud. Vastutustundlikud on otsused siis, kui kulutused on kaetud ka reaalseste rahaliste vahenditega.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Nagu me täna võisime lugeda, on Eesti riik varajases majanduslanguse faasis. Teatavasti on selle aasta riigieelarve koostamisel arvestatud majanduskasvuks 3,6%. Kui jälgida kõrvalt uue koalitsiooni läbirääkimisi, siis seal tulevad lauale järjest uued soovid. Minu jaoks on küsimus, kas uus koalitsioon ei pea esimese sammuna hakkama selle aasta riigieelarvet ringi tegema. Mis teie arvate?

Andrus Ansip

Aitäh! Praegusel hetkel ei ole mulle teada, missugune see uus koalitsioon on või on see vana koalitsioon. Mina soovin kindlasti seda, et ka tulevased valitsused jätkaksid senini Eestile edu toonud konservatiivset eelarvepoliitikat. Eesti jaoks on ülioluline hoida riigi rahandus heas korras. Mis faasis see majandus meil parasjagu on, selle üle me võiksimme diskuteerida. Meil on kaks naabrit, kelle tööstustoodangu maht oli jaanuarikuus väga suures languses. Samas on meil kolmas ekspordipartner, kes asetseb ekspordimahu poolest nendest kahest naabrist eespool, kellel möödunud aasta neljandas kvartalis oli tubli 3%-line majanduskasv. Nii et ega see naabruse mõju nii väga ühemõtteline ka ei ole. Tõsi, lisaks nimetatud kahele naabrile, Lätile ja Soomele, kus tööstustoodangu kasv on olnud languses, on ka kolmas riik, kus majanduskasvuga ei ole lood kõige paremad – see on Venemaa. Missugused need arengud saavad olema ja missugune saab olema nende mõju Eestile, on praegu küllalt raske prognoosida. Kuid mina vaatan Eesti majanduse tulevikule siiski lootusrikkalt ja pean Eesti majanduse potentsiaali praegu kõrgeks. Ma eeldan, et nii nagu prognoosib ka Rahvusvaheline Valuutafond, on selle aasta majanduskasv vähemalt 2,5% ja järgmisel aastal võiks see protsendipunkti jagu veelgi kasvada.

Esimees Ene Ergma

Kolleeg Helmen Kütt, palun viimane kohapeal registreeritud küsimus!

Helmen Kütt

Täna! Lugupeetud peaminister! Eestis on registreeritud töötus viis kuud kasvanud. Kas nendel läbirääkimistel oli lisaks elukestvale

õppele ning täiendus- ja ümberõppele juttu ka noortegarantiidest, mida Sotsiaalministeerium teadupärast praegu välja töötab ja ilmselt uuel aastal osaliselt juba ka rakendab?

Andrus Ansip

Aitäh! Ei, selliseid detailseid teemasid me Rahvusvahelise Valuutafondi delegatsiooniga kõneldes ei käsitlenud. Aga loomulikult mõistab Rahvusvaheline Valuutafond suurepäraselt ka tööturu sesoonsust. See, et üldjuhul tööpuudus neljandas ja esimeses kvartalis suureneb ning teises kvartalis ja kolmandas kvartalis järsult väheneb, on Eestile olnud omane juba viimased 20 aastat. Nii et sesoonsete trendide põhjal ei maksaks küll üritada siin teha järeldusi üldiste suundumuste kohta.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

Head kolleegid, meil jääb paar minutit aega, nii et palun, kasutage nobedaid näppe! Keegi ei soovigi kõnelda. Siis ma võin öelda, et infotund on lõppenud. Suur tänu, kolleegid, küsimuste esitamise eest! Suur tänu, valitsusliikmed, küsimustele vastamise eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud kolleegid! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu seitsmenda töönädala kolmapäevast istungit. Head kolleegid, kui te soovite üle anda eelnõusid ja arupärimisi, siis praegu on õige aeg. Soove ei ole.

Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid. Esiteks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ja Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on väliskomisjon. Teiseks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon. Kolmandaks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud audiitortege-

vuse seaduse ja väärtpaberituru seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon. Neljandaks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon. Viieandaks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon. Kuuendaks, Vabariigi Valitsuse s.a 10. märtsil algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon. Seitsmendaks, Riigikogu sotsiaalkomisjoni s.a 10. märtsil algatatud ravimiseaduse, riigilõivuseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon. Kaheksandaks, Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 10. märtsil algatatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon. Üheksandaks, Riigikogu põhiseaduskomisjoni s.a 11. märtsil algatatud Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon.

Riigikogu juhatus on kinnitanud järgmised muudatused komisjonide koosseisus. Esiteks, Riigikogu liige Urbo Vaarmann on lahkunud kultuurikomisjoni liikme kohalt ja asunud keskkonnakomisjoni liikme kohale. Teiseks, Riigikogu liige Eldar Efendijev on lahkunud keskkonnakomisjoni liikme kohalt ja asunud kultuurikomisjoni liikme kohale.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 93 Riigikogu liiget, puudub 8.

1. Märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (518 SE) kolmas lugemine

Esimees Ene Ergma

Alustame tööd tänase päevakorraga. Päevakorra esimene punkt on põhiseaduskomisjoni algatatud märgekirjale ja selgitustaotlusele

vastamise seaduse ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 518 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Palun, kolleeg Neeme Suur Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Neeme Suur

Proua juhataja! Eelnõu, mida me praegu hääletama asume, on samm rahvakogu ettepanekute suunas. Petitsiooniõigus ei olnud Eestis seni sisustatud, selle eelnõuga see mehhanism luuakse. Sotsiaaldemokraatidel on hea meel, et eelnõu menetlemisel arvestati meie ettepanekut, mille kohaselt petitsiooni esitajate esindaja kutsutakse igal juhul komisjoni oma ettepaneku kohta suuliselt selgitusi andma. Õigus olla ära kuulatud on demokraatlikus ühiskonnas üks põhiõigustest. Tõsi ta on, eelnõusse jäi sisse Riigikogule esitatava märgukirja tuhande allkirja nõue. Meie ettepaneku kohaselt oleks petitsiooni esitamiseks piisanud 500 toetusallkirjast. Tõsi ta on, eelnõusse jäi ka ebameeldiv lisaklausel, mis annab kodanike vastuvõttu korraldavale ametnikule õiguse otsustada, kas suuliselt pöörduja õigust olla ära kuulatud ilmselgelt kuritarvitab või mitte. Endiselt on üleval kahtlus, kas selline säte ei anna alust ametnike omavoli suurenemiseks.

Kuna aga põhimõtteliselt on tegemist võimaluse loomisega petitsioone esitada ja rahvakogu vaimust kantud eelnõuga, siis sotsiaaldemokraadid hääletavad eelnõu poolt. Kui eelnõu seadusena rakendamisel ilmneb siiski kirjeldatud asjaoludest tulenevaid probleeme, siis peame vajalikuks loodavat regulatsiooni edaspidi korrigeerida. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Neeme Suur! Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Me võime minna lõpphääletuse juurde. Kolleegid, tundub, et enamik Riigikogu liikmetest on saalis.

Kuna selle seaduse vastuvõtmine nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis palun teeme kohaloleku kontrolli! Vabandust, ma katkestan kohaloleku kontrolli! Kolleeg Kaia Iva, millised on probleemid? (Kaisia Iva: "Ei ole probleeme.") Ei ole probleeme. Veel kord, palun, teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 92 Riigikogu liiget, puudub 9.

Hea Riigikogu, panen lõpphääletusele põhi-seaduskomisjoni algatatud märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 518. Palun hääletada!

Poolt hääletas 92 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 11.)

2. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 521 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Lugupeetud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsuse 4. novembril m.a algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 521 esimene lugemine lõpetati 15. jaanuaril s.a. Muudatusettepaneku eelnõu kohta esitas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Samamoodi esitasid arvamusi ja ettepanekuid eelnõu kohta sotsiaalkomisjonile Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Teenusmajanduse Koda ja Eesti Ametiühingute Kesklit. Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakond koostas arvamuse Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja Teenusmajanduse Koja pöördumise kohta.

Sotsiaalkomisjon valmistas tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu teist lugemist ette neljal istungil: 11. ja 18. veebruaril ning 10. ja 11. märtsil.

Räägin menetlusest lühidalt. Kaubandus-tööstuskoja kirjas tehti ettepanek jätta eelnõust välja § 1 punktid 5 ja 6, mis näevad ette, et töötuna ei võetaks arvele äriühingu juhti ega mittetulundusühingus või sihtasutuses väikese tasu eest töötavat inimest. Nende arvates ei ole põhjendatud, et töötuna ei võeta arvele isikut,

kes on juhatuse liige. Samuti võib see nende meelest avaldada negatiivset mõju ettevõtlusaktiivsusele.

Teenusmajanduse Koda väljendas seisukohata, et muudatus, mille kohaselt äriühingu liige ei saa edaspidi ennast töötuna arvele võtta, sõltumata sellest, kas ta saab töö eest tasu või mitte, on põhiseadusega vastuolus. Kooskõla põhiseadusega on Riigikogu Kantsleil õigusaanalüüsiosakond põhjalikult analüüsinud ning leidnud, et vastuolu põhiseadusega puudub.

Ametiühingute keskliit ei toeta eelnõuga kavandatavat muudatust, mille kohaselt ei võeta enam töötuna arvele mittetulundusühingu või sihtasutuse juhtimis- ja kontrollorgani liiget, kes saab oma ülesannete täitmise eest tasu, mis on väiksem kui pool kehtivast töötasu alammäärast. Pöördumises tehakse ettepanek jätta eelnõust välja § 1 punktid 5 ja 6.

Sotsiaalministeeriumi väidetel lähtuti eelnõus sätestatud muudatuste kavandamisel sellest, mis on töötamine, ega leitud põhjendust sellele, miks mittetulundusühingute ja sihtasutuste juhtimis- ja kontrollorganite liikmed peaksid olema teiste töötajatega võrreldes eelisseisus. Kui inimene töötab mittetulundusühingus väikese tasu eest, siis ta ei ole ilma tööta. Selline oli ministeeriumi seisukoht. Analoogselt ei ole töötu see inimene, kes töötab mõne muu juriidilise isiku heaks osalise töötajaga ja saab väikest tasu. Töötajaid tuleb kohelda võrdselt. Mittetulundusühingu ja sihtasutuse töötaja ei ole ka siis töötu, kui ta saab väiksemat töötasu kui pool töötasu alammäärast. Eelnõus on nähtud ette erand, mille kohaselt töötuna võetakse arvele mittetulundusühingu või sihtasutuse juhtimis- või kontrollorgani liige, kui ta ei saa selle eest tasu. Erand on tehtud lähtudes vajadusest võimaldada ka töötuna arvel oleku ajal vabatahtlikkuse alusel (ilma tasuta) tegutseda mittetulundusühingu eesmärkide täitmise nimel.

Muudatusettepanekuid oli kolm. Esimese muudatusettepaneku oli esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, komisjon seda ei toetanud. Selle ettepaneku kohaselt tuleks maksta töötajale palgatoetust, kui ta võtab tööle töötu, kes on 16–24-aastane ja olnud töötuna arvel vähemalt kolm kuud järjest. Kehtiva seaduse ja eelnõu kohaselt makstakse töötajale palgatoetust, kui ta võtab

tööle töötu, kes on 16–24-aastane ja olnud töötuna arvel vähemalt kuus kuud järjest. Komisjon ei toetanud seda ettepanekut, nagu ma juba ütlesin. Ministeeriumi arvamus on öeldud, et uuringute põhjal soodustab palgatoetuse maksmine töötajale töötaja tööl püsimist vaid juhul, kui sellega kaasneb töötaja oskuste parandamine, st see on kombineeritud koolitusega. Sotsiaalministeerium valmistab ette noortegarantii meetmeid, mille kohaselt makstakse palgatoetust soodsamatel tingimustel, kui tööturuteenuste ja -toetuste seadus ette näeb. Noortegarantii kohaselt makstakse palgatoetust töötajale, kes võtab vähemalt kaheks aastaks tööle noore töötu vanuses 17–29 aastat, kes on olnud töötuna arvel vähemalt neli kuud ning kellel puudub töökogemus ja erialane haridus. Palgatoetust makstakse kuni 12 kuud. Töötajale, kes korraldab noorele töötajale koolituse, hüvitatakse kahe aasta jooksul osa koolituskulusid. Need on noortele mõeldud ja noortegarantii raames tehtavad muudatused.

Muudatusettepanekud nr 2 ja 3 on seotud tehniliste lahendustega ja ka seaduse jõustumise tähtajaga. Muudatused on siin vajalikud, kuna selle seaduseelnõu menetlemine on kestnud päris pikka aega.

Head Riigikogu liikmed! 11. märtsil toimus sotsiaalkomisjoni koosolek, kus me seda teemat arutasime. Kuna meil on veel sisulisi muudatusettepanekuid, mida sotsiaalkomisjon põhimõtteliselt aktsepteerib, siis me teeme täna ettepaneku teine lugemine katkestada. See otsus tehti konsensuse alusel. Kui meie plaanid ilusasti täide lähevad, siis jätkub eelnõu teine lugemine siin järgmisel nädalal. Komisjon otsustas määrata uueks muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 13. märtsi kell 17.15. Kui teil on veel ettepanekuid selle eelnõu kohta, siis te saate need esitada ja komisjon kindlasti arutab neid. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Margus Tsahkna! Küsimus on kolleeg Urbo Vaarmannil.

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud komisjoni ettekandja! Kas te arutasite ka seda, et kui ettevõtja lõpetab oma tegevuse ja peaks ennast tööbörzil arvele võtma, siis kui kaua

kestab see aeg, mis läheb firma likvideerimiseks, ehk see aeg, kui ta tegelikult ei saa ennast arvele võtta?

Margus Tsahkna

Aitäh! Tõepoolest, ka ettevõtjate organisatsioonid juhtisid tähelepanu sellele, et ettevõtte likvideerimine võtab aega. Kuid see seaduseelnõu käsitleb juhatuse liikmeks olemist. Selle staatuse muutmine ei ole otseselt seotud ettevõtte likvideerimisega, vaid küsimus on selles, kas inimene on juhatuse liikmena töö või mitte, kas ta on juhatuse liige või mitte. Seaduse järgi on niimoodi, et kui ta on juhatuse liige, siis ta töötuna ennast arvele võtta ei saa, kui ta juhatuse liige enam ei ole, siis ei takista mitte miski teda töötuna arvele võtmast.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Urbo Vaarmann, teine küsimus!

Urbo Vaarmann

Aitäh! Siit tekib küsimus, kuidas on võimalik omada ettevõtet, kus ei ole juhatuse liiget. Ma arvan, et Eestis on pooltes või rohkemates ettevõtetes omanik ja juhatuse liige üks ja seesama isik. Firma ei tohi jääda ilma juhatuse liikmeta. Sisuliselt tekib seis, kus ei ole ikkagi võimalik börsile minna.

Margus Tsahkna

Ma ei saanud hästi aru. Kas te pidasite silmas tööbörsi? Okei. Tööd otsida on ikkagi võimalik. Teistpidi võttes on ettevõtluse eesmärk teenida tulu. Loodetavasti on see inimene juhatuse liikmena saanud juba varem töötasu. See olukord on selline. Ma avan korraks selle vaidluse, mis toimus sotsiaalkomisjonis. Ettevõtjate organisatsioonide arusaamad on väga mõistetavad. Ettevõtjatel on üks filosoofia: kõikvõimalikud toetused (töötü abiraha; töötuskindlustusmaksest laekunud toetused, mida on võimalik saada ennast töötuna arvele võttes, kui varem on teatud aeg töötuskindlustusmaksleid tasunud; ettevõtlustoetused, nt ettevõtluse alustamise toetus või mis tahes) on selle järgi kõik ettevõtlust toetavad meetmed, nii me saime aru. Mida peab riik tegema? Ta peab selgelt eristama, et ühed meetmed on seotud töötuks jäämisega ja tööturumeet-

metega ning teised meetmed on ettevõtlusmeetmed. Töötuna käsitletakse inimesi, kes ongi töötud ja kes ei saa tasu. Seda tähendab selle joone tõmbamine siin. Erand on seotud just mittetulundusühingutega, see puudutab vabatahtlikku tööd. See informatsioon võiks muidugi minna ka majanduskomisjonile ja nendele komisjonidele, kes tegelevad otseselt ettevõtlusega. Mõned ettevõtluse arendamise ja toetustega seotud teemad on seni omavahel kuidagi seotud olnud. Töötute toetamine ei ole tegelikult ettevõtluse arendamise teema, aga need teemad on natuke segamini läinud. Ma arvan, et kolleeg Urbo Vaarmann küsis õige küsimuse. Mis siis sel hetkel sellest inimesest saab? Meile on Reformierakonna fraktsioonilt laekunud ettepanek, osaliselt sellepärast me selle arutelu siin täna katkestamegi. See näeb ette, et kui alustav ettevõtja on saanud kasutada tööturumeetmeid, ta on saanud ettevõtluse alustamise toetust, siis kuni kolm kuud saaks see ettevõtlusega alustav isik olla ikkagi ka töötuna arvel, kuni ettevõtte käivitub. Me ei peaks talt kohe tuge ära võtma. Siin on võib-olla tegemist n-ö piiri peal mängimisega, aga ma isiklikult arvan, et selline muudatus võiks siia sisse tulla. Ka komisjon arutas eile seda teemat.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Margus Tsahkna! Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Nagu ettekandja ütles, seaduseelnõu kohta on tehtud kolm muudatusettepanekut. Esimese on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud selle ettepaneku arvestamata. Teise ja kolmanda ettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, st need on täielikult arvestatud. Kuna aga juhtivkomisjon on palunud eelnõu 521 teise lugemise katkestada, siis määrان eelnõu 521 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 13. märtsi kell 17.15.

Eelnõu 521 teine lugemine on katkestatud.

3. Kriminaalmenetluse seadustiku, karistusregistri seaduse, kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse, riigilõivuseaduse, riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigi õigusabi seaduse muutmise seaduse eelnõu (578 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse seadustiku, karistusregistri seaduse, kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse, riigilõivuseaduse, riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigi õigusabi seaduse muutmise seaduse eelnõu 578 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli justiitsminister Hanno Pevkuri! Ohoh, ta on juba siin!

Hanno Pevkur

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Seaduseelnõu pealkiri on väga pikk. Riigikogu esimees luges selle ette, ma seda kordama ei hakka. Aga seda võin küll öelda, et tegemist on hea eelnõuga.

Seaduseelnõu peaesmärk on korrastada kriminaalmenetluse seadustiku osa, mis käsitleb rahvusvahelist koostööd kriminaalmenetluses. Seda on vaja täiendada rahvusvahelises koostöös tekkinud probleemide tõttu ja vajaduse tõttu muuta koostöö regulatsioon kohaldajatele selgemaks. Lisaks on meil kui Euroopa Liidu liikmel kohustus võtta Euroopa Liidus heakskiidetud õigusaktid üle Eesti õigusesse.

Eelnõuga võetakse üle kuus raamotsust, kaks direktiivi ja üks Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise kriminaalasjades vastastikuse õigusabi konventsiooni protokoll, mis reguleerib pangasaladusena käsitatavate andmete vahetamist liikmesriikide vahel.

Kõigepealt räägin raamotsusest konfiskeerimisotsuste suhtes vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta. Selle eesmärk on kehtestada eeskirjad, mille alusel liikmesriik tunnustab ja täidab oma territooriumil mõne teise liikmesriigi kriminaalasjades pädeva kohtu tehtud konfiskeerimisotsust.

Teiseks võtame Eesti õigusesse üle raamotsuse tagaseljaotsuste vastastikuse tunnustamise kohta, mille eesmärk on kehtestada üht-

sed reeglid tagaseljaotsuste vastastikuse tunnustamise ja jõustamise kohta. Ühtlasi tehakse muudatused varasemates vastastikuse tunnustamise raamotsustes. Tagaseljaotsuste tunnustamise regulatsioon oli varem erinev ning seda on vaja ühtlustada.

Kolmas raamotsus, mille üle võtame, on otsus tingimisi karistuste ja alternatiivsete mõjutusvahendite vastastikuse tunnustamise kohta. See raamotsus kehtestab eeskirja, mille kohaselt üks liikmesriik tunnustab teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuseid ja vajaduse korral vangistuse tingimisi kohaldamata jätmist käsitlevaid otsuseid ning teeb kohtuotsuse alusel määratud tingimuslike meetmete või sellises kohtuotsuses sisalduvate alternatiivsete mõjutusvahendite järelevalvet. Raamotsust kohaldatakse üksnes kohtuotsuste ja vajaduse korral vangistuse tingimisi kohaldamata jätmist käsitlevate otsuste tunnustamise suhtes ning tingimuslike meetmete ja alternatiivsete mõjutusvahendite järelevalve eest vastutuse ülevõtmise suhtes.

Neljas raamotsus, mille üle võtame, on otsus Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamise kohta. Nagu nimetus ütleb, sätestab see raamotsus õiguslikud alused ja menetluse, kuidas vahetatakse teavet ja jälitusteavet Euroopa Liidu liikmesriikide pädevate asutuste vahel. Nähakse ette, et seaduses sätestatud ulatuses saavad teavet ja jälitustoi- minguga kogutud teavet Euroopa Liidu liikmesriikide vahel vahetada jälitusasutused. Liikmesriik võib esitada teisele liikmesriigile taotluse, saamaks teavet või jälitusteavet, mis on vajalik kuriteo avastamise, tõkestamise või kohtueelse menetluse läbiviimise eesmärgil.

Viiendaks võtame üle raamotsuse vangistuse vastastikuse tunnustamise kohta. Selle otsusega kehtestatakse eeskiri, mille kohaselt tuleb liikmesriigil tunnustada kohtuotsust ja viia mõistetud vanglakaristus täide, hõlbustamaks süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni. Veendumaks, et karistuse täideviimine täidesaatvas riigis hõlbustab süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni, peab väljaandjariigi pädev asutus võtma arvesse sellist üksikasja nagu isiku sidemed täidesaatva riigiga, kas ta peab seda perekondlike, keeleliste, kultuuriliste, sotsiaalsete ja majan-

duslike sidemetega paigaks või on tal muud seosed täidesaatva riigiga.

Raamotsuse artikli 4 lõige 1 sätestab muu hulgas tingimused, mille alusel saab kohtuotsust tunnustamiseks ja täitmiseks teise liikmesriiki edastada. Kohtuotsust saab edastada süüdimõistetu kodakondsusjärgsele riigile, kus isik elab, või kodakondsusjärgsele liikmesriigile, kus isik ei ela, kuid kuhu isik saadetakse välja kohtuotsuses või kohtuotsusega seonduvas kohtu- või haldusotsuses sisalduva väljasaatmis- või piirile tagasisaatmise meetme alusel, või mis tahes liikmesriiki, mida ei ole nimetatud eelmistes punktides, kelle pädev asutus on nõus kohtuotsuse ja tunnustuse edastamisega sellesse liikmesriiki. Raamotsusest ei tulene kohustust võtta karistuse kandmiseks vastu isikuid, kes ei ole liikmesriigi kodanikud, kuid liikmesriikidele on antud selline võimalus eeltoodud artikli 4 lõike 1 punktiga c (minu nimetatud kolmas punkt). See tähendab, et see säte võimaldab valikuvabadust, liikmesriikidele antakse võimalus edastada kohtuotsus tunnustamiseks ja täitmiseks ka liikmesriiki, kus süüdimõistetud isik elab ja on seaduslikult elanud pidevalt vähemalt viis aastat ning tal on selles liikmesriigis alaline elamisõigus. Raamotsuse üks peamisi eesmärgi on tagada süüdimõistetu tõhus ja edukas sotsiaalne rehabiliteerimine vangistuse kandmise ajal ning ka pärast seda.

Kuues raamotsus, mille üle võtame, on raamotsus kriminaalasjades tehtava politsei- ja õiguslase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta. Raamotsust kohaldatakse üksnes selliste andmete suhtes, mis on saadud riikidevahelise andmevahetuse käigus kriminaalmenetlusalase koostöö raames. Raamotsuse eesmärk on tagada, et riikidevahelises andmevahetuses saadud isikuandmeid kaitsakse kõrgel tasemel peale andmeid edastanud riigi ka vastuvõtvast riigis. Niipalju raamotsustest.

Nagu alguses ütlesin, võtame üle ka kaks direktiivi. Esimene puudutab Euroopa lähene-miskeeldu reguleerivat direktiivi. Selle direktiivi eesmärk on tagada inimeste elu ja tervise kaitse kogu Euroopa Liidu territooriumil ning selle kohaselt tunnustab üks Euroopa Liidu liikmesriik teise Euroopa Liidu liikmesriigi poolt kriminaalmenetluse käigus tehtud otsust lähene-miskeeldu kohaldamise kohta. Direktiivi

kohaselt kohustub üks liikmesriik täitma teises liikmesriigis kohaldatud lähene-miskeelduotsust ning rakendama ohustatud isiku kaitseks oma riigis kehtivaid süsteeme.

Teine direktiiv, mille üle võtame, käsitleb õigust saada kriminaalmenetlusest teavet. Direktiivi eesmärk on kehtestada kahtlustatava ja süüdistatava õiguste miinimumreeglid informatsiooni saamisel kriminaalmenetluses. Direktiiv näeb ette tingimused, millal isikule tuleb anda teavet tema vastu esitatud kahtlustuse või süüdistuse sisu kohta, samuti see, millal ja kui suures ulatuses on tal õigus tutvuda kriminaaltoimikus sisalduvate materjalidega.

Lisaks võetakse eelnõuga üle Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise kriminaalasjades vastastikuse õigusabi konventsiooni protokoll, mis reguleerib pangasaladusena käsitatavate andmete vahetamist liikmesriikide vahel. Selle protokolliga eesmärk on näha ette õiguslik alus ja tingimused, vahetamiseks liikmesriikide vahel pangasaladusena käsitatavaid andmeid. Protokolliga kohaselt on iga liikmesriik kohustatud võtma meetmeid ning nägema ette menetlused, mis võimaldavad teisest liikmesriigist tulnud päringu korral sellele liikmesriigile edastada teavet selle kohta, kas küsitud füüsilisel või juriidilisel isikul on pangaarve või kontroll pangaarve üle liikmesriigi territooriumil asuvas pangas, ning detailsed andmed tuvastatud pangaarvete kohta.

Ettepanek on korrastada ka kriminaalmenetluse seadustiku 19. peatüki struktuuri ning lahendada mitmed praktikas tekkinud probleemid ja kaotada kitsaskohad. Muu hulgas muudetakse tulenevalt seaduse praktilisel kohaldamisel esilekerkinud puudustest ja raskustest kriminaalmenetluse seadustiku järgmisi sätteid. Esiteks täpsustatakse kaitsja ja asenduskaitsja määramist. Teiseks täpsustatakse konfiskeeritud ja arestitud vara säilitamise regulatsiooni. Kolmandaks muudetakse paindlikumaks ning laiendatakse lepitusmenetluse regulatsiooni. Neljandaks täpsustatakse regulatsiooni koopiaste eest võetavate riigilõivude ja tasude kohta.

Eelnõuga oli plaanis täpsustada ka avalikustatavas kohtulahendis isikuandmete avaldamise regulatsiooni. Ettepaneku kohaselt oleks kohtulahendis süüdimõistetu nimi edaspidi asendatud initsiaalidega, kusjuures initsiaali-

dega ei oleks asendatud raskemate kuritegude, näiteks mõrva, inimsuse või rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo, inimkaubanduse, seksuaalkuriteo, narkokuriteo, riigivastase või ametialase kuriteo eest süüdimõistetud isiku nime. Kuigi nimetatud muudatus on oluline osa isikute põhiõiguste tagamisest ja tugevdamast isikuandmete kaitsest ning selle vajadusele on korduvalt juhtinud tähelepanu õiguskantsler, teen siin ja praegu ettepaneku nimetatud muudatus seaduseelnõust välja võtta. Kutsun lähiajal kokku täna avalduse teinud ajalehtede liidu esindajad, õiguskantsleri ja teised asjasse puutuvad isikud, et inimeste põhiõiguste kaitse ja avaliku huvi tasakaalupunkt veel kord läbi arutada.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eelnõu põhisisu on teile avatud. Ma toetan õiguskomisjoni ettepanekut esimene lugemine lõpetada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Küsimus on kolleeg Marika Tuus-Laulil.

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Härra minister, te nimetasite ajalehtede liitu. Te praegu ei andnud vastust, miks me tahame kurjategijate nimed initsiaalidega asendada. Kuidas te neile vastaksite? Te rääkisite, et raskete kuritegude puhul nimed avalikustatakse. Aga kas ka näiteks väljapressijate, varaste ja tapjate õiged nimed ei tuleks kirja panna? Ajalehtedes ju avalikustatakse neid lugusid ja siis saaks rahvas teada, kes selliseid tegusid toime pannud on.

Hanno Pevkur

Aitäh küsimuse eest! Hea meelega selgitan siit puldist seda teile veel. Kehtiv õigus ehk karistusregistri seaduse § 28 näeb ette, et pärast isiku karistusandmete kustutamist registrist asendatakse avalikustatud kohtulahendites või muudes registrisse kandmise aluseks olnud ametnike avalikustatud otsustes isiku nimi initsiaalide või tähemärgiga. Isiku nime ei asendata, kui isik on süüdi mõistetud karistus-seadustiku teatud paragrahvide alusel. Laias laastus on tegemist raskemate kuritegudega, mille kohta ma mõne näite ka tõin. Ajalehtede liit räägib oma tänases avalduses sellest, et inimesel peab olema õigus teada, kes on tema

äripartner või üüriline. Ma olen sellega igati nõus, loomulikult on see nii. See õigus ja võimalus on nii kehtiva õiguse kui ka muudatuse ettepaneku kohaselt olemas. Nagu ma ütlesin, ma olen valmis seda teemat edasi arutama. Seetõttu teengi õiguskomisjonile ettepaneku praegu see osa seaduseelnõust välja jätta. Aga kindlasti tuleb leida tasakaalupunkt. Õiguskantsler on korduvalt pöördunud sel teemal Justiitsministeeriumi poole ja on ka avalikkuse ees rõhutanud, et isikuandmete kaitse peab olema tagatud. Kui me vaatame, kas isikul on õigus kohtulahendite kohta päringuid teha, siis vastus on jah. Ka tulevikus, sõltumata sellest, milline on regulatsioon, jääb karistusregister avalikuks. Karistusregistris saab igäüks päringuid teha, selles osas on ajalehtede liidu avaldus ebatäpne. Kindlasti saab igäüks, kes soovib saada infot selle kohta, kas tema naaber on kriminaalkorras karistatud või mitte, sellise päringu teha. Kohtulahendid jäävad avalikuks, kuigi ajalehtede liit oma avalduses väitis vastupidist. Samamoodi on aga vaja tagada isikute põhiõigused. Kui isik on süüdi mõistetud ja ta on oma karistuse ära kandnud, siis on tal õigus eeldada, et tema karistusandmed on kustunud. Guugeldades ei peaks nägema kohtulahendit, kui inimene on näiteks 13 aastat tagasi ühe moosipurgi vargusega vahele jäänud. Tuleb leida mõistlik tasakaalupunkt. Eelnõus on pakutud üks võimalus, aga ma olen valmis seda teemat edasi arutama. Eelkõige ootan ma õiguskantsleri arvamust. Koos ajalehtede liiduga tuleb leida selline tasakaalupunkt, et isikuandmed ja isikute põhiõigused oleksid kaitsitud, aga samas oleks tagatud ka ajakirjandusvabadus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Seaduseelnõu korrastab koostööd rahvusvahelises kriminaalmenetluses. Kas liikmesriikides on need asjad edasi liikunud või oleme meie jälle esimesed?

Hanno Pevkur

Aitäh! Kindlasti ei ole me esimesed. Ma mainisin mitut raamotsust ja kahte direktiivi. Mitmed liikmesriigid on need üle võtnud. Rah-

vusvaheline kriminaalkoostöö saab olla edukas ainult siis, kui liikmesriigid omavahel infot vahetavad. Vaatame toimepandud rahvusvahelisi kuritegusid ning politsei koostööd või justiitsalast koostööd prokuratuuri valdkonnas. Need raamotsused ongi vajalikud selleks, et seda tõhusamalt teha. Kui näiteks varastatud auto liigub läbi mitme liikmesriigi, siis on vaja jälitusinfot vahetada. Eriti majanduskuritegude ja küberkuritegude puhul on rahvusvahelise koostöö vajadus üha ilmsem. Olukorras, kus Euroopa Liidus on teenuste ja isikute vaba liikumine, rahvusvaheline koostöö igal juhul tugevneb. Selle üks näide on Euroopa Komisjoni algatus Euroopa prokuratuuri loomiseks.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister! Palun ettekandeks kõnepulti õiguskomisjoni aseesimehe Kalle Laaneti!

Kalle Laanet

Austatud esimees! Head kolleegid! Õiguskomisjon arutas seda eelnõu enne esimest lugemist kahel korral. Esimest korda tegime seda esmaspäeval, 27. jaanuaril 2014. Komisjoni istungil osalesid justiitsminister Hanno Pevkur, ministri nõunik Madis Timpson, rahvusvahelise justiitskoostöö talituse nõunik Imbi Markus ning karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Markko Künnapu. Jõuti seiskohale, et see eelnõu tuleks võtta täna täiskogu päevakorda. See oli konsensuslik otsus. Tehti ettepanek esimene lugemine lõpetada (ka see otsus tehti üksmeelselt) ja määrata ettekandjaks Kalle Laanet.

Teisel korral arutati eelnõu sisulisemalt. See toimus teisipäeval, 11. märtsil. Sellest istungist võtsid osa Markko Künnapu ja Imbi Markus Justiitsministeeriumist ning Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni nõunik Kätlin Joala, lisaks osalesid loomulikult õiguskomisjoni liikmed. Kuna minister juba andis üsna põhjaliku ülevaate seaduseelnõu eesmärkidest, siis mina kajastan natuke neid meeoleolusi, mis 11. märtsil komisjonis olid, ja küsimusi, mida esitati.

Härra Künnapu kandis meile pidulikult ette, et 10% sellest eelnõust käsitleb riigisisest õigust ja 90% rahvusvahelist kriminaalkoostööd. Riigisisese õiguse temadest olid kõne all kahtlustatava või süüdistatava ja tema

esindaja tutvumine kohtutoimiku materjalidega. Eesmärk on luua neile suuremaid õigusi. Käsitleti ka kaitseõiguse uusi aspekte. Kõige olulisema küsimusena oli laual just nimelt see § 408¹, mis käsitleb jõustunud kohtulahendites nimede asendamist initsiaalidega. Suur õnn ja rõõm oli kuulda, et minister on jõudnud seiskohale, et see tuleks eelnõust praegu välja võtta ja seda kõpitseda sellel moel, et see rahuldaks kõiki osapooli. Võib-olla oleks tõesti mõistlik leida infotehnoloogiline lahendus, et ei oleks vaja käsitsi kohtuotsuseid läbi töötada. Õiguskomisjonis arutati tol päeval ka seda, et kui karistusregistris maksab praegu päring neli eurot, siis võib-olla võiks see olla tasuta. Need on kõik aruteluteemad. Eelkõige ootame seda, millise lahendi pakub Justiitsministeerium.

Mida otsustati? Osa otsuseid tehti juba varem, aga teisipäeval, 11. märtsil, otsustati teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 26. märts kell 17. See otsus oli ka üksmeelne. Põhimõtteliselt on see kõik.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kalle Laanet! Küsimus on kolleeg Lembit Kaljuveel.

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea ettekandja! Rääkisid, et päring maksab neli eurot. Mille alusel see neli eurot selleks tasuks määratud on? Meil kehtib kord, et riigi teenused peavad olema kulupõhised. Sina rääkisid nüüd sellest, et õigem oleks üldse mitte raha võtta. Põhimõtteliselt peaks see teenus olema ikkagi kulupõhine.

Kalle Laanet

Aitäh küsimuse eest! Ka see oli meil arutlusel, kui palju see riigilõiv neli eurot riigikassasse raha sisse toob. Härra Künnapu väga täpset arvu ei osanud öelda, kuid ta arvas, et mõni tuhat eurot. Riigieelarvele see kindlasti suurt mõju ei avalda. Eks tuleb mõelda ja vaadata, kuidas seda õiguslikult lahendada, juhul kui seda teed minnakse.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Kalle Laanet! Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Tundub,

et jah. Kolleeg Marika Tuus-Laul Keskerakonna fraktsiooni esindajana.

Marika Tuus-Laul

Head kolleegid! Meil on saanud peaaegu reegliski, et alati, kui me võtame üle mõne Euroopa Liidu direktiivi või raamotsuse, siis peidame sinna eelnõusse ära ka mingi Eesti riigi varjatud probleemi, mille lahendamisega hakkama ei saada. Direktiivi või raamotsuse ülevõtmise varjus muudetakse seadust ja tehakse jällegi kobareelnõu. Nii ka seekord. Koos sellega, et oleme üle võtmas rahvusvahelise koostöö plokki kriminaalõiguse valdkonnas, hakkame lahendama koduseid probleeme, millega valitsus hakkama ei ole saanud.

Nii tahetakse selle eelnõuga teha võimalikuks, et enne kohtulahendi avalikustamist asendatakse süüdistatava nimi initsiaalide või tähemärgiga, välja arvatud eriti raskete kuritegude puhul (nimetatud on nt riigivastast kuritegu, inimkaubandust, narkokuritegu ja mõrva). Samas jäetakse lubamatult salastatuks tapjate, väljapressijate, varaste ja paljude teiste kurjategijate nimed. Nii ei saa enam isegi mõne kahtlase teenuseosutaja või üürilise tausta lihtsalt kontrollida. Selleks et seda teha, tuleb teha tasuline päring karistusregistris, üks päring maksab neli eurot.

Me saame väga hästi aru ajalehtede liidu pahameelest ja nende tänasest pöördumisest justiitsminister Hanno Pevkuri poole, kus muu hulgas öeldakse, et selle muudatusega muudetakse Eestis kohtulahendite avalikustamise traditsiooni ning Eesti riik muutub läbipaistmatumaks ja kinnisemaks. Keskerakonna fraktsioon ei pea õigeks, et raskemaks muutub kuritegude sisu meedias avalikustada, mille tagajärjel jäävad tähelepanuta kogukonnas toimuvad olulised protsessid. Pealegi tehakse seda taas kord Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmise kontekstis.

Teine küsimus puudutab muidugi perioodi, millal on tegelikult vaja initsiaale kasutada. Põhimõte "õigus olla unustatud" hakkab kehtima siis, kui kohtuotsus on aegunud, mitte enne seda, kuid meil ei taheta seda arvestada. Eesti riik ei suuda infotehnoloogiaajastul tagada otsingumootorites ja teistes serverites asuvates aegunud kohtuotsustes nimede initsiaalidega asendamist, mida seadus ju praegugi ette näeb. Ettekäändeks tuuakse, et asendamine on väga

töömahukas, nagu ka komisjonis juttu oli. Me ei pea õigeks, et seetõttu tahetakse muuta seadust, tehes Eesti elu läbipaistmatumaks. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Marika Tuus-Laul! Palun kõnepulti kolleeg Andres Anvelt Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Andres Anvelt

Proua juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud justiitsminister! Ma ei saanud jätta sõna võtmata, kuna olen selleks väikseks sõnavõtuks ka valmistunud. Aga mind tabas justiitsministri sõnavõttu kuulates meeldiv üllatus, sest ta võttis eelnõust välja, ütleme niimoodi, vaidlusaluse punkti.

Tahan öelda, et see seaduseelnõu üldisemalt, selle kõik teised punktid on meile väga vajalikud. Seda mitte ainult sellepärast, et Euroopa neid nõuab, vaid ka sellepärast, et need aitavad kaitsta Eesti elanikke juhul, kui nad on jäänud rahvusvahelise kriminaalmenetluse hammasrataste vahele. Seda on aegajalt juhtunud. Tasub meelde tuletada aastapäevad tagasi eetris olnud saadet "Pealtnägija". Seal me nägime, et alles peale pikka kannatuste rada sai kodanik tõestatud, et asjaolud ei olnud päris sellised, nagu esmases rahvusvahelises vahistamismääruses kirja oli pandud. Nii et kui kokku võtta, siis võib öelda, et seaduseelnõu teiste punktide eesmärk on peale selle, et aidata meie õiguskaitseorganeid, ka see, et kaitsta meie kodanikke keeruliste rahvusvaheliste kriminaalmenetluste hammasrataste vahele jäämise eest.

Küll aga tõesti tekitas see punkt, millele juhtisid tähelepanu ajakirjanikud, ka minus väga palju ebalust. Kes on kindlaks määranud, milliseid kurjategijaid me sisuliselt kaitseme ja milliseid mitte? Jah, sõjakuriteod, mõrvad, inimkaubandus, kindlasti ka korruptsioon, õigusmõistjatele suunatud kuriteokoosseisud, rahapesu – need on tõesti rasked kuriteod. Kuid enamasti me puutume igapäevases elus kokku varavastaste kuritegudega ja kõige lihtsamate vägivallakuritegudega. Me näeme statistikast, et suureneb perevägivalla juhtumite arv. Ka nende toimepanijate nimed oleksid muudatuse kohaselt jäänud initsiaalide taha peidetuks, kuid need teod vajavad, vastupidi,

rohkem avalikustamist, et näidata seda, mis Eesti ühiskonnas toimub, ja võidelda sellise teguviisiga ka ilma karistuspoliitikata. Meedia, nagu me teame, tihtipeale ka ju harib ühiskonda, selgitab, mis on hea ja mis on halb. Eriti käib see perevägivalda kohta. Nii et mul on hea meel justiitsministri ettepaneku üle.

Meil oli kavas täna selle eelnõu menetlemist mitte kuidagi segada ja täiendada seda muudatusettepanekutega enne teist lugemist. Aga nüüd ma loodan, et see küsimus lahendatakse erakondadeülevalt ja me kõik koos leiame hea lahenduse, et kurjategija mäletaks kuni oma karistuse kustumiseni, et ta on kurjategija. Pole midagi teha, kui tal oli julgust see tegu toime panna, siis peab tal olema ka julgust ära oodata teatud aeg, mis on seaduses ette nähtud. Inimesed peaksid teadma, milliseid ohte meie ümber võib igapäevases elus olla ja kes endast millist ohtu kujutab.

Ka õiguskomisjonis arutati, et me ju räägime meie e-riigis sisuliselt infotehnoloogilisest probleemist. Meil on praegu karistusregister ja kohtulahendite register eri kohtades, kuigi need registrid on ühe ministeeriumiga seotud. Küsimus on ju lihtsalt rahas ja võimalustes need kaks registrit ühendada. Kui inimese nimi kaob karistusregistrist, siis peaks see kaduma ka kohtulahendite registrist või vahetuma seal initsiaalide vastu. E-riigis on kõik võimalik, peaasi, et oleks tahet. Ei tohi juhtuda niimoodi, et kui me selle "e" sealt eest ära võtame, siis kukub riik kokku. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh, kolleeg Andres Anvelt! Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Määratud eelnõu 578 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 26. märtsi kell 17.

Eelnõu 578 esimene lugemine on lõpetatud.

4. Maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (589 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 589 esimene lugemine. Ettekan-

deks palun kõnepulti rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni tekst on välja töötatud Euroopa Nõukogu ja OECD koostöös ning see avati Euroopa Nõukogu ja OECD liikmesriikidele allkirjastamiseks 25. jaanuaril 1988. Eesti allkirjastas selle 2010. aasta protokolliga muudetud konventsiooni 29. mail 2013. aastal Pariisis. Konventsiooni eesmärk on edendada rahvusvahelist koostööd maksualase teabe vahetamisel ja maksunõuete sissenõudmisel. Konventsioon sätestab halduskoostöö vormid, mille abil saavad riigid tõhusamalt makse määrata ja koguda ning võidelda maksude tasumisest kõrvalhoidmise vastu. Eesti vahetab maksualast teavet ka topeltemaksustamise vältimise lepingute ning Euroopa Liidu direktiivide alusel. Konventsioon annab täiendava õigusliku aluse halduskoostööks riikidega, kellega Eesti ei ole sõlminud maksulepingut või kes ei ole Euroopa Liidu liikmesriigid. Eestis vahetab teavet ja osutab haldusabi Maksu- ja Tolliamet.

Konventsioon sätestab järgmised haldusabi liigid. Esiteks, teabevahetus. Maksuhaldurid vahetavad teavet taotluse alusel automaatselt või omaalgatuslikult. Samuti võimaldab konventsioon teha üheaegseid maksukontrolle ning viibida teise riigi nõusolekul sealse maksukontrolli juures. Teiseks, abi maksunõuete sissenõudmisel. Sellelega võtab riik kohustuse teise riigi eest maksunõuded sisse nõuda, nii nagu oleksid need tema enda nõuded. Kolmandaks, dokumentide kättetoimetamine.

Eesti puhul kohaldub konventsioon seitsmele riiklikule maksule ning kohustusliku kogumispensioni maksele ja töötuskindlustusmaksele. Tollimaksule konventsiooni ei kohaldata. Eesti soovib piirata konventsiooni ulatust ning kavatses teha reservatsiooni. Nimelt, Eesti ei kohalda konventsiooni kohaliku omavalitsuse kehtestatud maksudele, selleks et vähendada maksuhalduri halduskoormust. Nendel maksudel ei ole suurt fiskaalset mõju. Täna tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud minister! Küsimusi ei ole. Palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni aseesimehe Rannar Vassiljevi!

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Ma tänan harukordse võimaluse eest seda põnevat teemat põhjalikumalt lahata ja kõike seda, mida me komisjonis arutasime, jagada kõigi teiega, kes te siin saalis olete! Rahandusminister andis väga põhjaliku, võiks isegi öelda, et ammendava ülevaate selle konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõust. Eelnõu iseenesest on üsna paks, aga rahandusministri ülevaade võttis selle väga kenasti kokku. Aja kokkuhoiu huvides ma sellel pikemalt ei peatu. Lähen kohe selle juurde, millised olid huvitavad teemad, mida rahanduskomisjon oma koosolekul arutas.

Põhiline mure oli seotud reservatsiooniga. Nimelt jätab Eesti konventsiooni kohaldamisalast välja kohalikud maksud. Põhjendus oli see, et meil on kohalikke makse väga piiratud hulgal ja nende osatähtsus nii omavalitsuste eelarvetes kui ka kogu avaliku sektori tulubaasis on üsna pisike. Seetõttu jätame need maksud siit välja ehk vastastikuse haldusabi korras seda infot ei vahetata. Sellest tulenevalt tekkis küsimus, et kui me seda teeme, kas me ei võta sellega endalt ära ka mingeid õigusi ja

kas õiguste loovutamine on mõistlik. Jõuti arusaamale, et kohalike maksude puhul meil haldusabi vastastikku osutada ei ole võib-olla põhjust. Küsimustele saadi ammendavad vastused.

Komisjon langetas järgmised konsensuslikud otsused: tegime ettepanekud saata eelnõu päevakorda 12. märtsiks, esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 17. märts kell 17.15. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Rannar Vassiljev! Ka teile ei ole küsimusi. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõne-soove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Määrati eelnõu 589 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 17. märtsi kell 17.15. Eelnõu 589 esimene lugemine on lõpetatud.

Head kolleegid, me oleme päevakorra ammendanud. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 14.55.

Istungi kestus 1 tund ja 55 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 13. märts 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (569 SE) kolmas lugemine

2. Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Lea Laarmaa kohtunikuametist vabastamine" eelnõu (595 OE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu seitsmenda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Annan Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni nimel üle teeseaduse § 16 muutmise seaduse eelnõu. Seadusmuudatus annaks kohalikele omavalitsustele kindluse, et järgmiste aastate riigieelarvetes eraldatakse vähemalt 10% kütuseaktsiisi summadest omavalitsustele kohalike teede korrashoiuks. Eelnõu algatajad toetavad endiselt omavalitsustele kütuseaktsiisist eraldatava osa suurendamist, selle eelnõu eesmärk on tagada omavalitsustele minimaalne tase seadusega. Kohalike teede korrashoid on omavalitsuse väga tähtis ülesanne, mille täitmist nõutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teeseadusega nii valdadelt kui linnadelt. Kuni 2009. aasta 1. märtsini kehtinud teeseaduses oli sätestatud, et kohalike teedega seotud investeeringuteks eraldatakse vähemalt 10% riigieelarvest teehoiu rahastamiseks ettenähtud summast. Riigi 2009. aasta lisaelarve seadusega muudeti ka teeseaduse § 16 lõiget 3 ning kaotati senine nõue, et kohalike teede investeeringuteks eraldatakse vähemalt 10%

riigieelarvest teehoiu rahastamiseks ettenähtud summast. Tänavu 19. veebruaril kinnitati Riigikogus transpordi arengukava, milles on kirjas, et kohaliku omavalitsuse teedele peaks tulevikus eraldama 10% teehoiu summadest. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe seaduseelnõu, vastavalt meie kodu- ja töökorra seadusele otsustab Riigikogu juhatus selle edasise menetlemise.

Teateid meil täna ei ole, nii et palun teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 75 Riigikogu liiget, puudub 26.

1. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (569 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Alustame tänase päevakorra menetlemist. Esimene punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu 569 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Ei soovi, läbirääkimisi ei avata. Seega võime minna lõpphääletuse juurde.

Panen lõpphääletusele eelnõu 569. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 75 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu 569 on seadusena vastu võetud. (Tabel 12.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

2. Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Lea Laarmaa kohtunikuametist vabastamine" eelnõu (595 OE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi teise päevakorrapunkti juurde, milleks on Riigikohtu esimehe esitatud Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Lea Laarmaa kohtunikuametist vabastamine" eelnõu 595 esimene lugemine. Ma palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks põhiseaduskomisjoni esimehe Rait Maruste!

Rait Maruste

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Tänavu 4. veebruaril esitas riigikohtunik Lea Laarmaa Riigikohtu esimehele avalduse, paludes teha Riigikogule ettepanek tema ametist vabastamiseks alates s.a 10. juulist seoses tema vanaduspensionile jäämisega. Kohtute seaduse § 99 lõike 3 alusel vabastab Riigikohtu liikme ametist Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Juhindudes sellest sätestest, tegigi Riigikohtu esimees Priit Pikamäe ettepaneku vabastada Lea Laarma Riigikohtu liikme ametist alates 10. juulist 2014. See ettepanek oli Riigikogu põhiseaduskomisjonis arutelul 25. veebruaril. Me olime selle ettepanekuga päri ja tegime ettepaneku viia Riigikogus otsuse eelnõu esimene lugemine läbi 13. märtsil ehk siis täna. Meie ettepanek on see otsus vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhitivkomisjoni ettepanekul tuleks otsuse eelnõu 595 esimesel lugemisel viia läbi ka lõpphääletus. Seega alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele otsuse eelnõu 595. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 66 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Riigikohtu esimehe esitatud Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Lea Laarmaa kohtunikuametist vabastamine" eelnõu 595 on otsusena vastu võetud. (Tabel 13.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

Head ametikaaslased, ma tänan teid! Täna-
ne istung on lõppenud. Ma soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 10.08.

Istungi kestus 8 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 17. märts 2014

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Arupärimine tulumaksuvaba miinimumi suurendamise kohta (nr 383)
2. Arupärimine hariduslike erivajadustega laste toetamise kohta (nr 385)
3. Arupärimine probleemide kohta Tapa Erikoolis (nr 391)
4. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, kolleegid! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kaheksanda töönädala esmaspäevast istungit. Nüüd on võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt ma palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna viis seaduseelnõu. Esiteks, Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo. Teiseks, kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu, Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust seaduseelnõu menetlemisel keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus. Kolmandaks, veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder. Neljandaks, perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Viiendaks, kollektiivlepingu ja kollektiivse töötüli lahendamise seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel

Vabariigi Valitsust sotsiaalminister Taavi Rõivas. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Annan oma fraktsiooni kolme liikme ehk Ester Tuiksoo, Tarmo Tamme ja enda nimel üle arupärimise meie haridusministrile seoses sellega, et pärast Võrumaal Vana-Antsla Kutsekeskkooli sulgemist lubati selle maaerialad üle viia Võrumaa Kutsehariduskeskusesse Väimelas. Seda algul üritatigi teha – ehituse ja võib-olla ka mingite muude erialadega –, aga pärast ministeerium loobus sellest. Kohalik omavalitsusliit otsustas pöörduda haridusministri poole küsimusega, milles asi on. Miks neid erialasid enam ei õpetata? Ma võin öelda, et keskeriharidust maaerialadel enam üldse Eestis ei anta, näiteks oleme loobunud Lõuna-Eestis põllumeeste koolitamisest. Annan meie arupärimise üle, las minister vastab, kui ta sel ajal veel minister on.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Sven Sester!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Annan üle Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu. Rahanduskomisjon on nimelt saanud Sotsiaalministeeriumilt kirja, kus nad paluvad praegu nõukogusse kuuluva kantsleri asendada asekancleriga. Sel põhjusel annan Riigikogu kõnepuldist rahanduskomisjoni nimel üle sellesisulise eelnõu. Aitäh teile!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Olen juhatuse nimel vastu võtnud kuus seaduseelnõu ja ühe arupärimise. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende

menetluse kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimine vastab samale seadusele, siis edastan selle otsekohe adressaadile.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetluse Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 13. märtsil algatatud teeseaduse § 16 muutmise seaduse eelnõu ja määranud sellele juhtivkomisjoniks majanduskomisjoni. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 13. märtsil esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL) nr 1308/2013 ja määrust (EL) nr 1306/2013 haridusasutustes puu- ja köögivilja, banaanide ning piima jaotamise toetuskava osas, Euroopa Liidu asjade komisjonile. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja määruse eelnõu kohta arvamust andma maaelukomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 27. märts kell 16.

Kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 85 Riigikogu liiget, puudub 16.

Läheme edasi päevakorra juurde, seda tuleb veidi täpsustada. Esiteks, Riigikogu sotsiaalkomisjon on teinud ettepaneku arvata Riigikogu täiskogu kaheksanda töönädala päevakorrast välja 19. märtsi istungi 13. päevakorrapunkt ehk Vabariigi Valitsuse algatatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 580. Veel täpsustan, et Riigikogu liikmed Yana Toom, Ester Tuiksoo, Viktor Vassiljev, Urbo Vaarmann, Enn Eesmaa, Vladimir Velman, Valeri Korb, Mihhail Stalnuhhin ja Marika-Tuus Laul võtsid tagasi 30. jaanuaril esitatud arupärimise nr 384 alkoholipoliitika kohta. See pidi olema tänane päevakorrapunkt nr 4. Ja veel üks tagasivõtt: Riigikogu liikmed Viktor Vassiljev, Mailis Reps, Urbo Vaarmann, Yana Toom, Priit Toobal, Olga Sõtnik, Tarmo Tamm, Eldar Efendijev, Enn Eesmaa, Peeter Võsa, Lauri Laasi, Vladimir Velman, Valeri Korb, Mihhail Stalnuhhin ja Marika Tuus-Laul võtsid tagasi 10. veebruaril esitatud arupärimise e-tervise infosüsteemi kohta. Arupärimine kandis numbrit 386 ja see pidi olema tänane päevakorrapunkt nr 5.

Kolleegid, nende parandustega panen selle nädala päevakorra hääletusele. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 76 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapoo-

letuid oli 1. Niisiis, päevakord on kinnitatud. Läheme arupärimiste juurde.

1. Arupärimine tulumaksuvaba miinimumi suurendamise kohta (nr 383)

Esimees Ene Ergma

Tänane esimene päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Kadri Simsoni, Yana Toomi, Viktor Vassiljevi, Priit Toobali, Kalev Kallo, Tarmo Tamme, Eldar Efendijevi, Enn Eesmaa, Vladimir Velmani, Mihhail Stalnuhhini, Valeri Korb ja Marika Tuus-Lauli 29. jaanuaril s.a esitatud arupärimine tulumaksuvaba miinimumi suurendamise kohta (nr 383). Palun ettekandeks kõnepulti kolleeg Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Austatud proua juhataja! Lugupeetud härra rahandusminister! Eelmise aasta jaanuaris te ütlesite Eesti Päevalehele antud intervjuus, et tulumaksuvaba miinimum peab hakkama suurenema, sest see toetaks otseselt väiksema sissetulekuga inimesi. Paraku jäi tulumaksuvaba miinimumi tõus tänavu ära, sest riigieelarve arutelude käigus leiti, et selleks raha ei jätku.

OECD 2012. aasta sügisel avaldatud raportis on välja toodud, et Eestis on väiksema sissetulekuga inimeste maksumäär võrreldes asjade seisuga teistes riikides kõrge, mistõttu peaks otseste maksude vähendamisel olema rõhuasetus väiksemapalgalistel. Eestis on madalapalgaliste maksukoormus 39% töökulust, Taanis 37%, Soomes 36%, Kreekas 34%, Suurbritannias 30% ja Iirimaa 23%.

Tulumaksuvaba miinimumi muudeti Eestis viimati 2008. aastal, kui see tõusis 24 000 kroonilt 27 000 kroonile. Maksuvaba tulu roll on aastatega märksa vähenenud. 2006. aastal moodustas maksuvaba tulu alampalgast 66,7%, aga käesoleval aastal moodustab vaid 40,6%. Kui ka tänavu tulumaksuvaba miinimumi ei tõsteta, siis 2015. aastal moodustab see alampalgast vaid 36,9%. 1994. aastal uue tulumaksusüsteemi rakendudes oli üksikisikute tulu osas kehtiv maksuvaba miinimumi piirmäär 300 krooni kuus ning see oli võrdne alampalgaga.

Seoses kõige sellega esitame kolm küsimust ja aja kokkuhoiu mõttes palun, et te loeksite need küsimused ka ette. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Mihhail Stalnuhhin! Palun nüüd kõnepulti lugupeetud rahandusministri!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Te viitate oma küsimuses minu eelmise aasta intervjuule. Ma jään nende sõnade juurde, maksuvaba miinimum peab hakkama tõusma. Ma jään ka selle valimislubaduse juurde, mis sai 2011. aasta programmi kirjutatud just minu väikese käega, et koos maksuvaba miinimumi tõusuga peab maksumäär alanema. Seda positsiooni olen ma kaitsnud kogu aeg. Olen seda kaitsnud viimati läbirääkimistel uue valitsuse moodustamiseks ja olen seda kaitsnud ka oma erakonnas järgmisteks valimisteks valmistumisel, kus õigupoolest see maksuvaba miinimum ongi praegu ainus tööjõumakse puudutav plaan. Aga seda, et tööjõumaksud on Eestis strateegiline probleem, olen rääkinud palju rohkem kui tolles ühes intervjuus, millele te viitasite.

Kas madalapalgaliste maksukoormus Eestis just suur on, sellele vastamine on selline joone tõmbamise küsimus. Üldiselt võib öelda, et koormus on keskmine. Kui me tahame suuremat lisandväärtust loovat ja kõrgemapalgaliste töökohtadega majandust, siis kindlasti me ei tohiks kõrgemapalgalisi ahistada ja ülejäänuid maksust vabastada. Maksukoormus võiks olla protsentuaalselt suhteliselt vähe muutuv. Nii et maksuvaba miinimumiga ei tohi ka liiale minna. Seda enam, et regionaalselt tähendaks see ju maksubaasi kadumist ja nii kaoks ka huvi sellise nähtuse vastu nagu tulumaks.

Te viitasite 2008. aastale, kui maksuvaba miinimum viimati tõusis. Eks see ole lihtsalt üks tõestus, et maksuvaba miinimum peab tõusma jätkusuutliku tempoga, see ei tohi olla liiga kiire. Tookord buumi ajal tehti kaheldamatult viga – see otsustati aastal 2003, kui lubati väga kiiret maksuvaba miinimumi tõusu. Olude halvenedes selgus, et eelarve seda ei võimalda.

Nüüd siis konkreetsed küsimused. Te viitate kokkuleppele tõsta miinimumpalk 390 euron.

Ma toetan seda kokkulepet. Küsimus kõlab, kas ma näen võimalust suurendada maksuvaba tulu 2015. aasta 1. jaanuarist. Jah, näen. Samas ma pean kindlasti miinimumpalga tõusu olulisemaks kui maksuvaba miinimumi tõusu. Inimestele on kordades tähtsam, et palgad oleksid kõrgemad. See mõjutab nende heaolu rohkem kui maksuvaba miinimumi määra tõus.

Teine küsimus: "2011. aasta Riigikogu valimistel oli Reformierakonna üks lubadusi tagada stabiilne majanduskasv." Õige! "Selleks lubati vähendada tulumaksumäära koos maksuvaba miinimumi tõstmisega ..." Jälle õige! "... ning vähendada töötuskindlustusmaks määra." Õige! Maksumäär langes eelmisel aastal ja ma usun, et langeb ka järgmisel aastal. Küsimus on, millal täidab valitsus oma lubaduse tõsta tulumaksuvaba miinimumi. Õigupoolest oli see lubadus antud koos tulumaksumäära alandamise lubadusega. Miinimumi tõus toimub koos sellega. Mina olen üsna kindel, et seda õnnestub teha 2015. aastal, nii nagu kehtivas koalitsioonileppes kirjas on.

Kolmas küsimus: "Olete öelnud, et valitsus ei suutnud isegi majanduse kõrgajal tulumaksuvaba miinimumi soovitud määral tõsta, rääkimata praegusest hetkest." Ma ei tea, mida on mõeldud selle väitega, et ei suudetud kõrgajal soovitud määral tõsta. Kõrgajal see miinimum ju tõusiski tempos, mis ei olnud jätkusuutlik, ja see tuli peatada. Te viitate arupärimises konkreetsetele aastatele. Boom lõppes raske kriisiga, mis jättis eelarvesse väga sügavad haavad. Aga olen kindel, et 2015. aasta on aasta, mil maksuvaba miinimum jälle tõuseb. Te küsite ka, kas ei oleks aus tunnustada, et valitsus ei tahagi madalapalgaliste inimeste olukorda parandada, vaid soovib hoopis inimeste netotulude ebavõrdsust veelgi suurendada. Ei ole aus niimoodi väita. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Kas küsimusi on? Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Sel aastal Eestis alampalk tõusis. Kui midagi erilist ei juhtu, siis tuleval aastal alampalk tõuseb ka. Paraku see tähendab, et tulumaksuvaba miinimum moodustab järjest väiksema osa alampalgast. Kuidas te mõtlete, kas peab olema mingi kindel proportsioon, et vaat selline

on miinimumpalk ja sellest mingi konkreetse protsendi peab moodustama maksuvaba miinimum, või hakkab see asi tulevikus kuidagi teisiti olema?

Jürgen Ligi

Ma olen kategooriliselt sellise sidumise vastu. Teatavasti alampalk määratakse sotsiaalpartnerite kokkuleppega. Selles ei peeta vähimalgi määral silmas eelarve kulusid ega tulusid ega tasakaalu, vaid lähtutakse kaalutlustest, mida tööturu osalised omavahel arutavad. Ja need kaalutlused ei pea asendama väga keerulisi eelarvekaalutlusi, kui palju on parajasti hädavajalik makse koguda. Tegu on kindlasti Riigikogu suveräänse otsusega. Mina küll ei taha, et Riigikogu langeks sellisesse staatusse, et võtab kusagil aasta lõpus teadmiseks, et eelarvest on kahe poole kokkuleppel üks patakas raha välja läinud, sest mõlemad pooled olid sellisest eelarveeraldise huvitatud. Ma arvan, et tööandjad on alampalga tõusu suhtes konservatiivsemad. Viimasel ajal on küll näha, et alampalga summa kasvab nii kiiresti, et maksuvaba miinimumi tõus sellega kindlasti kaasas käia ei jõua. Eelarve ei kannataks seda välja ja eelkõige ei kannataks seda välja omavalitsuste tulubaas. Ma ei pea võimalikuks, et riik loobub vaikselt tulumaksu kogumisest ja neelab ka kogu selle tempo alla.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea minister! Te ütlesite vastates – vähemalt mulle tundus, et te nii ütlesite –, et kui anda valida, kas tõsta alampalka või tulumaksuvaba miinimumi, siis te pigem valiksite alampalga tõstmise. Mulle jäi see natuke arusaamatuks, sest hilisemas vastuses te korrigeerisite, et alampalk ei sõltu tegelikult valitsusest, vaid see on turuosaliste kokkulepe. Samas tulumaksuvaba miinimumi tõstmine on puhtalt valitsuse rida ja tema otsustuspädevuses. Neid ei saa ju omavahel sõltuma panna?

Jürgen Ligi

Mulle meeldib teie formuleering, et teile tundus – te kuulsite tõepoolest valesti. Aga see, et neid kahte asja ei saa siduda, on väga

mõistlik väide. Ma olen väga mures, et parteid valimisteks selliseid seoseid välja käivad. Eelarved sellist asja välja ei kannata ja see on ka põhimõtteliselt vale, kui me regionaalselt jätame suure osa Eesti kohalikust maksubaasist sisuliselt välja, et kõik kuskilt mujalt kinni maksta. See ei mõju minu arust demokraatiale hästi, kui ei ole oma panust. Siis ei ole omavalitsus üldse nagu täisväärtuslik nähtus. Tegelikult ma ütlesin seda, et inimeste heaolu seisukohalt on palgatõus palju olulisem kui suurem maksuvaba miinimum. Maksuvaba miinimum ju moodustab praeguse seisuga ainult natuke rohkem kui viiendiku, tulevikus aga täpselt viiendiku sellest palgatõusust. Inimese rahakottis tähendab see kõigest viiendikku.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Yana Toom!

Yana Toom

Ma tänan, proua eesistuja! Austatud minister! Me ei aruta siin saalis teiega esimest korda tulumaksu miinimumi tõstmist. Te olete ikka öelnud, et tore asi, aga raha selleks ei ole. Sel nädalavahetusel käis meediast läbi, et koalitsiooniläbirääkimistel on uus koalitsioon otsustanud nii tõsta tulumaksuvaba miinimumi kui ka langetada tulumaksu määra ning kõigele lisaks vähendada töötuskindlustusmakset. Kas te valgustaksite meid, kust see suur rahakogus nüüd vahepeal tuli, nii et te saate kõiki neid lubadusi täita?

Jürgen Ligi

Osa teie väidetest olid õiged, ma püüan neid meenutada. Kindlasti oli vale see väide, et ma olen öelnud, et raha selleks ei ole. Raha ei ole selleks juhul, kui me ei tee poliitilisi valikuid, mis selleks raha vabastab. Nüüd me oleme võtnud eesmärgiks niisugused poliitilised valikud teha. Üks poliitiline valik võimaldab töötuskindlustusmakse määra alandada. Ega raha ülearu ei ole, kõik toimub ikka millegi arvel. Ma arvan, et maksuvaba miinimumi tõstmine on riigi seisukohalt õilis väljaminek. See on õilsam väljaminek kui mõnigi teine, mis eelarves on justkui kivvi raiutud. Olemasolev valitsus ei ole jõudnud otsustele, mis võimaldaks vabastada ressursse tulumaksuvaba miinimumi tõstmiseks.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Te olete ennast positsioneerinud kui tulumaksuvaba miinimumi tõstmise eestkõneleja. Paraku seni pole teil õnnestunud seda määra muuta. Järgmisel aastal väheneb aga tulumaksu protsent. Miks te eelistate tulumaksu määra alandamist tulumaksuvaba miinimumi tõstmisele? Kas oskate seda lühidalt kommenteerida?

Jürgen Ligi

Ma olen küll suuteline seda kommenteerima. Olen seda palju kordi teinud ka siin puldis. Te ilmselt olite oma küsimuse enne valmis kirjutanud, aga jah, ma olen kaitsnud maksu-määra alanemist koos maksuvaba miinimumi tõusuga ja tuleval aastal saavad loodetavasti mõlemad teoks. Aga ma ei saa seda isiklikult lubada, see on valitsuse ja Riigikogu pädevuses, mitte ainult ühe inimese pädevuses.

Mis puutub eelistesse, siis maksuvaba miinimumi tõstmine on pigem sotsiaalse mõjuga. See kergendab madalapalgaliste inimeste maksukoormust, aga majanduselu üldist stiimulit pole seal muud kui osa tarbijate sisetarbimise kasv. Mitte kõik inimesed ei hakka rohkem tarbima, kui maksuvaba miinimumi tõsta, aga vaesem osa elanikkonnast tarbib siis kindlasti rohkem. Nende heaolu kasvab ja see väljendub ka suuremas sisetarbimises, mis mõjutab omakorda sisemajanduse kogutoodangut.

Maksumäär on rahvusvahelise konkurentsivõime küsimus. Tulumaks on majandust kõige enam pärssiv maks, olen seda OECD-le viidates siin korduvalt öelnud. Kõige pärssivamaks peab OECD ettevõtte tulumaksu. See on ka globaalse konkurentsi teema. Otsustele, kuhu ettevõtted rajada ja kuhu kapitali paigutada, on maksumääral pigem kasvav kui kahanev mõju. Kapital otsib madalamat tulumaksu määra, aga ta ei otsi madalamat tulumaksu määra mitte ainult ettevõtte kasumile, vaid ka palgatööle. Mina pean praegu meie strateegia probleemiks suurt tööjõumaksu koormust. Tööjõumaksu koormuse vähendamiseks on neli tõhusat vahendit. Ühest me siin räägime – see on maksuvaba miinimumi tõstmine –, teisest ka natuke – see on tulumaksu määra alandamine –, kolmas on töötuskindlustusmaksu vähenda-

mine, mida on ka mainitud, ja neljas on sotsiaalmaksu alandamine. Kui me nende kõigiga tegeleme, ja isegi kui me tegeleme nendega nii, et kanname maksukoormuse mujale, muutub Eesti majanduse konkurentsivõime paremaks ja ka tööhõive kasvab.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Andrus Saare!

Andrus Saare

Aitäh, proua juhataja! Austatud minister! Mina palun teil täpsustada niisugust asja. Te räägite tulumaksuvaba miinimumi tõusust alates aastast 2015. See on selle saali ja valitsuse otsus küll, aga millele te oma optimismis tuginete – kas kõhutundele või kevadisele või sügisesele prognoosile? Kust see optimism tuleb?

Jürgen Ligi

See põhineb minu kõhu-, selja-, pea-, jalga- ja käte tundel. Minu arust see on nii oluline asi, et see tuleb 2015. aastast kehtestada. Ei piisa sellest, kui me alandame tulumaksu määra. Ka tulumaksuvaba miinimum peab hakka-ma tõusma, just nii, nagu ma ütlesin prohvetlikult aastal 2013, ja nagu ma veel prohvetlikumalt ütlesin aastal 2011. Võtke pealegi mul sõnasabast kinni, ma tean, millest ma räägin.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Härra minister, te ütlesite kolleeg Sven Sesteri küsimusele vastates, et praegune valitsus ei ole tahtnud teha vajalikke poliitilisi otsuseid. Saan ma õigesti aru, et senises koalitsioonis on IRL olnud selleks takistuseks, miks te ei ole siamaani suutnud tulumaksuvaba miinimumi tõsta?

Jürgen Ligi

Aitäh! Pärts nii ma seda ei mõelnud. Küll aga pean mõnna, et mitmesugused kivistunud ametkondlikud huvid on muutnud eelarvevalikud väga keeruliseks. Me ei suuda kedagi teistest võrdsemalt kohelda, tõsta kulusid ühest haldusalast teise ega vabastada teatud tuluallikaid. Seekord läks nii, et maksuvaba miinimu-

mi tõus oli Reformierakonna lubadustes kirjas. Seekord ei olnud seda IRL-i lubaduste hulgas, mis puudutasid muid kulusid. Ühisosa puudumine oligi üks põhjus, miks maksuvaba miinimumi tõus sellest lepingust välja jäi. Minu poolest oleks see võinud seal algusest peale sees olla. Ent praeguse valitsuse probleem on eelkõige see, et kõike on tahetud teha kohutavalt solidaarselt. Selle tõttu on väga kenasti hakkama saadud. Kui aga ikkagi tahta teha poliitilisi valikuid, kusagil rõhke ümber paigutada, siis see tekitab tüli. Maksuvaba miinimumi tõstmine on üks selline rõhuasetus, mille puhul kivistunud seisukohtade pehmenemine on eeldusena hädavajalik.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, lugupeetud rahandusminister! Kolleegid, kas soovite avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

2. Arupärimine hariduslike erivajadustega laste toetamise kohta (nr 385)

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise arupärimise juurde, milleks on Riigikogu liikmete Heljo Pikhofi, Karel Rüütli, Marianne Mikko, Rainer Vakra, Kalev Kotkase, Andres Anvelti, Neeme Suure, Jüri Morozovi, Inara Luigase, Kalvi Kõva, Helmen Küti ja Jaak Alliku s.a 10. veebruaril esitatud arupärimine hariduslike erivajadustega laste toetamise kohta (nr 385). Palun kõnepulti kolleeg Heljo Pikhofi!

Heljo Pikhof

Lugupeetud proua juhataja! Head Riigikogu liikmed! Sotsiaaldemokraadid on esitanud arupärimise hariduslike erivajadustega laste toetamise kohta. Arupärimine on esitatud haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõike 1 kohaselt on haridusliku erivajadusega õpilased lisaks teatud terviseseisundiga lastele ka need, kellel on raske õppida käitumis- ja tundeuhäirete tõttu, kes on pikka aega koolist puudunud või kes ei valda piisavalt kooli õppekeelt ning võivad seetõttu vajada tugipersonali ja/või spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogide abi.

Ainuüksi aastatel 2006–2010 langes põhikooli viimasest astmest välja 1437 poissi ja 543 tüdrukut. Trend püsib, ja seda meie aina kahaneva õpilaste arvu taustal, mida paraku saadab erivajadustega, sh psüühika- ja käitumishäiretega laste osakaalu kasv. On teada, et 135 000 õpilasest 17% ehk ligi 24 000 õpilase nime tahta on Eesti hariduse infosüsteemis tehtud märge "hariduslik erivajadus". Samas tuleb nentida, et olukord erineb maakonniti tunduvalt. Haridus- ja Teadusministeeriumi tehtud uuringu andmetel moodustasid Jõgeva, Lääne-Viru ning Põlva maakonnas haridusliku erivajadusega õpilased juba veerandi õpilaskonnast või isegi enam.

Alates 1. septembrist 2014 jõustuvad muudetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse sätet, mille kohaselt tuleb tagada õpilasele koolis tasuta vähemalt eripedagoogi (sh logopeedi), psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi abi. Selliste tugispetsialistide kasutamiseks loob võimalused koolipidaja ning selle korraldab direktor. Riikliku toena moodustab uuenenud seaduse järgi haridus- ja teadusminister igas maakonnas vähemalt ühe nõustamiskomisjoni, kelle ülesanne on muu hulgas korraldada hariduslike erivajadustega laste õppe- ja kasvatus- töö ning tagada eripedagoogi ja psühholoogi teenuse koolidele pakkumine hiljemalt 2014. aasta 1. septembriks.

Praxise 2011. aastal tehtud uuringu põhjal eelistavad koolide ja lasteaedade juhid ning õpetajad tugispetsialistide olemasolu oma asutuses. Eriti vajalikuks peetakse logopeedi – 94% vastas nii –, aga samuti soovitakse, et teisedki spetsialistid oleksid kohapeal olemas. Maakonna tasemel pakutavat eripedagoogi ja psühholoogi abi ei peeta nii vajalikuks, sest see ei saa oma juhtumipõhise lähenemisega olla efektiivne. Seda põhjusel, et ei suudeta analüüsida keskkonda, kus suhtlemis-, käitumis- ja õpiraskused on tekkinud. Ma mõtlen selle all konkreetse kooli ja kogukonna argielu. Selgunud on, et ootejärjekord, millal nõustamiskeskusest kohale kutsutud spetsialist abi tuleb andma, võib ulatuda mitme kuuni, aga osa konfliktolukordi on vaja lahendada kohe ja kiiresti.

Eeltoodust tulenevalt oleme esitanud haridus- ja teadusministrile kuus küsimust. Esimene nendest on selline: "Nõustamiskeskustes toimub teise astme nõustamine. Praxise uuringu

põhjal eelistavad koolide ja lasteaedade juhid ja õpetajad tugispetsialistide olemasolu oma asutuses. Miks eelistatakse riiklikult toetada just teise tasandi nõustamist?" Üks küsimus puudutab PGS-i § 47 lõiget 1. Nimelt, selle kohaselt lähtutakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel kaasava õppe põhimõttest, mis näeb ette, et selline laps õpib üldjuhul elukohajärgse kooli tavaklassis. HEV õpilasi tavakooli kaasanud Vanalinna Hariduskollegiumi direktor Kersti Nigesen on aga tõdenud, et selline õppevorm on viinud kooli pankroti äärel. Kuidas motiveerida koole kaassama hariduslike erivajadustega lapsi tavaõppesse, kui seda täiendavalt ei rahastata? Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh, kolleeg Heljo Pikhof! Palun nüüd kõnepulti lugupeetud haridus- ja teadusministri!

Jaak Aaviksoo

Lugupeetud eesistuja! Head rahvasaadikud! Küsimused hariduslike erivajadustega õpilaste toetamise teemal on järgmised. Ma vastaksin küsimuste järjekorras.

Esimene küsimus: "Nõustamiskeskustes toimub teise astme nõustamine. Praxise uuringu põhjal eelistavad koolide ja lasteaedade juhid ja õpetajad tugispetsialistide olemasolu oma asutuses. Miks eelistatakse riiklikult toetada just teise tasandi nõustamist?" Nõustamine koolides nii esimesel kui ka teisel tasandil on kestnud juba pikemat aega. Seadusandja ehk siis siin saalis viibivad inimesed on selle kohustuse pannud koolipidajale. Koolis töötavate tugispetsialistide tööle võtmine ja rahastamine on seaduse kohaselt koolipidaja kohustus ning selles osas ei muudetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadust ei 2010. ega 2013. aastal.

Samas on ilmnunud üks probleem. See seisneb selles, et meil on koolid väga erineva suurusega. Kõige suuremas koolis on 1700 õpilast ja kõige väiksemas koolis ei ole ühtegi õpilast. Lisaks on terve rida koole, kus on alla kümne õpilase. Ja nüüd kujutage ette olukorda, kus rahvusvahelise üsna hea tava kohaselt on meil vaja ühe psühholoogi ametikoha puhul umbes 600 õpilast. Mida see tähendab? See tähendab seda, et koolis, kus on kuus õpilast, on vaja üks sajandik psühholoogi. Te saate loodetavasti ise ka aru, et sellises olukorras on psühho-

loogi ja eripedagoogide teenuse kohapeal tagamine paratamatult keerukas. Nii et paljudel juhtudel võib väikestes omavalitsustes ja väikestes koolides olla peaaegu võimatu täita seadusjärgset kohustust tagada koolides esimese astme teenused.

See ongi põhjus, miks siin saalis vastuvõetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses loodi uus instrument. Riik võttis endale lisakohustuse luua maakonnakeskustes nende erispetsialistide baas, kes saaksid väiksematele omavalitsustele pakkuda kohapeal esimese astme teenust. Ma rõhutan, et nõustamiskeskustes ei toimu teise astme nõustamine selles mõttes, nagu te siin olete ette heitnud. Niisugune teise astme nõustamine on kogu aeg olnud, tuleb juurde esimese astme nõustamine nendele omavalitsustele, kus on väga vähe õpilasi. Selle uuendusega tahab seadusandja Haridus- ja Teadusministeeriumi ning valitsuse ettepanekul saavutada, et riik toetab hariduslike erivajadustega lapsi rohkem, mitte vähem, nagu teie küsimusest võiks järeldada. Ma loodan, et te saate kogu olukorrast aru. Ma ei seleta seda siin saalis mitte esimest ega teist ega kolmandat korda, vaid juba neljandat või viiendat korda. Kordan veel kord: nende keskuste loomisega võtab riik endale täiendavad kohustused, toetamaks väiksemaid omavalitsusi ja koole esmatasandi eripedagoogi teenuse pakumiseks.

Teine küsimus: "2010. a määrus koolitöötajate miinimumkoosseisust enam ei kehti. /---/ Kas ministril on kavas mõni sellekohane määrus välja anda ja millistest põhimõtetest lähtudes, arvestades, et juba regionaalselt on palju erinevusi tugispetsialistide vajadustes? Kas on plaanis koostada ka juhend või juhised kohalikele omavalitsustele, mille alusel määrata tugispetsialistide ametikohtade vajadust? Kas see saab olema vajaduspõhine või õpilaste peade arvu põhine?" Alustan sellest, et rõhutan veel kord: seadus kohustab koolipidajat tagama esimese tasandi tugiteenuse nendele, kes seda vajavad. Seega on tegemist vajaduspõhise teenusega. Koolitöötajate koosseis, sh tugispetsialistide arv sõltub konkreetse kooli suurusest, õpilaskontingendi eripärast ja piirkondlikest iseärasustest. Seega on riiklikust miinimumkoosseisude määramisest otstarbekam, et koolipidaja lepib koostöös koolijuhiga kokku

konkreetsetest vajadustest tuleneva personali koosseisu.

See on tõepoolest põhimõtteline muudatus. Me loobume ka hariduspoliitikas lõpuks ometi industriaalajastu ettekujutusest, et kuskil kõrgel pealinnas on targad inimesed, kes teavad täpselt, mitu ametikohta igas koolis peab olema. See on samm koolide ja koolipidajate autonoomia suurendamiseks, et nad saaksid konkreetseid vajadusi konkreetsetes koolis ja konkreetsetes omavalitsustes hinnates paindlikult reageerida. See on järjekordne samm selles suunas, et tagada teenused mitte bürokraatlike reeglite järgi, mis on kehtestatud seaduse või määruse tasemel, vaid lähtudes konkreetse kooli konkreetsetest vajadustest. Mõnes koolis on rohkem erivajadustega lapsi, järelikult on rohkem vaja ka erispetsialiste. Seda abi ei pea riigi käest erandkorras taotlema, selle saab koolipidaja iseseisvalt otsustada. Niisuguse paindlikkuse loomine on tõepoolest olnud taotluslik. Eesmärk on tagada hariduslike erivajadustega õpilaste paindlik teenindamine kõikides koolides. Selleks on tühistatud bürokraatlikud reeglid, mille puhul võis öelda, et näete, on ette nähtud üks koht ja kuigi tööd on liiga palju, me ei saa midagi teha – bürokraatia ei luba. Nüüd võib koolipidaja võtta just nii palju inimesi tööle, kui selle kooli õpilastele vaja on. Lisaks on riigi tagatav võimalus keskusest abi tellida, kui on tegemist väikeste asulatega, kus koormus oleks nii pisike, et spetsialistidele ei oleks lihtsalt võimalik pakkuda mõistlikke või vastuvõetavaid töötingimusi.

Kolmas küsimus: "Kui suur on praegu vajadus logopeedide, psühholoogide ja sotsiaalpedagoogide järele? Kuidas Haridus- ja Teadusministeerium tagab vastavate tugispetsialistide olemasolu maapiirkondades? Kas on kavandatud näiteks mingeid täiendusõppeprogramme töötuks jäänud või jäävatele õpetajatele?" Ma ei hakka detailselt sellel statistikal peatuma, saadaksin selle hea meelega teile tutvumiseks. Aga on enam-vähem ühtne arusaam sellest, kui palju statistiliselt teatud spetsialiste vaja on. Tõsi, nagu ma ütlesin, kohalikes omavalitsustes on asjade seis erinev, kuid me lähtume sellest, et üks eripedagoogi koht oleks vajalik 250 õpilase kohta ja üks psühholoogi ametikoht 600 õpilase kohta. Alates sellistest arvudest saab rääkida nendest ametikohtadest. Nagu ma ütlesin, kõnealuste teenus-

te ebapiisav kaetus spetsialistidega on eelkõige väikeste maa-asulate probleem.

Seadust muutes ja Euroopa struktuurifondidest rahastatavate programmide abil on kavas täiendavalt luua 73 eripedagoogi ja 33 psühholoogi ametikohta. Nii et kokku tuleb Eesti üldhariduskoolidele või õigemini munitsipaal-koolidele juurde veidi üle saja eripedagoogi. See on umbes viiendik praegu töötavatest inimestest – nende töökohtade arv suureneb ca 20%. Ma olen üsna kindel, et see parandab selle teenuse kvaliteeti kogu Eestis, eelkõige aga nõrgemates omavalitsustes.

Neljas küsimus: "Ettevalmistus HEV-idega toimetulekuks on õpetajate endi sõnul nõrk. Tavaõpetajat pole koolitatud märkama erinevaid erivajadusi ja kuidas nendega toime tulla. Õpilaste edasijõudmatuse, käitumishäirete ja muude probleemide põhjuste selgitamine nõuab aga aega ja häid erialaseid oskusi. Milliseid samme astub Haridus- ja Teadusministeerium, et tavaõpetajaid HEV-idega toimetulekuks ette valmistada ja toetada?" Ma ei saa päris nõus olla, et hariduslike erivajadustega laste probleem on asi, mis on avastatud paar aastat tagasi, ja et head küsijad on esimesed inimesed, kes selle peale on tulnud. Hariduslike erivajadustega lapsed on Eesti koolides käinud aastakümneid, kui mitte aastasadu, ja õpetajad on nendega kas paremini või kehvemini kogu aeg hakkama saanud. See kuulub nende baasväljaõppesse, samuti täiendusväljaõppesse. Kui õpetaja tõepoolest tunneb, et tal puudub kompetents hariduslike erivajadustega lapsi õpetada, siis on tal võimalus neid teadmisi omandada täienduskoolituse raames. Ma päris kindlasti ei aktsepteeri ilma igasuguse kriitikata väidet, et õpetaja õpetab vaid teatud osa lastest ja ülejäänutega hakkama ei saa – et ta ei peagi neid õpetama, seda peab tegema keegi teine või selleks peab saama kas eriettevalmistuse või eraldi tasu. Õpetada tuleb neid lapsi, kes koolis on. See peab olema põhihoiak. Loomulikult kulub alati ära parem ettevalmistus, ka keskmiste õpilastega töötamiseks on vaja paremat ettevalmistust. Aga lahendus ei ole selles, et tavaõpetaja õpetab ainult n-ö tavalisi lapsi ja kõik ülejäänud olgu siis kellegi teise õpetada. Niisugune lähenemine ei ole tõenäoliselt mõistlik ja ministeeriumil ei ole kavas seda toetada.

Viies küsimus: "HEV õpilase õpetamine nõuab õpetajalt lisaressurssi, eriti juhtudel, kui lapsele soodsa arengukeskkonna loomiseks on vajalik individuaalne õppekava. Selliste õppekavade koostamise ja tavaklassi raames ka näiteks väikestes õpirühmades nende järgi toimumise rahastamist riiklikul tasandil ei toetata. Kuidas sellisel juhul garanteerida, et HEV õpilastele oleks tagatud soodne õpikeskkond?" Veel kord: koolipidaja peab selle tagama. See on koolipidaja ülesanne. Ja koolipidaja ülesanne on katta ka kõik need kulud. Nüüd täiendavast rahastamisest. Kui te vaatate kehtivat seadust ja praegust rahastamise praktikat, siis osa hariduslike erivajadustega õpilaste koolitamiseks eraldab riik märksa rohkem raha kui tavaõpilaste jaoks. Summa võib olla kuni 14 korda suurem kui ühele tavaõpilasele ettenähtu. Nii et väita, et mingit eraldi rahastamist ei toimu, pole lihtsalt adekvaatne. Võimalused võiksid alati suuremad olla, raha võiks alati rohkem olla – kaks korda rohkem, kolm korda rohkem, viis korda rohkem, aga ka siis oleks raha puudu. Ent praegu toimib meil rahastamismehhanism, mille abil hariduslike erivajadustega õpilaste koolitamiseks eraldatakse rohkem raha.

Nüüd kuues küsimus: "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 lg 1 kohaselt lähtutakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel kaasava õppe põhimõttest, mille kohaselt õpib ta üldjuhul elukohajärgse kooli tavaklassis. HEV õpilasi tavakooli kaasanud Vanalinna Hariduskollegiumi direktor Kersti Nigesen on tõdenud, et selline õppevorm on viinud kooli pankroti äärele. Kuidas motiveerida koole kaasama hariduslike erivajadustega lapsi tavaõppesse, kui seda täiendavalt ei rahastata?" Head küsijad, mul on siiralt kahju, kui Tallinna Vanalinna Hariduskollegium on pankroti äärele viidud, aga see on küsimus tolle kooli pidajale. See on küsimus Tallinna linnale, kes peab vastavalt seadusele koole piisavas mahus rahastama. Põhimõtteliselt ei ole võimalik, et kool läheb pankrotti – ükski kool ei saa pankrotti minna. Tallinna linn võib pankrotti minna, kui ta ei suuda oma tegevust rahastada, aga ükski munitsipaalkool pankrotti minna ei saa. Seepärast ma arvan, et küsimus peaks olema suunatud Tallinna Linnavalitsusele.

Omalt poolt võin öelda, et vastavalt seadusele rahastatakse hariduslike erivajadustega laste õpet ka Tallinna Vanalinna Hariduskol-

leegiumis märksa suuremal määral kui tavaõpilaste õpet. Võin teile alles jäänud ajaressurssi piirides nimetada ka täpsemaid arve. Kui hariduslike erivajadustega õpilaste puhul on klassi täitumuse piirnorm 12 õpilast, siis rahastatakse iga lapse õpet 1,79-kordses ehk ligi kahekordses mahus. Kui klassi täitumuse koefitsient ehk piirnorm on 8, siis rahastatakse iga lapse õpet kaks ja pool korda enam; kui piirnorm on 6, siis 3,4 korda enam; kui on vaid neli last klassis, siis 3,6 korda enam, ja kui on üks ühele õpe, siis 14,3 korda enam. Ja seda sõltumata sellest, kas laps õpib tavaklassis või moodustatakse nendest õpilastest üks terviklik klass. Sellisel moel on enamik hariduslike erivajadustega lapsi õpetavaid koole üsna hästi oma ülesannetega hakkama saanud ja ma loodan, et koolipidaja vastutustundliku tegutsemise korral on see võimalik ka Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumis. Tänan!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Jätkame küsimuste esitamist. Palun, kolleeg Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Lugupeetud minister! Loomulikult ei ole koolides, kus pole õpilasi, ka õpetajaid ega tugispetsialiste. Aga mis puutub tugispetsialistide tarvidusse koolis, siis minule jäi teie vastustest mulje, et õpetajad saavad ise kõigega hakkama. Kui nad hakkama ei saa, siis mingu täienduskoolitusele. Milleks siis üldse tugispetsialiste vaja on? Milleks on vaja logopeede, sotsiaalpedagooge, eripedagooge ja psühholooge, kui te arvate, et õpetajatel tuge polegi vaja – nad saavad ka ise hakkama?

Jaak Aaviksoo

Hea küsija, niimoodi ma kohe mitte ei väljendunud. Ma rääkisin teile pikalt ja laialt nii esimese tasandi erispetsialistide teenusest kui ka teise tasandi erispetsialistide teenusest. Heita mulle ette, et ma ei oska hinnata erispetsialistide vajadust, on kas pahatahtlik, demagoogiline või mõlemad kokku. Loomulikult on erispetsialiste vaja. Nad on ikka olnud, nad õpetavad ka praegu Eesti koolides ja neid on juurde vaja. Oleksite võinud vähegi tähelepanelikumalt kuulata, mida ma rääkisin. Aga ma kordan veel üle. Need muudatused, mis Haridus- ja Teadusministeerium on täiendavale

riigi rahastamisele toetudes kavandanud, kasvavad eripedagoogide arvu kokku enam kui saja ametikoha võrra. Neid hakkab olema üle 20% rohkem kui seni.

Nii et veel kord, lugupeetud rahvasaadik: ei ole mina vastu võidelnud. Te võite küll veenda ma ei tea keda selles, et ma olen pahatahtlik inimene ja suhtun eripedagoogidesse halvasti, aga see ei vasta tõele. Ma loodan, et ma ei pea seda veel kord üle seletama. Igaks juhuks siiski kinnitan hariduslike erivajadustega lapsi õpetavatele erispetsialistidele: Haridus- ja Teadusministeerium plaanib lähtudes enda kavandatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatusest, mille te olete heaks kiitnud, juurde luua sada eripedagoogi ametikohta.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud minister! Kõigepealt ma tahan teile kinnitada, et vähemalt Keskerakonna juhtimisel Tallinn kindlasti pankrotti ei lähe. Aga mu küsimus on mõnevõrra praktilist laadi ja puudutab maakonnakeskustes tulevikus tööle hakkavaid nõustamiskeskusi. Kuidas see kõik olema hakkab? Kas seal töötavad psühholoogid lähevad õpilaste juurde või peavad õpilased minema psühholoogide juurde?

Jaak Aaviksoo

See sõltub vajadusest ja töökorraldusest. Kõige üldisem lähenemine võiks olla selline, et kui teatud koolides esimese tasandi teenust ei pakuta, siis on kokku lepitud, millised koolid teatud spetsialisti vastutusallas on ja kui tihti ta neis käib. Sel juhul saavad õpilased abi kohapeal. See on ilmselgelt mõistlik. Samas ei maksa välistada teenust, mida ei osutata koolis. Veel kord: kõik on praktilise töökorralduse küsimus, aga üldreegel peaks olema selline, et teenus tuleb õpilase juurde kooli ehk sinna, kus seda on vaja. Eriti esimese tasandi teenuste puhul on see iseenesestmõistetav.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Te ütlesite, et 600 õpilase kohta peaks nõustamiskeskuses olema üks kompetentne inimene, et siis on tema olemasolu põhjendatud. Kui me rehkendame, et neljandik õpilastest ehk 150 on haridusliku erivajadusega lapsed ja nendest, ütleme, kolmandiku puhul läheb vaja spetsialisti abi, siis saame umbes 50 juhtumit selle ühe inimese kohta. Maapiirkondades on vahemaa nõustamiskeskuse ja asula vahel 20–40 kilomeetrit. Kas te olete mõelnud, kuidas see süsteem tegelikult tööle hakkab? Kas nõustajad sõidavad kiirabi korras keskusest kohapeale või õpetaja võtab koolis lapsed käekõrvale ja sõidab keskusse? Kumb on teie arust efektiivsem ja mõistlikum variant?

Jaak Aaviksoo

Hea küsija, ju te tukastasite eelmisele küsimusele vastamise ajal. Ma püüdsin selgitada, et vastavalt mõistlikule töökorraldusele peaks esmatasandi teenus olema koolis kättesaadav. Kindlasti on aga ka juhtumeid, eriti teise tasandi nõustamise omi, mille puhul on õpilasel mõistlik minna sinna, kus talle abi osutatakse. Minu arvates ei ole arukas püüda siin mingisugust üldpoliitilist otsust välja pigistada.

Natuke veel hariduslike erivajadustega laste koolitamise teemal. Mis puutub nn kiirabijuhtumitesse, mille korral peaks eripedagoog viivitamatult kohale kiirustama, siis nende emotsioonidega ei maksa üle pingutada. Ei ole neid kiirabijuhtumeid nii palju, et ehitada nendest lähtudes üles terve üleriigiline süsteem, mis näeb ette vilkuritega autosid jms. Tegelik elu on hoopis praktilisem, nõustamisteenus on nii õpilasele kui ka õpetajale. Esmane märkamine on eelkõige õpetaja kohus. Ka teatud nõuanete rakendamine igapäevases elus on õpetaja kohus. Ettekujutus, et me saame õpilased nii ära jaotada, et on normaalsed õpilased, kellega tegeleb normaalne õpetaja, ja on eriõpilased, kellega tegeleb eriõpetaja – niisugune tööjaotus pole tegelikus elus ei mõistlik ega isegi võimalik.

Ma veel kord rõhutan, et abi, mida pakutakse maakondlike nõustamiskeskuste kaudu, on lisaks olemasolevale. Lisaks olemasolevale! Ma tean, et paljudel juhtudel püütakse seda poliitikat rünnates jätta muljet, et kõik eripedagoogid kaovad koolidest ära. Ei kao

nad mitte kuskile! Neid inimesi, kes seal töötavad, on vaja ja nad töötavad edasi, nagu on kogu aeg töötanud. Mitte keegi ei ole väitnud, et neid vaja ei ole. Küll aga ei ole kõikidel õpilastel võrdne ligipääs niisugusele abile ja nende jaoks me loome täiendava võimaluse. Ma olen kindel, et see on mõistlik.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister! Ma usun tõepoolest, et selliste nõustamiskeskuste loomine maakondades muudab ka väikeste koolide õpilastele need teenused kättesaadavaks. Esiialgu neid keskusi veel ei ole – võtab aega, enne kui need luuakse. Suurtes, näiteks tuhande lapsega koolides, aga rahastab seda teenust tegelikult koolipidaja. Nüüd teivad keskused, millele raha eraldab riik. Kas teile ei tundu, et võiks siiski kaaluda, vahest võiks riik maksta nende kohapeal osutatavate teenuste eest ka suuremates, näiteks 1000 või ka 600 õpilasega koolides? Siis oleks nagu võrdsus tagatud. Ma ei pea praegu silmas mitte teenuse kättesaadavust, vaid selle kinnimaksmist.

Jaak Aaviksoo

Te pakute välja, et tugispetsialistide teenuste eest hakkaks vastutama ja maksma riik. Seda ettepanekut on ennegi tehtud, ka siit saalist, aga paraku ei ole see leidnud Riigikogu heakskiitu. On tehtud ka ettepanekuid mitte ainult riigigümnaasiumide loomiseks, vaid kogu gümnaasiumiastme riigistamiseks. Väga paljud omavalitsused tõepoolest ei saa riigigümnaasiumide pidamisega hakkama. On olnud ka ettepanekuid riigistada üldse kogu haridus, sest meil on kohalikke omavalitsusi, kus isegi põhihariduse andmine on keerukas. Me teame, et paljudes omavalitsustes on tõsised probleemid koolieelsete lasteasutuste õpetajate palga tagamisega, ja on tehtud ettepanekuid, et riik võtaks sellegi enda peale. Aga ma tahan teile öelda, et ükskõik, mis otsuseid me teeme, kuskiil on piir. Kui me kõik kohalike omavalitsuste kohustused võtame riigi kanda, siis ei ole omavalitsusi enam vaja.

Mina küll julgustan Riigikogu ja ka valitsust mõtlema selle peale, kuidas korraldada

regionaalhaldus sellisel moel, et haldusüksused oleksid haldussuutlikud. Tegelikult ongi asi haldussuutmatuses ning haldussuutmatuse puhul pole loomulikult ainus probleem see, et omavalitsused on füüsiliselt väikesed, et seal on liiga vähe inimesi. Probleem on komplekssem. See on seotud ka iseseisva tulubaasi olemasoluga, õigete motivatsioonimehhanismide loomisega. Praegusel juhul riiklik tasandufond on demotiveeriv. Nii et meil on terve rida probleeme, aga järk-järgult kogu aeg suurendada riigi kohustusi selle pärast, et keegi ei saa oma seadustest tulenevate ülesannetega hakkama, ei ole vastutustundlik. Ja mis puudutab hakkamasaamist, siis saamatud pole mitte ainult väikesed kohalikud omavalitsused. Ühest tänasest küsimusest ilmnes, et ka Tallinna linn ei saa Vanalinna Hariduskollegiumi rahastamisega hakkama. Kuidas muidu on võimalik, et üks normaalne ja hea Eesti kool läheb pankrotti? Kuidas see võimalik on? Selle taga on tolle kooli sugugi mitte vaese pidaja süüdimatu käitumine.

Ma soostun sellega, et võiks arutada tugispetsialistide rahastamise võtmist riigieelarvesse. Olen seda siin puldiski korduvalt väitnud, aga nagu juba öeldud, siamaani ei ole see Riigikogu toetust leidnud. Hinnanguline maksumus riigieelarvele oleks paarkümmend miljonit eurot aastas. Aga ma saan aru, et viimasel ajal on Rahandusministeeriumi keldritest nii palju raha leitud, et võib-olla on see uuele, tärkavale koalitsioonile jõukohane. Palju edu neile!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud minister! Seadusest tulenevalt on kohalikul omavalitsusel kohustus tugispetsialistidele maksta ja ma arvan, et see on õige. See on tõesti kohaliku omavalitsuse ülesanne. Aga kahjuks on riik jätnud selle ülesande rahaga katmata. Mingil perioodil riik kattis neid kulutusi. Minu mäletamist mööda oli Tartu linnal seda raha kroonides 10 miljonit. Praegu seda raha ei ole ja kannatajad on lapsed. Kui te, härra minister, tulete siia saali poolele, kas siis IRL võiks ühe esimese eelnõuna esitada eelnõu, mis kindlustaks tugispetsialistide rahastamise? Keskerakond toetab

ettepanekut, sotsiaaldemokraadid samuti, ehk saame lõpuks selle asja korda.

Jaak Aaviksoo

Kõigepealt, heategijaid on viimastel nädalatel ja kuudel siia Riigikogu saali siginenud kordades rohkem, kui neid oli kolm kuud tagasi. See kindlasti Eesti rahvale meeldib. Küsimus on ainult selles, kellele need kinnimaks-mata arved ühel hetkel saadetakse. Aga kui see on majanduslikult mõistlikul moel lahendatav ja see varakamber, mille Jürgen Ligi äsja avastas, on põhjatu, siis minu taha see küll pidama ei jää. Ma olen nõus kõige poolt hääletama, kaasa arvatud eripedagoogid, alushariduse pedagoogid ja tavalised pedagoogid. Ja iseenast ja kõiki teid ei unustaks ma ka ära.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Reps!

Mailis Reps

Aitäh! Kui juba läks ülepakkumiseks, siis mul on selline küsimus. Kas üks alternatiiv võiks olla tulla tagasi põhimõttelise lähene-mise juurde, et haridustoetus on haridustoetus ja kohalik omavalitsus toimetab riigi seatud piiride raames selle rahaga ise? Riik väga ei piira, kas ta kasutab seda raha maksmiseks eripedagoogile või metoodikule või koolidirektorile või paneb rohkem rõhku inglise keele õpetamisele. See oleks kohaliku kogukonna otsustada.

Jaak Aaviksoo

Mulle see mõte meeldib, eriti teoreetilises plaanis. Praktilises plaanis juhin teie tähelepanu sellele, et kui 2010. aastal Riigikogu võttis vastu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatused ja valitsus tekitas õpetajate palgarahakoti sisse augu, siis selle tõttu õpetajatele kogu raha välja ei makstud ning nende suhteline palk hakkas langema. Kuhu ma selle jutuga põhimõtteliselt jõuda tahan? Tõdemuseni, et see viib sellise olukorrani, kus Eesti õpetajate palgad hakkavad väga kõvasti erinema. Meil on siiani valitsenud hariduspoliitiline lähenemine, mis on lähtunud arusaamast, et õpetaja õpetab igal pool ühtemoodi ja haridus, vähemasti üldharidus, peaks olema kõigile võrdselt kättesaadav võrdse kvaliteediga. Õpetajad peaksid olema sama head ja sama hästi

tasustatud, sõltumata sellest, kas laps käib Tallinna Reaalkoolis, Vanalinna Hariduskollegiumis, Misso Koolis või kusagil mujal. Ja kui me sellest tahame kinni hoida, siis koolipidajate käitumist arvestades mulle tundub, et me ei saa lubada õpetajate palgaraha kulutamist muuks otstarbeks. Me oleme näinud, et omavalitsused kulutavad seda erinevalt. Tagajärg on, et kannatab hariduse kvaliteet, ja seda minu arvates lubada ei tohi. Nii et ideaalis on see teie pakutu mõeldav, aga praktiline elu näitab, et see viib Eestis väga suurte palgaerinevusteni.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus on praktika kohta. Kui põhimõte on see, et HEV laps õpib kodulähedases tavakoolis tavaklassis, siis ei ole küsimus ainult tugispetsialistides. Kui mõni neist lastest on liitpuudega, siis läheb kindlasti peale tugispetsialistide vaja ka abiõpetajaid. Isegi kui nende ühe, kahe või kolme HEV lapse pearaha on 1,7 või 2,6 korda suurem kui tavalise õpilase pearaha, ei võimalda see summa palgata abiõpetajat, et klassi töö saaks normaalselt toimuda. Kuidas teie arvates see süsteem praktiliselt tööle hakkaks? Kui tavaklassides õpivad HEV lapsed, aga neile vajalik psühholoog on maakonnakeskuses saadaval, siis see ju ei tööta.

Jaak Aaviksoo

Tulen veel kord põhiseisukoha juurde, mis on ilusti PGS-is kirjas. Kooli kulud katab koolipidaja – kõik kulud. Ja nagu te viitasite, on peale erispetsialistide või eripedagoogide vaja ka abiõpetajaid, kes on kas õpetajaabid või abiõpetajad või siis kvalifitseeruvad nad täiendavateks töötajateks. Samuti on vaja füüsilist keskkonda muuta. Meil peab kooli pääsema ka ratastooliga, osale õpilastele on vaja eraldi ruume selleks, et nad saaksid puhata, ja on muidki erivajadusi. Nii et tegelikke vajadusi on kõnealustel lastel väga erinevaid ja väga palju.

Siit jõuamegi küsimuse juurde, kas riik peab kogu selle kohustuse enda kanda võtma. Kui nii, siis peab riik ju kooli ka üle võtma,

kui koolipidaja ei saa elementaarseid asju korraldatud. Siis ta ei saa ju hakkama ja see on tõepoolest haldussuutmatust, kui me jõuame järeldusele, et kohalikud omavalitsused ei suuda kooli pidada, sh tagada ka hariduslike erivajadustega laste õpetamist. Just äsja rääkisime, et hariduslike erivajadustega lapsi on kuni 25%. Statistiliselt võttes istub igas klassis mõni hariduslike erivajadustega laps.

Tegelikult me ei tohi aktsepteerida olukorda, kus me nendime, et kohalik omavalitsus ei saa hakkama, las riik maksab kõik kinni: las ta maksab abiõpetaja kinni, samuti ratastooli ja mingid kolmandad kulud. Kui riik peab kõik kulud kinni maksma, siis see sisuliselt tähendabki seda, et koolist on saanud riigikool. Kool on kohaliku omavalitsuse käest ära võetud. Sellepärast on seaduses piir väga selgelt sätestatud: riik katab teatud kulud ja teiste kulude katmist ta toetab. Kui te seadust loete, siis seal pole öeldud, et riik katab asjaomased kulud. Seadus ütleb, et riik toetab nende kulude katmist. Nii on seaduses kirjas ja ma arvan, et see on mõistlik. Alternatiiv on võtta koolid koolipidajate käest ära, võtta need riiklikule ülalpidamisele. Nagu öeldud, niisuguseid ettepanekuid on ka tehtud.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud minister! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

3. Arupärimine probleemide kohta Tapa Erikoolis (nr 391)

Esimees Ene Ergma

Meie viimane arupärimine on Riigikogu liikmete Urbo Vaarmanni, Vladimir Velmani, Peeter Võsa, Viktor Vassiljevi, Marika Tuus-Lauli, Yana Toomi, Eldar Efendijevi ja Mihhail Stalnuhhini 26. veebruaril s.a esitatud arupärimine probleemide kohta Tapa Erikoolis (nr 391). Palun, kolleeg Urbo Vaarmann, kõnepulti!

Urbo Vaarmann

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Tahaks uuesti kuulda Tapa Erikooli olukorra kohta, mis kahjuks ei ole paremaks läinud, vaid vastupidi, on läinud hullemaks. Vi-

mase statistika järgi, mis on isegi lehtedest läbi käinud, on Tapa Erikooli õpilased olnud jooksus 1200 korda aastas. Kui me võtame arvesse, et seal oli kõigest 25 õpilast, siis edasi võib igauks ise arvutada.

Konkreetselt arupärimisest. Tapa Erikooli õpilaste mässust on nüüd üle kuu aja ja natuke rohkemgi mööda läinud. Kuid probleemid, mis siis olid – akende sissepeksmine, pedagoogide ründamine jne –, ei ole lahenenud ja olukord on möödunud kuu aja jooksul vaid hullemaks muutunud. Koolist on lastud lahti järelevalvetöötajaid, lahkunud on järelevalvetöötajate juht ja tänase seisuga on koolis veel ainult kolm meessoost järelevalvetöötajat. Need andmed võivad küll valed olla, sest kooli personaliga ei ole võimalik suhelda, haridusministeerium on selle ära keelanud. Õpetajatel puuduvad endiselt reaalsed mõjutusvahendid ning õigused probleemsete noortega tegeleda. Probleeme ei lahenda ka Tapale saadetud haridus- ja teadusministri kooliturvalisuse ekspert, kes poistega ei tegele ning viibib koolis vaid vahetevahel. Nii politsei kui ka prokuratuur on maininud, et erikooli situatsiooni lahendamiseks peaks ministeerium astuma selgemaid samme. Ühe meetmena on mainitud järelevalvetöötajate palga tõstmist, mida osaliselt on vist ka tehtud, aga see ei ole kogu seda olukorda parandanud. Sellega seoses oleme esitanud ministrile neli küsimust, millele loodame saada selged vastused. Vahest loeb minister need küsimused ka ette. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Urbo Vaarmann! Palun, lugupeetud haridus- ja teadusminister, veel kord kõnepulti!

Jaak Aaviksoo

Hea eesistuja! Head rahvasaadikud! Räägin Tapa Erikoolist, natuke ka Kaagvere Erikoolist ja Puiatust, mida meil enam ei ole, aga mis teatud mõttes erikoolide sümbolina mõnegi inimese mõttemaailma tänase päevani kujundab. Enne kui konkreetsetele küsimustele vastama hakata, ütleksin mõned mõtted. Ka mulle tundub kummaline, isegi vastuvõtmatu tõsiasi, et üle 20 aasta iseseisev olnud Eesti riik ei ole suutnud luua käitumis-, psüühika- ja tundeelu-häiretega lastele niisuguseid õpi- ja elutingimusi, mis vastaksid tänapäevastele arusaama-

dele, ning et olukord Tapa Erikoolis, aga mitte ainult Tapa Erikoolis, niisugune on. See ei puuduta isegi mitte eelkõige seda mässu või neid vastuhakke, vaid seda kultuuri, mis meil paraku ikka veel valitseb, ja mitte ainult erikoolides, vaid ka laiemalt. Selle arusaamiseni, et nende noortega tegelemisel tuleb lähtuda nende süülisusest ning sellele vastavatest pedagoogilistest ja kasvatuslikest arusaamadest *versus* nende inimeste erivajaduste mõistmisest ja toetamisest, on pikk tee. Võiks öelda, et Makarenko on liiga elus, vaatamata sellele, et füüsiliselt on ta ammu lahkunud ja see pedagoogiline paradigmat peaks olema möödanik. See on selle probleemi keskmes, millega me tegeleme Tapa Erikoolis.

Konkreetsed rahutused leidsid aset 22. jaanuaril, aga me teame, et see ei ole 22. jaanuari probleem, see on olnud seal pikemalt. Ei ole loodud niisugust keskkonda, mis neid lapsi toetaks, ja paraku tuleb tõdeda – tegin seda ise, kui ma seal 5. veebruaril kohal käisin, ning seda tõdesid ka meie spetsialistid –, et ebaadekvaatne ei ole mitte ainult selle kooli füüsiline keskkond ja mitmed hoiakud, vaid üldse meie käsitus hariduslike erivajadustega lastest. Seetõttu loota, et see probleem laheneb kuu või kahe jooksul, on pealiskaudne suhtumine. Aga öelda, et me ei ole midagi teinud, ja juba ammu enne neid rahutusi, ka ei saa. Juba hariduslike erivajadustega laste õppekorralduse kontseptsiooni valmimise ajal jõudsime kolme olulise järelduseni, mida me nüüd kiirendatud korras realiseerime.

Esiteks, seadusmuudatused. Täna on kokku lepitud, et Haridus- ja Teadusministeeriumis valminud lapse õigusrikkumise juhtumisse sekkumise seaduse eelnõu integreeritakse eeldatavasti lastekaitse seadusesse ja Sotsiaalministeerium toob eelnõu võimalikult ruttu siia Riigikogusse. Eelnõuga muudetakse ära filosoofiline alus, mis jätkuvalt on probleemiks: alaealiste asjade komisjonid, erikoolide karistuslik komponent, mis on liiga tugev, stigmatiseeriv jne. Teine oluline muudatus, mis oli ka tehtud juba enne neid rahutusi, oli struktuuriline ümberkorraldus, millega viidi ühtse juhtimise alla Tapa Erikool, Kaagvere Erikool ja Vastseliina Internaatkool. See võimaldab paindlikumalt kasutada pedagoogilist ressursi, mis meil on, ja paindlikult liigutada ka õpilasi eri koolide vahel, kui peaks tekkima selline

õppekorralduslik vajadus. Kolmandaks, infrastruktuuri ajakohastamine ehk uuenenud taristu kaudu niisuguse füüsilise keskkonna loomine, mis võimaldaks lapsi eristada sõltuvalt sellest, missugused on nende erivajadused ja mil määral nende suhtes peab rakendama vabadust piiravaid meetmeid. See on ühe pika protsessi avalikkusele nähtav faas. Ma hoiduksin selle politiseerimisest ja selle kaudu ebaterve surve avaldamisest ükskõik missugusel tasandil.

Nüüd konkreetsed küsimused. Esimene küsimus: "Möödunud kuul sõnasite, et ministeerium asub koheselt Tapa Erikooli probleemidele lahendusi otsima. Milliseid meetmeid on ministeerium olukorra parandamise nimel kuu aja jooksul rakendanud?" Kõigepealt, praegu haiguslehel viibiv direktor Ene Kukk on oma ametiülesannete täitmisest kõrvaldatud. Talle on esitatud töölepingu ülesütleamise teade seoses probleemidega, mis lähemal vaatlemisel on koolis ilmnunud. Ma tahan siiski öelda, et kindlasti ei tähenda see, nagu oleks juhivaetus astunud sammudest kõige olulisem, ehkki seda ei saa ka alahinnata. Mitmed teised töötajad, kelle kvalifikatsioon kahetsusväärset ei vastanud nendele standarditele, mida võiks sellele koolile esitada, on samuti lahkunud. Praeguseks on leitud uued inimesed, kes vastutavad järelevalve, õppe- ja kasvatustöö korraldamise eest. Ma usun, et personalimuudatused jätkuvad, peetakse läbirääkimisi. Teiseks, ametisse määratud direktori kohusetäitja, praegune Kaagvere Erikooli direktor, on läbi vaadanud ka laste igapäevase elukorralduse ja sellesse on tehtud muudatusi. Eelkõige puudutavad need erinevate hariduslike erivajadustega laste eraldi hoidmist, et halb mõju ei võiks ühelt poolt teise üle kanduda. Lisaks sellele olen algatanud erikoolide liitmise, mis peaks võimaldama pedagoogilist kompetentsi nendes koolides paindlikumalt kasutada.

Oluliselt on muudetud kooli asjaajamist, majandamist ja töötasustamise reegleid puudutavaid punkte. Tõepoolest, valvetöötajatele maksti 480 eurot kuus ja on päris selge, et selline palgatase ei võimalda piisava kvalifikatsiooniga inimesi kaasata. Samasuguse rahastamismudeliga suudetakse Kaagvere Erikoolis pidada järelevalvetöötajaid kuupalgaga 840 eurot ehk peaaegu kaks korda kõrgema palgaga. See eeldab lihtsalt paremat juhtimiskvaliteeti. Kaadrivoolavus on olnud lubamatult

suur. Tõepoolest, paljud on lahkunud, aga see oli paratamatu, sest komplekteerituse kvaliteet ei olnud niisugune, nagu me oleksime tahtnud näha. Järelevalvetöötajate read on tublisti täienenud, märtsikuises tööajagraafikus on järelevalvetöötajaid jaanuarikuu neljaga võrreldes juba üheksa, aprillis loodetavasti üksteist. Palgaprobleemidel ma juba peatusin. Minu suhtumine nende probleemide lahendamisse on täiesti põhjendatult optimistlik, ehkki mitte ülearu optimistlik. Usun, et pikemaajalised sammud ehk koolide *de facto* integreerimine pluss 2016. aastal valmiv uus õppehoone parandavad tingimusi oluliselt. Kannatame veel, ma arvan, et Haridus- ja Teadusministeerium on rakendanud parima kompetentsi, mis tal selles valdkonnas üle terve Eesti võtta on. Julgen kinnitada, et etteheited, just nagu oleks riigipoolne rahastamine peamine probleemide allikas, ei ole õigustatud. See on lihtsalt näha, kui võrrelda Kaagvere ja Tapa erikooli.

Kolmas küsimus: "Milline palganumber oleks Teie hinnangul piisavalt motiveeriv, et täita Tapa Erikoolis järelevalvetöötajate ametikohad? Kas ministeeriumil on palgakorrektiivid plaani võetud?" Ma juba rõhutasin, et järelevalvetöötajate palk peaks kõrgem olema. Kui suur täpselt, ei pea olema ministeeriumi otsustada. Seda peab suutma teha koolijuht, töötajate palgapoliitika peab olema koolijuhi pädevuses. Loomulikult peab see olema avalik ja ka ministeeriumile teada, aga ministeerium ei taha võtta personaliotsuste, sh palgaotsuste tegemist direktori õlgadelt ära. Direktor peab vastutama ka nende otsuste eest, kuid siamaani on see paraku käinud üle jõu, nii nagu järelevalve käigus selgus.

Viimane küsimus: "Milliseid meetmeid on ministeeriumil plaanis edaspidi rakendada, et olukord Tapa Erikoolis lõpuks paremuse poole pöörduks?" See on paremuse poole pöördunud. Ma saan aru, et küsijate hinnang on teistsugune, ju siin on omad poliitilised põhjused, et olukorda tahetakse kehvemana näidata. Ei maksa olukorda üle dramatiseerida. Esmased sammud on astunud selleks, et tagada töötajate ja õpilaste turvalisus. Paraku oli mõlema poole turvalisuses puudujääke, vägivald ületas kindlalt vastuvõetava piiri ja seetõttu oligi esmane eesmärk n-ö võimu või riikliku tahte kehtestamine selles koolis. Praeguseks võib öelda, et

see on enam-vähem rahuldaval tasemel tagatud.

Lähiajal liidetakse kolm samalaadse siht-rühmaga tegelevat kooli – Tapa Erikool, Vastelliina Internaatkool ja Kaagvere Erikool – üheks asutuseks. Kõik nad tegelevad psüühika- ja käitumishäiretega lastega, kuid õpilaste kooli suunamise teed on erinevad. Me ei saa pidada heaks praktikaks olukorda, kus osa psüühika- või käitumishäiretega laste puhul tuleks justkui oodata ära õigusrikkumise toimepanemine ja teine osa saab vajadustele vastava õppekoha nõustamiskomisjoni kaudu. Mõistetavalt vajab laste vajaduspõhine käsitus olulisi muudatusi õigusruumis, olgu siis lastekaitse seaduse uue redaktsiooni või lapse õigusrikkumise juhtumisse sekkumise seaduse näol. Mõlemad seaduseelnõud on ka juba kooskõlastusfaasis.

Oleme kolme kooli liitmisega astumas samu lähemale vajaduspõhisele abile. Kava kohaselt alustab 1. septembril 2014 ühendatud juhtimisega kool tööd kolmes filiaalis ning uute hoonete valmimisele eelnev õppeaasta jääb tööpraktika ja -kultuuri ühtlustamiseks. Tapa Erikooli uue hoone ehitushange on lõppenud ning hanke võitja otsustatud. Lähiajal saab sama juhtuma ka Kaagvere Erikooli uue hoone puhul. Peale selle on riigihange välja kuulutatud ka tundeelu- ja käitumishäiretega õpilastega tegeleva Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukooli hoone põhjalikuks renoveerimiseks, et tagada Tallinna ja teistele Põhja-Eesti õpilastele tänapäevane õppe- ja kasvatuskeskkond. Plaanide kohaselt on 1. septembriks 2015 psüühika- ja käitumishäiretega õpilaste koolivõrk korrastatud, õppe- ja kasvatustööd toetavad ajakohased hooned ja koolikorraldus. Koolides töötavad oma ala parimad spetsialistid ning seni juhtimisele kulunud vahendid on suunatud õpilastele. Niisugune optimistlik lõppsõna minu poolt. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud minister! Jätkame küsimustega. Kolleeg Urbo Vaarmann, palun!

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Te nimetate seda poliitiliseks põhjuseks, miks see teema on päevakorrale tõusnud, aga samas ütlesite ka ise ju väga selgelt välja, et probleem ei ole tekkinud viimasel ajal, vaid

on kestnud pikka aega. Kui me võtame arvesse, et aasta jooksul on õpilased Tapa koolist ära jooksnud 1800 korda, kui me arvestame, et nad ei ole ära mitte üks päev, vaid vahel ka mitu päeva, see on viis kuni seitse ärajooksmist päeva kohta, siis ei ole ammu enam tegemist poliitikaga, vaid ministeeriumi tegemata tööga. Väga kurvaks teeb kogu asja juures see, et kui ma üritasin kooliga suhelda, siis selgus, et ministeerium oli sõna otseses mõttes kõigiga suhtlemise, kaasa arvatud Riigikogu liikmetega, ära keelanud. Kui te nüüd ise lähiajal siia poole saali sattute, kas te siis peate ka õigeks, et Riigikogu liige, kes on kultuurikomisjoni liige, ei tohi suhelda kooliga, kus on nii suured probleemid?

Jaak Aaviksoo

Alustan sellest viimasest etteheitest. Mulle ei ole teada, et Haridus- ja Teadusministeerium saaks kedagi suhtlemast keelata, enamgi veel, mulle tundub, et niisugust korraldust ei saa üleüldse anda. Mulle jääb mulje, et teid on kas eksitusse viidud või on mingi muu põhjus, miks te olete sellisele järeldusele jõudnud. Selle, mis puudutab seadusest tulenevat, puudutab diskreetsust, konkreetseid õpilasi ja konkreetseid andmeid, tõstan ma loomulikult siit välja.

Tuleb tõdeda sedagi, et avalik kõrgendatud tähelepanu sündmustele Tapa Erikoolis on suures osas ja sageli ka nende õpilaste tegutsemismotiiviks. See on üks niisugune koht, kus ühest küljest on läbipaistvus, avatus positiivne, mõistetav ja kindlasti ka vajalik, aga väga pealiskaudne oleks selline käitumine, mis initsieerib või motiveerib nendes õppeasutustes õppivaid lapsi tegutsema tähelepanuvajadusest ajendatuna. See on paljuski olnud mõningate piirangute sisseviimise põhjus, sh suhtlemisel ajakirjandusega. Ma loodan, et siin on tegemist arusaamatusega ja võib-olla ka mitte piisavate vastastikuste selgitustega, miks teatud juhtudel ligipääs isikutele ja kooli tegevusele on piiratud. Ma ei oska küll öelda, kas see on olnud aluseks, et piirata ka Riigikogu liikmete võimalust tutvuda olukorraga. Loodan, et mitte.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, lugupeetud haridus- ja teadusminister! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

4. Vaba mikrofon

Esimees Ene Ergma

Palun, kui keegi soovib registreeruda vaba mikrofonisõnavõtuks, siis tehke seda peale haamrilööki! Kolleeg Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Proua juhataja! Head kolleegid ja kallid televaatajad! Me elame praegu huvitaval ajal. Maailmas leiab aset väga huvitavaid sündmusi. Suures riigis keset Euroopat toimub riigipööre, rahvamäss, revolutsioon – oleneb, kustpoolt asja vaadata. Venelased panevad Krimmile mõlad külge, et see Ukraina küljest ära rebida ja minema sõita. Eestis on valitsuse vahetus, kapitalistid ja sotsialistid panevad seljad kokku, et hakata maailma parandama.

Aga maailm elab oma elu edasi. Maailm arendab tehnoloogiaid, arendab põllumajandust ja tootmist, kogub statistikat, paneb kokku igasuguseid vahvaid andmeid. Näiteks pannakse kokku militaarindeksid. Militaarindeksit arvestatakse umbes 200 riigi kohta ja Eesti oli eelmisel aastal militaarindeksi poolest nende 200 seas 26. kohal. Vaata aga vaata! Lätlased on 90. kohal. Eesti oli aasta tagasi kuskil 30. kohtadel. Meist eespool on praegu Venemaa, Hiina, Süüria – ka tublid militaarriigid. Muidugi, meil on kaitsekulutused ju 2%. Need on normaalsed kulutused. Hiinal on kaitsekulud näiteks 12%, kuigi Hiina ei ole kellegagi sõjas. Muuseas, militaarindeksit arvestatakse niimoodi, et kaitsekulud võrreldakse sotsiaalsfääri, eriti tervishoiu kuludega. See, et meil on väikesed sotsiaalsfääri kulud, väikesed tervishoiu kulud, tõstabki meie militaarindeksi taevasse. Ja nii kaua, kuni me ei suuda oma eelarvet kuidagi teistmoodi ümber mängida, ei muutu see asi teps mitte.

Aga asi ei ole mitte ainult eelarve ümbermängimises. Kust kohast ikkagi tekib see raha, mida suunata tervishoidu, sotsiaalsfääri, ka kaitsekuludeks? Seda nimetatakse protsendiks SKT-st. Vastuolu ongi selles, et riik arveldab protsentides: meile näidatakse ühte, teist või kolmandat protsenti. Me eraldame tervishoiukuludeks 6,1% – väga hea! Soomlastel on 9% ja rootslastel 10%, aga okei, oleme samuti tublid. Ainult et rahvas ei arvelda protsentides, rahvas arveldab eurodes. Rahvas mõistab, mis asi on raha, sellepärast et selle protsendi eest ei

osta sa ei leiba-saia, ei ravimit ega bensiini autole – ei osta mitte kui midagi. Ja siin ongi selline huvitav tendents, et meie olusid võrreldakse teiste riikide oludega. Muuseas, täpselt samamoodi, nagu tehti Krimmis, kui seal 86% krimlastest hääletas Venemaaga ühinemise poolt ja Vene-meelsete protsent oli 97 – kui ma ei eksi, siis sellised olid viimased andmed. Nemad vaatasid, milline on Venemaal keskmine palk, milline on Venemaal keskmine pension, kui stabiilne on Venemaa areng Ukraina omaga võrreldes, ja nad hääletasidki suurema palga, suurema pensioni, stabiilsuse ja parema ettevõtluskeskkonna poolt ning väiksema korruptiivsuse vastu. Räägitakse küll, et seal hääletasid Vene passiga inimesed, et seal hääletasid surnud. Aga kuulge, kui asi on selles, et naabril on palk tunduvalt kõrgem, siis tõuseb surnu ka hauast üles ja hääletab – täiesti mõistetav!

Teate mis, Eesti jaoks on kõige tähtsam riigi julgeolek, meie territooriumi terviklikkus, meie rahva ja keele säilimine – sealt algab meie põhiseadus. Ja kui on teada, et Venemaal on keskmine palk praegu 800 eurot, siis see on ohtlik, see on oht riigile. Meie valitsus ei ole mõelnud selle peale, žongleerides protsentidega, ei ole mõelnud selle peale, mis juhtub siis, kui eestlane mõtleb ümber selle oma rumala nalja, et kuulutame sõja Rootsile ja anname viie minuti pärast alla. Aga kui Venemaal kasvab palk poolteist korda kõrgemaks, siis see on tõeline julgeolekuoht. Selle peale peab mõtlema! Aga selle peale ei ole mõelnud meie lahkuv valitsus ja ma ei tea, kas mõtleb uus valitsus. Ent mõtlema sellele peab! Suurendama peab meie SKT-d. Kui on uued töökohad, korralik majandus ja põllumajandus, kaubavahetus teiste riikidega, heanaaberlikud suhted, siis elab rahvas hästi, hoiab oma riiki, oma maad, oma keelt ja oma valitsust. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Oi, kui kõvasti!

Viktor Vassiljev

Mikrofon on selline.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Kallid inimesed! Ma tahan teiega jagada neid positiivseid emotsioone, mida tekitas eile Vabaduse väljakul toimunud kontsert Ukraina toetuseks. Vaatamata üsna halvale ilmale olid kohale tulnud tuhanded inimesed, noored, vanad ja terved pered, et avaldada toetust ja tunnustust Ukraina inimestele ja Ukraina riigile, nendele, kes langesid Maidanil, ning nendele, kes võitlesid ja võitlevad vaba, iseseisva ja euroopaliku Ukraina eest. Ma soovin siiralt tänada Eesti Inimõiguste Keskust, kelle eestvedamisel see kontsert toimus, kõiki esinejaid ja vaatajaid!

Sellised kontserdid ja toetusaktioonid toimuvad nendel ärevatel päevadel üle kogu maailma – kontserdid, miitingud, rongkäigud. Üks selline rongkäik toimus laupäeval ka Moskvast. Kuigi ametlikud Moskva võimud ütlevad, et kohal oli umbes 3000 inimest, on korraldajate ja vaatlejate hinnangud natuke teised: nende järgi oli kohal 50 000 – 70 000 inimest. Ma ise jälgisin ka seda marssi ja sellele järgnenud kõnekoosolekut ning mulle tundub küll, et 50 000 ja 70 000 vahele jääv arv on õige. Need tuhanded inimesed kogunesid avaldama meelt Venemaa sekkumise vastu naaberriigis Ukrainas. Üks põhiloosungeid, mis kõlas, oli selline: Venemaa ja Ukraina ilma Putinita, teie ja meie vabaduse eest! Need inimesed protestisid sõja vastu, need on mõtlejad ja intelligentid inimesed, kes tahavad, et Ukraina oleks vaba ja jääks vabaks ja iseseisvaks ning et ka Venemaa oleks tänapäevane demokraatlik riik, mida ülejäänud maailm ei vihka, ei karda ja kelle sõpradeks ei peeta ainult Põhja-Koread ja Venezuelat.

Kõik need toetusaktioonid leidsid aset ajal, kui Krimmis toimus n-ö referendum, mille tulemused olid ette teada. Teame, et üle 96% osalenutest toetas Krimmi liitmist Venemaaga. Mina ise olen OSCE Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni liige ja mul on olemas ka valimisvaatleja kogemus. Kahjuks mul ei olnud võimalik sellel referendumil vaatlejana osaleda. Seda põhjusel, et OSCE loobus Krimmi referendumini vaatlemisest, kuna see on vastuolus Ukraina põhiseadusega, tegemist ei ole vaba, erapooletu ja legitiimse protsessiga. Täna me teame juba, et esimesed sanktsioonid Venemaa vastu on rakendumas. Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid on otsustanud keelata

teatud inimestel, Venemaa ja Ukraina kodanikel siseneda nende territooriumile ja on otsustanud ka varasid külmutada. Eesti toetab neid ametlikke seisukohti. Loodame, et olukord Ukrainas stabiliseerub, et see konflikt, mis praegu on puhkenud, lõpeb rahulikult ja ükski veretilk enam maa peale ei lange. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Olga Sõtnik! Rohkem kõnesoove ei ole. Meie istung on lõppenud. Aitäh teile!

Istungi lõpp kell 16.36.

Istungi kestus 1 tund ja 36 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 18. märts 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (586 SE) esimene lugemine

2. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu (606 OE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kaheksanda töönädala teisipäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Eelnõusid ega arupärimisi üle anda ei soovita.

Läheme teadete juurde. Kolmapäeval, s.a 19. märtsil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, rahandusminister Jürgen Ligi ja siseminister Ken-Marti Vaher. Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole.

Head kolleegid, nüüd teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohalolijaks registreerunud 81 ja puudub 20 Riigikogu liiget.

1. Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (586 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme tänase päevakorra punktide käsitsemise juurde. Esimene punkt on põhiseaduskomisjoni algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 586 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti põhiseaduskomisjoni liikme Mart Nutti!

Mart Nutt

Austatud proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Põhiseaduskomisjon algatas käesoleva seaduseelnõu 29. jaanuaril seoses õiguskantsleri ettepanekuga nr 21. Kehtiv kodakondsuse seadus näeb ette, et välismaalasel, kes soovib saada Eesti kodakondsust, peab muu hulgas olema pikaajalise elaniku elamisloa või alaline elamisõigus. Lisaks sellele peab isik olema enne kodakondsuse saamise sooviavalduse esitamise päeva elanud Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel vähemalt kaheksa aastat, millest viimased viis aastat püsivalt. Ette on nähtud ka pärastine ooteaeg, Eesti kodakondsuse saamise sooviavalduse esitamise järel peab isik olema elanud Eestis kuus kuud. Nimetatud praktika vastab igati Euroopa Liidus kehtivatele nõuetele, kuid õiguskantsler leidis, et nimetatud tingimuste ehk pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse olemasolu kohaldamine isiku suhtes, kes on Eestis nõutud perioodil faktiliselt elanud, kuid kellel ei olnud pikaajalise elaniku elamisloa või alalist elamisõigust, riivab põhiseadusest tulenevat võrdsuspõhiõigust. Seega, isikutele, kes küll faktiliselt Eestis elasid, kuid kellel puudus selleks seaduslik alus, peaks tegema erandi.

Komisjon algataski sellega seoses seadusmuudatuse. Erand tehakse isikule, kes taotleb pärast 15-aastaseks saamist Eesti kodakondsust ja on enne 15-aastaseks saamist viibinud Eestis vähemalt kaheksa aastat, sõltumata sellest, kas sel perioodil, kui ta Eestis viibis, oli tal seaduslik alus siin viibimiseks või mitte. See peaks olema isikusõbralik muudatus. Kuid lähtuvalt seaduseelnõust ja kooskõlas õiguskantsleri ettepanekuga peaks see isik vastama järgmistele tingimustele. Esiteks, ta ei ole püsivalt asunud elama teise riiki. Teiseks, ta on kodakondsuse taotlemise ajaks seadustanud oma Eestis viibimise, st kodakondsuse taotlemise ajal peab tal olema kehtiv elamisloa või elamisõigus. Kolmandaks, ta on elanud Eestis

elamisloa või elamisõiguse alusel kuus kuud pärast Eesti kodakondsuse saamise sooviavalduse esitamist. Nende isikute arv ei ole väga suur. 14. veebruari seisuga oli rahvastikuregistri andmetel alla 15-aastasi, kellel ei olnud kehtivat elamisluba, 407, kuid nendest 384 olid alla üheaastased. Nii et see probleem ei puuduta väga suurt inimeste hulka.

Eelnõu ettevalmistamise juures viibisid Siseministeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonna nõunik Siiri Leskov ja sama osakonna õigusnõunik Julia Koger. Tutvustan ka menetluslikke otsuseid. Kõik otsused võeti vastu üksmeelselt, nii et selles küsimuses valitseb Riigikogu erakondade vahel üksmeel. Me tegime ettepanekud võtta eelnõu täiskogu päevakorda 18. märtsil s.a, esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, st ettepanekud tuleb esitada 1. aprilliks 2014. Ettekandjaks määrati minu tagasihoidlik isik. Nagu ma ütlesin, kõik ettepanekud tehti konsensuslikult. Aitäh teile!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Ma tänan, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Mul on vist asjast väga vale arusaam. Parandage mind, palun, kui see nii on! See probleem ei puuduta ju neid, kes on alla 15 aasta vanad, vaid hoopis vanemaid inimesi. (M. Nutt: "Just!") Kas te oskate nende arvu täpsustada? Kui palju neid inimesi on?

Mart Nutt

Ma lugesin selle arvu korra juba ette, ma püüan seda korrata. Siiri Leskov vastas sellele küsimusele, et 14. veebruari seisuga oli rahvastikuregistri andmetel alla 15-aastasi, kellel ei olnud kehtivat elamisluba, 407, kuid nendest 384 olid alla üheaastased. Neid see teema ei puuduta, kuna siis, kui neil ei ole ühegi riigi kodakondsust, on neil võimalus saada registreerimise korras Eesti kodakondsus. Nende isikute täpset arvu, keda see küsimus puudutab ja kes on üle 15 aasta vanad, mulle kahjuks hetkel teada ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Kas on veel küsimusi? Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Mart Nutt! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 586 esimene lugemine tuleks lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu 586 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 1. aprilli kell 17.15.

2. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu (606 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie teine päevakorrapunkt on VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu 606 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjoni esimehe Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Austatud kolleegid! Austatud juhataja! See Riigikogu otsuse eelnõu näeb ette, et komisjon esitab oma töö tulemuse lõpparuande Riigikogule ja avalikkusele hiljemalt 18. juuniks aastal 2014, mille järel komisjoni volitused lõpevad. Põhiseaduskomisjonis oli see punkt arutlusel ja põhiseaduskomisjon toetas seda. Tõepoolest, ajaloo huvides olgu öeldud, et VEB Fondi uurimise komisjon seadis üksmeelselt esimeseks tähtajaks 2014. aasta septembri, aga põhiseaduskomisjon muutis seda konsensuslikult.

Kuus põhjust, miks komisjoni tööaega tuleks pikendada, on järgmised. Esiteks, VEB Fondi uurimiskomisjon on endist viisi kontaktis ühe võtmetunnistajaga ehk TSL Internationali juhatuse endise esimehe Aleksandr Matiga, kellega meil on kokkulepe, et ta tuleb ikka-

gi komisjonile selgitusi andma. Teiseks on vaja dokumente veel analüüsida. Mida sügavamalt on komisjon koos Riigikontrolliga kaevanud, seda rohkem on materjale leitud. Hea näide on kuu aega tagasi SEB-st leitud 20 toimikut, igaihes 500 lehekülge. Kõik väitsid, et need on hävitatud, aga ei olnud, tegelikult olid need säilitatud. Kolmandaks, seoses sellega, et on tulnud välja uusi versioone, oleme sunnitud mitut inimest, näiteks endise Põhja-Eesti Panga ja Eesti Panga juhtorganite liikmeid, teist korda üle kuulama. Neljandaks, Riigikontroll peab läbirääkimisi Venemaa Föderatsiooni kontrollikojaga. Nende tulemusel loodame Venemaalt saada selgitamist vajavate asjaolude kohta uusi, seni käsitlemata dokumente. Viies, oleme konsulteerinud Eesti Kohtuekspertiisi Instituudiga. Instituut on pakkunud võimalusi, kuidas ekspertiisi tulemusel selgitada välja valeandmetega kirja koostajad. Kuuendaks, VEB Fondi uurimiskomisjon on selle loomisest peale pidevalt rõhutanud, et me teeme koostööd Riigikontrolliga ja komisjon peaks saama Riigikontrolli samal ajal tehtava auditi tulemusi kasutada, mitte vastupidi. Ehk siis, kui komisjon lõpparuande esitab, peaks Riigikontroll olema kõik oma väited juba välja käinud, et meie saaksime nende väidetele tugineda. Siis ei saa tekkida sellist rumalat olukorda, kus Riigikogu uurimiskomisjon teeb järeldused andmete põhjal, mille Riigikontrolli audit näiteks kaks nädalat hiljem ümber lükab. See on üks oluline aspekt tööaja pikendamise puhul. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Läheme küsimuste juurde. Palun, Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ütlesid õigesti, et me korra oleme selle komisjoni töö lõpptähtaega juba pikendanud. Ma mäletan, et põhiseaduskomisjonis oli tol ajal arutelul ainult üks argument: Riigikontroll ei ole oma aruandega lõpule jõudnud ja on oma töö tähtaega pikendanud. Nüüd on lisaks sellele tekkinud üsna mitu kaalukat argumenti. Kas ei või juhtuda nii, et 18. juuniks, mis on eelnõu järgi uus tähtaeg, need ülejäänud argumentid ei ole ära langenud ning komisjon tuleb uuesti põhisea-

duskomisjoni ja parlamendi ette ettepanekuga nende kolme-nelja argumenti tõttu VEB Fondi tööd pikendada?

Rainer Vakra

Aitäh! Tõepoolest, ka seekordne pikendamine sai alguse sellest, et 25. veebruaril saatis Riigikontroll meile kirja, kus nad teatasid, et nemad oma tähtaega pikendavad. Aga kui ma teile ausalt vastan, siis ma ei saa uut pikendamist kindlasti välistada. Võivad ju selguda asjaolud, mis sõna otseses mõttes muudavad kogu meie tegevust või meie seniseid põhimõtteid. Need võivad selguda selle põhjal, mida räägib Aleksandr Matt, aga ka Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi ekspertiiside põhjal. Uut pikendamist ei saa välistada, aga ma pean seda ebatõenäoliseks. Kordan veel, et kõik need pikendamisotsused on uurimiskomisjonis tehtud üksmeelselt ja me hoiame seda joont ka edaspidi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Olles ise komisjoni liige, tean ma päris selgesti, et kõik arusaamad, mis meil tekivad, on selles mõttes tühjad, et nende baasil me maailma muuta ei saa, sest isegi kui keegi on midagi valesti teinud, on see kõik aegunud. Kas sulle ei tundu, et komisjoni töö ühel hetkel, eelkõige räägin ma esimehe isikust, võib välja näha nagu *showbisnis*, mida kasutatakse poliitiliste eesmärkide saavutamiseks, kuid selle töö tegelik sisu jääb suhteliselt tagasihoidlikuks?

Rainer Vakra

Aitäh! Komisjon ja komisjoni esimees on teinud oma tööd lähtuvalt Riigikogu ehk meie enda 2013. aasta märtsi otsusest, millega see komisjon moodustati. Oli püstitatud neli eesmärki ja meie soov on need täielikult saavutada. Kui me oleme selle tee üheskoos siin saalis valinud, siis ma ei näe mitte mingit põhjust nüüd poole pealt otsustada, et ei, me jätame töö poolikuks ega tee seda korralikult. Vastupidi, me uurime kõiki võimalusi ja versioone ning paneme selle töö tulemuse raportiks kokku, et Eesti ühiskonnal oleks võimalik toonaseid tegusid hinnata. Kui me vaatame meie töö

tulemeid, siis ei saa ju öelda, et midagi ei ole juhtunud, kui on algatatud kriminaalmenetlus. Ühiskonnas on ka teada, et tihti on rahatrahvist või mingist muust määratud karistusest olulisem see, et sinu hea nimi on määratud. Nii et ma ei saa kolleeg Aivar Riisaluga nõustuda selles, et komisjon on teinud tühja tööd või see on kellegi *showbisnis*. Kindlasti mitte.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal, teine küsimus!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud aseesimees! Minu teine küsimus on ühe konkreetse isiku kohta, keda te ootate ütlusi andma. Mind huvitab Aleksandr Matt. Teatavasti on komisjon ligi aasta oma tööd teinud ja seda härrasmeest olete ütlusi andma oodanud umbes niisama kaua. Te märkisite ühe olulise argumendina, miks oleks tarvis VEB Fondi komisjoni tööd pikendada, just selle, et te soovite tema ütlusi kuulda. Mis annab teile aluse arvata, et 18. juunini jäänud aja jooksul see tunnistaja ütlusi andma tuleb, kui ta seda aasta jooksul teinud ei ole?

Rainer Vakra

Aitäh! Kõigepealt peab ütleva, et ka Riigikogu kodu- ja töökorra seadus näeb ette, et kui keegi komisjoni ütlusi andma ei tule, siis saab teda trahvida 300 trahviühikuga. Meie komisjonis tekkis esmakordselt vajadus seda sätet rakendada, aga siis selgus, et selleks puudub kohtuväline menetleja. Me oleme asja kohta vastava ettepaneku teinud. Konkreetsele küsimusele on vastus hästi lihtne. Komisjon on teinud head tööd ja meile on selge, et see inimene meie komisjoni tuleb. Me oleme nüüd temaga kontaktis. Me otsisime seda kontakti kõikvõimalikke kanaleid pidi, tegime seda jõustruktuuride abil, kirjutasime talle tähitud ja tavalisi kirju. Täna saan öelda, et me oleme temaga kontaktis. See on selge märk, et ta komisjoni tuleb.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma olen natuke segaduses. Te väljendasite seisukohta, et kõik teie komisjoni liik-

med olid konsensuslikult nõus tähtaja pikendamise. Väino Linde arvas, et ega see vist ikka niimoodi ei olnud. Ma kuulasin ka kolleeg Aivar Riisalu küsimust ja mul tekkis omakorda küsimus, kus see konsensus teil siis on. Aga minu küsimus lähtub sellest loogikast, et selle komisjoni esimehe koht peaks kuuluma opositsiooni esindajale. Kas te jagate seda seisukohta? Kas selle komisjoni esimehe koht läheb uuesti jagamisele?

Rainer Vakra

Aitäh! Kõigepealt, mis puudutab otsuse konsensuslikkust, siis me saame protokollist järele vaadata, et tegemist oli konsensusliku otsusega, mida toetasid kõik komisjoni liikmed: Aivar Riisalu, Väino Linde, Marko Pomerants, Rainer Vakra ja ka Andres Anvelt. Mis puudutab küsimuse teist poolt, siis ma arvan, et see on komisjoni otsustada.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Rainer Vakra! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Peep Aru!

Peep Aru

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Me arutasime põhiseaduskomisjonis Riigikogu uurimiskomisjoni töö tähtaja pikendamist 11. märtsil. Arutelu juurde olid kutsutud uurimiskomisjoni esimees Rainer Vakra ja Riigikontrolli peakontrolör Tarmo Olgo. Ma ei hakka kordama põhjendusi, miks uurimiskomisjon soovib tähtaega pikendada, küll räägin sellest, mida arvas Riigikontroll ja milline oli arutelu komisjonis.

Tarmo Olgo sõnas, et Riigikontroll hindab peamiselt seda, kas Riigikogu otsust VEB Fondi moodustamise kohta täideti nii, nagu Riigikogu oli otsustanud, ja selle raames selgitatakse välja, kas Riigikogule esitati otsustamise hetkel õiget informatsiooni. Samuti teeb Riigikontroll kindlaks, kas VEB Fondi register moodustati nii, nagu Riigikogu otsustas, ja kas seda peeti nende reeglite kohaselt, mis Riigikogu oma otsuses ette nägi. Üks auditi põhiküsimusi on see, kas avalikkusele on TSL Internationali tehingute kohta esitatud igakülget ja õiget informatsiooni.

Olgo selgitas, et alguses arvas Riigikontroll, et audit valmib 2014. aasta märtsi lõpuks.

Kuid nüüd on selgunud, et see valmib juuni alguseks. Selle põhjuseks on asjaolu, et esialgu alahinnati seda, kui palju informatsiooni on säilinud SEB-s. Nüüd on selgunud, et SEB on säilitanud väga palju informatsiooni, 20–25 toimetust, lisaks kontokaardid, päevabilansid jms. Nimetatud informatsioon võimaldab üsna hästi taastada seda, kuidas üldse Vnešekonombanki nõuded tekkisid ja millised isikud on nende nõuetega seotud. Riigikontroll taastab kogu Vnešekonombankis olnud kahe panga raha liikumise alates 1992. aasta algusest. Kuna informatsioon ei ole väga hästi arhiveeritud, siis võtab nende andmete läbitöötamine üsna palju aega. Olgo märkis, et Riigikontroll peab informatsiooni mitu korda üle kontrollima, et avalikkusele esitatavas infos saaks olla absoluutselt kindel.

Põhiseaduskomisjoni liikmetel oli hulgaliselt küsimusi. Mainin mõnda neist. Küsimusele, millal täpselt Riigikontroll avastas SEB-s olevad materjalid, vastas Tarmo Olgo, et umbes kolm nädalat tagasi. Küsimusele, millised konkreetset dokumendid vajaksid Eesti Kohtuekspektiivi Instituudis uurimist ja hindamist, vastas uurimiskomisjoni esimees Rainer Vakra, et prokuratuuri algatatud kriminaalmenetlus puudutab neid dokumente, mille Vahur Kraft ise tõi 16. septembril 2013. aastal lisamaterjalina uurimiskomisjonile. Lisaks on Vahur Krafti poolt 5. aprillil 1995. aastal allkirjastatud kirja ülemises osas käsitsi kirjutatud numbritega kuupäev. Eesti Kohtuekspektiivi Instituudi seisukoht on, et teoreetiliselt on võimalik välistamise teel kindlaks teha, kes selle kuupäeva sinna kirjutas. Küsimusele, miks peaks Riigikogu uurimiskomisjon edasi töötama, kui samal ajal töötab Riigikontroll ja ka prokuratuur on asja menetlema asunud, vastas uurimiskomisjoni esimees, et põhjuseks on Riigikogu 12. märtsi 2013. aasta otsus, mille alusel uurimiskomisjon moodustati. Uurimiskomisjon on teinud tööd selle nimel, et see otsus, mille Riigikogu vastu võttis, edukalt täide viidaks, tõe saaks võimalikult suurel määral välja selgitatud ja ühiskonnale arusaadavaks tehtud. Vakra leidis, et ta ei näe mingit põhjust, miks peaks nimetatud Riigikogu otsust täitma mittetäielikul määral. Ta selgitas, et uurimiskomisjoni hirm on, et kui komisjon esitab lõpparuande ja Riigikontroll lükkab komisjoni tulemuse hiljem põhimõtteliselt üm-

ber, siis jääb uurimiskomisjon ja ka Riigikogu tervikuna ühiskonnas rumalasse valgusesse. Riigikontrolli materjal on uurimiskomisjoni lõppraporti alusmaterjal, sest Riigikontrollil on ilmselgelt mitu korda suurem võimekus dokumente läbi töötada kui Riigikogu uurimiskomisjonil. Tarmo Olgo lisas, et uurimiskomisjon eelduslikult ei sea kahtluse alla, kas VEB Fondi register on õige. Uurimiskomisjon eeldab, et see on õige. Riigikontroll uurib, kas konkreetset isikud ikkagi olid VEB Fondi registris ja kas neil oli selline nõue, nagu nad väidavad, ning kas see nõue oli ka õiges suuruses. Riigikontroll tahab lisaega, et kõik väited mitu korda üle kontrollida. Täna on alust arvata, et VEB Fondi register ei olnud täielikult õige, aga et seda avalikult välja öelda, peab olema selles täiesti veendunud. Küsimusele, kas Riigikontroll saab minna oma uurimisega edasi sõltumata sellest, kas Riigikogu uurimiskomisjon edasi töötab või mitte, vastas Olgo, et Riigikontroll läheb oma tööga igal juhul edasi.

Pärast pikka arutelu saavutati komisjonis konsensus, et uurimiskomisjoni töö tähtaega tuleks pikendada, aga mitte nii pikalt, kui uurimiskomisjon esialgu taotles. Üksmeelselt peeti õigeks kuupäevaks 18. juunit 2014. Lisaks otsustas komisjon saata eelnõu täiskogu päevakorda 18. märtsiks ehk tänaseks ning teha ettepanekud esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 20. märts 2014 kell 17.15. Ettekandjaks määrati siinkõneleja. Kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, siis me teeme ettepaneku saata eelnõu teisele lugemisele 27. märtsiks 2014 ja teha siis ka lõpphääletus. Kõik otsused tehti konsensuslikult. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Peep Aru! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni ettepanek oli, et eelnõu 606 esimene lugemine tuleks lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu 606 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 20. märtsi kell 17.15.

Head kolleegid! Tänane päevakord on ammendatud ja istung lõppenud. Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 10.26.
Istungi kestus 40 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 19. märts 2014
Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Spordi rahastamine
2. Maksud
3. Muud küsimused

Istungi rakendamine

1. Kaitseminister Urmas Reinsalu poliitiline avaldus seoses rahvusvahelise julgeolekuolukorraga

2. Protokoll nr 15 "Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni muutmise kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu (581 SE) teine lugemine

3. Rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ühinemise seaduse eelnõu (576 SE) teine lugemine

4. Liikluskindlustuse seaduse eelnõu (423 SE) teise lugemise jätkamine

5. Maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) teine lugemine

6. Reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu (584 SE) teine lugemine

7. Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (579 SE) teine lugemine

8. Õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (519 SE) teine lugemine

9. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (575 SE) teine lugemine

10. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (566 SE) teine lugemine

11. Maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (574 SE) teine lugemine

12. Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (551 SE) teine lugemine

13. Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (562 SE) teine lugemine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister! Alustame tänast infotundi. Teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 30 Riigikogu liiget, puudub 71. Täna osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, rahandusminister Jürgen Ligi ja siseminister Ken-Marti Vaher.

1. Spordi rahastamine

Esimees Ene Ergma

Alustame, meil on täna hästi palju küsimusi. Esimene küsimus on kolleeg Tarmo Tammele peaminister Andrus Ansipile.

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud sportlik peaminister! Viimasel ajal on tõusnud päevakorra spordiklubide halb finantsolukord. See on seotud sellega, et enamikus spordiklubides makstakse treeneritele palka stipendiumina, mis tähendab seda, et sotsiaalmaks ja teised riigi võetavad maksud jäetakse maksmata. Nüüd on spordiklubid seatud keerulisse olukorda, kuna neil ei jätku finantsvahendeid, ja võib juhtuda, et paljud spordiklubid peavad sel aastal oma tegevuse lõpetama. Millist lahendust teie, härra peaminister, näete, et noored saaksid edasi spordiga tegelda ega satuks tänavale? Kuidas lahendada see keeruline olukord nii, et maksuamet oleks rahul ja spordiklubid saaksid edasi tegutseda?

Andrus Ansip

Aitäh! Muidugi peavad nii valitsus kui ka seadusandja tunnistama siin oma tegematajätmisi ja ka tehtud praaki, sest praegused regulatsioonid ei ole spordiklubide jaoks üheselt mõistetavad. Sellest tulebki see, et umbes 30%

juhtudel on treeneritele makstud palka ja ühes palgaga ära makstud ka kõik vajalikud maksud riigi seaduse järgi, aga 70% juhtudel ei ole makse makstud ja treeneritele ei ole makstud palka, vaid on makstud stipendiume. Minu hinnangul ei saa siin päris ühemõtteliselt näidata näpuga spordiklubide peale ja süüdistada neid maksupettuses ning muudes halbades kavatsustes. Kui see asi on nii massiliseks läinud, siis ilmselt on olnud võimalus seadust mitmeti tõlgendada. Ka kontroll pole juba varases staadiumis olnud piisavalt tõhus ega saatnud üheselt mõistetavaid signaale. Kui meie kohtud on mitmes lahendis asunud ühemõttelisele seisukohale, et palka ei saa asendada stipendiumiga, et kui on töösuhe, siis tuleb maksta palka ja palgalt tuleb maksta ka kõik vajalikud maksud, siis tuleb meil kõigil neid otsuseid austada. Aga kuna me mõistame, et siin ei ole süü ühepoolne, siis peab riik spordiklubidele appi tulema, et nemad saaksid maksud ausalt ära maksta. Järgmisest aastast on kavandatud 3,5 miljoni eurone toetus spordiklubidele selleks, et nad saaksid kõik treenerite töötasud palkadena välja maksta.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm, esimene täpsustav küsimus!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Seda 3,5 miljoni eurost täiendavat toetust hakatakse maksta järgmisel aastal. Kuidas spordiklubid sellel aastal peaksid toimetama? Ma küsin veel, kas selle probleemi põhjus ei peitu mitte aastast 2009, kui negatiivse eelarvega vähendati kohalike omavalitsuste tulubaasi ja neilt võeti ära kohustus tegelda noortega ja noortespordiga. Kas ei peaks kiiresti taastama endise olukorra, eraldama omavalitsustele selle jaoks raha ja panema neile ka kohustuse noorte ja noortespordiga edasi tegelda?

Andrus Ansip

Aitäh! Ei, selle probleemi algus nüüd 2009. aastast küll ei ole, see probleem on märksa vanem. Ma mäletan, kuidas ma Tartu linna peana täpselt samasuguste probleemidega silmitsi seisin, ja mäletan ka seda, kuidas juba tol ajal olid mõned kohtuvaidlused. Tõsi, pisut hilisemast ajast meenub mulle konkreetne juh-

tum, kus korvpallurile öeldi leping klubiga üles, korvpallur polnud sellise kiire lepingu lõpetamisega rahul ja pöördus õiguse saamiseks kohtusse. Kohus leidis, et see suhe, mis oli küll vormistatud stipendiumiga tasustatavana, oli sisuliselt töösuhe ja nägi lepingu ülesütlemise puhul ette kõik töösuhetest tulenevad kompensatsioonid. Minu meelest kas või juba toonastest kohtulahenditest tulenevalt oleksid ka kõik klubid pidanud tegema järelduse, et palgasuhte ümbernimetamine stipendiumisuhteks ei muuda selle töösuhte olemust. Juba siis oleks tegelikult tulnud kõikidel klubidel järgida seadust ja maksta palga pealt ka kõik vajalikud riigimaksud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm, teine täpsustav küsimus!

Tarmo Tamm

Aitäh, lugupeetud peaminister! Nagu me teame, kõik omavalitsused ei kaotanud ära spordikoole ja paljud omavalitsused on ka hakanud uuesti spordikoole taastama või looma. See loob olukorra, kus treeneritel on kindlus, nad saavad kindla palga kätte ja riigil ei jää ka maksud saamata. Kuidas teie suhtute spordikoolide taastamisse ja kas omal ajal spordikoolide kaotamine oli viga? Me teame, et paljudes Euroopa riikides, arenenud ja edu-meelsetes riikides on spordikoolid olemas. Kuidas te sellesse teemasse suhtute?

Andrus Ansip

Aitäh! Klubilisele süsteemile üleminek ei olnud kindlasti viga ja väga paljudes riikides on just nimelt spordiklubid olnud väga edukad. Spordiklubid on kindlustanud ka eri põlvkondade koos tegutsemise ja see kokku on andnud väga häid tulemusi. Eesti spordiklubide suurimaks probleemiks pean mina nende väiksust ja ka seda, et vanusegrupid on suhtelised piiritletud. Meil ei ole tekkinud selliseid suuri klubi- sid, nagu näiteks Saksamaalt võib leida. Saksamaal on küllalt tavaline, kui spordiklubis on 10 000 liiget, isegi 30 000 liiget, ühes linnas ainult. Need spordiklubid ühendavad kõige nooremaid, nelja-, viie- ja kuueaastaseid, noorsportlasi, kes tahavad tippportlasteks saada, tippportlasi ja ka veteransportlasi. Ja kui veteransportlased ei suuda enam aktiivselt spordi-

ga tegelda, siis nad tahavad ikkagi klubile midagi anda. Nad teevad kasulikku tööd klubi heaks: värvivad piirdetoru üle või siis koorivad üles äratallatud pinnase jalgpallivärava eest ja panevad sinna uue murumätta. Nad tahavad midagi anda ka siis, kui nad on spordi jaoks juba liiga nõrgaks jäänud. Minu meelet spordiklubide üks suur väärtus peitubki selles, et nende liikmed üksteist toetavad. Veteransportlased, kes on elus rohkem edasi jõudnud, peavad väärikaks teoks asutada stipendiume või annetada oma taskust stipendiume andekatele noorsportlastele. Need kõik on väga head algatused.

Esimees Ene Ergma

Jätkame kohapeal registreeritud küsimustega. Palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Enne, kui ma küsimuse esitan, tahan tunnistada mõningast nukrust oma hinges, et meie kahekõned varsti siin saalis praegusel kujul ei jätku, kui te enam peaminister ei ole. Need olid väga sisukad ja lustakad ning nii mõnigi väljend, nagu näiteks fooliummütsid, mis meie kahekõnest välja kasvas, lähevad Eesti poliitilise folkloori kullafondi. Nii et aitäh selle eest!

Konkreetne küsimus on aga selline: mis te arvate, kas noor peaminister suudab teie alustatud teed vääriliselt jätkata nii spordialal kui ka üldse? Minul on kerge kahtlus, aga kuidas teie tunnete?

Andrus Ansip

Aitäh komplimendi eest! Mul on loomulikult hea meel, et ka mina olen suutnud midagi folkloori kullafondi anda. Küllap uus peaminister saab oma tööga hakkama, kas ta ka midagi folkloori kullafondi lisab, seda näitab aeg. Teie küsimus ei ole küll üldse spordi rahastamisega seotud, aga las ta olla. Ma loodan, et uus peaminister reageerib totrustele sama resoluutselt, nagu mina seda tegin. Meenutagem, millest see kõik, need seemned ja foolium, lahti pörkas. See oli ju üks konkreetne Õhtulehe artikkel, kus oli ridamisi lauslollusi – räägiti sellest, kuidas põllumehed ei saa enam seemneid külvama hakata, sest kõik patenteeritakse ära ja näe, ongi põllumehega asi ühel pool, me kõik tööta ja leivata. Või siis see, et

Eesti ei saa enam olla illegaalsete ravimite transiidimaaks. Tere talv, mida me siis veel peaksime tahtma, kas olla narkootikumide transiidimaa või mis iganes? Meediasse läks üksainus jupp minu kunagisest vastusest ja see kontekstist väljarebitud lõik hakkas iseseisvat elu elama, keegi ei mäletagi, mis kontekstis see kõik öeldud oli. Olgu see õpetuseks nii ütlejatele kui ka vahendajatele. Ma loodan, et uus peaminister suudab alati kõik oma ütlemised vajalikus kontekstis hoida.

Esimees Ene Ergma

Kolleegid, mul on palve hoida ennast praegu ikka teema piires! Teema on spordi rahastamine. Meil jääb pärast aega üle ja siis võime rääkida igasugustest seemnetest ja muudest asjadest. Palun, kolleeg Urbo Vaarmann!

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Ma tulen siiski tagasi spordi rahastamise juurde ja küsin, kuidas teie arvates peaksid edasi käituma need spordiklubid, kes on saanud kätte oma otsused, millest osa on ka kohtus vaidlustatud. Päris palju raha on läinud ja see kivi jahvatab ikka edasi, ei ole oodata, et see praegu peatuks. Või on mingeid liikumisi näha?

Andrus Ansip

Aitäh! Ega ma suures plaanis ei näe ette, et spordi rahastamise proportsioonid peaksid Eestis väga palju muutuma. Me oleme küllalt lähedal nendele proportsioonidele, mis Euroopa Liidu arenenud liikmesriikides on välja kujunenud. Seda, et näiteks riigi või kohaliku omavalitsuse osatähtsus spordi rahastamises võiks kordades suurened, ma tõenäoliselt ei pea. Maailmas üldiselt on riigi ja kohaliku omavalitsuse osatähtsus spordi rahastamises isegi pisut väiksem, kui ta meil on. Sponsorite osatähtsus on enam-vähem samal tasemel või pisut suurem kui meil. Põhiraskus jääb igal pool maailmas, kaasa arvatud ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides, ikkagi leibkondade kanda. Enamasti jääb umbes 80% kogu spordi rahastamisest paratamatult leibkondade kanda. Riigi roll peab tulevikus kindlasti olema samasugune, nagu see praegugi on. Riik peab kindlustama investeeringud spordirajatistesse – staadionid, ujulad, võimlad jne. Samuti peab

riik alaliitude kaudu toetama noortesporti ja tippporti, aga noortesporti rahastatakse enamasti ka Euroopas rohkem kohaliku omavalitsuse tasandil. Ma usun, et Eestis tegelevad kohalikud omavalitsused ka tulevikus noorte hõlvamise ja hõivamisega, nii nagu seda praegu tehtud on. Aga tulenevalt meie klubide väiksusest, ühe treeneri kesksusest tuleb treeneritele sotsiaalsed garantiid tagada ja vähemalt see miinimumeesmärk on järgmiseks aastaks praegu seatud.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Maksud

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Ester Tuiksoolt rahandusminister Jürgen Ligile. Palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud rahandusminister! Vedelkütuse erimärgistamise seadus lubab kasutada erimärgistatud vedelkütust raudteeveol, laevaliikluses, põllumajandusmasinates, kütmiseks ning soojuse ja elektrienergia tootmiseks. Uus, sündiv koalitsioon on ühe rahalise katteallikana näinud koalitsioonilepingus ette erimärgistatud vedelkütuse kasutamise piiramist. Millistes valdkondades on plaanis erimärgistatud vedelkütuse kasutamine keelata ning kui palju see võiks maksumulu vähendada?

Jürgen Ligi

Aitäh! Mul on hea meel, et ma ei pea arudega spekulerima, sest te olete jätnud mulle sellise võimaluse. Küsimuse teema on ju maksud, nii et ettevalmistuse võimalust te mulle ei jätnud. Aga seda, et me tahame erimärgistatud kütuse kasutamist piirata, võin ma kinnitada. Me tahaksime erimärgistatud kütuse tegelikult üldse ära kaotada, aga kuna igas valdkonnas ei ole võimalik kompensatsioonimehhanisme pakkuda, siis näiteks põllumajanduses ja väikekalalaevanduses kavatseme selle süsteemi alles jätta. Toetada kedagi selle põhjal, kui palju tal õnnestub fossiilseid kütuseid ära põletada, ei ole õige ja küllap Euroopa Liit keelab

ki selle ühel hetkel ära. Minu andmetel on selline direktiiv idee tasandil juba idanemas.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, esimene täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Härra minister! Te olete nii suur professionaal, et ilmselt teate kõiki numbreid peast, nii et see ei tohiks teile probleemiks olla. Põllumajanduses on erimärgistatud kütusest räägitud päris pikka aega, selle kasutamise süsteemi muutmiseks. Kui teie valitsus alustas oma tööd, siis oli see väga aktuaalne teema, nüüd on asi soiku jäänud. Kas te tõesti loodate Euroopast tulevate direktiivide peale, et sellest probleemist vabaneda, või millised plaanid teil on? Või suudate aasta jooksul siiski midagi välja pakkuda?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma tunnen tõesti kõiki numbreid nullist üheksani ja nende kombinatsioone ka. Küsimus oli aga põllumajanduse kohta ja selle kohta ma juba ütlesin, et seal ei ole praegu kavas süsteemi muuta. Küll aga hoian ma põialt, et Euroopa suudaks selles küsimuses kokku leppida. Kogu kliima- ja energiapoliitika kontekstis mõjub ikka hästi kohatult, et fossiilkütuste põletamine on see alus, mille järgi keegi toetust saab.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, teine täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud minister! Ärme siis põllumajandusest räägime, räägime kodukuludest. Paljud eramajad ja ka osa kortermaju kütavad praegu erimärgistatud kütteõliga. Kerge kütteõli aktsiisimäär on 110,95 eurot tuhande liitri kohta. Kui erimärgistatud kütust ei lubata enam kütmiseks kasutada, kui palju võiksid siis kodukulud selle tagajärjel teie valitsuse lubatud kodukulude allaviimise asemel hoopis kasvada?

Jürgen Ligi

Aitäh! Kodukulud alla – see on olnud meie valitsuse ühine poliitika ja on ka järgmise

valitsuse oma. Sellepärast olen ma juba mitu aastat taotlenud sellise toetusmehhanismi loomist, mis võimaldaks kodukatlad tõhusamate vastu välja vahetada. Juba praegu on õliküte kallis, aga ilmselt on katla vahetamise hind see, mis koduomanikke piirab. Iseenesest ei ole maja kütmine õliga mingisugune domineeriv kütteviis, aga me võiksime sellest üldse lahti saada, see on koduomanikule lihtsalt liiga kallis. Selleks on Euroopa Liidu uues struktuurivahendite eelarves ka meede planeeritud.

Esimees Ene Ergma

Palun kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud minister! Uue koalitsiooni plaanide kohaselt suurenevad väga paljud toetused, mida inimesed on oodanud juba aastaid. Te olete rahandusminister praeguses valitsuses ja olete ilmselt rahandusminister ka järgmises valitsuses. Need on head otsused, inimesed on kaua tahtnud nendele küsimustele lahendust saada. Aga miks te ei teinud neid otsuseid eelmises valitsuses? Kes olid eelmises valitsuses need pidurid, kes ei lasknud teil häid otsuseid ellu viia?

Jürgen Ligi

Aitäh! Kolleeg paremal käel arvas ka, et ma olen öelnud, et IRL ei lasknud. Tegelikult olid ju sellel praegusel valitsused omad plaanid ja kulud, mis olid ka omamoodi õilsad, aga sinna kõrvale oli muidugi väga raske midagi muud mahutada. Igal juhul on uuel valitsusel suuremad võimalused paindlik olla ja suunata uute kokkulepete pinnalt kulusid ümber ka nende heade plaanide kasuks, mis meil on koalitsioonilepingusse kirja saanud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea minister! Minu küsimus puudutab ka erimärgistatud kütust. Me teame, et teie valitsemise ajal on transiidisektor suuresti tagasi läinud. Peaaegu kahekordselt on vähenenud sadamate mahud ja raudtee mahud. Eelmisel aastal võtsime vastu mereeaduse, mis tegi raskemaks laevanduse

olukorra. Kui nüüd maksustatakse täiendavalt veel raudteel ja laevadel kasutatavad kütused, kuidas see sektor siis välja nägema hakkab? Kui sügavalt te olete uurinud, millised on selle maksu tagajärjed transiidisektoris?

Jürgen Ligi

Aitäh! Transiidi osa on vähenenud eelkõige Putini valitsuse ajal ja see on olnud Venemaa strateegiline hoiak meie suhtes. Ma usun, et me võime pigem kergendatult hingata, et meil jätkus ettenägelikkust mitte liiga palju panustada sellesse riski, mis võib iga hetk väga traagiliselt moel realiseeruda või ka lihtsalt majanduslikul moel realiseeruda. Transiit ei ole kunagi olnud mingi kullasoon ühiskonnale tervikuna, vaid üksnes ühele kitsale killule, aga selle nimel ei pea kogu ühiskond liiga palju vaeva nägema. Kuidas need transpordisektorid hakkama saavad, eks see ole pikem jutt, mis jääb siis juba järgmise valitsuse mureks.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud rahandusminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Muud küsimused

Esimees Ene Ergma

Kuna meil on veel palju aega, siis on kõikidel võimalus esitada peaministrile ja ministritele küsimusi. Nii et nobeidaid näppe, kui keegi tahab küsida. Palun, kolleeg Priit Toobal! Kellele te soovite küsimuse esitada?

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Ma soovin esitada küsimuse peaministrile. Küsimus puudutab teie kunagi siinsamas Riigikogu saalis kasutatud võrdlust, et lausaliste toetuste jagamine on justkui lennukilt raha külvamine. Teatavasti on uus koalitsioon välja käinud ettepaneku, et seesama lausaline lastetoetus, mis on kõikidele mõeldud, suureneb peaaegu 2,5 korda. Eile kiitis Reformierakond oma volikogus selle koalitsioonilepingu heaks. Te olete Reformierakonna esimees, järelikult pidite ka teie sellega päri olema ja koalitsioonilepingu poolt hääletama. Kas te olete muutnud oma seisukohta selles küsimuses ja arvate, et selliste lausaliste toetuste jagamine ei ole enam lennukilt raha külvamine?

Andrus Ansip

Aitäh! Ei mina oma seisukohta muutnud ole. Ma ei pea seda eriti nutikaks tegevuseks, kui kõigilt võrdselt korjatakse raha kokku, pärast lahutatakse sealt maha administreerimise ja haldamise kulud ning siis jagatakse kõigile võrdselt laiali. Minu meelest on võimalik maksumaksja raha märksa efektiivsemalt kuldada. Kui rääkida konkreetsetest peretoetustest, lapsetoetusest, siis mina olen kindlasti vajaduspõhise lapsetoetuse toetaja, sest ma olen veendunud, et riik peab osutama abi nendele, kes seda kõige rohkem vajavad. Iseenesest on muidugi hea, et ühiskonnas on arvamuste paljusus, et ei ole ainult üks arvamus. Kahju on muidugi, et see minu arvamus jääb praegu valdava enamuse arvamusele alla. Aga mul on olnud üheksa aastat aega juhtida valitsust oma arusaamiste ja veendumuste järgi ja nende üheksa aasta eest olen mina eesti rahvale tänulik.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh! Mul on küsimus peaminister Andrus Ansipile. Te olete näinud seda võimuvahetust lähemalt kui mina. Mind sinna tuppa ei lubatud, aga teie olite juures. See toimus ju klassikalise riigihankeskeemi järgi – kolm pakkujat. Olgu, üks teie jaoks ei kvalifitseerunud. Tükk aega peeti läbirääkimisi ühe ja teisega, kusjuures pakkumus oli riik, ei rohkem ega vähem. Sisseostetava teenuse hind oleks pidanud selle ajaga langema, aga nüüd tuli välja, et ministrikohti tehti juurde, langetati töötuskindlustusmakset, mida oleks võinud ammu teha, leiti mingisuguseid varjatud reserve, mille kohta Jürgen Ligi oli alati rääkinud, et neid ei ole. Kas sotsid ei saanud pirukast liiga suurt tükki, nii nagu nendel alati on olnud komme saada, rääkimata juba sellest, et selline kooslus – reformierakondlased ja sotsid – näeb välja nagu poliitilise kire rahuldamine ebaloomulikul viisil?

Andrus Ansip

Aitäh! Selles teie ühiskonnakäsitluses on midagi jäägitult valet. Vale on see lähenemine, mille järgi üks, teine või kolmas erakond peaks saama endale suure tüki. Kui keegi saab suure

tüki, siis on see Eesti rahvas. Aga ma saan aru teie küsimuse püstitusest. Keskerakond tahab ise saada maksumaksja rahast tükke. Normaalne on see, kui erakonnad seisavad oma valijate huvide eest ja valitsuses olles või valitsusse püüeldes püüavad neid huvisid maksimaalselt kaitsta. Huvide maksimaalne kaitsmine ei tähenda kindlasti seda, et peaks endale haarama mingisugust tükki.

Mis aga puudutab koalitsiooni moodustamise protsessile lähedal asumist, siis te ilmselt olete ka ajakirjandusest täheldanud minu seisukohta selles küsimuses. Mul on olnud võimalus juhtida koalitsioonide moodustamist, valitsuste formeerumist üheksa aasta jooksul ja ma ei pea kuidagi õigustatuks jätkata sellist tegevust veel kümnendal või kolmeteistkümnendal aastal. Ma olen ennast väga selgelt distantseerinud nendest küsimustest. Ma tahan, et uutel otsustajatel oleks võimalus ise oma veendumuste, oma parimate arusaamiste järgi otsuseid langetada, mis muu hulgas tähendab ka õigust ise oma vigu teha. Ma ise ei ole pidanud langetama otsuseid koalitsioonide moodustamise kohta või programmilistes seisukohtades teise näpunäidetele või suunistele tuginedes.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid, kõigepealt annan küsimuse esitamise võimaluse nüüd nendele, kellel on esimene küsimus. Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Ma küsin lugupeetud rahandusministrit. Uue koalitsiooni lubadused ja plaanid, kõik need maksumuudatused on seotud põhiliselt ju järgmise, 2015. aastaga. Kuidas teie rahandusministrina hindate, kas uus koalitsioon peaks ka selle aasta riigieelarve ringi tegema või sellega midagi ette võtma? Minu arvestuse järgi selle aasta riigieelarve kavandatud mahus ei täitu. Kas teie arvate vastupidi?

Jürgen Ligi

Aitäh! Märke, et selle aasta eelarve ei täituks, tegelikult maksulaekumiste poolel ei ole. Kuna me oleme ka selle aasta eelarve rajanud ikka struktuurilisele tasakaalule, siis majandustsükkel iseenesest ei tohi automaatselt kärpeid ette näha. Kärpida võib sel juhul, kui

tõesti on kahtluse all pikem jätkusuutlikkus. Ma ikkagi ütleksin veel seda, et ega see majanduskasvu number, mis on nulliga algav, ei näita meie majanduse mahu kasvu, mitte ainult maksulaekumist, vaid mahu kasvu automaatselt õigesti. Ma nägin tänagi ühte sellesisulist pealkirja, artiklit ei jõudnud küll lehest üles otsida. Aga see, et meil on reaalkasv ja nominaalkasv nii suures disproportsioonis – siin võib olla mingi statistiline probleem. Igal juhul deflaator on hästi suur ja deflaator sisaldab näiteks ekspordi- ja impordihinna omavaheliste suhete muutumist, näitab ka tööjõuhinda, palgatõusu, mis on ju kõik majanduse positiivsed pooled. See reaalkasv ei ole asi, mis ütleb midagi automaatselt eelarvepinge kohta.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Minu küsimus on härra siseminister Ken-Marti Vaherile. Hea minister! Umbes paar aastat tagasi tegite ettepaneku, et Sisekaitseakadeemia võiks üle viia Ida-Virumaale, et see oleks sisekaitse koha pealt päris hea ja õige samm. Kas te ei ütleksite mõne sõnaga, kui kaugele selle idee realiseerimisega on jõutud. Mis te arvate, kas vähemalt kolledži osas saab sellest asja?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Nii see on, IRL-i seisukoht on olnud mõnda aega, et üks Eesti julgeolekut suurendav samm oleks viia Sisekaitseakadeemia ühendatud kompleks üle Ida-Virumaale. Meie hinnangul oleks see nii majanduspoliitiliselt kui ka julgeolekupoliitiliselt ja regionaalpoliitiliselt mõistlik samm. Peab mõnna, et ega viimase viie aasta jooksul ei ole käidud välja väga palju ideid, kuidas aidata Ida-Virumaal paremini muutuda selliseks maakonnaks, mille kohta me võime tõesti öelda, et see on eestimeelsust ja ka eestikeelsust kandev maakond. See on olnud üks konkreetsem idee ja selle eest me oleme seisnud. Väga avameelselt võib öelda, nii nagu on öelnud ka praegu lahkuv peaminister, et meil on olnud erimeelsused, senises valitsuskoalitsioonis ei ole jõutud üksmeelele, et see otsus teoks teha. Mida me oleme teinud? Oleme väga põhjalikult analüüsinud mitmesuguseid mõjusid ja mõned

analüüsid on veel lõpetamisel. Sisekaitseakadeemia üleviimiseks on ka uue finantsperspektiivi perioodil ette nähtud vähemalt 15 miljonit eurot ja tõenäoliselt on võimalik ette näha ka lisavahendeid. Nii et üks see on otsus, mis tuleb riigil langetada. Esiteks võtab tänane Sisekaitseakadeemia enda alla liiga suure territooriumi, seda kooli on võimalik majandada palju mõistlikumalt. Teiseks, minu arust võiksid Sisekaitseakadeemia kadetid ja õppejõud tuua Ida-Virumaale uue hingamise ja uue elu. See on olnud seisukoht, mida ma olen ka siin kaitsnud. Vaatame, kuidas me selle ideega tulevikus edasi liigume.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt!

Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Minu küsimus on ka lugupeetud siseministrile. Nädalavahetus oli Eesti jaoks väga kurb, hukkusid noored inimesed. Sügav kaastunne nende lähedastele! Need ei ole esimesed sellel aastal hukkunud noored ega ka üldse hukkunud ja kindlasti mitte ka viimased. Meedia andmete põhjal oli põhjuseks halvasti hooldatud tee ja kiiresti tekkinud must jää. Ma tean, et teed ei ole teie valdkonnas. Aga kas te olete teinud koostööd teiste ministriumidega, mida selle vastu ette võtta, et selliseid õnnetusi ja kaotusi väikses Eesti riigis ei oleks?

Ken-Marti Vaher

Suur tänu küsimuse eest! See, mis toimub liikluses, on loomulikult üks teema, mis puudutab ka teisi ametkondi. Nagu te teate, juhib liikluskomisjoni majandusminister. Politsei ja Maanteeameti vaheline laiem koostöö just liikluskomisjoni kaudu on minu arust üks võtme-kohti, et liiklusolukorda parandada. Mul on hea meel, et selle viimase kolme aasta jooksul on liiklusõnnetuste arv, liikluses vigastatute arv ja vigastatutega liiklusõnnetuste arv märgatavalt vähenenud. Aga meil ei ole kaugeltki põhjust rõõmustada. See õnnetus, millele te viitasite, ja eelmise aasta Lihula õnnetus näitavad, et teha on väga palju. Need olid kindlasti väga erinevad õnnetused. Lihulas, Haapsalu lähedal toimunu oli väga selgelt nende liiklejate endi kuritegeliku käitumise tagajärg, eelkõige juhi, aga ka kaassõitjate käitumise taga-

järg. Selle nädalavahetuse juhtumid olid need tõesti halvad ilmastikuolud, kiilasjääd, mis põhjustasid traagilise tagajärje. Liikluses toimuva paremaks kontrolliks ja liiklusjärelvalve tugevdamiseks, samuti liiklusohutuse suurendamiseks ja ennetustöö tegemiseks on viimase aasta jooksul ka rohkem raha eraldatud. Tulemus on see, et mitme näitaja poolest oleme jõudnud Euroopa keskmiste sekka. Samas lahutab meid Põhjamaadest ikkagi märkimisväärne vahe. Minu hinnangul on kolm olulist asja, kui me räägime liikluses toimuvast. Esiteks, tõhus liiklusjärelvalve, ja ma võin kinnitada, et selle me oleme viimase kahe-kolme aastaga kindlasti ka taganud. Teiseks, ranged karistused neile, kes liikluses kuritegelikult käituvad. Kolmandaks, märkimisväärselt rohkem raha ja tähelepanu ennetustööle ja liiklusohutuse tagamisele eelkõige nähtavuse suurendamise kaudu, pidades silmas kergliiklejaid, ts jalakäijaid ja näiteks rattureid.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud istungi juhataja! Mul on küsimus siseminister Ken-Marti Vaherile. Küsimus on ootealatasude kohta. Te olete nüüd varsti juba lahkuv minister. Selle ootealatasu üle oleme teiega pikalt arutanud, aga lõppkokkuvõttes ei ole me ju kuhugi jõudnud. Ootealatasu võetakse sõiduautode omanikelt ikka edasi, olenemata sellest, kas nad ooteala teenust üldse kasutavad või mitte. Kas te olete ise rahul, kuigi ei lahendanud probleemi? Kui te oleksite ministrina jätkanud, mida te oleksite siis teinud, et inimeste olukorda parandada? Ja kui te jääte opositsiooni, ega te ei hakka siis ometi tegema kriitikat, et nüüd tuleb just ootealade probleemi lahendada hakata?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Ma ei saa kindlasti võtta endale seda au, et mina siseministrina oleksin ooteala küsimuse lahendanud, kuna otsus, mis märkimisväärselt aitas kaasa, et kaotada ära piirijärjekorrad, järjekorrad Eesti piiripunktide ees, langetati enne mind. Minu arust oli see üks väga õige otsus. Selle tulemus on, et me elame nüüd hoopis teises ajastus kui kõigest 3–4 aastat tagasi. Kilomeetritepikku-

sed järjekorrad piiripunktides oli tavapärane nähtus, sellega kaasnev kahju Eesti ühiskonnale ja kindlasti kohalikele elanikele oli märkimisväärne. Praegu me Eestis neid järjekordi ei näe. Me näeme, et Eestis on piiriületus sujuv ja mugav.

Need vaidlused, mis me oleme pidanud teiega, lugupeetud küsija, puudutavad ootealatasu. Minu hinnang on endine: ootealatasu sees on ka tasu mitmesuguste teenuste eest, mida osutatakse piiriületajatele, ja piiriületuse peab minu hinnangul kinni maksma see inimene, kes piiri ületab ja seda teenust kasutab, mitte kogu ühiskond maksumaksjatena. Selle otsuse on langetanud samuti parlament, see tehti aastal 2010 riigipiiriseaduse muudatusega ja ma arvan, et see oli õige otsus. Kui me tahame seda muuta, siis seda on võimalik teha, aga see tähendab maksumaksja oluliselt suuremat investeringut, see tähendab selget, põhimõtetulist valikut. Minu hinnangul on praegune süsteem mõistlik, see on euroopalik e-piiriületussüsteem. Eesti on esimene riik, kes on selle kasutusele võtnud. Seda tahavad meie eeskujul kasutusele võtta ka mitmed teised riigid, kaasa arvatud Soome, kellest meie tavaliselt eeskujul võtame, aga nüüd on olukord vastupidine. Nii et andke andeks, kuid minu meelest on piiriületuse küsimused Eestis lahendatud viimastel aastatel väga hästi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Minu küsimus on lugupeetud peaministrile. Kuulsin eile raadiost, et mõned targad pead pakuvad välja tulevikus Vene Gazpromist maagaasi mitte osta või vähendada ostmist. Ma tahaksin kuulda teie arvamust. Kuidas te suhtute niisugusesse üleskutsesse?

Andrus Ansip

Aitäh! Mina olen liberaalse turumajanduse pooldaja ja üheksa aasta jooksul olen ma tegutsenud selle nimel, et Eesti ei oleks energia mõttes isoleeritud saar, vaid et Eestil oleksid energiaühendused ka naabermaadega. Elektrituru arendamine on edenenum päris hästi. Meil on nüüdseks olemas kaks Estlinki kaablit, kokku ühendab Eesti ja Soome võrke 1000 megavatti, mis on väga suur maht. See

on meie tavatarbimise tase. Tarbimine ei ole meil kunagi ületanud 1600 megavatti ja miinimumtarbimine on soojal suvel 400 megavatti. Niisiis on meie energiajulgeolek elektrienergia tarbimise mõttes praegu hoopis midagi muud, kui ta oli aastaid tagasi. Täpselt samasuguse efekti annab meile ka Balticconnector, Eesti ja Soome vahelise gaasitoru ehitamine. Kui me turud ühendame, on tarnekindlus hoopis midagi muud, kui see on praegu. Ka LNG kättesaadavus tähendab Eesti jaoks tarnekindluse suurenemist. Kui on võimalik valida mitme tarnija vahel, küllap siis on ka kauba eest makstav hind kõige odavam. Me peaksime tulevikuski seisma just selle eest, et paljudel tarnijatel oleks võimalik oma tooteid Eesti turule müüa, ehk me peaksime just energia-küsimustes pöörama veelgi enam tähelepanu ühenduste rajamisele.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud siseminister! Praegu töötab teiega ühes majas veel üks minister, portfelli regionaalminister. Oleme kuulda saanud, et uus koalitsioon kaotab selle portfelli ministri ametikoha ära ja loob asemele kaks uut: üks neist sotsiaalse sidususe minister ja teine oli vist transpordiga seotud minister. Kui õigeks te peate seda, et regionaalministri ametikoht kaotatakse ära olukorras, kus maal on pigem taandareng? Kas see otsus, mille uus koalitsioon on teinud, on teie arvates tark otsus?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Selles küsimuses on meil olnud erimeelsusi ka eelmistel aastatel. Minu hinnangul see ei ole mõistlik otsus. Regionaalministri portfelli on õigustatud, me oleme teinud selle kohta erandi Eesti Vabariigi seadustes. See on tõesti olnud siiaaani ainuke ministeerium, kus on kaks ministrit. Regionaalse sidususega tegelemine ja see töö, mida regionaalminister on teinud kodanikuühiskonna ja näiteks usuküsimuste käsitlemisel, on olnud minu arust igati põhjendatud. Loomulikult oleks haldusreform, mis on meie hinnangul üks selgeid reforme, võinud hoida kokku riigi kulusid, muuta riiki mõistlikumaks, pare-

mini juhitaavaks ka omavalitsuse tasandil. Kahjuks ei ole senine koalitsioon seda ära teinud ja sellest on kindlasti kahju.

Mis puudutab neid otsuseid üldiselt, siis seda me peame tõesti bürokraatia suurenemiseks, et järgmises, ajutises valitsuses saab olema rohkem ministreid kui praeguses valitsuses. Ma julgen kahelda sellise otsuse õigsuses olukorras, kus meil on sisuliselt majandusseisak, mis tuleneb eelkõige raskest majanduskliimast meie ümbruskonna riikides ja üldisemalt Euroopas. Ma arvan, et me peaksime olema rahanduspoliitikas vägagi konservatiivsed ja vastutustundlikud, aga ametisse astuvalt ajutiselt valitsuselt me kuuleme pigem katteta lubadusi. Minu arust see on väga tõsine murekoht, arvestades veel julgeolekuolukorda, mis võib eskaleeruda loomulikult ka majanduse negatiivsemasse poolde. Ma arvan, et meil tuleb väga raske aeg. Ma ei ole kindel, kas ametisse astuv valitsus on selleks valmis. Me kuuleme pigem vastupidist: antakse lubadusi, mis on iseloomulikud aastale 2008, kui samuti tehti suurte lubaduste paraad, mis lõppes aga paljude kärpimisega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Mul on küsimus rahandusministrile. Härra Ligi, praegune ja tulevane rahandusminister! Ma olen alati imetlenud teid kui suurepäraselt spetsialisti, kes valdab kõrgpilootaži tasemel eelarvetehnoloogiaid. Mul on kogu aeg olnud selline tunne, et iga euro, mis on riigieelarves, on teie näppude vahelt läbi käinud, tallele pandud, te tunnete teda nägupidi ja ei anna opositsiooni nõuete katteks mitte ühtegi senti, sest neid sente lihtsalt ei ole. Nüüd järsku tuleb Taavi Rõivas – no kes on teie kõrval Taavi Rõivas – ja ütleb, et näe, ma leidsin mitu kohta, kust saab viis kuni kümme miljonit, me saame kõik uute partnerite nõudmised ära täita. Mida see siis tähendab? Kas teil oli tõesti niisugune varjatud ülejääk, mille te olite peitnud kuskile sahtlipõhja, ja kas Taavi Rõivas ei leia sealt veel samasuguseid suuri, varjatud varusid?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma olen nüüd selle kiituse uimas ja ei pannud päriselt vist küsimustki tähele. See oli suurepärane! Ma mõtlesin muidugi ka eelmisele vastusele, mille kolleeg andis. Meil ei ole plaanis kuidagi suurendada tegevuskulusid selle tõttu, et üks minister valitsusest ära tuleb. Küll aga oleme märganud, et üks ilma portfelita minister on aastate jooksul oma meeskonda väga paisutanud. Ma arvan, et seal on raha selleks, et maksta kinni ühe lisaministri palk ja kirjutuslaud, rohkem kui küll. Ma olen lõputult vastanud küsimustele, kust see raha leiti. Eks me eelarve koostamise käigus paneme kõik numbrid täpsemini kirja ja avalikustame need. Aga läbirääkimistel, ütlen veel kord, lähtusime rangelt struktuursetest kattest – kui kusagil on struktuurne kulu, siis tuleb see katta struktuurse kokkuhoiu või struktuurse tuluga. Uue valitsuse paindlikkus eelarvekuludes muudatusi teha on märksa suurem. Vana valitsus kipus olema seniste eelarvete kasvatamisel liiga jäik. Ma ei arva, et see on paratamatu, aga see on tegelikkus. Ja mis seal salata, erakond, kus ei olnud rahandus- ega peaministrit, oli alati lisataotlustes märksa pretensioonikam, kui on olnud praegu uus koalitsioonipartner. See summa tundub väga suur, aga võrreldes sellega, millega me oleme maadelnud kõigi eelarvemenetluste käigus, ei ole see summa suur.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Härra rahandusminister! Kuna te tõesti räägite, et te olete leidnud viimasel ajal kõik eelarve varud ja reservid üles, siis ma küsin teie käest konkreetset. Kas te leidsite nüüd ka raha uue maaelu arengukava omapoolseks finantseerimiseks maksimaalses mahus, millest oli alguses juttu?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma ei tea, mis see maksimum on – kas lõputu rida nulle, mis ulatub silmapiiri taha? Ma ei ole öelnud, et kuskil on avastatud mingid suured reservid. Võin öelda kiiresti, et 15 miljonit reservi leidsime tõepoolest parema, efektiivsema finantsjuhtimise kaudu. Maaelu arengukavaga on küll nii, et alates sellest valitsusest, kus me teiega koos olime, alates

2006. aastast kehtib valitsuses põhimõte – hiljem on seda kinnitanud ka praktika –, et Euroopa raha kaasfinantseerimise suhtes võtab eelarve minimaalse võimaliku kohustuse. Üks ministeerium üritas tõepoolest seda põhimõtet rikkuda. Mina ei saa sellega nõustuda, küll aga saab valitsus alati teha teistsuguseid otsuseid. Kuni neid ei ole tehtud, ei saa mina aktsepteerida mingit muud numbrit, kui on olnud mitme järjestikuse valitsuse poliitikas. Praegu laua taga arutades me kaalume ka, millised on need tegelikud põllumajanduskulud. Kindlasti ei ole nii, et keegi jätab lihtsalt raha endale, kui vajadus on väiksem, kui on kokku lepitud. Seda aktsepteerida ei saa.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea rahandusminister! Ma usun, et uus valitsus saab olema värskem ja elavam. Aga nii nagu meie peaminister Ansiški arvan, et see laustoetuste asi ei ole õige. Miks minu neli lapselast peavad saama toetust, kui nende isad-emad saavad oma lastega hakkama? Palju on räägitud, et n-ö vajaduspõhine rahajagamine on väga keeruline ja kulukas. Mina ei saa aru, mis seal nii väga keerulist on? Tehke see süsteem valmis ja pakuge välja! Ma arvan, et õigem oleks ikkagi toetada neid, kes tuge vajavad.

Jürgen Ligi

Aitäh! Õnneks on see toetuste süsteem loodud, vajaduspõhine element on olemas ja see element ka kasvab. Mina toetan samuti eelkõige vajaduspõhist elementi, kuigi ma mõistan väikse universaaltoetuse kohta tehtavat kriitikat. Mina oleksin kindlasti kirjutanud teistsuguse koalitsioonilepingu, aga see poleks mitte kuhugi jõudnud. Kodus võid sa kirjutada igasuguseid asju. Inimestel, kes leiavad, et nemad universaaltoetust ei vaja, on kõik võimalused jätta avaldus kirjutamata. Ja ka nende vanaisadel on võimalus riigieelarve kokkuhoid teoks teha. Nii ta on.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud peaminister! Küsin tulevase eurovoliniku persooni kohta. Erinevalt meist olete teie uut koalitsioonilepingut näinud. Teatavasti eile Reformierakonna volikogu kinnitas selle. Kas uus koalitsioonileping jagab ka uue eurovoliniku koha ära kahe erakonna, Reformierakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna vahel? Kummale erakonnale see positsioon lepingu järgi kuulub ja kes võiks olla Reformierakonnast või Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast see persoon, kes uue eurovoliniku kohta täitma hakkab? Kas Reformierakonna sees on olnud kõneks, et teie võiksite pärast Siim Kallast minna Eestit Euroopa Komisjoni esindama?

Andrus Ansip

Aitäh! Mulle teadaolevalt ei ole eurovoliniku koht koalitsiooniläbirääkimiste objekt.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Mul on küsimus lugupeetud peaministrile, kuna ta on viimast korda infotunnis. Kas härra peaminister jäi Riigikogu opositsiooni tööga rahule?

Andrus Ansip

Esiteks, ma ei ole veendunud, et ma olen infotunnis peaministrina viimast korda. Ülimalt suure tõenäosusega me kohtume siin selle raames vähemalt ühe korra veel. Seda ma aga endale küll ei luba, et hakkaksin peaministrina andma hinnangut opositsioonile, koalitsioonile või Riigikogule tervikuna. Olgu see ikka vastupidi, et koalitsioon, opositsioon ja Riigikogu tervikuna annavad hinnangu valitsusele ja peaministrile.

Esimees Ene Ergma

Täna on Priit Toobalil väga hea päev – juba neljas küsimus. Palun!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Kuna peaminister oli oma vastuses eurovoliniku kohta üsna napisõnaline, siis ma küsin niimoodi. Kui tulevane peaminister Taavi Rõivas teeks teile kui Reformierakonna esimehele ettepaneku

asuda eurovoliniku kohale ja kinnitaks teile, et selleks on olemas kokkulepe ja valitsuse toetus, kas te oleksite siis nõus sellele ametikohale minema?

Andrus Ansip

Aitäh! Kõigepealt tuleb Riigikogul uus peaminister ametisse saada, siis on mõtet rääkida sellest, kellele tema võiks mingeid ettepanekuid teha. Aga ma saan ju aru küll, mida te mu käest küsite, ja vastuse olen ma ka siitsamast kõnepuldist juba varem andnud. Jah, ma olen hakanud seda kohta enda jaoks ahvatlevaks pidama ja ma oleksin sellest kohast huvitatud küll.

Esimees Ene Ergma

Tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Ei, siiski on. Palun siis kiiremini! Kolleeg Imre Sooäär, palun!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! See küsimus on ajendatud eelmisest küsimusest. Peaminister on avalikkusele teada andnud, et ta tuleb pärast tagasiastumist Riigikogusse. Järelikult peaksime siin infotunnis teda veel nägema, sest komisjoni kohti jagatakse hulk aega hiljem, mitu kuud hiljem. Kas peaminister on meelt muutnud või näeme teda Riigikogus?

Andrus Ansip

Praegu on ju kõik volinikukohad täidetud, sinna ei ole mõtet kellelgi kandideerida, vakantseid kohti pole. Kui uus valitsus ametisse astub, siis asun mina tööle Riigikogusse ja mul on tunne, hea Imre, et ma hakkam istuma seal sinu taga, kohe otse sinu selja taga. Ma loodan, et see saab mulle meeldiv kogemus olema.

Esimees Ene Ergma

Lõpetame infotunni. Suur tänu, kolleegid, küsimuste esitamise eest! Suur tänu, ministrid ja peaminister, vastuste eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, austatud Riigikogu! Tere päevast, lugupeetud kaitseminister! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kaheksanda

töönädala kolmapäevast istungit. Kolleegid, nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kolleeg Yana Toom, kas soovite koha pealt esineda? Palun vajutage õiget nuppu! Yana Toom, palun!

Yana Toom

Austatud kolleegid! Austatud Riigikogu esimees! Keskerakonna fraktsiooni nimel on mul üle anda arupärimine haridus- ja teadusministrile, kelleks hetkel on Jaak Aaviksoo, aga ilmselt tuleb sellele vastama järgmine haridus- ja teadusminister. Arupärimise teema on vajaduspõhised õppetoetused. Samasuguse arupärimise oleme juba korra menetlusse andnud. Meile teeb muret nimelt see, et vajaduspõhist õppetoetust määrates ei võeta arvesse mitte leibkonna, vaid pere ehk bioloogiliste vanemate sissetulekut. Kohalviibijad võib-olla mäletavad, et eelmine kord härra Aaviksoo vastas, et probleemi ei ole. Selle peale saatsin ma talle konkreetse pere dokumendid koos küsimusega, kuidas saaks seda probleemi lahendada. Sain täpselt samasuguse vastuse nagu see, millest kõik paar kuud tagasi algas, kui see pere sai eitava vastuse Haridus- ja Teadusministeeriumist. Ma loodan, et surnud ring saab kuidagi murtud. Seetõttu küsimegi haridus- ja teadusministri käest, kuidas on kavas muuta vajaduspõhiste õppetoetuste süsteemi. Meid huvitab muu hulgas see, kas nende 3000 üliõpilase seas, kes jäid vajaduspõhisest õppetusest ilma, on palju neid, kes jäid sellest ilma just seetõttu, et arvesse läheb bioloogiliste vanemate sissetulek, mitte leibkonna tege-lik sissetulek. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel olen vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis edastan selle otsekohe adressaadile.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid. Esiteks, Vabariigi Valitsuse 17. märtsil algatatud Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon. Teiseks, Vabariigi Valitsuse 17. märtsil algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon. Kolmandaks, Vabariigi Valitsuse 17. märtsil algatatud veteri-

naarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on maaelukomisjon. Neljandaks, Vabariigi Valitsuse 17. märtsil algatatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon. Viies, Vabariigi Valitsuse 17. märtsil algatatud kollektiivlepingu ja kollektiivse töötüli lahendamise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon. Kuues, Riigikogu rahanduskomisjoni 17. märtsil esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon.

Kaitseminister Urmas Reinsalu on avaldanud soovi esineda tänasel Riigikogu istungil poliitilise avaldusega. Riigikogu juhatus on sellega nõustunud. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 56 lõike 1 punkti 9 ja lõike 2 alusel olen täiendanud Riigikogu tänase istungi päevakorda kaitseminister Urmas Reinsalu poliitilise avaldusega.

Nüüd, kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 83 ja puudub 18 Riigikogu liiget.

1. Kaitseminister Urmas Reinsalu poliitiline avaldus seoses rahvusvahelise julgeolekuolukorraga

Esimees Ene Ergma

Alustame tööd tänase päevakorra punktidega. Kõigepealt esitab kaitseminister Urmas Reinsalu poliitilise avalduse. Kolleegid, ma tutvustan teile, mis toimub pärast seda. Pärast kaitseministri ettekannet, mis kestab kuni 20 minutit, on igal Riigikogu liikmel võimalik esitada ettekandjale üks küsimus. Järgnevad läbirääkimised, kus sõna võivad võtta ainult fraktsioonide esindajad. Palun kõnepulti lugupidetud kaitseministri Urmas Reinsalu!

Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu liikmed! Ametist lahkuva kaitseministrina otsustasin Riigikogu ees esineda poliitilise avaldusega, et peatuda viimastel aastatel kaitsevaldkonnas tehtul, aga ka meie ees seisvatel ülesannetel ja meie eesmärkidel. Sellised avaldused, nagu te hästi teate, pole tavapärased. Kuid tavapärane pole ka

Eesti julgeolekukeskkond neil nädalatel ning ilmselt eelseisvatel kuudel ja aastatel. Kuigi Eesti enda sõjalise kaitse arendamine toimub pikaajaliste plaanide järgi, mille aluseks on erakondade konsensus põhilistes riigikaitse- listes küsimustes, on meie lähinaabruses toimuv kriis mõjutanud kardinaalselt kogu Euroopa julgeolekut, seda eriti Venemaaga piirnevate riikide jaoks. Praegu pole Eesti riigis pakilisemat küsimust kui julgeolek.

Nagu te teate, täitub neil päevil kümme aastat meie NATO liikmeks saamisest. Eesti kaitsevõime on selle ajaga palju muutunud, aga muutunud on ka allianss ise. Kuigi kriitikuid ja skeptikuid leidub rohkelt, olen veendunud, et praegune NATO on sõjaliselt tugevam kümnenditagusest. Tõsi, kaitsekulutused Euroopas tervikuna valmistavad muret, sest mitmes liitlasriigis on need ikka veel majanduskriisist alguse saanud langustrendis. Kuid tänapäeva NATO on reaalselt kokku harjutanud, sõjaliselt karastunud ja kogunud organisatsioon. Alates Venemaa agressioonist Gruusia vastu 2008. aastal pole meil Brüsselis ega liitlaste juures vaja enam pidevalt müügimehena kollektiivkaitse tähtsust jutlustada. Põhja-Atlandi leppe artiklist 5 lähtuv kollektiivkaitse põhimõte on saanud iseenesestmõistetavaks ka pärast külma sõda ja sellest on taas kord saanud NATO põhiülesanne.

Viimastel nädalatel on mitmed lääne poliitikud mulle kinnitanud, et nad on alles nüüd aru saanud, et kõik need aastad, kui nad pidasid meid paanikategijaks, oli meil tegelikult õigus. Kui Gruusia sõda oli suurele osale läänemaailmast ebameeldiv äratuskell, siis Ukrainas toimuv pole muud kui tuletõrjealarm või geopolitiline maavärin. Rahvusvaheline kogukond pandi ootamatult fakti ette, et 21. sajandi Euroopas käivadki asjad nii, et üks riik tungib oma sõjaväega naaberriiki, korraldab seal n-ö referendumid ja annekteerib endale meelepärase territooriumi, ilma igasuguse moraalse või rahvusvahelise õiguse katteta.

Eesti riik peab tegema rahvusvahelisel areenil kõik, et ülbitsemine saaks vastuse ja kuritegu karistuse. Ilmselt leidub ka meil küünikuid, kes küsivad, miks Lõuna-Osseetias, Abhaasias, Krimmis ja Ida-Ukrainas toimuv üleüldse Eestile korda läheb. Ma loodan, et enamik inimesi mõistab, et kui sellist käitumist hakatakse rahvusvahelistes suhetes aktsepteerida,

siis ei saa unerahu olla mitte ühegi sellise agressorriigi naabril ja mitte ainult naabril. Kuna Venemaa kodanikke elab kõikides Euroopa riikides, siis lähtuvalt Moskva retoorikast võiks Krimmi-laadne stsenaarium taaslavastamisele tulla ükskõik kus, küll vajaduse korral ka näitlejaid, lavakunstnikke ja kostüüme leiab. Arvestades Kremli senist stoilist reaktsiooni lääne hoiatustele, ei saa selliseid referendumeid tulevikus enam täiesti välistatuks pidada. Vastupidi, sellest võib kujuneda uus muster. Lugege vaid Venemaa presidendi eilset kõnet, kus ta selgitas oma teguviisi õdvastavaid motiive.

Samas kinnitan ma kõigile ja rõhutan veel kord, et Eesti Vabariik ei pea hirmu tundma. Me oleme hästi kaitstud, paremini kui kunagi varem. Kuid Venemaa käitumine peab kaasa tooma põhimõttelise muutuse selles, kuidas me ise oma julgeolekut näeme ja sellesse panustame. Meie kõrval peab seda tegema terve demokraatlik läänemaailm. Ootamatult, kuid vääramatult elame uues julgeolekukeskkonnas. Küsigem endilt, kuidas selles rahvusvahelist õigust jalge alla tallavas keskkonnas endaks ja sõltumatuks jääda, mida peame tegema endistviisi, mida muutma või milles ümber mõtlema.

Tahan toonitada, et minu hinnangul on Eesti riik halvenenud julgeolekuolukorraks riigisiselt valmistunud. Markeerin peamiseid arengusuundi ja teemasid, mis on meie sõjalist riigikaitset viimastel aastatel iseloomustanud. Esiteks, meie kehtiva riigikaitse arengukava juhtpõhimõte on luua piiratud ressursside tingimustes võimalikult tõhus, toimiv ja tõsiselt võetav kaitseväge. Oleme hoolega analüüsinud Vene-Gruusia sõja järelmeid. Tänapäeva sõda on kiire, konflikt võib esile kerkida ootamatult ja vastane ei anna pikka aega selleks valmistumiseks. Sellest eeldusest lähtudes oleme kaitseväge reforminud ning jõudsalt liikunud paberarmeest reaalselt kasutatava ja võimalikult hästi varustatud kaitseväge suunas. Me ei saa endale lubada luksust aina planeerida ja ehitada ning arendada unelmateväge, mis võib valmis olla 20 aasta pärast. Meil on vaja kaitseväge, mida saab kohe kasutada. Teiseks, me oleme vastu võtnud otsuseid, mis vähendavad kaitseväes bürokraatiat, ning keskendunud kaitseväge tegeliku kaitsevõime kasvatamisele. Meie eesmärk on täielikult varustatud ja relvastatud kiirreageerimisstruktuur. Oleme ot-

sustanud rajada tänapäevased väljaõppetingimused juba olemasoleva taristu põhjal. Oleme vähendanud staape ning ühtlustanud sõja- ja rahuageid juhtimisahelaid. Kolmandaks, Venemaa agressioon Ukrainas, aga ka suuremahulised planeerimata õppused meie idapiiri taga tõestavad luure ja eelhoiatusvõime prioriteetsust. See valdkond peab jääma esmatähtsaks ka tulevikus. Kiirelt on küpsemas meie erioperatsioonide korraldamise võime. Mahukamatest ja olulisematest hangetest mainin veel jalaväe lahingumasinaid, liikursuurtükke ja tankitõrjet. Töö nende hangetega on käimas. Ämari lennuväli on valmis vastu võtma liitlaste lennukaid ja nendega opereerima.

Me ei saa aga rääkida kaitsevõimest ilma vabatahtliku kaitsetahteta. Kõigi näitajate järgi on see Eestis arvestatav. Eriliselt teeb rõõmu noorte teotahe. Kutsun kõiki kodanikke üles liituma Kaitseliiduga, aga samuti ühiskondlikult tänu avaldama välisoperatsioonidel teeninud veteranidele. Ma olen uhke selle üle, et meie ühiskond pole muutunud halvas mõttes euroopalikuks heaoluühiskonnaks, mida iseloomustab moraalne maharelvastumine ja julgeoleku enesestmõistetavaks pidamine. Esmaspäeval kinnitasin ma uue kava, et vabatahtlikke rohkem Eesti riigikaitsele kaasata. Kõigil inimestel peab olema võimalik oma huvide ja võimete kohaselt oma panus anda.

Palju on tehtud, kuid uus reaalsus nõuab meilt rohkem. Eesti riik ei tohi sõjalise või muu kriisi tingimustes lakata funktsioneerimast. Me peame sisuga täitma riigikaitse laia käsitluse. Esmakordselt võttis valitsus läinud kuul vastu riigikaitse laiapinnalise arengukava. Sõjaline kaitse on riigikaitse peamisi sambaid, kuid mitte ainus. Peaaegu kõigil ministriumidel on kohustus mõelda riigikaitsest vajadustest lähtuvalt ning ministriumidele peab Riigikantseleis hakkama toimima riigikaitse koordinatsioonifunktsioon. Selleks tuleb läbi mõelda seadusraamistik. Kaitseministeeriumis käib töö riigikaitse eel- ja järelnõuga, mis peaks ilmalgust nägema käesoleva aasta lõpuks. Samuti vajab uuendamist kehtiv, nelja aasta tagune riigikaitse strateegia.

Sõjalise kaitsevõime seisukohalt ei ole küsimus praegu vaid 2%-s kui arvus. Küsimus on selles, et meil on vaja senisest kiiremas tempos oma iseseisev sõjaline kaitsevõime välja arendada. Me vajame reaalse kaitsevõime raken-

damise huvides kahte brigaadi. Ühe brigaadi tegutsemisvõime saavutame aastaga. Praeguse rahastamistaseme korral on teise brigaadi täielik relvastamine ja varustamine ette nähtud peale 2018. aastat. Peame pingutama ja saavutama selle varustatuse taseme varem, koos esimese brigaadi täielikult soomusmanöövervõimega varustamisega. Mul on hea meel parlamendile teatada, et meie läbirääkimised Hollandi Kuningriigi kaitseministeeriumiga lubavad juba sel aastal sõlmida lepingu, et Eesti saaks endale järgmisel aastal esimesed jalaväe lahingumasinaid.

Kõike seda arvestades kutsun parlamendis esindatud erakondi üles arutama ja sõlmima parteideülest riikliku kaitse kokkulepet. Selle eesmärk on saata Eesti ühiskonnale ning meie avalikule ja erasektorile selge signaal kaitsevaldkonna tähtsuse kohta, aga samuti leppida kokku lähiaastate peamistes eesmärkides, lähtudes põhimõtteliselt muutunud julgeolekuolukorrast.

Head kohalviibijad! Tahan veel kord tulla tagasi rahvusvahelise mõõtme juurde. Septembris toimub Walesis NATO tippkohtumine. Meie huvi on, et tippkohtumise keskne sõnum oleks see, et NATO põhiülesanne muutunud oludes on kollektiivkaitse. See tuleb sisustada konkreetse tegevusega, selleks et NATO säilitaks pärast Afganistani operatsiooni koostegutsemisvõime suuremahuliste sõjaliste operatsioonide tarbeks kollektiivkaitse huvides. Selleks on ennekõike vaja liitlassuhteid Põhja-Ameerika ja Euroopa vahel. Selleks on vaja tõsiselt võetavat Euroopa panust ühisesse kaitsele, ei tohi pidevalt Ameerikale lootma jääda. Selleks on vaja ka kiiret, tarka ja sihikindlat tegutsemist kollektiivkaitse tugevdamise nimel. Eesti pakkus esimese riigina Euroopas NATO-le välja konkreetseid ettepanekuid alliansi heidutusvõime suurendamiseks. Suurem arv õhuturbeleenukeid Balti regioonis on selle esimese tulemus. Ühendriigid saatsid oma lennukid meie regiooni vaid mõni päev pärast palvet. Otsusest saata siia oma sõjalennukid teatas esmaspäeval ka Suurbritannia valitsus.

Olen kahe aasta jooksul ise näinud, kuulnud ja mõistnud, milline on Eesti julgeolekukuvand rahvusvaheliselt. See pole ääremaa kuvand, vaid tõsiselt võetava liitlase oma, riigi oma, kes teeb, mida ütleb, ning kes ei lase

liugu teiste turjal. Sisul põhinev kuvand on väikeriigi väärtuslikumaid valuutasid.

Tänast kõnet ette valmistades meenus mulle, kuidas paari kuu eest ironiseeriti minu Ühendriikides väljaöeldud mõtte üle, et me igatseme Euroopast lahkunud Ühendriikide tanke ja vajame Eestis liitlaste sõjalist kohalolekut. Mul on hea meel öelda, et mõni nädal tagasi töid Ühendriigid Euroopasse tagasi 30 tanki. Debatid, mis praegu Washingtoni koridorides käivad, annavad tunnistust palju rohkemast kui Ühendriikide valmisolekust toetada Euroopat vaid ühe tankipataljoniga. Euroopa julgeolek on praeguse seisuga Ühendriikide otsustajate mõttelistel kaartidel tagasi ja see on meie julgeoleku üks kesksemaid tagatiseid. Me peame töötama selle nimel, et see nii ka jääks. Eile andis Ühendriikide asepresident Joe Biden Varssavis teada, et Ühendriigid on valmis kaaluma roteeruvate väeüksuste toomist meie regiooni. See on äärmiselt tähtis ja tere-tulnud signaal. Mul on hea meel teatada, et saavutasin eile põhimõttelise kokkuleppe Poola kaitseministriga selles, et lähitulevikus osaleksid Eestis õppustel Poola õhutõrjeüksused. Meil on julgeoleku defitsiit, mida tuleb kompenseerida kiiresti ja mõjusalt. Me vajame liitlaste kohalolekut ja peame siin regioonis näitama üles valmisolekut ise rohkem panustada.

Palju enam peame muutunud oludes julgeoleku vallas koostööd tegema Põhjala ja Balti regioonis. Balti koostöös on tõusud ja mõõnad. Regulaarselt kohtume Põhjala riikidega, tihti on koos Balti ja Põhjala riigid, kuid nii kaua, kuni Soome ega Rootsi ei kuulu NATO-sse, on täiemahuline regionaalne koostöö potentsiaal saavutamata. Kogu regiooni julgeoleku huvides on Rootsi ja Soome liikmesus NATO-s. Muutunud julgeolekusituatsioon näitab, et sellises kriisis nagu praegu on pealtvaatajaks jääda ülimalt ohtlik. NATO lepingu artikkel 5 rakendub vaid NATO territooriumil.

Teine, tõsiselt pärssiv tegur on Läti ja Leedu väikesed kaitsekulutused. See ei tohi olla ettekääne ega vabandus meile, vaid see on probleem. Kirjutasin täna kirja oma Läti ja Leedu kolleegile palvega kaaluda tõsiselt kaitsekulutuste suurendamist. Mõistagi on see nende riikide sisepoliitiline otsus, kuid paratamatult vaadatakse meid kolme tihti ühe regioonina, nii ka NATO kaitseplaanides. Meil

on sarnased probleemid, mistõttu peaksid vastused nendele olema võrreldavad, need ei tohiks mitu korda erineda.

Täna, homme ja lähitulevikus peame tegema kõik, et Ukraina kriis saaks võimalikult rahumeelse lahenduse ja Venemaa käitumisele antaks rahvusvahelisel areenil adekvaatne vastus. Peame ausalt tunnistama, et läänemaailma vastus ei ole olnud piisav ja kriis on eskaleerinud. Läänemaailm ei sanktsioneerinud Gruusia agressiooni järel Venemaad küllaldaselt ja see julgustas agressiooni kordama. Kui praegu ei suudeta lääne survele agressorit taanduma sundida, siis jääb Euroopas julgeolekukriis kestma. Rahvusvahelise kogukonna võime oma väärtusi kaitsta on Eesti otsene julgeolekuhuvi. Praegu on väärtuspoliitika ja huvipoliitika Eesti Vabariigile täiesti kattuvad mõisted.

Meie ühiskond peab olema tugev. Ma tunnustan siiralt Ukraina rahva südikust selle kriisi ajal. Nad pole allunud massiivsele infosõjale ega provokatsioonidele. Ühiskonna sidusus kriisisituatsioonis on kõige otsustavama kaalu-ga. Peame ka Eestis mõtestama õiges kontekstis Venemaa agressiooni käekirja: sisemise kriisi pinnalt tekitatakse riikidevaheline kriis, mis läheb üle julgeolekukriisiks, kus kasutatakse jõudu. See on reaalsus, mille põhjal peame tegema määrava tähtsusega järeldusi ka Eesti sisejulgeoleku vallas. Kuid kõige alus on ühiskonna sidusus. Seega, agressor teeb esmalt katse rahva kokkuhoidmistunnet hävitada. Psühholoogiline kaitse, üksteise märkamine ja kokkukuuluvustunne on meie julgeoleku vundament.

Kordan oma kõne alul toodud mõtet: me ei pea hirmu tundma. Ainus, mida peame kartma, on hirm ise. Me peame muutunud oludes oma tegevust kiretult muutma, seades keskmesse julgeoleku. Maailm on täna ohtlikum, kui ta oli sõna otseses mõttes eile. Kuid me pole selles maailmas ükski ja me ei istu, käed rüpes.

Austatud Riigikogu! Kaitseministrina tänan teid asjaliku koostöö eest! Aitäh teile!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra kaitseminister! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

2. Protokoll nr 15 "Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni muutmise kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu (581 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Läheme edasi. Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud protokoll nr 15 "Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni muutmise kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu 581 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti põhiseaduskomisjoni esimehe Rait Maruste!

Rait Maruste

Head kolleegid! Protokoll nr 15 "Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni muutmise kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu 581 esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule 20. jaanuaril. Põhiseaduskomisjonis oli see esimest korda arutelul 28. jaanuaril. Eelnõu esimene lugemine oli 19. veebruaril. Esimene lugemine lõpetati ja muudatusettepanekute esitamise tähtjaks määrati 6. märts kell 17.15 ehk kümme tööpäeva nagu ikka. Muudatusettepanekuid ei laekunud, tehti ainult mõned keelelised märkused. Komisjonis oli eelnõu teist korda arutelul 10. märtsil. Komisjon otsustas üksmeelselt saata eelnõu teisele lugemisele 19. märtsiks ja teeb ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Rait Maruste! Küsimusi teile ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Kuna muudatusettepanekuid ei ole laekunud, siis võime minna lõpphääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud protokoll nr 15 "Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni muutmise kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu 581. Palun hääletada!

Poolt hääletas 60 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 14.)

3. Rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ühinemise seaduse eelnõu (576 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ühinemise seaduse eelnõu 576 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni liikme Olga Sõtniku!

Olga Sõtnik

Lugupeetud proua juhataja! Head kolleegid! Seaduseelnõu 576 näeb ette, et Eesti liitub rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ning Eestist saab Rahvusvahelise Energiaagentuuri täieõiguslik liige. Minu arvates on väga oluline, et sellisel keerulisel ajal, kui Euroopa ja kogu maailma energiaturge võivad Venemaa olukorra tõttu ees oodata suured muudatused, avaneb Eestil võimalus ligi pääseda põhjalikele turuanalüüsidele ja andmetele, mida saame kasutada riigisiseste energeetikat puudutavate küsimuste lahendamisel ja poliitika kujundamisel. Samuti annab osalemine energiaagentuuri töögruppides Eestile rohkem võimalusi kaasa rääkida ülemaailmse energiapoliitika kujundamisel. Seaduseelnõu algatas Vabariigi Valitsus 13. jaanuaril ja esimene lugemine toimus 19. veebruaril. Muudatusettepanekuid oli võimalik esitada 27. veebruarini, aga ühtegi ei laekunud. Teist korda arutasime seda seaduseelnõu majanduskomisjonis 10. märtsil. Erilist arutelu komisjonis ei olnud, kuna muudatusettepanekuid ei olnud. Majanduskomisjon otsustas saata eelnõu teisele lugemisele 19. märtsiks ja teha ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele. Need otsused olid konsensuslikud. Palun teid kõiki seda eelnõu toetada! Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Olga Sõtnik! Küsimusi teile ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Kuna ei olnud ka muudatusettepanekuid, võime minna lõpphääletuse juurde.

Kolleegid, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud rahvusvahelise energiaprogrammi kokkuleppega ühinemise seaduse eelnõu 576. Palun hääletada!

Poolt hääletas 48 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 15.)

4. Liikluskindlustuse seaduse eelnõu (423 SE) teise lugemise jätkamine

Esimees Ene Ergma

Jätkub Vabariigi Valitsuse algatatud liikluskindlustuse seaduse eelnõu 423 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni liikme Kristen Michali!

Kristen Michal

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Liikluskindlustuse seaduse eelnõu 423 algatas Vabariigi Valitsus 2013. aasta 22. aprillil ehk varsti peaaegu aasta tagasi. Eelnõu esimene lugemine toimus 22. mail, teine lugemine 3. detsembril. Juhtivkomisjon esitas tollal täiskogule 40 muudatusettepanekut. Nüüd on muudatusettepanekuid, mis tuleb täiskogus läbi vaadata, 13. Märगतav osa neist on normitehnilised, aga osa on sisulised.

Oleme seda eelnõu menetlenud hea õigusloome põhimõtete vaimus põhjalikult ja kaasavalt. Mul on hea meel, et saime ettevõtjatelt tagasisidet, mis on meid edasi aidanud. Töörühm kutsus kokku ümarlaua ning me arutasime liikluskindlustuse, liiklusregistri ja autoromudega seonduva läbi autolammutussektori esindajate ning Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liidu ehk AMTEL-iga. Menetluse jooksul korraldasime hulga kohtumisi töörühma vormis. Täna hea koostöö eest Siiri Tõnistet ja Linda Lelumeest Rahandusministeeriumist, Mart Jesset Eesti Liikluskindlustuse Fondist, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Maanteeameti esindajat Lauri Lugnat, loomulikult ka majanduskomisjoni nõunikku Marin Danieli! Samuti täna kõiki teisi, kes selle eelnõu paremaks saamisele kaasa aitavad! Osa neist on mainitud ka seletuskirjas.

Ümarlaudadel ja töörühmas olid peamised arutlusteemad liikluskindlustuse eelnõule lisandunud punktid, mis käsitlevad seda, kuidas tagada Eestis ka tulevikus, et kasutamata, juba kasutuskõlbmatute või poolikute sõidukite utiliseerimine toimuks korralikes ja keskkonnanõudeid täitvates lammutuskodades. Arutasime seda teemat. Ministeeriumid jätkava

vad tööd nii järelevalve tõhustamisel kui ka registris olevate passiivsete sõidukite probleemiga. Näiteks on Maanteeamet juba alustanud sõidukiomanikele info jagamist. Arutelu ja kontaktide tulemusel asus AMTEL seisukohale, et uus seadus on vajalik ning nad toetavad selle sündi. Mul on selle üle hea meel, sest see näitab, et hea õigusloome põhimõtteid järgides on võimalik vajaduse korral asju ka pikemalt arutades heale tulemusele jõuda. Lisaks, nagu juba öeldud, on arutelude tulemusel ministri-riiumidel selgem, mida ettevõtjad ootavad ja mis suunas tuleb edasi minna.

Meenutan mõne märksõnaga, mis on selle ligi aasta menetletud eelnõu olulisemad põhimõtted. Eelnõu eesmärk on muuta liiklusõnnetuses kannatanule asjaajamine mugavamaks ning liikluskindlustuse leping sarnaseks ja võrreldavaks teiste kindlustuslepingutega.

Lisaks liikluskindlustusele arutasime, nagu öeldud, seda, kuidas liiklusregistris korda luua ja samas tagada, et keegi ei jäta oma romu vedelema. Selleks on ette nähtud järgmised meetmed. Esiteks, liiklusregistrikande peatamine. See juhtub siis, kui on täidetud järgmised tingimused. Esiteks, tehnilisest ülevaatuses on möödunud vähemalt kaks aastat ja viimase liikluskindlustuspoliisi kehtivus on samuti lõppenud kaks aastat tagasi. Kanne taastub automaatselt, kui tehakse ära tehniline ülevaatus. Teiseks, sõiduk kustutatakse registrist pärast seda, kui politsei, Päästeamet või Keskkonnainspektsioon on väljastanud tõendi sõiduki hävitamise kohta. Kolmandaks, sõiduki saab registrist kustutada, kui sõiduk on lammutatud või hävinud enne 2004. aasta 1. maid. Sõidukid, millele ei ole alates 1. maist 2004 tehtud tehnülevaatus, saab registrist kustutada lihtsustatud korras avalduse alusel ilma lammutustõendita. Lisaks meenutan, et hooajaliselt kasutatava sõiduki saab jätta 12 kuuks kindlustamata tingimusel, et sellega liikluses ei osaleta. Sõiduki kahjustumise korral eelistatakse taastusremonti, see pole absoluutne, vaid seda tehakse siis, kui see on mõistlik.

Lisaks muutub kahjude käsitlemine kannatanule kiiremaks. Kindlustusandja peab alustama hüvitamist 30 päeva jooksul ja ta peab selgitama põhjust, kui hüvitamine miskipärast edasi lükkub. Töörühmas ja komisjonis võtsime eelnõust menetluse käigus välja kindlustus-

andja tagasinõuete ülempiiri. See oli ka minu isiklik veendumus, mida toetasid töörühm ja komisjon. 3000 euro suurune tagasinõude piirmäär kaitseks reegleid rikkunud süüdlasest juhti, kuid oleks mõnevõrra ebaõiglane korralike juhtide vastu, kes peaksid selle kahju katma. Näiteks oleks olnud tagasinõude piirmäär ette nähtud joores juhtimise, ärandamise ja sündmuskohalt põgenemise puhul. Komisjon asus, nagu öeldud, seisukohale, et sellist piirmäära seadusesse vaja ei ole.

Uus on eelnõus ka mittevaralise kahju, kui soovite, siis moraalse kahju käsitlemine. Moraalne ehk mittevaraline kahju on eelduslik, seda ei ole vaja taotleda. Varem oli eelnõus põhimõte, et kehavigastuse või mittevaralise kahju puhul on hüvitise ülempiir 3200 eurot. Seoses Euroopa Kohtu otsustega algab eelduslik mittevaraline kahju kerge tervisekahjustuse puhul 100 eurost ja eriti raske tervisekahjustuse korral ulatub 3200 euroni. Sellist kahju eeldatakse. Kui tegelik kahju on sellest suurem, siis peab inimene lisahüvitist ise taotlema. See muudatus tähendab inimesele seda, et ta saab kohe lisaks muudele hüvitistele ka mittevaralise kahju hüvitise ehk tema üleelamised hüvitatakse.

Kui sõiduki põhiasukoht on välisriigis, peavad sõiduki juhil olema Eestis kindlustuskohustuse täitmist näitavad dokumendid kaasa. Lisasime selle selguse mõttes, et tulevikus ei oleks enam juhtumeid, kus kohustuse täitmist kontrollida ei saa. Eesti inimestel ei muutu sellest midagi, meil on elektrooniline register ja poliisi kaasas vedada ei ole vaja, see puudutab teiste riikide sõidukeid.

Uus põhimõte on sõiduki väärtuse vähenemise hüvitamine. Sõiduki väärtuse vähenemine hüvitatakse juhul, kui sõiduk saab raskelt kahjustada ja isik nõuab taastamise eest hüvitist. Siin peetakse raske kahjustuse piiriks seda, kui kulud ületavad 50% sõiduki turuhinnast ja taastusremont hõlmab kandevkere või raami kuju taastamist olulises ulatuses. Maa-keeli öeldes on siis, kui on toimunud raske õnnetus ja sõiduk seejärel taastatakse, võimalik küsida sõiduki tulevase väärtuse vähenemise eest hüvitist. See kaitseb inimeste materiaalseid huve. Võib juhtuda, et peale õnnetust sõiduk küll taastatakse, kuid tema turuhind on madalam. Selle vahe peaks hinnanguliselt hü-

vitama. Sellist praktikat praegu ei ole, aga ilmselt see aja jooksul tekib.

Vanasõidukid jäävad automaatse kindlustuskohustuse alt välja. Selle teema üle debaateerisime pikemalt ja tegime siis sellise otsuse.

Mida me veel pärast teise lugemise katkestamist täpsustasime? Üks selline teema oli seotud töö- ja puhkeaja nõuetega. Kõne all oli see, kas ja kuidas saab esitada tagasinõude tööandjale. Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium täpsustasid seda muudatusettepanekus nr 4. Sellega sätestatakse, et töö- ja puhkeaja nõuete rikkumise põhjuslikku seost õnnetusega eeldatakse vaid raskete üleastumiste korral. Seega, tagasinõude esitamise puhul eeldatakse rikkumise ja õnnetuse põhjustamise omavahelist seost, kui juht on ületanud nädalast või päevast sõiduaega 25% või rohkem. Tööandjale jääb alati võimalus ka töö- ja puhkeaja nõuete raskete rikkumiste korral tõendada, et rikkumise ja õnnetuse vahel puudub põhjuslik seos. Tegemist võib olla juba ligikaudu 15-tunnise sõiduaajaga ööpäevas, lühendatud puhkeaja korral ligikaudu 20-tunnise sõiduaajaga ööpäevas. See mõjutab ilmselgelt liiklusohutust ja suurendab liiklusõnnetuste toimumise tõenäosust. Sel sättel on ka kaudne ehk preventiivne mõju, et väsinuna rooli ei istutaks või kedagi seda tegema ei sunnitaks.

Lõpetuseks räägin menetluslikest otsustest. Juhtivkomisjon võttis vastu otsuse saata Vabariigi Valitsuse algatatud liikluskindlustuse seaduse eelnõu 423 Riigikogu täiskogusse teise lugemise jätkamiseks 2014. aasta 19. märtsiks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek suunata eelnõu kolmandale lugemisele 26. märtsiks ja panna eelnõu lõpphääletusele. Täna tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kristen Michal! Palun, kolleeg Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Mõnda autot vaadates on niisugune tunne, et ta on täielikult läbi roostetanud, aga sõidab siiski tänavatel ringi. Võib-olla pole ta tehnilist ülevaatust kunagi läbi teinud, aga ma usun, et kui ta ringi sõidab, siis on tal kindlustus olemas. Miks see nii on?

Tuleb välja, et need süsteemid ei taga, et meie teedel liiguksid tehniliselt korras sõidukid.

Kristen Michal

Aitäh! See oli pisut filosoofiline küsimus. Kui sõiduk ei vasta tehnilistele nõuetele, siis tekib küsimus, kuidas on tehniline ülevaatus ära tehtud. Ma meenutan Justiitsministeeriumi ülevaateid. Ma ei tea täpselt praegust seisust, aga aastaid varem on tehtud uuringuid, kus on inimeste käest küsitud, kus nad on korrupsiooniga kokku puutunud. On selgunud, et eeskätt puututakse korrupsiooniga kokku just tehnülevaatusse tegemisel. Ma tean, et nüüd on meetmeid võetud ja ka ettevõtjad ise on pingutanud selle nimel, et see enam nii ei oleks. Ma loodan, et me näeme seda üha vähem. Liikluskindlustusleping peab loomulikult olemas olema kõigil, kes teedel sõidavad. Kui seda ei ole, siis esitatakse nende suhtes tagasi- nõue või saadetakse neile arve või meeldetuletus, kui vahepeal on liikluskindlustusleping sõlmimata jäetud. See on seaduses täpsemalt kirjas, millise perioodi järel ja millisel viisil see käib. See oli lühike vastus.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Kristen Michal! Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Seaduseelnõu kohta oli tehtud 13 muudatusettepanekut. Alustame. Esimese, teise, kolmanda, neljanda, viienda, kuuenda ja seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud juhtivkomisjon, kaheksanda, üheksanda, kümnenda, üheteistkümnenda, kaheteistkümnenda ja kolmeteistkümnenda muudatusettepaneku on esitanud juhtivkomisjon, st need on täielikult arvestatud. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud.

Seaduseelnõu 423 teine lugemine on lõpetatud.

5. Maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 556

teine lugemine. Ettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Arto Aasa!

Arto Aas

Austatud kolleegid! Maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 2013. aasta 9. detsembril. Seaduseelnõu peamine eesmärk on viia seadus vastavusse maagaasituruga eurodirektiiviga, et seadus vastaks peensusteni, ka kõige väiksemates detailides, direktiivi nõuetele. Eelnõu esimene lugemine Riigikogu täiskogus toimus s.a 12. veebruaril ja esimene lugemine lõpetati. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 19. veebruaril ei laekunud ühtegi muudatusettepanekut Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega teistelt komisjonidelt. Eelnõu algataja esitas ise komisjonile kaalumiseks kokku 14 muudatusettepanekut, mis valdavalt olid välja koorunud Euroopa Komisjoniga peetud läbirääkimiste ja konsultatsioonide põhjal. Tegime nende ettepanekute arutamiseks ka töörühma ja majanduskomisjon arutas neid ettepanekuid oma istungil 13. märtsil. Eelnõu algataja esindajana osales istungil Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna ekspert Rein Vaks. Komisjon toetas kõiki esitatud muudatusettepanekuid konsensuslikult. Eelnõu on läbi vaadanud Riigikogu Kantselei keeleteimetajad ja nende tehtud parandusi on eelnõu tekstis arvestatud. Kokku oli, nagu öeldud, 14 muudatusettepanekut. Enamik neist olid normitehnilised, üks oli seotud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse jõustumise edasilükkamisega poole aasta võrra, mistõttu tuleb maagaasiseaduses ajutiselt teatud muudatusi teha. Aga üldiselt ühtegi poliitilist ega sisulist muudatust eelnõus esimese ja teise lugemise vahel ei tehtud.

Lõpetuseks räägin juhtivkomisjoni menetluslikest otsustest. Juhtivkomisjon võttis vastu otsuse saata Vabariigi Valitsuse algatatud seaduseelnõu Riigikogu täiskogusse teiseks lugemiseks 19. märtsiks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek suunata see kolmandale lugemisele 26. märtsiks ja panna eelnõu lõpphääletusele. Kõik otsused langetati komisjonis konsensuslikult. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Arto Aas! Küsimusi teile ei ole. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Seaduseelnõu kohta, nagu öeldi, on 14 muudatusettepanekut. Esimese, teise, kolmanda, neljanda, viienda, kuuenda ja seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, mis on ka juhtivkomisjon. Kaheksanda, üheksanda, kümnenda ja üheteistkümnenda muudatusettepaneku on jällegi esitanud juhtivkomisjon. 12., 13. ja 14. muudatusettepaneku on esitanud juhtivkomisjon. Kõik need ettepanekud on täielikult arvestatud.

Seaduseelnõu 556 teine lugemine on lõpetatud.

6. Reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu (584 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu 584 teine lugemine. Palun veel kord ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni liikme Arto Aasa!

Arto Aas

Austatud Riigikogu! Räägin reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõust. Selle seaduseelnõu algatas Vabariigi Valitsus 27. jaanuaril. Olgu meenutuseks öeldud, et valitsus algatas selle eelnõu majanduskomisjoni soovitusel. Seaduseelnõu eesmärk on reklaamiseaduse täiendamise kaudu lisada nende asjade loetellu, mida ei loeta tervishoiuteenuse reklaamiks, teave osutatava tervishoiuteenuse hinna kohta. Lihtsamalt öeldes on edaspidi tervishoiuteenusest teavitades võimalik öelda ka, kui palju see teenus maksab.

Eelnõu esimene lugemine Riigikogu täiskogus toimus 19. veebruaril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 6. märtsil ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud. Majanduskomisjon arutas eelnõu teisele lugemisele saatmist oma istungil 13. märtsil. Kuna muudatusettepanekuid ei olnud ja sisulisi muudatusi komisjon ka ise ei teinud, siis on eelnõu samasugune nagu esimesel lugemisel.

Juhtivkomisjon võttis vastu otsuse saata algatatud eelnõu Riigikogu täiskogusse teisele lugemisele 19. märtsiks ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis teeme ettepaneku suunata eelnõu kolmandale lugemisele 26. märtsiks ja panna lõpphääletusele. Kõik otsused langetati konsensusel. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Arto Aas! Küsimusi ei ole. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Muudatusettepanekuid selle seaduseelnõu kohta ei tehtud.

Seaduseelnõu 584 teine lugemine on lõpetatud.

7. Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (579 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 579 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti riigikaitsekomisjoni aseesimehe Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Proua esimees! Head kolleegid! Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 579 esimene lugemine lõpetati 11. veebruaril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 26. veebruaril kella 17.15-ks, ei esitatud eelnõu kohta väljastpoolt juhtivkomisjoni ühtegi muudatusettepanekut. Riigikaitsekomisjon esitas kolm muudatusettepanekut. Komisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõu enne teist lugemist kolmel istungil. Kõik riigikaitsekomisjoni muudatusettepanekud tehti konsensusel. Kaitseministeerium toetab kõiki komisjoni pakutud muudatusi.

Nüüd räägin lähemalt muudatusettepanekute. Nende eesmärk on selguse huvides ja mitmeti tõlgendamise võimaluse välistamiseks täpsustada Kaitseväe korralduse seaduse sõnastust. Muudatusettepanekuga nr 1 muudetakse eelnõu pealkirja, sest muudetavate seaduste loetellu lisandub Kaitseväe korralduse

seadus. Muudatusettepanekuga nr 2 lisatakse eelnõusse uus § 3, millega täpsustatakse Kaitseväe korralduse seaduse § 36 sõnastust. Muudatusettepanekuga nr 3 muudetakse seaduse jõustumise aega. Kaitseväe korralduse seaduse muudatus jõustub ülejäänud eelnõust varem, kuid seaduse ülejäänud osa jõustumise aeg ei muutu. Seda seetõttu, et Kaitseväe korralduse seaduse muudatus peaks jõustuma samal ajal 29. jaanuaril 2014 Kaitseväe korralduse seaduses tehtud muudatustega.

Riigikaitsekomisjon otsustas 10. märtsi istungil esitada eelnõu teisele lugemisele Riigikogu täiskogu päevakorda 19. märtsiks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh, kolleeg Aivar Riisalu! Ka teile ei ole ühtegi küsimust. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Nagu kolleeg Riisalu juba ütles, seaduseelnõu kohta on esitatud kolm muudatusettepanekut. Need kõik on esitanud riigikaitsekomisjon ehk juhtivkomisjon ning neid on täielikult arvestatud.

Seaduseelnõu 579 teine lugemine on lõpetatud.

8. Õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (519 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu 519 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti õiguskomisjoni liikme Kalle Jentsi!

Kalle Jents

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Käesoleva eelnõu esimene lugemine lõpetati siin saalis 18. detsembril m.a ja parandusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 7. jaanuar s.a.

Esimesel lugemisel tõstatus probleem. Kui isik on kaotanud töövõime kas kutsehaiguse või tööõnnetuse tagajärjel ja on saanud hüvitist, aga tema tööandja on likvideeritud, siis senise korra kohaselt võttis need kulud enda kanda riik. Eelnõu algse variandi kohaselt see

olukord tulevikus säilinuks, aga kui peale 1. juunit 2014 juhtunuks midagi analoogilist, siis jäänuksid need inimesed kaitseta. Sellest tulenevalt esitas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon parandusettepaneku, et senine olukord jätkuks ka tulevikus. Õiguskomisjon arutas seda eelnõu kahel korral: 28. jaanuaril ja 11. märtsil. Istungitel osalesid Eesti Kutsehaiguste Liidu tegevjuht ja juhatusel liikmed, samuti Sotsiaalministeeriumi ja Justiitsministeeriumi spetsialistid. Nende arutelude tulemusena jõudis õiguskomisjon järeldusele, et sisuliselt on õige sotsiaaldemokraatide ettepanekut toetada. Kuid komisjon formuleeris siiski oma ettepaneku. Lühidalt öeldes on nende kahe ettepaneku vahe selles, et sotsiaaldemokraatide ettepaneku järgi peaks riik tulevikus kompenseerima igasuguse kahju, ka mittevaralise, õiguskomisjoni redaktsiooni kohaselt hüvitab riik või Sotsiaalkindlustusamet tulevikus otsese varalise kahju. See tähendab sisuliselt seda, et kui inimene on saanud tööandjalt hüvitist töövõime kaotuse eest ja tööandja likvideeritakse, siis riik tulevikus kompenseerib seda ja inimene saab hüvitist edasi. Küll aga ei teki tal võimalust riigi käest nõuda näiteks moraalse kahju hüvitamist. Ma olen seda teemat uurinud ja võin öelda, et praktikas mõni väga üksik näide selle kohta on. Komisjon leidis, et see ei ole ju tegelikult riigi kohustus, riik lihtsalt täidab praegu ühte seaduselünka. Ilmselt lähitulevikus veel ei kehtestata sundkindlustust selliste juhtumite puhuks, ehkki selliseid diskussioone on ka varasematel aastatel toimunud. Paljudes riikides on see probleem lahendatud nõndaviisi, et ettevõtjad maksavad teatud summa kindlustusfondi ja tekkivad kahjud hüvitab kindlustus.

Lisaks tegi komisjon veel kaks muudatusettepanekut. Üks neist on jõustumistähtaja kohta. Enamik eelnõu sätteid jõustub üldises korras. Tehti ka ettepanek muuta vangistuseseadust: sõnad "Vabariigi Valitsus" asendatakse sõnaga "justiitsminister". Kõik need muudatused tehti konsensuslikult. Samuti otsustas komisjon saata eelnõu täiskogu päevakorda 19. märtsiks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele 26. märtsiks ja panna eelnõu lõpphääletusele. Kõik need otsused tehti konsensuslikult.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kalle Jents! Ka teile ei ole küsimusi. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Palun, kolleeg Marko Pomerants!

Marko Pomerants

Tere, head kolleegid! Lugupeetud eesistuja! Eelnõu 519 valguses on hea näha, et Riigikogul on oma roll õigusloome kujundamisel, hoolimata sellest, millise eelnõu Vabariigi Valitsus Riigikogule üle annab. Ma arvan, et peale seda, kui me selle eelnõu seadusena vastu võtame, oleme kaotanud ühe probleemi, mis kutsehaigete ja tööõnnetuses kannatada saanud inimeste elus muidu võiks ette tulla. Seda esiteks. Teiseks, maailm on iseenesest väga imelik, aga tegelikult on tore see, et aastal 2014 muudetakse kehtetuks ENSV tsiviilkoodeks ja me saame kenasti edasi minna Eesti Vabariigi seadustega. Aitäh kõigile, kes panustasid selle muudatuse tegemisse, mis puudutab tööõnnetusi ja kutsehaigusi!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Marko Pomerants! Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Nagu öeldud, on seaduseelnõu kohta tehtud neli muudatusettepanekut. Vaatame need läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on seda sisuliselt arvestanud. Teise, kolmanda ja neljanda muudatusettepaneku on esitanud juhtivkomisjon õiguskomisjon ning neid ettepanekuid on täielikult arvestatud.

Seaduseelnõu 519 teine lugemine on lõpetatud.

9. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (575 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 575 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni liikme Remo Holsmeri!

Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Selle eelnõuga luuakse töötamise register ja selle tulemusel saavad isikute sotsiaalsed õigused paremini kaitstud, väheneb nii tööandjate kui ka ametiasutuste halduskoormus ja toimiv sotsiaaltagatiste süsteem tervikuna muutub lihtsamaks.

Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 13. jaanuaril ja esimene lugemine toimus 29. jaanuaril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks Riigikogu liikmed, komisjonid ega fraktsioonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Eelnõu teist lugemist ette valmistav rahanduskomisjoni istung toimus 10. märtsil. Juhtivkomisjon otsustas esitada eelnõu kohta kuus muudatusettepanekut. Juhin Riigikogu täiskogu tähelepanu sellele, et üks lehekülg on vormistatud uuesti, kuna ekslikult oli muudatusettepaneku nr 4 tekstist välja jäänud rohkem teksti, kui oleks muudatuse eesmärgist tulenevalt vajalik olnud. Teile väljajagatud eelnõude juures on see vahetusleht kenasti olemas.

Nüüd räägin muudatusettepanekutest. Muudatusettepanekud nr 1 ja 2 on täpsustava loomuga. Õigusselguse huvides täpsustatakse töötamise registri volitatud töötajate pädevust kannete tegemisel ja töötamise mõistet. Muudatusettepanekuga nr 3 jäetakse välja lauseosa "lapsendaja puhkusel, rasedus- ja sünnituspuhkusel või". Töötamise nimetatud juhtudel peatumise korral saadakse andmed haigekassast. Muudatusettepanekuga nr 4 otsustas rahanduskomisjon jätta eelnõust välja erandi, mille kohaselt ei oleks pidanud töötamise registrisse kandma isikut, kelle osutatava teenuse maht kalendripäevas on väiksem kui neli tundi ning kalendrikuus mitte suurem kui 24 tundi. See erand nähti eelnõus algselt ette selleks, et lühiajalist töötamist ei peaks registreerima. Kuigi sätte eesmärk oli võimaldada jätta registreerimata lühiajaline töötamine, oleks tol hetkel uudne säte võimaldanud jätta registreerimata ka pikaajalise lepingulise töösuhte, näiteks juhul, kui leping teenuse osutamiseks mahuga 24 tundi igas kalendrikuus on sõlmitud tähtajatult. Rahanduskomisjon leidis, et kavandatud kujul säte oma eesmärgi ei täida ja erandi kehtestamine ei ole põhjendatud. Erand võimaldaks pahatahtlikkuse korral registreerimiskohustusest mööda minna, tekitaks töötamise registrisse n-ö musta augu ega oleks töötamise

registri loomise eesmärgiga kooskõlas. Muudatusettepanekuga nr 5 täiendatakse viiteid, et oleks selge, et tööd võimaldav isik on kohustatud registreerima töötamise registris ka tegevemise vabatahtlikkuse alusel, mille eest tasu ei maksta. Kuues muudatusettepanek on tingitud sellest, et Maksu- ja Tolliameti IT-analüüsi käigus on selgunud, et puudub reaalne vajadus märkida väljamakse tegija töötamise registrisse, kuna andmed on niigi kättesaadavad TSD-deklaratsioonil ehk tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonil. Sellepärast jäetakse ka eelnõu tekstist välja lauseosa "kui tööd võimaldav isik on erinev tööd tegevale isikule väljamakse tegijast või maksudeklaratsiooni esitajast, siis ka selle isiku registrikood ja nimi".

Kõiki muudatusettepanekuid toetas rahanduskomisjon konsensuslikult. Ühtlasi otsustas rahanduskomisjon saata eelnõu Riigikogu päevakorda 19. märtsiks ettepanekuga eelnõu teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Remo Holsmer! Küsimus on kolleeg Valeri Korbil.

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Ma saan aru, et lühiajaline töö kestab kuni 24 tundi. Kui sa töötad rohkem, siis see juba sinna hulka ei kuulu. Kas jah?

Remo Holsmer

Selle muudatusettepanekuga, mida ma kirjeldasin, me võtsime selle sätte, mis käsitles nelja tundi päevas ja 24 tundi kuus, eelnõust välja, et ei jääks võimalust seda töötamise registris registreerimata jätmist pahatahtlikult ära kasutada.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Veel kord aitäh! Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Kuna on esitatud kuus muudatusettepanekut, siis vaatame need kõik läbi. Esimese, teise ja kolmanda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, neid on täielikult arvestatud. Neljas, viies ja kuues muudatusettepanek on samuti rahanduskomisjoni esitatud ja on täielikult arvestatud.

Seaduseelnõu 575 teine lugemine on lõpetatud.

10. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (566 SE) teine lugemine

Esimees Ene Ergma

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 566 teine lugemine. Ettekaneks palun kõnepulti sotsiaalkomisjoni liikme Helmen Küti!

Helmen Kütt

Tere, head kolleegid ja austatud juhataja! Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 566 oli esimesel lugemisel 29. jaanuaril. Esimene lugemine lõpetati. Natukene meenutan teile eelnõu eesmärki, sest esimesest lugemisest on möödunud rohkem kui kuu. Eelnõuga muudetakse tervishoiuteenuste korraldamise seadust järgmiselt. Esiteks võrreldakse ja korrastatakse perearstinimistuid, et arvata sealt välja ravikindlustamata isikud, kes ei tarbi Eestis perearstiteenust ja kes on rahvastikuregistri objektid, kuid kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel ei asu Eesti Vabariigis. Teiseks, rohkem vaidlusi ja arutelusid tekitas sotsiaalkomisjonis punkt, mis reguleerib iseisvalt osutatavat ämmaemandusabi ja kodusünnitusabi.

Nüüd räägin eelnõu menetlusest. Eelnõu esimene lugemine lõpetati 29. jaanuaril ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 12. veebruar. Nimetatud tähtajaks laekus viis muudatusettepanekut, kõik Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonilt. Sotsiaalkomisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamist kolmel istungil: 10., 11. ja 17. märtsil.

Komisjoni esimees Margus Tsahkna suhtus selle eelnõu menetlemisse väga tõsiselt. Selle tõttu olid esimesel istungil kohal ka huvigruppide esindajad Lembe Allik, Kadri Aua ja Inge Bachaus MTÜ-st Sünni Vägi, Eesti Ämmaemandate Ühingu esindaja Ingrid Kaoküla, Eesti Naistearstide Seltsi esindaja Lee Tammemäe, Sirje Vaask Eesti Haigekassast ja Heli Paluste Sotsiaalministeeriumist. Kõik istungile kutsutud ja istungil osalenud toetasid väga

kodusünnituse ametlikku reguleerimist, sest sünnitusabi peab olema turvaline nii emale kui ka lapsele. Arvamused erinesid selles, mis puudutas kodus ja haiglas sünnitajate võrdset kohtlemist, teenuse rahastamist ja omaosalust. MTÜ Sünni Vägi esindajad väljendasid seisukohta, et haiglas sünnitajaid ning kodusünnituse valinud naisi ja peresid ei kohelda finantsiliselt võrdselt, kuna ravikindlustatud sünnitajale on haiglas sünnitamine tasuta, aga perele, kes on valinud kodusünnituse, on teenus tasuline. Osaliselt toetas seda ka Eesti Ämmaemandate Ühingu esindaja. Ämmaemandate ühingu esindaja arvates peaks haigekassa hüvitama vähemalt sünnitusel instrumentide kasutamist. Ämmaemandate esindaja tõi välja, et ka praegu on individuaalse spetsialisti kutsumine sünnituse juurde tasuline ja päris omavastutuseta kodusünnitus olla ei saaks.

Teise teemana puudutas ämmaemandate esindaja ämmaemanda pädevuse hindamist. Ta pidas väga oluliseks kvalifikatsiooni hindamise süsteemi. Ka naistearstide esindaja pidas oluliseks kodusünnitust vastu võtva ämmaemanda kompetentsust. Samuti selgitas ta vajadust fikseerida alamaktides sünnitaja elukoha kaugus lähimast sünnitusosakonnast.

Haigekassa esindaja selgitas, millised protseduurireedid kehtivad teenuse lisamisel haigekassa hüvitatavate teenuste nimekirja. Selgituse kohaselt saaks haigekassa hüvitada kodusünnituse fikseeritud maksumust kõige varem alates 2016. aastast, seda juhul, kui on järgitud eelnevaid protseduurireegleid. Kui teenus oleks lisatud Eesti Haigekassa hüvitatavate teenuste loetellu, siis oleks kodusünnitusabi hind kindlasti madalam kui haiglasünnituse hind.

Arutelu käigus pöörati veel tähelepanu kodusünnituse riskidele ja kodus sündinud lapse sünni registreerimise võimalusele.

Järgmisel komisjoni arutelul tegi sotsiaalkomisjon menetluslikud otsused saata nimetatud eelnõu tänaseks teisele lugemisele. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek, et eelnõu kolmas lugemine toimuks 26. märtsil. Muudatusettepanekud, mis esitas Sotsiaaldemokraatlik Erakond, kahjuks komisjonis toetust ei leidnud. Lõpetuseks ütlen, et on tore, et see eelnõu meie laudadel on. Loodame, et haigekassa võtab kodusünnituse oma rahastatavate teenuste nimekirja. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh! Hea tulevane tervishoiuminister! Küsimus on selle kohta, et kodusünnitamisel puudub ju legaalne protseduur vastsündinu registreerimiseks. Kuidas see probleem lahendatakse? See ei ole mitte mingi teoreetiline küsimus, vaid isegi piiblist on teada üks juhtum, kui kaks naist sünnitasid, ühel suri laps ära, teisel ei surnud ja siis mindi kuningas Saalomoni juurde seda küsimust lahendama. Kui laps sünnib sünnitusmajas, siis on protseduurid selged ja on olemas isikud, kes selle eest vastutavad. Aga kodusünnituse puhul tuleb võtta DNA-proovid ja minna kohtusse, selleks et saada lapsele sünnitunnistus.

Helmen Kütt

Täna, austatud kolleeg! Kõigepealt tahan ma teha täpsustuse: kindlasti ei saa minust kunagi tervishoiuministrit. Teiseks, te osalesite sotsiaalkomisjoni istungil, kus te selle teema tõstatasite. Nagu ma ettekandes ütlesin, meil olid arutelul ka lapse sünni registreerimise võimalused. Me kumbki ei jäänud rahule selle selgitusega, mis meile anti, kuid sotsiaalkomisjonis ja selle seaduseelnõu raames seda küsimust reguleerida ei saa. See on vaja selgeks vaielda järgmistes eelnõudes, mis kuuluvad kas Justiitsministeeriumi või Siseministeeriumi valdkonda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Aitäh! Hea ettekandja! Ma küsin nende muudatusettepanekute kohta, mille esitasid Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajad. Me arutasime komisjonis, nagu sa mäletad, seda, et need ei ole tegelikult korrektselt esitatud. Teie idee oli kõigile arusaadav, te soovisite, et haigekassa hakkaks seda teenust seaduse järgi rahastama. Aga kui need muudatusettepanekud täna saalis eelnõusse sisse häälletatakse, siis ei ole Vabariigi Presidendil võimalik seadust sellisel kujul välja kuulutada. Mis te nendest muudatusettepanekutest arvate?

Helmen Kütt

Aitäh! Me jääme ka komisjonis sellel teemal arutledes erinevatele arvamustele. Mõte, et inimestele on tagatud võrdsed põhiseaduslikud õigused, ei muudaks seda seaduseelnõu kindlasti halvemaks, küll aga võib-olla paremaks. Ma nõustun sellega, et uue meditsiiniteenuse haigekassa finantseeritavate teenuste loetellu registreerimine toimub teisiti. Aga meie muudatusettepanekud on üle vaadanud ka jurist, kes ei arvanud, et need ei sobi. Ma olen seisukohal, et meie esitatud muudatusettepanekud ei teeks kindlasti seda seadust halvemaks. Me hääletasime neid ka komisjonis.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Viktor Vassiljev, teine küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Hea Helmen! Mul on küsimus selle seaduseelnõu esimese poole kohta. Kui inimesed arvatakse perearstinimistust välja, siis Terviseamet peab neid teavitama, juhul kui neid inimesi on alla 100. Kui neid on üle 100, siis Terviseamet neid ei teavita, vaid nad peavad lugema Ametlikke Teadaandeid. Me saame aru, et tavaliselt normaalsed inimesed Ametlikke Teadaandeid ei loe. Kui mind arvatakse perearstinimistust välja, siis minu arvates ei ole mingit vahet, kas ma olen üks 99-st või 101-st. Miks selline vahe tegemine ja kas sellega inimestele liiga ei tehta?

Helmen Kütt

Aitäh küsimuse eest! Kahjuks komisjonis seda küsimust niimoodi ei tõstatatud, seda ei teinud ka hea komisjoni liige Viktor Vassiljev. Ma olen seda meelt, et inimese jaoks on olukord erinev, sõltuvalt sellest, kas ta on 99. või 101. patsient, kes nimistust välja arvatakse. Aga me tegime muudatuse seaduse § 8 lõikes 4⁴, kus on toodud siiski regulatsioon, kuidas teavitamine toimub. Kui inimene, kes on nimistust välja arvatud, pöördub oma perearsti poole, siis on võimalik talle vältimatut abi anda ja vajaduse korral ta ka tagasi nimistusse võtta. Ma arvan, et me saame kolmanda lugemise eel selle teemaga komisjonis veel tegeleda.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Ma tulen tagasi kodusünnituse juurde. Kas ma saan õigesti aru, et praegu on olukord selline, kus kodusünnitus on teatud mõttes luksusteenus, mida saavad kasutada need inimesed, kellel on rohkem raha, ja need inimesed, kellel raha ei ole, ei saa seda teenust valida, vaid nad saavad haiglas tasuta teenust? Kas te peate seda õigeks ja kuidas seda argumenteerida? Äkki kommenteerite lähemalt.

Helmen Kütt

Ma saan väljendada komisjoni seisukohta. Muudatusettepanekute hääletamisel ettepanek hakata seda teenust rahastama toetust ei leidnud. Isegi kui see oleks toetust leidnud, siis haigekassa rahastatavate teenuste nimistusse jõuaks see teenus alles aastast 2016. Nii selgitas haigekassa esindaja. Ma isiklikult arvan – sellele juhtisid tähelepanu ka mitmed komisjoni istungil olnud inimesed –, et praegu valitseb meil siiski siin ebavõrdsus. Eesti riigis oli 2013. aastal vaid 66 kodus sünnitajat. Kui nad oleksid sünnitanud haiglas, siis oleks see olnud neile tasuta, kodus sünnitades tasusid nad neile osutatud ämmaemandusabi eest. See oli nende valik ja ilmselt oli neil võimalik seda teha. Aga võib-olla nii mõnigi naine jättis selle tõttu, et tema majanduslikud võimalused ei luba selle eest tasuda, kodus sünnitamata ja tegi seda haiglas. Ka MTÜ Sünni Vägi esindajad juhtisid tähelepanu, et praegu siiski koheldakse haiglas ja kodus sünnitajaid erinevalt, just nimelt finantsilises mõttes. Kui vaadata laste ja perede arengukava, kus on öeldud, et eesmärk on õnnelikud pered ja õnnelikud lapsed, siis on siin vastuolu. Aga ma väga loodan, et haigekassa menetleb kiiresti neid dokumente, mis esitatakse peale selle seaduse vastuvõtmist, ja vähemalt aastal 2016 on see vastuolu kadunud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Margus Tsahkna, teine küsimus!

Margus Tsahkna

Aitäh! Hea ettekandja! Komisjonis oli päris põnev arutelu selle teema üle, et põhiseaduse

mõttes koheldakse ebavõrdselt neid inimesi, kes otsustavad hakata kodus sünnitama ja kellele haigekassa ämmaemandusabi ei hüvita. See on seotud ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni muudatusettepanekutega. Kuidas te hindate praegust olukorda? Kui inimene läheb haiglasse sünnitama, siis on tal võimalik tellida tasuta ämmaemandateenust, mida haigekassa samamoodi ei hüvita. Kas olemasolevas süsteemis on juba olemas selline põhiseaduse mõttes ebavõrdne kohtlemine, nagu te olete kirjeldanud, ja nüüd te tahate viite sellele ka seadusesse sisse kirjutada?

Helmen Kütt

Aitäh! Ma arvan, et kui haigekassa hakkab rahastama kodusünnitusteenust, siis kindlasti peaks sel juhul, kui haiglas sünnitaja on endale välja valinud individuaalse ämmaemanda, ka sel juhul samasugune kord kehtima. Praegu on nii, et kui haiglas soovetakse just kindlat ämmaemandat, siis tuleb inimesel selle eest tasuda. Aga tasutakse ainult ämmaemandateenuse, mitte instrumentide kasutamise ega muu eest. Ma leian, et ka praegu on siin tõepoolest ebavõrdne kohtlemine, aga see on inimese valik. Iga laps, kes Eesti riigis sünnib, on suur väärtus. Ka kodusünnitusel sünnib laps. See summa, mis tuleb maksta selle eest, et kodus on ämmaemand abiks, käib kindlasti mõnele perele üle jõu.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Helmen Kütt! Kas soovetakse läbirääkimisi pidada? Palun, Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Ma arvan, et see, et Riigikogu praegu seadustab ehk seadustega reguleerib kodusünnitusteenuse, on väga õige samm. Täna on kodus sünnitamine olnud tegelikult reguleerimata. Ämmaemandad on käinud kodus sünnitustel abiks, aga õiguslik regulatsioon on puudunud. Seaduse mõttes on nende tegevus olnud hallis tsoonis, nad on senimaani võtnud endale isikliku vastutuse. Kui midagi valesti läheb, siis on ämmaemand tegelikult kaitseta. Vastutus on muidugi ühtepidi sünnitajal, aga meditsiinitöötaja on läinud talle appi. Õnneks ei ole siin seni väga palju traagilisi hetki olnud.

Nüüd räägin selle seaduseelnõu menetlusest. Sotsiaaldemokraadid on esitanud mõne muudatusettepaneku, mille suund iseenesest on õige. Nimelt soovivad nad, et ka ämmaemandusteenus võetaks kohe haigekassa finantseeritavate teenuste nimistusse. Ma tuletan meelde vastutust, mida sotsiaaldemokraadid hakkavad suure tõenäosusega järgmisest nädalast sotsiaalvaldkonnas kandma. Me ei saa seaduses teha muudatusi, mille mõte on õige, aga lahendus on juriidiliselt vildakas ja vale. Me ei saa selle seadusega muuta haigekassa finantseeritavate teenuste nimistu täiendamise korda. Ma kutsun üles siin saalis käituma mitte nagu "Riigimeeste" kolmandal hooajal, vaid sisuliselt riigimehelikult. Muudatusettepanekud on esitatud ja teie tahe on teada, kuid ärgem hääletagem neid muudatusi siia seadusesse sisse. Kui me need sisse hääletame, siis ei saa president seadust välja kuulutada. Mõelge korraks selle peale. Te olete päris varsti valitsusvastutust kandev erakond. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove rohkem ei ole. Sulgen läbirääkimised. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Muudatusettepaneku nr 1 on teinud Riigikogu sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni ettepanek on, et seda ettepanekut tuleks täielikult arvestada. Muudatusettepanek nr 2. Indrek Saar, palun!

Indrek Saar

Aitäh! Palun muudatusettepanekut nr 2 hääletada!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas nr 2, mitte nr 1? Ma ei jõudnud veel seda nr 2 ...

Indrek Saar

Te ütlesite, et muudatusettepanek nr 1 on täielikult arvestatud. Number 2, jah!

Aseesimees Laine Randjärv

Ma ei jõudnud veel lauset lõpuni öelda. Ma mõtlesin, et teil on protseduuriline küsimus. Ma loen veel korra ette. Teine muudatusettepanek on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonilt. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et see muudatusettepanek tuleks arvestamata jätta. Indrek Saar soovib selle muudatusette-

paneku hääletusele panna. Selge. Valmistume hääletamiseks.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele seaduseelnõu 566 muudatusettepaneku nr 2, mille on teinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 16 ja vastu 32 Riigikogu liiget, erapooletuks jäi 3. Ettepanek ei leidnud toetust.

Muudatusettepaneku nr 3 on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjon ei ole seda ettepanekut arvestanud. Palun, Indrek Saar!

Indrek Saar

Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku. Selle on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et see muudatusettepanek tuleks jätta arvestamata.

Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 11 ja vastu 26 Riigikogu liiget, erapooletuks jäi 8. Ettepanek ei leidnud toetust.

Muudatusettepaneku nr 4 on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et see muudatusettepanek tuleks jätta arvestamata. Palun, Indrek Saar!

Indrek Saar

Palun ka seda muudatusettepanekut hääletada!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Asume selle ettepaneku hääletamise juurde.

Head kolleegid, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 4, mille on teinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et see muudatusettepanek tuleks arvestamata jätta. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 15 ja vastu 29 Riigikogu liiget, erapooletuks jäi 5. Seega ei leidnud ettepanek toetust.

Muudatusettepanek nr 5. Indrek Saar, palun!

Indrek Saar

Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Head kolleegid, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 5, mille on teinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on jätta see muudatusettepanek arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 15 ja vastu 22 Riigikogu liiget, erapooletuks jäi 6. Seega ei leidnud ettepanek toetust.

Muudatusettepaneku nr 6 on esitanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et see muudatusettepanek tuleks jätta arvestamata. Palun, Indrek Saar!

Indrek Saar

Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Asume selle ettepaneku hääletamise juurde. Head kolleegid, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 6, mille on teinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on jätta see muudatusettepanek arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 12 ja vastu 28 Riigikogu liiget, erapooletuks jäi 5. Seega ei leidnud ettepanek toetust.

Kõik kuus muudatusettepanekut on läbi vaadatud ja teine lugemine lõpetatud.

11. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse seaduse eelnõu (574 SE) teine lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

11. päevakorrapunkt on maksukorralduse seaduse muutmise seaduse seaduse eelnõu 574 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Hea juhataja! Head vabad Riigikogu liikmed! Ärge laske ennast heidutada sellest poliitilisest vaakumist! Teeme ikkagi kvaliteetset

tööd ja ärme hääletame mingit jama seadustesse sisse!

Aga nüüd räägin Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust 574. Esimene lugemine lõpetati 29. jaanuaril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 12. veebruar kell 17.15. Riigikogu fraktsioonid ega komisjonide liikmed eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Koostöös Sotsiaalministeeriumiga esitas komisjon eelnõu kohta kaks muudatusettepanekut. Sotsiaalkomisjon valmistas maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu teist lugemist ette kahel istungil: 11. ja 17. märtsil. 11. märtsil arutati komisjoni muudatusettepanekuid ja tehti menetluslikud otsused. Komisjoni istungile oli kutsutud ka Sotsiaalministeeriumi esindaja. Otsused olid järgmised: sotsiaalkomisjon otsustas konsensuse alusel saata eelnõu 574 teisele lugemisele 19. märtsiks ning teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Samuti langetas sotsiaalkomisjon otsuse, et kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis tuleks eelnõu saata kolmandale lugemisele 26. märtsiks ning panna eelnõu lõpphääletusele. Esitatud muudatusettepanekud olid tehnilist laadi. Nagu ma ütlesin, komisjon toetas neid konsensuslikult. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Ettekandjale küsimusi ei ole. Suur tänu, Margus Tsahkna! Kas on kõnesoove? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjonil oli kaks muudatusettepanekut, vaatame need läbi. Muudatusettepanek nr 1 on sotsiaalkomisjonilt. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et seda muudatusettepanekut tuleks täielikult arvestada. Muudatusettepaneku nr 2 on teinud samuti sotsiaalkomisjon. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et seda muudatusettepanekut tuleks täielikult arvestada.

Muudatusettepanekud on läbi vaadatud ja seaduseelnõu 574 teine lugemine lõpetatud.

12. Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (551 SE) teine lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

12. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 551 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Hea juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsuse 2. detsembril m.a algatatud ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 551 esimene lugemine lõpetati 15. jaanuaril s.a. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 29. jaanuar kell 17.15. Nimetatud tähtajaks esitati üks muudatusettepanek. Lisaks esitas komisjon koostöös Sotsiaalministeeriumiga kaks muudatusettepanekut. Sotsiaalkomisjon valmistas ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 551 teist lugemist ette neljal istungil: 10. ja 11. veebruaril ning 11. ja 17. märtsil. Sotsiaalkomisjon otsustas konsensuse alusel saata eelnõu teisele lugemisele 19. veebruariks ning teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele 26. märtsiks.

Selle eelnõuga me tegime ühe väga sisulise muudatuse. Tahangi siit puldist tänada Eesti Naha- ja Suguhaiguste Arstide Seltsi ja Eesti Puuetega Inimeste Koda ning eraldi Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefondi, kes on aastaid tegelnud selle probleemi lahendamise, et kaasasündinud ja geneetiliste haigustega inimesed vajavad sisuliselt ellujäämiseks salve ja muid abivahendeid. Kuni selle seadusmuudatuse jõustumiseni ei ole neil olnud võimalik saada haigekassast hüvitist ning nad on pidanud kõige selle eest ise tasuma. Selle muudatusega me anname võimaluse, et haigekassa hüvitab salvide ja abivahendite maksumuse. Ma tänan kõiki meie partnereid!

Eraldi väga tõsine arutelu oli Ravimitootjate Liidu esindajatega. Meile on saadetud mitmeid arvamusi ja analüüse. Käesolev seadusmuudatus puudutab hinnakokkuleppeid ja võimalikke läbirääkimisi nende üle. Ravimitootjad on esitanud mitmeid väiteid, alates

sellest, et see muudatus on põhiseadusvastane, ja lõpetades sellega, et see on kindlustatud isikutele kahjulik, kuna erinevatel teoreetilistel juhtudel võib teatud ravimite hankimine jääda hinnakokkulepete sõlmimise taha ja need ravimid võivad üldse meie turult eemale jääda. Aga Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsi-osakond on seda eelnõu analüüsinud ning leidnud, et vastuolu põhiseadusega siin ei ole.

Komisjoni otsused olen ma teile juba ette lugenud. Me teeme ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Ettekandjale küsimusi ei ole. Suur tänu, Margus Tsahkna! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Vaatame läbi muudatusettepanekud. On esitatud kolm muudatusettepanekut. Esimese on esitanud Heljo Pikhof. Juhtivkomisjoni ettepanek on jätta see muudatusettepanek arvestamata. Teine muudatusettepanek on sotsiaalkomisjonilt. Juhtivkomisjon on seda muudatusettepanekut täielikult arvestanud. Kolmas muudatusettepanek on sotsiaalkomisjonilt. Juhtivkomisjon on seda muudatusettepanekut täielikult arvestanud. Muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 551 teine lugemine tuleks lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

13. Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (562 SE) teine lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu 562 teine lugemine. Ma palun taas kord ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiineseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu 562

esimene lugemine lõpetati Riigikogu saalis 29. jaanuaril 2014. Eelnõuga uuendatakse meditsiiniseadmete andmekogu regulatsiooni seoses vajadusega laiendada andmekogusse kogutavate andmete koosseisu. Praegu Terviseameti turujärelevalve käigus laekuvad andmed koondatakse kokku andmekogusse, et muuta andmed paremini ligipääsetavaks nii pädevale asutusele kui ka avalikkusele. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei esitatud. Sotsiaalkomisjon arutas eelnõu teiseks lugemiseks ette valmistades 11. ja 17. märtsil. Komisjon otsustas teha muudatusettepaneku ja muuta seaduse jõustumise aega – 1. aprilli 2014 asemel on nüüd 1. mai 2014 –, et me jõuaksime menetluslike toimingutega õigel ajal valmis. Sotsiaalkomisjon otsustas esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 19. märtsiks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur aitäh, Margus Tsahkna! Kas on kõnesoove? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Seaduseelnõu kohta on tehtud üks muudatusettepanek, vaatame selle läbi. Muudatusettepaneku nr 1 on teinud sotsiaalkomisjon. Juhtivkomisjon ettepanek on arvestada seda muudatusettepanekut täielikult. Muudatusettepanek on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 562 teine lugemine tuleks lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

Tänane päevakord on ammendatud. Suur tänu kõikidele, kes debattides osalesid! Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 15.35.

Istungi kestus 2 tundi ja 35 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 20. märts 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu juhatuse valimised

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, head külalised, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku kaheksanda töönädala neljapäevast istungit. Täna on meil päevakorras Riigikogu juhatuse valimine. Väljakujunenud tava kohaselt saab eelnõusid ja arupärimisi üle anda pärast juhatuse valimiste lõppemist.

Kõigepealt teated. Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole.

Ja nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 95 Riigikogu liiget, puudub 6.

1. Riigikogu juhatuse valimised

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase päevakorra juurde. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 69 kohaselt valib Riigikogu oma liikmete hulgast Riigikogu esimehe ja kaks aseesimeest. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest korraldab Riigikogu esimehe ja aseesimeeste valimisel hääletamist, selgitab valimistulemuse ning lahendab protestid Vabariigi Valimiskomisjon. Valimiste korraldamisel lähtub Vabariigi Valimiskomisjon Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 7, § 81 lõikest 2 ja §-dest 86–89.

Enne valimistoimingute juurde asumist lubage mul lühidalt teile tutvustada Riigikogu juhatuse valimisega seonduvat. Esmalt valitakse Riigikogu esimees. Riigikogu aseesimehed valitakse samaaegselt pärast Riigikogu esimehe valimist. Kandidaadi võib üles seada Riigikogu liige. Pärast Riigikogu esimehe valimist

seatakse üles Riigikogu aseesimeeste kandidaadid. Ülesseatu peab andma kandideerimiseks oma nõusoleku. Hääletamine on salajane ning see toimub hääletamisedeli täitmise teel. Igal Riigikogu liikmel on nii Riigikogu esimehe kui ka aseesimeeste valimisel üks hääl. Hääled loetakse avalikult kohe pärast hääletamise lõppemist. Protest hääletamise korraldamise kohta esitatakse valimiskomisjonile kohe pärast hääletamise lõppemist ja hääletamistulemuste kohta viivitamatult pärast hääletamistulemuse teatavaks tegemist. Valimistulemus kuulutatakse välja kohe pärast võimalike protestide läbivaatamist. Riigikogu esimeheks saab kandidaat, kellele on antud üle poole kehtivatest häältest. Kui ükski kandidaat ei saa üle poole kehtivatest häältest, korraldatakse kahe enim hääli saanud kandidaadi vahel valimise lisavoor. Võrdse häälte arvu puhul heidetakse liisku. Kui Riigikogu esimehe kandidaatide nimekirjas on ainult üks kandidaat, osutub ta valituks, kui saab rohkem poolt- kui vastuhääli. Hääletamise korda tutvustan enne hääletamise väljakuulutamist.

Kas Riigikogu liikmetel on senikõneldu kohta küsimusi? Küsimusi ei ole. Läheme edasi.

Kas keegi Riigikogu liikmetest soovib üles seada Riigikogu esimehe kandidaadi? Palun, Sven Mikser!

Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Mul on au esitada Riigikogu esimehe kandidaadiks hea kolleeg Eiki Nestor. Tegemist on parlamendisaadikuga, kellel on meist kõigist pikem parlamendistaaž. Usun, et Eesti parlamendi spüiker peaks olema inimene, kes on näinud seda saali nii ministriloožist kui ka saali poolelt, kes on töötanud eri komisjonides, juhtinud komisjone ja fraktsioone ning mõistab Riigikogu tööd ja töökorraldust nii seest- kui ka väljastpoolt. Ma usun, et Eiki Nestor on väga

hea kandidaat Riigikogu esimehe kohale ja pälvib meist paljude toetuse. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas on veel ettepanekuid? Palun, Kaia Iva!

Kaia Iva

Head kolleegid! Mul on privileeg seada üles Riigikogu esimehe kandidaadiks meie hea kolleeg Ene Ergma. Ta on inimene, keda me oleme näinud siin saalis pikki aastaid Riigikogu tööd juhtimas. Ta on teinud seda kauem, kui suurem osa meist siin saalis on olnud. Me tunneme teda kui õiglast ja sooja südamega inimest, kelle käes püsib kindlalt ka seadusehaamer. IRL soovitab valida Riigikogu esimeheks akadeemik Ene Ergma. Ene, mul on see au!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Austatud härra Eiki Nestor, kas te olete nõus kandideerima Riigikogu esimehe ametikohale?

Eiki Nestor

Austatud juhataja, aitäh, olen küll!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun andke oma nõusolek ka kirjalikult! Proua Ene Ergma, kas te olete nõus kandideerima Riigikogu esimehe ametikohale?

Ene Ergma

Jah.

Aseesimees Laine Randjärv

Tänan! Palun andke oma nõusolek ka kirjalikult!

Aseesimees Laine Randjärv

Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et sulgeda Riigikogu esimehe kandidaatide nimekiri? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 95 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Riigikogu esimehe kandidaatide nimekiri on suletud.

Kuulutan välja vaheaja Riigikogu esimehe kandidaatide nimede kandmiseks hääletamisedelile. Vaheaja lõppemisest anname märku helisignaaliga.

V a h e a e g

Aseesimees Laine Randjärv

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valimiskomisjon on valmis läbi viima Riigikogu esimehe valimist. Komisjoni liikmed kontrollivad siinsamas teie ees hääletamiskasti ja pitseerivad selle turvaplommiga.

Kast on kontrollitud ja pitseeritud.

Head kolleegid, lubage mul tutvustada hääletamise korda. Valimiskomisjon annab nimekirja alusel Riigikogu liikmele hääletamisedeli koos ümbrikuga. Seejuures palun Riigikogu liikmetel esitada hääletamisedeli saamiseks valimiskomisjonile oma isikut tõendav dokument, st Riigikogu liikme tunnistus, pass, ID-kaart või juhiluba. Hääletamisedeli saamise kohta annab Riigikogu liige allkirja. Hääletamisedel täidetakse hääletamiskabiinis. Riigikogu liige märgistab hääletamisedelil ristiga lahtri selle kandidaadi nime juures, kelle poolt ta hääletab. Hääletamisedel, millel on märgistatud rohkem kui üks lahter või millel ei ole märgistatud ühtegi lahtrit, loetakse kehtetuks.

Hääletamine toimub Riigikogu saali kõrval fuajees. Te väljute hääletamisruumi saali taga-uksest. Fuajees on üles seatud lauad, kust saate hääletamisedeli ja ümbriku. Pärast hääletamisedeli kättesaamist teete hääletamiskabiinis oma otsuse, asetate hääletamisedeli ümbrikusse ning suundute hääletamiskasti juurde. Pärast seda, kui ümbrik on märgistatud valimiskomisjoni pitsatiga, lasete oma hääletamisedeli isiklikult hääletamiskasti. Kui te olete hääletamisedeli täitmisel kogemata eksinud või sedeli rikkunud ning märkate seda enne sedeli hääletamiskasti laskmist, on teil rikutud sedeli tagastamise korral õigus saada uus hääletamisedel.

Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi hääletamise korraldamise kohta? Küsimusi ei ole.

Valimiste ajal tohivad hääletamisruumis peale Riigikogu liikmete viibida ainult valimiskomisjoni liikmed ja valimiskomisjoni teenindavad isikud. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 87 lõike 5 kohaselt on Riigikogu liikmetel hääletamiseks aega 30 minutit hääletamise algusest arvates. Kell on 10.17, hääletamine lõpeb kell 10.47. Hääletamise lõppemisest annan märku helisignaaliga, mille järel palun kõigil Riigikogu liikmetel koguneda tagasi istungisaali.

Kuulutan välja hääletamise Riigikogu esimehe valimisel.

V a h e a e g

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, kuulutan hääletamise Riigikogu esimehe valimisel lõppenuks. Palun hääletamiskast saali tuua!

Kas Riigikogu liikmetel on hääletamise korraldamise kohta proteste? Proteste ei ole.

Läheme järgmise protseduuri juurde. Kõigepealt palun kontrollida hääletamiskasti ja seda, ega hääletamiskasti turvaplohm ei ole rikutud. Korras, tänan!

Palun valimiskomisjoni liikmetel asuda hääli lugema!

(Valimiskomisjon loeb hääli.)

Lugupeetud Riigikogu, Riigikogu esimehe valimise hääletamistulemuste kontrollimiseks annan sõna Vabariigi Valimiskomisjonile. Palun, valimiskomisjoni aseesimees Meelis Eerik!

Meelis Eerik

Eiki Nestori poolt antud hääled: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54. (Aplaus.) Ene Ergma poolt antud hääled: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45.

Kehtetuid sedeleid on 1. Sedel on kehtetu seetõttu, et kumbagi lahtrit ei ole täidetud.

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, teen teatavaks hääletamistulemused Riigikogu esimehe valimisel. (Aplaus.) Vabariigi Valimiskomisjoni protokoll hääletamistulemuste kohta Riigikogu esimehe valimisel.

"Vabariigi Valimiskomisjon tegi hääle lugemisel kindlaks järgmised arvud. Nimekirja kantud Riigikogu liikmete arv – 101, hääletamisedeli saanud Riigikogu liikmete arv – 100, hääletamisest osa võtnud Riigikogu liikmete arv – 100, kehtetute hääletamisedelite arv – 1. Riigikogu esimehe kandidaadi Eiki Nestori poolt antud hääle arv – 54, Ene Ergma poolt antud hääle arv – 45. Protokoll on

koostatud 2014. aasta 20. märtsil kell 11.02." Alla on kirjutatud Alo Heinsalu, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees.

Kas Riigikogu liikmetel on hääletamistulemuse kindlakstegemise kohta proteste? Proteste ei ole, sel juhul palun vormistada Vabariigi Valimiskomisjoni otsus!

Austatud Riigikogu, kuulutan välja hääletamistulemuse Riigikogu esimehe valimisel.

Vabariigi Valimiskomisjoni otsus nr 41 "Riigikogu esimehe valimise tulemuste kindlakstegemine" Tallinnas 20. märtsil 2014. aastal. "Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 7 lõike 5 ja § 82 lõike 1 alusel Vabariigi Valimiskomisjon otsustab: tunnistada Eiki Nestor valituks Riigikogu esimeheks." Alla on kirjutatud Alo Heinsalu, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees.

Lugupeetud Riigikogu esimees, õnnitlen teid ja annan istungi juhatamise teile üle!

Esimees Eiki Nestor

Tänan! Nagu ma veel hästi mäletan, järgneb kodukorra kohaselt nüüd Riigikogu aseesimeeste valimine. Aseesimeeste valimise kord on põhimõtteliselt sama mis Riigikogu esimehe valimisel. Selleks, et saaks aseesimehi valida, palun teha ettepanekuid aseesimeeste kandidaatide kohta. Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Head kolleegid! Teen ettepaneku esitada Riigikogu aseesimehe kandidaadiks Jüri Ratas, kelle senised teod räägivad temast palju enam, kui mina sõnades väljendada oskaksin. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Jaanus Tamkivi, palun!

Jaanus Tamkivi

Lugupeetud esimees! Austatud kolleegid! Reformierakond esitab, nagu öeldakse, kogu kollektiivi nimel taas Riigikogu aseesimehe kandidaadiks Laine Randjärve. Laine on selles ametis juba väga kogenud, ta on suurepäraselt oma tööga hakkama saanud. Nagu teada, on Laine nõus seda koormat edasi vedama. Nii siis, hääletage kõik Laine poolt, ka need, kes ei ole nii plaaninud! Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Jüri Ratas, kas oled nõus kandideerima Riigikogu aseesimeheks?

Jüri Ratas

Täna! Jah, olen!

Esimees Eiki Nestor

Palun seda ka kirjalikult kinnitada! Laine Randjärv, kas sa oled nõus kandideerima Riigikogu aseesimeheks?

Laine Randjärv

Jah, olen nõus.

Esimees Eiki Nestor

Palun seda kinnitada ka kirjalikult! Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et sulgeda Riigikogu aseesimehe kandidaatide nimekiri? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Selle ettepaneku poolt on 85 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Otsus on vastu võetud.

Kuulutan välja vaheaja Riigikogu aseesimeeste kandidaatide nimede kandmiseks hääletamisedelile. Vaheaja lõppemisest anname märku helisignaali.

V a h e a e g

Esimees Eiki Nestor

Vaheaeg on lõppenud, Vabariigi Valimiskomisjon on valmis läbi viima Riigikogu aseesimeeste valimist. Palun komisjoni liikmetel kontrollida hääletamiskasti ja pitseerida see turvaploommiga!

Kast on kontrollitud ja pitseeritud.

Hääletamiskord on sama mis Riigikogu esimehe valimisel. Kas lugupeetud kolleegidel on küsimusi hääletamise kohta? Paistab, et ei ole. Hääletamiseks on aega 30 minutit alates hääletamise algusest. Kell on 11.17, seega hääletamine lõpeb kell 11.47. Hääletamise lõppemisest anname märku helisignaali. Kuulutan välja Riigikogu aseesimeeste valimise.

V a h e a e g

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Ma pean kõigepealt vabandust paluma, eriti nende Riigikogu liikmete käest, kes istuvad saali tagumises osas. Nimelt, on selgunud üks vana inseneritõde, et iga masin töötab paremini siis, kui see sisse

lülitatakse. Seetõttu palun vabandust, mul oli lihtsalt mikrofon sisse lülitamata. Luban enast parandada.

Kell on 11.48, kuulutan hääletamise Riigikogu aseesimeeste valimisel lõppenuks. Palun hääletamiskast saali tuua!

Kas Riigikogu liikmetel on hääletamise korraldamise kohta proteste? Proteste ei ole. Palun kontrollida hääletamiskasti ja seda, et see oleks korras ja rikkumata! Palun valimiskomisjoni liikmetel asuda hääli lugema!

(Valimiskomisjon loeb hääli.)

Riigikogu aseesimeeste valimise hääletamistulemuste kontrollimiseks annan sõna Vabariigi Valimiskomisjonile. Palun, Meelis Eerik!

Meelis Eerik

Loen ette antud hääled. Jüri Ratas – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48. Laine Randjärv – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51.

Kehtetuid sedeleid on 1. Sedel on kehtetu, kuna mõlemad lahtrid on täitmata.

Esimees Eiki Nestor

Teen teatavaks hääletamistulemused Riigikogu aseesimeeste valimistel. Jüri Ratas – 48 häält, Laine Randjärv – 51 häält.

Kas on proteste? Proteste ei ole. Palun siis vormistada Vabariigi Valimiskomisjoni otsus! (Aplaus.) Kuulutan välja valimistulemuse. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 7 lõike 6 ja § 82 lõike 1 alusel Vabariigi Valimiskomisjon otsustab: tunnistada Laine Randjärv valituks Riigikogu esimeseks aseesimeheks ja Jüri Ratas Riigikogu teiseks aseesimeheks.

Austatud kolleegid, Riigikogu juhatus on valitud. Palun, Laine Randjärv ja Jüri Ratas, tulge korraks siia üles! (Õnnitletakse aseesimehi.)

Austatud kolleegid, Riigikogu juhatus on valitud ja aseesimehed õnnitletud.

Alles nüüd on võimalik üle anda eelnõusid või arupärimisi, kui keegi soovib. Soove ei ole. Riigikogu istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 12.05.
Istungi kestus 2 tundi ja 5 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 24. märts 2014

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Peaministri kandidaat Taavi Rõivasele valitsuse moodustamiseks volituste andmine

2. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu üheksanda tööädala esmaspäevast istungit. Kõigepealt palun märku anda nendel, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Esimesena palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna neli seaduseelnõu. Esiteks, ülikooliseaduse, rakendus- ja kõrgekooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust haridus- ja teadusminister. Teiseks, käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister. Kolmandaks ja neljandaks, ülikooliseaduse ja veterinaarcorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nende kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust põllumajandusminister. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Olen juhatuse nimel vastu võtnud neli seaduseelnõu. Nende menetlemine otsustatakse kodu- ja töökorra seaduse kohaselt.

Teatada on mul teile järgmist. Juhatuse otsustanud Vabariigi Valitsuse 20. märtsil esitatud nõukogu otsuse eelnõu seisukoha kohta,

mis võetakse Euroopa Liidu nimel Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni merekeskkonna kaitse komitee 66. istungjärgul MARPOL-i konventsiooni VI lisa muudatusettepanekute vastuvõtmise kohta. Need käsitlevad Euroopa Liidu ühist poliitikat. Riigikogu juhatuse otsuse eelnõu kohta arvamust andma keskkonnakomisjoni ja majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on 27. märtsil kell 16.

Nüüd teeme kohaloleku kontrolli.

Kohal on 94 Riigikogu liiget, puudub 7.

Nüüd on meil vaja kinnitada nädala päevakord. Kultuurikomisjon on teinud ettepaneku arvata täiskogu üheksanda tööädala kolmapäevase, 26. märtsi istungi päevakorrast välja 12. punkt, Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 590 esimene lugemine. Majanduskomisjon on teinud ettepaneku arvata päevakorrast välja kolmapäevase, 26. märtsi istungi 13. punkt, Vabariigi Valitsuse algatatud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu 573 esimene lugemine. Keskkonnakomisjon on teinud ettepaneku arvata täiskogu selle nädala päevakorrast välja kolmapäevase, 26. märtsi istungi 14. punkt, Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 611 esimene lugemine. Koos nende muudatustega panen selle nädala ... Andres Herkel, palun!

Andres Herkel

Austatud Riigikogu esimees! Meeldiv kõnetada teid selle ametinimetusega. Kuid mul on enne päevakorra kinnitamist üks muret tegev protseduuriline küsimus. Nimelt ütleb meie kodu- ja töökorra seaduse § 97, et eelnõu esimene lugemine peab toimuma Riigikogu täiskogu seitsme tööädala jooksul eelnõu menetlusse võtmisest arvates. Minu algatatud seaduseelnõu 577, mida on hellitavalt kutsutud ka peibutuspartide heidutusseaduseks, on kindlasti selle tähtaja ületanud, kuid seda päeva-

korras ei ole. Hoolimata sellest, et olen pöördunud põhiseaduskomisjoni esimehe poole, ei ole ka põhiseaduskomisjon seda eelnõu käsitlenud, põhjendades seda sellega, et ümbergrupeeringute käigus on tekkinud veel mitmeid eelnõusid samast valdkonnast. Ma palun selgitust teilt kui Riigikogu esimehelt, kas selline põhjendus saab olla legitiimne ja millega üldse on põhjendatav niisugune kodukorra rikumine!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Juhataja on kimbatuses ja peab küsima nõu põhiseaduskomisjoni esimehelt.

Rait Maruste

Kolleeg Herkel lugese just ette selgituse, mis sai tõesti talle antud. Praegu on ülemineku periood, lauale on tekkinud mitmed eelnõud ja me tahaksime need kokku panna niimoodi, et töö saaks efektiivselt edasi minna. Formaalselt on kolleeg Herkelil õigus. Ma palun selle pärast vabandust, aga edasilükkamine on põhjustatud headest kavatsustest.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ma hea meelega sellel teemal läbi rääkimisi ei avaks, kuna see ei puuduta päevakorra kinnitamist.

Panen hääletusele selle nädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 84 Riigikogu liiget ja vastu 2, erapooletuks jäi 3.

1. Peaministri kandidaat Taavi Rõivasele valitsuse moodustamiseks volituste andmine

Esimees Eiki Nestor

Meie tänane päevakorrapunkt on peaministri kandidaat Taavi Rõivasele valitsuse moodustamiseks volituste andmine. Sissejuhatuseks ütlen, et Vabariigi President määras oma 14. märtsi otsusega nr 392 peaministri kandidaadiks Taavi Rõivase, kellele tegi ülesandeks valitsus moodustada. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 89 kohaselt esitab peaministri kandidaat Riigikogule ettekande tulevase valitsuse moodustamise aluste kohta. Peaministri kandidaat avaldas soovi esineda tänasel Riigikogu istungil Riigikogu ees ettekandega. Tema ettekanne kestab kuni 25 minutit. Riigikogu liige võib

esitada peaministri kandidaadile kuni kaks suulist küsimust. Kodu- ja töökorra seaduse kohaselt läbirääkimisi ei peeta. Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamise volituste andmise otsustab Riigikogu poolthälteenamusega. Ongi kõik. Palun, Taavi Rõivas!

Taavi Rõivas

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Head Eesti inimesed! Ajad on keerulised ning seetõttu on oluline kohe alustuseks üle korrata, et loodava valitsusliidu välis- ja julgeolekupoliitika jätkab senisel kindlal kursil. Me oleme kokku leppinud, et kaitsekulud on 2% Eesti SKT-st. Sellele 2%-le lisanduvad investeeringud ühendustesse, mis samuti meie julgeolekut tagavad, tagades elektri ja gaasi või inimeste ja kaupade transpordi võimalused.

Riigikaitse rahalise panustamise säilitamine kõrgel tasemel on ülioluline nii sisuliselt kui ka sümboolselt. Aga 2% ilma selle taga oleva kaitsetahteta, ilma selle alusmüüriks oleva armastusega meie oma Eesti, meie oma toimiva, demokraatliku ja hingelähedase elukorralduse vastu jääks üksnes pelgalt arvuks. Eesti iseseisvus on hindamatu.

Tahan avaldada tänu kõigile eelnevatele valitsustele, kes on kasutanud Eesti taasiseseisvumisest tänaseni antud ligi 23 aastat selleks, et ehitada üles toimiv riik, toimiv majandus ja, mis kõige tähtsam, toimiv demokraatia ja kodanikuühiskond. Tsiteerin Ühendriikide 35. presidendi John Fitzgerald Kennedy sõnu: "Demokraatia ja riigikaitse ei asenda üksteist. Kumbki ainsana luhtub." Eesti pole kunagi ajaloos olnud nii tugev kui nüüd. Tänu varasematele valitsustele, tänu nende sihikindlusele oleme valmis ka rahvusvaheliselt keerulisemateks aegadeks.

Mitte kõik riigid ei ole aega niisama targalt kasutanud ja sellest tuleneb ka see suur vahe, mis lahutab meid otseses ohus olevatest riikidest. Meil on tugevad liitlассuhted, me oleme vaba maailma kaitsemeeskonna panustavad liikmed.

Eesti demokraatia ja ühiskonna tugevuse märk on ka alanud nädal. Me vahetame põhiseaduslikul moel põhiseaduslikku valitsust, ilma et riigi toimimine hetkekski katkeks. Minu põlvkond võtab teatepulga ja järjepidevuse senistelt valitsustelt üle ning tahab seda

edasi viia samasuguse tarkuse, ettenägelikkuse ja vastutustundega, nagu on tehtud siiani.

Mitte ükski valitsus ei saa üle ega ümber Eesti peamisest probleemist: Eesti inimeste sissetulekud, pensionid ja palgad on liiga väikesed. Me oleme oma põhjanaabritega võrreldes ikka veel vaesed. Loodav valitsus tahab kõigiti kaasa aidata hoo kaotanud Eesti majanduse mootorite taas käima jooksmisele ja panna inimeste sissetulekud kiiremini kasvama. Me tahame muuta töökohtade loomise oluliselt odavamaks ja alustada tööjõumaksude vähendamise ambitsioonikat programmi. Selleks tõstame maksuvaba miinimumi ja vähendame töötuskindlustusmaksu määra. Nagu te juba teate, langeb uuest aastast tulumaks. Kõik see kokku tähendab Eesti keskmist palka saavale inimesele 170 lisaeurot aastas kätte. Tööjõumaksude langusest võivad kõik töönimesed sissetulekust sõltumata. See on raha, mille kasutamise üle otsustab inimene ise. Just inimene ise, mitte riik, on parim otsustaja selle üle, mida teha tema enda teenitud rahaga.

Kasvav majandus ja vähenev tööpuudus on ka pensionitõusu vundament. 2015. aastal tõstame pensioni maksimaalses indekseerimise määras ja tagame, et keskmine vanaduspension on tulumaksuvaba. Selleks et tagada pensionide kestlik kasv ka tulevikus, on vaja võrdselt tähelepanu pöörata nii kasvusõbralikule majanduspoliitikale kui ka sammudele tööhõive suurendamiseks.

Jõukus sünnib vaid ettevõtlikkuse kaudu. Pean väga lugu inimestest, kes julgevad suurelt unistada, ette võtta ning riskida. Riigi asi on luua keskkond, mis ärgitaks ettevõtlust alustama ning töökohti looma just Eestis. Seda võiksid teha ka need ettevõtjad, kes soovivad vallutada maailma. Oleme kokku leppinud, kuidas muuta ettevõtja asjaajamist riigiga veelgi lihtsamaks, ning vaatame üle, et ettevõtete ja teaduse toetamisel oleksid esikohal koostöö, innovatsioon ning uued turud.

Me tahame erilist tähelepanu pöörata ettevõtlikkuse julgustamisele ühiskonnas. Austame ja hindame kõiki, kes proovivad. Neid, kel asi õnnestub, tänab kõige paremini edu ise. Tunnustuseks nii õnnestujatele kui ka tuleviku õnnestujatele kirjutasime valitsusliidu leppesse ettevõtjapäeva.

Olen seda sotsiaalministrina korduvalt öelnud, nüüd kordan peaministri kandidaadina: ka

üks puudust kannatav laps on Eesti jaoks liiga palju. Iga inimene, iga laps on Eestile oluline. Meie kindel eesmärk on vähendada laste vaesust. Uuest aastast tõuseb esimese ja teise lapse toetus 45 eurole ja pered, kes vajavad riigi tuge enam, saavad kokku 90 eurot nii esimese kui ka teise lapse kohta. Kolmanda lapse toetus tõuseb 100 eurole kõigil, sissetulekust sõltumata. Lisaks tõstame lastega perede toimetulekutoetuse määra, mis on väga täpselt vaesuse vähendamiseks suunatud maksumaksja raha.

Laste elatishakk maksimisest kõrvalehoidmine on väärt ühiskonna sügavat hukkamõistu. Ma tõesti ei mõista neid mehi, kes oma lapsed toest ilma jätavad. Elatisvõlgnikud jäävad tulevikus ilma riigi toetustest ja elatishakk hakatakse maha arvama ka tulumaksutagastuselt ning kogumispensioni fondidest. Olla lapsevanem on vastutus, mis pole valikuline.

Aasta alguses möödus kümme aastat vanemahüvitise kehtima hakkamisest. Teadmine, et lapsega kodus oldud aja jooksul pere sissetulek ei vähene, on suurendanud noorte perede kindlustunnet ning aidanud kaasa sündimuse kasvule. Järgmine suur pudelikael sündimuse suurendamise teel on lastehoiukohtade nappus. Plaanime kasutada Euroopa Liidu vahendeid nii lasteaeadesse investeerimisel kui ka paindlike lastehoiuvõimaluste loomisel.

Peaaegu iga täiskasvanu teab isiklikest kogemustest, kuidas trenn või huviring, kus lapsepõlves käidud sai, on tema elu veel kaua mõjutanud. Elektroonikaringis külge jäänud huvi on viinud tehnikaülikooli õppima või jalkatrennis saadud spordiharjumus muutnud ka täiskasvanueas oma füüsilise eest hoolitsemise iseenesestmõistetavaks. Seni pole meie riigis kokku lepitud, milliste põhimõtete järgi huviharidust tulemuslikult toetada. Nüüd me teeme seda. Samuti lõpetame olukorra, kus noortetreeneritel puudub ravi- või pensionikindlustus.

Uus valitsus jätkab eelmise valitsuse algatatud oluliste reformide elluviimist: koolivõrgureform ja kõrgharidusreform, töövõimereform ja vajaduspõhiste peretoetuste reform, eestikeelsele aineõppele ülemineku reform jt. Peatun vaid ühel. Töövõimereformil on potentsiaali olla viimase kümnendi suurim sotsiaalvaldkonna reform, aga veel palju tähtsam on, et töövõimereformil on potentsiaali muuta

ühiskonda igakülgseks tervemaks. Võrdsed võimalused töötamisel ja ühiskonnaelus osalemisel on selge signaal, et kõik on oodatud Eesti edust osa saama.

Meie eesmärk on muuta riigi juhtimine avatumaks ja paindlikumaks. Nüüd ja edaspidi hakkavad ministrid juhtima valdkondi, mis ei pruugi ilmtingimata täpselt kattuda jäikade ministriumipiiridega. Selline täitevvõimu paindlikum korraldamine põhineb Eesti ekspertide ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni 2011. aastal avaldatud Eesti valitsemiskorralduse raporti soovitel. Mudel, mis võimaldab ülesandekeskselt valitsuskabinetti korraldada, on kasutusel ka Soomes ja Rootsis. Pean ainuvõimalikuks, et ministrid lähtuvad oma töös avatud valitsemise põhimõtetest. Läbipaistvus ja kodanike kaasamine otsuste tegemisse on saanud uueks normaalsuseks, vajalikuks usaldusliiniks kodanike ja valitsuse vahel. Ma usun, et meie ühiskond tahab pidada avalikku ja konstruktiivset debatti Eesti ees seisvate ülesannete üle.

Aeg on näidanud, et partnerite ja kaasmõtlejate toe ja tahtmiseta kaugele ei jõua. Seepärast võtame koos tööandjate ja töötajate esindajatega värske jõuga käsile tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse süsteemi kokkuleppimise ning hakkame otsima ka mitmete muude oluliste probleemide lahendusi.

Omavalitsuste teenuste reformimine, et need tõuseksid uuele tasemele, ei alga sirkli ja malliga. Me seame paika, millisel riigitasandil tuleb milliseid ülesandeid täita ning kuidas neid rahastada.

Austatud kuulajad! Igal aastal sureb 500 inimest haigustesse, mille diagnoosis on sees sõna "alkohol". Veel tuhat Eesti inimest sureb igal aastal kaudselt alkoholi tõttu. See on 1500 inimest aastas. Et panna see morn arv perspektiivi, ütlen, et vabadussõjas kaotasime 2300 inimest. Seepärast on kevadkoalitsioon siin otsustanud astuda reaalseid samme, mis aitavad meil päästa elusid. Alkoholi puhul on selleks neli realselt toimivat võimalust: hinnatõus aktsiisitõusu kaudu, reklaami ja müügi-kohtade arvu vähendamine ning tõhus ravi. Mõelge, et kui Terve Eesti Sihtasutuse programm "Joome poole vähem" ning riigi samud õnnestuksid, siis tähendaks see, et Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks õnnestuks meil säästa vähemalt niisama palju Eesti inimeste

elusid, nagu me kaotasime vabadussõjas. See on väga väärikas eesmärk. Eraldi teema on vähendada alkoholi kättesaadavust lastele. Siin tuleb kasutada kõiki toimivaid vahendeid, sest kaine noorus tähendab sageli ka tervet täiskasvanuiga, tervet ja õnnelikku elu.

Loodav koalitsioon tahab kasvatada Eesti sisemist ühtehoidmist. Kui kasvatame siinset heaolu, siis jõuab see kõigini, rahvusest sõltumata. Meenutagem, et Eesti riigi alguseks loeme päeva, mil loeti ette iseseisvusdeklaratsioon "Manifest kõigile Eestimaa rahvastele". Mis puudutab kodakondsuspoliitikat, siis aluspõhimõtted jäävad kindlalt paika, kuid meie siht on lõpetada kodakondsuseta inimeste taastootmine ja kodakondsusega seotu inimlikumaks muuta.

Uus valitsus on peale välis- ja kaitsepoliitika järjepidev ka muudes valdkondades, mille töö me eelmiselt koalitsioonilt katkematult üle võtame. Näiteks jätkame kultuuripoliitikas ning keskkonnahoius pooleli olevaga ega muuda suuri paradigmasid. Piltlikult öeldes jätkub ERM-i ehitus ja fosforiidikaevandamist ei tule ka alanud aastal. Vastutustundlik lapsevanem mõtleb pärandile, mille ta jätab oma lastele. Raiskav suhtumine loodusesse ja tulevikku, põletav energiakasutus ei ole tuleviku Eestile vastuvõetav. Alanud aastaajal muutub meid ümbritsev rohelisemaks ning seda teeb selgelt ka kevadkoalitsiooni energiapoliitika. Eesti loodusvaradega vastutustundlikult ümberkäimiseks jätkame aastateks 2016–2030 säästliku põlevkivikasutuse riikliku arengukava koostamist ning analüüsime riigi põlevkiviresursside lahutamist riiklikust energiahiust. Eestlased on alati olnud loodusrahvas, meie kohus on anda see võimalus ka oma lastele.

Head kuulajad! Mulle väga meeldib, et meie oponentid ei kritiseeri mitte seda, et valitsusliit soovib teha liiga vähe või valesti, vaid ütlevad, et seda kõike on liiga palju. Ambitsiooni meil tõepoolest on. Käed rüpes istuda ning oma oponentidele mugavust pakkuda me ei kavatse.

Meie otsuste rahaline mõju 2015. aasta eelarvele on Rahandusministeeriumi arvutuste kohaselt 172,1 miljonit eurot ning täpselt niisama suured on ka katteallikad. Teisisõnu, need otsused ei muuda valitsussektori tasakaalupositsiooni. Riigi rahaasjade korrasolek on ka edaspidi kõige alus, see valitsus jätkab

tasakaalus eelarvepoliitikat. Eesti riiki peab juhtima nii, et siin poleks kunagi põhjust öelda varem tsiteeritud John Fitzgerald Kennedy ühe eelkäija Herbert Hooveri sõnu: "Õnnistatud olgu noored, sest nemad pärivad riigivõla." Meie oma lastele võlgu ei pärandata.

Head inimesed! Täna loomisel oleva valitsusega seoses kõneldakse ka põlvkonnavahe- tusest. Kuigi see põlvkonnavaheetus poliitikas, mida sõnades on pikalt oodatud ja mida sõja- eelses Eestis ei jõutudki ära oodata, kipub nüüd kätte tulema, tundub korraga, et selle tulekuks ei oldagi valmis. Näib, et iseseisvas Eestis täiskasvanuks saanud eestimaalaste põlvkond, minu põlvkond, meie sihid, mured ja Eestile suunatud ootused on paljudele, kes seni meie ja Eesti tuleviku nimel kõnelnud, üsna tundmatu maa. Teadmatust sünnitab tea- dagi kõhklus, ka hirne. Seetõttu pean oma kohuseks tutvustada meie arusaamu.

Me usume, et Eestil ei ole vaja "suurt narra- tiivi". Ainus narratiiv, mida me vajame, mida Eesti vajab, on saatus meie eneste kätes ehk lootus paremale homsele, mida igapäev on ise võimalik ehitada. See on Šveitsi, Põhjamaade, iga õnnestunud riigi narratiiv. Seda ei ole või- malik "välja mõelda". See on tahtmine teos- tada oma elu ja riiki iga päev, loomingu- liselt ja lustiga.

Me usume, et Eesti riigi suur eesmärk on julgustada oma kodanikke õnnestuma. Me tahame riiki, mis on valmis oma kodanike õn- nestumisteks, märkab õnnestumisi ja rakendab neid kõigi kasuks.

Me soovime, et Eesti Vabariik oleks jätku- valt lootuste riik. Eesti riik ei pruugi olla täius- lik – milline riik oleks? –, aga siin on alati lootust. Me soovime riiki, kus inimestel on lootus, et nende tegemised õnnestuvad, et nen- de töö on vajalik ja selle eest saab väärikat tasu, et nende lapsed on terved ja kasvavad turvalises keskkonnas, et nende tervise eest kantakse hoolt ja nende vanaduspõlv on vää- rikas.

Me usume omaenda põlvkonda, noortesse pereinimestesse, kelle käes on Eesti saatus juba nüüd: lapsi kasvatades, vanemaid ja vana- vanemaid aidates, riiki ehitades ja kaitstes. Me tahame ise teha, ise vastutada ja oma töö vilju näha. Me tunneme vastutust.

Meie arvates on loomulik elada avatud piiridega maailmajaos, kus kõigil on õigus

töötada seal, kus nad näevad oma töö tulemusi. See vabadus paneb meile kohustuse ja vastu- tuse vaadata maailma avatud silmadega ja teha iga päev otsuseid, et just Eesti oleks see, kus iga Eesti inimene tahaks ja saaks oma töö vilju maitsta.

Teile hindamiseks antud valitsuslepe kan- nab olulisel määral neid uue põlvkonna sihte ja seda vaimu. Tühjale kohale ei teki midagi, seepärast teen siiralt lugupidava kummarduse meist vanemate ees. Me austame ja hindame teie tehtut. Eesti ühiskond on tugev, kui otsime omanäoliste põlvkondade vahel sidet, mitte vastandumist.

Head kuulajad! Lõpetuseks tänan sotsiaal- demokraate väga konstruktiivse töö eest, mille tulemus on kirjas kevade alguspäeval sõlmitud koalitsioonileppes! Selgete seisukohtadega partnerite arvamustes ühisosa leida ei olnud lihtne, ent tulemust vaadates tuleb nentida, et me saime päris hästi hakkama.

Julgen öelda kõigi koalitsioonileppele alla- kirjutante nimel, et me anname endale aru, kui lühike on selle valitsuse tööaeg. Aga see ei takista meid seadmast kaugemaid sihte. Juba täna tahame panna maha märgid, et näidata, millest me hoolime, ja kui järgmise aasta märtsis Eesti kodanikud nii otsustavad, siis me jätkame nende sihtide suunas tegutsemist. Kevad on käes. Elagu Eesti! (Aplaus.)

Esimees Eiki Nestor

Riigikogu liikmetel on peaministrikan- didaile küsimusi. Ene Ergma, palun!

Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Hea pea- ministrikandidaat! Ma alustan täpselt sellest- samast, millest alustasid sina – julgeolekust. Mulle sattus täna hommikul kätte Eesti Päeva- leht. Seal oli kirjutatud, et tulevase taristu- ministri väitel kujutab elektri tootmise koonda- mine Ida-Virumaale endast julgeolekuohtu. Kas sa võid seda kommenteerida? Me oleme elektrit Ida-Virumaal tootnud üle 20 aasta. Mina küll ei tunneta, et see oleks tohutu julge- olekuoht.

Taavi Rõivas

Aitäh küsimuse eest! Ma sellist väidet hom- mikul lehti lugedes küll ei märganud, aga kui küsimus on minu seisukoha kohta, siis vastan,

et mina nii ei arva. Mina arvan, et oluline osa Eesti julgeolekust on kindlasti see, et meie energiamajandus – elekter, gaas ja teised energiaallikad – oleks võimalikult hästi ühendatud Euroopaga. Aga elektri tootmise kontsentreerumist ühte maakonda mina julgeolekuohuks ei pea.

Esimees Eiki Nestor

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaministrikandidaat! Kõigepealt tahan ma tunnustada meid selle töö eest, mis me aastate jooksul teinud oleme. Ma arvan, et me oleme palju häid asju ellu viinud. Samas, kokkulepped ja ootused on väärtus omaette. Siit ka minu küsimus. Kui vaadata võimalikke maksutõuse ja raha ümberjagamist, mida ajutine valitsus on ette pannud, siis see tekitab küsimusi. Üks minu küsimusi on seotud vanemapensioniga. Nimelt, me oleme varasemalt kokku leppinud mõningates seaduseelnõudes, mis on nüüdseks seadusena jõustunud, kuid need muudatused alustavad oma reaalselt elu alles lähitulevikus. Üks neist käsitleb tulumaksu langetamist, teine vanemapensioni. Viimane informatsioon ütleb, et vanemapensioni kehtima hakkamist tahtakse edasi lükata. Kas see vastab tõele ja kui vastab, siis millest tulenevalt on sellised otsused tehtud? See on ju konkreetne raha, mis oleks inimestele kätte jäänud.

Taavi Rõivas

Aitäh, hea Sven! Ma tänan sind ja kõiki teisi IRL-i liikmeid selle eest, mida me oleme koos teinud! Seda ei ole üldse mitte vähe. Aga mis puudutab vanemapensioni, siis kindlasti jääb kehtima see osa vanemapensionist, mis on juba jõustunud ja ellu rakendunud. Edasi lükkub vaid selle osa jõustumine, mis veel inimeste kätte jõudnud ei ole. See lükkub edasi täpselt nii kauaks, kuni me teeme lisamakseid pensioni teise sambasse. Me kõik teame, et me maksame tagantjärele väga suuri summasid teise sambasse seetõttu, et kriisiajal ei olnud riigil võimalik seda teha. Nüüd me teeme seda. See kulu on väga suur. Me saame vanemapensioniga täies mahus jätkata siis, kui me oleme nende väga suurte kulutuste tegemise lõpetanud.

Esimees Eiki Nestor

Mart Nutt, palun!

Mart Nutt

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaministrikandidaat! Meie naaberriik Venemaa on hakanud massiliselt andma topeltkodakondsust oma suurriiklike plaanide realiseerimiseks. Seda alustati õigupoolest juba enne Vene-Gruusia sõda Abhaasias ja Lõuna-Osseetias. Nüüd on seda kasutatud Krimmis ja mitmes Ida-Ukraina piirkonnas. Milliseid meetmeid valitsus kavandab, et takistada selle ohtliku tendentsi laienemist Eestisse?

Taavi Rõivas

Aitäh! Valitsusliidu leppe kodakondsust puudutava peatüki esimene lause kõlab peast tsiteerides nii, et me ei muuda kodakondsuspoliitika aluseid ja peame kõike seda, mida me oleme seni kodakondsuspoliitikas oluliseks pidanud, oluliseks ka tulevikus.

Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa, palun!

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud peaministrikandidaat! See on loomulik, et kui sünnib uus koalitsioon, siis võetakse üsna palju ette. Mina ei kuulu nende hulka, kes arvab, et te olete liiga palju ette võtnud, küll aga mõtlen ma sellele, et selle kõige teostamiseks on aega siiski vähem kui aasta. Iga koalitsioon, kui ta võimule tuleb, loomulikult mõtleb, et ka järgmistel valimistel esinetakse edukalt ja jätkatakse seda tööd. Aga on teil olemas ka plaan A, mida kõigest mõeldust ja lubatust te siiski täidate, või mõtlete, et te olete edukad ka 1. märtsil 2015 ja jätkate valitsemist samas koosseisus?

Taavi Rõivas

Aitäh! Plaani A osa on ka valimiste võitmine. Tõepoolest, ainus plaan ongi see, et tuleb ellu viia kõik see, mis me oleme kirja pannud. See ongi meie plaan ja selle nimel me päevast päeva töötame.

Esimees Eiki Nestor

Andrus Saare, palun!

Andrus Saare

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Ma küsin ajutise valitsuse tegevuskava haridust ja teadust käsitleva punkti kohta. Nimelt on koalitsioon lubanud tõsta õpetajate palka. Teadupärast on praegu veel ametis olev koalitsioon kahel viimasel aastal tõstnud õpetajate palga alammäära 644 eurolt 800 eurole ja keskmine palk hakkab lähenema juba 1000 eurole. Kui mitu eurot tõuseb õpetajate alampalk 2015. aasta jaanuaris?

Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, õpetajate palga tõus on hariduse kvaliteedi kõrval meie üks olulisemaid eesmärke haridusvaldkonnas. Õpetajate palka me kindlasti tõstame. Me ei ole otsustanud, kui palju täpselt tõstame alampalka ja kui palju kõiki palku. Niipalju, kui see Eesti riigile ja maksumaksjale vähegi jõukohane on, on eesmärk peale selle, et tõstetakse õpetajate alampalka, suurendada kõigi õpetajate sissetulekut. Ma ei saanud jätta märkamata teie väikest pilget või torget, kui te nimetasite loodavat valitsust ajutiseks. Eks elu näitab, kui ajutiseks see jääb. Jah, aasta pärast on valimised, aga ärge arvake, et me ei kavatse neid valimisi võita. See valitsus ei jää ajutiseks.

Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Suur tänu! Lugupeetud Taavi Rõivas! Minu küsimus puudutab ühte vana õigusvaldkonna probleemi. Teie tegevuskavast võib välja lugeda, et te hakkate isikute põhiõigusi paremini kaitsma. Minu küsimus puudutab isikute põhiõiguste kaitset eeluurimise ajal. Milline on uue koalitsiooni seisukoht, kas inimesel peaks olema õigus tutvuda süüteomenetluse aluseks olevate dokumentidega ja kas tal peaks olema võimalus end kaitsta, enne kui teda näiteks vahistama hakatakse? See on vana probleem ja me ei ole sellele lahendust leidnud.

Taavi Rõivas

Aitäh! Kõiki neid teemasid me oleme arutanud üsna spetsiifiliselt, aga enne, kui kõik detailid on rahulikult läbi analüüsitud ja vastused analüüsi tulemusel leitud, ma ei laien-daks seda sõnastust, mis on valitsusliidu lep-

pesse kirja saanud. Inimeste põhiõiguste kaitse on väga oluline, see on põhiseaduslik väärtus. Sellest tuleb mõistagi lähtuda.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea Taavi Rõivas! Koalitsioonileppe maksude peatüki punkt 1 näeb ette kaotada eriotstarbelise diislikütuse ja kergema kütteõli madalam aktsiisimäär. Kas sa oskad öelda, kui paljusid inimesi, kes oma maja kütmisel vedelkütust kasutavad, see muudatus puudutab?

Taavi Rõivas

Aitäh! See puudutab tuhandeid majapidamisi, aga nende arv iga aastaga väheneb, sest inimesed näevad, et on säästlikumaid kütelahendusi, nii rahalises kui ka loodushoiu mõttes. Inimesed on ise plaaninud investeeringuid, et sellest ka praegu väga kulukast lahendusest loobuda. Me toetame neid investeerimistoetustega, et see üleminek oleks võimalikult kiire. Tulemus on see, et inimeste igakuised küttearved vähenevad, sest nagu ma ütlesin, on palju soodsamaid ja loodussäästlikumaid küttelehendusi.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, palun! Vabandust! Lauri Laasi, palun! Minu viga.

Lauri Laasi

Aitäh! Pole hullu! Austatud peaministri kandidaat! Paljud omavalitsusjuhid on olnud mures kohalike teede jätkuva alarahastuse pärast. Kas te võite täna kinnitada, et kohalike teede kütuseaktsiisist rahastamine järgmisel aastal ei vähene?

Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, võin kinnitada.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Aitüma, lugupeetud eesistuja! Hea peaministri kandidaat! Loen teie koalitsioonilepet ja imetlen seda teksti. Ma leian sealt näiteks, et te

tõstate pensioni maksimaalses indekseerimise määras. Teatavasti ei olegi teil alternatiivi, sest vahepealsete aastate pensioniindeksi maksimummääras tõstmata jätmine saab nüüd ära tasandatud. Niisama hästi võiks keskkonnanosas olla kirjas see, et ajutise valitsuse ajal tõuseb päike endiselt idast. Miks me sellist punkti koalitsioonileppes ei leia?

Taavi Rõivas

Aitäh! Põhimõtteliselt võib selle päikese tõusu punkti ju ka lisada, aga see ei ole eraldi eesmärk. Loeme edasi seda punkti, mida auväärt Riigikogu liige tsiteeris. Me ütleme seal, et me tagame, et keskmine vanaduspension on jätkuvalt tulumaksuvaba. See pool sellest lausest ei ole iseenesestmõistetav, see tähendab riigieelarvele järgmisel aastal umbes 10 miljoni euro jagu kulusid. See on see pool lausest, mille pärast see konkreetne punkt just sellisena leppesse kirja sai. Pensioniealiste kindlustunne on väga oluline. See ei ole kaugeltki mitte ainuke punkt, mis pensioniealisi inimesi puudutab. Kõik, mis me teeme selleks, et majandus kasvaks ja tööpuudus väheneks, on otsest seotud ka sellega, kui suur tuleb pensionitõus.

Esimees Eiki Nestor

Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Austatud peaministri kandidaat! Teie tänases kõnes oli palju õigeid ja meeldivaid lubadusi Eesti rahvale. Kuulasin tähelepanelikult, kuid kahjuks ei kuulnud ma ühtegi sõna põllumajandusest ja maaelust, aga õnneks on need teemad koalitsioonilepingus olemas. Te väidate seal, et tagate Eesti riigi kaasrahastuse, mis on vajalik maaelu arengukava eksistentsiks. Millises mahus te seda teete?

Taavi Rõivas

Aitäh! Me tagame kaasrahastuse kokkulepitud mahus. Küllap teie teate neid protsente peast paremini kui mina. Aga oluline ei ole mitte ainult kaasrahastamise määr, vaid ka see, et neid väga suuri summasid – me räägime ligi miljardist eurost – kasutatakse realselt maaelu arenguks ning need parandaksid inimeste elujärge ja elukvaliteeti maal. See on valitsuse

üks esimesi suuri ülesandeid, et maaelu arengukava ilusate plaanide teostamiseks ette nähtud suurtel summadel efekti oleks. See puudutab tegelikult euro raha laiemalt. Loodava valitsuse tegevusest sõltub väga suures osas see, et me suunaksime õigesse kohta iga euro, mille me saame Eesti arengu kiirendamiseks. Siis me saame seitsme aasta pärast öelda, et need miljardid, mis meile Euroopast tulid, viisid Eesti ühiskonda edasi ja me jõudsime mitmes aspektis uuele tasemele. Maaelu arengukava puhul on täpselt samamoodi.

Esimees Eiki Nestor

Heimar Lenk, palun!

Heimar Lenk

Aitäh! Te räägite, et olete Reformierakonna peaminister – õigemini veel ei ole, aga nähtavasti saate selleks –, ja räägite, ma saan aru, Reformierakonna nimel. Seepärast üllatas mind, et te rõhutasite põlvkondade vahetust valitsuses. Eesti ajakirjandust peetakse ausaks ja õiglaseks. Seal tuleb aga välja, et Taavi Rõivas sai peaministriks hädavahetuse, mitte põlvkondade vahetuse tulemusena. Reformierakond kavatses ju panna peaministriks Siim Kallase. Nii et ega erakond ei kavandanud põlvkondade vahetust, nagu te väidate.

Taavi Rõivas

Aitäh! Kui minust saab peaminister, siis olen ma kindlasti kogu Eesti peaminister. Ma kordan üle selle, mida ma oma sõnavõtus ütlesin ja mida, ma loodan, ka teie tähele panite. Ma kutsun põlvkondi üles sidususele, üksteisemõistmisele, mitte vastandumisele. Seda põhimõtet ei kavatse ma järgida mitte ainult sõnades, vaid kindlasti ka tegudes.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud peaministri kandidaat! Reformierakonna üks kõlavamaid valimis-lubadusi oli kindlustada lastele aastas 130 eurot ringiraha. Koalitsioonilepingus IRL-iga oli see lubadus sees, uuest lepingust ma seda ei leia. Miks te valijaid pidevalt petate? Või ei lubanud sotsiaaldemokraadid seda lepingusse sisse panna?

Taavi Rõivas

Aitäh! Me otsustasime, et eelseisva aasta jooksul tuleb kirja panna põhimõtted, kuidas riik saab huviringe toetada. Siin on lahtisi otsi ja läbirääkimist vajavaid detaile rohkem, kui me oleksime osanud arvata. Aga ma usun, et mitte ainult Reformierakonnal või Sotsiaaldemokraatlikul Erakonnal, vaid päris mitmel parlamendierakonnal on plaan peale järgmisi valimisi ringiraha moel või teisel Eestis luua. Samas on väga oluline, et enne, kui me loome rahastamisvõimaluse, oleks lastevanemate ja omavalitsustega detailideni läbi räägitud, kuidas see raha kõige paremini laste ja huviringide kätte jõuaks.

Esimees Eiki Nestor

Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Teil on maksude peatükis kirjas, et te vähendate maksuerandeid nendel, kes ise suurepäraselt hakkama saavad. Millised konkreetsed maksuerandid likvideerimisele lähevad?

Taavi Rõivas

Aitäh! Need maksuerandid, mida me vähendame, oleme kõik leppes loetlenud. Me juba rääkisime siin erimärgistatud kütuse kasutamise erandist osas valdkondades, välja arvatud põllumajandus ja väikekalalaevad. Me oleme avalikult välja öelnud, et me vähendame käibemaksu mahaarvamise võimalust ettevõtete autodelt. Siin me jätkame ametis oleva valitsuse plaane. Need on, ma ütlesin nii, peamised muudatused. Kui te leppes ühte või teist maksuerandit ei leia, siis järelikult me seda kaotama ei tõtta.

Esimees Eiki Nestor

Olga Sõtnik, palun!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Vabandust, härra juhataja! Lugupeetud härra peaministri kandidaat! Mul on küsimus teema kohta, mida ei ole teie koalitsioonileppes kajastatud. Nimelt huvitab mind pagulaspoliitika. Ma eelmisel nädalal käisin ühel konverentsil, kus oli just jutuks Eesti pagulaspoliitika. Seal esines Eu-

roopa Komisjoni volinik Cecilia Malmström. Kahjuks ei osalenud selles parlamendierakondade debatis Reformierakonna esindaja. Seetõttu ei saanud me teada, milline on Reformierakonna seisukoht pagulaspoliitika suhtes. Kas te kavatsete jätkata konservatiivset joont, nagu on siimaani olnud, või arvate, et pagulaspoliitika võiks muutuda liberaalsemaks, isegi nii liberaalseks, et Eesti võiks liituda vabatahtliku pagulaste ümberasustamise programiga?

Taavi Rõivas

Aitäh! On valdkondi, kus suurte muudatuste elluviimine vajab eelduslikult väga põhjalikku ettevalmistusaga. Sellel, miks väga palju pagulaspoliitika detaile selles leppes kirjas ei ole, on selged põhjused. Aga meil ei ole plaanis sõlmitud leppes aasta jooksul põhimõttelisi muudatusi teha. Seda, miks sel konverentsil Reformierakonna esindajat ei olnud, ma kahjuks kommenteerida ei oska. See kindlasti ei tähenda, et Reformierakonna liikmed seda teemat oluliseks ei pea.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud Taavi Rõivas! Keskerakond on alati väga oluliseks pidanud, et lapsed, kes koolis käivad, saaksid korralikku sooja koolilõunat. Seetõttu oli väga sümpaatne lugeda teie koalitsioonileppes, et ka Reformierakond on selle idee taha tulnud. Samas oleme alati rõhutanud ka seda, et see summa, mille eest viis aastat tagasi sai pakkuda tervislikku koolilõunat, on häbematult ajale jalgu jäänud, sest toiduainete hinna tõus on olnud üks kiiremaid. Ma ei loe koalitsioonileppes välja, millal te hakkate gümnaasiumiõpilastele tasuta koolilõunat pakkuma, kas 1. jaanuarist 2015 või millalgi hiljem. Kui suur see koolilõunatoetus on? Kui toetus on 78 senti ühe portsu kohta, siis see ei anna koolikokkadele enam võimalust tervislikku lõunat pakkuda.

Taavi Rõivas

Aitäh! Plaan on alustada tasuta – korreksem oleks öelda, et riigi kompenseeritava – koolilõuna pakkumist gümnaasistidele 1. jaanuarist 2015. Selleks on omad väga head põh-

jused. Parlament on 2014. aasta eelarve juba kinnitanud ja uusi algatusi saabki teha alles alates 1. jaanuarist 2015. Ma ei ütleks veel liiga kindlalt seda täpset summat, sest ma olen teemaga kokku puutunud ka linnavolikogu liikmena ja linnaosa vanemana ning tean, et siin on väga erinevaid lahendusi. Juba kehtiva korra järgi on suudetud näiteks selles koolis, kus mina esimesed kaheksa aastat käisin, tagada, et ka gümnasistid saavad tasuta süüa. Samas on omavalitsusi, kes koolilõunat toetavad, kes rohkemal, kes vähemal määral. Olu-kord on üksjagu erinev. Seetõttu ei pannud me seda täiesti teadlikult väga detailselt leppe teksti. Aga seda võin ma küll kinnitada, et lisavahendeid on riigil omavalitsustele kindlasti kavas eraldada. Seda, mis täpselt portsu maksumus peaks olema, tuleb rehkendada koostöös spetsialistidega.

Esimees Eiki Nestor

Ülo Tulik, palun!

Ülo Tulik

Aitäh, Riigikogu esimees! Lugupeetud peaministri kandidaat! Oma kõnes mainisite, et uus koalitsioon ei võta kätte sirklit ja joonlauda, et teha haldusreformi, vaid te panete kindlalt paika omavalitsuste ja riigi ülesanded. Reformierakond on olnud võimul ligemale kümme aastat. Mis on teie arvates see takistus, miks pole seda varem suudetud? Miks me peaksime uskuma, et nüüd on ühe aastaga võimalik see asi paika panna?

Taavi Rõivas

Aitäh! Mitte kunagi ei ole põhjust eeldada, et nüüd on riik valmis ja edasi enam arengut olema ei pea. Vastupidi, riik ja kogu ühiskond peavad olema pidevas arengus, sest muidu oleks tegemist paigalseisuga. Omavalitsuste teenuste uuele tasemele viimine on asi, mida me kindlasti kavatseme teha. Selleks on Eestil võimalik kasutada päris suures koguses Euroopa Liidu vahendeid ja selle tulemus on minu silmis märksa tähtsam kui see, kust täpselt läheb valla piir. Oluline on see, et Eesti inimesed, sõltumata sellest, kas nad elavad linnas, linnalähedases vallas või suurtest keskustest kaugemal, teaksid, milliseid teenuseid ja millisel tasemel on neil põhjust omavalitsuselt eeldada ning milliseid teenuseid peaksid oma-

valitsused osutama omavahelises koostöös. See puudutab sotsiaalvaldkonda, kus mõnel pool on juba praegu väga hästi koostööd tehtud, aga kaugeltki mitte kogu Eestis. See puudutab haridusvaldkonda, kus teie erakonna kaaslane Jaak Aaviksoo on ette võtnud väga ambitsioonikad sammud. See puudutab väga paljusid valdkondi. Minu siiras usk on, et Eesti inimestele on tähtis see, et omavalitsuste osutatavad teenused oleksid üle Eesti ühtlaselt kvaliteetsed. Selle üle, kas Tallinnas on käsu korras võimalik kaarti joonistada, oleme vaielnud päris pikki aastaid. Ma ei usu, et seda oleks ühe aastaga võimalik konsensuslikult ära lahendada. Seetõttu keskendumise sellele, mida me saame teha. Ma arvan, et sisuline haldusreform on inimestele olulisem.

Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud peaministri kandidaat! Olete seisukohal, et kõik need aastad on minister Kiisleri haldusreform olnud üks suur loosung ja sellel ei olnud ega ole sisu. Missugune peab olema haldusreform, millel on sisu?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ülo Tulikule vastates ma just seda kirjeldasin. Sisuline haldusreform on see, mis viib omavalitsuste teenuste kvaliteedi uuele tasemele ja teeb seda üle Eesti.

Esimees Eiki Nestor

Jüri Ratas, palun!

Jüri Ratas

Täna, austatud Riigikogu esimees! Auväärt peaministri kandidaat Taavi Rõivas! Kõigepealt soovin teile palju jõudu selles vastutusrikkas, raskes, aga ma usun, et ka huvitavas töös! Ma teen seda täiesti siiralt ja kogu südamest. Aga ma soovin küsida teie käest, kas te näete koalitsioonileppes ka neid punkte, mis võiksid pakkuda lisamotivatsiooni kohalikele omavalitsustele, et nad tegeleksid oma territooriumil ettevõtlusega ja looksid nii ka töökohti?

Taavi Rõivas

Aitäh! Loodava valitsuse selge prioriteet on suurendada ettevõtlikkust. Ma peatusin sellel üsna pikalt ka oma kõnes. See puudutab loomulikult kogu Eestit, nii neid inimesi, kes kõhklevad, kas luua endale ja võib-olla oma perele toimetulekut tagav mikroettevõtte, luua iseendale töökoht, aga see puudutab ka neid inimesi, kes näevad oma turuna kogu maailma, kes julgevad mõelda väga suurelt. Ma tõesti usun, et uued Skype'id on juba loodud ja see, kas need ettevõtjad tahavad oma tegevust kasvufaasis hoida ja edendada just nimelt Eestis, sõltub väga palju ka sellest, mida teeb riik. Maailma finantskeskustel on väga palju magneteid, millega Eestist rahvusvahelise haardega ettevõtteid ära tõmmata, aga ka Eestil on väga palju tugevaid plusse. Me saame neid plusse, mis meil on, tugevdada ja fookuses hoida. Kõikides Eesti piirkondades on ettevõtlusega tegelemine auasi, ma kavatsen seda ise rõhutada ja olen üsna kindel, et kogu valitsus rõhutab seda.

Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Teil oli nii ilus kõne, ikka et põlvkondade vahetus ja noor peaminister võtab teatepulga Ansipi väsinud käest ja kevadkoalitsioon teeb muudatused, mille vilju peaksid maitsma järeltulevad põlved. No vaatame, kas need viljad tulevad pikemaajaksed kui suvikõrvitsad. Aga küsimus on mul selle kohta, mida te ütlesite oma kõnes, et võiks vähendada alkoholireklaami ja alkoholi müügi kohtade arvu. See on väga suur muudatus teie arusaamades. Kui me arutasime kunagi alkoholireklaami piiranguid, siis minister Ligi ütles, et ei tohi ettevõtjaid ahistada. Kas te olete oma toetajate ja sponsoritega nüüd nii hästi kaubale saanud, et nad lubavad teil ka alkoholireklaami piiranguid kehtestada?

Taavi Rõivas

Aitäh! Minul ei ole küll ühtegi sponsorit, veel vähem on mul neid alkoholitootjate hulgas. Vaevalt ma nende hulgas väga populaarne oleksingi. Aga alkoholipoliitika ja tubakapoliitika tulevikusuunad on kirjas kahes doku-

mendis, mille ametis olev valitsus mõne nädala eest vastu võttis. Uus, loodav valitsuskoalitsioon ei tee mitte midagi sellist, mida nendes poliitikadokumentides kirjas ei ole ja mis ei ole saanud huvigruppide tuntavat toetust. Me oleme ambitsioonikamad aktsiisitõusuga, aga minu kindel veendumus on, et kui me ei tee midagi sellist, mida oleks tunda ka alkoholi kättesaadavuses, siis ei juhtu mitte midagi ka selle väga morni statistikaga, mille ma teile ette lugesin. See puudutab inimeste elusid ja see ei ole üldse teisejärguline teema. Mis puudutab reklaami, siis ka selle kohta on alkoholipoliitika dokumendis ettepanekud kirjas. Mina isiklikult toetan välireklaami keelamist. Kas ja kuidas täpselt uus valitsus reklaami piirab, seda näitab aeg. Me oleme kindlalt kokku leppinud, et alkohol muutub poes palju vähem kättesaadavaks. Aktsiisitõus toob riigile täiendavat tulu. Ka seda on vaja.

Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

Andres Herkel

Aitäh! Austatud härra Rõivas! Teie tegevuskava on omavalitsusreformist rääkides äärmiselt lakooniline ja Tallinna kohta ei ütle te üldse midagi. Mulle meenutab meie pealinna juhtimise mudel üha enam idamaist satraapiat ja linnapea mõni väljaütlemine on olnud julgeolekuriski piiril. Samuti on suuri probleeme koostöös ümbritsevate valdadega. Miks on selle koha peal teie programmis tühik? Miks te ei võta ette Tallinna detsentraliseerimist ja linnaosadele omavalitsuse staatuse andmist? Miks te ei räägi Tallinna seadusest või, veel parem, Tallinna regiooni seadusest? Miks see jääb jälle valitsuse vaateväljast välja? Kui teie valitsus ei osutu ajutiseks, kas te kaugesmas vaates näete siin probleemi ja tahaksite midagi ette võtta?

Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, ma näen Tallinna juhtimises kindlasti probleemi. Kui Tallinna maksumaksja raha eest väljaantav ajaleht nimetab Vabaduse väljakut Võidu väljakuks, siis, jah, ma näen selles probleemi. See solvab mind eestlasena, tallinlasena, Eestit kalliks pidava inimesena. Ma näen Tallinna juhtimises väga palju probleeme. Aga arvata, et kõik need

probleemid saaks keskvoim ühe aasta jooksul ära lahendada, pole vist reaalne. Minu seisukohad, nii nagu ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Reformierakonna seisukohad selle kohta, mismoodi peaks Tallinna juhtima, oleme värskest esitanud kohalike valimiste programmis. Tuleb tunnistada, meie programm ei pärvinud tallinlaste enamiku toetust.

Esimees Eiki Nestor

Liisa-Ly Pakosta, palun!

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh, hea esimees! Hea Taavi! Tunnen samuti muret julgeolekuküsimuste pärast. Teie tegevuskavas on selgelt välja toodud, et te kavatsete tugevdada keskkriminaalpolitseid, et ta suudaks paremini korruptsiooni vastu võidelda. Aga torkab silma, et te ei nimeta kaitsepolitseid, kus IRL on tugevdanud võitlust just julgeolekut ohustava korruptsiooni vastu. Kas see on aprilliteeside näpukas või teadlik suunamuutus?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kõiki olulisi riigiasutusi, mille tegevust me oluliseks peame, ei ole puhttehniliselt võimalik leppe tekstis mainida. Ma ei loeks sellest, et üks väga oluline riigiamet on jäänud ühes või teises kontekstis nimetamata, välja midagi väga kaugele ulatuvat.

Esimees Eiki Nestor

Juku-Kalle Raid, palun!

Juku-Kalle Raid

Aitäh! Vana bolševikku meenutav Alliku Jaak on juba aastaid jahunud, et oleks vaja suurendada ministrite arvu ja seega ka valitsuse koosseisu. Kas me võime nüüd nentida, et uus valitsus, mida sa juhtima hakkad, on Jaak Alliku nägu? (Naer.)

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma juba mõtlesin, et kuhu see küsimus lõpuks välja jõuab. Ma usun, et see valitsus on kõigi ministrite nägu ja kõigi koalitsiooni kuuluvate parlamendiliikmete nägu. Hästi oluline on ka see, et see valitsus seisaks näoga Eesti inimeste poole. Mis puudutab plaani valitsemiskorraldust dunaamilisemaks muuta, siis seda ettepanekut on teinud, nagu

ma nimetasin, OECD, selle ettepaneku tegi aastaid tagasi Annika Uudelepp, seda ettepanekut on teinud paljud inimesed, kes on Eesti riigi juhtimist süvitsi tudeerinud ja jõudnud samale arusaamale, nagu on jõudnud loodav valitsusliit. Kogu elu peab toimima dunaamiliselt, seetõttu on väga oluline, et ka riigi juhtimine aitaks vajaduse korral peegeldada loodava valitsuse prioriteete. See, et meil on lisarõhk sotsiaal- ja majandusteemadel, ei ole kindlasti juhuslik.

Esimees Eiki Nestor

Toomas Tõniste, palun!

Toomas Tõniste

Aitäh! Hea peaministri kandidaat! Palun selgitage meile natuke ajutise valitsuse taastuvenergiapoliitikat! Praegu kompenseeritakse paljusid taastuvenergiatootjaid üle. Juba poolteist aastat on Riigikogus olnud taastuvenergia tasusid vähendav eelnõu, mida ei ole kahjuks saanud mitme taastuvenergiatootjatele lähedal seisva poliitiku tõttu siamaani seadusena vastu võtta. Seetõttu maksid tarbijad ainuüksi 2013. aastal kolm ja pool miljonit eurot rohkem, kui oleksid võinud maksta. Reformierakond ja sotsiaaldemokraadid on esitanud mitmeid muudatusettepanekuid, et toetust suurendada. Miks soovib uus koalitsioon eelistada erahuvisid tarbijate huvidele, kes selle kõik peavad kinni maksma? Kui palju läheb see tarbijatele maksma 2014. ja 2015. aastal?

Taavi Rõivas

Aitäh! Valitsusliidu leppe lehekülgedel 8 ja 9 on see väga detailselt kirja pandud. Üldprintsip on see, et taastuvenergiatoetus peab suunama keskkonda säästvamale energiakasutusele ja muutma loodust puhtamaks. Meil on olnud nendel teemadel aegade jooksul väga palju vaidlusi, ka mina mäletan neid. Aga ma usun, et nii, nagu valitsusliidu leppe lehekülgedele 8 ja 9 on kirja pandud, võiks edasi minna. Ma rõhutan, et osal punktidel on täiesti teadlikult ees sõnad "analüüsime" või "kaalume". Mõni ajakirjanik on neid punkte käsitletud juba sündinud otsustena. Kui need oleksid sündinud otsused ja valmis plaanid, siis sõnu "analüüsime" või "kaalume" seal ees ei oleks. Ka seda tasub leppe teksti lugedes jälgida.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Hea peaministri kandidaat! Sa ütlesid oma kõnes selgelt, et Eesti inimene võidab maksualandustest 170 eurot: tulumaksuvaba miinimumi suurenemise pealt saab ta 24 eurot võitu, ülejäänud 146 eurot tuleneb tulumaksu alandamisest. Tulumaksualandusel on siin arvestatav roll. Kui suur teie arvestuste järgi on Eesti keskmine palk, mille põhjal koalitsioon neid arvutusi tegi?

Taavi Rõivas

Aitäh! Nendesse rehkendustesse tuleks lisada kindlasti ka töötuskindlustusmaksed. Sealt tuleb 0,4%, mis on inimese kanda. Täiendav mõju, mida ma nende 170 euro hulka aastas ei arvutanud, 0,2%, on veel ka tööandja võit. Üldiselt ei ole põhjust minu arvutamisoskuses kahelda.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Aitäh, austatud juhataja! Hea peaministri kandidaat! Kahjuks ei ole meil ka täna veel käes seda salapärast Exceli tabelit, kus kõik tulud ja kulud väga täpselt kirjas pidid olema. Aga te olete siiski avanud seda, kust te kavatsete lubaduste katteks raha leida. Üks nendest kohtadest on Eesti Loto suurem müük. Te olete öelnud, et lubate selle saavutamiseks Eesti Lotol kasutada reklaami. Teatavasti on tegemist hasartmängudega, võib küll öelda, et leebete hasartmängudega. Mõni aeg tagasi Riigikogu majanduskomisjon arutas seda ja tookord jäid sotsiaaldemokraadid õnneks sellele seisukohale nagu meiegi, et kui hakata lotot reklaamima, siis oleks tegu amoraalse käiguga. Teatavasti on lotomäng alla 16-aastastele keelatud. Mis teid ikkagi sundis seda käiku ette võtma ja kuidas te sotsiaaldemokraadid ära rääkisite?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kõigepealt ei ole põhjust seda tabelit kuidagi üle müstifitseerida, sellesama katteallikate nimistu on Jürgen Ligi ette lugenud valitsuse pressikonverentsil. Mina loetlesin seda

täna IRL-i fraktsiooniga kohtudes. Me kinnitame, et igal plaanil on olemas kate ja tõepoolest kinnitame ka, et 3 miljonit eurot 172,1 miljoni eurost tuleneb Eesti Loto reklaamist tekkitavatest lisavahenditest. Te väitsite, et Eesti Loto reklaamimine on amoraalne. Mina arvan, et ei ole.

Esimees Eiki Nestor

Annely Akkermann, palun!

Annely Akkermann

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaministri kandidaat! Teie plaan vähendada alkoholi tarbimist ja kättesaadavust ning kaotada selle müügikohad lasteasutuste lähedalt on ainult kiiduväärne. Minu arvates tuleks keelustada alkoholireklaam ja tõsta aktsiisi. Loodetavasti alkoholi müük väheneb ja aktsiis laekub väiksemalt koguselt müüdüd alkoholilt. Tuleb aga meeles pidada, et ka kurjust on ilmas ja alkoholiaktsiisi tõstmine motiveerib kurjategijaid viima osa alkoholinõudluse rahuldamisest põranda alla. Kas te olete kindel, et suudate koguda aktsiisi kavandatud mahus? Kas te olete kindel, et teil õnnestub aktsiisitõusust kavandatud raha kätte saada? Missuguseid ennetavaid meetmeid olete plaaninud salaalkoholituru ohjes hoidmiseks ning kas nende meetmete maksumus on ka eelarvesse planeeritud?

Taavi Rõivas

Ma kõigepealt väga tänan selle toe eest! Kui te näete edaspidi võimalusi toetada valitsuse poliitikat ka opositsioonis olles, siis ma loodan, et te seda kindlasti teete. Ma arvan, et on teemasid, kus me suudame leida poliitilise parteideülese konsensuse. Mul on hea meel, kui alkoholipoliitika on üks nendest temadest. Mis puudutab salaturgu ja seda, kui palju aktsiisitõus vähendab tarbimist, siis selle temaga olen mina oma elu jooksul väga palju kokku puutunud, ka rahanduskomisjoni juhi ja sotsiaalministrina. Me lähtume loomulikult sellest, et kõik prognoosid, mida Rahandusministeerium aktsiisitõusu mõjude kohta teeb, peavad arvestama nii salaturu kasvamise riski kui ka loodetavasti vähenevat tarbimist. Seetõttu on loogiline, et väga kiiresti tõusev aktsiis ei suurenda laekumist mitte täpselt niisama suure protsendi võrra, kuna aktsiisitõus mõjutab

tarbimist loodetavasti negatiivselt. Mis puudutab Maksu- ja Tolliameti lisavahendeid, siis see on olnud päevakorral ja me oleme seda arutanud ameti juhtkonnaga. Me oleme valmis selleks, kui riigieelarve menetlemise lõppfaasis soovib Maksu- ja Tolliamet salaturu täiendavaks kontrollimiseks lisavahendeid. Aga praeguse teadmise järgi on Maksu- ja Tolliamet kavandanud piisavalt meetmeid, et salaturgu kontrolli all hoida, ja lisavahendeid ei pruugi vaja minna. Kuid ma veel kord ütlen, et valmisolek on olemas. Iga suure aktsiisitõusu puhul tuleb jälgida ka salaturu reageerimist. Lisaks peame jälgima seda, et Eesti vahetus läheduses asuvad teised Euroopa Liidu liikmesriigid tõstaksid samamoodi aktsiisi. Sellest sõltub ka päris palju.

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Austatud peaministri kandidaat, ka mina soovin teile edu selles töös! Aga minu küsimus on selline. Ma lugesin koalitsioonilepet lausa mitu korda, enne kui ma sain aru, mis mind üllatab. Nimelt ei ole seal ühtegi sõna lõimumisest. Eelmises koalitsioonileppes oli lausa terve peatükk lõimumisest, see oli päris pikk ja põhjalik. Seal käsitleti kõikvõimalikke vähemusrahvuste kultuure, kultuuriidentiteete, ka meie lemmikteemat ehk ühtset meediaruumi jne. Venelasena küsin ma, kas te tõesti jätate meid rahule.

Taavi Rõivas

Aitäh! See, et vahetult peale valimisi tehtavad koalitsioonilepped on mahukamad, on üsna teada praktika. Aga siiski, meil on 15 lehekülge väga tihedat teksti, kus on väga paljud teemad põhjalikult läbi käidud. Kui te konkreetse teema kohta ei leia seda, mis teid huvitab, siis see võib väga hästi tähendada, et me ei planeeri suuri muudatusi. Ühiskonna sidusus, sh eri emakeelega eestimaalaste sidusus, on kindlasti väga tähtis. Kõike seda, mida me teeme, teeme ju kõikidele Eestimaa inimestele. Seda ma ütlesin ka oma kõnes.

Esimees Eiki Nestor

Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Härra peaministri kandidaat! Te olete vähemalt ühes oma intervjuus rääkinud sellest, kuidas uue valitsuse ministrid juhtima hakkavad. Ka täna puudutaste seda teemat. Te rõhutasite mitu korda, et nad hakkavad juhtima valdkondi, mitte ministeeriume. Mul on kahepoolne küsimus. Esiteks, kas te oskate ühe valdkonna näitel selgitada, mida see valdkonna juhtimine tähendab? Teiseks, kes siis hakkab ministeeriume juhtima?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ministeeriume juhivad ka edaspidi ministrid, lihtsalt valdkonnad ei pruugi alati järgalt ministeeriumide piiridega kattuda. See tähendab näiteks seda, et Sotsiaalministeeriumis, kus on kolm suurt valdkonda – neist kõige suurem on sotsiaalhoolekanne, teine on tervishoid ja kolmas töövaldkond –, töötab paralleelselt kaks ministrit, kellest üks juhib sotsiaalhoolekande valdkonda ning teine tervise- ja töövaldkonda. Mõlemale ministrile alluvad asestantsid ja vastava valdkonna personal, kantsler ja tugiosakonnad teenindavad aga võrdselt mõlemat ministrit. See on natukene harjumatu kontseptsioon Eestis, kus me oleme harjunud, et ministeeriumimaja on see, mille järgi elu kujuneb, kusjuures see maja just nimelt füüsiliselt, mitte seal töötavate ametnike tähenduses. Ma usun, et see moodsam ja dünaamilisem lähenemine saab meile omaseks, nii nagu see on saanud omaseks soomlastele ja rootslastele.

Esimees Eiki Nestor

Erki Nool, palun!

Erki Nool

Aitäh, austatud istungi juhataja! Austatud peaministri kandidaat! Teie esinemine jättis mulle teist mulje kui vanast spordimehest, kes on aastate jooksul ka ise uskuma hakanud, kui häid tulemusi ta vanasti saavutas. Aga minu küsimus on hoopis alkoholipoliitika kohta. Sotsiaaldemokraadid on esitanud riigieelarve menetlemise käigus ettepanekuid aktsiisimuu-datuste kohta. Nende ettepanekud näevad ette lahja ja kange alkoholi aktsiisi ühtlustamist. Eri hinnangutel oleks maksutulu 60–80 miljonit eurot. Kas koalitsiooniläbirääkimistel aru-

tati seda ühtlustamist? Kui jah, siis miks need ettepanekud koalitsioonilepingusse ei jõudnud ja kas on ohtu või eeldust, et nad veel jõuavad sinna?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kõigepealt pean ütleva, et ma olen väga meelitatud, kui ma tagasihoidliku tervise- spordiharrastajana suudan jätta olümpiavõitja Erki Noolele endast mulje kui spordimehest. See teeb mulle tõeliselt au. Aga tõsisemalt rääkides ütlen, et oli küll laual ka variant tõsta viinaaktsiisi aeglasemalt ja õlleaktsiisi kiiremini. Kuid kokku leppisime selliselt, et see toimub proportsionaalselt. Minu isiklik seisukoht selles küsimuses on teile kõigile teada, sest ma olen seda korduvalt välja öelnud. See, et Eestis juuakse väga palju just kanget alkoholi, teeb mulle väga muret. Kui me kange alkoholi tarbimise osakaalu veelgi suurendaksime, juurutades kangele alkoholile soodsamat aktsiisipoliitikat, siis ei tuleks see Eesti inimeste tervisele kindlasti kuidagi kasuks. Küll aga on meil võimalik tegelda ühe konkreetse tootegrupiga. Leppes seda otseselt kirjas ei ole, aga minu seisukoht on, et me võiksime Euroopa Liidult küsida erandi tegemise võimalust. See puudutab magusaid segujooke, mida ametlikus keelekasutuses nimetatakse alkopopsideks. Liikmesriigil võiks olla õigus kehtestada neile eraldi aktsiisimäär, kusjuures see võiks olla oluliselt kõrgem kui mõnel teisel samalaadsel joogil.

Esimees Eiki Nestor

Peeter Laurson, palun!

Peeter Laurson

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea peaministrikandidaat! Olete seadnud oma koalitsioonileppes eesmärgiks vähendada väikese sissetulekuga inimeste maksukoormust. Kui mitme euro võrra suurendavad teie reformid miinimumpalga saajate igakuist tulu?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma arvan, et me oleme mõlemad võimelised selle välja rehkendama. Siin on kolm komponenti: tulumaksu langetamine, tulumaksuvaba miinimumi tõstmine ja töötuskindlustusmaksu langetamine. Arvutuse keskmise palga kohta tõin ma juba välja. Miini-

mumpalga saajale on tulumaksuvaba miinimumi tõusu mõju isegi suurem. Me suudame mõlemad selle eurodes välja rehkendada. Aga minu seisukoht on, et see ei peaks olema töötajumaksude langetamise lõpp, vaid see peaks olema vaheetapp.

Esimees Eiki Nestor

Sven Sester, teine küsimus.

Sven Sester

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud peaministrikandidaat! Me oleme mõlemad Riigikogus rahandusteemadel pikemalt sõna võtnud. Tahan küsida mõne spetsiifilise küsimuse, peajasjalikult struktuurse tasakaalu kontekstis. Viimaste nädalate jooksul oled sina ja on ka praegune rahanduskomisjoni aseesimees Rannar Vassiljev rääkinud sellest, et me tahame tulevikus hoida struktuurset tasakaalu. Eelmise koalitsiooni eesmärk ei olnud mitte struktuurne tasakaal, vaid pigem struktuurne ülejääk, taheti jõuda nominaalsesse tasakaalu. Kas te olete oma strateegiat muutnud ja pigem nendite, et ülejääki ei ole lähiajal võimalik saavutada? Muide, praegu on see ju 0,7% ja 2016. aastaks on kokku lepitud koguni 1%-lise ülejäägini jõudmises. Kas te eelistate pigem tasakaalutaset?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ei, me ei ole tasakaaluesmärke muutnud. Need 172,1 miljonit eurot, mille eest me järgmisel aastal lisakulutusi teeme, ka tasakaalupilti ei muuda, sest sellel 172,1 miljonil eurol on täpselt samaväärsed katteallikad. Samas tasub jälgida, mida teeb maailmamajandus, sest ükski riik, ka mitte Eesti, ei ela isolatsioonis. Me kõik peame riigieelarvet tehes vaatama, milline on kevadine ja milline suvine majandusprognoos, ning siis tuleb täpsustada, milline see täpne tasakaaluesmärk on. Aga struktuurset tasakaalu hoida on minu meelest äärmiselt oluline, nagu ka põhimõte, et riik peab ots otsaga kokku tulema. Mul on väga hea meel, et see põhimõte ei ole jõudnud mitte ainult siia saali, vaid see on jõudnud kogu Eesti avalikkuse teadvusesse. Ma olen kuue aasta jooksul siin majas töötades ka ise päris palju pingutanud selle nimel, et see nii läheks. Mul on hea meel, et minult ka praeguses rollis selle kohta nõudlikult küsitakse. Ma kinnitan,

et tasakaalu hoidmine on väga oluline. Tegelikult on korras rahaasjad paljude muude asjade alus.

Esimees Eiki Nestor

Andrus Saare, teine küsimus.

Andrus Saare

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaministri kandidaat! Ma lähen edasi õpetajate palga teemal. Mul on natuke kahju, et uuel koalitsioonil ei ole selgust, kas ja kui palju õpetajate palk tõuseb, aga loodetavasti see tõuseb. Küsin aga tugiteenuste kohta. Koalitsioonilepingus on kirjas, et edaspidi võib tugiteenuseid rahastada ka õpetajate palgafondist. Raha ümberjagamine iseenesest raha juurde ei too. Teadupärast taotles ametisolev haridusminister sellel aastal 3,3 miljonit lisaeurot tugiteenuste rahastamiseks, mida toetasid ka kohalikud omavalitsused, aga seda raha rahandusminister Jürgen Ligi ei leidnud. Uus koalitsioon näeb ette kulutusi 172 miljoni euro eest. Kas see sisaldab ka lisaraha üldhariduskoolide tugiteenuste rahastamiseks?

Taavi Rõivas

Aitäh! See 172,1 miljonit eurot sisaldab õpetajate, kultuuritöötajate, sisejulgeolekutöötajate, tervishoiutöötajate, sotsiaaltöötajate ja väga paljude teiste riigieelarvest või maksu- maksja taskust palka saavate inimeste palga tõusu. Küll aga ei ole me pannud juba ette lukku kõikvõimalikke lisataotlusi riigieelarvest. See debatt, mida kõik ministrid rahandusministriga igal suvel peavad, seisab ka meil ees. See on täiesti loomulik asjade käik. Samas hoiduksin ma sellistest hinnangutest, et rahandusminister ei leidnud raha või ta ei ole nõus raha andma. Rahandusministri roll on see, et tal peab olema adekvaatne ülevaade maksu- maksja rahakoti võimalustest, ta peab sellest kõikidele valdkonnaministritele teada andma, koos nendega lahendusi otsima ja vajaduse korral erimeelsused ka kabineti lauale tooma. Seetõttu ei ole põhjust eeldada, et just rahandusminister on see halb inimene, kes üheks või teiseks asjaks raha ei leidnud. Kui ei leidnud raha, siis järelikult ei olnud see sel hetkel maksumaksja rahakotile jõukohane.

Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa, teine küsimus.

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud peaministri kandidaat! Kuna meil on sisuliselt ja vormiliselt käimas tööintervjuu, siis ma küsin su käest, kui rikkalik on su kogemus rahvusvahelisel tasandil. Peaministrina tuleb sul ju Eestit esindada väga paljudel kokkusaamistel, alustades ülemkogust. Kas nende riigipeade ja peaministrite hulgas, kes Brüsselis sulle vastu tulevad, on ka mõni selline, kes sind nähes ütleb: "Näe, Taavi, sina ka siin!?" Või seisab sul sellel tasandil ees n-ö tutvustusvoor?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kindlasti on peaministrite hulgas neid, kes ütlevad mulle, et sina ka siin või midagi sellist, tehes seda kas inglise või soome keeles. Kindlasti on nende hulgas Hollandi peaminister, kellega ma olen korduvalt kokku puutunud. Eeldada võib, et nende hulgas on Soome peaminister. Olin tuttav Läti eelmise peaministriga, küllap saan õige pea tuttavaks ka praegusega. Kui rääkida minu välissuhtlemise kogemusest, siis töö parlamendis, kus ma olin esimesest hetkest alates Euroopa Liidu asjade komisjonis ja viimased poolteist aastat selle komisjoni juht, ning ka töö ministrina, kui ma osalesin paralleelselt kahes Euroopa Liidu nõukogus, töö- ja sotsiaalküsimuste nõukogus EPSCO ja terviseministrite nõukogus, annavad päris kindla tunde. Kõigi nende laudade taga, mille ümber toimuvad ülemkogu istungid, toimugu need siis Brüsselis või mujal, olen ma ka varem istunud. Ei ole põhjust arvata, et see roll mulle ülemäära uus on. Samas imetlen ma ametisoleva peaministri ja ametisoleva välisministri kontaktide võrku. Ma olen täiesti kindel, et nende isiklikest kontaktidest on Eestile olnud väga palju kasu, ja loodan, et neist on väga palju kasu ka tulevikus. See oli väga õige küsimus, sest isiklikud suhted on välissuhtluses väga olulisel kohal.

Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, teine küsimus.

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud peaministri kandidaat! Ma näen, et see valitsus ühe käega annab ja teise

käega võtab. Lapsetoetused tõusevad, aga samas tõstate gaasiaktsiisi ja ka kütteõliga kütjad peavad rohkem aktsiisi maksma hakkama. Ma näen ees terendamas hinnarallit. Tulumaks langeb 1%, aga kõige enam võidavad sellest jõukad. Palju võidavad ka ettevõtjad, kes võtavad välja dividende. Lapsetoetust ei hakka kõige vaesemad saama, sest toimetulekutoetuse maksmisel arvestatakse see summa ikkagi sinna sisse. Ma näen, et endiselt on jõukate panus suhteliselt väike. Miks te ei taha midagi põhimõtteliselt muuta, kuigi praegu on valitsuses ka sotsiaaldemokraadid? Suunamuutust ma ei näe, ma näen ühe asja asendamist teisega. Rahva taskust võetakse ikka raha ära.

Taavi Rõivas

Aitäh! Vastab tõele, et me ühe käega anname lastega peredele ja teise käega maksustame alkoholi kõrgema aktsiisiga. See vastab tõele. Gaasiaktsiisi tõusu mõju gaasiarvele jääb 1% piiresse, see on tegelikult üsna marginaalne. Mis puudutab nende toetamist, kes riigi tuge kõige enam vajavad, siis ka mina olen lugenud ajalehtedest ebatäpset infot. Oluline on teada, et lisaks sellele, et hüppeliselt kasvavad lapsetoetused ja kõige kiiremini kasvavad nende perede toetused, kes riigi tuge enim vajavad, tõuseb oluliselt ka lastega perede toimetulekupiir. Kui seni on teine, kolmas, neljas, viies pereliige läinud toimetulekupiiri arvestamisel arvesse koefitsiendiga 0,8, siis meie plaan on muuta järgmise aasta algusest laste koefitsient samaväärseks pere esimese liikme koefitsiendiga. See on väga konkreetne samm, mis vähendab lastega perede vaesust ja parandab nende toimetulekut. Minu arvates on see põhimõtteline rõhuasetus, kui me võtame raha alkoholi ja tubaka tarbijatelt ning anname selle lastega peredele. Te ütlete, et see on ühe käega andmine ja teise käega võtmine. Nii ongi.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, teine küsimus.

Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea peaministri kandidaat! Mitu korda rõhutasid sa oma ettekandes ja vastustes, et 172,1 miljonile eurole on vaja katet. Kui sa meie fraktsioonis rääkimas käisid, siis sa ütlesid, et seda raha, mis jääb puudu üksikisiku tulumaksu 1% langetamise tõttu,

siin sees ei ole ehk üle 70 miljonile eurole on vaja veel kate leida. Kas sa oskad öelda, kust see kate tuleb?

Taavi Rõivas

Aitäh! Hea küsija on minust küllap valesti aru saanud. 172,1 miljonile eurole ei ole vaja katet leida, vaid 172,1 miljonile eurole on kate olemas. Samamoodi on kate olemas ja oli juba enne valitsusliidu leppe sõlmimist olemas kõikidele nendele asjadele, mis on ette nähtud kehtivates seadustes, sh on kate olemas tulumaksu 1%-lise alandamise jaoks. Jah, selle mõju tuleb 172,1 miljonile eurole lisaks. Jah, selle mõju arvestati eelarvebaasi sisse juba enne seda, kui kõnelused valitsusliidu moodustamiseks algasid. Kõikidele uutele sammudele on kate olemas. Selle pärast muretsema ei pea.

Esimees Eiki Nestor

Siim Kabrits, palun!

Siim Kabrits

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud peaministri kandidaat! Olukord on keeruline ja Eesti ei ela isolatsioonis, nagu te oma vastustes ja kõnes mitu korda tõdesite. Olukord majanduses võib muutuda väga keeruliseks. Kui midagi peaks juhtuma meie peamistel eksporditurgudel, mis siis saab? 2008. ja 2009. aastal olid riigil reservid, nüüd enam mitte. Kui Rahandusministeeriumi järgmise aasta majandusprognosis enne järgmise aasta riigieelarve vastuvõtmist selgub, et raha ei ole, kas te siis loobute oma valimislubadustest või lasete riigieelarvel defitsiiti minna?

Taavi Rõivas

Aitäh! Nii mustades toonides Eesti tuleviku kirjeldamist kohtab üsna harva. Eesti riigi rahaasjad on praegu väga heas korras ja kui mina kunagi teatepulga edasi annan, siis on need samamoodi väga heas korras. Nagu ma korduvalt olen rõhutanud, on korras rahaasjad väga paljude muude asjade alus. Mis puudutab ekspordi, siis selle edendamiseks ei ole meil mitte ainult palju programmilisi seisukohti, vaid meil on plaanis selleks luua lausa eraldi ministrikoht. See on oluline signaal. Ma tean, et ka teie parlamendiliikmena olete varem seda mõtet toetanud.

Esimees Eiki Nestor

Lauri Laasi, teine küsimus.

Lauri Laasi

Aitäh, härra juhataja! Austatud kandidaat peaministri kohale! Reformierakonna eelmine peaministri kandidaat Siim Kallas tegi teadupärast Reformierakonna üldkogul ettepaneku, et vähemalt osa riigiettevõtteid tuleks erastada. Milline on teie seisukoht, kas tuleks hakata Eesti Energiat, Eesti Lootsi ja muid riigiettevõtteid erastama või mitte?

Taavi Rõivas

Aitäh! Sellist loetelu, nagu te siin praegu pakkusite, ei ole Siim Kallas minule teadaolevalt kunagi esitanud ja selles formaadis ei ole see küsimus ka päevakorral olnud. Seda, millised ettevõtted peavad olema kindlasti avalikus omandis, on üsna lihtne kindlaks teha. See peab olema Eesti riigi strateegilistes huvides, julgeolekuvuvides või majandushuvides. Samas väärrib mõne ettevõtte puhul kindlasti kaalumist, kas ta peab olema riigi omandis näiteks kümne aasta pärast. Ma kutsun üles seda teemat avalikult arutama ja sellega avatult kaasa mõtlema. Aga plaani, et me kohe-kohe midagi otsast kindlasti müüma hakkame, ka ei ole.

Esimees Eiki Nestor

Ester Tuiksoo, teine küsimus.

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Austatud Taavi Rõivas, ma soovin teile edu teie peatses uues ametis! Tahan teile öelda, et see edu on veel suurem, kui te väärtustate maaelu ja põllumajandust. Ärge pange Eesti põllumeest eba võrdsesse konkurentsituatsiooni näiteks lätlastega võrreldes! Läti peaminister on teatavasti väga tugeva põllumajanduspoliitilise taustaga inimene. Aga koalitsioonilepingu ühes punktis on öeldud, et algatatakse strateegiakavad Kagu-Eesti jaoks. Kas te avaksite, mida te selle all mõtlete? Mida see peaks täpsemalt tähendama?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kagu-Eesti strateegia on teataval määral sarnane Ida-Virumaa strateegiaga. Minu käest on küsitud, kas ei võiks veel mõnele piirkonnale teha oma strateegilise arengu-

plaani. Minu vastus on, et miks mitte. Kui riik koos omavalitsustega ja kohapeal elavate inimestega analüüsib võimalusi, kuidas ühele või teisele piirkonnale arengukiirendust anda, siis ma arvan, et see on positiivne. Kas ja kui palju konkreetne strateegia hakkab elu mõjutama, seda näitab aeg. Mis puudutab põllumajanduse ja maaelu arendamist, siis kuigi ma ei ole põllumajandusministri ametis olnud, ei tähenda see, et ka mina ei peaks Eesti põllul, laudas ja toidutööstuses toodetud kraami südamelähedaseks ja elu maal – kõige laiemas mõttes, ma ei pea silmas ainult põllumajandust – tähtsaks.

Esimees Eiki Nestor

Priit Toobal, palun!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud kandidaat! Üks teie tulevase valitsuse liikmeid, nimelt taristuminister, on ennustanud Eesti lennufirmale Estonian Air kadu. Ta on arvanud, et see ettevõtte läheb pankrotti. Ta ei olnud seda mõtet välja öeldes veel valitsusliige. Aga ma küsin, et kas te jagate tema seisukohta ja kas tema öeldu on teie juhitava valitsuse seisukoht. Millist tulevikku te Estonian Airile näete?

Taavi Rõivas

Aitäh! Mina sain sellest videointervjuust aru nii, et Urve Palo tunneb Estonian Airi tuleviku pärast muret. Ta ütles ka seda, et Estonian Airi tuleviku kindlustamiseks tuleb tööd teha. Selles on tal ju õigus. Ma usun, et mitte ainult majandus- ja taristuministri ametisse asuv Urve Palo, vaid kogu valitsus pühendub sellele, et Estonian Airi majandusolukord järk-järgult paraneks ning reisijate ja tegelikult meie kõigi kindlustunne, et meie oma lennukompaniil on tulevikku ja tema tulevik on edukas, kasvaks.

Esimees Eiki Nestor

Kalev Kallo, teine küsimus.

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Küsin veel kord maksuerandite kohta. Koalitsioonileppes võib lugeda, et erimärgistatud kütuse soodusaktsiis jääb kehtima põllumajanduse ja väikelaevaldel kalapüügi

puhul. Siin ei ole öeldud, et see jääks alles raudteel, tähendab, soodusaktsiis raudteel kaob ära. Kas see on ka valdkonna ettevõtjatega läbi arutatud või tehakse seda, nagu on ka varem tehtud, lihtsalt nii, et võetakse ära, vaatamata, mida ettevõtjad sellest arvavad või mis olukorda see neid paneb?

Taavi Rõivas

Aitäh! Enne kui muudatused seaduse jõu saavad, tuleb kindlasti küsida sektori ettevõtjate arvamust. Mitmel konkreetsel juhul – me juba rääkisime kodumajapidamistest – tuleb maksusoodustus asendada täpsemate toetuskeemidega. Meil on olnud juttu, et võiks ka näiteks reisirongiliikluse doteerimisel seda aspekti jälgida. Milliseks kujunevad need senisest täpsemalt maksumaksja raha kasutavad toetuskeemid, seda näitab aeg. Loomulikult küsitakse enne sektori ja ka avalikkuse seisukohti.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, teine küsimus.

Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Mina nimetaksin teie valitsust analüüsivalitsuseks, sest te analüüsite, mida praegu teevad omavalitsused, mida teeb riik ja mida teevad maavalitsused. See on muidugi huvitav lähenemine. Ma ei tea, mis Eesti riigis küll teile teadmata on. Aga see pole ainukene punkt. Lisaks sellele analüüsile veel seda, kuidas välisfirmade kasumit maksustada. Mis siin analüüsida on? On teada, et väljaviidav kasum on päris suur, 100 miljonit, 200 miljonit või rohkem. Vaja oleks maksuseaduse muudatust. Mida te siin analüüsitate?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ilma analüüsita põhimõtteliste otsuste tegemine ei tundu just kuigi nutika ega vastutustundlikuna. On teemasid, kus lihtsana näiv lahendus ei pruugi peale põhjalikult teemasse süvenemist enam niisama lihtne ega õiglane tunduda. Seetõttu me täiesti teadlikult analüüsime mitut olulist küsimust, et markeerida nende teemade olulisust. Selle põhjal, millise vastuse annab analüüs, nii nagu ikka, langetatakse targalt otsus.

Esimees Eiki Nestor

Ülo Tulik, teine küsimus. Vabandust jälle! Andres Jalak, palun!

Andres Jalak

Aitäh, härra juhataja! Hea peaministri kandidaat! Koalitsioonileppes on teil plaan töötada välja riigifirmade omanikupoliitika. Alles hiljuti tegi Erkki Raasukese juhitud töögrupp terve hulga asjalikke ettepanekuid. Kas need uuele koalitsioonile ei sobi, et asutakse uut plaani koostama?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kui vähegi võimalik, siis me püüame olla järjepidevad. Mis väärib ülevõtmist, see tuleb ka üle võtta. Aga omanikupoliitikaga on nii, et mul on väga eredad mälestused kriisiajast, kui valitsuskabinetis lepiti kokku, et ka riigiettevõtteid peaksid olema ühiskonnaga solidaarsed ja kulutusi kärpima. Osa ettevõteteid tegi seda punktuaalse täpsusega ja osa loobus sellest üldse. Ühtsem ja võib-olla läbi paistvam lähenemine on kindlasti maksumaksjate või nende ettevõtete omanike huvides.

Esimees Eiki Nestor

Ülo Tulik, teine küsimus.

Ülo Tulik

Aitäh, istungi juhataja! Lugupeetud Taavi Rõivas! Te märkisite vastuses kolleeg Aivar Kokale, et uuel valitsuskoalitsioonil on olemas plaan kompenseerida individuaalelamute omanike investeeringuid õliküttele üleminekul. Teadaolevalt on mitmeid asulaid, kus keskkatlamaja töötab just õliküttele ja annab sooja tervele asulale. Kas teil on kavas maksta kompensatsiooni neile kohalikele omavalitsustele, kes on nende katlamajade omanikud? Tegelikult on ka eraettevõtjad nende omanikud.

Taavi Rõivas

Aitäh! Täpsem on öelda, et see plaan on töös ja meil on ettekujutus, kuidas seda oleks võimalik teha. Ka kaugkütte puhul on erinevaid lahendusi. Kodukatla puhul on vaja kindlasti küttesüsteem välja vahetada. Selle põhjal, mis ma sellest teemast tean, võin öelda, et teatud juhtudel on võimalik ka samas katlas erinevat kütust kasutada. Aga ma usun, et see seletus läheks liiga spetsiifiliseks. Kindlasti

töötatakse see plaan välja, et lõpptulemus oleks säästlikum energiakasutus, et säästetaks nii raha kui ka loodust.

Esimees Eiki Nestor

Urbo Vaarmann, palun!

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Aasta alguses saatis rahandusminister Jürgen Ligi ministereerimisele kirja, kus oli ette nähtud päris suur kokkuvõtte. Põhiliselt puudutas see Siseministreeeriumi ning Haridus- ja Teadusministreeeriumi. Summa oli ligikaudu 56 miljonit eurot. Kas praeguseks on see plaan samaks jäänud või kui palju plaanitakse muuta ministereerimise rahalist seisut?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ei vasta tõele, et see oleks just neid kahte ministereeriumi rohkem puudutanud, see puudutas kõikide ministereerimise mitteametustlike kulude osa proportsionaalselt. Osa sellest kokkuvõtte on kindlasti tehtav, ilma et ministereeriumid oma igapäevases toimimises reaalselt kannataksid, ilma et peaks tegema kärpeid, mis valu teeksid. Osa sellest on täpsema finantsjuhtimise küsimus, osa on aga teatud liiga rutiinseks muutunud kulutuste ülevaataamise küsimus. Minu mälu järgi oli see plaan algselt 54 miljonit eurot, mis oli ilmselt liiga ambitsioonikas. Reaalne on ca 15 miljonit eurot. See 15 miljonit eurot ei tähenda, et ühtegi põhimõttelist funktsiooni peaks valusalt kärpima. See on selline asi, mis riigi toimimist efektiivsemaks muudab, ja me oleme 15 miljoni euro ulatuses selle ka oma plaanidesse võtnud.

Esimees Eiki Nestor

Kaja Kreisman, palun!

Kaja Kreisman

Hea istungi juhataja! Hea Taavi Rõivas! Uus koalitsioon lubab kaaluda Sisekaitseakadeemia Ida-Virumaale viimist. Ka eelmine koalitsioon kaalus seda tõsiselt sammu väga põhjalikult. Kaaluti peaaegu kõiki aspekte mis vähigi võimalik: maksumust, regionaalpoliitilist aspekti ja julgeolekuaspekti. Arutati ka seda, kas sinna õppeasutusse tuleks piisavalt

õppejõude ja õpilasi. Selle arutelu tulemusel jõuti kahele erinevale järeldusele: IRL leidis, et tuleb kolida, Reformierakond leidis, et see pole võimalik. Nüüd hakkab uus koalitsioon seda uuesti kaaluma. Mida seekord kaalutakse ja millal see kaalumaja ükskord lõpeb?

Taavi Rõivas

Aitäh! Seekord kaalutakse samu asju. On vaja jõuda selgusele ja argumenteeritud selgusele on vaja meil kõigil jõuda. Kaalumise lõpeb siis, kui tehakse otsus kas Ida-Virumaa, Tallinna või Muraste kasuks. Nagu te hästi teate, variante on mitmeid. Ma olen ise käinud Murastes ja näinud sinna tehtud investeeringuid. Mul on isiklik seisukoht selles küsimuses olemas, aga ma aktsepteerin seda, et valitsusliidus see teema väga põhjalikult, ilma krampe ja tabudeta läbi arutatakse ja parim otsus langetatakse.

Esimees Eiki Nestor

Liisa-Ly Pakosta, teine küsimus.

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh, hea juhataja! Hea Taavi! Kas sa oskad selgitada, miks kõige suuremas vaesuriskis olevates peredes (need on Statistikaameti andmetel pered, kus on rohkem kui kaks last) tõuseb lapsetoetus võrreldes praegusega ainult 4,1 eurot lapse kohta? Samal ajal kavatsete kehtiva seadusega võrreldes vähendada lapsi kasvatanud emade-isade pensioni 4,7 euro võrra kuus. Kust see mõte tuli, et kõige õrnemate inimeste kallale minna?

Taavi Rõivas

Aitäh! Vaatame asju ikka kontekstis. Esimese lapse toetus hakkab olema 45 eurot, teise lapse toetus 45 eurot ja alates kolmandast lapsest on toetus 100 eurot. Siin on märkimisväärne vahe. Sellele lisandub toetus nendele peredele, kes riigi tuge kõige enam vajavad. Igal juhul kasvavad kõikide perede toetused märkimisväärselt. Kehtiva seaduse järgi on ka kolmanda ja järgmise lapse toetus ümardatult 76 eurot. Siin toimub arvestatav tõus. Lisaks kordan üle, et pered, kellel on kõige suuremad toimetulekuraskused, saavad toimetulekutoetust. Neile on lisaks lapsetoetuse väga tuntuva tõusule oluline see, et toimetulekupiiri arvestatakse laste puhul kõrgemalt. Kõigi nen-

de sammude eesmärk on parandada Eesti pere-
de toimetulekut.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, teine küsimus.

Kaia Iva

Aitäh! Täiesti arusaadavalt ei ole võimalik koalitsioonileppesse kõiki maailma asju sisse kirjutada. Te olete sellele täna siin ka ise viidanud. Seda imelikum on, et te olete sinna sisse pannud mõne sellise asja, mis juba ammu olemas on. Näiteks ettevõtjapäeva, mida te oma kõnes üle rõhutasite, aga mis on Eestis juba olemas. Vähemasti seitse aastat on oktoobri esimene nädal olnud lausa ettevõtjate ja ettevõtluse nädal. Siin midagi uut ilmselt ei ole. Ma loodan, et paralleelset ettevõtjapäeva looma ei hakata. Küsimus on mul aga selline. Me oleme rääkinud tuludest-kuludest ja katteallikatest. Aga palun vastake konkreetset kaheosalisele küsimusele! Kas riigi reservid 2015. aastal kasvavad või kahanevad ja kas samal aastal riigi laenukoormus kasvab või kahaneb?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen seda juba väga mitu korda öelnud, aga ma kordan veel. Need plaanid, mis on ametisse astuval valitsusel, ei muuda tasakaalu karvavõrdki. See, milline tuleb 2015. aasta seis, sõltub meie plaanides palju rohkem sellest, milline on reaalne majandusolukord. Üks mis kindel, me hoiame struktuurset tasakaalu, me ei kasvata heaolu tulevaste põlvete arvel. Kui üldse keegi seda suudab, siis ma arvan, et meie suudame. Mul on väga hea meel, et IRL on neidsamu põhimõtteid au sees hoidnud, ja ma olen teile siiralt tänulik. Ma väga loodan, et see ettepanek, mis vahepeal sotsiaalkomisjonist tuli, võtta menetlusse üks eelnõu, mis tekitab 108 miljoni euro võrra kulusid, millele grammigi katteallikaid ette nähtud ei olnud, oli tööõnnetus, et see ei väljendanud põhimõtete muutust. Ma väga loodan, et kui te teete tulevikus eelarve kulusid suurendavaid ettepanekuid, siis te näete neile ette väärilised katteallikaid. Ma usun, et te just nii teetegi. Me oleme piisavalt kaua koos hoolitsenud selle eest, et Eesti rahaasjad korras oleksid. Ma usun, et te igal juhul jätkate seda poliitikat.

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, teine küsimus.

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Austatud peaministri kandidaat! Minu küsimus puudutab kodakondsus-, keele- ja rahvuspoliitikat. Te sätestate, et üle 65-aastased kodakondsuse taotlejad peavad sooritama vaid suulise keeleeksami. Teatavasti on selleks, et saada Eesti kodakondsust, vaja sooritada eesti keele B1-taseme eksam. Mis vahe on, kas ma sooritan selle eksami suuliselt või kirjalikult, kui nõudmised on samad?

Taavi Rõivas

Aitäh! Meil on siin põhimõtteliselt erinevad arusaamad. Ma mõistan ilmselt õigesti, et teie arvates tuleks kodakondsuspoliitika aluseid muuta ja keelenõudeid leevendada. Meie ütleme, et kodakondsuspoliitika aluseid ei muudeta, küll me aga läheneme teatud aspektides asjadele inimlikumalt, kui seni on tehtud. See, et üle 65-aastased inimesed peavad Eesti kodakondsuse eksamit tehes eesti keelt valdama teie nimetatud tasemel, on meile oluline. Aga seda, mil viisil seda olulist eksamit tehakse, on võimalik muuta inimlikumaks ja arusaadavamaks. See ongi meie plaan.

Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, teine küsimus.

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea peaministri kandidaat! Loomulikult lugesin ma tähelepanelikult koalitsioonileppe tervishoiuosa 11 punkti. Muidugi võiksin ma siin iga rea kohta midagi küsida, aga enne läheks issanda päike looja, kui ma sellega lõpule jõuaksin. Ma võtan lihtsalt ühe punkti, punkti nr 21, ja loen selle ette: "Kaalume võimalusi laste, eakate ja piiratud töövõimega isikute hambaraviteenuse kättesaadavuse parandamiseks." See on ju tegevusprogramm, kus on ette nähtud selline tegevus nagu "kaalume võimalusi millegi parandamiseks". Okei, on nagu on. Võimaluste kaalumise ei ole mingi tegevus. Aga need inimesed, kellel on hammastega kõige suuremad probleemid, ei ole mitte lapsed ja eakad, vaid 30–50-aastased tööealised inimesed. Kas hakatakse kompenseerima ka nende inimeste ham-

baravi, kes on täiskasvanud, töövõimelised ega istu vangis?

Taavi Rõivas

Aitäh! Te teate haigekassa nõukogu liikmena väga hästi, et hambaravihüvitise vajaduspõhine suurendamine või teatud mõttes taastamine just vajaduspõhiselt on ka haigekassa tegevusplaanis ette nähtud selliselt, et on vaja analüüsida, kes seda hüvitist kõige rohkem vajavad ja millise suurusega hüvitis inimesi kõige rohkem aitaks. Just nendest analüüsides kavatsesimegi lähtuda. See on väga oluline, et suutervis ja tervis laiemalt paraneksid ning inimesed elaksid täisväärtuslikumat elu. Mind teeb väga murelikuks, kui inimesed, kes peaksid hambaarsti juurde minema, loobuvad sellest seetõttu, et see ei ole neile jõukohane. Selle probleemi lahendamine ei tähenda ilmingimata lausalist toetamist, mis on haigekassa eelarvele väga-väga kulukas, vaid see tähendab just seda, et me otsime võimalusi aidata kõige rohkem neid, kes kõige rohkem tuge vajavad.

Esimees Eiki Nestor

Annely Akkermann, teine küsimus.

Annely Akkermann

Suur tänu! Oma eelmise küsimusega viitasin ma väga suurele võimalusele, et alkoholiaktsiisi tõus ei pruugi lõppeda alkoholi tarbimise vähenemisega, vaid alkoholi ametliku müügi ja aktsiisi laekumise vähenemisega. Te märkisite õigesti, et me ei saa oma alkoholiaktsiisipoliitikat muuta nii, et see naaberriikide omast väga palju erineks. Praegu jookseb kõrge ja madala aktsiisiga maade piir piki Soome lahte. Te ütlesite, et on vaja naaberriikidega kokku leppida. Kuidas te mõtlete Läti ja Venemaaga kokkuleppele saada? Kui ei saa, kuidas te mõtlete neid riske maandada?

Taavi Rõivas

Aitäh! Eeskätt tuleb ikkagi kokku leppida nende riikidega, kellega meil on ühine vabakaubandustsoon, ehk nendega, kes on meie naabrid Euroopa Liidus. Te nimetasite väga õigesti Lätit. Ma olen Läti terviseministriga nendel teemadel päris palju vestelnud. Ka lätlased soovivad alkoholiaktsiisi tõsta. Mil määral täpselt, see on juba Läti parlamendi ja Läti

inimeste otsus. Aga see, et aktsiisitõus vähendab alkoholi tarbimist, on üsna hästi teaduslikult tõestatud. Kõikvõimalikud uuringud, mis on tehtud paljudes riikides, on seda kinnitanud. Me ei pea isegi väga kaugele vaatama, vaatame Eesti kogemust kriisiajast. 2009. ja 2010. aastal, kui inimeste sissetulekud vähenesid ja me suhteliselt kiiresti alkoholiaktsiisi tõstsime, alkoholi tarbimine reaalselt vähenes. Tahaksime seda tulemust hea meelega korrata.

Esimees Eiki Nestor

Eldar Efendijev, teine küsimus.

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Härra peaministri kandidaat! Minu küsimused on koalitsioonilepete kohta. Kolleeg Viktor Vassiljev tõi näite, et osa uuest koalitsioonileppest on deklaratiivne. Ma ei tahaks hinnata, kas on kohane teha aastaks ajaks selline deklaratiivsete osadega kokkulepe. Aga eelmine koalitsioonileping, mille alusel oli tehtud ka selle aasta eelarve, ei ole paljuski leidnud uues koalitsioonileppest kajastamist. Kuidas on lood nende küsimuste ja valdkondade aktuaalsusega, mis on nii või naa sellele aastale surutud?

Taavi Rõivas

Aitäh! See, et me kõiki asju, mis jätkuvad, ilmingimata üle ei korda, oli teadlik valik. Mis puudutab eelmist koalitsioonilepet, siis tuleb tunnistada, et väga suur osa sellest on juba ellu viidud. Kõige selle ülekordamine ei oleks ju mõistlik.

Esimees Eiki Nestor

Erki Nool, teine küsimus.

Erki Nool

Aitäh! Austatud peaministri kandidaat! Patsientide piiriülene liikumine algas käesoleval aastal, aga patsientide riigisisest liikumist ei toimu. Kuna koalitsioonileping näeb ette investeerida Tartu Ülikooli Kliinikumi ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla arengusse, siis ilmselt nende eestvedamisel seda niipea tulema ei hakkagi. Kas see on samm selleks, et erameditsiini natuke tagasi lükata või vaigistada? Teiseks, kõige kulukam teema ehk geenitehnoloogial rajanev personaalmeditsiin tähendab iseenesest seda, et võetakse näpust verd ja

pannakse külmkappi. Aga kuidas nimetatakse seda, kui arst võtab päevas umbes sada inimest vastu?

Taavi Rõivas

Aitäh! Tervishoiupeatüki punkt 17 ja osaliselt ka punkt 18 hõlmavadki just seda, mida hea küsija nimetas, ehk Eesti patsientide vaba liikumise suurendamist Eesti riigi sees. Ma olen sotsiaalministrina ise seisnud selle eest, et tulevikus need võimalused laieneksid. Ma väga loodan, et meil on selles vallas võimalik samme astuda. Eesti inimeste arvates on tervishoius probleem nr 1 liiga pikad järjekorrad. Oma programmilisi seisukohti kirjeldasin ma veebruaris, kui ma õigesti mäletan, siis 18. veebruari Postimehes artiklis "Seitse sammu kiirema ravini". Nendel seisukohtadel olen ma ka praegu. Ma usun, et Eesti patsientide huvides on, kui vaba liikumine ka Eesti sees rakendub, aga seda tuleb teha targasti, seda tuleb teha samm-sammult, et me ei lööks toimivaid struktuure uppi. Mis puudutab Tartu Ülikooli Kliinikumi ja PERH-i muutmist tippkompetentsikeskusteks, siis see on Eestile kindlasti vajalik. Teatud asjade puhul tervishoius vaba konkurents turupõhimõtetel toimida ei saa, näiteks suuremad õnnetused, hulgi-traumad, onkoloogia ja veel mitmed asjad. Sellistel puhkudel on väga oluline, et Eestis oleksid tipphaiglad, kus suudetakse inimesi ravida ja tehakse seda kvaliteetselt.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, teine küsimus.

Marko Pomerants

Aitüma, lugupeetud eesistuja! Hea vastaja! Vähendan tänaseks oma sarkasmi hulka, jätan midagi tulevikuks ka. Minu küsimus on rubriigist "Sport". Üks päriseluprobleem on siin ka, vähemasti teiste probleemide kõrval, see puudutab stipendiumide problemaatikat spordis. Teie kui terava mõistuse ja kiire reageerimisega inimene olete öelnud, et teie valitsus kavatses stipendiumi definitsiooniga hakkama saada ja jõuda otsusele, millistel juhtudel see on rakendatav ja millistel mitte. Kas teil on võimalik täna enam-vähem avada oma isikliku seisukohta, mis suunas see mõte võiks peaministri loogika kohaselt liikuma hakata ja mis ajal?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma usun, et meil on selles küsimuses mõistlik aluseks võtta see töö, mis on juba ära tehtud. Koos käidud ja arutatud on väga palju. On väga spetsiifilisi küsimusi, näiteks treenerite kategooriad. Ma usun, et kui minnakse edasi sellega, mida on plaanitud, siis see parandab olukorda ja noorte- või lastetreeneritel ongi võimalik sotsiaalseid garantiisid saada.

Esimees Eiki Nestor

Peeter Laurson, teine küsimus.

Peeter Laurson

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea peaministrikandidaat! Te karmistate võitlust maksupettusega. Selleks soovite ettevõtjaid täiendavalt koormata üle 1000-euroste tehingute deklareerimisega. President on sellesisulise seaduse juba üks kord tagasi lükanud, just nimetatud meetme ebasproportsionaalsuse tõttu. Kujundlikult öeldes peavad selle eelnõu seadusena jõustudes üksikud spikerdajad avastamiseks lihtsalt alasti ringi käima. Kes võtab vastutuse ja korvab kahju, kui selle eelnõuga planeeritud tulu ei saavutata, vaid ettevõtjaid kahjustatakse järjekordselt bürokraatiaga ja suurendatakse nende kulusid?

Taavi Rõivas

Aitäh! Päris huvitav, et just teie seda küsite. Ma mäletan väga hästi seda valitsuskabineti nõupidamist septembris, kui me seda teemat arutasime. Ma mäletan väga hästi, millised olid IRL-i ministrite seisukohad ja millised olid teie fraktsiooni esindaja seisukohad. Meie ühine veendumus oli, et võitlus maksupettusega on Eestile oluline, see aitab maksukoormat kontrolli all hoida. See on ka ettevõtjatele oluline, sest ettevõtjad kaotavad kõige rohkem, kui konkurent sohki teeb. Seda teemat on siin parlamendis väga põhjalikult vaetud ja on jõutud põhimõttelistele arusaamadele. Seetõttu mind siiralt üllatab see küsimuse püstitus sellisel kujul, sest ma olen siiani arvanud ja loodan ka edaspidi, et võitlus maksupettuste vastu ja ausa konkurentsi tagamine kõikidele Eesti ettevõtjatele on meie kõigi huvi, iga Riigikogu liikme huvi.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, teine küsimus.

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud Taavi Rõivas! Te saate peaministri ametisse asudes kaasa väga palju seadusi, mis on vastu võetud eelmise valitsuskoalitsiooni ajal. Ma saan aru, et teie seisukoha järgi on enamik neist väga head seadused. Minu küsimus puudutab põhikooli- ja gümnaasiumiseadust. Me korraldasime vähem kui aasta tagasi koos sotsiaaldemokraatidega selle seaduse vastu ööistungeid. Selles seaduses nimetatakse ka seda, et igas maakonnakeskuses peab olema riigigümnaasium. Teie koalitsioonileppes on nimetatud ainult neid maakondi, mille kohta on kirjalikud kokkulepped sõlmitud, ülejäänute puhul jätate n-ö otsad vette. Kas on plaanis põhikooli- ja gümnaasiumiseadust muuta? Kui ei ole, miks te siis ei ütle, mis saab edasi nendes maakondades, kus Jaak Aaviksoo juhitud ministeerium ei ole veel riigigümnaasiumileppeid sõlminud?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma pean väga oluliseks, et Eesti riik on järjepidev ja iga uus valitsus jätkab sealt, kus eelmine pooleli jäi. Mis puudutab seda punkti, kus me nimetame konkreetset gümnaasiume, siis see on otseselt seotud sellega, millistes Eesti linnades on võimalik aasta jooksul reaalse tulemusteni jõuda. Midagi muud sellest välja lugema ei pea.

Esimees Eiki Nestor

Siim Kabrits, teine küsimus.

Siim Kabrits

Aitäh! Lugupeetud Taavi Rõivas! Mul on hea meel, et uus koalitsioon on pööranud näo eksporditajate suunas ja püüab neid igapidi aidata. Luuakse ka väliskaubandusministri koht, mille üle mul on siiralt hea meel, erinevalt paljudest minu erakonnakaaslastest. Minu küsimus puudutab selle ministri persooni. Kas see kandidaat on teada? See ei peaks olema lihtsalt suvaline inimene, kes selle koha ära täidab, vaid temast peaks Eesti ettevõtjatele kasu olema. Võrdluseks võib tuua Alexander Stubbi head tööd Soomes. Meie minister peaks samamoodi sellist tööd tegema. Kes on see kandidaat?

Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, see kandidaat on teada. See on väga väärikas kandidaat ja ma olen päris veendunud, et ta hakkab töötama Eesti ekspordivate ettevõtete huvides. Ma usun, et väga palju üle tunni ei ole aega selle nime avalikustamiseni. Ma usun, et te mõistate mind, kui ma ütlen, et kõigepealt arutab tema kandidatuuri Reformierakonna juhatus, kellel on põhikirjaline kohustus kõik Reformierakonna nimetatavad ministrid heaks kiita, ning seejärel me loomulikult jagame seda nime ka teiste parlamendierakondade ja kogu avalikkusega. Aga tegemist on väärika kandidaadiga. Üldse on ka need valitsuse koosseisu kuuluvad inimesed, kes juba teada on, väga tugevad ministrid. Ma olen päris kindel, et kogu valitsus on hästi toimiv, tegus ja professionaalne.

Esimees Eiki Nestor

Priit Toobal, teine küsimus.

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud kandidaat! Koalitsioonilepingu kohaselt võib parlamendiliige tulevikus kuuluda ka kohaliku omavalitsuse volikogusse. See on põhimõtteline muutus praeguse süsteemiga võrreldes. Minu mäletamist mööda on Reformierakond varem ühes teises koalitsioonis olles hääletanud selle poolt, et Riigikogu liikmed ei või kuuluda kohaliku omavalitsuse volikogusse. Mis on need argumendid, miks Reformierakond nüüd teistpidi otsustas?

Taavi Rõivas

Aitäh! Soov hoida parlamendiliikmete sidet kodukohaga ja varasemate seisukohtade ülevaatamine – need asjad on igal juhul olulised. Mul isiklikult on päris hea meel, et me selle võimaluse loome. Kas ja kui palju parlamendiliikmed hakkavad samal ajal tööle ka volikogu liikmetena, seda näitab aeg. Mina usun, et side koduomavalitsusega on igal juhul positiivne.

Esimees Eiki Nestor

Kaja Kreisman, teine küsimus.

Kaja Kreisman

Aitäh! Plaanitakse lahutada riigi põlevkiviressursid Eesti Energiast. Teadaolevalt kuuluvad põlevkiviressursid ju praegu riigile ja

põlevkivi kaevandatakse kaevelubade alusel. Minu arvates saaks see lahutamine tähendada ainult kaevelubade äravõtmist. Kui see on plaanis, kas siis load võetakse ära ainult Eesti Energialt või lahutatakse nendest ressursidest ka VKG, Kunda Nordic Tsement ja Kiviõli Keemiatööstus?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ei, see ei tähenda kindlasti kaevelubade äravõtmist. Samuti on see üks nendest küsimustest, mida loodav valitsusliit soovib põhjalikult kaaluda. Seda plaani tasub lugeda sellisena, nagu see on leppesse kirja pandud, ja sellisena tasub seda ka mõista.

Esimees Eiki Nestor

Toomas Tõniste, teine küsimus.

Toomas Tõniste

Hea peaministri kandidaat! Ajutise koalitsiooni tegevuskavas on plaanitud maksustada eluiga lühendavaid ning tervist kahjustavaid harjumusi. Alkoholiaktsiisi tõusust oleme palju rääkinud. Me oleme kuulnud, kui hea idee see on ja kui palju see kasu toob. Samas on tervist kahjustavad harjumused ka liigsöömine ja teleri ees diivanil vedelemine, mis põhjustavad rasvumist. Millised uued maksud meid siin ees ootavad?

Taavi Rõivas

Aitäh! Telerimaksumu plaanis ei ole, selles suhtes võib kohe päris rahulik olla. Aga tõsi ta on, et lisaks alkoholismile ja suitsetamisele on ka ülekaalulisus kasvav probleem. Eestis ei ole see jõudnud veel nii muret tekitavale tasemele nagu Euroopas, aga see on kasvav trend. Ma ei arva, et seda probleemi peab ilmtingimata maksude kaudu lahendama. Vastupidi. Aga tervislik toitumine tasub fookuses hoida küll, nii igapähele meist kui ka ühiskonnas tervikuna.

Esimees Eiki Nestor

Margus Tsahkna, palun!

Margus Tsahkna

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud peaministri kandidaat! Mul on vastukaaluks kõigile nendele detailsetele koalitsioonilepingut puudutavatele küsimustele üks väärtusküsimus. Ma soovitan teil enne vastamist

kindlasti korra mõelda. Kas te näete oma meeskonnas ministrina inimest, kes on avalikult valetanud või esitanud valeväiteid?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen ju enne iga vastust mõelnud. Aga mulle teadaolevalt ministrikandidaatide hulgas selliseid inimesi ei ole. Kui teil on teistsugused andmed, siis andke kindlasti teada.

Esimees Eiki Nestor

Mart Nutt, teine küsimus.

Mart Nutt

Aitäh, härra esimees! Austatud peaministri kandidaat! Koalitsiooni tegevuskavas on riigikaitse teema kolmandas punktis öeldud: "Kinnitame Eesti jätkuvat valmisolekut osaleda liitlaskohustuste täitmisel ja rahu tagamise missioonidel nii NATO, ÜRO kui Euroopa Liidu egiidi all." Samas on teie koalitsioonipartner olnud varasemalt kriitiline selles suhtes, et Eesti osaleb missioonil Kesk-Aafrika Vabariigis. Seda seisukohta on väljendanud lausa erakonna esimees. Eelmisel valitsusel oli seisukoht, et Eesti osaleb sellel missioonil. Kas see jääb nii või on siin ette näha muudatusi?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma arvan, et koalitsioonipartneri esimehe seisukohti on mõistlik küsida temalt endalt. Aga selles oleme küll ühte meelt, et Eesti riigi kaitse on väga tähtis. See, et Eesti rahvusvahelise partnerina oma kohustusi täidab ja ka ise rahvusvahelisse julgeolekusse panustab, on samuti väga tähtis.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Riisalu, teine küsimus.

Aivar Riisalu

Aitäh, hea esimees! Hea Taavi! Me kõik näeme, mis ümberringi toimub, ja saame aru, et see avaldab kindlasti mõju ka majandusele. Kas te koalitsiooniläbirääkimiste käigus, kui te suhteliselt optimistlikult sädistades umbes paarisaja miljoni euro jagu kulusid riigieelarvesse juurde kirjutate, mõtlesite sellele, et järsku tuleb sel aastal ka lisaelarve teha ja järsku on sellel ees isegi miinusmärk? Kas koalitsioonikõnelustelt käis selline variant läbi?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma ei tea, millest on teil tekkinud mulje, et koalitsioonikõnelustel toimus mingi sädistamine. Tegelikult tehti seal pikkade päevade kaupa ikka väga tõsist tööd. Nagu ma ütlesin, otsiti esimesest päevast alates kõiki-dele planeeritavatele kuludele ka katteallikaid. Võib kohe päris rahulik olla, igal plaanitud kulul on kate olemas.

Esimees Eiki Nestor

Tõnis Palts, palun!

Tõnis Palts

Aitäh, lugupeetud esimees! Aga paluge korra, et Riisalu vait jääks, siis ma saaksin rääkida.

Esimees Eiki Nestor

Head kolleegid, lubame Tõnis Paltsil küsimuse esitada! Aitäh teile!

Tõnis Palts

Lugupeetud kandidaat! Minu küsimus on Peeter Laursoni küsimuse täiendus. Kuidas te seletate seda, et ühe soliidse ettevõtlusorganisatsiooni juhtkond, mis on reformierakondliku tagapõhjaga, ei saa aru, et teie pakutud 1000 euro deklareerimise kohustus on neile kasulik?

Taavi Rõivas

Aitäh küsimuse eest! Ma olen sunnitud Peeter Laursoni küsimusega sarnasele küsimusele ka vastama sarnaselt. Ma mäletan väga täpselt neid arutelusid valitsuskabinetis, mille käigus me sellele lahendusele jõudsime. Seal osalesid mitmed väga prominentsed IRL-i liikmed, vähemasti üks neist on ka praegu siin saalis. Meie ühine huvi ja soov ei olnud mitte teha maksu deklareerimist keerulisemaks, vaid see, et ausad ettevõtjad ehk lõviosa kõikidest ettevõtjatest ei peaks kannatama seetõttu, et kuskil on keegi, kes mängib teiste, ebaausate reeglite järgi. Ettevõtjad ise on öelnud, et midagi tuleb teha sellega, et konkurendid mängivad ebaausalt. See meede aitab ekspertide hinnangul muuta Eesti elu ausamaks. Ma usun, et ühiskond tervikuna võidab sellest ja kõige rohkem võidavad ettevõtjad, kui keegi nende kõrval ei mängi enam ebaausate reeglite järgi.

Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Mul juhtus väike tööõnnetus. Selle asemel et teid kuulata, pidin ma suhtlema valijatega. Nii juhtus. Ma ei andesta seda endale kunagi, sest tõenäoliselt olid need kaks tundi siin väga kasulikud. Miks ma sellest räägin? Mul paluti teilt midagi küsida, aga mingi analoogiline küsimus võib olla juba kõlanud. Ma palun ette vabandust! Te olite koalitsioonis IRL-iga, kelle valimislubadus oli "Kodukulud alla!". Kas te võtate enda täita osa sellest lubadusest või on koos eelmise koalitsiooni surmaga surnud ka see lubadus, teie olete valged ja karvased ning selle lubaduse eest ei vastuta?

Taavi Rõivas

Aitäh! Mina küll valijatega suhtlemist tööõnnetuseks ei pea, küllap oli see teil õige tegu. Ma usun, et meil kõigil on põhjust valijatega sidet hoida. Aga mis puudutab seda, kelle millised lubadused on minu arvates olulised, siis ma usun, et see ei ole eriti tähtis. Eks igal erakonnal ole omad lubadused ja oma mandaat, mille nad nende lubaduste toel on parlamendivalimistel saanud. Väga oluline on, et iga erakond lähtuks just nimelt sellest mandaadist, mille nemad on saanud. Meil on IRL-iga olnud nii ühiseid arusaamu kui ka erimeelsusi. Kindlasti on meil ka sotsiaaldemokraatidega programmilisi erimeelsusi, aga mul on hea meel, et see ühisosa, mille me leidsime, on osutunud väga suureks. Selle alusel me kavatsimegi Eestit juhtida, mitte kellegi kolmanda lubaduste järgi.

Esimees Eiki Nestor

Urbo Vaarmann, teine küsimus.

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaministri kandidaat! Ajakirjandusest on läbi käinud, et uus valitsuskoalitsioon kaotab ära alates teisest lapsest arvestatud täiendava tulumaksuvabastuse. Kas see on tegelikult ka nii või on see olnud rohkem meediamüra?

Taavi Rõivas

Aitäh! See oli ühe teie Riigikogu kolleegi oletus, mis ei osutunud tõeks. Nii et võib öelda küll, et tegemist on müraga. See ei ole mitte meediamüra, sest see väide oli esitatud vaid ühe parlamendiliikme arvamuskirjelduses, aga müra on see igal juhul.

Esimees Eiki Nestor

Lembit Kaljuvee, palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, härra esimees! Hea peaministri kandidaat! Teil on palju häid plaane ja ka mina toetan varsti nupuvajutusega teie valitsust. Aga kas teil on plaan ka selliseks puhuks, kui on tegemist pehmelt öeldes vähese kutseoskusega, aga üliagara ministriga? Kuidas te teda ohjama hakkate? Elus juhtub ju sageli, et vabandust väljenduse pärast, keegi rumal ja üliagar keerab plaanid untsu.

Taavi Rõivas

Aitäh, hea Lembit Kaljuvee! Olen juba ette siiralt tänulik selle toe eest. Ma olen veendunud, et kõik minu tulevase kabineti liikmed, eeldusel, et teie, auväärt parlament, meile mandaadi annate, on professionaalid ning lähivad oma töös Eesti riigi ja rahva huvidest.

Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus.

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on alati hea meel, kui meie arvamused ühtivad, sest see annab võimaluse konstruktiivseks koostööks. Me leppisime täna kokku, et valijatega suhtlemine on tähtsam kui valitsusliikmetega suhtlemine. Olen teiega täiesti nõus ja see on tore. Aga ma tahan siiski vastust. Kas te sellest loosungist "Kodukulud alla!", mille abil tuldi võimule ja moodustati koalitsioon ning mida esimese kahe valitsusmisaasta jooksul regulaarselt korraldati, ütlete praegu täiesti lahti? Kas te ei tunneta oma vastutust selle eest, et eelmise valitsuskoalitsiooni üks osapool seda loosungit kasutas? Kas teie jaoks pole seda kunagi eksisteerinud ega eksisteeri ka tulevikus?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ka mul on hea meel, et me lõpuks ometi selle ühisosa üles leidsime, sest maailmavaatelistes küsimustes on meil ühisosa leida suhteliselt keeruline, kui mitte öelda, et väga keeruline. Aga ka mina pean südamelähedaseks seda, kui energiasäästu abil kodukulud alla lähevad ja nii loodust säästetakse. See on asi, millesse ka mina usun.

Esimees Eiki Nestor

Ene Ergma, teine küsimus.

Ene Ergma

Suur tänu, juhataja! Hea kandidaat peaministri kohale! Minul on üldine küsimus. Sinu arvates on valitsemine parem siis, kui ministrikohti juurde tehakse. No neid võib palju palju juurde teha. Aga kas sa ei arva, et tegelik probleem on see, et puudub ministriumide horisontaalne koostöö? See on palju tõsisem probleem. Kui püüda probleemi n-ö vertikaalselt lahendada ja teha ministrikohti juurde, siis ministrid ikkagi jäävad, nagu öeldakse, igauks oma lossi ega tegutse koos.

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen sellega väga nõus. Selle paindlikuma ja dünaamilisema juhtimise mudeli tegelik sisu ei olegi mitte ministrite suurem arv, vaid see, et ei pea olema järgalt kinni ministriumide piirides, olulised poliitilised valikud on kõigi valitsusliikmete asi, mitte ühe või teise maja asi (seda on teatud pilkega nimetatud ka silotorni asjaks). Ma väga loodan, et see tänapäevasem mudel, mida peale välismaiste ekspertide on meile soovitanud ka meie oma riigiõiguse asjatundjad, hakkab tõesti nii tööle, nagu ma usun. Ma loodan, et Eesti riigi juhtimine muutub sellest dünaamilisemaks ja hakkab veel paremini toimima ning paremaks muutuvad ka Eesti olud.

Esimees Eiki Nestor

Juku-Kalle Raid, teine küsimus.

Juku-Kalle Raid

Aitäh, lipsuga Nestor! Hea peaministri kandidaat! Väga huvitav on kuulata, kuidas sa räägid sotside ja Reformierakonna koalitsioonist, millel maailmavaateline ühisosa ju puudub, et pole vaja arvata, et te ei kavatse aasta

pärast valimisi võita, et teil on plaan A, te võidate valimised jne. Aga kust sa üldse tead, et te valimised võidate? Kas sa Eesti valimiseadustega oled kursis? Kui ei ole, siis ole hea ning tule minu ja Mart Nuti Riigikogust lahkumise puhul homme KuKu Klubis korraldatavale koosviibimisele (ma saatsin sulle kutse ka). Me võime sulle seal seletada, millised on Eesti valimiseadused. Sa ei tohiks praegu mitte kuidagi teada, kas te võidate järgmisel aastal valimised või mitte. Kust sa siis tead?

Taavi Rõivas

Ma tean päris kindlalt seda, et me kavatseme selle nimel iga päev tööd teha. Aga mitte ainult selle nimel, et võita valimised, vaid ka selle nimel, mis on veelgi tähtsam, et Eesti areneks ja oleks kõikidele Eesti inimestele meelepärane paik elamiseks. Mina usun tõesti sellesse, et kui oma tööd hästi teha, siis tuleb ka sellele toetus.

Esimees Eiki Nestor

Margus Tsahkna, teine küsimus.

Margus Tsahkna

Aitäh, hea esimees! Lugupeetud peaministri kandidaat, ma tänan kõikide vastuste eest, mis te siin andsite! Aga selgub, et ma ei olegi viimane küsija. Ma küsin ühe teema kohta, mis on sotsiaalkomisjonis pidevalt laual olnud. Teie koalitsioon on otsustanud luua sotsiaalhoolekande ministri koha. Samal ajal on sotsiaalhoolekande teenuste standardite kehtestamine ja nende teenuste kõikidele inimestele kättesaadavaks tegemine aastaid seisnud puuduva haldusreformi ja omavalitsuste võimekuse reformi taga. Kui üks väga tubli inimene pannakse sotsiaalhoolekande ministriks, kas tal on teie arvates üldse võimalik 11 kuuga midagi peale teema tähtsustamise ära teha?

Taavi Rõivas

Aitäh! Juhin tähelepanu, et selle ministri töövaldkond on üsna lai, mitte sotsiaalhoolekande kõige kitsamas mõttes, vaid tegelikult väga laias mõttes. Ma olen nõus ka selle hinnanguga, et tegemist on väga tubli inimesega. Me oleme kolmekesi koos Riigikogus töötanud. Ta on just õige inimene nende teemadega tegelema. Mis puudutab omavalitsuste võimekust, siis ma usun, et sellele on võimalik kaasa

aidata. Selleks on meile toeks väga suured summad eurofondide raha. Ma olen ise sotsiaalministrina hea seisnud selle eest, et oleks võimalik mitmed sotsiaalteenused omavalitsustes uuele tasemele viia. Mul on hea meel, et tublid inimesed seda tööd jätkavad. Eks ma võimalust mööda panen ikka ka õlga alla.

Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, teine küsimus.

Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Austatud härra Rõivas! Kas te kavatsete muuta erakondade rahastamise süsteemi ja milliseid rahvakogu ettepanekuid te kavatsete realiseerida? Juku-Kalle Raid pakkus lahkelt võimaluse, et ta võib homme õhtul teid valimiseaduste alal harida. Ma loodan, et ta seda teeb. Aga kas te toetate kompensatsioonimandaatide jagamist mitte nimekirja järgi, vaid saadud hääle kaalu järgi?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kõik, mis puudutab suuremat konkurentsi poliitikas, on kokku võetud peatükki "Demokraatia ja kaasamine". Üks väga põhimõtteline samm siin on kindlasti see, et need erakonnad, kes kandideerivad parlamenti esimest korda, kautsjoni maksma ei pea. See tähendab, et oluliselt väheneb rahaline tõke ja seeläbi suureneb poliitiline konkurents. Teine suur muudatus on see, et me võimaldame ka üksikkandidaatidel saada parlamenti valituks, samamoodi nagu see on erakondade nimekirjade puhul, ka sel juhul, kui täitub 0,75 kvooti. Ma arvan, et sellel on põhimõtteline kaal, sest see suurendab üksikkandidaatide võimalusi. Neid punkte, mis loodetavasti Eesti poliitikas suurendavad konkurentsi, aga ka kaasamist ja läbipaistvust, on kokku päris palju. Ma usun, et siin on tööd päris tublisti.

Esimees Eiki Nestor

Peaministri kandidaat Taavi Rõivas, Riigikogu liikmetel teile rohkem küsimusi ei ole. Palun võtta istet valitsusliikmele ette nähtud toolile! Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele peaministri kandidaat Taavi Rõivasele valitsuse moodustamiseks

volituste andmise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt 55 ja vastu 36 Riigikogu liiget, erapooletuks ei jäänud keegi. Riigikogu on otsustanud anda peaministri kandidaadiks Taavi Rõivasele volitused valitsuse moodustamiseks. (Tabel 16.) (Aplaus. Õnnitlemine.)

2. Vaba mikrofoni

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Peale haamrilööki palun nendel Riigikogu liikmetel, kes soovivad esineda vabas mikrofonis, ennast registreerida! Palun Riigikogu kõnetooli Mihhail Stalnuhhini! Võtan kaheks minutiks juhataja vaheaja.

V a h e a e g

Aseesimees Jüri Ratas

Juhataja vaheaeg on lõppenud. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma ei oleks võib-olla siia tulnudki, aga rahvusvaheline sotsioloogiline uuring, mille avaldas WIN/Gallup International, lihtsalt vapustas mind. Ma poleks kunagi midagi sellist uskunud. Sissejuhatuseks pean ütleva, et see uuring tehti eelmise aasta lõpus ja sellest võttis osa 70 000 inimest 65 riigist. Nende riikide elanikud moodustavad kolm neljandikku maailma rahvastikust. Inimestelt küsiti selles uuringus, milline riik kujutab nende arvates endast kõige suuremat ohtu rahule maailmas. Tulemus oli selline. Näiteks said Põhja- ja Lõuna-Ameerikas esikohaks Ühendriigid 22%-ga, teisel kohal oli Iraan 11%-ga, järgnesid Põhja-Korea 8%-ga ning Afganistan ja Iraak 7%-ga. Aafrika oli ainus koht, kus kõige ohtlikumaks riigiks tunnustati mingi muu riik, mitte Ameerika Ühendriigid. Seal peeti selliseks riigiks Somaaliat (22%-ga), Ühendriigid olid 10%-ga teisel kohal. Edasi tulid Afganistan, Iraak ja Lõuna-Aafrika Vabariik, kes kõik said 7–8% häältest. Maailma ülejäänud osades kordus peaaegu üks ja sama. Lähis-Idas juhtis USA

33%-ga, mis on vapustav ülekaal. Lääne-Euroopas oli esikohal USA 14%-ga, Iraan (13%) ja Süüria (10%) olid teisel ja kolmandal kohal. Ida-Euroopas olid esikohal Ameerika Ühendriigid (32%), siis oli suur vahe ning järgnesid Hiina, Iraak ja Venemaa (7%).

Nii, mis see on? Ahaa, see on kokkuvõte. Huvitaval kombel püüavad natsionaalpatriooidid iga kord enne valimisi tekitada meis hirmu idanaabri ees. Ma just täna rääkisin ühe Jaapani ajakirjanikuga ja ühe Vene ajakirjanikuga Kaliningradist. Ma selgitasin, et see on selline rahvusport, ilma selleta IRL ei saa enam ka neid hääli, mis talle veel seni on antud. Aga tegelikult on meie hirmudes midagi väga valesti, sest kolm neljandikku maailmast – 65 riiki ja 70 000 inimest võtsid ju sellest küsitlusest osa – arvas teisiti. Nad arvasid, et rahule on kõige ohtlikumad Ameerika Ühendriigid (24%), järgmine selline riik on Pakistan (8%), edasi tulevad Hiina (6%), Afganistan (5%), Iraan (5%), Iisrael (5%), Põhja-Korea (5%), India (4%), Iraak (4%), Jaapan (4%) ja Süüria (4%). Viimane selles nimekirjas on Venemaa 2%-ga. Midagi on valesti, kuidagi täiesti valesti käsitleb seda probleemi meie propaganda, millega siin Eestis meie ajusid pestakse. Meie välispoliitika peaks olema kuidagi teisiti sõnastatud, arvan ma. Täna 15 aastat tagasi hakkas NATO pommitama Jugoslaaviat. Pommituste käigus tapeti 2500 tsiviilisikut ja ma kutsun kõiki üles sellele tragöödiale kaasa tundma. See juhtus täna 15 aastat tagasi. Mäletage seda, palun!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen vaba mikrofone. Täna istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 17.48.

Istungi kestus 2 tundi ja 48 minutit.

Juhataja

E. Nestor
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 25. märts 2014
Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemere- maadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu (585 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Täna on märtsiküüditamise ohvrite mälestuspäev ja ma teen ettepaneku alustada istungit leinaseisakuga, et mälestada märtsiküüditamise ohvreid. (Leinaseisak.) Aitäh! Head kolleegid, alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu üheksanda tööädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Peep Aru!

Peep Aru

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Julgeolekuasutuste seaduse § 36 lõike 5 kohaselt esitab Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon Riigikogule ülevaate komisjoni tegevusest ning julgeoleku- ja jälitusasutuste järelevalvest 2013. aastal. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Austatud kolleegid! Esitan Riigikogu menetlusse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse täiendamise seaduse eelnõu. Ilmselt ei ole väga üllatav, kui ma ütlen, et vasakust servast paistab tegevus saalis mõnevõrra teistmoodi

kui paremast servast, kus ma olen pikka aega istunud. Eks mõnedki asjad olid ka enne nähtavad ja tegelikult plaanisin küsimusi koguda, sest vähemuse kaitse ja eneseväljendamise õigus ei ole paljudel juhtudel parimal moel tagatud. Kuid see juhtum, kus minu esitatud seaduseelnõu ei jõudnud menetlustähtaja jooksul isegi mitte komisjoni päevakorda, sunnib mind esitama uue klausli Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Ilmselt see kaitseb ka IRL-i fraktsiooni, kes asub opositsiooni koos Keskerakonnaga. Teen ettepaneku lisada Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 97 lõike 3 järgmises sõnastuses: kui juhtivkomisjon ei ole esitanud eelnõu seaduses sätestatud tähtaja jooksul esimesele lugemisele, siis võtab Riigikogu juhatus selle täiskogu päevakorda omal algatusel, eeldusel, et juhtivkomisjon jõuab eelnõu arutada ja teha esimese lugemisega seotud otsused komisjoni korralisel või erakorralisel istungil. Avaldan lootust, et selle eelnõu menetlemisel peetakse tähtjast kinni. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe eelnõu. Riigikogu otsustab selle menetlusse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Olen vastu võtnud ka ühe ülevaate, mille juhatus võtab teadmiseks.

Läheme teadete juurde. Kolmapäeval, 26. märtsil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, keskonnaminister Keit Pentus-Rosimannus ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohalolijaks registreerunud 85 ja puudub 16 Riigikogu liiget.

1. "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu (585 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase päevakorra juurde. Täna on ainus päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu 585 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli välisminister Urmas Paeti!

Urmas Paet

Tere hommikust, head Riigikogu liikmed! See eelnõu puudutab arengukoostöö valdkonda ja ratifitseerimiseks on teie ees Euroopa Liidu riikide kokkulepe, mis käsitleb Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidele antavat abi aastatel 2014–2020. Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ja Euroopa Liidu partnerlusleping sõlmiti 2000. aastal Bénini pealinnas Cotonous ja selle linna järgi ongi leping oma nime saanud. Lepingul alusel annab Euroopa Liit nimetatud piirkonna riikidele abi, mis järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt, st aastani 2020, on kokku 29,1 miljardit eurot. Kõige selle rahastamiseks asutavad Euroopa Liidu riigid 11. Euroopa Arengufondi (EAF), mille vahendite ja osamaksude mahu ning tasumise korra määramiseks ongi see kokkulepe ette valmistatud. Eesti osamakse moodustab 11. Euroopa Arengufondi summast 0,086%

ehk kuue aasta jooksul ligi 26,3 miljonit eurot. See raha nähakse ette Rahandusministeeriumi eelarves ja see läheb arvesse ka Eesti arengukoostöö panusena. Peale osamakse tagavad liikmesriigid Cotonou lepingu alusel antavaid Euroopa Investeeringuspanga laene. Täpsed kohustused määratakse kindlaks tagatislepingus, mille sõlmib pangaga Rahandusministeerium.

Euroopa Arengufondi kaudu toetab Eesti nagu ka kõik teised Euroopa Liidu liikmesriigid vaesuse vähendamist ja majandusarengut nendes Euroopa Liidu partnerriikides, keda see kokkulepe hõlmab. Meie toetus aitab loodetavasti kaasa migratsioonivoo vähendamisele ja leevendab ka näljahädade, loodusõnnetuste ja muude kriiside tagajärgi. Seega, kui neid hädasid muus maailmas vähemaks jääb, on sellel pikaajaline soodne mõju kogu Euroopa Liidule, sh Eestile. Eesti kirjutas sellele kokkuleppele alla eelmise aasta 24. juunil ja kokkulepe jõustub siis, kui kõik Euroopa Liidu riigid on selle heaks kiitnud. Eesti peab selle kokkuleppe heakskiitmise korral Riigikogus ratifitseerima. Oleme korra ka varem samalaadse kokkuleppe sõlminud ja heaks kiitnud. See oli kokkulepe perioodiks 2008–2013, mis Riigikogus ratifitseeriti juunis 2007. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun Mihhail Stalnuhhini küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Kas AKV riike toetab ainult euroliit või on ka teised rahvusvahelised organisatsioonid samasuguseid seadusi vastu võtnud?

Urmas Paet

Nendel riikidel on kindlasti nii kahepoolset kui ka rühmiti kokkuleppeid rahvusvaheliste finantsorganisatsioonidega, aga peamiselt laenu küsimustes. Kuna Euroopa Liit on praegu maailmas kõige suurem arengukoostöösse panustaja, siis koostööd pakub Euroopa Liit nendele riikidele kindlasti kõige rohkem. Seega pakuvad rahvusvahelised finantsorganisatsioonid eelkõige laene ja Euroopa Liit annab peamiselt arenguabi.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, välisminister! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni aseesimehe Rannar Vassiljevi!

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! See eelnõu oli rahanduskomisjonis arutlusel 11. märtsil s.a. Algatajat esindas Välisministeeriumi rahvusvahelise õiguse büroo vanemjurist Peter Pedak. Teema küttis kirgi ja tekitas ka mõningaid küsimusi. Vastuseid jagan siit puldist ka teiega. Esimene küsimus puudutas abi mahu suurenemist võrreldes perioodiga 2008–2013 ja vastuseks teatati, et see maht on tõesti suurem. Kui 2008.–2013. aastal oli abi kogusumma 22,7 miljardit eurot, siis nüüd on see 30,5 miljardit ja ka Eesti osalus on kasvanud.

Huvi tunti veel selle vastu, kas sisekokkuleppe järgi antav abi läheb arvesse kui välisabi. Sellele vastati: jah, läheb. Eelarvestrateegia aastateks 2014–2017 näeb ette, et arengukoostööle ja humanitaarabile eraldatav summa peaks 2017. aastaks jõudma 0,19%-ni rahvamajanduse kogutulust. Praegu on see 0,156% ehk pisut madalam kui see 2017. aastaks peaks olema. Kuna leppe järgi kohustuvad liikmesriigid tegutsema ka laenu garandina, siis tunti huvi, kas see kajastub ka Eesti laenukoormuses. Lühike vastus oli, et ei kajastu.

Samuti küsiti, kus on võetud vastu otsus, et riik võtab sellise rahalise kohustuse. Vastati, et see otsus on vastu võetud valitsuse seisukohatade alusel, mida on Euroopa Liidu asjade

komisjonile tutvustatud ja sealt ka mandaat saadud. Lõpuks oli veel kaks küsimust. Mis juhtub, kui sisekokkulepet ei ratifitseerita? Vastus on, et sel juhul lepe ei jõustu. Mis kasu see lepe Eestile toob? Kasu seisneb selles, et Eesti näitab end arengukoostööst huvitatud riigina, Euroopa Liidus on meie julgeolek tagatud ja kaudne kasu on ka migratsioonivoo ohjeldamine. Sellega küsimused-vastused komisjonis piirdusid.

Komisjon langetas järgmised konsensuslikud otsused: võtta eelnõu päevakorda teisipäeval, 25. märtsil ehk täna, lõpetada esimene lugemine ja määrata muudatusettepanekute tähtpäevaks 1. aprill kell 17.15. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Rannar Vassiljev! Head kolleegid, kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 585 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu 585 muudatusettepanekute esitamise tähtpäevaks s.a 1. aprill kell 17.15. Meie tänane päevakord on ammendunud. Suur tänu kõigile osalemise eest ja kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 10.14.

Istungi kestus 14 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 26. märts 2014

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Estonian Airi olukord
2. Ministeeriumi töövaldkonnad
3. Veeseaduse muudatused
4. Muud küsimused

Istungi rakendamine

1. Liikluskindlustuse seaduse eelnõu (423 SE) kolmas lugemine
2. Õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (519 SE) kolmas lugemine
3. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (575 SE) kolmas lugemine
4. Reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu (584 SE) kolmas lugemine
5. Maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) kolmas lugemine
6. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (574 SE) kolmas lugemine
7. Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (551 SE) kolmas lugemine
8. Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (562 SE) kolmas lugemine
9. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (566 SE) kolmas lugemine
10. Maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (589 SE) teine lugemine
11. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) teise lugemise jätkamine
12. Vabariigi Valitsuse ametivanne

Infotund

Aseesimees Laine Randjärv

Väga austatud peaminister ja ministrid! Austatud Riigikogu! Alustame infotundi. Kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 38 Riigikogu liiget, puudub 63.

Meie tänases infotunnis osalevad peaminister Andrus Ansip, keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts.

1. Estonian Airi olukord

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme küsimuste juurde. Esimene küsija on Kadri Simson. Küsimus esitatakse majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi, teemaks on Estonian Airi olukord. Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Lugupeetud minister Parts! Ma tean, et te täidate praegu viimaseid hetki ministri kohustusi, ja mõned kolleegid siin väljendasid eelnevalt arusaamatust, miks ma teie käest üldse enam midagi küsin. Aga küsin Estonian Airi kohta seetõttu, et ettevõtte raske olukord pälvis avalikkuse suuremat tähelepanu jälle siis, kui Reformierakonna peasekretär andis teada, et erakonna juhatuses arutati 21. veebruaril peale uue peaministri kandidaadi ka majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi küsimust, kuna Estonian Airi ähvardab pankrot. Nii et võib öelda, et mõnes mõttes sai see ka valitsuspartneri vahetuse ajendiks. Milline on teie hinnangul Estonian Airi olukord praegu?

Juhan Parts

Aitäh selle küsimuse eest! Kõigepealt ma kasutan võimalust, et tänada lugupeetud Riigikogu tehtud koostöö eest. Loodan jätkata juba koos teiega mõne hetke pärast.

Estonian Airi praegust olukorda on ettevõtte juhatus kommenteerinud. Lühidalt võib öelda, et firma on operatiivselt plussis. Kindlasti tuleb uuel valitsusel selles suunas tööd jätkata, et Estonian Air oleks pikka aega jätkusuutlik. See on raske ülesanne. Euroopa lennundus-

turul toimuvad pidevad muutused. Odavlennufirmad muutuvad tavapärasemateks lennuettevõteteks ja tavapärasemad lennuettevõtted muutuvad rohkem odavlennufirmadeks. Eesti positsioon on mõneti erinev kui Euroopa tsentris paiknevatel riikidel. Meil on vähe elanikke ja selle tõttu on meil väike koduturg. Me oleme valitsuses aga lähtunud sellest, et kvaliteetseid lennuühendusi on ilma koduturul baseeruva lennuettevõtteta üsna keeruline saavutada. Me teame, et kvaliteetsed lennuühendused on oluline osa meie riigi konkurentsivõimest ja ma loodan, et ka uus valitsus tegutseb sihiga saavutada ettevõtte pikaajaline jätkusuutlikkus. See on ka põhiline eeltingimus, et Euroopa Komisjon aktsepteeriks riigiabiloia menetluses Eesti valitsuse antud päästelaenu.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud minister Parts! Ma jätan oma teist küsimust esitades sealt, kus te esimesele vastates pooleli jäite. Estonian Airi olukord sõltub kindlasti suurel määral Euroopa Komisjoni otsusest Eesti riigiabi kohta lennufirmale. Teie mantlipärija proua Urve Palo on öelnud, et väga suure tõenäosusega Euroopa Komisjon riigiabiluba ei anna ja selle tõttu võib meie lennufirma pankrotti minna. Te olete kindlasti riigiabiloia menetlusest paremini informeeritud. Meie lähinaabrite lennufirmad on riigiabi saanud. Kui suureks te peate võimalust, et ka Eestile näidatakse riigiabi andmiseks rohelist tuld?

Juhan Parts

Mis asi on Euroopa Komisjoni nn riigiabiloia menetlus? See ei ole mingi ühepoolne otsus. Riigiabiloia menetlus seisneb ennekõike ettevõttega seotud riigi ehk praegusel juhul Eesti Vabariigi ja Euroopa Komisjoni vahelises läbirääkimistes, et hinnata ettevõtte majandusseisu tulevikus. See on keskne ülesanne. Need läbirääkimised on käinud. Ma olen ise korduvalt kohtunud konkurentsivolnikuga, samuti on temaga kohtunud teised majandusministeeriumi inimesed ja ettevõtte juhid. Seda tööd peab loomulikult jätkama ka uus valitsus.

On täiesti ilmselge, et uus valitsus peab selgelt väljendama usku, et lennuettevõtte suudab pikemat aega lennundusturul hakkama saada. Minu hinnangul on riigiabiloia menetlus ka varasemate otsuste puhul analüüsi ehk uurimise faasis. On olnud neli juhtumit, mida Euroopa Komisjon on viimase viie aasta jooksul erineval moel uurinud. Kaks juhtumit on juba päevakorralt maha võetud ja ka kahe varasema menetluse puhul on võtmeküsimus olnud, kas valitsus või riik on käitunud turuinvestori põhimõttel. Mis puutub meie riigiabiloia taotluse, siis oleme selle koos konsultantidega piisavalt hästi argumenteerinud. Oleme veendunud, et jah, me oleme käitunud turuinvestori põhimõttel. Varasemate menetluste puhul on pluss- või miinusotsus sõltunud väga palju tulevikuväljavaatest. Tulevikuväljavaade sõltub omakorda ettevõttest – sellest, mida ta praegu teeb, ja loomulikult omanike soovidest. Ma juhin tähelepanu, et Estonian Airil on endiselt kaks omanikku ehk kaks aktsionäri.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud minister! Märtsi alguses kinnitas valitsus riigi äriühingute 2012. aasta koondaruande, millest selgub, et Estonian Air on ainus riigiettevõtte, mille tegevus sai hinnangu "mitterahuldav". See on selge hinnang Estonian Airi eelmise juhi Tero Taskila tööle. Kuidas peaks riik muutma riigiettevõtete tippjuhtide palkamist, et selliseid vigu edaspidi enam ei juhtuks?

Juhan Parts

Mis puutub riigi äriühingute juhtimisse laiemalt, siis te teate, et minu ettepanek on olnud sarnane Erkki Raasukese töörihma ettepanekutega. Lühidalt kokku võttes peaks riik käituma nii, nagu käitub tavapärane eraomanik: turutingimustes tegutsevaid ettevõtteid tuleks hallata professionaalsel tasemel, hoides neid ühes portfellis. Senine juhtimiskord, nagu see meil tulenevalt riigivaraseadusest on – ja siin ei ole küsimus ainult selles, kas Riigikogu liige kuulub nõukogusse või mitte –, on tegelikult ajast ja arust. 1990. aastatel oli see põhjendatud.

Kui me vaatame OECD parimat praktikat, siis riigile kuuluvaid osalusi ennekõike ettevõtetes, mis tegutsevad realselt turutingimustes, on riigi käes natuke rohkem kui kümme ja neid tuleks professionaalselt hallata ühtses portfellis. Reformierakond on öelnud, et see tähendab suurt bürokraatiat ja muud säärast. Vastupidi, see tegelikult muudaks äriühingute juhtimise tunduvalt professionaalsemaks. Loomulikult peaks olema tagatud piisav omaniku ehk valitsuse ja Riigikogu kontroll. See on põhiline juhtimisküsimus. Mis aga puutub ettevõtte tegevjuhi palkamisse, siis loomulikult on nii, et kõik äriühingud, kes tegutsevad turul, peavad arvestama tööturu reaalsel seisul.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd kolm kohapeal registreeritud küsimust. Palun, Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh! Austatud minister! Ma julgen väita, et Estonian Airiga seotu on üks teie ministriks oleku aja parimaid näiteid sellest, kuidas omanik ei tohiks firmat juhtida. Juhtimisvigu on olnud piisavalt palju. Lennukipargi kujundamine on olnud väga sumbuurne, sihtkohtade valik kummaline jne. Nüüd, kui te oma ameti kohe maha panete, ma soovin teie käest teada seda, kas te täna julgete ja saate öelda, et juhtkond on teinud ränku vigu. Ja teiseks, kas tulevalt äriseadustikust peaks vastutust kandma ka nõukogu liikmed?

Juhan Parts

Hakkan tagantpoolt pihta. Eks nõukogu liikmed vastutavad nii, nagu äriseadustik ette näeb. Kui on langetatud otsuseid, mille tõttu on ettevõttele tekkinud kahju, ja neid on tehtud ebapiisava hoolsusega, siis nõukogu liikmed vastutavad selle kahju eest.

Kui tulla tagasi Estonian Airi juurde, siis ma arvan, et võtmeotsuse langetas eelmine Andrus Ansipi valitsus 2009. aastal. Selle ajani kuulus Eesti riigile firmas vähemusosalus ja sisuliselt riik ei osalenud ettevõtte juhtimises. 2009. aastal tekkis olukord, kus tolleaegsed eraaktsionärid olid valinud uued lennukid. 67% omanikest oli teinud ettemaksu ja nad ei suutnud sellest seisust enam edasi minna. Meie ees seisis valik, kas me ei päästa seda ettevõtet ja läheme n-ö Leedu teed või seostame Esto-

nian Airi Eesti konkurentsivõime ja riigile tähtsa infrastruktuuriga. Me läksime teist teed. Ma arvan, et see otsus oli põhimõtteliselt õige, ükskõik, milliseid arenguid me võime edaspidiseks projekteerida. Eriti kaalukas oli too otsus meie jaoks veel seetõttu, et aastal 2009 valitsesid meil majanduskriisi tingimused.

Lähiajal peaks AS-i Tallinna Lennujaam tellimusel valmima vist Maris Lauri töörühma tehtav täiendav analüüs, mida tähendab üks lennureisija Eesti majandusele n-ö makromajanduslikust vaatevinklist. Üks lennureisija toob riiki keskmiselt 280 eurot. Kui nüüd mõelda sellele kasvuplaanile, mida on väga palju kritiseeritud ja osaliselt ka põhjusega, siis tegelikult reisijate arv kasvas ju 400 000 võrra. 400 000 täiendavat reisijat! Korrutage see 280 euroga, ja te näete, et me räägime ikkagi väga suurest abist majanduse kasvatamisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud minister! Kas te peate tagantjärele õigeks, et kinnitasite 2011. aasta sügisel äriplaani, mille teile esitas Estonian Airi juht Tero Taskila ja mille tagajärjel lennufirma teenis rekordilise kahju, mis ulatus mõnel päeval 100 000 euroni?

Juhan Parts

Veel kord: kui me vaatame makromajanduslikku pilti, siis see plaan oli üks vaade ja teine vaade on ettevõtte tegelik kahjum. Jah, ettevõtte viis seda plaani ellu teatud vigu tehes. See nõuab eraldi lahtirääkimist. Ma arvan, et tolleaegne ettevõtte nõukogu, kuhu kuulusid paljud lugupeetud Eesti ettevõtjad ja ka peaministri majandusnõunik, tegi oma tööd väga hoolsalt. Takkajärgi targad me oskame ikka olla. Aga ma ütlen järgmisele valitsusele, et kui me räägime Estonian Airi pikaajalisest jätkusuutlikkusest, siis jääb küsimus, kuidas üks väike lennuettevõtte leiaks väga kiire tempoga konsolideerival Euroopa lennundusturul oma niši, alati aktuaalseks. Sellega peab uus valitsus pidevalt tegelema.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austatud minister Parts! Avalikkuses ringleb kahesugust infot selle raha kohta, mis Eesti riik on Estonian Airi pannud. Räägitakse 70 miljonist ja 80 miljonist. Kumb arv on õige?

Juhan Parts

Kumbki ei ole õige.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Seega on esimene teema ammendunud.

2. Ministeeriumi töövaldkonnad

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise küsimuse juurde. Kaia Iva esitab küsimuse majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile, teemaks on ministeeriumi töövaldkonnad. Palun, Kaia Iva!

Kaia Iva

Aitäh! Ma kasutan kõigepealt võimalust ning täna lugupeetud peaministrit ja kogu valitsust seniste aastate panuse eest, mil minu arust väga koostöövalmilt ja vastutustundlikult on Eesti riiki läbi kõige raskemate aastate juhitud. Samuti tahan IRL-i fraktsiooni nimel tänada meie head koostööpartnerit Reformierakonna fraktsiooni, eriti aga kahte inimest, kellega iga päev kokku puutudes tööd korraldada tuli. Need on Remo ja Jaanus. Nüüd aga küsimus. Hea majandusminister, mis olid viimastel aastatel tegemised, mille kohta sa võid öelda, et need olid kõige vajalikumad tööd ja võib-olla ka kõige suuremad õnnestumised?

Juhan Parts

Aitäh küsimuse eest! Ma usun, et majandusministri põhiülesanne on mõelda kõike läbi Eesti inimeste heaolu ja sissetulekute kasvu vaatevinklist. Ükskõik milline valdkond alates ettevõtlusest, innovatsioonist, meie välissuhetest, energeetikast, transpordist, IT-st, elamumajandusest, ehitusest ja telekommunikatsioonist ning lõpetades Euroopa Liidu siseturuga – kõike seda tuleb ikkagi arendada sihiga, et Eesti majandus kasvaks niimoodi, et ka Eesti inimeste sissetulekud kasvavad. Arvestades seda, mida me oleme seitsme aastaga saavutanud, julgen tunnistada, et üks me lootused olid

2007. aastal natuke suuremad, aga meie lootusi kärpis väga sügav majanduskriis. Aga mul on hea meel, et me suutsime Eesti kriisist välja viia niimoodi, et nüüd on majanduse aluspõhi kvaliteedilt – ma ei mõtle mitte ainult makromajanduslikku keskkonda, vaid ka seda, millised on meie ettevõtted – palju parem. Ka ettevõtluse struktuur on praegu tunduvalt parem kui vahetult enne kriisi. Võib konkreetselt kinnitada, et meie inimeste ettevõtlusaktiivsus on kasvanud ja tootlikkus samuti. Eksportivate ettevõtete arv on vähemalt kaks korda suurem kui kriisieelsel ajal. Eesti majandus on hakanud sisenema ajajärku, kus innovatsioon mängib edasisel arengul väga tähtsat rolli. Seitse aastat tagasi mitte midagi sellist ei olnud. Ma usun, et me oleme kvalitatiivses mõttes päris tugeval vundamendil.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kaia Iva, esimene täpsustav küsimus!

Kaia Iva

Aitäh! Aga teise külje pealt, kas sa võiksid nimetada neid valdkondi või neid probleeme, mille puhul tuleb tunnistada, et need on jäänud pooliku lahendusega ja nõuavad veel tõhusat tööd? Millised kitsaskohad vajavad järgmistel aastatel erilist tähelepanu?

Juhan Parts

Oleneb, kui pika perspektiiviga me vaatame. Siin on olnud juttu lühiajalistest küsimustest. Mõneti on ka Estonian Airi jätkusuutlikkus suhteliselt väike ja lühiajaline küsimus. Aga uus valitsus on ka ajutine, üks ta peabki tegelema ajutiste probleemidega. Sama võib öelda parvlaeväihenduste kohta, mille tagamiseks Tallinna Sadam on otsustanud hanke välja kuulutada. Ma loodan, et uus valitsus teostab selle hanke. Need on lühiajalised küsimused.

Pikemaks ajaks aga jääb põhiliseks väljakutseks saavutada eesmärk tõeliselt rahvusvahelistuda. Sellest sihist peab lähtuma meie ettevõtlus ja üldse kõik, mida me siin oma riigis teeme. Ja meil ei tule mitte lihtsalt rahvusvahelistuda, vaid niimoodi rahvusvahelistuda, et kallimad töökohad jääksid Eestisse ja kasum jääks Eestisse. See on minu arvates meie majandusarengu võti. Me ei tohiks olla lihtsalt alltarnijad – mis ei tähenda, et alltarni-

mine oleks halb –, me ei tohiks piirduda mõtlemisega oma koduturule, vaid meie ettevõtted peaksid suutma tegutseda lisaks regionaalsele ja Euroopa Liidu siseturule ka maailmaturul. Peakorterid jääksid siia, kallimad töökohad jääksid siia ja kasum võetakst siin välja. See on väljakutse, mis kujutab endast üht meie tuumküsimust 50 aasta jooksul. Kui me sellele suudame vastata, siis meie jõukus kasvab. Ja meil on inimesi, meil on investeerijaid, meil on kapitaliste ehk ettevõtjaid, kes suudavad sellisel tasandil mõelda. Kui me suudame neid inimesi aidata, siis me saavutame oma eesmärgi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kaia Iva, teine täpsustav küsimus!

Kaia Iva

Aitäh! Mulle on ühe pikaajalise juhi tööst räägitud sellist lugu, et kui ta lahkus ametist, andis ta oma järeltulijale kolm ümbrikku õpetussõnadega ja ütles, et kui sul läheb raskeks, siis ava esimene ümbrik ja vaata, mida ma sulle soovitan. Kui sest soovituselt on kasu, siis järgmisel raskel hetkel saad kasutada järgmist ümbrikku, jne. Üsna pea tekkiski järeltulijal mure ja ta tegi esimese ümbriku lahti. Seal oli soovitus, et aja kõik eelkäija kaela. Nii ta tegigi ja olukord lahenes. Ega teinegi kord tulemata jäänud. Mees tegi teise ümbriku lahti ja nägi, et selleski oli kiri: aja kõik eelkäija kaela. Nii ta tegigi ja kõik tundus lihtsamaks minevat. Kui aga kolmas väga raske hetk oli käes, siis oli ümbrikus kiri, et nüüd on aeg ametist lahkuda. Kas sina oled oma õpetussõnadega ümbrikud järeltulijatele valmis pannud?

Juhan Parts

Aitäh! Sa ütlesid need õpetussõnad minu eest! Aga mulle väga sümpatiseerib meie lahkuv valitsuse juhi ehk peaministri seisukoht. Olud muutuvad väga kiiresti ja minagi hoidun kindlasti oma kahele järeltulijale andmast mingeid soovitusi, juhtnööre – mida iganes. Samas olen öelnud, et ma olen valmis neid igatepidi toetama, selgitama ühe või teise otsuse tagamaid. See on minu põhiline lähtekoht ja ma siiralt soovin kahele väga veetlevale daamile jõudu, pealehakkamist ja vastupidamist. Olgu

gi neid kaks, aga see amet ei ole ikkagi kerge mitte kellelegi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ja nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Kõigepealt naasen eelmise küsimuse juurde. Kui tahetakse inimesi kritiseerida, siis ei maksa kedagi ette kritiseerida. See, mis sa, Kaia, välja käisid, ei olnud päris asjakohane. Ministriale on mul aga selline küsimus: kas te tunnete isiklikku vastutust EAS-is kujunenud pikaajalise juhtimiskriisi eest?

Juhan Parts

Aitäh! Lugege Enn Veskimäe viimast intervjuud mõni päev tagasi. Enn Veskimägi on Eesti Tööandjate Keskliidu endine esimees ja EAS-i nõukogu liige. Ma usun, et ta on üsna erapooletu inimene, hindamaks asjade seis, ja tema kinnitusel ei ole EAS-is mingisugust juhtimiskriisi.

Kindlasti on oluline, et EAS saab professionaalse juhi. Jah, nõukogus on olnud lahkarmusi, osaliselt on nende taga erakondade esindajad, kes on nõukogus vastavalt meie koalitsioonikokkuleppele. Mõnel määral on nõukogus tunda olnud umbusaldamist ja selle tõttu on tekkinud säärased tavapärased probleemid nagu mingid lekitamised ja kõik muu taoline.

Laias laastus aga tehakse EAS-i juhtimiskriisist rääkides suur viga, sest see tähendab vale diagnoosi. Õige on see – toetan kindlasti uue ministri proua Sullingu väljütlemisi sel teemal –, et EAS peab ajaga kaasa minema. Olen nõukogule korduvalt öelnud, et EAS peab kiiresti ja kõvasti muutuma, et mängida samaväärset rolli, nagu mängivad analoogsed agentuurid Soomes, Singapuris, Rootsis, Saksamaal ja väga paljudes muudes riikides. See on täiesti absurdne, kui me anname EAS-ile ülesande olla makseasutus ja võrdleme seda PRIA-ga. See on täiesti absurdne lähenemine! Sellisel juhul me teeksime makseasutusest mingisuguse osakonna, kes maksaks toetusi välja. Minu arvates on tegu strateegilise ülesandega, mille lahendamist, ma väga loodan, uus minister jätkab. Muudatusi kindlasti EAS vajab ja väga paljud muudatused on ka ette valmistatud, et need ellu viia.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea minister, ka mina tänan sind töö eest, mis sa oled pikkade aastate jooksul Eesti majandust juhtides teinud! Oled vist kõige pikema staažiga majandusminister. On olnud päris tublisid edusamme ja nende eest aitäh! Ning aitäh ka nende kümnete vastuste eest, mis sa oled mulle andnud, valgustades ministeeriumi ettevõtmisi ja plaane! Aga minu küsimus on selline: kuidas sa suhtud mõttesse, et mäetööstusettevõtete strateegia koostamine oleks edaspidi majandusministeeriumi töö? Rootsis see nii on. See ongi tegelikult rohkem majandusküsimus. Keskkonnaministeerium peaks saama selles osas kaasa rääkida, aga mitte seda protsessi juhtima.

Juhan Parts

Jah, kui ma mõtlen sellele seitsme aasta pikkusele tööle, siis üks oluline strateegiline probleem on see, mida te nimetasite. Minu arvates seisneb huvide konflikt selles, et Keskkonnaministeerium peaks kehtestama keskkonnanõuded ja tegema järelevalvet, mitte aga koordineerima oluliste loodusressursside kasutamist Eesti majanduse kasvatamise huvides. See puudutab ressursi, millest me ikka ja alati räägime, ehk meie metsa, samamoodi põlevkivi, aga ka mitmeid muid maavarasid. Minu arvates me peaksime oma loodusressursside kaardistamist, nende kasutuse planeerimist ja sidumist strateegiliste majanduse võimalustega põhimõtteliselt muutma. See võiks kindlasti olla järgmiste valimiste teema ja miks mitte valimiste järel tekkiva valitsuskoalitsiooni teema. Toonitan, et see ei tähendaks mitte mingil juhul järeleandmisi keskkonnaküsimustes. Praegu on minu hea kolleeg mõnes mõttes huvide konflikti ohver – ühtpidi ta peab planeerima majandusele vajalike ressursside kasutamist, teistpidi aga selle üle järelevalvet tegema. Kalavarude üle otsustamisel kehtis meil Euroopa Liidu surve, aga teiste loodusressursside osas peaksime suutma kõik oma peaga läbi mõelda ja natuke olukorda parandada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan selle teema käsitluse.

3. Veeseaduse muudatused

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase kolmanda küsimuse juurde. Ester Tuiksoo esitab küsimuse keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannusele ja teemaks on veeseaduse muudatused. Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud keskkonnaminister, ka mina soovin mõnevõrra ette-ruttavalt teile edu järgmise valitsuse liikmeks olekuks! Kui veeseadusest rääkida, siis tundub, et see on ajale jalgu jäänud. Kehtivast veeseadusest tulenevalt ei tohi põllumehed laotada orgaanilisi ja mineraalväetisi 1. detsembrist 31. märtsini ja muul ajal, kui maapind on kaetud lumega, külmunud või perioodiliselt üle ujutatud. Loodus käitub meiega vahel teisiti ja kuivatab põllud enne kalendritähtaega. Et saagikus ei kannataks, vajaks veeseadus korrigeerimist. Kuidas te lähtuvalt sellest olete valmis meie põllumehi aitama?

Keit Pentus-Rosimannus

Kõigepealt tänan heade soovide eest! Ka mina kasutan võimalust ja tänan häid IRL-i fraktsiooni liikmeid, kellega viimase kolme aasta jooksul on keskkonna valdkonnas õige mitu olulist asja ära tehtud. See koostöö on olnud igati meeldiv ja ma loodan, et koostöö samas vaimus ka jätkub.

Kui tulla veeseaduse juurde, siis tööpoolest, seadus on selles osas, mida te mainisite, kaunis jäik. Kuna tänavu on kohati tundunud, et kevad saabub päris vara ja tuleb pisut teisiti kui mõnel varasemal aastal, siis on ka Keskkonnaministeeriumi poole pöördunud hulk põllumeeste esindajaid palvega, et ehk me saaksime kõnealuse piirangu juba sel aastal üle vaadata ja lubada väetisi varem kasutada. Aga praegune olukord on selline, et seadus ei võimalda siin mingisugust paindlikku lähenemist, ja seadusest me peame lähtuma. Miks see säte on sellisel kujul üldse seadusesse kirja saanud? Eks põhjuseks on eelkõige ikkagi teadlaste pikaajaliste uuringute tulemusel tehtud ettepanek. Eesmärk on ju igati mõistlik: kaitsta meie põhjavett. Uuringud on tööpoolest näidanud, et kõige rohkem jõuab väetistest pärit ühendeid vette just nimelt oktoobrist kuni

märtsini, ja sellepärast ongi niisugune piirang seadusesse saanud. Kas seda on põhjust uuesti läbi vaadata, selle üle võib arutleda. Me oleme igal juhul valmis valdkonnas tegutsejaid ja eksperte kokku võtma ning selle üle natukene mõtteid vahetama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo, esimene täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Proua juhataja! Proua minister! Siit tulevalt mul ongi küsimus, mida peaksid põllumeeste esindused tegema, et viia seadus kooskõlla looduse käitumisega, nii et saagikus ei kannataks ja põllumehed saaksid nii sügisel kui ka kevadel põllule minna olenevalt olukorrast. Millist abi te põllumeeste esindustelt ootate?

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Vaatame kõigepealt seda praegust aastat. Olukord on selline, et korraks tulnud soe ilm päriselt pidama ei jäänud ja me ei oleks selle lühikese soojaperioodi tõttu ju aja-piiri väga palju ettepoole tuua saanud, ilmaolud ei oleks lihtsalt võimaldanud. Mida peaks tegema? Peaks kaasa lööma selles töös, mida Keskkonnaministerium koos Põllumajandusministeriümiga ette võtab. Tuleb analüüsida eelkõige seda, et võib-olla on tõesti mõistlik luua seaduses pisut paindlikum mehhanism. Me ei tooks seaduses kuupäeva ettepoole, vaid näeksime näiteks ette, et soodsate ilmaolude ja varajase kevade puhul võib seda kuupäeva nihutada. See on üks võimalik lahendus, aga see tuleb igal juhul läbi kaaluda ka põhjavee kaitse seisukohast. Sellist riski me võtta ei saa, et me põhjavee kuidagi ohtu seaksime.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo, teine täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud minister, ma täna ja olen teie seisukohtadega nõus! Aga seadusmuudatused võtavad tavaliselt aega. Kas te oskate arvata, kas uus valitsus suudaks 11 kuu jooksul need muudatused läbi vaadata ja ellu viia? Meie kliima on muutlik,

nagu te näete. Tõsi, sel aastal lahendas loodus ise olukorra ära, kuigi probleem oli olemas. Selliseid kevadeid võib meil veelgi tulla ja ei tahaks siis jälle ärgata ning avastada, et seadus n-ö ei luba saagikust tõsta. Mis te arvate, millise aja jooksul saab veeseadus selles suhtes muudetud?

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Eks seaduse muutmise tempo sõltub väga suuresti parlamendist, sest lõpuks teete ju teie siin muudatused ja võtate seaduse vastu. Meie saame igakülgselt abi pakkuda. Ma oleksin selliste väga jäikade aegade või konkreetsete daatumite nimetamisega üpris ettevaatlik. Kindlasti ei ole see eelnõu ega eelnev analüüs sellised asjad, mida võiks teha paari nädalaga. Küllap see ikka õige mitu kuud aega võtab, just nimelt eelnev analüüs ja veenäitajate läbi vaatamine. Aga ma ei näe ka põhjust, miks see peaks ülemäära kauaks venima jääma. Ma arvan küll, et selle aasta jooksul on võimalik teha vähemalt otsus, kas me hakkame seadust muutma või on see tarbetu. See on igal juhul võimalik, et 11 kuu jooksul see otsus tehakse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd kohapeal registreeritud küsimused. Palun, Marko Pomerants!

Marko Pomerants

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea keskkonnaminister! Veeseaduse ajakohastamisest kõneldes võiks muidugi küsida, millal tuleb pidu, kus me tähistame veeseaduse 100. muutmist. Ma arvan, et umbes sealkandis selle seaduse muutmise kordade arv on. Mu küsimus puudutab aga koalitsioonilepet ja seondub ka põhjaveega. Nimelt on siin üks punkt, kus on kirjas, et lähtudes ettevaatuspõhimõttest ja elukeskkonda oluliselt halvendava tegevuse keelust ei lubata põhjavett ohustavat uurimistegevust. Kas teie keskkonnaministriks oleku ajal võib see tähendada seda, et ühtegi geoloogilise uuringu puurauku üldse ei rajata? Või kui siiski mõni rajatakse, millised on sel juhul kriteeriumid, kust alates oht põhjaveele ilmselgelt algab?

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Endise keskkonnakomisjoni esimehena olete kindlasti täpselt järke pidanud,

mitu korda veeseadust tõepoolest muudetud on, kas sada korda on juba täis või on veel pisut minna. Samas on ka see tõsi, et kui üks või teine säte on ajale jalgu jäänud, nagu näiteks siin konkreetset jutuks olnud väetamispiirangud, siis mõistlik on need üle vaadata, ega meil kivisse raiutud seadusi ju pole.

See põhimõte, et uuringuid, mis võivad seada ohtu Eesti inimeste põhjaveega varustatuse või üldse Eesti põhjaveevarud, lubada ei või, pole kehtinud mitte ainult minu keskkonnaministriks oleku ajal, vaid on olnud läbiv põhimõte kõikide keskkonnaministrite ajal. Ma küll väga loodan, õigemini olen päris kindel, et nii jääb see ka edaspidi. Põhjaveevaru on asi, millega tõenäoliselt ükski keskkonnaminister kuidagi mängida ei saa ega tohi, ja see on ka põhjus, miks toosama punkt meie uue valitsusliidu leppesse kirja sai. Õigupoolest on asi ju selles, et mingil põhjusel on Ida-Virumaal ja Lääne-Virumaal, kogu Virumaal uuesti kuhjumas pinged või keegi käib ja kruvib kogu aeg pinget üles, et kohe-kohe algab seal fosforiidi kaevandamine. Valitsus ei saa käituda kuidagi teistmoodi, kui me peame need pinged veel kord maha võtma ja üle kordama selle, mis on praegugi teada, et põhjavett kahjustavaid uuringuid ja muidugi mitte ka niisugust kaevandustegevust Eestis lubada ei tohi. Nii et otsus, millal üks uuring põhjavett kahjustada võib, ei ole mitte poliitiline otsus. Selle otsuse peavad tegema eksperdid ja ka nemad lähtuvad sellest, et ettevaatuspõhimõte on keskkonna valdkonnas läbiv põhimõte.

Aseesimees Laine Randjärv

Reglemendi järgi, hea kolleeg Marko Pomerants, on kohapealt võimalik esitada üks küsimus. Aga ma annan sõna Lembit Kaljuveele. Palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Ma püüan Markot aidata. Ma ei tea, kas ma sain pihta, aga Marko tahtis ilmselt öelda seda, et tegelikult on Eesti Vabariik nende 22 aasta jooksul uuringutesse äärmiselt pealiskaudselt suhtunud. Meil puudub konkreetne uurimistöde läbiviimise süsteem ja isegi organisatsiooni selleks ei ole. Põhimõtteliselt me ei teegi oma maavarade baasuuringuid ja geoloogide, teadlaste jutu järgi on asi väga laokil. Selline umbmäärane

lause koalitsioonilepingus lisas segadust veel juurde. Võib-olla selgitate mõne sõnaga, kuidas need asjad teil planeeritud on?

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea küsija! Põgusalt sain selgitust anda ka juba eelmisele küsimusele vastates. Geoloogidest saan ma täiesti aru, nende huvi uurida on loomulikult mõistetav. See on nende elukutse, amet, nad on sellele pühendunud ja kuidagi teistmoodi ei saagi see olla. Küll aga ei ole ka geoloogide huvi kindlasti see, et uuringute käigus võiks ühe piirkonna põhjaveevaru rikutud saada või, veel hullem, muutada täiesti kasutuskõlbmatuks. Nii et veel kord: põhimõte, et põhjavett kahjustada või ohustada võivaid uuringuid Eestis ei lubata, on läbiv põhimõte. See ei ole mingi uus põhimõte, sellest tuleb lähtuda ja lähtub kindlasti ka see valitsus, kes täna teie ees ametisse asub.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Lõpetan selle teema käsitluse.

4. Muud küsimused

Aseesimees Laine Randjärv

Kuna rohkem küsimusi ei ole ette registreeritud, siis on võimalik esitada küsimusi kohapealt. Palun nimetage, kellele ministritest on teie küsimus suunatud! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Minu küsimus on suunatud lugupeetud peaministrile. Kõigepealt, härra peaminister, ma tänan teid vastamise eest Riigikogus esitatud küsimustele! Esialgu mõtlesin, et küsin teie käest täna, kuidas maksustada välisfirmasid ja kuidas saada kätte raha, mis Eesti riigist minema läheb. Aga ma ei küsi, sest koalitsioonilepingus on kirjas, et te alles analüüsite seda. Küsin hoopis väga lihtsa küsimuse: kas teil, härra peaminister, on kerge tunne, et te ei pea enam Riigikogu ees vastama, et teid ei saada enam turvamehed ja võite ennast vabana tunda?

Andrus Ansip

Minu otsus ametist tagasi astuda oli väga põhjalikult läbi kaalutud ja ma olen veendunud, et see oli õige otsus. Langetasin selle ilma igasuguse välise surveta. Aga kui see aeg kätte

on jõudnud, siis loomulikult on kurbus hinges ja mingit rõõmu ma ei tunne, et enam pole vaja sellest kõnepuldist teie küsimustele vastata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marika Tuus-Laul!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Minu küsimus on ka peaministrile. Lugupeetud härra peaminister, teil on täna oma töö viimane päev. Enne lahkumist ei suutnud te kahjuks loobuda sappi pritsimast Edgar Savisaare peale, öeldes, et pronksiööl te kaotaste usalduse tema vastu. Kui meenutada, siis minu teada oli Savisaarel tol korral juba kokku lepitud, et pronkssõdur viiakse ära rahumeelselt ja koos kirikutegelastega. Seda vastupidi teie telkidele ja ümbermatmise valedetele. Kas te üldse mäletate, et just tänu Edgar Savisaarele me saime veretult iseseisvaks? Suveräänsusdeklaratsioon, Rahvarinne, Balti kett – need algatas ju tema, samuti turumajanduse taastamise. Kas te ikka seda kõike täpselt mäletate? Ja mida te ise tol ajal tegite?

Andrus Ansip

Küllap ma ikka mäletan. Paraku, jah, olen sunnitud ütleva, et teil on küll mäluga probleeme. 2007. aastal või ka 2006. aastal ei olnud Edgar Savisaarel mitte mingisugust valmidust tolle pingeid tekitanud pronkssõduri teisaldamiseks surnuaiale. Absoluutselt igasugune valmisolek selleks puudus. Tõsi, mõned kõrged kirikutegelased, teiste hulgas patriarh Aleksius, üritasid ilma Edgar Savisaareta rahumeelset lahendust leida, kuid lõpuks olid ka nemad sunnitud tunnistama, et nad pole selleks suutelised. Edgar Savisaar ei väljendanud mitte ühelgi hetkel kindlalt oma valmisolekut pingekolde likvideerimiseks. Vastupidi, kogu tema kehahoiak ja ka sõnapruuk kõnelesid ainult sellest, et ta on huvitatud pinge süvenemisest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Minu küsimus on härra majandusministrile. Üheks teie järglaseks saab minister, kelle ametinimetuse algab sõnaga "väliskaubandus", ja teine pool on sel

ametinimetusel ka. Kui palju teie oma töös otseselt väliskaubandusega pidite tegelema – umbes mahuliselt? Ja kas te peate õigeks, et just nimelt selline ministrikoht luuakse teie ministeeriumi baasil?

Juhan Parts

Mis puutub ministrikohaga kaasnevasse töömahtu, siis selles vallas on mul pikaajalised kogemused. Üldiselt arvan, et Eesti-sugusel riigil on targem hoida ministrite hulk valitsuskabinetis võimalikult väike. See on pikem jutt, ma võin oma väite kinnituseks esitada ka peaaegu teaduslikke tõestusi. Aga kui tahetakse luua uudne ametikoht, siis miks mitte. Eks elu näitab. Kui uued ministrid pooleks löödud ministeeriumis selle vastu huvi tunnevad, siis ma aitan hea meelega nende tööle kaasa.

Kui rääkida väliskaubandusest, siis selle arendamisel langeb suur vastutus välisministrile. Väliskaubanduspoliitika, väliskaubanduslepingud, rääkimata kahepoolsetest investeringute kaitse, maksustamise ja muudest majandustegevust raamistavatest ning ekspordi toetavatest lepingutest on välisministri rida. Kui väliskaubanduse arendamise all mõeldakse ettevõtete tegutsemisele kaasaaitamist erinevatel turgudel, siis sellega tegelevad peale majandusministri ka Vabariigi President, peaminister ja kindlasti välisminister.

Mina püstitasin endale ülesande, et aastas tuleb teha vähemalt kuus kuni kaheksa ärireisi Eesti ettevõtjatele huvi pakkuvatele sihtturgudele. Mõni aasta on neid isegi rohkem olnud. Samas oleks kindlasti vale ettevõtjatele öelda, et minister hakkab nüüd nende eest müüma, tegema tööd turule sisenemiseks ja palju muid asju. Aga miks mitte seda proovida? Kõik sõltub väga palju isikust ja ma arvan, et proua Sullingul on kõik eeldused selles vallas suurt kasu tuua. Natuke ma võtaksin küll ootusi vähemaks, praegu valitseb kuidagi väga eevil õhkkond.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Mõõnan, et täna lubasin teil 15 sekundit kauem rääkida. Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Küsimus on härra peaministrile Andrus Ansipile. Härra peami-

nister Ansip, ma olen teist kui inimesest ja isiksusest alati lugu pidanud. Ma ei unusta iialgi meie kohtumist Haaberstis, kui ma võõrustasin teid linnaosa vanemana. Siia maani on väike videoklipp sellest kuskil internetis üleväl. Ma olen imetlenud teie suurepärase loosungit "Eesti viie rikkaima riigi hulka!" – suurepärase idee! Kristuse ülestõusmist on ka 2000 aastat lubatud, rahvas siia maani usub ja käib kirikus, samasuguses hädas usus nagu teie valijad valimiskastide juures. Kui te nüüd lahkute, kas ka see loosung lahkub koos teiega poliitikaareenilt või teie mantlipärija kannab seda koos oma jüngritega edasi? Või peab ta leiutama mingi uue konfessiooni ja teie valijad peavad usku vahetama?

Andrus Ansip

Usuküsimus see nüüd küll ei ole. Mina loodan, et kõik järgmised valitsused – mitte ainult ametisse astuv kabinet, vaid ka kõik järgmised – töötavad ikka selle nimel, et Eesti inimeste elujärg paraneks ja meie rikkus kasvaks. See rikkus on viimastel aegadel – pean silmas viimast 20 aastat – väga kiiresti kasvanud. Viimase kümne aasta jooksul on Eesti majanduskasv olnud üks Euroopa Liidu kõige kiiremaid, viimase 15 aasta keskmisena isegi kõige kiirem. Kel pole unistusi, see lendab madalalt. Kui me ei sea endale kõrgeid eesmärke, siis vaevalt meist kunagi tõeliselt arenenud ja jõukas riik saab. Minu meelest jõukaimate riikide hulka pürgimine on üks nendest eesmärkidest, mille poole võiksid püüelda ka tulevased valitsused.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Marika Tuus-Laul!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Ma küsin härra peaministrilt veel kord üle, kuna ma oma küsimusele enne vastust ei saanud. Kas te mäletate, et tänu Edgar Savisaarele me saime rahumeelselt iseseisvaks, ja tunnistate, et Savisaare toonane panus on täiesti hindamatu? Ja ka hiljem – tema ju ei teinud Tallinna volikogus koostööd Jevgeni Koganiga, nagu tegid paljud teised erakonnad, sh Reformierakond. Kas te mäletate seda ja mida tegite teie sel ajal, kui Eesti iseseisvuse veretult taastas?

Andrus Ansip

Küllap ma muidugi mäletan. Ma tegelesin sellal aktiivselt ettevõtlusega. Ma mäletan ka Edgar Savisaare rolli tol ajal ja ma küll ei ületähtsustaks seda rolli. Minu arvates on kohatu omistada Eesti rahva teeneid ainult ühele isikule. Jah, tal oli mingi roll, aga see polnud ülimalt suur.

Selge see, et Rahvarinne mängis oma osa ja mängisid ka toonased Ülemnõukogu tegelased. Arnold Rüütlil oli väga selge ja kindel roll, aga kindlasti oli väga kaalukas ka Eesti kodanike komiteede, ERSP ja teiste ühiskondlikus elus väga aktiivselt kaasalõönute panus. Samuti oli väga märkimisväärne ja võib-olla isegi määrav roll inimestel väljaspool Eestit, näiteks Rooma paavstil ja Solidaarsuse liikumisel.

Aga minu meelest kõige kaalukam osa oli Ronald Reaganil, kes ütles, et kurjuse impeerium tuleb hävitada. Teatavasti oli nafta hind 1982. aastal 47 dollarit barrel. Nõukogude Liit ei pööranud vähimatki tähelepanu info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale, kuid varsti avastati, et ameeriklased kasutavad seda tehnoloogiat juba relvastuses. Nõukogude Liidus käivitati oma relvaprogrammid, investeeriti sinna tohutul hulgal naftadollareid, kuid 1987. aastal kukkus nafta barrelihind maailmaturul kümne dollarini. See oli suures osas Ronald Reagani teene. Nõukogude Liit jäi ilma naftadollaritest, millega toita oma militaarprogramme ja ka oma inimesi.

Minu arvates põhjustas idabloki majanduse kokkuvarisemise just nimelt eelkõige nafta odavnemine. Kõige olulisem ja kõige murrangulisemat rolli mänginud inimene sellel ajaloetapil oli president Ronald Reagan, mitte Edgar Savisaar.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea peaminister! Täna on siin mitu küsimust puudutanud ministeeriumide haldusala. Juhan Parts juba vastas mulle, aga tahaksin kuulda ka teie arvamust. Mis te arvate, kas meie mäetööstuse planeerimine peaks käima nii, nagu see käib, Keskkonnaministeeriumi juhtimisel või peaks see olema majandusministeeriumi haldusalas? Rootsisis on näiteks niimoodi, et need strateeg-

giad kinnitab valitsus majandusministeeriumi ettepanekul ja mäetööde mahud kasvavad lähiaastatel kaks korda. Põhjendus on see, et rahva sotsiaalse heaolu pikaajaliseks tagamiseks tuleb kaevandusmahtu suurendada. Keskkonnaministeerium seda Eestis kindlasti ei teeks, majandusministeerium võib-olla küll.

Andrus Ansip

Mitte ainult mäetööstuses, vaid üleüldse peab ühiskond loodusressursse kasutades hästi ettevaatlik olema. Neid otsuseid tuleb langetada kaalutletult. Vastuolud jäävad igaveseks. Need, kes tahavad ressursse kasutada, tahavad neid kasutada võimalikult ulatuslikult ja nende eest võimalikult vähe maksta. Samas tuleks ühiskonna kui terviku huvides ressursse ka tulevastele põlvedele säilitada. Ja loomulikult tuleb loodusvarade kasutamise eest maksta õiglast tasu – vähemalt nii suurt tasu, et see korvaks keskkonnale tekitatud kahju. Seega peavad mäeressurssidega, kaevandatavate maavaradega tegelema mõlemad ministeeriumid, nii Keskkonnaministeerium kui ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Huvid on erinevad, huvid on vastandlikud, kuid alati on võimalik neid vastanduvaid huve arvestades leida rahva ja riigi jaoks hea ja õiglane lahendus. Ma soovin, et ka tulevikus tegeleksid loodusressursside kasutamisega põhjalikult ja süvenenult mõlemad ministeeriumid.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Minu küsimus on härra peaministrile. Kolleeg Lembit Kaljuvee puudutas probleemi, mis on seotud mäetööstusega. Ka minu küsimus teile, härra peaminister, on sel teemal. Paar nädalat tagasi viis Eesti Energia läbi suure kohtumise rahvaga Sillamäel ja üks ettepanek oli selle kohta, et Eesti Energia peakorter asuks Ida-Virumaal. Sellega ongi seotud mu küsimus teile: kuidas te hindate seda ettepanekut?

Andrus Ansip

Aitäh! Mina ei ole väga agar struktuuride muutja, kastide joonistaja, korterite-peakorterite ümberpaigutaja. Pigem ma lähtun torume-

he reeglist, et ei ole mõtet näppida toru, mis ei leki. Kui lähed igaks juhuks pingutama kontramutreid torul, mis ei leki, läheb toru lõhki ja tuleb suur uputus. Kahju, mis seeläbi tekkida võib, ei jõua pärast kokku rehkendadagi. Minu silmis on Eesti Energia edukas ettevõtte, seda kajastavad ka tema majandusnäitajad. Ma ei pea ilmtingimata vajalikuks sääraseid radikaalseid muudatusi ellu viia. Eesti Energia ei hõlma endas ainult energia tootmist, vaid ka energia müüki ning tema tarbijad ei asu mitte ainult Ida-Virumaal, vaid üle terve Eesti laiali. Ja enamgi veel: küllalt arvestatava osa oma tootmismahust müüb Eesti Energia väljapoole Eesti piire ja väljaspool Eesti piire teenib ettevõtte ka oma põhilise kasumi. Otsustamine selle üle, kus geograafilises punktis hoida mingi konkreetse valdkonnaga tegelevaid ametnikke, ei ole üldse mitte maitseasi, vaid puhtalt optimeerimise ülesanne. Jäägu see äriühingu enda juhtide otsustada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Võtame nüüd tänase infotunni viimase küsimuse. Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Mul on samuti küsimus härra peaministrile. Eelkõige soovin teda tänada tehtud töö eest, kuigi me väga paljudes küsimustes ei olnud ühel meelel, vaid erinevatel seisukohtadel. Aga üheksa aastat peaministrina, see on väga pikk aeg ja selle aja jooksul sai langetatud ka mõni otsus, mille Keskerakondki on heaks kiitnud. Aga mul pole teile õieti mitte küsimus, vaid palve. Nüüd on viimased minutid, kui te saate infotunnis peaministrina vastata meie küsimustele ja remarkidele. Äkki soovite millegi eest Eesti rahvalt vabandust paluda – jah, mitte Riigikogu liikmetelt, vaid Eesti rahvalt? Meil on üks saade olemas, kus poliitikud paluvad vabandust. Äkki te ka soovite vabandust paluda millegi eest?

Andrus Ansip

Seda viimast hetke peaministrina siin infotunni kõnetoolis seistes ma kasutaksin selleks, et tänada austatud Riigikogu, tänada kõiki oma valitsusi, nende liikmeid pühendunud töö eest ja tänada ka Eesti rahvast. Need üheksa aastat on olnud minu jaoks väga tõised ja vastutusrikkad aastad. Samas on see minu jaoks olnud

ka erakordselt suur au töötada üheksa aasta jooksul Eesti Vabariigi peaministrina ja ma olen ülimalt tänulik Eesti rahvale viimase üheksa aasta jooksul üheskoos tehtu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma võtan volituse tänada ka Riigikogu juhatuse nimel härra peaministrit meie koostöö eest, valitsuse kindlakäelise juhtimise eest rasketel ja natukene vähem rasketel aegadel, mis on selle üheksa aasta sisse jäänud, aga kindlasti ka paljude uudsete, innovatiivsete ideede, algatuste ja julgete otsuste eest. Suur tänu, peaminister Andrus Ansip! Meie infotund on lõppenud. (Aplaus.)

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame oma VII istungjärgu üheksanda töönädala kolmapäevast istungit. Kõigepealt olen valmis vastu võtma teie eelnõusid ja arupärimisi. Palun registreerida! Juku-Kalle Raid, palun!

Juku-Kalle Raid

Lugupeetud lipsuga Nestor! Head kolleegid! On tekkinud eelnõu, mis pidi tegelikult jõudma siia sügisel, aga me teame väga hästi neid tehnilisi põhjusi, miks see sügisel ei jõua. See puudutab raamatute ja töövihikute käibemaksu alandamist 9%-lt 5%-le. Et mitte lõhnata higise populismi järele, on seaduse jõustumise kuupäevaks pandud siia 1. jaanuar 2016, mitte 2015. Nii et see ei lähe ka valimisvõitluse alla. Alla on kirjutanud igast erakonnast mõni inimene, välja arvatud Igor Gräzin. Muidu on kõik korrektne. Lihtsalt me teame väga hästi, et see eelnõu võimaldaks kirjastuste liidu andmetel alandada raamatute hinda poes ühekahe euro võrra ja kindlasti oluliselt suurendada Eesti autorite autoritasu.

Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen vastu võtnud ühe seaduseelnõu. Väljakujunenud tava kohaselt nüüd teated. Esiteks, Riigikogu juhatuse on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Vabariigi Valitsuse 24. märtsil algatatud ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise

seaduse eelnõu, juhtivkomisjoniks sai määratud kultuurikomisjon; Vabariigi Valitsuse 24. märtsil algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse 24. märtsil algatatud ülikooliseaduse ja veterinaarokorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on maaelukomisjon; Vabariigi Valitsuse 24. märtsil algatatud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on samuti maaelukomisjon; Riigikogu liikme Andres Herkeli 25. märtsil algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse täiendamise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon. Teiseks, Riigikogu juhatuse on registreerinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esimeheks Riigikogu liikme Karel Rüütli ning fraktsiooni aseesimeesteks Riigikogu liikmed Indrek Saare ja Kalev Kotkase. Kolmandaks on teatada, et Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon võttis tagasi Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu 582.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohal 84 Riigikogu liiget, puudub 17.

Mul on teile üks täpsustus päevakorra kohta. Vabariigi President nimetas s.a 26. märtsil oma otsusega nr 397 ametisse Taavi Rõivase moodustatud Vabariigi Valitsuse. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 91 kohaselt astub Vabariigi Valitsus ametisse ametivande andmisega Riigikogu ees. Vabariigi Valitsus annab ametivande tänasel Riigikogu istungil viimase päevakorrapunktina, kuid mitte varem kui kell 15.

1. Liikluskindlustuse seaduse eelnõu (423 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Asume päevakorra juurde. Kõigepealt Vabariigi Valitsuse algatatud liikluskindlustuse seaduse eelnõu 423 kolmas lugemine. Kas on sõnavõtu- või kõnesoovi? Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku panna eelnõu 423 lõpphääletusele, kuid kuna see eelnõu vajab koosseisu häälteenamust, siis tuleb uuesti teha kohaloleku kontroll. Teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohal 84 Riigikogu liiget, puudub 17.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud liikluskindlustuse seaduse eelnõu 423. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Seaduseelnõu poolt hääletas 83 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 17.)

2. Õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (519 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu 519 kolmas lugemine. Kas on kõnesoove? Kui ei ole, siis valmistume lõpphääletuseks.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud õigusaktide revisjoniga seoses seaduste muutmise ja kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu 519. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Seaduseelnõu poolt hääletas 72 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 18.)

3. Maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (575 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 575 kolmandat lugemist. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele. Kas Riigikogu liikmetel on kõnesoovi? Ene Ergma, palun!

Ene Ergma

Protseduuriline küsimus: kas kõik Riigikogu liikmed võivad nüüd kõnega esineda?

Esimees Eiki Nestor

Ei või, võivad fraktsioonide volitatud esindajad. Aga ka nemad on Riigikogu liikmed. Paistab, et kõnesoove ei ole.

Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 575. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Seaduseelnõu vastuvõtmise poolt oli 82 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 19.)

4. Reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu (584 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Neljas päevakorrapunkt, Vabariigi Valitsuse algatatud reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu 584 kolmas lugemine. Kas on kõnesoove? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 584 lõpphääletusele. Alustame selle ettevalmistamist.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud reklaamiseaduse § 22 muutmise seaduse eelnõu 584. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Seaduseelnõu vastuvõtmise poolt oli 80 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Reklaamiseaduse § 22 muutmise seadus on vastu võetud. (Tabel 20.)

5. Maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 5, Vabariigi Valitsuse algatatud maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 556 kolmas lugemine. Kas on kõne- või sõnavõtusoove? Kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Alustame lõpphääletuse ettevalmistust.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 556. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Eelnõu vastuvõtmise poolt oli 77 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Maagaasiseaduse muutmise seadus on vastu võetud. (Tabel 21.)

6. Maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (574 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 6, Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmisega seotud teiste seaduste muutmise seaduse

eelnõu 574 kolmas lugemine. Kas Riigikogu liikmetel, kes on saanud oma fraktsioonilt volitused, on soovi esineda kõnega? Kõnesoove ei ole. Asume lõpphääletuse ettevalmistamise juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 574. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu vastuvõtmise poolt oli 76 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 22.)

7. Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (551 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 7, Vabariigi Valitsuse algatatud ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 551 kolmas lugemine. Kas on kõne- või sõnavõtusoove? Kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Komisjoni ettepanek on panena eelnõu 551 lõpphääletusele. Alustame selle ettevalmistamist.

Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 551. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Vabariigi Valitsuse algatatud ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu vastuvõtmise poolt oli 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 23.)

8. Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (562 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 8, Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu 562 kolmas lugemine. Kas on sõnavõtu- või kõnesoove? Ei ole. Alustame hääletuse ettevalmistamist.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse muutmise sea-

duse eelnõu 562. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu vastuvõtmise poolt oli 80 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud. (Tabel 24.)

9. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (566 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 9, Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 566 kolmas lugemine. Kas on kõne- või sõnavõtusoove? Selliseid soove ei näi olevat. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 566 lõpphääletus.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 566. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 566 vastuvõtmise poolt oli 75 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, 1 jäi erapooletuks. Seadus on vastu võetud. (Tabel 25.)

10. Maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (589 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 10, Vabariigi Valitsuse algatatud maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 589 teine lugemine. Palun rahanduskomisjoni ettekandjaks komisjoni aseesimehe Rannar Vassiljevi!

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas komisjoni esimehe Sven Sesteri juhtimisel maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu, mida mõned meist teavad ka 589 SE nime all, 18. märtsil 2014. aastal ning otsustas teha eelnõus nii keelelisi kui ka tehnilisi täpsustusi. Need täpsustused on ka tehtud. Eelnõu ees-

märk on ratifitseerida konventsioon, et edendada rahvusvahelist koostööd muutmaks riikide maksuseadused paremini toimivaks, arvestades seejuures maksumaksjate põhiõigusi. Konventsioon sätestab halduskoostöö vormi, mille abil saavad riigid tõhusamalt makse määrata ja koguda ning võidelda maksude tasumisest kõrvalehoidmise vastu.

Komisjon langetas järgmised konsensuslikud otsused: võtta eelnõu päevakorda kolmapäeval, 26. märtsil 2014. aastal, st täna, teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on nõutav poolthääle enamuse. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Kas sa võiksid veidi rohkem avada seda, millest te seal komisjonis rääkisite ja mis küsimused eelnõu kohta olid?

Rannar Vassiljev

Eelnõu sisuline arutelu toimus pigem eelmisel istungil, kus valitsuse esindaja andis ülevaate maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu sisust. Esitati mitmesuguseid küsimusi. Kui ma meenutan eelmist istungit, siis seal oli põhiline teema see, kas kohalike maksude puhul peaks sellist haldusabi rakendama või mitte. Eesti on arvanud, et seda ei ole põhjust teha, kuna teadupärast on meil kohalikke makse üsna piiratud hulgal ja saadav praktiline kasu võib osutuda ebaproportsionaalseks võrreldes sellega, mis koostöö tegemiseks võib kuluda. Viimasel istungil olid põhiliselt keelelised ja tehnilised küsimused.

Esimees Eiki Nestor

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma saan aru, et saalis on tekkinud mingi väike närvilisus, et äkki saame asjaga enne kella kolme ühele poole. Et seda probleemi ei tekiks, on juhatajal kindlasti võimalik võtta vahepeal vaheaeg. Aga et asja teile lihtsamaks teha, siis

palun korrake kogu oma eelmist vastust veel kord!

Rannar Vassiljev

See läheb mul natuke keeruliseks, kuna ma vastasin peast ja seda teksti mul ees ei ole. Ma võin üritada seda teha, aga ma ei ole kindel, kas ma suudan seda sõna-sõnalt korrata. Kui see soov on endiselt olemas, siis ma võin üritada. Kui ei ole, siis jätaaksin teile võimaluse lugeda stenogrammi, mis on kättesaadav kõigile Riigikogu liikmetele. Stenogramm asub aadressil www.riigikogu.ee.

Esimees Eiki Nestor

Kas Riigikogu liikmetel on veel küsimusi ettekandjale? Ei ole. Vahemärkusena ütlen, et juhataja on teadlik oma õigustest. Kas on soovi kõnet pidada või sõna võtta? Paistab, et ei ole. Muudatusettepanekuid selle eelnõu kohta ei esitatud, seega ei ole ka midagi läbi vaadata. Rahanduskomisjon on teinud ettepaneku panna eelnõu 589 lõpphääletusele. Alustame selle ettevalmistamist.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 589. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Vabariigi Valitsuse algatatud maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 589 vastuvõtmise poolt oli 50 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, 1 Riigikogu liige jäi erapooletuks. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 26.)

11. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) teise lugemise jätkamine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 521 teise lugemise jätkamine. Palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head sõbrad! Ma proovin ka rääkida natuke aeglase-

mini, kuna valitsus ei ole vist veel koos, kella kolmeks saab kokku. Niimoodi saame selle aja siin ära täita.

Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu teine lugemine katkestati siin saalis 12. märtsil s.a. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei ole esitatud. Sotsiaalkomisjon arutas seda eelnõu 17. märtsil ja 24. märtsil s.a. Oli kaks teemat, mida me käsitlesime. Esimene oli Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni pöördumine ja kiri. Me kutsusime komisjoni istungile ka nende esindajad. Kohal olid ka Sotsiaalministeeriumi tööturu osakonna nõunik Õie Jõgiste, töötukassa juhatuse esimees Meelis Paavel ja juriidilise osakonna juhataja Ira Songisepp ning Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsi osakonna nõunikud Liiri Oja ja Erle Rikmann.

EVEA kirja mõte oli selles, et nad ei nõustu Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsi osakonna arvamusega. EVEA arvates lähtutakse eelnõu puhul vales eeldusest, et juhatuse liikmeks olemine on võrdsustatav tööga. EVEA esindajate arvates annab töö kaotanud isiku, kes samal ajal on juhatuse liige, ilmajätmine töötü staatusena kaasnevast kaitses vale signaali ettevõtluskeskkonnale ja pärsib väikeettevõtlust.

Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Töötukassa arvates ei ole töötuna arvelevõtmine, töötule töö leidmise toetamiseks tööturuteenuste osutamine, toetuste ja hüvitiste maksimine ning ravikindlustus ettevõtluse arendamisele suunatud meede. Eelnõu eesmärk on tagada, et töötuna oleksid arvel ning tööturuteenuseid ja -toetusi ning töötuskindlustushüvitist saaksid isikud, kes on tööta ja otsivad tööd. Sotsiaalministeeriumi ja töötukassa seisukoha järgi äriühingu juht ei ole ilma tööta, vaid juhib äriühingut, seda ka siis, kui ta on nõustunud tegema seda tasu saamata või tasu maksimisega on raskusi. Äriühingu juhatuse liikme leping on oma olemuselt käsundusleping ning käsundiandja peab maksma tasu, kui selles on kokku lepitud. Kui tasu saamises ei ole kokku lepitud, võib äriühingut juhtida ka tasu saamata. Kui äriühingul on tasu maksimisega raskusi – näiteks alustav ettevõtja, hooajaliselt tegutsev ettevõtja vms –, siis on tegemist äririskiga. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse eesmärk

on saavutada kõrge tööhõive, mitte maandada ettevõtlusriske. See on filosoofia ja loogika, millest seaduses on lähtutud.

Teine teema oli sotsiaalministri kiri, millega tehti ettepanek täiendada eelnõu selliselt, et isiku töötuna arvelolekut ei lõpetata kohe pärast ettevõtluse alustamise toetuse ülekandmist töötü pangakontole, kui ta ei ole veel äriühingut loonud või juhib äriühingut tasu saamata. Töötuna arvelolekut ei lõpetata mitte raha ülekandmise päeval, vaid 90 päeva möödumisel toetuse ülekandmisest. Töötukassa arvates ei järgi see ettepanek samuti eelnõu põhimõtet, et töötuna oleksid arvel ning tööturuteenuseid ja -toetusi ning töötuskindlustushüvitist saaksid need isikud, kes on tööta ja otsivad tööd. Ettevõtluse alustamise toetuse eesmärk on, et töötü ise looks endale võimalikult kiiresti töökoha. Kui pikendada seda aega veel kolm kuud, siis lükkub töötü tööhõive kaugemale.

Ka praeguse seaduse järgi on olemas piisavad meetmed ettevõtluse alustamise soodustamiseks. Ettevõtluse alustamise toetuse puhul aitab töötukassa läbida koolitust ja täiendada teadmisi. Ettevõtluse alustamise toetuse sees on summad, mis katavad ettevõtluse alustamiseks vajalikud kulutused, samuti võib neid osaliselt kasutada tööjõukuludeks ettevõtte tegevuse esimestel kuudel. Nii et ka töötukassa ei toetanud sotsiaalministri kirjas tehtud muudatuse sisseviimist. See oligi põhjus, miks me eelnõu teise lugemise vahepeal katkestasime. Sotsiaalministri kirjast lähtuvalt tehti ettepanek esitada komisjonipoolne muudatusettepanek, kuid hääletustulemusega poolt 1, vastu 3, erapooletuid 0 ei leidnud ettepanek toetust. Lõppkokkuvõttes on eelnõus tehtud keelelised parandused, mis on alla joonitud.

Juhtivkomisjoni otsused olid järgmised. Komisjon otsustas esitada eelnõu teise lugemise jätkamiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 26. märtsiks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh ettekandjale! Margus Tsahkna on ka küsimusi. Heljo Pikhof, palun!

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud komisjoni esimees! Siin saalis on päris palju huvilisi, võib-olla sa avad täpsemini selle arutelu käigu. Arutelu oli kül-

lalt huvitav ja võin öelda, et komisjoni esimees oli selle väga hästi korraldanud. Kohal olid huvigruppide esindajad, kes rääkisid oma mu-rest. Räägi, palun, sellest pikemalt!

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija, komplimendi eest! Nüüd ma räägin peast, nagu Rannar Vassiljev eelmises päevakorrapunktis. Üks asi, mis on tõesti jäänud tähelepanuta, on see, et me anname omastehooldajatele, kes saavad hooldustasu, võimaluse ennast töötuna arvele võtta. Praegu neil sellist võimalust ei ole, nad saavadki seda väikest hooldustasu ja jäävad tööturu aktiivsetest meetmetest eemale. See on eelnõu osa, mis ei ole kellelegi probleeme tekitanud.

Seda osa, mis puudutab äriühingu juhatuse liikme töötuna arvelevõtmise keeldu, oleme tõepoolest palju arutanud. Need osapooled, kes on komisjonis käinud, on juhtinud tegelikult tähelepanu õigetele asjadele. Näiteks väiksed ettevõtted, kellel ei ole püsivat käivet või kes mõnel aastal võib-olla üldse käivet ei tekita, vajavad ikkagi juhatuse liiget, ja kui see juhatuse liige on jäänud töötuks, siis juhul, kui me selle seaduse vastu võtame, ei saa ta ennast töötuna arvele võtta või peab ta ennast juhatuse liikme kohalt taandama. Selline muudatus pärsib ettevõtlust ja ettevõtluse toetamist. Vaidlus ongi käinud ideoloogia üle. Töötukassa ülesanne on toetada ja aidata inimesi tööle, aga filosoofiliselt võttes on ka juhatuse liikmeks olek töö. Kas ta saab tasu või ei saa, see on juba täiesti eraldi küsimus. Laias laastus ongi vaidlus komisjonis käinud selle üle.

Ühtepidi ma toetan ka seda filosoofilist lähenemist, et töötukassa ülesanne ei ole tegelikult ettevõtluse arendamine. Tegelikult peaks see informatsioon, mida me oleme EVEA-lt ja ka teistelt ettevõtlusorganisatsioonidelt saanud, minema majanduskomisjoni ja majandusministeeriumisse, et ettevõtjaid ja ettevõtlusega alustavaid inimesi saaks toetada kas EAS-i või KredExi kaudu või kuidas tahes. Ütleme nüü moodi, et otsustuskoht ongi siin saalis, meil tuleb otsustada, kas me toetame või ei toeta seda ettepanekut.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Margus Tsahkna! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Komisjon on teinud ettepaneku teine lugemine lõpetada. Teistsugu-

seid ettepanekuid ei ole juhatusele laekunud. Eelnõu 521 teine lugemine on lõpetatud.

Kuulutan välja juhataja vaheaja pikkusega 21 minutit. Vaheaeg lõpeb kell 15.

V a h e a e g

12. Vabariigi Valitsuse ametivanne

Esimees Eiki Nestor

Lugupeetud Vabariigi President! Austatud Riigikogu! Lugupeetud lahkuva valitsuse liikmed ja uue valitsuse liikmed! Järgnevalt on meil võimalus ära kuulata Vabariigi Valitsuse liikmete ametivanne. Lugupeetud ametisse astuva Vabariigi Valitsuse peaminister Taavi Rõivas, palun teid ametivande andmiseks Riigikogu kõnetooli!

Taavi Rõivas

Austatud Vabariigi President! Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Töotan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu Eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele. (Peaminister Taavi Rõivas annab allkirja. Aplaus.)

Palun ametivannet andma minu juhitava valitsuse ministrid: haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski, justiitsminister ja põllumajandusminister Andres Anvelt, kaitseminister Sven Mikser, keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus, kultuuriminister Urve Tiidus, majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo, rahandusminister Jürgen Ligi, sise- ja regionaalminister Hanno Pevkur, sotsiaalminister Helmen Kütt, välisminister Urmas Paet, minister Urmas Kruuse ja minister Anne Sulling. (Ministrid kirjutavad alla ametivande tekstile. Aplaus.) Ma tänan teid!

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Loen teile ette Vabariigi Presidendi otsuse: "Vabariigi Presidendi otsus nr 398. Toompeal, 26. märtsil 2014. Vabariigi Valitsuse ametist vabastamine. Vabastan ametist 5. aprillil 2011 nimetatud Andrus Ansipi juhitud Vabariigi Valitsuse seoses uue valitsuse ametisse astumisega 26. märtsil 2014. Alus: Eesti Vabariigi põhiseadus § 78

punkt 10 ja § 92 lõige 2. Toomas Hendrik Ilves."

Üks valitsus on vabastatud, üks valitsus on nimetatud. Lugupeetud Vabariigi President, teil on võimalus uut valitsust õnnitleda. (Vabariigi President õnnitleb valitsusliikmeid.) Riigikogu nimel õnnitlen ametisse astunud valitsust! Riigikogu istung on tänaseks lõppenud. (Aplaus.)

Istungi lõpp kell 15.13.
Istungi kestus 2 tundi ja 13 minutit.

Juhataja

E. Nestor
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 27. märts 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Istungi rakendamine

2. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Priit Toobalilt saadikupuutumatus eest äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks

3. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Lauri Laasilt saadikupuutumatus eest äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks

4. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Urbo Vaarmannilt saadikupuutumatus eest äravõtmiseks ja tema osas kohtumenetluse jätkamiseks

5. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) kolmas lugemine

6. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu (606 OE) teine lugemine

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Lugupeetavad, palun hetkeks tähelepanu! Seoses Riigikogu liikmete Andres Anvelti, Helmen Küti, Sven Mikseri, Jevgeni Ossinovski ja Urve Palo volituste peatumisega nende nimetamise tõttu Vabariigi Valitsuse liikmeteks asusid tänasest Riigikogu liikmeteks järgmised asendusliikmed: Barbi-Jenny Pilvre-Storgård, Katrin Saks, Kairit Pihlak, Etti Kagarov ja Tiit Tammsaar.

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Esimees Eiki Nestor

Meil tuleb kõigepealt ära kuulata uute Riigikogu liikmete ametivanded. Etti Kagarov, palun!

Etti Kagarov

Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Eiki Nestor

Barbi-Jenny Pilvre-Storgård, palun!

Barbi-Jenny Pilvre-Storgård

Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Eiki Nestor

Veel on mul teile teatada, et seoses Jaak Aaviksoo, Andrus Ansipi, Siim Valmar Kiisleri, Juhan Partsi, Urmas Reinsalu, Helir-Valdor Seederi ja Ken-Marti Vaheri Vabariigi Valitsuse liikme kohustustest vabastamise ning nende Riigikogu liikme volituste taastumisega s.a 27. märtsil lõppesid ka 26. märtsil Riigikogu liikmete Ülo Tuliku, Andre Sepa, Kaja Kreismani, Juku-Kalle Raidi, Mart Nuti, Andres Jalaku ja Siim Kabritsa volitused.

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Nüüd on võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Karel Rüütli!

Karel Rüütli

Annan Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel üle Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase erikomis-

joni moodustamine" muutmine" eelnõu, millega Andres Anvelt asemel esitatakse komisjoni liikmeks Rein Randver, Helmen Küti asemel Jaak Allik, komisjoni asendusliikmeks Rein Randveri asemel Kalvi Kõva ning Jaak Alliku asendusliikmeks Kalev Kotkas.

Esimees Eiki Nestor

Rait Maruste, palun!

Rait Maruste

Austatud juhataja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon algatab eelnõu süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise kohta. Kehtivas õiguses reguleerib süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamist riigi poolt isikule alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seadus. See käsitleb üksnes vabaduse võtmisega tekitatud kahju tagajärgi. Muus osas on süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamine praegu reguleerimata. Riigikohus on teinud selle kohta mitu tähtsat otsust ja sedastanud need süüteo menetluses isikule tekitatud kahju hüvitamise regulatsiooni puudujäägid, mille tõttu praegune olukord on põhiseadusega vastuolus. Uus seadus, mis käsitleb süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamist kui üht riigivastutuse liiki, jätab kõrvale kehtiva riigivastutuse seaduse ja sätestab tervikliku süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise korra. Mul on au see eelnõu üle anda.

Esimees Eiki Nestor

Olen juhatuse nimel vastu võtnud kaks seaduseelnõu ja Riigikogu juhatus otsustab nende menetluses võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. On ka üks teade. Järgmise nädala reedel, 4. aprillil toimub istungisaalis Riigikogu simulatsiooni lõppüritus. Seetõttu palun teil oma laudadelt ja sahtlitest olulised materjalid kaasa võtta.

Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus on 83 rahvasaadikut, puudub 18.

2. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Priit Toobalilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks

Esimees Eiki Nestor

Meie tänase päevakorra esimene punkt on õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Priit Toobalilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks. Tutvustan teile selle päevakorrapunkti menetlemise korda. Kõigepealt on õiguskantsleri ettekanne, seejärel võib iga Riigikogu liige esitada ettekandjale ühe suulise küsimuse. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 151 lõike 4 alusel võivad läbirääkimistel sõna võtta komisjonide ja fraktsioonide esindajad ning muud Riigikogu liikmed, välja arvatud Priit Toobal. Pärast läbirääkimiste lõpetamist paneb istungi juhataja hääletamisele küsimuse, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Enne seda toimub kohaloleku kontroll. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 151 lõike 4 kohaselt ei tohi Priit Toobal ise hääletada. Ettepaneku vastuvõtmiseks on nõutav Riigikogu koosseisu häälteenamus. Riigikogu otsustus vormistatakse Riigikogu otsusena. Palun, härra õiguskantsler!

Indrek Teder

Austatud Riigikogu! Kooskõlas põhiseaduse §-ga 76 ja § 139 lõikega 3, õiguskantsleri seaduse § 1 lõikega 3 ning kriminaalmenetluse seadustiku §-ga 379 teen Riigikogule ettepaneku anda nõusolek Riigikogu liikmelt Priit Toobalilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks seoses asjaoludega, mis on kirjeldatud minu esitatud kirjalikule ettepanekule lisatud peaprokuröri taotluses. Ma olen juba varem selgitanud Riigikogu liikme puutumatus e olemust ja õiguskantsleri rolli immuniteedimenetluses. Seetõttu ma sellel pikemalt ei peatu. Olen tutvunud kõigi kriminaaltoimiku materjalidega. Ma ei tuvastanud, et esineksid kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõikes 6 nimetatud alused ("poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu") riigi peaprokuröri taotluse tagastamiseks.

Rõhutan, et täites õiguskantslerile seadusega pandud kohustusi Riigikogule ettepaneku tegemisel, ei ole õiguskantsleri pädevuses anda hinnangut tõendite lubatavusele ega sellele, kas nendest piisab esitatud kahtlustuste põhjendamiseks. Õiguskantsler ei võta seisukohta kahtlustatava süü olemasolu ega selle kohta eelkirjeldatud asjaoludel süüdistusakti koostamise küsimuses. Ka Riigikogu ei otsusta süü küsimust. Põhiseaduse § 22 lõike 1 järgi ei tohi kedagi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Tänan!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Austatud õiguskantsler, teile on ka küsimusi. Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud õiguskantsler! 2012. aasta sügisel pöördus riigi peaprokurör teie poole taotlusega teha Riigikogule ettepanek Riigikogu liikmelt Priit Toobalilt saadikupuutumuse äravõtmiseks. Toona olite seisukohal, et niisugune olukord on põhiseadusega vastuolus. Kuidas te kommenteerite seda, et saadikupuutumuse koha pealt on teie seisukoht võrreldes kahe aasta taguse ajaga muutunud? Täpsustan, et Eesti sellekohastes õigusaktides ei ole vahepeal midagi muutunud. Ka Riigikohtu otsus saadikupuutumuse kohta ei võtnud teilt võimalust varasemaga sarnaselt otsustada. Millest seesugune meelemuutus?

Indrek Teder

Tänan! Ma olen samasugusel arvamusel ja tagastasin ka taotluse riigi peaprokurörile. Põhiseaduse § 15 põhjal ma leidsin, et läbiotsimine on põhiseadusega vastuolus, aga kuna kohus arvas teistmoodi, siis ma pean ka seadust järgima. See on ainus asi.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud õiguskantsler! Kuna praegune ettepanek on tehtud prokuratuuri läbiotsimiste põhjal, siis palun täpsustage, kes ja mille alusel hindas opositsioonierakonda kuuluva Riigikogu liik-

me läbiotsimise aluseid? Kas tõesti üksnes täitevvõim ehk prokuratuur?

Indrek Teder

Jah, praegusel juhul otsustas Riigikohus, et eeltoodud põhjustel ei tulene põhiseaduse § 76 esimesest lausest seadusandjale kohustust näha ette erikord. Nagu ma olen ennegi nentunud, on kõigis Riigikogu liikmega seotud paikades toimuvateks läbiotsimisteks vajalik erapooletu otsustaja eelkontroll ja see peaks ka tuginema seadusele.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Austatud õiguskantsler! Euroopa Inimõiguste Kohus on öelnud, et kohtuliku kontrolli puudumine läbiotsimiseks lubade andmisel kannab endas soodumust läbiotsimise võimalusi kuritarvitada. Seejuures on täpsustatud, et ei menetleja ega süüdistusfunktsiooni täitev prokuratuur ei ole sõltumatu ametkond. Kuidas teie kommenteerite Euroopa Inimõiguste Kohtu seisukohta ja kehtivat kriminaalmenetluse seadustikku, kus prokuratuurile on antud võimalus korraldada läbiotsimisi ilma sõltumatu osapoole nõusolekuta?

Indrek Teder

See on natukene teistsugune olukord. Nagu ma juba rõhutasin, kõnealusel juhtumil kohus otsustas nii. Ma järgin seda otsust. Ma ei saa mitte midagi teha. Kuigi ma ise olen, nagu ma juba ütlesin, teisel arvamusel.

Aseesimees Jüri Ratas

Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Austatud härra õiguskantsler! Puudutan veel kord prokuratuuri väljastatud läbiotsimislubasid. Kuidas teie hindate sellist olukorda, kus vaid kuus päeva peale seda, kui hakkas kehtima õigusnorm, tänu millele prokuratuuril tekkis võimalus läbiotsimislube anda, otsiti läbi opositsioonis oleva Keskerakonna büroo? Kas ei või jääda mulje, et prokuratuur ootas selle aja ära, kuna kohtust ta seesugust luba ei saanud?

Indrek Teder

Täna! Kriminaalmenetluse seadustik ütleb, et ma ei ole selles mõttes subjekt. Õiguskantsler otsustab 14. peatüki järgi. Tavaliselt on subjektid prokurör, kohus ja advokaat. Ja praegu ma mõtlen, kuidas ma taotluse tagasi saadaksin. Kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõike 6 järgi on selleks kaks argumenti: esiteks, et süüdistuse esitamine on poliitiliselt erapoolik – see on küllaltki lai formuleering –, või teiseks, süüdistuse esitamine on muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu. Tegelikult ma ei dubleeri kriminaalmenetlust. Juhul kui süüdistuse esitamine oleks ilmselgelt põhjendamatu, saadaksin ma taotluse tagasi. Praegusel juhul nii ei olnud.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, härra juhataja! Härra õiguskantsler! Nagu te teate, eelnes sellele läbiotsimisele üks otsitud põhjus, justkui oleks keegi kellelegi 500 eurot altkäemaksu andnud. Alles pärast seda toimus läbiotsimine. Kas ka tulevikus võib nii juhtuda, et enne fabritseeritakse mingi põhjus ja siis minnakse järgmiste sammudega edasi? Praeguseks on see 500-eurose altkäemaksu küsimus päevakorralt maha võetud. Kuidas ikkagi nii saab juhtuda, et alustatakse ühe ja lõpetatakse hoopis teise asjaga?

Indrek Teder

Elame-näeme. Eks ma siis analüüsin seda ka. Tegemist on küllaltki laia õigusruumiga, õiguskantsleril on praeguse 14. peatüki järgi väga palju otsustusõigust.

Aseesimees Jüri Ratas

Peeter Võsa, palun!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud õiguskantsler! Ma olen natukene plindris ja küllap on peale minu veel mõned Riigikogu liikmed samamoodi plindris. Teie ettepanekul algatas Riigikogu eelnõu, sisustamaks saadikupuutumatus mõistet, mida kehtivas seaduses ei ole. Soovin teie kui õiguskantsleri hinnangut tekkinud olukorrale, kus saadikupuutumatus mõiste on praeguste seadustega sisustamata,

kuid Riigikohus ja seadusandlik võim on eri seisukohal. Pean silmas seda, et meie siin parlamendis oleme teie seisukohale hääletamise teel toetust avaldanud, kuid Riigikohus teie seisukohta ei jaganud. Kuidas peaks sellises olukorras käituma need Riigikogu liikmed, kes ei kannu endas poliitviha?

Indrek Teder

Täna! Riigikohus otsustas, et põhiseaduse § 76 on sisult väga lai ja seda on ka praegune parlamendiliikme kaitsmise kord. See on lihtsalt menetluslik takistus, mis on loodud selleks, et kaitsta Riigikogu liikmeid, eeskätt neid, kes opositsiooni kuuluvad, täitevvõimu kuritahtlike meetodite eest. Selleks, et teha teatud toiminguid, on vaja enne läbida kindel menetlus. Näiteks Riigikogu liikme kriminaalvastutusele võtmiseks on põhiseaduse § 76 järgi vaja saada Riigikogu nõusolek. Saadikupuutumatus mõte on selles, et pärast menetlustakistuse kõrvaldamist, näiteks pärast nõusoleku andmist, saab kontrollida, kas on mingeid kahtlusi, asjaolusid, mis viitavad sellele, et täitevvõimu on kuritarvitatud. See on teatud juhtudel väga lai küsimus.

Aseesimees Jüri Ratas

Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea eesistuja! Hea õiguskantsler! Minu küsimus on pigem isiklikku laadi. Te olete lugenud kogu selle kriminaalmenetluse materjale. Ilmselt teate ka seda, kui palju selle menetluse käigus jälitustoiminguid tehti. Sellel ajal, kui see 500 euro lugu hargnes, suhtlesin mina vabalt nii Jüri Luige kui ka Priit Toobaliga. Tõenäoliselt kuulati neid mõlemaid pealt, et materjali kokku saada. Ma ei ole siiani saanud mitte ühtegi teadet selle kohta, et jälitustoimingu raames oleks ka minu telefoni pealt kuulatud. Mind huvitab, kust ma siis saan kaitset, et saada aru, kas kõik kriminaalasja menetlustoimingud on tehtud korrektselt. Olen seda küsinud ka otse kaitsepolitseilt, aga pole vastust saanud. Kust peaks kodanik selliste juhtumite puhul kaitset otsima?

Indrek Teder

Esiteks, jah, ma olen lugenud seda kriminaaltoimikut. Muude asjade kohta ütlen: elame-näeme, kuidas see toimuma hakkab.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra õiguskantsler, ma palun teie hinnangut! See huvitab mind ka seoses kodukandi probleemidega. Kogu see lugu, mille tagajärgi me praegu arutame, sai alguse 2011. aasta suvel, mil ettevõtja Jüri Luik püüdis tõugata mitut keskera-kondlast seadusvastasele tegevusele. Hiljem selgus, et ta tegi seda kaitsepolitsei ülesandel, töötas provokaatorina. See tal ei õnnestunud. Kas teie peate normaalseks sellist olukorda, kus riigi jõustruktuuris sünnib idee oma agendi kaudu Riigikogu liikmeid seadusrikkumisele õhutada ja niimoodi neid löksu püüda? Kas seesugune käitumine on õigusriigile kohane?

Indrek Teder

Niisugusel juhul on kaks asja: süüdistuse esitamine on kas poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu. Kui olekski tegu selliste konkreetsete faktidega, siis ma saadaksin taotluse tagasi. Praegusel juhul aga nii ei olnud. Mina ei ole prokurör ja ma ei ole ka kohtunik. Kohtunik otsustab.

Aseesimees Jüri Ratas

Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Austatud õiguskantsler! Kas teie käes olevatest juhtumiga seotud materjalidest on näha, et peale ühe opositsioonierakonna kontori läbiotsimise on tõendite kogumiseks kasutatud ka ruumides toimuva pealtkuulamist või vaatlemist või varjatud jälgimist? Ja kui seda on tehtud, siis kui mahukas on selline jälgimine olnud? Kas seda on tehtud päevi, tunde või veel kauem?

Indrek Teder

Jah, ma olen ka selle kohta lugenud ja hinda-dasin ka seda.

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, palun vaikust! Saalis on lärm. Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra õiguskantsler! Tahhan küsida eelnõu kohta. Kas kehtiva seaduse järgi peab keegi andma nõusoleku näiteks Riigikogu serverist Riigikogu liikme kirjavahe-tuse väljaandmiseks?

Indrek Teder

Olen seisukohal, et see ei ole põhiseaduslik. See on minu seisukoht.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Head ametikaaslased, kas soovite läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita, seega võime minna lõpp-hääletuse ettevalmistamise juurde.

Head ametikaaslased, enne lõpphääletust teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Panen hääletusele õiguskantsleri ettepaneku. Kes on ettepaneku poolt? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 56 ja vastu 16 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Õiguskantsleri ettepanek leidis toetust. (Tabel 27.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

3. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Lauri Laasilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks

Aseesimees Jüri Ratas

Asume teise päevakorrapunkti juurde. Arutlusele tuleb õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Lauri Laasilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks. Ettekandja on õiguskantsler Indrek Teder. Lubage mul lühidalt tutvustada ka selle päevakorrapunkti menetlemise korda. Kõigepealt on õiguskantsleri ettekanne, mis kestab kuni 15 minutit. Seejärel saavad Riigikogu liikmed küsimusi esitada,

igauks võib esitada ühe suulise küsimuse. Peale seda toimuvad läbirääkimised. Pärast läbirääkimiste lõpetamist paneb istungi juhataja õiguskantsleri ettepaneku hääletamisele. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli õiguskantsler Indrek Teder!

Indrek Teder

Austatud Riigikogu! Kooskõlas põhiseaduse §-ga 76 ja § 139 lõikega 3, õiguskantsleri seaduse § 1 lõikega 3 ning kriminaalmenetluse seadustiku §-ga 379 teen Riigikogule ettepaneku anda nõusolek Riigikogu liikmelt Lauri Laasilt saadikupuutumatus eest äravõtmiseks ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks seoses ettepanekule lisatud riigi peaprokuröri taotluses kirjeldatud asjaoludega. Olen kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõike 5 nõuete kohaselt tutvunud kõigi kriminaaltoimiku materjalidega. Ma ei tuvastanud, et esineksid kriminaalmenetluse § 378 lõikes 6 nimetatud alused ("poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu") riigi peaprokuröri taotluse tagastamiseks.

Rõhutan veel kord, et täites õiguskantslerile seadusega pandud kohustusi Riigikogule ettepaneku tegemisel, ei ole õiguskantsleri pädevuses anda hinnangut tõendite lubatavusele ega sellele, kas neist piisab esitatud kahtlustuse põhjendamiseks. Õiguskantsleri pädevuses ei ole esitada seisukohta kahtlustatava süü olemasolu ega selle tõendatuse kohta. Nõusoleku andmisel Riigikogu liikme Lauri Laasi kohta eelnimetatud asjaoludel süüdistusakti koostamiseks ei otsusta ka Riigikogu süü küsimust. Põhiseaduse § 22 lõike 1 järgi ei tohi kedagi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Tänan!

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, teile on ka küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra õiguskantsler! Õiguskantsleri seaduse järgi on õiguskantsleril kohustus kontrollida, kas saadikupuutumatus eest äravõtmise alused on poliitiliselt erapoolikud. Samas ütlete oma ettepanekus, et kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõike 5 kohaselt tutvub õiguskantsler vajaduse

korral kriminaaltoimiku materjaliga, kuid ei kontrolli ega hinda kogutud tõendeid. Siit ka minu küsimus. Kuidas te saate ilma tõendeid hindamata otsustada, kas saadikupuutumatus eest äravõtmisel on poliitiline alus või mitte?

Indrek Teder

Jah, nii ma ka ütlesin, et ma ei tuvastanud, et esineksid kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõikes 6 nimetatud alused: taotlus on poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu. Selline alus peaks olema ilmselge, kuid ma ei tuvastanud seda.

Aseesimees Jüri Ratas

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud õiguskantsler! Ma küsin eelmise küsimuse veel kord üle teises sõnastuses, sest te ei vastanud sellele küsimusele. Oma ettepanekut koostades ei olnud teil võimalik hinnata kriminaalmenetluse kogu käiku ehk kõnealuse juhtumi puhul kriminaalasja algust, selle põhjuseid ja ajendeid, sest see osa menetlusest on lõpetatud. Nüüdseks on selge, et see kõik oli nn kalastamine ehk provokatsioon. See aga tekitab olukorra, kus kriminaalasi saab alguse poliitiliselt motiveeritud põhjustel. Kuidas te siis ikkagi kommenteerite olukorda, kus teil ei olnud ju võimalik hinnata kogu asjade käiku, eriti menetluse algatamise põhjusi ja motivatsiooni? Ja kas te olete nõus, et see on üldse kriminaalasja ja ka edasise menetluse juures ülioluline?

Indrek Teder

Tänan! Ma juba selgitasin, et ma olen teistsugusel arvamusel. Nagu ma ka peaprokuröri taotluse tagastamisel kirjutasin – see oli artikkel 15 –, ma leidsin, et läbiotsimine on vastuolus põhiseaduse §-ga 76. Aga Riigikohus otsustas, et see on seaduslik ja ka mina pean seadust järgima. Ja ma seda ka kontrollisin.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud õiguskantsler! Käesoleva juhtumi raames on prokuratuur saanud Riigikogu serverist Lauri

Laasi ja Priit Toobali e-kirjad. Kelle ülesandel ja korraldusel see kirjavahetus väljastati ja kas see on teie arvates seaduslik tegevus?

Indrek Teder

Antud juhul ma ka kaalusin, kas see on ilmselgelt põhjendatu samm või ei ole. Aga ma ei ole kohtunik. Nagu ma juba rõhutasin, põhiseaduse § 22 lõike 1 järgi ei tohi kedagi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Seda ma ka hindan, see on laiem küsimus.

Aseesimees Jüri Ratas

Peeter Võsa, palun!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud õiguskantsler! Mõni aeg tagasi pöördusid Priit Toobal ja Lauri Laasi prokuratuuri poole avaldusega, et lõpetataks nende suhtes algatatud kriminaalmenetlus oportuuniteedi põhimõttest lähtudes. Saadikud tõid välja analoogse juhtumi lähiajaloo ning palusid võrdset kohtlemist. Priit Toobali ja Lauri Laasi avaldus jäeti rahuldumata põhjendusega, et tegemist on poliitikute ja Riigikogu liikmetega. Kas teie kui õiguskantsleri hinnangul kohtles prokuratuur nendel kahel juhul inimesi võrdset, st võrdsetel alustel? Kas ametikoht võib tõepoolest olla erineva õigusemõistmise alus?

Indrek Teder

Jah, praegusel juhul ma ei tuvastanud kahte väga laia asja.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Läbiotsimine on isiku õigusi eriti intensiivselt riivav menetlustoiming. Ega meile kellelegi ei meeldi turvakontrollis sokiväel paterdada. Aga kui juba kodus sahtlid pahupidi pööratakse, on see ikka eriti solvav. Euroopaliiku praktika kohaselt on läbiotsimine võimalik viimase meetmena ja sõltumatu ametkonna, tavaliselt kohtu põhjendatud kaalutlustel. Kas teie hinnangul prokuratuur – mitte kohus, vaid just prokuratuur – on sõltumatu ametiasutus, kes võib anda loa opositsioonipoliitiku, opo-

sitsioonis oleva Riigikogu liikme kodu ja opositsioonierakonna büroo läbi otsida?

Indrek Teder

Jah, nagu ma oma taotluses, s.o 8. oktoobril 2012 leidsin, on igasugune läbiotsimine väga intensiivne toiming ja see rikub põhiseaduse § 76. Aga kohus ütles teistmoodi. Mul ei ole mitte midagi teha, kui kohus on teisel arvamusel. Alati tuleb kohtuotsust järgida. Mitte midagi ei ole teha.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb.

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra õiguskantsler! Ma tulen küsimuse juurde, mis on seotud kriminaalasja korrektsusega. Kolleegid rääkisid, et te põhiseaduskomisjonis väitsite, et te ei saa kinnitada, et kõik selle kriminaalasja toimingud on tehtud korrektselt, kuna kõiki toiminguid pole kontrollitud. Minu küsimus on sellega seotud. Kas te olete jätkuvalt seda meelt?

Indrek Teder

Ma lugesin kõiki kriminaaltoimikuid – kõiki! – ja hindasin ka seda. Lõplikult otsustab siiski kohus. Ja mina kaalun seda, kas ma saadan taotluse prokurörile tagasi või mitte. Aga kohus otsustab, see on ka oluline.

Aseesimees Jüri Ratas

Heimar Lenk, palun!

Heimar Lenk

Aitäh! Kuidas te õiguskantslerina hindate sellist olukorda, kus Priit Toobali ja Lauri Laasi asja ümber on olnud pikka aega, mitu kuud, suur meediakära? On mitmesuguseid arvamusi siia-sinna – kas võtta saadikupuutumatus ära või mitte. See mõjub ju ka poliitiku reputatsioonile. Kas õiguskaitseorganid seda ka arutavad, et niisuguse venitamise kahjustatakse inimese mainet? Mõned toimingud on olnud ka seaduslikkuse piiri peal. Milleks selline kära? Kuidas teie suhtute sellesse, et ühe suhteliselt tühise asja pärast, mis ühiskonna silmis ei ole kuigi tõsine, on selline kära tekitatud?

Indrek Teder

Kõige lihtsam on just läbiotsimine. Selles probleem oligi. Aga praegu on see põhimõtteliselt seaduslik tegevus. Jah, nii see on.

Aseesimees Jüri Ratas

Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Austatud õiguskantsler! Ma tulen tagasi oma küsimuse juurde, kuna te ei vastanud mulle. Kas materjalidest nähtub peale selle ühe opositsioonierakonna kontori läbiotsimise ka see, et toimus jälitustegevus, pealtkuulamine või midagi analoogset? Kas teie materjalidest on seda näha?

Indrek Teder

Jah, nagu ma ütlesin, ma olen seda ka täielikult lugenud. Seda ma ka otsustasin. Ma kaalusin seda.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Riigikogu liikme kodu läbiotsimine ilma kohtu loata on tänapäeval teadupärast seaduspärane. Aga sellele läbiotsimisele eelnes ju vaevaldetele tuginev süüdistus. Kas Eesti riigi praktikas hakkab ka tulevikus nii olema?

Indrek Teder

Väga palju sõltub ka parlamendi otsustustest, sellest, milline on kriminaalmenetlus. Nagu öeldakse, see on diskretsiooni küsimus ja kõik sõltub sellest, kas see on laiem või kitsam. Praegu on see tõesti väga lai. Kuidas õiguskantsler tulevikus otsustama hakkab, on diskretsiooni küsimus, teie küsimus.

Aseesimees Jüri Ratas

Mailis Reps, palun!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Ma tulen põhiseaduse § 76 ehk Riigikogu liikme puutumatus juurde, millest ka teie olete üsna palju rääkinud. Norm on ju põhimõtteliselt absoluutne, ilma igasuguste klausliteta, ja oma eesmärgilt on immunitet

ka konstitutsioonilises mõttes kaitseabinõu, kui tegu on näiteks opositsiooni kuuluvate või teiste nn vähem mugavate poliitikutega. See kehtib ka täitevvõimu põhjendamatu sekku-
mise kohta. Kui me aga analüüsime Riigikohtu värsket otsust, siis minule jääb küll mulje, et saadikupuutumatus on selle otsusega täiesti sisutühjaks mõisteks muudetud. Saadikupuutumatusel ei ole Riigikohtu otsusest tulenevalt enam üldse sisu. Saadikut tohib läbi otsida, pealt kuulata, jälitada, kinni pidada jne. Milline on teie seisukoht?

Indrek Teder

Jah, põhiseaduse § 76 järgi, mida ma ka tsiteerisin, puutumatus ei laiene. Samas on Riigikohus otsustanud ja punktis 22 selge sõnaga öelnud, et Riigikogu liikme puutumatus ei piirdu üksnes sellega, et teda võib õiguskantsleri ettepanekul ja Riigikogu enamuse nõusolekul kriminaalvastutusele võtta. Vastasel korral muutuks põhiseaduse § 76 esimene lause sisutühjaks. See ütleb, et puutumatus on väga lai.

Aseesimees Jüri Ratas

Lembit Kaljuvee, palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, härra juhataja! Hea õiguskantsler! Te lugesite siin ette hulga seaduste paragrahve ja lõike. Täna esitasite eraldi ettepanekud kolmelt Riigikogu liikmelt saadikupuutumatus ära võtmise kohta. Mõni aeg tagasi vaatasite asja teisiti ja arvasite, et pole õige kõigilt kolmelt saadikupuutumatus ära võtta. Kui eriti mitte süveneda, siis on tunne, et te suhtute asja kuidagi üheülbaliselt – võtame kolmelt ära, ei võta kolmelt ära. Nende teod on ju erineva kaaluga. Kas te läksite nende seaduste hindamisel lihtsalt teatud kaugusele ja siis otsustasite, et ah, võtame kõigilt puutumatus ära või ei võta kõigilt ära? Kui te esitasite kolm eraldi ettepanekut, siis võiks arvata, et mees on ikka tööd teinud ja asja uurinud. Nüüd tahate aga saadikupuutumatus kõigilt ära võtta. Miks?

Indrek Teder

Ma selgitan veel kord. Ma olin arvamusel, et see teguviis rikub otseselt põhiseadust ja saatsin ka taotluse Riigikohtusse, aga kohus

arvas teistmoodi. Ja ma pean seda otsust järgima, selles on probleem. Mul on ka oma arvamus, aga mitte midagi ei ole teha. See on samamoodi nagu seadusega – seda tuleb järgida, meeldib või ei meeldi. Nii on.

Aseesimees Jüri Ratas

Rein Lang, palun!

Rein Lang

Aitäh! Lugupeetud õiguskantsler! Mul on selline küsimus. Kas sinu arvates praegune Eesti õigusruum võimaldab õiguskaitseorganitel n-ö tõendeid kalastada? See on nähtus, mida tuntakse ingliskeelse termini *all evidence fishing*.

Indrek Teder

See ei ole võib-olla üks ja sama asi, aga ma ei välista seda.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovi ta. Seega võime minna lõpphääletuse juurde.

Kuna see hääletus nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme enne lõpphääletust kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 82 Riigikogu liiget, puudub 19.

Panen lõpphääletusele õiguskantsleri ettepaneku. Kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 54 ja vastu 17 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Õiguskantsleri ettepanek leidis toetust. (Tabel 28.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

4. Õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Urbo Vaarmannilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema osas kohtumenetluse jätkamiseks

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume kolmanda päevakorrapunkti juurde. Arutlusele tuleb õiguskantsleri ettepanek anda nõusolek Riigikogu liikmelt Urbo Vaarmannilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja

tema osas kohtumenetluse jätkamiseks. Ettekandja on õiguskantsler Indrek Teder. Lubage mul lühidalt tutvustada ka selle päevakorrapunkti menetlemise korda. Kõigepealt on õiguskantsleri ettekanne, mis kestab kuni 15 minutit. Seejärel saavad Riigikogu liikmed küsimusi esitada, iga rahvasaadik võib esitada ühe suulise küsimuse. Peale seda toimuvad läbirääkimised. Pärast läbirääkimiste lõpetamist paneb istungi juhataja hääletusele küsimuse, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli õiguskantsler Indrek Teder!

Indrek Teder

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Koosõlas põhiseaduse §-ga 76 ja § 139 lõikega 3, õiguskantsleri seaduse § 1 lõikega 3 ning kriminaalmenetluse seadustiku §-ga 379 teen Riigikogule ettepaneku anda nõusolek Riigikogu liikmelt Urbo Vaarmannilt saadikupuutumatus e äravõtmiseks ja tema vastu kohtumenetluse jätkamiseks seoses ettepanekule lisatud riigi peaprokuröri taotluses kirjeldatud asjaoludega.

Riigi peaprokuröri 20. veebruaril 2014 õiguskantslerile esitatud taotlusest nähtub, et Urbo Vaarmanni kohta koostati süüdistusakt juba 7. veebruaril 2013, seega enne tema Riigikogu liikmeks asumist. 26. juuni 2013. aasta määrusega andis Tartu Maakohus Urbo Vaarmanni kohtu alla, kuna kohus leidis, et esineb küllaldane alus kriminaalasja arutamiseks kohtuistungil üldmenetluse korras. Eeltoodust tulenevalt ei saa Urbo Vaarmanni puhul olla juttu süüdistusakti menetlemisest ja Riigikogule ettepaneku esitamisest süüdistusakti koostamiseks, vaid kriminaalmenetluse jätkamisest. Ma ei tuvastanud, et esineksid kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõikes 6 nimetatud alused ("poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu") riigi peaprokuröri taotluse tagastamiseks ning Riigikogule Urbo Vaarmannilt saadikupuutumatus e äravõtmise ettepaneku tegemisest keeldumiseks. Täna!

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, teile on küsimusi. Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra õiguskantsler! Teie ettepanekust võime lugeda, et härra Vaarmanni, meie kolleegi vastu alustas Politsei- ja Piirivalveamet kriminaalasja menetlust 30. jaanuaril 2012. Sellest on möödunud 25–26 kuud. Kuna ma olen ise pidanud käima kohtuteed, siis on mul teile järgmine küsimus. Mis te olete teinud selleks, et kriminaalajade menetlused, toimingud, mida tehakse enne kohut, ja kohtuprotsessid ei kehtaks Eestis nii pikalt?

Indrek Teder

Jah, ma olen lugenud kogu toimikut. Kriminaalmenetluse seadustiku § 378 lõike 6 alusel pidin ma otsustama, kas süüdistuse esitamine oleks poliitiliselt erapoolik või muul põhjusel ilmselgelt põhjendamatu. Aga otsustab ju ka kohus. Kohus otsustab, mina ei ole kohus.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Austatud õiguskantsler! (Sumin.)

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun vabandust! Head ametikaaslased, saalis on liiga suur lärm. Ma palun austada ettekandjat ja neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad arutelu kuulata! Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Kui kohus menetleb Riigikogu liikme asja, kas ja kuivõrd peab ta siis arvestama Riigikogu liikme töögraafikut? Probleem on nimelt selles, et kui kohtuistungid on nendel päevadel, kui Riigikogus toimuvad olulised hääletused, siis see, kui üks hääl on puudu, võib mõjutada hääletamise tulemust. Riigikogus on ju istungivabad nädalad, ka reedeti ei toimu istungeid, aga nagu väidab kolleeg Urbo Vaarmann, seda ei arvestata ja kohtuistungid toimuvad ikka Riigikogu istungite ajal.

Indrek Teder

Üks variant oleks sätestada kriminaalmenetlus, mis oleks parlamendi diskretsioon.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud õiguskantsler! Urbo Vaarmanni sõnul algas menetlus tema vastu tegelikult sellest, et uuriti Riigikogu liikme valimiskampaaniat, see asi aga lõpetati. Kas see oli nii? Kas õiguskantsler pööras sellele erilist tähelepanu, sest ilmselgelt on menetluse üks põhjus olnud poliitiline tegevus?

Indrek Teder

Jah, ma uurisin neid kahte asja väga põhjalikult. Praegu ma ikkagi seda ei tuvastanud.

Aseesimees Jüri Ratas

Heimar Lenk, palun!

Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud õiguskantsler! Kuna te Valeri Korbi küsimusele ei vastanud, siis ma küsin selle üle. Kuidas saavad Eestis kohtuprotsessid nii pikad olla? Vaarmanni lugu on kestnud 26 kuud, aga kolleegid meenutavad, et meil on kohtuprotsesse, mis on alanud 2006. aastal. Kas teie õiguskantslerina olete samme astunud, et õigusemõistmine võiks natukene mõistlikuma ajaga toimuda? Teie küll seda ei tuvastanud, aga kui seda asja, mida me arutame, vaadata, siis vähegi normaalse mõtlemisega inimene näeb selle juures ju n-ö poliitilisi varjundeid.

Indrek Teder

Jah, esiteks, kõik menetlused võiksid olla kiiremad. Samas, nagu ma rõhutasin, parlamendil on õigus sätestada kriminaalmenetlus. Teiseks, seda olen ma ka analüüsinud, aga see on teine teema.

Aseesimees Jüri Ratas

Rait Maruste, palun!

Rait Maruste

Härra õiguskantsler! Riigikogule tehtud ettepaneku teise lehekülje esimese lõigu lõpus on lause, mille ma ette loen: "Seega on sellise toimingute tegemiseks vaja ka õiguskantsleri ettepanekul antud Riigikogu nõusolekut." Millist toimingut te silmas peate?

Indrek Teder

Just selle tõttu, et Riigikohus on otsuse teinud, peaks seda Riigikogus otsustama. Ma enne mainisin põhiseaduse § 12, mis sätestab võrdsuspõhimõtte. Urbo Vaarmannil oli ka juha varem süüdistus. Mina otsustasin ratsionaalselt, aga kuna Riigikohus ikkagi nii otsustas, siis tuleb jälle Riigikogus hääletada.

Aseesimees Jüri Ratas

Peeter Võsa, palun!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud õiguskantsler! Ma ei saanud teie vastusest sugugi aru. Äkki kordate üle? Kui kohtuprotsess langeb Riigikogu istungiga samale ajale, kuhu peab siis minema kohtu alla antud Riigikogu liige? Kas ta peab tulema siia oma põhitööd tegema või minema kohtusse?

Indrek Teder

Urbo Vaarmanni juhtumil lõppes kohtueelne menetlus enne, kui temast sai Riigikogu liige. Minu arvates põhiseaduse § 76 teda ei puuduta. Järelikult ei saanud menetlust kuidagi mõjutada asjaolu, et ta on Riigikogu liige. Kõigest hoolimata leidis Riigikohus, et immuniitet tuleb võtta ka inimeselt, kes sai Riigikogu liikmeks pärast kohtueelse menetluse lõppu.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Eelmise päevakorrapunkti arutelul mainisite, et te ise poleks tulnud siia ettepanekuga saadikupuutumatus ära võtta, aga Riigikohus otsustas nii ja teil pole valikut. Me saime nii teie positsioonist aru. Mina ja mu kolleegid siin kuulame teie vastuseid ning meile tundub, et umbes pool vastustest ei ole mingiski loogilises ega semantilises seoses esitatud küsimustega. Kas te teete seda meelega, et toimuva absurdus oleks kõigile näha, või juhtub see teil täiesti juhuslikult?

Indrek Teder

Absoluutselt mitte! Just kohtuotsust pead sa järgima, nii nagu seadustki. Mitte midagi ei ole teha. Ma arvasin, et nii oleks loogilisem, liht-

sam, aga nii ei ole. Sa peadki just hääletama. Nii see on.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud õiguskantsler! Ma küsin teie isiklikku arvamust. Kas te peate seda normaalseks, kui endised riigiprokurörid asuvad tööle Riigikohtu juurde?

Indrek Teder

Ma pean natuke analüüsima ja mõtlema, kas nii on õige või mitte. See on natuke teistsugune olukord, natuke teistsugune.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita.

See hääletus nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust. Enne lõpphääletust teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele õiguskantsleri ettepaneku. Kes on ettepaneku poolt? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 64 ja vastu 13 Riigikogu liiget, 2 jäid erapooletuks. Õiguskantsleri ettepanek leidis toetust. (Tabel 29.)

Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

5. Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (521 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume neljanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 521 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele eelnõu 521. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 70 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 521 on seadusena vastu võetud. (Tabel 30.)

Neljanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

6. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu (606 OE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume viienda päevakorrapunkti juurde. Algab VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamise uurimiskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigikogu uurimiskomisjoni moodustamine VEB Fondi koondatud nõuete menetlemise ja rahuldamise asjaolude väljaselgitamiseks" muutmise" eelnõu 606 teine lugemine. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Peep Aru!

Peep Aru

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon arutas eelnõu teisele ja

ühtlasi viimasele lugemisele saatmist oma 25. märtsi istungil. Võtsime teadmiseks, et ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud. Komisjon tegi ise ühe normitehnilise täpsustuse. Me jääme oma 11. märtsil tehtud otsuse juurde, et eelnõu tuleks panna täna lõpphääletusele. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Ei soovita. Eelnõu 606 kohta muudatusettepanekuid ei laekunud. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et täna, teisel lugemisel, tuleks eelnõu 606 panna lõpphääletusele.

Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele eelnõu 606. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 66 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Otsuse eelnõu 606 leidis toetust. (Tabel 31.)

Viienda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud ja tänane istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 11.07.

Istungi kestus 1 tund ja 7 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 7. aprill 2014

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikmete Maimu Bergi ja Tatjana Jaansoniga ametivanne

2. Põllumajandusminister Ivari Padari ametivanne

Istungi rakendamine

3. Arupärimine Narva töövaidluskomisjoni kohta (nr 387)

4. Arupärimine tervishoiutöötajate eesti keele oskuse kontrolli kohta (nr 388)

5. Arupärimine puudega vanaduspensionaalsete inimeste sotsiaaltoetuste kohta (nr 389)

6. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, austatud Riigikogu! Hea peaminister! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku kümnenda töönädala esmaspäevast istungit.

1. Riigikogu liikmete Maimu Bergi ja Tatjana Jaansoniga ametivanne

Aseesimees Jüri Ratas

Seoses Riigikogu liikmete Katrin Saksa ja Kairit Pihlaku tagasiastumisega asusid 28. märtsil Riigikogu liikmeteks Maimu Berg ja Tatjana Jaanson. Nüüd on meil võimalus ja suur au ära kuulata uute Riigikogu liikmete ametivanded. Palun kõigepealt Riigikogu kõnetooli Maimu Bergi, et anda ametivanne.

Maimu Berg

Austatud Riigikogu aseesimees ja lugupeetud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Aseesimees Jüri Ratas

Nüüd palun Riigikogu kõnetooli Tatjana Jaansoniga, et ta annaks ametivande!

Tatjana Jaanson

Austatud Riigikogu aseesimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem uusi Riigikogu liikmeid meie seas täna ei ole.

2. Põllumajandusminister Ivari Padari ametivanne

Aseesimees Jüri Ratas

Võime minna põllumajandusminister Ivari Padari ametivande juurde. Nimelt on Vabariigi President tänavuse 7. aprilli otsusega nr 399 nimetanud Ivari Padari põllumajandusministriks. Palun!

Ivari Padar

Austatud Riigikogu aseesimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Tootan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu Eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele.

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Nüüd on kõigil, kes soovivad, võimalus tulla Riigikogu kõnetooli ja üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Austatud härra aseesimees! Head kolleegid! Mul on au anda Keskerakonna fraktsiooni nimel üle sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis puudutab lastetoetusi. Aastal 2005 jõustus sotsiaalhoolekande seaduse muudatus, mille kohaselt hakati lapsetoetust arvestama perekonna sissetuleku osana. Sotsiaalhoolekande seaduse sel moel muutmist põhjendati väitega, et lisaraha võimaldamine võib endaga kaasa tuua täiendavaid toimetulekuriske ning vähendada inimeste motivatsiooni endale töökohta otsida ehk sissetulekut teenida. Sisuliselt oleme nüüd aga loonud olukorra, kus üks toetus neelab teise alla. Seda eelnõu üle andes me loodame väga, et see arutatakse ka läbi. Eelmine kord, kui me seda siin saalis hääletasime, olid sotsiaaldemokraadid selle poolt. Koalitsioon on lubanud lastetoetusi suurendada ning ma loodan, et seda raha ei hakata arvestama perekonna sissetuleku hulka ja me käitume seaduspäraselt, mis tähendab seda, et lastele mõeldud raha kulub lastele, mitte näiteks kommunaalarvete tasumiseks. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud härra aseesimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatusel vastu võtnud kaks eelnõu, meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab juhatus nende edasise menetlemise.

Liigume edasi teadete juurde, neid on päris palju.

Esiteks, Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikmed Jaak Aaviksoo, Siim Valmar Kiisleri, Juhan Partsi, Urmas Reinsalu, Helir-Valdor Seedri ja Ken-Marti Vaheri Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni liikmeteks, Riigikogu liikme Andrus Ansipi Eesti Reformierakonna fraktsiooni liikmeks ning Riigikogu liikmed Etti Kagarovi, Barbi-Jenny Pilvre-

Storgårdi ja Tiit Tammsaare Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liikmeks. Juhatuse teada proteste nendelt inimestelt pole, nad on sellega nõus. Palju jõudu neile!

Teiseks, Riigikogu juhatus on registreerinud Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esimeheks Riigikogu liikme Urmas Reinsalu ning fraktsiooni aseesimeesteks Riigikogu liikmed Kaia Iva ja Juhan Partsi, Eesti Reformierakonna fraktsiooni esimeheks Riigikogu liikme Kristen Michali ning fraktsiooni aseesimeesteks Riigikogu liikmed Remo Holsmeri ja Jaanus Tamkivi.

Kolmandaks, Riigikogu juhatus on jaotanud Riigikogu alatiste komisjonide, v.a Euroopa Liidu asjade komisjon, kohad fraktsioonide vahel järgmiselt: Eesti Keskerakonna fraktsioonile igas komisjonis kaks kohta, Eesti Reformierakonna fraktsioonile majanduskomisjonis ja põhiseaduskomisjonis neli kohta, teistes komisjonides kolm kohta; Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioonile majanduskomisjonis ja rahanduskomisjonis kolm kohta, teistes komisjonides kaks kohta; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonile keskkonnakomisjonis ja riigikaitsekomisjonis üks koht, teistes komisjonides kaks kohta.

Neljandaks, Riigikogu juhatus on määranud Riigikogu alatiste komisjonide liikmete arvu järgmiselt: keskkonnakomisjonis, kultuurikomisjonis ja maaelukomisjonis on üheksa liiget, majanduskomisjonis 13 liiget, põhiseaduskomisjonis 10 liiget, rahanduskomisjonis 11 liiget, riigikaitsekomisjonis, sotsiaalkomisjonis ja väliskomisjonis on üheksa liiget, õiguskomisjonis kümme liiget.

Viiesandaks, Riigikogu juhatus on kinnitanud järgmised muudatused komisjonide koosseisudes: Jaak Aaviksoo asumise põhiseaduskomisjoni liikme kohale; Andrus Ansipi asumise väliskomisjoni liikme kohale; Ene Ergma asumise riigikaitsekomisjoni liikme kohale; Etti Kagarovi asumise sotsiaalkomisjoni liikme kohale; Siim Valmar Kiisleri asumise majanduskomisjoni liikme kohale; Kalev Kotkase lahkumise maaelukomisjoni liikme kohalt ning asumise põhiseaduskomisjoni liikme kohale; Juhan Partsi asumise väliskomisjoni liikme kohale; Barbi-Jenny Pilvre-Storgårdi asumise väliskomisjoni ja Euroopa Liidu asjade komisjoni liikme kohale; Urmas Reinsalu asumise põhiseaduskomisjoni liikme kohale; Kaarel

Rüütli lahkumise keskkonnakomisjoni liikme kohalt ning asumise rahanduskomisjoni liikme kohale; Helir-Valdor Seederi asumise rahanduskomisjoni liikme kohale; Neeme Suure lahkumise põhiseaduskomisjoni liikme kohalt ning asumise õiguskomisjoni liikme kohale; Tiit Tammsaare asumise majanduskomisjoni liikme kohale; Ken-Marti Vaheri asumise õiguskomisjoni liikme kohale; Deniss Boroditši lahkumise põhiseaduskomisjoni liikme kohalt ning asumise majanduskomisjoni liikme kohale; Eldar Efendijevi lahkumise kultuurikomisjoni liikme kohalt ning asumise õiguskomisjoni liikme kohale; Marika Tuus-Lauli lahkumise õiguskomisjoni liikme kohalt ning asumise sotsiaalkomisjoni liikme kohale; Yana Toomi lahkumise sotsiaalkomisjoni liikme kohalt ning asumise kultuurikomisjoni liikme kohale.

Head ametikaaslased, viime nüüd läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

Head ametikaaslased, asume nädala päevakorra kinnitamise juurde. Aga enne lubage mul juhtida tähelepanu sellele, et Riigikogu juhatuse ettepanekul on projekti tänaseks lisatud vastamine arupärimistele 387, 388 ja 389. Koos selle täiendusega panen päevakorra hääletamisele.

Panen hääletusele Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kümnenda töönädala päevakorra koos nende kolme täiendusega, mida ma nimetasin. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Kümnes tööndal on endale päevakorra saanud.

3. Arupärimine Narva töövaidluskomisjoni kohta (nr 387)

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme tänaste arupärimiste juurde. Esimene on Riigikogu liikmete Mihhail Stalnuhhini, Eldar Efendijevi, Tarmo Tamme, Valeri Korbi ja Yana Toomi s.a 17. veebruaril esitatud arupärimine Narva töövaidluskomisjoni kohta (nr 387). Sellele vastab sotsiaalminister Helmen Kütt. Ma palun kõnetooli arupärijate esindaja Mihhail Stalnuhhini, et arupärimist tutvustada!

Mihhail Stalnuhhin

Austatud härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Kolleegid! See probleem, millest ma praegu räägin, on üsna tavaline paljudes linnades. Narva puhul võiks millestki analoogilisest rääkides meelde tuletada, kuidas aastat kümme tagasi äkki valitsus teatas, et lõpetab arhiivi töö finantseerimise Narvas. Meil tuli valida, kas endal see töö kinni maksta või hakkavad kõik linlased, üle 60 000 inimese, vajaduse korral Rakveres mingit tõendit toomas käima. Sellele probleemile lahendust leida oli siiski kerge. Midagi polnud parata, linn võttis kogu asjanduse enda peale.

Aga probleem, millest ma praegu räägin, on veidi raskem. Kõik, kelle nimed lugupeetud juhataja praegu üles luges, kirjutasid alla arupärimisele, mis on suunatud sotsiaalministrile ja puudutab kahjuks juba lõppenud protsessi. Arupärimise esitamise ajal oli töövaidluskomisjon Narvas veel olemas. Meie arvasime, et see on üsna tähtis, et töörahu hoida ja vajaduse korral õlg alla panna. Aga selgus, et praeguse valitsuse silmis säärane poliitika õige ei ole.

Saime kirja Tööinspektsiooni peadirektorilt proua Maret Maripuult. See oli järgmise sisuga: "Oleme üle vaadanud töövaidluskomisjonide töökoormuse ja leidnud, et mitmete komisjonide töökoormus on võrreldes eelmiste aastatega oluliselt vähenenud. Üheks selliseks on Narvas asuv töövaidluskomisjon." Jne. Lõpus oli lause, et seetõttu komisjoni tegevus lõpetatakse.

Lähtuvalt sellest tahtsime proua ministrilt küsida, millistes dokumentides on sätestatud, et kõigi töövaidluskomisjonide töökoormus peab olema võrdne ja kus on määratletud nende komisjonide tegutsemise mõistlikkuse kriteeriumid. Nimelt sellest on endise ministri kirjas juttu. Teine küsimus: "Kui suur on töökoormus Eesti erinevatel töövaidluskomisjonidel ning kuidas on see muutunud viimaste aastate jooksul?" Kolmas küsimus: "Kui Narva töövaidluskomisjon likvideeritakse, siis kus hakkab toimuma Narvast pärinevate töövaidluste läbivaatamine? Kui see on seotud sõitudega mõnda teise omavalitsusse, siis milline saab olema vaidluste osapoolte sõidukulude hüvitamine?"

Kolm küsimust. Palume proua ministril neile vastata! Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna! Ma palun nüüd Riigikogu kõnetooli arupärimisele vastama sotsiaalminister Helmen Küti!

Helmen Kütt

Aitäh, austatud juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud arupärijad! Ma täna 17. veebruaril esitatud arupärimise eest! See oli küll sotsiaalminister härra Rõivasele, ent ma üritan nendele küsimustele vastata. Kohe alguses ütlen, et teema püstitamine on väga asjakohane, seega katsun arupärimisele vastata.

Esimene küsimus: "Millistes normitehnikalistes dokumentides on sätestatud, et kõigi töövaidluskomisjonide töökoormus peab olema võrdne? Kus on määratletud nende komisjonide tegutsemise mõistlikkuse kriteeriumid?" Töövaidluskomisjonidelt võrdset töökoormust ei nõuta. Samas kuulub töövaidluste lahendamise tagamine töövaidluskomisjoni põhimääruse ja Tööinspeksiooni põhimääruse § 12 kohaselt Tööinspeksiooni põhiülesannete hulka. Tööinspeksiooni ülesannete täitmise korraldamine on Tööinspeksiooni peadirektori õigus ja kohustus.

Narva töövaidluskomisjoni sulgemise ettepaneku tegi sotsiaalministrile Tööinspeksiooni peadirektor kooskõlas Tööinspeksiooni põhimääruse § 16 punktidega 1, 2 ja 5, mille kohaselt peadirektor vastutab Tööinspeksiooni tegevust reguleerivate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning esitab sotsiaalministrile ettepanekuid Tööinspeksiooni struktuuri ja teenistujate koosseisu kehtestamiseks ning Tööinspeksiooni tegevusvaldkonna korraldamiseks. Tööinspeksiooni ressursi otstarbekat kasutamist eesmärgiks pidades ei saa pidada mõistlikuks, et 2013. aastal moodustas väikseima koormusega ehk Narva töövaidluskomisjoni töökoormus vaid 27% suurima töökoormusega vaidluskomisjoni lahendatud vaidluste arvust: Ida inspeksiooni Narva töövaidluskomisjon lahendas 128 töövaidlusasja, Põhja inspeksiooni I töövaidluskomisjon aga 474 töövaidlust. Tööinspeksioon ja Sotsiaalministeerium on pidanud mõistlikuks olemasolevaid ressursse võimalikult efektiivselt kasutada ning luua Tallinnas uus, V töövaidluskomisjon, sest pealinnas kasvab töövaidluste arv pidevalt.

Teine küsimus: "Kui suur on töökoormus Eesti erinevatel töövaidluskomisjonidel ning kuidas on see muutunud viimaste aastate jooksul?" Narva töövaidluskomisjon lahendas töövaidlusi üksnes Narvas. Väljasõiduistungeid, mis võtavad tavapärasest rohkem aega, Narva komisjon ei teinud. Narva töövaidluskomisjoni lahendatud juhtumite arv on viimastel aastatel vähenenud: 2011. aastal lahendati 269 töövaidlust, 2012. aastal 187 ja 2013. aastal üksnes 128. Võrdluseks võib tuua Jõhvi töövaidluskomisjoni, kes 2011. aastal lahendas 253 töövaidlust, 2012. aastal 188 ning 2013. aastal 184. Jõhvi komisjon teeb ka väljasõiduistungeid. Kui arupärijad soovivad statistikat kõikide töövaidluskomisjonide lahendatud asjade kohta aastatel 2011, 2012 ja 2013, saan selle saata, juhul kui eelmine minister seda juba teinud ei ole.

Kolmas küsimus: "Kui Narva töövaidluskomisjon likvideeritakse, siis kus hakkab toimuma Narvast pärinevate töövaidluste läbivaatamine? Kui see on seotud sõitudega mõnda teise omavalitsusse, siis milline saab olema vaidluste osapoolte sõidukulude hüvitamine?" Narva töövaidluskomisjoni sulgemise otsus ei tähenda, et töövaidlusi enam Narvas ei lahendata. Narvas hakkab töövaidlusi lahendama Jõhvi komisjon, kes sõidab istungi läbiviimiseks Narva. Süsteem, mille kohaselt töövaidluskomisjon sõidab teise linna istungeid pidama, toimib edukalt juba mitmeid aastaid Rakveres, Paides, Raplas, Haapsalus, Kärdlas, Jõgeval, Põlvas, Viljandis ja Valgas. Märtsikuust alates on selline korraldus ka Võrus. Narva töötaja ja tööandja jaoks ei muutu midagi, pöördujatel mingeid sõidukulusid ei teki. Paberkanjal saab avaldusi endiselt esitada Narvas, kuid nüüd juba kohaliku inspeksiooni esindusele, aga dokumente on võimalik saata ka postiga töövaidluskomisjoni asukohta või siis elektrooniliselt. Kordan, et hakkavad toimuma väljasõiduistungid Narvas – probleeme tullakse lahendama kohapeale. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, austatud minister! Teile on ka vähemalt üks küsimus. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua minister! Veel hiljuti olime ühel poolel – koalitsioon seal, opositsioon seal.

Võib-olla on see vale ettekujutus, aga mul on selline tunne, et kui olukord oleks sama kui kuu aega tagasi, siis te oleksite solidaarne minuga, mitte nendega, kes otsustasid selle komisjoni töö lõpetada. Mis te arvate, kas te oleksite komisjoni sulgemist õigeks teoks pidanud ka kuu aega tagasi?

Helmen Kütt

Tegelikult me oleme ühel poolel. Me esindame siin kõik Eesti rahvast ja üritame töötada nii hästi kui võimalik. Ka minu kodulinnas Viljandis töövaidluskomisjoni töö lõpetati ja seal toimuvad väljasõiduistungid. Arvan, et otsuseid tuleb hinnata siiski kulupõhiselt. Kui inimeste olukord halvemaks ei lähe, on ju kõik korras. Komisjonil pole Jõhvist Narva kuigi kaugele sõita.

Mis puutub väitesse, et me oleme justkui ühel või teisel poolel, siis ma olen hästi tihti ka siit puldist esinedes öelnud, et oleks väga vaja, et siin saalis tehtaks mitte niivõrd erakonnapoliitilisi, kuivõrd sotsiaalpoliitilisi otsuseid. Ma tunnistan, et komisjoni töö lõpetamine Narvas tähendas konkreetselt kahele inimesele ka töötuks jäämist, aga need kaks inimest olid vanuses ligi 70 aastat ja nad jäid väarikale pensionile.

Aseesimees Jüri Ratas

Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Mul on ka küsimus tuleviku kohta. On arusaadav, et Narvas ametiühingud ühelt poolt ja ettevõtjad ehk tööandjad teiselt poolt püüavad omavahel maksimaalselt korrektselt asju ajada ning tänu sellele tõesti viimasel ajal ei ole töövaidlusküsimusi teravalt ja väga palju üleval olnud. Aga kui vaadata tulevikku, siis väikesetes ettevõtetes võivad ikkagi probleemid tekkida. Kui neid probleeme hakkab olema küllaltki palju, kas siis võib selle küsimuse juurde tagasi tulla? Ma räägin praegu Narvast – kas on võimalik Narvas töövaidluskomisjon kunagi jälle taastada? Kas see on lõplik otsus või ei ole?

Helmen Kütt

Aitäh küsimuse eest! Narvas on tugevad ametiühingud ja tublid tööandjad ning on väga

hea, et töövaidluste arv on vähenenud. Järelikult probleeme eriti ei ole ja kui on, siis need lahendatakse töökohtades. Kas selle teema juurde võib tagasi tulla? See peaks küll tähendama mingit katastroofilist pöördumiste arvu kasvu, nii et Jõhvi ei jõuaks enam inimesi teenindada. Kui selline olukord peaks tekkima, siis tuleks minu arvates asjad uuesti läbi arutada.

Aseesimees Jüri Ratas

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Hea Helmen! Võib-olla ma ei kuulanud kuigi tähelepanelikult, sel juhul palun ette vabandust, aga mulle jäi arusaamatuks, kuidas see peaks praktiliselt toimuma. Kui mul on tööandjale pretensioone, kuidas ma oma kaebuse sisse annan? Kellega ma nõu pean? Kas ma pean selleks Jõhvi minema? Mida teeb üks Narva linna elanik?

Helmen Kütt

Nagu ma kolmandale küsimusele vastates ütlesin, Narva elaniku jaoks ei muutu midagi. Ta võib esitada avalduse kirjalikult ja võib ka pöörduda kohaliku Tööinspektsiooni talituse poole ja seal nõu pidada. Töövaidluskomisjoni puudumine linnas ei tähenda, et inspektsiooni esindust ei ole. Ka võib avalduse esitada elektrooniliselt, aga lahendama tullakse kohapeale. Jõhvi komisjon tuleb Narva küsimust lahendada.

Aseesimees Jüri Ratas

Erki Nool, palun!

Erki Nool

Aitäh, austatud istungi juhataja! Austatud minister! Juba aastaid on räägitud riigi suuremast kohalolekust Ida-Virumaal. Mul on teile küsimus: kas see otsus suurendab riigi kohalolekut Ida-Virumaal või mitte?

Helmen Kütt

Kui arvestada, et Jõhvis on töövaidluskomisjon olemas ja vajaduse korral võib see ka Narva sõita, siis riigi kohalolek kindlasti ei vähene. Kahe inimese jaoks tähendas säärane otsus tõesti töökoha kaotust, aga teenus kui selline ei ole inimeste jaoks kadunud ja ma

arvan, et see teenus on kindlasti kvaliteetne ja hea.

Aseesimees Jüri Ratas

Urbo Vaarmann, palun!

Urbo Vaarmann

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma küsin natuke laiemalt. Samas suunas liigutakse ka perearstikeskuste puhul – neid pannakse kinni ja nii edasi. Kas see tendents jääb üle Eesti püsima või on arvata, et praeguse valitsuse käe all see natuke muutub?

Helmen Kütt

Aitäh teile küsimuse eest! Mis puutub perearstikeskuste sulgemisse, siis kindlasti ei ole see kõnealuse päevakorrapunkti teema. Tööinspektsiooni perearstipunktide sulgemine ei puutu. Aga see, et perearstikeskustes napib kaadrit ja tihti ei leita sinna arste, on tõsi. Ent selle kohta saab esitada eraldi arupärimise, millega seoses saaks asjaomase statistika üle vaadata ja teile konkreetset vastata.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Ma jätkan teemal, mille võttis üles kolleeg Urbo. Kas viimastel aastatel on veel mõnes kohalikus omavalitsuses töövaidluskomisjon kinni pandud? Võib-olla arutame seda küsimust ja otsustame, et moodustame ühe komisjoni, kes töötab Tallinnas ning hakkab näiteks Tartus ja Jõhvis kohal käima? Rahalised väljaminekud muutuvad veelgi väiksemaks.

Helmen Kütt

Aitäh teile küsimuse eest! See kindlasti ei ole otstarbekas. Kui te kuulsite, mis ma ütlesin, siis teate, et Tallinnas moodustatakse lausa üks töövaidluskomisjon juurde. Pealinnas on töövaidlustega selles mõttes halvasti, et pöördujaid on palju rohkem, kui need komisjonid lahendada jõuavad. On tõsi, et sõidetakse kohale üle Eesti eri kohtadesse, aga see ei pea kindlasti toimuma ainult Tallinnast. Ma arvan, et praegune olukord on reguleeritud hästi, väljasõiduistungid toimuvad mõistlikul kaugusel. Ega otsuseid langetades ei saa kuluefektivsus

ka ainuke kriteerium olla. Aga see, et Tallinnas ühte komisjoni juurde vaja oli, näitab, et Tallinnas ei ole asjad hästi lahenedud, et tööandjate-töövõtjate suhted ja ka ametiühingute tugevus ei ole sellised nagu Narvas.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Austatud härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mul on ainult kaks faktilist parandust. Esiteks, palun vabandust härra peaministrilt, nimetasin siin hoogu sattudes endist sotsiaalministrit prouaks. Puht inimlik eksimus, ma nii ei arva. Tõesti, see oli lihtsalt eksimus. Teine faktiline parandus. Lugupeetud proua minister, te eksite sügavalt – me ei tegele siin ühe ja sama asjaga. Need öised istungid, mida sotsiaaldemokraadid siin korraldasid, tõendavad, et see saal on vastasseisu täis. Teie astusite ühte punkti reformiga. Teil seisab ees see, et reedate alguses oma põhimõtted ja pärast võtate osa samast kuriteost, mis siin meie silme all on kestnud juba 15 aastat: te hakkate teerulliga opositsioonist üle käima. Ja seda me näeme siis, kui saali jõuab järgmise aasta eelarve. Aga palk ei jää tulemata – ei ole ajalooos veel olnud ühtegi sellist reformi koalitsioonipartnerit, keda nad poleks lõpuks reetnud. See ootab ees ka teid ja see teeb meie meele veidi rõõmsamaks. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Mul on siiski palve, et jääme ikka arupärimise temaatika juurde. Kas on veel sõnasoovijaid? Ei ole. Sulgen läbirääkimised. Esimesele arupärimisele on vastatud.

4. Arupärimine tervishoiutöötajate eesti keele oskuse kontrolli kohta (nr 388)

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume järgmise arupärimise juurde. Selle on esitanud Riigikogu liikmed Yana Toom, Lauri Laasi, Priit Toobal, Urbo Vaarmann, Eldar Efendijev, Valeri Korb, Mihhail Stalnuhhin, Viktor Vassiljev ja Peeter Võsa. Arupärimine on esitatud 17. veebruaril ja kannab

numbrit 388, teemaks on tervishoiutöötajate eesti keele oskuse kontroll. Arupärimisele vastab sotsiaalminister Helmen Kütt. Ma palun Riigikogu kõnetooli Yana Toomi, et arupärimist tutvustada!

Yana Toom

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Austatud minister! Keeleinspeksiooni 2013. aasta tegevusaruandes on kirjas, et tervishoiu ja sotsiaalhooldde valdkonnas kontrolliti sellel aastal 725 töötaja eesti keele oskust. Kontrolli käigus tuvastati 519 nõutava keeleoskusega töötajat. Väärteomenetlust alustati 114 tervishoiutöötaja suhtes, kusjuures 77-le määrati hoiustrahv ja 37-le kiirmenetluse korras rahatrahv kogusummas 3655 eurot. Vaadates Keeleinspeksiooni aruandeid, on näha, et tervishoiutöötajate keeleoskuse kontroll on muutunud üha aktiivsemaks. Ainuüksi aastal 2013 kontrolliti umbes sama palju tervishoiutöötajaid kui eelnenud kolmel aastal kokku. 2012. aastal oli kontrollitud 226, 2011. aastal 387 ja 2010. aastal 126. Nii et ühe aastaga täideti kolme aasta norm ja rohkemgi. Seoses sellega oli meil Taavi Rõivasele kuus küsimust. Mina lõpetan praegu häbematult palvega, et kui proua Helmen Kütt hakkab küsimusi ette lugema, siis ta alustaks vastusega küsimusele, miks ei vasta sellele küsimusele mitte härra Urmas Kruuse, vaid proua Helmen Kütt. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli sotsiaalminister Helmen Küti, et arupärimisele vastata!

Helmen Kütt

Austatud esimees! Head kolleegid! Lugupeetud arupärijad! Ma alustan siis küsimusest, mida paberil kirjas ei ole, ehk miks vastan mina, mitte härra Urmas Kruuse. Vastus on lihtne: arupärimine on adresseeritud sotsiaalministrile ja sotsiaalministri rollis olen täna mina. Ja nüüd muud vastused. Kas loen küsimused ette ja siis vastan? Nii on vist kõige parem, et ka need, kes ei ole arupärimisele alla kirjutanud, saaksid teada, millised on küsimused.

Esimene küsimus: "Kas Keeleinspeksioon kooskõlastab kontrollreide Sotsiaalministeeriu-

miga ja kas nende juures viibib ka ministeeriumi esindaja?" Keeleinspeksioon on Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas tegutsev valitsusasutus, mis teostab riiklikku järelevalvet keeleseaduse ning teiste keeleoskuste ja keelekasutust reguleerivate õigusaktide täitmise üle. Asutus koordineerib ise oma tegevust ja Sotsiaalministeeriumi oma otsuste langetamisse ei kaasa.

Teine küsimus: "Kuidas Teie ministrina hindate Eesti tervishoiutöötajate eesti keele oskust? Kas viimasel ajal on suurenenud ebapiisava keeleoskusega seotud kaebuste arv? Millega on seotud keelekontrolli tihedamaks muutumine tervishoiu valdkonnas?" Eestis õppinud tervishoiutöötajate eesti keele oskus peab olema vähemalt rahuldaval tasemel, sest õpingud toimuvad eesti keeles. Näiteks Tallinna Tervishoiu Kõrgkool pakub õe põhiõppesse astujatele täiendavat riigikeele õpet nii Kohtla-Järvel kui ka Tallinnas. Riigikeele lisaõppe vajadus selgitatakse välja enne õppetöö algust toimuva hindamise käigus. Ebapiisav eesti keele oskus võib olla probleemiks nendele tervishoiutöötajatele, kes on hariduse omandanud aastakümneid tagasi, ja neile, kes ei ole haridust omandanud Eestis. Vastuseks küsimusele, kas viimasel ajal on ebapiisava keeleoskusega seotud kaebuste arv suurenenud, esitan teile järgmised Keeleinspeksioonist pärit andmed. Keeleinspeksiooni andmetel laekus 2013. aastal posti teel ja veebilehe vahendusel üldse kokku 87 teabenõuet ja 212 kaebust. 2012. aastal laekus posti teel ja veebilehe vahendusel 74 teabenõuet ja 243 kaebust. Seega võib öelda, et keeleoskusega seotud kaebuste arv ei ole kahe aasta võrdluses kasvanud. Kaebustest puudutas valdav osa teenindus- ja müügitöötajate ning korteriühistute juhatuse liikmete ja töötajate keeleoskust, samuti avaliku teabe ja reklaami võõrkeelsust.

Tervishoiutöötajaid puudutavaid kaebusi oli 2011. aastal 10, 2012. aastal 14 ja 2013. aastal 12. Hindamiseks keelekontrolli sagedust tervishoiuvaldkonnas, palusime Keeleinspeksioonist lisateavet. Muu hulgas palusime selgitada keelekontrollide korraldamise põhimõtteid, sh seda, millest tulenevalt on keelekontroll tervishoiuvaldkonnas tihedamaks muutunud. Saime järgmise sisuga vastuse. Keeleinspeksioon koostab töötajate eesti keele oskuse kontrollimiseks igal aastal järelevalvekava, milles mää-

rab konkreetse aasta prioriteetsed valdkonnad. 2013. aastal olid need haridusvaldkond, kus koostati 1694 akti, ning tervishoiuvaldkond, mistõttu kontrollitud töötajate arv tõepoolest kasvas. Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande valdkonnas kontrolliti mullu 725 inimese, 2012. aastal aga 226 töötaja keeleoskust. Aruandest on näha, et suur osa akte on koostatud Ida-Viru Keskhaiglas, kus keeleoskuse kontrolli alustati 2012. aastal, mil jõuti kontrollida vaid 62 töötajat. Aastatel 2008–2011 seevastu ei koostatud tolles asutuses ühtegi kontrollakti. Seega on keelekontrolli tihedamaks muutumine tervishoiuvaldkonnas seotud Keeleinspeksiooni sisemise töökorralduse ja järelevalve planeerimisega.

Kolmas küsimus: "Kuidas Te ministrina hindate taoliste kontrollide mõju Teie poolt juhitud valdkonnale?" Ma leian, et keelenõuete täitmise kontroll on vajalik. Regulaarne kontroll motiveerib kindlasti ka keeleoskuse parandamist ja keele õppimist.

Neljas küsimus: "Teatavasti tegutsevad Eestis aktiivselt meie põhjanaabrid, kes värbavad tervishoiutöötajaid tööle Soome, Norrasse jne. Ja mitte ainult tulevasi, vaid ka juba tegutsevad arste ja õdesid. Kusjuures esimene samm tööle värbamisel on tervishoiutöötajatele pakutavad keelekursused, kus õpetatakse näiteks "meditsiinilist soome keelt". Millised meetmed on välja töötatud Sotsiaalministeeriumis, et tagada Eestis töötavatele arstidele erialane keeleõpe?" Eestis tööle asuvate tervishoiutöötajate keeleoskust hindavad tööandjad ja vajaduse korral organiseerivad nad ka keeleõppe. Tervishoiutöötajate keeleõpet on toetanud ka riik. Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed ehk MISA toetas 16 Ida-Viru Keskhaigla kolmandatest riikidest pärit arsti ning veel 20 meedikut, kelle keeleoskus polnud tööks vajalikul tasemel, võimaldades neil tasuta õppida eesti keele kursustel, kus tutvustati ka meie ühiskonda. Projekti rahastatakse Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondi ja Kultuuriministeeriumi kaudu riigieelarvest, täpsemalt Eesti lõimumiskava 2008–2013 raames. Sotsiaalministeeriumi pädevusse keeleküsimumusega tegelemine ei kuulu.

Viies küsimus: "Kas Sotsiaalministeerium toetab Keeleinspeksioonilt ettekirjutusi saanud meditsiinitöötajaid? Milliseid kursusi läbi

viiakse, mitu inimest on sellise õppe viimase nelja aasta jooksul läbinud (palun vastust aastate lõikes)? Palun infot ka kursuste maksumuse kohta." Kuna Sotsiaalministeeriumi pädevusse keeleküsimumusega tegelemine ei kuulu, siis pole mul sellele küsimusele muud vastata kui lihtsalt seda, et tervishoiutöötajate keeleõpet on vajaduse korral organiseerinud tööandja, tehes seda integratsiooniprogramme kasutades. Aga lühike vastus on, et Sotsiaalministeerium sellega ei tegele.

Kuues küsimus: "Kuidas on plaanis lahendada Ida-Virumaa spetsiifiline probleem, arvestades eestikeelse keskkonna vähesust? Kas olete kaalunud võimalust teatud perioodiks alandada Ida-Virumaal töötavate medikute keelenõudeid eeldusel, et tervishoiuasutus tagab eestikeelse teenuse, kaasates näiteks eestikeelse õe või pädeva tõlgi abi?" Sotsiaalministeerium ei ole kaalunud alandada Ida-Virumaal töötavatele tervishoiutöötajatele esitatavaid keelenõudeid. Eesti riigikeel on eesti keel, mis tähendab, et selles keeles peab olema võimalik saada kvaliteetset arstiabi. Meie andmetel pööratakse vene keeles kõnelevatele noortele eesti keele õpetamisele suurt tähelepanu. Me usaldame haridussüsteemi ja tervishoiuasutusi ning usume, et haiglad pööravad samuti piisavat tähelepanu keeleõppele. Toetame igati Keeleinspeksiooni tegevust ning usume, et regulaarne kontroll ja probleemidele tähelepanu juhtimine muudab olukorra paremaks. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Austatud minister, teile on ka küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Käisin eelmisel aastal Inglismaal ja kohtusin Brightonis ühe Eestist pärit noore naisega, meditsiiniõega, kes oli mitu aastat töötanud Eestis ja läinud siis Inglismaale tööd otsima. Tollal oli ta praktikant ühes Brightonis haiglas. Kuu aega hiljem sain teada, et ta oligi tööle võetud. Minu jaoks oli selle juures kõige kummalisem see, et ma ju nägin, kuidas ta suhtleb inglise keeles – ta ei saanud poeski hakkama. Aga ta oli väga töökas, usin ja seda hinnati. Inglismaal on riigikeel inglise keel, mitte vene ega eesti keel, kuid ta võeti siiski

ametlikult tööle ja ta jääbki sinna töötama. Kui Inglismaal on selline asi lubatud, siis võib-olla saame ka meie oma inimestele sellist olukorda võimaldada?

Helmen Kütt

Aitäh küsimuse eest! Näiteks Soome riigis on ju asjad teistpidi. Soomes on keelenõuded ja enne, kui eksam pole sooritatud, ei ole võimalik töötada üksi ei perearstina ega ka õena. Ma olen seda meelt, et eesti keele oskuse nõue ja patsientide ravi on omavahel siiski seotud lihtsalt selle kaudu, et oma riigi keeles peab olema võimalik diagnoosile vastavat abi saada ja see, kes abi annab, peab ka selgitama patsiendile, millist abi antakse. Probleemi aitavad minu meelest lahendada ka täiendavad keelekursused. Ma tean, et Narva linn on tegelikult väga palju panustanud keelekursuste korraldamisse. Küsimus on, et võib-olla peaksid fondid ja projektid olema suuremad, et keelekursuseid läbi viia.

Aseesimees Jüri Ratas

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Ma tänan, austatud istungi juhataja! Hea minister! Mul on ka näide elust. Ma olen suhelnud ühe vanema prouaga, kes töötab ühes Ida-Virumaa haiglas günekoloogina. Ta on töötanud, ma ei tea, vist oma 50 aastat ja on väga hinnatud spetsialist. Ta on käinud kursustel vähemalt 11 korda. Tema kurtis mulle, et ta teab, kuidas on eesti keeles Amazonase vihmamets, aga ei tea, kuidas on *pridatki matki*. Need kursused, millele te viitasite, mida korraldab MISA ja korraldavad muud tublid inimesed, ei ole spetsiifilised, meditsiinilased. Tähendab, aetakse kokku õpetajaid, meditsiiniõdesid, trollijuhte, keda iganes ja õpetatakse mingisugust keskmist keelt, mida inimestel ei ole tööalaselt vaja. Kas Sotsiaalministeerium ei peaks kuidagi jõulisemalt sekkuma selsse, et õpetataks ikkagi erialast keelt, mida inimesel on realselt vaja, kui ta täidab pabereid, dokumente, mis on seotud selle meeletu bürokratismiga tervishoius? Seda vihmametsa sõna polegi tal ju tegelikult vaja.

Helmen Kütt

Aitäh! See on õige märkus. Kui soomlased värbavad endale praegu Tallinnas ja Tartus meedikuid juba kõrgkoolist, siis nad õpetavad neile ka spetsiifilist meditsiinterminoloogiat. Ma olen Narva haiglas käinud ja võin öelda, et seal on väga tublid inimesed, kes teevad oma tööd südamega. Ma olen valmis suhtlema Keeleinspeksiooniga ja tõstatama selle teema, et korraldataks spetsiifilisi kursuseid. Ma ei saa teile lubada, et need nüüd kohe teoks saavad, aga kindlasti ma edastan selle palve. Võib-olla on ka mõne projekti raames võimalik just spetsiifilisi meditsiinilaseid keelekursuseid korraldada.

Aseesimees Jüri Ratas

Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Mina tulen ka tagasi Ida-Virumaa juurde ja räägin inimestest. Mõned inimesed on tõesti käinud oma arsti juures juba kümneid aastaid ja järsku ei vasta see arst enam tänapäeva nõuetele. Muidugi, arste tuleb Narva ka Tartust ja Tallinnast, aga järjekord on neli kuud, viis kuud, kuus kuud, võib-olla rohkemgi. Võib-olla võiks tõesti vaadata seda küsimust nende inimeste silmade läbi, kes vajavad abi, vaadata sellest kandist, mida ja kuidas oleks tarvis teha, et ei kannataks tavainimene, kes vajab arstiabi? Teil on ehk natuke vähe aega, aga sellele küsimusele tuleks ikkagi tähelepanu pöörata.

Helmen Kütt

Aitäh teile! Ma räägin kindlasti Keeleinspeksiooniga, nii nagu vastasin ka eelmisena küsinud Yana Toomile. Ma olen seda meelt, et järjekord peab olema lühem, ja kui see järjekord on seotud keeleprobleemiga, siis seda hullem. Nii et ma kindlasti tegelen selle teemaga ja vastan arupärijatele peale seda, kui ma olen Keeleinspeksiooniga suhelnud, ka kirjallikult.

Aseesimees Jüri Ratas

Urbo Vaarmann, palun!

Urbo Vaarmann

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma küsin vastupidi: Tartus ja Tallinnas on tihti probleem, et arstid ei oska jälle vene keelt. Mis lahendust te siin näete? Kas patsiendiga ei peaks leidma siiski ühist keelt, et inimene saaks lõplikult aru, mis tal viga on ja kuidas peaks edasi toimima?

Helmen Kütt

Aitäh! Kui ma tahaksin nüüd vastata seaduse järgi, siis ma võiksin öelda, et eesti keel on Eestis riigikeel. Samas ma võin öelda isiklikust kogemusest, et kui inimene pöördub arsti poole mõnes muus keeles ja arst valdab seda keelt, siis ta kindlasti räägib patsiendiga ka tema emakeeles ehk siis vene või mingis muus keeles. Olen ise Ida-Tallinna Keskhaiglas näinud, kuidas käituti ühe sinna tulnud inglasega. Mitte keegi ei hakanud temaga suhtlema eesti keeles, vaid kutsuti isegi tõlk, kes juhuslikult oli üks teine meedik, ja räägiti inglise keeles. Riigikeel on üle Eesti siiski eesti keel, aga arstid, kes vene keelt valdavad, suhtlevad kindlasti vajaduse korral ka vene keeles, kui tema patsient tõepoolest ei mõista riigikeelt.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Proua minister! Maa-ilm ei ole sündinud eile, ta sündis tükk aega tagasi koos kõigi oma probleemidega. Mina olen 1980. aastatel töötanud 14 aastat järjepanu sisearstide atesteerimise komisjoni sekretärina. Kõik selle eriala arstid käisid komisjonist läbi, sh Ida-Virumaa omad. Keeleprobleem on seal alati olnud. Kõik need tublid tohtrid olid tol ajal ja on ka praegu korduvalt läbinud kursused. Aga näiteks Narvas on eesti-keelset elanikkonda 3%, 97% räägib vene keeles. Tohtrid on kursused läbi teinud, aga kuu aja pärast on keel unustatud. Kuidas teha nüü moodi, et ka patsiendid hakkaksid oma tohtrite ja õdedega eesti keeles rääkima? Sest nii nagu te ütlesite, seaduse järgi on meie riigikeel eesti keel.

Helmen Kütt

Aitäh! Üks vastus on kindlasti see, et koolides minnakse üle eestikeelsele õppele ehk siis järjest rohkem patsiente räägib eesti keeles. See on üks asi. Teiseks, ma loodan küll, et Narva asub rohkem elama ka eesti keelt kõnelevaid inimesi. See on ju suurepärane ja kaunis linn, miks mitte sinna elama minna. Kuidas teha aga nii, et need, kes praegu räägivad oma arstiga vene keeles, hakkaksid eesti keeles rääkima? Kui nad omavahel saavad vene keeles rääkides hakkama, siis ei ole ju probleemi. Pigem on probleem vastupidine, st kui patsient räägib eesti keeles ja tohter ei saa temast aru.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Ütlesite, et toetame Keeleinspektiooni tegevust. See on õige. Aga võib-olla peaks riik rohkem toetama ka haiglaid, sellepärast et sisuliselt kõik need kursused korraldatakse haiglate eelarvest? Võib-olla oleks siis nendel inimestel, kes tulevad meile tööle, parem tase. Te teate ju isegi, et praegu on 165–170 arsti puudu. Kui inimesed tulevad välismaalt meile tööle ja töötavad hästi – ütlen seda oma kogemusest –, siis võib-olla oleks parem, kui riik toetaks nende ettevalmistust rahaliselt rohkem kui seni.

Helmen Kütt

Aitäh! Ma arvan küll, et oleks vaja korraldada keelekursuseid, ja nii nagu kolleeg Yana Toom siin ütles, tegelikult spetsiifilisi keelekursuseid. Ega seal vahet ei ole, kas riik eraldab raha haiglale, sest haiglaid finantseerib ikkagi haigekassa, või ta korraldab ise need kursused. Oluline on see, et inimesed keele selgeks saaksid.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Lugupeetud proua minister, ma pean teile ütlema, et suhtun teisse suurima sümpaatiaga. Võib-olla on põhjus selles, et teie olete ainsana oma

reast istunud siin meiega esmaspäeviti hilisõhtuni, et kuulata ära, millest me tegelikult pajatame.

Ma tahan teile jutustada mõned juba väga ammu räägitud lood. 1990. aastatel õpetasin ma peaaegu kõiki hambaarste Narva linnas. Neil olid pidevalt kontrollid ja eksamid. Seejärel hakkasidki inimesed meil kursustel pidevalt küsima, et kuule, kui patsient tuleb hambaarsti juurde, siis kogu sõnavara, mida seal vaja, on niisugune: "Tehke suu lahti! Sülitage! Aitäh! Võite suu kinni panna. Tulete järgmine kord." Ja nii see ongi. Kui te olete hambaarsti juures käinud, siis te teate, et enam-vähem niiviisi see kõnepruuk ja sõnavara välja näeb, pluss-miinus 20%. Milleks on vaja siis õppida seda, seda ja seda? Mida neile küsijatele öelda? Täpselt sama, mida teie siit rääkisite. Teile on see nõue esitatud. Aga tahaks teada, kus on siin loogika.

Ma olen rääkinud ühe üsna suure haigla peaarstiga, kellel on kogu aeg see probleem, et kord käib üks partii arste keelekursustel, kord teine, kord kolmas, kord on neil väljasõidud, kuskil on praktika. Tema küsib minu käest, kas riigile ei oleks odavam ja asi oleks palju kvaliteetsem, rääkides eesmärgist, mida me püüame saavutada, kui haiglas oleks üks tõlk. Üks tõlk, kes võiks vajaduse korral tõlkida, kas või Ida-Virumaal, kus 97% elanikest räägib vene keeles, nagu siin juba nimetati. Sellega pole lihtsalt tegeldud.

Kolmas lugu, millega ma lõpetan. Kui ma teile küsimuse esitasin, siis ma rääkisin ühest noorest naisest, kes nüüd on jäänudki Inglismaale tööle. Ma kohtusin temaga ja sain rääkida, sest ta elas ühe minu sugulase peres, nad olid koos õppinud, mõlemad meditsiiniõed. Vaadake, nende grupis õppis 20 inimest ja see noor naine oli viimane, kes veel Eestis töötas. Kui tema Inglismaale läks, siis ei jäänud sellest grupist siia enam mitte kedagi. Ma pole sellist küsimust esitanud, ütlen ausalt, ei taha valetada, aga kui küsida, kui suurel määral olid selle otsustamise, teise riigi kasuks otsustamise põhjuseks pidevad keelekontrollid, keelekursused, mis midagi ju annavad, aga saadud pagas kaob momentaanselt, sest keelepraktikat ei ole, siis ma arvan, et suure tõenäosusega on see põhjuseks umbes 50% ulatuses.

Me saame aru, et te olete praegu väga halvasti kambas, aga uue ministrina ja helge hin-

gega inimesena äkki vaatate siiski, kas see on ikka mõistlik, mida tehakse. Kas see püha lehm on ikka nii suurel määral püha, nagu meie seda mõtleme? Loodame, et mõned probleemid saavad siiski lähiajal lahendatud. Kasutan juhust, et soovida edu teie tööle, proua minister! Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Yana Toomi!

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Mul on lihtsalt mõned märkused. Esimene märkus on see, et mul on äärmiselt kahju, et siia pulti saadeti meile vastama proua Helmen Kütt. Jah, arupärimine oli esitatud küll sotsiaalministrile, aga kuna meil on selles valdkonnas nüüd justkui kaks ministrit, siis olnuks õiglane, kui sellele oleks vastanud härra Urmas Kruuse, kes nüüd tervishoiu eest vastutab.

Mõned märkused ka seoses proua Helmen Küti vastustega. Ma saan väga hästi aru, et see ei ole isiklik positsioon, et see on ikka see, mis valmistatakse ette ja antakse ministrile kaasa jne. See on igati arusaadav. Küsimus oli, kuidas te ministrina hindate niisuguste kontrollide mõju teie juhitavale valdkonnale. Tegelikult puudutab see küll ükskõik millist valdkonda Eesti riigis. Vastus oli, et keelekontroll on vajalik ja see motiveerib. Ei vasta tõele, ei motiveeri see mitte kedagi. Sellises hapras olukorras, kus meie tervishoid praegu on, oleks väga mõistlik suhtuda inimestesse inimlikult – vabandage tautoloogia pärast –, ja anda neile võimalus rahulikult töötada. Minu jaoks olid need arvud täitsa imelikud. Ma sain teada, et tervishoiuvaldkonnas oli 2011. aastal 10, 2012. aastal 14 ja 2013. aastal 12 kaebust, kolmel aastal kokku niisiis 36 kaebust. Mis põhjusel laseb härra Tomusk siis kõik oma inspektorid 725 töötaja kallale, et hakata kontrollima? Milline praktiline vajadus selle järele oli, kui neid kaebusi ei ole nii palju? Lihtsalt inimene läks liiga hoogu. Jutt sellest, et nemad alluvad haridusministeeriumile ja meie ei tea, mis nad teevad, ei ole õige. Ma arvan, et iga kabinetiliige peaks vaatama oma valdkonda ja hoidma kuidagi sidet Keeleinspektsiooniga. Nad peaksid tegevust kooskõlastama, mitte nii, et nad lähtuvad mingisugusest oma sisemisest

korrast ja teeivad, mida tahavad. Meie perearstid ja meie õed jooksevad ära, me teame seda väga hästi, seda näitavad kõik arvud. Lisada neile veel selline pingeallikas, millest me ise jagu ei saa – see ei ole normaalne.

Oli küsimus, kas Sotsiaalministeerium on kaalunud mingisugust keelelist allahindlust teatud perioodiks. Vastus oli, et ei ole kaalunud. Pole jälle õige! Kunagi oli isegi meie politseiprefektuuri direktor seda meelt, et Narva politseinikele esitatavaid keelenõudeid tuleks alandada. No ei ole ju inimesi, kuulge, olgem mõistlikud!

Veel üks asi, millest ma tahan rääkida. Kui te teete praegu lahti Postimehe, siis te näete seal suurepärasest artiklit, milles on juttu sellest, kuidas üks tubli perearst ütles oma patsiendile, kes ei suutnud talle eesti keeles seletada, mis tal valutab, et teate mis, vene keeles rääkige Venemaal, kolige Venemaale ja rääkige seal vene keeles. Mida ma tahan sellega öelda? Ideaalis peaksid muidugi kõik meie arstid ja õed valdama kahte keelt, aga siin võiks olla samamoodi, nagu me teeme koolis, kus on õpetaja ja abiõpetaja, st kui tervishoiuasutuses ei ole neid pädevaid inimesi piisavalt palju, siis andke võimalus tõlkida, see oleks igati normaalne ja loogiline.

Ja viimane asi, mida ma tahan öelda. Ausatud sotsiaaldemokraadid, kes te siin saalis olete: Keeleinspeksioon on teie ministri kätes! Nii et järgmine kord enne valimisi te ei peaks jälle laiutama käsi ja küsima, miks need venelased hääletavad ikka keski poolt. Mõelge selle peale tõsiselt, sest see on ainuke lootus, mis praegu venelastel teiega seotud on. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Arupärimisele on vastatud.

5. Arupärimine puudega vanaduspensionialiste inimeste sotsiaaltoetuste kohta (nr 389)

Aseesimees Jüri Ratas

Liigume kolmanda arupärimise juurde, mille on 18. veebruaril 2014 esitanud Riigikogu liikmed Viktor Vassiljev, Valeri Korb, Lauri Laasi, Tarmo Tamm, Ester Tuiksoo ja Peeter Võsa. Arupärimine on puudega vanaduspensionialiste inimeste sotsiaaltoetuste kohta

ning kannab numbrit 389. Arupärimisele vastab sotsiaalminister Helmen Kütt. Ma palun Riigikogu kõnetooli arupärimist tutvustama Viktor Vassiljevi, kes on arupärijate esindaja!

Viktor Vassiljev

Härra juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud minister! Meil on antud sisse arupärimine, milles meie, Keskerakonna fraktsiooni liikmed, tahame teada, kuidas on lugu vanaduspensionialiste sotsiaaltoetustega. Vanaduspensionialistele inimestele määratakse puude raskusaste, lähtudes kõrvalabi, juhendamise või järelevalve vajadusest. Toetuste eesmärk ongi kindlustada see, et nad saaksid osta endale vajalikud teenused. Toetuste arvutamise aluseks on puudega inimeste sotsiaaltoetuse määr, mis käesoleval aastal on 25,57 eurot. Sellest lähtudes on toetus keskmise puudega isikul 12,79 eurot kuus, raske puudega isikul 26,85 eurot ja sügava puudega isikul 40,91 eurot kuus.

Need toetused ei ole pikka aega suurenenud. Samas on hinnad viimase kümne aastaga tõusnud 51,3%. Sellega seoses esitamegi mitu küsimust. Eesti vanuripoliitika üks eesmärk on kindlustada eakatele inimestele eneseväärikust tagav elustandard ja teiste eärühmadega võrdne positsioon ühiskonnas. Kas sellised toetused kindlustavad neile võrdse positsiooni ühiskonnas, kas need toetused täidavad nimetatud eesmärgi? Meil on küsimus, millal on plaanis vanaduspensionialiste inimeste sotsiaaltoetusi suurendada või kas on mingisugune alternatiivne võimalus, kuidas parandada puudega vanaduspensionialiste inimeste seisuga. Me küsime, milliseid rehabilitatsiooniteenuseid saab inimene endale lubada 12 euro eest, 26 euro eest ja 40 euro eest. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli arupärimisele vastama sotsiaalminister Helmen Küti!

Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Head kolleegid! Lugupeetud arupärijad! Kõigepealt tahan väga tänada selle arupärimise eest! Oleme Viktor Vassiljeviga koos ka eakate poliitika komisjonis, kes on välja töötanud põhimõtted, kuidas eakas inimene saaks väärikalt vananeda. Ja juba enne küsimusi lugemata ja vastama asumata ütlen,

et need sotsiaaltoetused on tõepoolest täpselt samuti ajale jalgu jäänud, nagu kümme aastat seisid paigal lastetoetused.

Nüüd siis vastused teie esitatud küsimustele. Ma ei hakka küsimusi uuesti ette lugema, sest te juba tegite seda. Eesti vanuripoliitika hõlmab eri valdkondi: perekond ja keskkond, tervishoid ja hoolekanne, töötamine ja toimetulek, haridus, kultuur, sport, mittetulundusühingud ja eneseabi, regionaalne ja rahvusvaheline koostöö. Seega tuleb vanuripoliitika eesmärgi saavutamiseks – kindlustada eakatele eneseväärikust säilitav elustandard ja teiste eärühmadega võrdne positsioon – rakendada ka erinevaid meetodeid. Eakate vajadused sõltuvad paljudest asjaoludest, nagu näiteks perekonna olemasolu, vanus, kehaline ja vaimne tervis, elulaad, mistõttu neid vajadusi ei saa standardiseerida.

Puudega vanaduspensioniealistele inimestele makstavad sotsiaaltoetused on vaid üks osa meetmetest, mis aitavad eelnimetatud poliitika eesmärke saavutada. Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel makstav puudega inimese toetus on ette nähtud puudest tulenevate lisakulude – ravimid, abivahendid ja muu selline – osaliseks hüvitamiseks. Sellest ei ole mõeldud katta igapäevase elu kulutusi, nagu näiteks eluasemekulusid. Peale rahalise toetuse võib eakas vajaduse korral saada ka mitmesuguseid teenuseid: raviteenuseid, rehabilitatsiooniteenuseid ja ka kohaliku omavalitsuse pakutavaid teenuseid. Tallinnas ja paljudes teistes linnades on need teenused väga hästi korraldatud ja omavalitsus maksab eakatele ka oma eelarvest lisatoetust abivahendite omaosaluse kompenseerimiseks, sest nagu teada, eakatele kehtib abivahendi ostmisel soodustus ehk nad kannavad selle maksumusest ise 15%, mõne abivahendi korral ka 35% või 25%. Kahtlemata on puudega eakal igapäevaeluga keerulisem toime tulla kui eakatel, kellel puuet pole. Paraku ei saa puuetega inimestele makstavaid toetusi käsitleda eraldiseisvana riigi majanduslikest võimalustest ja inimeste üldisest elutasemest, mis seavad oma piirid nii puuetega inimeste toetuste kui ka paljude teiste toetuste ja pensionide suurusele. Võtkem juba nimetatud lapsetoetus, mis on olnud kümme aastat muutumatu. Kümme aastat tagasi oli lapsetoetus 19,18 eurot ja keskmine pension

143 eurot, nüüd on lapsetoetus sama, aga keskmine pension on 353 eurot.

Sotsiaalhoolekande seaduse alusel on õigus saada rehabilitatsiooniteenust kõigil puuetega isikutel, sh vanaduspensioniealistel inimestel. Teenust osutatakse rehabilitatsiooniplaanis ettenähtud tegevuste järgi ja seda finantseeritakse eelarvest. Ehk siis puudetoetus, mis laekub inimesele iga kuu kas ravimite, abivahendite või hooldusvahendite ostu kompenseerimiseks, ei sisalda kulutusi rehabilitatsiooniteenusele. Puude olemasolu korral on võimalik taotleda rehabilitatsiooniplaani alusel täiendavat teenust ja saada siis vähemalt kord aastas rehabilitatsiooniteenust. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, teile on vähemalt üks küsimus. Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea proua minister! Eelmine sotsiaalminister, kes nüüd põgenes peaministriks, ütles minu meelest kunagi sotsiaalkomisjoni istungil, et vanal inimesel polegi suurt midagi vaja, tal pole suuri vajadusi, istub kodus, kuskil ei käi. Loomulikult, klubisse ta ei lähe ja kalleid asju ta endale ei osta. Aga samas, mida vanem ja haigem inimene, seda suuremaid kulutusi tal on. Ta ei jõua jalgse kuskile minna, ta peab tellima mingisuguse transpordi, ta peab palkama endale mõne abilise, palkama töölise, kes talle puuriida üles laob, ja kõige selle eest tuleb sularahas maksta. Väljaminekuid tal ikkagi on. Kuidas on võimalik selle 12 euroga kuus endale midagi lubada? Mida saab selle eest endale lubada?

Helmen Kütt

Aitäh küsimuse eest! Mina ilmselt sellel sotsiaalkomisjoni istungil ei olnud, kus Taavi Rõivas niimoodi ütles, aga seda meelt ma kindlasti ei ole. Eakal inimesel suurenevad haiguse arenedes ka kulutused. Ravimid, hooldusvahendid, mähkmed – kõik see võtab suure osa sissetulekust. Seega on puudetoetus tõepoolest väike. Kui inimesel on raske või sügav puue, siis on tal võimalik vormistada kohaliku omavalitsuse kaudu ka hooldaja. Hooldaja laob selle puuriida ära nii, et ei ole vaja sularaha maksta, aga see on väike asi. Üldjuhul hooldajad aitavad tal kodus toime tulla. Oma-

valitsustes, näiteks minu kodulinna Viljandis ja kindlasti ka Tallinnas, on hoolekandetöötajad ehk avahooldustöötajad, kes hoolitsevad selle eest, et eakad inimesed paremini toime tuleksid. Täpselt samuti on invatranspordiga, selle hind on väga soodne ja ma tean, et vähekindlustatud inimestel katab selle kulu Tallinnas ja Viljandis tegelikult omavalitsus. Tulenevalt eakate vajadustest on omavalitsused käivitanud väga palju tegevusi, alates päevakeskuste loomisest kuni transporditeenuse pakkumiseni. Ma arvan, et kõige hullem on, kui eakas inimene jääb koju, sest siis tema haigused süvenevad. Teie meedikuna kindlasti teate, et üksinda koju jäänud inimene on melanhoossem ja kõik haigused, mis veel juurde tulevad, on tihti tingitud meeleoluhäiretest. Ma arvan, et omavalitsused, targad omavalitsused, pakuvad neid teenuseid, sest eakad inimesed on väärtus, neid tuleb hinnata ja austada.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Ma saan aru, et teil on raske meie küsimustele vastata, sest te olete alles tulnud sellele postile. Aga ma tahaksin küsida, mida te võite lubada juba täna, mis võiks toimuda järgmisel aastal ja mis muudatused ootavad ees selles sfääris, mille kohta me täna teilt küsisime.

Helmen Kütt

Aitäh küsimuse eest! Eks ma praegu saan lubada ikkagi seda, mis puudutab 11 kuud, aega kuni järgmiste valimisteni. Siis annab rahvas mandaadi ja eks aeg näitab, kes siis valitsuses või koalitsioonis on. Aga ma võin öelda, et kindlasti tuleb pensionitõus, vähemalt 5%. Kindlasti tõuseb tulumaksuvaba miinimum, Euroopa Liidu vahendite abil tulevad teenused omastehooldajatele, täpselt samuti soodustransporditeenused. Ma arvan, et kui eelarve võimaldab, siis on ka kõik omavalitsused tegelikult huvitatud sellest, et tema linnas või vallas elaksid eakad inimesed hästi. Eile ma käisin näiteks külas Rannu pensionäridel. Seal on vallavanem korraldanud juba kümme aastat toredat kevadpidu, kuhu ka kõik kaugema kandi inimesed bussiga kohale tuuakse. Nii et ma ei saa öelda, et see nüüd on

ainult 11 kuu teema, ma arvan, et ka peale 11 kuu möödumist peavad omavalitsused ja riik oma inimestest lugu ning toetavad nende väarikat vananemist.

Aseesimees Jüri Ratas

Priit Toobal, palun!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud minister! Te ütlesite väga õigesti, et targad omavalitsused hoolitsevad oma inimeste eest, ja hoolitsevad ka nende inimeste eest, kes on oma tööpanuse juba andnud ning vajavad rohkem nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse tuge ja abi. Te ise olete ka kohaliku omavalitsuse taustaga, olete enne Riigikokku tulekut pikka aega linnas ja maakonnas sotsiaaltööd juhtinud ja eest vedanud. Kas te olete valitsuses ka üks nendest ministritest, kes võiksid seista selle eest, et see tänane n-ö ajutine valitsus või siis ka tulevikuvalitsus, kus on sotsiaaldemokraadid, annaks kohalikele omavalitsustele tagasi need finantsvahendid, mis riik kärpeaastatel ära võttis? Siis oleks rohkem neid tarku omavalitsusi, kes oma inimeste eest, sh vanemate inimeste eest hoolitseda saaksid. Kas oleks aus, et riik ja valitsus annaks kohalikele omavalitsustele tagasi vahendid, mis ta neilt ära võttis?

Helmen Kütt

Aitäh! Kõigepealt see, et on ajutine valitsus. Ma ei tea, et Eesti riigis oleks üldse ükski valitsus olnud püsiv ja jääv. Nad kõik on selles mõttes ajutised, et vähemalt iga nelja aasta tagant nad kas vahetuvad või siis jätkavad. Aga mis puudutab seda, kuidas kohalikud omavalitsused saaksid rohkem otsustada, siis selleks on neil tõesti raha vaja. Mina arvan, et Eestis ongi targad omavalitsused, nii väikesed linnad kui ka vallad. Ma ei mõelnud tarkade omavalitsuste all mitte seda, et ma kedagi eraldi esile toon, teinekord lihtsalt on finantsvahendeid liiga vähe, et kõiki teenuseid pakkuda. Võtame näiteks koduhoolduse. Kui inimene elab väikeses metsatalus, siis on avahooldust väga keeruline korraldada, kuid täiendavad rahalised vahendid võimaldavad seda kahtlemata paremini teha. Aga natuke on küsimus ka prioriteetides.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Viktor Vassiljevi!

Viktor Vassiljev

Härra eesistuja! Head kolleegid! Proua minister ütles väga ilusti, et meil on kõik valitsused olnud ajutised. Kõik asjad, mis meiega juhtuvad, on ajutised. Inimene on siin selle maa peal ka ajutine ja kõik kaob kunagi igavikku. Ega noorus ei ole ka igavene. Muidugi võib öelda, et me oleme eakate põlvkonnale võlgu, sest nemad on loonud siin mingeid väärtusi. Sõnades me teeme siit tribüüni pealt nagu kummarduse nende poole. Aga võiks mõelda siiski ka tulevikule, võiks mõelda sellele, et noorus ei ole tõesti igavene. Keskiga ei ole samuti igavene ja kunagi, kui Jumal eluaastaid annab, satub igäüks meist selle põlvkonna hulka, kes peabki elama pensionist, mida ühiskond talle maksab. Sugugi mitte kõik ei ole võimelised kokku kraapima kas panka või oma taluhoovi või kuskile mujale sambaid, millele võiks toetuda. Ja siis, jah, saabub see aeg, kus sa pead elama pensionist, elama oma puudega, oma puudetoetusega ja selle eest kartuleid ostma ja võib-olla kartulikoori sööma.

Teate, ma räägin teile ühe vana loo. Ühe vana loo perekonnast, kus elasid koos kolm põlvkonda. Olid lapsukesed, kes jooksid õues ringi, olid isa ja ema ja oli vanaisa. Vanaisa oli päris vana ja temal käed värisesid. Kui ta teistega koos söögilauas istus, siis tilgutab ta suppi laua peale ja ükskord pillas maha oma savikausi, mis kukkus kildudeks. Vanaisa poeg tegi talle puust kausi ja vanaisa pandi oma supikausiga ahju taha istuma. Järgmisel päeval seesama pereisa vaatab, et tema väike poeg istub hoovis ja urgitseb puutükist midagi noaga. "Mida sa teed seal?" küsis isa poisikese käest. Ja poisike ütles: "Aga issi, ma teen sulle puust kaussi. Kui sina ükskord vana oled ja sul käed värisevad, siis lähed selle kausiga ahju taha." Inimesed, see on tark lugu ja seda tasub mees pidada. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Arupärimisele on vastatud.

6. Vaba mikrofon

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kui kellelgi on soovi, siis palun peale haamrilööki registreerida ennast vaba mikrofoni sõnavõtuks! Palun Riigikogu kõnetooli Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Härra juhataja! Head kolleegid! Ma ei tulnud siia pulti sellepärast, nagu Valeri Korb küsis, et kas hakkad ka kandideerima europarlamenti nimekirjas. Ega mitte ka sellepärast, nagu ütles üks teine kolleeg, et Lemps, mine räägi ära, miks sina üksi oled jäänud parteituks, et kõik demokraadid on läinud ja sidunud ennast teiste, nüüd juba võimuparteidega. Mind tõi siia pulti mure meie maavarade ja selle pärast, kuidas riigikogulased ja meie valitsus nendesse suhtuvad. Ma olin reedel koos kahe kolleegiga TTÜ-s geoloogiakonverentsil, aprillikonverentsil. Seda konverentsi on geoloogid iga aasta korraldanud. Seekord esines seal 22 teadlast, alates väga väärikatest akadeemikutest ja lõpetades magistrantidega. Nende kõikide suust ja hingest kõlas valu ja mure meie maavarade tuleviku pärast. Me teame, et Eesti on maavarade poolest vaene, kui me võrdleme sellega, mis on Venemaal või Norras. Aga kui me oma maavara n-ö tarmukalt ja õigesti uurime ja kasutame, siis on ta kahtlemata meie rahva rikkuse allikas ja järjepidevuse tagaja.

Toon teile mõned katked sellest, mis nendest 22 sõnavõtust kõlama jäi, koos väikeste kommentaaridega, mis sisaldavad minu sõnumit Riigikogule ja meie riigi üldsusele. Põhimõtteliselt on geoloogid, teadlased seisukohal, et paraku on olukord aastaks 2014 selline, et meie maapõueressursside otstarbekaks, teadmistepõhiseks haldamiseks on riik asjad unarusse jätnud. Enamgi – öeldakse, et riik suretab geoloogia välja. Sellist sõnastust kasutas Ene Kadastik, kes on Eesti alaline esindaja Euroopa Liidu juures, teadlane, geoloog. Eesti suhtumine, meie valitsuse suhtumine, Riigikogu suhtumine maavaradesse on selline, et ärme uurime. Meil ei ole isegi riiklikku maavarade strateegiat, mis on olemas enamikus Euroopa riikides. Meil ei ole ka riiklikku uurimisorganisatsiooni, kes igakülgelt, geoloogilistest aspektidest lähtudes meie maavarasid uuriks.

Kui me räägime näiteks fosforiidist, siis mis meil praegu fosforiidi kohta on? Me ei ole 22 iseseisvusaasta jooksul sellega tegelnud, tegelikult me teame 50% nendest varudest – me räägime, et me teame. Mis puutub põlevkivisse, siis ka põlevkivivarud on meil kehvasti uuritud, sest 20 aasta jooksul me sellega tegelnud ei ole. Küll on aga Eesti Energia, meie riigiorganisatsioon, kulutanud 42 miljonit selleks, et uurida Utah' põlevkivi. Me ei saa siin Eestis seda uurida, sellepärast et poliitikud oma lolluses, vabandage väljenduse eest, oma häälteahnuses teevad selliseid otsuseid, nii nagu on tehtud Nabalase, nii nagu kirjutati sisse koalitsioonilepingusse. See ei ole riigimehelik käitumine ja selline ei tohi meie riigi suhtumine olla. Tuleb teha riiklik geoloogiakeskus, kes tõesti igakülgelt neid asju uuriks. Aitäh teile!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu! Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mõned aastad tagasi asutasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Narva linn, Jõhvi vald, Kohtla-Järve linn ja Kiviõli linn sihtasutuse, mille nimeks on Ida-Virumaa Tööstusalade Arendus. See on andnud väga hea tulemuse. Nii näiteks on Narva logistika- ja tööstusparki territooriumil selle ajaga tehtud ära detailplaneering. Sinna on EAS-i abil Euroopa rahaga paigaldatud väga ilus valgustus, rajatud teedevõrk, kohale veetud elektrivõimsused jne. Minu arvates on tulemus ülihea. Seal on juba välja ehitatud kaks tohutu suurt logistikakeskust. Lõppjärgus on tehase Aquaphor ehitamine, perspektiivis on kavandatud sinna 380 töötajat. Praegu käib mitme ettevõtte ehitamine, nende hulgas näiteks kuivvärvide tehas, kus tulevikus saab ka tööd väga palju inimesi. Peaaegu kõik kinnistud sellel territooriumil on juba reserveeritud. Aga paar kuud tagasi tekkis ootamatult üks suur probleem. See oli planeerijate äpardus. Kuidas see juhtuda võis, mina küll aru ei saa, aga selgus, et ei jätku elektrivõimsusi. Selleks, et tuleksid uued investorid – nagu ma ütlesin, peaaegu kogu maa on juba reserveeritud –, oleks vaja ehitada alajaam, mille võimsus oleks 8 megavatti.

Selle ehitamiseks on väidetavalt vaja 680 000 eurot. Sihtasutus pöördus Narva linna poole, paludes alguses 680 000 eurot, pärast paluti 340 000, ilma selleta ei saavat mitte kuidagi hakkama. Narva Linnavolikogu otsus raha eraldamise kohta oli ette valmistatud, sest põhimõtteliselt me olime nõus sellist otsust vastu võtma. Aga arutelu käigus selgus äkki, et need maad, mis on reserveeritud, ostetakse selle aasta jooksul välja umbes 1 miljoni euro eest ja see on see raha, mis peakski olema suunatud sihtasutuse ja nende territooriumide arendamiseks. See andis kogu situatsioonile hoopis teise maigu. See tähendab, et praegu, kevadel me eraldame oma napist eelarvest 340 000 eurot, mõni kuu hiljem müüb tööstuspark need maad maha ja ei ole mitte mingit mehhanismi, kuidas ta võiks selle raha tagastada või kuidas ta võiks mingil teisel moel need 340 000 eurot Narva linnale korvata. Me oleme kasutanud võimalust rääkida läbi nendega, kes meil võrkudega tegelevad, st VKG-ga. Loodetavasti on võimalik ka mingeid positiivseid tulemusi saada.

Praegu olen ma siin tribüünil aga selleks, et pöörduda majandus- ja kommunikatsiooniministri poole, sest nagu väidavad need, kes selles sihtasutuses töötavad, on üks võimalus, et vajaliku raha, 340 000 eurot, eraldab tööstusparkile Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Seepärast tehti mulle Narvas ülesandeks täna siin teile olukorda tutvustada ja hiljemalt homme pöörduda juba kirjalikult majandus- ja kommunikatsiooniministri poole ettepanekuga panna õlg alla ning aidata Narva logistika- ja tööstusparki, et saaks võimalikuks luua veel sadu ja sadu töökohti. Omalt poolt ütlen, et kui majandusministeeriumil on võimalik raha eraldada, siis võiks ka Narva rahastamises osaleda, mingi summa eraldada, kuigi ministeeriumil on seda vist palju kergem teha. Niisiis loodan, et ministeerium on valmis koostööd tegema ja Narva linn aidatakse raskest olukorrast alajaama ehitamisel välja. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu! Head ametikaaslased, rohkem kõnesoove ei ole. Vaba mikrofoni on lõppenud. Ma tänan teid! Täna istung lõppenud. Soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 16.26.
Istungi kestus 1 tund ja 26 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 8. aprill 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu (11 SE) teine lugemine

2. Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu (624 OE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Lugupeetud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kümnenda töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Mul on Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel üle anda Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmise" eelnõu. Ma arvan, et tegemist on väga hea eelnõuga. Nimelt on meil kavas teha ettepanek nimetada selle erikomisjoni liikmeks Siim Kiisler ja asendusliikmeks Ken-Marti Vaher. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Enda ja veel viie Riigikogu liikme nimel annan üle arupärimise justiitsminister Andres Anveltile. Selle arupärimise teema on kodanike väljaandmine teistele riikidele. Tuletan põgusalt meelde, et 2011. aasta novembris korraldasid Eesti ja Ameerika Ühendriikide õiguskaitsejad operatsiooni, mille käigus mitu isikut arreteriti. Nad kõik läksid kohtu alla. Ootamatu oli see, et m.a 20. detsembril mõistis Harju Maakohus kõik kinni-

peetud isikud õigeks. See tähendab, et mitte mingit süüd ei tuvastatud. Probleem on aga selles, et mõned neist on juba otsustatud Ameerika Ühendriikidele välja anda. Tahan sellel teemal justiitsministriga natuke arutleda. Miks otsustati eelnimetatud Eesti kodanikud anda Ameerika Ühendriikidele välja enne, kui Harju Maakohus oli oma otsuse teinud? Kas see on tavapärane käitumine? Mõned küsimused on veel. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Karel Rütli!

Karel Rütli

Tervist! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel annan üle kaks eelnõu. Esiteks, Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" muutmise" eelnõu, millega nimetatakse riigieelarve kontrolli erikomisjoni liikmeks Neeme Suure asemel Tatjana Jaanson ja Tatjana Jaanson asendusliikmeks Marianne Mikko. Samuti nähakse eelnõus ette nimetada komisjoni liikme Jüri Morozovi asendusliikmeks Urve Palo asemel Maimu Berg. Teiseks annan üle Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmise" eelnõu, millega nimetatakse julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni liikmeks Heljo Pikhofi asemel Tiit Tammsaar ja asendusliikmeks Karel Rütli ning Jaan Õunapuu asendusliikme Eiki Nestori asemel nimetatakse asendusliikmeks Heljo Pikhof. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Proua eesistuja! Head kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni liikmete nimel on mul au anda üle arupärimine tervise- ja tööminister Urmas Kruisele. Lühidalt kirjeldan selle sisu.

Meil on päris palju räägitud töövaidluskomisjonide tööst, ka eile siin saalis oli arutelu sel teemal. Toon ühe näite elust. Inimene töötab ettevõttes, kus kuude viisi ei maksta palka. Enda õiguste kaitseks on tal võimalus pöörduda töövaidluskomisjoni, kus tavaliselt inimene saab ka õiguse. Samas ei ole selle õigusega midagi peale hakata, kui tööandja ikka oma kohustusi ei täida. Selliste olukordade lahendamiseks annab meie seadus töötajale õiguse pöörduda kohtutäituri poole, et algataks sundtäitmine. Aga ka see pole võluvits, kuna kui ettevõttel raha ei ole, siis ei maksta tõenäoliselt ka sundtäitmise korral palku välja. Eelkirjeldatud sündmuste jada vältab mitu head kuud. Selle aja jooksul puudub inimesel igasugune sissetulek ja tal pole õigust pöörduda ka töötukassasse abi saamiseks. Pankrotimenetluse algatamiseks nõuab kohus tavaliselt aga deposiiti ehk ettemaksu, mis on umbes 650 euro suurune ja käib sellisele inimesele selgelt üle jõu. Tekkinud ebaõiglasele olukorrale on viidanud õiguskantsler, kes on leidnud, et inimestele on ülekohut tehtud ning ministriumid peavad välja töötama lahenduse, mis arvestaks avalikku huvi. Seoses sellega esitamegi Urmas Kruusele küsimused. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kolm seaduseelnõu. Juhatus otsustab nende menetluse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Samuti olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks arupärimist. Kui need vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees need adressaadile viivitamatult.

Läheme teadete juurde. Esiteks, kolmapäeval, s.a 9. aprillil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Taavi Rõivas, kaitseminister Sven Mikser ja välisminister Urmas Paet. Teiseks, seoses Riigikogu liikme Urmas Klaasi tagasiastumisega asus tänasest Riigikogu liikmeks Margus Lepik. Kolmandaks, Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikmed Tatjana Jaanson ja Maimu Bergi Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liikmeteks. Neljandaks, Riigikogu juhatus on kinnitanud järgmised muudatused komisjonide koosseisus: Lauri Vahtre on asunud Euroopa Liidu asjade komisjoni liikme kohale, Tatjana Jaanson maaelukomisjoni liikme ko-

hale ja Maimu Berg väliskomisjoni liikme kohale.

Nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohalolijaks registreerunud 89 Riigikogu liiget, puudub 12.

1. Riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu (11 SE) teine lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Alustame tänase päevakorra punktide menetlemist. Esimene päevakorrapunkt on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu teine lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli sotsiaalkomisjoni aseesimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Hea juhataja! Head kolleegid! Täna toimub riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu teine lugemine. Universaalsete lapsetoetuste tõstmise teema on olnud siin saalis viimase kolme aasta jooksul, aga ka enne seda väga tõsiselt kõne all. Korduvalt oleme arutanud mitmeid eelnõusid, traditsiooniliselt on need olnud küll sotsiaaldemokraatide või Keskerakonna esitatud, aga otsusteni me jõudnud ei ole. Ma loodan, et täna on see päev, kui me suudame ka midagi otsustada, kuna mulle tundub, et viimase kuu aja jooksul on siia saali siginenud konsensus lapsetoetuste tõstmise suhtes. Ka varem koalitsioonis olnud Reformierakond on selgelt oma meelt muutnud ning otsustanud, et universaalsete lapsetoetuste tõstmine on vajalik. Viimati tõsteti universaalseid lapsetoetusi 2004. aastal, seda tegi Juhan Partsi juhitud valitsus. Toona suurendati lapsetoetust 19,18 euronit ehk lapsetoetused tollal kahekordistati.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond esitas 2011. aasta 14. aprillil riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu nr 11, mille esimene lugemine lõpetati 2011. aasta 16. juunil. See eelnõu näeb ette maksta universaalseid lapsetoetusi kuuekordses määras ehk suurendada neid toetusi 19,18 eurost 57,54 euronit. Selle eelnõu maksumus algatajate väljakäidud numbrite järgi on 109 miljonit eurot. Aga kuna vahepeal on siin saalis vastu võetud

mitmeid pere- ja lapsetoetusi käsitlevaid seadusi (nt suurendatakse kolmanda ja iga järgmise lapse toetust alates 2015. aasta 1. jaanuarist peaaegu 100 euronit ja oleme kehtestanud vajaduspõhiste peretoetuste süsteemi), on selle eelnõu maksumus vähenenud, kuid me räägime siiski suurusjärgus 100 miljonist eurost.

Sotsiaalkomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette oma 2014. aasta 11. märtsi koosolekul. Varem määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 4. juulil 2011, ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud. 2014. aasta 11. märtsi koosolekul esitasid algatajate esindajad sotsiaalkomisjonile uuemaid andmeid peretoetuste saajate kohta. Esitatud andmete kohaselt saadakse esimese lapse toetust 158 585 peres. Peretoetuste osakaal SKT-s on praegu 0,5%.

Sotsiaalkomisjoni koosolekul toimunud arutelul keskenduti küsimusele, kas on otstarbekas universaalseid lapsetoetusi tõsta või oleks vaja keskenduda üksnes abi vajavatele peredele ning täiustada vajaduspõhiste peretoetuste määramise ja maksamise tingimusi. Samuti olid kõne all eelnõu katteallikad ning seetõttu sooviti saada arvamust Riigikogu rahanduskomisjonilt.

Sotsiaalkomisjon otsustas teha ühe muudatusettepaneku ja muuta eelnõu teksti. See muudatusettepanek oli vajalik nende seaduste tõttu, mida me oleme vahepeal vastu võtnud ja mida ma ka varem nimetasin. Muudatusettepanek on järgmine. Algatajad soovisid muuta riiklike peretoetuste seaduse § 5 lõiget 3 selliselt, et lapsetoetust hakataks maksta iga lapse kohta kuuekordses lapsetoetuse määras. Peale eelnõu esimese lugemise lõpetamist on aga riiklike peretoetuste seaduse § 5 lõige 3 uuesti sõnastatud. Selle lõike kohaselt tõuseb alates 2015. aasta 1. jaanuarist pere kolmandale ja igale järgmisele lapsele makstav lapsetoetus. Seda toetust hakatakse maksta kümnekordses lapsetoetuse määras ehk peaaegu 100 eurot kuus. Sotsiaalkomisjoni esitatud muudatusettepanekuga tõuseb pere esimesele ja teisele lapsele makstav lapsetoetus kolm korda ja neile lastele hakatakse maksta lapsetoetust kuuekordses lapsetoetuse määras. Muudatusettepanek arvestab juba kokkulepitud peretoetuste tõusuga ning pere kolmandale ja igale järgmisele lapsele makstakse lapsetoetust kümnekordses lapsetoetuse määras.

Muudatusettepanekuga korrastatakse ka seaduse jõustumise aega ning seadus jõustub 2015. aasta 1. jaanuarist. Sotsiaalkomisjon tegi otsuse saata eelnõu teisele lugemisele Riigikogu täiskogu päevakorda 8. aprilliks. Meil on ettepanek eelnõu teine lugemine lõpetada (selle poolt oli 6 sotsiaalkomisjoni liiget). Samuti langetas sotsiaalkomisjon otsuse, et kui teine lugemine täna siin saalis lõpetatakse, siis võiks eelnõu kolmas lugemine toimuda 10. aprillil.

Kui tulla tagasi eelnõu sisu juurde ja küsida, miks me ei ole juba varem universaalseid lapsetoetusi tõstnud, siis põhjuseks on suuresti olnud erinevad arusaamad. Ka endine peaminister ja meie praegune kolleeg Andrus Ansip on siin saalis välja öelnud, et universaalsete lapsetoetuste tõstmine ei ole efektiivne raha jagamise viis, see võrdub peaaegu lennukilt raha külvamisega, ning mõttekas oleks keskenduda just nendele lastele, kes abi vajavad. Samas ei ole universaalseid lapsetoetusi kümme aastat tõstetud ja nüüd on minu arusaama järgi tekkinud poliitiline konsensus, universaalseid lapsetoetusi on nõus tõstma kõik erakonnad, kes siin saalis esindatud on.

Kui vaadata rahalisi võimalusi, siis eile avaldati uus majandusprognoos, mille järgi ootab riik varasema 3,6% asemel tänava majanduskasvuks vaid 2%. Kui me aga vaatame uut koalitsioonilepingut, siis näeme, et need lubadused, mis seal on antud, nõuavad väga palju raha. Tekib küsimus, kas vastutustundlikult rahanduspoliitikasse suhtudes on üldse võimalik neid lubadusi ellu viia. Sotsiaalkomisjoni esimehena ütlen, et sotsiaalkomisjon tõi selle eelnõu siia saali seetõttu, et on olemas poliitiline tahe lapsetoetusi tõsta. Küsimus on pigem selles, et uus koalitsioon peaks eelarvet tehes vaatama üle kõik teised kohad, kust raha eelarvest välja läheb, näiteks mainin tulumaksu 1%-list langetamist.

Ma soovin sotsiaalkomisjoni esimehena, et me lõpetaksime täna eelnõu teise lugemise ja saaksime juba selle nädala neljapäeval eelnõu kolmandal lugemisel otsustada lapsetoetuste tõstmise üle. Aitäh!

Asesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ettekandjale on küsimusi. Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea kolleeg! Te oma kõne lõpus peatusite rahalistel võimalustel, siit ka minu küsimus. Milline on praegune kalkulatsioon, milline summa on eeldatav rahaline kate, kui see eelnõu seadusena jõustub? Teiseks, kui see eelnõu peaks tõesti täna Riigikogu saalis toetust leidma ja edaspidi seadusena jõustuma, kui suur on siis selle tegelik rahaline kate ja mis allikatest see raha võiks pärineda, kas see tuleks täiendavalt reservidest võtta, tuleks see kate laenu peale üles ehitada või on olemas veel mingi kolmas tee?

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Selle eelnõu maksumus on suurusjärgus 100 miljonit eurot aastas. Ma küll väga loodan, et tulevikus laste arv kasvab, aga tegelikult see praegu kahaneb. See summa on arvutatud laste praeguse arvu järgi. Sotsiaalkomisjon ei ole see komisjon, kes suudaks täpselt öelda, kust see raha peaks tulema. Aga poliitikuna võin öelda, et kui poliitiline tahe on olemas – ja seda poliitilist tahet, et universaalseid lapsetoetusi tuleb tõsta, on kõik erakonnad avalikult väljendanud –, siis tuleb ka samme astuda. Me oleme kuulnud, kuidas uus koalitsioon on avalikkuse ees rääkinud oma lubaduste katteallikatest. Ausalt öeldes ei hakka mina neid allikaid siin kaitsma ja õigustama ega neid ka välja ütleva. Aga murelikuks teeb just nimelt eile avalikustatud majandusprognoos, mille järgi on majanduskasvu ootust vähendatud 3,6%-st 2%-ni, kusjuures ei ole arvestatud veel Ukraina sündmusi, mis mõjutavad Venemaa kaudu kindlasti nii Eesti kui ka meid ümbritsevate riikide majandust. See tähendab, et tulevad keerulised ajad. Kui me vaatame neid arve, mida kõik need uue koalitsiooni valimislubadused endas kätkevad, siis on ilmselge, et eelarve tasakaal läheb paigast ära ja riik hakkab elama reservide arvel. See teeb murelikuks mind poliitikuna ja ka sotsiaalkomisjoni esimehena, sest me peame oma kulutusi tegema jätkusuutlikult. Ma arvan, et see arutelu on õige koht selleks, et rääkida teemast natuke laiemalt. Minu arvates ei ole jätkusuutlik alandada järgmisest aastast üksikisiku tulumaksu 1%, me peaksime selle otsuse tühistama ning saadud rahaga toetama lapsi ja lastega peresid. See on kogu aeg olnud siin

sotsiaaldemokraatide jutt. See jutt tundub täna mõistlik, kui vaadata majandusprognoosi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud ettekandja! Mul on tõepoolest väga hea meel, et Isamaa ja Res Publica Liit on ka seda meelt, et universaalseid lapsetoetusi tuleb tõsta. Siin saalis on nii mõnedki teie erakonna poliitikud rääkinud hoopis vajaduspõhistest peretoetustest ja mitte kõigile lastele toetuse maksmisest. Aga kahju, et see meelemuutus nii hilja tuli. Me esitasime selle eelnõu esimest korda aastal 2011. Oleme seda hiljem teinud veel mitmeid kordi. Riigieelarve arutelul oleme mitu korda seda teemat tõstatanud, aga meid pigem naeruvääristati selle eest, et me ööistungeid korraldasime, nagu see teema polekski tähtis. Nüüd valitsuskoalitsioonis olles oleme leidnud raha, et lapsetoetusi tõsta. Sa võid ju öelda, et kõik oleneb prioriteetidest. Kui me varem mingeid eelnõusid laste teemal esitasime, siis vastuseks kõlas alati, et tuleb arengukava ja roheline raamat, aga rahast ei rääkinud keegi.

Margus Tsahkna

Aitäh! Te esitasite palju väiteid. Ma olen nõus sellega, et viimati tõstis universaalseid lapsetoetusi IRL-i juhitud valitsus. Juhan Parts oli siis peaminister, kui neid kahekordistati. See oli tollel ajal põhimõtteline ja suur samm. Ma tuletan meelde, et seda ei tehtud mitte vahetult enne valimisi, vaid kohe peale võimule saamist. Selles mõttes ei olnud tegu lastega perede meelitamisega, vaid sisulise otsusega. Mul on hea meel, et sotsiaaldemokraadid esitasid kunagi selle eelnõu, mida me täna arutame. Juhin tähelepanu, et selle eelnõu esimehe lugemine on lõpetatud, seda eelnõu ei hääletatud menetlusest välja. Nii et täna on see eelnõu siin meie ees. Ma tõesti loodan, et sotsiaaldemokraadid jäävad oma seisukohtade juurde. Mul on ka selle üle hea meel, et uus koalitsioon on seadnud prioriteediks lapsetoetuste tõstmise ja selles omavahel kokku leppinud. Eelmises koalitsioonis me sellistele otsustele ei jõudnud, aga ma pean siiski päris suureks sammuks seda, et me suurendasime kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse peaaegu

saja euron ja kehtestasime vajaduspõhise peretoetuse, mida uus koalitsioon kavatses tõsta. See süsteem on rakendunud ja nüüd on vaja sinna raha juurde panna, et inimesed, kes peale lapse- ja peretoetuste vajavad vajaduspõhist toetust, saaksid sellest realselt abi. Kui me vaatame, kust me tuleme, siis on selge, et 2011. aastal olid meil selgelt väga sügavast majanduskriisist läbi tulnud riigi märgid küljes. Praegu on olukord parem. Mind sotsiaalkomisjoni esimehena teeb murelikuks, et uue koalitsiooni ettepanekuid, mis on ühekaupa võetuna kõik väga head (lapsetoetuste tõstmine, tulumaksu langetamine 1%, töötuskindlustusmaksu langetamine, palgatõus, matusetoetuse taastamine, gümnaasiumis tasuta toidu pakkumine), on tohutult palju. Me teame tegelikult ka seda, kust see raha võetakse. Toon ühe konkreetse näite. Alguses seda varjati, kuid nüüd on see välja tulnud: loobutakse emapensiooni rakendamise kolmandast etapist. Kui te vaatate ise oma dokumente, kus te valitsuse töökava olete kirja pannud, siis te näete, et seda mitte ei lükata edasi, vaid ka 2018. aastal ei eralda te tegelikult selle jaoks raha. 200 000 ema oleksid pidanud 1. jaanuarist 2015 hakkama saama keskel läbi 120 eurot kuus laste kasvatamise eest emapensiooni, aga te võtate selle raha ära. Ma arvan, et need ei ole sotsiaalpoliitilised meetmed ja need ei ole head sõnumid, mida ühiskonnale saata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Stenogrammi huvides täpsustan, et te olete praegu sotsiaalkomisjoni aseesimees.

Margus Tsahkna

Oi, vabandust! (Naer.)

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Kaia Iva!

Kaia Iva

Aitäh! Eelneva diskussiooni täpsustuseks ütlen, et emapensiooni võetakse igalt pensionärist emalt ära keskmiselt 120 eurot aasta kohta, nii et kolme aasta peale 360 eurot. Aga nüüd minu küsimus. Sotsiaalkomisjon arutas seda teemat sel ajal, kui oli sündimas uus koalitsioon. Siis öeldi väga tugevalt välja sõnum, et kalkulatsioonide, arvestuste ja prognooside järgi on raha lapsetoetuste oluliseks tõusuks

olemas. Selles teadmises sotsiaalkomisjoni arutelu ka toimus. Nüüd on täpsemad katteallikad nimetatud, nii mõnigi neist paneb kulmu kergitama ja mõnele on siin juba tähelepanu juhitud. Ma küsin sinult kui kauaaegselt sotsiaalkomisjoni esimehelt, praeguselt aseesimehelt, kas sa pead eetiliseks ja ausaks, et lubatakse hasartmängude ehk Eesti Loto reklaami ja üritatakse lapsetoetusi tõsta selle abil, et inimesed mängiksid rohkem hasartmänge ning neilt saaks nii rohkem raha ära korjata.

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Me oleme ju sotsiaalkomisjonis arutanud, kuidas inimesi igasugusest sõltuvuskäitumisest vabastada. Minu arvates võibki sellist meeletlikku raha kokkukraapimise soovi näidata see, et nüüd hakatakse mõnes mõttes ka hasartmängurlust toetama. Kindlasti ei ole see õige suund, kuhu peaks liikuma, ma olen sellega täiesti nõus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Täna, proua eesistuja! Hea ettekandja! Seletuskirjas on öeldud, et praegu on peretoetuste osakaal SKT-s 0,5%. Kas sa oskad vastata, milliseks muutub see osatähtsus siis, kui see eelnõu seadusena jõustub? Stenogrammi huvides palun ka seda, et sa ütleksid välja täpsed arvud. Kümne- või kuuekordne määr ei ütle tavakodanikule midagi. Ma olen aru saanud, et koalitsioon lubas suurendada lapsetoetust 45 euron, aga paistab, et siit tuleb nüüd natuke rohkem raha. Mis see summa on?

Margus Tsahkna

Aitäh! Algateja lihtsalt lisas seletuskirja praeguse peretoetuste osakaalu, sest kui eelnõu algatati, oli aasta 2011 ja see osakaal oli teistsugune. Nüüd on see 0,5%. Mul ei ole olemas arvutust, milliseks see muutub. Aga stenogrammi huvides ma juba ütlesin, et selle eelnõu seaduseks saamise korral suureneb lapsetoetus 19,18 eurost 57,54 euron. Uus koalitsioon on lubanud suurendada lapsetoetust, kui ma ei eksi, 45 euron.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester, teine küsimus!

Sven Sester

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Tulen tagasi Heljo Pikhofi küsimuse juurde. Ta mainis vajaduspõhiseid peretoetusi ja universaalseid lapsetoetusi. Ka mina, pean tunnistama, olen endiselt seda meelt, et me peaksime pigem lähtuma vajaduspõhisusest, nagu Andrus Ansip on öelnud. Kui tehakse poliitiline otsus ja sellesse sektorisse investeeritakse lisaraha, siis mina tõstaksin hüppeliselt vajaduspõhist toetust. See on minu arusaam. Laine Randjärv on öelnud, et võib-olla keegi maksab saadud toetuse vabatahtlikult tagasi, ja Aivar Sõerd on öelnud, et võib-olla peaksid pangad vabatahtlikult oma kasumilt maksu maksma. See "vabatahtlik" on kahe otsaga asi. Siit tulebki minu küsimus. Kas selles olukorras, kus me oleme – majandusproгноos ei ole selline, nagu me oleme eeldanud ja lootnud –, oleks äkki vastutustundlik eelnõu teine lugemine täna katkestada ja nentida, et meil ei ole võimalik kehtestada lapsetoetusi sellises mahus, nagu me tahaksime? Ma arvan, et ei ole vastutustundlik nii edasi liikuda.

Margus Tsahkna

Aitäh! Sotsiaalkomisjoni aseesimehena (ma tõesti palun vabandust, et ma enne eksisin, aga kui me seda eelnõu menetlesime, siis ma olin veel komisjoni esimees) tahan öelda, et probleem on selles, et laste ja perede toetamiseks on liiga vähe raha. Iga samm, mis seda raha suurendab, on ainult positiivne. Mis puudutab sündimuse parandamise meetmeid, siis ma isiklikult pooldan seda, et me veel rohkem ja veel suuremas summas toetaksime kolme ja enama lapsega peresid. Kõik arvutused näitavad, et pärast kolmanda lapse sündi pere kulutused tuntavalt suurenevad. Isegi kui mõlemad vanemad töötavad, elab see pere vaesuspiiril või lausa sellest allpool, kui vaadata sissetulekut ühe pereliikme kohta. Kõige efektiivsem meede on veel tõsta kolmanda ja iga järgmise lapse universaalset lapsetoetust. See on minu isiklik arvamus. Mis puudutab vajaduspõhist peretoetust, siis see süsteem on rakendunud väga väikeste summadega, aga nagu ma olen aru saanud, on praegusel koalitsioonil plaan sinna raha juurde panna. Suur saavutus oli see, et me jätsime vajaduspõhise toetuse välja sellest arvestusest, mille alusel otsustatakse toimetulekutoetuse maksmine. Toimetuleku-

toetust saavad just nimelt need lapsed ja pered, kes on väga suures hädas. Mis puudutab aga universaalsete lapsetoetuste tõusu, siis on praegu ajalooline hetk: siin saalis on olemas konsensus, et neid tuleb tõsta. Neid toetusi ei ole tõstetud kümme aastat. See on selline universaalne meede. Minu arvates ei ole see mitte niivõrd sündimust toetav meede, vaid selle eesmärk on, et me aitaksime lapsed vaesusest välja. Kuna konsensus on olemas ja see väljendus ka sotsiaalkomisjonis, siis ma arvan, et täna siin saalis ei tuleks toetada selle eelnõu lugemise katkestamise ettepanekut, kui keegi selle teeb. Sotsiaalkomisjon otsustas teha ettepaneku teine lugemine lõpetada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Ansip!

Andrus Ansip

Aitäh, proua juhataja! Hea Margus! Sa oled öelnud, et kui poliitiline tahe on olemas, siis vahendid leitakse. Aga kui poliitiline tahe on tugevam, kas siis on võimalik leida ka enam kui 100 miljonit eurot, ja kui on olemas väga tugev poliitiline tahe, kas siis on võimalik leida lausa miljardeid eurosid? Kui mitu miljardit eurot on võimalik leida ülikõva poliitilise tahte korral? (Naer.)

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Mul on hea meel vastata küsimusele, mis on teie esimene küsimus siin saalis Riigikogu liikmena. Me istusime koos krokodillide komisjonis, kui oli majanduskriis. Ma arvan, et kõigil on ühine arusaam, et Eesti riik ei ole see riik, kes saaks lihtsalt raha juurde trükkida. Me oleme nii väike ja avatud majandus, et me peame arvestama reaalsusega, mis on meie ümber, me peame arvestama sellega, milline seis on meie ühiskonnas, milline seis on majanduses ja rahanduses. Eile avaldatud majandusproгноos ei ole julgustav, majanduskasvu prognoosi on alandatud 2%-le, aga see ei ole, ma julgen ennustada, veel kõik. Ma arvan, et augustiproгноos, mille pealt pannakse eelarve reaalselt kokku, tuleb veel karmim. Loomulikult on siis, kui otsustatakse jätkata vastutustundliku eelarve- ja rahanduspoliitika, poliitilisel tahtel piirid ees, Eestis vähemalt, võib-olla kuskil mujal ei ole. Mulle tundub, vaadates uue koalitsiooni kõiki lubadusi

summaarselt koos ja vaadates ka majandusprognoozi, et on võetud selge suund põletada reserve, mida on seni kogutud. Arvud näitavad, et riigi reservid vähenevad kolme aastaga 327 miljonit eurot ehk me paneme ligi veerandi reservidest järgmise kolme aastaga huugama, kui see koalitsioon sellist suunda jätkab. Ma arvan, et Andrus Ansip peaministrina ei oleks kindlasti lasknud seda juhtuda, aga nüüd on meil teine peaminister ja teine koalitsioon ning kahjuks on selline suund võetud. Mis puudutab lapsetoetuste tõstmist, siis vaadates rahandusministri uljust, kuigi ta oli veel veebruaris kärpeotsustega valitsuskabinetis – ja ma pean ütlema, et ma jätkuvalt usaldan Jürgen Ligi –, arvan ma, et selleks raha leitakse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Heljo Pikhof, teine küsimus!

Heljo Pikhof

Austatud ettekandja! Endise valitsuskoalitsiooni lepingus oli kirjas, et sündimuskordaja peaks aastaks 2015 olema 1,71. Praegu on see 1,58, veel mõni aasta tagasi oli 1,64. Sotsiaaldemokraadid on esitanud terve hulga eelnõusid, mis aitaksid laste vaesust ja sotsiaalset tõrjutust vähendada ning aitaksid võib-olla sündimust suurendada. Kuid kahjuks endine valitsuskoalitsioon, kuhu ka teie kuulusite, selleks raha ei leidnud. Alati toodi sotsiaalkomisjonis põhjuseks, et kohe-kohe saab valmis laste ja perede arengukava kuni aastani 2020, tulevad rohelised raamatud ja siis hakatakse tegutsema. Millest siis praegu selline meelemuutus?

Margus Tsahkna

Aitäh! Mul on hea uudis, hea küsija: see on sotsiaaldemokraatide eelnõu, mida me siin praegu arutame. See on väga suur ja põhimõtteline otsus. Sotsiaaldemokraadid toetavad seda, ma loodan, ka praegu. See eelnõu on olnud menetluses pikka aega. Eelmine koalitsioon tegi väga palju selle jaoks, et parandada perede olukorda nii palju, kui vähegi on võimalik olnud. Meil ei ole midagi häbenenud. Nagu ma rääkisin, kolmanda ja iga järgmise lapse toetust on suurendatud peaaegu 100 euroni, ka on kehtestatud vajaduspõhine peretoetus. Me kehtestasime emapensioni, mis kahjuks nüüd ära võetakse 200 000 emalt, kes on lapsed üles

kasvatanud ja peaksid hakkama saama seda pensionilisa keskmiselt 120 eurot aastas. Kahjuks võetakse see ära ja see on muidugi väga halb sõnum. Rahvastikuteadlased on öelnud, et võib-olla ei olegi sündimuse mõjutamisel nii tähtsad konkreetset arvud, vaid pigem just üldine sõnum. Iga asi, mis ära võetakse, tähendab negatiivset ja ebastabiilset sõnumit emadele, kes lapsi kasvatavad. Ma arvan, et see ei ole hea. Tõepoolest, sotsiaaldemokraadid on seisnud laste ja perede eest ning täna on teil suurepärase võimalus iseenda eelnõu poolt hääletada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud komisjoni ettekandja! Lapsetoetused jagunevad laias laastus nii, et 170 miljonit eurot läheb vanemapalgaks ehk lapse 1,5-aastaseks kasvatamiseks ja ülejäänud 16,5 aasta peale jääb 100 miljonit eurot. Mind huvitab, kui paljud lastevanematest jäävad peale seda, kui nad on vanemapalga kätte saanud, Eestisse. Kas teil on see statistika olemas?

Margus Tsahkna

Mul tõesti ei ole seda statistikat, kui paljud vanemad peale vanemapalga kättesaamist Eestisse jäävad ja kui paljud lahkuvad. Te pidasite vist küll silmas vanemahüvitist. Ma ei oska seda öelda ja ma ei tea, kas neid andmeid sellisel kujul kuskil olemas on. Seda tuleb eraldi uurida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Sibul!

Priit Sibul

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Ma ei ole kindel, et see sotsiaaldemokraatide eelnõu, mida te siin ette kannate ja kus kõigile püütakse ühtviisi läheneda, on kõige parem. Minu meelest on toetused veidi nagu alandavad. Kas sotsiaalkomisjonis on arutatud, et toetuste maksmise asemel võiks riik hakata peredele hoopis soodustusi tegema, et perekonda väärtustada? See oleks hoopis teistsugune hoiak, kui toetamise asemel soodustusi tehtaks.

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Ma jäin mõtlema, milliseid soodustusi riik saaks teha, selles mõttes, et milliseid teenuseid riik otse peredele osutab. Avaliku sektori teenuseid osutavad ikkagi omavalitsused. Omavalitsuste ja riigi vahel käib selline pidev mäng: kui riik tahab panna omavalitsustele mingeid ülesandeid juurde, siis omavalitsused viitavad Riigikohtu lahendile, et selleks tuleb neile anda ka täpne rahasumma. Selle taha on see kõik tegelikult jäänud. Siit me jõuame uuesti sisulise haldusreformi teemani. Tuleks vaadata üle kõik osutatavad teenused ja ka omavalitsuste rahaline võimekus. Aga see on juba väga lai teema. Minu arvates tuleb pigem usaldada neid inimesi, kes on otsustanud lapsi saada. Nad teavad ise kõige paremini, kuidas lapsi kasvatada, ja neile tuleb anda vahendid selle jaoks. Loomulikult on eelistatud see, et inimesed oleksid töövõimelised ja hästi haritud, saaksid minna tööle ja oma töö eest piisavalt suurt tasu, et nad saaksid kasvatada vähemalt kolme, nelja või viite last, ilma et nad vaesusesse satuksid. Kindlasti oleks ideaalne mudel, mille poole me peame pürgima, see, et me ei peaks mitte kellelegi toetusi maksma. Aga meie ühiskond ei ole selline, kus ainult tööga hakkama saab, selline ei ole ka ükski teine ühiskond meie ümber. Meie seas on kindlasti nõrgemaid, neid, kes on teistega võrreldes ebavõrdses olukorras, ja neid tuleb toetada. See on solidaarne otsus. Neid inimesi toetatakse maksurahast, mis kogutakse kokku kõikide inimeste käest, kes makse maksavad. Ma tahan öelda, et Eesti riigi kõige keerulisem probleem on ikkagi see, et me peame sündimust suurendama ja oma laste eest hoolitsema. Selleks peame looma tingimused ja seda ei saa teha ilma rahata. Minu enda filosoofia on see, et ma eelkõige usaldaksin lastevanemaid. Ma arvan, et ükski korralik lapsevanem ei eelista mingit enda vaba aja tegevust lapse arengule, pigem vastupidi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Jaanson!

Jüri Jaanson

Austatud juhataja! Hea ettekandja! Eelnõu tutvustades rääkisite, et sellel eelnõul pole katteallikaid, samuti rääkisite poliitilisest tahtest katteallikate leidmisel. Rääkisite, et hoolimata

sellest, kas raha leitakse, on eelnõu menetlemise katkestamine vastutustundetu. Aga oma sissejuhatavas jutus ütlesite, et komisjoni istungil otsustati rahalise katte osas konsulteerida rahanduskomisjoniga. Mis seisukoha võttis rahanduskomisjon ja mida ta sotsiaalkomisjonile vastas?

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Me rääkisime ka sotsiaalkomisjonis sellest, et sotsiaalkomisjon ei ole see komisjon, kes võtab vastu riigieelarvet ja teeb otsuseid riigieelarve kohta. See ei ole lihtsalt meie komisjoni pädevuses. Aga praegu ongi õige aeg panna paika seaduste baas, mille põhjal järgmise aasta riigieelarvet tehakse. Riigieelarve koostamine on ju algusfaasis või poole peal. Ma konsulteerisin rahanduskomisjoni esimehega. Selgus, et ei olnud mitte mingit prognoosi ega mingeid arve, mille põhjal tegelikult oleks saanud rahalist seisu öelda. Selle eelnõu maksumust me teame. Meile ei tulnud ametlikku vastust rahanduskomisjonilt, sest ka nendel puuduvad ju andmed ja võimalused, et täna täpselt seda seisu öelda. Selline on eelarve menetlemise protsess. Kui seadus on vastu võetud, siis tuleb leida katteallikad, teist varianti ei ole. Ma tuletan meelde, et aprillikuine majandusprognoos tuli alles eile. Kui teile tundub, et mul on nende arvude üle hea meel, siis ei ole nii. Vastupidi, need teevad pigem murelikuks. Veel rohkem murelikuks teevad need sündmused, mis kahjuks Ukrainas, nii tundub, jätkuvad. Mitte mingid sanktsioonid, mida, ma loodan, Venemaa vastu poliitilistel põhjustel rakendatakse, ei too raha juurde. Need kindlasti mõjutavad Venemaa käitumist, aga need mõjutavad ka meid, Euroopa Liidu liikmeid, kui Euroopa Liit otsustab näiteks mingeid sanktsioone rakendada. Vaatame oma häid sõpru soomlasi. Nende majandusseis on praegu veel keerulisem, kuna nad ei ole teinud võib-olla nii karme otsuseid kui meie siin. Nende laenukoormus on läinud päris suureks. Samamoodi ei ole Rootsi seis kõige parem. Sellised andmed järjest tulevad. Aga kuulates eile rahandusminister Ligi kommentaare, sain ma aru, et uus koalitsioon on mõelnud meetmete peale, kust seda raha siis võtta. Ma kindlasti toetan paremat maksukogumist, mis on väga positiivne. Aga ma ei saa sotsiaalkomisjoni aseesimehena toetada seda,

ma ütlen veel kord, et 23 miljonit eurot järgmiseks aastaks leitakse emapensioni arvel ehk lapsi kasvatanud emade arvel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Ansip, teine küsimus!

Andrus Ansip

Aitäh, austatud juhataja! Hea Margus! Ega sa mulle ikka täpselt ei öelnud, kust ja kui palju raha leitakse. Kas sellest võib järeldada, et sa südames siiski nõustud Sven Sesteri küsimuses olnud mõttega, et kuni rahaasjad selged ei ole, võiks selle eelnõu menetlemise katkestada?

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Ma ei nõustu teie väitega selles mõttes, et ma olen usaldanud rahandusminister Jürgen Ligi kõik need aastad ja usaldan teda ka praegu. Tema on öelnud palju suuremate kulutuste kohta, mis on nüüd koalitsioonilepingus kirjas, et katteallikad nendele leitakse. Kui te küsite minult isiklikult, kust tegelikult seda raha võiks leida, siis ma ka ütlen, hea küsija, kust seda võiks leida. Tulumaksu alandamine 1% maksab suurusjärgus 70 miljonit eurot. Ma arvan, et seda lastega pered praegu ei nõua, seda ei nõua ka kogu Eesti ühiskond. Eesti ühiskond nõuab pigem seda, et tõstetaks lapse- ja peretoetusi. Kui minu käest küsida, kumba teha, kas tõsta lapsetoetusi või alandada tulumaksu 1%, siis mina kindlasti valin lapsetoetuste tõusu. See on konkreetne vastus küsimusele, kust raha võtta. Ma arvan, et uus koalitsioon peab vaatama majandusprognosi, see läheb sügise poole natuke veel karmimaks. Minu arvates tuleb teil nii mõnedki lubadused maha tõmmata, kui te ikka tahate ellu viia vastutustundlikku rahanduspoliitikat, mida Andrus Ansipi valitsus aastaid rakendas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Sõerd!

Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Hea ettekandja! Te tundsite ühele eelmisele küsijale vastates muret, et uus koalitsioon tahab minna riigi reservide kallale. Aga mul on siin riigikassa aruanne 2013. aasta rahavoogudest ehk selle aja kohta, kui IRL oli valitsuses. See näitab seda, et

2013. aastal oli riigi rahavoog 37 miljoni euroga miinuses. Ma mäletan, et ka 2012. aastal oli riigi rahavoog negatiivne. Kui IRL oli valitsuses, millistest allikatest te siis seda miinust katsite? Või tahate väita, et te hoopis kogusite reserve?

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Minust ei ole teile kindlasti mitte mingisugust vastast, kuna ma ei ole kunagi olnud Euroopa parim rahandusminister ja arvatavasti ka ei saa selleks. Aga ma tahan öelda, et me tulime ju läbi 2009. ja 2010. aasta majanduskriisist, kui me tegime tohutu suuri kärpeid. Selle mõju jätkus. Eelmise valitsuse eesmärk oli struktuurne ülejääk ja selles mõttes ka reservide kogumine tulevikuks. Sellest eesmärgist on uus koalitsioon selgelt loobunud. Ma arvan, et hea küsija teab minust palju paremini, et need arvud on tegelikult miinuses. Reserve selles mõttes ei koguta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austet ettekandja! Vahel on vaja tõesti kolme aastat ja ööistungeid selleks, et mõni sõnum kohale jõuaks. Ma täpsustan lugupeetud ettekandjat selles, et meie eelnõu ei ole mitte menetletud kolm aastat, vaid see on kolm aastat riuilil seisnud. Kuna sinu fraktsiooni ridadest kostab erinevaid signaale, mistõttu mulle tundub, et kannapööre ei ole absoluutne, siis ma tahan teada, kas meie eelnõu taasavastamine ja edasi menetlemine on IRL-i siiras soov või me viljeleme siin lihtsalt poliittehnoogiat.

Margus Tsahkna

Aitäh, hea küsija! Ma ei tea, kuidas teie, aga mina Riigikogu saali ette kindlasti poliittehnoogiat viljelema ei tule. Ma tuletan meelde, et tegu on Riigikoguga ja kui me midagi otsustame, siis see on seadus, see ei ole poliittehnoogia. Seda esiteks. Teiseks, poliitiline tahe, ma tulen selle juurde tagasi, on väga tähtis. Kui seda ei ole, siis on väga raske seadusi vastu võtta. Kui poliitiline tahe on olemas, siis me saame siin seadusi vastu võtta, ja kui see poliitiline tahe on vastutustundlik, siis on võimalik vastu võtta ka häid seadusi.

Nagu te näete, sotsiaalkomisjonist tuli see eelnõu siia saali otsusega teine lugemine lõpetada, poliitiline tahe on tekkinud. Mina võtan seda eelnõu väga tõsiselt ja loodan, et ka sotsiaaldemokraadid eesotsas hea küsijaga võtavad oma ettepanekuid tõsiselt. See ei ole poliititehnoloogia.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Toomas Tõniste!

Toomas Tõniste

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kuulates seda arutelu siin, tekib mul küll arusaam, et mitmed saalis viibijad on vist ära unustanud, et vahepeal oli päris suur majanduskriis ja üsna paljud pidid roosad prillid, tahtsid nad seda või mitte, eest ära võtma. Mul tekkis küsimus, kas sotsiaalkomisjon oma arutelul puudutas ka seda teemat, miks varem ei olnud võimalik peretoetusi tõsta. Seda ei olnud võimalik teha just selle kriisi tõttu. Teiseks on mulle jäänud arusaamatuks, mida sotsiaaldemokraadid tegelikult tahavad. Kas nad tahavad toetada oma eelnõu või nad ei taha seda ja ööistungid olid lihtsalt üks suur *show* avalikkusega manipuleerimiseks?

Margus Tsahkna

Aitäh! Me oleme sotsiaalkomisjonis korduvalt arutanud Keskerakonna ja sotsiaaldemokraatide esitatud lapsetoetuste tõstmise eelnõusid. Tõepoolest, nende toetamata jätmise põhiargument on olnud see, et meil ei ole olnud nende toetuste tõstmiseks vahendeid. Teiseks, tuleb tunnistada, et eelmine koalitsioon ei näinud oma koalitsioonilepingus ette universaalsete lapsetoetuste tõstmist, vaid meil oli kavas kehtestada vajaduspõhiste peretoetuste süsteem. Lisaks sellele me tõstisime kolmanda ja iga järgmise lapse toetusi. See on selle probleemi taust. Kui rääkida sotsiaaldemokraatidest, siis tänane hääletus näitab, kas nad võtavad seda teemat tõsiselt ja kas nad tegelevad poliititehnoloogiaga või mitte. Ma tean, et veel mõni nädal tagasi kogusid sotsiaaldemokraadid rahva käest allkirju, et just nimelt see eelnõu sellisel kujul seadusena vastu võetaks. Seda tehti pika aja jooksul, tänava peal küsiti inimeste käest allkirju. Te ise teate seda paremini kui mina. Ka meie inimeste käest Tallinna Linnavalikogus küsiti sellele avaldusele

allkirju. Mina ei saa sotsiaaldemokraatide eest vastata, sest ma ei tea, mida nad tahavad. Ma loodan, et nad tahavad lapsetoetuste tõusu, ja ma loodan, et nad tahavad, et nende eelnõu seadusena vastu võetakse. See oleks minu arvates loogiline. Aga kindlasti saavad nad ise enda eest kõnelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Imre Sooäär!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Ma ei tea, kas sa panid ise tähele, aga vastates hea kolleegi Andrus Ansipi küsimusele ja temaga mitte nõustudes sa sisuliselt umbusaldasid oma head erakonnakaaslast Sven Sesterit, kauaaegset rahanduskomisjoni esimeest, kes äsja siin saalis avaldas arvamust, et eelnõu menetlemine tuleks katkestada. Muidugi teeb sulle au, et sa endiselt oled lojaalne rahandusministrile, aga ma arvan, et ka Sven Sester tegi rahanduskomisjoni esimehena väga hästi oma tööd siin tundide kaupa käesoleva aasta riigieelarvet kaitstes. Kas teil on eri arvamused ainult lapsetoetuste kohta või on IRL-is mingi lõhe tekkimas?

Margus Tsahkna

Need on sellised märjad unenäod. Ma võin öelda, et need unenäod jäävad unenägudeks ja IRL-is ei ole mingeid lõhesid. Võib-olla vastupidi sellele mõttemaailmale, mida sina esindad, on meie erakonnas arvamuste paljusus olnud traditsiooniline ja see on olnud ka avalik. Teiseks, Sven Sester küsis, mis ma arvan, kas eelnõu lugemine tuleks katkestada, ta ei teinud ettepanekut lugemine katkestada. Ma vastasin, et minu arvates ei ole hea mõte täna selle eelnõu menetlemist katkestada. Kui teil on soovi näha kuskil mingit lõhet või mida iganes, siis pean ütleva, et seda lõhet ei ole. Aga minu arvates ei tule üllatusena, et vastupidi mõnele teisele erakonnale on IRL-is lubatud rääkida seda, mis kellelgi mõttes on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom, teine küsimus!

Yana Toom

Täna, proua eesistuja! Hea ettekandja! Kuna ilmselt oli juba ette määratud, et see arutelu

väljub komisjonis toimunud diskussiooni raamidest, siis ma luban endale ühe natuke laiema küsimuse, millele sa võid muidugi vastamata jätta. Reformierakond on viimasel ajal andnud väga selge signaali, et nemad olid algusest peale sellised helled ja oleksid kõigile raha andnud, aga Isamaa ja Res Publica Liit nagu takistas neid. Jürgen Ligi on rääkinud sellest, et oli väga raske teiega koostööd teha, kuna te ise ei teadnud, mida te tahate. Seleta, palun, miks te siis olite raha jagamisele nii vastu ja miks alles nüüd, kui te olete koalitsioonist lahkunud, on Reformierakonnal lõpuks võimalik hakata raha lennukist alla loopima!

Margus Tsahkna

Teate, hea küsija, ma arvan, et see põhjus on ... Ma ei teagi, kuidas seda öelda. Mis on siis vahepeal muutunud? On muutunud peaminister. Müts maha endise peaministri ees, kellest on saanud Riigikogu liige. Ta on jäänud oma seisukohtade juurde. Ta on öelnud, et universaalsete lapsetoetuste tõstmine ei ole tema arvates mõttekas tegevus. Peaministril on valitsuses teatud kaal, ma arvan, et isegi päris suur kaal.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Toomas Tõniste, teine küsimus!

Toomas Tõniste

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma olen järjekordselt veidi segaduses. Palun täpsusta, kas sotsiaalkomisjonis Reformierakond toetas selle eelnõu teisele lugemisele saatmist ja selle lõpetamist! Kui need komisjoni liikmed seda toetasid, siis kas seal erakonnas on ka lõhe ja tüli majas?

Margus Tsahkna

Ei, reformierakondlased ei hääletanud sotsiaalkomisjonis lõpetamise poolt, nad lihtsalt ei hääletanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Suur tänu! Kuulates Margus Tsahknat, jääb mulje, et IRL-ile ei ole lapsed mitte eesmärk, vaid vahend. Tsahkna räägib küll lastest, aga

rõhutab, et on veel midagi tähtsamat, näiteks julgeolek. Nii et raha nõudvad lapsed on ühel pool ja Ukrainas tõrkuv julgeolekusituatsioon teisel pool. Veelgi enam, Margus Tsahkna suu räägib üht, aga kehakeel on hoopis teistsugune. Seetõttu tahan teada, mida härra Tsahkna tegelikult tahab meile kõigile kõnepuldist ütelda.

Margus Tsahkna

Hea küsija! Mulle jäi natuke segaseks teie küsimuse sisu. Mida mu keha hetkel teeb? Seisab teie ees. Tegu on sotsiaaldemokraatide eelnõuga. Ma loodan, et hea küsija teab, mida sotsiaaldemokraadid on enne valimisi lubanud ja mida nad tegelikult teevad, ma loodan, et teie peas ei valitse segadus, ükspuha siis, mida see keha teeb. Ilmselgelt esindan ma siin sotsiaalkomisjoni seisukohta, et see eelnõu tuleks seadusena vastu võtta, selleks tuleks täna teine lugemine lõpetada ja saata eelnõu kolmandale lugemisele juba selle nädala neljapäevaks. Kui rääkida sellest, mida me siin enne arutasime, siis ma olen ka praegu seisukohal ja olen siit puldist kogu aeg sellest rääkinud, et lapsi ja lastega peresid tuleb rohkem toetada. Selles suhtes ei pea ma ühtegi oma sõna sööma. Teistpidi võttes olin ma Riigikogu eelmise perioodi jooksul see paha krokodill, kes teadis, mida tähendab üks euro ja kust see euro tuleb ehk kuidas saab kommi sisse moos või kust tekib tolm. Me peame silmas pidama ka majandusprognoosi. Marianne Mikko rahvusvahelise poliitika spetsialistina kindlasti teab, et maailmamajandus mõjutab meid, Ukrainas toimuvad sündmused ja Venemaa majandus mõjutavad meid, ka võimalikud sanktsioonid mõjutavad meid ja meid ümbritsevaid riike ning kõigi riikide majandust. Seetõttu peavad otsused olema jätkusuutlikud. Aga olles kuulnud uue koalitsiooni rahandusministri väljaütlemisi, arvan ma, et lapsetoetuste tõstmine on Eesti riigile jõukohane. Küsimus on selles, kas muud otsused seda toetavad või ei, kas näiteks tulumaksu langetamine 1% tegelikult toetab jätkusuutlikku riigirahandust või mitte. Selles suhtes on mul küsimusi tekkinud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Karel Rütli!

Karel Rütli

Aitäh! Austatud komisjoni ettekandja! Mul endal on kolm last ja ma tean täpselt, mida laste kasvatamine tähendab. Ma tean, et iga euro, mida me saame anda juurde lapsi kasvatavale perele, on ülimalt oluline. Tõepoolest, nii nagu sa ise siit kõnepuldist ütlesid, vajavad lastega pered eelkõige kindlustunnet, mille lapsetoetuste tõus endaga kaasa toob. Stenogrammi huvides tahan lihtsalt märkida, et kevadkollektsoon on kokku leppinud ka vajaduspõhiste peretoetuste suurenemise 45 euronil ning lisaks esimese ja teise lapse toetuse suurenemisele 45 euronil suureneb toetus alates kolmandast lapsest 100 euronil. Aga kas sa Riigikogu ja sotsiaalkomisjoni liikmena oled ka valmis toetama kevadkollektiooni ettepanekuid, kui lapsetoetus suureneb senisest 19 eurost näiteks ainult 45 euronil?

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma ei tea, mis asi on kevadkollektioon või -koalitsioon, aga ma tean, et Eesti Vabariik on saanud endale uue valitsuse ja uue valitsuskoalitsiooni. Igat senti, mis läheb lastele ja peredele, olen mina alati toetanud ja kindlasti toetab seda ka IRL, aga ma loodan, et seadusena võetakse vastu ka see eelnõu. Ma tahan öelda, et meil ei ole mõtet mängida kassi ja hiire mängu. Me oleme esimest korda üle kümne aasta täna sellises olukorras, kus kõik erakonnad on välja öelnud, et lapsetoetusi tuleb tõsta. Nüüd käib siin aga nagu mingi mäng. Sotsiaaldemokraadid on andnud menetlusse eelnõu ja nad on võidelnud selle eest, et lapsetoetused tõuseksid. Nad on teinud kampaaniat ja investeerinud sellesse kampaaniasse, ma arvan, sadu tuhandeid eurosid, et oma valijaid veenda. Nad on olnud tundide kaupa õues, et rääkida, et just nimelt see eelnõu tuleb seadusena vastu võtta. Nad on teinud seda täiesti siiralt ja müts maha nende ees. See on olnud üks sotsiaaldemokraatide põhimõttelisi teemasid. Täna siin saalis on aga selline kummaline olukord, et mina peaksin nagu sotsiaaldemokraate veenma, et see on nende eelnõu ja nad võiksid selle seadusena vastu võtta. See on skisofreeniline hetk. Kõigis küsimustes on läbi lilled öeldud, et see ei ole sotsiaaldemokraatidel vist ikka päris hea ettepanek. Tegelikult ei tahaks ma selles olukorras olla. IRL-il on oma perepoliitika, mis on võib-olla natuke teistsu-

gune. Tõesti, Sven Sester on selle kohta küsinud ja me oleme seda arutanud. Tõepoolest, kõige raskemas olukorras on kolme ja enama lapsega pered ning üksinda last kasvatavad vanemad. Need on faktid, mida te kõik teate. Täna me arutame sotsiaaldemokraatide eelnõu. Sotsiaalkomisjoni endise esimehena on mul tunne, et kui on selline konsensuspoliitiline hetk, kui kõik erakonnad siin saalis ütlevad, et jah, universaalseid lapsetoetusi on üle kümne aasta võimalik tõsta, me kõik tahame seda, siis see, mis siin saalis täna toimub, on mingisugune ümber nuka tegemine. Siin on eelnõu, konkreetne eelnõu, see on sotsiaaldemokraatide tehtud. Olge julged, ärge kartke, ärge värisege, hääletage oma eelnõu poolt! (Naer.) Miks pean mina seda siin teie asemel kaitsma?

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Jaanson, teine küsimus!

Jüri Jaanson

Hea ettekandja! Teil on praegu ilus pateetiline jutt küll, aga ma tulen tagasi selle juurde, kuidas reformierakondlased hääletasid sotsiaalkomisjonis ja miks nad nii hääletasid. Teiseks huvitab mind, mis siis ikkagi on vastutustundlik seadusloome. Igal väga vajalikul seaduseelnõul peaks olema ju finantskate. See tõttu küsin, kas on vastutustundlik minna eelnõuga edasi, ära ootamata augustikuist majandusprognoosi ja sügisest eelarve eelnõu menetlust, mille jooksul me saaksime võimaluse korral leida sellele seaduseelnõule katte.

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma mõtlen nii, et järgmise aasta eelarvet on lihtsam teha, kui on teada, millised on kindlad kulutused. Ega Riigikogu sotsiaalkomisjon seda eelnõu seadusena vastu ei võta, see on kogu Riigikogu otsus. Kui Riigikogu seda eelnõu seadusena vastu ei võta, siis see on Riigikogu otsus ja Riigikogu kaudu on see Eesti rahva otsus. Kui me otsustame täna lapsetoetusi oluliselt tõsta, siis pigem on eelarvet kergem koostada kui siis, kui me hakkaksime selle tõstmisega tegelema millalgi septembrikuus. Ma olen ise olnud riigieelarve koostamise juures ja tean, et tegelikult pannakse suured klotsid paika just nimelt selle prognoosi pealt, mis nüüd tuli. Töö on käinud ju tegelikult juba varem. Jürgen Ligi oli 20. veebruaril valitsus-

kabinetis hoopis kärpeettepanekutega. Tegelikult paneb valitsus praegu eelarvet kokku. Meie kätte jõuab see küll sügisel, aga siis on sisuliselt võimatu teha selliseid 100 miljoni euro suuruseid muudatusi, olgem ausad. Ööistungid, mida sotsiaaldemokraadid korraldasid, olid suurepärased sammud, mis aitasid pöörata sellele teemale tähelepanu. Kuid novembri alguses siin saalis nii suuri pöörded teha on väga keeruline. Seetõttu on väga mõistlik menetleda seda eelnõu praegu, aprilli alguses.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Te rääkisite oma ettekandes ja küsimustele vastates sellest, et majanduskasv kahaneb ja eelarvekulude katteks vahendeid ei ole. Samas tahate, et see eelnõu seadusena vastu võetaks. Mis see on, mida te praegu teete? Te ütlesite, et see ei ole poliit tehnoloogia. Mis see siis olla võiks? Kas ootamatu kiindumus sotsiaaldemokraatide vastu on ähmastanud teie ratsionaalset mõtlemist ja te ei saa päris hästi aru, millest te räägite?

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma räägin esiteks sellest, et lapsetoetusi tuleb tõsta. Teiseks, eelnõu on siin täna teie ees – see on sotsiaaldemokraatide eelnõu, muuseas – ja sotsiaalkomisjon otsustas selle saata teisele lugemisele ning teise lugemise lõpetada. Ma arvan, et see on õige otsus, kui mõelda lastele ja peredele. Aga ma olen vastutustundlik inimene ja tunnen ka numbreid. Ma tahan öelda, et lapsetoetuste tõus tuleb ära teha. Pigem on probleem selles, et uus koalitsioon on lubanud teha väga palju kulutusi ja võtta mitmeid meetmeid, mis viivad eelarvest raha välja. Kui panna kaalukausile, kas tõsta lapsetoetusi või näiteks langetada üksikisiku tulumaksu 1% – need summad on samas kaalukategoorias –, siis mina valiksin lapsetoetuste tõusu ja tulumaksu langetuse kas lükaksin edasi või võtaksin üldse päevakorralt maha. See on see sõnum, mida ma teile siin annan. Kui küsitakse, kas ma tegelen poliit tehnoloogiaga, tuues teile siia otsustamiseks teie enda eelnõu, et te saaksite olla rõõmsad ja oma valijatele antud lubadusi täita, siis juhin

tähelepanu, et mina tahan anda ka vastuse, kust see raha tegelikult tuleb. Praegune koalitsioon oma lubadustega seda vastust ei anna. Selles on probleem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas, teine küsimus!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austet ettekandja! Me jääme ennist eri arvamustele poliit tehnoloogia asjus. Siit minu küsimus. Kui valitsuskoalitsioon ei oleks muutunud, kas ka siis oleks sinu juhitud sotsiaalkomisjonil jagunud tarmukust meie kolm aastat riulis seisnud eelnõult tolm ära pühkida ja see saali tuua?

Margus Tsahkna

Aitäh! Seda tuleb küsida meie koalitsiooni-partneri käest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valdo Randpere!

Valdo Randpere

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea Margus! Nagu paljudel teistel siin saalis, on minulgi raske sinu kehakeelt ja juttu tõlgendada. Ma ei saa aru, mis sind rohkem ajendab, kas rõõm halvenenud majandusprognoosi üle või siiras mure laste olukorra pärast. Ma arvan pigem, et siirust on vähem. Aga sa ei pea sellele vastama. Mul on ka konkreetne küsimus. Margus, millal sa valetasid, kas siis, kui sa toetasid üksikisiku tulumaksu langetamist käsitlevat seadust, või nüüd, kui sa nõuad sellest langetamisest loobumist?

Margus Tsahkna

Hea küsija! Ma arvan, et see on niisama hea küsimus, kui mina küsiksin sinult, millal sa valetasid, kas siis, kui sa ütlesid, et lapsetoetusi ei ole vaja tõsta, või nädal tagasi, kui sa ütlesid, et neid on vaja tõsta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Barbi Pilvre!

Barbi Pilvre

Aitäh! Hea ettekandja! Ma olen päris uus Riigikogu liige ja võib-olla ei tunne veel kõiki poliit tehnoloogilisi skeeme. Ma arvan, et teie

esinemist vaatavad paljud ka interneti vahendusel. Võib-olla te siiski täpsustate ja võtate detailideks lahti selle poliit tehnoloogilise skeemi, mille alusel on võimalik, et ühele IRL-i liikmele hakkab äkki üks sotsiaaldemokraatide eelnõu nii väga meeldima, et te saate nii veenvalt seda siin kaitsta.

Margus Tsahkna

Aitäh! Võib-olla ongi teil aeg agra seada ja vaadata, kuidas Riigikogu töötab. Ma tuletan meelde, et Riigikogu liikmed ei ole siin mitte parteisõdurid, vaid nad on Riigikogu liikmed, nad on saanud mandaadi oma valijatelt ja on oma otsustes vabad. Seda esiteks. See on minu soovitus Riigikogu liikmele ja võib-olla tulevikus ka valitsusliikmele, ma räägin päris siiralt. Teiseks, vaadake ajalukku. Ma ei pea siin midagi põhjendama. Viimati tõsteti universaalseid lapsetoetusi Juhan Partsi valitsuse ajal. IRL on see erakond, kes viimati universaalseid lapsetoetusi tõstis, neid kahekordistas. See on fakt. Meil ei ole siin mingisugust ootamatut poliit tehnoloogiat. Me räägime asjadest nii, nagu nad on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm, teine küsimus!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Siin on väga palju olnud juttu poliitilisest tahtest. Tegelikult seisnebki Riigikogu töö poliitilises tahtes. See on ka ilmselt poliitiline tahe, kui näiteks osa kulutusi kaetakse teederahast ja Eesti Loto lisatuludest. Eesti Loto tulud täienevad ka lapsetoetuste saajate arvel, sest need pered on ilmselt kõige suuremad lotomängijad, kuna nemad on kõige suuremates rahalistes raskustes. Tegelikult on ka need poliitilised valikud, kui ei tehta maksureformi, haldusreformi või riigireformi, sest ka sealt oleks võimalik toetuste katteks raha saada. Kellel puudub tänasel päeval Riigikogus poliitiline tahe lastele toetusraha leida?

Margus Tsahkna

Aitäh! Siin oli juttu kehakeelest. Ma olen aru saanud, et kõik erakonnad on siin lubanud, et lapsetoetusi tuleb tõsta, aga kui sõrmed hääletavad teistmoodi, siis sealt ongi näha see poliitiline tahe, kui suu räägib üht, aga sõrmed

teevad teist. Vähemalt sõnades on täna esimest korda tõesti üle kümne aasta tekkinud Riigikogu saalis olukord, kus neli Riigikogus esindatud erakonda on öelnud, et universaalseid lapsetoetusi peab tõstma. Ma arvan, et 2003. aastal, kui viimati otsustati siin saalis lapsetoetuste tõusu üle (see otsus hakkas kehtima 2004. aasta 1. jaanuarist), samamoodi keegi sellele vastu ei hääletanud. Ma seda täpselt küll ei tea, aga ma arvan, et see oli nii.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kui ma sind vaatan ja kuulan, siis millegipärast meenub mulle Jan Uuspõld, kes on andnud väga ilmekaid ja sisukaid monoetendusi, rõõmustamaks Eesti rahvast. Ma saan aru, et see on sul täna viimane etendus ja sa saad sellega väga hästi hakkama. Sul on nagu kolmas silm avanenud, sa püüad meeleheitlikult, aga see ei muuda enam olukorda. Kümme aastat ei ole te lapsetoetuste tõstmisega hakkama saanud, kümme aastat on lapsetoetused olnud täpselt samal tasandil. No te ei ole hakkama saanud! Tahan sulle lõpetuseks öelda, et ära valuta südant, sest sotsiaaldemokraatidel on kindel plaan, kuidas seda teha. Sa võid julgelt täna selle monoetenduse lõpetada. Usu, me aplodeerime sulle.

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma kindlasti ei küüni mitte kunagi nii suurtesse kõrgustesse kui Jan Uuspõld. Teiseks, ma ei anna siin mingit etendust, vaid ma tutvustan sotsiaaldemokraatide esitatud eelnõu. Kui see on teie kirjutatud stsenaarium etenduse jaoks, siis on sellest väga kahju, sest laste ja peredega mängida ei ole väga viisakas tegevus. Te olete selle ettepaneku teinud ja olete selle eest seisnud. See, et see eelnõu menetlusse jäi, oli ka otsus. Mina olen siit puldist korduvalt rääkinud vajadusest lapsetoetusi tõsta. Hiljuti oli isegi üks pahandus, kui ma, vastates Eiki Nestori küsimusele, kunas lapsetoetused tõusevad, olin võib-olla liiga optimistlik ja ütlesin, et peale 2015. aasta märtsikuud, võib-olla aprillis teeme selle otsuse. Aga nüüd on poliitiline olukord teistsugune ja seda otsust on võimalik teha veel aasta varem. Ma

arvan, et peredele on see kindlasti suureks abiks. Kui teie käite siin nalja tegemas ja eten-
dusi nautimas, siis minu arvates ei ole see sel-
leks õige koht. Inara, see nupulevajutus tähendab konkreetset seaduseelnõu ja nendele pere-
dele konkreetset abi. See ei ole Monoteater või mingi muu teater. Mina ei tee siin nalja.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Aivar Kokk!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Olen juba üle tunni kuulanud seda küsimusterahet. Siin küsi-
ti teatri kohta. Mulle tundub, et sotsiaaldemokraadid on kolm aastat teatrit teinud, korjanud allkirju ja andnud lubadusi. Ma loodan, et see teatrietendus lõpeb täna sellega, et kõik toeta-
vad lapsetoetuste tõstmist. Kas sa oled sama meelt?

Margus Tsahkna

Ma jään oma arvamuse juurde, et ma ei pea seda teatriks. Parlament tähendab rääkimise kohta ja me tõesti räägime siin. See ongi see koht, kus me läbi räägime. Ma näen lihtsalt sellist väikest paanikahetke. Mõnikord võib sattuda kimbatusse, kui sa oled midagi väga soovinud, nagu sotsiaaldemokraadid on soovinud lapsetoetuste tõusu, ja siis järsku ongi see kõik võimalik, kui sa teed otsuse ja vajutad nuppu. Ma arvan, et sellises kimbatuses sotsiaaldemokraadid praegu ongi. Mina soovitan endale kindlaks jääda, sest valijad jälgivad seda, kas poliitikud täidavad oma lubadusi või mitte. Minu meelest on naeruväärne mind süüdistada selle pärast, et ma sotsiaalkomisjoni tollaegse esimehena, nähes poliitilist tahet, tõin selle eelnõu siia saali. Kui see on minu süüdistamise põhjus, siis ma olen väga õnnelik selle süüdistuse üle. Aitäh teile! Aga räägime asja sisust. Ma ei pea seda teatriks. Need on konkreetset otsused, mis on mõeldud täitmiseks.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Imre Sooäär, teine küsimus!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Iga etendus on hea, kui rahvas saalist enne etenduse lõppu ei lahku. Ma vaatan, et sinu

erakonnakaaslasid on jäänud vaatajate hulka ainult kolm. Aga minu küsimus on ajendatud hea kolleegi Kalev Kotkase küsimuse sõnastusest. Sellel hetkel, kui sa selle eelnõu n-ö tolmu alt üles leidsid, pidi sul komisjoni esimehena olema väga selge arusaam, kus need katteallikad on. Sa oled täna rääkinud siin pensionide äravõtmisest jne. Kust, mille arvelt oleks sinu arusaama kohaselt pidanud tulema raha katteallikate jaoks?

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma olen siin korduvalt öelnud, kust see raha võiks tulla: tuleks lõpetada üksikisiku tulumaksu langetamine. Need summad on samas suurusjärgus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marianne Mikko, teine küsimus!

Marianne Mikko

Aitäh! Margus Tsahkna, ma olen keerulise dilemma ees, võiks öelda, et täiesti skisofreenilises olukorras. Mis on mängult ja mis on päris? Aga muidugi ei ole ülemäära tähtis minu tunne, vaid tähtis on küsimus, miks Eesti lapsed on prominentse IRL-i poliitika jaoks pelk vahend.

Margus Tsahkna

Aitäh! Selles küsimuses oli nii palju selliseid väljendeid, mille kohta ma ei taha midagi öelda. IRL-i poliitika ja perepoliitika ei ole kindlasti prominentne.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valdo Randpere, teine küsimus!

Valdo Randpere

Aitäh! Kõigepealt ma täpsustan. Margus, kui sa mu eelmisele küsimusele vastasid, et ka mina valetasin, kui ma eelmisel aastal ei toetanud universaalsete lapsetoetuste tõusu, aga eelmisel nädalal toetasin, siis sa eksisid või valetasid jälle. Ma ei toetanud ei varem ega toeta ka praegu nende toetuste tõstmist. Ma leian, et see on vale meede ning suunatud ja vajaduspõhine toetamine oleks mõistlikum. Aga see selleks. Minu küsimus sulle on ikkagi sellesama üksikisiku tulumaksu kohta. Sa

eelmisel aastal toetasid selle langetamist, aga praegu ütled, et see tuleb lõpetada. Kui IRL-i ja Reformierakonna koalitsioon oleks tööd jätkanud, kas sa oleksid ka siis olnud valmis vastupidi koalitsioonilepingus kirjapandule nõudma, et üksikisiku tulumaksu langetamine tuleks lõpetada?

Margus Tsahkna

Aitäh, hea Valdo! Esiteks, ma ei väitnud, et ka mina valetan. Ma ütlesin, et see küsimus, mis sa esitasid, on umbes niisama hea, kui ma küsiksin sinu käest seda, mida ma sinu käest küsisin. Vastupidi Reformierakonnale oleme meie oma sõna pidanud. Meie seda koalitsiooni ei lõhkunud, meie oleme pidanud kinni nendest kokkulepetest, milles me koalitsioonilepingus kokku leppisime. Aga koalitsioonileping on tahes-tahtmata kahe või kolme poole – koalitsioonis võib olla erineval hulgal osapooli – kokkulepe ja selles kokkuleppes ei saa kõik seda, mida nad tahavad, vaid kõik saavad natuke vähem. Kõik on natuke ebarahul. Aga meie pidasime koos vastu seitse aastat, mis on minu arvates suur saavutus. Eelmise koalitsiooni ülesanded olid tõesti väga keerulised. Ma olen Reformierakonnale selle aja eest tänulik, kuna me sõime koos ära mitte puudade, vaid tonnide kaupa soola ja tegime põhimõtteliselt õigeid otsuseid. Nende otsuste tõttu on meil üldse võimalik täna tõsiselt arutada lapsetoetuste tõstmist. Aga poliitiline olukord on muutunud ja ka Reformierakond on öelnud, et universaalseid lapsetoetusi oleks nüüd mõttekas tõsta. Ma ei tea, kuidas te koalitsioonis omavahel tegelikult läbi saate. Endine peaminister ütleb, et ta ei toeta nende toetuste tõstmist, sina majandus- ja rahandusnimesena ütled, et sa ei toeta universaalsete lapsetoetuste tõstmist ja teie erakonnas on veel sellisel arvamusel olevaid inimesi. Ma ei tea, kui kaua tegelikult sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna koalitsioon kestab, kui te juba paar nädalat peale koalitsioonilepingu sõlmimist ühe põhilubaduse kohta ütlete, et te seda ei toeta. Ei ole minu asi seda siin arutada, see on juba teie koostöö küsimus. Aga poliitilise otsuse tegemise koht on siin ja täna. Ma tahan öelda, et kui IRL on midagi lubanud, siis me täidame seda. Praegu me käitume nii, nagu meie arvates oleks lastele ja peredele kõige parem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tatjana Jaanson!

Tatjana Jaanson

Lugupeetud eesistuja ja sõnavõtja! Mul on selline küsimus. On olemas varasemad ja praegused poliitilised kokkulepped. Kas teie mure on see, et uued kokkulepped ei kehti ja uus koalitsioon lapsetoetusi ei tõsta?

Margus Tsahkna

Aitäh! Ma ei oska öelda, mida uus koalitsioon teeb või ei tee. See on uue koalitsiooni otsustada. Ma tean, et meil on siin eelnõu, ja ma tean, et kõik erakonnad on öelnud, et universaalseid lapsetoetusi tuleb tõsta. Ausalt öeldes on Riigikogu rahva järel kõige kõrgem organ ja meil on vaba tahe otsustada. Ma kutsun teid üles otsuseid tegema. Sotsiaaldemokraate kutsun ma üles muidugi ka oma lubadusi täitma.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tatjana Jaanson, teine küsimus!

Tatjana Jaanson

Ma ei saanud oma küsimusele vastust. Kas te arvate, et eelmise ja praeguse koalitsiooni poliitilised kokkulepped ei kehti? Kas need on lihtsalt õhumullid?

Margus Tsahkna

Ma sain teist nüüd täpsemalt aru. Mina olen näinud ja te kõik olete näinud, et poliitikas asjad muutuvad. Me kehtestasime näiteks emapensioni, aastal 2012 me võtsime siin saalis selle otsuse koos meie koalitsioonipartneriga vastu. Nüüd on plaan emapension tühistada. 200 000 ema, kes on lapsed üles kasvatanud, jäävad 1. jaanuarist 2015 emapensionist ilma, kui uus koalitsioon niimoodi otsustab. Tegemist ei ole eelmise koalitsiooni mingisuguse plaaniga, vaid siin saalis vastu võetud seadusega. 2012. aastal ei hääletanud minu teada mitte keegi sellele siin vastu. Kui uus koalitsioon ei võta mõistust pähe ega mõtle nende 200 000 ema peale, tuleb seesama eelnõu siia koos riigieelarve seaduse eelnõuga ja siis te hääletate juba teistmoodi. Nii et küsimus oli selles mõttes väga õigesti püstitatud: kas lubadused peavad või mitte. Kui ma vaatan pro-

minentsete ja juhtivate Reformierakonna poliitikute seisukohavõtte, siis ma tõesti ei tea, kas uus koalitsioon peab üldse sügiseni vastu. Aga täna tean ma seda, et meil on olemas konkreetne eelnõu ja sotsiaalkomisjon on teinud ettepaneku selle teine lugemine lõpetada. Kui te otsustate teise lugemise täna lõpetada, siis neljapäeval tuleb see eelnõu kolmandale lugemisele ja lapsetoetused on tõstetud. Teie koalitsioon võib täiesti rahulikult edasi valitseda, aga see lubadus on täidetud ja te võite oma valijatele öelda aitäh toetuse eest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Teisel lugemisel võivad kõik Riigikogu liikmed esineda. Ma kasutan võimalust, eriti arvestades täna debatti, ja annan edasi mõningaid mõtteid selle eelnõu kohta.

Minu meelest on kaks teemat, millest me peaksime rääkima. Esiteks, universaalsed lapsetoetused *versus* vajaduspõhised lapsetoetused, ja teiseks, võimalikud katteallikad. Ma püüan neil kahel teemal peatuda. Olles veel viimaseid minuteid rahanduskomisjoni esimees ja juba kolm aastat siitsamast puldist kaitsnud riigieelarvet, on mul nendel teemadel mõtted tekkinud, kuigi olen ka varem need välja öelnud.

Ma toetan täielikult ekspeaminister Andrus Ansipi nädal-poolteist tagasi välja öeldud mõtet. Olen endiselt arvamusel, et universaalsed lapsetoetused on lihtsalt raha külvamine. Kui on tehtud poliitiline otsus panna sellesse sotsiaalsesse valdkonda raha juurde ja selleks on katteallikad, siis, head kolleegid, ma arvan, et sel juhul me peaksime vajaduspõhiseid toetusi veelgi suurendama. Nagu ma aru saan, siis praegune koalitsioon, st ajutine valitsus on kokku leppinud, et tuleb tõsta 45 eurot universaalseid toetusi ja 45 eurot vajaduspõhiseid toetusi ja see läheb maksma peaaegu 80 miljonit eurot. Kui lähtuda vajaduspõhisusest, saaks perede lastetoetust suurendada mitte 45 + 45 eurot, vaid tunduvalt rohkem. On põhimõtteline seisukoht, kas me külvame raha kõigile või nendele, kellel seda tegelikult vaja on. Ma olen endiselt seda meelt, et mina Riigikogu liikmena annaksin raha pigem neile, kes seda tõesti vajavad. Põhjus on väga lihtne: meil on vähe raha, seda ei tule lõputult riigieelarvesse juurde. Me peame kogu aeg arvestama, kas me saame Tallinna–Tartu maantee ühe aastaga korda teha või teeme igal aastal 10 kilomeetrit, see on paratamatu. Analoogne situatsioon on ka lastetoetustega. Täna diskussiooni puhul panin tähele, et ka hea kolleeg Valdo Randpere ütles, et ta ei toeta seda. Eks see olukord on natuke skisofreeniline tõesti, kui te peate oma südametunnistusega vastuollu minema. Ühel hetkel mõtlete ühtemoodi, aga reaalelu on paraku hoopis teistsugune.

Paar mõtet veel. Aivar Sõerd ütles tänases debatis, et varasematel aastatel on eelarve võimaldanud teha otsuseid, mille koalitsioon on siiski vastu võtnud, olgugi et majandusprognoos ei olnud enam nii hea. Aivar Sõerdil on õigus. Tõesti, majandusprognoos, mis oli riigieelarve tegemise eeldus, näitas ühte ja hilisem reaalsus oli teine. Ka eelmisel aastal tegelikkus ei vastanud nendele tingimustele, millega sügisel oli arvestatud. Analoogne situatsioon on nüüdseks juba tekkinud. Siiski tookord oli nominaalne rahalaekumine vastavuses sellega, mida oli eeldatud. See andis võimaluse mitte teha riigieelarves järskede muudatuste eelarveaasta jooksul. Nüüd peame nentima, et juba 2014. aastal näeme suure tõenäosusega 32 miljonit eurot miinust tegelikes laekumistes. Järgmisel aastal näeme üle 50 miljoni euro reaalselt laekumismiinust, kui lähtume nendest lubadustest, mis on praeguseks üle antud. Ma arvan, et niisugustes olukordades me peaksime sügavalt järele mõtlema, mis otsuseid me vastu võtame.

Palun kolm minutit juurde!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, kolm minutit!

Sven Sester

Ka täna arutatav eelnõu on tegelikult osa nendest otsustest, mida me lähitulevikus peaksime tegema. Mulle tundub, et see käekiri, mis on omane peajaslikult ajutisele koalitsioonile, on selline, et lubadusi jagatakse nagu buumi ajal, aga reserve kulutatakse nii nagu kriisiajal. See on tähtis nüanss. Kui me tunneme, et me tahame seda eelnõu toetada, siis peame mõtlema, kust tulevad katteallikad. See on miski,

mille kohta me peame endale täpselt aru andma. Mõtleme, mis võimalus meil praegu on, arvestades, et prognoosi järgi väheneb raha peaaegu kaks korda, s.o 3,6%-lt 2%-le. Peame silmas ka seda, et praeguse prognoosi järgi ei ole arvesse võetud viimatisi Ukraina sündmusi ja ilmselt ka mitte lähiaja võimalikke riskistse-naariumeid, näiteks et see 2% väheneb veelgi. Seega me ei saa teha otsuseid ilma võimalike katteallikateta. Me oleme diskuteerinud selle üle ja ka sotsid on esitanud ühe eelnõu tulumaksu 1% vähendamise kohta, mis jõustub 2015. Ma ei välista, et see võib olla üks alternatiividest, aga võib olla ka muid alternatiive. Head kolleegid, üks on selge: kui tahetakse vastu võtta poliitilist otsust, olgu see siis praeguse ajutise koalitsiooni taotletav 45-eurone toetus või mingi suurem summa, siis peavad selleks olema katteallikad. Praegu ei ole tegelikke katteallikaid ei 45-le ega ka 90-le eurole. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head kolleegid! Parem pool muna kui tühi koor. Vähem kui üheksa kuu pärast kasvab pere esimesele ja teisele lapsele makstav toetus 19 eurost 45 euroni kuus ehk pea 2,5 korda. See on väga suur asi, mis pakub täiendavat tuge kümnetele tuhandetele peredele, kus sirguvad lapsed. Paljudele lastele tähendab see võimalust minna viiulivõi klaveritundi või trenni, paljudele avaneb võimalus käia sagedamini kinos või teatris. Pole kahtlustki, et osa peresid saab täiendava summa abil katta oma lastele parema ja täisväärtuslikuma toidulaua. Lõviosa meie lastest, ümmarguselt 250 000 last kasvab ühe- ja kahe-lapselistes peredes. Sotsiaaldemokraadid on aastate jooksul esitanud korduvalt Riigikogus taotlusi kolmekordistada esimese ja teise lapse toetus, kuid tulutult. Nüüd, valitsuskoalitsioonis olles saame laste heaks käegakatsutavalt ja kiiresti mõndagi ära teha. Peale esimese ja teise lapse toetuse suurendame ka pere kolmanda ja iga järgneva lapse toetusraha 100 euroni kuus. Kõige suuremas kitsikuses olevate perede toetus, teisisõnu, vajaduspõhine peretoetus, kasvab 45 euroni kuus. Kui pere on sõna otseses mõttes toimetulekuraskustes, siis

tõstame lapsetoetuse määra 90 euroni kuus. Euroraha toel avardame lastehoiuvõimalusi ja loome juurde lasteaiakohti. Nii nagu sotsiaaldemokraadid on alati õigeks pidanud ja veennud kolleege nii päeva- kui ka ööstungitel, hakkavad ka gümnaasiuminoored lõpuks ometi saama tasuta lõunat.

Austatud Riigikogu liikmed! Mul on hea meel tõdeda, et IRL-ist on saanud universaalse lapsetoetuse kirglik pooldaja. Võib-olla mäletate, kuidas kinnitas IRL-i juhtpoliitik Sven Sester riigieelarve arutelul 2013. aasta novembris ja ka täna siin saalis: universaalsete lastetoetuste mitmekordistamine ei ole tõhus mudel, ei saa eraldada raha kõigile ja kogu aeg. Ühiskonna käsutuses olevate ressursside piires on tähtis vaadata pigem vajaduspõhisust. Aga nende toetuste puhul, mille hulka kuulub ka koolitoidutoetus, arvas Sven Sester, et riik peab muutuma rohkem vajaduspõhiseks. Rahanduskomisjoni esimees ütles ka "Foorumi" saates tasuta koolitoidust rääkides, et varem või hiljem peame ka selles jõudma vajaduspõhisuseni. Kas kõik vajavad koolitoitu? Toonane IRL-i fraktsiooni esimees leidis, et sotsiaaldemokraadid pelgalt tembutavad, kui peavad ööstungeid lastetoetuste suurendamiseks. Ometi näitavad kõik Euroopa uuringud ja Põhjamaade kogemused, et sündimus on kõrgem ja lastega perede vaesus madalam just nendes riikides, kus makstakse kõigile ühtviisi ja tuntavaid peretoetusi ning riik teeb omalt poolt kõik mis suudab, et pakkuda lastele vajalikke teenuseid. Pean silmas lastehoidu, tasuta huviharidust, koolitoitu jne. Kõik see oleks abiks lastevanematele töö- ja pereelus.

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit juurde!

Heljo Pikhof

Tõsi, meil on olemas laste ja perede arengukava aastani 2020, kus on sõnaselgelt öeldud, et iga sent, mis me täna lastesse panustame, toob meile hiljem küllaga tagasi. Ma räägin nii rahvastiku tervisest, haridusest kui ka lõppkokkuvõttes majandusarengust ja riigist üldse. Head kolleegid, täna teeb Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon ettepaneku katkesta eelnõu 11 teine lugemine. Siinjuures tahan märkida, et sotsiaaldemokraadid ei ole loobunud oma sihist tõsta esimese ja teise lapse

toetust 60 euronit kuus. Loodetavasti teeb selle teoks valitsus, kes asub tööle peale järgmise Riigikogu valimisi. Oleme rohkem kui valmis selle nimel koostööks kõigi poliitiliste jõududega. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Hea eesistuja! Head kolleegid! Paberi liikumine Riigikogu aseesimehe kätte oli justkui sümbolise luulekogu üleandmine Eesti Vabariigi parlamendi asespikrile, sest sotside eespool esitatu kõlas kena luuletusena. Vanajumalal on teinekord kummalised kombid ehk sisekaemust otsiva Keskerakonnaga on tal ilmselt omad plaanid, sest ta on hoidnud meid eemale sellest, et me peaksime minetama oma tegeliku kursi ja oma näo. Praegu on Eestis välja kujunenud kummaline olukord, kus uue vahevalitsuse (nimetame teda kuidas tahes) koalitsioonileping on ju tegelikult väga hea. Tunnistan ausalt ja otse, et sotsiaaldemokraadid on suutnud ära kasutada praegu kujunenud olukorda, kus Reformierakonna poliitoloogid otsustasid järjekordselt natukene koalitsioonipartneriga püherdada. Sotsid on suutnud koalitsioonileppesse sisse kirjutada asju, mis ei ole vaieldamatult mitte täistõde, vaid on pooltõde, aga igal juhul samm edasi, nagu öeldakse, inimnäolisema Eesti poole. Naljakas on tegelikkuses see, et sotsid oleksid ju võinud kasutada juhust ja minna Reformierakonnaga abieluvoodisse mitte praegu, vaid 2015. aastal. Selle koalitsioonilepingu miinused seisnevad selles, et kõikide nende unistuste täitmiseks raha kas ei ole või kui on, siis selle kasutamine hakkab valusasti lööma ka just nende mõistlike valijate pihta, kes võib-olla tulevikus oleksid isegi tahtnud sotsiaaldemokraate toetada. Üks kindel sihtgrupp on sellised normaalsed intelligentsed haritud Eesti inimesed, kes on suutnud oma esivanemate maja alles jätta, elavad kas mõnuses eestimaises aedlinnas, maakonnalinna või kus tahes, on kõrgharidusega ...

Palun kolm minutit lisaega!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, kolm minutit lisaks!

Aivar Riisalu

On päevselge, et nende inimeste küttearved hakkavad kõvasti suurenema, sest neil ei ole parajasti raha oma õpetlasetöö palgast renoveerida enda kodukatlamaja pelletile, mis tegelikult kipub ka juba õliga samasse hinda minema. Tegelikuses saavad nad üsna korraliku küttehinna tõusu ja nii lihtne see ongi. Täna koos meiega siin saalis istuv peaminister Andrus Ansip on ju selgelt öelnud, et see ei ole väga mõistlik. Eelmises valitsuses ei olnud ta kindlasti seda meelt.

Järgmine asi, mis mind ja tegelikult meid kõiki opositsioonis selgelt erutab, on see, et Jürgen Ligi ütles täna hommikul välja, et ülejärmisel aastal peaks ilmselt laenu võtma. Ma ei tea, sotsid, te olete fantastilised! Astu või teie erakonda. Jürgen Ligi, kes on kogu aeg olnud laenuvõtmise vastu, on nagu ümber sündinud. Mulle see ühest küljest justkui meeldib, kui see toob kaasa inimnäolise ühiskonna. Aga teisest küljest on see tragöödia, kui see toob kaasa riigi fiskaalpoliitilistest põhimõtetest taganemise.

Ütleme nii, et need sotside potentsiaalsed valijad – intelligentsed kõrgharidusega inimesed, kes tegelevad reeglina teadustööga, on koolis õpetajad või väikeettevõtjad – kaaluvad tõsiselt, kas ikka osta endale praegu uut sõiduautot. Sel lihtsal põhjusel, et sotside unistatud automaks on käibemaksu mittetagastamise tõttu ka kohale jõudnud. See tähendab, et jälle on sotsid tublid. Reformierakond muidugi muheleb ja mõtleb, et me oleme teinud õudsalt hea diili – saime IRL-i valitsusest välja ja nüüd meil on täitsa tore olla. Järgmisteks valimisteks tõuseb meie reiting nii kõrgele, et siis me alles ehitame kõigile. Sotsid, 11 kuu pärast ei taha Reformierakond teist enam mitte midagi teada, sest neil ei ole teid enam vaja.

Aga kõige hullem lugu selle asja juures on see kõik kokku. Kui mõistlikud inimesed, kes on ka võib-olla väga aktiivsed valijad, vaatavad, kuidas meie siin omavahel püherdame, siis neile see lõpuks enam ei meeldi. Ma arvan, et mõistlik valija pöörab selja kogu selle jama peale, mida me siin kokku keedame, tegelikult ju ühiselt – ka Keskerakond, kes praegu on sunnitud kõike rahulikult pealt vaatama, on igal juhul kaasvastutaja, eks meilgi on omad hädad. Ütleme siis nii, et kogu poliitilisele süsteemile see au ei tee.

Ma tunnistan ausalt ja otse – see on küll fraktsiooni sõnavõtt, aga ma räägin rohkem siiski oma mõtteid –, mul on siiralt hea meel, et Andrus Ansip on täna koos meiega siin. Mul on võimalus temaga elus esimest korda inimlikult tuttavaks saada. Nüüd tagantjärele mõeldes, ma olin küll mõnes mõttes tema oponent, aga ma ei ole kunagi teda infotunnis rünnanud ega ole küsinud mitte ühtegi küsimust peaminister Andrus Ansipilt. Mul on võimalik temaga isiklikult tuttavaks saada, ta toob mulle minu rahu tagasi, sest ta on meiega ja ta on olemas. (Naer.) See, et noored poisid nüüd sotsidega koos valitsusse said, minusse küll kindlust ei sisenda. Tunnistan ausalt ja otse, et ma olen tegelikult väga mures selle pärast, mis edasi saab. Praegu on kevadkülviaeg ja sotsid võiksid aru saada, et külviajal on inimestel alati hea tuju, sest külv on justkui millegi uue algus. Aga kui sügisel koristada ei saa, kuna külvati nõgeseid, mida ei saa lõigata ega süüa, siis on küll nutt kurgus. Aga vaat sügisel ei ole selle nutuga enam midagi teha. Siis tuleb jälle uus talv üle elada ja järgmisel kevadel tuleb uuesti kevadkülv, mis teeb tuju heaks. 2015. aasta kevadkülv on ootamatusi täis. Need neli erakonda, kes on tsementeerinud ennast siia parlamenti, teavad väga selgelt, et ega neile asendust mitte kusagilt paistmas ei ole. See ei ole lihtsalt puhttehniliselt võimalik ja võib-olla sõltub natukene isegi valija tahtest, sest selget alternatiivi ei paista kusagilt. Milline on 2015. aasta kevadkülv, seda ootame me kõik huviga, sel lihtsal põhjusel, et siin on nii palju tundmatuid. 2015. aasta kevadel külvame me uue põllu, sellel kasvavad aga nii kummalised viljad, mida keegi ei ole kunagi näinud, söönud ega salve pannud. Igal juhul, poliit tehnoloogilisele vahevalitsusele soovin palju edu! Ja sotsidele ütlen: ärge andke alla, sest te olete õiged teel ja see 11 kuud on teie võimalus. Kui te selle kasutamata jätate, siis seda rahvas teile ei andesta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Ansip!

Andrus Ansip

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Kui see elu oleks nii lihtne, nagu Margus äsja ütles, et vajutad nuppu ja sinu tahe saab teoks, mis siis viga oleks. Küll meil siis tahet jätkuks.

Eesti riigi rahandus on tõepoolest väga heas korras. Ka maksulaekumised kolmel esimesel kuul on olnud päris head – 22,9% aastaks kavandatust on juba käes, vaatamata sellele, et on tagastatud üksikisiku tulumaksu. Kuid siiski kutsun teid üles vastutustundlikule käitumisele. Ei ole nii, et piisab ainult poliitilisest tahtest ja raha tekib kui imeväel. Seetõttu ma toetan Heljo Pikhofi ettepanekut katkestada menetluses oleva eelnõu teine lugemine seniks, kui rahaasjad on selged. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem kõnesoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Kõnealuse eelnõu kohta on laekunud üks muudatusettepanek, vaatame selle läbi. See on tulnud sotsiaalkomisjonilt, juhtivkomisjoni ettepanek on arvestada täielikult. Muudatusettepanek on läbi vaadatud. Kuna eelnõu algataja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on teinud ettepaneku teine lugemine katkestada, siis on teine lugemine katkestatud ja seda ei hääletata. Määratud eelnõu 11 muudatusettepanekute esitamise tähtpäevaks s.a 23. aprilli kell 17.15. Esimese päevakorrapunkti arutamine on lõpetatud.

2. Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu (624 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane teine päevakorrapunkt on rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise..." Head Riigikogu liikmed, istung ei ole lõppenud, üks päevakorrapunkt on veel. Täna tähelepanu eest! Rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu 624 esimene lugemine. Palun kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Inara Luigase!

Inara Luigas

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Hasartmängumaksu seaduse § 7 lõike 4 järgi moodustab Riigikogu hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu, millesse kuulub kuus Riigikogu liiget, üks Haridus- ja Teadusministeeriumi, üks Kultuuriministeeriumi ja üks Sotsiaalministeeriumi esindaja.

Sotsiaalministri 2014. aasta 3. märtsi kirjaliku ettepaneku peale algatas rahanduskomisjon s.a 17. märtsil eelnõu, mille järgi arvatakse hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu koosseisust välja endine kantsler Marelle Erlenheim ning nimetatakse uueks Sotsiaalministeeriumi esindajaks nõukogus sotsiaalala asekantsler Rait Kuuse. Komisjon menetles eelnõu 17. ja 24. märtsi istungil. Muudatusettepanekute esitamise tähtpäevaks, 21. märtsiks ettepanekuid ei laekunud ja rahanduskomisjon tegi üksmeelse ettepaneku panna eelnõu täiskogus lõpphääletusele 8. aprillil, st täna. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Inara Luigas! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Muudatusettepanekuid ei laekunud. Juh-

tivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 624 lõpphääletus. Valmistume lõpphääletuseks.

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu liikme nimetamine" eelnõu 624. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 57 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on otsusena vastu võetud. (Tabel 32.)

Tänane istung on lõppenud. Suur tänu kõigile! Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 11.48.

Istungi kestus 1 tund ja 48 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 9. aprill 2014
Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Riigieelarve tasakaal
2. Rahutagamissmissioon Kesk-Aafrika Vabariigis
3. Vanemapension
4. Europarlamendi valimised

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikme Aivar Rosenbergi ametivanne

Istungi rakendamine

2. Krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) teine lugemine

3. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (567 SE) teine lugemine

4. Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (580 SE) esimene lugemine

5. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (590 SE) esimene lugemine

6. Veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (621 SE) esimene lugemine

7. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu (573 SE) esimene lugemine

8. Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise seaduse eelnõu (610 SE) esimene lugemine

9. Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (611 SE) esimene lugemine

10. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (612 SE) esimene lugemine

Infotund

Esimees Eiki Nestor

Tere päevast! Alustame infotundi. Kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli. Kui keegi ei kuulnud, siis ütlen veel kord, et palun teeme kohaloleku kontrolli!

Hetkel on kohal 48 Riigikogu liiget, puudub 53. Kohal on ka kolm infotunnis osalevat valitsusliiget: peaminister Taavi Rõivas, kaitseminister Sven Mikser ja välisminister Urmas Paet. Eilseks päevaks oli registreerunud viis küsijat. Nagu teate, küsijal on õigus kahele lisaküsimusele ja pärast seda annan võimaluse pärida ka teistele Riigikogu liikmetele.

1. Riigieelarve tasakaal

Esimees Eiki Nestor

Kõigepealt Urmas Reinsalu küsimus peaminister Taavi Rõivasele. Palun!

Urmas Reinsalu

Tervist, härra peaminister! Tere tulemast Riigikogu infotundi! IRL on konstruktiivsust pooldav erakond ning me tahame valitsust tema mõistlikes algatustes kindlasti igati aidata ja siin saalis hea sõber olla. Kui valitsus vajab mingite asjade puhul nõu või hoiatust, siis me seda nõu ja hoiatust kavatseme pakkuda. Minu suur mure on praegu seotud Eesti riigi rahanduse tulevikuga. Nimelt on meie majanduse väljavaated esmaspäevase majandusprognoosi järgi kahjuks kehvemaks muutunud ja rahandusminister on öelnud, et rohkem kui 500 miljoni euro ulatuses on kavas uue koalitsiooni lubaduste katteks hakata riigi reserve kulutama. Kas on mõistlik suurendada kulusid nagu buumiajal ja kulutada reserve uute lubaduste täitmiseks kriisiajal?

Taavi Rõivas

Mul on väga hea meel, et IRL lubab olla konstruktiivsust pooldav opositsioonierakond.

Samuti on mul väga hea meel, kui IRL oma kõikidele eelarvekulud puudutavatele ettepanekutele leiab nüüd ja tulevikus ka katteallikad. Ainult niimoodi me saamegi eelarvet planeerida, et peame silmas, kas igal ettepanekul, mis rahakulu eeldab, on katteallikas olemas. Ka minul on tõsine mure eelarve pärast, ja see mure on mul olnud juba pikki aastaid. Kõikidel nendel aastatel, kui me oleme koos eelarvet teinud, oleme langetanud päris raskeid otsuseid ja alati oleme suutnud eelarve mõistlikus tasakaalus hoida. Mis puutub minu juhitava valitsuse sammudesse ja koalitsioonileppe punktidesse, mis eeldavad väljaminekuid, siis eranditult kõigil neist on vähemalt sama suur rahaline kate olemas. Koalitsioonilepe ei tekita riigieelarves grammigi defitsiiti, pigem pisut ülejääki, kui võtta kõik kulud ja kõik katteallikad kokku.

Esimees Eiki Nestor

Urmus Reinsalu täiendavaid küsimusi ei soovi esitada, annan siis võimaluse ... Siiski, ta soovib neid esitada. Palun, Urmus Reinsalu, esimene lisaküsimus!

Urmus Reinsalu

Näete, ma olen uus Riigikogu liige, härra esimees. Aga küsimus on väga lihtne. See on minu meelest veidi nagu Fidel Castro stiilis rahanduspoliitika. Olukorras, kus riigi tulud prognoosi järgi vähenevad, võetakse uusi kulusid kanda ja hakatakse selle kompenseerimiseks elama säästudest. Piltlikult öeldes on lood nii, et Eesti perel on teada, et ta sissetulekud hakkavad kahanema, aga valitsus soovib kulusid suurendada ja elada säästudest, kuni säästud otsa saavad. Täpselt selline on praegu valitsuse rahanduspoliitika. Ma tuletan meelde, et eelmise valitsuse rahanduspoliitiline liin oli selge: tuleb hakata riigi reserve suurendama, mitte neid ära sööma. Mu küsimus on väga lihtne. Kui riigikassa tühjeneb, kas eelarve on siis tasakaalus või mitte?

Taavi Rõivas

Sellest küsimusest oleks palju rohkem kasu, kui ta oleks reaalse olukorraga kuidagi kooskõlas. Teoreetilisi küsimusi teemal "mis oleks, kui" võib ju püstitada, aga kordan veel kord: kõikidel nendel rahalist katteallikat eeldavatel sammudel, mida koalitsioon plaanib ja mis on

koalitsioonileppe punktid, on ka katteallikas olemas. Me räägime ühest katteallikast kolmandale küsimusele vastamise käigus. Küsimuse esitab teie fraktsioonikaaslane Kaia Iva, kes pärrib konkreetset rohkem kui 20 miljoni euro katmise kohta. Nende katteallikate hulgas on nii tubaka- kui alkoholiaktsiisi tõus, samuti erimärgistatud kütuse soodusaktsiisi asendamine senisest märksa efektiivsemate toetuskeemidega jm. Me oleme kõik need katteallikad avalikult välja öelnud. Te teate hästi, et nende kogusumma ületab 172 miljonit eurot ja täpselt niisama palju on ka täiendavaid kulusid.

Ma suhtusin sellesse suure austusega, kui teie samamoodi teeksite. Minu jaoks oli suur ehmatus, kui IRL hiljuti toetas ühte 108 miljonit eurot eeldavat eelnõu, ilma et ta oleks püüdnud sellele ühte eurotki katteallikat leida. See ei ole see IRL, keda mina tunnen. See IRL, keda mina tunnen ning kellega koos me oleme väga palju riigi jaoks olulisi otsuseid langetanud, oleks ka toda eelnõu toetades katteallikad välja pakkunud. Moodustatud valitsus on just nimelt seda teinud: kõikidele kuldetele, mis me oleme ette näinud, oleme leidnud ka katteallikad. Mulle väga meeldiks, kui te konstruktiivselt mõtleva opositsioonierakonnana samamoodi teeksite.

Esimees Eiki Nestor

Urmus Reinsalu, teine täpsustav küsimus, palun!

Urmus Reinsalu

Aitäh! Austatud härra peaminister! Mina ei tunne ära seda Reformierakonda, kellega mina koos valitsuses olin. Me püüdsime ajada vastutustundlikku rahanduspoliitikat, nüüd on asjade seis täiesti segamini ja meenutab veidikene parun Münchhausenit. Olukorras, kus majanduse väljavaated halvenevad, soovib valitsus hakata puudujääke kompenseerima uute kuldete. Ma ei saa sellisest rahanduspoliitikast aru, see on pehmelt öeldes "pärast meid tulgu või veeuputus" poliitika. Minu küsimus on lihtne ja selge. Kui me valitsuses ühiselt teenisime, siis me hoidsime sellist joont, et järgmise aasta riigieelarve oleks nominaalses ülejäägis ehk riigi reservid suureneksid jooksvalt 0,2%. Kui palju valitsus järgmisel aastal nominaalset eelarve ülejääki planeerib?

Taavi Rõivas

Aitäh, hea küsija! Mulle väga meeldiks, kui meie ühiselt tehtud eelarve oleks olnud nominaalses ülejäägis, paraku faktid näitavad midagi muud. Samas ei maksa seda nominaalset tasakaalu üle tähtsustada. See konkreetne nominaalne puudujääk, mis on käesoleva aasta eelarves – eelarves, mille me tegime ühiselt hea küsijaga –, tuleb peamiselt sellest, et me teeme tänavu kulutusi CO₂ kvoodi müügi summade arvel, mis kajastuvad üksnes eelarve kulupoolel. Need on ajutised kulud ja tegu on ühekordse väljaminekuga. Tulud on juba varasematel perioodidel laekunud. Teine pool selle aasta ehk meie ühiselt koostatud eelarve nominaalsest puudujäägist tuleb sellest, et me teeme täiendavaid makseid Eesti inimeste pensionide teise sambasse. Seegi on ajutise loomuga kulu, mis struktuurset tasakaalu ei mõjuta, küll aga nominaalset.

Ja oh üllatust, järgmisegi aasta eelarves kaks kohta, kus tuleb nominaalne puudujääk – on küll võimalik, et see jääb väiksemaks kui tänavu –, on täpselt needsamad. 42 miljoni euro ulatuses tuleb see CO₂ kvootidega seotud kulutustest. Esiteks puudutab see Tallinnasse riigi toel ostetavaid uusi tramme, samuti tänavavalgustust Eesti linnades. Ja teiseks, 64 miljoni ulatuses on see seotud sellega, et me teeme täiendavaid makseid Eesti inimeste teise pensionisambasse. Nagu te hästi teate, me teeme neid makseid ajutiselt kuni aastani 2017. Mis puutub valitsuse eelarvega seotud plaanidesse, siis olgu öeldud, et me oleme ambitsioonikamad, kui prognoos ette näeb. Prognoos ütleb, et eelarve on järgmisel aastal struktuurses tasakaalus. Nagu öeldud, valitsuse plaanid on ambitsioonikamad. Me oleme juba teinud kokkuleppeid, mis viivad eelarve järgmisel aastal struktuursesse ülejääki.

Esimees Eiki Nestor

Annan võimaluse neljaks täpsustavaks küsimuseks selle Urmas Reinsalu tõstatatud küsimuse raames. Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Lugupeetud Taavi Rõivas! Too eelarve mõistlik tasakaal, millest te praegu rääkisite, on ju saavutatud aastate jooksul teoks saanud ebamõistlike kärpimiste abil, mis on langetanud inimeste elatustaset ja raskendanud

toimetulekut. Ma kardan, et ka järgmisel aastal ootab uut valitsust sama ees. Aga ma küsin seda. Reformierakond on meie riiki ja majandust aastaid juhtinud. Kuidas me oleme praegusesse olukorda jõudnud? Eile käis Rahvusvaheline Valuutafond välja andmed, et Lätil läheb Baltikumis kõige paremini. Läti majandus kasvab 3,8%, Leedu oma 3,3%, meie oleme kõige viimased. Eesti pangad langetavad prognoose, ka Rahandusministeerium langetas prognoose. Samal ajal olid meil näiteks märtsi toidukulud viimase 20 aasta kõige suuremad. Kuidas me oleme sellesse seisu jõudnud?

Taavi Rõivas

Juhin auväärt parlamendi tähelepanu huvitavale paradoksile: üks opositsioonierakond ütleb, et me kulutame liiga palju, teine ütleb, et me kärbime liiga palju. Paistab, et kokku on saanud üsna tasakaalus eelarveplaan. Küsimus oli selle kohta, millised on majandusprognoosid. Mitu rahvusvahelist organisatsiooni näeb Eesti majanduse tulevikku märksa optimistlikumas valguses kui Rahandusministeerium, samas mina usun Rahandusministeeriumi prognoosi. Tõsi, meil kõigil on mure selle pärast, kas täiendavad probleemid, mis võivad tekkida muutunud julgeolekuolukorrast, halvendavad majanduse olukorda. Meie kohus ongi suhtuda asjade seisu pigem konservatiivsemalt kui optimistlikumalt ja seda me kindlasti ka teeme. Rahvusvahelises võrdluses on meile tõepoolest ennustatud suuremat kasvu. Eks elu näitab. Eesti on väga väike ja väga avatud majandus. Meie majanduse käekäik sõltub väga palju sellest, kuidas läheb meie peamistel kaubanduspartneritel. Kahjuks ei lähe ei Soomel ega mitmel teisel meie peamisel kaubanduspartneril üleliia hästi ja lisaks rõhub meid väga tugevalt oht, et tunduvalt halvenenud julgeolekuolukord kogu Euroopas võib mõjutada riikide majanduskasvu. Ka sellega tuleb arvestada.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

Aivar Sõerd

Aitäh, austatud esimees! Austatud peaminister! Ma olen ikka väga imestunud selle üle, et IRL-il on nüüd äkki opositsioonis olles tekkinud mure reservide suurendamise pärast.

Kui ma loen aastateks 2012–2015 koostatud eelarvestrateegiat, mille koostamisel IRL kindlasti osales, siis seal on väga selgelt seatud eesmärk jõuda aastaks 2015 struktuurse ülejäägini ja saavutada valitsussektori eelarve nominaalne ülejääk juba aastal 2013, mis võimaldaks alustada majanduskriisi ajal vähenenud reservide taastamist. Ma ei mäleta küll, et Riigikogu rahanduskomisjonis, mida IRL on juhitud, oleks reservide taastamise ja suurendamise probleem päevakorral olnud. Kas tõesti valitsuses osaledes oli niimoodi, et IRL-i ministrid jätsid kõrvale oma ministeeriumi huvid ja seadsid kõige tähtsamaks reservide suurendamise eesmärgi?

Taavi Rõivas

Aitäh! Eks see IRL-i mure ole olnud üksjagu vahelduv. Alles eile oli parlamendi arutelul üks eelnõu, mida IRL soovis läbi suruda ja mille mõju oleks olnud 108 miljonit eurot kulu ehk umbes 63% kogu kulutustest, mis valitsusliit plaanib teha. Katteallikaid oli sellele eelnõule planeeritud täpselt null euro eest. Eile seda muret IRL-il seega ei olnud. Mulle meeldiks, kui meil oleks tegu pigem sellise IRL-i või opositsiooniga tervikuna, kes tunneb riigieelarve pärast sama palju muret kui valitsus ja kes teeb eelarvet puudutavaid ettepanekuid nii, et kui ette on nähtud kulu, siis on sellel ka tulupool nimetatud. Sellise IRL-iga olen mina harjunud koos töötama nii valitsuses kui ka parlamendis ja ma väga loodan, et sellist IRL-i me näeme ka tulevikus.

Mis puutub valitsuse eelarvepoliitika eesmärkidesse, siis siht on jõuda eelarvega struktuursesse ülejääki. See eesmärk oli eelmisel valitsusel ja on ka praegusel. Valitsus on praeguste teadmistele tuginedes sõlminud kokkulepped, mis eelarvepositsiooni võrreldes prognoosiga parandavad. Möödunud reedel arutas valitsuskabinet neid teemasid pikalt ja selle tulemusena saan öelda, et praeguse seisuga on olemas kokkulepped, mis viivad valitsussektori eelarve järgmisel aastal struktuursesse ülejääki.

Esimees Eiki Nestor

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Tore on kuulata ja vaadata, kuidas kaks erakonnakaaslast arutavad omavahel IRL-i teemat. Aga ma tulen siiski riigieelarve tasakaalu juurde, mis on täna põhiteema ja mille kohta ma tahan ka küsida. Te ütlesite ühes oma vastuses suure uhkusega, et olenemata sellest, et eelarve struktuurne tasakaal on olemas, te tahate saavutada ülejääki 0,2%. Juhin tähelepanu, et eelmise valitsuse kokkulepe oli tõesti saavutada aastaks 2016 struktuurne ülejääk koguni 1%. Minu jaoks on aga täna probleem selles, et kui me tuleme tagasi nominaalse tasakaalu ehk igapäevase elu juurde, siis rahandusminister on välja öelnud, et aastatel 2014–2017 me elame üle oma võimete 569 miljoni euro ulatuses. See on summa, mille me peame hankima kas a) laenu võttes või b) reservide kallale minnes. Rahandusminister on öelnud, et me võtame selle reservidest. Tegemist on 40–45%-ga kõikidest Eesti reservidest. Minu küsimus on, kas me peame äkki mingeid prioriteete muutma. Kas see on õige, et me lähiaastatel sööme 40% oma reservidest ära? Äkki peaksime tegema mingeid kärpeid, mitte elama üle oma võimete?

Taavi Rõivas

Aitäh! On väga oluline prognoose mitte segi ajada. Osa prognoose võtab arvesse juba tehtud otsuseid ja üldse mitte valitsuse tulevast poliitikat. Ühe prognoosi kohaselt on nii, et kui me mitte midagi ette ei võta, siis tekib see olukord, mida te kirjeldasite, muu hulgas nominaalne puudujääk. Aga kes ütles, et me ei võta midagi ette? Mina ütlesin, vastupidi, hetk tagasi siit puldist, et me kavatseme üht-teist ette võtta ja oleme juba sõlminud kokkuleppeid, mis valitsussektori eelarvepositsiooni tunduvalt parandavad. Kui me mitte midagi ette ei võtaks, siis langeksime mõneks aastaks koostatud prognoosi kohaselt struktuurse tasakaalu seisukohalt miinusesse. Me ei kavatse seda aktsepteerida. Nii et ei maksa teatud prognoose hinnates unustada valitsuse poliitikat. Täpselt nii nagu eelmine valitsus suutis oma majanduspoliitiliste sammudega, konkreetsete poliitiliste otsustega tihti eelarvepositsiooni võrreldes prognoosiga parandada, kavatseme seda ka meie kindlasti teha.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Aitüma! Lugupeetud peaminister! Ilmselt on asi selles, et rahandusminister on ikkagi natuke mures teie plaanide pärast, ega ta muidu selliseid avaldusi ei teeks. Aga te olete korduvalt kinnitanud, et teil on n-ö koma täpsusega kõik miljonid, mis te kavatsete ära kulutada, tuludega kaetud. Millal ja kuskohas võiks Eesti rahvas seda kuulsat Exceli tabelit näha? Pange see minu pärast kas Postimehe esileheküljele või kuskile maja seina peale, kus on ka kiri juures: "Mina, Taavi Rõivas, ütlen, et magage rahulikult, 170 miljonit on nende ridade peal."

Taavi Rõivas

Aitäh! Postimehe esikaanel pole seda tabelit minu teada veel avaldatud, küll aga avaldas selle tabeli sisuliselt viimse detailini Eesti Päevaleht. Nii et minul ei ole mingit muret, et avalikkus pole selle tabeliga kursis. Me oleme seda ette lugenud valitsuse pressikonverentsil ja me oleme seda ette lugenud, vähemasti mis puudutab suuremaid summasid, ka siit puldist.

Siin puldis seisjale kehtib teadupärast ajaliimit ja kõiki arve ei jõua ette lugeda. Aga ma võin seda veel kord teha. Hakkame siis pihta. Alkoholiaktsiisi täiendav tõstmine – 9 miljonit eurot, tubakaaktsiisi täiendav tõstmine – 10 miljonit eurot, kütuseaktsiisi lahtisidumine teehoiust – 25 miljonit eurot, erimärgistatud kütuse soodusaktsiisi asendamine osalise kompensatsiooniga – 32 miljonit eurot, ettevõtete sõiduautode sooduskäibemaksu muudatused ja eelarves võetud riskide maandamine – 20 miljonit eurot jne, jne, jne. Eesti Lotole reklaamitoetuste andmine – veel 3 miljonit eurot. Kui te arvud kokku liidate, siis nii see kate tuleb. Lisaks kulude ajatamine tulevastele perioodidele – 23 miljonit eurot. See on teema, mida me arutame kolmandale küsimusele vastamise käigus. Kokku on nii tabeli kulu- kui ka tulupool 172,1 miljonit eurot selle hetke teadmiste kohaselt, kui me seda tabelit tegime. Meil on ka tunne, et teatud eelnõude puhul võib laekumine praktikas suurem olla, aga eks see ole hiljem täpsemalt näha.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Rahutagamissmissioon Kesk-Aafrika Vabariigis

Esimees Eiki Nestor

Järgmine küsimus on Enn Eesmaalt kaitseminister Sven Mikserile.

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud kaitseminister! Seoses turbulentsel olukorraga Ukrainas on nii mõnedki teised rahvusvahelised kriisikolled jäänud paratamatult väiksema tähelepanu alla. Üks neist on kahtlemata katastroofiline olukord Kesk-Aafrika Vabariigis. Üleeile avaldatud ÜRO raporti kohaselt vajab kiiresti otsest toiduabi kolmandik selle riigi rahvast, kokku üle 1,5 miljoni kriisist otseselt mõjutatud inimese. ÜRO raporti kohaselt on vägivalda lõpetamiseks ja põllumajanduse taastamiseks vajalik pikk ja kulukas humanitaaroperatsioon. Euroopa Liidu Nõukogu kiitis kuu alguses heaks sõjalise operatsiooni alustamise Kesk-Aafrika Vabariigis, tegelemaks tohutute väljakutsetega – just sellist sõnapaari kasutas Catherine Ashton. Millistega neist väljakutsetest hakkavad Eesti uuenenud valitsuskoalitsiooni otsusel ja Riigikogu mandaadi alusel Euroopa Liidu väekontingendi koosseisus tegelema meie sõjaväelased?

Sven Mikser

Aitäh, austatud küsija! Hea Riigikogu! Kõigepealt tahan öelda väga selgelt, et isegi kui meedias on viimaste nädalate ja viimaste kuude akuutsed kriisid pikemalt vindunud kriise ja humanitaarkatastroofe mõnevõrra varjutanud, siis kaitse planeerijate jaoks see kindlasti nii ei ole olnud. On tõsi, et Euroopa Liidu sõjalise missiooni käivitumine Kesk-Aafrika Vabariigis on võtnud eeldatust pisut kauem aega. Väeloome on kestnud kauem, kui esialgselt plaanitud, aga too venimine ei ole meile teadaolevalt ühegi panustava riigi puhul olnud kuidagi seotud pinge eskaleerumisega Ukrainas ja Ukraina ümbruses. Praeguseks on väeloome protsess edukalt lõpule jõudnud.

Nii et need on kindlasti kaks täiesti erinevat asja. Eesti Riigikogu andis mandaadi Eesti tegevväelaste Aafrikasse lähetamiseks 19. veeb-

ruaril. Praegu on võimatu öelda täpset kuupäeva, aga töötame selle nimel, et Eesti tegevväelaste siirmine Kesk-Aafrika Vabariiki saaks teoks aprillikuu teisel poolel. See siirmine toimub mitmes etapis. Mandaat vältab 31. augustini, mis tähendab, et kui me suudame oma mehed teele lähetada aprillikuu jooksul, siis nad saavad nelja kuu pikkuse rotatsiooni täis teenida. Missiooniüksuse ülesanded on samad, mis parlamendarutelu käigus kirjeldatud. Endiselt on üks funktsioone vabastada nii Prantsusmaa operatsiooniga Sangaris kui ka Aafrika Liidu operatsiooniga MISCA seotud üksuseid ulatuslikumaks tegutsemiseks väljaspool pealinna ja selle lähiümbrust. Need plaanid on ka praegu samalaadsed.

Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa, esimene täpsustav küsimus, palun!

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Kõigele muule lisaks suurendab Kesk-Aafrika Vabariigis ebastabiilsust vägivald kristlaste ja moslemite vahel. Kohalikus mõistes on tegemist kristlaste maakaitseväge ehk n-ö anti-balaka ja Séléka ehk islami mässuliste koalitsiooni veriste kokkupõrgetega. Kesk-Aafrika Vabariigi naabri Tšaadi rahuvalvavad, kes valitsuse otsuse kohaselt kutsutakse oma missioonilt tagasi, toetasid usulistel kaalutlustel moslemitest võitlejaid. Kas nende toime pandud veresauna kohta pealinnas Banguis on täna rohkem teada, kui alles hiljuti oli? Prantsusmaa president François Hollande on teatanud, et moslemite vastu korraldatakse otseseid rünnakuid, mistõttu julgeolekuolukord Kesk-Aafrika Vabariigis on tema sõnul veelgi halvenenud.

Sven Mikser

Olukord on kindlasti ülimalt dünaamiline. Kesk-Aafrika Vabariik on väga keerulise aja-looga ning keerulise elanikkonna usulise ja hõimulise koosseisuga riik. Praegune vägivaldiline, mis on tingitud ka vajaduse käivitada seal Euroopa Liidu operatsioon, sai alguse 2012. aastal. Kriis kulmineerus 2013. aastal islamistliku vähemuse võimuvõtmisega. Konfliktki tolles faasis tekitas suurimat muret islamistlike rühmituste, peamiselt Séléka toimepandud vägivald kristliku enamuse vastu.

Viimasel ajal on aga palju suuremaks probleemiks muutunud see, et kristlaste anti-balaka on toime pannud vägivallategusid moslemite vastu, mis on kaasa toonud uue põgenikelaine. See vägivald kindlasti tõuseb ja mõõnab ning võib eskaleeruda.

Mis puutub sellesse, kuidas kohalikud elanikud suhtuvad välisesse julgeoleku tagamise jõududesse, siis tõepoolest kõige problemaatilisem on seni olnud Aafrika Liidu missiooni koosseisus osalenud Tšaadi väekontingent. Teatud omaenda riigi sisepoliitilistel põhjustel, kaasa arvatud asjaolu tõttu, et ka Tšaadi mässulisi on tegutsenud Kesk-Aafrika Vabariigi territooriumil, on nad rohkem kui teised välisvõitlejad sekkunud naaberriigi sisemistesse vastuoludesse. Aga nagu öeldud, meie lähetatav üksus hakkab tegutsema pealinnas ja selle lähiümbruses ning tõenäoliselt Eesti tegevväelased nendesse vastuoludesse kuidagi segatud ei saa.

Esimees Eiki Nestor

Annan võimaluse esitada siin saalis kolm täpsustavat küsimust. Neeme Suur, palun!

Neeme Suur

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud kaitseminister! Olukord Kesk-Aafrika Vabariigis on keeruline ja kõnealust missiooni ei anna eriti võrrelda teiste missioonidega, kus Eesti on osalenud. Kuidas te praegu kirjeldaksite Eesti üksuse valmisolekut selleks missiooniks? Kas on olemas vajalik relvastus ja varustus, samuti informatsioon ja kõik muu tarvilik? Kas meie mehed, kes sinna lähevad, on valmis?

Sven Mikser

Kaitseväge iga missioon on unikaalne, sest julgeolekuolukord igas kriisipiirkonnas on unikaalne. Praegu seisab ees seni suurim Eesti kaitseväelaste lähetamine Aafrikasse. Tegemist on kindlasti teiselaadilise julgeolekukeskkonnaga, aga ka kliimaatilisel ja looduslikult teistsuguse keskkonnaga, kui on olnud varasematel operatsioonidel Afganistanis ja Iraagis, rääkimata Balkanist. Eesti kaitseväelaste lähetamisel välisoperatsioonidele ei ole Eesti parlament ega ka valitsus reeglina kehtestanud meie inimestele tegutsemispiiranguid. Praegusel juhul aga on tegemist hõimudevahelise vägivaldaga ning meie meeste tegutsemisjuhises on kirjas

selged põhimõtted, millist tüüpi situatsioone Eesti tegevväelased seal lahendavad ja milliseid mitte. Kindlasti on üks oluline tegur Aafrika looduslik ja kliimaatiline keskkond, mille tõttu oli vaja tegevväelased enne missioonile lähetamist immuniseerida. Kaitsevägi ja Kaitseministeerium teevad omalt poolt kõik, et vähendada mis tahes laadi ohte, olgu need vaenulikust inimtegevusest lähtuvad või ka muud, näiteks kurnavast kliimast tingitud riskid. Püüame ohtu meie tegevväelaste tervisele ja elule minimeerida.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Hea minister! On selge, et keegi ei kahtle Kesk-Aafrika missiooni vajalikkuses Eesti jaoks, eriti praeguses muutunud rahvusvahelises olukorras. Meie panus annab meile võrdväärse võimaluse istuda prantslastega laua taga ja debateerida näiteks nende relvatehingute üle Venemaaga. Minu mure ja küsimus on aga järgmine. Kas värske minister on mõelnud sellele, et me oleme andnud mandaadi tegelikult ju veel ainult neljaks kuuks ehk augusti lõpuni? Oletatava sinnasõidu aeg ei ole veel käes, ärasõidupäeva ja mandaadi lõpu vahele jääb väga vähe aega. Järsku peaks mõtlema mandaadi pikendamisele ja tegema seda aegsasti, et mitte ei juhtuks sellist asja, et meie sõdurid on ilma mandaadita kusagil Aafrikas?

Sven Mikser

Aitäh! Kindlasti saavad Eesti kaitseväelased viibida välismissioonil üksnes seadusega sätestatud korras ja Riigikogu otsusega antud mandaadi alusel. Kui see mandaat veebruarikuus anti, nähti ette üks neljakuuline rotatsioon kuni 55 tegevväelasega. Nagu ma esimesele küsimusele vastates juba ütlesin, suudetakse eeldusel, et siirmine saab teoks aprillikuus, üks neljakuuline rotatsioon täies mahus ära teha. Kui siirmine peaks mingil põhjusel viibima, jääb rotatsioon lühemaks kui neli kuud. Selle mandaadi raames on ka võimalik, et kuni viie tegevväelasega, näiteks staabiohvitseridega, jätkatakse aasta lõpuni. Aga mis puutub põhikontingenti, siis on missiooni lõppkuupäev kindlalt 31. august ja ette on

nähtud üks rotatsiooniperiood. Kui parlament mandaadi andmist arutas, ütles toonane kaitseminister väga selgelt ja sellele viitasid eelnenud aruteludes ka Kaitseväge esindajad, et muude kohustuste tõttu ei nähta ette rohkem kui ühte rotatsiooniperioodi. Oleme ju näiteks kohustatud panustama ka NATO kiirreageerimisjõududesse.

Esimees Eiki Nestor

Marianne Mikko, palun!

Marianne Mikko

Suur tänu! Lugupeetud minister! Kas te võite kinnitada, et Euroopa Liidu sõjaline missioon Kesk-Aafrika Vabariigis kujuneb samasuguseks edulooks nagu Atalanta, kus me samuti osalesime? See kujunes tõesti väga edukaks – piraadid ütlesid, et neil pole mõtet võidelda, sest vastasjõud ehk Euroopa Liidu missioon on nii tugev, et nad annavad alla.

Sven Mikser

Euroopa Liidu sõjaline missioon on ette nähtud vältama kuni kuus kuud alates täieliku operatsioonilise funktsionaalsuse saavutamisest. Pärast seda antakse missiooni ülesanded üle Aafrika Liidu missioonile, mis praegu on samuti alles lõpliku väljaarendamise faasis. Ka Aafrika riikide panused peaksid aja jooksul kasvama. Vaadates tagasi Kesk-Aafrika Vabariigi väga keerulisse minevikku, võib kindel olla, et Euroopa Liit ei suuda oma sõjalise missiooniga kõiki aastate või aastakümnete jooksul kuhjunud pingeid selles riigis likvideerida. Küll aga on väga selge eesmärk ja ka arvestatav tõenäosus, et suudetakse olukorda sedavõrd stabiliseerida, et pärast Euroopa Liidu sõjalise missiooni lõppu suudavad julgeoleku tagada Aafrika Liidu ja ka Prantsuse üksused, mis kindlasti jäävad Kesk-Aafrika Vabariiki tunduvalt pikemaks ajaks.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Vanemapension

Esimees Eiki Nestor

Järgmine on Kaia Iva küsimus peaminister Taavi Rõivasele. Palun!

Kaia Iva

Aitäh, austatud juhataja! Hea peaminister! Oled rõhutanud, et kõikidel kulukohtadel on ka tulukohad olemas. Täna on siit juba paar korda läbi käinud, et üks koht, kust te soovite raha ära võtta, on vanemapension, mis on juba seadustatud. Alates 2015. aastast peaks osa inimesi saama vanemapensioni oma lapse või laste kasvatamise eest. On ka teisi minu meelest moraalituid raha saamise võimalusi, nagu näiteks hasartmängude suurem reklaamimine. Ole hea ja selgita, mis võiks olla see moraalne põhjendus meie eakatele, et öelda, jah, me oleme teile lubanud vanemapensioni, aga me ei täida seda. Me oleme selle seaduse koos teinud. Ma mäletan, et ühises koalitsioonis olles tundus see kõigile mõistlik. See ei ole ju üllatus, et sinna raha kulub. Sa oled öelnud, et sinu jaoks oli üllatus, et see kulu on suhteliselt suur, ja selle tõttu on soov selle lubaduse täitmist edasi lükata. Aga see ei saa ju ei sotsiaalministrile ega rahanduskomisjoni endisele juhatajale üllatus olla. Palun selgita!

Taavi Rõivas

Aitäh! Teie küsimus põhineb teatud mõttes õigetel eeldustel. Tõepoolest, nagu te ütlesite, katteallikad meie plaanidele on olemas ja nendest me oleme valmis loomulikult ka ükshaaval rääkima, kui on vaja. Võin kommenteerida ka seda konkreetset näidet. Oluline on muidugi teada, et vanemapension koosneb tegelikult kolmest osast. Esiteks, kui laps on sündinud 2013. aastal või hiljem, makstakse ühele vanemale pensionilisa teise pensionisambasse. See puudutab ka kõiki tänavu ning järgmisel ja ülejäärgmisel aastal sündivate laste vanemaid. See osa vanemapensionist juba kehtib ja selle osas me mingeid muudatusi ei kavanda. See jääb kehtima täpselt samamoodi nagu praegu. Teine osa vanemapensionist puudutab neid vanemaid, kelle lapsed on sündinud ajavahemikul 31. detsember 1980 kuni 31. detsember 2012. Nendele on ette nähtud kahe aastahinde suuruses pensionilisa. See puudutab seega kuni 33-aastaste inimeste vanemaid. Ka see osa vanemapensionist jääb samamoodi kehtima, nagu see juba jõustunud on. Kolmas osa vanemapensionist ei ole veel jõustunud, on plaanitud, et see hakkab kehtima aastal 2015. Meie ettepanek on lükata see edasi aastasse 2018. Seda seetõttu, et kuni aastani 2017 on Eesti

riigil väga suured lisakulud, mis on seotud täiendavate maksetega teise pensionisambasse.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, esimene täpsustav küsimus, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Nüüd me oleme jälle olukorras, kus mina küsin üht, aga austatud peaminister selgitab üldist Eesti elu. Minu küsimus oli, mis võiks olla see moraalne põhjendus, mis aitaks eakatele inimestele selgitada, miks neile lubatud pensionilisa ei saa kehtestada. Me teame, et keskmiselt on peres kaks last, see tähendab 120 eurot aastas. Seega kolme aasta kohta on kavas jätta inimestele maksmata 360 eurot. Sa oled ikka rõhutanud, et me ei võta seda raha ära, me lükkame selle maksmise edasi või nagu sa praegu ütlesid, me ajatame selle pensionilisa maksmise. Minu küsimus on konkreetne: kas on kavas 2018. aasta 1. jaanuaril too kolme aasta jooksul saamata jäänud vanemapension välja maksta? Kas see keskmiselt 360 eurot makstakse 1. jaanuaril 2018 igale seda saama õigustatud inimesele kenasti pensionipäeval kätte?

Taavi Rõivas

Meil on kavas mitte 2018. aastal, vaid juba järgmisel aastal tõsta kõikidel Eesti pensionäridel – nii neil, kellel on lapsi, kui ka neil, kellel ei ole, nii üksikutel kui ka kellegagi koos elavatel eakatel – pensioni täpselt nii suures mahus, kui see riigile vähegi jõukohane on. Ning me oleme juba ka kokku leppinud selles, et keskmine vanaduspension jääb ka järgmisel aastal tulumaksuvabaks. Seegi on samm, mis nõuab riigieelarvest märkimisväärseid summasid, aga ka selleks on meil katteallikad olemas.

Nüüd põhjuste juurde, miks just see konkreetne samm edasi lükata. Hetkeks peaks vaatama minevikku. Kui 2009. aastal oli järsk majanduslangus ja Riigikogu peatas ajutiselt sissemaksed inimeste teise pensionisambasse, siis me lubasime kõikidele nendele, kes tookord otsustasid vabatahtlikult ise edasi maksta, et riik teeb täiendavaid makseid nende pensionisambasse kuni aastani 2017. See tähendab aasta-aastalt – struktuurses mõttes ei lähe see arvesse, küll aga nominaalses mõttes – märkimisväärset kulutust: tänavu ca 50 miljonit,

järgmisel aastal üle 60 miljoni ja 2017. aastal juba üle 70 miljoni euro, mis on ühekordne kulutus ja millega samal ajal täiendavaid uusi makseid kavandada ei saa. Selline vanemapsion, nagu oli plaanis 2015. aastal maksma hakata, ei ole riigile tõepoolest jõukohane. Neid kohustusi, mis on juba kehtima hakanud, me kindlasti täidame. Need kohustused, mis ei ole veel kehtima hakanud ja mis oli plaanis jõustada järgmise aasta 1. jaanuaril, me võtame endale 2018. aasta 1. jaanuarist – siis, kui suured kulutused pensionisambasse maksmisel on riigi jaoks lõppenud.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, teine täpsustav küsimus, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Ma arvan, et eelmine valitsuskoalitsioon oli ikka täie mõistuse juures, kui ta eelarvestrateegiat koostas ja seadusi vastu võttis. See, millised kulud kaasnevad ühe või teise seaduspügalaga, kui palju raha on vaja vanade lubaduste täitmiseks, kui palju uute elluviimiseks, on ju ikka teada. Need kulud olid selgelt eelarvesse kirjutatud. Minu küsimus oli, miks me just nimelt sellisest kohast raha võtame. Vastust sellele kahjuks ei tulnud. Vastust ei tulnud ka teisele küsimusele, mis on minu jaoks väga oluline, nii et küsin selle üle. Nii nagu sa rõhutasid, praegu me maksame tagantjärele makseid, mis vahepeal olid peatatud. Kas sa saad kindlalt lubada, et aastal 2018 makstakse inimestele kolme aasta vanemapsion kenasti tagantjärele ära? Te olete ju öelnud, et lükkate maksmist edasi, mitte ei võta nendelt inimestelt seda raha ära. Kas see raha makstakse neile hiljem välja?

Taavi Rõivas

Plaan on alustada pensionilisa maksmist 2018. aasta 1. jaanuaril ja mitte maksta midagi tagantjärele, vaid alates hetkest, kui seadus jõustub. Ma olen ka üsna kindel, et eelmine valitsusliit oli täie mõistuse juures, kui see eelarvele üksjagu kulukas lubadus seadustati. Ilmselt oldi täie mõistuse juures ka siis, kui nähti, et 2015. aastal ei ole see riigile jõukohane. Just seetõttu lükati ühe kolmandiku osas vanemapsioni jõustumine edasi. Ma rõhutan, et kaks kolmandikku vanemapsioni regulatsioonist on juba kehtima hakanud. See jääb

kehtima ka tulevikus ja seda ei kavatse vähemalt praegune valitsusliit muuta.

Nii et jah, loomulikult oldi täie mõistuse juures. Aga tuleb arvestada ka seda, et eelmisel valitsusliidul ei olnud plaanis või vähemasti ei olnud katteallikatega kaetult plaanis nii palju lapsetoetust tõsta ega ka võimaldada täiendavat tulumaksuvabastust kõikidele pensionäridele, sõltumata sellest, kas neil on lapsi või ei ole. Need on uue valitsusliidu sammud, mis eeldavad rahalist katet, nii nagu teie erakonna esimees väga õigesti märkis. Teil on olnud võimalik käesolevat punkti arutades veenduda, et see kate on olemas. Kas see on selline, mille kõik suurte rõõmuhõisetega vastu võtavad? Vaevalt küll. Milline rahaline kate oleks? Aga küllap on see mõistetav, kui me samal ajal laiendame pensionäride tulumaksuvabastust. See on ju eakate inimeste jaoks olulisem. Kui me saame ühtlasi tõsta ka lapsetoetust, seejuures tunduvalt tõsta, siis on tore – see on lastega perede jaoks väga tähtis.

Esimees Eiki Nestor

Annan võimaluse kaheks täpsustavaks küsimuseks. Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Aitüma! Kõigepealt kinnitan, et riigikogulased esitavad oma küsimusi alati õigetest eeldustest lähtudes ja õigetest alustel. Eks ole, lugupeetud peaminister? Aga ma ei saa aru sellest, miks te räägite oma plaanist nagu mingisugusest suurest kangelasteost, kui kinnitate, et maksate järgmisel aastal pensionid välja maksimummääras. Kehtiva seaduse alusel teil alternatiivi ei ole. Ja minu meelest ei ole vaja kelkida ka sellega, et me kavatseme keskmise pensioni edaspidigi hoida tulumaksuvaba. See on ka elementaarne, härra peaminister!

Taavi Rõivas

Aitäh! Kogu oma sügavas lugupidamises kõikide parlamendiliikmete vastu – ja ma kinnitan, et ütlen seda väga siiralt, olles kuus aastat teiega külg külje kõrval Riigikogus töötanud – ma siiski ei arva, et eranditult kõik parlamendiliikmete küsimused on päris õigetest alustel esitatud. Küllap on küsimustes mõnikord terake irooniat ja mõnikord selliseid soodsas valguses esitatud fakte või hinnanguid. Aga see selleks. Loomulikult suhtun

mina peaministrina ja suhtuvad ka kõik teised valitsusliikmed parlamenti äärmise lugupidamisega.

Kindlasti ei ole see valitsuse teene, et seadust järgitakse selles ulatuses, mis puudutab pensionitõusu. See on elementaarne, iga valitsus peab seda tagama. Samas on valitsusel võimalus pensionitõusu mõjutada nii, et aetakse poliitikat, mis suurendab sotsiaalmaksu laekumist. Poliitika peab tagama majanduskasvu, et inimeste palgad tõuseksid, ja see peab soodustama ka tööhõivet, et oleks rohkem inimesi, kes palka saavad. Mõlema eesmärgi nimel minu valitsus tegutseb, ühelt poolt langetades tööjõumakse, teiselt poolt kaasates tööhõivesse inimesi, kes praegu tööl ei käi, näiteks erivajadusega inimesi. Need sammud aitavad meil tulevikus pensione tõsta kiiremini, kui need üksnes tänu sotsiaalmaksu enamale laekumisele kasvaksid. Mis puutub täiendavasse tulumaksuvabastusse, siis selleks on vaja teha eraldi otsus ja leida katteallikad. Just nimelt seda me olemegi plaaninud teha.

Esimees Eiki Nestor

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Me mõlemad oleme olnud Riigikogu rahanduskomisjoni esimehed ja me kindlasti oskame raha lugeda. Tegelikult on küsimuse puhul, millest me praegu räägime, asi ju väga lihtne. Te olete võtnud aluseks, et teatud osa vanemapensioni jõustumise edasilükkamisel vähemalt kolm aastat võidab riik aastas 23 miljonit eurot. See on konkreetne kate muude kulutuste tegemiseks. Tegu on poliitilise otsusega. Riik on öelnud, et ta jätab 70 miljonit pensionäridele maksmata ja paneb selle 70 miljonit kuhugi mujale. Kaia Ivale vastates te ütlesite, et pole kavas tulevikus tagantjärele pensionäridele midagi välja maksta. See 70 miljonit, mis nüüd täiendavalt riigile kätte jääb, kuna väljamakseid kolme aasta jooksul ei tehta, lihtsalt suunatakse kuhugi mujale, tehes mingeid muid kulutusi. Saan ma õigesti aru?

Taavi Rõivas

See, kuhu mujale raha suunatakse, on ju teile hästi teada. Tänu sellele ongi võimalik täiendav pensionide tulumaksuvabastus, lapse-

toetuse väga suur kasv ja toimetulekutoetuse määramisel laste osakaalu suurendamine, et vähendada laste vaesust Eestis. Tänu sellele on võimalik ka tasuta koolitoit gümnaasiumis. Kõik need sammud vajavad katteallikat. See raha ei ole mõeldud mingiteks müstilisteks asjadeks kuskil riigi taskus, kuhu riik selle lihtsalt seisma jätab, see on mõeldud Eesti ühiskonna, Eesti inimeste hüvanguks. Mitu teie erakonnakaaslast ja ka teie ise kritiseerisite meid selle eest, et katteallikaid justkui pole. Mul on hea meel, et me oleme arutelu käigus jõudnud selleni, et katteallikad on täiesti olemas ning me saame läbipaistvalt ja avalikult arutada, kumb on õigem, kas tõsta lapse-toetust ja laiendada tulumaksuvabastust, nii et keskmine pension oleks endiselt tulumaksuvaba, või jõustada kiiremini see kolmas kolmandik vanemapensionist. Need on vaidluskohad, mille otsustamisel on debatt parlamendis igal juhul õigustatud. Selle üle oleme valmis kindlasti arutlema ka tulevikus.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Europarlamendi valimised

Esimees Eiki Nestor

Järgmine on Yana Toomi küsimus peaminister Taavi Rõivasele.

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Austatud peaminister! Europarlamendi valimiseni on jäänud alla kahe kuu. Europarlamendi pürgivad teie juhitud valitsusest kultuuriminister, majandus- ja kommunikatsiooniminister, välisminister, haridus- ja teadusminister, põllumajandusminister ning ka rahandusminister. Iseenesest on see levinud praktika, aga selle valitsuse puhul tundub kuidagi kummaline – teil on väga ambitsioonikad plaanid, aga aega nende täitmiseks vaid 11 kuud. Kas teie peaministrina ei tunne muret, et pooled teie valitsuse ministrid ei keskendu lähima kahe kuu jooksul ehk mitte nende lubaduste täitmisele, vaid hoopis valimiskampaniale?

Taavi Rõivas

Aitäh! Juba matemaatiliselt võttes ei ole mõeldav, et Eestile eraldatud europarlamendi

kohad täidavad enam kui pooled minu valitsuse ministritest. Kohti jääb puudu, neid on ju vaid kuus. Aga kui tõsisemalt rääkida, siis ei Reformierakonna ega ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimekirja esinumbrid, Reformierakonna puhul isegi kaks esimest numbrit ei ole valitsusliikmed. Aga kui mõlemad valitsusliidu erakonnad saaksid teie ettepanekul, nagu ma aru sain, maksimaalse tulemuse ehk kahe peale kokku kuus kohta ja kui kõik need ministrid ka europarlamenti läheksid, siis see valitsuse koosseisu nii palju ka ei muudaks, et kabineti töövõime oleks halvatud. Reformierakonna nimekirjas on ministritest esimene välisminister Urmas Paet. Mina ütlen, et talle võiks kõhklematult hääle anda, ka juhul, kui ta otsustab jätkata tööd Eesti valitsuses. Tema kogemustest rahvusvahelisel areenil on Eestile kasu nii europarlamentis kui Eesti välisministrina. Hääle võib anda igal juhul. Järgmine minister on meil juba viiendal positsioonil. Päril kindel ma selles ei ole, et meil viis kohta europarlamentis saada õnnestub, ning seetõttu ma ei avaks arutelu, kas on lootust ka viiendal kohal oleval ministril europarlamenti pääseda. Aga kutsun kõiki Eesti inimesi üles valima neid inimesi, keda nad usuvad europarlamenti minevat. Meie nimekirja eesotsas on neid õige mitu, samuti nimekirja tagumises otsas. Soovitan neid valida, kindlasti esindavad nad Eestit väärilt.

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, esimene täpsustav küsimus, palun!

Yana Toom

Ma tänan, härra eesistuja! Austatud peaminister! Pean ütleva, et mina nende teie inimeste poolt ei hääleta kohe kindlasti mitte. Aga see selleks. Minu küsimuse sisu oli teistsugune, te kas saite valesti aru või ei osanud mina küsida. Kas on alust arvata, et kõik need tublid kuus valitsusliiget, kes kandideerivad europarlamenti, ei tegelegi lähima kahe kuu jooksul oma valimiskampaaniaga? Väga palju aega teil oma plaanide elluviimiseks ei ole ja kui nad hakkavad tegelema valimiskampaaniaga, siis see tähendab seda, et isegi kui nad ei osutu valituks – ja mõistagi nad ei saa kõiki kuut kohta, see on selge –, jääb neil valitsus-

lubaduste täitmiseks mitte 11 kuud, vaid ainult üheksa kuud.

Taavi Rõivas

Kui Eesti Vabariigi välisminister Urmas Paet kohtub iga nädal Euroopa ja muu maailma liidritega, siis öelge mulle, kas see on valimiskampaania või tema igapäevane töö. Mina ütleksin, et see on tema igapäevane töö, millega ta kindlasti teenib ära valijate usalduse. Mingit eraldi kampaaniat tal teha vaja ei olegi. Kui Tallinna linnapea kandideerib europarlamenti, öeldes juba ette, et ta sinna kindlasti minna ei kavatse, siis kasutatakse selle iseloomustamiseks igasuguseid linnunimesid. Aga olgu see mis tahes, võib-olla ongi parem, et ta europarlamenti minna ei kavatse – ausalt öeldes, ega ma teda seal Eestit esindamas väga hästi ette ei kujuta. Mis puutub praeguse valitsuse liikmetesse, siis kõigi poolt võiks rahumeeli hääletada. Eks elu näita, kui palju keegi hääli saab, kas neil avaneb realselt võimalus europarlamenti minna või mitte. Ärme ruttame sündmustest ette! Ma ei välista ka seda, et mõni minu valitsuse liikmetest peale europarlamenti valimisi tõepoolest otsustab sinna minna. Eks me näe!

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, teine täpsustav küsimus, palun!

Yana Toom

Tänan, härra eesistuja! Kui jutt juba lindudele läks, siis ma tuletan meelde, et valitsus ei toetanud härra Andres Herkeli eelnõu, mille kohaselt üks mandaat kustutanuks teise. Nii et linnud oleme kõik nii või naa. Aga see selleks. Pärast teie peaministriks saamist ilmus meediasse ja tänavapilti suur plakat loosungiga "Suurem heaolu, parem julgeolek". Palun selgitage selle loosungi sisu ja täpsustage, kas plakat on mõeldud Euroopa Parlamenti pürgivate reformierakondlaste valimiskampaania toetuseks!

Taavi Rõivas

Ei, see väga põgus reklaamikampaania ei ole kindlasti seotud europarlamenti valimisega. Küllap olete märganud, et mina Euroopa Parlamenti valimistel ei kandideeri. Ma usun, et see on mõistlik praktika, et ametisolev peaminister ei kandideeri teistesse ametitesse, ei

kohalikel valimistel ega ka europarlamenti valimistel. Kodanikuna mul see põhiseaduslik õigus ju on, aga ma kavatsen järgida head tava ja mina europarlamenti liikme kandidaadina ennast kirja pannud ei ole. Samas soovitan kõigil eestimaalastel minu juhitava erakonna kandidaatide hulgast valik teha. Ma olen täiesti kindel, et nad esindavad Eestit väga väärilt.

Esimees Eiki Nestor

On võimalik esitada kaks täpsustavat küsimust tingimusel, et küsimused on hästi lühikesed ja vastused samuti. Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Hea peaminister! Tundub, et olete võtnud omale ikka päris suured õigused. Võib-olla peaks valimised üldse ära jääma, sest peaminister ütleb, kes sobib europarlamenti ja kes ei sobi. Aga minu küsimus käib Yana Toomi küsimuse juurde, millele selget vastust ei tulnud. Küsimus oli selles, et ministrid, kes kandideerivad europarlamenti, peaks tegelema kampaaniaga ja kui nad sellega tegelevad, siis pole neil aega pühendada nende üllaste suurte eesmärkide täitmisele, mis valitsusliit võttis. Te rääkisite oma vastuses ainult Paetist, aga Paet ei ole ainus kandidaat. Kuidas teised ministrid ühitavad kampaania ja suurte eesmärkide täitmise?

Taavi Rõivas

Kindlasti ei tohi kampaania, kui keegi seda lisaks oma põhitööle teha plaanib, põhitööd takistada. Täpselt nii nagu Tallinna linnapea kampaania ei tohi tema põhitöö tegemist häirida, ei tohi see takistus olla ka valitsusliikmete ja parlamendiliikmete puhul.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Kiire küsimus. Mis vahe on Taavi Rõivase ja Priit Kutseri plakatitel majaseintel, kui kumbki ei kutsu tegelikult valima?

Taavi Rõivas

Vahe on selles, et Taavi Rõivase plakateid ei ole mitte kunagi tehtud avaliku raha eest. Priit Kutser ja mitmed teised Keskerakonna liikmed aga on seda linna raha kuritarvitades

endale lubanud. Kui Reformierakond on otsustanud oma mittekandideerivat esimeest plakatil esitleda, siis selline on olnud Reformierakonna valik. Kui Tallinna linn otsustab valimistel kandideerivat linnaosajuhti esitleda Tallinna linna raha eest tellitud valimisplakatil, siis see on linna raha kuritarvitamine.

Esimees Eiki Nestor

Täna ministreid! Täna küsijaid! Palun vabandust kolleeg Sven Sesteri ees, aga ma loodan, et tema küsimused said vastuse seoses Urmas Reinsalu küsimustega. Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, palun hetkeks tähelepanu, rahunemist, keskendumist!

1. Riigikogu liikme Aivar Rosenbergi ametivanne

Esimees Eiki Nestor

Seoses Riigikogu liikme Margus Lepiku tagasiastumisega asub tänasest Riigikogu liikmeks Aivar Rosenberg. Meil on nüüd võimalus ära kuulata Riigikogu liikme Aivar Rosenbergi ametivanne. Palun!

Aivar Rosenberg

Austatud Riigikogu juhataja! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Nüüd on saabunud aeg anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Palun! Soovijaid ei ole.

Te olete sellel ajal alati harjunud kuulama Riigikogu juhatause teateid. Täna on teade selline, et hommikul oli koos vanematekogu ja Riigikogu juhatus, kes otsustasid alates tänasest loobuda teadete ettelugemisest täiskogu istungi alguses. Edaspidi teavitatakse Riigikogu liikmeid juhatause otsustest, arupärimiste edastamisest ja muust e-posti teel.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Kas Lauri Vahtre kaart hakkas tööle? Kohal on 80 Riigikogu liiget, sh ka kolleeg Lauri Vahtre, puudub 21.

Päevakorra täpsustamine: tänase päevakorra kümnendas punktis, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 612 esimene lugemine, teeb juhtivkomisjoni ettekande keskkonnakomisjoni liige Tõnis Kõiv. Palun vabandust ja ütlen, et ametivanne oli ka päevakorras. Imre Sooäär, palun! Milles on probleem? Esitada saab protseduurilise küsimuse.

Imre Sooäär

Aitäh! Hea istungi juhataja parandas juba selle vea ära ja selgitas. Me ei leidnud punkti nr 10 oma päevakorrast.

Esimees Eiki Nestor

Teie lahel loal jätkame nüüd eelnõude menetlemist.

2. Krediitiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud krediitiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 559 teine lugemine. Palun ettekannet tegema rahanduskomisjoni liikme Inara Luigase!

Inara Luigas

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Krediitiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu peamine eesmärk on kehtestada uued nõuded pankadele, investimisühingutele ja alternatiivfondide valitsejatele. Pankadele ja investimisühingutele kehtestatakse uued kapitalinõuded, alternatiivfondide valitsejatele kehtestatakse tegutsemise nõuded ja nende tegevus võetakse suurema kontrolli alla. Eelnõu laiem eesmärk on aga suurendada finantsstabiilsust ning tagada finantssektori usaldusväärsus ja läbipaistvus. Eelnõu põhineb peamiselt kahel Euroopa Liidu õigusaktil, nn pangandusdirektiivil ja pangandus-

määrusel. Tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2013/36/EL 26. juunist 2013, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega kohaldatakse usaldatavusnõuete erisused.

Rahanduskomisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamiseks kahel istungil, s.a 24. märtsil ja 7. aprillil. Istungitel osalesid nii Rahandusministeeriumi kui ka Eesti Panga esindajad. Menetluse käigus laekus rahanduskomisjonile Euroopa Keskpanga arvamus. Eelnõu on koosõlas Euroopa Keskpankade Süsteemi õigusaktidega ning Euroopa Keskpanga poliitikaga. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega komisjonidelt ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud.

Paar sõna ka teemadest, mis komisjonis arutusel olid. Kõigepealt arutati, milline on võimalus, et deponitorium tugineb omandiõiguse hindamisel teistele välistele tõenditele. Tegemist on sellise olukorraga, kus varafond asub teistes riikides ja mingis teises registris ning sõna "võimalusel" viitab, et head tõendit selle vara tuvastamiseks ei ole.

Küsi ka, milleks on pankrotiseaduses vaja finantstehingute lõpetamisel tasaarvestuse võimalusi laiendavat sätet. Eelnõu praeguses tekstis on tehingu lõpetamisel toimuva tasaarvestamise võimalused sätestatud kitsamalt, kui see on ette nähtud Euroopa Liidu õigusaktidega. Tehingute lõpetamisel toimuv tasaarvestus oleks võimalik vaid pankrotiseaduse §-s 48 nimetatud tuletistehingust tulenevate vastastikuste nõuete puhul. Pangandusmäärusest tulenevalt peab kõikide finantstagatiskokkulepete lõpetamisel ka pärast pankroti väljakuulutamist olema võimalik kohaldada tasaarvestust.

Küsi, mida tähendab mitmekesisuse põhimõte ja kui täpselt see tuleb seaduses sätestada. Mitmekesisus üldises pangandusdirektiivis on põhimõte, mille kohaselt peab panga juhtkonnas olema erineva pädevuse, kogemuse, hariduse ja muude erinevate omadustega isikuid.

Komisjon langetas järgmised konsensuslikud otsused: esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda s.a 9. aprilliks

ja teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja, sa pöörasid just tähelepanu sellele, et panga juhtkonnas peaks olema erineva haridustasemega inimesi. Mis see siis tähendab? Kas kõrgharidusega, algharidusega, keskharidusega, gümnaasiumiharidusega ja kutseharidusega inimesed? Kuidas seda mõista, et juhtkonnas peaks olema erineva haridustasemega inimesed?

Inara Luigas

Aitäh! Ma võib-olla eksisin oma ... Ei eksinud. Ühesõnaga, pangandusdirektiivist tulenevalt on seatud nõue, et juhtkonnas peavad olema inimesed, kellel on erinev pädevus ja kogemus, kellel on ka erinev haridustasand, kas on erialane ettevalmistus või on kõrgharidus. See annab kindlasti just juhtkonna tasandil võimaluse objektiivsemalt fonde juhtida. Meil oli komisjonis juttu ka sellest, et juhtorganites peaks olema sooline tasakaal. Selle kohta esitas teie erakonnakaaslane Sven Sestermitu küsimust ja ta oli selles osas erisuste vastu.

Esimees Eiki Nestor

Kas on veel küsimusi? Ei ole. Avan läbivõtmised. Kas Riigikogu liikmetel on soovi selles küsimuses esineda? Läbivõtmissoove ei ole.

Vaatame läbi muudatusettepanekud. Muudatusettepaneku nr 1 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 2 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 3 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 4 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 5 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 6 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 7 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 8 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult.

Muudatusettepaneku nr 9 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 10 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 11 on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 12 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 13 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 14 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 15 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 16 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 17 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Muudatusettepanek nr 18 on rahanduskomisjonilt, arvestatud täielikult.

Komisjoni ettepanek on eelnõu 559 teine lugemine lõpetada, teisi ettepanekuid ei ole laekunud. Eelnõu 559 teine lugemine on lõpetatud.

3. Narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (567 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu 567 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnepuldi sotsiaalkomisjoni liikme Rein Aidma!

Rein Aidma

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu arutas sotsiaalkomisjon kahel korral, 24. märtsil ja 7. aprillil. Ettenähtud ajal muudatusettepanekuid ei laekunud, kuid sotsiaalkomisjon otsustas teha ise ühe muudatusettepaneku ja muuta eelnõu punkti 4 sõnastust juriidiliselt täpsemaks.

Komisjon tegi järgmised otsused: kõigepealt ettepanek võtta seaduseelnõu 567 täiskogu 9. aprilli päevakorda; teiseks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada; kolmandaks, saata eelnõu kolmandale lugemisele 16. aprilliks, kui teine lugemine täna siin saalis lõpetatakse; neljandaks, teha ettepanek panna eelnõu

lõpphääletusele. Kõik need otsused võeti komisjonis vastu konsensuselga. Ma tänan!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Paragrahvi 101 lõikes 2 on kirjas, et uute psühhoaktiivsete ainete varajase hoiatuse infosüsteemi asutab ja põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus oma määrusega. Kas sa oskad öelda, mis kulu see kaasa toob? Kas see on kuludega seotud või ei ole?

Rein Aidma

Aitäh! Kogu seda süsteemi kasutab terve hulk ametkondi, aga kuna Terviseametil on vastav kulu eelarves ette nähtud, siis sellega on süsteemi kulud kaetud.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbi-rääkimised. Kes soovib läbi rääkida? Läbirääkimissoove ei ole.

Austatud Riigikogu, eelnõu 567 kohta on esitatud üks muudatusettepanek. Selle on esitanud sotsiaalkomisjon ja ettepanekut on arvestatud täielikult. Komisjoni ettepanek on eelnõu 567 teine lugemine lõpetada. Eelnõu teine lugemine on lõpetatud.

4. Töotervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (580 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt alustame Vabariigi Valitsuse algatatud töotervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 580 esimest lugemist. Palun ettekandeks kõnepulti sotsiaalminister Helmen Küti!

Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse algatatud töotervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 580 tutvustati sotsiaalkomisjonis 10. märtsil. Sellel seadusel on kolm põhilist eesmärki. Esimene eesmärk on võimaldada Tööinspektsiooni klientidele ehk tööandjatele

ja töötajatele Tööinspektsiooni kliendiportaali kasutusele võtmisega lihtsamad, kiiremat ja ka odavamad asjaajamist ning parandada Tööinspektsiooni ja klientide vahel liikuvate andmete kvaliteeti. Elektroonilise asjaajamise kasutuselevõtt tagab andmete kvaliteedi paranemise, nende liikumise kiirenemise ja asjaajamise odavnemise nii Tööinspektsioonile kui ka klientidele.

Teine eesmärk on muuta tööõnnetust ja selle tagajärjel ajutise töövõimetuse määramist puudutava arstiteatise liikumise skeemi. Kehitava korra järgi teatab arst raskest või surmaga lõppenud tööõnnetusest ning töötajale tööõnnetuse tagajärjel ajutise töövõimetuse määramisest viivitamatult tööandjale ja Tööinspektsioonile. Selle seaduse eesmärk ongi muuta tööõnnetusest teavitamise skeemi nii, et edaspidi teatab arst ainult Tööinspektsioonile, kes omakorda teavitab tööandjat. Võib tuua näite, et aastal 2013 oli arstidepoolseid teavitusi üle 3900. Tehtava muudatuse järgi peaksid nad õnnetusest teavitama ühekordselt ja edasi teavitab juba Tööinspektsioon. See vähendab kindlasti arstide töökoormust.

Kolmas eesmärk on kehtestada töökeskkonna andmekogule ja ohutu tööelu andmekogule volitusnormid. Töökeskkonna andmekogule volitusnormi kehtestamine on vajalik andmekogu valideerimiseks riigi infosüsteemide haldussüsteemis (RIHA). Ohutu tööelu andmekogule volitusnormi kehtestamine on vajalik ohutu tööelu töövahendi kasutuselevõtuks. Ohutu tööelu töövahend Töobik on mõeldud selleks, et ettevõtte töökeskkonnaspetsialistil oleks kergem oma ülesandeid täita. Töobik ei ole kohustuslik, kuid see abistab kindlasti tööandjat, teavitades riskidest ja ohtudest. On kavandatud ka suur kampaania, et Töobikut tööandjatele tutvustada ja ennetada küsimusi, kas see toob kaasa kulutusi riigieelarvele ja põhjustab liigseid rahalisi väljaminekuid. Vastus on, et seda rahastatakse lõppevast ESF-i programmist "Tööelu kvaliteedi parandamine 2009–2014". Nii et rahalised vahendid on olemas. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma arvan, et see on väga hea seadus, aga ma küsin enda jaoks. Selle andmekogu kohta kirjutatakse, et kõik töötajad saavad sealt vaadata, mida nende kohta on kirjutatud, ja samas peaksid seal olema andmed, mille põhjal ettevõtja saaks töid ohutumalt korraldada. Kas seal on kõik tööohutuse paberid ettevõtjatele tasuta kättesaadavad ja kõik tööõnnetusjuhtumid on samasse andmebaasi võetud?

Helmen Kütt

Tegelikult on siin tegemist kahe andmekoguga. Kui me räägime Töobikust, siis see on tööandjale soovituslik. Tööandja saab õnnetusi vältida sellega, et seda töövahendit kasutades ta näeb juba, millised ohud on. See on selline tutvustav ja selgitav vahend, kust saab teada, mida peab arvestama näiteks siis, kui töötatakse kõrgustes. Kui me räägime nendest andmekogudest, mis sisaldavad tervishoiuandmeid, siis on täpselt nii nagu senigi, et delikaatsetele isikuandmetele pääsevad juurde ainult need, kellel on selleks õigus, ja kasutusest jääb ka jälg.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Aivar Kokk, teine küsimus.

Aivar Kokk

Küsin veel, et õigesti aru saaksin. Paragrahvi 16¹ lõike 4 esimeses pooles kirjutatakse, et veebipõhise ohutu tööelu töövahendi kasutamine on ettevõttele vabatahtlik. Viimane lause on: "Töötajal on juurdepääs tema kohta käivatele andmetele." Siin ei ole kuskil kirjas, et oleks kaks andmebaasi.

Helmen Kütt

Muudatusi on kolm ja Töobik on nendest ainult üks. Mina rääkisin teie küsimusele vastates teisest muudatusest, mis puudutab tööõnnetuse tagajärjel ajutise töövõime määramiseks vajalike andmete liikumist. Mis puudutab Töobikut, siis sellega on nii, et kui inimene soovib vaadata enda kohta käivaid andmeid, siis on sisselogimine ikkagi ID-kaardi põhine.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh, proua minister! Rohkem küsimusi ei ole. Palun sotsiaalkomisjoni ettekandeks kõnepulti Aare Heinvee!

Aare Heinvee

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 580 kahel korral, 10. märtsil sisuliselt ja 17. märtsil protseduuriliselt. Eelnõu tutvustasid komisjonis Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna töösuhete poliitika juht Seili Suder ja sama osakonna peaspetsialist Anni Katkosild. Eelnõu eesmärkide kohta võib veel lisada nii palju, et kaks on infotehnoloogilised muudatused, mis kergendavad oluliselt asjaajamist, ja üks on suunatud halduskoormuse vähendamisele. Kuna minister andis eelnõust põhjaliku ülevaate, siis ma ei hakka öeldut üle kordama.

Komisjonis peatuti põhjalikumalt uuel töökeskkonnaalasel töövahendil, ohutu tööelu andmekogul lühinimega Töobik, andmekogu turvalisusel, selle kasutamise seonduvatel ja kaasnevatel kuludel.

Nüüd menetlusotsused. 10. märtsi istungil otsustas komisjon eelnõu toetada, saata see esimesele lugemisele 19. märtsiks ettepanekuga esimene lugemine lõpetada, määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva ja komisjonipoolseks ettekandjaks Aare Heinvee. Otsused olid konsensuslikud. 17. märtsi istungil otsustati seoses valitsuse vahetusega eelnõu saatmine suurde saali edasi lükata 9. aprillile, teha ikka ettepanek esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamiseks jätta aega kümme tööpäeva, s.o kuni 24. aprilli kella 17.15-ni. Kõik otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Fraktsioonide esindajatel on võimalus sõna võtta. Sõnavõtusoove ei ole. Austatud Riigikogu, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 580 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu 580 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 24. aprilli kell 17.15.

5. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (590 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 590 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tutvustan teile lühidalt valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu väljatöötamise tingis Euroopa Komisjoni märkus, et Eesti on Euroopa direktiivi 2005/36/EÜ üle võttes kehtestanud reguleeritud erialadel ajutiselt töötavatele isikutele natuke karmimad tingimused, ja meie seadus palutakse viia direktiiviga kooskõlla. See ongi selle eelnõu sisu. Seadusest võetakse välja nõue registreerida ajutine töötamine 14 tööpäeva jooksul, millega me muudame siis regulatsiooni paindlikumaks. Erilisi sisulisi muutusi seaduse toimimises sellest ei tulene. Nii et loodan konstruktiivset menetlust Riigikogus. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Ei ole. Aitäh, härra minister! Komisjonipoolseks ettekandeks palun kõnepulti Andrus Saare!

Andrus Saare

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eelnõu 590, välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu on olnud kultuurikomisjoni päevakorras kolmel korral. 17. veebruaril otsustas komisjon eelnõu esindajaks määrata mind ja 10. märtsil oli komisjonis eelnõu sisuline arutelu, kus valitsuse seisukohta selgitasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsler Janar Holm ning kõrghariduse osakonna nõunik Tiia Raudma. Nii nagu minister selgitas, on eelnõu koostatud seoses Euroopa Komisjoni päringuga, milles osutatakse välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 20 vastuoludele

kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiiviga. Esitatud päringu näol ei ole tegemist veel rikkumismenetlusega, vaid rikkumismenetluse eelse dialoogiga Euroopa Komisjoni ja Eesti vahel. See võimaldab Eestil lahendada seaduse vastuolud enne rikkumismenetluse algatamist.

Lühidalt on eelnõu eesmärk lihtsustada ajutisest töötamisest teavitamise menetlust, mille isik peab läbima, kui ta soovib välisriigist tulles asuda Eestis ajutiselt töötama reguleeritud ametikohal või kutsealal. Komisjonis tunti huvi, kui palju Eestis selliseid juhtumeid aasta jooksul ette tuleb. Ministeeriumi esindajate sõnul on seni olnud tegemist üksikjuhtumitega, samas aga tunnustati, et siin võib oodata kasvutrendi.

Lõppkokkuvõttes otsustas komisjon teha ettepaneku esimene lugemine lõpetada. See otsus oli konsensuslik. Muudatusettepanekute tegemiseks otsustati anda aega kümme tööpäeva. Ma tänan!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Riigikogu liikmetel on küsimusi. Heljo Pikhof, palun!

Heljo Pikhof

Lugupeetud ettekandja! Kahe nädala piir võetakse nüüd ära. Ma ei pannud tähele, kuhu see piir nüüd tõmmatakse või kas piiri üldse on.

Andrus Saare

Piiri ei ole üldse.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Kuidas ei ole piiri? Kui ma vaatan eelnõu punkti 1, siis loen, et peaks teavitama 14 päeva enne töötama asumist, ja kui ma vaatan eelnõu punkti 2, siis seal on, et 14 kalendripäeva pärast töötama asumist. Kas need punktid nüüd tühistatakse?

Andrus Saare

See kehtis seni, need mõlemad punktid tühistatakse.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Fraktsioonide esindajatel on võimalus sõna võtta. Sõnavõetusoove ei ole. Austatud Riigikogu, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 590 esimene lugemine lõpetada. Määratud eelnõu 590 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 24. aprilli kell 17.15. Eelnõu 590 esimene lugemine on lõpetatud.

6. Veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (621 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt alustame Vabariigi Valitsuse algatatud veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 621 esimest lugemist. Palun esinema põllumajandusminister Ivari Padari!

Ivari Padar

Lugupeetud härra esimees! Lugupeetud Riigikogu! Mul on suur au põllumajandusministrina taas teie ees olla ja nii nagu 15 aastat tagasi on esimene seaduseelnõu, mida ma hakan siin teie ees kaitsma, nüüd samuti veterinaarkorralduse seaduse eelnõu. Ajalugu kordub.

Veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise tingis vajadus siduda veterinaarkorralduse seadusest tulenev veterinaararstide tegevusluba lahti majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest tulenevast majandustegevuse alustamise õigust andvast tegevusloast. Eelnõu muudatused puudutavad ka väljaspool Eestit veterinaararsti kvalifikatsiooni omandanud isiku võimalusi kutsetegevuse luba saada.

Seadusmuudatused mõjutavad eelkõige Eestis tegutsevaid veterinaararste ja tegutsemist alustavaid veterinaararsti kvalifikatsiooniga isikuid. Korrapäraselt ennast erialaselt täiendav veterinaararst pääseb edaspidi korduvast loa uuendamisest ja senine veterinaararsti tegevusluba saab uueks nimetuseks "veterinaararsti kutsetegevuse luba", mis on tähtajatu. Praeguseks on väljastatud ligi 600 tegevusluba, eelnõu mõistes siis kutsetegevuse luba.

Seadusmuudatusega antakse põllumajandusministrile volitus asutada veterinaararstide register. Ajakohane liidestumisvõimalustega infosüsteem koondab andmeid kutsetegevuse loa taotlejate ja lubade kohta, tagab veterinaarteenuse tarbijale suurema läbipaistvuse ning vähendab Veterinaar- ja Toiduameti halduskoormust. Veterinaararsti kutsetegevuse loa taotlemist ja andmete ajakohastamist lihtsustab võimalus teha seda edaspidi elektrooniliselt, näiteks riigiportaali eesti.ee kaudu.

Väljaspool Eestit veterinaararsti kvalifikatsiooni omandanud isikutele kutsetegevuse loa andmisel avardatakse Euroopa Liidu liikmesriigis või Šveitsis veterinaararsti kvalifikatsiooni omandanud isiku valikuvõimalusi. Praegu on kaks võimalust – kvalifikatsiooni kas tunnustatakse või sooritab isik sobivustesti. Uue, kolmanda võimalusena nähakse ette kuni ühe aasta pikkuse kohanemisaja läbimist. Muus välisriigis ehk nn kolmandas riigis omandatud kvalifikatsiooni nõuetele vastavuse hindamisel on võtmeroll Eestis ainsana loomaarstiõpet andval Eesti Maaülikoolil, kes hindab läbitud õppekava vastavust Euroopa Liidus kehtivale õppekavale ning teeb vajaduse korral ettepanekuid täienduskoolituse läbimiseks. Uue asjana sätestatakse väljapoole Eesti Vabariiki tööle siirdumiseks vajaliku kutsetegevustõendi väljaandmise kord ja määratakse riigilõiv. Täna teid tähelepanu eest!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas eelnõu algatajale on küsimusi? Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Ütlesite, et 600 inimesel, arstil on tegevusluba käes. Mul on niisugune küsimus. Me teame, et haiglates ei jätku meil arste, ütleme 160–170 arsti on puudu. Huvi pärast küsin nagu linnaelanik, kas meil on ka nende inimeste defitsiit, kellel on luba käes.

Ivari Padar

Kogu põllumajandusvaldkond on 22 aasta jooksul väga suure muutuse läbi teinud. Võib öelda, et nende muutuste alguses, 20 aastat tagasi oli meil Eestis märkimisväärselt suur arv koolitatud veterinaararste. Peale selle oli tollal veel selline amet nagu veterinaarvelsker.

Niisiis oli veterinaaralase koolituse saanud inimeste arv päris suur. Eks me oleme tegelikult päris palju elanud sellest vanast rasvast. Aga julgen küll ütelda, et pigem on probleem selles, et veterinaararstidel ei jätku koormust, sest loomade arv on oluliselt vähenenud. Hästi palju on veterinaararste, kellest on saanud järelevalveametnikud ja kellel enam volitatud veterinaararsti kutsetunnistust ei ole. Igal juhul on aga nii, et meie tubli maaülikool õpetab jätkuvalt spetsialiste välja. Julgen ütelda, et kõik Eesti vajadused on kaetud.

Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Hiljuti saatis Keeleinspeksioon karistussalga Ida-Virumaa meedikuid kontrollima ning seal siis möllati, karistati ja hoiatati, tehti mida iganes. Ega ei ole kuulda olnud, kas Keeleinspeksioon kaotab ka kontrollida, kuidas veterinaararstidel riigikeeleoskusega lood on?

Ivari Padar

Väga huvitav küsimus. Ma kindlasti tunnen huvi, kas Veterinaar- ja Toiduametil on ka selliseid kokkupuuteid olnud, aga minule teadaolevalt meil neid probleeme ei ole.

Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Küsin veel üks kord huvi pärast. Kas meie veterinaararstid sõidavad ka tööle Soome või Rootsi või kuskile mujale?

Ivari Padar

Mul ei ole küll väga täpset statistikat selle kohta, kui palju näiteks Eesti Maaülikooli lõpetanud veterinaararstidest jääb Eestisse ja kui palju läheb mujale tööle. Kindlasti seda juhtub, et meie väga tublid arstid lähevad tööle ka väljapoole Eestit. Teiselt poolt ma tean ka selliseid meeldivaid fakte, et välismaal veterinaarkoolituse, väga hea veterinaartunnistuse saanud arstid on tulnud Eestisse tööle. Eesti tööturg on väike ja tihtipeale on üks-kaks väga spetsiifilise erialaga veterinaararsti, kes on

väljastpoolt siia tulnud, olulised tegijad sellel maastikul.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Ivari Padar! Riigikogu liikmetel eelnõu algatajale rohkem küsimusi ei ole. Palun komisjoni nimel esinema maaelukomisjoni liikme Terje Trei!

Terje Trei

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Maaelukomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud veterinaarkorralduse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 621 oma istungil 25. märtsil s.a. Komisjoni istungil osalesid Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna juhataja asetäitja Pille Tammemägi ja sama osakonna loomatervise büroo peaspetsialist Kairi Hüüdma. Ministeeriumi esindajad andsid eelnõust põhjaliku ülevaate ja vastasid komisjoni liikmete küsimustele.

Ütlen kokkuvõtlikult veel kord, et eelnõuga viiakse veterinaarkorralduse seadus kooskõlla majandustegevuse seadustiku üldosa seadusega. Senine veterinaararsti tegevusluba saab uueks nimeks veterinaararsti kutsetegevuse luba. Luuakse alus veterinaararstide registri asutamiseks ja ühtlustatakse terminoloogiat ning täpsustatakse välisriikides veterinaararsti kvalifikatsiooni omandanud isikutele Eestis töötamiseks kutsetegevuse loa väljastamise menetlust. Muudatused mõjutavad eelkõige Eestis juba tegutsevaid veterinaararste ja tegutsema hakkavaid veterinaararsti kvalifikatsiooniga isikuid, kellel väheneb halduskoormus ning riigilõivu tuleb tasuda üks kord. Loodav veterinaararstide register asendab senise loendi, tagab veterinaararstidele tarbijale suurema läbipaistvuse ning vähendab Veterinaar- ja Toiduameti halduskoormust. Registri loomisega kaasnevate kuludega on 2014. aasta eelarve koostamisel arvestatud.

Maaelukomisjon tegi oma istungil konsensuslikult järgmised otsused: esiteks, teha ettepanek võtta eelnõu 621 täiskogu päevakorda 9. aprillil 2014; teiseks, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada; kolmandaks, määrata eelnõu 621 ettekandjaks Terje Trei ja neljandaks, teha ettepanek määrata eelnõu 621 muudatusettepanekute tähtjaks vastavalt Rii-

gikogu kodu- ja töökorra seadusele kümme tööpäeva. Täna!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kas fraktsioonide esindajad soovivad esineda? Ei soovi. Austatud Riigikogu, maaelukomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 621 esimene lugemine lõpetada. Määrán eelnõu 621 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 24. aprilli kell 17.15. Eelnõu esimene lugemine on lõpetatud.

7. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu (573 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu 573 esimene lugemine. Palun ettekandjaks justiitsminister Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Käesoleva aasta alguses edastas Vabariigi Valitsus Riigikogule majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis on jätkuks Riigikogus juba menetletud ja parlamendi eelmise koosseisu tööaja lõpus, 2011. aastal vastu võetud majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele. Nii nagu algse majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse on ka selle muutmise seaduse eelnõu eesmärk soodustada ettevõtlusvabadust ja parandada ettevõtluskeskkonda. Kui see seadus vastu võetakse, siis on majandustegevuse valdkonnas tagatud selgem ja ühtsem regulatsioon. Seaduseelnõu eesmärk on ühtlustada eriseaduste regulatsioone majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse omadega ning kõrvaldada ja parandada mõningad ebatäpsused majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses endas. Osaliselt on eriseaduste muudatused vajalikud aja jooksul muutunud regulatsioonide tõttu ja mõningad muudatused on ajendatud peatselt jõustuva korrakaitse seaduse rakendamisest.

Seadusandja oli majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse vastuvõtmise ja käesoleva

seaduseelnõu esitamise vahelisel ajal positiivselt aktiivne. See andis Justiitsministeeriumile ajendi üle vaadata üldosa seaduse sobivus õigussüsteemi ja uuenenud sisendid, et üldosa mõnel määral ümber korraldada. Seadusandja andis üldosa rakendamiseks piisavalt pika aja, et me saaksime parandusettepanekud veel enne seaduse lõplikku jõustumist arutelule esitada.

Eelnõu on päris mahukas, suurem osa sellest piirdub majandustegevuse seadustiku üldosa rakendusliku poole korrastamisega. Toon esile mõningad olulisemad eelnõus pakutud muudatused. Eelnõuga nähakse ette, et 1. juulist 2016 läheb kaubanduse valdkonnas teatamiskohustuse menetlemine üle Eesti teabevärava kaudu töötavale täiselektronilisele süsteemile. Selline aeg on tingitud üleminekust täiselektronilisele teatamiskohustusele Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas alates eelnimetatud kuupäevast. Üleminekuperioodil võib ettevõtja majandustegevuste esitada ka kohaliku omavalitsuse üksusele, nii nagu see on lubatud praegugi. Ettevõtjal tuleb teate esitamisel kohaliku omavalitsuse üksuse kaudu tasuda riigilõiv 10 eurot, teate esitamine teabevärava kaudu on riigilõivuvaba. Selle põhjendus on lihtne: teabevärava kaudu teate esitamisel ei teki haldusasutusele lisakulutusi.

Teiseks, eelnõus loobutakse elektriohutusseaduses, küttegaasi ohutuse seaduses, lifti ja köistee ohutuse seaduses, masina ohutuse seaduses ning surveadme ohutuse seaduses ettenähtud tegevusloast ja ka teatamiskohustusest. See tähendab, et edaspidi reguleerivad nimetatud valdkondi praegugi kehtivad kvalifikatsioonipõhised nõuded. Näiteks, kui praegu peab elektriohutusega seotud teenuseid osutav ettevõtja taotlema registreeringut ja uue korra kohaselt on planeeritud, et tal peab olema tegevusluba, siis eelnõu kohaselt ei ole tal edaspidi vaja kumbagi. Tegevusloal ei oleks kõnealustes valdkondades iseseisvat lisaväärtust ja sellesse võib suhtuda kui üksnes administratiivsesse turutõkkesse. Tegevusloanõude kaotamine ei tähenda järeleandmist sisulistest nõuetes, piisab vaid sellest, kui värvatakse asjatundlikku personali. Endiselt peab tööd tegema pädev isik, kelle pädevust on tõendanud personali sertifitseerimise asutus. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse alusel antavate tegevuslubade taotlusi hakkab edas-

pidi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asemel menetlema keskkriminaalpolitsei rahapesu andmebüroo. Muudatuse põhjuseks on asjaolu, et see tegevus on juba oma olemuselt seotud rahapesu andmebüroo pädevusega ning suur osa vajalikust teabest on praegugi sealt hõlpsasti kättesaadav. Rahapesu andmebüroo pädevust täiendatakse, nii et tal on edaspidi võimalik majandustegevust peatada või keelata või tegevusluba peatada või kehtetuks tunnistada.

Eelnõuga välistatakse majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse kohaldamisalast strateegilise kauba kontrolli süsteem strateegilise kauba seaduse tähenduses, kuna tegemist ei ole majandustegevusega, vaid riigi lisakontrolliga kauba üle.

Oluliseks tuleb pidada ka seda, et eelnõuga võimaldatakse notarilt saada õiguslaseid selgitusi. See nähakse ette ametiteenusena, mis annab notarile õiguse otsustada, kas ta soovib seda teenust osutada või mitte. Kui esialgu oli majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses plaanis rakendada teenuse eest seaduses sätestatud tasu, siis eelnõu kohaselt on tasu õiguslaste selgituste andmise eest kokkuleppeline. Kui notar ettevõtjaga kokkulepet ei saavuta, edastab notar selgitustaotluse viie tööpäeva jooksul majandushaldusasutusele vastamiseks ja sellele vastatakse tasuta. Majandushaldusasutus on haldusorgan, kes väljastab ka tegevuslubasid.

Vedelkütuse seaduses asendatakse teatamiskohustus tegevusloa regulatsiooniga. Vedelkütuse seaduse 1. aprillist 2011 jõustunud muudatustega sätestati kütusemüüjatele registreeringu tegemise otsuse tingimusena kohustus omada tagatist. Selle tulemusel muutus olemasoleva registreeringu nõue oma olemuselt ja sisult majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse tähenduses tegevusloa nõuetele vastavaks.

Viimaseks räägin jõustumiskuupäevast. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse jõustumise aeg on 1. juuli 2014. Eelnõus ei ole eraldi märgitud jõustumiskuupäeva, kuid meie lootus on, et eelnõu saab lõpliku kuju ja võetakse seadusena vastu enne majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse jõustumist. Kui parlament jõuab seaduse enne seda vastu võtta, siis võime kõik kindlad olla, et majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse jõustumise ajal

on kogu majandustegevuse valdkonnas tagatud üheselt arusaadav ja ettevõtlusvabadust toetav keskkond. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas Riigikogu liikmetel on eelnõu algatajale küsimusi? Ei ole. Aitäh, härra minister! Komisjoni ettekandjaks palun majanduskomisjoni liikme Tiina Lokk-Trambergi!

Tiina Lokk-Tramberg

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Majanduskomisjon arutas seda küsimust üks kord sisuliselt, üks kord lükkas arutelu edasi ja üks kord tegi protseduurilisi otsuseid. Sisuline arutelu toimus 13. märtsil majanduskomisjoni aseesimehe Urve Palo juhatusel. Komisjoni istungile olid kutsutud justiitsminister Hanno Pevkur, ministri nõunik Madis Timpson, Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna avaliku õiguse talituse juhataja Illimar Pärnamägi ja sama üksuse nõunik Sander Põllumäe. Minister esitas ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust. Ta märkis, et enne seaduse jõustumist 2014. aasta juulis oleks otstarbekas korrigeerida seaduse mõnda osa, näiteks neid osi, mis on seotud strateegilise kauba kontrolli, notariaaltoimingute, elektroonilise side kasutamise praktika, elektriõhusseaduse, vedelkütuse seaduse ja muude kodifitseerimisega seonduvate muudatustega. Enne seda komisjoni istungit oli neli korda koos käinud töögrupp, kuhu kuuluvad Riigikogu majanduskomisjoni nõunik Piia Schults, Justiitsministeeriumi esindajad Illimar Pärnamägi ja Sander Põllumäe ning teie ees seisja, kes on eelnõu juhtivmenetleja. Tollel komisjoni 13. märtsi istungil andsin ma juhtivkomisjoni ettekandjana ülevaate eelnõu menetlemisest tööühma aruteludel.

Et tegemist on äärmiselt keerulise ja juba nüüd suhteliselt vastuolulise eelnõuga, mille kohta on laekunud müriaad muudatusettepanekuid, siis annan lühikese ülevaate tehtud tööst. Töörühmal oli valida kahe variandi vahel: kas lähtuda eelnõu tekstist ja vormistada vajaduse korral ainult tehniliste vigade parandused või minna rohkem sisulist teed mööda. Kuna eelnõu muudab veel jõustumata seadust, siis oli võimalik vaadata majandustegevuse seadustiku üldosa seadus tervikuna üle selle pilguga, mida uues aegruumis oleks vaja ja võimalik muuta või parandada. Seda eelkõige eesmärgi-

ga, et seaduse rakendamisel tekkivate õiguslike vaidluste hulk oleks tulevikus väiksem. Mõistagi ei ole kõikvõimalikke rakendusprobleeme seda laadi seaduse puhul võimalik täielikult vältida, küll aga saab neid suurel määral vähendada, mis oligi meie eesmärk. Töörühm lähtus eelnõu ettevalmistamisel pigem teisest variandist ning ka komisjoni liikmed, samuti minister, pidasid seda majanduskomisjoni istungil asjakohaseks.

Komisjonile anti teada, et on toimunud produktiivsed kohtumised Justiitsministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajatega mitmes töögrupis. Juba tolleks hetkeks oli laekunud hulgaliselt ettepanekuid eelnõu teksti täiendamiseks ja parandamiseks, sh Eesti Ehitusettevõtjate Liidult, Eesti Elektritöõde Ettevõtjate Liidult, Muinsuskaitseametilt, Siseministeeriumist, Sotsiaalministeeriumist, Põllumajandusministeeriumist ja teistel asutustelt. Komisjoni istungi ajaks ei olnud töögrupp veel tegelnud rakendusega, kuna majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse rakendusosa puudutavad korrakaitseaduse rakendamise seaduse muudatused olid veel elektroonilisse Riigi Teatajasse kandmata. Töögrupp on üldosa läbi töötanud ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Justiitsministeeriumi esindajatega koostöös kokku leppinud ka muudatused, mis peaksid tagama suurema õigusselguse.

Toon teile mõne näite nende teemade kohta, mis üles kerkisid. Kõne all oli ettevõtja ja ettevõtluse mõiste majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses, mis omakorda haakub äriseadustikuga. Näiteks, mis hetkest on tegemist ettevõtlusega, kes on ja kes ei ole ettevõtja, millised on tema õigused, millised on FIE-de õigused jne. Kõne all oli ka äriregistri ja majandustegevuse registri ühendatavus. Näiteks, kas ja kuidas peaks äriregistris kajastuma majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest tulenevalt äriühingu juhatuse liikmetele kehtestatud majandustegevuse keeld. Kui äriregistriteema on seotud ka majandustegevuse registriga, ei ole nende omavaheline seos majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse alusel piisavalt selge. Näiteks, vajadus pädeva isiku nõusoleku järele majandustegevuse registrisse kande tegemisel. Nende teemade hulka kuulub ka praeguse ministri väljatoodud

tegevuslubade küsimus, mille kohta meie tegime ettepaneku, et seda nimekirja tuleks täiendada või see üldse välja võtta, sest ka seaduseelnõus ei ole see nimekiri täiuslik. Etteruttavalt tuleb ütelda, et ilmselt kõige suuremad lahingud seisavadki töörühmal ees nende tegevuslubade pärast või, õigemini, nende kehtetuks tunnistamise pärast.

Komisjon arutas eelnõu edasise menetlemise ajakava. Justiitsminister Hanno Pevkur tegi ettepaneku, et kuna eelnõuga on enne esimest lugemist nii põhjalikult tegeldud, siis võiks eelnõu täiskogule esimesele lugemisele esitada eelnõu algataja nõusolekul muudetud kujul. Kuna minister viibis järgmisel istungi-
nädalal puhkusel, siis arvasi, et eelnõu esimene lugemine oleks võinud toimuda ülejäärgmise
töönädala kolmapäeval ehk 26. märtsil. Aga juhtus nii, et muudatusi komisjonile ja töörühmale ei esitatud (ma pean silmas puhast varianti) ja nii tegi komisjon 24. märtsil protseduurilise otsuse teha konsensuslik ettepanek esimene lugemine tänasel istungil lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtaajaks 16. aprill kell 17. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas majanduskomisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Ka kõnesoove ei ole. Austatud Riigikogu, juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 573 esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 573 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 16. aprilli kell 17. Eelnõu 573 esimene lugemine on lõpetatud.

8. Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise seaduse eelnõu (610 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise seaduse eelnõu 610 esimene lugemine. Palun algataja ettekandjaks majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo!

Urve Palo

Tere päevast, lugupeetud eesistuja! Head Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud Riigikogu menetlusele Ülemaailmse Postiliidu 25. kongressi lõppaktide ratifitseerimise

rimise seaduse eelnõu 610. Ülemaailmne Postiliit ehk UPU on 192 liikmega ÜRO eriorganisatsioon. UPU on asutatud 1874. aastal ja Eesti Vabariik on UPU liige alates 7. juulist 1922, kusjuures meie liikmesus taastati 30. aprillil 1992. Nii et tegemist on vanade traditsioonidega. UPU koordineerib postiteenuse osutajate ülemaailmset koostööd, kehtestab rahvusvahelise postiteenuse osutamise reegleid ning annab soovitusi rahvusvaheliste postiteenuste arenguks ja nende kvaliteedi parandamiseks. 2012. aasta sügisel toimus UPU 25. kongress. Seaduseelnõu eesmärk on ratifitseerida kongressil allakirjutatud üldeeskirjad ja postikonventsioon. Sellised kongressid toimuvad regulaarselt iga nelja aasta tagant.

Kongress on UPU otsustusprotsessis kõrgeim organ, kes määrab kindlaks UPU peamise poliitika, võtab vastu nelja aasta strateegilise ja finantsilise kava ning valib kõrgemad ametiisikud. Üldeeskirjad on UPU tööd korraldav dokument ja liikmesriikidele sellega lisakohustusi ei kaasne. Postikonventsioon sisaldab aga kogu rahvusvahelises postiteeninduses kohaldatavaid reegleid ja see on kõikidele liikmesriikidele siduv. Liikmesriigid peavad tagama, et nende määratud ettevõtjad täidavad konventsioonist tulenevaid kohustusi. Enamjaolt täpsustati ja muudeti kongressil olemasolevaid sätteid, näiteks muudeti liikmesriikidele ja nende määratud ettevõtjatele kohustuslikuks tagada kasutajate isikuandmete konfidentsiaalsuse parem kaitse ja turvalisus riiklikest õigusaktidest lähtudes. Tänu sellele paraneb postiteenuse kasutajate isikuandmete kaitse ja kasutajate õiguskindlus. Konventsiooniga reguleeriti selgemalt ka postisaadetiste turvalisuse nõudeid ja riikidevahelist koostööd sel teemal. Kuna lennunduses on ohutuse ja julgeoleku teema väga tundlik, töötati välja lennupostisaadetiste uued tänapäevased nõuded ja regulatsioonid. Samuti võeti kongressil vastu e-kaubandust soodustavad täpsustavad sätteid, mis võtavad arvesse selle kaubandusliigi populaarsuse suurt kasvu ning arengupotentsiaali.

Üldeeskirjade ja konventsiooni ratifitseerimisega ei kaasne Eestile lisakulutusi ega ole ette näha riigieelarve tulude suurenemist. Eesti liikmemaks 34 107 eurot on ette nähtud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarves. UPU üldeeskirjad ja postikonvent-

sioon jõustusid UPU liikmesriikide suhtes 1. jaanuaril 2014. aastal. Varasemad UPU üldeeskirjade ja postikonventsiooni ratifitseerimise seadused tunnistatakse kehtetuks, sest õiguskorra selguse huvides peab välislepingu kehtivuse lõppemise korral kehtetuks muutuma ka asjaomane ühinemise, heakskiitmise, ratifitseerimise või muu seadus. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas eelnõu algatajale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, proua minister! Palun majanduskomisjoni ettekandeks kõnepulti Olga Sõtniku!

Olga Sõtnik

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud proua minister! Riigikogu majanduskomisjon arutas seda eelnõu oma koosolekul esmaspäeval, 24. märtsil. Kohal oli ka Elena Reilent Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist, kes andis ülevaate seaduseelnõu eesmärkidest. Komisjoni istungil tekkis väikene diskussioon. Riigikogu liikmed tundsid huvi, mida Eesti eelnõuga võidab. Elena Reilenti vastus oli, et UPU konventsioon sisaldab kõiki rahvusvahelise postiteenuse osutamise reegleid. Iga nelja aasta järel toimub kongress, kus sätted uuesti üle vaadatakse ning vajaduse korral täpsustusi tehakse. Kui Eesti ei oleks Ülemaailmse Postiliidu liige, siis post sisuliselt ei liiguks. Küsiti ka seda, et kui Doha kongress, kus need muudatused tehti, toimus juba 2012. aastal, siis miks Eesti ei ratifitseerinud lõppakte varem. Vastus oli, et UPU-l kulus pool aastat aktide lõpliku valmimiseni, tõlkimist alustati alles 2013. aastal, samuti kulus aega kooskõlastamiseks. Küsiti ka seda, kas eelnõu ratifitseerimisega kaasnevad hinnatõusud. Vastus oli eitav. Samuti taheti teada, kas eelnõuga lahendatakse see probleem, et kõiki internetis pakutavaid kaupu ei tooda praegu Eestisse. Kui näiteks Amazoni keskonnast tellida, siis mõni asi Eestisse ei jõua. Vastus oli, et UPU tegeleb rahvusvahelise e-kaubanduse toimimisega ning loodetavasti lahenevad nimetatud probleemid lähiajal.

Seejärel tegi komisjon mõne otsuse. Esiteks määrati ettekandjaks mind, Olga Sõtnikut. Teiseks otsustati saata see eelnõu täiskogu päevakorda 9. aprilliks ehk tänaseks. Kolmandaks on meil ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja neljandaks teeme ettepaneku mää-

rata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 24. aprill kell 17. Kõik need otsused võeti vastu konsensuslikult. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Olga Sõtnik! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhitivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 610 esimene lugemine tuleks lõpetada. Määrán eelnõu 610 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 24. aprilli kell 17. Esimene lugemine on lõpetatud.

9. Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (611 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 611 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo!

Urve Palo

Tere taas, lugupeetud juhataja! Lugupeetud parlamendiliikmed! Eelnõu eesmärk on muuta paindlikumaks avalikku veekogusse kaldaga püsivalt ühendamata ehitise rajamise regulatsiooni. Avaliku veekogu kaldaga püsivalt ühendamata ehitisega koormamiseks peab veeseaduse kohaselt olema väljastatud asjakohane hoonestusluba. Kehtiva seaduse kohaselt ei saa aga kahte hoonestusloa taotlust samal ajal menetleda. Samuti ei saa hoonestusloa taotlust menetleda siis, kui sama ala suhtes on pooleli maakonnaplaneering. Eelnõuga muudetakse hoonestusloa menetluse algatamise keeldu paindlikumaks ja kehtestatakse sätted, mille kohaselt võib hoonestusloa menetluse algatada teatud juhtudel ka siis, kui sama ala suhtes on juba algatatud mõne teise hoonestusloa menetlus või maakonnaplaneering.

Täpsemalt öeldes võimaldab muudatus hoonestusluba teatud lihtsamate ehitiste puhul menetleda ka siis, kui sama veeala suhtes käib planeerimismenetlus. Sellised ehitised on supelranda teenindavad kaldaga püsivalt ühendamata kuni 60 ruutmeetri suurused spordi- ja puhkerajatised. Muudatus on ajendatud tekkinud takistusest Pärnusse n-ö kuurordielevandi rajamisel, sest hoonestusluba ei saa menetlusse

võtta, kui sama ala suhtes on algatatud maakonnaplaneering, mis praegu käib Rail Balticu tõttu. Eelnõu ongi vaja kiiresti menetleda eelkõige Pärnu kuurordielevandi kaasuse tõttu, et enne suve saaks anda asjakohase hoonestusloa. Paindlikkuse eesmärgil läheb punktis 1 nimetatud ehitisele hoonestusloa andmise otsustamine Vabariigi Valitsuse tasandilt ministri tasandile. Muudatus võimaldab sama veeala suhtes ka mitut hoonestusluba paralleelselt menetleda, kui ehitiste olemusest tulenevalt on mitme ehitise rajamine samale alale võimalik (nt ristuvad torujuhtmed). Sisuliselt antakse hoonestusloa andjale kaalutlusruum, ehitiste olemusest tulenevalt on võimalik kaaluda mitme ehitise rajamist samale alale. Nagu öeldud, kehtiva seaduse kohaselt saab korruga menetleda ainult ühte hoonestusloa taotlust. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ministrile on küsimusi? Ühtegi küsimust ei ole. Aga siiski! Andrus Ansip, palun!

Andrus Ansip

Austatud juhataja! Hea minister! Ma tahan teada, kas uue regulatsiooni järgi on Pärnu randa elevandi paigutamiseks vaja ka Lennuameti kooskõlastust. (Naer.)

Urve Palo

Hea küsija! Minu teada ei ole Lennuameti kooskõlastust tarvis.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel küsimusi? Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun kaasettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Annely Akkermanni!

Annely Akkermann

Tere päevast, lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 611 algatas Vabariigi Valitsus 10. märtsil. Riigikogu juhatus võttis selle menetlusse 11. märtsil. Keskkonnakomisjon arutas eelnõu kahel korral: 17. ja 24. märtsil. 17. märtsi istungil tutvustas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Hindrek Allvee veeseaduse muutmise seaduse eelnõu ja vastas komisjoni liikmete küsimustele. Eelnõu kohaselt muudetakse

paindlikumaks supelranda teenindavate spordi- ja puhkerajatiste vette ehitamine. Muudatustel on positiivne mõju rannaalade arendamisele ja kasutamisele puhkuse, turismi ja spordi eesmärgil. Eelnõu vähendab bürokraatiat avalikesse veekogudesse kaldaga püsivalt ühendamata spordi, turismi ja vaba aja veetmise ehitiste rajamisel. Ma ei hakka ministrit rohkem kordama.

17. märtsil otsustati teha ettepanek saata eelnõu täiskogu päevakorda 26. märtsiks. 24. märtsil seda otsust muudeti ja tehti ettepanek saata eelnõu esimeseks lugemiseks täiskogu päevakorda tänaseks, 9. aprilliks. 17. märtsil otsustati teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada. 17. märtsil otsustati teha ka ettepanek määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 9. aprill 2014 kell 17.15, aga 24. märtsil seda otsust muudeti ja tehti ettepanek määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. aprill kell 16. Samuti otsustati 17. märtsil, et eelnõu menetlemisel on juhtivkomisjoni ettekandjaks siin praegu kõnelev keskkonnakomisjoni liige. Kõik otsused võeti vastu konsensuslikult. See on kõik.

Aseesimees Laine Randjärv

Kas kaasettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Annely Akkermann! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 611 esimene lugemine tuleks lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu 611 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. aprill kell 16.

10. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (612 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 612 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse!

Keit Pentus-Rosimannus

Austatud parlamendi aseesimees! Head Riigikogu liikmed! Teie ees on praegu keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Lühidalt kokku võttes on eelnõu eesmärk parandada keskkonnainfo kättesaadavust, õigem oleks öelda, et panna täpselt paika selle info kättesaadavuse reeglid. Teave keskkonna kohta on ka praegu Eestis kaunis lihtsalt kättesaadav. Aga on mõni nüanss, mille poolest meie seadused detailselt veel ei vasta Euroopa Liidu keskkonnainfo direktiivi nõuetele. Need väikesed puudused me soovimegi teie ees oleva seaduseelnõuga kaotada.

Näiteks on meil soov täiendada selle teabe loetelu, mille väljastamisest ei tohi keelduda. Loetellu lisandub info keskkonda jõudvate heitmete kohta. Täpsustuseks olgu öeldud, et see info on ka praegu kõigile küsijatele ilusasti kättesaadav, aga seadused on vaja päriseluga kooskõlla viia. Samuti täpsustatakse keskkonnateabe asutusesiseseks teabeks tunnistamise tingimusi. Näiteks võib keskkonnateabe tunnistada asutusesiseseks teabeks siis, kui avalikustamisega võidakse tekitada kahju intellektuaalomandi õigustele, ja ka siis, kui teave on esitatud riigile vabatahtlikult, kuid teabe esitaja ei ole selle avalikustamisega nõus. Nende klauslite eesmärk on eelkõige kaitsta inimesi, keda keskkonnateabe avalikustamine võib puudutada või kelle huvisid võidakse sellega kuidagi kahjustada. Eelnõu alusel on olukord selline, et ka juhul, kui avaliku võimu kandja võib teabe väljastamisest keelduda, peab ta iga kord kaaluma, kas väljastamisest keeldumisega seotud huvi kaalub üles väljastamisega kaasneva avaliku huvi. Nii et edaspidi peab riik oma otsuseid rohkem selgitama. Juurdepääsupiiranguga teabe korral on tulevikus vaja põhjendada nii teabe väljastamise kui ka väljastamisest keeldumise otsust.

Austatud Riigikogu liikmed! Tegu on igati hea eelnõuga. Palun teil seda eelnõu toetada!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Seletuskirjas on kirjutatud, et Euroopa Komisjon kae-

bab Eesti Euroopa Liidu Kohtusse. Kui me eelnõu seadusena vastu võtame, kas siis seda ei toimu või läheb see lugu siiski edasi?

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Tõepoolest on komisjon meie tähelepanu juhtinud sellele, et too direktiiv tuleb kiiremas korras meie seadusesse detailselt üle võtta. Me oleme komisjoni informeerinud, et valitsus on parlamendile selle eelnõu esitanud ja parlament seda arutab. Kõigi selliste olukordade puhul on nii, et kui parlament eelnõu seadusena vastu võtab, siis loomulikult ei ole komisjonil enam mingit põhjust meiega edasi vaielda, sest siis me oleme kõik kohustused ja nõuded täitnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel küsimusi? Rohkem küsimusi ministrile ei ole. Ma palun kaasettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Tõnis Kõivu!

Tõnis Kõiv

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Riigikogu keskkonnakomisjon arutas keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 24. märtsi istungil. Istungist võttis peale komisjoni liikmete osa Keskkonnaministriuriimi jurist Triin Nymann, kes seaduseelnõu ka tutvustas.

Räägin lisaks sellele, millest minister siin rääkis, mõne sõnaga sellest, mis komisjonis toimus. Teatavasti peavad liikmesriigid Euroopa Liidu õiguse kohaselt tagama kodanikele hõlpsa juurdepääsu avalike asutuste valduses olevale keskkonnainfole. Nagu juba mainitud, on Euroopa Komisjoni arvates Eesti õiguses siin mõningaid puudujääke. Neid me selle seaduseelnõuga ka likvideerime. Siht on avalikustada võimalikult palju keskkonnainformatsiooni, et inimesed, kes selle teema vastu huvi tunnevad, saaksid teada, mida üks või teine ettevõtte heidab keskkonda, kas õhku või näiteks vette. Samas püütakse selleks, et säilitada nende ettevõtete suurem huvi vabatahtlikult oma keskkonnateavet ametiasutustele esitada, õiguslikult kaitsta vabatahtlikult või ilma kohustuseta esitatud teabe esitajat, seda teavet mitte alati avalikustades. Ametiasutustele antakse kaalutusõigus, nad peavad arvestama nii

keskkonnateabe intellektuaalomandi õigusi kui ka avalikku huvi, mis võib olla seotud tervisekaitsega, vahel lausa inimeste kaitsega. Kui avalik huvi on olemas, siis teave igal juhul avalikustatakse.

Keskkonnakomisjoni liikmetele pakkus arutelu käigus huvi, millised võiksid olla kaalutlused, millal ei saa keskkonnateavet avalikustada ja see tuleb jätta ametkondlikuks kasutamiseks. Vastuseks kuulsime, et kui tegemist on näiteks mingi tootmisprotsessi kirjeldusega, mis on seotud ärisaladusega, siis see on argument, miks seda teavet mitte avalikustada, aga tuleb arvestada ka seda, kas on olemas avalik huvi, mis on seotud inimese tervise kaitsega või ohuga inimese tervisele. Eks elus ole tihti peale nii, et ühe või teise ettevõtmise keskkonnamõju võib olla normi piires ja normi täitmise mõttes on kõik korras, aga inimestele, kes seda mõju ei hinda mitte normi järgi, vaid selle põhjal, mida nina tunneb või silm näeb, võib olla tegemist murekohaga. Eelnõu abistab inimesi neid häirivate tegevuste vastu võitlemisel, aidates neil informatsiooni saada ja seetõttu seda võitlust ka edukamalt pidada.

Keskkonnakomisjon tegi hulga konsensuslikke otsuseid. Esiteks otsustasime saata eelnõu 612 täiskogu päevakorda 9. aprilliks ehk tänaseks, teiseks otsustasime teha ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada ja kolmandaks on meil ettepanek määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. aprill kell 17.15. 24. märtsi istungil määrati konsensuslikult eelnõu ettekandjaks keskkonnakomisjoni liige Kalle Palling, aga see otsus muudeti samamoodi konsensuslikult keskkonnakomisjoni 8. aprilli istungil siinkõneleja kasuks, tulenevalt sellest, et Kalle Palling on lahkunud keskkonnakomisjoni koosseisust ja siirdunud majanduskomisjoni liikmeks. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas kaasettekandjale on küsimusi? Kõik on selge. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 612 esimene lugemine tuleks lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu 612 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. aprilli kell 17.15.

Tänane päevakord on ammendatud. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.20.
Istungi kestus 2 tundi ja 20 minutit.

Juhataja

E. Nestor
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 10. aprill 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (579 SE) kolmas lugemine

2. Elektriturseaduse, korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maa-gaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (557 SE) teine lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, austatud Riigikogu! Tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu kümnenda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Palun Riigikogu kõnetooli Kadri Simsoni!

Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Seitsme Riigikogu liikme nimel annan üle arupärimise uuele ministrile proua Anne Sullingule, teades, et selleks ajaks, kui ta arupärimisele vastama jõuab, on tal olnud piisavalt aega oma ametisse sisse elada ja end valdkonna põhiprobleemidega kurssi viia. Arupärimine puudutab EAS-i, mis on uudiste teema olnud eriti viimastel päevadel, aga ka enne proua Sullingu ametisse asumist. 2000. aastal loodud EAS peaks edendama ettevõtlus- ja regionaalpoliitikat Eestis, aga viimastel aastatel on olnud tõsiseid probleeme EAS-i juhtidega, ettevõtjad on kritiseerinud EAS-i toetuste jagamise süsteemi ja nagu avalikkusele teada, on EAS-il olnud puudujääke sisulises töös. Näiteks 2012. aastal toetas EAS uudset parkimisüsteemi arendajat osauhingut Spot Parking 600 000 euroga, millest maksti kohe välja 298 000 eurot. Aasta pärast läks see firma pankrotti ja EAS-i toetus tuli maha kanda, sest

sihtasutus ei esitanud õigel ajal kohtule hagi nõude tunnistamiseks. See kas unustati või ei unustatud, igatahes taotlus jäi esitamata. Sel puhul on meil proua Sullingule viis küsimust. Need on pigem sisulised, mitte juhtumipõhised. Milline on tema hinnangul EAS-i praegune suurim probleem ja kuidas see tuleks lahendada? Milline on EAS-i seis, võrreldes sarnaste agentuuridega Soomes, Singapuris, Rootsis ja Saksamaal? Mis toimub EAS-i nõukogus? Kui perioodil 2004–2010 on antud toetusi 622 ettevõttele ja neist 41 on pankrotis, siis millise hinnangu te senisele toetuse andmise skeemile annate? Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Jüri Ratas

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatus selle edasise menetlemise.

Head ametikaaslased, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 74 Riigikogu liiget, puudub 27.

Asume nüüd tänase päevakorra juurde.

1. Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (579 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Kaitseliidu seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 579 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Soovivad. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja Urmas Rein-salu! Head ametikaaslased, saalis on liiga suur lärm. Palun oleme vaiksemalt, austame ettekandjaid ja kuulajaid!

Urmas Reinsalu

Armsad Riigikogu liikmed! Kõigepealt palju edu Riigikogu liikme töös uutele ametiõdedele ja ametivendadele!

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun korra vabandust! Head ametikaaslased, saalis on liiga suur lärm. Palun aidake juhatajat, oleme vaiksemalt! Juhataja ei saa muidu oma tööga hakkama.

Urmas Reinsalu

Eelmisel aastal tähistasime Eestis esimest korda veteranipäeva ja see ei olnud ühekordne üritus, traditsioon jätkub. Ka selle aasta jüripäeval – püha Jüri, sõdurite kaitsepühaku päeval – tähistame üle maa veteranipäeva. Avaldame tunnustust kõigile meestele ja naistele, kes on võidelnud Eesti vabaduse eest ja kes teevad seda ka praegu kaitseväes ja välismissioonidel. Üle 2000 mehe ja naise on osalenud välismissioonidel Eesti Vabariigi julgeoleku kaitsel. Üle saja nendest on saanud vigastada, mõned on jätnud oma elu välismissioonidel ja Eesti Vabariigi kaitseväge ametiülesannete täitmisel. Selle eelnõuga, mida me täna menetleme ja heaks kiidame, saab Eesti ühiskond tunnustada neid mehi ja naisi, kes on osalenud välismissioonidel, kes on saanud vigastada. Meil on võimalus aidata ja toetada ka nende omakseid ja ülalpeetavaid, kes on jätnud oma elu välismissioonidel.

Sellel eelnõul on konkreetsed sammud. Esiteks, kõigi missiooniveteranide panuse toetamise eesmärgil loetakse kahekordseks missioonil oldud staaž nende kaitseväeteenistuse pensioni tarbeks. Teiseks, suurendatakse vigastatud sõjameeste pensioni, sealjuures põhimõttel, et pensioni suurus ei sõltu aastmest või teenistuskohast ega sellest, milliseid ülesandeid täites vigastada saadi, vaid see on kõigile sõjameestele võrdne. Samas suureneb kõigi sõjaväelaste pension. Kolmandaks, suurendatakse toitjakaotuspensionide nendele lastele, kelle vanem on langenud Eesti Kaitseväge missioonidel või teenistusülesannete täitmisel. Nii et see on üks praktiline samm, mille me ühiselt astume, et tasuda tänuvõlga nende sõjameeste ja -naiste ees, kes on tegevteenistuses.

Veteranipoliitika, mille valitsus aasta tagasi heaks kiitis, näeb ette veel hulga meetmeid. Järgmisena tuleb rakendada täienduskoolitus-

ja ümberõppesüsteem kaitseväeteenistuse missioonidel käinutele ja luua psühholoogilise nõustamise süsteem. Selle aasta kevadel peaks hakkama Ida-Tallinna Keskaigla juures tegutsema rehabilitatsioonikeskus, mis aitab vigastatud sõjameestel uue olukorraga toime tulla ja taastuda. Nii et soovin meile jõudu nende sammude elluviimisel, nii valitsusele kui ka Riigikogule!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulen läbirääkimised. Asume eelnõu 579 lõpphääletuse ettevalmistamise juurde.

Panen lõpphääletusele eelnõu 579. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 73 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud Kaitseväeteenistuse seaduse, kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 579 on seadusena vastu võetud. (Tabel 33.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

2. Elektrituru seaduse, korra- kaitse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (557 SE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Asume teise päevakorrapunkti juurde, see on Vabariigi Valitsuse algatatud elektrituru seaduse, korra- ja kaitse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 557 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks majanduskomisjoni liikme Toomas Tõniste!

Toomas Tõniste

Austatud juhataja! Head kolleegid! Komisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamiseks 24. märtsi istungil, kus osalesid ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad Timo Tatar ja ekspert Viive Šavel. Muudatusettepanekute esitamise tähtaja jooksul esitati ainult üks ettepanek ja see oli Riigikogu liikmelt Kaja Kallaselt. Eelnõu kohta esitasid oma arvamuse ka MTÜ Lilleküla Selts, Elering AS ning Elektrilevi OÜ koos Imatra

Elekter AS-i ja VKG Elektrivõrgud OÜ-ga. Eelnõu arutelul leiti, et kuna eelnõu on seotud direktiivi täiendava ülevõtmisega, millega on kiire, siis sisulisi teemasid, sh Kaja Kallase ettepanekut arutatakse koos uue elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis tuleb Riigikogu menetluse paari kuu jooksul. Samal komisjoni istungil võttis Riigikogu liige Kaja Kallas oma ettepaneku tagasi. Komisjon otsustas teha eelnõu kohta 19 muudatusettepanekut, need kõik esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Muudatused on põhiliselt keelelised, redaktsioonilised ja normitehnilised. Definitsioon ühtlustati juba vastuvõetud maagaasiseaduse muutmise seadusega, korra-kaitseseaduse muutmise ja rakendamise seadusega, samuti võlaõigusseaduse sõnastusega. Eespool loetletud põhjustel tuli muuta ka eelnõu pealkirja.

Majanduskomisjon otsustas esitada eelnõu teisele lugemisele Riigikogu täiskogu päevakorda 9. aprilliks ja teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Riigikogu juhatus otsustas täiskogu päevakorra ettevalmistamisel määrata eelnõu teine lugemine 10. aprilliks. Komisjon otsustas, et juhul kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, toimub eelnõu lõpphääletus 16. aprillil. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Ei soovita. Palun teie abi muudatusettepanekute läbivaatamisel. Eelnõu 557 kohta on laekunud 19 juhtivkomisjoni muudatusettepanekut: 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18. ja 19. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni seisukoht on teine lugemine lõpetada. Teine lugemine ja teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

Head ametikaaslased, tänane istung lõppenud. Ma tänan teid ja soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 10.13.

Istungi kestus 13 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 14. aprill 2014

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Arupärimine raha eraldamise kohta lisa-koormusega kohalike teede hoiuks (nr 393)
2. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, palun tähelepanu! Olen valmis juhatuse nimel vastu võtma arupärimisi ja eelnõusid. Vabariigi Valitsuse nimel tuleb kõnepulti Heili Tõnisson. Palun!

Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna neli seaduseelnõu. Esiteks, koolieelse lasteasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski. Teiseks, toiduseaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust põllumajandusminister Ivari Padar. Kolmandaks, tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Neljandaks, käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Härra eesistuja! Head kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni nimel on mul au üle anda kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Miks me selle eelnõu esitame? Sellepärast, et me lugesime tähelepanelikult koalitsioonilepet. Meil on väga hea meel koalitsioonilepetele üle, et teatud nõudeid koda-

kondsuse seaduses leevendatakse. Kuna meie head kolleegid ja endised opositsioonipartnerid sotsiaaldemokraadid on seda eelnõu varem toetanud, siis me teeme nüüd teise katse. See eelnõu käsitleb kahte paragrahvi. Me teame, et koalitsioonilepe näeb ette võimaluse anda kodakondsus lihtsustatud korras nendele lastele, kelle mõlemad vanemad on nn halli passi inimesed. Paraku jäi sealt aga välja üks teema, mille üle me vaidlesime siin saalis pikalt eelmisel aastal. Nimelt, meil on ka selliseid peresid, kus ühel vanemal on hall pass ja teine on Venemaa kodanik. See tähendab, et selles peres sündinud laps saab automaatselt sünnijärgseks Vene kodanikuks. Nii me n-ö kingime igal aastal Venemaa Föderatsioonile umbes 300 imikut. Miks me seda teeme, ei ole hästi aru saada. Oleks loogiline anda ka nendele lastele Eesti kodakondsus, kui nad on Eestis sündinud. Eelnõu teine punkt käsitleb seda, et me ikkagi tahame vabastada keeleeksamist need inimesed, kes on vanemad kui 65 aastat. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Mul on üle anda kuue Riigikogu liikme kaks arupärimist. Need arupärimised on samasisulised. Aga kuna vahepeal on Sotsiaalministeeriumis asunud tegutsema kaks ministrit, keda mõlemat arupärimise teema puudutab, siis leidsime, et adekvaatsema vastuse saamiseks on ilmselt õige mitte subjektiivselt valida, kummalt ministrilt aru pärida, vaid me anname mõlemale võimaluse tulla siia ja oma seisukohta väljendada, seda enam, et ministrid esindavad eri erakondi. Teema puudutab väikelapsi, neid, keda vanemad praeguste seaduste kohaselt ei pea kohustuslikus korras arsti juurde viima. Seetõttu on aeg-ajalt tulnud kahetsusväärseid uudiseid selle kohta, et vastsündi-

nu on jäänud arstiabita või saanud seda liiga hilja. Eelnõu, mis nägi ette, et perearstile näitamise kohustus oleks seotud vanemapalga saamisega, on olnud ka siin Riigikogu saalis. See oli arutlusel sel ajal, kui tegutses eelmine valitsus, kes toetas seda eelnõu pigem leigelt, kui üldse. Aga kuna me eeldame, et sotsiaal-demokraadid mõtlesid sel teemal enam kaasa, siis ootame, et arupärimine toob kaasa ka ministri tegutsemise ja probleem lahendatakse ning edaspidi ei peaks enam nii sageli kuulma uudiseid abita jäänud laste kohta. Tänan tähelepanu eest!

Esimees Eiki Nestor

Olen juhatusel nimel vastu võtnud viis eelnõu. Juhatus otsustab nende menetluse võtmise kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Olen vastu võtnud ka kaks arupärimist, mis loodetavasti vastavad kodu- ja töökorra seaduses sätestatud ning edastatakse viivitamatult adressaadile.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohal 86 Riigikogu liiget, puudub 15.

Kõigepealt tuleb meil kinnitada nädala päevakord. Juhatusel siin täpsustusi ei ole.

Panen hääletusele nädala päevakorra kinnitamise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt on 80 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks, vastu ei ole keegi. Päevakord on kinnitatud.

1. Arupärimine raha eraldamise kohta lisakoormusega kohalike teede hoiuks (nr 393)

Esimees Eiki Nestor

Täna vastatakse arupärimisele. Riigikogu liikmed Mihhail Stalnuhhin, Tarmo Tamm, Marika Tuus-Laul, Lauri Laasi, Kalev Kallo ja Viktor Vassiljev esitasid 5. märtsil arupärimise raha eraldamise kohta lisakoormusega kohalike teede hoiuks. Sellele vastab majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo. Arupärijate nimel palun kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Härra esimees! Oleme pöördunud arupärimisega majandus- ja kommunikatsiooniministri poole seoses Vabariigi Valitsuse korralduse

"Avalikult kasutatavate kohalike teede hoiuks eraldatud raha jaotuse kinnitamine omavalitsusüksuste kaupa 2014. aastal" eelnõuga, mis hetkel enam eelnõu ei ole. Eelnõu kohaselt plaaniti Narvale eraldada sihtfinantseeringuna Linda ja Malmi tänava renoveerimiseks 155 550 eurot. Tulenevalt Narva Linnavalitsuse 18. detsembri 2013. aasta vastusest, vajab Narva linn transiiditeedena kasutatavate tänavate korrastamiseks ca 5 miljonit eurot. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud juhendi "Lisakoormusega kohalike teede toetuse taotlemise tingimused ja kord ettepaneku tegemiseks Vabariigi Valitsusele" punkti 2.2 kohaselt võib kavandatav eraldis omavalitsusele olla kuni 600 000 eurot. Narva linn kinnitas 15. jaanuari kirjaga, et on nõus 15%-lise omafinantseerimise osaga, täites sellega kõiki seatud tingimusi. Narva lootis saada riigilt maksimaalset toetust, kuna tegemist on teedega, mis tagavad, et toimib transiit Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni ning teiste meist ida pool asuvate riikide vahel.

Esimees Eiki Nestor

Võib jätkata.

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra esimees! Ma pean siiski ootama, kuni tähtsad härrad ja proudad koalitsioonist oma jutud ära lõpetavad, alles siis saan ma jätkata.

Nimetatud eelnõu kohaselt saab Narvast väiksema sihtfinantseeringu, mis on seotud transiitliikluse või muu kohalikele teedele rakenduva lisakoormusega, vaid Hiiu vald – 71 000 eurot. Narva ei sea kahtluse alla teiste omavalitsuste vajadust nende rahaliste vahendite järele (nt saab Võru linn 600 000 eurot, omafinantseering 11%, Jõhvi vald aga 576 900 eurot, omafinantseering 10%). Kuid selline jaotus, et Narvas saab selle raha eest korrastada ainult kaks väikest tänavat, Malmi ja Linda tänava, kusjuures tähelepanuta jääb otse läbi linna kulgev Tallinna maantee, on ebaproportsionaalne, ebaõiglane ning Eesti majandusele kahjulik. Sellest lähtuvalt esitame ministri-le kolm küsimust. Loodan, et aja kokkuhoiu mõttes loeb minister ise küsimused ette. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Arupärimisele vastab majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo. Palun!

Urve Palo

Tere päevast, lugupeetud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vastan Keskerakonna kolmele küsimusele.

Esimene küsimus: "Sihtfinantseeringuna täiendava toetuse saamiseks esitas taotluse 15 omavalitsust. Kes ning mille alusel määras omavalitsustele sihtfinantseeringud seoses transiitliikluse või muu kohalikele teedele rakenduva täiendava koormusega? Kui suurt summat taotlesid eelpool nimetatud omavalitsused?" Vabariigi Valitsusel oli avalikult kasutatavate kohalike teede hoiu toetuseks kokku 28 071 300 eurot. Raha jaotamise määramiseks omavalitsusüksuste kaupa on Vabariigi Valitsusele teeseaduse § 16 lõike 4 alusel antud lai kaalutusõigus. Suurem osa kohalike teede hoiu toetuseks eraldatud vahenditest jaotatakse omavalitsusüksuste vahel omavalitsusliitudega kokkulepitud põhimõtete järgi. 2014. aastal moodustasid omavalitsusliitudega kokkulepitud põhimõtete järgi jaotatud vahendid 88% riigieelarvest eraldatud summast. See- ga, valitsus kasutas oma kaalutusõigust ligikaudu 10% jagamisel (umbes 3 miljonit eurot). See raha eraldati projektipõhiselt kohalike teede hoiuks omavalitsusüksustele, kellel teatud teelõikudel on lisaks kohalikele liiklusele transiitliiklust või mingit muud sellist liiklust, mis tekitab lisakulutusi. Fondi mahu piiritlemisel lähtuti nii sellel kui ka eelmisel aastal üldpõhimõttest, et Vabariigi Valitsus peab teeseadusega antud laia otsustusõiguse realiseerimisel võimalikult suures ulatuses tuginema omavalitsusliitude ühissetepanekule kohalikele omavalitsustele teehoiu lisatoetuste eraldamise kohta. Võimalusest taotleda projektipõhist toetust informeeriti omavalitsusliite, kellel paluti oma liikmetele teatada, et omavalitsusüksustel, kellel tekib lisakulutusi seoses täiendava liikluskoo- rumusega, on võimalik taotleda sihtfinantseeringut. Omavalitsusliitudele edastati ka 2013. aastal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teedetähtsuse koostatud juhend "Lisakoormusega kohalike teede toetuse taotlemise tingimused ja kord ettepaneku tegemiseks Vabariigi Valitsusele". Kohalikud omavalitsused taotlesid projektipõhist toetust 22

teeobjekti rahastamiseks kogusummas 9 107 802 eurot, loodud sihtotstarbelise fondi maht oli piiratud aga ca 3 miljoni euroga. See- ga oli võimalik rahuldada ainult üks kolmandik esitatud taotlustest ning rahuldamata jäi taotlusi üle 6 miljoni euro eest. Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu ettevalmistamisel kaalus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teedetähtsuse laekunud taotlusi lähtuvalt omavalitsusliitudele saadetud juhendis toodud kriteeriumidest. Kõige olulisem kriteerium oli täiendava liikluse seotus ülejäänud teedevõrguga. Lähtuvalt sellest toetati esmalt objekte, mis on seotud üleeuroopalise teedevõrguga TEN-T või viivad olulise riikliku tähtsusega objektini, näiteks olulisse piiripunkti. Seejärel hinnati objekte järgnevate kriteeriumide koostõhus: täiendava liikluse seotus ülejäänud teedevõrguga, täiendava liikluse liiklussagedus ja übersõiduvõimaluse olemasolu. Otsustati toetada objekte, mis on nende kriteeriumide kohaselt olulisemad, samuti lähtuti toetuse jagamisel põhimõttest, et ühes omavalitsuses antakse toetust ühele objektile. Kui omavalitsusest esitati mitu taotlust, siis tehti objektide hulgast valik. Näiteks esitas Narva mitu taotlust. Toetuste eraldamist on detailsemalt põhjendatud Vabariigi Valitsuse korralduses.

Teine küsimus: "Kuivõrd vastab tõele Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist mitteametlikult saadud info, et säärase vahendite jaotuse põhjuseks on järgmise aasta Riigikogu valimised?" Uue valitsuse ministri- na on mul raske kommenteerida eelmise valitsuse otsuste tagamaid, kuid projektipõhiseid taotlusi eraldati Vabariigi Valitsuse korraldusega juba eelmisel aastal, see ei ole aasta enne valimisi kehtestatud kord. Lisaks juhin tähelepanu, et Vabariigi Valitsuse korraldus allub Eesti haldusõiguse reeglitele. See tähendab, et tegemist on motiveeritud haldusotsusega, mida on võimalik vaidlustada halduskohtus, seda juhul, kui asjasse puutuv osapool leiab, et Vabariigi Valitsuse otsus on ebaõiglane ja vastuolus seadusega. Detailsemad selgitused ja põhjendused selle kohta, kuidas Riigikogu kohalike teede hoiuks eraldatud vahendeid jaotas, on toodud Vabariigi Valitsuse 10. märtsi s.a korralduses nr 82 "Avalikult kasutatavate kohalike teede hoiuks eraldatud raha jaotuse kinnitamine omavalitsusüksuste kaupa 2014. aastal".

Viimane küsimus: "Kas Teie peate isiklikult õiglaseks, et Narva linna teed, mis tagavad Eesti Vabariigi transiitmajanduse Vene Föderatsiooniga, saavad väga tagasihoidliku toetuse osaliseks?" Isiklikult olen ma väga rahul, et Narva taotlus vähemalt osaliselt rahuldati, ehkki ei leitud võimalust rahuldada mitmete omavalitsuste taotlusi, mille kogusumma oli üle 6 miljoni euro. Igal juhul mahtus Narva selle ühe kolmandiku hulka, kes sai lisavahendeid. See tõttu jääb mulle veidi arusaamatuks arupärijate rahulolematuse. Kui Vabariigi Valitsus poleks sihtfinantseeringufondi loonud, poleks Narva üldse lisatoetust saanud. Tuletan meelde, et juba varem eraldati Narvale kohalike teede hoiu toetuseks teiste kohalike omavalitsustega võrdsetel alustel, s.o omavalitsusliitude pakutud metoodika alusel, 319 411 eurot ning lisaks otsustas Vabariigi Valitsus eraldada Narvale projektipõhist toetust 155 550 eurot. Kokku on Narva saanud ligi pool miljonit eurot. Nagu eelnevalt öeldud, laekus kohalike omavalitsustelt projektitaotlusi kogusummas ligikaudu 9 miljonit eurot. Tuletan meelde, et raha oli ainult 3 miljonit eurot. Seega pidi Vabariigi Valitsus tegema kaalutletud valikuid. Narva objekt oli üks ühe kolmandiku hulka kuuluva test objektidest, millele toetust eraldati. Narva objekti valides lähtuti muu hulgas eeldusest, et Narva põhitänavatele on uuel Euroopa Liidu finantsperioodil võimalik toetust taotleda ka teistest finantseerimisallikatest, nt Ühtekuuluvusfond, INTERREG ja ERF. Loodan, et riigi toel leitakse Narva põhitänavate korrashoiu lisarahastamiseks juba lähiaastatel sobilikud kaasrahastamisskeemid. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Riigikogu liikmetel on arupärimisele vastajale küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Ma saan aru, et te olete värskest ametis ega saa kõike teada. Aga kui te valmistusite sellele arupärimisele vastamiseks, kas teile räägiti sellest, et Narvas lõpetatakse sel aastal vee- ja kanalisatsiooniprojekti ning 1. augustiks taastatakse seal, kus on tehtud toruremonti, teekate, kulutades selleks 2,5 miljonit eurot? Kokku on Narvas 170 kilomeetrit torustikku. Kui Vabariigi Valitsus oleks eraldanud veidi

rohkem raha ja andnud seda ka Tallinna maanteele, siis ei tekiks kahe-kolme aasta pärast vajadust jälle kõike ümber teha. Oleks olnud võimalik nii kohaliku omavalitsuse kui ka riigi raha kokku hoida ja teha kohe valmis sile tee. Praegune koonerdamine ei ole kokkuhoid.

Urve Palo

Aitäh! Lugupeetud rahvasaadik Ida-Virumaalt! Te olete Narva oludega kindlasti palju paremini kursis kui mina, see on tõsi. Ma saan aru, et te väga muretsete oma kodupiirkonna käekäigu pärast, ja seda on hea kuulda. Aga me peame arvestama, et rahalised vahendid on piiratud, ja kui Vabariigi Valitsus ei oleks teinud otsust projektipõhiselt lisaressursse anda, siis poleks Narva ka seda 155 000 eurot saanud. Kui Narva oleks rohkem raha saanud, siis arvestades, et projektipõhist toetust oli kokku üldse 3 miljonit eurot, oleks see tähendanud, et täna oleksid siin teiste piirkondade esindajad ja muretseksid, miks nemad toetust ei saanud. Nii et tehti otsus, mis selles olukorras tundus kõige mõistlikum. Aga ma pean ise väga tähtsaks Narva teede olukorda ja ka Tallinna–Narva maantee on kindlasti oluline. Ma loodan, et lähiaastatel on võimalik koostöös majandusministeeriumiga saada Euroopa Liidu vahenditest lisaressursse.

Esimees Eiki Nestor

Priit Toobal, palun!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud proua minister! Ma laiendan mõnevõrra arupärimise teemat ja küsin teede korrashoiu kohta üldiselt. Te ütlesite sellel konkreetsetel teemal rääkides, et vahendeid oli piiratud hulk ja vähemalt 6 miljonit eurot jäi puudu. Selge on see, et ega teede olukord lähiaastatel ju üleöö oluliselt paremaks ei muutu, kui sinna rohkem raha ei panustata. Kuidas te ministrina suhtute sellesse, kui Eestis kehtiks teedemaks, mis annaks võimalusi teid paremini remontida ja korras hoida?

Urve Palo

Sellest aeg-ajalt ikka räägitakse. Minu meelest tõstis ka Maanteeameti juhataja hiljuti selle küsimuse üles. Mina isiklikult arvan, et Eestis teedemaksu kehtestada ei oleks mõist-

lik. Eesti on väga väike riik ja meil on olemas alternatiivsed teed, kus teedemaksu ei ole võimalik koguda. See tähendab, et maksu kehtestamise korral põhiteedel koormus väheneks, hakataks sõitma väiksematel teedel, liiklus oleks vähem turvaline ja lõpuks me raha ikka rohkem ei saaks. Ka teede kasutajate hulk on väikeses riigis väga piiratud. Minu arvates meil see maks väga hästi ei toimiks, tingituna isegi mitte niivõrd riigi, kuivõrd elanikkonna väiksusest.

Esimees Eiki Nestor

Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Austatud minister! Ka mina säästan teid lähiajaloo faktidest ja sellistest teemadest, millega te veel jõuate ennast kurssi viia. Aga kuidas te suhtute naastrehvide kasutamise keelustamise? See on ju ka otseselt seotud teede korrashoiuga.

Urve Palo

Pean tunnistama, et ma ei ole veel lugenud teaduslikku põhjendust nende keelustamise kohta. Aga kui vaadata meie kliima eripära, siis tundub ikkagi, et kuigi naastrehvid väidetavalt rohkem teid rikuvad, on liiklusohutuse mõttes oluline, et talvel oleks võimalik neid kasutada. Jää võib tekkida väga ootamatult ja igale poole ei jõua ka linnas hommikuti kiiresti liiva või soola vedada. Ma ei ole selle ala spetsialist, aga ma ei julge kergekäeliselt öelda, et neid rehve ei tohiks Eestis kasutada. See teema vajab põhjalikumat analüüsi just turvalisuskaalutlustest lähtuvalt.

Esimees Eiki Nestor

Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Ma pean täpsustama. Küsimus, mis puudutas Narvat, ei olnud selle kohta, et Narva vajab raha oma tänavate korrashoidmiseks. Küsimus oli selles, et läbi Narva liigub rahvusvaheline liiklus, mille toimimise eest vastutab riik. Linnavalitsus peab saatma signaali Vabariigi Valitsusele, et neid tänavaid – neid on viis, sellest me rääkisime varem ka teie eelkäijaga – on vaja topelt finantseerida. Mul on hea meel, et

kahe tänava korrashoiuks eraldati raha. Aga mida teha ülejäänud kolmega? Kas linnavalitsus peab sinna panema sildi "Sissepääs keelatud" või riik ikkagi vaatab seda asja veel kord ja annab oma panuse rahvusvahelise liikluse toimimisse?

Urve Palo

Aitäh! Just tänu sellele, et Narvat läbib transiitliiklus ja piir on lähedal, saigi Narva kahe tänava korrashoiuks toetust. Muidu ei oleks ta seda saanud. Neid teid, mis suunduvad piirile, on ka teistes Eesti piirkondades. On oluline, et ka need teised piirkonnad saaksid raha. Aga kui rääkida Narvast, siis raha saigi taotleda ainult ühe objekti jaoks, teised objektid ei oleks kvalifitseerunud. Kuidas toimida tulevikus? Nagu ma ütlesin, tuleb riigi toel taotleda vahendeid Euroopa Liidust. Fondides neid võimalusi on, ennist ma lugesin need fondid ka ette. Ma arvan, et Narva ja majandusministeerium võiksid siin koostööd teha. Me kindlasti aitame.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud proua minister! Nagu me iga päev näeme, Eesti teede olukord on hull ja järjest hullemaks läheb, eriti käib see kohalikele omavalitsustele kuuluvate teede kohta. Minu meelest on lausrumalus jätta õigel ajal teed remontimata ja kate parandamata, sest hilisem remont läheb mitu korda kallimaks. Kuidas kommenteerite olukorda, kus uus koalitsioon on otsustanud teehoiurahast võtta 25 miljonit eurot vähemaks?

Urve Palo

Aitäh! Mis puudutab kohalikke teid, siis koalitsioonilepingus on kirjas, et nende rahastust absoluutsummas ei vähendata. Ma usun ja loodan, et see nii ka jääb. Kindlasti seisan mina ministrina selle eest, et Eesti maanteid saaks edaspidi korras hoida nii, nagu planeeritud on. Ka teehoiukavaga võiks ikkagi edasi minna sel kombel, nagu plaanitud. Eelarveprotsess praegu käib. Kui on vaja teha aasta jooksul mingeid muudatusi, siis me räägime selle üle. Aga teedehitus ei ole üheaastane projekt, siin tuleb vaadata ikkagi kaugemat

perspektiivi. Ma seisan kindlasti selle eest, et tulevikus need vahendid, mida Eesti riik teehoidu suunab, mitte ei kahaneks, vaid need suureneksid.

Esimees Eiki Nestor

Siim Kiisler, palun!

Siim Kiisler

Aitäh! Austatud minister! Teatavasti on kohalike teede korrashoid ikkagi kohaliku omavalitsuse kohustus. Riik annab ainult lisavahendeid, n-ö abivahendeid, põhiosa rahast peaks tulema kohalikult omavalitsuselt. Siin räägiti koonerdamisest. Koonerdanud on ju ikka eelkõige kohalik omavalitsus. Minu küsimus jätkab härra Tamme küsimust. Te vastasite, et absoluutsummas kohalike teede täiendav teehoiuraha ei vähene, samas te planeerite, et aktsiisilaekumine suureneb. Kas ma saan õigesti aru, et protsentuaalselt võttes hakkab aktsiisilaekumistest kohalike teede hoiule minnev raha vähenema?

Urve Palo

Ei, see ei pruugi nii olla, see võib olla ka hoopis vastupidi. Kõik sõltub sellest, kui suur on järgmisel aastal kogu teede eelarve. Sealt omakorda võetakse see protsent. Kuna see on kinnitamata, siis ma ei oska seda protsenti öelda, aga fakt on, et koalitsioon on kokku leppinud absoluutsummat mitte vähendada. See on see, mida ma saan koalitsioonilepingule toetudes kindlalt öelda.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud minister! Kui uus koalitsioon leppis kokku kuluküsimustes, siis tulude saamist pidi seletama rahandusminister Jürgen Ligi. Ta kinnitas, et teil on kokku lepitud seadusmuudatus, mille alusel edaspidi ei lähe aktsiisist enam nii suur osa teehoidu kui seni. Kas te majandusministrina oskate põhjendada, miks esimene kärpekoht pidi olema just teedele minev raha? Teisi kohti, kus võiks nii palju raha kokku hoida, rahandusminister välja käia ei osanud.

Urve Palo

Eks eelarvet kokku pannes on alati mitmeid valikukohti. Mis puudutab aktsiisi suunamist teehoiu rahastamisse, siis koalitsioonilepingus on kirjas, et vähendatakse tulude sidumist konkreetsete kuludega. See säte, et kindlasti peab 75% aktsiisist minema teehoiu rahastamiseks, võetakse seadusest välja, aga see ei tähenda, et mõni aasta ei võiks teehoiule eraldada isegi rohkem kui 75%, mõni aasta tuleb muidugi eraldada ka vähem. Kõik sõltub võimalustest ja vajadustest.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Lugupeetud minister! Me räägime siin teehoiust, milleks nagu eraldatakse 75% kütuseaktsiisist. Tegelikult pole juba ammu enam teede rahastamisse läinud 75% kütuseaktsiisist, vaid selle summa hulka on arvestatud ka Euroopa Liidult tulnud toetusraha. Kas sa julged täna öelda, et omavalitsused kindlasti ei kaota teede toetusrahas? Ma pean silmas rahalist plaani, olgu selle protsendiga siis, kuidas on. Võib juhtuda ka hoopis nii, et aktsiisiprotsenti vähendatakse 67 peale ja Euroopa Liidu raha kaob üldse sealt hulgast ära. Mis summa siis tegelikult alles jääb? Võib juhtuda nii, et ei ole enam raha suurte maantee remontimiseks ja omavalitsuste toetus kohalikele teedele kaob päris ära.

Urve Palo

Sellel aastal on omavalitsustele eraldatud 28 013 000 eurot. Koalitsioonilepingus on öeldud, et seda summat ei vähendata.

Esimees Eiki Nestor

Erki Nool, palun!

Erki Nool

Aitäh, austatud esimees! Austatud minister! Teie vastuseid kuulates tundub, et teile peaks ilmselt korraldama väikese geograafia kiirkursuse, aga jätame selle seekord ära. Küsimus tekkis just Narvas. Mina sain teie vastustest aru nii, et on aktsepteeritud sellist arusaama, et me anname igal aastal natukene. Ma sain teie jutu järgi aru, et Tallinna maantee remontimiseks, mis läheb läbi Narva piirile, tuleb muud-

kui esitada taotlusi, et saaks igal aastal remon-
tida natukese teed ühest valgusfoorist teiseni.
Me peaksime suutma läheneda niimoodi, et
transiidikoridorid ja teised sellised teed saak-
sid ikkagi ühe hoobiga valmis. Või ongi teie
sõnum narvalastele see, et esitage neid taotlusi
edasi ja siis võib-olla viie aasta pärast saate
oma tee valmis ka?

Urve Palo

2. aprillil kohtusid majanduskomisjoni
ametnikud Euroopa Komisjoni esindajatega ja
arutati võimalusi finantseerida Ühtekuuluvus-
fondist Narvas korruga kahte läbisõiduteed:
Rahu ja Kerese tänavat ning Tallinna maanteed
(Rahu ja Kerese tänavaga kaudu saab teha ringi
ümber linna ning Tallinna maantee läheb linn-
nast otse läbi). Selge seisukoht oli, et kahte
teed Ühtekuuluvusfondist finantseerida ei saa,
üleeuroopalise TEN-T teena peab olema fik-
seeritud vaid üks piiripunktini viiv tee. Kuna
linna arengu seisukohalt ei ole ilmselt mõistlik
raskeliiklust kesklinna suunata, siis praegu
tundub loogiline määrata abikõlblikuks just
Narvast lõuna pool asuvad Rahu ja Kerese
tänav, mida kasutavad raskeveokid. See on
vastus küsimusele, kas on olemas mingi strate-
egia. Seda peab loomulikult linnaga arutama,
aga tundub loogiline, et raskeveokid ei sõida
läbi südalinna. Need vahendid võiksid tulla
Ühtekuuluvusfondist. Mis puudutab aga Tal-
linna maantee rahastamist, siis selleks oleks
võimalik taotleda raha mitmest finantseerimis-
allikast, nt INTERREG-i programmi raames,
ERF-ist (selle fondi toetuste jagamine on Sise-
ministeeriumi hallata) või täiendavalt riigieel-
arvest. Nii et üks tee on transiiditee, mille kor-
rashoidu saab rahastada Ühtekuuluvusfondist,
ja teine tee on see, mis läheb läbi linna ning
mille korrashoiu rahastamiseks on mitmeid
võimalusi. See sõltub ka Narvast endast, mil-
liseid võimalusi ta tahab kasutada, aga Majan-
dus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kau-
du saab kindlasti abi ja tuge ning teadmisi.

Esimees Eiki Nestor

Tiit Tammsaar, palun!

Tiit Tammsaar

Täna, härra esimees! Lugupeetud proua
minister! Kuulates mõne eksministri küsimusi,
tundub niimoodi, et vahel vist ikkagi ei teata,

mis seal külavahel toimub. Praktika on selline,
et tihtipeale on riigiteede rahastamise kaas-
finantseerimisel vald kohustatud rajama küll
kergliiklusteid, küll valgustust, küll igasugu-
seid taskuid, kusjuures see raha tuleb valla
rahakotist, kuigi vald ei peaks neid töid tegeli-
kult tegema. Aga konkreetne küsimus on selli-
ne. Võib-olla tõesti juhtub ime ja me hakkame
Rail Balticut ehitama. Siis on kõrvalteed ja
kohalikud teed väga suures ohus. Kas minis-
teerium ei ole mõelnud selle peale, et äkki
oleks aeg hakata trassi lähedale jäävaid teid
mingisuguse eraldi projekti abil vaikselt korda
tegema?

Urve Palo

Aitäh! Mulle jäi küsimus natuke arusaama-
tuks. Kas te mõtlesite seda, et Rail Balticu
kõrval olevad trassid peaksid saama kuidagi
eraldi rahastuse? Mis loogika seal taga on?
Võib-olla saate hiljem täpsustada, siis ma saan
täpselt vastata. Mul läks küsimuse mõte kaotsi.

Esimees Eiki Nestor

Täpsusta lühidalt!

Tiit Tammsaar

Aitäh! Teatavasti ei teki see raudtee ise,
vaid selleks on vaja hirmsasti teha ehitustöid.
Need tööd aga hakkavad toimuma just trassi
äärde jäävate valdade ja külade territooriumil.
Uskuge mind, kui preventiivseid meetmeid ei
võeta, siis muutuvad sealsed teed mülkaks.
Minu ettepanek on see, et tuleks katsuda pre-
ventiivselt asjaga tegelda.

Urve Palo

Aitäh! Nüüd sain ma küsimusest aru. Kõi-
gepealt tuleb kokku leppida trassi täpne asu-
koht, siis saab ka selgeks, millised teed selle
kõrval jäävad. Aga jah, kindlasti tuleb mõelda
sellele, et raskeveokid, mis hakkavad ehitus-
materjali kohale vedama, teid ei lõhuks. Seda
kõike tuleb loomulikult vaadata ühe pakatina.

Esimees Eiki Nestor

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Täna, härra eesistuja! Austatud proua mi-
nister! Ma jäin sügavalt mõttesse, kuidas on
võimalik jõuda Narva piiripunkti nii, et väl-

ditakse Narva kesklinna. Minu pinginaaber, kes on juhtumisi Narvast pärit, väidab, et see ei ole võimalik. Aga see selleks. Teie eelkäija härra Parts lubas, et mais tuleb siia saali transpordi arengukava realiseerimise plaan. Kas see lubadus on jõus? See on esimene osa minu küsimusest. Teine osa on järgmine. Kui palju arvestatakse selles plaanis nende kohalike omavalitsustega, kelle territooriumil toimuvad rahvusvahelised raskeveod või bussiliiklus? Millise valemi järgi üldse arvestatakse selle kohaliku tee koormust, kus on suur liiklusvoog?

Urve Palo

Sellele küsimusele, kas mais toimub siin teehoiukava arutelu, ei oska ma tõesti vastata. Ma pean täpsustama, kas see oli eelmise ministri lubadus. Küll aga ma tean, et valitsuskabinetis on plaanis lähiaegadel arutada teehoiukava perspektiivi. Millise valemi alusel arvutatakse koormust, seda ei oska ma öelda. Küll aga on väga täpselt kirjeldatud, millise valemi alusel on võimalik transiiditeedele rahastust saada. Need tingimused on kõik ära kirjeldatud. Ma ei hakka neid praegu ette luge-ma, sest need on kõigile kättesaadavad.

Esimees Eiki Nestor

Helir-Valdor Seeder, palun!

Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Kas ma sain teist õigesti aru, et te toetate seadusmuudatust, millega tühistatakse kehtiv kord, et 75% laekuvast kütuseaktsiisist peaks minema teede korrashoiuks? Selle muudatuse kohaselt tuleks tulevikus igal eelarveaastal valitsuskabinetis suvaliselt otsustada, kas eraldatakse 57% või 77%. Minul on seda natukene kummaline kuulda ministri suust, kes peaks vastutama teede korrashoiu eest. Kas tulevikus hakkabki see siis nii välja nägema, et alustame mõne tee ehitust, aga kui järgmisel aastal enam raha ei ole või eraldatakse seda vähem, siis katkestame töö ja ülejäämisel aastal ehitame jälle edasi? Seni on olnud see 75% just tagatiseks, et oleks võimalik töid planeerida. On olemas arengukava, mille valitsus läbi vaatab ja mis kinnitatakse ning mis töötatakse välja ministeeriumis. See annab kindlustunde, et on võimalik midagi planeerida ja

ellu viia. Kas ma sain õigesti aru, et teie toetate seda muudatust, milles te olete ka juba kokku leppinud?

Urve Palo

Mis puudutab selle 75% lahtisidumist eelarvest, siis see on ju koalitsioonileppe punkt ja sellel leppel on kõigi koalitsioonipartnerite allkirjad all. Ma veel kord ütlen, et see ei tähenda, et see protsent peaks igal aastal vähenema, see võib ka suureneda. Aga ma olen teiega täiesti nõus selles, et teedeehituses on vaja asju pikalt planeerida, ühe aasta jooksul saab väga vähe ära toimetatud. Planeerimine ja ettevalmistused võtavad ju aega. Loomulikult tuleb ka edaspidi töötada teehoiukava alusel. Praeguseks on kinnitatud teehoiukava kuni aastani 2020. Miski ei ole ju elus kivisse raiutud, on paremaid ja halvemaid aegu. Sellepärast on täiesti mõistlik, et igal aastal vaadatakse teehoiukava üle ja arvestatakse ka seda, kui palju on meil välisvahendeid. Välisvahendite suurus on kavas hinnanguline, igal aastal need summad täpsustuvad. Ka praegune valitsus plaanib teehoiukava kaugemas perspektiivis uuesti üle vaadata ja kinnitada, et selle järgi saaks töötada. Igal juhul tuleb vaadata kaugemat perspektiivi. Mina seisan kindlasti selle eest, et võimalikult palju riigieelarve vahendeid ja ka välisvahendeid läheks meie teede arengusse.

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu liikmed! Kodu- ja töökorra seaduse § 68 lõike 3 alusel on küsimuse esitamiseks aega üks minut. Katsume küsimused selle aja sisse mahutada! Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Ütlesite, et raha eraldati kokkulepete põhjal. See on huvitav, missugused kokkulepped eksisteerivad. Minu küsimus on seotud tulevikuga. Ma sain aru, et järgmisel aastal saab 22 taotlejast riigi toetust ainult kuus-seitse. Kui kohalik omavalitsus kirjutab järgmisel aastal taotlust, siis mis põhjus selleks peaks olema? Kas see, et tema territooriumil liiguvad raskeveokid? Kas on oluline see, kas kohalik omavalitsus sai möödunud aastal raha või ei? Võin öelda, et nende kuue-seitsme hulgas on ka neid, kes saavad raha igal aastal.

Urve Palo

Aitäh! Kaks viimast aastat on ligikaudu 10% kogu teerahast jagatud omavalitsustele projektitaotluste alusel. Varasemalt jagati kogu raha omavalitsusliitude ettepanekul. Praegu ei ole otsustatud, et ka järgmisel aastal jagatakse 10% rahast projektipõhiselt, sellist otsust veel ei ole. Ma veel kord toonitan, et kui seda otsust selle aasta kohta poleks olnud, siis oleks ka see arupärimine ära jäänud, poleks olnud põhjust küsida, miks Narva nii vähe raha sai, sest ta poleks sedagi saanud. Aga kui see otsus tuleb, siis loomulikult on ka väga konkreetsed kriteeriumid, mille alusel neid taotlusi hinnatakse.

Esimees Eiki Nestor

Inara Luigas, palun!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud minister! IRL-i poliitikud on asunud teid kritiseerima. Nad ütlevad, et teedele minevat raha peab pikalt planeerima ja kõike peab kaua aega ette teadma. Aga meie kandis on juhtunud üks kurioosne lugu. 2012. aastal pandi Värska–Saatse maanteele uus kruusakate, aga kui vihma sajab, siis autod seal sõita ei saa, sest see kate on libe. Kohalikud inimesed ütlevad, et sinna on lausa savi veetud. Selline hooletus toob kaasa ju lisaraha vajaduse. Kuidas teie ministrina arvate, kas tulevikus võiks teha pigem vähem, aga kvaliteetsemalt, või võib tõesti teha ülepeakaela, et paari aasta pärast jälle raha otsida ja viriseda, et teede jaoks on vähe raha?

Urve Palo

Loomulikult tuleb enne mõelda ja alles siis teha. Teede puhul on kõige olulisem liiklusohutus. Kui me midagi muudame, siis ikka selleks, et asi läheks paremaks, mitte hullemaks. Iga inimelu on hindamatu väärtusega.

Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh ministrile! Avan läbirääkimised. Arupärijatest võtab sõna Tarmo Tamm.

Tarmo Tamm

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kuu-lasin küsimusi ja vastuseid nendele. Minus tekitab teatud hämmastust, et endine regionaal-

minister oskab küll hästi seadust lugeda, aga ei mäleta seda, kui palju on riik kohalikele omavalitsustele ülesannete täitmiseks raha andnud. Vahepeal oli aastaid, kui kohalikud omavalitsused said kütuseaktsiisist ainult 6,5%. Kui võrrelda näiteks 2013. ja 2014. aastat, siis on näha, et sellel aastal on kohalikele omavalitsustele teehoiuks eraldatav summa vähenenud 1,2 miljonit eurot. Mul ongi küsimus, et kui valitsuse esindaja on öelnud, et järgmise aasta summat ei vähendata, siis kumma aasta summat ei vähendata, kas eelmise või selle aasta summat.

See summa, mis kohalike omavalitsuste teedele läheb, on nii väike. Kui räägitakse, et kohalikud omavalitsused on süüdi ega saa oma ülesannetega hakkama, siis mina küsin, kus on Eestis see linn, mille tänavad on korras. Ärge näidake mulle neid linnu, mida läbivad riigiteed, mille riik on korda teinud, näiteks Otepää ja Tõrva, ärge näidake linnu, kus on riigimaanteed! Näidake mulle ühte kohalikku omavalitsust, kus kohalikud teed on korras! See on eelmise valitsuse tegemata töö. Aga kurb on see, et ka uus koalitsioon jätkab seda suunda ja isegi süvendab teeraha defitsiiti. Võtta selles olukorras teedelt veel 25 miljonit eurot vähemaks on minu meelest selle valitsuskoalitsiooni üks suuremaid majanduslikke rumalusi. Kui teid õigel ajal ei remondita, siis tulevikus läheb remont mitu korda kallimaks. Kui valitsuse esindajad sellest aru ei saa, siis minu arvates on see väga kurb.

75% kütuseaktsiisist peaks seaduse kohaselt minema teede remondiks. Viimastel aastatel on Eestis teede remondiks läinud aga alla 50% kütuseaktsiisist. Nii et 25%-ga kaetakse juba isegi riigi muid kulutusi ja nüüd selgub, et ka sellest 25%-st on vähe, uus koalitsioon tahab veel raha juurde napsata. See on tegelikult aus vastus ja nii tuleks ka öelda.

Kui me niimoodi jätkame, siis ma ei tea, kuhu kohalike omavalitsuste teedega lõpuks välja jõutakse. Ma lootsin, et uus koalitsioon on teisel seisukohal ja püüab tasandada neid auke, mis vahepeal on tekkinud. Ma loodan, et ta toetab meie seaduseelnõu, mis näeb ette, et kohalikele omavalitsustele laekuks vähemalt 10% kütuseaktsiisina kogutavast rahast. See annaks kohalikele omavalitsustele mingi kindluse ja nad ei peaks siis sõltuma sellest, milline on kevadel riigi rahaline seis ning millise arvu

majandus- ja kommunikatsiooniminister tabelisse kirjutab. Ma loodan, et selline toetus koalitsioonilt tuleb. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Proua minister! Lugupeetud kolleegid! Selle koosseisu kolme aasta jooksul on see mulle täiesti uus olukord, esimest korda on täna selline asi. Te vist nägite, et ma vajutasin kohe alguses nuppu ja esitasin oma küsimuse ära. Ma olen harjunud siin nägema teist inimest ja enam-vähem ette aimama, mida majandusminister mulle kui Narva esindajale räägib. Sellepärast oli mul kavatsus rääkida natuke ajaloost, sellest, mis toimus 1990. aastatel, kuidas me piiril järjekordadest ja maffiast lahti saime, või sellest, et kui need 3 miljonit eurot jagada 15 omavalitsuse vahel, kes toetust taotlesid, siis saaks igaüks 200 000 eurot, mida on siiski rohkem kui need 155 000, mis meie saime. Kui koostada kaks nimekirja, üks nendest omavalitsustest, kes said raha, ja teine nendest, kes ei saanud raha, ning vaadata, kui paljudes neist on võimul Keskerakond, siis ilmneks, et nende kahe nimekirja vahel on tohutu vahe. Aga ma ei hakka seda praegu tegema, sest imelikul kombel sain ma esimest korda kolme aasta jooksul tänu arupärimisele huvitavat infot. Ma viin selle Narva volikogusse. Ma olen volikogu teedekomisjoni liige ja kindlasti jutustan seal sellest, kuidas siin arutelu käis. Ma panen lauale stenogrammi, tõlgin mõned lõigud sellest ära. Kõige ebameeldivamalt võib, proua minister, teile kõlada see, et me ei lase teil unustada seda, mida te siit puldist rääkisite nendest taotlustest ja fondidest. Aga igal juhul kõlas see jutt täna ja siin minu arvates täiesti positiivselt. Nii et aitäh, proua minister!

Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimissoove ei ole. Päevakorrapunkt on ammendatud.

2. Vaba mikrofon

Esimees Eiki Nestor

Järgneb vaba mikrofon. Palun esinemiseks registreeruda peale haamrilööki! Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Tavaliselt, kui ma tulen vaba mikrofonil ajal teile siit puldist midagi rääkima, siis ma räägin konkreetsest projektist või kaasusest, näiteks mõnest kohtuasjast. Ma pole kunagi siin rääkinud konkreetsest inimesest. Täna aga tahan ma rääkida ühest inimesest. See inimene on Eesti Vabariigi rahandusminister Jürgen Ligi. Te võite muidugi selle peale öelda, et mis temast ikka rääkida, ehtne mats ja ongi kõik. Ma tuletan meelde, et ta on seesama inimene, kes naisterahvale ütles, et ärgu see kaagutagu, kusjuures tegi seda mõnuga Eesti Televisiooni otse-eeetris. Ta on seesama inimene, kes siit puldist on korra soovitanud üksikutele pensionäridel hästi kiiresti ära surra, sest elu on nii raske ja igav, kui üksi elama jääda. Mats ta on ja käitub nagu paadunud külajoodik, aga samas on ta ka nähtus. Ta on muutunud nähtuseks.

Sellest ma tahangi täna rääkida. Me peame tunnistama, et Eesti on täis nõdrameelseid, absoluutselt nõdrameelseid. Keegi alustab hüsteerikat ja hakkab mingit jama ajama, näiteks, et kuskil Narvas on vaja NATO baasi, nii ja naa. Ainus, mis sellest tuleneb, on see, et USA saadik sõidab Tallinnast hästi kiiresti Narva, kutsub kokku kohalike lehtede ja raadiojaamade peatoimetajad ning palub neil seda teemat mitte võimendada: "Aitab juba sellest, kui üks on sellise lolluse öelnud, sellest ei ole vaja kirjutada, sest selline lollus on väga ebameeldiv." Või mõned teised nõdrameelsed hakkavad kaalutlema, et kui tuleb sõda, siis kas kõik see mees läheb Eesti Vabariiki kaitsma või ei lähe. Kusjuures tavaliselt need, kes sellel teemal arutlevad, hüppavad esimesena praamile, kui häda käes on, ja põgenevad siit riigist sinna, kuhu neil on raha peidetud ja kus neil on kinnisvara.

Miks me kannatame neid nõdrameelseid? Eelmisel nädalal andsin Delfile intervjuu, minult küsiti Ukraina kohta. Ma olen Ukraina põhiseadust lugenud, olen lugenud ka valimis-

seadusi ja presidendi tagandamise reegleid. Janukovõtš mulle ei istu, ta ei meeldi mulle sugugi, aga ta tagandati täiesti ebaseaduslikult. Reeglites on ära toodud, et 75% raada liikmeid peab tagandamise otsust toetama, aga toetajaid oli vähem kui 75%. Kui räägitakse sellist lolli juttu nagu Ligi, et seda valitsust tunnustatakse, sest nad meeldivad meile, aga need endised ei meeldinud, siis see on idiootsus, mis näitab täiesti haiget aju. Ma tean, millest ma räägin. IX Riigikogus oli selline liige nagu Anti Liiv. Ma arvan, et sa mäletad teda, Vladimir. Esimesel päeval, kui me siin vannet andsime, vaatas ta saali ja ütles, et saalis on kolm tema patsienti. Ta küll ei öelnud meile, kes need olid, aga kui üks arst, üks psühhiaater tuleb ja ütleb midagi sellist, siis tekib küsimus, kas, jumal hoidku, on Eesti tõesti väärt sellist parlamenti.

Mina avaldasin oma arvamust, see on minu põhiseaduslik õigus. See mats Ligi teatas, et ma ei ole Riigikogu vääriline – jumal tänatud, nagu selgus, ta ei ole minu valija –, ja pani mind ühte ritta Stalini ja Hitleriga. Mina paneksin ta ühte ritta suvalise skisofreenikuga, kes vajab ravi. Minu arvates on vaja ta saata tervisekontrolli. Kui me siin veel valimisseadusi muudame, siis teen ma ettepaneku, et tuleks kandideerijate psüühilist tervist kontrollida. Kui kaua võib kannatada selliseid matslikke ja haigeid inimesi nagu Jürgen Ligi? Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Inara Luigas, palun!

Inara Luigas

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kuna täna juba teedest juttu on, siis räägin paar sõna ka meie piirkonna teedest. IRL-i liikmed võtsid siin aktiivselt sõna ja küsisid majandusministrilt, kuidas teed saaksid paremaks muutuda. Tuletan meelde, kuidas IRL-i ministri juhtimisel on meie piirkonnas teid korda tehtud või tegemata jäetud.

Nimelt oli 3. aprillil Saatse külakeskuses üks suuremat sorti koosolek, kus arutati Värska–Saatse maantee olukorda. Tuleb välja, et juba 2012. aastal tehti Värska–Saatse maan-

teel remonti ja pandi sinna uus kruusakate. Aga tuleb välja, et see kate on selline, et kui vihma sajab, siis see ollus, milleks see kruusakate muutub, on niivõrd kleepuv ja määriv, et määrib kõik autod ära. Kui te ütlete, et pesku liikleja siis oma auto puhtaks, siis arvestage, et esimene pesula on 60 kilomeetri kaugusel ja pesulad ei taha neid autosid isegi vastu võtta. Rääkimata sellest, et selline tee muutub ohtlikuks, sest kate on väga libe ja liiklejatel on mööda sellist teed väga raske sõita. Hea, et pole veel juhtunud liiklusõnnetusi. Aga selge on, et see kruusatee vajab juba lähiajal korrastamist ja see nõuab ka Eesti riigi käest lisaraha.

Sellele koosolekule olid tulnud esindajad Maanteeametist, Kagu Teede AS-ist, Värska Vallavalitsusest, Põlva Maavalitsusest ja Riigikogu Setomaa toetusrühmast. Kõik said aru, et seda teed on vaja parandada. Nii et kuigi praegusel majandusministril Urve Palol on palju tööd, tuleb tal tegelda ka Värska–Saatse maanteega. Mida näiteks vastavad piiriäärsed elanikud küsimusele, kuidas kasvatada Eesti riigis inimeste lojaalsust ja kuidas kaitsta Eesti riiki? Nad ütlevad, et neile pole vaja anda püsse, vaid tuleks maanteed korda teha. Ma usun, et seoses piirilepinguga pööratakse rohkem tähelepanu ka kõikidele nendele maanteedele, mis asuvad piiri ääres. Ma usun ka seda, et suurendatakse summasid, mida eraldatakse maantee-kilomeetri kohta teede parandamiseks ja ehitamiseks. Ma soovin Urve Palole jõudu! Minu arvates ei tohiks IRL küll teede olukorra kohta kolm aastat siin saalis sõna võtta. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole, istung on lõppenud. Kohtume homme.

Istungi lõpp kell 16.00.

Istungi kestus 1 tund.

Juhataja

E. Nestor
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 15. aprill 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Eesti lipu seaduse § 6 muutmise seaduse eelnõu (597 SE) esimene lugemine

2. Koduomanike maamaksuvabastust laiendada maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (596 SE) esimene lugemine

3. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu (634 OE) esimene lugemine

4. Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (577 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu 11. töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Mul on suur au anda Riigikogu transiidi ja logistika ühenduse 16 liikme nimel üle mere sõiduohutuse seaduse täiendamise seaduse eelnõu. Selle eesmärk on tagada õigusselgus regulaarreise tegevate laevade veetasu arvestamisel olukorras, kus regulaarreise tegev laev on asendatud asenduslaevaga. Õigusselguse saavutamiseks tuleks seda seadust täiendada ja välistada võimalus, et regulaarreise tegeva laeva asendamisel tuleb kohustatud isikul tasuda kahekordne veetasu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi info kohaselt sellel eelnõul riigieelarvele negatiivset mõju ei ole. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Siim Kiisler!

Siim Kiisler

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Annan Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel Riigikogule üle omavalitsuskorralduse reformi seaduse eelnõu. Eelnõu on põhjalikult ette valmistanud Siseministeerium ja see on olnud ka ministeeriumidevahelisel kooskõlasturingil. Nii et suur töö on ära tehtud, eelnõu on valmis. Paraku tuleb ajutise valitsuse tegevusprogrammist järeldada, et valitsus ilmselt ei plaani seda eelnõu praegu Riigikogule esitada. Aga et aasta kaotsi ei läheks, et omavalitsused saaksid oma ühinemistegevust jätkata ja oleksid 2017. aastal reformi läbiviimiseks aegsasti valmis, esitame protsessi kiirendamiseks eelnõu juba täna Riigikogule arutamiseks. Vastavalt avaliku arvamuse uuringutele toetab enamik Eesti elanikke selle eelnõu põhimõtteid. Siseministeeriumi kodulehel on võimalik tutvuda asjaomase uuringu tulemustega, kust on näha, et kindlal seisukohal olevatest Eesti elanikest 71% toetab selle eelnõu põhimõtteid ja vaid 29% on neile vastu. Suurem on toetus just külade ja alevike elanike seas. Seega, mida väiksem asustusüksus, mida väiksem koht, seda suurem on toetus selle eelnõu põhimõtetele. Ja just selliste kohtade elanikke see eelnõu ju ka kõige rohkem puudutab. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks seaduseelnõu. Juhatus otsustab nende menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele.

Annan ka teada, et enam juhataja siit laua tagant eelnõusid, arupärimisi jms puudutavaid teateid ette ei loe. Kõik Riigikogu liikmed on saanud meili, kus on kirjas nii juhatuses vastuvõetud eelnõud kui ka infotunnis esinevate ministrite nimed. Nüüd teeme palun kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks on registreerunud 92 Riigikogu liiget, puudub 9.

1. Eesti lipu seaduse § 6 muutmise seaduse eelnõu (597 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase päevakorra juurde. Esimene päevakorrapunkt on riigikaitsekomisjoni algatatud Eesti lipu seaduse § 6 muutmise seaduse eelnõu 597 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti riigikaitsekomisjoni liikme Lauri Vahtre!

Lauri Vahtre

Täna, austatud juhataja!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun korraks vabandust, ettekandja! (Sünnin saalis, juhataja helistab kella.) Palun jätkake!

Lauri Vahtre

Lugupeetud kolleegid! Idee lülitada veteranipäev lipupäevade hulka esitas riigikaitsekomisjon eesotsas Mati Raidmaga. Koostöös Kaitseministeeriumiga valmis asjaomane eelnõu, mis on nüüd esimesele lugemisele jõudnud. See eelnõu ei ürita käsitleda kogu meie kalendrit, mis on väga ulatuslik nähtus ja millega seoses on palju vaidlusi oodata, vaid keskendub konkreetsetele ühele päevale ja ühele paragrahvile. Nagu te juba taipate, on ettepanek muuta 23. aprillil kui veteranipäev üheks lipupäevadest. Tegemist on ühe osaga laiemast veteranipoliitikast, mille Kaitseministeerium algatas juba ülemöödnud aastal. Eeltööd algasid tegelikult veelgi varem. Möödnud aastal tähistati esimest korda avalikult veteranipäeva ja see läks väga hästi korda.

Veteranid on osa meie ühiskonnast, osa meie rahvuskaaslastest ja teistest kaaskodanikest ning neid on tegelikult päris palju. Peale selle, et seadusandlike algatustega nähakse veteranidele ette teatud soodustused, mille nad on aega ära teeninud, on neil vajadus tunnustuse järele. Meil kõigil on vajadus tunnustuse järele, kui me oleme teinud midagi tunnustamist väärivat. Lipu heiskamine on üks selline lugupidamisavaldus, mis süüa ei küsi, mis ressursse ei nõua, aga nõuab meilt hetkeks mõtlemist paljude inimeste nähtud vaevale ja kantud ohvritele. Seda on meie ühiskonna koospüsimiseks ja ühtehoidmiseks vaja.

Ma palun seda eelnõu toetada ja palun ka, kui on võimalik, arutelu mitte laiali valguda, vaid keskenduda just sellele, mida eelnõu reguleerida soovib! Ma tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Kalev Lillo, teie küsimus!

Kalev Lillo

Aitäh, proua eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ma väga toetan algatust muuta 23. aprillil veteranipäevana lipupäevaks, nagu ma üldse pooldan rohkem Eesti lipu kasutamist. Aga kui me vaatame tänast kuupäeva, siis näeme, et 23. aprill on väga lähedal. Sinna on natuke rohkem kui üks nädal ning ilmselt me ei jõua seda seadust selleks ajaks kehtestada. Kas me võime juba täna 23. aprillil vabatahtlikult oma kodudes lipu heisata või on selleks min-geid takistusi?

Lauri Vahtre

Jah, see küsimus kerkis üles, sest eelnõu oli koostatud ajakavaga, et seadus oleks jõustunud nii, et juba täna oleks ametlikult olnud tegemist lipupäevaga. Menetleva komisjoni otsusega valiti aga aeglasema menetluse graafik. Seega on see küsimus põhiseaduskomisjonile, mitte mulle. Nii et ametlikult see päev täna lipupäev olla ei saa. Küll aga võin ma riigikaitsekomisjoni nimel teha üleskutse heisata ka sel aastal riigilipud. Küsisime juristilt järele – haldusrikkumise menetlust ei algatata. Eks see oli naljaga pooleks küsitud. Lippu võib heal põhjusel alati heisata ja me saame selle üleskutse edastada ka meedia kaudu. Nii et lipud lehvima!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Enne kui järg läheb järgmisele küsijale, palun Riigikogu liikmetel omavahel natukene vaiksemalt diskuteerida. Palun, Andrus Ansip!

Andrus Ansip

Austatud juhataja! Hea Lauri! Ma ei saa tulla vastu su palvele mitte laiali valguda. Minul ja ka paljudel teistel majaomanikel on selline mure. Kui lipupäev on juhuslikult puhkepäeval või suvel puhkuse ajal, siis ma ärkan üles ja tunnen, et olen jälle seadust rikkunud. Päike juba kõrgel, aga ma pole veel lippu hei-

sanud. Või õhtul avastan tihtipeale, et jälle olen patustanud: väljas juba pime, aga lipp lehvib endiselt. Kas sa pead võimalikuks, et see küllalt range lipu heiskamise ja langetamise kellaaega puudutav regulatsioon tühistatakse?

Lauri Vahtre

Täna küsimuse eest! Loomulikult, see on meie seadusega sätestatud ja on meie võimuses seda muuta, kui me nii otsustame. Ma loodan, et ma ei eksi, aga minu arusaamist mööda on veteranipäeva puhul tegemist lipupäevaga, mil lipu heiskamine ei ole majaanikule kohustuslik, vaid soovituslik. Omavalitsustes ja riigiasutustes tuleb lipp heisata kohustuslikus korras ja ehk on selle jaoks olemas kojamees, kes õigel ajal üles tõuseb. Praktiliselt on see lipu kohustusliku heiskamise probleem ju vaid jaanilaupäeva hommikul, kui me võime olla ära maale sõitnud. Jaanilaupäeva õhtul jääb ju lipp lehvima öö läbi jaanipäeva hommikuni välja ja siis seda probleemi ei ole. Nii et vaid nendel üksikutel pühadel, millal lipp on kohustuslik ka eramajaanikele, saab sellest muust rääkida.

Lipu heiskamise ja langetamise komme on huvitav. Minu arvates on see üks omamoodi muinsus, mis on küll ebamugav, aga mida võiks säilitada. Mõte läheb kohe meie riigilipu heiskamisele-langetamisele Toompea tornis. Mujal midagi sellist ei praktiseerita. Aga see on üks vana traditsioon, mis on juba üle saja aasta vana ja millest loobumine lihtsalt põhjusel, et teised nii ei tee, ei ole õigustatud. Kui inglased võivad oma politseid pidada hoones nimega Scotland Yard, kus juba õige-õige ammu mingisugust Šotimaa saatkonda ei ole, kui nad ei muuda seda nime ära, siis miks ei võiks meil olla üks huvitav, tegelikult mereväest pärinev lipu heiskamise ja langetamise traditsioon, mis on kogu meie iseseisvuse aja kehtinud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Mul on selline küsimus: miks valiti välja just nimelt see kuupäev veteranipäeva tähistamiseks?

Lauri Vahtre

See on samuti väga hea küsimus. Iseseisvuse ajal kahe sõja vahel nähti kurja vaeva, et otsustada, mis päev valida tolleaegsetele veteranidele austuse avaldamiseks. Kui ma õigesti mäletan, siis vahetas too päev kolm korda asukohta. Nii otsiti ka nüüd selle uue algatuse ajal sobivat kuupäeva. Tegemist oli intellektuaalselt väga suurt rõõmu ja põnevust pakkuva mänguga – kuupäev pidi sisult sobiv olema ja teiseks pidi see ka aastaaja poolest võimalikult soodne olema. Lõpuks jõuti välja 23. aprillini, mis teadupärast on jüripäev. Jüriöösel aga alustati kunagi üht kõige suuremat oma vabaduse nimel peetud ülestõusu, mida Eesti ajalugu tunneb. Tõsi, see lõppes lüüasaamisega, aga mitte tollel öösel. Too öö oli väga võidukas. Ning tagatipuks ja nagu boonuseks on püha Jüri veel ka sõjameeste kaitsepühak.

Aseesimees Laine Randjärv

Kas olete lõpetanud? Aitäh! Palun, Rait Maruste!

Rait Maruste

Aitäh! Lugupeetud ettekandja märkis, et põhiseaduskomisjon valis menetlemise aeglase tee. Ma tahan seda natukene kommenteerida. Eelnõu kannab 19. veebruari kuupäeva. Mis tahes eelnõu menetlemisel komisjonis on kohustuslikuks tingimuseks Vabariigi Valitsuse arvamus eelnõu kohta ja selle eelnõu puhul võttis Vabariigi Valitsusel viis nädalat aega, et oma seisukoht kujundada. Ma ei tea, mispärast asi Kaitseministeeriumis nii kaua venis, aga just nii kaua aega seal läks. Ja kui selle aja sisse arvestada veel üks töövaba nädal, siis arvan, et me ei ole venitanud ega jalgu lohistanud, oleme toimetanud kasutada olnud aja raames.

Lauri Vahtre

Ma täna! Lubage siis mullegi omapoolne kommentaar. Ma võtan tagasi sõnad, et põhiseaduskomisjon valis aeglase menetlusviisi ja täpsustan: põhiseaduskomisjon jättis valimata kiire menetlusviisi. See oleks vastava tahte olemasolu korral võimalik olnud. Selline ettepanek esitati komisjoni koosolekul, aga see lükati tagasi ja jäädigi tavapärase menetluskorra juurde.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud kolleeg! Palun ette vabandust laialivalgumise pärast, aga kahjuks Eesti lipust ei ole siin saalis väga tihti juttu ja sellepärast on mul kiusatus teie käest küsida. Te olete küllaltki pikaajaline parlamendiliige ja ma tean, et meie kolleegid on mitmel korral tõstatanud teema, miks siin saalis on ainult väike laualipp, ei ole suurt riigilippu. Paljudes parlamentides on see saalis olemas ja ma küsingi, mida teie sellest arvate, kas meie saali mahuks suur Eesti lipp.

Lauri Vahtre

Ma tänan küsimuse eest! Minule meie lipp loomulikult väga meeldib. See on mulle juba väiksest peale väga meeldinud, aga andke andeks, see ei ole küll kuidagi selle päevakorrapunkti teema.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Lauri Vahtre! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Väino Linde!

Väino Linde

Auväärt istungi juhataja! Auväärt kolleegid Riigikogu liikmed! Kehtivas redaktsioonis Eesti lipu seadus on vastu võetud 2005. aastal ja selle kuues paragrahv toob ära lipupäevad. Neid on kirjas kokku 15 ja need on väga erinevad. Kuuenda paragrahvi teine lõige ütleb, et lipupäevadel heiskavad Eesti lipu riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ning avalik-õiguslikud juriidilised isikud. Sama seaduse § 4 esimene lõige ütleb ka, et igapäev on õigus heisata ja kasutada Eesti lippu, järgides käesoleva seaduse sätteid ja head tava. Veel märgitakse selles paragrahvis, et meil on kolm väga olulist päeva – iseseisvuspäev, võidupüha ja taasiseseisvumispäev –, mil kindlasti heisatakse lipp elu-, äri- ja büroohonnetel. Nii et nagu eelkõneleja juba ütles, igapäev on õigus heisata ja kasutada Eesti lippu ning seega võib selle heisata ka tänavu 23. aprillil, veteranipäeval.

Peab ütlema, et põhiseaduskomisjon toetas seda seadusmuudatust üksmeelselt. Mingit vaidlust erakondade vahel ei ole sel teemal olnud. 8. aprillil vaatas komisjon muude olu-

liste punktide hulgas üle ka selle eelnõu ja peab ütlema, et arutasime siis sedagi, kas teoreetiliselt oleks võimalik eelnõu menetleda viisil, et oleks tagatud seaduse jõustumine 23. aprilliks 2014. Me niisugust võimalust ei leidnud, ajalimiit oli juba ammendatud.

Siin oli juba juttu, et eelnõu algatati 19. veebruaril 2014 ja alles 25. märtsiks saime Vabariigi Valitsuse seisukoha, mis oli loomulikult positiivne. Seadus ei luba saata eelnõu Riigikogus esimesele lugemisele, kui ei ole teada Vabariigi Valitsuse arvamust. Sel põhjusel ei saanud põhiseaduskomisjon nii kiirelt tegutseda, nagu oleksime tahtnud. Kui see on vajalik, siis võin siin edasi anda kas põhiseaduskomisjoni või valitsuse vabandused – eelnõu kaasettekandjana mul selline õigus kindlasti on.

Aga tagasi asja juurde. Põhiseaduskomisjon kuulus oma istungil riigikaitsekomisjoni esindaja Lauri Vahtre selgitust, et veteranipäev on osa Eesti veteranipoliitikast ja et seda peetakse väga oluliseks päris mitmel põhjusel. Leidsime, et eelnõu edasisel menetlemisel on kaks võimalust: kas liikuda edasi mööda kitsamat teed ja arutada ainult seda paragrahvi, mis käsitleb veteranipäeva muutmist lipupäevaks, või käsitleda lipuseadust laiemalt. Komisjonis oligi kaks arvamust, aga üldine seisukoht oli lõpuks see, et me selle eelnõuga seoses ei ava laiemat arutelu lipuseaduse muutmise üle, kuigi selles on vaja ehk muudki reguleerida. Täna esitati siin eelkõnelejale küsimusi teatud probleemide kohta.

Põhiseaduskomisjon teeb ettepaneku esimehe lugemine täna lõpetada. See oli konsensuslik otsus. Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks on tavapäraselt kümme tööpäeva, need tuleb esitada hiljemalt 30. aprillil kell 17.15. Me ootame muudatusettepanekuid ainult selle kohta, mida see eelnõu konkreetselt käsitleb, mitte laiemalt lipuseaduse muutmise kohta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Lillo, teine küsimus!

Kalev Lillo

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Ma olen natuke kimbatuses. Kolleeg Lauri Vahtre ja ka teie kutsute üles lipuseadust laiemalt mitte arutama, vaid käsitlema ainult veteranipäeva

lipupäevaks muutmist. Ma aktsepteerin seda. Teisalt tõi kolleeg Andrus välja lipupäevaga seotud konkreetse mure, mis on üsna aktuaalne, olen ise ka sellega kokku puutunud. Kuidas siis edasi minna, et vaidlusalused küsimused saaks lauale tõsta ja läbi arutada ning vajaduse korral seaduses muudki muudatused teha?

Väino Linde

Ma arvan, et oleks otstarbekas, kui me käsitleksime lipuseaduse muid võimalikke muudatusi väljaspool veteranipäeva puudutava eelnõu menetlust. Selle kohta peaks siiski esitama eraldi eelnõu. Sellisel juhul on kõigil võimalik välja tuua probleemid ja võimalikud küsitavused või kaksipidi mõistmised. Aga võib-olla meile ainult esmapilgul tundub, et seaduses on palju probleeme. Samas saab igas seaduses teha mõningaid muudatusi, et see oleks selgem, mõistetavam ja lihtsam, ning miks mitte ka Eesti lipu seaduses. Ent jah, minu arvates oleks seda õigem teha eraldi eelnõuga, ei maksa seda konkreetset eelnõu laiemalt koormata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mati Raidma!

Mati Raidma

Suur tänu! Abiks eelmisele küsijale: nii saabki edasi minna, et komisjon algatab eelnõu, mis mingit seadust muudab. Täpselt nagu riigikaitsekomisjon tegi lipuseaduse § 6 muuta soovides. Teine variant on, et selle eelnõuga laiemalt edasi minnes menetlemine teisel lugemisel katkestatakse. Aga tahaksin kõik sellised kahe komisjoni ambitsioonid eelnõu menetlemise käigus maha võtta. Riigikaitsekomisjon otsustas järgmisel nädalal teha pöördumise, et lipud sel päeval Eestis ikkagi heisataks. Kahe komisjoni vahel võiks valitseda ühene mõistmine ja sõprus. Ma küsingi, kas põhiseaduskomisjon võiks meie pöördumisega ühineda. See annaks ühiskonnale ühese selge signaali.

Väino Linde

Aitäh, hea küsija! Ma olen veendunud, et põhiseaduskomisjon on nagu kõik teised Riigikogu komisjonid selle algatusega nõus. Nagu ma enne ütlesin, mingit poliitilist vaidlust parlamendis esindatud erakondade vahel selles küsimuses ei olnud, ja ma olen täiesti veendu-

nud, et seda ka ei tule. Meie Eesti Kaitseväge veterane tuleb austada!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Avame läbirääkimised. Palun, Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Hea eesistuja! Head kolleegid! Me elame maailmas, mis viimastel kuudel on meile väga selgelt näidanud, et hädad ja konfliktid ei ole mitte kuhugi kadunud. Ja selle tõttu on mul erakordselt hea meel, et Eesti on valinud oma riigikaitstes sellise tee, nagu ta on valinud. Ühel väikesel rahval on õigus ajada selg sirgu ja öelda, et ma olen teinud peaaegu kõik selleks, et sündmused, mis on ajaloos Eestit räsinnud, enam kunagi ei korduks, vaatamata sellele, et meie lähinaabrite juures leiavad aset päris keerulised vastasseisud.

Ühiskonnas on olnud palju vaidlust selle üle, kas me oleme kohustatud osalema sõjalisel missioonidel väljaspool Eestit. Palju lihtsam on endale kinnitada, et need ei ole meie sõjad, need ei ole meie konfliktid, meid see kõik ei puuduta. Tuleb olla erakordselt tänulik selle eest, et need vaidlused, mis on toimunud poliitikute vahel, on jäänud vägagi konstruktiivseks ja olnud sisulised ning et ühiskond on poliitikutid selgelt toetanud. Peaaegu keegi ei ole populistlikult välismissioonidele vastu olnud. Ei oleks väga keeruline rahvale selgeks teha, et näiteks Afganistanis toimuv ei puuduta Eestit. Seda oleks väga lihtne selgeks teha ja seda ilmselt tahetakse ka uskuda. Ma kordan veel kord, et me oleme käitunud targalt. Mul on siiralt hea meel, et on vähemalt üks asi, mille puhul Eesti ühiskonnas on võimalik väga selge koostöö ja koosmeel.

Üks oluline komponent selles kõiges on need inimesed, kes meie poolt saadetuna on hakklihamasinatelt läbi käinud. Nende hilisem taasintegreerimine ühiskonda ja nende igal viisil toetamine on meie püha ülesanne. Kui veteranipoliitikat hakati välja töötama, siis kõigepealt vaieldi terminite üle. Me jõudsime äratundmisele, et ega paremat terminit kui veteran olemas ei ole. Sealt läksime edasi ja nüüdseks ongi välja töötatud vägagi konstruktiivne veteranipoliitika, mille puhul punkt i-le võiks olla veteranipäeva lipupäevaks kuulutamine. Selle

tõttu ma kutsun kõiki otsustajaid üles, et ärme lähme Eesti lipu seaduse analüüsiga praegu väga kaugemale. Teeme selle lipupäeva ära!

Palun kolm minutit lisaiega!

Aseesimees Laine Randjärv

Kolm minutit lisaiega.

Aivar Riisalu

Kui me tahame lipuseaduses midagi muud muutma hakata, näiteks vaielda selle üle, kas Eesti lipp peaks Pikas Hermannis lehvima 24 tundi või me jääme selle iga päev langetamise ja tõstmise juurde, siis teeme seda muul ajal. Aga paneme sellele i-le ikkagi punkti ära, kuulutame veteranipäeva lipupäevaks! Selle pärast, et mitte kunagi varem ei ole me siin pidanud nii palju keskendumas sellele, kuidas ühiskonda järjest rohkem riigikaitseks kaasa- ta. Uskuge mind, kõik see, mis praegu toimub Ukrainas, võib ühel päeval toimuda ka kusagil mujal, mis on meile veel lähemal kui Ukraina.

Sõdur rindejoonel, kui tema pihta tulistatakse, ei võitle enam ideede eest. Ta ei võitle enam sooviga toetada oma riigi valitsust ega mõtle parlamendi peale, kes on ta sellele missioonile saatnud. Sõdur vaatab kamraadi oma kõrval ja võitleb tema eest. Kamraad tema kõrval vaatab samuti kõrvale ja võitleb mõlemal pool olevate kamraadide eest. Ja siis, kui need mehed ja võib-olla ka naised on tagasi tulnud, peame meie käituma selliselt, nagu juhatab neid nende põhimõte: lahingus kedagi maha ei jäeta. Ei jäta ka meie mitte kedagi maha. Ja seetõttu pole meil õigust diskuteerida selle üle, kas veteran on hea või halb. Me oleme ise oma sõdurid konfliktikolletesse saatnud. See on olnud õige otsus, sest Eesti on tänu nendele meestele ja naistele oluliselt paremini kaitstud kui mõned teised riigid, kes ei kuulu NATO-sse ega Euroopa Liitu. Ma arvan, et see annab Eesti rahvale põhjust nendest inimestest lugu pidada ja julgust ka isiklikult panustada Eesti riigikaitseks. Tehkem tarku otsuseid veelgi, astugem ise ning kutsugem oma naabreid, sõpru ja lähedasi astuma Kaitseliitu! Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 597 esimene luge-

mine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määrán eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 30. aprilli kell 17.15.

2. Koduomanike maamaksuvabastust laiendava maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (596 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane järgmine päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud koduomanike maamaksuvabastust laiendava maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 596 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli Riigikogu liikme Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Annan teile ülevaate eelnõust, mis kannab numbrit 596. Tegemist on koduomanike maamaksuvabastust laiendava maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõuga. Kõigepealt mõne sõnaga hetkeolukorrast. Nimelt, 2011. aasta esimeses pooles alustati läbirääkimisi ja jõuti ühel hetkel eelnõuni, mis vabastas koduomanikud maamaksust. Maksuvabastus jõustus 1. jaanuaril 2013. Alates sellest päevast võimaldatakse koduomanikele maksuvabastust tiheasustusega piirkonnas 1500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kahe hektari ulatuses. Seejuures peavad olema täidetud teatud tingimused, kui koduomanik tahab maksuvabastust saada. Esiteks, maa peab kuuluma samale isikule, kes maksuvabastust soovib. Teiseks, sellel maal peab asuma eluhoone. Kolmandaks, inimene peab olema samale aadressile rahvastikuregistri järgi sisse kirjutatud. Kui need tingimused on täidetud, siis on koduomanikul võimalik saada maamaksuvabastus. Nagu ma ütlesin, tiheasustatud aladel on piiriks 1500 m² ja hajaasustusega aladel kaks hektarit.

Seadus hakkas kehtima 1. jaanuaril 2013. Pärast seda on selgunud mõningad tõsiasjad. Tõsiasjad, millest me tahame täna selle seaduseelnõu kontekstis rääkida, on järgmised. Arutatav seaduseelnõu laiendab koduomanike maa maksuvabastuse seadust kahes aspektis. Üks teemaplokk on seotud kaas- ja ühisomanikega, teine aga puudutab liitsihtotstarbega maid. Mida ma selle all silmas pean? Nimelt,

kui me võtsime vastu maamaksuvabastuse seaduse, siis me sätestasime, et kaas- ja ühisomanikel on õigus ühiselt maksuvabastusele tiheasustusega alal 1500 m² ja hajaasustusega alal kahe hektari ulatuses. Kui aga on tegemist korteriomanditega, kui füüsilised isikud on vormistatud näiteks hooneühistute puhul korteriomanikeks, siis iga sellise korteriomandi kohta on võimalik saada eraldi 1500 m² ulatuses maksuvabastust.

Me analüüsisime olukorda ja küsimusega pöörduti ka õiguskantsleri poole. Õiguskantsler pöördus eraldi ka Riigikohtu poole, kes palus Riigikogult arvamust maamaksuseaduse § 11 lõike 3 põhiseaduspärasuse kohta. Ka maaomanikud esitasid halduskohtusse palve arutada põhiseaduslikkuse seisukohalt, kas omanikke on erinevalt koheldud või mitte. Riigikogus käsitles seda teemat peaausjalikult põhiseaduskomisjon, kes analüüsis, kas eri omandivormide puhul – ühel pool on korteriomandi omanikud ning teisel pool lihtsalt kaas- ja ühisomanikud – on mängus ebavõrdsus. Põhiseaduskomisjon leidis, et põhimõtteliselt ei tohiks omandisse puutuvalt erinevat suhtumist olla, ja asus seisukohale, et põhimõtteliselt võiks ka seda seadussätet muuta.

Teema oli üleval ka Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumis, kuna halduskohus võttis samasuguse seisukoha, nentides, et eri omandivormide puhul võib olla tegu põhiseaduse riivega. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kuulus ära õiguskantsleri ja halduskohtu arvamuse ning võttis lõpuks seisukoha, et põhiseaduse koosmõjus on tegu tõesti riivega. Samas leiti, et see riive ei ole niisugune, et kindlasti tuleks seadust muuta. Kui poliitikud tahavad seda teha, kui seadusandja tahab seda teha, siis see võimalus on olemas. Aga iseenesest ei ole see riive säärane, et nõuab igal juhul seaduse muutmist.

Teine üleskerkinud teema oli liitsihtotstarbega maa. Nimelt, kui 1. jaanuaril 2013 hakkas kodualuse maa maksuvabastus kehtima, siis vabastati inimesed elamumaa maamaksust vastavalt teatud parameetritele tihe- või hajaasustusega piirkonnas. Tekkis olukord, et need inimesed, kes elasid kinnistul, kus asus suurem maja, mille esimesel korrusel olid äripinnad, näiteks juuksuritöököda või pood, ja umbes 20–30% majast oli äripindade all, avastasid, et nad maksavad proportsionaalselt maamaksu,

nagu ärimaa puhul ette nähtud. Nad olid seda teinud ka varem, aga tavainimene ei olnud tähele pannud, et kui ta maa ostis, siis ta notari juures lepingut sõlmides ostiski osaliselt ärimaa ja osaliselt elamumaa. Varasematel aegadel ärimaa ja elamumaa puhul selles mõttes diferentseeritust ei olnud, et ärimaa oli maksustatud kõrgema protsendiga ja elamumaa madalama protsendiga. Ka ei olnud elamumaa maamaksust vabastatud, nii et inimene ei pööranud sellele vahele tähelepanu. Ta oli läbi aegade alati maksnud maamaksu osaliselt ärimaa ja osaliselt elamumaa eest. Nüüd aga elamumaa vabastati kodualuse maa maksust ja ärimaa maamaks tõsteti kohalikes omavalitsustes hüppeliselt kõrgemaks. Inimesed hakkasid aru saama, et nad maksavad ka ärimaa eest, mille nad olid kunagi ostnud. Reaalselt neil selle ärimaaga mingit puutumust pole olnud, kuigi nad kunagi asjaomase notariaalse lepingu sõlmisid. Need inimesed ei saa juuksuritöökojast või poest mingit kasu, aga nad on sunnitud konkreetses majas elades proportsionaalselt kõrgemat maamaksu tasuma.

Seoses sellega jõudisime meie, IRL ja Reformierakond, oma töögrupis – tegelikult osales esimese maamaksuvabastuse seaduse väljatöötamisel ka Reformierakond – kokkuleppele, et tuleme selle muudatusega välja. Tuleme välja muudatusega, mille kohaselt ka inimesed, kes elavad krundil, millest osa kasutatakse ärimaana, vabastatakse maamaksust, aga ikka ainult 1500 m² ulatuses. Piirang on sama: 1500 m² tiheasustuse ja kaks hektarit hajaasustuse korral. Nad ei saa maksuvabastust rohkeimate ruutmeetrite pealt. Aga 1500 m² ulatuses kehtiks neile maksuvabastus, olenemata sellest, kas tegemist on elamumaa, ärimaa või maa mingi muu otstarbega. See oleks aus mäng ka nende maaomanike seisukohalt, kellel ei ole elamumaad. Võtame kaks krunti. Üks on 100% elamumaa, teise puhul on suhe 70 : 30. Krundid on ühesuurused, asuvad kõrvuti. Praegu saab üks omanik täieliku maksuvabastuse, teine maksab osalist maamaksu liitsihtotstarbet.

Sel põhjusel olemegi ette valmistanud kaht laadi muudatused. Esiteks soovime muuta koduomanike maamaksuvabastust selliselt, et tulevikus kohaldataks seda ka ühis- ja kaasomanikele igapähele eraldi, mitte ühiselt. Teiseks soovime, et kui kõne all on liitsihtotstar-

bega maa, mille hulka kuulub elamumaa, siis vabastatakse omanik maamaksust ka juhul, kui mängus on peale kodualuse maa ka muud sihtotstarbed. Aga jah, kindlasti kõigi sihtotstarvete peale kokku üle 1500 m² maksust ei vabastataks. See on meie eelnõu eesmärk.

Eelnõu näeb ette ka kulutusi, sellest ei saa üle ega ümber. Ja see on teema, millest peab alati rääkima. Kui kodualuse maa maksuvabastus 1. jaanuaril 2013 jõustus, siis enne seda seadusandja koostas koostöös Rahandusministeeriumi ja maksuametiga asjaomaseid kalkulatstioone. Ma räägin sellest seadusest, mis praegu kehtib. Tookord kalkuleeriti, et koduomanikele jääb taskusse täiendavalt 13 miljonit eurot. Maamaksu puhul oli ja on tegu riikliku maksuga. Riiklik maks tähendab seda, et iseenesest ei ole seadusandjal kohustust midagi kompenseerida, kui ta seda õigeks ei pea ja kui see, kes maksusaaja on, ei ole oma eelarves neid tulusid ette näinud. Aastal 2013 ehk siis eelmisel aastal seadus jõustus ning kui seadusandja poleks tahtnud muudatust kompenseerida, siis ei oleks ta pidanud seda tegema. Kuid juba eelnõu menetluse ajal andis seadusandja teada, et ta on nõus kohalikele omavalitsustele saamata jääva tulu kompenseerima. Tegemist on ju ühelt poolt inimeste seisukohalt positiivse situatsiooniga – neile jääb reaalne raha taskusse. Kohalikele omavalitsustele aga tähendab see ilmselgelt suurt probleemi. Kui kellelegi jääb midagi taskusse, siis kellelgi teisel jääb see puudu.

Nii jõuti kokkuleppele ja kinnitati juba eelnõu menetlemise käigus, et riik kindlasti kompenseerib muudatuse kohalikele omavalitsustele, ja koalitsioon, kes oli seaduseelnõu põhiline tagantlukkaja, ka täitis oma lubaduse. Hiljem tuldi välja uue muudatusega, mille kohaselt sai kohalikele omavalitsustele 2013. ja 2014. aastal seadusmuudatust kompenseerida neile eraldatava üksikisiku tulumaksu protsendi suurendamisega: 2013. aastal 11,4% pealt 11,57% peale, 2014. aastal suurendati seda veel 0,03% võrra. Nüüd peab tegema kalkulatstioonid, milline on praegune situatsioon. On välja arvatud, et seadusmuudatused, millest me täna räägime, läheksid maksma suurusjärgus 1,5 miljonit eurot. Kuna tegemist on kahe muudatusega, siis see summa jaguneb nii, et liitsihtotstarbega maid puudutav muudatus võtab 1,2 miljonit ning kaas- ja ühisomanikke

puudutav 350 000 eurot. Senised kalkulatstioonid näitavad ka, et varem vastu võetud otsus suurendada kohalike omavalitsuste tulubaasi tugevdamiseks neile eraldatava üksikisiku tulumaksu protsenti on tõenäoliselt tänaseks päevaks taganud juba suurema summa kui see saamata jäänud tulu. Aga kindlasti tuleb see seaduseelnõu menetluse käigus üle kontrollida.

Niisugune oli lühike kokkuvõte meie seaduseelnõust. Kui see seadus saab vastu võetud, siis ebaõiglus, mida me praegu näeme kaasomanike ja korteriomandi omanike, samuti liitsihtotstarbega maal elavate inimeste ja ainult elamumaal elavate inimeste kohtlemisel, väheneb, kui mitte ei kao täielikult. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Kõik see aeg, kui siin saalis ja mujal parlamendis on koduomanike maamaksu lahatud, olen ma püüdnud seda arutelu jälgida. Aga mulle ei ole kahjuks kohale jõudnud, miks me üldse püüame riigi tasandil seda seadust kogu aeg laiemaks teha. Põhimõtteliselt laekub see raha ju kohalikele omavalitsustele. Võib-olla piisaks sellest, kui kehtestaksime mingid piirid, millest üle ei tohiks maamaks olla, ja las kohalik omavalitsus otsustab, kui suurelt ta maksustab. Kas ta tahab, et inimesed seal elavad, kuidas ta neid ja nende kodu hindab – see peaks olema omavalitsuste asi. Miks me püüame siin ühele ja teisele mingit soodustust teha ja siis seda omavalitsustele kompenseerida?

Sven Sester

Aitäh! See on hea küsimus ja me debateerisime nendel teemadel päris kõvasti, kui me koduomanike maamaksuvabastuse 2011. aastal kõne alla võtsime. Minul ei ole midagi selle vastu, et avada see debatt uuesti. Tegemine on põhimõttelise küsimusega, kas me hindame ja toetame inimesi, kes on endale kodu soetanud. Lood on ju nii, et kui arvestada sellega, et maksimaalne omavalitsuse kehtestatav maamaksu määr on 2,5% maa maksustamishinnast ja kui koduomanikud ei oleks maamaksust vabastatud, siis nad sisuliselt 40 aastaga ostaksid veel kord oma kodualuse maa ära. Ometi

on nad selle ühe korra juba kelleltki välja ostnud. Tagatipuks võiksime jõuda olukorrani, kus maamaks on nii suur, et inimesed on sunnitud oma kodust välja kolima. Ma toon näiteks pensionäri, kes on kogu elanud kesklinnas Tatari tänavas või näiteks Nõmmel. Tema maamaks võib olla nii suur, et ta on sunnitud oma kodust välja kolima. Ma arvan, et see ei ole õige. Ja see pole ainult minu arvamus, see on paljude teistegi inimeste arvamus.

Seoses sellega tulime 2011. aastal välja eelnõuga, mille siht oli jõuda olukorrani, kus inimene peab määratlema, kus on tema kodu. Näiteks kui kellelgi on mitu elupaika – kodumaja, suvila kuskil jne –, siis peab ta määratlema, milline neist läheb rahvastikuregistrisse kirja tema elukohana. Ja toona me määratlesime ka selle 1500 m² – see on keskmine krundi suurus. Ma arvan, et see võib ka olla vaidluse koht, kui keegi tahab selle üle vaielda. Me leidsime, et see on õige suund. Kui me sunnime maksupoliitikaga inimesi muutma oma elukohta, siis see ei ole õige poliitika. Tookord parlamendi enamus seda ka toetas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Eelnõus on kirjutatud, et seaduse jõustumise aeg on 1. jaanuar 2015. Aga kui see on nii tore muudatus, nagu sa räägid, siis me võiksime ju panna sinna 1. juuli sellel aastal. Jaanipäevaks jõuame valmis.

Sven Sester

Hea küsimus, aitäh! Loomulikult tahan vastu öelda, et näidake mulle seadust, mis ei ole hea. Kõik on ju head seadused, miks me muidu need vastu oleme võtnud. Need suurendavad ühiskonnas inimeste heaolu ühel või teisel viisil. Aga põhjus, miks me ei tohiks seda seadust kehtima panna alates 1. juulist, on see, et *anno Domini* 2014 arvestavad kohalikud omavalitsused senise seaduse järgi arvestatud tulubaasiga. Kui see 1,5 miljonit eurot ära jagada kõigi 200 ja veidi rohkema valla peale, siis tuleb igale vallale küll mingi suhteliselt väike summa, kuid nad on siiski selle tuluga arvestanud. Sel põhjusel on korrektne rääkida ikkagi 1. jaanuarist 2015.

Teine põhjus on see, et 1. jaanuari või, ütleme, 31. detsembri seisuga fikseeritakse maamaksu maksmine – kes on sel hetkel omanikud ja milline on selle seisuga maamaks. Kui hiljem aasta sees ostetakse-müüakse kinnisvara, siis maamaksu mõttes midagi ei muutu, alati fikseeritakse aastavahetuse seis. Ma arvan, et selles kontekstis on õige seada jõustumise ajaks 1. jaanuar 2015.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Kodu on loomulikult püha. Kuidas on aga saanud tekkida selline olukord, et kui välisriigi kodanik ostab Tallinna kesklinnas maja, siis Eesti riik teeb talle ka sellise kingi, et ei küsi selle eest isegi maamaksu? Nagu ma aru saan, laieneks see soodustus ka välisfirmadele, kes kortermajade esimesel korrusel äri peavad – nemadki ei pea enam maamaksu maksuma. Kas see on nii?

Sven Sester

Aitäh! Oli kaks küsimust ja vastan neile väga konkreetset. Esiteks, kui välismaalane tuleb Eestisse, siis vaadake, ta peab vastama teatud tingimustele, et saada maamaksusoodustust. Esiteks, krundil peab olema eluhoone ja tema peab olema selle omanik, kas siis terve maja või selle osa omanik. Ja mis on veel väga oluline: tema elukohaks peab rahvastikuregistri järgi olema see koht. Kui need tingimused on täidetud, siis ei ole tähtsust, kas omanik on eestlane või mingist muust rahvusest. Kui need kriteeriumid on täidetud, siis inimene ju maksab ka makse kohalikule omavalitsusele.

Nüüd küsimuse teine pool. Te küsisite, kas ärimaa omanikele, kel on kortermaja esimesel korrusel äripind, laieneb maksusoodustus. Ei laiene. See laieneb ainult füüsilistele isikutele. Näiteks kui on maja, mille juurde kuuluvast maast 70% on elamumaa ja 30% ärimaa, siis selle muudatuse vastuvõtmise korral inimene, kes elab selles majas n-ö lihtsalt elanikuna, saab maksuvabastuse, see aga, kes kasutab majas tegutsedes ärimaad, maksab praegu 100% ärimaamaksu ja maksab ka tulevikus. Talle ei laiene see soodustus mitte mingil tingimusel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul tekkis teie vastuseid kuulates selline küsimus, et mida tähendab teie väide "kõik on ju head seadused". On ju teada, et Riigikogu võtab vastu ka praakseadusi.

Sven Sester

Aitäh! Ma olen alati püüdnud eelnõude eri menetlusetappidel, seda peaausjalikult just riigieelarve menetluse ajal, anda vastates võimalusi uuteks küsimusteks. Kindlasti vanad olijad teavad seda, olen seda teadlikult teinud, pakku maks debati võimalust. Aga püüan praegu jääda selle eelnõu raamidesse, mitte hakata interpreeterima teemal, millised on praakseadused ja millised on head seadused. Ma arvan, et me teeme kõik endast oleneva, hea Andres, et Riigikogu ei võtaks vastu praakseadusi.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh teile!

Aseesimees Laine Randjärv

Ma palun kaasettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Rannar Vassiljevi!

Rannar Vassiljev

Komisjon arutas kõnealust eelnõu 8. aprillil. Nagu ka täna siin saalis, esindas eelnõu algatajaid Sven Sester, kes tutvustas eelnõu ja vastas komisjoni liikmete küsimustele. Rahandusministeeriumi esindajana oli komisjoni istungil kohal maksupoliitika osakonna peaspetsialist Tanel Ruusmaa, kes samuti komisjoni liikmete küsimustele vastas.

Arutelu all oli laias laastus kolm teemat. Esimene neist oli see, kuidas kompenseeritakse kohalikele omavalitsustele see, et maksu laekub vähem. Algatajad vastasid, et kohalikele omavalitsustele otsustati kodualuse maa maksust vabastamine kompenseerida neile laekuva tulumaksu protsendi tõstmisega ja nüüdseks on tänu sellele saadud summa kokkuvõttes väidetavalt juba suurem kui maamaksu-

vabastuse tõttu saamata jäänud raha hulk. Ehk siis võib öelda, et omavalitsustele on kompensatsioonimehhanismi kaudu laekunud rohkem tulu, kui maamaksuvabastuse tõttu saamata jäi.

Teise teemana oli üleval maamaksu objekt, mille kohta küsiti, kas maamaksu objekt on maa või maaomanik. Rahandusministeeriumi spetsialist vastas, et maamaksu puhul on maksu objekt ikkagi maa. Kui rõhk on kasutamise otstarbel, siis see on pigem omane ühele teisele maksule, mida nimetatakse kinnisvaramaksuks. Seda Eestis otseselt ei eksisteeri. Eks nende kahe maksu vahel vahetegemine ongi pisut keeruline. Teisisõnu, maamaksu loogika ütleb, tuleb ikkagi maksustada ennekõike maad, mitte maa sihtotstarvet. Ja maksu objekt on maa, mitte maaomanik.

Kolmas teema puudutas võimalikke tagajärgi juhul, kui eelnõu seadusena vastu võetakse. Oli küsimus, kas see võib suurendada motivatsiooni vormistada maale mitu omanikku. Algataja möönis, et see võimalus on olemas. Seletuskirjas on nimetatud ka, kui suur on võimalik vähemlaekuv summa: see on 340 000 eurot.

Komisjon otsustas konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada, võtta see Riigikogu saalis päevakorda täna ja määrata tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest muudatusettepanekute tähtjaks kümme tööpäeva, mis tähendab 30. aprilli. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teie küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud komisjoni esimees! See seaduseelnõu on praegu laual seetõttu, et esialgne kodualuse maa maksuvabastuse seadus sisaldas praaki. Koduomanikud esitasid selle kohta kaebuse halduskohtule. Kui enamik oma kodus elavaid inimesi pole pidanud selle eest maamaksu maksuma, siis need, kes elavad näiteks korteris, mille all on äripind, on pidanud siiski seda maksu tasuma. Nad pidid seda maksuma eelmisel aastal ja on ka tänavu saanud maamaksuteatise. Kuidas seda praaki neile tagantjärele kompenseeritakse? Kaks aastat on nad pidanud tasuma maksu, mis kodualuse maa maksuvabastuse mõttega kokku ei läinud.

Rannar Vassiljev

Vähemalt selle eelnõu kohaselt tagantjärele kompensatsiooni ette nähtud ei ole. Muudatus hakkab kehtima siis, kui seadus on vastu võetud ja jõustunud. Otseselt kompensatsioonimehhanismist eelnõus ei räägita, see ei olnud teemaks ka komisjoni istungil. Nii et kompenseerimist ette nähtud ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm, teine küsimus!

Tarmo Tamm

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister Jürgen Ligi on maamaksuvabastuse teemal korduvalt sõna võtnud. Kuidas uus koalitsioon sellesse suhtub? Kas selline maamaksuvabastus jääb ka tulevikus kehtima või uus koalitsioon muudab seda seadust?

Rannar Vassiljev

Uue koalitsiooni seisukohti saab meil peegeldada koalitsioonileping, aga koalitsioonileping seda teemat ei käsitle.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

Kadri Simson

Tänan! Eelnõu seletuskirjas on öeldud, et esialgsel hinnangul laekub liitsihtotstarbega seotud lahenduse puhul maamaksu vähem maksimaalselt 1,2 miljonit eurot. On teada, et sellised elamispiinad, mis asuvad majades, kus alumisel korrusel on äripind, on väga vähestes Eesti omavalitsustes. Nii et see üleüldine protsendi tõstmine teatud omavalitsuste maamaksukadu ei kompenseeri. Seletuskiri lubab kompenseerimise mehhanismi täpsustada. Kas eelnõu seadusena vastuvõtmise eel tehakse kahju eelarvele omavalitsuste kaupa kindlaks?

Rannar Vassiljev

Ma ei oska sellele täna vastata, kas seda enne eelnõu seadusena vastuvõtmist tehakse või mitte. Aga kindlasti edaspidi neid teemasid käsitletakse ja arvestatakse. Ma julgen kahelda, et on võimalik välja mõelda väga lihtsat mehhanismi, mis eristab omavalitsusi tulenevalt sellest, kui palju on neis kinnistuid, kus on tegu nii korteriomandite kui ka äripindadega.

Ma ei ole kindel, et on olemas väga lihtne viis omavalitsusi sel moel eristada, aga selle eelnõu edasise menetlemise käigus need teemad tõstatuvad ja arutelu nende üle kindlasti tekib.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja, ma ütlen teile: ärge kahelge, olge kindel, et need kalkulatsioonid on ära tehtud! Ei ole seal suurt probleemi midagi. Minu küsimus on pigem ajendatud hea kolleegi Kadri Simsoni küsimusest. Ta alustas oma küsimust väitega, et tegemist on praakseadusega. Ma tahaksin teilt kui kaasettekandjalt teada, kas tegemist on praagiga. Mingil põhjusel Kadri Simson minult kui põhiettekandjalt seda ei küsinud, ma oleks talle kindlasti adekvaatsemaid ja paremaid hinnanguid sisaldavaid vastuseid andnud. Aga ma tõin eraldi välja, et Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jõudis otsusele, et tegemist ei ole põhiseadusega vastuolus oleva situatsiooniga. Kui me tahame teha otsuseid, siis on need poliitilised otsused, mis tulenevad meie tahtest. Tegu ei ole põhiseaduse seisukohast praagiga. Kas teil on mingid muud andmed?

Rannar Vassiljev

Ei, minul ei ole muid andmeid. Aga mis puutub kahtlemisse, siis ma korrigeeriksin teid. Ma ei kahtle üldse selles, et on olemas arvutused. Aga kahelda võib selles, kas nende arvutuste alusel on võimalik omavalitsustele saamata jäävat tulu mingisuguse mõistliku süsteemi abil kompenseerida. Seda kompenseerimismehhanismi siiani käsitletud ei ole ja sellest tulenevalt ma julgen ka kahtlust väljendada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Palts!

Tõnis Palts

Lugupeetud ettekandja! Kas teie saate aru, et koduomanike maamaksuvabastus vähendab koduomanike kulusid ja sellest tulenevalt mõjub kaudselt halvasti Eestist väljarände? Ei- või jah-vastus rahuldaks mind.

Rannar Vassiljev

Ma kardan, et sellele ei või jah vastata oleks suhteliselt lihtsustatud vastamine. Kindlasti võib möönda, et eelnõu seadusena vastuvõtmine ja ka maamaksust vabastamine üldiselt vähendab kulusid, mida koduomanikud kandma peavad. Aga ma ei ole näinud ühtegi analüüsi selle kohta, kuidas koduomanikud maa maksust vabastamine Eestist väljarännet mõjutanud on. Nii et jah- või ei-vastust ei julge ma teile anda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb, teine küsimus!

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Selle küsimuse ja nende probleemidega on palju kordi Riigikogusse pöördunud eri organisatsioonid. Minu küsimus on selle kohta, kas nad olid ka komisjoni istungile kutsutud. Kas nad võtsid sellest osa, et arutada eelnõu, mis meil täna siin suures saalis laudadel on?

Rannar Vassiljev

Komisjoni istungil neid arutelu juures ei olnud. Küll aga, jah, on nad meile edastanud oma mõtteid selle kohta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Palts, teine küsimus!

Tõnis Palts

Lugupeetud ettekandja! Tulenevalt teie eelmisest vastusest küsin, kas te olete näinud matemaatilist analüüsi, kuidas lapsetoetuse suurendamine vähendab Eestist väljarännet.

Rannar Vassiljev

Esiteks, ma ei arva, et kõik analüüsid peaksid *a priori* olema matemaatilised. Aga jah, on vähemalt üritatud niisuguseid kas just analüüsi, aga vähemalt sellesulust materjali kokku panna. Loomulikult, olgu tegu ükskõik millise maksumuudatusega, kindlasti on see komplitseeritud ülesanne, kui tahame välja tuua üksühesed selged seosed väljarändega. Samas on maksumuudatusi ja toetusi, mille puhul võib eeldada, et nende mõju väljarändele on suurem. Aga kui päris aus olla, siis ma ei arva, et üks konkreetne meede võiks lahendada kogu väljarände probleemi, mis meil on kahjuks

väga suur. Vaja on meetmete kompleksi, kus erinevatel abinõudel on oma roll.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Siim Kiisler!

Siim Kiisler

Aitäh! Austatud ettekandja! Milline on teie kui komisjoni esindaja hinnang, kui kiiresti jõuab see eelnõu teisele lugemisele ja saab siin saalis seadusena vastu võetud? Oleks hea teada, millal koduomanikud võiksid saada kindlustunde, et need muudatused ka jõustuvad.

Rannar Vassiljev

Koduomanikud saavad selle kindlustunde siis, kui seadus on vastu võetud. Seda, mis tempos selle eelnõuga edasi minnakse, meil komisjonis ei arutatud ja hetkel ma siit sellele vastata ei saa.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester, teine küsimus!

Sven Sester

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te oma sõnavõttus ütlesite, et komisjoni ettepanek on esimene lugemine lõpetada. Ehk te valgustate, milline oli selle otsuse tagamaa? Selles mõttes, et kui palju oli poolt ja kui palju vastu ning milline oli erakondade meelestatus selle eelnõu suhtes, mis realselt koduomanike kodukuluseid vähendab. See on kindlasti üks niisuguseid meetmeid. Milline oli parteide seisukoht komisjonis?

Rannar Vassiljev

Otseselt poliitilist seisukohta keegi ei väljendanud, aga nagu ma mainisin, otsus oli konsensuslik. Sellest võib järeldada, et keegi eelnõu vastu ei olnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Aitäh, Rannar Vassiljev! Avan läbirääkimised. Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Enne seda, kui valitsus vahetus, oli meil siin kombeks, et kui valitsusest juhtus tulema seaduseelnõu, milles oli praak sees, siis sellele

tähelepanu ei pööratud, seadus võeti teerulli-meetodil vastu ja pärast laiutati käsi, et ei tea, kes nii hooletu oli. Ma loodan, et uuel valitsusel õnnestub seadusloomesse vastutustundlikumalt suhtuda.

Aga millest ma räägin? Ma ei taha jääda üldsõnaliseks ega minna ka kaugesse minevikku. Näiteks 2010. aasta augustis võeti vastu monopolide ohjeldamise seadus, mille tagajärjel paljudes väikestes kohtades vee hind hoopis tõusis. Loetelu võib jätkata võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadusega, mis võeti ka vastu 2010. aasta sügisel. Sellega lõrtsiti ära Keskerakonna eelnõu, mille jõustumise korral oleks hüpoteegiga soetatud kinnisvara üleminekul pangale loetud laen kustutatuks. Paraku jäi meie eelnõu toona sahtlisse ja vastu võeti hoopis koalitsiooni eelnõu, mis pole inimesi kodulaenu puhul sugugi aidanud.

Täna me asume parandama kolmandat seaduseelnõu, mis võeti vastu praagist hoolimata. See on koduomanike maamaksuvabastuse seadus, mis oli algatamise hetkel nii üdini valesti tehtud, et isegi eelnõu pealkiri tuli komisjonis ära muuta. Keskerakonna fraktsioon on korduvalt juhtinud tähelepanu, et kehtiv seadus jätab koduomanikud ebavõrdsesse olukorda. Mille poolest on siis korteriomanik, kes elab korterimajas, kus esimesel korrusel on äripind, halvem sellest korteriomanikust, kes elab majas, kus äripinda ei ole? Miskipärast on IRL-i ja Reformierakonna vastuvõetud seaduses just nii arvatud.

Eelmise aasta 9. detsembril esitasime rahandusminister Jürgen Ligile samasisulise arupärimise. Ajendiks oli ka see, et koduomanikud olid pöördunud kohtu poole – need, kes leidsid, et neid koheldakse ebavõrdselt. Oma vastuses küsimusele, mida plaanib Rahandusministeerium nende probleemide lahendamiseks ette võtta, ütles minister: "Rahandusministeerium ei plaani seadusmuudatust. Kui kohus tõepoolest meile selle ülesande annab, laekub riigieelarvesse, aga eelkõige omavalitsuste eelarvetesse, taas vähem raha ja siis tuleb mõelda, mida selle maksuvabastusega edasi teha." See-ga ütles rahandusminister Jürgen Ligi selgelt, et valijatele enne valimist sellist kingitust tehes on kingituse kinnimaksjaks otsustatud panna kohalikud omavalitsused. Jürgen Ligi viitas oma vastuses olulisele nüansile: maksuvabastuse probleemide lahendamine ridaelamutes

ning liitsihtotstarbega korterelamutes tähendab kohalikele omavalitsustele laekuva maamaksu vähenemist.

Tuletan siinkohal meelde, et IRL ja Reformierakond tegid juba seadust vastu võttes oma valijatele kingituse Eesti omavalitsuste raha eest. Ehkki paberi peal kompenseeriti maamaksu laekumise vähenemine omavalitsustele tulumaksuosa suurenemisega, reaalsuses mitmed omavalitsused selle seaduse tõttu siiski kaotasid. Ja mis põhiline: omal ajal, 2009. aastal oli omavalitsustelt ju väga märkimisväärne tulumaksuosa ära võetud. Nüüd anti sellest pisku tagasi, aga võeti ära osa maamaksust.

Selle eelnõuga tehakse vigade parandus taas kord omavalitsuste raha eest. Eelnõu seletuskirjas on must valgel kirjas, et esialgsel hinnangul laekub liitsihtotstarbega seotud lahenduse puhul maamaksu vähem maksimaalselt kuni 1,2 miljonit eurot ning kaas- ja ühisomanike probleemi lahendamisel pakutud kujul laekub vähem 340 000 eurot. Jah, mõnes mõttes võite öelda, et 1,5 miljonit ei ole mitte midagi. Aga eile oli meil siin vastamisel arupärimine, kust selgus, et Eesti suuruselt kolmas linn Narva saab tee parandamiseks ainult 155 000 eurot. Niisiis on see 1,5 miljonit eurot märkimisväärne summa ka nendele linnadele, kes nüüd eelkõige maamaksu kaotavad.

Ma oleksin üllatunud, kui eelnõule tõepoolest kompenseerimismehhanism lisanduks. Meiega samal arvamusel on Rahandusministeerium, kes esitas oma märkused eelnõu kohta. Elamualuse maa täiendav maamaksust vabastamine nõrgendab kohaliku omavalitsuse üksuste tulubaasi ning selle autonoomsust. Samuti on eelnõu vastuolus OECD ja IMF-i soovitusetega suurendada maksulaekumistes maamaksu osakaalu, sest varamaksud ei pidurda majanduskasvu ega tööhõive kasvu. Me peame oluliseks praagi parandamist, aga ebavõrdsus omavalitsuste vahel peab kaduma. Eelnõus peab olema ette nähtud kompenseerimismehhanism, ilma selleta ei saa praaki parandada. Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Mind ajendas siia tulema eelkõneleja sõnavõtt. Ta-

han öelda, et kogu selle aja jooksul on siin saalis käinud, ütlen ausalt välja, peaasjalikult Keskerakonna poolt üks suur hirmutamine. Inimesi on kogu aeg hirmutatud. Ärge hirmutage neid! Kui euro tuli, siis te rääkisite, et nüüd on kõik läbi, inimesed kaotavad kõik oma säästud. Kui me aastaid tagasi sedasama kodualuse maa maksuvabastust menetlesime, siis te ütlesite, et kohalikud omavalitsused ei saa mingit raha, valitsus ei ole mitte midagi lubanud, kõik on ammu põhja käinud või kui ei ole, siis on kohe minemas. Ärge hirmutage! Kui te panite tähele, siis kompensatsioon kodualuse maa maksuvabastuse puhul tuli ja oli isegi kavandatust suurem. Kui te vaatate, milline on pärast kodualuse maa maksuvabastust kohalikele omavalitsustele laekunud täiendav tulubaas võrrelduna ärajäänud tulumaksuga, siis see on isegi plaanitust suurem. Ärge hirmutage, head kolleegid Keskerakonnast! Enamgi veel. Kui panna paika prioriteedid – inimene, pere, siis kohalik omavalitsus, riik, ühiskond –, mida te siis seate ettepoole ja mida tahapoole? Missugused valikud peaks tegema? Elasime 50 aastat olukorras, kus kõige esimene prioriteet oli riik. Muudame oma väärtushinnanguid, meie esimene prioriteet peaks olema meie pere!

Head kolleegid, selle muudatusega, mille me tegime paar aastat tagasi ja mis tänaseks on jõustunud, me tekitasime olukorra, kus inimene ei pea maksupoliitiliste otsuste tõttu ühel hetkel oma põlisest elukohast ära kolima. Nüüd me laiendame seda muudatust. Öelda, et tegemist on praagiga, ei ole õige. Me laiendame seda muudatust, tunnetades ise poliitiliselt, et me tahame seda teha. Mis puudutab põhiseadust, siis kordan veel kord: Riigikohus on öelnud, et see riive, mis on tekkinud, ei ole sellisel tasemel, mis sunniks meid seda seadust vastu võtma. Kui ta sunniks seda tegema, siis ei oleks meil vaja pidada mingit pikka poliitilist debatti. Siis ütleks Riigikohus, kõrgema astme kohus, et me peame selle ära tegema. Praegu sellist olukorda ei ole, meil on poliitiline tahe. Kui me näiteks otsustame seda seadust mitte vastu võtta, venitada sellega kuni järgmise aasta märtsini, siis see võimalus on olemas. Riigikohus ei ole öelnud, et te peate selle vastu võtma, põhiseaduslikku vastuolu ei ole. Järelilikult, kui me selle vastu võtame, siis

on see meie endi tahe siin saalis, ja sellest me peaksimegi lähtuma.

Head kolleegid, ütlen veel kord: ma arvan, et see eelnõu, kui ta muutub seaduseks, aitab meie inimesi. See on osa sellest, mida me võime maksupoliitiliste otsuste puhul nimetada koduomanike ja üldse inimeste kodule suunatud maksude alandamise kontekstis. Nii et olge head ja tõesti toetage seda eelnõu! Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 596 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu muudatuseettepanekute esitamise tähtajaks s.a 30. aprilli kell 17.15.

3. Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu (634 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane kolmas päevakorrapunkt on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu 634 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli Riigikogu liikme Kalev Kotkase!

Kalev Kotkas

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu otsuse eelnõu 634 esitamine on tingitud sellest, et kaks meie head kolleegi korruptsioonivastasest erikomisjonist – Andres Anvelt ja Helmen Kütt – on asunud valitsuse liikmeks. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon otsuse eelnõu algatajana teeb ettepaneku nimetada korruptsioonivastase erikomisjoni liikmeteks Andres Anvelti asemele Rein Randver ja Helmen Küti asemele Jaak Allik ning komisjoni asendusliikmeteks nimetada Rein Randveri asemele Kalvi Kõva ja Jaak Alliku asemele Kalev Kotkas. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Kalev Kotkas! Kaasettekandeks palun kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Väino Linde!

Väino Linde

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon toetas seda eelnõu ja tegi seda komisjoni 8. aprilli istungil. Meie seisukoht on tõesti konsensuslikult ühene: teha ettepanek selle eelnõu esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks määrasime ka konsensuslikult 17. aprilli kell 17.15. Kui kõik läheb kenasti ja esimene lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek saata see asi 23. aprilliks teisele lugemisele. Täpselt nii ongi. Eelnõu sisu ma ei hakka kordama, sest eelmine ettekandja avas selle juba põhjalikult. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Väino Linde! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 634 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 17. aprilli kell 17.15.

4. Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (577 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane neljas päevakorrapunkt on Riigikogu liikme Andres Herkeli algatatud Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 577 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Andres Herkeli!

Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Ma esitasin täpselt kolme kuu eest, 15. jaanuaril Riigikogu menetlusse valimisseaduste muutmise seaduse eelnõu, mille sisu on see, et saadud uus poliitiline mandaat tühistab automaatselt eelmise. See tähendab, et sellest hetkest, kui Euroopa Parlamendi liige on valitud Riigikokku, ei saa ta enam olla Euroopa Parlamendi liige, ja kui Riigikogu liige on valitud volikokku, siis sellest hetkest ei saa ta enam olla Riigikogu liige. Ja muidugi ka vastupidi.

See on esimene katse lahendada alates 2005. aastast valitsevat ülijaburat olukorda, kus meil kehtib küll mandaatide ühitamuse

põhimõtte, aga poliitikud saavad üles astuda petukandidaadina ehk nn peibutuspardina, kavatsemata tegelikult mandaati vastu võtta. Muu hulgas on see kaasa toonud selle, et Tallinna volikogu koosneb valdavalt nõrga mandaadiga asendusliikmetest. Neile isegi ei anta võimalust oma Toompeal tegutseva n-ö hääleisa või hääleema varjust välja tulla, nad jäävad alati sõltuma kellegi teise häälevõtu potentsiaalst. Tallinna volikogu eelmine koosseis, muuseas, lõpetas koguni sellega, et 79 liikmest 53 olid asendusliikmed. Ei maksa siis imestada, kui selline volikogu, tema tähendus marginaliseerub. Vähemal määral esineb sama probleemi ka teistes suuremates omavalitsustes.

Oleme jõudnud niisiis olukorrani, kus mandaadist loobumine on tavapärase teguviisi, mitte taunitav erand. Kuidas see küll on juhtunud? Usun siiski, et peibutuspartidid ise sageli ei tahagi peibutuspartidid olla, kuid parteipoliitiline pragmaatika surub sellise loogika peale. Alternatiivne võimalus probleem lahendada on n-ö kahel toolil istumise eelnõu, mille vähem kui kaks kuud tagasi esitasid sotsiaaldemokraadid. See tähendab Riigikogu liikmete tagasi viimist kohalikesse volikogudesse. Juhin aga tähelepanu, et kahel toolil istumist ehk mandaatide ühitamist on varem Eestis põhiseadusest tulenevalt vaidlustatud. Kõige jõulisemalt on seda teinud omal ajal õiguskantsler Allar Jõks, viidates kohaliku omavalitsuse autonoomia põhimõtte ja võimude lahususe põhimõtte rikkumisele ning huvide konfliktile. Euroopa Liidu riikide praktika on mandaatide ühitamise või ühitamatuse küsimuses võrdlemisi mitmekesine. Minu pakutud lahendus sarnaneb kõige enam Lätis kehtiva seadusega. Ka seal on klauslid, et uus mandaat tühistab eelmise, kohaliku volikogu mandaat tühistab seimi mandaadi.

Tahan esile tõsta mõned praktilised kaalutlused, miks on õige jääda mandaatide ühitamuse juurde ning lahendada nn peibutuspartide probleem just eelnõus pakutud moel. Praegune olukord peibutuspartidega, mis on kestnud kümme aastat, on halvim võimalikest. See aga ei tähenda, et Riigikogu liikmete taas volikogudesse lubamine on hea lahendus. Mõõnan, et kümme ja rohkem aastat tagasi võis Riigikogu liikmete kogemusest olla kohalikes volikogudes suurt abi. Samas aga kordan siin üht klassikalist ütlust: head kolleegid, varem

mõtlesin ka mina niiviisi, aga enam ma nõnda ei mõtle. Vahepeal on ühiskond küpsemaks saanud ning kohalikes volikogudes kaasa rääkida suutvaid inimesi on meil palju rohkem. Kõige õigem on anda neile võimalus end avada. Nõustun siinkohal akadeemik Jüri Allikuga, kes pidas 7. aprilli Postimehes koalitsiooni peamiseks eesmärgiks soovi optimeerida järgmiste valimiste tulemusi. Tsiteerin: "Ilmselt ei olda rahul 2013. aasta kohalike valimiste tulemustega, kus kaotati palju hääli eelkõige valimisliitudele."

Pärast pikaajalisi ja rumalaid ebaõnnestumisi omavalitsuspoliitikas oleks ehk erakondadel üldse aeg kohaliku tasandi ülalt alla juhtimisest loobuda. Kohalikud küsimused pole oma olemuselt parteipoliitilised. Neid sobivad lahendama ka kodanikuühendused ja valimisliidud ning keegi ei saa keelata erakondade liikmetel viimastega koostööd teha. Seega aitab mandaatide ühitamatus kaasa võimu de-centraliseerimisele, mis on praegu Eestis oluline ja aktuaalne probleem, ning kohmakate võimuvetikaalide lagundamisele.

Nüüd lubage mul lühidalt peatuda ka Vabariigi Valitsuse seisukohal. Selle kohta võiks öelda Cicero sõnadega, et kiri ei punasta ehk paber kannatab kõike. Siiski on siin üks märkus, mille õigsust ma möönan. Nimelt ei ava eelnõu seletuskiri tõepoolest ühte olulist punkti, mille järgi kandidaadid lubavad valituks osutumise korral saada vastavalt kas kohaliku volikogu, Riigikogu või Euroopa Parlamendi liikmeks. Just niisugust lubadust see eelnõu muu hulgas ka ette näeb. Omakäelise avaldusega antud lubadust on ju pentsik murda. Jah, selle lubaduse täitmata jätmisele ei järgne otse-seid sanktsioone, kuid valijate nii otsene petmine ei too kindlasti ühelegi poliitikule kasu. Loomulikult on ka mõjuvaid vabandusi, nagu tervislik seisund või ministriportfelli vastuvõtmine pärast Riigikogu valimisi.

Valitsus püüab väita, et pakutud lahendused pole põhiseadusega kooskõlas. Öeldakse, et passiivne valimisõigus ei saa sisaldada kohustust mandaati teostama hakata. Samuti öeldakse, et Riigikogu liikmelt ei saa võtta mandaati tema valimise tõttu kohalikku volikokku, sest on kaheldav, kas volikogu liikme mandaati saab käsitada teise riigiametina, millesse asumine on Riigikogu liikme volituste ennetähtsuse lõppemise alus. Lükkan need etteheited

siinkohal tagasi. Poliitikute õigust valijat petta ei saa pidada pühaks ja puutumatuks. Kuidas saab olla nii, et valijat petta võib, aga poliitikute õigusele seda teha ei seata mitte mingeid piiranguid? Peibutuspartidega petmine riivab sügavalt poliitika usaldusväarsust tervikuna ning sellest tulenevalt on minu eelnõus pakutud meetmed asjakohased ja proportsionaalsed. Valitsuse arvamus on koostatud sellises tonaalsuses, nagu oleks kahel toolil istumise eelnõu juba vastu võetud ja väljagi kuulutatud, aga nii see kahtlemata ei ole.

Kui mandaatide ühitamatust puudutavad sätted soovitakse Eesti seadustest kõrvaldada, siis see eeldab põhiseaduslikku vaidlust. Kõige selgemalt osutab sellele näiteks õiguskantsleri 2005. aasta tegevuse ülevaade, kus on võrdlemisi pikk kokkuvõtte probleemi olemusest. Samuti käsitletakse seal kohaliku volikogu mandaati just nimelt teise riigiametina ja nähakse seal konflikti Riigikogu liikme rolliga. Jättes edasise õigusliku vaidluse nendes küsimustes juristidele, rõhutan ma kokkuvõttes kahte lihtsat ja mõistetavat põhimõtet. Esiteks, ühel toolil istumine on õigem kui kahel toolil istumine või kahele toolile trügimine. Pealegi laiendab see demokraatia kandepinda, milleks Eesti ühiskond on igati valmis. Teiseks, peibutuspartide kasutamine tuleb lõpetada. See peaks olema niisama taunitav nagu spordis doping. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Asume küsimuste juurde. Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Te olete tõstatanud väga olulise probleemi. Aga nagu me näeme, valib suur osa valijaid siiski tuntud inimesi, tuntud nägusid. Kas teile ei tundu, et kui me loome nüüd olukorra, kus kohalike omavalitsuste juhtidel, ametnikel, linnaosavanematel on õigus kandideerida ja erakonnad, kes ei ole selles kohalikus omavalitsuses võimul, saavad nende vastu panna mitte küll halvemad, aga avalikkusele oluliselt vähem tuntud inimesed, siis võib teie eelnõu üheks soovimatuks tagajärjeks olla nende jõudude võimu kindlustamine, kes praegu ühes või teises kohalikus omavalitsuses võimul on? Jutt käib muidugi suurematest omavalitsustest, sest kogu teie

jutu paatos puudutab ju tegelikult Tallinna ja Tartut, 60 meie kolleegi on praegu valitud volikogudesse ja kokku on meil 214 volikogu.

Andres Herkel

Aitäh! Teie küsimuse võiks ümber sõnastada ilmselt niiviisi, et miks Keskerakond seda seaduseelnõu toetab. See lähtub võib-olla tõesti rohkem huvidest kui printsiipidest, sellepärast et võimuasetus Tallinnas praegu just niisugune on. Aga ma arvan, et süsteemne lähenemine poliitika reeglitele ja nende reeglite kehtestamine selliselt, et ühiskond oleks jätkusuutlik, on kindlasti püsivam kui ühe partei võimuasetus. Seetõttu ma palun seda eelnõu toetada printsiipidest lähtuvalt. Riik rahastab Eestis erakondi teatavasti väga luksuslikult, rohkem kui teistes Euroopa Liidu riikides, kui proportsiooni järgi võtta, ja ma ei näe põhjust, miks need erakonnad ei peaks suutma kasvatada uut poliitilist eliiti. Teiseks, nagu ma ütlesin, iseenesest arvan, et valimisliitude ja kodanikuühenduste roll kohalikul tasandil peaks olema märksa suurem. See peibutuspartide probleem pärsib päris kindlasti ka nende esiletõusu.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Viimastel valimistel ma sain sisse Kohtla-Järve volikogusse ja peatasin oma mandaadi. Kui ma nüüd järgmise aasta märtsis ei osutu Riigikokku valituks, siis olen ma kaks aastat sisuliselt Kohtla-Järve poliitilisest elust välja lülitatud. Kas te leiate, et on õige, kui Riigikogu kogemusega inimesed – ma ei räägi ainult endast, vaid ka teistest kolleegidest – võivad sattuda olukorda, kus nad on sisuliselt kaheks aastaks kõrvale jäetud?

Andres Herkel

Aitäh! Ma ei arva kuidagimoodi, et poliitiline elu on miski, mis ei sisalda riske. Kui te teete valimistel selle valiku, et loobute teisest mandaadist, siis sellisel juhul te lähete teadlikult omavalitsuse mandaati teostama. Eelmistel valimistel te seda ilmselt niimoodi ei käsitlenud, aga tulevikus oleks olukord selle eelnõu alusel niisugune. Poliitika koosneb riskide võtmisest ja kusagil ei ole öeldud, et poliitik,

langedes välja Riigikogust, peab saama ilmtin-gimata mingisuguse asendusameti. Muude töökohtadega ja kas või abieluga ei ole ju niimoodi, et te sõlmitte uue lepingu, aga vana jääb ka igaks juhuks kehtima, kui sellest uuest midagi välja ei tule. Miks siis poliitikutel peavad niisugused privileegid olema?

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Te püüate oma eelnõuga, muidugi küll veidi varjatult, näidata, et valija on rumal. Miks te arvate, et valija on rumal? Kui küsimus on peibutuspartides, mida te nii väga kardate, siis valija teab ju seda väga hästi. Kui ta hääletab mõne inimese poolt, keda te nimetate peibutuspartiks, siis ta teeb seda teadlikult, toetades üht või teist erakonda. Miks te ei taha, et valija saaks ise otsustada, vaid tahate otsustuse tema käest seadusega osaliselt ära võtta ja näidata sellega, et valija ei ole küllalt tark ise otsust tegema?

Andres Herkel

Aitäh! Selles küsimuses oli mitu valet eeldust. Esiteks ma ei arva, et valija on rumal. Ma arvan, et valija on halvasti informeeritud. Teiseks tahan ma, vastupidi, anda valijale otsustusõiguse ja võtta ära petmisõiguse erakondadelt, kes nimekirju koostavad. Nii et teie mõlemad lähte-eeldused on siin valed. Eestis on kahjuks välja kujunenud tõepoolest nii, et valijad väga selgelt ei taju, milline on ühe või teise mandaati teostava isiku või mandaati mitte vastu võtva isiku poliitiline vastutus. Kahjuks oleme ilmselt seda praktikast siin ise aastate jooksul kujundanud. Ma arvan, et selle eelnõuga on võimalik astuda samm selgema poliitilise vastutuse suunas, kus inimene peab lihtsalt need otsused tegema. Kui valija vaatab valimisnimekirja, siis sinna juurde ei ole ju kirjutatud, et Kalev Kallo ei lähe volikokku, et ta on parasjagu Riigikogu liige. See info ei käi valimisbülletääniga kaasas, kui valija läheb kabiini. Nii et teeks selle eeltöö ära, siis saaksid valijad olla kindlad, et need inimesed, kes on valimisnimekirjas, tõepoolest saavad volikokku minna ja sinna ka lähevad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Indrek Saar!

Indrek Saar

Aitäh! Hea ettekandja! Ma saan aru, et selle seaduseelnõu esitamine on omamoodi avalik patukahetsus. Kui me vaatame kohalike omavalitsuste ja Riigikogu valimistel osalemist, siis alates 1995. aastast oled sa osalenud kõigil valimistel, välja arvatud 2004. aasta europarlamenti valimised. Tõesti, 2013. aastal, kui su tee läks lahku erakonnast, kus sa olid pikka aega olnud, siis sa ei osalenud ka kohalikel valimistel. Huvitav on selle juures ka see, et absoluutselt iga valimisega on sinu hääletulemus paranenud. See annab kinnitust, et kuigi valija pidi olema juba üksjagu informeeritud, et sa kuulud poliitilisse nomenklatuuri, arvas ta ikkagi, et sa oled väärt järjest paremat hääletulemust. Sinu rakendatud praktika on vastuolus selle seaduseelnõuga, millest me praegu räägime. Kas sa oskad öelda, millises riigis peale Läti veel sellist versiooni rakendatakse ja mis on selle tegelik tulem, et Läti niisuguse seaduse vastu võttis?

Andres Herkel

Aitäh tutvumast minu poliitilise karjääriga, lugupeetud küsija! Ma pean aga osutama sellele, et 2005. aasta kohalikel valimistel oli võimatu kandideerides eeldada, millise otsuse Riigikohus teeb. Nii et seda ei saa võtta etteheitena. Palun andke mulle andeks, aga 2009. aastal ma lähtusin sellest, et saan tegutseda Põhja-Tallinna halduskogus, ja seda ma ka tegin. Tänapäevaks on halduskogude tähendus Keskerakonna juhtimisel Tallinna linnas niivõrd marginaliseeritud, et sellel tegevusel paraku enam olulist mõtet ei ole. Kahetsusväärne on, et selle probleemi juurde tullakse kümme aastat hiljem.

Kuidas on olukord teistes riikides? Ma ei oska Läti kogemusi üldistada, selle kohta puuduvad mul piisavalt esinduslikud ja usaldusväärsed andmed. Aga Läti seadus on tõepoolest väga sarnane sellega, mida mina välja pakun. Ma olen lasknud välja võtta ühe ülevaate Euroopa Liidu riikidest. Tuleb tunnistada, et see praktika, kas ministrid ja parlamendiliikmed saavad omavalitsuste volikogudesse kuuluda või mitte, on väga erinev. Veidi rohkem on neid riike, kus see on lubatud. Ilmselt tule-

neb see siseriiklikest otsustest-seadustest, kaasa arvatud põhiseaduslikust süsteemist. Näiteks Hispaanias on see teatud eranditega keelatud, Suurbritannias on lubatud, Kreekas keelatud, kuid kandideerida võib, aga kohalikel valimistel erakondade nimekirju ei ole. Hollandis on keelatud, kuid omavalitsuste esindajad on Senatis, parlamendi ülemkojas. Saksa maal on lubatud, kuid praktikas ei ole väga levinud. Portugalis on lubatud eranditega. Itaalias on keelatud, erandiks väikesed omavalitsused, sellised, kus on alla 5000 elaniku. Iirimaal on keelatud, Poolas keelatud, Soomes lubatud, Belgias lubatud, Luksemburgis lubatud, Šveitsis lubatud eranditega, Leedus keelatud, Lätis keelatud jne. Väga tänuväärne materjal. Ma arvan, et nende detailidega maksab tutvuda põhjalikumalt, kui mul siin kirjas on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik, teine küsimus!

Jaak Allik

Aitäh! Hea ettekandja! Sa oled kindlasti nõus, et paljud meie kolleegid on väärilised ja kogenud inimesed juhtima kohalike omavalitsuste organeid. Ja siis oleks hea, kui neil oleks selleks ka mandaat, nagu kolleegid Aadu Must ja Kajar Lember selle saavutasid. Aga sel juhul on sinu eelnõu puhul alati risk, nimekirja võib jääda ka opositsioon ja siis me lülitame võimeka poliitiku praktilisest poliitilisest elust üldse välja, sest kohaliku omavalitsuse opositsioonis pole ka palju teha. Ma toon konkreetse näite Narvast, kus Jevgeni Ossinovski kandideeris ja sai valimistel kõige rohkem hääli, ta kandideeris ka linnapeaks, aga teda ei valitud. Kui praegu kehtiks sinu eelnõu, siis peaks ta istuma lihtsalt Narvas opositsiooni tagapingil ega teeks mitte midagi väga kasulikku. Kuidas sa kommenteerid seda olukorda? Kas see oleks kõige parem lahendus Eesti poliitilise elu jaoks?

Andres Herkel

Aitäh! Ma ei arva, et opositsioonis tegutsemine oleks kasutu. Ma ei eelda ka seda, et sotsiaaldemokraatide erakond on nüüd läinud kasutust faasist kasulikku faasi. Ma oletan, et see töö, mis te olete siin opositsioonis teinud, on kasulik ja Narva volikogule kulub ka opositsioon vägagi ära. Jah, tõenäoliselt siin väike

probleem on, aga ma soovitaksin erakondadel ikkagi eeskätt kohapeal kasvatada neid poliitilisi liidreid, kes opositsiooni tänuväärset tööd teevad. See, et üks inimene läks juhtima Tartu Linnavolikogu ja teine Tartu Linnavalitsust, on iseenesest tore. Ilmselt selles olukorras tulebki need valikud teha.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

Jüri Morozov

Austatud ettekandja! Teie ettekandest tuli välja kaks vastuolulist seisukohta. Ühelt poolt te ütlesite, et kümme aastat tagasi te toetasite kahel toolil istumist ja see oli siis põhjendatud, sest kohalike omavalitsuste volikogude kompetents oli väike. Samas aga ütlesite, et kui ema- ja isapart istuvad Toompeal ning nende asendusliikmed konkreetselt Tallinna volikogus, siis kannatab volikogu kvaliteet. Milline on teie seisukoht siis praegu? Kas kohalike omavalitsuste kompetents on jätkuvalt kehv või on see hea?

Andres Herkel

Aitäh! Ma arvan, et siin ei ole vastuolu. Nagu ma osutasin, need asjad kindlasti ajaga muutuvad. Ilmselt on ka nõuded, mida me poliitikale ja poliitikutele esitame, ajas muutuvad. Ajas muutus muu hulgas ka see vaidlustus, et kahel toolil istumine on vastuolus omavalitsuse autonoomia põhimõttega jne. See küsimus kerkis esile alles aastatel 2002–2005, kui need vaidlused lahti läksid. Tegelikult arvan, et ühiskond on kogu aeg küpsenud. Muu hulgas on omavalitsused saanud suuremaks. Seda hallollust on ühiskonnas kindlasti nii palju, et neid rolle kanda, ja ma usun, et erakondade nn teine ešelon – ma ei tahaks küll seda sõna kasutada – saaks märksa kiiremini küpseks, kui seda hääleisa või hääleema sellisel kujul peibutuspardina ees ei oleks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kalev Kallo, teine küsimus, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Minu esimesele küsimusele vastates te püüdsite ümber lükata minu eeldused, ütlesite, et need on valed. Samas mõni lause edasi

kinnitasite neid eeldusi, öeldes, et valija ei taju, kas tegu on peibutuspardiga või mitte. Mina kinnitan vastupidi, et valija tajub. Mille alusel te kinnitate, et valija ei taju? Kas teil on kasutada mingisugused põhjalikud uuringud, mille järgi valija ei taju? Sellega te ühtlasi väidate, et valija on rumal. Mina väidan, et valija ei ole rumal ja tajub väga hästi, mida ta valimiskasti juures teeb.

Andres Herkel

Aitäh! Ei ole mul mingeid sotsioloogilisi uuringuid selle kohta ja ei arva ma sugugi, et valija on rumal. Aga see informatsioon, kes saab volikokku minna ja kes ei saa minna, valijal valimiskabiinis kahtlemata puudub. Ei saa ka eeldada, et kõik valijad on need asjad endale sajabrotsendiliselt varem selgeks teinud. Selleks ei jätku valijatel tavaliselt aega. Võib-olla mõne versiooni puhul seda tajutakse, kõigi puhul kindlasti mitte. See informatsioon ei ole lihtsalt eksplitsiitne.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Indrek Saar, teine küsimus!

Indrek Saar

Aitäh! Hea ettekandja! Kuna sa ise oskad ilmselt Vabariigi Valimiskomisjoni kodulehte piisavalt hästi kasutada saamaks aru, et tegemist on müüdiga, mida levitatakse, siis tõstsid sa kilbile ühe lugupeetud professori, kes lehes teatas, et ilmselt ei olda rahul 2013. aasta kohaliku omavalitsuse valimiste tulemustega, sest palju hääli kaotati valimisliitudele. Selline oli sinu kasutatud tsitaadi sisu. Kas sa võid seletada, kust tuleb ja millel põhineb arusaam, et valimisliitudele läks 2013. aastal paremini kui eelmisel korral? Kui mina teen matemaatikat, siis ma näen, et 2013. aastal said erakonnad 76,6% kõigist häältest ja 2009. aastal 72,7%. Nii et peaaegu 4% hääli võideti juurde, mis on, vastupidi, valimisliitudele väga suur kaotus. Kas sa saad mulle seletada, millel põhineb sinu argumentatsioon?

Andres Herkel

Aitäh! Esiteks see ei olnud mingi argumentatsioon, vaid lugupeetud Jüri Alliku argumentatsioon ja kindlasti on ka ligi 30% häältest piisavalt palju kaotatud hääli selleks, et atribupeerida sellisel moel võitlust nende pärast. Aga

kui teil on tegelikult mõni teine motiiv, siis te saate tulla pärast minu ettekande lõppu kõnepulti ja selles osas akadeemik Jüri Allikuga väidelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor!

Eiki Nestor

Aitäh! Minu meelest kaasneb selle eelnõuga veel üks oht, millest on vähe räägitud, eriti linnade puhul. Meil hakkaksid linnapeadeks saama inimesed, kes ei ole kohalikel valimistel saanud selleks mandaati. Neli erakonda leiavad neli suurepärasest linnapeakandidaati ja teavad väga hästi, et linnapeaks saab ainult üks. Seetõttu saavadki nad linnapeakandidaatideks kohalikku volikokku kandideerimata. Kas see on hea, kui kohaliku täitevvõimu juht ei ole kohalikel valimistel kandideerinud?

Andres Herkel

Aitäh! See küsimus võib olla täiesti arvestatav, et selle üle mõelda. Põhimõtteliselt võiks üks lahendus olla ju see, et linnapea valitakse valitud volikogu liikmete hulgast. Praegu on meil levinud teine ja minu meelest samuti halb praktika, kus linnapeakandidaatidena astuvad üles inimesed, kes pärast seda, kui nad linnapeaks ei saa või kui neil puudub üldse reaalne võimalus selleks saada, ei lähe isegi mitte volikokku.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Ma tänan, proua eesistuja! Hea ettekandja! Teie jutus oli üks imelik vastuolu. Te rääkisite, et üks halb erakond on muutnud võimatuks mingisuguse töö Põhja-Tallinna halduskogus ja teie olek seal oleks raiskamine, samas Jevgeni Ossinovski istumine Narva Linnavolikogu opositsioonis justkui ei ole raiskamine. Millest see arusaam tingitud on? Ma usun, et asi pole persoonis. Kui see eelnõu vastu võetakse, siis me võime kõik ühel hetkel olla olukorras, kus sa lihtsalt jooksed aastaid vastu seinale, sest sa oled opositsioonis ja sind ei võeta kuulda. Siis oleks ju hea, kui inimesel oleks mingisugune alternatiiv.

Andres Herkel

Aitäh! Halduskogu Tallinnas ja volikogu Narvas on täiesti eri tasandite nähtused. Ma soovitan teil, kui teil on võimu Keskerakonna linnavalitsust natuke veenda, kaaluda seda varianti, et halduskogudele oluliselt rohkem funktsioone juurde anda. Planeeringute kinnitamine on minu arvates kõige olulisem asi, kus kohalikud inimesed peaksid saama kaasa rääkida, et mitte kõike ei otsustataks ühest keskuselt, linnavalitsuse ja volikogu kaudu, kes tõstab kätt. Põhimõtteliselt olen ma seisukohal, et Tallinna linnaosad võiksid olla lausa eraldi omavalitsused. Aga selles küsimuses on jälle eeldus natuke sassis, Narva volikogul kindlasti on staatus. Jah, ma väidan, et Põhja-Tallinna ja teiste Tallinna linnaosade staatus on Keskerakonna võimul viidud marginaliseerimise viimase piirini. Ja tuleb tunnistada, et eks teisedki linnavalitsused on sellele pisut kaasa aidanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom, teine küsimus!

Yana Toom

Ma tänan, proua eesistuja! Mulle tegelikult teie eelnõu meeldib, aga ma ei saa hästi aru sellest, mis asi on peibutuspart. Kas minister, kes saab kohalikel valimistel 29 häält, on peibutus- või peletuspart? Tegelikult on see ju väga selge signaal sellele ministrile – ma ei räägi konkreetsest isikust, vaid põhimõtteliselt. Miks me peaksime sellist toredat praktikat vältima?

Andres Herkel

Aitäh! Ma väljendun kohati kujundlikult, nagu ka ajakirjandus teeb. Aga kui te panite tähele, siis ma ütlesin mitmel juhul n-ö peibutuspartid või nn peibutuspartid.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Andres Herkel!

Andres Herkel

Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Ma palun kaasettekandeks kõnetooli põhi-seaduskomisjoni liikme Rein Langi!

Rein Lang

Lugupeetud juhataja! Põhiseaduskomisjon arutas seda eelnõu oma korralisel istungil 8. aprillil. Põhiseaduskomisjonis oli selles mõttes tegemist ainulaadse situatsiooniga, et esimeest ei olnud kohal ja istungit juhatas aseesimees Tarmo Tamm. Komisjoni töös osalesid sel päeval ka Rait Maruste asendusliikmena härra Kalev Lillo ja Urmas Reinsalu asendusliikmena kolleeg Erki Nool. Algataja selgitas põhjalikult, miks ta selle eelnõu esitas ja mis on eelnõu sisu. Kuna algataja rääkis täpselt sama juttu, mis ta täna siin saalis rääkis, välja arvatud ainult professor Jüri Alliku tsiteerimine, siis ma ei hakka seda juttu kordama. Professor Jüri Allikut tsiteerisid sa täna siin saalis ilmselt sellepärast, et põhiseaduskomisjoni istungi toimumise ajal ei olnud see artikkel veel ilmunud.

Nüüd komisjoni arutelust. Kõigepealt pean ütleva, et komisjonis ei olnud sellist kirge, nagu oli siin saalis selle eelnõu arutelul. Rahvasaadikud olid oma seisukohad kujundanud ilmselt esitatud materjalidest lähtudes ja põhiliselt küsiti Justiitsministeeriumi esindaja Kristen Kanariku käest täpsustusi valitsuse seisukohale. Kristen Kanarik seletas väga rahulikult ja asjalikult, et valitsus, praegusel juhul Justiitsministeeriumi isikus, küll möönab, et poliitiline kultuur on hästi oluline ja selles suhtes tuleks debatti edasi pidada, aga konkreetset eelnõu ei pea valitsus võimalikuks toetada, sest tegemist on põhiseadusvastase konstruksiooniga. Kui siis valitsuse esindajalt küsiti, milles see põhiseadusvastasus konkreetset seisneb – selle küsimuse esitas väga otseses vormis härra Väino Linde –, ütles Kristen Kanarik, kes esindas Justiitsministeeriumi, ka väga otse, et eelnõu riivab eelkõige passiivset valimisõigust. Passiivne valimisõigus on isiku õigus valimistel kandideerida ja passiivne valimisõigus kestab edasi ka valituks osutumise järel.

Sellist seisukohta on ühemõtteliselt väljendanud ka Riigikohus. Kui kellegi mandaat lõpetatakse või mandaadi teostamine peatatakse, on tegemist passiivse valimisõiguse riivega. Seda riivet ei ole aga eelnõu autor oma eelnõus ega seletuskirjas käsitletud. Eriti juhtis Kristen Kanarik veel tähelepanu situatsioonile, et põhiseadus loetleb täiesti ammendavalt Riigikogu liikme mandaadi lõppemise alused, ja sellist

alust, nagu härra Herkel oma eelnõus kirjeldab, ei ole põhiseaduses kirjas ehk selle eelnõu ideoloogia vastuvõtmine tähendaks tegelikult vajadust muuta Eesti Vabariigi põhiseadust.

Küsimuse esitas veel härra Erki Nool. Tema küsimus oli, et kui Riigikogu liikmete suhtes peaks selline keeld jõustuma, kas siis äkki ei peaks see jõustuma ka teiste elualade isikute puhul. Selles suhtes selgus, et algataja ei olnud niimoodi mõelnud. Seejärel debateeriti natuke selle situatsiooni üle, et koalitsioonileping näeb tõepoolest ette sellise kahel toolil istumise võimaluse taastamise. Algataja möönis, et põhimõtteliselt see lahendab peibutuspartide probleemi, aga mitte sellisel moel, nagu tema seda sooviks. Sellega oli debatt lõppenud – rahvasaadikud olid oma seisukohad kujundanud.

Esiteks otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 15. aprillil, s.o täna (see oli konsensuslik otsus). Teiseks otsustati määrata põhiseaduskomisjoni ettekandjaks Rein Lang (see oli samuti konsensuslik otsus). Seejärel toimus hääletus ettepaneku üle härra Andres Herkeli eelnõu tagasi lükata. Poolt hääletas 8 Riigikogu liiget, vastu oli 2, erapooletuid ei olnud. Seega on põhiseaduskomisjon teinud täiskogule ettepaneku eelnõu tagasi lükata.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Kuna ma esimesel lugemisel sõna ilmselt ei saa, siis ma tõstatan selle ühe aspekti, millele te viitasite Riigikogu liikme staatuse seaduse puhul. See on see, et põhiseadus ei anna mandaadi ennetähtaegseks lõpetamiseks selliseid aluseid nagu omavalitsuse volikogu või Euroopa Parlamendi liikmeks minek. Küll aga sisaldub nii Riigikogu liikme staatuse seaduses kui ka põhiseaduses volituste lõppemise alusena asumine mõnda teise riigiametisse ja õiguskantsler on tõlgendanud omavalitsuse volikogusse kuulumist teise riigiametina. Kas see vastuolu, millele te osutate, on sellisel juhul lahendatav sellega, et § 4 jääb eelnõust välja?

Rein Lang

Aitäh! Ma võiksin muidugi vastata väga lakooniliselt, et põhiseaduskomisjoni istungil sellist debatti ei tekkinud. Aga see konstruktioon, et Euroopa Parlamendi liikme amet on Eesti riigiamet, on küll äärmiselt omapärane konstruktioon. Ma kuulen sellist asja esimest korda.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Rein Lang! Avame läbirääkimised. Indrek Saar Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

Indrek Saar

Head kolleegid! Mul on hea meel, et me selle diskussiooni juures oleme, ja mul on hea meel ka näha, et saalis on märkimisväärselt kolleege, keda teema huvitab. Sel teemal on omavahel diskuteeritud istungisaalis, komisjonides, valimiste käigus Riigikogu puhvetis ja paljudes muudes kohtades oi-oi kui palju tunde. Ja üldiselt me ju vist teame, millised kolleegide seisukohad on. Ma saan aru Andres Herkeli püüdest vastata populaarsele ootusele keelata Riigikogu liikmetele midagi ära. Teistpidi tuletan meelde, et Riigikogu peaks olema igapidi tasakaalus. Oluline ei ole mitte ainult sooline tasakaal, vaid ka see, et siin esindatakse peale erinevate huvirühmade ka erinevaid regionaalseid aspekte, Eestimaa eri nurki. Ka Riigikogu töökorralduses, sh näiteks palju kirutud kuluhüvitised, on ju silmas peetud seda, et lõpuks ei oleks siin saalis mitte 101 Tallinnas resideeruvat professionaalset poliitikut, vaid inimesed, kes tulevad eri kohtadest, kes on kursis kohaliku eluga. Kohaliku elu üks oluline tasand on kohalik omavalitsus. Nii tõlgendavad seda ka näiteks meie naabrid Soomes ja on seda aastakümneid niimoodi tõlgendanud. Enamik Eduskunna liikmetest töötab ühtlasi kohaliku omavalitsuse volikogus. See ei ole kahel toolil istumine. See on üks ja sama Eesti riik. Jah, me võime rääkida sellest, et täitevvõim ja seadusandlik võim on ühitamatud, aga Riigikogu ja kohaliku omavalitsuse volikogu on täpselt sama tasand ning see on üks ja sama tool. Siin aetakse ikka sedasama Eesti asja, mida aetakse kuskil piirkonnas, ning info ja kogemused tuuakse siia keskele

kokku, et teha regionaalselt võimalikult hästi tasakaalustatud otsuseid.

Ma olen täiesti veendunud, et kui Riigikogu liikmel on kohaliku omavalitsuse kogemus – veel parem, kui ta leiab aega ja pühendumust selleks, et lugeda kohaliku omavalitsuse eelarvet ja hääletada, kuidas see kokku saab, arutada neid asju laua ääres, olles ise vastutav selle eelarve kokkusaamise eest –, siis on ta oluliselt paremini kursis sellega, kuidas kohalikul omavalitsusel läheb. Ta on palju adekvaatsem kaasa rääkima ka näiteks haldusreformi teemadel, rääkimata paljudest muudest piasjadest. Sellepärast olen ma vastu populistlikule üleskutsele, mille on esitanud siinkohal Andres Herkel. Ma kutsun üles hääletama hoopis seaduseelnõu poolt, mille toovad siia saali sotsiaaldemokraadid ja mis räägib sellest, et Riigikogu liikmed võivad leida ja soovivatalt peaksidki leidma aega, et teha tööd ka kohaliku omavalitsuse volikogus. Seega sotsiaaldemokraadid kindlasti ei toeta käesolevat seaduseelnõu. Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas on veel kõnesoove? Kõnesoove rohkem ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 577 esimesel lugemisel tagasi lükata. Peame selle läbi hääletama.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 577 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 56 Riigikogu liiget, vastu oli 15, erapooletuid ei ole. Eelnõu on esimesel lugemisel tagasi lükatud ja langeb menetlusest välja. (Tabel 34.)

Head kolleegid, meie tänane päevakord on ammendunud. Soovin kõikidele kena päeva jätku ja kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 12.07.

Istungi kestus 2 tundi ja 7 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 16. aprill 2014

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Väljaränne
2. Energeetika
3. Teede rahastamine
4. Vanemapension
5. Euroopa Kohtu otsus tunnistada kehtetuks andmete säilitamise direktiiv

Istungi rakendamine

1. Krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) kolmas lugemine

2. "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemere- maadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu (585 SE) teine lugemine

3. Toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (403 SE) teine lugemine

4. Perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (546 SE) teine lugemine

5. Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu (619 SE) esimene lugemine

6. Ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (625 SE) esimene lugemine

7. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ja Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (614 SE) esimene lugemine

8. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (628 SE) esimene lugemine

9. Kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (620 SE) esimene lugemine

10. Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse eelnõu (622 SE) esimene lugemine

11. Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (626 SE) esimene lugemine

Infotund

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, alustame infotundi. Teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohal 37 Riigikogu liiget. Infotunnis osalevad peaminister Taavi Rõivas, majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palo ning rahandusminister Jürgen Ligi. Soovi esitada küsimus on avaldanud seitse Riigikogu liiget, seetõttu ütlen kohe alguses, et peale registreerunud Riigikogu liikme küsimusi annan võimaluse esitada veel kaks küsimust.

1. Väljaränne

Esimees Eiki Nestor

Esimene küsimus on Kadri Simsonilt peaminister Taavi Rõivasele. Palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Väljaränne on viimastel aastatel olnud Eesti jaoks tõsine probleem ja isegi vastavalt ametlikule statistikale on üle-eelmisel ja sellele eelnenud aastatel väljarände saldo olnud tugevas miinuses, 2010. aastal –2500, 2012. aastal üle –3600 inimese. Ma tean, et teil on olnud ametisse sisseelamiseks napilt aega. Seetõttu keskendun oma küsimuses kitsamale valdkonnale, millega te tegelesite varem – need on Eesti meditsiinitöötajad. Eestis on praegu 12 400 meditsiiniõde ja kahjuks öeldakse, et meil on puudu 4000 meditsiiniõde. Samas võtavad Tallinna ja Tartu tervishoiukõrgkool käesoleval aastal esimesele kursusele vastu kõigest 350 uut õpi-

last. Teine probleem on see, et väljaõpetatud meditsiiniõded lahkuvad Eestist. Mida valitsusel on plaanis teha, et pidurdada õdede, aga ka üldse meditsiinitöötajate väljarännet Eestist?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kui me vaatame alustuseks suurt pilti, siis viimastel aastatel võib täheldada ka positiivseid trende. Meil on tehtud kaks suurt uuringut tööealiste inimeste väljarände kohta – 2010. aastal ja 2013. aastal. Nende kahe võrdluses näeme, et Eestist välja rännata soovijaid on kolmandiku võrra vähem, kui oli veel kolm aastat tagasi. See on kahtlemata positiivne uudis. On ka mitu teist näitajat, nagu näiteks see, et eestlasi, kes välismaal töötavad, kuid elavad Eestis, on jäänud mõne tuhande võrra vähemaks. Positiivseid trende on nende kolme aasta jooksul olnud teisigi. Ja kui me kõrvutame ennast oma lähinaabritega, siis väljarände arvus on vahe nendega mäekõrgune, Eestist rändab kordi ja kordi vähem inimesi välja kui näiteks meie lõunanaabrite juurest. Aga tervishoiutöötajate puhul tuleb tunnistada, et probleeme õdede Eestis tööl hoidmisega on ja nii välismaal kui ka sektorist väljaspool töötamine on need põhjused, miks õdesid Eesti tervishoiu jaoks napib.

Kui rääkida konkreetsetest meetmetest, kuidas õdesid tervishoidu tagasi tuua, siis oleme koostöös kogu sektoriga valmis teinud terve plaani, kus on näiteks projekt "Õed tagasi tervishoidu", nii nagu arstidelgi täienduskoolitused, taaskaasamised. Lõppkokkuvõttes pidurdab välismaale rändamist ikkagi see, kui palgatasemed Eestis ja lähinaabrite juures ühtlustuvad.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Ma sain aru, et teie arvates väljaränne Eestist ei ole nii tõsine probleem, nagu mulle kui küsijale tundub, aga samas on sektoreid, kus väljarännet ei saa eirata. Meditsiinisektor on kindlasti üks selliseid. Terviseameti andmetel on meditsiiniõdede väljavool praegu isegi suurem kui arstide väljavool. Seejuures on meie lähiriik, meie põhjanaaber Soome prognoosinud, et aastaks

2020 on neil veel vaja juurde 20 000 meditsiiniõde. Millised peaksid ikkagi olema konkreetset sammud, mida Eesti saab astuda, et õdesid siin hoida, sest palga poolest ei ole me Soomega lähiaastatel ilmselt veel konkurentsivõimelised?

Taavi Rõivas

Aitäh! Teie hinnang selles osas, et õdede leidmine on tervishoiusektoris suurem probleem kui arstide leidmine, ühtib ka minu tunnetusega. Kui me vaatame rahvusvahelist võrdlust kas või OECD riikidega, siis arstide arv 100 000 inimese kohta on Eestis ja nendes riikides täiesti sarnane, aga õdede arv on tõepoolest väiksem. Seetõttu ma jagan teie seisukohta, et õdede leidmine tervishoidu on selle võrra tundlikum probleem. Ma ei ole päris nõus sellega, et palgateema saaks täiesti kõrvale heita. Ei ole sugugi juhus, et viimastel aastatel, ka käesoleval aastal on just Eestis olnud mitmesuguste õekutsetega inimeste palgatõus meie regiooni kõige kiirem ja küllap üks kiiremaid, kui mitte kõige kiirem kogu Euroopas. Minu seisukoht on, et seda suunda tuleb jätkata. Kindlasti on nii valitsusel kui ka konkreetsetel tervishoiuteenuse osutajatel võimalik astuda samme selleks, et õendustöötajatel ei oleks sedavõrd suurt survet Eestist väljapoole tööle minna. Aga ma rõhutan, et paralleelse probleemina on samavõrd oluline ka see, et õendustöötajad ei läheks Eestis tööle väljapoole tervishoiusektorit.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, teine täpsustav küsimus, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Üks väga konkreetne küsimus. Kui hinnanguliselt on Eestis puudu 4000 õde ja õekoolituse alustajaid on aastas 350, siis see miinus jääbki kestma. Kas te toetate seda, et peaks suurendama õenduserialale vastuvõtavate arvu, ja kas te olete kaalunud, et koolitatud meditsiinitöötajaid võiks kuidagi riiklikult veenda pärast õpinguid Eestisse jääma?

Taavi Rõivas

Aitäh! Olen seda meelt, et õenduseriala vastuvõttu tuleb nii Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis kui ka Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis suu-

rendada. Sotsiaalministrina astusin selleks konkreetseid samme. Sotsiaalministrina sain küll mitte õdede, vaid arstide riikliku koolitustellimuse suurendamise eest teie erakonna kaaslastelt ka siitsamast puldist riielda, aga sellegipoolest ma arvan, et nii õdede kui ka arstide väljaõppe suurendamine Eestis on põhjendatud. Samas on lisaks sellele, et koolipinki läheb rohkem neid, kellest aastate pärast saab tervishoiutöötaja, ka märksa kiirem ja riigi seisukohast kindlasti kuluefektiivsem võimalus: kutsuda sektorist väljapoole tööle läinud arste ja õdesid tagasi tervishoiusektorisse. Selleks on vaja taastada erialane kompetentsus. Arstide puhul on see projekt juba töös, esimesed kursused on oma kvalifikatsiooni taastanud ja kokku on mõnikümme arsti tervishoidu tagasi tulnud. Ma usun, et samasugune programm tasuks teha ka õdedele. Neil inimestel, kellel on õeharidus juba olemas, aga kes praegu töötavad väljaspool tervishoidu, oleks siis võimalik mõne kuuga, suhteliselt lühikese ajaga oma kutsepädevus taastada, sooritada eksam ja asuda taas tööle tervishoiutöötajana. See on veel kiirem tee kui õppekavade laiendamise või õppemahu suurendamine.

Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra Riigikogu esimees! Härra peaminister! Jah, tõepoolest, taastada oma kutse, saada vajalikud paberid ja tõmmata uttu välismaale, sest seal on palk ikka mitu korda suurem. Kui palgavahe oleks 20%, siis paneks mõtlema, kas ma tahan siin või seal olla. Kui palgavahe on mitmekordne, siis läheb inimene loomulikult sinna, kus rohkem makstakse. Jah, teil on õigus, et sektoris on palk kasvanud kiiresti, tunduvalt kiiremini kui Saksamaal või Prantsusmaal, sellepärast et näiteks näljane inimene sööb ka kiiremini kui täis kõhuga inimene. Aga selleks, et palgad oleksid mingilgi määral võrreldavad, ütleme, oleks poolteisekordne vahe, peab suurenema kogu sektori rahastamine, selleks peab riik muutuma jõukamaks, peab olema korralik majandus taga. Mida te peaministrina kavatsete selleks ette võtta, kas teil on mingi kindel plaan selles suhtes?

Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, minul ja minu juhitaval valitsusel on kindel plaan, kuidas Eesti riik ja Eesti inimesed saaksid jõukamaks, ja seda me oleme siinsamas Riigikogu ees teilegi esitlenud. Majanduskasv sõltub suuresti sellest, kui hästi läheb Eesti ekspordil, ja see ei ole sugugi juhuslik, et valitsus keskendub ekspordi edendamisele veel enam kui seni. Aga veel enam keskendume ka sellele, et Eesti ettevõtluskliima oleks konkurentsivõimeline. Kõike seda head ja olulist, mida me oleme viimaste aastakümnete jooksul teinud, ei tule mitte ainult jätkata, vaid seda on vaja edasi arendada – sealt tuleb majanduskasv. Teine aspekt, mis majanduskasvu soodustab ja inimeste sissetulekuid otseselt suurendab, on seotud valitsuse plaanidega langetada tööjõumakse. Mida madalamad on tööjõumaksud Eesti keskmisega võrreldes ikkagi suhteliselt head palka saavatel tervishoiutöötajatel, seda suurem on rahasumma, mis nad kätte saavad. Kuigi aasta jooksul me jõuame teha võib-olla vähem, kui me tervikuna sooviksime, on tööjõumaksud langetamine meie valitsuse selge siht, sest see aitab suurendada nii tervishoiutöötajate kui ka kõigi Eesti inimeste sissetulekut.

Esimees Eiki Nestor

Lembit Kaljuvee, palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, härra esimees! Hea peaminister! Oma esimeses vastuses Kadri Simsonile ütlesite, et 2010. ja 2013. aasta arvude võrdluses olid teatud positiivsed ilmingud. Kas teil kui valitsusjuhil on oma usk, arusaam või plaan, millal väljaränne võiks Eestis olla selline, et väljarändajate tõttu inimeste arv Eestis ei väheneks?

Taavi Rõivas

Aitäh! See on väga hea küsimus, sest kindlasti on väljarändajate hulgas puhtstatistiliselt võttes päris palju ka neid, kelle väljarännet me ei taha sugugi takistada. Mõneks aastaks lähevad ülikooli õppima meie lapsed, mõneks aastaks rändavad välja ehk lähevad lähiajal, peale 25. mai valimisi kuus Eesti inimest Euroopa Parlamenti. Nende kõigi väljarändamist me kindlasti ei soovi piirata. Seega, kui me oleme Euroopa Liidu liikmed ja naudime

inimeste vaba liikumist – ma olen täiesti kindel, et me naudime seda, meenutades aega, kui me pidime ka Soome minekuks kaks nädalat viisat ootama ja Liivalaia tänaval järjekorras seisma –, siis teatud väljaränne ja ka teatud sisseränne jääb alati. Meile ei meeldi selline väljaränne, kui välja rännatakse puhtmajanduslikel põhjustel, selle pärast, et Eestis kas ei ole töökohta või ei ole piisavalt tasuvat töökohta. Mul on väga hea meel, et kui võrrelda just 2010. ja 2013. aasta seisuga nendesamade väga esinduslike küsitluste ja uuringute pinnalt, siis on nende inimeste hulk, kes rändavad välja puhtalt selle tõttu, et neil ei ole Eestis töökohta või ei ole tasuvat töökohta, oluliselt vähenenud. Selle nimel, et Eestis ei oleks rohkem mitte ainult töökohti, vaid oleks ka tasuvaid töökohti, peame loomulikult valitsuse ja parlamendina tööd tegema. Kindlasti see on see, mis mõjutab Eesti inimeste käitumist elu- ja töökoha valikul.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Infotunni algul ma ütlesin, et luban kohapealt esitada vaid kaks küsimust, nii et palun Andrus Ansipilt vabandust.

2. Energeetika

Esimees Eiki Nestor

Järgmine küsimus on Riigikogu liikmelt Toomas Tõnistelt majandus- ja kommunikatsiooniminister Urve Palole. Palun!

Toomas Tõniste

Hea juhataja! Hea minister! Peab tunnustama, et ajutise võimuliidu energiaplaanid on väga segased ja kahjuks teevad elektri hinna tarbijale ka kallimaks. Koalitsioonilepe näeb ette vähendada Eesti Energia, 100%-liselt Eesti inimestele kuuluva ettevõtte väärtust mitmesaja miljoni euro võrra. Ma pean eelkõige silmas ajutise koalitsiooni soovi võtta Eesti Energialt võimalus kasutada tulevikus elektri jaamas 50% põlevkivi asemel keskkonnasõbralikku biokütust. Ükski eraomanik tegelikult ei soovi oma ettevõtte väärtust oluliselt vähendada. Mu küsimus on, miks te seda teete või kelle huvides seda teete.

Urve Palo

Aitäh küsimuse eest! Esiteks pean ütleva, et elektri hinda ei saa valitsus kuidagi mõjutada, elektri hind kujuneb börsil. Viimasel ajal näiteks on elektri hind olnud just soodsam tänu sellele, et meil on olemas korralikud ühendused Euroopaga ja me saame muu hulgas ka Norra soodsat hüdroelektrit. Nii et elektri hind kujuneb börsil, mitte tulenevalt sellest, milline see täpselt on Narva Elektri jaamades.

Loomulikult ei tohi ükski valitsus teha otsuseid, mis on kahjulikud tema ettevõtetele ja ka lõpptarbijale ehk siis meile kõigile, maksu- maksjatele. Selliseid plaane ei ole ka praegusel valitsusel. Vastupidi, me tahame teha omalt poolt kõik, et energia hind oleks soodsam ja tagatud oleks ka kättesaadavus ja julgeolek. Mis puudutab Eesti Energia süüdistust, justkui ütleks üks koalitsioonileppe punkt, et taastuvenergia tasu Narva Elektri jaamadel põlevkivi ja biomassi koospõletamisel ei taastata, siis siin ei ole päris selget juttu räägitud. Nimelt, kui me räägime Auvere elektri jaamast, siis kehtiva toetuskeemi järgi saab biomassist toodetud elektrienergia eest toetust vaid sel juhul, kui tootmisprotsessi jooksul toodetud soojus kasutatakse ära kaugküttevõrgus või tööstuslikus tarbimises. Auveres seda võimalust ei ole, seal läheb soe piltlikult öeldes korstnast välja ja sellele toetusele ei ole kunagi pretendeeritudki. Samal ajal ei keela keegi muidugi ei Auveres ega Narva Elektri jaamades biomassi kütusena kasutada, nad ei kvalifitseeru siis lihtsalt toetusele.

Esimees Eiki Nestor

Toomas Tõniste, esimene täpsustav küsimus, palun!

Toomas Tõniste

Aitäh! Sellepärast ma juhtisingi tähelepanu, et te võtate ära võimaluse tulevikus toetust saada. Aga mis saab juba teist aastat menetluses olevast taastuvenergia tasude vähendamise eelnõust, mis lõpetaks praeguse ebaseadusliku taastuvenergia tootjate ülekompenseerimise ja alandaks tarbijatele elektri hinda aastas ca 3–5 miljoni euro võrra? Majanduskomisjonis soovisid sotsiaaldemokraadid ülekompenseerimise lõpetamise asemel hoopis suurendada taastuvenergia tasu elektri jaama oma tarbeks toodetud elektrienergia toetamise

kaudu 6 miljoni euro võrra. Samas on Reformierakonna initsiatiivil muudatusettepanekuna juba sisse hääletatud erandlik 4 miljoni eurone taastuvenergia toetus erakonna toetajale. Millised on uue valitsuse tegelikud plaanid taastuvenergia tasudega, mille lõpuks peavad kinni maksma kõik need vaesed tarbijad, Eesti inimesed ja ka ettevõtted?

Urve Palo

Aitäh küsimuse eest! Mis puudutab taastuvenergia tasusid, siis eelmise ministri ajal saadeti aasta või rohkem tagasi Euroopa Komisjonile riigiabi andmise taotlus. Me ei tea, kas see skeem, mida me taotleme, on Euroopa Liidu silmis ka kõlblik riigiabi. Me ootame pikisilmi taotlusele kinnitust ja loodame, et mai jooksul see saabub. Selles mõttes mingeid muudatusi plaanis ei ole.

Aga kui rääkida laiemalt, siis sügiseks on valmimas uus energiamajanduse arengukava. Selles on uuringutest tulenevalt võetud suund rajada üle Eesti koostootmisjaamad, kus elektrit ja sooja koos toodetakse. Selle tulemusena väheneb tarbijatele sooja hind ja ka elektri hind, kui on kohalik ühistu. Mis puudutab sooja hinda, siis pärast seda, kui praegused gaasi- või ka õlikatlamajad ümber seadistada biokütusele, väheneb sooja hind tarbija jaoks kohe vähemalt 20%. Nii et see on see tulevikusuund. Peale selle, kui koostootmisjaamu on üle Eesti, siis see annab ka majanduslikku efekti, sest biokütust ei pea transportima üksnes ühte kindlasse Eestimaa punkti, Lõuna-Eestist näiteks Ida-Virumaale, vaid seda saabki kohalikul moel tarbida. Transpordikulud on väiksemad, metsamehed ehk metsandussektor saab tööd ja lõpuks tarbija maksab vähem. Igal juhul on praeguse koalitsiooni eesmärk töötada selles suunas, et energiapuudus suureneks ja hind läheks tarbijatele soodsamaks.

Esimees Eiki Nestor

Toomas Tõniste, palun teine täpsustav küsimus!

Toomas Tõniste

Aitäh! Kahjuks ei saanud vastust küsimusele, kui palju te kavatsete taastuvenergia tasusid suurendada. Küsin edasi. Tavaliselt tehakse kõigepealt analüüs ja seejärel otsus hakata midagi tegema. Tundub, et ajutine valitsus

käitub teistpidi, kõigepealt hakatakse lammutama ja siis alles analüüsima. Millistele analüüsile tuginedes on koalitsioonil tekkinud soov eraldada Elektrilevi OÜ ehk jaotusvõrk Eesti Energiast, mis jällegi vähendab ettevõtte väärtust ja suurendab hinda tarbijatele?

Urve Palo

Aitäh küsimuse eest! Eelmiste küsimuste jätkuks ütlen veel, et teie esimene küsimus on natuke vastuolus teise küsimusega. Esimeses te heitsite koalitsioonile ette seda, et me ei luba Narva Elektri jaamades biokütuse kasutamise korral enam toetust maksta. Kui me seda lubaksime, siis kasvaksid inimeste elektriarved taastuvenergia tasu võrra oluliselt, sest seal on mahud väga suured. Seda me nägime ka mõni aasta tagasi, kui Narva Elektri jaamades puitu põletati ja inimesed selle eest peale maksid. Nii et koalitsiooni eesmärk ei ole kindlasti mitte tasusid suurendada, vaid alandada inimeste jaoks lõpphinda. Eriti soojuse puhul on see ka väga reaalselt tehtav, kui me biokütust rohkem kasutame.

Mis puudutab Elektrilevi eraldamist, siis omal ajal lahutati põhivõrgu ettevõtte, tänane Elering, ja nüüd me võime öelda, et see oli õige otsus. Elering on väga edukas ettevõtte, toimetab kenasti ja tulemusrikkalt. Loomulikult ei ole mõttekas midagi liita ega lahutada enne, kui on tehtud analüüsid, millele tuginedes võib väita, et selle tegevuse tulemusena üks pluss üks ei võrdu mitte kaks, vaid kolm. Seesama käib Elektrilevi kohta, mingil juhul ei tehta midagi enne, kui analüüsid ei ole näidanud, et see on mõttekas. Mis puudutab Eesti Energia enda hinnangut sellele, siis minu teada on Sandor Liive öelnud, et tema arvates võiks see olla mõttekas aastast 2019. Võib-olla see ongi nii. Tuleb analüüsida ja siis otsustada.

Esimees Eiki Nestor

Lembit Kaljuvee, palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Teadaolevalt käis täna ka ajakirjandusest läbi, et Eesti Energia müüb põlevkivi enda elektri jaamadele ja õlitööstusele 15-16 eurot tonn, samal ajal Viru Keemia Grupile aga 31 eurot tonn. Kas te peate seda normaalseks? Kui te ei pea, mida kavatsete siis ette võtta?

Urve Palo

Ma ei ole kursis, kas need väited vastavad tegelikkusele. Ma lugesin seda hommikul küll ka ajakirjandusest, aga tahaksin siiski kontrollida. Kui see vastab tõele, siis loomulikult ei saa seda pidada võrdseks kohtlemiseks turul. Me ju räägime, et elame turumajanduses. Kui heidetakse ette koalitsioonilepingu ühte punkti, et tuleks analüüsida põlevkivivarude eraldamist Eesti Energiast, välja arvatud julgeolekuvary, mis on elektri tootmiseks oluline, siis see käib nüüd täpselt selle juurde, et juhul kui põlevkivivarud oleksid eraldi ettevõtte all, mida riik haldab, siis ei saaks ka tekkida sellist huvide konflikti, et ettevõtte, kes ise õli toodab, müüb oma konkurendile toorainet. Nii et see on ka üks valdkond, mis vajab põhjalikumalt analüüsi.

Esimees Eiki Nestor

Annely Akkermann, palun!

Annely Akkermann

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Te olete kindlasti nõus, et Euroopa Liidus on keskkonnavaldkonna maksustamisel üldtunnustatud põhimõte, et saastaja maksab. Praegu tuuakse Iru soojus- ja elektri jaama küttena kasutamiseks prügi Soomest ja Inglismaalt. Nendest jäätmetest tõhusa koostootmise teel saadud elektrienergia eest maksab koostootmise tasu Eesti elektritarbija. Kas te peate sellise tasu kogumist Eesti elektritarbijalt õiglaseks või peaks toodetud jäätmete põletamise eest tasuma piisavalt suure summa saastaja ehk siis Briti ja Soome jäätmetekitaja?

Urve Palo

Aitäh! Mis puudutab Iru elektri jaamas prügi põletamist, siis minu teada on selle prügi maht, mida tuuakse sisse Soomest ja Suurbritanniast, hinnanguliselt 10% kandis. Põhjus on eeldatavasti see, et kohalikust toorainest ei piisa. Siin tekib ka küsimus, et võib-olla on elektri jaam ehitatud mõnevõrra liiga suur, pidades silmas just prügi hulka. Aga see on ka teema, mis vajab analüüsimist. Ma ei saa seda praegu kindlalt väita. Tekib küsimus, miks siis on vaja prügi importida. Aga kui me räägime sellest laiemalt, siis iseenesest ma ei pea õigeks, et selle prügi pealt, mida imporditakse, me peaksime maksma oma elektriarvete kaudu taastuv-

energia tasu. Need on küll väga väikesed summad, aga asi on põhimõttes. Nii et ma arvan, et seda teemat tuleb lähemalt vaadata ja analüüsida. Kui aga veel Iru elektri jaamast rääkida, siis keskkonnaminister on ka öelnud, et üks probleem on meie jaoks see, et me sorteerime praegu ainult umbes 26% prügist, aga eesmärk aastaks 2020 on sorteerida 50%. Iru elektri jaama käivitamise tõttu on sorteeritava prügi protsent tõenäoliselt veelgi langenud. Nii et ka selles valguses peab seda teemat laiemalt arutama ja analüüsima, kas me oleme õigel teel ning kas siin peaks midagi muutma.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Teede rahastamine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine on Tarmo Tamme küsimus rahandusminister Jürgen Ligile.

Tarmo Tamm

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Uue koalitsioonilepingu lubaduste ühe kätteallikana olete ette näinud kütuseaktsiisi lahtisidumise tee hoiurahast. See toob kaasa tee hoiuvahendite vähendamise 25 miljoni euro võrra. Kas olukorras, kus teede seisukord ei ole eriti kiita, on vastutustundlik tee hoiuvahendeid vähendada?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma tahaksin hirmsasti teie suust kuulda, millises valdkonnas on Eestis olukord selline, et seda võiks eriti kiita. Siis me saaksime võrrelda. Iseenesest ei ole vastutustundlik siduda mingit aktsiisi mõne kindla kuluga. Mõelge veidike analoogia peale. Kas te oleksite nõus alkoholiaktsiisi kasutamist siduma mingil moel näiteks joodikutega või tubakaaktsiisi kasutamist tubaka tarbijatega? Tõenäoliselt mitte. Tegelikult on vastus teie küsimusele olemas ju aktsiisi eesmärgis. Kas aktsiis on kehtestatud nende kahjulike kõrvalmõjude tekitajate huvides või on sellel mingisugune muu mõte? Aktsiisil on muu mõte. Selle esimene eesmärk on kahjulike kõrvalmõjudega tarbimist piirata ja teine, aga võib-olla oleks õigem öelda, et isegi esimene eesmärk on koguda eelarvesse õiglast maksutulu. Auto-

kütuseaktsiis ei ole selles mõttes erand. Me ei pea kulutama kütuseaktsiisi ainult asfaldipane-kuks, vaid peame olema selle kulutamises paindlikud, sh selle aktsiisi teede heaks kulutamises. See, et me oleme pidanud täpselt 75% aktsiisist aastas teedesse toppima, on tekitanud väga selgeid probleeme. See ärakulutamise kohustus ei ole kooskõlas teede vajadustega ja sellest tulenevad probleemid ka projektide ettevalmistamisel. Eelarve selline jäikus on tekitanud ilmselt ka neid superprojekte, mis on liiga suured.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, esimene täpsustav küsimus, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Seda on küll kummaline kuulda, et teede jaoks ei ole raha vaja, aga see selleks. Teatavasti jõuab kütuseaktsiisina kogutavast rahast praegu teehoidu alla 50%, ülejäänud raha läheb riigi muude kulutuste katteks. Kas valitsus leiab, et kütuseaktsiisi eesmärk ei ole mitte teehoidu tagada, vaid katta riigi muid kulutusi?

Jürgen Ligi

Aitäh! Me ilmselt kuuleme erinevaid hääli. Ma ei öelnud seda, mida te väitsite, ja ma ei saanud ka aru, mis 50%-st te rääkisite. See on jälle mingi väljamõeldis. Ma jätkan siis oma vastust. Me panime selle aasta eelarvesse poolvägisi väga priske summa, kuigi oli näha, et teeprojektid ei ole 2014. aastaks ette valmistatud. On alanud uus Euroopa Liidu eelarveperiood, aga raha ei ole tulnud, sest projektid ei ole ette valmistatud. Ometi nõudis seaduse selise summa eelarvesse kirjutamist. On võimatu arvata, et raha selline kasutamine või vägisi ärakulutamine oleks ökonoomne. Samas, eelarves hakkab teede rahastamine alates 2016. aastast kasvama, hoolimata sellest, et Euroopa Liidu osa teede rahastamises väheneb. Ma olen täiesti kindel, et selles valdkonnas on võimalik teha mõistlikumaid valikuid, ja jään selle juurde, et kütuseaktsiisi ei pea kasutama ainult kütuse põletajate huvides. Seda enam, et meil puudub nii mõnigi maks, mis teistes riikides on autokasutajatele ette nähtud.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, teine täpsustav küsimus, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Mina tuginen Riigikontrolli auditile, kust võib välja lugeda, et kütuseaktsiisist kasutatakse Eesti teede heaks praegu alla 50%. Riigikontrolli auditit tasub minu arvates uskuda. Te olete andnud mõista, et kohalike omavalitsuste teede rahastus ei vähene. Kas see rahastus ei vähene aastal 2013 või 2014? Minu teada vähenes 2014. aastal teede rahastus 1,2 miljoni euro võrra. Millise aasta te olete aluseks võtnud, kui te väidate, et kohalike omavalitsuste teede rahastus ei vähene?

Jürgen Ligi

Aitäh! Me kuuleme jälle erinevaid hääli. Ma ei rääkinud kohalikest teedest, aga ma võin öelda, et koalitsiooniläbirääkimistel lepiti kokku, et nende teede rahastamine ei vähene. Kuid ma pole seda seni siin veel öelnud. Mis puutub Riigikontrolli auditisse, siis nad kajastavad seal jällegi oma ettekujutust seadusest. Ei ole ette nähtud, et teedesse peab minema just aktsiisist kogunenud raha, vaid raha sellises ulatuses. Aga siin suurt vahet ei ole, sest me oleme ikka sama probleemi ees: kui sõidetakse rohkem ringi ja aktsiisi laekub rohkem, siis me kindlasti ei suuda seda raha samas tempos kulutada. Igal juhul ei ole aktsiisi ja teehoiukulutuste sidumine mõistlik ega ka võimalik. Mõni aasta kulutame rohkem, mõni aasta vähem. Ilmselt on teed olnud üks kõige kiiremini arenevaid valdkondi. Teede kvaliteet on viimase 10–15 aastaga väga kiiresti paranenud, seda tuleb tunnistada. Igal juhul paraneb meie teede olukord edasi ja teede rahastamine kasvab.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Minul oli pisut üllatav kuulda sinu väidet, et kui 75% aktsiisist kasutatakse teehoiuks, siis see pole kooskõlas teede vajadustega. Maanteeamet vist alles paar nädalat tagasi tutvustas oma analüüsi ja kirjeldas olukorda. Analüüsis toodi välja, et rahavajadus on endiselt suur ja teede olukord ei ole nii kiiresti

paranenud, kui oleks vaja. Aga võib-olla ei olegi tähtis see, mis protsent seaduses kirjas on, sest teede olukorda on vaja igal juhul parandada. Kas ei ole tulnud mõtet, et kui näiteks mingite vaidluste tõttu ei ole riik ühe või teise aasta lõpus seda raha teede heaks ära kasutanud, siis võiks olla mõttekas anda mõnel aastal suuremad summad kohalikele omavalitsustele? Kohalikud teed, mis on kohalike omavalitsuste hallata, väga ootavad raha.

Jürgen Ligi

Aitäh! See, et teede rahastamine ei ole kooskõlas vajadustega, oli teil väga täpne formuleering. Kui meil on käsil mõni suur teeprojekt, siis kindlasti ei sunni me inimesi rohkem ringi sõitma. Kui me ehitame näiteks Mäo ristmikku, siis see ei toimu niimoodi, et rahvas kohustub rohkem kütust põletama. Siin ei tohi olla jäika seost. See ei oleks kooskõlas meie eesmärkidega, teede ehitamise tsükliga ega teeprojektide realiseerumisega, need summad kõiguvad eri rütmis ja nii ongi loomulik. Sellest tulenebki maksupoliitiline loogika. Teine loogika on see, et aktsiisi eesmärk ei saa olla lihtsalt asfaldipaneku rahastamine, riik peab raha kasutama paindlikumalt. Teede eelarvete kasvust ma juba rääkisin. Kohalike teede rahastamine on tõepoolest olnud seoses europrojektidega suhteliselt kehvas seisus. Me kavatsime jälgida, et kohalikud teed saaksid edaspidi proportsionaalselt suurema osa, kui nad seni on saanud.

Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, palun!

Aivar Kokk

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Sa väitsid, et võib-olla ei kasutata igal aastal kogu raha teede heaks ära. Teehoiukavas ei ole aga kirjas ühtegi aastat, kui ei lükata mõne objekti valmimist järgmisele aastale, kusjuures seda tehakse põhjusel, et ei ole piisanud raha nende tööde tegemiseks. Kust tuleb arvamuse, et see 75% aktsiisist on liiga suur summa?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma ei ole isegi öelnud, et see summa on liiga suur. Ma ütlesin, et teede olukord on meil muu eluga võrreldes paranenud pigem kiiremini kui aeglasemalt. See on tõsiasi, et

teede olukorra areng on olnud päris kiire. Mis puudutab teehoiukavu, siis seal on muudatused loomulikud, sest teehoiukavad ei ole määratud jumalast, vaid need on meie endi koostatud. Muudatuste üks allikas on alati see, et teatud tööd lähevad kallimaks, mõned hanked vaidlustatakse ja tekivad tehnilised probleemid. Nende kavade muutmine on loomulik tegevus. Nagu kõik muudki kavad ei seisa ka teehoiukavad eraldi ühiskonna üldisest jõukusest ja riigieelarvest tulenevatest võimalustest. Nad peavad igal juhul arvestama riigieelarve olukorda ja teiste valdkondade rahastamise vajadust.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Vanemapension

Esimees Eiki Nestor

Järgmisena esitab Margus Tsahkna küsimuse peaminister Taavi Rõivasele.

Margus Tsahkna

Suur tänu! Lugupeetud peaminister! Teie valitsus on otsustanud järgmisest aastast langetada pensioni 200 000 emal, kes on juba oma lapsed üles kasvatanud. Igäühe pension väheneb keskmiselt 120 eurot aastas. Nimelt, 2012. aastal võtsime koos teiega vastu seadusmuudatuse, millega me kehtestasime vanemapensioni. Aga nüüd on uus valitsuskoalitsioon otsustanud oma lubaduste täitmiseks ja eelarveaukude lappimiseks nendelt 200 000 emalt, kes on oma lapsed juba üles kasvatanud ja kes seaduse järgi peaksid alates 1. jaanuarist 2015 emapensioni saama hakkama, selle ära võtta. Miks te otsustasite just nende 200 000 ema pensioni langetada ning kas neil on veel lootust teie halastusele ja sellele, et te emapensioni alles jätate?

Taavi Rõivas

Aitäh! Hea kolleeg! See jutt, et me järgmisel aastal kellegi pensioni langetame, on minu hinnangul vastutustundetult hirmutamist. Järgmisel aastal pensionid Eestis päris kindlasti tõusevad, praeguse prognoosi järgi keskmiselt 23 euro võrra kuus. Me oleme otsustanud, et keskmine pension on ka järgmisel aastal tulumaksuvaba, see on pensionitõusu

oluline osa. See otsus nõuab riigieelarvest ka katteallikaid. Nende katteallikate olemasolu kohta on IRL varem väga palju küsinud ja nüüd te asusite ühte võimalikku katteallikat kohe eos ründama. Ma tegelikult vastasin enamikule nendest küsimustest juba eelmise nädala infotunnis ära, aga ma hea meelega kordan. Jutt sellest, et kellelgi juba kehtivat vanemapensioni vähendatakse, ei vasta tõele. Vanemapension koosneb kolmest osast, millest kaks kehtivad ja kolmas veel ei kehti. Kaks kehtivat osa on meil plaanis täpselt endisel kujul kehtima jätta. Esiteks, 2003. aastal ja hiljem sündinud lapse eest tehakse ühe vanema teise pensionisambasse 4%-line sissemaks. See teeb kolme aasta jooksul keskmiselt 1134 eurot, kusjuures see vanem, kelle pensionisambasse lisatakse tehakse, võib olla nii ema kui ka isa. Ka vanemapensioni teine osa, mis puudutab lapsi, kes on sündinud aastatel 1981–2012, ja tähendab nende vanematele kahe aastahinde võrra täiendavat pensioni, juba kehtib ning sedagi me jätkame.

Esimees Eiki Nestor

Margus Tsahkna, esimene täpsustav küsimus, palun!

Margus Tsahkna

Aitäh! Hea peaminister! Ma loodan, et ma ei pea teile hakkama meelde tuletama õigusriigi põhimõtteid. Kehtivad ju kõik vanemapensioni osad. Me võtsime selle seaduse vastu aastal 2012. Kui te võtate 200 000 emalt ära nende emapensioni, mida nad peaksid hakkama saama keskmiselt 120 eurot aastas, siis te peate muutma seadust ehk muutma kehtiva seaduse selles osas kehtetuks. Te olete öelnud, et 2018. aastal te emapensioni selle osa taastate. Nendel 200 000 emal jääb selle ajani saamata keskmiselt 360 eurot. Me oleme majanduskriisi tõttu natukene aeglustanud pensionitõusu ja riik maksab seda raha tagantjärele. Kas te käitute samamoodi ka emapensioni puhul ehk maksate 2018. aastast emapensioni neile 200 000 emale nende aastate eest tagantjärele?

Taavi Rõivas

Aitäh! Järgmise aasta aprillis, nii nagu ka selle aasta aprillis kasvab mitte 200 000 pensionäri, vaid umbes 400 000 pensionäri pen-

sion. Pensionid kasvavad praeguste prognooside järgi rohkem kui eelmisel või üle-eelmisel aastal või ka mitmel aastal enne seda. Selleks, et nende 400 000 inimese pensionitõus oleks täielik, oleme otsustanud, et me jätkame tulumaksuvabastuse suurendamist ja kogu keskmine vanaduspension on Eestis ka järgmisel aastal tulumaksuvaba. Ei vasta tõele jutt sellest, et me kuulutame vanemapensioni veel mittejõustunud või mitterakendunud osa kehtetuks. Me ei kuuluta seda kehtetuks. Me lükame selle jõustumise edasi aastasse 2018 ja seda sel põhjusel, et kuni 2017. aastani peab Eesti riik oma eelarvest tegema kümnete miljonite eurode võrra kulutusi, et teha lisamakseid Eesti inimeste teise pensionisambasse. Järgmisel aastal on see erakorraline kulu üle 62 miljoni euro, 2017. aastaks tõuseb see üle 70 miljoni euro taseme. Me oleme ühiselt otsustanud, et me neid lisamakseid teeme. Selleks, et Eesti riigile oleks jõukohane neid lisamakseid teha, oleme otsustanud, et me ei rakenda samaaegselt mitut soodusskeemi. See oleks eelarve suhtes vastutustundetu ega oleks Eesti riigile jõukohane.

Esimees Eiki Nestor

Margus Tsahkna, teine täpsustav küsimus.

Margus Tsahkna

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Minu arvates on vastutustundetu see, kui te hakkate muutma juba kehtivat seadust. Need 200 000 ema, kes on oma lapsed juba üles kasvatanud, teavad, et neil on laste kasvatamise eest oodata keskmiselt 120 eurot aastas emapensioni. Minu arvates on just nimelt see, kui te seadust muudate, vastutustundetu käitumine, kuna ka riigi eelarvestrateegia dokumentides on juba paar aastat see summa sees olnud, nende kuludega on arvestatud. Tegelikult te võtate selle raha nendelt inimestelt ära, see on selge, siin ei ole mõtet keerutada. Te võtate 200 000 emalt ära kokku 23 miljonit eurot. Aga minu küsimus on hoopis teise asja kohta. Minu käsutuses on informatsioon, et Rahandusministeerium ei ole eelarvestrateegia dokumentidesse tegelikult ka aastaks 2018 arvestanud sisse kulutusi emapensionile. Kas te jälle vassite nende 200 000 ema pensioniga?

Taavi Rõivas

Jürgen Ligi minu paremal käel ütleb, et on küll arvestatud. Enne kui midagi väita, tasub alati algallikatega tutvuda. Mina mäletan valitsuskabineti nõupidamiselt üpris hästi, et tabelis olid just nimelt 2018. aastaks kirjas vanemapensioni veel jõustumata osa käivitamise kulud. Riigi eelarvestrateegias peab arvesse võtma nii neid otsuseid, mis on juba tehtud, kui ka neid, mida on plaanis teha. Praeguseks oleme võtnud vastu otsuse – mitte küll veel seaduse tasemel, aga poliitilise otsusena –, et see punkt jõustub 2018. aasta alguses. Öelda, et kehtiva seaduse muutmine on ilmtingimata vastutustundetu, on ka üksjagu vastutustundetu, sest kehtivat seadust me peame muutma sellekski, et suurendada tulumaksuvabastust, mida hakkavad saama umbes 400 000 pensionäri. See tähendab, et umbes 400 000 pensionäri saavad järgmisest aastast kõrgemat pensioni. Ma ei ole kindel, et see on vale samm, vastupidi, ma arvan, et see on väga õige samm. Öelda, et kehtiva seaduse muutmine on alati vastutustundetu, ei pruugi olla täpne ega õige hinnang toimuvale.

Esimees Eiki Nestor

Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Aitüma, hea eesistuja! Lugupeetud peaminister! Palju on räägitud teist kui palju lugenud ja hästi õppinud mehest. Mul on samuti selle üle hea meel. Te kindlasti tunnete eesti kirjanusklassikast "Pisuhänna" lugu, kus kord oli Vestmann peal ja Piibelet all ning siis jälle vastupidi. Selles loos oli ka selline seik, kui Vestmann avaldas imestust, kuidas küll Piibelet tuleb tema tütrele tema enda rahaga kosja. Põhjus oli aga väga lihtne: Piibeletel ju oma raha polnud. Nüüd on ka vanemapensioniga selline lugu, et te võtate nendeltsamadelt pensionäridelt raha ära, et keskmine pension oleks tulumaksuvaba. Kas see on ikka väga aktsepteeritud ja eetiline samm?

Taavi Rõivas

Aitäh! Lisaks eesti kirjanusklassika lugemisele tasub aeg-ajalt jälgida ka seda, mida on öelnud riigijuhid. Üks väga vastutustundlik, muuseas, konservatiivne Ameerika Ühendriikide poliitik on öelnud, et ükski valitsus ei saa

inimestele mitte kunagi anda midagi, mida ta ei ole nendeltsamadelt inimestelt enne maksurahana kokku kogunud. Täiesti õige on see, et iga kulutust, mida valitsus teeb, iga kulutust, mida riigieelarvest tehakse, peavad needsamad inimesed, needsamad Eesti riigi maksumaksjad kompenseerima, makstes makse riigi kassasse ja tehes teisi kulutusi. Teie ütlete selle kohta, et me läheme riigieelarvet tehes Eesti maksumaksjatele nende oma rahaga kosja. Seda võib ju ka nii nimetada. Aga kust mujalt kui maksumaksja käest ongi valitsusel vahendeid riigieelarvesse võtta? Valitsuse roll on teha õiglasid otsuseid, mis ühiskonda tugevdavad, ja neid me kavatsime kindlasti teha. Ma olen ise väga paljude eakate inimestega suhelnud. Minu hinnangul on küll Eesti pensionäride seas valdav see arusaam, et sõltumata sellest, kas pensionäriil on lapsi, ja sõltumata sellest, kas tema abikaasa on elus, peaks tema pension kasvama ning see pension peaks vähemasti Eesti keskmise pensioni ulatuses olema tulumaksuvaba. Sellist tagasisidet olen mina Eesti pensionäridelt saanud.

Esimees Eiki Nestor

Kaia Iva, palun!

Kaia Iva

Aitäh! Mind pani natuke imestama üks mõttekonstruktsioon. Sa ütlesid, et emapension kolmas osa tuleb ära võtta sellepärast, et kui hakata emapension seda osa maksma, siis kannatab riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Aga samas te eraldate need 23 miljonit eurot, mis te emadelt ära võtate, ju kusagile mujale ehk see raha tegelikult kulutatakse ära. Seega ei ole see seotud jätkusuutlikkusega, vaid sellega, milliseid valikuid tehakse. Aga minu küsimus on tingitud sellest, et sa ei vastanud Margusele, kas need 360 eurot pere kohta makstakse tagantjärele, 2018. aastal, emadele välja. Eelmisel kolmapäeval sa ütlesid, et seda ei tehta, küll aga eelmise nädala "Foorumis" jättis minister Pevkur selle vastuse õhku ja praegu ka sina sellele küsimusele ei vastanud. Ma küsin lootusrikkalt ikkagi seda, kas see kolme aasta jooksul maksmata jääv emapension makstakse 2018. aastal tagantjärele välja. Ehk on see nii?

Taavi Rõivas

Aitäh! On päris huvitav praktika küsida peaministri käest igal nädalal uuesti sama küsimust ja siis vaadata, kas ta ikka vastab täpselt samamoodi. Minu puhul ei ole põhjust oodata, et ma nädala jooksul oma seisukohta muudan. Küll aga olen ma nõus sellega, mis te ütlesite, et riigieelarve kohta tehtavad otsused on valikute küsimus. Lapsetoetuste tõus on valikute küsimus, pensionide tulumaksuvabastus on valikute küsimus, töötajate maksude langetamine on valikute küsimus, ka Eesti julgeolekusse rohkem panustamine on valikute küsimus. Need on valikud, mida valitsusliit soovib teha. Mul on hea meel, kui opositsioon nõuab meilt – kuigi ei oleks vajagi nõuda – nende valikute jaoks kätteallikaid. Me ise kavatseme väga hoolega jälgida, et kõikidel meie valikutel oleks kate olemas. Tõepoolest on vaja valida, kas parandada 400 000 pensionäri toimetulekut, sõltumata sellest, kas neil on lapsed, kas neil on üldse lähedasi, tehes seda sel teel, et nad ei pea pensioni pealt tulumaksu maksma, või alustada juba 2015. aastal lisaskeemi rakendamist. On küsimus, kas seda lisaskeemi ehk vanemapensioni veel jõustumata kolmandikku – ma rõhutan, et kaks kolmandikku vanemapensionist kehtib ja jääb kehtima – on võimalik hakata rakendama samal ajal, kui me teeme lisamakseid inimeste teise pensionisambasse. Ka see on valik. Kui te leiate 23 miljoni euro ulatuses kätteallika, siis me oleme kindlasti valmis seda arutama. Ma tean, et IRL-i liikmed pooldavad oma südames tasakaalu ja vastutustunnet. Ma loodan, et ka selle ettepaneku juures me näeme reaalseid kätteallikaid, me näeme, mida tuleks koalitsiooni plaanidest tegemata jätta või mida rohkem teha, et kätteallikaid oleks. Ootan ka seda ettepanekut.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Euroopa Kohtu otsus tunnistada kehtetuks andmete säilitamise direktiiv

Esimees Eiki Nestor

Nüüd jõuab Olga Sõtnik viie minuti jooksul esitada küsimusi peaminister Taavi Rõivasele ja tema jõuab lühidalt ka vastata. Palun!

Olga Sõtnik

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Euroopa Kohus tegi 8. aprillil otsuse, millega tunnistas kehtetuks andmete säilitamist käsitleva direktiivi. Direktiiv nõudis, et sideettevõtted säilitaksid nn metaandmeid kuus kuud kuni kaks aastat. Metaandmete hulka kuulub näiteks info, kellele, kus, mis kell ja kui pikalt inimene mobiil- või tava-telefoniga helistab ning millal on tal ühendus internetiga või kasutab ta e-posti. Neid andmeid iga kasutaja kohta olid kohustatud säilitama kõik sideteenuste pakkujad, nii telefonioperaatorid kui ka internetiteenuse pakkujad. Kohtu hinnangul riivab see direktiiv raskelt põhiõigusi – eraelu austamist ja isikuandmete kaitset – ning see riive pole vältimatult võimalik ega vajalik. Te teate, et Eesti on selle direktiivi üle võtnud, tehes seda elektroonilise side seaduse kaudu. Siit tulenebki minu küsimus. Kas Eesti Vabariigi valitsus kavatseb selle kohtuotsuse valguses midagi ette võtta, näiteks tellida analüüsi, või äkki juba tegeldakse seaduse muutmise ettevalmistamisega? Millised on teie plaanid?

Taavi Rõivas

Aitäh! Kindlasti tuleb ametkondadel analüüsida selle kohtuotsuse mõju riigisisesele õigusele. Me peame arvestama, et lisaks sellele direktiivile on mitte ainult Eestis, vaid ka paljudes teistes Euroopa Liidu riikides riigisiseseid õigusakte, mis sama temaatikat reguleerivad. Kas üldse ja kui suures ulatuses neid muuta tuleb, on kindlasti edasise analüüsi küsimus. See kohtuotsus on nädal aega vana ja täna lõplikult öelda, millise mõju see toob kaasa Eesti õigusloomele ning ka parlamendi tööle, on veel natuke vara, aga me kavatseme kindlasti seda otsust analüüsida. Pole kahtlust, et kohtuotsused, ka Euroopa Kohtu otsused, on täitmiseks.

Esimees Eiki Nestor

Üks lühike täpsustav küsimus.

Olga Sõtnik

Aitäh! Kas teil on andmeid selle kohta, et Euroopa Komisjon võib siiski algatada mingisuguse muu direktiivi sellel teemal ja mingisugusel kujul võib see andmete säilitamise

nõue jõusse jääda? Kas teil on mingeid luureandmeid selle kohta?

Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen viimaste päevade jooksul küll väga tihedalt suhelnud paljude Euroopa Komisjoni inimestega, sh komisjoni presidendiga, aga meie jututeemad on olnud teised. Need on olnud seotud julgeoleku, energeetika, transpordi ja Euroopa siseturuga. Selle direktiivi muutmise ei ole me viimastel päevadel rääkinud. Kui see initsiatiiv komisjonist peaks tulema, küllap me siis rahulikult seda teemat vaatame. Ma arvan, et see küsimus leiab mõistliku lahenduse. See teema on praegu lihtsalt veel nii uus, et on vaja natuke analüüsida, milline see õige lahendus peaks täpselt olema.

Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Infotund on lõppenud. Aitäh valitsusliikmetele!

Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! On aeg üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kas kellelgi on soovi? Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! 17 kolleegi nimel on mul üle anda arupärimine peaminister Taavi Rõivasele. Teades, kui põhjalikult ministrid tavaliselt meie arupärimistele vastamiseks valmistuvad, võib eeldada, et vastus arupärimisele kõlab siin Riigikogu saalis umbes kahe kuu pärast. Me pärimise aru selle kohta, mis on uue koalitsiooni lubaduste kätteallikad. Välja on kuulutatud mitmeid maksulangetusi ja toetuste tõuse. Kätteallikatest rääkides ollakse aga suhteliselt üldsõnalised ja kui üldsõnalised ei olda, siis tuleb välja, et püsikulude ja püsialalaekumiste kätteallikas on mõnigi kord ühekordne tulu. See toob kaasa olukorra, kus vahevalitsus, kes tegutseb kuni märtsini 2015, saab ühekordselt oma lubadused täidetud, aga järgmine valitsus peab hakkama tegelema eelarveaukudega. Me küsime kuue valdkonna kohta. Esiteks küsime teede kohta. Teadupärast on Eesti teed olnud pikka aega alarahastatud, ometi näeb koalitsioonileping ette, et seda raha võetakse veelgi

vähemaks. Küsime ka selle kohta, et lubatakse tõsta kütteõli aktsiisi, lootes sellega saada suurt tulu, aga puudub kompensatsioonimehanism neile, kes maksutõusu osaliseks saavad. Nelja valdkonna kohta küsime veel. Tänan tähelepanu eest!

Esimees Eiki Nestor

Olen võtnud vastu ühe arupärimise. Nüüd teeme kohaloleku kontrolli.

Kohal on 86 Riigikogu liiget, puudub 15.

Tänase päevakorra täpsustuseks ütlen niipalju, austatud Riigikogu liikmed, et teise päevakorrapunkti raames arutatav eelnõu vajab seadusena vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu hääaltenamust.

1. Krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) kolmas lugemine

Esimees Eiki Nestor

Alustame tööd tänase päevakorra punktidega. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 559 kolmas lugemine. Kas fraktsioonid soovivad läbirääkimistel sõna võtta? Kõnesoove ei ole.

Kuna eelnõu vajab seadusena vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu hääaltenamust, siis teeme veel kord kohaloleku kontrolli.

Kohal on 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu 559 tuleks panna lõpphääletusele. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu lõpphääletus. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Selle eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt on 88 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooleluid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 35.)

2. "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu (585 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud "Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-EL-i partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa" ratifitseerimise seaduse eelnõu 585 teine lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad esineda? Vabandust! Rahanduskomisjoni nimel esineb ettekandega Rannar Vassiljev.

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Aja kokkuhoiu huvides ma seaduseelnõu pealkirja ette ei loe, vaid nimeetan seda lihtsalt eelnõuks. Rahanduskomisjon arutas eelnõu 8. aprillil. Eelnõu eesmärk on ratifitseerida sisekokkulepe, milles sätestatakse Cotonou lepinguga ja finantsprotokolliga võetud rahaliste kohustuste rakendamiseks vajalikud Euroopa Liidu sisesed meetmed. Juhtivkomisjon tegi konsensuslikud otsused, mis kõlavad järgmiselt: esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 16. aprilliks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada ja panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Ettekandjale on küsimusi. Margus Tsahkna, palun!

Margus Tsahkna

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Ma loen sellest pealkirjast, et Eesti riik võtab kohustusi. Palun selgitage meile enne lõpphääletust, mis kohustusi, kui suuri ning kelle ees ja mille pärast Eesti riik võtab!

Rannar Vassiljev

Aitäh! Eks neid küsimusi oleks vist paslikum olnud esitada eelnõu algatajale, aga võin komisjoni nimel ka selle informatsiooni edasi anda. On olemas Euroopa Arengufond, mille rahaline maht on 30,5 miljardit eurot. Eesti osa selles on 0,086%, mis on umbes 26 miljonit ja veel 300 000 eurot peale. See on see maht, mille kohta võib öelda, et Eesti võtab endale kohustusi. (Sumin.)

Esimees Eiki Nestor

Auväärsed! Ettekandja on puldis ja küsija soovib küsida. Palun lubage tal seda teha! Margus Tsahkna, teine küsimus, palun!

Margus Tsahkna

Aitäh! Vabandust, ma ei ole rahanduskomisjoni liige, ja ma täpsustan, mille jaoks ja kuhu läheb see 26 miljonit eurot või mis see summa täpselt oli, igal juhul on seda raha üle 20 miljoni euro, mis on väga-väga suur raha. Seda on niisama palju, kui te vanemapensionist ära võtate. Kuhu see siis tegelikult läheb? See läheb mingisse fondi. Aga mida Eesti rahvas, kellelt see raha võetakse, selle eest saab või kuhu see raha täpselt läheb?

Rannar Vassiljev

Aitäh! Ma täpsustan, et tegemist ei ole sama suurusjärguga, kuna see raha jaguneb järgmise Euroopa Liidu eelarveperioodi peale ehk aastatele 2014–2020. Tegu ei ole üheaastase lisakulutusega. Seega, hetk tagasi mainitud võrdlus eelarve potentsiaalse kuluartikliga ei ole päris kohane. Aga oma sisult jaguneb see kulu- tus või, ütleme, toetus järgmiselt (seda on võimalik ka eelnõu seletuskirjast lugeda): 29,1 miljardit eurot eraldatakse AKV riikidele ehk Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidele, 364,5 miljonit eurot läheb ülemeremaadele ja -territooriumidele ning 1,1 miljardit eurot Euroopa Komisjonile selle fondi kavandamise ja rakendamise seotud kulude katteks.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ken-Marti Vaher, palun!

Ken-Marti Vaher

Suur tänu, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus puudutab selle kindlasti olulise seaduseelnõu pealkirja, mis häämas-taval kombel mahtus viiele reale isegi ära. Kas te komisjoni istungil arutasite, et kui alustada lugemist pealkirja esimesest sõnast ja lõpetada viimase sõnaga, siis peab möönma, et pealkirja esimene pool läheb enne lõpule jõudmist meelest ära? Kas te arutasite seda, et äkki saaks öelda selgemalt, millest eelnõu räägib ja mida me tegelikult siin täna kinnitame?

Rannar Vassiljev

Aitäh! See, kas teksti esimene ots läheb meelest ära, enne kui lõpule jõutakse, oleneb ennekõike kahest tegurist: sellest, kui kiiresti suudetakse lugeda, ja sellest, kui palju teksti suudetakse meelde jätta. Otseselt selliseid küsimusi komisjonis ei esitatud, samas on see kindlasti ebatraditsiooniliselt pikk eelnõu pealkiri.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, aga kõnesoove ei ole. Eelnõu 585 kohta muudatusettepanekuid ei ole esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on, et eelnõu tuleks panna lõpphääletusele. Alustame selle ettevalmistamist, aga kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli. Ma lasen kella, siis inimesed teavad kohale tulla.

Hetkel on kohal... Okei! Sven Sester, palun, kas sul on protseduuriline küsimus?

Sven Sester

Aitäh! Mida me praegu siin teeme? Te võtsite vahepeal suurelt ekraanilt mingid võimalused maha ja nüüd teete uuesti kontrolli. Mis nüüd toimuma hakkab? Olge kena, palun selgitage!

Esimees Eiki Nestor

Hetkel toimub uuesti kohaloleku kontroll.

Kohal on 75 Riigikogu liiget ja puudub 26.

Panen lõpphääletusele eelnõu 585. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt on 69 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid

ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 36.)

3. Toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (403 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 403 teine lugemine. Majanduskomisjoni ettekandja Jaan Õunapuu, palun!

Jaan Õunapuu

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud kolleegid! Tuletan teile meelde, et eelnõu algatamise tingis õiguskantsleri 9. juuli 2012. aasta ettepanek viia toote nõuetele vastavuse seadus vastavusse põhiseadusega. Vabariigi Valitsus algatas selle eelnõu 2013. aasta 25. märtsil. Esimene lugemine toimus m.a 5. juunil, muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 12. septembril. Selleks ajaks ühtegi muudatusettepanekut komisjoni ei laekunud.

Majanduskomisjoni töörühm valmistas eelnõu komisjoni istungil menetlemist ette oma nõupidamisel 25. märtsil s.a, seal osalesid ka inimesed majandusministeeriumist. Enne eelnõu esimest lugemist toimunud aruteludel majanduskomisjonis m.a 13. ja 20. mail toodi välja vajadus muuta eelnõuga seonduvalt ka teisi selle teemaga seotud seadusi. Eelnimetatud komisjoni istungitel lepitati kokku, et majandusministeerium teeb õigusliku auditi, mille käigus otsitakse välja seadused, mis sisaldavad kohustuslikke viiteid standardile, ning kõik need seadused korrastatakse ühtse pakatina. Teiste seaduste ülevaatamise tulemusel leidsid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad, et asjakohaseid muudatusi on võimalik teha alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusesse, elektroonilise side seadusesse, elektriohutusseadusesse, küttegaasi ohutuse seadusesse, lifti ja köistee ohutuse seadusesse, liiklusseadusesse, masina ohutuse seadusesse ning surveseadme ohutuse seadusesse. Samuti leiti, et mõõteseaduses olevad viited korrastatakse väljatöötamisel oleva mõõteseaduse muutmise seaduse eelnõuga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei esitanud muudatusettepanekuid jäätmeseaduse, sadamaseaduse, meresõiduohutuse seaduse ning veeseaduse kohta, sest nende analüüsimisel selgus, et seal olevad viited standardile tulenevad Euroopa Liidu või rahvusvahelisest õigusest. Komisjon otsustas teha sel kevadel eelnõu kohta 14 muudatusettepanekut, mille kõik esitas majandusministeerium.

Nüüd räägin lähemalt menetluse käigust. Nagu ma ütlesin, arutati eelnõu sellel kevadel kahel korral: 25. märtsil ja 7. aprillil. Istungitele olid kutsutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseturuosakonna kvaliteedi infrastruktuuri talituse juhataja Ingrid Teinemaa ja sama talituse nõunik Ago Pelisaar. Räägin lühidalt mõnest teemast ja küsimusest, mida me arutasime. Paluti täpsemalt lahti rääkida muudatusettepaneku nr 4 selgitust, mis meile esitatult kõlas nii, et uus sõnastus kajastab paremini reaalselt olukorda. Selgituseks öeldi, et tegemist on standardiorganisatsiooni rahastamise temaatikaga, täpsustatakse, mida riigi raha eest standardikeskuselt realselt tellitakse. Uus sõnastus peaks probleemi väljendama täpsemini kui eelmine sõnastus. Lisaks täpsustati seda, millisest eelarvest tegevusi rahastatakse. Nagu te neljandast muudatusettepanekust näete, on üheselt välja toodud, et seda rahastab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium oma eelarvest.

Märgiti, et õiguskantsleri pöördumine oli tingitud liikluseadusest ning eelnõu menetluse käigus on muudatusi tehtud ka teistes seadustes. Nagu ma enne ütlesin, jäi osa seadusi praegu vaatluse alt välja. Kordan ka põhjust: need seadused tulenevad paljuski Euroopa Liidu õigusest.

Mainin veel ühte teemat, standardite tõlkimist ja selle maksumuse hüvitamist. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi inimesed ütlesid, et kunagi pidid kohustuslikud standardid olema eesti keeles kättesaadavad, aga nüüd sellist nõuet seaduses enam ei ole. Praegu käib standardite tõlkimine vajaduspõhiselt, huvigrupidelt laekuvad ettepanekud ja nende alusel hakatakse ka tõlkima. Keskmiselt kulub standardite tõlkimisele igal aastal 200 000 – 300 000 eurot.

Sooviti ka teada, kas õiguskantsler on avaldanud arvamust § 42 kohta, mis tegelikult põhjustaski tema ettepaneku 2012. aastal. Töö kor-

ras on õiguskantsleri büroo öelnud, et tõepoolest on õigusselgus paremaks muutunud.

Lõpetuseks räägin komisjoni otsustest. Esiteks otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 16. aprilliks. Teiseks otsustati teha ettepanek eelnõu teine lugemine lõpetada. Kolmandaks otsustati, et kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis tuleks eelnõu saata kolmandale lugemisele 23. aprilliks. Neljandaks otsustasime teha ettepaneku panna eelnõu siis lõpphääletusele. Kõik need neli otsust, mis komisjon tegi, olid konsensuslikud. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimissoovi ei ole. Eelnõu kohta on laekunud muudatusettepanekuid, vaatame muudatusettepanekute tabeli läbi. Muudatusettepaneku nr 1 on esitanud majanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 2 on esitanud samuti majanduskomisjon, arvestatud täielikult. Kolmas muudatusettepanek on esitatud majanduskomisjoni nimel, arvestatud täielikult. Neljas muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Viies muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kuues muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Seitsmes muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kaheksas muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Üheksas muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kümnenda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, arvestatud täielikult. 11. muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. 12. muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. 13. muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. 14. muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult.

Komisjoni ettepanek on, et eelnõu 403 teine lugemine tuleks lõpetada. Muid ettepanekuid ei ole tulnud, seega on eelnõu 403 teine lugemine lõpetatud.

4. Perekonaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (546 SE) teine lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud perekonaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 546 teine lugemine. Palun ettekandjaks õiguskomisjoni liikme Valdo Randpere!

Valdo Randpere

Lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud kuulajad, Riigikogu liikmed! Õiguskomisjon on seda eelnõu arutanud juba alates jaanuarist. Jaanuari lõpus oli eelnõu siin ka esimesel lugemisel. Peale seda oleme eelnõu mitmel koosolekul arutanud ja seda teiseks lugemiseks ette valmistanud. Näiteks olid 11. märtsi koosolekule kutsutud lisaks õiguskomisjoni liikmetele inimesed Justiitsministeeriumist ja Eesti Pangaliidust, samuti Notarite Koja esimees jt. Samamoodi arutasime seda eelnõu ja vaatasime läbi muudatusettepanekuid esmaspäeval, 7. aprillil. Me leidsime, et komisjon toetab kümmet muudatusettepanekut, otsustasime, et suuname selle eelnõu teisele lugemisele 16. aprilliks ja teeme ettepaneku teine lugemine lõpetada. Eile sai komisjon aga uuesti kokku ja arutas seda eelnõu veel kord. Kuna meie vahepealne arusaam selle eelnõu täiuslikkusest on mõningal määral muutunud, siis me otsustasime teha ettepaneku täna teine lugemine hoopistükkis katkestada. Muudatusettepanekud jätaksime aga endiselt jõusse. Me tahame veel kord selle eelnõu paari aspekti lähemalt vaadata, enne kui me edasi läheme ning eelnõu uuesti teisele ja siis kolmandale lugemisele toome. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Aitüma! Hea Valdo! Kõik muudatusettepanekud on asjakohased ja komisjon on need heaks kiitnud. Ehk sa selgitad siis saalis olijatele ja ka nendele, kes saalis parasjagu ei ole, mis on nende paari asja sisu, millega tuleks

veel edasi tegelda? Inimesed saaksid siis aru, kus see *point* on. Vabandust keeelseaduse rikumise pärast!

Valdo Randpere

Väga hea küsimus. Kogu see seadusmuudatus on tingitud sellest, et pärast seda, kui perekonaseadus vastu võeti – see hakkas kehtima vist 2010. aastal –, ilmnesid selle rakendamisel mõned puudujäägid. Me tahtsime need likvideerida seaduse muutmise kaudu. Me teeme mõned muudatused sätetes, mis ei ole teeninud oma eesmärki. Aga esialgse plaani kohaselt hakkasime muutma ka sätteid, mis puudutasid näiteks seda, kuidas vanemad saavad oma lapsi esindada. Peale seda, kui me komisjonis olime selle arutelu lõpetanud, võtsid ka minuga isiklikult kontakti mitmed lastevanemad, võiks isegi öelda, et väga paljud lastevanemad, kes küsisid otse, miks Riigikogu selle sildi all, et tuleb kaitsta lapsi nende vanemate eest, tegelikult segab lastevanematel täita oma kohustusi laste vastu ja teostada oma õigusi. Ka mul oli juba varem siin kahtlusi, aga ma arvasin, et äkki ma olen ainuke selline imelike vaadetega lapsevanem. Kuid kuna ma nii paljude teiste lastevanemate käest kuulsin sedasama arvamust, siis tekkis mul väike kõhkklus, et äkki peaks veel korra seda eelnõu vaatama. Ma ei ole isegi kindel, kas me seal midagi muudame, võib-olla jätame muutmata, aga ma ei tahaks tulla kolme aasta pärast jälle teie ette ja öelda, et näete, kahjuks sai omal ajal niisugused asjad läbi lastud. Paari asja kohta, mis me seaduses nüüd ära parandame, tahan öelda, et oleks olnud hea, kui 2010. aastal oleks keegi eelnõu teise lugemise katkestanud ja neid asju ei oleks seadusesse pandudki.

Esimees Eiki Nestor

Priit Sibul, palun!

Priit Sibul

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja, ma palun teil täpsustada! Te kasutasite sõna "mõned" ja nimetasite olukorda, kus lapsi tuleb kaitsta nende vanemate eest, aga ma sain aru, et neid aspekte, mida tuleks üle vaadata, on mitu. Äkki te täpsustate neid? Esimese lugemise ajal tekkis mul üks küsimus ja vahepeal suhtlesin ma sel teemal teie ja ka teiste inimestega. Küsin nüüd, kas te komisjonis me-

netluse ajal arutasite soovahetusega seonduvat temaatikat ja abielu kehtetuks tunnistamist, mida käsitletakse perekonnaseaduse 2. peatükis. Kas te arutasite, et kui on tegemist juhtumiga, kui üks partneritest sugu vahetab, siis võiks see minna hoopis 5. peatüki alla, kus käsitletakse abielu lõppemist?

Valdo Randpere

Seda viimast küsimust komisjonis peale esimest lugemist enam ei arutatud, nii et selle kohta ei oska ma mingit kommentaari anda. Me oleme oma esialgsel seisukohal, et seadus näeb ette abielu tühiseks muutumise või lõpetamise.

Mis puudutab laste esindamise problemaatikat, siis toon näiteks ühe väga lihtsa asja. Praeguse eelnõu kohaselt tahame muuta lastevanematel laste arvelduskontodega tegelemise keerulisemaks kui praegu. Aga olemasolevaid kontosid see ei puudutaks. Isegi kui on olnud mingi kuritarvitus, siis me seda kontot ei puudutaks, aga tulevikus, alates 2015. aasta 1. jaanuarist kehtiksid uued reeglid, mis teeksid lastevanemate elu päris keeruliseks. Need reeglid eeldavad, et lastevanemad et tegutse oma laste suhtes hea tahtega. Ma arvan, et selline suhtumine on vale.

Lisaks on praegu meie käes olevasse eelnõusse sisse toodud üks uus mõiste – igapäevaelu asjades tehtav tehing, nn igapäevatehing. Seda ei ole väga hästi sisustatud. Selle mõiste sisustamise õigus on pandud perekonna enda õlule, perekond peaks defineerima, mis on selles perekonnas igapäevatehing. Ma arvan, et me peaksime ka seda sätet vaatama, enne kui me lõplikult ütleme, et las see jääb nii, las see otsustusõigus jääb vanematele. See teeks asja päris keeruliseks nii lastevanematele kui ka nendele, kes peaksid selle kõige järele valvama. Me võiksime põhimõtteliselt lähtuda eeldusest, et lastevanemad armastavad oma lapsi, nad hoolivad neist, on nende vastu heatahtlikud ja tahavad neile parimat. Aga praeguse eelnõuga me läheme natukene seda teed, et paneme ausad lastevanemad müüri taha ja laseme üksikutel ebaausatel vabaduses jalutada. See ei ole minu arvates õige lähenemine.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimis-

soovi ei ole. Eelnõu 546 kohta on esitatud kokku kümme muudatusettepanekut. Vaatame need läbi. Esimene muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Teine muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Kolmas muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Neljas muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Viies muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Kuues muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Seitsmes muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Kaheksas muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Üheksas muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud. Kümnes muudatusettepanek on õiguskomisjonilt, on täielikult arvestatud.

Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 546 teine lugemine katkestada. Määrän eelnõu 546 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 2. mai kell 16.

5. Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu (619 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Päevakorrapunkt nr 5 on Vabariigi Valitsuse algatatud Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandjaks haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud istungi juhataja ja Tallinna Tehnikaülikooli kuratooriumi liige! Tervist ka teistele Riigikogu liikmetele, kes siin meid kuulavad! Tutvustan lühidalt Vabariigi Valitsuse algatatud Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu.

Eelnõuga luuakse Tallinna Tehnikaülikoolile eriseadus, millega nähakse ette selle ülikooli tegevuse erisused teiste avalik-õiguslike ülikoolidega võrreldes. Eelnõuga määratakse ära tehnikaülikooli vastutusvaldkonnad, muudetakse selle juhtimisstruktuuri ja täpsustatakse rahastamisega seotut. Muudes küsimustes kohaldatakse Tallinna Tehnikaülikoolile ka edaspidi ülikooliseadust. Seda eelnõu peab vaatama natuke laiemas kontekstis. Praegu reguleerib kõigi avalik-õiguslike ülikoolide toimimist ülikooliseadus. Erand on siiani

olnud Tartu Ülikool, mille kohta kehtib juba praegu eriseadus. Selle eelnõuga luuakse sarnane regulatsioon ka Tallinna Tehnikaülikoolile.

Nüüd eelnõust lähemalt. Sellega piiritletakse Tallinna Tehnikaülikooli vastutusvaldkonnad ning õppe- ja teadustöö peamised tegevussuunad. Nagu te võite eelnõu § 2 lõike 4 punktist 2 lugeda, on Tallinna Tehnikaülikool tehnikahariduse ja -teaduse juhtiv ülikool Eestis ning vastutab inseneride ja tehnikateadlaste järelkasvu eest. Selle vastutuse paremaks kandmiseks luuakse tehnikateaduste professorid, mida rahastatakse riigieelarvest. Sarnane olukord on Tartu Ülikoolis juba praegu.

Vist kõige olulisem muudatus ja võib-olla ka selle seaduseelnõu algatamise põhiimpulss on see, et Tallinna Tehnikaülikooli juhtimisstruktuur muudetakse natukene paindlikumaks, võrreldes sellega, mida ülikooliseadus praegu sätestab. Uus struktuur võimaldab ülikoolil palju suuremal määral kaasata juhtimisprotsessidesse ülikooli akadeemilisest kogukonnast väljaspool olevaid isikuid. Ülikoolide kehtiva juhtimismudeli puhul ei ole nende huvirühmade esindajad otsustusprotsessi üldiselt sellisel viisil kaasatud. Tallinna Tehnikaülikoolil on ka praegu olemas kuratoorium, aga sellel on selgelt ainult nõuandev roll ja ülikooli nõukogu ei pea selle arvamusega arvestama. See olukord muutub nüüd natukene paindlikumaks. Ainuke erand üldisest mudelist, nagu juba räägitud, on praegu Tartu Ülikool, mille juhtimisstruktuuri muudeti 2012. aastast, kui nõukogu sai endale suurema pädevuse sisuliste ja oluliste juhtimisotsuste vastuvõtmisel. Eelnõu kohaselt saab Tallinna Tehnikaülikooli kõrgeimaks juhtorganiks kuratoorium, mille liikmetest üle poole nimetavad ülikoolivälised osapooled väljastpoolt akadeemilist kogukonda. Nõukogu hakkab edaspidi olema akadeemiline otsustuskogu, kes otsustab ülikooli õppe- ning teadus- ja arendustegevuse küsimuste üle. Rektor juhib edaspidigi ülikooli igapäevast tegevust ja esindab ülikooli.

Uus lähenemisviis muudab tehnikaülikooli senisest avatumaks ja võimaldab tal paremini täita innovatsiooni edendamise ja ühiskonna teenimise ülesannet ehk sidustab Tallinna Tehnikaülikooli toimimise paremini ühiskonna ootustega. Kui praegu valib ülikooli rektori akadeemilistest isikutest koosnev nõukogu,

siis edaspidi hakkab seda tegema kuratoorium, mille pooled liikmed on tulnud väljastpoolt akadeemilist kogukonda. Uus juhtimismudel rakendub 1. jaanuarist 2015.

Viimasena räägin üsna olulisest punktist selles eelnõus, mis käsitleb Tallinna Tehnikaülikooli õigusi finantsvahendite kasutamisel. Ülikooliseadusega võrreldes on siin erisusi. Eelnõuga parandatakse tehnoloogiasiret ehk akadeemiliselt väljatöötatud tehnoloogia siirmit ühiskonda ja majandusse. Selle arengu kiirendamiseks täpsustatakse Tallinna Tehnikaülikooli õigusi finantsvahendite kasutamisel, sh laenude andmisel Tallinna Tehnikaülikooli põhitegevusega seotud juriidilistele isikutele. Tallinna Tehnikaülikool on soovinud aktiivsemalt toetada nn *spin-off* ehk ülikoolis tekkinud teadmiste rakendamist ülikooli toel realselt kas ettevõtluses või ühiskondlikes huvides. Eelnõu annaks kuratooriumi otsusega õiguse tagada oma tulude arvel ülikooli põhikirjaliste ülesannete täitmiseks asutatud juriidiliste isikute kohustusi ja anda neile ka laenu.

Eelnõu peaks teie kaasabil seadusena jõustumata 2014. aasta 1. septembril. Nüüd vastan hea meelega küsimustele. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas eelnõu algatajale on küsimusi? On. Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Nagu te märkisite, valib selle seaduse alusel Tallinna Tehnikaülikooli rektori 11 liikmest koosnev kuratoorium. Tartu Ülikooli seadus näeb ette väga laia rektori valimise kogu, seal osalevad kõik professorid ja ka üliõpilaste esindajad. Eesti on üsna väike riik ja ülikooli ei ole väga palju. Kas te peate õigustatuks, kui Eestis luuakse põhimõtteliselt nii erinevad rektori valimise korrad?

Jevgeni Ossinovski

Eks see ole diskussiooni koht. Ühelt poolt ma arvan, et liiga laiaks ei ole ka mõistlik seda valijate ringi ajada. Teisest küljest pean põhimõtteliselt õigeks suunda, et rektori valimise protsessis võiksid osaleda ka ülikoolivälised ringkonnad. See, et 11 inimest otsustab, kes saab Eesti ühiskonnale nii olulise asutuse rektoriks, on kindlasti arutamist väärt. Märgin,

et selle seaduseelnõu väljatöötamine on lähtunud Tallinna Tehnikaülikooli enda initsiatiivist ja eelnõu on heaks kiitnud ka Tallinna Tehnikaülikooli nõukogu. Ehk tehnikaülikool on ise arvanud, et selline rektori valimise loogika on mõistlik, aga seadusandjal on õigus ja võimalus seda analüüsida ning vajaduse korral mõelda ka täpsustustele.

Esimees Eiki Nestor

Mart Meri, palun!

Mart Meri

Aitäh! Lugupeetud minister! See on uue eriseaduse eelnõu. Ma isiklikult arvan, et ei ole väga mõistlik mõte selliste eriseaduste arvu suurendada. Eriti huvitab mind, kas neid erisusi, mis praegu on Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõusse kirjutatud, saaks poliitilise tahte olemasolu korral kirjutada kehtivasse ülikooliseadusesse, tehes seda seadust natuke paindlikumaks, aga jäädes ikkagi selle süsteemi juurde, et avalik-õiguslike ülikoolide elu korraldab üks seadus. Eraldi küsimus on tõesti Tartu Ülikool, millel on eraldi seadus, sest nii on aegade jooksul välja kujunenud. Mis on teie isiklik arvamus eriseaduste ja üldseaduste vahekorra kohta?

Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Laiem kontekst on siin muidugi ka see, et avalik-õiguslikel juriidilistel isikutel Eestis on üldiselt oma eriseadused olemas. Ülikoolid on selles mõttes juba praegu erandid, et nende tegevust reguleeritakse ühtselt ülikooliseadusega. Ma arvan, et põhimõtteliselt võib sellele küsimusele läheneda mõlemat pidi. Üks variant on tõesti muuta ülikooliseaduses sätestatud paindlikumaks ja sedakaudu neidsamu muutusi ellu kutsuda. Teine variant on luua eriseadusi. Pean asjakohaseks märkida, et kui Riigikogu annab heakskiidu Tallinna Tehnikaülikooli seadusele, siis Haridus- ja Teadusministeeriumil ei ole pärast seda küll mingit alust öelda teistele avalik-õiguslikele ülikoolidele, et nemad ei saa endale eriseadust taotleda. Kui teised ülikoolid soovivad siis endale eriseadust, peab haridusministeerium kindlasti ka nende küsimustega tõsisemalt tegelema hakkama. See on laiema poliitilise otsuse koht, kas me lähtume sellest, et üldiselt on kõikide ülikoolide tegevus regulee-

ritud ülikooliseadusega, või teeme kõikidele avalik-õiguslikele ülikoolidele oma eriseaduse. Siin on kindlasti ka Riigikogul vaja diskussiooni pidada. Lõpetuseks märgin veel seda, mida ma oma tutvustavas ettekandes ei öelnud, et Tallinna Tehnikaülikoolile nagu ka Tartu Ülikoolile on oma seaduse olemasolu muidugi väga suure sümbolse tähendusega.

Esimees Eiki Nestor

Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Lugupeetud minister! Nagu te ütlesite, seaduseelnõu algatamise üks eesmärk on § 9 punkt, mille alusel luuakse tehnikaülikoolis tehnikateaduste õppe-, teadus- ja arendustegevusega tegelevad professorid, mis saaksid erirahastamise. Mul oli meeles, et kui Tartu Ülikooli seadust tehti, siis loodi rahvusteaduste professorid. Praegu loen ma Tartu Ülikooli seadust, aga enam seda kohta ei leia. Kuid tõepoolest, selliseid professuure võib ju talle tähtsates valdkondades hakata tahtma iga Eesti kõrgkool. Kas on üldse õige, et mingeid professuure luuakse ühe seaduse alusel, lahus ülejäänud õigusaktidest, mille alusel professorid on kõrgkoolides loodud?

Jevgeni Ossinovski

Aitäh küsimuse eest! Ma ei ole hiljuti Tartu Ülikooli seadust üle vaadanud, aga Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõus oleme mõelnud seda sellisel viisil, et tulemuslepingutega sätestatakse ka need konkreetset professorid, mis ülikoolides peavad olema ja mis riigieelarvelise rahastuse alla lähevad. Põhimõtteliselt arvan ma, et sellel suunal, kui igas ülikoolis on oma kokkulepitud, ühiskondlikult olulised professorid kindlaks määratud ja neid rahastatakse riigieelarvest, ei ole midagi viga. Kindlasti ei tohiks seda ringi aga lõputult laiendada, nii et kõik ülikoolid peaksid kõiki oma professuure kuidagi rahvuslikult oluliseks, sest see paneks selle mänguruumi natukene liiga kinni. Aga me oleme põhimõtteliselt ikka seda meelt olnud, et Eestis võiksid ülikoolid natukene spetsialiseeruda, et dubleerimist vältida. Nii et iseenesest ma siin sellist ohtu, mida te mainisite, sellisel viisil ei näe.

Esimees Eiki Nestor

Maimu Berg, palun!

Maimu Berg

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Tahan küsida Tartu Ülikooli kohta, millel on olemas oma eriseadus. Te möödaminnes ütlesite, et eriseaduse olemasolu on sümbolne. Kui neid kõrgkoolide seadusi ühtlustada, kuidas te siis suhtute sellesse, kui Tartu Ülikool ainsana säilitaks oma eriseaduse ja võib-olla isegi täien-daks seda? Me teame, et esimese vabariigi ajal president Päts läks selle kallale ja see ei lõp-penud talle eriti hästi. Kuidas te seda kommenteerite?

Jevgeni Ossinovski

Ma ei ole kindel, kas ma sain küsimusest õigesti aru. Aga mis puudutab Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli seadust ning üldiselt neid eriseadusi, siis nagu ma ütlesin, siin on probleem kindlasti olemas. Kui me veel ühele ülikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, selle seaduse teeme, siis tõenäoliselt tähendab see, et mingil ajal on kõikidel avalik-õiguslikel ülikoolidel oma eriseadus olemas. See kindlasti ühelt poolt lahendab mõningaid muresid, millest ma rääkisin – juhtimisstruktuuri uuendamise jne –, aga teisest küljest vähendab see ülikoolide seisukohast üsna tugevalt paindlikkust. Kui nad tulevikus tahaksid mingisugust oma korralduslikku aspekti kuidagi muuta, siis selleks tuleks hakata seadust muutma. Näiteks võin öelda, et kui hakati tegema Tallinna Tehnikaülikooli seadust, siis avaldas Tartu Ülikool soovi, et nad tahaksid oma seaduses üht-teist muuta. Sellesse eelnõusse me neid asju muidugi juurde ei pane. Aga eks me kõik teame, et seaduste muutmise võtab oma aja ning kui ülikool tahab paindlikult mingisuguseid asju ümber korraldada, kuid kõik on fikseeritud eriseaduses, siis muutub see protsess keerulise-maks. See on poliitilise otsuse koht.

Esimees Eiki Nestor

Barbi Pilvre, palun!

Barbi Pilvre

Aitäh! Lugupeetud minister! Väitsite, et pärast tehnikaülikooli oma seaduse võimalikku vastuvõtmist hakkavad ka teised avalik-õiguslikud ülikoolid kaugemas perspektiivis tõenäo-

liselt oma seadust tahtma. Kas te näete võimalust panna siin mingisugused piirangud peale, sõltuvalt ülikooli suurusest, rahvusvahelisest tasemest või tuntuusest?

Jevgeni Ossinovski

Kui me vaatame oma avalik-õiguslikke ülikoo-le ja lähtume sellest, mis on nende spetsiifiline orientatsioon ja roll ühiskonnas, siis ma arvan, et kõik Eesti avalikud ülikoolid on võimelised selle seaduse vajaduse väga õigus-tatult ja põhjendatult sõnastama. See puudutab Eesti Kunstiakadeemiat, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiat, Tallinna Ülikooli, kindlasti ka Eesti Maaülikooli. Nii et ma arvan, et seda kuidagi piirata on väga keeruline. Küll aga, nii nagu ka Tallinna Tehnikaülikooli seaduse puhul, hoiab ministeerium tulevikuski seda liini, et eriseaduse loomise algatus peab tulema üli-koolilt endalt ja peab olema selgelt põhjenda-tud, miks üldine ülikooliseaduse regulatsioon seda ülikooli ei rahulda. Nagu ma ütlesin, põhimõtteliselt pean mina üsna ebatõenäoli-seks, et kui mõni teine avalik-õiguslik ülikool oma eriseaduse loomise taotlusega ministeeriumi tuleb, siis oleks ministeeriumil mingi-sugust alust seda tagasi lükata.

Esimees Eiki Nestor

Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, härra minister! Komisjoni ettekandja on kultuurikomisjoni esimees Lauri Luik. Palun!

Lauri Luik

Austatud juhataja! Head kolleegid! Kultuurikomisjon arutas Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõu 619 oma istungil esmaspäeval, 7. aprillil. Istungile olid kutsutud haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski ning Haridus- ja Teadusministeeriumi asekanstler Indrek Reimand ja õigusosakonna juhataja Heddi Lutterus. Ma ei hakka pikalt ja põhjalikult üle rääkima seda, mida minister oma ettekandes välja tõi. Küll aga ütlen kokkuvõtvalt, et kui me saame seadusandlikul tasandil kuidagi kaa-sa aidata sellele, et meie avalik-õiguslikud ülikoolid suudaksid oma funktsioone paremini täita, siis me oleme kindlasti valmis seda tege-ma. Tallinna Tehnikaülikooli seadus on selles valguses hea näide.

Peale seda, kui minister oli komisjonis and-nud ülevaate seaduseelnõu sisust, toimus aru-

telu. Selle käigus tõi minister välja selle, mida ta ka siin puldis täna mainis, et kuigi tegu on Tallinna Tehnikaülikooli seaduse eelnõuga, võiks selle aruteluga kaasneda laiem debatt selle üle, kas kõikidel avalik-õiguslikel ülikoolidel peaks olema oma seadus või saaks ka edaspidi ülikoolide tegevust korraldada kuidagi muud moodi, nii nagu see praegugi toimub ülikooliseaduse alusel. Haridus- ja Teadusministeeriumi asekancler Indrek Reimand ütles, et ministeeriumi lähenemine on olnud selline, et kui mõnelt ülikoolilt on tulnud initsiatiiv, siis selle teemaga on tegeldud. Nagu öeldud, selle seaduseelnõu puhul tuli algatus Tallinna Tehnikaülikoolilt endalt. Komisjoni liikmed uurisid, kas peale Tallinna Tehnikaülikooli on veel mõni avalik-õiguslik ülikool näidanud üles huvi oma seaduse saamiseks. Vastati, et seni sellist initsiatiivi olnud ei ole, küll aga võib selle eelnõu valguses see huvi ka teistel avalik-õiguslikel ülikoolidel tekkida. Uuriti veel seda, kas ei piisa ainult ülikooliseadusest. Ülikooliseaduse peatükke võiks ju muuta näiteks nii, et sätestada seal tänapäevaste juhtimismudelite üldsätted, täpsemad korrad võiksid olla ülikoolide põhikirjades. Ministeeriumi esindajad vastasid, et kehtivat ülikooliseadust ei saa sellisel kombel täiendada, kuna see tuleks siis täiesti ümber kirjutada. Uuriti ka, kas Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli juhtimismudelid on sarnased, mispeale tõdeti, et tegu on väga sarnaste juhtimismudelitega, kuid organite nimetused on erinevad. Minister avaldas oma seisukohta, et eri nimetused võivad suures plaanis pisut segadust tekitada ja seetõttu oleks hea need ühtlustada. Uuriti sedagi, kas eelnõu on kooskõlastatud Rektorate Nõukoguga, mispeale tuli välja, et Rektorate Nõukogult ei ole kooskõlastust küsitud. Kultuurikomisjon saadab eelnõu ise Rektorate Nõukogule, nende vastust ootame 2. maiks.

Peale arutelu otsustas komisjon konsensuslikult saata eelnõu 619 täiskogu päevakorda tänaseks ehk 16. aprilliks, teha ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva. Ettekandjaks määrati üksmeelselt siinkõneleja. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirää-

kimissoovi ei ole. Eelnõu 619 esimese lugemise kohta on komisjon teinud ettepaneku, et esimene lugemine tuleks lõpetada. Määrán eelnõu 619 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 2. mai kell 16.

6. Ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (625 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 625 esimene lugemine. Palun algataja nimel ettekandeks kõnetooli haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Tutvustan lühidalt ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle eelnõu pakk on märksa paksem kui tehnikaülikooli seaduse eelnõu pakk, aga sisu on märksa lihtsam. Sellega soovitakse muuta ülikooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse regulatsiooni, mis käsitleb akadeemilise personaliga töölepingute sõlmimist. Eesmärk on viia õppejõudude ja teadustöötajatega sõlmitavad lepingud kooskõlla nii Eesti töölepingu seaduse põhimõtete kui ka Euroopa Liidus üldiselt kehtivate normidega.

Töösuhte üldiseks aluseks on tähtajatud töölepingud. Seni näeb seadustik akadeemilise personali puhul ette erisust, et põhimõtteliselt valitakse need inimesed konkursi korras ametikohale viieks aastaks, mis muudab nende lepingud tähtajaliseks. Muudatusega see erisus akadeemilise personali suhtes kaob, pidev lepingute lõppemise ja uute lepingute sõlmimise süsteem asendub tähtajatute lepingute sõlmimise süsteemiga. Ainuke erisus, mis jääb, puudutab rektoreid, prorektoreid ja külalisõppejõude, kellega ka edaspidi saab tähtajalisi lepinguid sõlmida.

Praegu sõlmitakse akadeemilise personaliga tähtajalisi töölepinguid, nagu öeldud, ja konkursi läbiviimisel hinnatakse kandidaatide

senist tööd. Selle regulatsiooni mõte on olnud see, et iga viie aasta tagant kuulutatakse välja uus konkurss, et tagada parimate õppejõudude ja teadustöötajate palkamine. See on iseenesest igati legitiimne soov, aga teisest küljest, kui me läheneme asjadele töötajate kaitse seisukohast, siis see ilmselgelt lisab nende ellu ebakindlust. Me ei lähtu mitte ametikoha tegelikust laadist – üldiselt on tegu tähtajatu alalise tööga –, vaid sellest, mida me tahaksime ülikoolisüsteemis saavutada. See ei ole nende töötajate suhtes õiglane.

Nüüd me soovime muuta selle regulatsiooni sarnaseks üldise töölepingu seaduse regulatsiooniga, nii et kõigil on üldjuhul tähtajatu tööleping. Loomulikult jääb kvaliteedi tagamise küsimus ka edaspidi aktuaalseks. Selleks me näeme ette, et viie aasta jooksul ülikool vähemalt korra neid tähtajatult töötavaid inimesi atesteerib. See peaks tagama nende vastamise nõuetele.

Seadus jõustub 1. jaanuaril 2015.

Lisan veel, et ka Euroopa Komisjon on juhtinud Eesti riigi tähelepanu sellele, et praegune teadustöötajate ja õppejõudude tähtajaliste töölepingute regulatsioon võib olla vastuolus üldiste Euroopa Liidu põhimõtetega. Nii et lahendame selle asja ära, et meie teadustöötajad ja õppejõud saaksid ebakindlust tundmata oma tööd hästi teha! Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Ministrile küsimusi ei ole. Suur tänu! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli kultuurikomisjoni liikme Mart Meri!

Mart Meri

Head kolleegid! Kultuurikomisjon arutas käsitletavat eelnõu numbriga 625 oma 7. aprilli istungil. Eelnõu tutvustas haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski. Selgitusi ja kommentaare jagasid ka ministeeriumi ametnikud Indrek Reimand, Heddi Lutterus ja Janne Pukk.

Kordan komisjonis arutatu lühidalt üle. Eelnõu siht on viia ülikooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse alusel akadeemilise personaliga sõlmitavad töölepingud kooskõlla Euroopa Nõukogu asjaomase direktiiviga, milles käsitletakse tähtajaliste töölepingute korraldust. Muudatuste ajend on olnud Euroopa

Komisjoni põhjendatud arvamus, mis saadeti Eesti Vabariigile 25. oktoobril 2012 ja mille kohaselt Eesti õiguses on puudunud meetmed, vältimaks järjestikuste tähtajaliste töölepingute pahatahtlikku kasutamist tööandja poolt.

Lisaks on Haridus- ja Teadusministeerium otsustanud eelnõu abil ühtlustada ka teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse alusel sõlmitavad töölepingud, et akadeemilise personali töösuhted oleksid Eesti õigusaktides käsitletud samaselt. Sisuliselt on tegu töölepingu üldise aluse – milleks on siis, et tööleping sõlmitakse tähtajatult – mõjuala tunduva laiendamisega akadeemilise personaliga sõlmitavate töölepingute puhul. Eesti praktikas sõlmitakse õppejõudude ja teadustöötajatega enamasti tähtajalisi töölepinguid kuni viieks aastaks. Tööõiguse üldpõhimõtte kohaselt saab tähtajalisi töölepinguid sõlmida vaid juhtudel, kui seda õigustavad töö ajutisest iseloomust tingitud mõjuvad põhjused. Tegelikult õppejõu ja teadustöötaja töö reeglina ajutise iseloomuga ei ole. Vastuolu direktiiviga peitubki selles, et tähtajalisi töölepinguid sõlmides või ka pikendades ei lähtu tööandja mitte n-ö ettevaadest, töö või ametikoha tegelikust laadist, kas see on ajutine või alaline, vaid n-ö tagasivaadest ehk töötaja senistest saavutustest.

Samas on selge, et korraline õppejõud või teadustöötaja peab vastama akadeemilistele nõuetele ja ametikohal ettenähtud nõuetele. Sellest tulenevalt sätestatakse kõrgkoolide kohustus vähemalt kord iga viie tööaasta järel atesteerida oma korralisi õppejõude ja teadustöötajaid. Sellega seotakse eelnõu sisu praegu kehtiva süsteemiga ning tagatakse õppejõudude ja teadustöötajate oskuste vastavus ametikoha akadeemilistele nõuetele. Teisisõnu, kui siiani on katsumine toimunud tähtajalise töölepingu sõlmimisel või pikendamisel, siis edaspidi toimub katsumine atesteerimisena tähtajatu töölepingu raames.

Oluline on märkida, et negatiivse atesteerimistulemuse korral võib lepingu üles öelda ainult töölepingu seaduses sätestatud tingimustel ja korras koos selgete põhjendustega. Samas, töölepingu lõpetamine pole sel juhul kohustuslik ja tööandja võib langetada ka teistsuguseid otsuseid, mis aitaksid kaasa töötaja töötulemuste paranemisele.

Need olid põhilised teemad, millel me komisjoni arutelul peatusime. Eelnõu seletuskiri

on äärmiselt põhjalik. Selles on analüüsitud muudatuste majanduslikku ja sotsiaalset mõju. Üldjoontes peaks tööandja seisukohalt kulu-efektiivsus suurenema, töövõtja seisukohalt aga tema positsioon töölepingu õiguses parinema. Kooskõlastuste tabeli kohta öeldi, et vähesed lahkarvamused arvamuste esitajatega klaariti töö käigus.

Peale arutelu langetas kultuurikomisjon ühel häälel järgmised otsused: võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda täna, 16. aprillil, teha täiskogule ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, Mart Meri! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu 625 esimene lugemine lõpetada. Esimene on lugemine on lõppenud. Määrati eelnõu 625 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 2. mai kell 16.

7. Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ja Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (614 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane seitsmes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ja Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu 614 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli välisminister Urmas Paeti!

Urmas Paet

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu liikmed! Valitsus on Riigikogule ratifitseerimiseks esitanud Eesti ja Venemaa vahelise riigipiiri lepingu ning Eesti ja Venemaa vahelise mereala piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse

eelnõu. Lepingutele kirjutasiid Eesti ja Vene välisminister alla tänavu 18. veebruaril.

Ratifitseerimisel olevad piirilepingud Eesti ja Venemaa vahel ei mõjuta Eesti Vabariigi õiguslikku järjepidevust. Sellest on küll palju räägitud, kuid tahan siinkohal veel kord üle kinnitada, et riigipiiri lepinguga reguleeritakse eranditult riigipiiriga seotud küsimusi. Lepingutes on kirja pandud viide vastastike territooriumide nõudmiste puudumise kohta. Need kaks viimast lauset kätkevad ka peamist muudatust, mis on nende lepingute tekstidesse tehtud, võrreldes 2005. aasta lepingutega.

Eesti Vabariigi loomine ja väljakuulutamise 1918. aastal on fikseeritud meie põhiseaduses. Eesti Vabariigi põhiseaduslik järjepidevus kehtib ka pärast nende lepete ratifitseerimist. 11 kuud tagasi kinnitas eeltoodud ka õiguskantsler Indrek Teder Riigikogu väliskomisjoni esitatud seisukohas Eesti-Vene piirilepingute kohta. Õiguskantsleri analüüsi kohaselt Eesti ja Vene riigipiiri lepingu sõlmimine eelnõus sedastatud kujul ei mõjuta Tartu rahu lepingu kehtivust Eesti riikluse alusena ning Eesti Vabariigi järjepidevuse kandjana. Rahvusvahelistes suhetes kehtib põhimõte, et naaberriikide vahel kulgev piir peab olema selgelt, konkreetset ja ühemõtteliselt määratletud. Ebamäärasusest ei võida kumbki riik, ei nende majandus ega elanikud.

Igasugune piiride kahepoolne kokkuleppimine ja fikseerimine lisab ning tugevdab julgeolekut. Arvestades ka Vene-Ukraina konflikti, on piirilepingute sõlmimine, ratifitseerimine ja jõustamine endiselt vajalik, sel on ka selge julgeolekupoliitiline mõõde. Eesti ja Venemaa piirilepingute allkirjastamist on tervitanud teiste hulgas NATO peasekretär, Euroopa Komisjoni president ja paljud meie liitlased, sh Sakamaa, Ameerika Ühendriigid, Rootsi, Türgi ja Poola.

Ma soovin juhtida teie tähelepanu ka sellele, et nende lepingute jõustamisel kehtestatakse ka NATO ja Euroopa Liidu välispiir Venemaaga. Piirilepinguid on vaja selleks, et need muudavad vähem tõenäoliseks riikide territooriumidega seotud arusaamatuste ja väärtõlgenduste tekkimise, mis, ma usun, on meie kõigi huvides. Eesti ja Venemaa vaheliste piirilepingute sõlmimise ajalugu on pikk, tee nendeni on olnud keeruline ning aja- ja töömahukas. Ma tahan tänada kõiki, kes selle protsessi raames

on lepingute sõlmimise nimel vaeva näinud, sh ka Riigikogu, kes üksmeelselt 2012. aasta sügisel tegi valitsusele ettepaneku taasalustada konsultatsioone Vene poolega, et piirilepingud lõpuks ka jõusse saaksid. Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Andrus Ansip!

Andrus Ansip

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister, kuidas sa kujutad ette edasist ratifitseerimisprotsessi siin Riigikogus? Millal peaks sinu arvates tehtama järgmised sammud?

Urmas Paet

See on muidugi ennekõike parlamendi otsustada, aga minu ettekujutus on niisugune, et väliskomisjon teeb koostöös kolleegidega Vene parlamendist kindlaks, mil moel ja mis tempos Vene parlament nende piirilepete ratifitseerimisega edasi liikuma hakkab. Nende hoiakust ja tempost tulenevalt kujundaks ka Eesti parlament seisukoha, millal nende lepingute ratifitseerimise eelnõu teine lugemine peaks toimuma. Kindlasti tuleb arvestada, mida Vene pool nende lepingutega oma parlamendiprotsessis teeb.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helir-Valdor Seeder!

Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud minister, te olete piirilepingute läbirääkimiste käigus lähtunud Eesti NSV piirist. See on olnud järjepidev Eesti seisukoht, kuigi see on vastuolus Eesti julgeoleku- ja majandushuvidega. Te pole läbirääkimistel lähtunud rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevast Tartu rahulepinguga sätestatud ja praegu ka õiguslikult kehtivast piirilepingust. Me ei ole ära kasutanud oma õiguslikke võimalusi, vaid oleme oma käitumist õigustanud ja välja vabandanud tegelikult kujunenud olukorraga. Nii oleme praeguses keerulises julgeolekupoliitilises olukorras asunud tegelikult toetama Venemaa ambitsioone ja sillutama teed hoiakule, et riikidevahelistes suhetes ja piiriküsimustes tuleb lähtuda kujunenud olukorrast, mitte õiguslikest alustest. Praktiliselt

aga on praegu osa Gruusiat ja Krimmi Venemaa kontrolli all.

Aseesimees Laine Randjärv

Küsimus, palun!

Helir-Valdor Seeder

Sellise eeskujuga kahjustame me julgeolekuolukorda ...

Aseesimees Laine Randjärv

Palun küsimust! Aeg on otsas.

Helir-Valdor Seeder

... ja aitame kaasa nii Gruusia kui ka Ukraina territoriaalse terviklikkuse lõhkumisele. Öelge, miks me seda teeme?

Urmas Paet

Peamine põhjus piirilepingute sõlmimiseks ja ka nende ratifitseerimiseks on siiski julgeolekupoliitiline vaade tulevikku. Kui me nüüd pärast juba rohkem kui 20 aastat kestnud protsessi suudame naabriga kokku leppida sellises riigipiiris, mida mõlemad pooled aktsepteerivad, siis võtame päevakorralt maha ühe olulise lahtise küsimuse. Kellelegi ei ole saladus, et lahtised küsimused, mis puudutavad territooriume ja riigipiire, on paraku pahatihti suurte probleemide allikaks. Seega on tegemist selgelt julgeolekupoliitilise sammuga, mis arvestab ka tulevikku. Väide, et aluseks on Eesti NSV piir, ei ole õige. Piiriläbirääkimistel ei ole Eesti kunagi aluseks võtnud mingisugust Eesti NSV piiri. Lähtuvalt õiguslikust järjepidevusest on need piirilepingu kõnelused, mida alustati juba 1990. aastate alguses, ikka lähtunud olemasolevast eesmärgist leppida kokku Eesti ja Venemaa vaheline riigipiir, mida mõlemad pooled selgelt tunnustavad. Ning taust ja alus oli, on ja saabki olla ainult varem Eesti ja Venemaa vahel kokku lepitud riigipiir ehk see, mis 1920. aastal Tartu rahulepinguga määratleti.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud minister! Kui ma tulin siia Riigikogusse, siis ma andsin siin saalis vande ja ütlesin, et ma jään truuks Eesti Vabariigile ja

tema põhiseaduslikule korrale. Ma arvan, et paljud Riigikogu liikmed ei ole tegelikult selle vande sisusse süvenenud. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 2 ütleb: "Eesti riigi maa-ala, territooriaalveed ja õhuruum on lahutamatu ja jagamatu tervik. Eesti on riiklikult korralduselt ühtne riik, mille territooriumi haldusjaotuse sätestab seadus." Põhiseaduse § 162 ütleb: "Põhiseaduse I peatükki "Üldsätted" ja XV peatükki "Põhiseaduse muutmise" saab muuta ainult rahvahääletusega." Miks ei ole praegu menetletava üliolulise seaduseelnõu üle otsustamiseks – see on tegelikult viimaste aegade olulisimaid – korraldatud rahvahääletust?

Urmas Paet

Minu teada välislepinguid põhiseadusjärgsele rahvahääletusele ei panda. Põhiseaduse § 122 ütleb selgelt, et Eesti maismaapiir on määratud Tartu rahulepinguga ja teiste riikidevaheliste piirilepingutega. Nagu te teate, nende aastate jooksul on korduvalt tellitud kõikvõimalikke õiguslikke analüüse, sh kõikidelt õiguskantsleritelt, kes on selle perioodi jooksul ametis olnud. Kõik asjaosalised on teatud analüüside tulemusel andnud selgeid hinnanguid lepingute õigusliku külje kohta. Kui te mäletate, siis aastal 2005 Eesti Riigikogu ratifitseeris piirilepingu. Kui tol ajal Vene pool ei oleks hakanud tegema oma käike, siis need lepingud oleks nüüdseks juba üheksa aastat jõus olnud. Ja 2005. aastal ei oleks neid lepinguid saanud sõlmida, kui need ei oleks põhiseadusega kooskõlas olnud. Nii et lepingud on kooskõlas põhiseadusega ja meie riigi õiguslikku järjepidevust need kuidagi ei riiva. Seda on, nagu ma veel kord rõhutan, korduvalt kinnitanud kõik õiguskantslerid, samuti erinevad valitsuse ja Riigikogu koosseisud. Muuseas, esimest korda kiideti piirilepingud ja piirijoon põhimõtteliselt heaks juba 1996. aastal.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rait Maruste!

Rait Maruste

Aitäh! Austatud minister! Ma jagan ja toetan teie seisukohti, mida te väljendasite nii oma ettekandes kui ka vastates küsimustele. Aga kas teile on teada mingisuguseid teise poole viimasel ajal tehtud samme või hoi-

kuid? Kuidas nad kavatsevad lepingu ratifitseerimisega edasi minna?

Urmas Paet

Viimane informatsioon on see, et Vene pool on lepingute ratifitseerimise pakett saadetud valitsusasutustele kooskõlastamiseks. Pärast seda saab valitsus teha otsuse saata eelnõu nende parlamenti.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Lugupeetud välisminister! Kas Euroopa Liitu kuuluvate riikide hulgas on veel mõni riik, kellel mõne naabriga piirilepingut ei ole?

Urmas Paet

Mul on raske vastata kõigi Euroopa Liidu riikide kõikide piiride kohta. Viimane, mida me siin mõne aasta tagusest vaidlusest mäletame, oli Sloveenia ja Horvaatia vaidlus teatud piirilõigu üle, aga praeguseks on see suures osas lahenduse leidnud. Ühtegi akuutset piirivaidlust kindlasti ei ole. Seda, kas iga piirilõik on ka konkreetse lepinguga kaetud, ma ei oska öelda, enamik kindlasti on. Mis puutub Venemaasse ja temaga piirnevatesse Euroopa Liidu riikidesse, siis Eesti on praegu ainuke Venemaaga piirnev eurolliidu maa, kellelega sõlmitud piirilepingud ei ole jõus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel!

Andres Herkel

Austatud minister, te ütlesite, et edasine menetlemine sõltub sellest, mida Vene pool oma parlamendis teeb. Samal ajal ei ole see dokument seal üldse parlamenti jõudnud. Mis te arvate, mil määral me saame Vene poolt ja Venemaa parlamenti rahvusvahelise õiguse seisukohalt usaldusväärse lepingupoolena üldse tõsiselt võtta pärast seda, mis on toimunud Krimmis? Krimmi sissetungi sanktsioneeris seesama parlament, kelle samme me nüüd ootame. Nii mõnigi rahvusvaheline organisatsioon, näiteks ENPA võttis eelmisel nädalal Venemaalt hääleõiguse ära. Mismoodi üldse suhtuda parlamenti, kes rahvusvahelist õigust

rikub ja kelle kohta paljud teised osapooled arvavad, et talt tuleb hääleõigus ära võtta?

Urmas Paet

Jah, see on siis hääleõigus konkreetsetes rahvusvahelises kehandis. Aga kõik see, mis hõlmab Vene parlamendi samme nii Krimmis kui ka mujal Ukrainas jõe kasutamisel, on väga üheselt hukka mõistetud ja me soovime nende otsuste tühistamist. Samas ei tohiks Eesti mingil juhul minna kaasa mänguga, et rahvusvaheline õigus justkui enam üldse ei kehtiks ja me peaksime kuidagi tagasi pöörduma lepingute-eelsesesse aega.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud Urmas! Me anname praegu ära päris suure maatüki ja päris suure merelahmaka, millel on täiesti konkreetne rahaline väärtus. Mida me samas rahalises vääringus vastu saame?

Urmas Paet

Kokkulepe, mis praegu teie ees on, on maksimum, mis rohkem kui 20 aasta jooksul on olnud võimalik saavutada selleks, et riigipiiri leping Venemaaga võiks teoks saada ja me selle suure probleemi saaksime lahendatud. Rahalist kauplemist pole minu teada ka varasematel aegadel piirikõnelustel käivitatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Hea minister! Te olete selle protsessi sees olnud tükk aega. Mina olen paraku mängu jälginud nagu pealtvaataja ja mulle tundus, et piirileping vindus ja venis tükk aega. Venemaa mängis solvunud, kuni järsku tekkis moment, kus Moskva oli huvitatud lepingu allakirjutamisest. Tseremooniat ennast ma nägin televiisori vahendusel ja Vene välisminister oli väga rõõmsa näoga, kui ta seda allkirjastas. Kas ei olnud võimalust nende käest midagi siiski küsida, kas või presidendi ametiraha või veel midagi? Tundus küll, et situatsioon oli kuidagi järsult muutunud. Kuidas te seda kommenteerite?

Urmas Paet

Minu arvates eeldus, et Venemaal on justkui neid piirilepinguid rohkem vaja kui Eestil, on vigane. Nendel kõnelustel oli võimalik rääkida konkreetsest piirilepingust sisuliselt. Ja kui eeldus on see, et seda lepingut oleks justkui Vene poolel rohkem vaja olnud, siis ma ütlen veel kord, et see ei ole päris õige. Piiri selget fikseerimist on vaja mõlemale poolele. Ei ole õige eeldada, et ühel on seda millegipärast rohkem vaja.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Sibul!

Priit Sibul

Aitäh, austatud koosoleku juhataja! Hea ettekandja! Arvestades praegust olukorda nii julgeolekus kui muudes sfäärides, kui kiiresti on teie hinnangul võimalik Riigikogul see eelnõu seadusena vastu võtta? Kas see juhtub veel tänavu ja kindlasti selle parlamendikoosseisu ajal?

Urmas Paet

Mul ei ole mõtet selle üle väga spekuloida. Nagu ma juba ütlesin, Eesti parlamendis on tempo valimisel, kuidas protsessiga edasi minna, tähtis silmas pidada, millal Vene parlament alustab ratifitseerimisprotsessi, kuidas ja mis tempoga nemad liikuda plaanivad. Eks te ise teate parlamendiprotseduure hästi, teate, kui ruttu on teoreetiliselt võimalik midagi teha. Aga kuna tegemist on kahepoolse lepingu ratifitseerimise otsusega, siis on oluline ka vaadata, mida teine pool ratifitseerimisprotsessis teeb.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Herkel, teine küsimus!

Andres Herkel

Aitäh! Austatud minister! Ma pöördun oma eelmise küsimuse juurde tagasi. Ma kindlasti ei eelda, et me peame lahkuma rahvusvahelise õiguse tasapinnalt – seda kindlasti mitte. Küsimus on aga selles, miks me oleme ratifitseerimisprotsessis Venemaast mitu sammu eespool. Miks me just nimelt ei käitu nii, nagu te osutasite? Nõue tühistada sealse parlamendi hiljutised otsused ja lõpetada okupatsioonid peaks

käima eespool seda protsessi. Kas te nii ei arva?

Urmas Paet

Ma ütlesin, et see nõue on olemas. See on nii meie kui ka kogu Euroopa Liidu ühisõudena olemas. Aga tulen veel kord oma sissejuhatava jutu juurde: minu meelest on riigipiiri lepingute olemasolul siiski selgelt julgeolekupoliitiline mõõde, arvestades ka tulevikku. Seetõttu ma arvan, et ei oleks tark riigipiiri fikseerimise protsessiga üldse mitte edasi minna.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa, teine küsimus!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud ettekandja! Kui mingisugust rahalist kauplemist ei ole toimunud ja me teame, millist kasu Venemaa sellest lepingust saab, siis on ehk mõistlik küsida, mis kasu saame meie. Aga ma tahaksin hoopis küsida, kes sellest ikkagi kasu saab.

Urmas Paet

Ma arvan, et tervikuna saab kasu kogu Eesti ühiskond, kui meil on lõppude lõpuks selgelt fikseeritud riigipiir Venemaaga. Kui mõlemad pooled seda piiri aktsepteerivad, siis saame lõpuks päevakorralt maha võtta teema, mis potentsiaalselt hõlmab endas suuri probleeme. Me kõik teame Euroopa ajaloost, sh ka lähiminevikust, kuidas territooriumide ja selgelt määramata piiride küsimused on tekitanud kõikvõimalikke arusaamatusi ja rängemaid muresid.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Kokk!

Aivar Kokk

Aitäh, juhataja! Hea minister! Saan ma õigesti aru, et praegu ikkagi kehtib Tartu rahu- ga kehtestatud piir? Et me ei saa rääkida, et meil ei ole piiri? Ka on mul küsimus, kas me ikka saame rääkida piirilepingutest, kui teine pool on riik, kes ei pea lugu ühestki piirist ei otseses ega kaudses mõttes.

Urmas Paet

Kõigepealt täpsustuseks praeguse olukorra kohta, et jah, meie poolt vaadates *de iure* justkui Tartu rahu järgne piir on. Samas on fakt, et seda ju Eesti piirivalve ei kontrolli – ta pole seda teinud päris pikka aega. See on siiski reaalsus ja me peame ka sellest rääkima. Mis puutub teise poolde, siis veel kord: Venemaa käitumine Krimmis ja mujal Ukrainas on ühemõtteliselt hukka mõistetud. Seda on teinud rahvusvaheline kogukond, sh Euroopa Liit ja NATO, mille liige me oleme. Aga kui vaadata teie laual olevat eelnõu, siis selle kohta ma ütlen kolmandat korda selle veerandtunni jooksul, et suhetes Venemaaga on selgus piiriku- sümuses muude aspektide kõrval ka oluline julgeolekumõõde.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helir-Valdor Seeder, teine küsimus!

Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud minister, te ütlesite, et piirilepingu olemasolu on tuleviku julgeoleku tagatis. Usun, et selle vastu ei vaidle siin saalis keegi, et piirileping on mõlemale poolele vajalik. Küsimus on, milline piirileping ja millistel tingimustel. Te viitasite ka 2005. aasta menetlusele ja sellest johtuvalt ma tuletan meelde, et 2005. aastal lisas parlament preambulisse õiguskantsleri ettepanekul viite Tartu rahule. Mis- moodi selle viite väljajätmine meie õiguslikku ja julgeolekupoliitilist olukorda parandab? Kuidas see meile tugevamad garantiid annab, kui me selle nüüd preambulist välja jätame?

Urmas Paet

Kõigepealt, ma ei ole nii ambitsioonikat väidet välja käinud, et piirileping Venemaaga on Eesti julgeoleku tagatis. Eesti julgeoleku tagatis on siiski ennekõike meie liikmesus NATO-s ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides ning meie oma ühiskonna tugevus. Need on tagatised.

Ma ütlesin tegelikult, et piirilepingutel on julgeolekupoliitiline mõõde. Jah, kindlasti on. Mis puutub preambulisse, siis 2005. aastal tegi parlament avalduse ja lisas ratifitseerimisotsu- ssesse preambuli, kus muu hulgas oli viide Tar- tu rahulepingule. Selles eelnõus, mis teil laual on, on lepingu teksti muu hulgas täiendatud

lausega, mis ütleb väga selgelt, et lepingud käsitlevad ainult piiriga seotud küsimusi, mis tähendab, et üsna laia tõlgendamisruumi, mis 2005. aastal justkui olemas oli, nüüd enam ei ole. Sama seisukohta on väljendanud ka õiguskantsler. Seega mingit õiguslikku selgitust iseenesest vaja ei ole. Lepingutes endis on selgelt öeldud, et piirilepingud käsitlevad ainult piiriga seotud küsimusi. Nii et kõikvõimalikele kartustele, tõlgendustele ja spekulatsioonidele õigusliku järjepidevuse teemal, mida 2005. aastal esitati, seekord ruumi ei ole. Seda on väga selgelt öelnud ka õiguskantsler.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Väino Linde!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Kas sa võiksid veidi selgitada merealade piiritlemise lepingu kujunemist ja võib-olla konkreetsemalt ka kuulsa või kurikuulsa Vaindloo saare ja kogu selle kolmnurgaga seonduvat? Kuidas see nüüd on osutunud tervenisti teisel pool piiri olevaks? Mis selle kokkuleppe alus ja põhjus oli?

Urmas Paet

Mis puutub merealade piiritlemisse, siis selle kohta erinevalt maismaapiirist Eesti Vabariigil ja tollasel Nõukogude Liidul või Vene Föderatsioonil enne teist maailmasõda kokkulepet ei olnud. Selles osas tuli läbirääkimistel lähtuda rahvusvahelisest õigusest ehk siis mereõigusest, kus on päris täpselt kirja pandud, kuidas merepiiri riikide vahel määratakse. Piirijoon Narva ja Soome lahel hakkab kulge-ma arvestuslikul keskjoonel, mis on tõmmatud nii, et iga selle punkt on võrdsel kaugusel mõlema riigi ranniku madalveejoone lähimatest punktidest. See keskjoone meetod on kõigiti tunnustatud viis merepiiride määramiseks rahvusvahelise mereõiguse alusel. See ongi alus, mille järgi selles lepingus on Eesti ja Venemaa vaheline merepiir märgitud. See on vastus, kuidas see merealade piir on tekkinud. See tuleneb rahvusvahelisest mereõigusest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Imre Sooäär!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud välisminister! Kui üldine meediapilt ja Ukraina sündmused korraks kõrvale jätta, siis kas peale lepingu allakirjutamist Moskvast on olnud teise poolega mingit otsekontakti? Kas on olnud üldse mingit signaali, mille põhjal võiks järeldada, et lepingute ratifitseerimine sealpool pidurdub? Või ei ole sellist signaali?

Urmas Paet

Ei, sellist infot küll ei ole. Nagu ma ütlesin, ainuke info, mis on, on selle kohta, et käib parlamendimenetluse eelne kooskõlastusprotsess. See on viimane, suhteliselt värske teave.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas, teine küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud minister! Ma väga palun, et te oleksite oma sõnastustes täpsem. Te ütlesite, et 9. oktoobril 2012. aastal oli Riigikogus üksmeel, justkui sajabrotsendiline kokkulepe anda Vabariigi Valitsusele õigus alustada läbirääkimisi, et jõuda piirilepinguni. Ütlen teile teadmiseks – mul on see ettepanek siin kirjalikult olemas –, et fraktsiooni mittekuuluvatest rahvasaadikutest kirjutas sinna alla ainult üks inimene. Aga ma puudutan veel sellist teemat nagu artikkel 8, mis lõpeb sõnadega: muud majandustegevust piirivetes ning riigipiiri režiimi eri aspekte reguleeritakse eraldi kokkulepetega. Te olete öelnud, et see leping annab julgeolekugarantii, hiljem aga olete oma sõnastust muutnud. Öelge, palun, millised lepingud lisanduvad veel sellele lepingule.

Urmas Paet

Otseselt ei pea midagi lisanduma. Küsimus on pigem võimaluses, et vahest tahavad pooled ehk Eesti ja Venemaa midagi reguleerida ametkondlike kokkulepetega – näiteks kalapüügi korraldus, mingisugused päästealased lepped või mis iganes –, mis puudutavad tegevusi, mille mõju võib ulatuda üle piirijoonel. Mingit kohustust midagi veel teha, mingeid lisalepinguid sõlmida ei ole. See on pigem võimalus sõlmida ametkondlike kokkuleppeid, kui on mingeid konkreetseid probleeme, mis on seotud piiriga või seda ümbritseva alaga.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev, teine küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Härra minister! Ma kuulasin teie seletust küsimusele Vaindloo probleemi kohta. Te puudutasite korraks ka õhupiiri, aga seletasite ainult merepiiri. Seal-kandis on tegemist sellega, et maismaapiir, merepiir ja õhupiir ei kattu, need lähevad erinevat joont mööda. Vene lennuk on korduvalt põiganud minutiks meie territooriumile, ületanud meie merepiiri, aga jäänud oma õhupiiri sisse. Seepärast Venemaa ei ole iialgi vastanud asjaomastele nootidele, mida on Venemaale saadetud paraja sümfoonia jagu. Kogu asi on selles, et tuleks merepiir ja õhupiir vastavusse viia. Kas see Vaindloo probleem lahendatakse ära või ei lahendata?

Urmas Paet

Üks võimalus on see küsimus reguleerida päästealases ehk hädaolukordade kokkuleppes, mida siseministeeriumid on ette valmistanud ja kus on määratud alad, kus on ühe poole ja kus teise poole vastutus. Paraku selle leppe sõlmimiseni pole veel jõutud. Aga iseenesest, jah, teie nimetatud väikeste nurkadega seotud tehnilised mured on olemas. Üks võimalus lahendus leida on sõlmida kokkulepe, mida ma nimetasin.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Aitäh! Lugupeetud välisminister! Mis on teie sõnum nendele skeptikutele, kes ütlevad, et Eesti Vabariigi parlament Riigikogu kiirustab piirileppe ratifitseerimisega?

Urmas Paet

Ma selgitan veel kord põhihoiakut, mida ma olen seni väljendanud. Kogu see Eesti-Vene piirileppeid puudutav protsess on, me kõik teame, kestnud 22 aastat. Ühtpidi võib anda hinnangu, kas 22 aastat on lühike või pikk aeg elada ajutise kontrolljoonega ja üritada olukorda normaliseerida, et oleks ikkagi olemas riigipiir riigipiiri režiimiga, mida mõlemad pooled aktsepteerivad. Ilmselt see hinnang on

subjektiivne. Teine lähenemine on see, kui realistlik oleks tulevikku vaadates eeldada, et mõne aja pärast võib olukord olla teistsugune. Ehk näiteks õnnestuks kokku leppida mingisuguses teistsuguses piirijoones? Meil on realistliku hinnangu andmise võimalus. Ja vajalik on ka kolmas hinnang. Tulevikku vaadates tuleb ikkagi silmas pidada sedasama julgeolekupoliitilist mõõdet ja küsida, mida on Eestil julgeolekupoliitilises mõttes võita, kui me hoiame seda teemat jätkuvalt lahti, kui me oleme edaspidigi olukorras, kus meil on Vene riigiga erinev arusaam sellest, kus meie vaheline riigipiir peaks olema. Mina arvan, et meil ei ole sellest olukorrast suurt midagi võita.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Kokk, teine küsimus!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kas seda lepingut arutades on mõeldud selle peale, et Narvas jäävad meie elektrijaamade jahutusvee nupud nüüd teisele poole piiri? Kas on ka mõeldud alternatiividele – on see siis uus pump ja torujuhtme vedamine või miski muu lahendus, et jahutada selliseski olukorras elektrijaama, kui keegi peaks teiselt poolt nuppu vajutama, et lüüsid avada?

Urmas Paet

Kõigepealt, nagu te ilmselt teate, võrreldes olukorraga, mis on valitsenud taasiseseisvunud Eesti Vabariigi ajal kogu aeg, ei muutu midagi. Kindlasti ei ole korrektne rääkida juttu, et nüüd äkki jääb midagi kuhugi teisele poolele. Meie energeetikas, sh Narva hüdroelektrijaamas ei muutu piirilepingute jõustudes võrreldes praeguse ja üldse viimastel aastakümnetel valitsenud olukorraga mitte midagi hullemaks. Energiaettevõtted – Eesti poolt Eesti Energia ja Vene poolt nende ettevõtte – on asjaomases tehnoloogias kokku leppinud ja nad võivad seda ka tulevikus teha. See on juba otsustamise koht, kas selleks on energeetika eest vastutavatel ministeeriumidel vaja sõlmida mingi ametkondlik kokkulepe või piisab sellest, kui on ettevõtete vahel kokkulepe. See võimalus läheb sellesama 8. artikli alla, millest me enne rääkisime. Ja teisalt, mis puudutab üldse laiemalt energiajulgeolekut Eestis, siis see, et me oleme nüüd ka Põhjamaade elektrivõrkudega

Estlink 1 ja Estlink 2 kaudu ühendatud, muudab meie energiajulgeolekualase olukorra hoopis teiseks, kui see oli veel mõni aasta tagasi. Ka seda peaks taustana silmas pidama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Ansip, teine küsimus!

Andrus Ansip

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Minu arusaamine piiridest on selline, et üldjuhul territoriaalvete piir ei kattu merepääste piiriga ega ka lennujuhtimisüksuse kontrollitava õhuruumi piiriga. Seoses Vaindloo saarega on siin justkui olemas ootus, et tulevikus peaksid riigipiir, lennujuhtimiskeskuse kontrollitava õhuruumi piir, merepääste piir ja veel mitmed muud piirid hakkama üksüheselt kattuma. Kas see ootus on kuidagi põhjendatud?

Urmas Paet

Ootusi võib ju olla igasuguseid, eks ole! Aga selles mõttes on sul muidugi õigus, et nii on. Lennujuhtimisega seotud riigipiirid ei pruugi maismaa omadega kokku langeda ja tihti ei langegi. Lennujuhtimise piirid tõmmatakse nii, kuidas on kõige mõistlikum ja ratsionaalsem, lennuohutuse seisukohalt kõige otstarbekam. Sama käib ka merepääste kohta. Selles mõttes, jah, ei ole õige *a priori* eeldada, et maismaa- või merepiir on ühtlasi ka üks ühele lennujuhtimise piir. Tihti see nii ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, välisminister Urmas Paet! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli väliskomisjoni esimehe Marko Mihkelsoni!

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Eesti ja Venemaa kaasaegsed suhted on läbi teinud tõuse ja mõõnu, kusjuures peahoovuseks on olnud kõik see, mis ühel või teisel määral on olnud seotud Nõukogude Liidu lagunemisega. Eriti viimastel nädalatel Ukrainas toimuv kinnitab, et Kremli püsib arusaam: Nõukogude Liidu lagunemine oli 20. sajandi suurim geopoliitiline katastroof ning toimunu tuleb ühel või teisel viisil tagasi pöörata. Selline mõtteviis ei tule kindlasti kasuks suhetes

naabritega, kes tahavad olla vabad ja demokraatlikud riigid.

Eestil ja teistel Balti riikidel on õnnestunud viimase 20 aastaga teha oma suveräänsuse kindlustamiseks ära rohkem kui kunagi varem iseolemise ajaloos. Balti riigid suutsid kõigepealt leida kiire rahvusvahelise toetuse Vene üksuste lahkumiseks 1994. aastal ning seejärel ühineda nii Euroopa Liidu kui NATO-ga. Kui esimene samm poleks õnnestunud, oleks ka teised kaks jäänud venima ning praegu oleks meil juba olnud peaaegu võimatu olla sama edukad kui 2004. aastal. President Lennart Meri poolt omal ajal viidatud ajaloo võimaluste aken sulgus meie selja taga.

Nüüd näeme, kui keeruline on Gruusial saavutada isegi NATO liikmesuse tegevuskava ning Ukrainal läheneda Euroopa Liidule. Tänapäeva Venemaa välispoliitikas on ikka olnud esiplaanil lääne huvide ja kohaloleku tõrjumine endise impeeriumi ruumis. Viimastel aastatel on see muutunud tunduvalt jõulisemaks ning nii Gruusia kui Ukraina puhul pole hoitud tagasi ka konventsionaalse jõu kasutamisest.

Seda taustsüsteemi arvestades on Eesti valitsused viimasel paaril tosinal aastal keskendunud suhetes Venemaaga väikeste sammude taktikale. Me lepime kokku selles, mis on võimalik, ning viisil, mis ei kahjusta meie huvisid. Üks lahtine teema on läbi aegade olnud Eesti-Vene piirilepingute küsimus.

Rahvusvahelistes suhetes kehtib põhimõte, et piirid naaberriikidega on lepingutega kinnitatud, seega on piirilepingute olemasolu pigem reegel kui erand. Juba 1990. aastate alguses mõisteti Eestis, et piirilepingute sõlmimine Venemaaga mõjub meie julgeolekule positiivselt. See aitab suurendada stabiilsust ja ettearvatavust riikidevahelistes suhetes ning vältab võimalikke arusaamatusi ja väärarvamusi nii olulises küsimuses, nagu seda on riikide territooriumid. Selgelt paika pandud ja maha märgitud piir on seega ülivajalik julgeolekut kindlustav tegur.

Head kolleegid! Tänane arutelu pole sugugi esimene kord, kui Riigikogu istungil on jutuks Eesti-Vene piirilepingute ratifitseerimine. Mäletatavasti kiitis Riigikogu X koosseis 20. juunil 2005. aastal 78 poolthäälega heaks Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise riigipiiri lepingu ning Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe

merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Kaks päeva hiljem kuulutas Vabariigi President selle ka seadusena välja. 27. juunil 2005. aastal andis aga Vene pool üle noodi, milles teatati kavast algatada riigisisesed protseduurid, loobumaks allakirjutatud lepingutest, viidates tõele mittevastavale väitele, et Riigikogus vastuvõetud ratifitseerimiseadusega lisati lepingule uusi aspekte. Riigikogu oli siis õiguskantsler Allar Jõksi soovitusel täiendanud ratifitseerimiseadust põhjusel, et toonane lepingute tekst võis jätta ruumi pahahtlikuks tõlgendamiseks. See oli õige otsus, mis lõppkokkuvõttes viis selleni, et meie täna arutlusel olev piirilepingute eelnõu on tunduvalt õigusselgem ning hajutab 2005. aastal kerkinud kahtlused. Aga kõigest järjekorras.

Riigikogu praeguse koosseisu väliskomisjoni kuulamistel ja hulgal kohtumistel on piirilepingu puudumine tõusnud esile kui üks olulisimaid lahendamist vajavaid küsimusi kahe naaberriigi suhetes. Samas on olnud selge, et Eesti ja Venemaa suhetes esinevate probleemide arutamine ja neile lahenduste otsimine on keeruline, kui mitte võimatu ilma parlamentaarse diplomaatiata. 2012. aasta mais taastatud parlamentaarse dialoogi tulemusena toimusid sama aasta juulis Lõuna-Eestis ja Pihkvas kohtumised Vene Föderatsiooninõukogu väliskomisjoniga, et arutada piiriüleseid koostööprojekte.

Kohtumised said jätku sama aasta novembris toimunud Föderatsiooninõukogu väliskomisjoni esimehe visiidiga Tallinna ning Riigikogu väliskomisjoni töövisiidiga Moskvasse 2013. aasta aprillis. Arvesse võttes väliskomisjoni kuulamiste käigus saadud informatsiooni, diplomaatilisel tasandil toimunud infovahetust ning Vene välisministri Sergei Lavrovi 1. septembril 2012. aastal tehtud avaldust, milles kinnitati Venemaa valmisolekut alustada Eestiga kõnelusi piirilepingute sõlmimise üle, jõuti väliskomisjoni 2012. aasta 9. oktoobri istungil konsensusliku otsuseni esitada kõigi Riigikogu fraktsioonide ja osa fraktsioonidesse mittekuuluvate rahvasaadikute toetusel Vabariigi Valitsusele ettepanek alustada Venemaa Föderatsiooniga konsultatsioone, leidmaks võimalusi mõlemad pooli rahuldava piirilepingu sõlmimiseks. See ettepanek põhines teadmisel, et Eesti soovib arendada teineteise suveräänsust

ja õiguslikku järjepidevust austavaid suhteid kõikide oma naaberriikidega, sh Venemaaga.

Riigikogu väliskomisjon sai 31. oktoobril 2012. aastal alanud konsultatsioonide voorudest pidevalt ülevaateid nii välisministrilt kui ka kõnelustel osalenud diplomaatidelt. Kuulamiste käigus pidas väliskomisjon vajalikuks rõhutada, et kogu kõneluste protsess peab olema võimalikult avatud ning läbipaistev. Väliskomisjon andis 12. märtsil 2013. aastal toimunud istungil heakskiidu Välisministeeriumi tegevusele konsultatsioonidel ning leidis, et see vastab igati Riigikogu fraktsioonide antud mandaadile.

Väliskomisjon pöördus arvamuse saamiseks ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonna rahvusvahelise õiguse professori Lauri Mälksoo poole. Oma arvamuses rõhutas professor Mälksoo, et piirikonsultatsioonide käigus lepingu tekstis tehtud lisandused vastavad peamisele murele, mis Riigikogul 2005. aastal preambulit kirjutades oli. Ta ütles: "Erinevalt varasematest variantidest saab Eesti tänu klauslile "*we agree to disagree*" enda riikliku järjepidevuse teesile muretsemata kindlaks jääda. Ühtlasi on säilinud Eesti parlamendi au ja nägu, sest just 2005. aasta preambul on meid viinud tänase sõnastuseni."

14. mail 2013. aastal kuulas väliskomisjon ära välisministri ülevaate piirikonsultatsioonide käigust ning arutas konsultatsioonide tulemusena sündinud piirilepingute eelnõude tekste. Väliskomisjon otsustas üksmeelselt tunnustada valitsuse tegevust piirikonsultatsioonidel ja tegi valitsusele ettepaneku astuda edasisi praktilisi samme piirilepingute lõplikuks jõustamiseks. Vabariigi Valitsus kiitis lepingute eelnõud heaks eelmise aasta 23. mail.

Veel enne Vabariigi Valitsuse otsust kuulas väliskomisjon ära ka õiguskantsleri seisukoha piirilepingute eelnõude kohta. 21. mail 2013 toimunud väliskomisjoni istungil esindas Eesti Vabariigi õiguskantslerit tema asetäitja-nõunik Nele Parrest. Õiguskantsleri kinnitusele ei mõjuta Eesti-Vene riigipiiri lepingu sõlmimine eelnõus väljapakutud kujul Tartu rahulepingu kehtivust Eesti riikluse olulise alusena ja Eesti Vabariigi järjepidevuse kandjana. Õiguskantsler on seisukohal, et Eesti järjepidevuse sümboliks ja sünnitunnistuseks olev Tartu rahuleping ei erine õigusliku jõu poolest teistest põhiseaduse § 122 lõikes 1 nimetatud riikide-

vahelistest piirilepingutest. See tähendab õiguskantsleri kinnitusel, et Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise riigipiiri kulgemist on võimalik määrata lisaks Tartu rahu- lepingule ka teiste, sh Tartu rahu- lepingut osali- selt muutvate piirilepingutega. Kui Eesti ja Venemaa vahel sõlmitakse eelnõus väljapaku- tud kujul uus riigipiiri leping, mis muudab senist Tartu rahu- lepingut üksnes riigipiiri mäa- ratlevas osas, siis muus osas jääb Tartu rahu- leping kehtima. See tähendab, et kaitstud on põhiseaduse preambulist tulenev riikliku järje- pidevuse põhimõte – väärtus, mida Tartu ra- huleping kannab ja samas ka Eesti põhiseadus kaitseb. Lisatud klausel, et leping puudutab eranditult vaid riigipiiriga seonduvat, seisab õiguskantsleri hinnangul vastu ohule, et sõlmi- tavat lepingut tõlgendatakse Eesti Vabariigi tahte ja ühtlasi Eesti Vabariigi põhiseaduse vastaselt.

Komisjoni istungitel on arutatud ka otsuseid ning tegevusi, mida meie ministriumidel ja teistel ametkondadel on vaja teha piirilepin- gute sõlmimise järel, seda eelkõige seoses Eesti riigipiiri tähistamise ja väljaehitamise- ga ning ka veekogudel kulgeva riigipiiriga seotud küsimuste lahendamisel. Väliskomisjonile on nende teemadega seotud küsimusi selgitanud Välisministeeriumi, Siseministeeriumi, Majan- dus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Keskkonnaministeeriumi, samuti Politsei- ja Piirivalveameti ning Veeteede Ameti esinda- jad.

Parema ülevaate saamiseks korraldas välis- komisjon tänavu 13. ja 14. märtsil väljasõidu Narva ja Kagu-Eestisse. Narvas kohtuti ener- geetikutega ning tutvuti Narva veehoidla tam- mi haldamisega seotud tehniliste küsimustega. Politsei- ja Piirivalveameti esindaja kirjeldas nende igapäevatoos ette tulevaid küsimusi ja probleeme seoses praeguse kontrolljoone tä- histamise ning valvamisega. Järgnenud ring- sõidul Kagu-Eestis liitusid väliskomisjoni liikmetega ka Riigikogu Setomaa toetusrühma liikmed. Kohtumistel Politsei- ja Piirivalve- ameti esindajate, kohalike omavalitsusjuhtide ja piirkonna elanikega olid kõne all peamiselt kohalike elanike vajadused ja võimalused piiri ületamiseks, piiripunktide töökorraldus, koha- lik teedevõrk ning liikumisvõimalused, samuti võimalused ettevõtluse arendamiseks ja piiri- üleseks koostööks. Setumaal alanud arutelu

jätkus 8. aprillil väliskomisjonis toimunud kohtumisega, millel osalesid Seto Kongressi ja Setomaa Valdade Liidu esindajad. Kohtumisel avaldati lootust, et nii mõneski küsimuses võiks leida lahendusi piirilepingute ratifitseeri- mise järel korraldatavatel Eesti ja Venemaa eri ametkondade läbirääkimistel, kuid samas tõde- ti, et nüüdseks muutunud rahvusvahelises olu- korras on keeruline ennustada Venemaa või- mude tahet ja valmisolekut selleks.

Samas saame endiselt rõhutada Riigikogu fraktsioonide 2012. aasta oktoobris väljenda- tud seisukohta, et Eesti soovib arendada teine- teist austavaid suhteid kõikide oma naaber- riikidega, sh Venemaaga.

Riigikogu väliskomisjon alustas Vabariigi Valitsuse poolt tänavu 10. märtsil algatatud Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni va- helise Eesti-Vene riigipiiri lepingu ning Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu 614 ettevalmistamist esimeseks lugemiseks oma 18. märtsi istungil. Eelnõu tutvustas ning ko- misjoni liikmete küsimustele vastas välismi- nister Urmas Paet. Arutelu käigus tõdeti, et järsult halvemaks muutunud julgeolekukesk- konnas vajab Eesti kindlalt fikseeritud riigipiiri ning seda sätestavat piirilepingut oma naab- riga. Samas vajame teadmist, et Venemaa parlament on endiselt valmis 18. veebruaril Moskvast alla kirjutatud piirilepinguid ratifit- seerima. Väliskomisjon otsustas konsensusega, et piirilepingu ratifitseerimise protsessiga on õige edasi minna lähtuvalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest.

Väliskomisjoni 7. aprilli istungil võeti vastu eelnõu puudutavad menetluslikud otsused. Esi- teks, teha Riigikogu juhatasele ettepanek võtta piirilepingute ratifitseerimise eelnõu 614 esi- meseks lugemiseks täiskogu istungi päevakor- da tänavu 16. aprilliks. Ja teiseks, väliskomis- joni ettepanek on esimene lugemine lõpetada ning määrata muudatusettepanekute tähtjaks kümme tööpäeva ehk 2. mai 2014 kell 16. Kõik menetlusotsused langetati komisjonis konsensusega. Samuti otsustas väliskomisjon, et esimese lugemise lõppedes liigutakse edasi teisele lugemisele ja ühtlasi lõpphääletusele alles siis, kui ratifitseerimisprotsess on alanud ka Venemaa Föderatsioonis. See vastab kõigiti ka Vene poliitikute varasematele seisukohta-

dele, mis väljendasid soovi liikuda lõppotsuse suunas võimalikult samaaegselt. Aitäh tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Imre Sooäär, teine küsimus!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud komisjoni esimees! Ajalugu ei oska mitte keegi ennustada. Keegi ei saa kindlalt väita, et kunagi tulevikus, võib-olla viie, kümne või viiekümne aasta pärast on meie idanaabriks hoopis teistsugune Venemaa, hoopis teistsuguste juhtide, hoopis teistsuguse struktuuri ja demokraatiaga kui praegu. Kas kõnealune leping tsementeerib selle piiri nii, et me kunagi ei või tagasi saada Tartu rahu järgseid piirialasid ka hoopis teistsuguse Venemaa käest?

Marko Mihkelson

Aitäh, Imre, selle küsimuse eest! Riigipiiri lepingus on must valgel kirjas, et pooltel ei ole teineteise suhtes territoriaalseid nõudmisi. Ma arvan, et praeguses rahvusvaheliselt tõesti pingestunud olukorras, eriti kui me vaatame sündmuste käiku Ida-Ukrainas, on see klausel, mille muuseas palus lepingusse kirjutada Venemaa pool, väga aktuaalne.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Saare!

Andrus Saare

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud komisjonipoolne ettekandja! Nagu sa siin välja tõid, väliskomisjon kohtus mitmel korral piiriäärsete elanike, sh setude esindajatega. Neil oli sinu sõnul mitmeid probleeme, mida piirilepingud ei käsitle, aga mida tuleks edaspidi muudes lepetes käsitleda. Mis teemad need olid, mis piiriäärsetele elanikele muret valmistavad?

Marko Mihkelson

See on väga oluline küsimus. Väliskomisjonil on ka varasematel aastatel olnud väga hea ülevaade ning tihedad kontaktid Setomaa Valdade Liidu juhtide ja Seto Kongressi esindajatega. Ma mäletan, et ka enne 2005. aastal toimunud ratifitseerimisprotsessi me kohtusime. Ma pean ütlema, et nende küsimuste lahenda-

miseks, mis kõlasid 2005. aastal siin saalis, on Vabariigi Valitsus väga paljudes valdkondades teinud olulisi investeeringuid. Näiteks on parandatud teedevõrku ja infrastruktuuri tervikuna. Setumaa kultuuri- ja muud arenguprogrammid on aastate jooksul osutunud väga olulisteks kohaliku elu ja ka piiriülese koostöö edendamise instrumentideks.

Ei tohi jätta tähelepanuta, et Eesti Vabariigi kuulumine Euroopa Liitu on suurel määral kaasa aidanud ka piiriüleste projektide rahastamisele ja elluviimisele. Tänavu sügisel seisab ees kaks minu arvates kohalikele elanikele väga tähtsat sündmust. Meie piirialadel Kagu-Eestis on see äärmiselt oluline, kui tõenäoliselt septembri lõpus avatakse Petseris nn Seto Maja, millega seotud töid on tehtud mitme aasta jooksul. Ja samamoodi hakkab lõpule jõudma Värska–Petseri valgustatud maantee rekonstrueerimine.

Uus Euroopa Liidu finantsperspektiiv annab kuni 40 miljonit eurot edasiste projektide elluviimiseks piiriüleses koostöös. Selles osas on võib-olla põhiliseks murekohaks, milles me oma silmaga veendusime väliskomisjoni märtsikuusel visiidil Kagu-Eestisse, just nimelt piiriületuspunktid. Näiteks Lüübnitsa-Medli piiriületuspunktis on inimesed sisuliselt ära lõigatud võimalusest minna Kolpino saarele kirikusse või surnuaeda. Eriti häiriv on see kirikupühadel. Loodetavasti on kahepoolsete läbirääkimiste kaudu võimalik see piiripunkt taasavada, kas või kirikupühade ajaks. Samas on senised infrastruktuuri väljaarendused kahtlemata tunduvalt kergendanud piiriületust. Üks moment veel: kahepoolses piiriületuspunktide lepingus on ette nähtud ka autode piiriületus Saatse-Kruppa piiripunktis. Seda praegu tegelikus elus teha ei saa. Küllap see on järjekordne viide meie Vabariigi Valitsusele, et piiriületuspunkte käsitlevate konsultatsioonide käigus tuleb ka need teemad kindlasti lähiajal päevakorda võtta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Me avame läbirääkimised. Palun, Marianne Mikko, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

Marianne Mikko

Lugupeetud istungi juhataja! Auväärsed kolleegid! Sotsiaaldemokraadid on seisukohal, et kahepoolse lepinguga legaalselt fikseeritud ning vastastikku tunnustatud piir Venemaaga on Eesti riigi julgeoleku huvides. See välistab igasugused territoriaalsed nõudmised Venemaa poolt ning loob diplomaatilise mehhanismi tekkida võivate piiriküsimuste lahendamiseks. Tuleb rõhutada, et piirileping ei muuda Tartu rahulepingut. See jääb kehtima ka tulevikus. Just seetõttu on Eesti nõudmisel piirilepingu teksti lisatud selge säte, mille kohaselt reguleerib leping ainult piiriküsimust. Seega ei anna riigipiiri leping hinnangut ei Tartu rahu kehtimisele ega sellest tulenevatele Eesti riikluse aluspõhimõtetele, eeskätt Eesti riigi õiguslikule järjepidevusele.

Samas pole Eesti-Vene piirileping võluvits, mis lahendaks otsekohe kõik Eesti julgeoleku ja turvalisusega seotud probleemid. Seda pole ükski piirileping, ükskõik kui kaua või põhjalikult pole seda ette valmistatud ja selle üle läbi räägitud. Nii nagu Eesti ja muu Euroopa ajalugu näitab, tuleb lisaks diplomaatilistele lepingutele olla ka reaalpoliitilisteks katsumusteks valmis. Muud meetmed unarusse jätta on tänapäeval naiivne.

Analüüsides sügavamalt erinevaid poolt- ja vastuargumente, mis Eesti meedias ja ühiskonnas tervikuna sellel teemal on kõlanud, tuleb tõdeda, et selge ja üheselt mõistetav piirileping ning sellest tulenev piir Venemaaga mõjub Eesti turvalisusele ja julgeolekule positiivsemalt kui umbmäärane *status quo* meie ning Euroopa Liidu ja NATO idapiiril. Viimane areng Ukrainas pigem toetab kui ei toeta seda argumenti.

Piirileping pole mitte protsessi lõpp, vaid algus, sest nüüd tuleb Eestil koos Euroopa Liidu ja NATO-ga hakata välja ehitama tugevat idapiiri – piiri Venemaaga. Veel kord: kõik Eesti Vabariigi taasiseseisvuse aja valitsused, peamised erakonnad ja mitmed tuntud rahvusvahelise õiguse eksperdid kinnitavad, et see piirileping ei muuda Tartu rahulepingu kehtivust Eesti iseseisvuse ja järjepidevuse seisukohalt. Piirilepingu ratifitseerimine ilma parlamendipoolsete deklaratsioonideta on ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna 2011. aasta valimisprogrammi üks lubadusi. Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Vladimir Velman Keskerakonna fraktsiooni nimel!

Vladimir Velman

Austatud istungi juhataja! Hea välisminister! Kolleegid! Üheksa aastat tagasi, kui piirilepingu ratifitseerimise teema siit saalist esimest korda läbi käis, olin ka nende Riigikogu liikmete hulgas, kes seda teemat arutasid. Siis oli küllalt palju neid, kes arvasid, et kahepoolsete lepingute ratifitseerimise ajal ei tohi kumbki pool ühtki sõna sinna lepingusse lisada, sest see muudab suhtumist lepingusse. Tookord läks nii, et 78 Riigikogu liiget tõesti hääletas lepingu poolt. Aga lõpuks Venemaa käitus nii, nagu ta käitus, kuna meie muutsime lepingut preambuli näol.

Ma tahan rääkida pigem sellest, et kui me ratifitseerime riigipiiri lepingu, ega sellega veel piiriprobleemid ei lõpe. Siis tuleb rohkemgi tegeleda probleemidega, mis seal on. Nendest probleemidest rääkis Marko Mihkelson ja nende kohta esitasid küsimusi ka mõned rahvasaadikud. Tõesti tuleb teha palju tööd, et elu korraldada nii, et eelkõige Setumaa elanikud saaksid vabamalt liikuda pühade ajal ja muulgi ajal, et nad pääseksid vabamalt üle piiri, et käia kohtades, kuhu on maetud nende lähedased. Seda teemat tuleb Venemaaga arutada ka edaspidi.

Ka tuleb teha korda need teed, mis on Värska vallas värskest tehtud Euroopa rahaga. Tuleb panna neile mustkate peale, sest praegu on need tolmused ja sügisel savised. Ja kui me ei jõua nii kaugele, et mustkate tuleb sinna peale, siis varsti on need teed läbimatud.

Kokku võttes on Eesti Keskerakonna fraktsioon seisukohal, et, nagu ütles meie fraktsiooni esimees Kadri Simson, piir on parem kui piiritus. Loomulikult on see maitseküsimus, aga selle juurde me jääme. Eesti Keskerakonna fraktsioon toetab riigipiiri lepingute ratifitseerimist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun, Andrus Ansip Reformierakonna fraktsiooni nimel!

Andrus Ansip

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ma olen endiselt veendunud selles, et reguleeritud piiri-

suhted on paremad kui reguleerimata piirisuhted. Selleks, et seda üle kinnitada, ei olnud vajadust siia kõnepulti tulla. Põhjus, miks ma siia kõnepulti tulin, on seotud eelkõige sellega, et isegi mõned Riigikogu liikmed kipuvad segamini ajama merepääste piiri ehk SAR piiri riigi territoriaalvetega või majandusvööndi piiriga. See SAR piir ehk merepääste piir üldjuhul ei kattu ei territoriaalvete ega majandusvööndi piiriga. *Search And Rescue* piir määratakse eelkõige lähtudes riigi võimekusest merel mingeid päästetöid teha ja see piir võib olla ka nihkuv. Kui ühel riigil mingil ajal võimekus puudub, siis palutakse abi naaberriikidelt ja SAR piir võib seetõttu ajutiselt nihkuda. Kindlasti ei ole mingisugust mõtet üritada ühitada kas territoriaalvete piiriga või majandusvööndi piiriga ka lennujuhtimisüksuse kontrollitava õhuruumi piiri ehk FIR piiri. *Flight Information Region* on asi, mis on kokku lepitud juba 1947. aastal. Lennujuhtimisüksuse kontrollitav õhuruum üldjuhul ei kattu riigipiiridega. Tavaliselt on FIR piirid märksa avaramad kui riigipiirid. Seetõttu on mul palve: vaadake väga hoolega, missugune joon on kuhugi merekaardile tõmmatud ja lähtudes sellest, mis joonega konkreetset tegu on, hakake rääkima sellest, kas Eesti saab piirilepingutega merd juurde või kaotab merd. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel esinema Marko Mihkelsoni!

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Ma ei hakka üle rääkima neid punkte kõnest, mille ma pidasin väliskomisjoni esimehena, sest ka need punktid, mida ma seal rõhutasin ja mis käsitlevad ennekõike Eesti riigi huvidest tulenevat tegevust meie piiride õiguslikul määratlemisel, on väga selge seisukoht olnud ka meie erakonna jaoks, Isamaa ja Res Publica Liidu jaoks läbi pikkade aastate. Ma arvan, et ühtegi rahvusvahelist lepingut – vähemalt ei tule mulle praegu ühtegi sellist ette – ei ole Riigikogu ega ka Eesti erakonnad 20 aasta jooksul nii põhjalikult ja nii detailselt arutanud kui Eesti ja Venemaa vahelise riigipiiri lepingut. Ka viimases konsultatsioonide protsessis, mis leidis aset 2012. aasta lõpul ja 2013. aasta alguses, viisid

Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon ning volikogu läbi väga põhjalikke arutelusid selle üle, millised on need muudatused, mis peaksid selles lepingus kajastuma, et kaitstud oleks Eesti Vabariigi õigusliku järjepidevuse põhimõte ja et me saavutaksime tulemuse, mis oleks väga selgelt meie riigi huvides.

Ka eelmise aasta mais, enne seda, kui valitsus tegi otsuse kiita heaks konsultatsioonidel saavutatud tulemused, kogunes seda küsimust arutama Isamaa ja Res Publica Liidu volikogu. Väga põhjaliku arutelu käigus leiti, et saavutatud tulemused on Eesti Vabariigi huvides ning Vabariigi Valitsus ja hiljem ka parlament peaksid tegema otsused, mis viivad lepingu lõpliku jõustamiseni.

Kogu selles viimase kahe aasta jooksul toimunud protsessis on Riigikogu väliskomisjon ja minu arvates ka kõik Riigikogus esindatud erakonnad näidanud üles riigimehelikku suhtumist. See on eriti tähtis praegu, kui olukord on meie julgeoleku seisukohalt mõnevõrra kriitilisem kui mõni aasta tagasi. Kahtlemata on õiguslikult määratletud piir Venemaa Föderatsiooniga oluline lisategur meie julgeoleku tagamisel.

Me ei ruttu sündmustest ette. Praegu ei ole alust väita, et piirilepingute ratifitseerimise protsessi Venemaal pole. Kui see tõesti toimub nii meil kui ka seal ning kui viiakse läbi teine lugemine ja lõpphääletus, siis Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon toetab piirilepingu lõplikku jõustamist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu 614 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 2. mai kell 16.

8. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (628 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme tänase järgmise päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 628 esimene lugemine. Ettekan-

deks palun kõnetooli põllumajandusminister Ivari Padari!

Ivari Padar

Lugupeetud proua juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise tuleneb vajadusest viia kehtivad reeglid kooskõlla Euroopa Liidu uute õigusaktidega otsetoetuste maksmise ning turukorralduslike meetmete kohta. Asjaomased Euroopa Parlamendi ja nõukogu õigusaktid võeti vastu eelmise aasta lõpus, detsembris.

Alates 2004. aastast on Eesti rakendanud ühtset pindalatoetust vaid põllumajandusmaale, mis oli seisuga 30. juuni 2003 heas põllumajanduslikus korras. Sellise klausli puhul on põllumajandusmaa toetusõigusliku pindala suurenemine olnud võimalik vaid enne liitumist PRIA-le deklareeritud pindala ulatuses. Ühise põllumajanduspoliitika reformi käigus muudeti see piirang alates 2014. aastast kehtetuks. Seadusmuudatusega antakse põllumajandusega tegelevatele isikutele võimalus taotleda ühtset pindalatoetust ja teisi põllumajandusmaa pindalaga seotud toetusi vastavalt tegelikule põllumajandusmaa suurusele ilma seni kehtinud 2003. aasta võrdlusaasta nõudeta. Samuti võimaldab seadusmuudatus viia põllumassiivide piirid vastavusse tegelike maakasutusotstarbe piiridega. Muudatusega suureneb Eestis kasutusel oleva põllumajandusmaa pindala. Põllumajandusmaa toetusõiguslike massiivide muutmiseks on PRIA-le esitatud üle 8000 avalduse ja hinnanguliselt võib see suurendada toetusõiguslikku pindala ca 1,6% ehk kokku 935 000 hektarini.

Põllumajandustoodete turu ühise korralduse meetmeid puudutavad sätted viiakse kooskõlla 2013. aastal ühise põllumajanduspoliitika reformi kokkuleppes otsustatuga. Tegemist on tehniliste muudatuste ning mitmete vananenud skeemide lihtsustamise või kehtetuks kuulutamisega. Põllumajandusettevõtetele see erilisi muudatusi kaasa ei too.

Lisaks jäetakse ühise põllumajanduspoliitika seadusest välja Euroopa Liidu toiduabi puudutavad sätted, kuna toiduabi rahastatakse alates 2014. aastast Euroopa Sotsiaalfondi raames loodavast Euroopa abifondist, mis on mõeldud enim puudust kannatavatele isikutele.

Seadusse lisatakse säte nõustamistoetuse andmise ettevalmistamiseks, kuna nõukogu määruse nr 1305/2013 artikli 15 lõike 3 kohaselt tuleb nõustamisteenusel osutav asutus või isik valida pakkumismenetluses, mida reguleerib riigihankeid käsitlev õigus. Arvestades, et riigihanke menetluse läbiviimine võib kujuneda üsna ajamahukaks, on nõustamisteenusete saamiseks kavandatava toetuse võimalikult kiire rakendamise huvides vajalik asuda hankemenetluse läbiviimiseks ettevalmistustööd tegema enne seaduses tervikliku toetuse andmist käsitleva normistiku sätestamist. Täna teid tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Ühtegi küsimust ei ole, kõik on selge. Suur tänu, põllumajandusminister! Kaasettekandeks palun kõnepulti maaelukomisjoni liikme Meelis Mälbergi!

Meelis Mälberg

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Maaelukomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 628 oma 7. aprilli istungil. Komisjonile tutvustas eelnõu Põllumajandusministeeriumi põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja Mai Talvik. Mai Talvik andis ülevaate Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõust, mille eesmärk on viia riigisisene õigus vastavusse uuenenud Euroopa Liidu õigusega. Põhilise muutusena tõi ta välja, et otsetoetuste taotlemisel kaob ära siiani kehtinud 2003. aasta võrdlusaasta nõue ja otsetoetust saab taotleda kogu tegelikult kasutatava põllumajandusmaa kohta. Samuti täpsustatakse põllumajandustoodete ühise turu korralduse meetmeid puudutavaid sätteid, sh neid, mis seonduvad koolipuuvilja ja kooliköögivilja kavaga, sekkumisostudega ning tootjaorganisatsioonidega. Seadust täiendatakse rakendusätega, mis annab võimaluse teha ettevalmistusi nõustamisteenusel osutaja valimiseks.

Paljud muudatused on protseduure lihtsustavad ja tehnilist laadi. Mai Talvik vastas komisjoni liikmete küsimustele ning pärast arutelu langetas maaelukomisjon järgmised otsused: teha Riigikogu juhatajale ettepanek võtta

eelnõu 628 täiskogu istungi päevakorda 16. aprillil 2014, määrata eelnõu ettekandjaks maaelukomisjoni liige Meelis Mälberg, teha ettepanek eelnõu 628 esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 23. aprill 2014 kell 17.15. Kõik otsused tehti konsensusega. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Head kolleegid, kas on kõnesoove? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 628 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 23. aprilli kell 17.15.

9. Kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (620 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie tänane üheksas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu 620 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse.

Keit Pentus-Rosimannus

Austatud Riigikogu aseesimees! Head parlamendiliikmed! Teie ees on täna kalapüügiseaduse muudatused, mis aitavad kaasa meie kalavarude mõistlikule majandamisele. Üldiselt võib öelda, et Läänemere kalavarude seis on viimastel aastatel paranenud. Aga selleks, et Eesti kalameestel oleks võimalus ka tulevikus rahulikult kalandusega tegeleda, tuleb aeg-ajalt ikka kalapüügikorraldust paremaks lihvida.

Praegu on olukord selline, et Eestis on kehtestatud merel püügi võimalused maakondade kaupa. Nagu te ette kujutate, ega merel maakonnapiire ju ei ole ja nii võib öelda, et praegune olukord on mõningast segadust tekitav. Teie ees olev seadusmuudatus võimaldaks edaspidi püügivõimalusi jagada püügiirutude kaupa, mis lubaks kala püüda vastavalt varude tegelikule seisule ja ka püüniste paigutamise kohti täpsemalt määrata.

Eelnõu paneb ka ette muuta räimepüügiõigusi puudutav regulatsioon paindlikumaks. Kaluritel tekib võimalus püügiõigusi omavahel vahetada vastavalt ajaloolisele püügiõigusele.

Need ettevõtted ja ettevõtjad, kes on huvitatud räime püüdmisest Läänemere avaosas, saaksid võõrandada oma ajaloolise õiguse püüda kala Liivi lahel ja soetada selle asemel õiguse püüda kala Läänemere avaosas, ja ka vastupidi. Praegu liideti Läänemere avaosas ja Liivi lahe püügivõimalused kokku ja jagati neid siis kalurite vahel proportsionaalselt. Ka on eelnõus ettepanek muuta seadust nii, et kalurid säilitaksid tulevikus oma ajaloolise püügiõiguse ka juhul, kui nad ei ole üle kolme aasta seda õigust kasutanud, on aga vahetanud selle mõne muu püügiõiguse vastu kas Eestis või välismaal.

Üks vormiline, aga siiski oluline ja kalurite elu kindlasti lihtsamaks muutev uuendus puudutab riigile info esitamist. Kalandusega tegelev ettevõtja saab edaspidi kalapüügiga seotud andmed, teated ja taotlused esitada elektrooniliselt ja digiallkirjastatult. See on võimalus, mis minu meelest peaks praegu olema enesestmõistetav juba igas valdkonnas, kus inimene riigiga suhtleb.

Viimane muudatus, mille ma esile toon, puudutab kontrolli püügilaevade üle. See teie ees oleva eelnõu kohaselt karmistub. Euroopas on päris suureks probleemiks ülepüük ja kalalaevade mootorivõimsus mängib selles kindlasti oma rolli. Praegu on registrisse kantud laevade puhul mootorivõimsuse suurendamine küll keelatud, aga kontrollida seda ei saa. See on kaunis veider olukord. Tulevikus peab uute kalalaevade registrisse kandmisel või siis olemasolevate laevade peajõuseadmete vahetamisel mootori sertifitseerima. Kui Põllumajandusministeeriumil tekib kahtlus, et registrisse esitatud andmed mootorivõimsuse kohta tõele ei vasta, siis on neil edaspidi võimalus seda mõõta. Ütlen kohe, et see muudatus puudutab uusi laevu. Juba registris olevate laevade mootorivõimsust tõendavat dokumenti esitama ei pea. Ja uued nõuded kehtivad traalpüügilaevadele, mitte rannapüügipaatile. Seadusega täpsustatakse ka olemasolevat nõuet, mille kohaselt peab merel kutselisel kalapüügil kasutama üksnes kalalaevade registrisse kantud laevu või paate, muid veesõidukeid kalapüügil kasutada ei või.

Selline eelnõu. Hea parlament, palun teid seda eelnõu toetada! Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Palun, Urbo Vaarmann!

Urbo Vaarmann

Aitäh! Lugupeetud minister! Kus kohas või kuidas saab kontrollida seda laevade võimsust, kui pannakse uus mootor? Kas on olemas ka mingi amet selle jaoks?

Keit Pentus-Rosimannus

Põllumajandusministeerium on see ministeerium, kes tegeleb nii kontrolliga kui ka tõenäoliselt sertifitseerimisega. Tahtmata eksida, saadan teile kirjaliku täpse info, kus sellised võimalused olemas on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Terje Trei!

Terje Trei

Aitäh! Hea minister! Nagu ma mõistan, puudutab see eelkõige Läänemere püüki, aga mina Peipsi inimesena tahan teada, kas see ka Peipsi merd puudutab. Pean silmas just kuendat punkti selles seaduseelnõus.

Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! See eelnõu tõepoolest puudutab Läänemerd. Peipsi kalurite murede lahendamiseks on meil ministeeriumis käsil n-ö Peipsi merd tervikuna puudutav arutelu. Töögrupp käib koos ja proovib nendele muredele, mis kõige teravamalt hinge närivad, leevendust leida ja lahendusi otsida. Kui see töörihm oma töö lõpetab, hakkab ka parlament nende muudatustega tegelema, sest Peipsi on koht, kus asju on võimalik paremini korraldada küll.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun kaasettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Annely Akkermanni!

Annely Akkermann

Austatud eesistuja! Head kolleegid! Eesti Vabariigi valitsus algatas 17. märtsil 2014. aastal kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu numbriga 620. Riigikogu juhatus otsustas selle võtta menetlusse 18. märtsil ja määrata juhtivkomisjoniks keskkonnakomisjoni.

Keskkonnakomisjoni 8. aprillil toimunud istungil tutvustas eelnõu ja vastas küsimustele Keskkonnaministeeriumi kalavarude osakonna juhataja Kaire Märtn. Suures osas on eelnõu seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega, ja seda seoses Euroopa Liidus kalalaevade mootorivõimsuse sertifitseerimise nõude kehtestamisega. Kalalaevastiku liigne püügivõimsus on olnud probleemiks palju aastaid, see ohustab nii kalavarude jätkusuutlikkust kui ka kalandussektori pikaajalist elujõulisust. Üleliigse püügivõimsuse vähendamine on olnud ühise kalanduspoliitika eelmiste reformide korduv teema. Kalalaevade püügivõimsuse määrab laevade mootorivõimsus ja sellepärast allutatakse see tõhusamale kontrollile. Nõuded tulenevad Euroopa Liidu otsekohaldavast määrusest, mille tingimused on kohustuslikud.

Eelnõuga laiendatakse tunduvalt elektroonilise menetluse võimalusi ja lisaks Euroopa Liidu õiguse rakendamisele sätestatakse eelnõuga kalapüügiseaduse muudatusi, mis on vajalikud kaluri kalapüügiloa alusel antavate püügivõimaluste kehtestamiseks maakondade, merel veealade, siseveekogude ja püüasustusega väikesaarte kaupa, millega loodetakse saavutada veeala püügikoormuse optimaalne jaotumine. Viimane omakorda peaks parandama kalavarude olukorda, vähendades püügisurvet rannikumere suhteliselt paikse eluviisiga kalade varudele. Samuti täpsustatakse kutseliseks kalapüügiks kasutatavate kalalaevade kohta kehtivaid nõudeid ja kalapüügi korraldust.

Komisjonis tõstati küsimus, kas selle seadusmuudatuse subjektid ehk kalamehed on ikka teadlikud ees ootavatest muudatustest. Kas neile on kõike piisavalt selgitatud ja kas nad on olnud kaasatud? Kaire Märtn vastas, et eelnõu tutvustati kaluritele 2012. aastal. Paraku selle kohta tõendeid leida ei õnnestunud, sest eelnõu on kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi esitatud alles 2013. aastal ja seda kahel korral. Aasta esimeses pooles kooskõlastamisele esitatud eelnõu erines tunduvalt sellest, mis aasta teises pooles oli kooskõlastuse läbinud. Kaire Märtn sai küsimusele kalurite kaasamise ja toetuse kohta vastuseks nentida vaid seda, et nendeni ei ole jõudnud infot, et nad ei toetaks eelnõu. Kaire Märtn täpsustas, et kalurite organisatsioonidega on arutatud

Euroopa Liidu määrusest tulenevaid muudatusi, mis on seotud eelkõige mootorivõimsusega.

Komisjon pidas selgitusi kalurite teavitamise kohta ebapiisavaks ja korraldab kindluse mõttes sihtgruppide täiendavaks teavitamiseks keskkonnakomisjoni koosoleku 22. aprillil, kuhu kutsutakse ka kalurite esindusorganisatsioonide esindajad.

Jaanus Tamkivi juhtis tähelepanu terminile "püsielanik", mida juriidiliselt ei ole olemas. Ka tõstatas ta probleemi, kuidas võõrandada ajaloolist püügiõigust, kui ükski püsielanik ei soovi seda osta. Kaire Märtin täpsustas, et püsielanikud määratletakse rahvastikuregistrijärgse elukoha alusel. Leiti, et sel juhul ei hakka see loodetult toimima, sest võimalik on end rahvastikuregistris mõnele saarele sisse kirjutada ka üheks päevaks, et saada võimalus osta sellel päeval ajalooline püügiõigus. Tõnis Kõiv küsis, kas turu kitsendamise, jagades seda vaid teatud osalistele, ei suru ajaloolise püügiõiguse hinda liiga madalale. See teema jäi ka veel õhku arutamiseks.

Keskkonnakomisjon otsustas nõuda kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu esitajalt Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu, millega kehtestatakse püügimahud veelade kaupa, kuna see toob kaasa kutseliste rannakalurite püügivõimaluste muutmise järgmisel aastal.

Komisjon tegi järgmised menetluslikud otsused. Otsustati võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda 16. aprillil, s.o täna, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatustettepanekute tähtjaks 7. mai 2014 kell 17.15. Ettekandjaks määrati siinkõneleja. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas keskkonnakomisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimissoovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 620 esimene lugemine lõpetada. Määrati eelnõu 620 muudatustettepanekute esitamise tähtjaks s.a 7. mai kell 17.15.

10. Perioodi 2014–2020 struktuuri-toetuse seaduse eelnõu (622 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud perioodi 2014–2020 struk-

tuuritoetuse seaduse eelnõu 622 esimene lugemine. Eelnõu algataja nimel teeb ettekande rahandusminister Jürgen Ligi. Palun!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Selle eelnõu eesmärk on reguleerida Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamist 2020. aastani. Uue perioodi vahendite kiiremaks kasutuselevõtuks rakendussüsteemis suuri muudatusi võrreldes eelmise perioodiga ei tehta. Toetuste andmise tingimused valmistatakse ette valdkonna eest vastutavas ministeeriumis ja toetusi antakse rakendusüksuste kaudu. Toetusi antakse sarnaselt senise perioodiga avatud taotlusvooru ja investeringute kava alusel ministeeriumide tegevuseks ja finantsinstrumentide jaoks. Perioodil 2014–2020 on eesmärkide saavutamine kõige olulisem. Uuendusena moodustatakse valdkondlikud komisjonid, kes jälgivad riiklikes strateegiates ja programmdokumentides kokkulepitud eesmärkide täitmist. Toetuste kasutamisel tuleb järgida Eesti enda ja Euroopa tasandi õigusakte, neid saab anda üksnes kooskõlas riigiabi reeglitega ja kasutada vastavalt riigihangete seadusele. Alati kontrollitakse nii toetuse saajat kui ka administreerijat, riigihangete kontroll on muutunud tõhusamaks. Laiendatakse riigisiseseid ettemakseid, et tagada toetust saavate projektide elluviimiseks vajalik raha. Seadust saab rakendada peale seda, kui Euroopa Komisjon on heaks kiitnud toetuste saamise valdkonnad ja eesmärgid. Tänan!

Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas eelnõu algatajale on küsimusi? Ei ole. Komisjoni nimel teeb ettekande rahanduskomisjoni esimees Rannar Vassiljev. Palun!

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Eelnõu arutati rahanduskomisjonis kahel istungil. Üks toimus 10. aprillil, teine 15. aprillil. Esimesel neist osalesid Rahandusministeeriumi asekanstler Ivar Sikk ning Euroopa Liidu struktuurivahendite ja välisvahendite osakonna juhataja Kerstin Liiva, teisel rahandusminister Jürgen Ligi ning Kerstin Liiva. Komisjonis keskenduti peamiselt kolmele temale. Esimene neist puudutas võimalikku bürokraatia vähenemist, mis sellel perioodil võiks aset leida. Rahandusministeer-

riumi esindajad informeerisid komisjoni, tänu millele võiks bürokraatia edaspidi väiksem olla. Teise teemana käsitleti üldisi erinevusi võrreldes eelmise korraldusmehhanismi ja protsessiga. Ka sellest sai komisjon Rahandusministeeriumi inimestelt ülevaate. Kolmas teema puudutas tulemspõhiseid väljamakseid ning auditeerimist. Ka selleteemalistele küsimustele andsid ministeeriumi esindajad amendavad vastused.

Komisjon otsustas 10. aprilli koosolekul konsensusega teha ettepaneku võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda kolmapäeval, 16. aprillil. Oma 15. aprilli koosolekul langes rahanduskomisjon konsensusega otsused teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtjaks 2. mai kell 16. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Kas komisjonipoolsele ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimissoovi ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 622 esimene lugemine lõpetada. Määrان eelnõu 622 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 2. mai kell 16.

11. Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (626 SE) esimene lugemine

Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 626. Palun algatajapoolseks ettekandjaks rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu eesmärk on täiendada alates 1. juulist pöördmaksustatavate kaupade nimekirja väärismetallide ja väärismetalli sisaldavate materjalidega. Väärismetallid on puhas kuld, hõbe, plaatina ja pallaadium ning nende sulamid. Alates 2015. aasta 1. jaanuarist lisanduvad pöördmaksustatavate kaupade nimekirja vääriskivid. Vääriskividele rakendub pöördmaksustamine hiljem, kuna selle kehtestamine eeldab Euroopa Liidu Nõukogu otsust.

Eesti esitas komisjonile erandi kehtestamise taotluse 2014. aasta 13. jaanuaril. Alates

2012. aasta 1. aprillist kehtib pöördmaksustamine kullamaterjalile, mille puhta kulla sisaldus on vähemalt 325 tuhandikku kaaluosa, ja investeringukullale, kui selle maksustamine on maksukohustuslane valinud. See muudatus vähendas käibemaksupettusi kullaturul lühikeks ajaks. Pöördmaksustamise vältimiseks hakati seepeale müüma sulatatud kulda, mille puhul kullasisaldus jääb alla sätestatud 325 tuhandiku kaaluosa. Maksupettuste vältimiseks soovime rakendada kõikide väärismetallide ja vääriskivide käibe korral pöördmaksustamist. Üksnes kogu kullamaterjali käibele pöördmaksustamise kehtestamine tooks kaasa selle, et hüppeliselt kasvavad pettused, mis on seotud teiste väärismetallide ja vääriskividega. Pöördmaksustamine ei too ettevõtjatele kaasa täiendavaid kulutusi, täiendav eelarvelaekumine on selle aasta teisel poolaastal hinnanguliselt 3,5 miljonit eurot. Täna!

Esimees Eiki Nestor

Kas rahandusministrile on küsimusi? Ei ole. Aitäh! Komisjoni ettekandeks palun kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerdi!

Aivar Sõerd

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Riigikogu rahanduskomisjon arutas eelnõu 626 kahel istungil: 10. ja 15. aprillil. Algataja esindajana tutvustas eelnõu Rahandusministeeriumi osakonnajuhataja Marek Uusküla ja küsimustele vastas rahandusminister Jürgen Ligi. Veel kord kordan üle, et eelnõu eesmärk on maksupettuste vältimiseks rakendada kõikide väärismetallide ja vääriskivide käibe pöördmaksustamist. Maksupettusi pannakse nimelt toime peale kullamaterjali ka muude väärismetallide ja vääriskividega ning üksnes kullamaterjali käibele pöördmaksustamise kehtestamine tooks kaasa teiste väärismetallide ja vääriskividega seotud pettuste hüppelise kasvu.

Annan siinkohal ülevaate küsimustest ja käsitletud temadest rahanduskomisjonis. Kuna kullamaterjali pöördmaksustamisega liikus pettuste laine väärismetallide ja vääriskivide sektorisse, siis oli komisjonis küsimus, kas on võimalik ette näha järgmisi valdkondi, kuhu maksupetturid suunduvad. Rahandusministeeriumi esindajad ei osanud öelda, kas selline suur probleem tekib. Üldse selles valdkonnas

pettuste tuvastamiseks on mitmeid kriteeriume. Üks on ettevõtete ja müügikohtade arvu suurenemine, samuti müügimahtude kasv. Samas ei ole kuigi loogiline, et seal reaalne majandustegevus taga on. Esitati küsimus selle kohta, et kui seaduse muutmisele järgneva kuue kuu jooksul on täiendav laekumine umbes 3,5 miljonit eurot, kas see jätkub ka järgmistel aastatel. Vastus oli, et see on lühiajalise toimega meede ja pigem on selle mõju see, et mitte maksu ei laeku juurde, vaid riik ei pea põhjendamatult nii palju tagasi maksma. Veel küsiti, et vääriskividele rakendub pöördmaksustamise eriskeem alates 2015. aasta 1. jaanuarist, miks selline kuupäev. Vastus oli, et vääriskivide pöördmaksustamise eriregulatsiooni kehtestamine eeldab Euroopa Liidu Nõukogu otsust ja selle saamine võib kesta kuni kaheksa kuud.

Komisjonis tõstati küsimus ka selle kohta, milline on teiste riikide pöördmaksustamise praktika selles valdkonnas. Ministeeriumi esindaja selgitas, et näiteks Austrias pöördmaksustatakse väärismetalle, vääriskivide kohta info puudub. Riikide probleemid on tegelikult samad, aga kui Eestis on see pigem metalliäri teema, siis Ühendkuningriigis näiteks mobiiliäri probleem. Üldiselt on tegemist väiksemõõdulise kaubaga, millel on suur väärtus. Kõlas veel küsimus käibemaksuga seotud võimaliku kahju kohta. Seletuskirjas on juttu 7 miljonist, kuidas see jaotub väärismetalliäri ja vääriskivitehingute vahel? Vastus oli, et väärismetalli osa on hinnanguliselt 6 miljonit ja vääriskivide osa 1 miljon.

Täiendavalt arutati komisjonis pöördmaksustamise olemust. Tasub tähele panna, et pöördmaksustamise korral vastutab käibemaksu tasumise eest kauba või teenuse ostja, kes

oma käibedeklaratsioonis arvestab käibemaksu müügitehingu pealt ning ka ostutehingust tuleneva sisendkäibemaksu.

Komisjonis küsiti, kas Euroopa Liit ei luba üldse laialdasemalt pöördmaksustamist. Milline on direktiivi muutmise perspektiiv? Vastus oli, et Euroopa Liidus kehtiva käibemaksuga on seotud ikkagi lisandväärtuse maksustamine ning pöördmaksustamist ei saa laiendada kõikidele kaupadele ja teenustele. Kui ikkagi soovitakse direktiivi sel moel muuta, siis on vaja kõikide riikide konsensust. Selge on, et valdkonna probleemid vajavad arutamist, ning Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament tegelevadki sellega.

Komisjon langetas järgmised otsused: võtta eelnõu päevakorda kolmapäeval, 16. aprillil ehk siis täna, esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. mai kell 16. Komisjoni otsused olid konsensuslikud. Täna tähelepanu eest!

Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Aivar Sõerd! Avan läbirääkimised. Läbi rääkida ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 626 esimene lugemine lõpetada. Määratud eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 2. mai kell 16. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 16.50.

Istungi kestus 3 tundi ja 50 minutit.

Juhataja

E. Nestor
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM

VII ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 17. aprill 2014

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Tervituskõne

Istungi rakendamine

2. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (567 SE) kolmas lugemine

3. Elektriturseaduse, korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maa-gaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (557 SE) kolmas lugemine

4. Reklamiseaduse muutmise seaduse eelnõu (592 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu 11. töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Palun Riigikogu kõnetooli Rait Maruste!

Rait Maruste

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Eesti on meie põhiseaduse kohaselt vabadusele rajatud demokraatlik õigusriik, kus kõik on seaduse ees võrdsed, igapäevase õigusi ja vabadusi austatakse ning kedagi ei tohi diskrimineerida. Lähtudes sellest ülddeedusest, on meil, 40 rahvasaadikul kolmest eri fraktsioonist, au anda sisse kooseluseaduse eelnõu. Me ei pea põhjendatuks, et praegusaegses isiku vabadusi austavas ühiskonnas on osa inimeste igapäevaelu jäänud vähem kaitstuks kui teistel nende sügavalt isiklike valikute ja eelistuste tõttu. Meie põhiseadus ütleb selgelt, et igapäev on õigus riigi ja seaduse kaitsele ja kõik on seaduse ees võrdsed. Kõikidele klassikalise abielu ja pereväärtuste kaitsjatele olgu siinkohal kinnitatud, et abielu on ja jääb mehe ja naise

vaheliseks suhteks. Te ei pea jääma millestki ilma, teilt ei võeta midagi ära. Kooseluseaduse eelnõu reguleerimise ala on laiem kui gei- ja lesbiinimeste probleemide lahendamine. Isegi kui taandada eelnõu sellele temaatikale, mis ei ole õige, mõistkem, et gei- ja lesbiinimesed ei ole saadetud meile kusagilt kosmostest, vaid nad on meie heteroseksuaalsete vanemate lapsed. Kas me tõukame nad ära? Kas peaksime enda hulgast ära tõukama ka punapäised või vasakukäelised kui erinevad? Õiguslikku kaitset vajavad ka heteroseksuaalsed paarid, kes elavad koos, on kihlatud. Nad on mitmes õigusühenduses, kuid ei ole veel astunud formaalsesse abiellu. Eelnõu püüab aidata ka neid. Kõrge ja tolerantse demokraatliku ühiskonnana tuleb meil leppida sellega, et ajakohane perekonnaelu mõiste on laiem kui abielu. Sellisele perekonnaelule on õigus meist igapäev, ka neil, kes on mõne oma valiku poolest teistsugused. Eri kooseluvormid vajavad asjakohast õiguslikku regulatsiooni.

Eelnõu ei ole ideaalne, lõpuni valmis ega vaidlusteta, kuid kindlasti on see vajalik lähtekoht edasiliikumiseks, avalikuks aruteluks ja olukorra muutmiseks. Asjakohase revolutsiooni vajalikkusele on juba mitu aastat tagasi osutanud ka õiguskantsler. Lõpuks, eelnõu seaduseks saamisega eemaldume põhimõtteliselt ka erasfääri suhetes ja väärtustes nõukogude õigusruumist ja mentaliteedist. Loodame teie kõigi mõistvale konstruktiivsele vaimule ja suhtumisele. Tänan!

Aseesimees Jüri Ratas

Protseduuriline küsimus, Vladimir Velman, palun!

Vladimir Velman

Suur tänu, lugupeetud istungi juhataja! Meie laudadel on täna kiri "Spiikri pöördumine Eesti parlamendi poole". Väga raske on siit välja lugeda, kelle spiikri pöördumine see on.

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu, hea ametikaaslane! Ma lihtsalt ei ole veel teadetega nii kaugele jõudnud, et seda tutvustada. Aga kui te küsite, siis ma vastan: tegemist on Suurbritannia Parlamendi Alamkoja esimehe, Tema Ekstsellentsi härra John Bercow' tervituskõnega täna siin täiskogu ees.

Tarmo Tamm, palun teid Riigikogu kõnetooli!

Tarmo Tamm

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põhiseaduskomisjon algatab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle peamine eesmärk on ühtlustada Riigikogu komisjonide tööd, mis puudutab istungite protokolle ja kohustust komisjoni istungeid helisalvestada. Eelnõuga määratakse helisalvestiste staatus ning reguleeritakse nende säilitamine ja neile juurdepääsu võimaldamine. Peale selle täpsustatakse komisjoni istungite protokollide vormi ja sisu. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, head ametikaaslased! Rohkem kõne-soove ei ole. Olen juhatusel nimel vastu võtnud kaks eelnõu ning Riigikogu juhatus otsustab nende edasise menetlemise meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 85 Riigikogu liiget, puudub 16.

Head ametikaaslased, täna on meil suur au kohtuda siin Riigikogu saalis Suurbritannia Parlamendi Alamkoja esimehe, Tema Ekstsellentsi härra John Bercow'ga, kes esineb ka tervituskõnega. Kõne on ingliskeelne ja selle tõlge on jaotatud teie laudadele.

Your Excellence, Mr Bercow, the floor is yours. Please! (Aplaus.)

1. Tervituskõne

Tema Ekstsellents härra John Bercow

Mister Deputy Speaker, Mister Speaker, most excellent host, Excellencies, parliamentary colleagues, friends of the United Kingdom as I hope I can confidently say – we regard ourselves as friends of Estonia!

It is a huge honour and a privilege to be invited to be amongst your number today and to have the chance to express my goodwill and

warmth on the part of my country towards all of you here assembled, the elected representatives of the people of Estonia. Thank you for the generosity on your invitation and the evident warmth of your welcome. It is my pleasure to be here.

As you all know, colleagues, I come as a representative of a very old Parliament, whose 157th speaker I am. We would claim to be the oldest parliament in the entire world, but I rather imagine that our friends in Iceland would probably dispute that, and I think it is fair to say that I am here as a representative of an old parliament but for the explicit purpose of hearing from and learning the lessons to be imparted by a much newer one. Having a long history has many advantages but it can of course make an institution slow, sometimes even sluggish to adapt to change. Estonia, by contrast, as a Parliament, Estonia as a society and Estonia as a national culture has proven to be an early pioneer in the quest to enhance democratic institutions through technological innovation. This is an observation I first made in a speech in New Zealand last summer and the subject has become a considerable personal priority for me as Speaker of the House of Commons. There are many reasons I hasten to emphasize and underline why a person might want to visit Estonia and I am sure that I will enjoy every aspect of this trip but the desire, colleagues, to understand more about your emerging e-democracy ranks without question as my principal objective.

Before I say anything further, Mister Deputy Speaker, colleagues, may I please take this opportunity to offer to you and to your people my personal condolences on the appalling tragedy that occurred yesterday just outside Tallinn. The families and friends of the victims will be in our minds at what must be for them quite the most harrowing imaginable time. It probably comes as no solace or comfort to the relatives of the victims to be told that on behalf of my parliament I emphasize we have experienced such tragedies and ordeals ourselves. But I would want – not the least as a mark of respect – to demonstrate solidarity and empathy with you.

Let me, if I may, before I say something about e-democracy, address the broader security situation and the political crisis that has

been triggered in and around Ukraine. I appreciate that this has been a matter of the most enormous concern for parliamentarians here as, colleagues, candidly I must advise you, it is for us in the United Kingdom. Much time has been spent on this subject in the House of Commons. Many senior ministers, including the Prime Minister, the Foreign Secretary and the Secretary of State for Defence have addressed the issue. Parliament in the United Kingdom recently heard and it did welcome an announcement from Philip Hammond, our Secretary of State for Defence, on the deployment of Royal Air Force Typhoon aircraft to reinforce Baltic Air Policing and I am pleased that preparations are now being made for their arrival in Lithuania by the end of the month. It is also very good to note that a large number of British soldiers will be here again in May for Estonia's main military exercise of the year, Spring Storm. Both of these actions underline our strong commitment to the security of Estonia.

More broadly on defence policy, it is extremely encouraging that our already close bilateral partnership is continuing to deepen. I know that British military commanders have been immensely impressed by the professionalism and by the capability of the Estonian soldiers with whom they have served together in Helmand in Afghanistan. The Defence Agreement which our two countries signed in December commits us to an even closer relationship in the future, including the work which we are doing together on the development of the Joint Expeditionary Force. Furthermore, the visit to Estonia in May by his Royal Highness Prince Harry will be perhaps the most strikingly visible way in which the United Kingdom can thank Estonia for what we have done together to date, and look forward with confidence and anticipation to the future.

There is, Mister Deputy Speaker, colleagues, also from my vantage point and the vantage point of my parliament, a notable beaconcy about being here today and granted the privilege to address you, for I am conscious of the presentation of your proposed law on gender-neutral cohabitation. Needless to say, and for the avoidance of doubt, the legislation that you pass is you as parliamentarians, for

your institution and for your people to decide upon and evaluate. I would simply like to make the point in passing, however, that the United Kingdom has gone down this track and it is something of which I think the majority of my parliamentary colleagues and fellow citizens are very proud of. A speaker of the UK parliament, you will appreciate that I will have to be the referee of the match and not a player for one team or the other. I must oversee in the chamber matters of controversy and I do not opine on same-sex marriage or indeed any other subject of dispute. My responsibility is simply to ensure the free and fair conduct of the match and to maximize the number of different voices and opinions that can be heard. That said, before I was elected as Speaker of the House of Commons, I did have a track record going back over a decade of campaigning for the rights of LGBT people. And for what is this worth, it seems to me that countering discrimination and fostering equality of esteem and equality before the law, equality of recognition are the right things to do. Discrimination against and harassment or ill-treatment of LGBT people frankly is demeaning, it is dehumanizing and it's a denial of people's natural and legitimate expectation that they will be treated equally with their fellow citizens before the law. In the United Kingdom we have gone over a period of 50 years, from the criminalization of a type of love to the actuality of equality before the law and it is something about which the bulk of my colleagues, including our Prime Minister and myself, are very proud. So you will pursue your own course but I wish you Godspeed and I would want you to know that you have many friends and admirers, as you seek progressively to move beyond the past to a more enlightened future.

The future for democracies such as our own has to include finding new ways to bond, colleagues, elected representatives more closely to the represented voter. This is a common challenge for legislatures throughout the world. We live in an age of intense media activity but, colleagues, with a media that is restless and a media that demands instant answers to questions which are often too complicated and challenging for an immediate reply. Legislatures are deliberative bodies. Delibera-

tion is not easily reconciled with a 24/7 media schedule. We have to assert the right to think through important issues in the best possible manner while simultaneously reassuring our electorates that we are truly focused on the subjects of most concern to them. If we do not, we risk becoming increasingly irrelevant, mutating into symbolic political institutions, rather than what is required, namely institutions of serious substance and of topical focus. This is an outcome which we must strive to avoid. We must remain relevant. I believe that strong democracies require strong parliaments and that strong parliaments require strong links to citizens.

In this regard, for what it is worth, I am an optimist. I believe that new technology can assist us in our ambition to become ever closer to those whom we seek to serve. I think that the internet in all its manifestations can be the means by which we boost electoral participation and then increase personal participation in the vital work which each of our parliaments undertakes. The British Parliament, for example, has an extensive website and it deploys an array of social media to spread the message about the activities with which we are engaged. Yet we must use new technology to receive messages as well as to broadcast them. We need to listen and not simply to lecture or to appear to lecture. Young voters, in particular, will not be interested in us if we do not communicate with them by the means by which they communicate with each other. We have to be part of the smartphone age and not seemingly stuck in the stone-age.

For that reason, I have established in the UK a Digital Democracy Commission for the United Kingdom. Our objective, colleagues, is to consider how our parliamentary democracy can embrace the opportunities afforded by the digital world to become more effective, to become more effective in representing people, more effective in scrutinising the Government of the day, more effective in formulating law, more effective in encouraging citizens to engage with democracy and more effective in facilitating dialogue and engagement amongst citizens. This Digital Democracy Commission I have established is listening and talking to people, gathering evidence, from within the UK and across the globe. It will publish its

recommendations in January 2015 – the 750th anniversary of our Parliament.

It is as part of that enterprise that I so wanted the opportunity, colleagues, to come to Estonia, or as I gather you are increasingly coming to be known, e-Estonia and to see for myself what is happening here. I confess that I am intrigued, as my colleagues increasingly are, by the widespread use of the Internet in voting at your elections. I am fascinated by the way that you use the internet to link people with problems or issues to this parliament and government departments alike, providing a better and more intimate service, frequently at a cost saving. I note the innovative means by which you are integrating crowd sourcing techniques into your civil society. I am also struck, if I may say so with deference and appreciation, by the sheer speed at which in your country to your credit all of this is happening.

Your country should be proud of the reputation which it has achieved for technological leadership in this regard. Estonia is rapidly being seen as E-stonia by all those looking for new ideas in this territory. It also demonstrates your wider, to be candid, astonishing success, astonishing success as a people over the past 25 years, in not just re-establishing your sovereignty but in asserting your identity. This is a place where people, including myself today, go to look for the future. I am so pleased that you have offered me this opportunity to conduct that search on behalf of the House of Commons. An ancient parliament looking to learn from a much less ancient parliament.

In thank you for the warmth of your welcome, and the chance to learn from your best practice, let me conclude by taking this opportunity to wish you and your fellow citizens peace, prosperity and successful partnership with friends and neighbours in Europe and throughout the world.

Colleagues, thank you very much indeed!
(Tõlge.)

Härra aseesimees, lugupeetud võõrustajad!
Ekstsellentsid, parlamendikolleegid ja Ühendkuningriigi sõbrad! Võin kindlustundega öelda: meie peame ennast Eesti sõpradeks!

Mul on suur au ja eesõigus olla täna teie hulgas ning anda edasi head soovid ja soojad tunded kodumaalt teie kõigi vastu, kes on siia

kogunenud, Eesti rahva valitud esindajate vastu. Tänan teid lahke kutse ja erakordselt sooja vastuvõtu eest! Mul on hea meel siin olla.

Nagu te teate, kolleegid, olen ma tulnud siia esindama väga vana parlamenti, mille 157. spiiker ma olen. Meie väidame, et oleme kogu maailma vanim parlament, aga ma arvan, et meie Islandi sõbrad vaidleksid sellele siiski vastu. Seega oleks vist õigem öelda, et olen siin kui vana parlamendi esindaja, selge eesmärgiga kuulata palju nooremat parlamenti, kelle õppetundidest on üht-teist õppida. Pikk ajalugu annab kahtlemata eeliseid, kuid loomulikult võib see olla ka põhjus, et institutsioon kohaneb muutustega aeglaselt, isegi väga aeglaselt. Seevastu Eesti kui parlament, Eesti kui ühiskond ja Eesti kui rahvuskultuur on rajanud teed demokraatlike institutsioonide tugevdamiseks tehniliste uuenduste kaudu. Tegin selle tähelepaneku esimest korda möödunud suvel oma Uus-Meremaal peetud kõnes ja see teema on mulle kui Alamkoja spiikrile äärmiselt tähtsaks saanud. Ma tahan kiiresti esile tõsta neid paljusid põhjusi, miks võiks keegi tahta Eestit külastada ja olen kindel, et naudin igati oma siiatulekut. Kuid, head kolleegid, soov teie kujunemisjärgus e-demokraatiat paremini mõista on kahtlemata minu peamine eesmärk.

Härra aseesimees, head kolleegid, lubage mul kõigepealt teile ja teie rahvale kaastunnet avaldada selle kohutava tragöödia pärast, mis eile Tallinna lähedal aset leidis. Mõtleme ohvrite perede ja sõprade peale ajal, mis nende jaoks on ilmselt nii raske, kui üldse võib ette kujutada. Tõenäoliselt ei tröösti ega lohuta see ohvrite sugulasi, kui ütlen oma parlamendi nimel, et oleme ka ise selliseid tragöödiaid ja katsumusi läbi elanud. Aga tahaksin ka austusavalduse märgina näidata, et olen solidaarne ja tunnen teile kaasa.

Lubage mul, enne kui e-demokraatiast räägin, käsitleda laiemat julgeolekuolukorda ja poliitilist kriisi, mis on puhkenud Ukrainas ja selle ümber. Saan väga hästi aru, et see on siinsete parlamendiliikmete jaoks väga suur mureküsimus, nagu see, head kolleegid, võin kinnitada, on ka meie jaoks Ühendkuningriigis. Sellele on Alamkojas palju aega pühendatud. Mitu tähtsat ministrit, sh peaminister, välisminister ja kaitseminister, on seda teemat käsitlenud. Hiljuti kuulas parlament ära meie

kaitseministri Philip Hammondi info kuninglike õhujõudude Typhoon-tüüpi hävitajate saatmise kohta Balti riikide õhuturbe tugevdamiseks ja avaldas sellele toetust. Mul on hea meel, et praegu valmistatakse ette nende Leedusse saabumist selle kuu lõpus. Samuti on mul hea meel märkida, et mais tuleb Eestisse jälle suurel arvul Briti sõdureid, et osaleda siinsel aasta tähtsaimal sõjalisel õppusel Kevadorm. Mõlemad aktsioonid rõhutavad meie sügavat huvi tegelda Eesti julgeolekuga.

Kui rääkida kaitsepoliitikast laiemalt, on väga julgustav, et meie juba praegugi tugev kahepoolne partnerlus süveneb tulevikus veelgi. Ma tean, et Briti väejuhtidele on sügavat muljet avaldanud nende Eesti sõjaväelaste professionaalsus ja võimekus, kellega koos nad teenisid Helmandi provintsis Afganistanis. Kaitseleping, millele meie kaks riiki detsembris alla kirjutasid, kohustab meid hoidma tulevikus veelgi tugevamaid sidemeid, see hõlmab ka tööd, mida me koos teeme ühise ekspeditsioonikorpuse arendamiseks. Peale selle, Tema Kuningliku Kõrguse prints Harry maikuine visiit Eestisse on võib-olla Inglismaa väljapaistvaim viis tänada Eestit selle eest, mis me oleme siiani koos teinud, samuti aitab see kindlustundega ja lootusrikkalt tulevikku vaadata.

Härra aseesimees, head kolleegid! Minu ja meie parlamendi seisukohalt on mu tänasel siinviibimisel ja sellel, et sain õiguse teie poole pöörduda, märgiline tähendus, sest ma tean, et olete esitanud seaduseelnõu sooneutraalse kooselu kohta. Ei ole vaja öelda – kinnitan seda, et ära hoida igasugused kahtlused –, et seaduse kohta teete otsuse, annate hinnangu ja võtate selle vastu teie kui parlamendiliikmed, selle otsustab teie institutsioon ja teie rahvas. Tahan siiski mainida, et Ühendkuningriik on selle tee juba läbi käinud ja see on miski, mille üle enamik minu kolleege parlamendis ja kaaskodanikest uhked on. Te mõistate, et parlamendi spiikrina pean ma olema matši vahekohtunik, mitte ühe või teise meeskonna mängija. Istungisaalis pean vastuolulistest küsimustes erapooletult käituma, seetõttu ei avalda ma arvamust samasooliste abielu ega mis tahes muu vaidlusküsimuse kohta. Minu ülesanne on lihtsalt tagada matši vaba ja õiglane kulg ning muuta võimalikult suureks nende häälte ja arvamuste hulk, mida saaks kuulda võtta. Võin

öelda veel, et enne kui mind Alamkoja spiikriks valiti, oli mul tõesti rohkem kui kümneaastane kogemus LGBT-inimeste õiguste eest võitlejana. Siinkohal tundub mulle, et diskrimineerimise vastu võitlemine, kõigist lugupidamine ja seaduse ees võrdse tunnustamise toetamine on õige asi. LGBT-inimeste diskrimineerimine ja nende ahistamine või halvasti kohtlemine on ausalt öeldes alandav, see ei ole inimlik ning sellega eitatakse inimeste õigustatud ootust, et neid koheldaks seaduse ees kaaskodanikega võrdselt. Oleme Ühendkuningriigis käinud läbi 50 aasta pikkuse perioodi ühte liiki armastuse kuriteoks pidamisest kuni tegeliku võrdsuseni seaduse ees ning see on asi, mille üle enamik minu kolleege uhked on, ka peaminister ja mina ise. Teie peate järgima oma teed, aga ma soovin teile edu. Teadke, et teie püüdlustes minna minevikust valgustatuma tuleviku poole toetab teid palju sõpru ja austajaid.

Tulevikus peavad demokraatlikud riigid, nagu meiegi, otsima uusi viise, kuidas tihedamalt siduda valitud esindajaid valijaga, keda nad esindavad. See on kogu maailma seadusandlike kogude ees seisev ühine ülesanne. Elame meedia jõulise tegutsemise ajastul, kuid head kolleegid, meedia on rahutu ja nõuab otsekohe vastuseid küsimustele, mis sageli on kiireks vastamiseks liiga keerulised ja rasked. Seadusandlikud kogud on nõuandvad kogud. Arutelu ei ole kerge meedia 24/7 ajakavaga kokku sobitada. Me peame parimal võimalikul viisil kehtestama õiguse peamised küsimused läbi mõelda, kinnitades oma valijatele, et me tõesti tegeleme neid kõige rohkem puudutavate teemadega. Kui me seda ei tee, siis tekib oht, et meie tähtsus üha väheneb, me muutume sümboolseks poliitiliseks institutsiooniks ega ole enam see, mida vaja – tõsiselt võetava sisuga ja aktuaalsetele küsimustele keskendunud institutsioon. Me peame püüdma sellisest tagajärjest hoiduda. Peame säilitama oma mõjukuse. Olen veendunud, et tugevad demokraatlikud riigid vajavad kindlaid parlamente ja kindlatel parlamentidel peab olema tihe side kodanikega.

Ma olen selle koha pealt optimist. Olen veendunud, et uus tehnoloogia võib toetada meid püüdlustes saada veelgi lähedasemaks nendega, keda me tahame teenida. Arvan, et internet kõikides oma vormides võib olla va-

hend, mille abil me suurendame valimisosalust ja seejärel kasvatame isiklikku osalust ülimalt tähtsas töös, mida meie mõlema parlamendid teevad. Näiteks Briti parlamendil on laiaulatuslik veebileht ja me kasutame sotsiaalmeedia rikkalikke võimalusi oma tegevuse kohta teabe jagamiseks. Kuid me peame kasutama uut tehnoloogiat nii teabe vastuvõtmiseks kui ka selle levitamiseks. Me peame kuulama ja mitte lihtsalt loenguid pidama või jätma muljet, nagu peaksime loengut. Eelkõige noored valijad ei tunne meie vastu huvi, kui me ei suhtle nendega nende endi keeles. Peame olema osa nutitelefoni ajastust ega tohi jätta muljet, nagu elaksime ikka veel kiviajas.

Sellepärast olen ma loonud Ühendkuningriigi digitaalse demokraatia komisjoni. Meie eesmärk, head kolleegid, on arutada, kuidas meie parlamentaarne demokraatia saaks kasutada digitaalse maailma pakutavaid võimalusi, et olla mõjusam, esindada inimesi paremini, teha tõhusamat järelevalvet võimaloleva valitsuse üle, luua efektiivsemaid seadusi, toetada tugevamalt kodanike kaasamist demokraatiasse ning soodustada paremini kodanikevahelist dialoogi ja kaasatust. Digitaalse demokraatia komisjon, mille ma moodustasin, kuulab inimesi ja vestleb nendega, kogub tõendeid nii Ühendkuningriigist kui ka kogu maailmast. Ta avaldab oma soovitused jaanuaris 2015, meie parlamendi 750. aastapäeval.

Selle ettevõtmise osana, head kolleegid, tahtsingi ma väga tulla Eestisse, või e-Eestisse, millena teid üha enam tuntakse, ja näha oma silmaga, mis siin toimub. Tunnistan, et mind ja ka mu kolleege huvitab aina rohkem, kuidas teie valimistel laialdaselt internetti kasutatakse. Mind paelub viis, kuidas te kasutate internetti, et ühendada inimesed, kellel on probleeme või küsimusi, ühtviisi nii parlamendi kui ka valitsusasutustega, pakkudes paremat ja inimesele lähedasemat teenindust, sageli kulusid kokku hoides. Panin tähele uuenduslikke viise, mille abil te lõimate rahva arvamuse kogumise tehnika oma kodanikuühiskonnaga. Samuti avaldas mulle sügavat muljet – kui ma võin nii öelda kogu austuse ja kõrge hinnangu juures, mille see on ära teeninud – see kiirus, millega see kõik aset leiab, see tõstab lugupidamist teie riigi vastu.

Teie riik peaks olema uhke selles valdkonnas saavutatud tehnoloogialiidri maine üle.

Kõigi silmis, kes sellel alal uusi ideid otsivad, on Eesti kiiresti muutumas, nagu ma juba ütlesin, e-Eestiks. Samuti näitab see teie rahva laiemat, ausalt öeldes hämmastavat edukust viimase 25 aasta jooksul mitte ainult iseseisvuse taastamisel, vaid ka oma identiteedi maksmapanekul. See on koht, kuhu tullakse, nagu minagi tulin, selleks, et vaadata, milline on tulevik. Mul on tõeliselt hea meel, et te andsite mulle võimaluse Alamkoja esindajana seda uurida. Igivana parlament tahab õppida mitte kuigi vanalt parlamendilt.

Tänades teid sooja vastuvõtu eest ja võimaluse eest õppida teie parimatest tavadest, lubage mul lõpetuseks kasutada võimalust soovida teile ja teie kaaskodanikele rahu, jõukust ning edukaid partnerlussuhteid sõprade ja naabritega nii Euroopas kui ka kogu maailmas!

Head kolleegid, tänan teid südamest!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu külalisele soojade sõnade eest! Läheme nüüd oma päevakorraga edasi.

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Meil on tänases päevakorras ka üks täpsustus: kolmanda punkti juures, Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu 592 esimesel lugemisel teeb eelnõu juhtivkomisjoni ettekande majanduskomisjoni liige Kalle Palling.

2. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (567 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Meie esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu 567 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole, seega asume eelnõu 567 lõpphääletuse ettevalmistuse juurde.

Panen lõpphääletusele eelnõu 567. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 88 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu 567 on seadusena vastu võetud. (Tabel 37.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

3. Elektriturseaduse, korrakaitse-seaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu (557 SE) kolmas lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud elektriturseaduse, korrakaitse-seaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 557 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, seega võime minna eelnõu 557 lõpphääletuse ettevalmistamise juurde.

Panen lõpphääletusele eelnõu 557. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Vabariigi Valitsuse algatatud elektriturseaduse, korrakaitse-seaduse muutmise ja rakendamise seaduse ning maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu 557 on seadusena vastu võetud. (Tabel 38.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

4. Reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu (592 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Asume kolmanda päevakorrapunkti juurde, see on Keskerakonna fraktsiooni algatatud reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu 592 esimene lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks Riigikogu liikme Eldar Efendijevi! Head ametikaaslased, saalis tuleb igast reast väga suur lärm. Palun austame ettekandjat ja neid, kes soovivad eelnõu menetlemist kuulata! Aitäh!

Eldar Efendijev

Austatud eesistuja! Austatud kolleegid! Keskerakonna fraktsioon esitas reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu 12. veebruaril s.a. Nüüd on eelnõu 592 teie ees ja meil on käsil esimene lugemine. Eelnõu algatajatel oli kaks põhieesmärki. Esiteks, keelata tarbijakrediidi reklaamimist, välja arvatud tarbijakrediidi teenuse pakkuja asukohas, tarbijakrediidi vahendaja asukohas, tarbijakrediidi teenuse pakkuja veebilehel. Keelamise põhjus on tarbijakrediidi teenuse pakkujate väga agressiivne väli-, tele- ja raadioreklaam. Ilmselt ei tarvitse mul teile meenutada, kui tihti ja mis vormis selline reklaam meid ümbritseb. Võiks öelda, et koos selle reklaamiga me ärkame ja ka uinume. Kui sul juhtub elus probleeme olema, siis ainult sellepärast, et sa ei võtnud õigel ajal tarbijakrediiti. Teatud hooaegadel kasvab reklaami agressiivsus geomeetrilises progressioonis. Jõuluaeg on möödas, aga ees on puhkuste aeg ja kui sa lähed ...

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, palun vabandust! Võtan ühe minuti juhataja vaheaega.

V a h e a e g

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, juhataja vaheaeg on lõppenud. Austatud ettekandja, palun veel kord vabandust ja läheme edasi! Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, eesistuja! Ma kordan: teatud hooaegadel kasvab reklaami agressiivsus geomeetrilises progressioonis, jõulud on küll möödas, aga ees on puhkuste aeg. Kui lähed kuhugi reisile ilma tarbijakrediiti võtmata, siis sa justkui ei kuulu õnnelike seltskonda. Leidsime, et nii agressiivsele reklaamile tuleb lõpp teha. Teine eesmärk on seotud reklaami sisu ja vormiga. Võtsime aluseks Euroopa Komisjoni märkused ja tarbijakrediidi direktiivi nõuded reklaami teabe tarbijakrediidi võtjale arusaadavas vormis esitamise kohta. On selge, et tarbijakrediidi võtja on nõrgem pool ja on väga tähtis, et ta oleks teadlik kõikidest tingimustest ja kohustustest, mida ta endale võtab. Igas reklaamis tuleb esitada tüüpilise näite kujul kokkuvõtlikult ja selgelt järgmine teave: int-

ressimäär (on väga tähtis, kas see on piiratud või vaba); kasutusse võetav krediidisumma või krediidi ülempiir; krediidi kulukuse määr; kohaldataval juhul tarbijakrediidilepingu kestus; tarbijakrediidilepingu puhul, mille eesmäks on asja omamise, teenuse osutamise või muu lepingu eseme finantseerimine, lepingu esemeks olev asi või teenus ja selle hind kohe tasudes (mõeldud on netohinda) ja kohaldataval juhul ettemaksu summa; kohaldataval juhul tarbija poolt makstav kogusumma ja tagasimaksete summa. Sellega peab reklaam sisaldama üleskutset tutvuda finantsteenuse tingimustega ja vajaduse korral tuleb konsulteerida asjatundjatega. Juhul kui krediidi saamiseks või krediidi saamiseks pakutavatel tingimustel on vaja sõlmida kõrvalleping, eelkõige kindlustusleping, ja kõrvallepinguga seotud kulud ei ole eelnevalt kindlaksmääratavad, tuleb kõrvallepingu sõlmimise kohustusest teada anda selgel, kokkuvõtlikul ja selgelt eristataval viisil koos krediidi kulukuse määraga. Tähtis on ka, et reklaam, millega teavitatakse valmisolekut anda tarbijakrediiti või vahendada selliseid lepinguid, võib sisaldada üksnes krediidiandja või krediidivahendaja nime, teavet tema tööaja, tegevuskoha, veebilehe aadressi, töötajate nime ja kontaktandmete ning osutatava teenuse kohta. Ka varem on arutatud ja otsustatud, et reklaam peab olema vastutustundlik ja tasakaalustatud. Reklaam ei tohi jätta muljet, et tarbijakrediidi võtmine on riskivaba ja lihtne võimalus finantsprobleemide lahendamiseks, ega kallutada tarbijat läbimõtle matule laenuvõtmisele. Paljud näited pööravad tähelepanu sellele, et teabe esitamiseks tuleb valida selline kirjatüüp ja suurus, mis muudab selle tavalise tähelepanu juures märgatavaks, arusaadavaks ja muust teabest selgesti eristatavaks. On arusaadav, et tarbijakrediidi valdkond on laiem. Meie alustasime reklaamivaldkonnas sellepärast, et aasta tagasi lükati meie laiemama jõuga eelnõu tagasi ja komisjon piirdus reklaami kosmeetiliste parandustega. Aga niisugused kosmeetilised parandused ei parandanud eriti seda valdkonda. Oma eelnõuga me tahame parandada reklaami osa suures valdkonnas.

Ja lõpetuseks, eelmise aasta jooksul toimusid nõupidamised tarbijakrediidi teemadel. Selle aasta veebruari teises pooles ilmusid kiirraenuturu analüüsi ettepanekud. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi veebilehel

võib sellega tutvuda, see on väga huvitav dokument, mis märtsis andis eelmisele valitsusele aluse seda teravat küsimust arutada. Vabariigi Valitsus arutas tookord ka kiirlaenureklaamide täielikku keelamist. Selline positsioon oli palju karmim kui meie eelnõus. Natuke hiljem laekus info, et tuleb välja töötada terve pakett. Jõudsime jälle tagasi meie eelneva aasta ettepaneku juurde ja liberaalne majandus seda ei takista. Meie leidsime, et väga tähtis on hoida aktuaalsust, et see küsimus koos Vabariigi Valitsuse vahetusega kuhugi ei kaoks. Ma tänan ka majanduskomisjoni liikmeid heade küsimuste ja kasuliku vestluse eest! Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, hea ettekandja! Mul on palve grupijuhile üleval, et üks noormees sealt alla ei kukuks. Ehk ta saab natuke rõdu ääre juurest eemale minna. Aitäh! Kalev Kallo, palun!

Kalev Kallo

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kas on teada, kui palju täitemenetlusi on käimas ja kui suur on nõutav summa, mida kiirlaenuvõtjate käest praegu tagasi nõutakse?

Eldar Efendijev

Kui vaadata kiirlaenuturu analüüsi ja ettepanekuid, siis seal on see osa ka toodud. Eelmise aasta detsembri andmetel on menetluses 23 275 kiirlaenude sissenõuet ja summa on 65,9 miljonit eurot. Samas näiteks inkassofirmade nõudeid see analüüs ei kajasta, nendega koos on sissenõudeid juba üle 65 000 inimeselt. See on väga suur arv ja seda ei saa märkamata jätta.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Päris lihtne küsimus: kas teistes riikides on kiirlaenureklaam keelustatud või ei?

Eldar Efendijev

See on jälle üks kiirlaenuturu analüüsi ettepanekutest. Seal on väga põhjalikult analüüsitud, milline olukord on Euroopa riikides. Aga ma tahan rääkida hoopis sellest, et meie ette-

panek on karmim kui teiste Euroopa riikide praktika, kuna Eestit ja teisi riike ei saa eriti võrrelda kahel põhjusel. Esiteks, neil ei ole see nii suur sektor, see nõuab normatiivset ja võib-olla ka eetilist korrastust ja sellega riigid ka tegelevad. Näiteks meie põhjapoolne naaberriik, keda me endale eeskujuks võtame, kehtestas eelmisel aastal piirangud. Teiseks, nagu endine peaminister ja endine majandusminister ütlesid intervjuus peale Vabariigi Valitsuse istungit, ei ole see ainult majandusprobleem, laenuprobleem ega õigusprobleem, vaid suur sotsiaalne probleem. Selle eest on vaja kaitsta väga suurt arvu inimesi meie ühiskonnas. Nagu ma eelmisele küsimusele vastates ütlesin, on see väga suur samm, ja ma olen täiesti nõus sellega, mida ütlesid eelmine peaminister ja majandusminister.

Aseesimees Jüri Ratas

Urbo Vaarmann, palun!

Urbo Vaarmann

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleeg! Kui palju on Eestis kiirlaenufirmasid ja kui suur on nende turu maht? Äkki oskate öelda?

Eldar Efendijev

Selles kiirlaenuturu analüüsi ja ettepanekute uuringus on märgitud, et Eesti turul tegutseb 123 firmat, kes pakuvad tarbijakrediidilaenu, nn kiirlaenu. Väga huvitav on ka lisainformatsioon, et näiteks neli firmat ei ole juba 2010. aastast mingeid aruandeid esitanud, 23 ettevõtet ei ole terve eelmise aasta jooksul aruannet esitanud ja veel kümme ettevõtet on aruande võlgu. Seega selles sektoris tegutsevatel firmadel on riigi ees olevate kohustustega suured probleemid. Kui nende käibest rääkida, siis see on küllaltki suur, ligi 720 miljonit eurot.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Oskad sa öelda, kui suur on see summa, mida inkassofirmad või kohus praegu välja nõuavad?

Eldar Efendijev

Eelmise aasta andmetel, kui jälle detsemb-rist rääkida, oli kiirraenude võlgade sissenõudmisega seotud ligi 23 000 inimest ja sissenõutav summa oli ligi 70 miljonit eurot. Aga seda on vaja täpsustada, sest selles näites ei ole toodud inkassofirmade nõudeid ja koos nendega on sissenõudeid juba üle 65 000, see on väga suur arv.

Aseesimees Jüri Ratas

Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, härra juhataja! Hea kolleeg! Palun kirjelda, kas komisjoni liikmed olid pigem kiirraenu reklaami avalikus meedias keelustamise vastu või jäid neutraalseks?

Eldar Efendijev

Mina võin viidata sellele, et aasta tagasi, kui me arutasime seda piirangut või õigemini keelustamist, siis olid mõned õiguskomisjoni liikmed vastu. Nende põhiargument oli, et selline keeld läheb vastuollu liberaalse majanduse põhimõtetega. Aga sel nädalal, kui me majanduskomisjonis arutasime, ei öelnud peaaegu mitte keegi, et meie ettepanek on vale või et see ei ole õigeaegne, seega on mul tõesti põhjust tänada komisjoni liikmeid hea vestluse eest.

Aseesimees Jüri Ratas

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh! Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Kui viimane küsimus kõrvale jätta, siis kõik eelmised tekitavad minus lihtsalt hämmingut. Kas eelnõu esitaja siis ise ei tea, mida ta on esitanud, et mingi omavaheline pingpong käib. Küsitakse, kui palju on üks, teine või kolmas asi ja te suudategi kohe väga täpseid arvulisi näitajaid nimetada. Eelnõu algataja, nagu ma aru saan, oli kogu Keskerakond. Aga see selleks. Ma tahan küsida ühte konkreetsemat asja. Tarbijakrediiditeenuse pakkuja veebilehel on võimalik avaldada oma reklaami. Te loetlesite kohad, kus on üldse võimalik reklaami avaldada, ja üks neist kolmest on veebileht. Kas te ei kardate, et kui reklaam täielikult ära keelata, siis võib juhtuda nii, et

ilmuvad suured reklaamid näiteks tekstiga: "Vaata omaraha.ee, sa ei kahetse!" või "Vaata kredit24.ee ja kõik teed on sinu jaoks lahti!". Kuna raha nõuab ikkagi endale väljundit, siis tulevad hoopis sellised reklaamid, mis suunavad vastavate firmade veebilehele?

Eldar Efendijev

Ma mõtlen, et selle kohta, kuidas on, ütleme, filoloogiliselt õige reklaami sõnastada, on hea näide Soomest. Nad panid kirja laused, mida ei tohi reklaamis kasutada, niisuguseid oli terve hulk. Otsustati, et selliseid lauseid või sõnastust ei tohi kasutada sellepärast, et see mitte ei kaitse tarbijakrediidi võtjat, vaid tekitab kahemõttelise arusaama.

Aseesimees Jüri Ratas

Aivar Sõerd, palun!

Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! See seadus mõjutab kindlasti laenuurgu ja ka uute tulijate turuletulekut. On teada, et Tallinna tuleb munitsipaalpank. Inimesed pöörduvad nende kiirraenufirmade poole sellepärast, et nad on sattunud sotsiaalselt väga raskesse, isegi majanduslikult väljapääsmatusse olukorda. Te olete seda olukorda analüüsinud ja teil on ülevaade. Kas Tallinna munitsipaalpangal oleks põhjust või äkki on isegi plaanis hakata pakkuma sotsiaalse suunitlusega kiirraenu hädas olevatele inimestele?

Eldar Efendijev

Tallinna munitsipaalpanga kohta jään praegu vastuse võlgu, sest ma ei ole selle teema arutamisse kaasatud. Kuid sotsiaalse valdkonna kohta, mida me aasta tagasi arutasime, on mul, nagu ma ka Sven Sesterile vastates ütlesin, praegu käes kiirraenu analüüs, kus on need arvud kirjas. Selles on ka mainitud, et Eestis on väga suur sotsiaalne probleem. Tegelikult on näha, et kui keegi juba võtab kiirraenu, siis ta ei tule sellest ringist enam välja. Kuidagi peab seda piirama. Ja küsimus ei ole ainult vastutustundlikus krediidiandjas, kes täidab lepingutingimusi ja seadusnõudeid, vaid teema on palju laiem. Nagu te väga hästi teate, saab nn SMS-krediiti või -laenu võtta väga lihtsalt telefoni teel. Selliseid kiirraene võtavad meil juba noored inimesed, gümnasistid, ja laenu-

võtjaid on küllaltki palju. Paljudel pole isegi mitte mingit sissetulekut. Krediidiandja peaks siiski arvestama, kui suur on krediitvõtja sissetulek, kas ta on üldse võimeline krediiti ja sellega kaasnevaid kulusid tagasi maksma. Suuremad pangad määravad laenulepingus alati ka teatava toimetulekupiiri, st summa, mis peab inimesele pärast laenu tagastamist jääma ja see on siiski garantii, et teda ei tehta päris paljaks.

Aseesimees Jüri Ratas

Jaan Õunapuu, palun!

Jaan Õunapuu

Aitäh, austatud aseesimees! Lugupeetud ettekandja! On selge, et kiirraenudega on palju probleeme ja selle valdkonna normimine on hädavajalik. Paraku ei ole esitatud seaduseelnõu ja selle seletuskiri omavahel kooskõlas. Nimelt on seletuskirjas suurel määral laiendatud neid kohti, kus reklaam on lubatud ja on veel muidki vasturääkivusi, nagu selgus majanduskomisjoni arutelul. Kuidas te seda põhjendate ja kas näete selles probleemi eelnõu edaspidisel menetlusel?

Eldar Efendijev

Mina ei ütleks, et siin on vastuolu. Tõesti, me oleme rääkinud asukohast, aga teisalt on olemas ka tegevuskoht, me rääkisime sellest ka komisjonis. Selle märkuse oli teinud ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium oma kirjas. Meie tõesti ei kasutanud oma eelnõus terminit "tegevuskoht", aga me teame väga hästi, et kõik need firmad võivad tegutseda mitte ainult seal, kus on nende juriidiline aadress, vaid ka kusagil mujal, tegevuskohas. Me jätsime selle küsimuse lahtiseks, et koos komisjoniga seda arutada. Me oleme avatud arutelule, et leida koos kolleegidega õige ja parem vorm eelnõu menetluseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea Eldar! Vabariigi Valitsus on rääkinud mingisugusest kiirraenu andmist reguleerivast paketist. Kas komisjonis tutvustati seda paketti ja mis selle sisu täpsemalt on?

Eldar Efendijev

Tõesti, mõni aeg tagasi, täpsustan, eelmise Vabariigi Valitsuse ajal, saime teada, et on kavas selline pakett koostada. Ja nagu ma ka oma sõnavõtus mainisin, tulime me umbes aasta eest selle juurde tagasi ja koostasime laiemat eelnõu. Ja kui me komisjoni arutelu käigus küsisime seda ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajatelt, siis öeldi, et ettevalmistus käib, aga ei osata öelda, millal see pakett võib meieni jõuda. On räägitud, et võib-olla mais saab pakett valmis, aga pärast on kooskõlastamisring, mis võib aega võtta ligi kolm kuud. Seega selle ilmumisest või Riigikogu saali jõudmisest võiks rääkida alles sügisel. Me kartsime tõesti, et see võtab liiga palju aega, võib minna isegi tuleva aastani ja võib-olla jääb üldse tulevase Riigikogu koosseisu arutada.

Aseesimees Jüri Ratas

Inara Luigas, palun!

Inara Luigas

Aitäh, austatud ettekandja! Just sellest paketist ma rääkida tahtsingi. Rahandusministeeriumi eestvedamisel on valminud ja tuleb ilmselt maikuus ka Riigikogu saali dokument "Eesti elanike finantskirjaoskuse edendamise programm aastateks 2013–2020", millega arendatakse üldist finantskirjaoskust. Siin saalis juba kõlas, et inimesed võtavad kiirraenu siis, kui nad satuvad sotsiaalselt raskustesse, mõtlemata, kas nad suudavad seda laenu tagasi maksta või mitte. Nii võetakse kiirraenu ja jäädakse hätta. Mis te arvate, kas peaks veel rohkem finantskirjaoskuse teemat käsitlema? Kas Eesti riik peaks pöörama rohkem tähelepanu sellele, et meie lapsed saaksid juba koolis õpetust selle kohta, kuidas oma rahaasju kontrolli all hoida, et neil oleks tulevikus kergem finantsasjades kaasa rääkida?

Eldar Efendijev

Aasta tagasi tehtud statistika järgi on küllaltki suur hulk kiirraenu võtjatest lapsed, põhimõtteliselt alles kooliõpilased. See näitab, et probleem on Eestis küllaltki suur. Ma ei tea, mil moel, aga tõesti oleks kasulik juba kooli gümnaasiumiastmes vähemalt tutvustada seda teemat. Tuleb õpetada inimesi selles valdkonnas õigesti käituma, et ei tekiks probleemi,

mitte ainult lastel, vaid ka nende vanematel ja võib-olla veel laiemalt.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Natuke aega tagasi käidi siin saalis välja mõte, et sotsiaalsete probleemide lahendus on kiir-laenufirmad. See väärib minu arvates aasta mõtte tiitlit, kuna see on niivõrd unikaalne tähelepanek. Ma küsin, et kas teie arusaama mahub mõte, et sotsiaalseid probleeme saab lahendada kallilt laenatud raha eest.

Eldar Efendijev

Me natuke puudutasime ka seda küsimust. Loomulikult see tegelikult probleeme ei lahenda. Kui inimene, kellel on väike sissetulek, võtab näiteks tarbimislaenu ja tarbijakrediidi andja ei uuri välja, milline on tema majanduslik olukord ja tegelik sissetulek, siis on tal permanentse laenu tulevik. Ta refinantseerib ühest laenust teist laenu ega tulegi toime, sest tema sissetulek ei võimalda laenu kustutada. Siis ei saa ka enam muude kulutustega hakkama ja nii ta ongi selle situatsiooni pantvang. Nii võib kaotada ka kodu ja pere – kõik, mis tal üldse on. See on tõesti suur sotsiaalne tragöödia. Ma ütlen veel kord, et ma olen täiesti nõus sellega, mida ütlesid märtsis härra Ansip ja majandusminister sel puhul: see on väga suur sotsiaalne probleem.

Aseesimees Jüri Ratas

Peeter Laurson, palun!

Peeter Laurson

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Me räägime kiir-laenu reklaamist. Kuid kas teie arvates kiir-laenu kui selline, nagu see praegu turul on, peaks üldse säilima?

Eldar Efendijev

Sellisel moel, nagu see Eestis on, vist ei peaks. Aga mingil piiratud moel ta võib olla. Päris 100% majandustegevust selles valdkonnas ära keelata ei saa. Turumajanduse tingimustes võib püsida igasugune tegevus, mis on seadusega lubatud.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks majanduskomisjoni liikme Kalle Pallingu!

Kalle Palling

Väga austatud juhataja! Head kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon arutas Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu 592 esimesele lugemisele saatmist teisipäeval, 8. aprillil 2014. aastal. Komisjoni istungile olid kutsutud eelnõu algataja esindaja Eldar Efendijev, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaubandustalituse juhataja Anne Laar ja peaspetsialist Doris Teiv, kes esitasid ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust ning vastasid täiendavatele küsimustele. Eelnõu algataja Eldar Efendijev andis ülevaate eelnõu eesmärkidest ja mainis, et nõustub peamiselt Vabariigi Valitsuse arvamuses esitatud märkustega ja arvas, et vajalikke täpsustusi ja parandusi saab eelnõu teksti teha menetluse käigus. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad tutvustasid Vabariigi Valitsuse arvamuses esitatud seisukohti. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja märkis, et teema on tähtis. Probleeme pole mitte ainult reklaamiga, vaid ka näiteks tarbijakrediidi intressimääradega jne. Seega tuleks neid teemasid pikemalt arutada. Rahandus-, Justiits-, Sotsiaalministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostöös valmib laenuotodete turul avaldunud probleemidega toimetuleku meetmete pakett, mis sisaldab ka ettepanekuid tarbijakrediidi reklaami kohta. Käsitletavat eelnõu pole mõistlik muudatustega täiendada, kuna see tähendaks eelnõu teksti asendamist uuega. Seega on mõistlik lahendada probleem valitsuses ettevalmistamisel oleva paketi raames.

Riigikogu majanduskomisjon otsustas teha ettepaneku võtta eelnõu täiskogu päevakorda täna, see oli konsensuslik otsus. Majanduskomisjon otsustas teha ettepaneku Vabariigi Valitsuse liikme Juhan Partsi algatatud seisukohale tuginedes eelnõu tagasi lükata. Juhul kui täiskogul esimene lugemine lõpetatakse, määrata muudatusettepanekute tähtpäevaks 30. aprill s.a kell 17. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, hea ettekandja! Teile on ka küsimusi. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Teie ütlesite oma sõnavõttus, et ei ole mõistlik seaduseelnõu muudatustega paremaks teha, umbes nii see kõlas. Kuidas sellega siis on ja milline reegel õieti kehtib? Kui võetakse vastu näiteks mingi maamaksu reguleeriv seadus, siis justkui võib seda pärast muuta, praegu vist ongi muudetud juba kolmandat korda järjest. Kuidas siis nii, et ühel juhul võib seaduse vastu võtta ja pärast muuta, teisel juhul ei või. Õelge palun, millest see sõltub!

Kalle Palling

Ma olen siin kõnepuldil majanduskomisjoni ettekandjana, arutelu puudutab eelnõu 592 ja teie küsimus ei puuduta kuidagiviisi selle eelnõu sisu. Majanduskomisjon toetas 7 poolt- ja 3 vastuhäälega Vabariigi Valitsuse seisukohta, mille järgi eelnõu on tervikuna ettevalmistamisel nelja ministeeriumi koostöös.

Aseesimees Jüri Ratas

Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Aitäh! Hea ettekandja! Tegelikult on juba aastaid selle küsimusega tegeldud ja õiguskomisjonis on käinud kümnete kaupa igasuguseid inimesi ja mitte midagi ei ole paremaks läinud, ainult hullemaks. Miks me ei taha ükskord tõsiselt selle teemaga tegelda? Ja see meetmete pakett, mida praegu välja pakutakse, on järjekordne soovituslik asi, mida on ennegi küll ja küll olnud, aga need pole ju mõjunud. Miks ei võiks praegu seda eelnõu läbi lasta? Me võime ju need pärast ühendada, teha koostööd ja näidata, et me oleme suutelised olukorda parandama.

Kalle Palling

Ma olen teiega täiesti nõus, et selles valdkonnas on probleeme, kuid majanduskomisjon, kelle ettekandja ma praegu olen, on otsustanud 7 poolt- ja 3 vastuhäälega toetada Vabariigi Valitsuse seisukohta, et eelnõu jõuab tervikuna Riigikokku 2014. aasta sügisel. See eelnõu,

mida me praegu arutame, ei lahenda kõiki probleeme, mis praegu selles valdkonnas on.

Aseesimees Jüri Ratas

Andrus Ansip, palun!

Andrus Ansip

Aitäh, austatud juhataja! Hea Kalle! Ma olen veendunud selles, et praegune kiirlaenu-turg on Eestis halvasti reguleeritud. Kiirlaenu-d, jah, aitavad teatud juhtudel inimeste probleeme lahendada, kuid praegu tekitavad kiir-laenu-d riigile pigem suuri sotsiaalseid probleeme. Seetõttu oli Vabariigi Valitsus minu peaministriks oleku ajal seisukohal, et tuleb välja töötada täiesti uus regulatsioon selleks, et positiivne domineeriks negatiivse üle. Missugune on majanduskomisjoni seisukoht selles küsimuses?

Kalle Palling

Aitäh, austatud küsija! Nii majanduskomisjoni kui ka minu isiklik seisukoht on see, et probleem tuleb lahendada terviklikult.

Aseesimees Jüri Ratas

Siim Kiisler, palun!

Siim Kiisler

Aitäh! Kõik tõdevad, et probleem on ja probleem on suur, aga ma küsin ikkagi täpselt. Kui te ütlesite, et 2014. aasta sügiseks on valitsusel plaanis tervikpakett koostada ja komisjon pidas seda mõistlikumaks lahenduseks, siis kas see 2014. aasta sügis oli valitsuse konkreetne lubadus või komisjoni soov? Kuidas see fikseerunud on? Millal me võime üldse eeldada selle jõustumist ja muutusi selles valdkonnas? Me kõik näeme, et probleem on, aga kuidagi kole kaugemale jääb see muudatuste jõustumise aeg.

Kalle Palling

Aitäh! Selle kuupäeva saatis koos oma seisukohaga majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Nagu te Riigikogu liikmena hästi teate, tuleb pärast seda, kui Vabariigi Valitsus esitab eelnõu Riigikogule, läbida kolm lugemist ja nende vahel suhelda eri osapooltega. Ma usun, et kui me saame lugemist alustada sügisel, näiteks septembrikuus, siis me

suudame seaduse veel enne aasta lõppu vastu võtta ja üldises korras jõustada.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te ei soovinud vastata minu esimesele küsimusele, võib-olla leiate siiski võimaluse vastata teisele. Paar minutit tagasi, kui vastasite kolleeg Marika küsimusele, kõlas selline lause: see eelnõu ei lahenda kõiki probleeme, seetõttu ei ole mõistlik sellega tegelda. Palun nimetage majandusvaldkonnast paar seaduseelnõu, mis on lahendanud kõik probleemid. Kui te ei suuda ühtki sellist nimetada, siis kuidas te valite neid, mille puhul see põhimõte töötab? Ühel juhul ei lahenda kõiki probleeme, aga me siiski arutame seda, teisel juhul ei lahenda kõiki probleeme ja see on põhjus sellega mitte tegelda.

Kalle Palling

Aitäh, austatud küsija! Ma vastasin küsija Marika Tuus-Laulile, et probleemid ei eksisteeri ainult reklaami valdkonnas, mida see eelnõu proovib lahendada, vaid ka näiteks tarbijakrediidi ja intressimäärade valdkonnas. Seega küsimus ei ole mingite näidete toomises, mis lahendaks kogu olukorra, vaid konkreetses eelnõus, mille ettekandja ma olen kui majanduskomisjoni esindaja. Me otsustasime tugineda Vabariigi Valitsuse seisukohale ja arvestada nende lubadusega, et tervikpakett, mis lahendab nii reklaami, tarbijakrediidi kui ka intressimäärade küsimuse, jõuab Riigikokku selle aasta sügiseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Sven Sester, palun!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea Kalle! Ka mina arvan, et see teema, mida me täna arutame, on ühiskonnas aktuaalne, mitte ainult viimastel päevadel, vaid tegelikult päris pika aja vältel. Väga hea, et alates rahanduskomisjoni sellesisulistest koosolekutest kuni praeguseks juba vastu võetud otsuste või seaduseelnõudeni, on asjad hakanud liikuma. Ma saan aru, et sul on praegu üpris ebamugav, kuna komis-

joni esindajana pead sa rääkima komisjoni seisukohti. Aga mulle jääb natuke arusaamatuks üks asi. Sa räägid nimelt komplekssest lahendusest ja üldülevaatest. Kas me ei anna sellega mitte ühiskonnale vale signaali, kui me ütleme, et ei, ärme täna seda eelnõu menetleme? Pigem on mul tunne, et me võiksime selle eelnõuga esimese lugemise lõpetada ja siis edasi vaadata, kas saaks neid kunagi ühildada ja seejärel kas ühe või teise eelnõuga edasi minna. Miks ei taheta nii toimida?

Kalle Palling

Aitäh! Hea Sven, ma tunnustan kõigepealt sinu pikaajalist tööd rahanduskomisjoni esimehena ja tänan, et sa oled niisuguse arutelu Riigikokku toonud ja selle teemaga tegelenud. Tõepoolest, nagu ma ka Siim Kiisleri küsimusele vastates ütlesin, ma saan tugineda Juhan Partsi allkirjastatud seisukohale, milles on öeldud, et eelnõu jõuab Riigikokku sügisel. Ma luban, et majanduskomisjoni liikme ja selle eelnõu ettekandjana võtan ma esimesel võimalusel ühendust minister Urve Paloga ja proovime leida võimaluse tuua terviklik eelnõu Riigikogu ette veel varem. Ma arvan, et see on suur probleem ühiskonnas, millega tuleb tegeleda. Samas leian, et õigusselguse huvides ei ole mõtet poolikuid lahendusi pakkuda.

Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud hea kolleeg! Meie kolleeg Eldar Efendijev rääkis sellest, et kümned ja kümned firmad ei täida riigi seadusi, ei too pabereid oma töötamise kohta jne. Ma mõtlen, et enamik neist, kes tegelevad kiirraenu reklaamiga ja üldse kiirraenuga, on ju riigile võlgu. Ja siit ka minu küsimus: kas komisjonis on arutatud niisuguste firmade olukorda? Miks riik ei reageeri nii, et tõesti täidetaks Eesti seadusi?

Kalle Palling

Aitäh, austatud küsija! Kui ma proovin meenutada Riigikogu komisjonide varasemaid selleteemalisi arutelusid, siis kunagine Riigikogu liige ja praegune peaminister Taavi Rõivas on selle teemaga tegelenud ka varem, juba aastast 2007. Tegelikult peaks Tarbijakaitse-

amet tegema järelevalvet nende kiirlaenufirmade üle, kes seadust ei täida. Tarbijakaitseamet on väitnud, et nad tegelevad sellega, aga nende võimekusest ei piisa selliste firmade ohjamiseks. Ja kui te küsite, kas komisjonis seda teemat ka sel korral arutati, siis küsitigi täpselt sedasama, kas Tarbijakaitseametil on piisav võimekus teha järelevalvet nende firmade üle, kes kas täidavad või ei täida seadust. Vastati, et jah on. Kuid minu isiklik seisukoht on see, et järelevalve võiks olla parem ja neid seadusi, mis praegu Eesti Vabariigis kehtivad, tuleb kõigil firmadel täita. Ka reklaami üle peaks järelevalvet tegema eelkõige Tarbijakaitseamet.

Aseesimees Jüri Ratas

Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud ettekandja! Ma tahaks jälle meelde tuletada, et aasta tagasi meie esitasime eelnõu, mis pakkus lahendust kogu kõnealusele valdkonnale. See hõlmas ka reklaami. Tol ajal Riigikogu ja vastav komisjon piirdusid ainult eelnõu reklaamiosaga. Õeldi, et mujal probleemi ei ole, probleem on ainult reklaamis. Aasta on möödunud ja me tahame parandada seda valdkonda, sest need parandused, mis aasta tagasi vastu võeti, ei toimi ikkagi. Nüüd te räägite juba laiemast valdkonnast ja leiame, et pole vaja ainult reklaamiga tegelda. Te teate väga hästi, et analüüsis on tehtud peaaegu analoogne ettepanek, nagu meie tegime. Tõesti, ma olen Sesteriga nõus. Miks ei võiks komisjon aluseks võtta meie eelnõu? Edaspidi võiks arutada ja olla valmis valitsuse ettepanekuks.

Kalle Palling

Aitäh, austatud küsija! Mina saan esindada ainult komisjoni seisukohta ja olen ka juba valgustanud meie hääletamistulemust 7 : 3. Eks ajad ja olukorrad muutuvad. Kui aasta tagasi oli probleem ainult reklaamis, siis nüüdseks on aktuaalne ka tarbijakrediidi ja intressimäärade küsimus. Nii et lahendame selle terviklikult, nagu ma enne ütlesin. Ma loodan, et on võimalik korraldada nii, et eelnõu jõuab Riigikokku varem kui selle aasta sügisel ja leiame üheskoos probleemile kiire lahenduse siin, Riigikogu saalis.

Aseesimees Jüri Ratas

Andrus Ansip, palun!

Andrus Ansip

Aitäh, austatud juhataja! Kui Vabariigi Valitsus arutas kiirlaenu temaatikat, siis reklaamküsimuses oldi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumist radikaalsem. Valitsus asus pigem seisukohale, et kiirlaenude reklaam tuleks täielikult keelustada. Kuid vaatame laiemalt. Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts esitas valitsuse istungile kompleksse seaduse muutmise ettepaneku. Minu meelest oli lõviosa uue seaduse ettevalmistamise tööst selleks ajaks juba tehtud. Kas oleks võimalik kiirendada selle seaduse Riigikogule esitamise protsessi? Ma ei näe mingit põhjust oodata sügiseni.

Kalle Palling

Aitäh! Ma nõustun teie küsimuse lõpuosaga. Tõepoolest võiks kiirendada selle seaduseelnõu jõudmist Riigikogusse. Ja nagu ma enne vastasin vist Sven Sesteri küsimusele, siis kohe siit puldist lahkudes helistan ma minister Urve Palole ja palun selle eelnõu Riigikogu ette toomist kiirendada.

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Enne on ka hääletus. Yana Toom, palun!

Yana Toom

Ma tänan! Väga armas oli kuulda, et te helistate ministrile ja siis ta hakkab tööd tegema. Ma ütleks, et see kõlas kuidagi brežnevlikult, aga see selleks. Tegelikult ma küsin, et miks ei saaks ikkagi ettenähtud kümne päeva jooksul kõrvaldada neid puudujääke, millele siin osutati, ja minna just sellesama eelnõu juurde tagasi, seda enam, et eeltöö on juba tehtud.

Kalle Palling

Ma olen juba mitu korda öelnud, et edastan siin majanduskomisjoni seisukohta, nimelt seda, et oodatakse ära tervikeelnõu Vabariigi Valitsuselt ja lahendatakse probleem komplekselt.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea kolleeg Palling! Kui me kunagi arutasime alkoholireklaami keelustamise või piiramise seaduse ettepanekut, siis ütles rahandusminister Jürgen Ligi sealtsamast puldist, kus te praegu seisate, et alkoholireklaami ei saa ära keelata, sest sellega me ahistaksime Eesti ettevõtjat ja piiraksime majandusvabadust. Eesti jaoks on ju väga tähtis, et majandus areneks. Kas nende kahe asja vahele võib tõmmata paralleeli? Kas ka kiir-laenuandjad edendavad Eesti majandust? Kas teie kui ettevõtjate huvide eest seisva erakonna esindaja olete samal seisukohal? On teil samasugused sihid ja plaanid? Kas te olete neid arutanud? Kuidas teie erakond suhtub kiir-laenuandjatesse?

Aseesimees Jüri Ratas

Ma pean siin juhatajana sekkuma. Me peame jääma siiski juhtivkomisjoni arutelu piiridesse. Aga loomulikult, kui vastaja tahab, siis ta võib sellele vastata.

Kalle Palling

Ma ei oska kommenteerida ega saa vastutada Jürgen Ligi sõnade eest, mis ta ütles, pealegi hoopis teist eelnõu tutvustades. Mina arvan, et ei ole kohane alkoholireklaami ja kiir-laenureklaami kõrvutada. Kui, siis ainult selles mõttes, et vastutustundetult ei saa ühtegi toodet reklaamida. Ka teie erakond on leidnud, et kiir-laenufirmad teevad reklaami vastutustundetult.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Marika Tuus-Lauli!

Marika Tuus-Laul

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Selge see, et kiir-laenude andmine on Eestis liiga vaba ja kiir-laenukontorite tegevust reguleerivad õigusaktid on meil Euroopa kõige liberaalsemad. Miks see nii on? Eks ikka sellepärast, et liigkasuvõtmist ja võlaorjusesse viivat laenuäri peetakse meil täiesti ausaks ettevõtluseks ja ettevõtlusvabadus omakorda on meil ju nagu püha lehm. On küll justkui tahetud seda probleemi ohjeldada, peetud tõesti kümneid istun-

geid, aga tulemuseks on ikka vaid mõned pisi-parandused, millest kiir-laenuäri ajajad lihtsalt mööda vaatavad. Kui Euroopa Komisjon algatas Eesti vastu ametliku rikkumismenetluse, sest Eestis kehtivad tarbijakrediidi reklaamile hoopis lödvemad nõuded, kui Euroopa direktiiv nõuab, siis tehti mõningaid parandusi. Sellegipoolest on olukord laenuurul endine või isegi hullem. Makseraskustes ja end lõhki laenanud inimeste arv aina kasvab ning reguleerimata laenuurug laieneb aastas umbes 30% võrra. Ministeeriumi andmetel on kiir-laenu võtnud umbes 140 000 inimest ehk iga kümnes, kui lapsed ja raugad kaasa arvata. Pankade andmetel on laenu võtnute arv isegi 180 000. Makseraskustes on umbes 50 000 inimest, neil on juba kohtutäitur ukse taga ja rakendab sundtäitmist. Kohtud kaitsevad meil rohkem kiir-laenufirmasid kui võlgnikke.

Kui te arvate, et inimesed on ennast lõhki laenanud suurest lõbust ja mängutuhinast või millest tahes, siis oh ei, nii see ei ole. Kiir-laenu sunnib võtma eelkõige vaesus – sõna, mida meie parempoolsed parteid tunnistada ei taha, kuna Eestis vaesust ei olevat. Ka töötud võtavad selliseid laene. Üks võlg ajab teist taga, nii võetaksegi uus laen peale ja jäädakse võlaorjusesse. Võla korral aga rakenduvad juba viivised ja muud tasud. Nii võib näiteks 200-eurosest laenust saada 2000-eurone võlg või suu-remgi.

Keskerakonna fraktsioon on toonud siia saali mitu uut eelnõu ja teinud parandusettepanekuid senistele seadustele, et keelustada finantsteenuste väli-, tele- ja raadioreklaam ning lähtuda üldse vastutustundliku laenamise põhimõttest. Kõik meie ettepanekud on menetlusest välja hääletatud. Me oleme teinud koostööd sotsiaaldemokraatidega ja Andres Anveltiga õiguskomisjonis neid asju ajanud. Ma küsin: mis siis nüüd on juhtunud? Miks me ei võiks neid asju koos lõpule viia? Täna öeldi, et ministeeriumil ongi kavas mingi eelnõuga sügisel välja tulla, õigemini, terve meetmete paketiga. Miks me ei võiks neid eelnõusid ühendada? Me võime ju oodata, sellepärast ongi kolm lugemist, et me saaksime neid eelnõusid täiendada, see on täiesti normaalne. Aga nagu eelkõneleja ütles, selle asjaga tegeldakse juba alates 2007. aastast ja ma arvan küll, et ega see sügis ka ei aita. Hakkame kohe peale, teeme juba ükskord midagi ära! Näita-

me rahvale, et Eesti parlamendis on võimalik opositsiooni ja koalitsiooni koostöö ühiste lähtekohadega. Teate ju küll, mida meile igal pool ette heidetakse: miks te seal Toompeal kaklete ja kisute, parem tehke midagi koos ära! Me võiksimegi teha, ma kutsun teid üles seda juba tavaks saanud poliitikat muutma. Ajame koos neid asju ja peatame ükskord selle tanki, need põhimõtted, mis hakkavad juba isadelt poegadele üle kanduma. Kutsun teid üles selle eelnõu poolt hääletama, panema piiri kiirraenu väli-, tele- ja raadioreklaamile, täpselt nii, nagu me koos toimisime kasiinode ja tubakatoodete reklaami puhul. Loomulikult tuleb lähtuda ka vastutustundliku laenamise põhimõttest, millest meie eelnõus ka juttu on. Lisan veel sellise näite, et Soomes on liigkasuvõtmise mõiste seadustatud. Eesti õigusruumis sellist terminit ei ole. Paljudes Euroopa riikides on liigkasuvõtmine kuritegu ja kriminaalkorras karistatav. Lõpetuseks kutsun teid üles mitte toetama sulisid, kes meilt tuhandetes protsentides liigkasu võtavad! Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Lugupeetud juhataja! Austatud kolleegid! Sotsiaaldemokraadid peavad äärmiselt tähtsaks laenutoodete turul kerkinud probleemide lahendamist, ennetamaks inimeste, sh noorte maksuraskustesse sattumist. Üks lahendusmehede on kindlasti ka tarbijakrediidi reklaami reeglite muutmine. Paraku peab tõdema, et esitatud eelnõu ja selle seletuskiri ei ole omavahel kooskõlas, mistõttu jääb arusaamatuks, mida selle eelnõuga õieti reguleerida tahetakse. Seletuskirja kohaselt keelustatakse eelnõuga finantsteenuste väli-, tele- ja raadioreklaam, samas eelnõu enda tekst käsitleb tarbijakrediidi reklaami keelustamist. Peale selle võib eelnõu seletuskirjast välja lugeda eesmärgi keelustada nn kiirraenudega seotud reklaamid. Erisugune sõnastus tekitab õiguslikku ebaselgust, kuna ei ole aru saada, mille reklaami tegelikult keelata soovitakse. Samuti ei ole võimalik eelnõu ja selle seletuskirja järgi üheselt mõista, mida täpselt soovitakse reklaami keelu alt välja jätta. Eelnõus on nimetatud

tarbijakrediidi teenuse pakkuja asukohta, tarbijakrediidi vahendaja asukohta ja tarbijakrediidi teenuse pakkuja veebilehte. Samal ajal seletuskirjas on mainitud, et reklaami keeld ei kehti laenukontoris või vahendaja asukohas, rahvusvahelisel reisijateveol kasutatava veevõi õhusõiduki pardal, rahvusvahelist reisijate liinivedu teenindava lennuvälja või sadama reisiterminali hoones ega laenuandja või vahendaja veebilehel. Seega julgen öelda, et seletuskirjas on suurel määral laiendatud neid kohti, kus reklaam on lubatud. Nende vasturääkivustega nõustus komisjonis paljuski ka algataja esindaja. Majanduskomisjoni koosolekul olnud ministeeriumi esindajad tõdesid, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Rahandus-, Justiits- ja Sotsiaalministeeriumiga töötavad välja seaduste paketi laenutoodete turul avaldunud probleemidega toimetulekuks. See pakett sisaldab ettepanekuid ka tarbijakrediidi reklaami kohta. Ma ei ole ühestki majandusministeeriumi kirjast välja lugenud, et nad lubavad selle eelnõuga välja tulla sügisel. Olen kindel, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium teeb kõik selleks, et veel sellel kevadel selle paketi Riigikogu ette jõuda. Arvestades eelöeldut, ei saa Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon sellises sõnastuses eelnõu toetada. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Ma palun Riigikogu kõnetooli Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja Sven Sesteri! Kaheksa minutit, palun!

Sven Sester

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ausalt öeldes kutsus mind siia puliti sotsiaaldemokraatide jutt eelkõneleja suust. Kuna ma olen IRL-i fraktsiooni esindaja, siis püüan anda edasi neid mõtteid, mida meie fraktsioonis on arutatud. Hea sotsiaaldemokraatide nimel rääkinud eelkõneleja! Teie tänased ei ütlemise põhjendused tundusid üsna pastakast välja imetud. Ausalt öeldes näis, et teil endal oli ka ebamugav neid sellelt paberilt mehaaniliselt ette lugeda ja meile kuuldavaks teha. Mina arvan, et see teema, millest me täna räägime, on poliitikaülene. Ei ole tähtis, kelle algatatud see eelnõu on. Toon siinkohal näiteks analoogse sotsiaaldemokraatide algatatud otsuse Vabariigi Valitsusele ettepaneku tegemiseks

samas valdkonnas ehk krediidi kulukuse määra kohta. Selle te andsite ühel hetkel Riigikogule üle ja võtsite mõne nädala eest jälle tagasi. Arvata võib, et selle põhjus on teie vahepealne valitsusse minek. Nüüd oleks see eelnõu osutunud teie vaatevinklist ebakorrektsesks.

Ma ütlen veel kord: tegemist on poliitika-ülese teemaga. Kui komisjoni esindaja ütles sellise repliigi, et tegemist on pooliku lahendusega, siis jah, ongi, ma olen nõus. Nõustun ka sellega, et Keskerakonna eelnõu ei tohiks sellises sõnastuses seaduseks saada. Ma arvan, et selles peaks tegema muudatusi. Aga muudatusi ei saa enne teha, kui see eelnõu on menetluses. Samas, visata välja eelnõu ainult seetõttu, et selles on tehnilisi ebatäpsusi, ei ole minu meelest korrektne. See ei saa kindlasti olla ainus põhjus.

Ma juhin tähelepanu sellele, et eelmise aasta sügisel, täpsemalt oktoobris, kutsus rahanduskomisjon kokku nelja parlamendikomisjoni ühiskoosoleku, olles ise juhtivkomisjon. Selle laua taha kutsuti ka neli ministeeriumi: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium ja Justiitsministeerium. Peale ministeeriumide kutsuti sinna ka Tarbijakaitseamet, Finantsinspektsiooni ja Eesti Panga esindajad – sellised organisatsioonid, kes on suuremal või vähemal määral tarbijakrediidi temaatikaga seotud, eelkõige reklaaminduses, intressides, võlakaitstes jne. Siis, eelmise aasta oktoobris, anti esimene tõsine signaal, et selle teemaga tuleb tegeleda. Peale seda oktoobrikuist nelja komisjoni ühiskoosolekut andsime selgesti märku, et paari-kolme kuu pärast tahab rahanduskomisjon näha, mis toimub. Tegemist on ju selles mõttes spetsiifilise olukorraga, kus eri seaduseelnõud langevad eri ministeeriumidele. Järgmine kohtumine oli kohe aasta alguses. Siis me juba teadsime, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on valitsuse korraldusega võtnud endale pädeva rolli juhtida ministeeriumide tööd. Tookord andis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium meile ülevaate, mida on kolme kuu jooksul tehtud. Viimane kohtumine oli alles mõni nädal tagasi rahanduskomisjonis. Seekord anti meile juba ülevaade, milline on kabineti istungile ehk Vabariigi Valitsusele läinud lõplik materjal. Ja reklaamiseadus on üks nendest teemadest, mis on selles memorandumis praeguse Majandus-

ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhtimisel heakskiitu või, ütleme, tähelepanu leidnud.

Ma toon teile näite tarbijareklaamide kohta ja annan infot, milline olukord praegu on. Tarbijakaitseamet vaatas 2013. aasta lõpu seisuga üle 112 tarbijakrediidiga seonduvat reklaami. Kas te teate, milline osa 112-st reklaamist oli mõningate seadustega vastuolus? Kui paljude reklaamide kohta tegi Tarbijakaitseamet märkuse? See arv on 70! 112-st reklaamist 70 puhul tegi Tarbijakaitseamet märkuse. See näitab, et sellel turul on kõik täiesti ebanormaalne, ebalooiline, selgelt seadusvastane. Selline on praegune tegelikkus. Te olete täna siin saalis mitu korda öelnud nii komisjoni esindajana kui ka varasematele küsimustele vastates: Juhan Parts ütles, et tegemist peaks olema kompleksse lähenemisega. Ma käisin korra koridoris Juhan Partsi rääkimas. Kuna ainult üks inimene erakonnast saab tulla siia pulti rääkima, siis ta ei saa rohkem oma arvamust avaldada, aga Juhan Parts ütles, et kindlasti tuleks selle eelnõuga praegu edasi minna. Kompleksne lähenemine tähendabki seda, et tasub edasi minna kõigi mõtetega, mida parlamendisaadikud on tarbijakrediidi kohta välja öelnud ja mis on väärt arutamist.

Nüüd mõningatest ettepanekutest, mis on Vabariigi Valitsuse töölaual ja mis minu andmetel peaksid kunagi ka seaduseelnõudena toetust leidma. Meie ministeeriumidevaheline töögrupp jõudis arusaamale, et piirata tuleb finantsteenuse, teenuseosutaja, teenusekoha reklaami ja neis peaks sõnaline kujunduslik lisandus ära jääma. Andrus Ansip ütles täna väga selgelt, et see töögrupp tõi valitsuse lauale konkreetse ettepaneku keelata tele- ja raadioreklaam.

Head kolleegid! Kuna me oleme praegu sellises olukorras, kus kõik osapooled saavad aru selle teema tähtsusest, siis ma arvan, et ei ole mõtet jätta ühiskonnale muljet, et kunagi tulevikus vaatame, äkki tuleb kompleksne arutelu. Jätame selle eelnõu sisse, arutleme sellel teemal juba järgmisel nädalal ja järgmisel kuul. Ma arvan, et kuigi Keskerakonna eelnõus on tõesti puudusi, annab selle eelnõu arutelu võimaluse edasi minna kunagi sügisel tuleva valitsuse eelnõuga. Siis saame vaadata, kas me ühildame need eelnõud või valime neist ühe. Niisiis, head kolleegid, ma soovitan lähtuda sellest, mida te olete täna öelnud – teema on

aktuaalne, sellega peaks tegelema. Head kolleegid, jätkame selle eelnõu menetlemist ja puuduste kõrvaldamist ning loodame, et asi paraneb. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, rohkem kõnesoove ei ole, sulen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni seisukoht on eelnõu 592 esimesel lugemisel tagasi lükata. Alustame selle hääletuse ettevalmistust.

Head ametikaaslased, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 592 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 43 ja vastu 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei ole. Seaduseelnõu 592

on esimesel lugemisel tagasi lükatud ja langeb menetlusest välja. (Tabel 39.)

Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine lõpetatud.

Head ametikaaslased, meie tänane istung on lõppenud. Ma tänan teid ja soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 11.34.

Istungi kestus 1 tund ja 34 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees